BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 266
INKUNABUŁY

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 267
INKUNABUŁY

Vocabularius juri[illegible].

Argent. 1490.

Vocabularius juri[illegible].

Argent. 1490.

Part 1. 45. 201

Prologus

AB

Quoniaz iuri operam

q datuz pri nosse opoz tet vñ nomẽ iuris descẽdat.ff.de iusti.z iure.l.j.in pn.etiaz vt ait phus.j.Ethicoz.qui virtutes vocabulozũ ignozat de facili paralogisant.i. decipiunt Nisi eñ nomẽ rei sciers cognitio rez perit. ẽm Jsi. Turpe etiã videt patricio z nobili viro z cãs pozãti ius in q̃ ꝑsat ignozare. ff. ꝺ ozi.iu.l.ij.§.mucij auditozes.ꝑsi.nam cũ dixissem.z de here.cũ ex iniũcto.xxxviij.di. sedulo.Et q̃b oĩbus habet q nemo debet ignozare sciam in q̃ versat. Qꝺ attẽdẽs legislatoz Ulpianꝰ dicit Bene est ꝑus q̃ ad ꝑboz interꝓtationẽ pueniamꝰ pauca de ipsius significatõne tituli referre.ff.si cer. pe. l.j. Jdcirco quozũdã termiñoz q̃ i iure vtroq̃ mazie freq̃ntant necessariũ foze duxi descriptiones z significatões clariꝰ exponere tã in summis Azo.z Bof.q̃ aliũde collectoz ꝓpter iuuences mazie iuris vtriusq̃ alũnos. Et hoc breui alphabeti ordine vt eo meliꝰ memozie ꝺmẽdent.z tãto citius iuueniant ꝑstringẽdo.etiã cũ allegatiõib in locis suis.vt in iure modicuz ꝓfecti p ignota minime ꝓcedẽtes. his ꝺgnitis ꝓncipijs et terminoz significatõib accessũ faciliozem habeãt ad vtriusq̃ iurs noticiã.qz oĩm habere memoziã et in nullo penitꝰ errare potius est diuinitatis q̃ hũanitatis.C.ꝺ ve. iur.enu.l.ij.§.si q̃d autẽ.ꝑsi.quia oĩum. Et not.Bern.de rescrip.c.cũ adeo.in glo.j.de cõfir.vti.vl inuti.c.pozrecta.in glo.ij. Et si lectozi aliqua vocabula occurzerint quoz expositio hic nõ inueniat de hoc nõ miret. quia nec oĩum memozia potuit occurrere. Et primo

De A

Quãdo facit se

Paratõez z q̃n icludit z q̃n excludit.no.Jo.an.de ꝑben.ca.statutũ.li.vj.z archi.de elec.c.j.eo.li. Et a z ab i simili no.archi.xxxj.di.alit. Et dea.in.c.potuit.ꝺ do.z ꝓtu. Etiã a z ab denotant sepationẽ.C.de nupti.l.aligato, et ibi ꝑ Ey.in glo.ij.l.ordinata.ff.de duo. re.z.l.si ex duob.vbi tex.cum glo.ff.de act. emp.l.ij.§.fi. Jtẽ a vl ab est dictio significatiua ꝓmi termini a q̃. sic dictio vsq̃ termini ad quẽ. Nũc aũt tminũ a quo significat exclusiue vl inclusiue.de q̃ Bar.in.l. patronꝰ.ff.delega.ij. vnde a vl ab significat exclusiue.dicẽdo in statuto.a pulsu cãpane de sero nullus vadat ꝑ vicos sub pena tali. Nã hoc statutum intelligit pulsata cãpana. Jdeo si ds vadat q̃n pulsat nõ incidit in penã. inclusiue.significat ibi a pulsu cãpane.ꝺ mane q̃sq̃ pot domũ exire.q̃a statuẽs sic videt intellexisse tc. Et vide plenius de istis dictõib ꝑ Jo.de ferra. in sua practica in forma capitli q̃ testes ꝓducũtur ad eternã rei memoziã.

Abauus est pater paui vel pauie sicut pauus est pater aui vl auie.

Abauia est mater paui vl pauie.sic pauia ẽ mater aui vl auie.ẽm ysi.ix.li.ethimo.z plenius.ff.q̃ gra.l.iurisco̅sul.§.quarto gradu. z.§.tertio gradu.

Abauũculus est frater abauie ẽm ysi.

Abamita est sozoz abaui.ff.de gra.l.prealle. §.auunculus.

Abmatertera est sozoz abauie.De his ẽmi/nis vide insti.de gra.§.tertio gradu.

Abnepos est filius nepotis sic nepos filius filij vl filie ẽm ysi.li.ix.ethi.

Abneptz est filia nepotis vel neptz sicut nepotis filij vl filie filia.ẽm ysi. vbi supza.

Abigere ẽ a se expellere vl crimẽ abigeatus exercere vt sequitur.

Abactoz ẽm ysi.li.x.ethi.est fur iumẽtoz vl pecudũ quẽ vulgo vocamus abigeũ. Naz abigeꝰ est qui crimẽ abigeatus ꝺmittit. z ꝓprie ille q̃ pecoza alicuiꝰ a pascuis z armentis subducit abigẽdi studio.z hãc artẽ exercens vt ꝑ aliquod signũ qꝺ facit ipsa animalia fugiant sepenꝺ z dispgant.z ea sic recipiat scz cũ panno rubeo vel alias oues q̃ldam ad nemoza fugando vt alius accipiat z deprecꝺ. Et est abigeatꝰ crimẽ capitale. C.de abigeis.l.vnica. Et maximus ozatoz apud grecos demostbenes differẽtã ponit inter furẽ z abigeũ.dicens q illequi vnaz solam pecudem furripit fur est z vt fur coercebit.sed qui totum gregẽ subtrahit abigeus est z crimine abigeatꝰ tenebit.

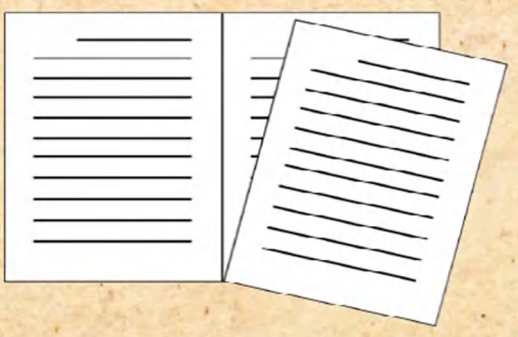
Ab intestato.i.sine testamẽto. insti.de here. q̃ab inte.dese.in rubrica z in nigro.

a z

Inc. 266

1338731

Ex Bibliotheca Universitatis Friderico Guilelmina Berolinensis

W woluminie kolejno współoprawne sygnatury:

Inc. 266

Inc. 267

967a
1. 4
G 79150
4°

Paul 9. 45. 201

Prologus

AB

Quoniaz iu
ri operam
q datuz pri nosse opoz
tet vñ nomẽ iuris de
scẽdat.ff.de iusti.z iu
re.l.j.in pn.etiaz vt ait
phus.j.Ethicoz.qui
virtutes vocabulozũ
ignozat de facili paralogisant.i. decipiunt
Nisi em nomẽ rei scierẽ cognitio rez perit.
ẽm Jsi. Turpe etiã videt patricio z nobili
viro z cãs pozãti ius in q̃ vsak ignozare. ff.
d ozi.iu.l.ij.§.mucij auditozes.ysi.nam cũ
dixissem.z de here.cũ exiniũcto.xxxviij.di.
sedulo. Ex q̃bz oibus habet q̃ nemo debet
ignozare sciam in q̃ versak. Qd attẽdẽs le
gislatoz Ulpianꝰ dicit Bene est pus q̃ ad
pboz interptationẽ pueniamꝰ pauca de ip
sius significatõne tituli referre.ff.si cer. pe.
l.j. Idcirco quozũdã termiioz q̃ i iure vtro
q̃ matie freq̃ntant necessariũ foze duxi de
scriptiones z significatões clariꝰ exponere
tã in summis Azo.z Bof.q̃ aliũde collec
toz ꝓpter iuuenes matie iuris vtriusq̃ alũ
nos. Et hoc breui alphabeti ordine vt eo
meliꝰ memozie ꝺmẽdenk.z tãto citius iue
niank pstringẽdo.etiã cũ allegatiõibz in lo
cis suis.vt in iure modicuz pfecti p ignota
minime pcedẽtes. his ꝺgnitis ꝺncipijs et
terminoz significatõibz accessũ faciliozem
habeãt ad vtriusq̃ iurꝫ noticiã.q̃ oim ha
bere memoriã et in nullo penitꝰ errare po
tius est diuinitatis q̃ hũanitatis.C.ꝺ ve.
iur.enu.l.ij.§.si q̃d autẽ.ysi.quia oium. Et
not.Bern.de rescrip.c.cũ adeo.in glo.j.de
cõfir.vti.vl inuti.c.pozrecta.in glo.ij. Et si
lectoꝛi aliqua vocabula occurzerint quoz
expositio hic nõ inueniak de hoc nõ miret.
quia nec oium memoria potuit occurrere
Et primo

A

De Quãdo facit se

paratõez z qñ icludit z qñ exclu
dit.no.Jo.an.de pben.ca.statu
tũ.li.vj.z archi.de elec.c.j.eo.li.
Et a z ab i simili no.archi.xxxj.di.alik. Et
dea.in.c.potuit.ꝺ do.z ꝺtu. Etiã a z ab de
notant sepationẽ.C.de nupti.l.a aligato,
et ibi p Cy.in glo.iij.l.ordinata.ff. de duo.
re.z.l.si ex duobz.vbi tex.cum glo.ff.de act.
emp.l.iij.§.fi. Itẽ a vl ab est dictio signifi
catiua ꝓmi termini a q̃. sic dictio vsq̃ ter
mini ad quẽ. Nũc aũt tminũ a quo signi
ficat exclusiue vl inclusiue.de q̃ Bar.in.l.
patronꝰ.ff.delega.iij. vnde a vl ab signifi
cat exclusiue.dicẽdo in statuto.a pulsu cã
pane de sero nullus vadat p vicos sub pe
na tali. Nã hoc statutum intelligik pulsata
cãpana. Jdeo si q̃s vadat qñ pulsak nõ in
cidit in penã. inclusiue.significat ibi a pul
su cãpane.ꝺ mane q̃sq̃ põt domũ exire.q̃a
statuẽs sic videt intellexisse tc. Et vide ple
nius de istis dictõibz p Jo.de ferra. in sua
practica in forma capitli qñ testes ꝓducũ
tur ad eternã rei memoriã.

Abauus est pater paui vel pauie sicut pa
uus est pater aui vl auie.

Abauia est mater paui vl pauie.sic pauia ẽ
mater aui vl auie.ẽm ysi.ix.li.etbimo.z ple
nius.ff.q̃ gra.l.iurisco̅sul.§.quarto gradu.
z.§.tertio gradu.

Abauũculus est frater abauie ẽm ysi.

Abamita est sozoz abaui.ff.de gra.l.prealle.
§.auunculus.

Abmatertera est sozoz abauie.De his ẽmi
nis vide insti.de gra.§.tertio gradu.

Abnepos est filius nepotis sic nepos filius
filij vl filie ẽm ysi.li.ix.etbi.

Abneptꝫ est filia nepotis vel neptꝫ sicut ne
ptis filij vl filie filia.ẽm ysi. vbi supza.

Abigere ẽ a se expellere vl crimẽ abigeatus
exercere vt sequitur.

Abactoz ẽm ysi.li.x.etbi.est fur iumẽtoz vl
pecudũ quẽ vulgo vocamus abigeũ. Naz
abigeꝰ est qui crimẽ abigeatus ꝺmittit. z p
prie ille q̃ pecoza alicui a pascuis z armen
tis subducit abigẽdi studio.z hãc artẽ exer
cens vt p aliquod signũ qꝺ facit ipsa ania
lia fugiant sepenk z dispgank.z ea sic reci
piat scz cũ panno rubeo vel alias oues q̃s
dam ad nemoza fugando vt alius accipiat
z depredek. Et est abigeatꝰ crimẽ capitale.
C.de abigeis.l.vnica. Et maximus oratoz
apud grecos demosthenes differẽtã ponit
inter furẽ z abigeũ.dicens q̃ ille qui vnaz
solam pecudem surripit fur est z vt fur co
ercebik.sed qui totum gregẽ subtrahit abi
geus est z crimine abigeatꝰ tenebik.

Ab intestato.i.sine testamẽto. insti.de here.
q̃ab inte.dese.in rubrica z in nigro.

Inc. 266
1338731
Ex Bibliotheca Universitatis Friderici Guilelmi Berolinensis

Ab

Abduci est a veritate separari. vñ aplus. Nolite abduci doctrinis varijs z extraneis. ri. di. nolite. z ad hebre. c. xiij.

Abolitio est accusationis institute pēptio. vl' absolutio q̄ quis nomē alicuius accusauit cū oi inscriptiōe tā facta in totū abolet remissa necessitate accusandi. z hz ipetrari a pncipe vl' iudice ab illo scz q̄ aliqnā accusationē instituerat z in ea se inscripserat. talis em̄ citra infamiā desistere nō potest nisi absoluntōez ipetrauerit. Hz qñ tal' ipetrat q̄ desistat z q̄ illud qđ p accusatōez ichoatū erat deleat rite fit. Et est duplex abolitō scz generalis z specialis. de generali habet C. de aboli. ge. l. vl. etiā. ff. đ aboli. l. abolitō Et p hāc eximit' re⁹ q̄ nō incidit in turpilianū si nō deferat accusatuz. ff. de abo. cri. l. ñ inueniēte. Et si infra. xxx. dies. post abolitionē generalē cā ꝓposita nō pōt pbari ad eā redire nō potest. C. de abo. ge. l. j.

Aborsus est puer vl' alter fet⁹ añ debitū tps nat⁹. z đr ideo sic q̄ nō oriat' sed aboriat' et excidat'. fm Jsi. li. x. Et ml'ier q̄ sic aborsit đr homicida occasional'r. xxxij. q. ij. qđ ꝓ. z. c. moyses. z. lxxxvij. disti. si expositus. Et paul⁹ noiat se aborsiuū. j. Thi. j. z. xxiij. q. vj ī pñti. đ cele. mis. c. cū marthe. ꝓsi. sane. als nō est homicida q̄ aborsiuū ꝓcreat anteq̄ aīam accepit corpi infusam vt est embrio. xxxij. q. ij. c. qđ ꝓ non formatū. z de homi. ea. si aliq̄s. nec talis ꝓtrahit irregularitatē q̄ ad ꝓmotionē niū iterficiat hoiem iā aiatū de homi. c. sicut ex litterarū.

Aborsus require infra sub lr̄a h. c. si aliq̄s.

Abpatruus. est frater abaui vl' abauie.

Ab re. i. sine cā. vt habet in. l. si quis seruo p suaserit. C. de fur. z de iudi. l. ꝓsentaneū.

Abrogare est destruere vl' delere in toto. vñ đr lex abrogata qñ ī toto est sublata vl' destructa. Sed derogat' ei qñ in pte tollit' vl' ei detrahit'. ff. de ꝓ. sig. l. derogare. Et etiaz abrogare interdū est addere aliq̄d Et sepē de causis aliq̄d abrogat' vt no. dis. iij. §. ꝓ z si legibꝫ. ꝓmo ꝓtraria ꝓsuetudine q̄ nocta est pncipi. dis. iij. leges. z. ff. de legi. z senat⁹ l. de q̄bꝫ. scđo ꝓtraria ꝓstitutiōe. disti. xxj. añ trienniū. tertio cāe cessatione. di. lxj. c. neoficus. Quarto locoꝫ varietate. disti. xxj. aliter. Quinto nimio rigore canonis. xxiij. dist. fraternitatis. sexto si pcibꝫ occasionē malignādi habeat. xxj. q. j. legi. Septimo. ꝓpter malū inde seqns. dis. lxiij. verū. Sed an abrogata lex possit allegari. vid glo. ꝓsi. q̄cūq̄. c. nouit. de iudi. Et q̄liter ꝓlus possit abrogare canonē quē ꝓdere nō pōt. Solutio p exp̄ssum ꝓsensum pape de pbē. c. cū iā dudū. vl' đr ꝓsuetudo rōnabilis z pscripta etiā tollit. de ꝓsue. c. fi. etiā sine scia pncipis. q̄ difficile essz eū oēs ꝓsuetudines scire. vt in glo. ꝓsi. abrogare. c. in istis. dist. iij.

Absentia est q̄ntuplex. z qñ quis obtētu absentiaz in integrū restituat'. vide glo. l. fi. ff. de inte. restitu. Jtē absentiaz alia necessaria. alia pbabilis. alia honesta. siue volūtaria. Necessaria vt cā reipublice vl' de mandato pncipis pficiscēti subuenit' p in integrū restitutionē. ff. ex quibꝫ cau. ma. l. j. z. l. necnō. Absentia pbabil' vt cā studiorū vel mercature. vl' volūtaria vt pegrinatōis. si pcuratorē nō dimisit absens non ita facile subuenit' ei. vt. l. necñ ꝓcalle. Hz absens contumaciter nō audit'. vt. C. quo ap. non reci. l. j.

Absens ꝓprie đr q̄ est extra puinciā. vt. C. de bon. au. iudi. possi. l. fi. §. vl. Tñ qñq̄z accipit' p eo q̄ pns nō est eo loco vbi petit'. ff. de ꝓ. sig. l. absentē. Tñ absens multis capitur modis. Primo ille đr absens q̄ aliū audire z intelligere nō pōt. sic capit' ibi cū đr. stipulatio nō potest fieri inter absentes. insti. de iuti. stipu. §. itē ꝓbor. Scđo absens đr q̄ non est in eadē puincia. vt. C. de long. tē. pscrip. l. fi. Tertio absens đr vt hic seq̄t testiū pductio nō potest fieri pte absente si velit adesse. Et sic đr absens q̄ nō videt p/ducere vl' iurare testes vt. l. si quādo. C. de testi. Quarto absens est q̄ non est in domo. seu respectu cui⁹ nūciandū est nouū opus ff. de no. oper. nūcia. l. de pupillo. §. si quis Quinto đr ille absens qui faciliter nō pōt ꝓueniri. vt quia pnte pncipali fideiussor non pōt ꝓueniri. z ita absente pōt ꝓueniri. C. de fideiusso. z man. auc. pnte. Sic etiā accipit' in. l. pns. ff. de pcura. vbi đr. pns est q̄ in ortis est. id est q̄ faciliter pōt ꝓueniri. Sexto absens đr qui ad lucrandas distributiones materiales pntiaz. abest scz q̄ non est in chorō hora determinata. z ita licet sit in ecclesia. tamē extra chorꝫ in certis horis đr absens.

Absolutio differt a reuocatione. nam absolutio fit a sententia excōicatōis. suspensionis vl' interdi. iuxta formā ecclesie cum baculo dicēdo psalmū miserere. z de pfūdis.

A

et fit cū solēnitate. Sed reuocatio est sententia ꝑbalis sine solēnitate. Etiā absolutio fit si excōicatio tenuit. z si ñ tenuit fit reuocatio. Itē absolutio reddit qđ excōicatio intulit ꝓter ꝗs fructꝰ ꝗs excōicatꝰ iuste p didit. qz p absolutionē tales nō recupat. vt in auten. vt cū de ap. cog. §. generalē. ꝑsi. si ꝙ post. coll. viij. Et absolutio ex falsa causa supra nota ipetrata nō tz z est nulla. vt no. in. c. qđ sup his. de fi. instru. Sed licz excōmunicatō lata sit ex falsa cā tñ bñ tz. xj. q. iij c. j. z de offi. ordi. ex pte. in glo. Et an pecunia possit peti vl̄ dari p absolutōe. ō simo. ad aures. c. dilectus. z. j. q. j. nullus epꝰ.

Absq; est priuatiuū. vt in. l. minus. C. de acqui. poss. et qñ ponit excluſiue z qñ incluſiue nominat Archi. de pcura. q generaliter li. vj.

De A

Acceptilatio est liberatio p mutuā interrogationē q̄ vtrisq; ꝓtingit ab eo nexu absolutio. id est dissolutio. ff. eo. ti. l. pluribꝰ. z. l. j. Ubi acceptifero acceptituli acceptilatuz. ꝑbū ꝓpositū. a q̄ venit acceptilatio. z ē imaginaria solutio q̄ simulat debitorē suū sibi soluisse qđ nō soluit. idq; facit aīo remittēdi. qz illa ꝑba dicēdo q̄cq̄d tibi p stipulationē pmisi. vel ex stipulatu debui. habes ne acceptū. z tu rūdeas habeo. acceptūq; fero q̄si dicat. pinde habeo ac si accepissem a te p verā solutionē. Et sic sicut vera solutiōe liberat̄ esses. ita hac acceptilatiōe liberaris vt C. eo. ti. l. j. glo. q̄. Itē acceptilatio inutil̄ ꝓr rōne acceptatōis. vt tractat̄. ff. eo. ti. l. an inutilis in glo. j.

Accessio ꝓr aliq̄d adiacēs alteri. vl̄ oē id qđ est accessoriū z necessariū in ꝓncipali vt capistrū eq̄. vl̄ vestis seruo. vt. ff. depositi. l. j. §. q̄ in deposit̄. Si eñ seruū emeris. et veste in q̄ tradit̄ acq̄ris. z si de eo mētio nō sit facta. Et accessiones ciuiles vt vsure ñ veniūt in ꝓtractu stricti iuris. etiā post li. ꝓtes. C. de ꝓdi. inde. le. j. in glo. z. ff. de vsur. l. mora in glo. ꝑsi. difficilis. z ī cap. venerabiles. de acceptio.

Accessoriū. idem est qđ accessio. z sequit̄ naturā sui ꝓncipalis. insti. de re. diui. §. q̄ si p tim. ff. si q̄s cau. l. si eū. §. q̄ iniuriar. z in regula accessoriū. de re. iur. li. vj. z qñ accessoriū venit officio iudicis mercenario. tunc sublato ꝓncipali. tollit̄ et accessoriuz. C. de po. l. iiij. Nec qñ accessoriū veit officio iudicis nobili. ff. de ꝓdi. inde. l. fi. §. lutius. in glo. alias regulariter nō tz accessoriuz. vbi nō tz ꝓncipale. cū saltē nō accedat ꝓncipali. vt in. c. si diligēti. de fo. ꝓpe. Fallit tñ ī casibꝰ. Primo in. c. debitores. de iureiur. vbi accessoriū. s. iramentū de soluēdis vsuris factū tz. ꝓncipali tñ. s. obligatione debitoris ad vsuras sublato. qz ad vsuras soluendas nulla est obligatio de iure canonico et ciuili. z tamē iramētū factū de his soluēdis est seruandū. Sed reg̃lare ꝓtrariuz intelligit̄ q̄ accessoriū z ꝓncipale regulat̄ eadē rōne eodē tpe nō mutato respectu pſone. Sed illa nō seruant̄ in pmissiōe z iramēto. quia pmissio fit pti sed iuramētū ꝏ z dixit Ludo. de roma se ꝏsoluisse. q̄ accessoriū etiā preciosius principali sibi tñ accedit. ff. de au. z argē. leg. l. z si nō sicut. §. peruenia. z. l. cū aurū. ꝑsi. fi. eo. ti. Et fac̄ ad questionē. Si lego mlieri vestes ꝗs sibi feci. q̄ etiā in legato veniūt ornamēta aurea vel argentea vestium.

Acor z mucor. sunt vitia vinī z panis. q̄ accessit z mucessit.

Actus est quedā seruitus q̄ is cui ea debet bz ius q̄ pōt p fundū in q̄ sibi hec seruitus debet ducere iumentū vl̄ vehiculū suū scz vt nō solū possit ambulare p se sed etiā iumētū z quadrigā secū ducere. ff. de ser. rus. ꝓdi. l. j. §. act. z. l. inst̄ act. z instī. eo ti. §. act. Aliter capit̄ act. p opatione dū ꝓr. Actus actiuoꝝ sunt ī patiēte ꝓdispositio. q̄. ꝏ aīa. z j. q. j. p Isaiā. ff. si quad. pau. fe. dic. l. j. §. cū arietes. z. ff. ad. l. acql. l. si ex plagis. §. tabernarius. de pe. distin. j. quia diuinitatis. z. c. medicina.

Acta dicunt̄ publice scripture negociorum q̄ in iudicio agunt̄. ordinē eorū modū z fi/gurā ꝓtinētes. Uel etiaz sunt pcessus siue gesta curie. z sunt cōia. C. de iudi. l. vlti. ff. ꝏ re iudi. l. actoꝝ ꝑba. z. l. paulus. q̄ pdita pñt pbari p testes. C. de fi. instru. l. emācipatōe nec valēt nisi testiū amminicl̄o fulciant̄. c. cū a nob. de testi. dñt g̃ scribi p pſonā publicā aut duos viros idoneos. c. qm̃ cōtra. de pba. vbi acta originalia debēt remanere apud scriptores. et q̄ ea temere violaverit non potest postmodū ea ipugnare. c. cū olim. de offi. dele. Sunt aūt acta triplicia ff. iudi. sol. l. q̄. nam. Quedā sunt acta iudicij ordinatiua q̄ valēt ad ordiatōez iudicij

A

vt est libelli oblatio. lit. cõt. Quedã valent ad veritatẽ indagationẽ. z dicunt indagatiua ꝟitatẽ vt depositio testiũ. editio instrox. z ꝓfessio ptiũ. Et q̃dã litis decisiua que valent ad decisionẽ cause. De his dic̃ Ja. de are. in. d. l. ff. iudica. sol. Et acta a iudice p̃sumunt oĩa rite celebrata. de elec. bone. i. ō renũc. c. in pñtia. Jtẽ acta facta coꝝ sacerdote in foro penitẽtiali faciũt fidẽ coꝝ iudice seclari. vt in auc. hoc ius porrectũ. C. de epis. z cle. Et in. l. si q̃s in hoc gen⁹. C. e. ti. Et acta q̃ dñt fieri coꝝ iudice. si fiant coꝝ notario nõ valẽt. vt no. in glo. in. l. ſi. C. de lib. cã. z glo. in. l. hac ꝓsultissima. C. ō testa. Jtẽ acta etiã q̃cq̃ dicim⁹ locũ in q̃ resident iudex instructus de cã cognoscẽs. vbi acta detegunt. vt q̃libet factũ suuz audiat seu videat. z suũ ꝓsequat meritũ. q̃ loc⁹ aliꝫ etiã ius appellat. ff. de iusti. z iur. l. pe. §. fi.

Actor est q̃ agit z pulsat aliũ rẽ aliquã ab ipso petens in iudicio. ff. de iudi. l. in tribo. ff. fini. regũ. l. iudiciũ. Vbi in cõibo iudicijs q̃rit quis actor sit. Est ergo ille q̃ suo nomie agit vl̃ q̃ ꝓstituit ad agendũ vel defendẽdũ causas vniuersitat⁹ vl̃ alteri⁹. ff. q̃ cuiusq̃ vniuer. no. l. itẽ verboꝝ. §. decuriones. Vl̃ ꝺr q̃ ꝓstituit a tutore vl̃ curatore añ li. ꝓtes. C. ō ꝑcura. l. neq̃ tutores. C. de acto. z tuto. vl̃ cura. dan. in rubr. z nig. Et est regulare q̃ actore nõ ꝑbãte reus absoluit in. l. q̃ accusare. C. de edẽ. vbi dicit rex Actore em nõ ꝑbãte q̃ ꝓuenit z si nihil ipe ꝓstiterit obtineat. glo. accur. i. absoluat. vj. q. vl. actor. vt ecclie. bñfi. c. vt nostr. z. C. ō ꝑba. l. actor Fallit em hoc in casibo ad minus q̃ndeciz q̃bo actore nõ ꝑbante reus nõ absoluitur. Vos casus vide in glo. palle. c. vt nostr. et actor seq̃ debet forũ rei. c. si cleric⁹. z. c. cuz sit generale. ō fo. compe.

Actio significat triplr. stricte. late et latissime. Stricte significat ius psequẽdi quod ozit ex obligatõe. Late significat dũ significat iurisdictõez iudicẽ. z ita ne dũ significat pſonales sed etiã reales actiões. Latissime cũ etiã significat officiũ iudicẽ. z ꝟ mõ q̃rela in offi. testa. ꝺr actio. ff. de lega. j. l. cuz filius. in p̃n. facit. l. actiõis ꝟbo de ꝟbo. sig. ff. z. l. actiõis ꝟbo. de act. z ob. Et hoc ꝟbũ actio significat bene simul ius z factũ. nec est incõueniens.

Actio ergo significat officiũ. i. ius psequendi. licet officiũ sit facti. Et ponat differẽtia inter iurisdictionẽ z officiuz. Est em actio ius psequendi in iudicio qõ sibi debet. in. ſti. de act. in p̃n. Et addunt q̃dã qõ suũ est vel alienũ. ita vt illa diffinitio icludat oẽm actionẽ tã in rẽ q̃z in pſonã. sed illa diffinitio p̃missa solũ ꝓrehẽdit actionẽ pſonalẽ. illud añt quod tuũ est tibi debet. Si vero qõ non tuũ est z q̃cquid est in iudicio ꝺz icludi diuersimode quo petit. z cõcluditur in actõne reali z pſonali. q̃ in pſonali peto mihi debitũ. In reali ꝟo actiõe peto aliq̃d vt meuz. q̃re hoc verbuz actio sumit aliter z aliter vt p̃missum est. Et nota q̃ ꝟbũ debet q̃ñq̃z large sumit. vt cũ ꝺr. q̃cq̃d i iudicio tibi debet. id ẽ res quã petit vt rem tuã siue rei vẽdicatione actiõe comodati siue depositi ꝟm Azo. in sum. ti. de eden. circa pnci. Olim dicebat actio ꝺceptio ꝟboꝝ formata a magistratibo. l. ū. §. deinde ex bis ff. de ozigi. iur. vnde dicebat formula vulgarit. ff. de fur. l. si seruus nauẽ Hodie autẽ fit sine impetratiõe z ꝺceptiõe verboꝝ solẽniũ. C. ō formu. z ipe. act. subla. p totũ. Nec hodie est aliꝙ differẽtia inr interdicta z actiones. cũ interdictũ nihil aliud sit q̃z actio p̃toria. ꝺr ergo actio ius ciuile vl̃ p̃toriuz q̃l debitũ a te exigere possum vl̃ petere rẽ mihi restitui. ꝟm Azo. z Bof. ō iudi dilecti. et est actio in iure ciuili insti. de iur. na. gen. et ci. §. ius aũt. Et ꝟm canones actio ꝺr cã. c. forus. de ꝟbo. sig. Et ꝟm leges actio debet poni in causa. q̃ nemo sine actõne expit. ff. de nego. gest. Si pupilli in fi. z. c. examinata. de iudi. pbibent tñ atterius nimis subtiles actionũ intẽtões. vt in. c. dilecti. ō iudi.

Actionũ ꝟo q̃dã sunt in rem z q̃dam in pſonã. Actio in rẽ ꝺr vendicatio rei. q̃ñ scz dicit aliq̃s rẽ de q̃ agit suã. Et aduersari⁹ dic̃ eam esse suam. Q̃ñ ergo petit rem aliq̃m vt tuã rei vẽdicatiõe. tũc agis actione in rem Actione ꝟo in pſonaz petis ab aduersario aliq̃d tibi dari vl̃ fieri. Jtẽ actões q̃daz bone fidei dicunt. q̃dam stricti iuris. Actões bonefidei dicunt. nõ ideo. q̃ i eis ꝺz seruari bona fides. q̃ etiã bona fides seruat in actiõibo stricti iurit. Sed dicunt bonefidei ideo. quia maxie exuberare debet bona fides inter cõtrahẽtes in eis Et vltra id etiã veniũt oĩa accessoria z ea de q̃bo nihil ẽ excogitatũ. vt in actione emp. vel contractu vẽdi. Uenit etiã id qõ exꝑsse nõ est actum. vicz a tpe more q̃ alteri nõ reddit istud ad

qō tenet de natura ꝓtractus veniūt dāna. ⁊ interesse. q̄ debēt restitui. ⁊ sic in eis mlt̄ū exuberat officiū iudicis pinguis q̄ in actiōe stricti iuris. Hūt aūt actōes bonefidei. xvij. q̄ enumerant instī. de act. §. actionū. ⁊ ponunt in glo. de excep. c. cū venerabilis. ⁊ cōtinent in his ꝯsibus. Empti cōducti mādati depositi q̄. Pignora. ciscūde. cōmuni. p socio q̄. Dotis ⁊ herediū. tutele. comoda. gestor. Prescriptis verbis cū extimat atq; p/mutat. Iste bonefidei sunt. stricti ceteri iuris. Alie ꝯo dicunt actiones stricti iuris. vt actio ex mutuo. ex stipulatu. ex arbitrio. ⁊ ꝯsimiles. Et in istis nō venit accessoriū. nec ea de q̄bus nō est cogitatus vt no. Ber. ī glo. p allegata. Nec in his a tpe more q̄ alteri ñ reddidit illō ad qd̄ tenet de natura contractus. veniūt damna ⁊ interesse que dicunt restitui. Itē actionū realiū alie ꝓpetūt pro rebus corporeis. ⁊ sic hz locū rei vēdicatio alie. p incorporalibus ⁊ p seruitutibus acq̄rēdis seruiēdi ⁊ defendēdi. ⁊ sic cōpetūt due actiones. quaz vna vocat cōfessoria. alia negatoria. Itē nota q̄ actiōes psonales vsq; metas. xxx. annoz extēdunt vt. C. de cōstitu. pecu. l. ij. ⁊ ibi nota ter. q̄ possibile est oēs res in pecuniā ꝓuerti. C. de ꝓscrip. xxx. annoz̄ū l. sicut ī rē. Reales aūt vsq; ad metas. xl. annoz. vt. C. de vendi. pig. l. j. ⁊ in glo. ō vtro q̄ casu. Est ergo vt clari dicat actio realis q̄ obligatū euz ꝯ quē dirigit nō ꝓsupponit. Hz ideo ꝓpetit. q; q̄s cōtēdit ꝓstitui rē cōtra quā talis actio dirigit. vbi gra. Intrasti domū meā violēter. ego peto possessiōez meā quā occupas. tu nullo iure mihi obligatus es. Nec aliq̄d mihi ꝓmisisti nec tecū ꝓtraxi. sed tm̄ te ꝓuenio. quia res mea apd te est. Sed psonalis actio presupponit debitorē cōtra quē dirigitur obligatū ex contractu vl̄ maleficio seu ex varijs causaz fi/guris. Et ista dat etiā ad rem. hz ꝓsupponit obligationē psone. vt vēdidisti mihi librū vl̄ locasti domū tu mihi obligaris ex ꝓtractu. licet agā ad rē. s. librū vl̄ domū.

Actio ad exhibendū dat ꝓtra possessorē vl̄ aduersus eū qui dolo malo possidet. vt rez exhibeat. i. in publicum deducat. vt fiat aduersario copia vendicādi. ꝑm Azo. in sum. ti. ad exhibē. in princi. Hā exhibere est rem in publicū deducere et videndi tāgendiq; cōprehēdendi rei facultatē pbere ⁊ ostēdere. vt aduersarij copiā habeat rem suā esse contendēdi. vt cū q̄s dicit hec est res mea. q̄a tacta seu visa ab eo sibi sua videt. vt. ff. ad exhibēdū. l. ij. cū ibi no. Et si erat instrumentū res ipsa exhibēda debet fieri facultas legēdi ⁊ etiā trāscribēdi. ff. quēad. testa. aperi. l. j. ⁊. ij. §. stipl'ari. Et sic exhibere dicit ꝓprie q̄ extra secretū hre. Et ꝑm Placē. quasi extra se habere. sic redibere quasi retro habere dicitur. ff. de edil. edic. l. redibere. in ꝓn.

Actio arborū furtim cesaz habet ꝺ denatione aduersus eū qui arbores furtiz cedit inscio ⁊ inuito dño. Et ꝓpetit ꝓtra ipm̄ damnū dantē ad duplū dāni dati in q̄ casu etiā ꝓpetit huic actio legis aq̄lie. ita tm̄ vt deducere possit a cōdemnatiōe q̄ actio cōsecut̄ est altera actione. vt. ff. arborū furtim cesa. l. j. Et appellatiōe arborū etiā vites ꝓtinentur. ff. de arbo. ceden. l. j. §. arboris. Itē cōtinent edera q̄ improp̄e dicit arbor extēptatione ⁊ plerūq; arboribus heret. ff. arbo. furtim cesarū. l. vitē. ⁊ in glo. Etiā et arundo nō male dicet arbor. ⁊ idē de salicto q̄ñ ia radices imisit. vt eadē. l. vitē. iuncta glo.

Actio caluisiana est p quam reuocant ea q̄ in fraudē creditoz patroni libert̄ alienauit. vt ibi etiam locum habeat actio fauiana. ff. de iure patrona. l. si liberat̄. ꝑm Pla.

Actio fauiana ⁊ pauliana sic dicta sunt ab autoribus eaz inuentoribus. Et habent locū q̄n debitor in fraudez creditoris alienauit ea q̄ alienata fuerūt creditori. vt reuoc; ipsa alienatio. Dat etiā actio fauiana patrono ad reuocandū alienata p libertū vl̄ per debitorē in fraudē patroni vel creditoris ī qua veniūt fructus etiā post lit. ꝓtesta. ꝓcepti. vt notat. ff. si q̄d in frau. patro. l. ij. et ibi p totū. Hz pauliana dat ꝓprie creditori ad reuocāda alienata in fraudē per debitorez ō q̄. ff. q̄ in frau. credi. l. j. §. fi. ⁊. l. hoc factū. in q̄ etiā veniūt fructus. vt eo. ti. l. ꝓtor. ait. §. hanc. ⁊. §. ꝓterea. qd̄ intellige iurta le. fi. §. nō solū. eo. ti. de q̄bus ambabus. ff. ō vsuca. l. videam̄. §. in fauiana. Et instī. de actio. itē si q̄s in fraudē.

Actōes ciuiles que sint ⁊ q̄t requirē ī spe. ti. de acti. ⁊ except. ꝓponen. §. postremo. Et nota q̄ q̄ñq; distinguit actio ciuilis cōtra criminalē ⁊ tunc idem est qd̄ actio intētata p aliq̄ interesse. Q̄ñq; distinguit contra ꝓtorem. tunc idem est qd̄ actio saffiria directa in re Pretoria aūt dicit que dat officio

iudicis. vt infra actiones ꝓtorie.

Actio comodati est triplex. scz directa. vtil'. ⁊ ꝓtraria. Unde directa cōpetit ei qui rem aliquā comodauit ꝺ ꝓmodatariū ad repetendū ipsam rē vt ei res ad eꝰ accessiōes restituant' facto ⁊ expleto vsu ꝓpter quem comodata ē. ff. comoda. l. j. �fm ꝓpla. Actio comodati ꝓtraria ei cōpetit q̄ comodatū accepit in eū qui comodauit. ⁊ impēsas in re comodata factas veluti si egrū seruū curauit qꝺ nomine cibariorū ipendit non repetit. ff. como. l. in rebꝰ. §. possum. cū. §. seqn/ti. Actio comodati vtilis �fm ꝓpla. cōpetit vbi nō est vere comodatū. sed interꝓtatiue vt si amicꝰ ex ꝓfidētia rē amici ex ꝓpria au/ctoritate accepit. Et pone meliꝰ exēpluz p l. j. §. fi. cū. l. ij. ⁊. iij. in prin. ff. como.

Actio confessoria est que ꝓpetit ei qui dicit se habere ius vl' seruitutē per fundum viā eundi vel agēdi. vel altius edes suas leuandi. vl' quācūq; aliā seruitutē in re ipsiꝰ etiā inuito eo. Dec aūt actio in rem ꝺr vel realis. quia rē tuam corporalem scz ius eundi per fundū petis cuius ipsa seruitus sit icorporalis. vt. ff. si serui. vendi. l. ij. in prin. Et ꝺr cōfessoria. quia verbis affirmatiuis cō/stituit'. ⁊ eiꝰ ꝓtraria verbis negatiuis ꝓpo/nit'. que dicit' actio negatoria �fm ꝓpla. ff. si serui. vendi. l. si quādoq;. §. cum in domo. ⁊ ibi no. Unde actio negatoria cōpetit ei q̄ dicit aliquē nō habere ius vl' seruitutē ad aliquid qꝺ facere volebat alter et ipm per hanc actionē ꝓhibet. vt quādo dñs fundi intendat aduersus te solitum ire p funduz suum dicēs. Non est tibi ius ire p fundum meū. ⁊ hec actio similiter in rem dicitur. qz dñs fundi vendicat libertatē dū ipsam intentat verbis negatiuis. dicens q̄ alter nō habet ius eundi vl' agendi p fundū suum. nec altius edificandi edes ne luminibꝰ suis noceat. ⁊ sic p hanc dñs fundi ad ꝺ agit. vt fundus suus declarek liber. ⁊ alter desistat et ꝓhibeak ne eum de cetero inquietet. ff. si serui. vendi. l. ij. ⁊. l. loci corpus. §. ꝓpetit. ⁊ insti. ꝺ actio. §. ecōtra. Et actio nō cōpetit de dñio. sed ꝺ iure prediorꝫ. sicut ⁊ cōfessoria. vt in ꝓalle. l. ij. in prin. Et licet �fm ꝓpla. dicak ideo negatoria quia verbis negatiuis intentatur. Amē contrariū notatur in. l. ij. ⁊. §. ecōtra supra alle. Hā quelibet earū. s. actio cōfessoria et negatoria ꝓt dari p verba affirmatiua ⁊ etiā p negatiua. Non ergo sumunt differentiā p formā verborū sed differūt ratione materie. Uñ breviter cōcludendo siue p affirmationē siue p negationē dētur. tñ in hoc differūt. quia cōfessoria datur ad tuendā sibi seruitutem debitam. ⁊ negatoria dak ad tuendā sibi libertatē suam. Et notant doc. exempla in q̄bus ꝓfessoria intentak verbis negatiuis. et negatoria verbis affirmatiuis ī. c. cū eccle sia sutrina. ꝺ cau. pos. et ꝓpe. vbi bona glo. de bis. ⁊ de iudi. in. c. examinata. et in dicta l. ij. ff. si serui. vendi.

Actio cōmunidiuidundo inter eos dak qui sine societate. nec ex cā hereditaria aliquid cōmune habēt vt id diuidak' �fm ꝓpla. cen. ⁊ Azo. habet ergo locū hec actio ītercos ad quos res aliqua cōmunis ꝓtinet nō p societatē nec p hereditatē ad hoc q̄ res illa diuidak'. Itē si ex ꝓtractu societatis res illa sit cōis habet locū hec actio. ff. como. l. j. Et ꝺ ista actiōe. ff. de iudi. l. in tribus.

Actio ꝓducti cōpetit ei qui ꝓduxit a locāte vl' locatore fundū vel p̄diū vel domū. ⁊ cōpetit ei ad hoc q̄ liceat sibi inhabitare vl' in vsu habere rē cōductā. etiā ꝓpetit ꝺ locatore si aliqs expēsas vtiles vl' necessarias ibi fecerit.

Actio directa ē q̄n aliq̄d directe petit' ī ius. vt ex comodato vl' depositō. ⁊ hmōi.

Actio vtilis est q̄ datur nō ex iure aliq̄ directo sed vtiliter ⁊ ex eq̄tate ꝓpetit. vt in publiciana. ⁊ hmōi fm ꝓpla. ⁊ Azo. De ista actione vtili habek ⁊ notak. ff. de nego. gest. l. actio. et. ff. q̄dru. pau. fe. di. l. penl'. Et nota q̄ actio directa ⁊ vtil' einsdē sunt effectꝰ. vt in. l. actio. ꝓalle. ⁊ in. l. dñt. licz fm q̄sdam differāt. vt no. ī. l. ex legato. C. de legi. ⁊ plene p Ly. l. j. C. de act. ⁊ obli. vñ directa dak fm ꝙba ⁊ mētē. vt interdictū. vñ vi directū dak tm ꝺ spoliantē vl' mādantē seu ratā habentē spoliatōez suo noīe factā. qz ꝙba ⁊ intētio ꝓtoris ꝺ volūt ī hoc interdicto. scz idē interdictū vtile dak ex mēte tm de eq̄tate q̄ dā nō virtute verborū. Datur etiā ꝓtra eū q̄ alias ex iusta causa rem possidet. nō tm ꝓ dictis tribꝰ modis. sed forte possessionē vacuā intrauit vl' rem in domo sua iuenit credēs eē suā. de q̄ in. c. cū ad sedē. ꝺ resti. spo. Et dicit Angelꝰ q̄ bñs ius vtile ⁊ intēransꝫ directū male libellat. et q̄n in prin. detecta fuit ineptitudo succūbere debet.

Actio depositi ē duplex. s. directa ⁊ ꝓtraria.

Actio ꝺpositi directa ꝑpetit depositori ad repetendū depositū ⁊ accessiones eiꝰ ⁊ ꝑpetit in simplū nisi forte res sint incēdio ruina naufragio depposite. Hoc em̄ casu q̄ depositū sic receperit si negauerit ⁊ infiticiet. ⁊ de hoc quincak in duplo ꝺdemnabit. hec probank. ff. depositi. l. j. §. ait pretor. Sed actō depositi ꝺria ꝑpetit ei penes quē res deposita est ad petēdū īpēsas si q̄s circa rē īpenderit vt illas repetat vl̄ damnū datū p ser/uū depositū ꝓm ꝓla. De illa ꝺtraria actione habet. ff. depositi. l. apꝺ. in ꝓn. ⁊. l. actōne.

Actio de dolo ꝑpetit mihi quādo dānū dolo malo alicuius est mihi datū vl̄ si q̄s aduersus me versek dolose cōsulēdo vl̄ maliciose negocia mea admīstrando nec supest aliq̄ alia actio qua possum expiri. ff. de dolo. l. j. §. verba. sed nō datur nisi duos aureos excedat. Hec autē nō datur liberis contra patres. ratio. quia odiosa est ⁊ in ea condemnatus infamis efficitur. Hec datur libertis cōtra patronos sed loco eius datur actio in factum verbis sic tpandis in conditione libelli in qua nulla est facienda mētio doli. hec probank. ff. de dolo. l. si oleum §. fi. cum. l. se.

Actio de dolo ⁊ furto eoꝝ qui in ministerio cauponū stabulariū. vel nauē exercent datur aduersus stabularios ⁊ nautas. qui q̄n officio malorū hominū vtuntur in duplo seu in duplū tenent quo dolo vl̄ furtuꝝ cōmissuꝝ est in his reb⁹ q̄s saluas fore recepere. ff. furt. aduer. nau. cau. stabu. l. j. et infra actio in factum.

Actio de constituta pecunia cōpetit aduersus eum qui sine stipulatione cōstituit ꝓ se vel pro alio soluere. C. de cōsti. pecu. l. ij. nā omnia cōstituere est debitorē se facere ꝓm ꝓla.

Actio in rem verso datur aduersus dominū vl̄ patrē si seruus vr filius pecuniaꝝ in rē patris vel dn̄i īpendit quā mutuo accepit. ff. de in rē ver. l. j. in ꝓn.

Actio de tigno iūcto datur ei cuius tignuꝝ alieno edificio iniūctum est ab eo qui estimabat suū tignū esse. Si ꝓo sciēs alienuꝝ id dolose fecerit tenek de tigno īmisso ⁊ furti. ⁊ actione ad exhibēdū. nō q̄ tignū cogak eximere. sed q̄ interfit p̄stare. Et hec ꝓbantur. ff. de tig. iniūc. l. j. ⁊. ff. de rei vēdica. l. in rem. §. j. cum ibi no.

Actio de rebus ecclesiasticis vēdītis custoꝺib⁹ earum datur aduersus eos qui sacras res emerunt circa formam nulla eis actōe relicta cōtra sacrosanctas ecclesias de precio quod dederunt repetendo. hec autem actio datur in factum cū res in aliam rem est mutata. vt ex phiola factus est ciphus. Si ꝓo in forma sua sit rei vendicatio locū habet. et si alienetur quod ex lege dak.

Actio de pauperie competit aduersus eum cuius animal damnū dedit cōtra naturaꝝ sui generis. verbi gratia. vt si equus nō ex loci angustia vl̄ nō instigatus calce percutiat. vel bos cornu petat ex naturali feritate. Secus tamē si instigatus vel ex loci angustia damnū dederit in hmōi actionis cōdemnatione venit damni resartio aut īsolutione venit ex. l. xij. ta. noxe deditor. dn̄s em̄ noxali iudicio serui sui nomine cōuentus. seruum actore noxe dedēdo liberatur insti. de noxa. act. §. j. ⁊ si aīalia noxe dedāk proficiunt reo ad liberationē. insti. si qua. pau. fe. di. Et vtrum malit vt soluēdo dā/num sufferat. aut alias pro noxa det aīal hoc per eum stat. Et probank hec. ff. si qua pau. fe. di. l. j. in p̄ri. ⁊ insti. e. ti. §. j. Et noxia signat delictū sed delinquens vocatur noxa. insti. ꝺ noxa. act. in glo. ꝑ. noxa. vñ ꝑsus. Noxia delictū delinquens noxa vocak. Et tamē sepe vnuꝝ ꝓ reliquo dicit seu accipit vt ibidem ꝺr.

Actio de apposito vl̄ suspēso quo iter ē vulgo cuius casus nocere poterit. dak aduersus eum qui in subgrūda ꝓ tectone habet id appositum vl̄ suspensuꝝ quod nocere potuit cuius condemnatio est decem solidorum. ff. de his qui deie. ⁊ ef fu. l. si ꝓo. §. ait pretor.

Actio de effusis ⁊ eiectis dak aduersus eum cuius habitatiōe vl̄ habitaculo aliquid effusum vel eiectum est cōtra iter publicū. vnde damnū datum alicui transeunti restaurandū est in duplū ⁊ si liber homo īde pisse dicatur in q̄nq̄ginta aureos hec dak actio. Si ꝓo nociturū ē libero homini datur q̄ntum videk iudici ex bono ⁊ equo cōpensatis impēsis factꝫ ⁊ opib⁹ q̄bus est cariturus inutiliter. ff. de his q̄ deiecere. vel effu. l. j. in prin.

Actio edilicia competit multis modis. Et primo si res vēdita sit redibita propter vicium siue morbum. nec tñ a vēditore restituitur precium emptori cum actionibus ⁊

alijs que ediles inhibent. z in hoc casu ē p/petua. de hac habeť. ff. de edi. edic. l. ediles in pn. §. j. z. fi. l. istud. ij. rñso. z. l. redibitoria eo. ti. Secūdo ꝓpetit qñ fit. vt si res vendita nō placet vt reddať. z tūc est tpalis vsq; ad. lx. dies. vt. ff. eo. ti. l. q; si nolit. §. si q̄d ita venerit. Tertio cōpetit si venditor nō vult tradere seruū vl' mancipiū vl' iumentū cū ornamēto cū q̄ ostēderat tpe vēditōis p ipso ornamēto. vl' vt fiat redibitio rei pncipalis ꝓpter accessoria. z tūc ꝓpetit etiā vsq; ad lx. dies. ff. eo. ti. l. ediles. in pn. §. vendendi. Quarto ꝙo ꝓpetit qñ eo loco q̄ iter est vulgo dz q̄s canē. lupū. vrsum. aprū. verrē. pāterē. leonē rc. vl' aīal aliud q̄ nocere possz siue sit ligatū siue solutū. ff. eo. ti. l. hi em. § deinde aūt. vide de his Guil. in spe. in tractatu libel. de empt. z vendi. §. nūc dicēdū est.

Actio ō superficie in rē ꝓpetit ei q̄ superficiē dz in alieno solo noīe ꝓducti ad repetēdū superficiē si possederat. ff. de supfi. l. j. §. q̄ superficiē. in fi. z. §. ait ꝓtor. ꝙ. et sane.

Actio empti ꝓpetit emptori ad rē repetēdā quā emerat in q̄ venit comodū q̄ accessit Et si quid in spāli pacto cōprehendiť in hac actione attendiť. put q̄sq; sibi paciscit. ff. de actio. empti. l. emptor in pn. z insti. de emp. z ven. §. sed nostra. in fi. huj⁹ ꝓtraria ē actio vēditi q̄ ꝓpetit vēditori ad petendū p:eciū z interesse z vsuras tpe more. put inter partes ꝙuētū seu ꝓtractū est. De ista habeť in. l. iulian⁹. §. ex vendito. eo. ti. z de emp. z vē. insti. in. §. palle. sed nr̄a.

Actio ex stipulatu nascit cū de re certa in genere. sed incerta in specie fit stipulatō. vt insti. de ꝯbo. obli. in pn. Nā si res esset simpl'r incerta stipulatio nō valeret. ff. eo. ti. l. ita sti/pulat⁹ in pn. Et stipulatio est ꝓcepta vt cū rñdes dare seruū. vl' spondes te factuꝝ domū Ad ptinet hec ad actōes in psonā q̄ oriunť ex ꝓtractu verborū. z hec colliguntť. ff. de actio. l. j. §. j. z. l. actionū genera. §. ī psonā. z insti. de obliga. §. fi. z ō actio. §. j. z. ꝙ. nāq; cū similib⁹. Et nota q̄ actio descēdēs ex stipulatōe nō habet dilationē anni sicut actio de dote. l. j. §. exactor. C. de re. vx. act. z. §. cū autē. ō hoc Bar. in. l. si diuortiū. ff. de verbo. ob.

Actiones ex ꝓtractu sicut de actionib⁹ in psonā insti. de actio. §. j. que nascunť ex pacto siue pactū siue obligatio surgit ex te vcōditio certi. de numerata pecunia cōditio certitudinaria. Conditio ob cām. actio comodati. depositi. pignoraticia. de q̄b⁹ oīb⁹ suo loco dicetur. siue etiā psurgit obligatō ex verbis sicut in actiōe ex stipulatu ūndo res certa in stipulatōibus deducta ē. Siue etiā oriať obligatio ex literis de q̄b⁹ conditio odio desidie dať in eū q̄ cū spe future numeratiōis scribit se debere q̄ ei non est numeratū. Numeratōe aūt nō secuta īfra bienniū nō repetit cyrographū Et est ītroducta et excluſa exceptiōe nō numerate pecunie cū minime cogať soluere q̄ scripsit se habere. siue etiā oriať obligatio ex cōsensu veluti. empti. venditi. locati. ꝙducti. pro socio. mādati. pscriptis verbis. z actio constituta pecuniaria. Necnō actio in factū. ō iureiur. Et de his actionibus in ꝓprijs locis ꝑm ordinē patebit. Et iste sunt species actionum in persona que oriuntur ex contractu siue re. verbis. litteris. aut consensu obligatio oriatur. De quibus vide. ff. ō actio. z obli. l. j. z. ij. et institu. de obli. §. j. cum §. z ti. se. vsq; ad titu. de obliga. q̄ ex quasi ꝙ trac. nas.

Actōes ex q̄si ꝓtractu sunt de actōnibus in psonam. insti. de actio. §. j. cum ibi no. que neq; ex pacto neq; ex maleficio oriunť. sed tamen maiorē habent cōuenientiā z affinitatem cum pactis q̄q; cum maleficijs. et sunt iste. s. conditio inōbiti. conditio libere actionis.

Actio negociorū gestorum. tutele. subsidiaria. cōmunidiuidūdo. finiū regūdorum. familieherciscunde. petitio hereditatis directa z vtilis possessoria. fideicōmissaria. et actio ex testamēto. De his omnibus. ff. de actio. z obli. l. de maleficijs. §. si quis seqntis. z. §. se. insti. de obli. q̄ ex quasi ꝓtractu nas. cū ibidē no.

Actio de peculio z q̄ ō iussu z de in rē verso actō tributaria institoria exercitoria actō funeraria ad exhibēdū. ō tigno iniūcto. actō ī factū de rei vēdicatōe. actio de pauperie. interdū quoq; bonoꝝ. vti possidetis. vtrobi. interdictū saluianum De q̄bus oīb⁹ reqre ī loco suo.

Actiones vel obligatiōes ex maleficio sunt actiones in psonam. insti. de actio. §. j. cuz ibi notatis. Quibus delicta hoīm coercēť q̄ō publice vtilitatis interest. ff. de fideiusso. l. si aureo. §. fi. z. ff. ad. l. aq̄l. l. ita vulnerat⁹

cũ sit ibꝫ. vt est ꝓditio rei furtiue. Actio arborũ furtim cesaꝝ. actio furti. actio vi bonoꝝ raptoꝝ. actio legis acq̃lie. actio iniuriarũ. qđ metus cã. de dolo. actio serui corrupti. actio rez amotaꝝ. ꝓditio ob turpem cãm. interdictũ vñ vi. interdictũ qđ vi aut clã. interdictũ de libero hoīe exhibẽdo. de vxore ducẽda. de liberis exhibẽdis. interdictũ q̃ꝫ legatorũ. interdictũ ꝓhibitoriuꝫ ne qđ in flumĩe ripa ne publica. interdictũ de itinere actuq̃ priuato. De q̃bꝫ oĩbꝫ requirẽ de. J. loco suo.

Actiões vl̃ obligatiões ex q̃si maleficio sũt actiones in psonã. insti. de actio. §. j. q̃ neq̃ ad pacta accedunt neq̃ ad maleficia. sunt tñ similiores maleficijs q̃ꝫ pactis. vt actio in factũ aduersus iudicẽ q̃ litẽ fecit suam. z actio in factũ de eiectis z effusis. Et actio ĩ factũ de dolo z furto coꝝ q̃ ministeriũ cauponũ. aut stabulariũ. aut nauẽ exercent. ff. de actioni. z obli. l. ex maleficijs. §. si iudex vsq̃ ad fi. z insti. de obli. q̃ ex q̃i male. nas. p totum.

Actio exercitoria ſm Azo. in sum. co. ti. daꝝ ꝓtrahẽtibꝫ cũ mgr̃o nauis ꝓpter nauigãdi necessitatẽ ꝫ exercitatorẽ nauis q̃ magistrũ naui ꝓposuit quẽ equũ fuit teneri vt teneꝫ q̃ institorẽ taberne vel negocio ꝓposuit. ff. de exercita. actio. l. j. Nec ergo actio nõ datur ꝓtra magistrũ nauis. sed ꝓtra eũ q̃ magistrũ nauis ꝓposuit in eã cãm in quã ꝓpositus est exp̃sse vl̃ tacite. vt in ea. l. j. §. ñ aũt z. §. ꝓpositio igit̃. Est aũt mgr̃ cui totꝰ nauis anchoza z cura mãdata est. l. j. §. magistrũ nauis. q̃ in vulgari lõbardoꝝ z puincialiũ comitꝰ dr̃. z in theuthonico et in alamanico sturman dr̃. Nec distinguit̃ an iste magister sit liber vl̃ seruus. maioꝝ vl̃ mĩoꝝ Et sibi imputaꝫ q̃ cum ꝓposuit. vt. l. j. pal. legata. §. cuius aũt cõditionis. Sed exercitoꝝ dr̃ is ad quẽ obuẽtiones q̃tidiane aut redditus q̃stus z vtilitates nauis queniũt z ptinẽt. vt ea lege. §. exercitatorẽ siue verꝰ dñs nauis sit siue a dño nauis conduxerit ad tempus vel in ꝑpetuum. vt dicitur ibidem.

Actio estimatoria vl̃ extimatoria. id ẽ actio ꝑscriptis ꝙbis sic cognoĩata est actio q̃ extimato ꝓponit̃ gratia dubitatiõis tollende q̃ res estimata vendẽda daꝫ. Dubitatum eĩ est. an ex vendito sit actio. an ex locato. an ex ꝓducto. an mãdati. vt si rẽ nr̃ã do tibi z estimo vt eã vẽdas p decẽ. z inde decẽ reddas mihi aut rez. vt no. ff. de extĩ. act. in rubro. z. l. j. z insti. de actio. §. actionũ.

Actio ex testamẽto. non solũ scripto heredi ꝑtit ad petendũ hereditatẽ. Sed etiam contra heredẽ scriptũ legatarijs z fideicõmissarijs. C. cõia õle. z fideicõmiss. l. j. Et sapit naturam actionis bonefidei. l. in minorum. C. ex q̃ ca. in inte. ref. nõ est ne. Tamẽ dicit Bar. q̃ reuera est stricti iuris cũ non numeretꝰ inter actiones bonefidei in. §. actionũ. insti. de acti. vt no. ipse in. l. hmõi. §. edes. ff. de leg. j.

Actio familie herciscũde inter eos cõpetit q̃ cõem habẽt hereditatẽ diuidendaz. ff. fa. herciss. l. j. z. ij. Et dicit̃ familie herciscunde id est hereditatis diuidẽde ſm Azo. ĩ sum. vt no. ff. eo. ti. in rubro. Nomẽ aũt familia q̃ñ ponit̃ p cognatõne. vt cum dicitur. illi sunt de familia pami. Et q̃ñ p seruitute z potestate. vt cũ ꝺr̃ patrisfamilias. filiusfamilias. hic tñ p substãtia z hereditate. vt C. de ꝟbo. sig. l. fi. Sed hercisco est ꝟbum grecũ idẽ qđ diuido. inde herciscũde. id ẽ diuidẽde no. glo. ff. e. ti. ĩ rubri. Et vtimur hoc verbo sicut repimus apud antiquos. q̃ gerũdia sua pnũciabãt in vndo. vt legũdo. audiundo. diuidũdo. herciscundo ſm Azo. in sum. sua. Et ita etiam hodie dicere possumus. familieherciscũde. p familieherciscẽde.

Actio fauiana z pauliana habite sunt supra circa actionẽ caluisianã.

Actio finiũ regundoꝝ cõpetit finibꝫ ad distinguendũ vel ad iudicandum. ff. eo. ti. l. j. §. iudici. l. se. inter eos q̃ agros cõfines hñt vl̃ pdia. insti. de actio. §. itẽ finiũ regũdoꝝ z hz locũ in rusticis pdijs tm̃. ff. eo. ti. l. ij. z nõ in vrbanis. qz vrbana pdia nõ sunt ꝓsinia sed vicina. qz parietibꝫ distingui ꝓsueuere. sed ꝓsinia dicim⁹ q̃ adeo sũt ptia. vt nullꝰ paries in medio interponaꝫ. ff. e. ti. l. sed z si loci. §. ĩ iudicio. cũ ibi nota. Vrbana pdia dicunt̃ oĩa pdia q̃ habẽt edificia etiã si sint ĩ villa. qz vrbanũ pdiũ ñ facẽ locꝰ. sz materia hitãdi cã facta. Vñ si in vrbe edificiũ cã nõ habitandi sed gratia reponẽdoꝝ fructuũ fiat. dicet̃ pdiũ rusticũ. Hz z horti in edificijs ꝓstituti nisi plimũ sint reddit̃ vineariũ forte. z sic alitorie ꝓtinent̃ appellatione vrbãoꝝ pdioꝝ. ff. de ꝟ. sig. l. vrbana Rustica aũt pdia vocant̃ agri ñ hñtes edificia

Et ſi inter te z me ꝓtra quē ago finiū regū/
doꝝ via publica vl̄ publicū iter venit ñ bz
locū hec actio. qz ꝓfiniū nō intelligit. ſecꝰ ſi
riuus ꝑuatus interuenerit. qz finiū regun
dorū agi pōt ꝓtra dñm riui. ff. eo. ti. l. ſed et
z loci. §. fi. cū. l. ſeq. z ibi no. Est aūt hec ac
tio duplex. qz vterq; est actor z reꝰ. de ꝑba.
ex literis. ff. eo. ti. l. iudiciū. ſ. ꝯmunidiuidū
do z familieherciſcūde. z. l. īt coheredes. §.
ſi familie. ff. eo. Itē est mixta. qz est in rem z
in ꝑſonā. inſti. de actio. §. quedā ergo. z. §.
itē finiū regundorū.

Actio funeraria ꝓtra heredē bonorum vel
poſſeſſorē dar. ff. de reli. et ſumpti. fune. l. z
ſi q̄s. §. fi. z dar ei q̄ funerauit. vt non bereſ
defunctū. ſed cā pietatis. ff. eo. ti. l. ſed inter
dum. z. §. ſi quis. cū ibi no. ꝑ hanc eñ acti/
onē veniūt reficiende expēſe ibidē a funera
toꝝ facte.

Actio furti manifeſti ſm Azo. locum babz
q̄ñ fur rē tenēs viſus vl̄ deprēhēſus fuerit ſi
ue in publico ſiue ī ꝑuato vl̄ a dño vl̄ alio
anteq̄ ꝙueniat ad locū quo ꝓferre rē deſti
nauit. Si talis deprēhēdat vl̄ cū re videat.
et ad euꝝ deprehendēdū occurſum ſit ei licet
abiecto furto aufugerit furti manifeſti te/
neꝛ. l. ſi q̄s. §. cēſus. ff. eo. ti. niſi ſurripiētis
mutet ſtatus. vt tu mihi ſurripuiſti in ſer/
uitute. z manumiſſus furto deprēhēderſ cū
re furtiua. vl̄ ſi tu ꝓtuleris q̄ deſtinabas te
neris furti nō manifeſti. tūc eñ deprēhēderſ
cū re furtiua ꝑuſq̄ eo loco ꝓtulerſ q̄ deſtī
neras illo die manere. cū furto tunc fur es
manifeſtꝰ. Hec oīa dicunt. ff. ō fur. z ō pe.
diſt. ſ. c. vulgaris. vtq; q ptē acerui frumēti
furar totꝰ acerui furtum faciat. z dar actio
furti manifeſti in quadruplū. inſti. ō obli.
q̄ ex male. §. pena manifeſti.

Actio furti nō manifeſti ꝓpetit qñeūq; p̄di/
ctſ modis furtū nō manifeſtū ꝑbar. ff. e. ti.
l. mānifeſtū. īſti. ō obli. q̄ ex ma. naſ. §. nec ma
nifeſtū. Et etiā ſi vidiſti furtū fieri te tñ ab
ſcōdiſti cū furtū faceret ne te occideret ñ ē
manifeſtū. ff. eo ti. l. ſi quis ī ſeruitute. §. ce/
terū. Et dar hec actio in duplū. inſti. ō ob
li. q̄ ex ma. na. §. pena. p̄alle.

Actiones hereditarie dicunt que trāſeunt
ad heredes vel ꝯ heredes. ſm Azo. Itez q̄
ab heredib; incipiūt vl̄ ꝯ heredes. Ut aūt
plene ſciar q̄ trāſeūt ad heredes vel nō. di/
ſtingue. aut naſcit actio ex maleficio vl̄ q̄ſi
aut ex ꝓtractu vel q̄ſi. put ꝓſeq̄t Azo ī ſum.
eo ti. z ſm pla. in ſum. ſua eo. ti. his actiōib;
ꝙueniūt hi q̄ ſuccedūt in ius. z nō hi q̄ ſuc
cedūt in rē. vt donatarij vl̄ legatarij

Actio ī factū aduerſus iudicē q̄ litē feē ſuaz
dar aduerſus iudicē q̄ ꝑ impitiā male iudi
cauit in q̄ſtū iudicat religionez videbit eſſe
ex q̄ſi maleficio. īſti. ō obli. q̄ ex q̄ſi ma. naſ.
in ꝑn. z. ff. de va. et extraor. cog. l. fi. Si ſo
dolo malo iudicauit ſe est ex maleficio ob
ligaꝰ actiōe in factū vl̄ actione de dolo ad
oē intereſſe ei quē leſit z infamis est. Itē te/
neꝛ crimīe falſi q̄ pena deportatiōis vl̄ vlti
mi ſupplicij cōtinet. ſm Azo. pbant hec. C.
ō pe. iudi. q̄ male iudi. l. ij. z ibi no. in glo. fi.
iūcta auc. nouo iure ibidē poſita. z. l. ſi fili/
uſ familias. ff. de iudi. Iudex aūt eccl̄iaſti/
cus male inducꝰ ꝑ gr̄az vl̄ ꝑ ſordes ab exe
cutiōe officij p̄ānū ē ſuſpēſus ad extīatōez
pti quā leſit nihilominꝰ ꝯdēnādꝰ. Et ſi du
rante ſuſpēſiōe ſe diuinis īgeſſerit irregl̄a/
ris est. nec cū eo niſi p ſedem apoſtolicā po
terit diſpēſari. vt ī c. cū eccl̄i. de re. iudi. l. vj.

Actio in factū ō eo q̄ certo loco ōz vbi ali
q̄d est ꝓmiſſum dari certo loco ſi iudicium
in illo loco ꝓſtitui nō poſſit. introducta tñ
est q̄dā actio arbitraria vt poſſit etiā ī alio
loco agi. Prētor eñ iniquū eſſe arbitratur
ñ poſſe ꝙuenire debitorē ī alio loco q̄ ī lo
co deſtinato ſolutōi. z hec actio arbitraria
ex ſui nat̄a ē ſtricti iurſ in q̄ habita ꝯſidera
tōe aliaꝝ actionū ſtricti iurſ q̄q̄d eēt omiſ
ſum ōberet haberi omiſſuꝝ. tñ in illa venit
etiā q̄q̄d equū z iuſtū viſuꝝ fuerit religiōi
iudicātſ. z ꝓpt̄ ꝗ appellat hec actio arbitra/
ria irregl̄aris. qz ꝯ naturā aliaꝝ actionum
ſtricti iurſ ē. z hoc ē q̄ dic̄ glo. ī rubrica. ff
ō eo q̄ certo loco q̄d ſit actio irregularis

Actio in factū ex edicto ꝓtoris de alienatōe
iudicij mutādi cā facta dar ei ī cuiꝰ fraudez
z illusionē facta est alienatioꝛ ſuis heredi/
bus aduerſus eū qui rē alienauit quē ad ī/
tereſſe ꝙuenit q̄nti interest actoris coꝝ ā oꝛ
dinario vl̄ delegato. de qua Boff. ī ſum. de
alie. iudi. mu. cā fac. z. c. j. eo. ti. in glo.

Actio in factū de dolo z furto eoꝝ q̄ꝝmini
ſterio q̄s cauponē aut nauē vl̄ ſtabulū ex/
ercet dar aduerſus eos q̄ preſunt cauponi
aut nauī vel ſtabulo. q̄ quoniā officio ma/
lorū hominū vtunt ī duplo tenent q̄d do/
lo aut furto eoꝝ ꝓmiſſum est in his rebus
q̄s ſaluas fore recepunt. ff. na u. cau. ſta. l. j. ī
ꝑn. z. §. idem pompiꝰ. z. l. et ita. §. idem. et

§.ait prętor.sũcta.l.fi.§.hec actio.e.ti. ꝛ.ff. fur.aduer.nau.ca.sta.l.j.ꝛ insti.de obl.q̃ ex man.nasc §.item exercitor.

Actio in psonã ör ꝓditio qñ ꝓtẽdis aliquẽ dare aut facere tibi oportere. Qñ ꝯo agis vt restituat tibi res tua.ꝛ spẽale nomẽ accipit ꝛ in depositio ör simplr actio psonalis ꝛ nõ ꝓditio. Hoc aũt nomẽ ꝓditio inõ descẽdebat.qr olim iudicia erãt ordinaria.et certa ꝑba.ꝛ q̃ oportuit ꝓdici.i.simlr dici. vt si q̃s caderet a sillaba caderet a tota cã. Ex post ea ille solẽnitates in dissuetudinẽ abierũt. attñ nomẽ remãsit vt adhuc ꝛ psonales actiones q̃ solẽnib; ꝑbis interꝑ tabant condictiões vocent.ꝛ hec colligunt insti.de act.§ appellam⁹.cũ ibi nota.et.ff.eo.ti.l.actionu genera. Et hay actionũ genera q̃dã nascũtur ex ꝓtractu.quedã ex q̃si ꝯctu.q̃dã ex mãleficio ꝛ q̃si male.insti.ö obli.§.sequẽs.ꝛ ö act.§.oĩm. Require scz de oĩb; his supꝫ actiones ex ꝓtractu.

Actio in rẽ ör vendicatio rei.s.qñ dicꝫ rem de q̃ agit tuã esse.ꝛ aduersarius dicẽ vl ostẽdit ipam rem esse suã.ff.de actio.ꝛ oblig.l. actionũ genera.ꝛ insti.eo.ti.§.appellamus ꝑallegato. Et hay actionũ alia est directa in rem actio vt rei vẽdicatio actõ ꝓfessoria ꝛ negatoria. Alia est actio in rẽ vtilis q̃ sũt actiones de dñio nõ directe sed vtiles q̃ ex eq̃tate dant.qñq; nõ dñis. vt sunt publiciane q̃ ex aduersis causis ꝓpetũt. Et actio p quã q̃ritur an actor iurauit.et actio in rẽ ö supficie.ꝛ actio fauiana.ꝛ pauliana ꝛ calusiana.ꝛ actio in rẽ q̃ ꝓpetit ink dñm tabule ꝛ pictorẽ. Sũt ꝛ alie in rẽ actiones in q̃bꝫ nõ ö dñio sed ö pignore agit.sicut seruiana ꝛ q̃si seruiana.de q̃bꝫ vide loco suo. Et nota q̃ actio psonalis nõ sequit funduz.ff. de ꝓtrahẽ.emp.ꝛ vẽdi.l.min⁹.§.luti⁹ titi⁹. ff.ad trebel.l.j.§.si odio.ff.de iudi.l.fideicõmissum.§.tractatũ.C.de ser.l.ij.§.pinde.et ff.ö ali.iudi.mu.cau.fac.l.ij.§.op⁹.in glo. p Dy.in.l.fi.ff.de no.ope.nũc. Itẽ actio psonalis est ita affixa ossibꝫ creditoris q̃ ialiũ transferre nõ ꝑt.nisi fictõe iuris.ff.ö pecu.l.si quis ergo.

Actio iniuriay cõpetit ei q̃ iniuriã passus ẽ vt nota.insti.de iniu.in rubrica .cõtra eũ q̃ intulit iniuriã. vl inferri pcurauit.insti.eo. ti.§.nõ solũ.ꝛ pulsauit. vl verberauit. vl famosum carmẽ ad alteri⁹ contumeliã scripsit vl q̃quo mõ iniuria aliquẽ affecit. insti. e.ti. §.iniuria. Jn q̃ iudex ꝓdẽnauit q̃nti actor iurauerit se nolle illã iniuriã sustinuisse p̃missa tñ iudicis taxatiõe.insti.e.ti.§. pena. ꝛ.ff.eo.ti.l.institutionibꝫ. Quidã eñ dicũt q̃ iurare debet poti⁹ de suo ꝓdidisse tantũ vl tantũ q̃ talẽ iniuriã sustinuisse. Et hoc videt approbare Hostien.in sum. de iur.ꝛ dã.dato.ꝛ Specu.eo.ti. Alij dicũt q̃ sufficiat eũ iurare sic.q̃ nollet lucrari tantũ vel tantũ p eo q̃ talẽ iniuriã sustineret vl sustinuisset. Primũ tñ videt veri⁹ ꝛ actio iuriarũ ex pacto nõ nascitur.sz ex ꝓtumelia.l. si vnus.§.sed si pactũ.ff.e.ti.vbi tex.inq̃t.illa nõ ei ex pacto iuriay nascit actio.sed ex cõtumelia.ꝛ ex bono ꝛ eq̃ ꝛ dissimulatõe abolet. Nã si q̃s iuriã reliq̃rit. ẽ si statim passus ad animũ nõ reuocauerit.postea ex penitentia remissam iniuriã nõ poterit recolere.l.ñ solũ.§.j.ff.ö iur.ꝛ neq; ĩ heredẽ neq; ĩ heredibꝫ dat.l.iniuriay actio.ff.e.ti.

Actio institoria fm Azo.dat ei q̃ cũ aliq̃ cõtraxit in illa negociatiõe in q̃ ꝓpositus est ꝫ eũ q̃ ꝓposuit aliquã stationẽ vl negociationẽ gerẽdo de ꝓtrabẽtibꝫ cũ ꝓposito. siue ꝓpositus sit exꝑssus siue tacit⁹. vt.ff. de insti. act.l.j.ꝛ ij.ꝛ.l.ait.§.nõ tñ.cũ ibi no.ꝛ ör institoria ab institore ꝓpositio tanq̃ exercitoria noiet a ꝓponẽte.insti.qö cũ eo.§.exercitoria.ꝛ.§.se. Nã institor dict⁹ est ex eo q̃ negocio gerẽdo instet.nec refert an tabernis sit ꝓpositus vl cuicq; alteri negociatiõi. vt.ff. eo.ti.l.q̃cũq;.ꝛ.l.institor.ꝛ institor ör ille q̃ tabernis vinis vendendis vel alicui alteri negociationi ꝓpositus est.

Actio legꝫ aq̃lie duo ꝓtinet capita vel tria. licet vnũ nõ sit in vsu. vt.ff.eo.ti.l.si seruus seruũ.§.huius legis.ꝛ insti.eo.ti. Primuz caput est de seruis occisis vel quadrupedibus.q̃ numero pecudũ ꝓtinent.vt in.l.aquilia.ff.eo.ti.vbi ör de aialibus q̃ ꝓgregatim habent ꝛ pascũt.sicut oues capre ꝛ eq̃. muli.ꝛ boues.ꝛ asini. Et fm labeonẽ sues sed nõ canes. Et lõge min⁹ bestie. fere. vrsi ꝛ leones.ꝛc.sed elephãtes ꝛ cameli q̃i mixti sunt. Et tõ ꝓmo capite eos ꝓtinere oportet quo casu tanti sit condemnatio quanti plurimi ipsa res valuit anno preterito. vt ĩ dicta.l.aq̃lia.ff.eo.ti.ꝛ insti.eo.ti.in prĩcipio. Secundũ caput qö nõ est in vsu.hoc nõ ponitur. vt.ff.eo.l.si seruus.in.§.huius preallegato. vbi dicitur huius legis.secundum quidem caput in dissuetudinez abũt.

Sed tertiū caput huius legis est de eis vulneratis feris bestijs occisis ceteris̄q rebus ruptis. vt veste vase. et similib⁹. Quo casu cōdemnat qui damnū dedit q̄nti res fuit triginta dieb⁹ retro rei p̄cium z valoꝛē esti mādo. vt dicta. l. si seru⁹ seruū. §. tertio aūt capite. z insti. eo. §. capite tertio. cū. §. sequēti. Et in hac actione si q̄s damnū se dedisse inficiat. id est negat. cōdemnat in duplum ff. eo. l. j. §. j. Dicit aūt hec acquilia ab acq̄lio plebis tribuno. fm ysido. li. v. q̄ ipsaz in mōte Auentiuo tpe discordie populi⁹ plebis cōstituit. ff. eo. l. j. est postmodū concoꝛdia facta vice legis est habita.

Actio mādati directa ꝓpetit mādatoꝛi z ei⁹ heredi. ff. eo. ti. si ꝓo. §. fi. z. l. si mādato titꝰ. p̄mo responso. z. §. j. Cōtra mādatariū vel p̄ocuratoꝛē post mādatum suscepti. ff. eo. l. si remunerandi. §. j. Et in q̄ntum interest id factū esse quod mādauit. puta mādauit vt fundū emeres si mea intererat emi. teneberis post mādatū suscepti. tñ si eundē fundum egoipse emo vl̄ alius mihi. neq; interest aliud. cessabit hec actio fm Azo. ff. e. ti. l. si p̄curatoꝛē. §. mādati actio.

Actio mādati cōtraria cōpetit mandatario ff. eo. ti. l. si ꝓo nō remunerādi. §. contrario vel p̄curatoꝛi ad expēsas aduersus māda/toꝛē q̄tenus fines nō est egressus. Si vero aliq̄d erogauerit vtilit̄ in eo nō habet mandati iudicium. sed tm̄ negocioꝝ gestoꝝ. fm Har. licet Jo. z accur. ꝓtra. put legi. z nota. insti. eo. ti. §. is qui. z. ff. eo. l. sed p̄culus. cū. l. seq̄n. in p̄ncipio. z. C. de negocijs gestis l. fi. in glo. vltima. Si ꝓo mādauerim tibi vt mihi fundū emeres. etiā si nōdum p̄ciū solueris ages mecū mādati. vt suscipiā obligationē q̄ teneꝛ venditoꝛi. Nā z ego agere possum vt cedas mihi actionē empti. ff. eo. ti. l. si mandato meo. p̄mo responso. Cōpetit ergo breuit̄ actio mādati directa contra illū qui mandatū suscepit ad implēdum cū p̄mo cogi nō posset q̄ suscipet mādatum in q̄ntum interfuit mandatoꝛis factū fuisse qđ mādat. Et rursus ipi mādatario q̄ mādatū suscepit cōpetit actio mādati contraria ad impensas si q̄s fecit rōne mādati suscepti si fines mādati nō excessit. sed si mādatū excessisset in expensis factis nō repetet ipsas p hmōi actionem.

Actio negatoꝛia. requiꝛe supꝛa actio cōfessoꝛia.

Actio negocioꝝ gestoꝝ dupleꝛ est. scz directa z ꝓtraria. vñ actio negociorū gestoꝝ directa est q̄ agit dñs rei geste ꝯ eū q̄ negotia ei⁹ gessit. vt admīstrationis rōnem reddat. vt puta si ego fui absēs et negocia mea ceperūt esse deserta z male se habebāt. tu h̄ vides absq; mādato a me recepto mei contēplatiōe examicicia quā ad me habes gerebas negocia mea. mihi dab̄ hec actio negocioꝝ gestoꝝ directa ad h̄ vt reddas mihi rōnem admīstratōis. vt. ff. de nego. ge. l. ij. z insti. de ob. q̄ ex q̄si cō. na. §. j. z. §. sicut.

Actio negocioꝝ gestoꝝ ꝓtraria cōpetit illi q̄ sine mādato se īmiscuit alienis negocijs gerēdis aduersus dñm negociorū ad repetendū expēsas negocioꝝ gestatione factas Et veniunt oīa q̄ expendit de suo necessario vl̄ vtiliter nō tñ voluptuose. z hec colligunt. ff. eo. ti. l. ij. cū ibi nota.

Actio de peculio vel peculieten⁹ competit ei q̄ cū filiofamilias vl̄ suo peculiū habēti bus cōtraxit. ff. qđ cū eo. l. j. cū se. Que post mortē filij vel serui est annalis z nō p⁹ emācipationē. manumissionē. vl̄ alienationez. ff. q̄n actio ď pe. est anna. l. j. §. q̄diu. vbi dicit. q̄diu fili⁹ vl̄ seru⁹ ī ptāte est de peculio actio ꝓpetua est. p⁹ mortē aūt ei⁹ vel postq̄ emācipatus. manumissus. alienatus ve fuerit tpalis esse incipit. i. annalis. z ꝓpetit h̄ actio aduersus dñm vel patrez. vt nota. ff. de pecu. l. j. §. verba.

Actio noxalis. fm azo. ďr actio q̄ nascit vl̄ oꝛit ex delictis suoꝝ. ff. e. ti. l. j. z insti. eo. ti. in p̄n. Et ďr noxalis a noxia qđ fcat ipm delictū. vl̄ a noxa qđ ďr ipse delinquēs. sus Noxia delictū delinquens noxa vocat.

Actio pignoꝛaticia directa ꝓpetit debitoꝛi ꝓtra creditoꝛē. insti. q. mo. recōtra. obliga. §. fi. vel ꝓtra eius tutoꝛē vl̄ curatoꝛē si pignoꝛa acceperunt. ff. eo. ti. l. si solutū. §. fi. et hz locū soluto debito z alit̄ satisfacto quē admodū voluit creditoꝛ licet nō sit solutū vt si pignoꝛa alia data sunt creditoꝛi vt a p̄mis recedat. vl̄ fideiussoꝛes sine res alias. vel p̄cium vel etiam nuda q̄uētio sine p̄cio vl̄ pacto. Quoties em̄ vult creditoꝛ recedere a pignoꝛe videtur satisfactū si vt ipse velit vl̄ voluit cautū est licz in hoc decepti⁹ sit sui facilitate fm Azo. vt. ff. e. ti. l. si rem. §. emens. z. l. necessarias. §. si vnus.

Per hanc ergo actionē debitoꝛ repetit expensas si q̄s fecit in re pignoꝛata obligata.

nisi eadē res sit ampla ⁊ ad modicū etiā fuerit alij pignorata quasi in nullo captus sit qui pignora secundo loco accepit.

Actio pignoraticia contraria dat creditori cōtra debitorē. ⁊ datur ad mlta. Si em̄ decipiat a debitore vl̄ ipsa re vel eius ꝓposito quia obligauit rē alienā vl̄ alij pignoratā. ff. eo. ti. l. tutor §. ꝓtraria iūcta. l. si quis ī pignore. §. fi. Et si debitor malicioſe ꝓstatus sit obligādo es vel stannū ꝓ auro vel argento. ff. eo. ti. l. j. §. si q̄s. ⁊ in. §. palle. l. si q̄s in pignore. ij. responso. vel si obligauit seruū p quē damnū datū est. puta furtum. vl̄ aliud hmōi. ⁊ hoc si sciuit tenet in solidū. i. in totū. secus si ignorauit. q̄ tūc liberabit noxe deditiōe scz dando seruū ꝓ noxa. In his ꝓpetit hec actio ſm Azo. et alios. Nec ꝓbant. ff. eo. ti. l. si seruus pignori. Itez ſm Azo. agit creditor actōe pignoraticia si seruos pignoratos artificijs instruxit si īcneperāt in breui antecz pignorarent. vl̄ debitoris volūtate creditor eos īstruxit. Sed si nihil horū intercessit si quid artificijs necessarijs eos īstruxit ſm Azo. erit actio cōtraria. ff. eo. ti. l. si seruus.

Actio aūt pignoraticia vtilis ſm pla. dat ei q̄ impignorauit rē alienā sine ꝓsensu dñi. ⁊ postea dñs pignoris est. ff. eo. ti. l. rē alienā. ⁊. ff. de pigno. l. j. §. j. ⁊. l. si ticio. cū seq. ⁊ taz directa q̄z illa dant ꝓncipali ⁊ suis heredibus. ⁊ cōtra heredes creditoris. vt p̄t ꝓba. ri institu. de ꝓpe. ⁊ tē. act. §. nō autē iūcta. l. ex ꝓtractu. ff. ō act. ⁊ obli. ⁊ li. j. §. creditor. ⁊ insti. q̄. mo. recōtra. obli. §. fi.

Actio p quaz q̄rit an actor iurauerit ſm q̄sdā dat ei q̄ cū peteret rē suā delato sibi iureiurādo ab aduersario eā suā esse iurauit. Ab eo em̄ rem suā petit actione in factuz q̄ iurauit suā esse. ff. de iureiu. l. nā postea. §. j. ⁊. §. fi. Si ꝓ rē suam sibi traditam postea amisit. ⁊ ille q̄ detulit iuramētū eā nact⁹ sit aduersus eū publiciana ꝓpetit actio. ex li. feu. de publi. ac. l. eū q̄. §. petēti. vbi ō. Si mihi petēti rē iuramentū deferueris. Juraueroq̄z rē meā esse cōpetit mihi publiciana si aduersus te tm̄. quō h̄ debeat itelligi ibi no. plene. ⁊ solet iusiurādū referri ei q̄ detulit. C. de re. credi. l. generaliter. §. oē. ꝑ. sed iuramēto.

Actiones p̄iudiciales in rē esse dicunt. per quas querit. an q̄s liber sit. an liber⁹. et in partu agnoscēdo. vt in. §. p̄iudiciales. īsti. de actio. Dz illa p quā q̄rit. an aliq̄s sit liber partiz ciuilē cām obtinet. parti p̄toriā. Ciuilē aūt ſm formā dominū q̄ in ea directe agit. Et p̄toriā ſm formā ⁊ modū petēdi. q̄ tuū a teipso nō ab alio petit possessore. Cetere ꝓo due formā capiunt ex p̄toria iurisdictōe. ⁊ in rē dicunt esse ad istar actionū de seruitute. q̄ in hac de iure patronatus in re. in illo ꝓprietatis iure agit. ⁊ p̄iudiciales dicunt. q̄ quēadmodū exceptiones actionibus opponunt. ⁊ añ ꝓmā questiōez terminant. Si aūt quare nō exceptiōes ſz actiones dicant q̄s q̄rat hāc cām accipiat. q̄ nō est exceptio nisi sit actionis exclusio. De ꝓo p̄iudiciales nullā actōez excludunt sed nō ꝓpetere dicūt. ⁊ iō actiones dicunt ⁊ nō exceptiones. verbi gratia p̄iudiciales actiones ꝓ tanto dici possunt q̄ in ipis tractatur de magno p̄iudicio. vel q̄a questiōni mote p̄iudicant vt agis ꝓtra me ⁊ aliq̄d petis oppono tibi questionē status dicēdo q̄ es filius meus vl̄ seru⁹ in potestate mea constitutus aut libertus. ⁊ sic de consimilibus. Et p̄iudicabit actōni tue ꝓtra me mote. Sunt ⁊ alie in rem actiones in quibus non dicit de dominio sed de iure pignoris agitur. vt seruiana ⁊ quasi seruiana. reqre ī loco suo.

Actio p̄scriptis verbis ex contractib⁹ innominatis descēdit vbi. ſ. ciuilis causa subest sufficiens ad actionē introducendā. ⁊ cum negocium nō cadit in certū ⁊ spāle nomen cōtractus. nec causa huiusmodi actōis exp̄mīt. cetere hmōi actiones exp̄mūtur sic do vt des. facio vt facias. do vt facias. facio vt des. Ex q̄bus nascit actio p̄scriptis ꝑbis notata. alias ciuilis. Qñ mihi aliq̄d adest vl̄ abest vl̄ affuturū est. nec tibi adest nec affuturū est. aut mihi nō abest. nec tibi adest. aut si nec tibi adsit. nec mihi absit. et cesses implere q̄d ꝓuenit int nos. ego autē feci in subsidiū intētat actio de dolo Nam vbi vn⁹ cessat implere quod in se est quod promisit altero implente. locuz habet hec actio.

Actōes p̄toriē q̄ sunt et q̄t. Require ī spe. ti de act. seu peti. ꝓpo. §. postremo. Dicunt aūt p̄toriē ſm Azo. q̄ a p̄tore sunt inducte. vt institu. de actio. in summa ſm eūdem.

Actio pro socio que ex vtraq̄z p̄te directa ē competit ab vsufructu quē solus alter socioz̄ p̄cipit vl̄ si doluz cōmisit in reb⁹ cōib⁹.

Nam locū habet qñ duo ineūt cōtractū societatis. ita q tam lucrū q̄ damnū int eos cōe est. Et si aliquis sociorū male z dolose verset. tūc alt̄i ptra eū datur hec actio. Est aūt societas fm Azo. duorū vl pluriū conuentio cōtracta ob comodiorē vsum z vberiorē q̄stū. Que diffinitio fm q ipse dic nō est in legib⁹ sed in Marco tulio repit. Na scit aūt hec actio demū societate finita. q̄ finit plib⁹ modis. put prosequit ipe Azo. in sum. eo. ti.

Actio publiciana ex eq̄tate. dat ei q̄ rem bona fide emit a non dño. z rē sibi traditā bona fide cepit credēs vēdentē tpe vēditōnis z traditiōis dñm esse. ff. de publi. z si res. §. vlti. z sufficit emptori habuisse bonā fidez licz vēditor malā fidē habuerit z callido cōsilio vēdiderit. vt ea. l. §. ptor ait. Nunc aūt videt cōtradicere auct. C. de pscrip. lō. tēp. malefidei possessore alienate cessat lōgi tēporis pscriptio. Io. habet in glo. in. c. abbate. de re iudi. l. vj. Si ergo talis emptor antecz vsucapiat. vl ante ppletā vsucaptionē a possessione cadit petat rē a possessore iure q̄si dominū. Et appellat actio publiciana a Publicio auctore q̄ eā inuenit. īsti. ō actio. §. alie. Ad hoc vt actor obtineat oportet istū pbare iustū titulū. z rē sibi fuisse traditā z bonā fidē habuisse tpe emptōis z venditionis. z qō p̄sumit nisi ptrariū pbet. z q credat mō venditorē vl donantez tpe ptract⁹ dñm nō fuisse alias publiciana nō peteret. Permittit aūt tali vēditōe ac si vsucepisset vendicare nisi forte ver⁹ dñs possideat. vt quidam dicūt. quia exceptio veri dominū publicianā excludit. Si aūt post vsucaptionez a possessiōe cadat. tūc nō cōpetit publiciana. sed ciuilis actio. vel rei vēdicatio fm q̄sdam vtilis. fm q̄sdā directa. ff. ō publi. l. j. De hac materia vide no. p Jo. an. de sen. z re iudi. abbate sane. li. vj. in glo. vbi in fi. ōr q rei vēdicatio z publiciana nō sunt ptraria. sed diuersa. cū ad eundem finem tēdūt. secus cū tendūt ad fines diuersos.

Actio publiciana rescisoria dat ei cui⁹ res quā a nō dño emit credens eū dñm vt sup cū absens erat cā rei publice vel studij. vel pegrinatōis. vl legatōis ciuitatis. vl causa appellatōis. psequēde vl testimonij ferendi vl q̄ in captiuitate fuit. vel alia cā necessaria fuit absens. z talis res sua cum esset absens vsucapta est. licet ei ppter necessariam absentiā infra annū postz reuersus est rescindere vsucaptionē. vt dicat aduersarius nō vsucepisse q vsucepit p auxiliū ptoris & remediū sibi dat. Si aūt vere fuit dñs rei. tūc ppetit ei vendicatio rescissoria. Si vo res talis erat pignori obligata ppetit etiaz hypothecaria rescissoria. z hoc in realibus actionib⁹. In actione aūt psonali conditō rescissoria. De hac materia vide Guil. i spec. ti. de in inte. resti. in tractatu libellor su p ybo sed scias. z sequēti. z glo. optima i ybo dominū vl q̄si circa medīū in. c. abbate sane. de reg. iu. li. vj.

Actio quanti minoris q̄daz est ptoria. q̄dā ciuilis. ptoria locū habz cū quis emit aīal vel seruū morbosum seu vitiosum. q ppter morbū vl vitiū minus valet q̄z emptus sit z dat ad petendū id quo minus valet. puta si res nō essz vitiosa vl morbosa valeret ꝛx. nūc aūt valet. xv. ppōit hec actio ad petendū quāti minoris incsit emptoris Doc aūt scias q de vitio nunq̄z tenet vēditor nisi in tribus casibus. Prim⁹ est qñ noiatim promisit. z tūc agit ex stipulatu. Secūdus est qñ sciebat seruū habere vitiū. z emptorē nō āmonuit. z tūc tenet ex empto. vel q redibeat. vel q admittere teneat. Tertiꝰ. si in vitio animi sit admittū vitiū corpis. dat aūt infra annū vtile. Sed ciuilis actio q̄nti minoris ppetit qñ libr̄ū vl aliā rem vitiosam vl morbosam emit ppter quod res minus valet. z agit quāti minoris esset emptus. de hac actōe nihil dicit in arboreacti onū. sed de ptoria solū. Vide similit ō hac materia in spe. ti. de emp. z vē. §. nūc dicendum. §. est z alia actio.

Actio qō iussu ppetuo dat cōtra patrez vel dominū q̄rū iussu cū filio vel seruo aliqs ptraxit siue videat iussus ad ptrahentē sive ad seruū. Hec est in ea opus verbis aut scriptura. vel vt distinguat fm Azo. an videat iussus vl iussio spāliter i vno ptractu an generaliter. Ut ita q nolēs cū suo meo gerere. videor em oia iussisse. nisi lex certa. id est pditio vl pactū ptrariū phibeat. Habet ergo locū actio qō iussu q̄n domino vigente vl patre. seruus vl filius cōtraxit. q̄a hac dñs vl pater eo q iussit tenebit

Actio qō metus cā dat ei q̄ pbabili vel iusto metu coactus rē suā vendidit. tradidit vl pmīsit aduersus eum q̄ metuz fecit. sed

infra annū erit quadrupli. ꝓpter ꝺtumaciā nolētis rem restituere iussu iudicis añ lit. cōtest. ꝓ Post annuz ꝺo simpli. vt in. l. si cum emptore. ꝓmo rūso. z. §. post annū. ff. quod me. cau.

Actio rei venditōis est qñ dicis rē corpalez esse tuā. vt hūc seruū. hūc equū. hāc vestē. Alia ꝺr vendicatio quaz legiste nō habēt q̄ dak ꝓ re incorpali. vt no. ꝓ doc. in. c. exami nata. de iudi.

Actio rescissoria triplex est. vt supra de pub liciana rescissoria.

Actio redibitoria dak emptori ꝺ venditorē vt seruū vl' aīal morbosum recipiat z p̄ciū restituat. z dak infra sex mēses vtiles. quia hec actio tm̄ sex mēsib ꝺurat. vt. ff. de edi. edic. l. j. ꝝbi gratia. Si vēdis mihi aīal mor bosum. latentē morbū habēs. vl' aliā rē vi cioſam tali vicio q̄ viciū si sciuissem nul lo mō emissem. mihi dak actio ꝺtra te ad ꝛ q̄ p̄ciū receptū restituas infra sex mēses. et rē tuā morbidam vl' vicioſam reassumas. Hz pactū legis ꝺmissorie hz fieri si vendo rē meā tibi sub illa ꝺditione. si soluas decē ꝓ ea infra certū terminū. qđ si nō solueris sit res inempta z mea sicut ꝓius erat. vide i fra lex cōmissoria.

Actio rez amotaz ꝓpetit marito aduersus vxorē de reb⁹ constāte mr̄imonio cā diuor tij ablatis. Dak aūt post diuortiū z cōtinet rei p̄secutionem. Sed si pēdēte iudicio re integret matrimoniū. soluit iudiciū rerū amotarū. z si reintegrato mr̄imonio iterū fiat diuortiū remanebit actio rerū amota rū. ob res amotas ꝓris diuortij cā. Et in q̄ casu actio furti daret ꝺtra extraneuz In eodē casu actio rerū amotaz locum habz. dūmō illa cōcurrāt. sed vt res mariti dolo malo amoueant z ecōtra. Itē q̄ fiat amo tio ꝺstāte matrimonio vl' aliq̄d qđ ꝓ amo tione habeak. Itē q̄ fiat causa diuortij Da tur etiā hec actio ꝺ patrē filio vl' filie q̄ten⁹ er ea re locupletior est factus z dolo malo el⁹ factū est q̄ minus fieret De hac materia vide nota. ꝓ Azo. in sum. e. ti.

Actio rei vxorie vl' vxoraticie sublata est in cui⁹ locū surrogata est actio ex stipulatu q̄ dak marito vel ei⁹ patri vt dos tradak. Si em̄ a datōe dos incipiet hec actio locū nō haberet. licet q̄dā dicāt ꝺtrariū. vt dic azo. in sum. e. ti.

Actio seruiana dño fundi vel dom⁹ cōpetit ad p̄sequendas res cōductoris ꝓ mercede dom⁹ q̄si res pignoratas q̄uis nō cōuen tione pignorent. tñ iurꝭ ꝺstitutiōe obligan tur tacite ꝓ locatione iure pignoris in vr banis p̄diis inuecta z illata. in rusticis ꝺo p̄diis fructus tm̄. De hoc in. §. seruiana. i sti. de act.

Actio q̄si seruiana q̄ etiā hypothecaria dici tur p̄toria est. ꝓ quā rē mobilē vl' imobilez tibi pignori obligatā quā possidet aliqs si ue sit debitor siue alius poteris ab eo euo care seu petere. z est actio in rē vtilis. z dak creditori ad p̄sequēdū pignus hypotheca rie. i. rē mobilē obligatā. vide ꝺ hoc insti. ꝺ act. §. quasi seruiana.

Actio serui corrupti cōpetit nō solū aduer sus eū cui⁹ hortatu vel ꝺsilio seruus corru ptus vel deterior⁹ est. sed etiā cōtra eū no ua lex dak q̄ sollicitauit seruuz. licet bonos mores eius corrūpe nō potuerit. Hec aūt actio in duplū habet cōdēnationē sed q̄n ti deterioratus est seruus. quanti ve res fu erit a seruo sollicitato asportata z tenek qui corrupit. siue ex bono malum siue ex malo deteriorē fecerit. De hoc in. l. si quis seruo alieno suaserit. C. ꝺ fur. vbi casus deꝛ.

Actio stricti iuris. re. supra. actionum ꝓ q̄ dam. z de excep. in. c. cū venerabilis. vide i sti. de act. §. sed z stricti iuris.

Actio subsidiaria dicit quia in subsidium z auxiliū alteri⁹ q̄ inefficax facta est dak. vt si tutor res pupilli alienauerit vl' male admi nistrauerit. z ipse tutor z eius heres nō sūt soluēdo. i. nō sufficientes ad soluendū pu pillo dak actio ꝺtra illū in quē res ei⁹ alie nate sunt.

Actio tutele subsidiaria cōpetit pupillo q̄n nec tutor nec heres soluere habet cōtra eū cui iura tradita sunt a pupillo. vt cautiōez exigat a tutore de indēnitate pupilli. q̄n vl' nullā vl' parū idoneā admisit cautionē.

Actio tutele directa datur aduersus tutorē ipsi pupillo. inquantū ꝓuenit si tutor i re bus pupillaribus damnuz dedit dolo vel culpa ipsi pupillo.

Actio tutele ꝺtia ꝓpetit tutori aduersus pu pillū si in rē ei⁹ aliq̄d de suo ipendit vl' ꝓ eo fideiussit aut rē ꝓpriā ipignorauit vel obli gauit ꝓ pupillo.

Actio venditi competit venditori ad peten dum preciū et vsuras ex tpe more Et si ali q̄d speciali pacto ꝓphenditur prout is sibi

paciscik vel inter ptes ꝓuentum est. Et huius ꝓtraria est actio empti. que vide supra.

Actio vi bonorũ raptorꝝ de rebus mobilibus vi surreptꝫ datur ei cui res mobiles p violentiã sunt ablate. et competit restitutõ infra annum ad quadruplũ. ita q̃ in q̃druplo contineat ei restitutio. ꝛ hec est vis ablatiua.

Actio hypothecaria. vide supꝛ Actio q̃si seruiana. Et hec actio aduocat nudã possessionẽ. ff. de euic. l. si cũ vẽditor. §. j. ꝯ tñ indiciũ ꝓtorũ ꝛc. Et tantũ de actõibꝫ.

Accipe ꝛ cape differũt. Nã qui capit rẽ suã facit. sz q̃ accipit nõ facit suã. Et q̃liter ītelligat ꝑbũ accipit. vide. ff. de acq̃. re. do. l. in laqueũ. ī glo. j. ꝛ. ij. ꝛ. ff. de fur. l. q̃ vas. ī glo. ij. ꝛ. l. naturali. §. turbatio. vbi ꝯ. qui accipit furtum ꝓmittit.

Accola est q̃ colit terrã nõ ꝓpriã. vnde. Accola nõ ꝓpriã, ꝓpriã colit incola terram. ꝛ dicitur ab ad ꝛ colo. quasi qui aduenies colit terram.

Acephalus. i. sine capite. ab a quod est sine ꝛ cephas caput. xxiij. dist. nulla. in autẽ. de ap. §. generalem.

Accersitus est collectus. vocatus. vel circa se situs. lxij. di. quia igit. xij. q. ij. quoniã ꝓposterũ.

Accoliti grece dicunt ceroferarij vl̃ accendẽtes latine. a deportãdis cereis q̃ legendũ est euangeliũ aut sacrificiũ offerendum tũc eis accẽdũt lumiaria ꝛ portãt. licet sol eodẽ tpe rutilet. ad signũ tñ leticie demonstrandũ vt typo lumis corpalis oñdat illa lux de q̃ Joh. j. c. Erat lux vera. ꝛc. vt inq̃t ex. in. c. cleros. ad fi. xxj. dis.

Acrimonia est ꝓprie acerbitas. sed ſm legistas ẽ pena q̃ infligit sacrilegis. sic incarceratio vl̃ etiã relegatio. C. de sacrosan. ec. l. placet. q̃ est canonizata. xvj. q. j. c. placz. sub §. nouaꝝ. vbi etiã dicit de hoc.

Accomode. i. multũ comode. ꝯ elec. vbi periculum. l. vj.

Accusator est ille qui aliquẽ corã iudice accusat ꝛ criminalẽ sibi mouet questionẽ. Et ꝯ accusator q̃ adcausator. qz ad cãm vocat eũ quẽ appellat. vt ī. c. forus. de ver. sig. post mediũ. Et ibidẽ ꝯ etiã delator accusator. denũciator ꝛ inq̃sitor pñt eligi ordinari. ꝛ eis ꝑbende ꝓferri. Et accusatio. testimoniũ ꝛ ordo pari passu ambulant. vt. ij. q. vij. c. ipsi apostoli. ī glo. sup ꝑbo esse. Et admittit ad accusandũ q̃ in pctõ mortali ẽ. Nemo tñ sine accusatione damnari debet.

Accurate. i. diligẽter. studiose. curialiter vl̃ composite.

De Ao

Adponit ꝓ iurta. ff. de serui. vrban. ꝑdi. l. q̃dam biberi. De hac dictõe no. archi. de rescrip. si gratiosi. li. vj. ꝛ. lxxviij. dist. ꝑ biter Et quõ differãt ad ꝛ in. vide. ff. de iniur. l. itẽ apud labeonẽ. §. cũ viciũ. quod notat p statutis dicẽtibus q̃liquid fiat ad domũ vel in domo.

Adempta legata dicim⁹ illa q̃ testator adimit a legatario cui ꝑmo legauerit mutata ꝑma sua voluntate.

Aderatio ꝯ quasi eris punitio vl̃ aderata ꝑdia dicebant ex q̃bꝫ es puniebat. vt habetur ex. l. j. C. de comi. re. mili. et. C. de colla. dona. re. aut transla. seu adera. l. j. li. x.

Admodũ est idem qõ valde. Et ponit glo. concordãtias ꝯ iureiur. c. romani. ꝑ si. nos itaq̃ in clc. et de censi. ca. grauis. de corpo. viti. c. j.

Admittere est recipe. vt. ff. de inoffi. test. l. cõtra. §. si quis impuberi. vt si dicat iste ẽ admittend⁹. i. recipiẽdus vl̃ ẽ incitare ad currendũ. inde admissarius. id est velox.

Adoptiuus filius est quẽ aliq̃s adoptat vl̃ accipit datũ a patre. Et ecõtra pater adoptiuus est q̃ filium adoptat. insti. de adop. § j. ꝛ. ij. Et sunt damnati heretici q̃ dixerunt xp̃m nõ ꝓpriũ sed adoptiuum filium dei. xxiij. q. iij. quidam ver. bonosiani. ꝛ in. c. q̃dam de cele. mis.

Adoptio est gratuita quedam electio q̃ qs aliquẽ sibi eligit in filiũ. ꝛ hoc faciũt plerũq̃ hi q̃ filios habere nõ possunt ad ipoꝝ solaciũ. Et talis q̃ sic recipit in filiũ ꝯ adoptiuus q̃ a patre legitimo sic ei datur. Et ille qui eum sic adoptat ꝯ adoptiuus pater

Et que sit differentia inter adoptionẽ ꝛ arrogationẽ. vide infra. arrogare. ꝛ institu. ꝯ adop. in ꝓn.

Aduena ꝯ eo q̃ aliunde aduenit. ſm Jsidorũ. li. x. ethimo. argumen. ff. de iudi. l. beres absens.

Aduocat⁹ est qui alio nomie quasi legatus seu patronus vocatur q̃ in forensibus seu extraneis negocijs ꝑminentibus ꝑbet litigantibꝫ suũ patrociniũ. cuius preciũ oneraria vocat sub antiq̃ nomie Et inõ venit

verbū aduocare quod ē postulare p opponente ⁊ desideriū eius coꝝ iudice exponere. ⁊ patrociniū in causa pstare. Et aduocatus nō pōt esse notari⁹ in eadē cā. vt no. ī. l. vniuersas. C. de decurio. li. x.

Aduocatus fisci ꝺr qui patrociniū prestat in causa fisci.

Addictus. i. puictus vl' sententiatus.

Adeo. i. intantū media correpta. vt ꝺ resc̄p. cum adeo.

Adultus dicit qui. xxv. annos ꝓpleuit. vl' q̄ a. xiij. annis vsq; ad. xxv. annos pcedit. nā adolere in vno significato ē crescere. ī alio cremare vl' vrere Et adolescēs ꝺr tribꝰ modis vt notat archi. xxvi. q. vi. alligātur.

Adeodatus est nomē dauid. q̄ datus fuit a deo ad liberationē israel.

Ad q̄d. i. quare. de cēsi. puenit.

Adulter ꝺr. qr nuptias violat.

Adulteriū ꝺr quasi ad alterius thorū accessus. vl' ad alterū. quia ex adulterio ab vno ꝓceptus ad alteri⁹ hereditatē nascitur. Et ſm Lodo. de roma p adulterio statute sūt q̄ttuor pene de iure hodierno Prima ē separatio thori. Secūda est pena detrusionis in monasteriū. vt ibi lacrimis lauet peccatū. quod est pudor fateri. Tercia ē q̄ scindunt in pannis ⁊ capillis añ ⁊ retro. Quarta est excōicatio que est maior oīi pena in iure canonico. licet pena adulteriꝰ de iure ciuili sit pena capitis. vt. ff. ad. l. iul'. ꝺ adulte. l. coercende. sed padue est pena. lx. ducatorū. ⁊ hoc in viro. sed in muliere est pena detrusionis in claustrū. vt no. ī. l. mācipia. C. de ser. fugi.

Adulterin⁹ est de adulterio ꝓcept⁹ seu genitus. Uñ adulterina moneta vl' sigillū dicitur falsa moneta vl' falsuz sigillū ad instar vere vl' veri facta vel factū

De Aff

Afficere tria significat. Unde Afficit informat punit cupit hec tria signat. Itē ꝺr affectus non sufficit nisi sequat effectus. vbi ex necessitate op⁹ est facto. vt. c. vlti. de spon. ⁊ de eo qui mit. in pos. c. j.

Affatim. i. generaliter vl' abundāter. ⁊ sic est media breuis. sed media lōga. i. facūde. vñ Si dicas affatim tunc significabis abūde Affatim dicēs facūde significabis. vt habetur in. c. vnico. de reli. do. li. vi. in glo. et. xxiij. dis. ꝓterea.

Affinis est qui habet ꝓsanguineā alteri⁹ in vxorē. vel econtra que habet ꝓsanguineuz alterius in maritum

Affinitas est primitas psonarū ex coitu p̄uenies omni carēs parētela. ⁊ hoc de iure canonico. ⁊ sic ꝓtrahitur affinitas tam per coitū legitimū q̄z p fornicariū. Similiter dicit Bof. Affinitas est attinētia psonarū ex copula pueniens. Nā q̄n vir carnalit cōiungit vxori. omnes ꝓsanguinei vxoris efficiuntur affines viro ⁊ ecōtra. Sed inter cognatos vtriusq; nulla nascitur attinētia de consang. ⁊ af. c. q̄ ꝺ sup bis. ⁊ impedit matrimoniū ꝓtrahendū ⁊ dirimit iam cōtractū. Dicunt aūt affines q̄si ad alteri⁹ fines accedētes. vel ex eo q̄ due cognatiōes que inter se diuerse sunt ꝓpter nuptias vl' coitū copulant. ⁊ alter ad alterius ꝓgnationis fīnē accedit. ſm Hostien. Sed ſm leges. affinitas est regularitas psonarū ex nuptijs ꝓiūctaz oī carens parētela. vt. C. de nupt. l. liberi. ⁊ ſm glo. l. cōtrabit etiā affinitas p cōcubinā. vt. xxxv. q. iij. c. de incestu. ⁊ ibi no. ⁊ ff. de cōcu. l. j. Et iam p coitū incestuosum vl' fornicariū. vt in. c. discretōni. ⁊. c. tue. de eo q̄ cog. consang. vxo. sue ⁊. xxxv. q. ij. nec eam. Alij tñ reputant absurdū q̄ tale vinculū legitimū oriatur ex coitu dānato. cū ex nuptijs pueniat. ff. de gra. l. nō facile. §. affines. e. §. sciendū. Ozit tñ publice honestatis iusticia. ſm Boff. ī ti. de eo q̄ cogno. ꝓsang. vx. sue. Ubi ꝺr etiā q̄ affinitas p fornicariū ꝓtracta nō dirimit mr̄imonium sed exactionē debiti interdic. vt in dcō c. discretioni.

Affidare est fidem dare.

Affirmatio exponit q̄ñq; p negatiuā vt ī. c. veniens de testi. vbi ꝺr. In ore duorū vel triū sc̄z ⁊ nō paucoꝝ. q̄ñq; ecōuerso. vt dis. j. ius naturale. vbi ꝺr. transire p agrū alienū nō tuū phas est. iure aūt nature oīa sūt cōia. c. q̄ iure. viij. dis.

Affict⁹ penes vulgare lōbardorū ⁊ tuscanorū ſm Pe. de samp. ⁊ abbatem ꝺr cēsus qui dat rōne p̄diorū put videt velle ī spe. de lo. ⁊ ꝺu. §. sequitur in prin. inde afficta re ⁊ ē locare ad fictū ⁊ ad firmū. vt in. c. pisanis. de testi. spo.

De Ag

Agazo dicitur custos equorū. ⁊ idem dicit equitus. ꝓprie tamen agazo ꝺr custos vel

pastor asinorū. iuxta istud Brecistē. Asinorū pastor agazo. z habeť i. l. agazo. ff. si qua. pau. fe. di.

Agētes in rebus sunt illi quibus cura cuictionū mādať. z erant olim plures diuerse diuisi p diuersos numeros. z qlibet numerus habebat ppriū. C. de of. magi. of. l. j. z tales dicebanť principes.

Agere est generale ad oīa que fiunt tā re q̄ verbis. tam inter viuos q̄ in vltima volūtate. Hā faciens testamentuz ꝺr agere sic et emēs z vendens locās zc. Sed gerere ꝓpbendit tm illud qꝺ fit re z nō verbis. et sic faciens testamētū nō ꝺr gerere. ff. de ꝓ. obli. l. verba ꝓtraxerūt.

Ager appellať area vl campus i rure vl locus. s. vacuus q̄ sine villa est. vt in. l. ager. ff. de ꝓ. sig. sed ager cū edificio appellať fundus vl pdiū vrbanū. z ager nudus vl area nuda sine edificio ꝺr rusticū predium vl ager rusticus.

Ager vectigalis respice infra vectigalis.

Ager emphitheoticus. respice infra emphitheota.

Agon est certamē. Iñ agonista z agonicus. z est ille q̄ pugnat l certat. vt. ff. ꝺ mu. z ho. l. fi. §. magistrati.

Agonete sunt pncipes ludi. vt. ff. de alea. l. j. §. in eū. vbi no. accur. in glo.

Agricola ꝺr quasi agrū vl agros colēs. z est nomen cōmune ad omnes agricolas. Sz noīa specialia agricolaꝝ sunt illa. q̄ agricolarū quidā sunt ascripticij. quidam censiti. alij ppetui. aliqui coloni cōditionales. alij inquilini. alij ozigenarij. alij simplr coloni nuncupanť. de quibus oībus infra locis suis diceť.

Agricole z censiti put q̄daz dicūt sunt duo noīa substantiua p encliadim talē figuraz copulata. vt sit sensus de agricolis z censitis. id est de agricola cēsitis q̄si cēsualibus z habeť simile. ff. de tutelis. l. j. vbi ꝺr. q̄tutela est vis z potestas. z exponiť. i. violenta potestas. ita exponať agricole z censiti. i. agricole cēsuales. Uñ ysus. Uteris enclia/de si dixeris arma virū q̄. i. armatū virum sm Uirgi. z Brecistā. Dicunť aūt cēsiti q̄i censibus ascripti. z ꝓstituunť eo mō quo z ascripticij. Uerūtamē inter censitū z ascripticiū est differētia sed nō certa. Quidā dicunt q̄ cēsitus sit ille qui nasciť ex ascripticio. Alij dicūt q̄ illa sit differentia. qꝺ censitus est ille q̄ rei certe annuatiz pstāde obligatus est. ascripticius aūt est obligať ad rem incertā puta ad tertiā. vl ad quartā p/tem fructuū ex fundo pueniētiū. Aliqñ tm etiā censitus capiť large vt etiā ascripticiū ꝓpbendat. qñq̄ pprie z stricte. q̄dam tm ꝺicunt q̄ hij nō pñt testari inter suos. cū alienis tm ꝺimittunť. Jo. an. aūt ꝺicit q̄ pñt testari inter suos sed non inter alienos. possunt eēm inter eos q̄ sunt de familia. sm io. z accur.

Agricole ppetui vocabanť illi q̄ validi erāt in corpe miserā q̄ inertiā simulantes. et ea que veris miseris erant assignata ad sustētationē ex publico pcipienda ꝺiminuētes. quos proditor studiosus etiā diligēs detegens ad ppetuū coronatū redigit si erāt liberi. Si ꝙ serui q̄ talia fingebant domi/nus eis carebat z pditori assignabanť. licz quidā ꝺicant q̄ hoc sit correctū p autenti/cū ꝺ q̄store. Alij tm ꝺicūt q̄nō. De alijs spēbus z differētijs agricolarū inuenies loco suo infra ascripticij z colonus.

Agrimessor est q̄ agros mēsurat z metiť. z fines p debitā mensurā ꝺistinguit. Dicť q̄si agros metēs. z alibi vocať libripens. Qui si dolose falsuz fecerit vel fines male ꝺistinxerit. teneť actiōe. in factū. vide de hoc ꝺ p scrip. c. q̄ iudicāte in glo.

Aggeribꝰ nili non rūpendis ꝺicuntur q̄ in Egypto nō pluit. sed nilus egreditur z inundat agros. vnde qui rūpit ibi aggeres incurrit crimē quasi lese maiestatis Et pena eiꝰ est vt in eodē loco vbi ruperat aggeres z vsurpauerit valles nili fluentis fluminis de ppriis z vetustꝫ vsibus in duodecim cubitorū flāma cōburatur. z consocij z participes sceleris deportantur et eorum bona publicantur. vt. C. de nili agge. non rūpen. l. vnica.

Agapen. i. stipa. vt ꝺiſ. xlij. si quis. Etiā agapa ꝺr ꝓuiuiū pauperū in eodem significato vt in. c. si quis ꝓalle.

Ago agonis grece est labor latine. quia qui laborat agit. Uñ christus ꝺicitur fuisse in agone. inde agri z fundi agonetici q̄ dabātur certantibus in agone vl cū agone. i. labore ad fertilitatē sunt pducti. vt. C. ꝺ fundo. mo. l. fi. li. xj.

Agnati ꝺicuntur qui per virilis sexus lineam ꝓiuncti sunt in cōsanguinitate. ideo sic ꝺicti q̄ accedunt z quasi nascunť p natis.

dum scz desunt admittunt cognati. Unde cognati cōmuniter vocātur omes siue per virilē sexum vl femineū in cognatiōe sunt ꝓiūcti. hoc ō veri iure. Hodie ꝯo int agnatos z ꝯgnatos pua est differētia p iura autenticoꝝ.

Agnomiatio idē est qō agnomē. qñq; etiaz dicit fed⁹ ꝓiugale.

De Al

Album ptoris est q̄dam tabula dealbata q̄ ponebatur in curia vl turri pretoris in loco cōmuni. in quo scribebant z ponebant noīa vocatoꝝ ad iudiciū. z ad cuius instātiam q̄libet citatus esset. Et ibi etiā ꝓponebant statuta z edicta pretoris in grossa lra ita q̄ ab oib⁹ legi possent. Et erat certa pena ꝓtra illū qui delebat istud albuz. quod mō est sublatū. de ℔ in cle. j. ō iudi. in autē. de litigioſ. §. oēm. coll. viij. in spe. de do. z ꝓtu. §. restat. in pri. z ō citato. §. sequit. ℣. et nota. Et dicit q̄ loco hmōi sunt mō q̄terni z qui corrūpebat vel delebat puniebat in q̄nquaginta aureis. per edictū de albo corrumpē. C. li. xj. Est album pretoris triplex. Unum in quo scribunt edicta ꝓtoris. vel lex ciuilis. vt in. l. si quis. ff. de iuris om. iu. Aliud est in q̄ scribunt citatiōes. vt in. §. p̄al. in autē. de liti. coll. viij. Tertiū est i quo scribunt noīa decurionū. vt. ff. ō albo. scriben. p totum ti.

Albergarie sunt cēsus seu pactiōes q̄ debētur p comestionib⁹. de boc p glo. in. c. preterea. de iure pa.

Allegare est argumētari ad pbatōes vl conclusiōes ad cōem iudicē p comodo sue cāe z ꝓprie ptinet ad aduocatos.

Alliodiū est curia vl pdiū vrbanū.

Albagaria sunt pcuratōes q̄s certe ville ō bent dñis suis ad eas venētib⁹. de rescrip. ad audientiā.

Alimēto⁹ appellatiōe ꝓtinent calciamenta vestimēta z habitatio. vt in. l. legatis. z. l. fi. ff. de ali. z cib. leg.

Alba est vestis sacra. vl nomē opidi in lombardia. vñ Urgi. Albanicq; patres zc. primo enei. z dicit. Urbs alba vestit p̄s bic alba. ſm Jo. an. in cle. ne in agro de sta. monachoꝝ.

Alluuio est latēs incrementū veluti cū paulatim aquis alluendo arenā ex fundo meo vel vicini mei in fundum tuuz aliquid ita accrescit vt facile mod⁹ nō possit apprehendi qua hora sit allatū. vel hec augmentatō facta. Hz intrusatio est patēs incremētuz vide insti. de re. di. §. preterea.

Alleator est qui ludit in alea. Etiam ille qui quasi scholam illam tenet. z si talis clericus fuerit repellet a ꝓmotione. vt de excess. pla. c. inter dilectos.

Alienigena quasi aliene regionis vel aliena gente natus vel genitus. ſm Jsido. li. x. ethimo.

Allibrati dicunt q̄ descpti sunt i libro ciuium vl cōitatz alic⁹ ciuitatis.

Altricatiōnes sunt certamia ꝓboꝝ ſm Jo. an. in pbemio cle.

Alias. hec dictio significat ꝓditionalit. qñ q̄s alterationē vt ꝓmittis dare fundū alias. x. noīe pene. ff. de iureiu. l. alias vbi re pempta iurat. alias nō. i. si nō sit pempta. Secundo alias ponitur p alio loco. l. adeo. §. insula. ℣. q̄ si toto aluco naturali derelicto flumine. flumē alias fluere ceperit. i. i loco alio. ff. ō acqui. re. do. Tertio. i. alia vice vl alio tempore. vt in. l. diē. ff. de arbi. vbi dicitur alias est agitatum. i. alia vice vl alia q̄stione. Quarto. i. alio casu. vt in. l. q̄ testam̄to. §. mulier. ff. de testa. vbi mulier in testamento testis esse nō potest. alias potest. id est in alio casu q̄s testamēti. Quinto alias. id est alio modo. l. j. §. illud tātū. ff. de aqua plu. arcē. Et breuiter hec dictio alias significat alterationez diuersimode. sed in casu particulari eo modo tm̄ ſm quez subiecta materia declarat. alias applicata casui significat alterationē eius quod est i oz̄one ꝓcedenti.

Alueus dicitur vēter fluuioꝝ vel vas in q̄ lauant pedes ſm glo. in. c. dudū. de sepul. in cle.

Alius alia aliud denotant diuersitatē z̄ implicant. l. quidam relegatus. ff. de re. dubi. Etiā alius. id est cōtrarius. xj. q. j. c. ñ. xj. distin. quis nesciat. Ubi dicit nullus ali⁹ q̄s Petrus predicasse i yralia Gallia Hyspania. z ceteris prouicijs. Item alius z alter sunt ꝓcedentibus implicatiue qualitatz ꝓcedētium. vt. l. si donationē. C. de bis q̄ vi. me. ve cau. fi. lz glo. ibi velit q̄ implicet q̄litatem cōtractus. Alter est denominatiuū qualitatis. nō aūt substātie. ff. de ver. obli. l. si quis cum alter. C. de testi. l. etiam. z qō ibi notat glo. Et etiam denotat diuersita

tem nō in substātia sed in qualitate. vt no. do. fran. in. l. si certos nūmos. ff. de verbo. obliga.

Alioquin dicitur vel significat ꝺditionaliter. coniūctiue ꝛ aduersatiue. Conditionaliter. vt ꝓmitto fundum dare alioquin cētum nomine pene. ff. de dam. infec. l. si finita. §. ex dāno. Coniūctiue capitur in. l. dāni. §. penulti. ff. de dam. infec. Aduersatiue in. l. fluminū. §. idē seruius. co. ti. significat ergo tripliciter ſm qꝺ subiecta matria declarat.

Alumnus est qui alit aliquē vel qui alit ab eo. vel est filius ex cōcubina. vt in. l. alumn⁹. C. que res pig. obli. possit. et ibi glo. Et sunt ꝺnq; noīa que significāt indifferenter actionē ꝛ passionē. Vñ. Hospes. zelotip⁹. cōuiua. vector. alūnus. Actū siue pati sub eodē noīe signāt.

Alienare est ꝓpꝛie rem aliquā in ꝺminiuz alterius transferre. inō alienatio est oīmis pactio ꝙ quā transfert ꝺminiū. de re ecc. nō alie. c. nulli. C. de fur. l. j. Item alienatō sumit ꝺupliciter Uno mō ꝓ dictiōe significante trāslationē rei vel iuris. vt in. l. alienatiōis. ff. de verbo. sig. Alio modo sumit alienatio ꝓ ipso facto quo rei vel iurꝫ fit trāslatio. Tale em̄ factum quo fit translatio est alienatio. Et hoc factū alienatio significat. Nā factis quādoq; sicut ꝑbis declarat volūtas in. l. de quibus. ff. de legi.

Diuersimode ergo significat ꝑut ex ei⁹ medio ꝛ circūstātijs adiacētibus infert. Uerbi gratia Testatoꝛ legauit stichū quē si alienauit necessitate legatū nō extinguitur. si alienauit volūtate legatum extinguit. l. fideicōmissa. §. si rem. ff. de. l. iij. Ratio. quia quādo testatoꝛ ex necessitate alienauit. nō videt ꝙ hoc volūtatē mutasse. Secus qū ex volūtate alienauit legatū. tunc em̄ velle videtur ꝙ alius q̄ legatarius illud habeat. finaliter verbū alienatio vel alienare significat qꝺ eius impositio vel aliud ꝓbabile mediuz declarat significare. Et factū alienatiōis reuocationē dispositōis significat si volūtate alienantis est reuocabilis ꝛ ipm factū ex se vel ex quauis circūstātia hoc ꝓbat.

Alienare causa mutādi iudiciū dicit ꝙ credens se ab aliquo ꝓueniēduz reali actione vel ꝓsonali que in iure scripta sunt alienat rem dolo malo causa iudicij futuri mutādi. id est vitandi. in qua actiōe alienatoꝛ tenetur actiōe in factū ex hoc edicto ꝓtra ipsum ꝓposita. ꝛ intētōe ꝓbata ad interesse cōdemnet. saluis nihilominus ꝑstinis actiōibus aduersus nouos possessoꝛes. quia solam possessionē alienans tenet hac actiōe. Quicūq; ergo metuēs ꝓtroversiam rēdolo in alium transfert. vt iudicium mutet ꝛ euitet dicitur alienare causa iudicij mutādi. vt in ti. de alie. iudi. mutan. cau. fac. Et nota ꝙ noīe alienatiōis ꝓtinent questiōes seruitutū predialiū ꝛ vsucapio. Uix est em̄ vt non videatur alienare qui patit vsucapi. l. alienatiōis verbo. ff. de ꝝ. sig.

Alternatiua est ꝓiūctio alternatiue significans. scz quādo significat alterū de ꝓiūctz esse seu oratōem factam per hāc ꝓiūctionē in altero verificari. Et quādoq; variat si/gnificatū vel ex ꝓiūctiōis natura. subiecta materia. seu quauis alia circūstātia. Uerbi gratia. lego stichū vel pamphilū. significat vtrūq; esse in obligatione. sed alteruz tm̄ in solutiōe. vt alterū soluēdo debitoꝛ liberet. ff. de verbo. obli. l. si duo. in fi. Et effectus alternatiue ē ꝙ vterq; est in obligatione. quia vno mortuo alter qui supest remanet in obligatione. Est aūt alternatiua quadruplex. Quedā rex in qua electio est debitoris. l. plerūq; §. fi. ff. de iur. doti. ꝛ. l. arbitraria. §. scevola. ff. de eo qꝺ cer. lo. fa/cit. c. in alternatiua. de reg. iur. lib. vj. Secūda est locoꝝ respectu solutionis fiende. quia ꝛ in illa iterū debitoris est electio aīlit. ꝓtest. vt in. §. scevola. palle. Tertia locorum q̄tum ad iudiciū inchoandū in qꝺ loco debeat ꝓueniri i qua electio est actoris. §. ꝑdicto. Quarta alternatiua est ꝓsonarū qñ stipulatio est apposita de soluēdo. in illa iterū est electio debitoris. vt in. §. item iulianus. l. arbitraria. pal. Alij dicūt ꝙ alternatiua legis significat vt eam lex ratio vel subiecta materia significare declarat. Sz alternatiua homis significat vt pferētez significare ꝓbabile vl subiecta materia vel q̄is alia ꝓiectura probabilis ꝓcludēs declarat. Et de istis alternatiuis seu. aut. vel Re. loco suo.

¶ De Am

Amita est sororꝫ patris.

Amita magna est sororꝫ aui

Amitinus est qui ex ea generatur. ſ. amite si

lius.vt.xxxv.q.v.c.vltimo.

Ambages est dubia locutio vl̃ effugatõ sermonis extra ꝓpositum.

Ambiguũ est vbi opiniones sunt ⁊ iura varia vidẽtur.de sen.excõ.inter alia.de iudi.c.j.li.vj. Et ius ambignũ est per summum pontificẽ declarandũ.c.per venerabilẽ.§. ratiõibus qui fi.sunt legi.⁊ de rescript.sup litteris.de offi.dele.super de causa poss.pastoralis.de ꝓben.quia sepe.lib.vj. ꝑm archi. Et de triplici ambiguitate.scz iurs.facti.⁊ persone.nota.xxxiij.dist.ca.fi.ꝑm Jo. an.in ꝓbemio cle.super verbo ambiguitatis.

Ambasiator est legat⁹ ꝓncipis in arduis negocijs.⁊ ambasiata ẽ hmõi legatio ꝓcilioꝝ vl̃ ꝓncipũ in causis suis.

Amministrator siue admĩstrator rex publicarũ est qui temporalia gerit.sed magistratus q̃ iurisdictionez exercet ꝑm Azo.C. de admi.rei pub.li.xj in rubro.

Anathema vno modo est substãtiuz.⁊ est damnatio eterne mortis.⁊ nõ nisi pro mortali crimine debet imponi. Et in illis q̃ aliter nõ patiũtur corrigi.xj.q.iij. Nemo epiſcoporũ in fi. Uel est excõmunicatio seu suprema maledictio. Et dicit ab ana.i.surſũ ⁊ thema figura.quia olim impmebatur figura frõtibus dãnatoruz. De hoc no. Jo. an.de iudi.cum non ab homĩe. vbi post excõmũicatõem incorrigibilis anathematis mucrone ferit.id est punit.i.solenni excõicatione cum.xij.episcopis candelas in terram pjciẽtibus ⁊ cõculcãtibus.vt in.c.de bet.xj.q.iij. Et anathema tale maledictio solebat fieri p̃ platos. Uel dicit ab ana qõ est rectum ⁊ them⁹ diuisio quasi recta diuisio dãnatorũ a deo ⁊ a plebe. Alio mõ anathema est adiectiuũ oĩs generis indeclinabile.⁊ dicit excõmunicatus.maledictus separatus vel damnatus.vnde. Qui frangit rapit ac vrit ferit est anathema. Frangit.s. ecclesias.rapit res alienas. vrit etiaz ecclesias.ferit psonas ecclesiasticas. Jnde etiaz anathematizare.i.dãnare vl̃ excõicare.maledicere vl̃ separe.vt supra.

Anathematizat⁹ dr q̃ tanꝯ ũpius a deo separatus est.⁊ ponit p excõicato.vt.xxiij.q iij.certum est.

Annalis actio est que certo tpe finienda est puta anno.vt iniuriaꝝ vl̃ minoꝝ.

Annona ꝑm Azo.dr salariũ qõ cuiꝯ ꝓcapite suo remũeratõis cã dat.vũ est titul⁹.C õ anno.⁊ capi.admini.l.capite ꝑm Azo.i. captione. Hic esm ꝑm eũ captio dr tribuũ qõ dat ꝓ capite.ideo hic captio vl̃ capite ponit ꝓ eo qõ dat magistratibꝫ cã salariũ ꝓ remunerãdo labore. Et dr captio de capite.qz est p̃ciũ debitum capiti.i.dignitati. Et erãt hec p̃cia q̃ in singulorꝝ magistratuum descriptionibꝫ cartis ligabant.

Annone militares dicunt q̃s milites singulis diebꝫ ꝓsequebant.vt.C.de anno.mili.l. vl.vbi dr q ipsi annonas et capitia singul⁹ ꝓsequebant diebus.

Annone ciuiles sunt q̃ publice dabant iudicantibꝫ ciuitatibꝫ.vl̃ oĩbꝫ tpe necessitatis ꝓ singulos dies.vt.C.de anno.⁊ tribu.l.vj. li.x. Etiam annona est leges vl̃ frumentuz vnius anni.

Annotatio sacra est ꝓscriptio bonorum vl̃ eorꝝ ꝓnotatio seu ꝓsignatio veluti cũ aliq̃s cuiuscũqꝫ criminis reus si absentat se vocat⁹ ad iudiciũ patiet bonoꝝ annotatõem vt si infra annũ venerit ⁊ se purgauerit bona sua recuperet Si aũt nõ venerit tũc fisco applicẽt. Et qualiter fiat annotatio ponit Spe.in ti.de acti.§.fi.ver.sed qualiter. Dicens q̃ preses siue iudex veniet cũ tabellione ad domũ accusati.⁊ inquiret q̃t domus.quot predia rustica.quot iugera terre habeat in bonis eius. Et omnia bona illius qui nõ venit citatus ponit i banno fisci.nisi venerit infra annum.ff.de requi.reis.l.j.§.j. Ab hac tñ sentẽtia cõditionali poterit appellari.de appel.preterea. Et describunt bona que tamẽ fiscus de facto nõ occupat nisi post annũ. Post hoc iterũ p edicta requiret accusat⁹.⁊ citãs mittit literas suas iudici vl̃ rectori loci in quo deget accusat⁹ vt p illum citato ĩnotescat se accusatum vel citatũ ⁊ bona et⁹ esse annotata. Jñ venit verbũ annotare.vl̃ ecõtra ab hoc ꝓbo ipm nomẽ.

Annotatio sacra dicit rescriptum illud qõ imperator ꝓpꝛio motu mentis indulget alicui constituens ꝑm preces eius seu illius aliquid fieri vel nõ fieri.C.de diuer. rescrip.l.fi.et ibi in glo. Et notat cardinalis sabor in.c.super litteris.de rescri. differentiam inter annotationẽ ⁊ pragmaticã sanctionem.

Anima.no. Jo.an.ca.vnico.§. scire. de sacra vnc.

Ante significat ante rem factã sz bene ichoatam.ff.si cer.pe.l.ij.§.item mutuũ. vbi deboc.z.ff.de ver.obli.l.q ante.z.l.eũ q ita.§. quesitam.

Annus q̃t dies z menses habeat no.glo. in ca.si ꝑter.de rescrip.li.vj.z.c.cũ sit.de elec. Nam annus ꝓtinet.cccl.xv.dies.vt in.l.cũ heres.§.stichus.ff.de sta.libel.z quãdo annus inceptus p ꝓpleto habeꝫ vide inno.i c.generalẽ.de eta.z quali.z archi.in.c.si annum.de iudi.li.vj.z in.l.cum bisextꝰ.ff.de ver.sig. Item q̃dam ꝓputãt annũ ab icarnatione dñi.vt.xxij.dis.in noie domini.in ꝑn. Alij a natiuitate domini.z de hoc glo. in.§.forma.ij.q.vj.z in spe.de instrn.edi.in ꝑn.in ꝑma colũ.

Annus iubileus dr annus remissionis.q̃a eo ãno debita remittebanꝫ. Serui hebrei dimittebanꝫ liberi.z oĩa reuertebanꝫ i pristinũ statũ.z est annus q̃nquagesimus. vt in.c.in iubileo.de pe.dis.j.

Annuus vl annuatim ex ꝓrio significato significat multiplicatõem simplr siue indeterminate.sed quãdo applicaꝫ casibus significat diuersimode,putet diuersificatiõe materie cõcluditur,pferẽtem itellexisse. Ut pacto seu stipulatiõe,pmittitis.x.ticios annua vl ãnuatim significaꝫ multiplicatõez ꝓpetuam.quia significat pmissam summã deberi ei cui promittitꝫ eius heredi z heredis heredi.z sic in infinitum. Ideo dr in.l.stipulatio.ff.de verbo.oblig.q stipulatio annua est ꝓpetua. Et nota q annuũ legatũ p primo ãno est purum.z pro aliis annis est ꝺditionale.quia p quolibet anno debeꝫ legatario si tũc viuit Si ꝺ fo mortuus est tũc nõ debetur.nec si deportatus ẽ. quia talis ciuiliter mortuus est.z nõ habet ius capiẽdi ex testamẽto q̃ est ciuile.l.cum in singulos de an.lega.vbi dicitꝫ q p singulos ius ĩspicitꝫ. Sed vbi,pmitto tibi.x.annua vt sis pcurator meꝰ in parlameto.significaꝫ multiplicatio rpalis ex cã q apponitꝫ ꝺ essendo,p curatorez.q̃ morte finietꝫ sic z obligatio q̃ ex hoc inducitꝫ. De h̃ vide.l.ãnua.§.fi.z totũ ti.ff.de an.le.

Angaria penultima lõga est iniusta exactio vl cõpulsio. Nam angarie dicuntur personalia obsequia proprijs sumptibus prestita. c.nõ minus.de immu.ec. Sũt ergo q̃dz psonales pstatiões que a vulgo dicunꝫ captiões. Sed pangarie penultima lõga. vide infra de per.

Ansa est nodus cursilis z facilis ad soluendũ.ita factus q si recte trahitꝫ caput fili oino solutus est.vt no. Berñ.i.c.cũ olim. de ꝓ.sig.vbi dr in tex.dũ ansam soluim⁹ nodũ dicim⁹ ligauisse.

Antapoca siue anticopa siue antecopa q̃ idem est ꝑm alios. Et ꝑm Azo.in sum.ꝺ fi. instru.ꝓ.de antapocis.vocaꝫ cyrographũ q̃ facit debitor creditori.in quo cõfitetur se soluisse tãtũ.z sic ẽ de solutis. Et fit a debitore in hũc modũ. Cõfiteor me tãtũ vsurarũ nomie vl pẽsionis soluisse.z daꝫ creditori. Et sic nõ dicitꝫ ab anti quod est cõtra.sed ab añ ꝑm Jo.quia fit ante apocam vel ab anti quod est ad quia est inducta ad securitatẽ creditoris.z fit etiã ante apocaz. qui eĩ alieno nomie possedit z pẽsiõez soluit.vl qui creditori vsuras repũtauit si q̃ dicat se suo noie possediſſe.z ita demũ fcm vl ꝓscriptione liberatũ ꝓtẽdit ius agentis facit vacillare nisi dñs vl creditor vsuras vl pẽsiones ꝓteriti tpis sibi solutas ꝓbet.pbat aũt p antipocã debitoris.C.de fi. instru.l.plures.vbi glo.dat tres modos dicẽdi. Vel vt alij dicũt antapoca. est scptura quam facit debitor obligãdo se.z in q̃ fatetur se debere. Et fit ꝓtra apocam dicẽdo Cõfiteor me debere ꝛc.et sic dr ab anti .id est ꝓtra. Apoca aũt ꝑm oẽs ẽ scriptura creditoris cõfitẽtis sibi a debitore solutum.et sic apoca est de receptis z fit a creditore.puta cõfiteor me recepisse tantũ.ff.de cõdi.indebiti.l.fi.§.ticius.ff.de fur.l.qui tabulas. §.apoca.z de accep.l.acceptilatio.§.j. Plane aũt ꝺsulitur creditori vl domino vt dãdo apocam debitori vel colono vt exẽplar retineat cum subscriptione debitoris vl coloni. Vel creditor de colono apocã.z recipiat ab eo anticopaz ꝑm Azo. Dicũt ergo tertij.vt Jaco.de arena.q creditor scribat duas apocas z det eas debitori.vt vnã sibi retineat.z in alia se subscribat.et reddat eam creditori. Quod nõ placet Accur.vt ĩ glo.ꝓalle.l.plures. Item Hostienſ de fi.instru.§.quid si antipoca.vbi addit versum. Apoca sit dantis.antipoca suscipientis. Alij tamen dicunt .q apocas et antipocas hodie generaliter vocamꝰ omia documẽta et signa que solent fieri. siue in scriptis

sint ꝓfecta siue in trunculis virgarū. qs q/dam dicas vocant Hodie freq̃nter fieri so lent inter supiores ⁊ inferiores dispēsato/res in domib⁹ dominorū siue diuitum. Et etiā inter creditores q̃ retinent sibi famā et debitores q̃ recipiūt ibi minorē quantita/tem virge vl' dice in signū solutiōis facien de. Differt tamē cyrographus ab antipoca vl' apoca. q⁹ cyrographū dicit cū duo pa/ciscentes faciunt duas scripturas ⁊ sub ea dem forma verborū ꝓficiūt et mutuo tra/dunt.

Aniaduersio dicit pena. quia aniaduertere est punire. vñ ꝺr aniaduertendū est in faci/norosos homines. Itē aniaduersio ꝺr cu/iuslibet opis determinatio ꝑm quā quis ꝓ mercede sua suscipit certū opus ⁊ det̄mia tū suis impēsis faciendū. vt terrā colendā vl' domū ꝓstruendā. Etiā aniaduersio est ꝓsideratio q̃ quis puniend⁹ sit ⁊ q̃ pena. q̃/liter ⁊ quō in parrochiis ⁊ circūstantiis cō uersek. Hinc etiā significatio ꝟbi aiaduer/tere ꝓsiderari pōt suo mō.

Anceps est aliquid seu aliqs huc ⁊ illuc flu ctuās ⁊ dubius an istud vl' illud rapiat. et anxius in quā ꝑtem declinet ꝑm Ysido. li. x. ethimo.

Anthitodū ponit ꝓ cōtra dono. vel ꝓ cō/tra dato. Et solet dici qō datur cōtra vene nū. ⁊ sic ponitur ꝓ medicina. vt in. c. ceterū de iura. calū. Inde anthitodarius. et est li ber in medicina. de iureiurā. c. j. in clemen. vbi glo.

Anthidoz est etiā ꝓtraria donatio. ita expo nit glo. sup ꝟ. anthidoza. in. l. sed ⁊ si lege. § ꝓsuluit. in fi. ff. de peti. heredi. et. viij. q. ij. il/lud. ⁊ de testa. cū in officijs.

Antistes dic⁹ ẽ sacerdos. eo q̃ añ stat. c. cle ros. xxj. disti. cōmuniter tñ sumit ꝓ epo ꝑm glo. in cle. dudū. de sepul.

Anthitheſis est figura q̃ ponit casum ꝓ ca/su ⁊c̄. di. ix. c. ego sol⁹ eis scꝓtoz. i. scꝓtoribꝫ vbi ponit genitiu⁹ ꝓ dativo. de figuris vi/de. c. foz⁹. de ꝟ. sig. in glo.

De Ap

Apparitores dicunt qui citant partes ⁊ eas apparere faciūt in iudicio. hoc nomē inde trahentes. Uel dicunt ideo apparitores q̃i apparetores. quia ipsi apparent in iudicio. Itē dicunt catholicani. q̃si cōmunit ⁊ vul gariter seruientes. vt pedelli ad iudicium.

Itē dicunt officiales ꝑm Azonē. Uel ꝑm Ysi. apparitoz dicit ille eo q̃ appareat ⁊ vi/deat vt ꝓsto sit ad obsequiū vl' aliq̃d audi/ens teneat. Et no. q̃ regl'ariter ꝑm leges añ lit. ꝺtel. ꝯ absentē nō ꝓcedat ad diffinitiuā sententiā. nisi excepto vno casu ꝺtra appa ritores. id est nūcios generales dū ipsi de/linquerūt in officio suo. Secus si aliter de linquerēt. vt no. in glo. sum. iij. q. ix. Et de apparitore habet̄ l. c. tua. ꝺ homi. et glo. ma gna. in. c. veritatis de do. ⁊ ꝺtu.

Apes vl' apis est auis volatilis. de ꝓse. di. v. nunq̃. de deci. nūcius. Et habet apiū i ge nitiuo pl'ali. vt ilsti. de re. di. §. apiū naſa. et hoc q̃n in ntō hz apes. licet ꝑm Alex. habz um in gtō cum apis habz in noiatiuo. Un̄ versus. Um tibi dat apis. sz apes dat ium in genitiuo.

Apex est summitas honoris vl' distinctiōis nota. Nam qō in summo est distat a pedi/bus vel infimis. Et hec summitas respicit tpalia. vt in. c. solite. de ma. ⁊ obe. Etiam su mit̄ ꝓ lra. vt dixit ꝙps. minim⁹ apex nō peri bit. Itē sumit̄ ꝓ subtilitate. dū dicimus. ꝺ apicibꝫ iurⁱ nō disputandū. ff. māda. l. si fi/deiussor. §. quedam.

Appellatio ꝑm Azo. est a minore iudice per inuocatiōez maioris iudicⁱ ꝑtertu iniq̃tatⁱ ꝓme late snie rescissio. ff. de mino. l. ꝓfecti. Itē est de minore iudice ad maiorē ꝓuoca tio ꝑm summistas. de ꝓsue. c. ij. li. vj. in glo. iij. Ul' aliter ꝑm Hosti. Appellatio est iurisꝺictōis ꝓris iudicis ꝓ inuocatōez supioⁱ iudicis rite facta suspēsio. et hec diffinitio ꝑm eū ꝓpetit tā ꝑm leges q̃m ꝑm canones. ⁊ hoc de of. dele. §. ꝑterea. Uel sic Appellatō est ab audientia minoris iudicis ad maio/rē ꝓpter grauamē illatū vl' cōminatū. ꝓuo/catio. ꝺ appel. vt debit⁹. ⁊. c. cū cessante. Et si extra iudiciū appellak. tūc est supioris in/uocatio seu ꝓtectio ab iniuria vl' grauami ne irrogādo. c. cū sit romana. c. ti. de ap. re/la. ⁊ recu. Et appellatio ⁊ recusatio sunt pa/ria. de ap. sup eo. ij. respōso. ⁊ h q̃ ad modū. sic non admittit frustratoria appellatio ita nec recusatio. Differūt tñ. q⁹ recuso si non grauoꝛnō tñ appello a iudice i quez ꝓsensi nisi guer ⁊c̄. vt ꝺ of. dele. c. si. ꝯ. i glo. fi. li. vj. Et nota aliqs casus in quibus nō appella tur. Un̄ Appellare vetāt. scelus. excellētia pacta. Contēpt⁹ patris ⁊ interdictio facta Arbitrium. res que perit. est si lōgius acta

Apes

App-llo

A apicibus mg̃ nō discrepant

Scelus quia in notorio delicto non appellat.c.cum sit romana.§.preterea.de appel. z.c.cõsuluit.eo.ti. Itẽ excellẽtia iudicis vetat appellari.quia a papa.principe.senatus cõsulto.pfecto.ptorio nõ appellat ẽm goff. in sum. Pacta.quia si paciscant ptes ne appellãt nõ poterũt appellare.ff.a quib app. nõ licet.l.j. Cõtemptus patris.quia contumax nõ audit appellãs.xxiij.q.iij.de illicita.nisi veniat adhuc iudice sedẽte p tribunali.ff.de in inte.resti.l.vl. Vel nisi esset cõtumax in exhibẽdo.l.creditor. §.missus .ff. eo.ti. Interdictio facta.qz qñ inhibet a papa appellatio appellari nõ põt.nisi exp̃ssa cã pbabili z pbata coꝛã eodẽ iudice a q̃ appellat. Arbitriũ.qz ab arbitrio nõ appellat. C. de arbi.l.j. Sed petit reductio.l.penul. C. eo.ti.z i sum. Hof. Res q̃ perit. Hã si res ex dilatione pateret detrimẽtũ.sic q̃ essz peritura.nõ admitteret appellatio in cã Bi lõgius acta. Hã annꝰ dat a iure ad psequendũ appellationẽ et decẽdiũ ad appellãduz a tempoze sentẽtie vl monitionis .de appel. romana.li.vj.ỏ testi.significauerũt.ij.q.vj. anteriozũ.

Appellare est a minoze iudice ad maiozẽ puocare. Et licet ẽm leges regulariter solũmõ appellet a sentẽtia.z sic in iudicio.tamẽ ẽm can.appellat etiã extra iudiciũ .ij.q.vj. oĩs oppzessus.z tunc passim.i.sine assignatione grauaminis admittit q̃s appellare.c.cũ romana.§.si ꝓ.eo.ti. Secus si appellat in iudicio.c.vt debitus .e.ti. Et est inductũ appellare ẽm leges vt iniq̃tas vl impitia iudicantiũ coꝛrigat.licet nõ nũq̃ bñ latas sentẽtias supioꝛ in peius reformet.ỏ ap.cum specialis.§.pozro.vbi ỏz appellatõis remediũ nõ ad defensionẽ iniq̃taris sed ad pfidiũ innocentie institutum vl ido vt hoĩes oppzessi releuenk.ij.q.vj.ad romanã.ij. Et quis possit appellare.a quo ad quẽ.qñ.qualiter.q̃tiens.infra qỏ tẽpus z a qua sententia.vide.ij.q.vj.p totũ.z gof. in summa.

Apostoli ẽm Hosti.dicunk lr̃e testimoniales.qz testificank de appellatiõe.et ẽm eũdẽ z spe.in.iiij.parte in tract.libel.§.sequit.ꝑsi.apostoli. Ibi vide q̃d sint apostoli.vñ dicank.z de q̃druplici coꝛ specie.et coꝛũ foꝛmis. Hã alij sunt apostoli quentionales.s. qñ pars admittit appellationẽ siue in iudicio iudice refutante siue tacẽte.vl extra iudiciũ.vt.c.sepe.ij.requi.z oblate.de appel. Alij sunt testimoniales testificãtes de appellatione facta vt supza. Alij dimissoꝛũ p q̃s apparet q̃ iudex detulit appellatiõi. Alij refutatoꝛũ p q̃s apparet q̃ iudex nõ defert appellatiõi. Alij reuerẽdi vel reuerentiales scz qñ ob reuezentiã supioꝛis appellatõi deferk.vt.c.j.de ap.li.vj.in glo. Et cuius expẽsis apostoli sint tradẽdi cõmunius seruak q̃ in expẽsis appellãtis.licet in ꝓtrariũ facit cle.q̃uis de ap.duz dicit oblatos.z ibi bona glo.de hoc. Sed ỏ apostolis xp̃i.qñ fuerunt ꝓsecrati.vide dis.xxj.c.in nouo testamento in glo.ij.in fi.z.c.vnico.de reliqui.z vene.sancto.li.vj.

Apolides dicunk q̃ sunt sine ciuitate. ab a. qỏ est sine z polis ciuitas.

Apostata ẽm Hosti.temerarie cedẽs statui fidei.obediẽtie vl religioni quã q̃s pfessus est.xxvj.q.vij.nõ obseruetis.vbi de apostasia. Et ỏz q̃si retro stans.ab apos qỏ est retro z status. Vl ỏz ab apos qỏ est aptus z stãs q̃si apte stãs ad regnũ dei p antifrasiz. qz nõ est aptꝰ regno mittẽs manũ ad aratꝝ dei et respiciẽs retro.c.magne .de vo. z voti redem. Et monachꝰ nõ apostatat qui de vno oꝛdine transfert se ad aliũ.sed q̃ ad seculũ redit post pfessionẽ.c.ex parte.de tẽp. z q̃li.oꝛ.in glo.

Apocrisarij sunt nũcij dñi pape quasi secretarij.vt di.xxj.c.septuaginta. Hã crisis dicit secretũ aurũ vl iudiciũ.c.significasti.ỏ elec.in glo.j.vnde. Aurũ secretũ dat iudicium tibi crisis.

Apocrisa vl apocrisũ ỏz occultũ vl secretũ ab apos.id est.de.z crisis secretũ. inde dicitur apocrifus.i.lib secretꝰ z occultꝰ cuiꝰ auctoꝛ ignoꝛat.vl de cꝰ veritate dubitat. non tñ ab eccl'ia recipit sed repꝛobat quasi diceret.nõ i eccl'ia sz remote z lõge ab eccl'ia sit legẽdꝰ. Unde ỏz apocrisa grece.i.secreta latine. Et qz i camerꝛ solẽt ꝛgines abscõdi et includi ẽm Hof. Hinc est q̃ ꝛgo in hebꝛeo alma.in greco apocrisa z latino dicit secreta.de apocrisis.xvi.di.canones q̃.vbi glo. dic.q̃ sapiẽtia salomonis liber iesu filij syrach.q̃ ỏz ecclesiastic.liber thobie macha beoꝝ z iob zc.apocrisi dicunk.z tñ legunk. sed forte generaliter nõ.

Apotheca est archa vel locus in q̃ aliq̃d ponit custodiendi cã vl in quo publice z cõit merces vendunk z specialiter medicinales.

Qui locus et alio nomine statio vocatur. Inde apothecarius.i.stationarius q̄ stat ad vendendū maxime medicinas.

Aplūbatio est diuersarū materiarū ꝓsoli/datio. vt auri.argenti.auricalci.plūbi.stā/ni.ꝛc̄.ꝛ earū materiarum coniunctio dicit aplūbatura.

Appulsus pecoꝛis ad aquā est ius adducendi pecus vel gregem ad aquā fontis alieni vl̄ riuū ad aquandum.

De Aq

Aqua quotidiana ꝛ estiua aq̄ pluuiali arcēda.ꝛ aqua de castello educenda. Re. infra interdictū de illis.

Aqueductꝰ est ius ducēdi aquā p fundū vl̄ agrū alienū ad irrigandū agrū meū vel alteriꝰ iure seruitutis ꝓstitute. Aliter dicit ꝓuilegiū q̄ dat illis q̄ ꝓficiunt ad custodiā foꝛmarū per quas ducit vel p quoꝛuꝫ fines foꝛmarū meatus transeunt ꝛ quomō purgant foꝛmam vl̄ ductus aquarum .l.j. C.de aqueduct.li.xj.et.l.decernimus.co.ti. et.l.ij.

Aquebaustꝰ est ius hauriendi aquā et poꝛtandi p agrum.fundū.seu p̄dium alterius ratione seruitutis. Et differūt. Nam aqueductꝰ fit in fistulis ꝛ meatib⁹ terraneis. Sz aquebaustꝰ fit p animalia potando. vt.l.si ꝓpus.§.j.ꝛ.ij.ff.de aqua plu.arcen. vbi dicit q̄nō debet ille cui debet seruit⁹ aqueductꝰ lapidib⁹ sed fistulis oꝛdiare. quia vsus dñi plus incōmodat.ff.de cōtrahē.emp.l.si aq̄ ductus.

Aquilie actio. Re.supꝛa Actio legis aquilie.

Aquiliana stipulatio est pmissio que nouat oēm ꝓtractū. Dicitur aūt hoc noīe ab iuētoꝛe hoc statuente q̄ vocabat aq̄liꝰ. Et habet fieri hoc mō. Si dicā sic debitoꝛi meo Quecūq̄ mihi debes ex q̄cūq̄ cā illa mihi pmittes animo nouādi.ꝛ dicat mihi.pmitto.tunc postea p acceptilationē tollet obligatio. Ad cuius euidentiā nota q̄ sic bz fieri acceptilatio ꝛ aq̄liana stipulatio.ꝛ est q̄/dam circuitꝰ.sicut q̄nq̄ q̄ds p se īmediate facere nō pōt facit p aliū.ita ꝛ hic. Unde supponendū est.q̄ si mihi tenearis in centū libꝛis q̄s tibi mutuaui.hec ē obligatio naturalis ꝛ re ꝓtracta mō īmediate p ciuilem obligationē q̄ verbis ꝓtrahit tolli non pōt qꝛ ciuilis rō ciuilia iura tollere potest. naturalia ꝫo non.tunc si fiet q̄ illa natural' re cōtracta in ciuilē mutabit p nouationē. vt dicendo sic. Istud q̄d ego mutuaui tibi p mittis.si tu dicas,pmitto.tūc obligatō illa ꝓma efficit ciuilis ꝛ ꝫbis cōtrahit p aq̄lianā stipulationē ꝛ nouationē. post sic te dicēte mihi sic.id q̄d ego pmisi tibi acceptuꝫ ne habes acceptū q̄ꝫ fers. Respondeā acceptū habeo acceptū q̄ꝫ fero.id est teneo p me ꝓpagato. Isto cīm modo tollit obligatio p acceptilationē. Et sic patet qualiter habet fieri aq̄lia stipulatio ꝛ acceptilatio. De q̄ visum est supꝛa Acceptilatio.

De Ar

Ara ē altare si ꝓma ꝓducit. vel stabulū poꝛcoꝝ si ꝓma coꝛripit. vñ ꝫsus. Est ara poꝛcoꝝ bꝛeuis.ꝛ nō ara deoꝝ.

Artanū est idem q̄d aratrū.ꝛ ascendēdo dꝛscissum.

Ars q̄nq̄ dꝛ cura aīaꝝ vt.q.iij.qꝛ epi.dꝛ eta.ꝛ q̄li.cū sit ars artiū cura animarū .ꝛ rationē dat ibi glo.j.. Item ꝑm Archi. Ars dicit actꝰ dānatꝰ. vt in.c.vnico de vi.ꝛ hone.cle. li.vj.ibi si q̄ annū artē istā ignominiosaꝫ facit ad hoc q̄d de vsu.dꝛ.xliij.di.sic hi. Interdū etiā vsure arte inīq̄ssima ex auro aurū nascit. Et iā balistariꝰ dicūt exercere artē.de sagit.c.j. Et magi dicunt exercere artem.dꝛ ꝓse.dis.v.ne tales. Et qualiter nimium inherētes artibus sophisticis etiā liberalibus redarguunt.habes in.c.nonne. et legim⁹.xxxvij.di.vbi quattuoꝛ genera hominū redarguunt vel reꝓhendunt. Primo dyaletici q̄ quotidie in sua garrulitate toꝛquent. Secdo phisici q̄ oculos trās celū leuāt. Tertio versificatoꝛes. Quarto cupidi auari q̄ diuitias p phas ꝛ nephas acq̄rūt. Etiā ibi reꝓhēdunt a btō Hieꝛonymo q̄ filios ꝛ nepotes faciūt legere comedias ꝛ poetica carmia p q̄ ad turpia ꝓuertūtur. q̄ puniēdi sunt sicut belyꝰ. q̄ cecidit de sella supinꝰ ꝛ moꝛtuꝰ est. qꝛ filios nō coꝛrexit. vt in.c.licz heli.de sim. Sūt aūt q̄ttuoꝛ artes pauptatis.scz grāmatica q̄ est ꝓncipiū. sz cē sus claudit hostiū. Dyaletica q̄ verū ꝛ falsum īstruit.sed sepe seu sepiꝰ ī ꝓsona ridiculū facit. Arismetrica q̄ docz numeꝝ.sz nūmoꝝ nescit ꝓpositū. Et geometria q̄ mēsurā terre narrat.sed nūmo ꝓriuato exulat.ꝛ sunt q̄ttuoꝛ scie ꝓe ceteris discēde.s.theologia que est aīe pabulum. Leges q̄ sunt

egenis remediū Decreta sublimatio hūilium. Et phisica morbi subsidiū. vñ Esurit ars decreta tumēt lex lucra ministrat. Pōtifex moyses thalamos medicina subitrat. Dat galien⁹ opes ⁊ sanctio iustiniana. Et alīs paleas et istis collige grana.

Arbiter est q̄ etiā cōpromissari⁹ appellat Et est ille qui ex cōpromisso id est ex consensu ptiū. ⁊ ex litigantiū electōe de cā cognoscit qui nullā habet iurisdictionē ꝑriā seu delegata. ff. de arbi. l. j. Sed electus est ptib⁹ discordantib⁹ ad earū litē sua sententia dirimendā. Et ergo ab ipso nō appellat. cum ipso iure nō teneat sententia eius. sed metu pene statur ei. Et qđ nō tenet rescindi non pōt. hoc verū in arbitro ꝓpromissario. sec⁹ in arbitro iur. xj. q. j. ꝓuenit. C. de iudi. l. vl. de offi. dele. Suspitōnis de app. cū spāli et cle. j. co. ti. in glo. j. ⁊ c. ab arbitro de offi. dele. li. vj. vbi glo. Itē arbiter ponit qñq; protestē. vt i gen̄. c. xxxix. Accidit vt ioseph operis q̄ppiam absq; arbitris faceret. Et ē differētia inter arbitrū ⁊ arbitratorē ⁊ amicabilē ꝓpositorez. Nam arbiter et arbitrator pñt eligi cū pena sed differēter Quia arbit⁹ dr iudex p ꝓsensum litigantiū electus qui iudicis ptes suscipit ⁊ finē ꝓtrouersiis sua sententia se pollicet impositurū. ff. de arbi. l. si de meis. §. recepisse. Et a sentētia tali nō pōt appellari. ff. de arbi. l. diem pferri. §. stari. ⁊ l. j. C. e. ti. Sed arbitrator est in quē aliq̄ ꝓmittūt tali forma vt possit ꝓgnoscere ⁊ etiā iudicare alte ⁊ basse ⁊ q̄ etiā dici possit amicabil⁹ ꝓpositor et a sentētia tali etiā nō appellat. Qz si fuerit lata cōtra iuris ꝓstitutiōis irrita est ipso iure. C. qñ ꝓuo. ñ est ne. l. ij. Qz si lata est ꝫ ius litigatoris valet. redigit tñ ad arbitriū boni viri. l. si societatē arbitroꝝ. ff. p socio. debet eñ arbiter obseruare iuris ordinē tanq; iudex ordinarius. ⁊ sentētia ei⁹ siue iusta siue iniusta sp ē tenēda. si pena fuerit apposita. ij. q. vij. a iudicib⁹. Sed arbitrator nō tenet seruare iudiciariū ordinē. Sed si pfert iniustā sentētiā remittit ad audientiaz superioris. vel ad arbitriū boni viri Et amicabilis ꝓpositor est sine pena q̄ tentat et expit an litigatores patiant ꝓtrouersiā suo consilio vl. auctoritate discuti. §. qđ si quis in palle. l. si de meis. Alias dras mltas vide p doc. plene i. c. q̄ntaualis ꝺ iureiur. ⁊ arbiter esse pōt qui nō phibet a iure. vt liber homo. pfamilias. etiā filius familias ⁊ libertus. sed nō seruus. Arbitroꝝ duo sunt genera. scz ꝓpromissarij. q. ꝓprie dicunt arbitri q̄ eliguntur vt iudices. vt videlicet pcedant seruato in substantialib⁹ ordine iudiciario. Et dātur ad cognoscendū ⁊ diffiniendum. vt si pet⁹ a me domū ⁊ ego denego ⁊ fiet ꝓpromissio i aliquē ille est verus arbiter. q̄ eligit vt cognoscat et diffiniat cui⁹ sit dom⁹. Dcōi si sunt arbitratores q̄ nō eligunt vt iudices a ptib⁹ vl' sup re litigiosa. sed vt ꝓponēdo vl' diuidēdo inter ptes tm̄ diffiniāt. vt si duo socij res societatis diuidere velint ad arbitriū petri. petrus erit arbitrator. ar. ff. p socio. l. si societatem

Arbitriū est actus certaꝝ psonaꝝ exeq̄ntiū ꝓpromissum. ſm Azo. Nam arbiter exeq̄tur veritatē inq̄rendo vt iudex. xxx. q. v. iudicantē. Nā actor vult vt obtineat et re⁹ vt absoluat. vel actor ad amplificandā cām. reus ad diminuendā eaz. Sūt ergo i actu arbitri tres psone. scz arbiter actor ⁊ reus Ideo alij dicunt. Arbitriū est actus triuz psonarū sup ciuili questiōe q̄si i iudicio cōtendentiū. Vl' ſm Hostien̄. Arbitriuz. est potestas aliēa volūtarie tradita et recepta ad pnūciādū in lite put arbitrio suo vi⁹uz fuerit aliq̄n certa pena vallata ⁊ certis terminis limitata. Sed ꝓpromissum est potestas arbitris data quoꝝ arbitriū est sententia arbitralis q̄ etiā laudū dr. Et arbitriū seu arbitratus suo ꝓprio significato significat libertatē arbitrādi ⁊ volūtatē rōe regulatā. Et vbi act⁹ ponit in arbitrio seu arbitratu significat p modū ꝺitiōis. vt q̄ actus valeat si arbitrio ꝓcernat Et hoc diuersimode ſm diuersitatez matie subiecte. ꝟbi gra. Promitto tibi equū arbitratu Ti cij. ticio nō arbitrāte. q̄ nō vult vl' nō ꝑtarbitrare. nulla ē pmissio. nec recurrit ad arbitriū boni viri. l. si q̄s arbitratu. ff. de verobli. Rō quia cōtrahēs de arbitrio illi⁹ tm̄ intellexit. quia hec ꝟba important. vbi aūt stat p illum cui pmittit conditio. stat iz deficit. nec pmissor de certo ex illa pmissione pōt obligari. vt. l. si q̄s palleg. Ecōtrario si p pmissorē steterit cōditio statim habebit p impleta. ar. l. iure ciuili. ff. ꝺ cōdi. ⁊ ꝺ mō. vt pmissio sit efficax siue ille arbitret siue ñ Sed boni viri arbitriū ad qđ tūc recurritur. ⁊ hoc iō. ne sit in ptāte debitoris se liberare a pmissione.

Arbiter

Arbiter

dant

Arbitrator

Amicabilis ꝓpositor

Arbitriũ tutele.i.actio tutele ẽ q̃ dat pupill/lo ⁊ eius heredi ꝓtra tutorẽ et eꝰ heredẽ fi/nita tutela.vt Johes sui actꝰ efficiat ⁊ pu/pillo reddat.de ꝑ supra actio tutele.

Arbores furtim cedere est scidere vl̃ incide re arbores inscio ⁊ inuito dño. Et ꝓpetit cõ tra ipm damnũ dantẽ ad duplũ dãni da/ti. Et iã ꝓpetit huic actio legis aq̃lie de q̃b supra loco suo.

Archicãcellarius Re.infra cancellarius.

Archiepꝰ ẽ ꝓnceps epoꝝ.xxj.dis.cleros.

Archisinagogꝰ est ꝓnceps synagoge

Archidiaconꝰ est ꝓnceps diaconoꝝ q̃ impe rat subdiaconib⁹ et leuitis.vl̃ est oculus epi ad ꝓspiciendũ.corrigendũ.⁊ emẽdandũ p epatũ exceptis arduis. Et debꝫ audire iur gia singl'oꝝ.⁊ habere curã ⁊ solicitudinem in ecclesijs ⁊ de clericis.vt in.c.ad hoc. ō of. archi.inde venit archidiaconatus.et qñ fit p electiõez tũc est dignitas. Si ꝙo habitꝰ sit p collatõez nõ est dignitas.vt no.in.c.de cernimus.de iudi.

Archipbiter q̃si ꝓceps ꝓsbiterorũ q̃ tñ subest archidiacono.cuius ministeriũ ⁊ of ficiũ cũ officio archidiaconi põit.xxv.dist. plectis.

Archimãdrita est pastor ouiũ.vnō. Archi mãdrita sit ouiũ tibi pastor. Et põit p epo l.q.vij.dispẽsationes.quasi ꝓceps ouiũ ab archi.i.ꝓnceps ⁊ mãdros grece qō est ouis latine.

Archinũ publicũ.i.armariũ publicũ. s.vbi libri ponunt seu instrumẽta seu acta. Et ha bet.C.de fi.instru.in auc.ad hec.⁊ not. xxx. q.j.quenit. Et deriuat ab archa.dicit enim Hieronymus in plogo bester.scripm libꝝ leuasse de archinis hebreoꝝ.

Archarius est q̃ suscipit aurꝫ ⁊ argentũ pub licũ a possessionib⁹ ꝑm Accur.in glo. C.de pon.auri.l.j.li.x.vl̃ dicit custos arche. vl̃ q̃ facit archas. Et fuerũt tres arche in trib⁹ tpib⁹.vñ. Tẽporib⁹ tres esse trib⁹ ꝛgnoui/mus archas. Prima noe.moysi fuit altera tertia xpi Lege carẽs.sub lege manẽs. a le ge soluta. Hanc pelagꝰ tulit.hanc moyses hãc spũssanctꝰ.

Archiatri dicunt summi medici.ab archos id est ꝓnceps ꝑm Accursi. C.de comi.⁊ ar chi.li.xij.in rubrica.

Arca est fundꝰ nudꝰ vbi nõ est edificiuꝫ.C. de solu.⁊ liber.l.q̃ res.§.arca.

Arcus est pons lapideus.nec appellatõe ar cus venit pons ligneus.ff.de aq̃ pluui.ar cen.l.supra iter.

Architectꝰ seu architector est ꝓnceps artifi cũ.vt fuit Zorobabel.vl̃ principalis edifi/cator.vl̃ domorũ rector.

Arenga est apta ⁊ ꝓcors verborũ sententia que ponit post salutatiõem in priuilegijs ar duoꝝ negociorũ.

Areopagus est villa virtutis.vl̃ ẽ vicꝰ i Athe nis.vbi fuit olim summũ studiũ.

Arrepticius id est possessus a demone.

Argẽtarij sunt q̃i cãpsores vl̃ argẽtarie mẽ se exercitores q̃ singl'oꝝ solebãt rõnes.i.cal culos ⁊ instrumẽta ꝓficere scribẽtes acce/pta ⁊ data.ita q̃ ex scriptis eoꝝ q̃ erãt coĩa doceat ⁊ sciat quantũ datũ sit ⁊ q̃ntũ acce ptũ.q̃ alꝫ dicunt nũmularij.vt infra de A. Argẽtifodine.aurifodine.sulfurifodine.la/pidifodine.arenefodine sunt loca in quib⁹ hmõi res ⁊ metalla fodiunt.

Argutus est seu dicit ꝑm Jsido.q̃ cito iue/nit argumẽtũ in loq̃ndo.i.subtil' et astutꝰ.

Argumẽtũ est rõ rei dubie faciẽs fidẽ. ō he re.cũ ex iniũcto. Et ōr quasi arguẽs mẽtẽ. vl̃ q̃si argute inuentũ.vt no.Bern.in.c.fo rus.de ꝛbo.sig. Et notat pbationẽ natura lẽ. Nã argumẽtis res plerũq̃ noscit et cõ/probat.facẽ.l.j.§.idẽ cornelio.ff.de q̃st. ⁊ ar gumentis est pbandũ quod liq̃do pbari ñ potest.ff.de re mili.l.nõ oẽs.§.ab arboris. Et sunt multiplicia arguñta i iure. Unũ a ꝓtrario sensu.quod valet.ff.de offi.eiꝰ cui mã.est iuris.l.§.j. hui⁹.xxv.di.qualis. Alli ud argumentũ ab illusione vocabuli.⁊ va let hoc negatiue.ff.si cer.pe.l.ij.§. appellata ⁊ insti.de testa.tute.q̃d si ne potes.§.j. Ter ciũ argumentũ ab autoritate.ff.si cer.peta. l.ij. Quartũ argumentũ ab absurdo.C.de temp.in inte.resti.l.fi.ff.de bo.lib.l.nã ab/surdũ.de iureiu.quẽadmodũ de homi.c.ij li.vj. Quintũ arguñtũ a fortiari.s.sic. Si id qō magis videt inesse nõ iest.nec id qō minus ⁊ ecõtra. C.de sacrosan. eccle.autẽ. mltomagis.⁊.c.cũ marthe.§.ceterũ.de ce le.missa. Sextũ argumentũ a minori.vt si id quod minus videtur inesse inest.⁊ id qō magis.c.si in laicis.xxxviij. dis. Septimũ argumentũ a sufficiẽti partiũ enũeratione ff.de lib.⁊ posth.l.filius a patre. §.j.in glo. ff.de his qui sunt sui vl̃ ali.iur. patre furio nõ. Similiter argumẽtũ a sufficiẽti diuisi/one valet.c.si vir ⁊ mulier.ō cognati.spiri.

Octauū argumentū a supiori ad inferius valet affirmatiue. nō loquēdo tm̄ in genere z specie. Nonū argumētū a quatiōe ad habitū valet. l. q̄ pōt. ff. de re iudi. l. manumissiones. de iusti. z iure. z. l. decez. ff. ō ꝑ. obli. vbi p Barto. Decimū a toto ad ptem valz negatiue. de offi. delega. prudentiā. in glo. verbi circa formā. z sic de alīs.

Armentū est magnoꝝ aialium vt equoꝝ z boū. Bxer ꝑo minoꝝ. vt porcoꝝ. capraꝝ et ouiū. licet etiā large sumaf p maioribꝫ. ff. ō abigeis. l. j. ī fi. z cle. j. de deci. Hā armenta ꝓpe dicunf pecora gregi. inde armētarius id est armētoꝝ custos.

Armentariū vel armentoriuz est locus vbi arma ponunf.

Arma sunt defensoria. Et noīe armoꝝ veniūt fustes. lapides. ferrū. z oīne illō quod manu et arcu mittif. put no. Bern. in. c. sic dignū. de homi. Et sic tela ꝓhendunf. licet arma ꝓprie sint quibus ō fendimur. Et sic tela q̄bus īpugnamus. insti. de pub. iudi. §. lex cornelia. z no. in cle. ne in agro de sta. mo. in glo. sup ꝑ. arma. z. l. armoꝝ. ff. de verbo. signi. Et no. q̄ insultus armoꝝ ponif. licet arma nō extrahātur. ac si extracta fuissent. l. iij. §. armis. ꝑ. qui accusari. ff. de vi z vi ar. Itē expilās aliquez capillis vel trahens barbam. nō tamē sanguis exeat tenetur pena. ꝛ. librarū parti applicandarū. z. xx. fisco. vt est tex. in. c. j. §. si q̄s aliū de pa. te. in vsu. feu. hoc ſm Lud. de ro. in singularibꝫ suis.

Arma clericoꝝ sunt lacrime z oratōes. xpiū q. viū. clerici. z ca. q̄buscunq̄. z. c. ꝓueniot.

Arenatores dicunf q̄ ī arenis deiecta et collapsa solēt extrahere. Et dicunf būiles p/sone. vt. C. de incest. nup. l. būilē.

Arra dicif in emptiōe et vēditiōe id qđ daf in testimoniū vel signū venditiōis. z est ita de iure q̄ si ille q̄ dedit arrā peniteat de cōtractu inito. amittit arram. Si ꝑo vēditoꝝ peniteat duplicatā arraz debet refundere sez restituere quod recepit z tm̄ de suo. Est aūt arrarū datio argumētū emptiōis z vēditionis ꝓtracte. z qđ datū est sub noīe arrarū pcio daf. vide ō ℞. l. ij. C. qñ. li. ab ep. rece. tex. z doc.

Arre spōsalie vel sponsalicie ſm Hostien. ī sum. de spon. z ma. §. vnde dicanf. ꝑ. sed qz arre. dicunf donaria data inter sponsum z sponsam in signū matrimonij ꝓtrabēdi et remunerādi ꝓsentientes. z fit hoc p verba affirmatiua. sez do tibi arras istas vt cū filio meo ꝓtrahas. Et hec arre dicunf subanuli. qz fiunt p īmissionē anuli iuxta illud. Anulo suo subarrauit me. vt patet p eundē in. §. q̄t sunt species.

Arrestare est aliquē vel bona sua p mandatū iudicis impedire ne moueanf a loco donec ꝓquerēti respōdeat. li. vj. c. ij. de cri. fal. z relegatoꝝ. ff. de inter. z rele.

Arrogare est aliquē q̄ sui iuris est in filium recipere. inde arrogatus filius dicif ille q̄ sic assumif in filiū. z sic arrogator est pater qui accipit aliquē hoc modo in filium. Et est differētia inter arrogationē z adoptiōnē. quia ille adoptatur qui nō est sui iuris sz alterius potestati subiect⁹ vt supra visuz. ē adoptatio. Hz arrogaf ille qui primo sui iuris est. z p arrogationē transit in potestatē patris. sez arrogatoris. Unde Arrogo q̄ suus est. sed habet meus esse necesse. Patris adopto suuz. sed patris pmanet idem. De hoc de cog. le. c. vnico. in glo. j. Itē arrogare in alia significatōe. i. ascribere. Unde dicif arrogās quasi oīa sibi ascribens. inde arrogātia. id est supbia. Differunt tamē quia supbia est īanis gloria de eo qđ quis habet. vt sunt philosophi. legiste. z alij sufficiētes in arte sua. Hz arrogātia est īanis gl'ia ō eo qđ q̄s nō habet. vt cū q̄s credit ea se scire q̄ tm̄ nescit.

Articulus est pars intentōis cōtinens illō quod actor probare intendit. facit. c. veniens. ij. de testi. z glo. in. c. ꝓsentium. §. testes eo. ti. li. vj. Et articuli dicunf capitula ī iudicio probāda. eo. ti. per tuas. Et quādoq̄ dicunf intentiones z quādoq̄ assertiones c. ex pte. A. i fi. de testi. z. vj. q. vl. actor. z no. Pau. in. c. cū dilect⁹. de fi. instru.

De As

As dicif tota hereditas vel quicēq̄d in duodecim partes diuidi potest. In asse aūt cōtinenf certe partes sez q̄rū. xij. quelibet habet ꝓprium vocabulū. Sunt eīm ista noīa xij. partium assis vncia sescuns. z est vncia cū semi vncia. sextans qz sextā ptem significat. i. duas vncias. quadrās tres vncias significat. Triens sunt q̄ttuoꝝ vncie Quincūnx quinq̄. semis. septūs. bes. dodrans. dextās. deunx as. De quib⁹ omnib⁹ require loco ꝛio. Et insti. de here. insti. §. heredi

ditas.z in glosa verbi triens. As tñ aliter in ponderibus idem est qđ vnũ. Etiaz ponit p obulo. vñ As obulus pondus. as est possessio tota

Assolatus. id est ad terrã redactus. z iuenit in Hatban. ppheta.

Assertio fm Azo. in sum. de assertiõe tollẽda. erat quoddã vanũ z friuolũ iudiciũ q̃rundã qui dicebant assertores. eo q̃ asserebant eũ liberũ qui erat seruus

Astafiscalis est venditio q̃ fit a fisco sub astatione. Quãdoq; aũt fiebat astatio cũ dicebat p p̃conem q̃ plus dederit infra mẽsem ille rem habebit. licet ergo infra mẽsem aliter venderet tamẽ admittebatur adiectio infra certũ tẽp⁹. pt. C. de fide instrumẽ. Iurisdictiõe. astefisca. l'z ꝺ adiectõibꝰ. l. j. z. l. episcopo. li. tij. Si aũt cum ipso emptore cõductũ esset vt posset dare plus offerenti. esset pactũ in diẽ adiectõis. vt ibidẽ in glo. l. si tempora.

Astruere est affirmare. asserere vel assimilare. de cau. pos. z ꝓprieta. cũ eccl'ia. j. etiã ẽ p̃bare. de here. cũ ex iniũcto.

Assisteriũ est locus vl' dom⁹ sanctimonialiũ. sic monasteriũ monachoꝝ in quo seruiunt deo. vt est tex. in auten. nouo iure. C. de custo. re. Item assisteria est illa que p̃est assisterio. quia ipsa cure aliaz assistit p̃ncipaliter. Et fm quosdã Azo videt exponere assisterias. id est feminarũ debiliũ instatrices in summa. C. de episco. z cleri. §. nũc de orphanatrifis. Uel assisteria. id ẽ reclusa. ab assistẽdo. quia quotidie assistit oratioꝰi. Item assisteriũ apud grecos est locus in quo vnus sacerdos. quinq; acoliti. quiq; mulieres q̃ assistezie dicunt sunt manentes. vt. xxvij. q. ij. si ꝙs rapuerit in glo.

Assistrix. id est ancilla dño assistens ad seruiendum.

Ascriptici⁹ glebe dicit ille qui ascriptus est glebe. fundo. siue solo terre. z astrictus perscripturaz in qua p̃mittit dño soli se nunq; a solo discedere. Et ex illa scriptura ascripticius ꝺstituit. sed tñ p eaz solũ nõ pbat. imo fm Azo. z Hostien. aliq̃ scriptura est necessaria in qua cõfiteat se esse ascripticium Et a gleba quã colit nec volẽs recedere p mittitur. nec inuitus põt compelli ad recedẽdũ. nec sine gleba potest alienari. Et sic idem sunt ascripticius et partiari⁹. Inter ascripticios glebe et originarios colonos q̃dam hãc dicunt esse differẽtiã. quia ascripticiũ sic inherẽt glebe vt sine gleba nõ trãsferent. Sed coloni originarij nõ sic inherẽt p̃dijs q̃n q̃nq; sine p̃dijs dñs fũdi possit eos mutare z trãsferre ab vno p̃dio i aliud. Itẽ iter seruos z ascripticios fm Azo. z Hostien. pene nulla est differentia. C. de agrico. z censi. l. ne diutius. lib. xj. Ideo autem dicit notant. pene. quia seruus põt vẽdi sine peculio. sed ascripticius nunq; sine solo. Item ascripticij in p̃dijs quibꝰ ascripti sunt cõtra dñi voluntatez ordinari p̃nt z matrimoniũ ꝓtrahere. vt in auten. ꝺ san. epi. §. ascripticius. col'l. ix. Serui ꝓ nõ. C. de epis. z cleri. l. iubemus. institu. de iur. p̃sonarũ. §. j. z ibi glo. in verbo aut seruo. licet fm canones si ꝓtrahãt. matrimoniũ tenet Et ascripticij quia tenent colere terrã dicunt coloni. Et q̃ ascripti deputati sũt ad hec facienda ex cõditõe sua dicunt ascripticij. Et quia ex sui origine vel patruz vel auoꝝ suoꝝ ita adherent glebe vt sine gleba vendi ñ possint. nec gleba sine illis. ita dicunt originarij. Require agricola z ifra colonus.

Assignare fit nudis verbis testamento vel codicillis. ff. de verbo. signifi. l. assignare. z ff. ꝺ assigna. liber. l. j. §. assignare. Et no. ioban. an. in cap. appellatio. de appell. libro vj. in glo. fi.

Assignatiu⁹ liber. Reꝙ. infra libertus.

Assecla. i. seru⁹. eo q̃ sequat aliquẽ cã lucri. fm ysi. li. x. ethimo.

Assessor ꝺ quasi assidens iudici in cognitione causarũ suum p̃bens consiliũ iudici qui alio nomĩe dicit officialis iudicis z cõsiliarius Item ꝺ domestic⁹ iudicis. ꝺ hoc vide Azo. in sum. C. eo. ti. Qui videt ponere differentiã inter assessorẽ et domesticuz iudicis z causidicũ. z Accursi. C. de domesti. z p̃tec. in rubrica. li. tij.

Assidei sunt iudei qui semp cultui diuino insidebant.

Assellare est opus nature facere. vt dicitur dũ assellaret emisit intestina.

De At

Athlete fm Accursi. dicuntur qui sine mercede gratia virtutum pugnabant. vt. ff. de infa. l. athletas. et. C. de athle. in p̃incipio. libro. x.

Attauus est pater abaui. Et attauia est ma

ter abauie.

Atnepos ꝛ atneptis est filius vl̃ filia abnepotis vel abneptis. Vñ. Est auus est proauus abauꝰ attauꝰ tritauusq;. Et sic inō venit nepos. pro. ab. at. tri. suscipit hec vox.

Attritꝰ est afflictꝰ. ꝓsumptꝰ. exhaustus. im/becillis vel fessus.

Attilianꝰ tutor ōr ſm Azo. in sum. insti. eo. ti. quia olim ex lege attilia Rome cōmitte/batur datio tutoris pretori vrbano et ma/iori parti tribunoꝝ plebis. In prouinciis presidentibus eorum ex lege iulia ꝛ titia. vt ibi vide.

Atornati dicunt procuratores apō acta cō stituti. in. c. vnico de statu monach. li. vj. in §. porro.

Atrox. i. immisericors vel crudelis. q̃si acr; sit moribꝰ ſm Jſi. li. x.

Atriarij sunt serui siue custodes atrij ꝛ ij dē dicunt etiam atrienses.

Attestationes sunt dicta testiū vel testimonia ordine iuris in scriptis redacta.

Attonitus media breuis est eleuatus. vel q̃ si quodā pauore ꝓcussus.

Atqui ponitur ꝓ certe. vl̃ atquin ꝓ sed certe. institu. de fidu. tu. circa mediū. ff. de officio pretor. l. barbariꝰ. ꝓsi. atq; verū est.

De Au

Auarus appellat̃ cecus ꝛ ambicioſus. c. q̃/rundā. de elec. li. vj. quia excecat̃ eius aīus vt agenda nō videat ꝛ a ꝓhibitis nō declinet. lvij. dist. virū. ꝛ. c. sicut hi. Et differentia inter auarū largū ꝛ ꝓdigū habet̃ de cō sue. ex parte.

Auctoritas ꝛ cōsensus tutorū et curatoruꝝ Reḡre ifra tutoꝝ ꝛ curatoꝝ.

Auctoritas p̄standa no. ſm Azo. in sum. C. de auctoritate p̄stā. Auctoritatē prestare ē cum q̃s dicat se approbare id qō agit̃ hoc ē auctorē fieri. Prestare auctoritatē pōt q̃libet tutor in reb; minoris ad quē spectat periculū administratōis Et sic auctoritas videtur idem qō ꝓsensus legitimoꝝ tutoruꝝ ꝛ curatoꝝ. Et differentiā inter auctoritatē ꝛ potestatē vide p̄ Hostiē. in sum. de sacra vnc. §. refert aūt. Item de auctoritate doctorū sanctoꝝ habet̃ dist. xv. c. vlt. ꝛ glo. in c. sicut veteꝝ. dist. ix. vbi ōr q̃ter istos tres Augustinū. Dieronimū. ꝛ Gregoriū Augustino magis credendū est in disputatiōbus. Dieronimo in bistoriis ꝛ trāslatiōibꝫ Et Gregorio in moralibꝫ. quia nō oēs īoībꝫ sed certi ꝓ certa ꝛc. C. ō vete. iu. enuc. l. j. ver. quia non.

Autorizare est cingulo militez aut ordinibꝫ clericū decorare vel ordinare.

Audax ōr q̃ meruit. ꝛ sumit̃ ꝓprie p arrogā/te. Et ita dicuntur audaces facientes contra ius. in auten. de admini. tuto. circa ꝑn. ci. coll. viij. Quādoq; sumit̃ in bona parte viij. q. j. audacter. in ꝑn. xxxij. q. v. si Paulꝰ ꝑ. caue queso.

Audacia idē est qō temeritas ꝛ accipit̃ ī malo. c. ij. de cē. li. vj. dist. iiij. facte sunt. Et no. archidy. c. ij. ꝑalle. in glo. ij.

Auditoriū est forꝰ causaꝝ vl̃ locꝰ in q̃ cause audiunt̃. Sed tñ recte potest dici auditoriū magistroruꝝ vbi disputāt et nō magistri forus sed iudicis cū sit in curia pape vocetur. ꝛ ōr ab audiendo.

Audientia licz etiā aliter capiat̃ ꝓprie tamē magis ōr esse facultas ꝛ potestas loquēdi coꝝ superiore alicui ꝓcessa, put dicimus. data est illi audiētia vl̃ denegata est ei cōmunis audiētia. Et denegat̃ audiētia in q̃tuor casibꝫ vt est glo. in ꝑ. audientia. xxij. dis. in nomine domini.

Auditor in curia pape vocat̃ q̃ vice iudicis alicuius causam vel causas audit. ī cle. auditor. de rescrip.

Auditor camere pape dicit̃ qui audit negocia sup thesauro pape ꝛ sup bis que ad camerā pape ꝓtinent.

Auditor ꝓtradictoriarū ōr in curia pape q̃ audit impetrātes rescꝑta ad lites vl̃ aliter ad ius cōe ꝓtinētes gratias.

Aucipium ōr locꝰ aptus ad capiendū auef vel retbe vel virga viscata. vl̃ tuguriuꝝ ad hoc ꝑparatū. An aucupare liceat ī fundo alieno. ff. de ser. rusti. pre. l. diuus. ꝛ insti. ō re. diui. §. fere.

Auscultare est obedire. attendere. et audire mandatū cum effectu. vt in. c. illud. de mario. ꝛ obe. in glo.

Auspiciū iuris idem est qō exordiū licz ſm Bern. in. c. pastoralis. de causa pos. ꝛ ꝓprie in glo. j. Sed ſm Alber. ꝛ alios. auspiciuꝝ id est augurij quasi auis garrij. vt. xxvj. q. iij. c. j. Quia sicut ille qui se ꝓmittit augurio. i. diuinationi que fit in garritu auium dubius est. ita ille dubius est qui se cōmittit liti. Quare dixit dñs Eatbo in. li. j. C. ō bo. poſſi. ſm tabulas. q̃ melioꝝ lex que sit ī

corpore iuris est illa. cauete a litigãdo sal/tez p vobis qz dubiꝰ ẽ litꝫ euẽtꝰ. p alĩs aũc litigare sepe iocundũ z lucrosum est.

Aurũ coronantiuz dicebaꝭ qđ ꝓferebaꝭ ad coronatiões pncipũ vel qđ coronarũ fa/ciendaꝝ noie ꝑstabaꝭ. que in tẽplo penden tes a Tyto z Uespasiano sublate sũt. Alĩ dicũt coronatoruz est illud quod dabatur athletis. put no. Azo. de auro coronat. C. li x.

Aurum publicuz est qđ pertinet ad erariũ fisci. C. de au. pub. pse. i. detectoribꝫ. li. x.

Auia est mater parentum. Et auus est paꝭ parentum.

Auunculus est frater matrꝭ. z auũculꝰ ma/gnus est frater auie. inde, pauũculꝰ fraꝭ pa uie. z abauũculus frater abauie.

Auruspex est inspector momẽtorũ vl̃ horã rũ q̃ pũcto aliq̃d sit inchoandũ Et dicitur ab auis z inspicio. ita dicit glo. in. l. nullus auruspex. C. de male. z math. Sed verius est aure inspector ab aura z inspicio. Nam augur ꝺr qui garritu auiũ ꝓnosticare ꝑsu mit. Et ariolus qui aris id est altaribꝫ de/monũ deserunt. vt est glo. in. l. nemo. eo. tit. vbi de incãtatoribꝫ vatibus caldeis z ma/gicis oĩbusq; maleficꝭ dicit. Sileat oĩs ꝑpetuo diuinãdi curiositas etem supplicĩ capitis feret gladio vltore pstratus. Et di cit ibi glo. q; cremabitur vl̃ dentibꝫ ferarũ dabit dilacerandus. Sed iniuriaꝝ nõ te/netur qui aliquẽ dixit furẽ in diuinãdo. ff. de iniur. l. item apud labeonẽ. §. si q̃s astro logus. Nam dicit ibi tex. si quis astrologꝰ. vel qui aliquam illicitã diuinationẽ polli/cetur ꝓsultus aliquem furem dixisset q̃ nõ erat. iniuriarũ agi cum eo non potest. Rõ glo. ibidem. quia nõ dolo sed artis sue cau sa facit.

Autenticũ est liber iuris ciuilis excerptꝰ q̃i quedaꝝ summula ex alĩs legalibꝫ libris cõ tinens nouẽ collatões z nouẽ ptes ꝑncipa les. Sed autẽtica autentice est lex. vel. §. i/corporatus in li. C. z ergo sp allegaꝭ autẽti ca. C. ti. tali vl̃ tali. vt. C. de epis. z cle. autẽti ca generaliter. et sic addit ti. sed non addit numerus collꝰ.

Aut quãdoq; ponit disiunctiue. vt qñ alte ro posito necesse est alterũ tolli. vt cum ꝺr dies aut nox. Quãdoq; etiã ponit copula tiue ꝑ et. Nam qñq; sumꝫ in materia i qua requiritur vtrũq; extremoꝝ ꝑ talẽ disiũcti uã ꝓiũctoꝝ. vt in. c. fi. post pstitũ. de ꝓfes. li. vi. De hac dictiõe habes in auten. si qñ. C. de ꝓsti. pecu. z. l. cũ q̃dam. ff. de ver. signi. z cle. sepe. eo. ti. ĩ. q. v. oibus. in glo. secunda xx. q. j. monachus. z. c. cũ virũ. de regula. l. vlti. ff. de verbo. sig. sed antẽ aduersaꝭ in fa cto z iure. ff. de nego. gest. si autẽ. z qualiter accipiatur autem. vide ꝑ Barto. et docto. in. l. hoc amplius. §. de his. ff. de dam. ifec. Et qualiter capiaꝭ aut. viꝺ Archidy. xlvĩ. distinc. c. j.

Auellere est auferre violenter vel extirpare. vt. ff. de incen. rui. nau. l. iĩ. §. nõ solũ.

Aurifodina est locus vbi foditur auꝝ. Sꝫ aurificina ẽ locꝰ in q̃ fabricaꝭ aurũ.

Aurifex est qui operaꝭ aliq̃d de auro. sic au rifaber.

Auricularius est ꝓsiliarius vl̃ secretarꝰ cui solent secreta dñi ꝓmitti.

Auxaria secreta nemoꝝ dicta sunt. eo q; ibi frequentant aues ſm Jsido. xvĩ. li. ethi. c. vj. Jnde venit impẽsatio auxaria. C. de fũ. patri. l. ĩ. li. xj.

Auxilium iuris est suffragiũ et beneficium iuris prout dicit ꝓta hec prodita sunt iu ris auxilia. vide ꝺ hoc. ff. ad sille. l. cum do minus. Frustra auxiliũ legis iuocat q̃ cõ mittit in legem. ff. ꝺ mino. l. auxiliũ. ꝺ vsu. c. quia frustra.

Et tantum de litera. A.

De Ba

Baburtus uel ba

Baboſus idem est quod stulꝰ vl̃ ebes z babigoꝝ idem.

Baiulare idem est qđ portare

Balluta est publica vtilitas. vl̃ est vas lute C. de metal. li. ix. ſm Accursi.

Balliuus est officiũ dñi tpalis. vt de sentẽ. excõ. ex dilecto. z in. cle. j. de pe.

Balbus dicit balbutiens vel titubans qui verba non explicat sed frangit. a balbãdo dictus. Sed blesus dicitur qui litteras i/pfecte pfert.

Bannum ſm vulgare gallicoꝝ z lõbardo rum videtur esse edictũ publicum iuxta il/lud quod dicit Ray. c. qđ clericꝭ. de fo. cõ/pe. q; preco parisiensis nũciat bannũ noie episcopi a rege.

Bannire ſm dicta vulgariuz videtur idem esse quod proscribere. z ꝺr bannirꝰ q̃si pro

scriptus de ciuitate. vt in probemio ffor.

Bannitoriũ est locus causarũ .alias pandi torium.

Bastãgarij fm quosdã dicunt quasi bestie angarie. eo q rusticos angariabant. i. angebant ad quintaz bestiã pstandã. vt. C. ō muri. l. qō ad presens. libro. xj. Et fm Accurs. bastangarij sunt de domo principis quasi bestigarij pmo modo. vel quasi festatores aialiũ secũdo mō. alias bestatores.

Bariona. i. filius colũbe. ita dictus fuit sctũs petrus. di. ix. ita dñs. t mathei. xvj.

Barriles dicunt vasa sicut in alpibus solẽt baberi.

De Be

Bellũ iustũ q̃d sit innuit. xxiij. q. ij. per Archi. in sum. t. c. iustũ bellũ. Justũ videlicet illud qō fit pcepto pncipis de reby repetendis vl' pter iniuriã repellendã. Sunt aũt septẽ genera bellorũ. Primũ est bellum romanorũ ptra infideles. de here. excōicam⁹ ij. Et ōr romanũ. quia romana ecclesia est caput fidei. xxiij. q. j. hec est fides. Secundũ est iudiciale. qō fit autoritate iudicis habentis merū imperiũ. ō sen. excō. c. dilecto. li. vj. ff. de rei vendi. l. q restituere. Tertiũ ẽ psumptuosum qō faciũt iobedientes iudici. de pe. di. vj. ad fi. Quartũ est licitum qō fit auctoritate iuris. quo ad illũ cui cōceditur. de resti. spo. Olim. de sen. excō. si pa. C. vnde vi. l. j. Quintũ temerariũ cōtra illos qui se iuste defendũt. Sextũ volũtariuz q̃ moderni pncipes vtuntur. c. noli. xxiij. q. j. Septimũ est iustũ t necessariũ qō fit se t sua defendendo Et in iusto bello morientes salui fiunt ceteris paribz. xxiij. q. v. oim regũ. rer. si homicidiũ. t. c. q. viij. oĩ timore Sed q̃ sine iussu principis bellũ ducit tenetur. l. iulia maiesta. ff. iul' maiest. l. iij. t in auten. ō armis. coll'. vj. Et in auten. ō mã. princi. coll'. iij. Necessitate tamẽ imminente sufficit licẽtia magistri officioz fm Hostiẽ. C. de fab. l. fi. li. xj. De bello vide Archidy. in rosario. xxiij. q. ij. c. iustum. vbi ponit hec septem genera.

Beneficiũ sumit latissime p omni libertate Min⁹ late p libertate principis. Et sic sũptũ significat large t stricte. Large vt contineat bñficium stricte sumptũ. t cũ hoc rescriptũ t puilegiũ. Stricte dicit beneficium pncipis pcessio facta a principe ō aliq re vel iure quod est principis pcedẽtis. Et per hoc differt a rescripto vel puilegio. Et licet ita stricte sumat. tamen eius interpretatio latissima est. l. fi. ff. de pst. princi. c. cũ dilecti. in fi. de dona. t de verbo. signi. oliz. significato sumpto ex natura principis. cuius est esse liberalẽ in bis que sua sunt. ſbi gratia. Princeps alicui cōcedit domũ alĩquã delatam ipsi pncipi cum integro eius statu. Dec verba sumunt latissime. scz cuz bis q̃ insunt t adiacentibz t omni iure suo l. si quãdo. cum ibi no. C. de bo. vacan. li. x. Sed pone. princeps pcedit domũ non apponẽdo cũ integro ei⁹ statu. certe sola domus pcessa videtur. quia verbũ dom⁹ ad illa nõ potest extẽdi. videlicz curiã. viridariũ. et adiacentia fa. l. si quãdo. pealle. nisi aliunde sumerek scientia q princeps de illis intellexerit. Nam sola libertas nõ ẽ sufficiens significatũ nisi aliud significatum concurrat. quia alias sequerek q concedẽdo vnã rẽ viderek aliã cōcedere.

Beneficiũ iuris est id quod a iure pceditur vel indulgetur. Et borũ beneficiorũ iuris quedã sunt ordĩaria. q̃dam extraordĩaria. vt illa que ex speciali puilegio quibusdam specialiter indulgent. sicut beneficiũ restitutionis in integrũ ecclesie vl' minori. xxv. annoz pcessum fa. de in integ. rest. c. j. et. ff. ō cõsti. pnci. l. vlti.

Beneficium epistole diui Adriani. Require infra epistola.

Beneficiũ noue pstitutõnis de fideiussore. Re. infra fideiussor

Beneficium noue pstitutionis de duobus reis stipulandi vel pmittẽdi est per qō subuenitur duob⁹ reis debẽdi vel promittendi vt per ipm postulare possint se nõ insolidum sed pro parte posse pueniri nisi se obligauerint t huic beneficio renũciek. et hoc adiecta noua pstitutione in actione de duobus reis pmittendi vel stipulãdi. q. vt dicit Azo in sum. C. eo. titu. olim effectus duorũ reorũ pmissionis hic fuit. vt si duo vel plures eandem pecuniam pmiserunt aut stipulati fuerunt ipo iure in singulis insolidum debebak et singuli debebant. Poterat ergo ab vno eorum insolidũ peti. quia vnusquisq eorum insolidum erat obligatus.

Beneficiũ cedendarũ actionũ. Requi. ifra cedendar⁹ actio Quõ aũt renũciek bñs in-

strumentis ꝛ beneficijs. Requi. infra renũciatio. ꝛ de hoc in Spe. ti. de renũ. §. finitis ptiũ. ꝑsi. sed nota.

Beneficiũ feudozũ federici ꝛ beneficiũ feie hec duo reqre in li. feu.

Beneficiũ ecclesiasticũ dak rõne officij ꝺ ꝑben. cum ꝑm apl'm. lxxxj. dis. Si quis amodo. Et ergo beneficiũ tale nõ ꝓfertur excõmunicato. c. cũ bone. de eta. ꝛ quali. quia officiari nõ potest nec fructꝰ ꝓcipit ꝑm Bof. de cle. excõ. minis. §. si tñ queris.

Bephotranꝰ ꝑm Azo. i sum. C. de epis. ꝛcle. §. nũc de orphanotranis. est idẽ qꝺ gubernator infantiũ. paupeꝝ. ꝛ orphanoꝝ.

Bephotrophiũ est domus in q̃ alunk pauperes ifantes. de hoc vide. C. de epis. et cle. ꝛorphano. ꝛ po.

Beghardus ꝛ begina vl' begutta sunt viri et mulieres tertij ordinis. Et dicit Jo. an. ꝙ beginarũ genus pnicioſum est nec ꝺ facili alios q̃ religiosos admittunt. a q̃bus omnib⁹ modis est cauendũ. xvij. q. ij. diffinimus. et. c. pernicioſam. de his vide cle. ſ. de reli. domi. vbi Hosti. idem dicit. Et vide cle. ad naturã ꝺ here. vbi damnak secta talium beghardozũ ꝛ beginarũ. Itez. c. cũ ex ea. de excel. ꝓcla. li. vj. ꝛ cle. cum ex eo. de sentẽ. excõ.

De Bi

Biarcha vel biarchas ꝺr ꝓnceps. xl. militum ab bis viginti ꝛ archos ꝓnceps dict⁹ vt colligit. C. de offi. q̃sto. vbi apparet ꝙ biarcha est minor dignitate q̃ cẽtarcha cui est potestas cẽtenarij. quia dux centum militum.

Bigamus ꝑm Hostiẽ. dicit qui diuersis tẽporib⁹ ꝛ successiue duas legitimas habuit vxores. Sed large et iterꝑtatine dicit qui contraxit cũ corrupta vel vidua. vel q̃ duas vxores habuit ante baptismũ. vel vnaz ante baptismũ ꝛ aliã post. vel qui castitatẽ ꝓmissam violauit. vt subdyaconus vl' monachus qui cõtraxit de facto. cum de iure nõ possit. vel qui vnaz de iure alterã de facto. vel qui de facto duas ducit vxores. vl' qui vxorem adulterã postea sciẽter cognoscit. Nam nõ potest ꝓmoueri ad sacros cuius vxor adulterata ẽ. etiã si eam ꝑginẽ duxerit dum post adulteriũ eã cognouit. aliaz secus. xxx. q. iij. di. si cuiꝰ vxorẽ. Dcõm quosdã aũt indistincte bigamus cẽseb etiã si ignoranter cognoscat eã. sicut q̃ publicã penitentiã egit. Dicit aũt bigamꝰ ꝑm Jno. iuxta vulgare ꝓuincialiũ quasi bis gamus. i. stultꝰ vl' fatuus. quia ibi stultus dicitur gamus. Vel dicit bigamꝰ a bis qꝺ ẽ binũ. ꝛ gama qꝺ est mulier. q̃si homo bine mulieris. vel bini cõiugij. Et licet bigamꝰ ad sacerdotiũ ꝓmoueri nõ possit. c. j. de biga. quia ꝓhibent bigami nõ ꝑpter culpam sed ꝑpter sacramẽti defectũ. c. sup. ꝛ c. debitũ. eo. ti. Item de necessitate bigamus ordinak in subdiaconũ. xxxiij. distin. subdiaconus. Et bigamꝰ nõ est ille qui ꝺtrahit cũ vidua si est incognita. c. debitũ. ꝑalle. Nec est bigamus ꝓtrahẽs cũ vnica ꝛ virgie. de cle. cõiuga. c. sane.

Bigamia triplex est. vna videlicet q̃n quis duas vel plures habet vxores. Alia cũ q̃s contrahit cum corrupta. Tertia qui castitatem ꝓmissam p votuz solenne violat. vel qui scienter cognoscit vxorem adulteram. ꝛ cum talibus nõ dispensak. ꝛ qui tales ordinat ꝓuatur officio ꝛ potestate ordinandi Et similiter ordinatus tali ordine ꝓriuak. vt no. eo. ti. c. ij.

Bifaria. i. bis nupta.

Bisse sunt due ꝓtes assis ꝛ ꝓtinent octo vncias. nec dicit ad respectũ totius. cum nec duplicatus reddit suũ totũ. ꝛ alias ꝛr bes. vide supra as.

Bissextus habet dies. ccclxvj. vt no. in. cum bissextꝰ. ff. de ꝛbo. sig. vbi glo. de nonis kalenꝺ. Et vnde dicak no. Berñ. in. c. que sunt. de verbo. sig. ꝛ no. ff. ꝺ statu. li. in. l. cũ heres. §. stichus.

De Bo

Boeti legistarũ adiutozes eozũ sunt qui rationes publicas discutiũt. Et inꝺ Boetiꝰ nomẽ accepit. Boete enim grece latine dicitur adiutor ꝑm Accursi. C. de tab. scrip. ꝛ boe. libro. x.

Bolida vl' bolidis est massa plũbi quã mittunt naute ad mare ad expiendũ pfundita tem. Unde. Per bolidã plũbi dic massam significari. Per quã naute solent maris explorare pfundum.

Bona eozũ qui sibi ꝑpsis mortem ꝓstituunt seu infligunt ꝑm Azo. i sum. C. de bo. mor. sibi consti. Si hoc faciunt ex impatientia doloris vel ob pudoꝛẽ eris alieni. tunc nõ auferunk bona heredibus. Si autẽ faciũt

ex p̄scientia ōlicti. scz si aliquis infligit sibi mortē. ideo quia erat delictū vl crimen ob qō non erāt bona publicāda. puta furtuz. homicidiū. vl hmōi. tūc auferunt bona heredib⁹. Ite si erat crimē cuius accusatō poterat inchoari post mortē vt repetūdarum peculiat⁹ z lese maiestatis. tūc etiā auferuntur bona heredib⁹. Si aūt accusatio non poterit inchoari post mortē nō auferunt sibi bona. nisi adiudicauerit sibi mortē post q̄z fuerit in scelere dep̄hensus. ff. de bo. eorū q̄ ante sen. mor. sibi p̄sti.

Bona libertoz. patronus succedit in bonis liberti ī tertia pte addita locupletate hereditatis liberti. vel ab vno ex heredib⁹ et nō relictis filiis a liberto. vel etiā relictz sed ingratis vt nō possint arguere testamēta suorū parentū inofficiosa. Locuples aūt hereditas vocat si est maioz centū aureis. vt dicit Azo. in sum. C. de bo. liber. z iure pa.

Bona materna z materni generis sunt illa q̄ ex matre vl auia debent filiis familias vl emācipatis deferunt. Et q̄nq̄z p nepotib⁹ puta res auie ipsorū

Bona ciuitatis abusiue publica dicta sūt. Soluz em̄ publica sunt q̄ populi romani sunt. vt. l. bona. ff. de ſbo. sig.

Bona dicunt sic a beādo eo q̄ beant. id est. beatos faciūt vl p̄sunt. Nam beare idē est qō p̄desse. z qō p̄dest beat. l. bonoz. ff. de ſ. sig. Sumit aūt hec dictio p oī bono vtili. delectabili vl honesto. spūali vel tpali. vt. ſ. de aīa. In iure aūt hec dictio bona ī plurali z neutraliter significat res nostras que sunt in dominio nostro vl quasi. vt ī dicta. l. bonorū. z ipsas res ex suo p̄prio significato cōiter accepto significat deducto ere alieno. Quādoq̄z aūt nō deducto significare cōcludit. ſbi gratia. Testator legat alicui certam partē bonoz. z ibi bona dicunt ere deducto alieno. l. cū autē. ff. dele. ij. Nā sensus est q̄ p heredē deducto oī ere alieno de hereditate legatarius habeat quartā ī bonis que supsunt. id est quotā sibi legatam. z sine onere creditoris. vt in. l. pall. Sz ibi testator herede instituto legat Titio oīa bona vl p fideicōmissuz vult restitui. significat es alienū nō deduci. imo trāsire ad legatariū vel fideicōmissariū. Et ita idem significat quod hereditas. l. nāq̄z. §. fi. cum. l. se. ff. ad trebel. finaliter ergo hec dictio bona significat latissime oē quod quouis mō potest p̄odesse. Et p̄out in iure recipit in cōmuni significato significat q̄ sunt in nostro dominio. vl quasi deducto ere alieno Etiā significat hereditatē quando p̄babile mediū cōmodi⁹ ſb declarat. Et sic bonorū appositio aut est ciuilis aut naturalis. Ciuiliter em̄ significat sicut lex. z ei⁹ significatū se adaptat z in bonis ānumerat. siq̄dem in actōib⁹ petitōib⁹ p̄secutionib⁹. l. bonorū ff. de ver. sig.

Bonoz possessor dr ille q̄ de iure p̄torio alteri succedit. q̄ bonorū possessiones a pretore sunt inuēte. Et est differētia inter bonoz possessorē z heredem. q̄ bonoz possessor de iure p̄torio succedit. insti. de bo. pos. §. j. z. ff. e. ti. p totū. et est nomē iuris. vt notat Bern. de can. pos. z p̄pe. ī glo. fi. z. ff. de ſ. sig. l. hereditas. Aliō est possessor bonorum due dictōes ñ nomē p̄positū significās factū z nō i⁹. sed heres succedit de iure ciuili.

Bonorū possessio ponit p̄ vna dictōe ſm Azo. z significat ius recipiēdi p̄sequēdiq̄z z retinendi illud quod in bonis illius erat cui succedit de iure p̄torio. z differt a petitione hereditatis que est de iure ciuili. vt insti. z. ff. p̄alle. Ite est ius qō p̄sequmur. et ī ſb ab actione hereditatis vniuersali scz possessorie hereditatis petitiōe. Et q̄n ponit p̄ vna dictōne vt bonorū possessio significat hoc ius. Si aūt dr possessio bonoz tunc significat factū. Diuidit aūt bonorū possessio. quia alia ē ordinaria. alia est extraordinaria Alij diuidunt bonorū possessionē in has duas spēs. s. bonoz possessionē ſm tabulas testamēti quā p̄tor dat liberis a p̄re in testamēto iniuste p̄teritis. z bonorū possessionē p̄ tabulas testamēti vt infra dicet.

Bonorū possessiones extraordiarie sunt due ex testamēto. scz ſm tabulas z p̄tra tabulas. Et quattuor ab intestato. scz bonorū possessio vnde liberi. bonoz possessio vñ cognati. bonoz possessio vñ agnati. z bonoz possessio vnde vir z vxor. Quarū descriptōes subijcient.

Bonorū possessio extraordinaria dr duob⁹ modis. Vel q̄ nō est stabilita certa pte edicti scz ex testamento tm̄. vel ab intestato tm̄ sed vt vaga. q̄nq̄z ex testamento q̄nq̄z ex intestato defert. z p̄petit tm̄ his qui vocātur ex nouis legibus. vt ecce mater alīs in testamēto institutis. postea in puerpio decessit z filiū quē gestabat ī vtero p̄terijt. P̄re-

sumik em filius hic institutus. z habet bo/
noz possessionē fm tabulas et septimā ptē
extraordinariā Cui⁹ bonū est exemplū fm
legē cornelią. tā ex testamēto q̄ ab intestato
q̄ fingit eum q̄ morik in captiuitate decessis
se ipsa hora captiuitatis. Et ideo q̄libet p̄
ei nona lege cornelia ex testamēto z ab inte
stato succedere. vt isti. ō bo. pos. §. sunt etiā
Dicik autē extraordinaria possessio qz ius
nō tribuit. vt carboniānū z q̄ dak ventri et
q̄ datur gratia litis agnoscēde. vñ et extra/
ordinaria dak sine cognitiōe q̄ in ordiarijs
quia oē ius tribuit quantū est. Itē bonoz
possessio alik diuidik. quia alia dicik bono/
rū possessio edictalis. vt q̄ ex edicto p̄toris
mortui decernik. Alia vo bonoz possessio
decretalis q̄ a viuo p̄tore decernik. Vel qz
hodie nō est necessariū eā decerni vel dari
Dicik em decretalis a iudicis p̄sentia q̄ in
ei⁹ cognitōe exigik. qz fm Azo. posset et illō
dici. vnā esse bonoz possessionē edictalē et
eandē appellari decretalē vl iudicialē ex eo
q̄ accipit efficaciam ex p̄sentia iudicis.
Hec est differentia inter decretum z decre
talē. licet q̄dam dicūt p̄trariū.

Bonoz possessio fm tabulas est ordiaria ex
testamēto. Et ōr ex testamēto fm Azo. nō
quia iuuak ex volūtati defuncte. sed qz non
habet locū nisi existēte testamēto. z dak scri
ptis heredibz. z eis deficiētibz vocank sub/
stituti. Et inde substitutis deficientibz vo/
cank substituti eis. Petunk aūt ex originali
bus tabulis tm nō exēplo. Itē si fiat q̄stio
de tabulis debet p̄bari cuiuscūq̄ intentio
p̄ septē testes z nō p̄ duos tm fm Azo. licet
q̄dā dixerūt ꝯriū. Si aūt testator nō facit
testamentū in scriptis sz in verbis vl nuncu
patōne rex vel hominū dak bonoz posses/
sio fm nūcupatiuū testamētū.

Bonoz possessio cōtra tabulas quā p̄tor li/
beris pollicet fm spe. in tractatu de libello
ti. de testa. §. sequik videre. vbi dicit. Est et
alia bonoz possessio ꝯtra tabulas q̄ dak fi
lio vel nepoti p̄terito ꝯtra testamētū patris
vl aui q̄ filiū vl nepotē in testamēto suo vl
vita p̄terijt. z taliū in tabulis si filio vl ne/
poti legauit. ipse tamē legatū non agnouit
z fm Azo. in sum. eo. ti. deferk liberis natu/
ralibz z legitimis tm puta adoptiuis. Itez
natis z nascituris. Itē emācipatis p̄cipue
z his q̄ erant in ptāte defuncti. z dat ex illis
ex q̄bz potuit aut hereditas aut bonoz pos
sessio peti de iure cōi. Dak aūt a p̄re natu/
rali. z in adoptōe nō habet locū hec bono/
rū possessio nisi instituank ab eo heredes z
ali⁹ eis cōmittat edictū. Itē alia est bonoz
possessio ꝯ tabulas fm Spe. ibidez q̄ dak
p̄ri vl mri. auo vl pauo. si sint p̄teriti ex te/
stamēto filij vel nepotis emācipati gratis
z sine pecunia cū q̄ nō est factū pactū. ne p̄
vel au⁹ inq̄etaret sua iudicia. nec receptum
est ab eo quantū satis est. q̄ etiaz nec miles
nec in militia decessit. Itē fm eundē ibidē
Est z alia bonoz possessio ꝯ tabulas q̄ da
tur patrono p̄terito ꝯ testamentū liberti. si
sit maior cētenario ad recipiendū p̄ patro/
nū tertiā ptem sibi debitā de iure et dak pa
trono si sit p̄terit⁹ oīno. Vl etiā si sit sibi mi
nus tertia parte legatū. z tūc dak p̄ supple/
mento vsq̄ ad tertiā ptē. Et differt in hoc
fm Azo. a bonoz possessione q̄ dak liberis.
qz tūc h̄ demū dak si hereditas libri sit adi
ta saltē ex vno de heredibz. Ex illa q̄ dak li
beris satis est q̄ q̄s potuit eē heres licz non
potuit petere fm tabulas bonoz possessio
nē. Itē notādū q̄ q̄rela inofficiosi testamē
ti fere h̄ idē op̄ak q̄ bonorū possessio ꝯ ta
bulas. qz testamētū rescindik de facto. Ex
Spe. dicit q̄ de iure scissum z irritū ē. Ex
in h̄ differūt qz bonoz possessiōes oēs p̄to
rie actōes sunt vl edicta p̄toria. q̄rela autē
inofficiosi testamenti ciuilis est. Et p̄misse
bonorū possessiōes ordiarie sunt z ꝯpetūt
ex testamēto. Alie bonoz possessiōes com
petunt ab intestato.

Bonoz possessio vnde liberi fm Spe. vbi
supra. §. viso. datur filio emācipato q̄ pa
ter decedit ab intestato. z est ordiaria z ea
nō habent liberi in linea materna. l. q̄tiens
ff. de suis. z lege here.

Bonoz possessio vnde agnati vel vnde le/
gitimi ordinaria est Et fm Spe. ibidē da
tur p̄ximis ꝯgnatis cōiūctis p virilē sexuz
post liberos ab intestato. Et nota q̄ bono/
rū possessio vnde legitimi nō est caput spe
ciale sed generale cōcurrēs cū alijs specia
libz bonorū possessionibz. scz cū vnō liberi
vnde agnati. vñ ꝯgnati. vnde ex leger sena
tuscōsulto.

Bonorū possessio vnde ꝯgnati similiter or
dinaria est Et fm Spe. dak bis ab intesta
to q̄ p femineū sexū ꝯiūcti sunt. vt si nec
liberi nec legitimi existant p̄ximi cogna/
ti succedant.

Bonorũ possessio vnde vir z vxor similiter ordinaria est. Et dat viro muliere ab intestato decedẽte agnatis vl cognatis nõ existẽtib. vl ecõtra dat mlieri viro ab intestato decedẽte agnatis z cognatis nõ existentibus. Et hec oẽs ordinarie quattuor bonor possessiones cõpetũt ab intestato. Alie vo que sequunt sunt extraordinarie.

Bonor possessio extraordinaria est q nomine caret fm Spe. ibidẽ. et cõpetit his qui ex lege z iurisco sulto z ꝓstitutionib ꝓncipũ tã ex testamẽto q̃ ab intestato veniunt scz vt cũ aliqs vult succedere pri suo quez ab intestato decessisse inuenit cũ ab hostib redit vel cũ a captiuitate fuerit emãcipat z sic iure ciuili cũ cognatis in successiõe iuris postliminiũ petit sibi banc bonorũ possessionẽ cõcedi.

Bonorũ possessio ex lege cornelia eodẽ modo dat filio emãcipato de iure ciuili incognito cũ vult succedere patri decedenti ab intestato apud hostes in captiuitate.

Bonor possessio extraordiaria septima datur vno modo patrono volẽti succedere liberto ab intestato decedẽti sine liberis. Alio modo filio volenti succedere in bonis matris vl ecõuerso. Et datur alio modo ifanti vl curatori eius volẽti succedere ex testamẽto mris que testamẽtũ narrare ñ potuit preuẽta morte cũ in puerperio decessit z alios filios coheredes instituit. Dat aũt hec bonorũ possessio filio adoptiuo vel arrogato volẽti succedere patri adoptiuo vl arrogatori ab intestato decedẽti. Oẽs aũt bonorũ possessiones ꝑmisse ius tribuũt. Iz que sequunt ius nõ tribuũt licz facti sunt.

Bonorũ possessio carboniana est illa p q̃m filius impubes volẽs succedere in bonis patris ab intestato tanq̃ primior. vel rũpere testamentũ per cõtra tabulas. vel dicere ipsum nullũ ipso iure cũ fuerit preteritus. et cũ obiciat sibi ꝓtrouersia bonorũ z filiationis. vl mouet sibi q̃stio status. puta q si seruus petit p carbonianũ possessor institui p ꝓtrouersiam motam de bonis. z filiationẽ z questionẽ status vsq̃ ad tpa pubertatis suc deferri. Et datur solũ cognitione luminaria. Regre infra carbonianũ.

Bonorũ possessio noie ventris dat mulieri pregnãti in bonis mariti in quibus fm dignitatẽ suam sibi et familie sue alimenta constituunt.

Bonor possessio ex edicto diui adriani tollendo dat alicui volẽti succedere in bonis alicuius ex testamẽto in quo institutus vl inscriptus est ex eo q ostendit testamentuz nõ cãcellatũ nec abolitũ. nec in aliq̃ parte sua abrasum fm Alber. Et datur volenti succedere ab intestato fm Bof. quod ꝓbat secunda ps rubri. q̃ dicit de scripto herede Sed rõ Boff. dicit ꝓtra i sum. Hoc tñ no tandũ fm Spe. de bonor possessiõe q bonor possessiones olim fuerũt vtiles sed hodie sunt inutiles. ꝓterq̃ in q̃nq̃ casib ꝓximus qũ viuo testatore posthumꝰ ꝓterit decessit q̃si videat testamentũ ruptũ iuris solennitate. cũ nihilominus heres scriptꝰ ex isto testamẽto petit bonorũ possessionẽ. vt in. l. posthumꝰ. ff. de in ius rup. z irri. testa. Secũdus est in. l. filiꝰ. e. ti. Tertiꝰ isti. qui mo. testa. infir. §. ij. Quartus in. l. heres. ff. de decre. ab or. fa. Quintꝰ in. l. equissimuz. §. ij. eo. ti. z. l. filius. C. de in offi. testa.

Bonorũ possessio ex testamẽto militis ĩ militia decedẽtis nõ dat patri vel auo vl pauo vl ecõtra ꝫ tabulas. vt. C. de testa. mili. l. ne q̃dem. z. l. milites.

Bona vacare est ipsa dñm nõ habere.

Bonefidei possessor est qui credit se aliquã rem iuste retinere. Iz malefidei possessor est qui iniuste scit se aliquã rem possidere. vt in reg. possessor. de re. iur. li. vj. z institu. de vsuca. p totum.

Bonefidei emptor dicitur qui ignorauit rẽ alienam esse vel putauit venditorem habere ius vendendi. scilicet esse procuratorez vel tutorem. ff. de verborũ significa. l. bone fidei.

Bos cornupeta est bos q̃ facile cornupetit. id est cornib pungit.

Boues nõ ꝓtinent sub appellatiõe iumẽtorũ sed pecudũ vl armentor. ff. de ver. sig. l. boues. vnde si lego armẽtũ ꝓtinent boues ff. de le. iij. l. seruꝰ. §. armẽto. Iz si lego iumenta nõ ꝓtinent. l. legatis. §. iumẽtis. e. ti. z. ff. de edi. edic. l. ediles.

De Br Bu

Breuiter no. Jo. cal. in cõmẽto suo sup decre. cũ dilectus. de cau. pos. z ꝓprie. Et Joan. de testa. c. j. l. vj.

Breuiloqua hec dictio significat substitutionẽ que breuibus verbis continet substitutionem cumulationẽ seu mltiplicatiõez.

Etiam breuiloqua est illa substitutio qua substitutiõis vnius psone ad aliã fit repetitio. Itẽ breuiloqua illas tot z eodẽ mõ significat substitutiones. vt significant eius verba vel queuis aliũde sumpta significata. Et dicit breuiloqua .id ẽ breuibus verbis fit z breuibus verbis comphẽdit plures substitutiões. vt no. Accur. z Bar. ff. ō vul. z pu. substi. de hoc vide infra. Substitutio breuiloqua.

Brocartica maria dicit q̃ est ꝓtrariaꝝ opinionũ rõnib⁹ inuoluta.

Brutus ōꝛ quasi obrutus. qꝛ sensu caret. et est sine ratione z prudẽtia ſm Isi. vnō brutire. i. infatuare

Bubulus est magnus et siluestris bos. sed buculus est paruus bos

Bucus est garrulus q̃ ceteros oꝛis loquacitate nõ sensu supat. ſm Isido.

Bulla est signũ pape vel lr̃a quã dat papa. vl̃ oꝛnamentũ regale.

De La

Aoucum legatũ

C ſm Azo. in sum. C. de cadu. tollen. est quod deficit post mortẽ testatoris quacũq̃ rõne. Et quia quibusdaꝝ modis z rõnib⁹ iniquis. z olim legata fiebant quãdoq̃ caduca. ideo lex ponit vnam rubricã de cadu. tollẽ. Et differũt ꝓ nõ scriptum quasi caducũ. z vere caducũ. vnō legatũ ꝓ ñ scriptũ est qñ legatur alicui dãnato in metallũ vel nõ existenti in rerũ natura. puta nõ noto. quasi caducũ est qñ nõ oĩno cadit. Sed vere caducũ est seu dicit qñ legatarius vixit post mortẽ testatoꝛis. z supuenit ei cõditio ꝓpter quã efficitur incapax legati. Sed in alio casu legat̃ illi qui ẽ in rerũ natura sed moꝛitur añ mortẽ testatoꝛis. Primũ accrescit sine onere. Secunda duo cũ onere.

Calcitrosus equus est q̃ solet calce ferire. i. pedib⁹ retro se ꝓcutere.

Calculatoꝛ ſm Isido. ōꝛ a calculis. i. lapillis minutis q̃s antiq̃ in manib⁹ habuerũt ꝓponendo numeros.

Calculus. i. ꝓput⁹. C. ō erro. cal. l. vna. Itẽ id est causę ꝓgnitio z enũeratio. vt. C. ō iudi. l. rem nõ nouã. Item. i. sententia diffinitiua. C. de ap. si actoꝛ. vide aliquid ō calculo de fide instru. cũ dilectus

Calumnia ſm Hostien. in sum. est cũ quis ex certa scientia iniuste agit vl̃ resistit. ff. ad turpi. l. j. §. calũniari. Uel est petitio iniusta ex certa scientia in iudicio facta. z iuste petitioni iniusta responsio. vel est falsa crimi nis impositio. ff. de verbo. sig. l. j. in ꝓnc. z. l. si q̃s calũniet.

Calamitas est infelicitas vel miseria q̃ euacuat omni bono. vel est pena vel laboꝛ immensus.

Calũniatoꝛ est q̃ sciẽter alicui falsa crimina ponit verãdi occasiõe. Ul̃ ſm Isido. Calũniatoꝛa calũniãdo id est frustrãdo vl̃ decipiẽdo dict⁹ est. Et inde ōꝛ iuramẽtũ calũnie scz vitãde. Et est assertio vere petitionis vel repulsionis ſm Hos. cũ quis iurat se bona fide z nõ calũniãdi aĩo causaꝝ mouisse. vel q̃ venerit ad reluctandũ putãs se bona iusticia vti. C. de iura. calum. l. ij. §. j. Et habet q̃nq̃ capitl̃a. vt. c. j. eo. ti. vbi versus dicit. de hoc in glo. Et q̃ calũnioſe accusat debet officio z bñficio ꝓuari z in exilium deꝓtari. c. j. pall̃. Idem no. cy. in. l. sciuerit. de excu. tu.

Calũniari ſm Azo. in sum. C. de calũ. ẽ falsa crimina sciẽter intẽtare z alicui oppone re vl̃ imponere. Et ex eo q̃ quis nõ ꝓbauit crimẽ calũniari videtur. licet tex. videatur sonare in ꝓtra. q̃ talis nõ sit calũniat⁹. ij. q. iij. §. notandũ. vbi ōꝛ. calũniari ẽ falsa crimina intẽtare seu intẽdere. Preuaricari ꝓ crimĩa abscõdere. Tergiuersari in vniuersum ab accusatõe desistere. Sed ñ vti q̃ q̃ nõ ꝓbat qõ intẽdit calũniari ꝓtin⁹ videt̃ similis tex. i. l. j. ff. ad senatusco. turpil.

Cancellarius nomẽ accepit a cancellãdo. Cãcellare em̃ est lineã ducere vel dãnare. vñ lr̃a vl̃ scriptura q̃ damnat̃ cũ linea per mediũ ducta ōꝛ cãcellata. Et inde ōꝛ cancellari⁹ cui⁹ officiũ est rescꝑta vl̃ respõsa imperatoꝛis z mãdata ĩspicere z male scripta cãcellare. z bñscripta cum signaculo suo signare z sigillũ eis imꝑmere. Inde etiã venit archicãcellari⁹ q̃si ꝓnceps cancellarie ſm Azo. i sum. Differũt tñ cãcellare et suppunctare. qꝛ cãcellare ẽ lr̃aꝝ linea ꝑ mediũ ducta dãnare. Sz suppũctare est lr̃as pũctis suppositis dãnare.

Calliditas. Reqre infra dolus malus. Est em̃ calliditas dolus adhibitus tacẽdo. vt no. ff. de do. ma. l. j. in glo. Inde callid⁹. id est fallax vel astutus.

Caligatus.i.miserrimus. Inde caligat⁹ miles ꝺr q̄ habet ferreas ocreas vl̄ caligas ꝺ correo. Etiã idem est qꝺ infirmus vl̄ obscurus. Vas expositiones facit glo.in.l.a caligato.C.de nup.

Canonia est ius qꝺ puenit ex electiõe ꝛ receptiõe in fratrẽ.vl̄ est ius ꝓcipiẽdi fructũ p̄bẽde siue reddit⁹.c.relatũ.de p̄ben.

Canonica monitio est qñ interuenit citatõ cũ trib⁹ monitõib⁹. vl̄ vna peremptoria tres ꝑtinẽs.ꝺ qua in.c.ꝓstitutionẽ.de sen.excõ. libro.vj.

Canonica portio ꝺ canone deputata ecclesie parrochiali de relictis parrochiano defuncto illi ecclesie vbi elegit sepulturã cuꝫ alibi q̄ꝫ ī parrochiali elegerit eã. Et ſm varias ꝓsuetudines alia ꝛ alia. Hã alicui medietas.alicui tertia.alicui quarta dar. ꝺ sepul.ca. certificari.

Canõ grece est regula latine.iiij.dist.canõ. Et in vna significatiõe ẽ id qꝺ in ꝓcilio generali vl̄ ꝓuinciali statuit.ꝛ sic capit de cõstitu.c.canonũ statuta. Jn alia significatõne videt esse id qꝺ ab emphiteota ꝺ re emphiteotica soluit.ꝛ sic videt sumi ab Azo.ī sum.C.de iur.emphi.ꝑ.ex hoc aũt ꝓtractu Etiã ꝺr illud qꝺ sumit ꝑ pedagio vl̄ vectigali.ff.de publi.ꝛ vecti. Et nota q̄ qñ papa vult condere canones pñt epi cõtradicere q̄ nõ ꝓueniũt ꝓsuetudini regionis eoꝝ.di. iiij. Erit aũt lex.ꝛ nota.in.c.seq.in ꝑsi. iudicẽ.vbi q̄rit an sentẽtia pape ꝓualeat sententie eꝑoꝝ. Et q nõ.quia orbis maior est vrbe.xciij.dist.legim⁹.post mediũ.ꝛ ibi glo. q statutũ cõcilij ꝓiudicat statuto pape.ar.cõtra.ibidem.

Canõ largitionariũ titulorꝝ est summa tributi ꝛ pstat de regulari prestatiõe a ꝓuincialib⁹ fisco. Et dicuntur titli ex specialib⁹ titulis.i.litterꝫ breuibus cauta legunt. vt.C. de iure fisci.l.pe.et.C.de anno.ꝛ tribu.l.iij. §.acceptatiões.ꝛ l.j. de canone largi.ti.li. x.ſm Accursi.

Canon frumẽtarius vrbis romane est certus numer⁹ mẽsurarũ frumẽti q̄ singul' annis metebant rome.l.j.ꝛ ij.eo.ti.li.xj.quod erat etiã de oleo Et ꝓtra hoc nõ licebat alieni bñficiũ vel indulgentiã aut ꝓuilegium impetrare ꝛ impetratũ nõ valuit.vt ibidez ꝺr. Jtem canonũ q̄dam est late sententie. q̄dam ferende. Et ꝓmus exprimit ꝑ verbum innodatus vel eoipso. Secundus ꝑ ꝓhuz innodet.vt est glo.in.c.q̄cũq̄ de here.li.vj. Jtẽ canon habet sub se quattuor spẽs.xxv. q.iij.si quis dogmata.

Canonia est nomẽ tituli et iuris. p̄bẽda ꝓ nomẽ facti.ꝛ cadit in extraneũ .vt no. Jnnocen.in capi.cum.m.de cõsti. Quere infra p̄benda.

Capere est ita accipe q̄ id qꝺ capis tuũ fiat Uñ aliud est cape ꝛ aliud accipe.qꝛ capere est cũ effectu qꝺ secũ remãsuꝫ est.iõ nõ videt q̄s cape qꝺ erit restituturꝰ. ſꝫ accipe ẽ siq̄s nõ sic accipiat vt habeat.ꝛ sic accipere potes illud qꝺ nõ fit tuũ accipiẽdo. rubri.j C.li.x.ꝛ.ff.de ꝝ.sig.l.aliud est cape.

Capiẽdis.i.distrahẽdis pignorib⁹ tributorũ. Req̄.infra pign⁹ tributa.

Captio.i.deceptio. Jnde captiosum.ꝛ ẽ deceptorium vl̄ deceptiosum aut dolosuz.vt notat Johã.an.de offi.delega.si duo.li.vj. in glo.j.in fine.

Captio cã mortis alias capio ſm Azo.ẽ qñ ꝑ mortẽ alicuius occasio capiendi obuẽit alicui.exceptis his capiẽdi figurꝫ et causis q̄ certis ꝛ ꝓpꝛijs noib⁹ nũcupant.vt hereditas legatũ ꝛ fideicõmissum.quia scz talis captio vl̄ capio nõ incidit in naturã acceptõnis hereditatꝫ legati vl̄ fideicõmissi. Et cã mortis capio ſm Azo.in sum. C.de donacau.mor. Est cum post mortẽ alicuius aliq̄d dar alicui causa ꝓditionis implendevl̄ aliq̄d puenit ad aliquez mortis occasione nec tñ aliquo certo trãslationis vel acceptionis noie nũcupat. Verbi gratia. Fũdũ tibi ꝓmisi vt titio dares.cũ tu post mortez meã nõ haberes fũdũ dare titio dedisti sticho.q̄ forte ẽ heres.ꝛ stich⁹ tũc cã mortꝫ capit cũ fund⁹ ei donat cã mortis.qꝛ donatõ merã obtinet volũtatẽ vl̄ libertatẽ ꝛ nõ emptam vl̄ conditionatam.

Capitio. Req̄.supra Annona.

Capitatio ciuiũ cẽsib⁹ extimẽda capitatio .i. cẽsus capitis. vnde dicebant ciues romani ꝓ excellentiã exempti ꝛ q̄dam orientales ꝓuincie.l.vnica .C.eo.titu.lib.xj. Quidam tamẽ dicũt q loquit illa lex in plebe cuiuslibet vrbis capitiose per hoc qꝺ dicit excipitur.

Capite censure ꝺr qui dat censum pro capite.C.in in.qui.cau.colo.cẽ.domi.accu.possunt.li.xj.

Capitalis inimic⁹ q̄s dicatur vide Accursi.ff.de arbi.l.licet autem.in glo.iij.et.ff. de

testi.l.iij.§.ij.in glo.z Bar.ff. de questi.l.j.si quis dicatur.

Capitulū vno modo est locus vbi res capitales firmant. Scōo significat lectionem Tertio distinctionē.vt ille habet quicq capitula. Quarto significat ꝯgregationē mlt̄ orū.z p̄cipue viroꝝ ecclesiasticoruz.z no. Jo.an.in.c.capitulū de rescriptis.

Captini z postliminiū reuersi. Re.infra postliminiū.

Capitis diminutio est status ꝑmutatio. vt qñ liber efficit seruꝰ. Et est triplex diminutio capitis.scz maxīa.media.z minima. Diminima capitis diminutio est qñ quis nec ciuitatē in qua morat nec libertatez amittit. sed tamē patit ꝑ ora se status cōmutationē vl̄ minoratione circa familiā. vt qui iuris sui est.alieno iuri incipit esse subiectus. veluti p arrogationez .aut cū quis emācipat q̄ p̄mo erat in aliena potestate. Et dz ītelligi p̄dicta p̄scriptio cū ꝑmutat status bominis facto eius interueniēte.vel in cōdēnādo vel in emancipando vel arrogando. vel adoptando.vel etiā in reuocādo exīgnitudine.vñ licet patre alicuꝰ mortuo mutet eius status.q2 sui iuris est factꝰ.nō ideo capite diminutus est. Et status hic ponit ꝛm Azo .p ciuitate z libertate.vel ciuitate tm̄.vel patria potestate.seu ꝓpria potestate. aut media. Tria em̄ sunt q̄ habet hō.scz ciuitas.libertas z familia.z ꝛm hec tria sunt tres capitis diminutiones. Media capitis diminutio ē.cū salua lībtate ciuitas amittitur.vt cum q̄s deportat seu relegat ad exiliū p quinquenniū.vl̄ bānit. Maxīa capitis diminutio est cū ciuitas amittit.nec libertas retinet.vt cū deportat quis in insulā z seruus efficit.aut ī metallū dānat.z sic etiā bānit in opꝰ metalli.vl̄ si maior.xx.annis patit se venūdari ad p̄ciū p̄ticipādum vel si manumissus in seruitutē ex īgratitudine revocet. Pena aūt dānandi in metallū bodie locū nō habet.vide instit.de capi. diminu.p totū.z Spe.ti.ō tuto.§.tutela.

Capsarij dicunt qui in balneis vestimenta suscipiūt custodiēda. Vel aliter sunt illi q̄ portāt alios libros ad scolas

Carbonianū. Regre supra Bonoꝝ possessio carboniana. Ulp ꝛm Azo.dicitur a carbonio inuentore vl̄ auctore. Et dat solum nato z nō nascituro ī quo differt ab edicto de ventre in possessionē mittēdo.q̄ subuenit nascituro.

Carbonū appellatione quid ꝓtineat.vide. ff.de verbo.sig.l.carbonū.vbi appellatōe materiali nō continet materia.vt appellatione librorū nō carte.ff.de lega.iij.l.librorum.§. q tamē. Nec ecōtra appellatiōe materie cōtinet materiatū.l.seruꝰ.eo.ti. Et sic nō cōtinent ligna ad coq̄ndū.vl̄ calefaciendū .q2 nō sunt carbones.

Cartularij iudices dicebant olim illi qui ab imperatore habebant potestatem iudicandi z illos solum qui coram eis eligebant litigare.z poterant eligere sine cōsensu ꝓrorū iudicum.sicut traditur in glo.l.j.ff. de iudicijs.

Carthophilacia est armariū vel locꝰ ī quo carte reseruātur. Et dicit a carta quod est instrumentū vel scriptura.z philare cōservare.quasi zē.vt no.c.j. de proba.z.c.ij. xc. distinc.

Carta seu instrūm̄tū seu rescriptū dicit falsa seu falsum bene quattuordecim modis. vt nota.in.c.in memoria.distinc.xix. ī glo. verbi falsa. Primo ex dicto vel tacito. Secundo scripto. Tertio facto. Quarto sine testibꝫ. Quinto p subscriptiōes varijs manibꝫ notatas. Sexto p alienū sigillū dū ꝓ prio habeat.vt ibi.

Caracter ꝓprie est signaculū quoddā q̄ alios insignit vt ordinet in aliquez finem.sic caractere insignit denarius ad vsum cōmutationis. Et milites caractere īsigniunt q̄ ad militiā deputati. Homo aūt fidelis ad duo deputat.ad fruitionē glorie.et ad hoc insignitur signiculo gratie .Apocalip.vij. Nolite nocere terre et mari. quoadusq̄ signemus. Secūdo anima fidelis deputat ad recipiendū vel tradendū alijs que pertinēt ad cultū dei.z ad hoc insignit caractere sacramētali .id est signo indebili anime impressō.

Carena dicit a carētia hominū vl̄ cibariorū .nā p q̄draginta dies ieiunāt in pane et aq̄.z icludunt in aliq̄ secreto loco iuxta ecclesiā vbi nō habēt ꝓsortiū boim .vt notat Bern̄.in.c.accusasti.ō accu. Et simile .no. glo.in.c.ij.de spon.

Carrucarij scisorij et atriarij idem sunt.videlicet serui z custodes atrij.

Cardinales dicti sunt a cardie.q2 sicut hostium regit a cardine.sic per eos regitur ecclesia vniuersalis.xxxiij.distinc.presbiteri

Dicunt etiã quãdoq; cardinales. id est ꝑn cipales. quia ꝑ eos debet officiuz in eccle/ sia regi.

Carnificare est carnes facere scz mactare. Inde carnifex qui carnes facit z vendit. ó appella. significãte. Etiã homicide solẽt di ci carnifices. vt glo. iiij. in cle. j. de vi. et ho. cleri.

Caselle sunt granaria in quib9 fruct9 cõpo/ nunt. ff. de iudi. l. j. z óz q̃si cellule granari/ ozũ. alias granoz.

Castellus ſm Alberi. vel castellũ ſm alios dicit ſm Ype. receptaculũ qó aquã pub/ licã suscipit que ducit ad aliqó prediũ irri gandũ. Require infra interdictũ. de aqua cas. edu. vt. ff. de aqua coti. z esti. l. j. §. eqſſi mũ. Alias. i. castrũ. ff. de lega. ij. l. titia. §. fi nali.

Castrũ si vẽdat iuspatronatus ei ãnexũ ac/ cedit. secus si vendo pallaciũ vbi est eccl'ia vbi habeo iuspatrona. de h vide Inno. i. c. ex l'ris. de iurepatrona. z Hosti. i sum. ó iu repatrona. §. q̃liter. ij. q. vij. accusatio.

Cassitare est minutatiz vl' minime stillare.

Castrẽse peculiũ. Req. infra peculium.

Cathedra ſm Hug. est grecũ. z ponit ꝑ ex/ celsa sede iudicis ꝓsidẽtis. z dicit a cathos id est sedes. z edra spõda. quasi spõdata se/ des Et ponit etiã ꝑ sede doctoris. ita dicit glo. in cle. dudũ. de sepul. z allegat ibi gre/ cismũ. Unde. Rex soliũ. doctor cathedraz iudexq; tribunal.

Cathedraticũ est qó soluit annuatim epi/ scopo a suis clericis sue diocesis in signuz subiectiõis vl' obedientie. z etiã sustẽtatio/ nis. z est duoz solidoruz. vt. x. q. iij. placuit. z de offi. ordina. ꝓquerẽte. Et dicit cathe/ draticũ. qz soluit ad honorẽ cathedre epi/ scopalis. x. q. iij. c. j. z nõ ꝺbet exigi vltra an tiquũ morẽ. ea. q. nec numer9. Per qó col/ ligitur q̃ potest currere ꝓscriptio in quãti tate cathedratici. c. olim de censi. sed totali ter non ꝓscribit q̃n soluat ſm no. Jo. theo to. xvj. q. vij. q̃cũq;. Et vide archidy. c. j. de ꝓben. li. vj. vbi ꝓtrariũ allegat Boff. z hug. xiij. q. ij. in ꝑn.

Cathecizare est imbuere. docere seu ĩstrue re. vel bñdicere. Inde cathecismus. Nam ante baptismũ instrui debẽt baptizandi in fide. z ꝑcipue adulti. de ꝓsecra. dist. iij. añ. xx. ita nota glo. in. c. ꝑ cathecismũ. ó ꝙm. spiri. li. vj.

Cathecuminus instruct9 óz. vel qui bapti/ zari ꝑponit medio tpe simbolũ dei discens xl viij. distin. §. j. z. c. quoniã multa. Uel di cit audiens. eo q̃ doctrinam ante valuas ecclesie audiat cũ suscipe velit baptismũ.

Catholog9 est supioz ps molẽdine. ff. de fũ. instruct. l. cũ delamonis.

Castrametoz. id ẽ pono. figo. vel diuido ca stra.

Cathomus est flagellum ex virgis factum in moduz scobe. et tali vtuntur religiosi in capitulis.

Cautio hec dictõ ex ꝓrio significato signifi/ cat nudam pmissionẽ ex qua inducitur fir ma obligatio. C. de verbo. signi. l. sanctim9 vt quis tenẽt cauere de euictione de vitijs et morbis. Et intellige nudã a fideiussoz/ bus z pignoribꝰ. sed nõ a stipulatõne. nam astrict9 cauere. debet a stipulatõe cauere vt obligatio sit firma. l. penul. §. docere. ff. ne quis in ius vocat. se. vi. eximat. et d e cleri. nõ residẽ. c. relatũ. Quãdoq; significat cũ pignoribꝰ vel fideiussoribus quãdo h aliõ verbũ ei adiunctuz declarat. vt mãdaui ꝑ curatoꝛi vt recipiat ydoneã cautionẽ a de bitoꝛe. alias non darẽ dilationẽ. ibi cautio intelligit cum fideiussoribꝰ vl' pignoribus. l. si mandato. §. fi. ff. manda. Ratio signifi/ cati sumit ex verbo idoneam qó apponitur vt addat z fortioꝛẽ cautionẽ exprimat qua lis nõ esset ꝑ stipulationẽ solam. Item prꝛe toꝛ ibi iubet prꝛo collatione bonoꝛũ facien da recte caueri. vt. l. j. §. iubet. ff. de collatõ. bono. significat cum fideiussoribus vl' pi/ gnoribus. vt. §. caueri. ea. l. z hoc ratõe ver bi recte. Quandoq; significat cum fideiuſ soribus z nõ cum pignoribus quãdo cau/ tio de prꝛocuratoꝛe exigitur. l. j. ff. de ꝓcura. per. l. ꝓtoꝛie. ff. ó ꝓeto. stipulati. Et hec est cautio prꝛetoꝛia requirẽs fideiussoꝛes ex le/ ge positiua prꝛetoꝛis ꝑall. que est facta prꝛo/ ter honestatem iudicij. vt eũ prꝛouisio legis aliquid operet z nõ inutilis sit. l. si quãdo. ff. de lega. j. tunc ex iusta causa quãdo debi toꝛ bona dilapidat iudex facere debet qꝛca reat creditoꝛi.

Cautio est generale nomẽ omniũ securita/ tum quotiẽs quis securus reddit ó eo qó sibi ꝓmittit. Ulñ. Cautio ꝓuata cum tri/ no teste notata. Hoc ius est nacta qó cau/ tio publice facta. Et diuidit in mltas ſpẽs qz alia est cautio hypothecaria. alia cyro/

graphia. Et ꝑñt dici satisdatões. etiã cautio ꝺr carta in q̃ scribit ꝓputatio. vt Luce. xvj. Accipe cautõem tuã ꝛc.

Cautio rati dãda est cũ de mandato dubitat. C. ꝺ ꝓcur. l. j. Et ꝺr illa securitas q̃ reqrit a ꝓcuratore actoris ꝓ dño cui⁹ nomie agit qꝺ ratũ habebit oẽ illud qꝺ in iudicõ ꝓ illũ factũ fuerit. vnde cauere de rato vel satisdare ẽ ꝓcuratorẽ actoris ꝓmittere vel le ꝓseuerare vsq; ad finẽ litis.

Cautio fideiussoria est qñ iteruenit fideiussor principali obligationi. Et dicit satisdatio. ꝛ he sunt mꝰte. vt de lite ꝓsequnda. iudicio sisti. iudicatũ solui. ꝛ de rato.

Cautio fidei ꝓprie interuẽtu. ꝺr q̃ fit ꝓ fideꝫ pstitã sine solẽnitate iuramenti.

Cautio iuratoria est qñ cõpromissio iuramẽto firmat. vt qñ iuro solẽniter me debe realiqd vl' impleturũ ꝓmitto

Cautio nudo pacto est cũ aliquis fidẽ tantã habet de me q̃ cõtentus sit nuda ꝓmissione mea. Et ꝭ ꝓprie ꝺr pollicitatio vl' pollicita cõuentio. Unde vere ꝛ ꝓprie dicit satisdatio ꝛ satisfactio dici potest. Sꝫ satisdatio ꝓprie est cum duo paciscẽtes duas scripturas sub eadẽ forma verborũ inter se cõficiunt ꝛ mutuo tradunt. ꝛ pollicitatio ꝛ satisdatio cautele dici ꝑñt ꝓprie loqñdo.

Cautio pignoraticia siue hypothecaria est cũ pign⁹ tradit. aut hypotheca supportat. ꝛ ꝺr etiã satisdatio.

Cautio de euictione dicitur quando securitas prestãda vel prestita emptori a venditore sit ea ꝺditione vt si ab eo euincat venditor ei restituat extimationẽ rei in dupluꝫ vl' in simplũ prout inter eos prius conuẽtum est.

Cautionũ aũt alie multe ꝑñt esse species p tas ad diuersas materias applicant. Unde Spe. in tractatu libel. titu. de pignoribus §. sequit. vbi quasdã alias species cautionum ꝓsequit.

Cautio de damno infecto est que prestatur cum tua domus ruinosa ruinã minat ꝺo/mui mee. vel etiam prestatur ꝑm quosdam cum timeo q̃ aliquis mihi ĩsidiet possunt agere vt mihi prestet cautionem ne me offendat.

Cautio de opere moliendo quã prestat ille quãdoq; cui nunciat opus nouũ scilicꝫ q̃ ipm op⁹ demoliat si constiterit euꝫ iniuste edificasse.

Cautio de vsufructu in qua ꝺ duob⁹ cauet scilicꝫ q̃ vsufructuarius re nõ male vtat ꝛ q̃ etiã vsufructu finito restituat quod ex re ipsa supextat.

Cautio qua heres cauet ipsi legatario cum heres dat fideiussores legatario delegato prestando.

Cautio qua legatarius cauet heredi est illa q̃ legatari⁹ satisdat heredi. vt si falcidia locum habeat q̃ amplius nomie legati recepit q̃ ratio legis falcidie patitur id heredi restituat.

Cautio arrogatorũ qua arrogator stipulatur ꝓ suo publico q̃ restituat arrogato que ab eo habuit. vel ab eis ad quos peruentura sunt. ꝛ q̃ dabit sibi quartã partẽ de bonis suis si eũ sine causa emancipauerit seu exhereditauerit

Cautio qua cauet ei cui restitutio fieri debet per quã rogatus restituere bona alicuius si sine liberis decesserit q̃quid p⁹ mortem de hereditate extrabit cogitur cauere illi cui debet fieri restitutio q̃ seruabit ei q̃rtam ꝑtem.

Cautio muciana a Mucio iurisc̃onsulto dicta est. Et habet fieri in vltimis volũtatib⁹ Et cõiter ꝑm doc. nõ in ꝓtractibus. ꝛ fit in ꝺditionib⁹ negatiuis. puta sic dicẽdo. Si titius capitoliũ non ascẽderit. si seruũ non manumiserit. lego ei. ꝓ. l. muciane cautiõis ff. de ꝺdi. ꝛ demon.

Cautela est diminutiuũ a cautiõe. ꝛ tñ quã q̃ supabundantiã ipoꝛtat. vt cũ dicit abũdans cautela nõ nocet. l. testamẽta. in fi. C. de testa. quinq; que ꝓpter cautelã fiunt no. archidia. l. distinc. ꝓ biteros. Inde cautelosus. i. prouidus. circũspectus. vl' plenus cautelis.

Caupo quid sit patet infra in dictiõe stabularũ in fi.

Catulus. i. sapiẽs media ꝓducta. Sed media breuis est aĩal. vñ Est aĩal catul⁹. fruit ratione catulus.

Cauillatio est qñ ab euidẽter veris trãsitur ad euidenter falsa ꝑ quãdã ꝛ ꝺboꝝ inuolutõꝝ vel sophisticã. c. venerabilis. de iudi.

Causa est ex q̃ aliqd ꝓducit. vt pater ẽ cã filij. ꝛ ꝓtract⁹ cã obligatõis. l. tan eã. §. actiones. ff. de excepti. rei iudi. Item cã est finis ex quo impulsio datur faciẽde dispositõni rei sumitur in ti. ꝺ ꝺdi. ꝛ demõstra. ꝛ causis ꝛ modis earũ. Ubi patꝫ q̃ causa differt

a mõ q̃ est de futuro. et a ꝓditione q̃ est ō futuro. ꝛ suspẽdit etiã a ōmõstratiõe q̃ tm̃ declarat rẽ vel ꝓsonã. verbi grã. Patron⁹ potest ꝓpellere bertã vt nubat vt ciuitates repleant. Iste finis. vt ciuitates repleant est cã ꝓdende legis. ido ōz q̃ cessante cã cessat lex. vt. l. adigere. §. q̃uis. ff. ō iur. patro. Et vtimur pmiscue illis ꝙbis. cessante cã legꝭ vl̃ cessante rõne legꝭ. Differũt tm̃ cã ꝛ ratio q̃ rõ est oculus cordis discernẽs rẽ p medium. Sed cã est qđ in facto accidit p qđ rõ discernit q̃d iuris. Dicit etiã causa efficiẽs in. l. cõditor legis in ꝓtractibꝰ cõtrahẽdis. Causa materialis in legibꝰ est materia ō q̃ in illis disponit. Et cã formalis est modus tractãdi. ꝛ forma ꝓtrahẽdi vel disponendi que addit ꝓtractui vel dispositiõi. Dicitur etiã cã instrumẽtalis vt est instrumẽtũ artificis. Et breuiter q̃cq̃d ad esse alicuius rei ꝓcurrit cã ōz. aliter ꝛ aliter tm̃. Et significatur cã p dictõez si. vt dicẽdo dono vel lego illi si negocia mea gesserit. l. demõstratio. § j. ff. de ꝓditio. ꝛ demõstra. Itẽ p dictõez q̃ instituit de le. §. lõge magis. Et p dictõez q̃m. nã exponit p q̃. Itẽ significat cã in dictiõibus illatiuis. vt dicendo. Licius negocia mea gessit ideo vl̃ idcirco sibi lego. Itez in dictõe cũ. vt dicẽdo Cũ tici⁹ negocia mea gesserit lego sibi ꝛc. Etiã in dictiõe siue. vt siue titi⁹ negocia mea gesserit siue aduocatus fuerit ꝛc. Itẽ in ꝓpositiõe ꝓ. vt ibi lego vineas p alimẽtꝭ. l. fi. §. j. ff. de ali. ꝛ cibaria. lega. vñ sensus ẽ q̃ ex cã alimẽtoꝝ lego vineas. Itẽ significat cã p dictõez noie. vt dicẽdo lego vxori q̃dragita noĩe dotꝭ. l. cũ q̃dẽ vxori. ff. de lega. ij.

Causa ōz a casu q̃ venit. nã cã est materia et origo negocij nedũ discussiõis examie patefacta. q̃ dũ ꝓponit cã est. cũ discutit iudiciũ. cũ diffinit iusticia. c. fortus. ō ꝓ. sig. vbi Berñ. dicit in glo. Cã est res i dicẽdo posita cũ inꝛpositõe certaꝝ ꝓsonaꝝ. scz actoꝛ rei. iudicis. ꝛ testꝭ. ꝛ ōz a casu. q̃ casualiter occurrit ꝓter hominũ volũtatẽ. Et differt cã ꝛ actio. nã cã est negociũ vl̃ ꝯct⁹ ex q̃ q̃s mouet ad petendũ vl̃ litigandũ. vt est venditio vl̃ locatio rei ex q̃ oꝛit obligatio. ꝛ est cã ꝓxia obligatiõis q̃ obligatio parit actõz cũ obligatio mr̃ sit actionis. Et est duplex cã. scz ꝓxia ꝛ remota. q̃ differũt in actõe reali ꝛ ꝓsonali. nã in ꝓsonali remota est ipm̃z factũ. ꝓxia est ipsa obligatio. ꝛ i ꝓsonali nõ sufficit exꝓmere cãm primã. dicẽdo ago ꝯte. q̃ obligaris mihi in decẽ. sed oportet exꝓmere cãm remotã. vt dicẽdo. cõuenio te. q̃ mutuaui tibi decez. In reali prima cã ẽ dominiũ. Ōz remota ẽ ex q̃ ꝓsequit q̃s dominiũ. ꝛ nõ est necesse exꝓmere remotã. vt dicẽdo ago ꝯ te q̃ emi domũ a Bernardo sed sufficit exꝓmere primã cãm. dicẽdo. ago ꝯ te. quia sum dñs dom⁹ illi⁹. ꝛ hec no. i gl. ꝛ p doc. in. c. dilecti filij. de iudi. De diuersis spẽbꝰ cãꝝ vide bonam glo. xj. q. j. in sum. Est em̃ q̃dam cã spũalis vel annexa spũali. vt illa q̃ fit de iure patronat⁹. q̃dam ciuilis. vt cũ agit sup rei vendicatiõe in cã pecuniaria. q̃daz criminal. vt cũ agit directe de crimie. q̃dã mixta. vt cũ agit ō crimie ciuiliter. vt de adulteris ad sepatiõez thoꝛi. In his tribꝰ vltimis casibꝰ iurat de calũnia. in ꝓmo nõ iurat ō calũnia. sed tm̃ ō veritate dicẽda.

Cause crimiales dicunt in q̃bꝰ agit ad vindictã siue ad penã. ꝛ ꝫ etiã ōz q̃nqz agi criminaliter. q̃n agit ad vindictã publicã. q̃nqz ōz agi ciuiliter q̃n agit ad penã p modũ in q̃sitõis. denũciatiõis. vel ad interesse partis p viã accusatõis.

Causa minima ẽ duoꝝ ãureoꝝ vel decem ãureoꝝ. vel q̃nquagita solidoꝝ. vl̃ illa que nõ sufficit ad sumpt⁹ iudiciales

Causa aũt argumẽto. s. naturalis rõnis cõstat aut ꝓbatiõe testiũ vl̃ tabularꝝ ꝛ instrumẽtoꝝũ. c. foꝛ⁹. ō ꝓ. sig. Facẽ em̃ ꝓbatõez cõfessio. vt ibidẽ no. in glo. j.

Cause fauoꝛabiles sunt q̃ttuoꝛ. scz de libertate. mr̃imonio. dote ꝛ testamẽto. c. duobꝰ. de re iudi. ꝛ de cã notat Pau. in cle. dudũ. de sepultura. sup. ꝙbo causis. ꝛ Jo. an. i. c. cũ dilecti. de accu.

Cauſoꝛ. aris. i. ꝙqueroꝛ.

De Ce

Cedendaꝝ actionũ bñficiũ ẽ p q̃ ō postulare possũ fideiussoꝛes. Et alij q̃ obligati sũt in vna obligatiõe sibi cedi in alia ꝓtra fideiussoꝛes. ꝛ alios quibus sunt obligati. alioquin nisi cedatur eis possunt recusare solutiones. vt insti. de satisda. §. si aũt. et. C. ō solu. l. stichũ vel pamphilũ. §. penl̃. De ꝫ vi ō in Spe. ti. de renunc. §. finitis. ꝙsi. postremo dicendũ. De bñficijs ꝛ alijs. reqre ibidẽ. §. parum aũt. ꝙsi. ꝛ nota. ꝛ vide infra renunciatio.

LE

Leda. idem est qđ carta. inde cedula parua carta

Cedere bonis est ab vniuersitate bonoꝝ suoꝝ recedere. ꝛ eis abrenũciare veluti qñ aliqs oneratꝰ debitꝭ vel obligatꝰ est pluribꝫ nõ habẽs vñ soluat vl satisfaciat omnibus creditoribꝫ abrenũciat bonis suis vniuerꝭ cedẽs illis. vide infra cessio. Cetiã cedere est vẽdere. l. si dubit. ff. ꝺ fi. instru. Et ħ nota ꝑ statutis. Et cedẽs bonis nõ liberat etiaꝫ a ciuili obligatõe. l. q̃ bonis. ff. ꝺ cessi. bo. vbi notat Accur. licet ⟨ꝺtrarium tenuerit glo. ꝛ male. in. l. vbicũq; . ff. de fideiuss. Itez nõ auditur debitoꝛ fisci vl reipublice volens cedere bonis ſm Bart. in. le. is q̃ bonis. ff. de cessi. bo. q̃uis videat tenere oppositũ i. l. ij. iuncta glo. C. de cessi. bo. Et bñficio cessionis renũciari nõ põt ſm Bar. l. alia. §. elegãter. ff. solu. matri. licet Lyn⁹ videat tenere ⟨ꝺtrariũ. in. l. j. C. q̃ bo. cede. poss. Et bonis cedi põt nõ tantũ in iure ſz etiã ℈ ius. ꝛ sufficit ꝑ nunciũ ꝛ ꝑ epl'am id declarari. l. fi. ff. de cessi. bo.

Cedere actiõi est ius actiõis mihi cõpetẽtis in aliũ trãsferre. ꝛ ipm q̃si in locũ meũ ponere. ita vt dicta actõe possit vti aduersus eos ℈ quos actio tal' poterat intẽtari

Cedere diẽ est incipe diẽ debiti vt si mihi ꝑ miserꝭ centũ si Titi⁹ factꝰ fuerit ⟨ꝺsul l'ẽps vel si nauis exasia venerit cũ he ⟨ꝺditiones extiterint. tũc ꝺr dies obligatõis cedere. vl diẽ cedere debiti est pecuniã incipe deberi vt si debeas mihi centũ in festo Johis baptiste. adueniẽte festo ꝺr venire dies debiti le. cedere diẽ. ff. de ꝟ. sig.

Celicole dicunt illi q̃ celũ vl planetas celi. id est. solẽ ꝛ lunã ꝛ stellas q̃si deũ colũt. Et hi licet xpiani sunt. vl nõ. tñ nõ sunt tenẽdi in plena veneratõe xpianoꝝ. ſz nec ceteroꝝ hereticoꝝ penas pati debẽt ſm leges. vt. C de iude. ꝛ celi. l. celicolaꝝ. ꝛ q̃si ꝑ to. ti.

Cella a celando. i. occultãdo ꝺr. ca. ꝓuilegium. de ꝟ. sig. in glo. v.

Celebs ꝺr esse ille q̃ nõ vult ⟨ꝺtrahere matrimoniũ. Et ħ ſm Azo. forte oꝛbus dicebat qꝛ sine matrimonio ꝛ sine liberꝭ erat. Et illi olim nõ poterãt causa mortꝭ donare. qđ hodie ꝑ leges corrigit. vt patet. C. de infirmandis penis celibat⁹ ꝛ ꝺrbitat⁹. Dicitur aũt celebs quasi celo beatus qꝛ talis est ſm Isidoꝝ qualia sunt lumia in celo. q̃ absq; cõnubꝫs sunt

Celibat⁹ venit inde. ꝛ est status vel mod⁹ ꝑmanendi seu viuẽdi sine ⟨ꝺiugio. Unde ꝑut dicũt theologi celibatus Johãnis. id ẽ virginitas vel castitas nõ ꝑferebatur cõiugio Abrae

Cementarij dicunt operatoꝛes muroꝝ idẽ qđ lathomi qꝛ cemẽto calcꝭ ꝛ arene vtunt.

Cenaculũ est locꝰ aptus ad cenandũ vel comedendũ q̃ ꝺs magꝭ de die q̃ de nocte solet residere causa refrigerij

Cenotaphiũ est inane sepulcrũ. i. monumẽtum sine coꝛpe. qđ ⟨ꝺstat ad memoriã defũcti. hũc aũt locũ placet esse religiosum sic ẽ ea re testis est Virgilius Sed duo fratres Anthonius ꝛ Seuer⁹ ⟨ꝺtrariũ scripserunt quoꝝ sentẽtia ꝓualet. vt. ff. de re. di. l. intã/tum. §. finali

Cenobiũ est locꝰ religioſoꝝ. ꝛ ꝺr a cenon. id est. cõmune. qꝛ ibi oĩa debẽt esse cõmunia. c. cũ dilectꝰ. de ⟨ꝺsue.

Censere est iudicare. iudiciũ ⟨ꝺstituere. ꝑcipere. vt no. Jo. an. in glo. ꝙbi censem⁹. ẽ cle. j. de ⟨ꝺcess. ꝑben. ff. de ꝟ. sig. l. cẽseri. inde nomen cẽsoris sumptũ est. ꝓdia etiã dicuntur cẽseri. qꝛ cẽsum ꝑbent. Etiã cẽseri est ĩ cẽsura ⟨ꝺscribi. vt. C. in q̃. cau. pig. ⟨ꝺtra. l. j.

Censoꝛes a censu eris. i. pecunie sunt dicti. qꝛ cẽsum etiã tollũt. Cũ em̃ auctꝰ esset census in vrbe romana adeo vt ⟨ꝺsules nõ sufficerẽt ⟨ꝺstituti sunt cẽsoꝛes. ꝛ cẽsoꝛꝭ nomẽ videt esse tractũ. qꝛ senatũ aliqđ cẽsuisse dicimus. i. cẽseri ꝓalle. Itẽ cẽsoꝛ est iudex. in de censura. i. iudiciũ. ꝛ ꝑ censurã eccliasticã significat interdictũ. suspẽsio. ꝛ excõicatio c. quereti. de ꝟ. sig. Etiã cẽsoꝛes romanos ꝓcuratoꝛes dicim⁹

Censite dicunt q̃ censent. i. cẽsum ꝑbẽt. Reqre s agricole ꝛ cẽsiti. ꝛ infra colon⁹

Census tributũ ꝛ pensio publica idẽ. vt. C. q̃ cau. pig. ⟨ꝺtra. l. j. ꝛ C. si ꝓpter pensionẽ publicã. l. si accipit. Uñ cẽsus idẽ est qđ pensio q̃ soluit de puentib⁹

Censitoꝛ est q̃ recipit pñtatiões collectoꝝ coloni ꝛ pignoꝝ iure vẽdit⁹ ꝑdiũ si census nõ soluit. vt. ff. de censi. l. forma. §. illa. et. l. cũ possessoꝛ. §. cũ ꝑ pecunia

Cenodoxa est vana mũdi gloria

Centenarij dicũt duces vl magistri centũ militũ quoꝝ potestas ꝺr centena

Centurio idem

Cessio est iurꝭ ꝛ actiõis trãslatio. nã ꝑ cessionem iura ꝛ actiões in eũ cui cessi trãsferũt.

quia sicut in vēditione vel ꝙlibet titulo ali enatōis rei corpalis necessaria est traditio. ꝙntū ad dominū trāslationē Ita ad trāsla tionē rei incorpalis.s.iuris z actōe vtimur cessione ꝙ reputat ꝑ traditōe Itē cessio ſm Jsi.vj.li.ethi.ꝓprie est rei cōcessio.sicut ē il lud Ruth.Cede iure ꝓpinqtatis. Hā cede re dicimus ꝙsi ꝓcedere.Et ea ꝙ ꝓpria sunt nā aliena nō ꝓcedim⁹ sed restituim⁹. Cede re etiā ꝓprie dr ꝙ otra veritatē alteri ꝓsentit vt Cicero cessit emilisse auctoritate veri.i. poti⁹ paruit. Et est sciendū ꝙ in instru mēto cessionis dr ꝙ cedēs eū cui cedit ꝓsti tuit ꝓcuratorē in rē suā.Ad cui⁹ euidentiā notandū.Si cū titio ex mutuo ꝓtraxisti ti bi cōpetit cōtra eū actio directa z ꝓsonalis qz cū eo in tua ꝓsona ꝓtraxisti.Tibi etiam cōpetit actio vtilis ꝙ vtiliter z cū effectu de bitū ipm tanꝯ rē tuā ꝓsequeris.Si autez mihi iura z actiōes ꝺ debitorē tuū ex cau sa venditōis vel ex alia cōmiseris transfert in me vtilis actio ꝙ vti possum ad ipm de bitū tuū tanꝯ meū exequēdo. Directa ꝓ z ꝓsonalis remanet apud te.cū a te p cessi onē nō poterit separari.etiā si velis adeo tibi adheret.ff.p socio.l.iij.Et sic patet ꝙ in di recta actōe z ꝓsonali sum ꝓcurator tu⁹.ꝺa aliter nō poterā vti.licet eā directa nō pos sit cedi.pōt tñ mādari ei⁹ exercitiū.Et no ta ꝙ cessio actionū ꝓsumit simulata ex tri bus ꝙ no.Accur.in.le.j.z pe.C.māda.z ibi doc.z.c.fi.de alie.z mu.iudi.cau.fac. Jtez sex sunt cause ꝑpter quas ep⁹ pōt cedendi licentiā postulare.s.cōsciētia crimis.debili tas corpis.defect⁹ scīe.malicia plebis.gra ue scandalū.z irregularitas ꝓsone.ꝺ crimi ne renūc.nisi cū ꝓdē.circa ꝓn.z p totū titu. Ulñ.crimē debilitas defectus plebs mala cogit.Cedere ꝓlatū simul addas scandala fratꝝ.Adde ꝓdictis si ꝺs sit irregularis.c.j. de renū.glo.ij.

Cessionari⁹ dr ille ī quē trāsfusa est obliga tio vel nomē z debet certiorare debitorez. ꝙ nomē ei⁹ in ipm transfusum sit ipm noti ficādo vel oñendo instrumēto z legendo z copiā si velit hre dando.vt.l.nomen.que res pig.obli.pos.C.alias alteri soluere pos set debitor nō credēs se obligatū cessiona rio.l.j.§.j.ff.de no.ope.nū.z.l.j.C.ꝺ obli.z act.per Bar.

Ceso onis.est puer scissus ab vtero matris. Jnde cesar qz cesus ex vētre matris.vt per glo.in rubri.insti.in verbo cesar

Cerimonia est ritus sacrificādi. Dicunt ei cerimonie sacrificia z solēnitates indeorū que cereis exercebant.z sic in veteri testa mēto peccata purgabant

Cerimonialia ꝓcepta sunt ꝙ ad cultum dei ptinēt.de qbꝫ rō reddi nō pōt ſm Jo.theo. dis.vj.§.bis ita rñdet.qz ad lrām fuert mā data. Ut nō arabis in boue z asino. Hō in dues vestē lino lanaq cōtextā. Et nō seres agrū diuerso semīe.Sūt em̄ tres duplici tates phibite.s.ī corde z ore z in ope.

Cesar ꝓmo fuit nomē ꝓriū Julij imperatorꝫ a quo postea omnes imperatores dicti sūt cesares

Certū dr nō dubiū.vñ ꝓcurator debet esse cert⁹.ff.de pcu.l.ij.Itē arbiter cert⁹ dr esse ff.de arbi.l.itē si vn⁹.§.si in duos. Silr tu tor dz esse cert⁹.ff.de testa.tute.l.tutor īcer tus.z.l.duo sunt titij.vt tenet vbert⁹ de bo bio.c.j.de pcu.li.vj.in glo.

Certicōditio cōpetit ex oī obligatiōe et ex omni causa ex ꝙ aliqd certū z determinatū petit sine ex ꝓtractu sine ex causa legati si ue ex suo noīe sine obligek hereditario.Et sunt due certicōditiōes.vna general' in oī ꝓtractu vbi certū petit.alia specialis in cō tractu mutui.Et licet nulla lex hoc mani feste dicat.pōt tñ elici ex textu insti.qbꝫ mo. recōtra.obli.§.j.in fi.ibi ex eo ꝓtractu.s.mu tui nascit certicōditio ꝙsi ꝓnomē eo demō stret specialitatē in mutuo.Etiā in simili li cet solū vna bonoꝝ possessio nominet.cō muniter tñ sunt due.vna general'.alia spe cialis.posset etiā ꝓbari ex rubri.ff.ꝺ re.cre. z si cer.pe.z de ꝓdi.Que rubrica habz tres ptes.vbi in secūda tāgit certicōditio spēal' z est glo.insti.§.pal.similis glo.in.l.certicō ditio.in ꝓncipio.ff.si cer.pe.z in.le.j.in prin cipio.ff.de triticaria tē. Contrarium no tauit Carbo de saxis in.l.j.C.qui admit.ad bo.poss.sup rubri. Hā bñ dat alicui bonorū possessio in generali.sz nulla general'.et sic deest certicōditōe sicut ꝙ Aristotelē datur animal in genere.nullū tñ reperit animal generale qꝺ oibꝫ ptīcipet aialibꝫ. Et nota ꝙ in libello nō ꝓcedit certicōditio general' qz nō instruit aduersari⁹ an debeat ꝓtēde re an liti cedere.vt dicēdo.te ꝓuenio. quia certū mihi teneris

Cetez.no.Jo.cal.in cōmento decre.vestra de cohā.cle.z mu.z pau.in ꝓmento decre.

nobis .de iurepatro.

Cetera hec dictio hz ipoztare vt in ptractu ea que veniũt q̃ sunt de natura ipi⁹ ptract⁹ hoc est de ꝓsuetudine. vt no. in. l. si duo patroni. §. si q̃s iura uerit. ff. de iureiu. z p ꝟ inferũt doc. q̃ si in pthocollis alicui⁹ notarij inueniant hec ꝟba z cetera . q̃ intelligãtur ea venisse in ptractu que de natura vel de ꝓsuetudine ei⁹ sunt. vt dicit Bal. q̃ p ꝟbũ cetera nunq̃ itelligit vt veniat pmissio cũ pena. Rõ. qz pena ꝺz esse q̃d extrinsecuz ab ipo ptractu. ideo nõ intelligit venire nisi ex presse appareat ar. ex his que no. in. l. scien/dum. ff. de ꝟ. obli. z. l. ij. C. de fal. si tamẽ ꝟm Bal. ptract⁹ esset ꝓceptus ad ꝓfiliũ sapientis z in ipo ꝟbũ reperiret z cetera tũc bene posset apponi pena in hoc ptractu. z ꝟ operatur appositio illa vt cõsiliũ sapiẽtis dicet istũ ptractũ iuxta nota. in. l. aperte. ff. de ꝟ. obli. Et nota q̃ dictio tẽ. duplici mõ scrita reperit z ꝟm hoc dupl⁹ pferẽ. Uno modo ponit indeterminate in fine oratiõis sic q̃ nõ regit ab aliquo ꝟbo. z tũc debet scribi breuiter vt sic tẽ. Secũdo modo ponit determinate sic q̃ referẽ ad verbũ in oꝛõne positũ a quo regit. z debet scribi longe pro duab⁹ dictiõib⁹ vt sic z cetera. Dic etiam p fertur breuiter z longi⁹. Et vtroq̃ modo significat put ꝟba p̃cedentia vel aliud medium significare declarat. Nam breuiter. tẽ. significat illud q̃d deficit z supplet ꝟba deficientia vt in. l. gallus. §. credendũ. ff. de li. z posthu. vbi testatoꝛ dicens. Si me viuo nepos decedat tũc q̃ pnepos tẽ. credendũ est gallũ denotasse idez de pnepote. Et sic dictio tẽ. supplet ibi verba ꝟm que pnepos potest substitui que sũt in ꝓn. illi⁹. l. vt gallus introduxit. Itẽ si pcedit instrumẽtum extẽsum locatiõis vni⁹ dom⁹ facte vni z sequitur instrumentũ abbꝛeuiatũ emptiõis alteri⁹ dom⁹ facte eidẽ dictio tẽ. significat clausulas in p̃cedenti positas que huic locationi sunt applicabiles qz p̃cedẽtia declarant sequẽtia. l. si seru⁹ pluriũ. ff. de le. j.

Itẽ quia in habentib⁹ symbolũ facilioꝛ est transit⁹. l. in rem. §. itẽ quecũq̃. ff. ꝺ rei ven. Cõtractus aũt emptiõis z locatõis sunt similes. l. j. ff. locati. Et est sciendũ q̃ notarius qñ notã positã breuiter in protocollo redigere vult ad instrumentũ publicuz tũc significata p dictionẽ tẽ. debet extense scribere. qz scit q̃d actũ est z q̃d p hãc dictõnem intellexerit tanq̃ testis ibi ꝓtentoꝛuz quia dispositiõem ꝓtrabentiũ recepit ergo moꝛtuo ꝑmo notario post pthocollũ añq̃ redigeret illud in publicũ instrumentũ. secundus notari⁹ nõ debet significata p dictionẽ tẽ. in pthocollo positã extẽdere nisi quantũ ibi sunt extẽsa. l. ꝓtract⁹. C. de fide instru. Sed talis nota pthocolli legenda est partib⁹ coꝛã testib⁹ z illis exponẽtib⁹ ꝟbuz tẽ. debet notari⁹ secũdus sup hoc req̃situs expositioñ illoq̃ redigere in publicum instrumẽtũ extẽsum. alias iudex debet arbitrari ex p̃cedẽtib⁹ z sequẽtib⁹ z cõiecturari q̃d p verbũ tẽ. significet. ar. l. si seru⁹ plurium. §. j. ff. de le. j. z. l. volũtatis. C. de fideicõmis. Secũdo sumit z cetera put longe ponitur z significat alia p̃ter ea que enumerata sunt. le. item queritꝰ. §. exercitu . ff. locati. vbi ꝺz q̃ milites ꝺ domo fenestras z cetera sustulerũt. Itẽ ibi heres q̃ cõpulsus adit sicut ceteris comodis caret ita hoc cõmodo q̃ nõ potest detrahere q̃rta. l. nãq̃. §. q̃ cõpulsus. ff. ad tre. vbi dictio tẽ. regit a ꝟbis sustulerũt z caret

De Li

Circuitoꝛes dicunt q̃ circueunt vel circundant patrias a nũdinis ad nundinas deferentes res venales. Et dicunt alio nomie circũmeatoꝛes

Circũferan⁹ ꝟm Jsi. li. x. ꝺz q̃ ad modũ rote circumfertur

Circũseptus est circũdat⁹ vl̃ vndiq̃ cinct⁹ vt no. in pbe. cle.

Circũducere lr̃am est eaz circũducta linea dãnare. z sic differt a cãcellare z suppũctare

Cimiteriũ est loc⁹ solẽnit̃ p eccl̃m bñdict⁹. de ꝓse. di. j. nemo. z ꝺz a cymos. i. dulce z sterõ statio quasi dulcis statio.

Cirographũ ẽ cũ duo pacisc̃tes duas scripturas sub eadẽ forma ꝟboꝝ int̃ se ꝓficiũt z mutuo sibi tradunt. vel ꝺz instr̃m seu illa lr̃a in q̃ debitoꝛ ꝓfitet̃ se esse obligatũ creditoꝛi idẽ q̃d antapoca. z cirographa dũ veniũt nomẽ siue coꝛp⁹ venisse videt̃. l. fuum filij. §. eũ q̃ cirographũ. ff. de le. j.

Circũstantia alicui⁹ loci intelligit̃ p. xxx. pedes. vt dic̃ Bar. in. l. item apud labeonẽ. § ꝺuiciũ. ff. de iniurijs

Ciliarcha est ꝓnceps sup mille hoies

Cilium est parua pellicula i oculo que dicitur lacrimale

Cimiliarcha est custos sacroꝝ vasoꝝ ⁊ aliarum reꝝ sacre eccie. vt dicē glo. in. l. iubem⁹ de sacrosan. ec.

Circa est significatōis restrictiue. nō autem ampliatiue. vt in. l. rutilia polla. ff. ō ꝯben. emp. Et ħ nota ꝑ statutꝫ. Et q̄d dictō circa operaī in teste. vide Bart. in. le. celsus. ff. de vsuca. Et circa ꝑtinet ad tps circū ad locū circiter ad numeꝝ

Citatio est in ius vocatio vl̄ inuitatio cum q̄s de aliquo ꝓquerīt. ⁊ q̄rimonia sua coꝝ iudice deposita. iudex emisso citatōis edicto ad eⁱ⁹ instantiā vocat vel inuitat illum ad se in quē agere desiderat q̄ ꝓquestus est Si ꝯo in edicto iudex vl̄ ꝑtor adn̄ciat hāc clausulā si i die ꝑscripto nō veneꝫ q̄si ꝓtumax ꝓdēnaberꝫ vl̄ reputaberꝫ. tunc edictū olim dicebaī ꝑemptoriū. Hodie aūt sufficit q̄ dicaī Citam⁹ talē ꝑemptorie. Et ē q̄duplex mod⁹ citādi ſm Buil. ō mon. lau. Prim⁹ ꝑ nunciū cū lr̄is citatoꝝ ꝯs. Secūdus ꝑ ꝑconē. Tertius ꝑ edictū cle. ſ. ō iudicē. Quart⁹ fit ex iuris dispositōe. Jtē quedaꝫ citatio fit ad monitiōem iudicis. c. ꝓsuluit de offi. dele. Jtem quedā est verbalis. quedam realis vel actualis ducēdo ad iudicē.

Jtē citatōis sunt tres actꝰ. Primꝰ est impositio cū iudex imponit nūcio vt citetur reꝰ. Secūdꝰ manifestatio cū nūcius denūciat citato vt veniat. Tertiꝰ relatio cū nūciꝰ refert iudici talē in tali loco citasse. Addiī etiā quartꝰ. ſ. cōparitio citati. ⁊ q̄n citaī te neaī cōparere. ⁊ si nō cōparet mulctaī. no. ꝑ doc. in. c. ꝑterea. de dilaī. Et de illis actib⁹ in. c. fi. ō ferijs Et nota q̄ citatio est de iure naturali. vt i cle. pastoralis. de re iudi. Et citatus ad locū morbosum seu vbi aer est pestilētialis vl̄ corruptꝰ nō teneī ire. cū saluti hoīm sit rō adhibenda. l. recusare. §. si q̄s i vno loco. ff. ad trebel. ⁊ ibi ꝑ doc. Nec citatus ꝑemptorie ꝑt dici ꝓtumax añ libelli oblationē. l. si finita. §. si plures. ff. de damno infecto

Ciuitas ꝺr quasi ciuiū vnitas. ⁊ murorum ambitu terminaī. de sen. excō. si ciuitas. cuius appellatōe etiā cōphendūī burgēses. ff. de ſ. sig. l. ij. Jtē ciuitaꝫ appellatōe cōphēdunī mille passus a muro ciuitaꝫ. vt. ff. eo. ti. l. mille. ⁊. ff. de pe. l. q̄ liquide. §. si ita legiī Jtē cōprehēdunī horti. ar. ff. de ꝑcura. l. ꝓses Jtē ciuitatis noīe nō comphenduntur dyoceses. nec ecōtra. vocatur aūt ꝓꝓrie ciuitas que habet episcopuꝫ. vt. lxxxv. dist. in illis

Ciuilis actio. Require supra actio.

Ciuile debitū. vide in glo. ſ. c. fi. de solu. Et qñq̄ ciuile idē est q̄ ꝰbanū ⁊ elegās. vt i glo. ſ. l. ciuile ē. C. de fur. Dic inciuile. i. inurbanū vl̄ indecēs. l. inciuile. ff. de legi. vbi ꝺr inciuile est rn̄dere lege tota nō inspecta.

Ciuis est naⁱ⁹ in ciuitate. l. ciues. ff. de appel. vbi glo. Sz q̄d de natis i comitatu. Dicīt in autētico q̄b⁹ mo. nat. effici. sui. §. si vero neq̄ ciues. col. vij. ⁊ ibi ꝑ Ja. de bel. mouet questio de rege ꝓcedēte ꝑuilegiū ciuitatib⁹ ⁊ ciuib⁹ regni

Cisterna est locⁱ in q̄ cōgreganī aq̄ pluuiales. ⁊ ibi collecte vsui reseruanī. alij ponūt cistella ꝑ eodem

De CLI

Clam possidere. i. occulte possidere

Clamis est vestis militū. purpura regū. stola sacerdotū. toga aduocatoꝝ. birrⁱ⁹ rusticorum vel custodū. cuculla monachoꝝ. vt. C de vesti. clo. ⁊ aura. li. xj. ⁊. C. q̄ mili. nō pos. l. si clarissimi. put no. Azo in sum. C. de off. ꝑfec. ꝑto. Apud imperatorē erāt in triplici gu. qz alij erāt maiores. ⁊ hi vocabāt illustres sicut ꝑfectⁱ ꝑtorio oriētis. Jtē affrice. Jtē vrbis romane. Alij erāt minores. ⁊ hi vocabanī clarissimi. puta ꝑsides. Alij medij. ⁊ inī illos erāt spectabiles vt pcōsules ⁊ ꝑfectⁱ egypti. q̄ etiā dicunī augustales

Clamdestinū ꝓiugiū est despecta ꝑsonarū ꝑsentia vel iurⁱ solēnitate vel denūciatōne nō ꝑmissa sine sacerdotis bn̄dictiōe occultum matrimoniū

Clamdestina electio ꝺr q̄ in cameris per occulta ꝓuenticula fit. vel illa quā canonici i ter se secretam tenēt

Classis. i. nauis. inde classitⁱ⁹. i. numerⁱ⁹ classatoꝝ. i. nauiū ad bellandū. Et q̄ censeī vl̄ voluerit se huic misterio deputare dicebaī incensitⁱ⁹. vt. C. de classi. li. xj.

Cliens ꝺr ille cuⁱ⁹ causam aduocatⁱ⁹ tuetur ⁊ defendit. Jñ clientulⁱ⁹ diminutiuū. ⁊ idē est ſm Jsi. Vl̄ ꝺr q̄si colēs a colēdis patronis. Vñ solent puerſi aduocati dicere suis cliētulis si veꝝ rn̄debis cām ꝑdes. Sz nō dicūt. si falsum rn̄des regnū dei ꝑdis. ⁊ cū iniusta sn̄ia damnatōem acq̄res. vt est glo. magistraī. in. c. j. de ꝓfess.

Clerica ꝺr corona clericoꝝ rasa. vt notat

Jo.an.de vit.t ho.cle.c.clerici.
Cleros grece est sors latine vel hereditas. Sunt g̃ dicti clerici.q2 de sorte dñi sũt.xxj dis.cleros.vbi ponũt noia oim graduũ in eccia xp̃i deseruientiũ t appellatõe clericorum etiã intelligunt monachi licet nõ ecõtra.q2 sunt etiã electi in sortẽ dñi qõ clericꝰ significat.xij.q.j. Duo suo genera.t ꝑ maxime in causis fauorabilibꝫ.sz in odiosis secꝰ vt no.in.c.j.de iura.calũ.vbi etiã appellatõ ne clerici non venit monachꝰ.q2 ibi postea specificat.vide.c.cũ ꝺm apl'um.de ꝓben.et ca.cleros ꝓalle.
Clerimonia idem est qõ hereditas diuina.
Cloaca ꝺr loc9 ꝓcau9 vbi sordes cõfluũt ex quocũq; vili loco vel effluũt de vꝫs t plateis.vel vbi stercora recipiunt.s.latrina.ff. de col.vbi tex.in.l.§.cloaca. Cloaca est locus cau9 p quẽ colluuies quedã fluit. Et ponit ꝓtor ibi duo interdicta de cloacis. Primũ est phibitoriuz q̃ phibet vicinis facere vim q̃ min9 cloaca purget t reficiat. Secũdum est restitutoriuz vñ flaui9 mela scribit cõpetere interdictũ ꝑ vt i vicini edes veniat t rescindat pauimẽta purgãde cloace gtia. Et si ꝙs velit ꝓuatã cloacã facere vt ei⁹ itum habeat i publicã cloacã nõ esse impediendũ pomponi9 putat. Et vtrũq; interdictoꝝ est ad salubritatẽ ciuitatũ. Hã celũ pestilẽs t immũdicie cloacaꝝ ruinas minãtur.vt ibi ꝺr. Est g̃ duplex cloaca.priuata t publica. Et appellatõe cloace tube t fistola ꝓtinet hec ex.l.j.palle.ff.de cloacis.

De Co

Coactio est duplex.absoluta t ꝓditionalis
Coactio absoluta ẽ cui resisti nõ potest cũ ꝙs violẽter trahit ad aliq̃d faciendũ.q̃ casu ꝙs oĩno excusat.l.di.ꝑ byteros.j.q.j.cõstat. Coactio ꝓditionalis est q̃ metũ cruciatus vl aliq̃d graue minat q̃ si excusat a tãto nõ tamẽ a toto.c.sacris.de his q̃ vi.me. ve cau.fi.in glo.ꝓbi attenuet ꝺm Boff.i sũ. eo.ti.t etiã in.c.cũ dilect9.eo.t.vi.bar.brix. in glo.ꝓbi munita dist.v.ad ei9 ꝓo.vbi ꝑ distinguit. Et coacta volũtas etiã volũtas est.xv.q.j.merito.ff.quod me.cau.l.si mulier.§.si metu.
Cocus venit appellatõe artificis q2 cocum esse est ars.l.si ꝙs venditor.§.j.t.ij.ff.ꝺ edi. edic.imo cocus imperatoris habet dignitatem ad quod baldus allegat textũ in.le.j.
Quis cocoꝝ in vsibꝫ feu.hec lod.de ro.in singularibꝫ suis
Codicilli dicunt codices qui.i.libelli in q̃bus cũ aliq̃s impedit aliqua necessitate ne faciat testamẽta de rebꝫ suis disponit in vltima volũtate. Et ꝺm Azo.in sum.C.de codicillis. In hoc differũt a testamẽto eo q̃ codicillis directa hereditas nec dari nec adimi potest ne ꝓfundat ius testamẽtoꝝ t codicilloꝝ. Nec in his potest hereditas scribi. Nec cõditio heredi instituto potest adũci nec substitui i eis directe potest sz ꝑ fidei cõmissum cũ in eis hereditas directe relinquit. Et plura alia q̃ notãt Azo.t Hosti.i sum.ti.de testa. Et spe.ti.de instrumẽtorũ editione.§.viso.
Codicill9 ꝺr ab auctore q̃ ꝑ gen9 scripture instituit. Et est scriptura vel lra i q̃ testatoꝝ voluntatem figurat suã.nulla indigẽs solẽnitate sz solũ testatoꝝ volũtate q̃licũq; pnunciatiõe expssa.cui9 bñficio subuenit volũtatibꝫ defunctoꝝ ꝓpter deficientẽ solẽnitatem ꝓboꝝ legaliũ vel necessitatẽ ꝓborũ solenniũ. Et sic̃ codicill9 fit vice testamenti. sic epla fit vice codicilloꝝ. Et nota q̃ illa clausula si nõ valet iure testamẽti.valeat tamen iure codicilloꝝ ꝺm Accur.in autẽt.ex causa.C.de liber.pr̃e.vel exher.nõ hz locum q̃n testamẽtũ deficit vicio testatoꝝ.vt q2 exheredauit vel ꝓterijt filiũ. Hz bñ opat q̃n testamẽtũ nõ habet viciũ intrinsecũ.s.ꝓteritione vl exheredatõe sz hz defectũ extrinsecũ puta minoꝝ numer9 testiũ ꝛc. Et et modernis doc.Guil.de cunio tenet cũ glo.in l.fi.C.de codicillis.licet dy.t alĩ tenẽt ꝛrium in.le.patron9.§.si pagan9.ff.de iniusto rupto testam̃to. Hec ponit Baldus de parusio in quodã ꝓsilio
Codex est q̃libet liber q̃ ꝓtinet in se diuersos libros partiales.t ꝑ generalit. Hz ꝓprie est liber q̃ ꝓtinet diuersa ꝓcepta imperatoꝝ Uñ añ tps Justiniani erãt tres codices.s.Gregorian9.Hermogenian9.t Theodosian9. t multe ꝓstitutões extra illos deuagantes. ꝓterea duo pene milia libroꝝ t trecies centena milia versuũ. Uidẽs g̃ Justinian9 tãtam legũ multitudinẽ voluit circa ꝑ adhibere remediũ salubre. Primo direxit aĩum suũ ad impiales ꝓstitutiões.t de istis tribꝫ codicibꝫ extrauagãtibꝫ fecit fieri vnũ codicem quẽ suo felice noĩe nũcupauit codicez Justiniani Deinde direxit aĩm ad immẽsa

veteris iurꝫ volumia: ꝛ ō illis duob⁹ pene milib⁹ libroꝝ ꝛ trecies cētenis milib⁹ ꝑsuū fecit fieri libꝝ digestoꝝ seu pandectaꝝ quē diuisit in ānquaginta libros partiales ꝛ in tres integrales. ſ. ff. vet⁹. inforciatū. ꝛ. ff. nouum. Postea ꝑ iuuenib⁹ ꝛ legū tyronib⁹ feē libꝝ institutionū. ſ. mediocrē eruditionē ꝑ quē q̄ſi ꝑ pontē iuuenes ad legū subtiliora ꝛ altiora ꝓuenirēt

Coetanei sunt homīes paris etatis ſm Jſi dorum

Cognatio legalis ſm Hosti. e. ti. est q̄dā ꝓximitas ꝓueniēs ex adoptōe vel arrogatōe vt no. in rubr. eiusdē ti.

Cognatio spūalis est ꝓpinq̄tas vel attinētia que ꝓuenit ex sacramēti datōe vl̄ ad sacrm recipiendū attestatōe vel tētione. Unū ex cognatōe spūali q̄ in baptiſmo ꝓtrahīt nouē ꝓpinquitates nascunt. Prima filiatio inter sacerdotē baptizantē ꝛ baptizatū. Secunda cōpaternitas int sacerdotē ꝛ patrem baptizati. Tertia cōmaternitas int eundē ꝛ matrē baptizati. Quarta inter filios sacerdotis ꝛ baptizatū. ſ. fraternitas. xxx. q. j. homines. ꝛ. q. iij. ita diligere Quinta filiatio iter baptizatū ꝛ ſuscipientem de baptiſmo. Sexta filiatio inter eundē ꝛ vxorē ſuscipientis. Septima fraternitas int baptizatū ꝛ filios ſuscipiētis. Octaua cōpaternitas iter ſuscipientē ꝛ patrē ſuscepti. Nona maternitas inter eundē ꝛ matrē pueri. vt. xxx. q. iij. ꝑ totum.

Cognatio ꝓsanguinee vxoris. est coitus cū ꝓsanguinea vxoris

Cognati. Reḡre supᵖ Agnati. ꝛ habeē post agnatos. qꝛ cognati ꝑ femininum sexū. sed agnati ꝑ masculinū ꝓiūcti sunt. ħ tñ hodie modicū curaī. Ꝺz an agnat⁹ ꝑsumaī scire factū cognati. vide legē octaui grad⁹. ff. vñ cognati. ꝛ. c. q̄ſdā. de ꝑsump. ꝑ doc.

Cognoscere inſtr̄a. est ea relegere. diſtinguere. ꝛ ꝓferre accepta ꝛ data

Cohortalis ē apparitor q̄ obnoxi⁹ est cohorti. l. fi. cohortalis. C. e. ti. li. xij.

Colon⁹ est q̄ ꝑdiū hz agri colēdi cā. Differt aūt colon⁹ ab inq̄lino. qꝛ ħ in rure. iste aūt in ciuitate morāī. Et hz pl̄es spēs agricolaꝝ ſm Azo. qꝛ alij vocanī coloni ꝓditionales. alij coloni inq̄lini. alij oꝛigenarij. alij coloni ſimpliciter nuncupati ꝛc. de quibus infra patebit

Coloni ꝓditionales dicūī q̄ſi ex ſua ꝓditione ꝑdium vel agrū colere debēt. ꝛ ſm Joh. ſic ꝓstituunt q ꝑmo in ſcriptꝫ vl̄ ſine ſcripto ꝑpetuo iure colonos ſe esse ī fundo ꝑmittant vt postea ꝑ. xxx. annos in fundo ꝑmaneant. Et licet q̄dā putāt hos esse ascriptitios ꝓditionales. tñ ſm Jo. male putāt. q̄a colon⁹ tpis trāscursu ꝑt liberari. ascriptitius ꝓ mīme. vt. C. de agri. ꝛ cēſi. l. cū sanximus. li. xj. Require supᵖ ascriptici⁹

Coloni domici dicebātur q̄ colebāt agros imꝑatoꝝis. vt. C. de ꝑdi. ꝛ oīb⁹ re. li. xj.

Coloni illiriceni al̄s ꝛ melī illiriciani de illirico. i. de ſclabonia dicunt. ꝛ habeī ī. l. cū querebaī. C. vnde vi. vbi ꝺr inter illiricianam aduocatōem glo. i. int aduocatos de illirico. C. de colo. illiri. li. xj.

Colon⁹ inquilin⁹. licet ſm quoſdā int colonos ꝓditionales ꝛ inq̄linos nulla ſit differentia ꝑ q̄b⁹ videī facere. le. diffinim⁹. C. de agri. ꝛ cenſi. li. xj. tñ ſm Jo. hec est differētia qꝛ inquilin⁹ min⁹ astrict⁹ est q̄ colon⁹ ꝓditionalis. vñ inquilin⁹ bñ ꝑt in alia ꝑte cuiuslibet ſuburbij domū ꝓducere ꝛ inhabitare. Sed ꝓditionalis colon⁹ nō audet cū ſua familia recedere a fundo quē colit. nec alibi habitare

Colon⁹ oꝛigenari⁹ ſm Jo. ꝺr coloni ꝓditionalis fili⁹ ex eo q oꝛiginaliter ꝓditioni colonarie subiect⁹ est. Hec refert ſm Jo. ſiue in solo fuerit natus ſiue extra ſolū. qꝛ tanꝫ oꝛigenari⁹ ad terrā illā reducēd⁹ quā ꝑ ſuscepit colēdam

Coloni paleſtini sūt de paleſtina ꝓuincia dicti.

Coloni partiarij ſm quoſdā dicunt illi qui terrā colūt ꝑ ꝑte dimidia vel tertia ſm ſterilitatē seu fertilitatē terraꝝ. Et ſm Johā. nullū ius hñt ſtatim fructib⁹ a solo ſeparatis Et ille ꝺr ꝓꝛie partiari⁹ q̄ ꝓducit rē rusticā ꝑ cōmunidāno ꝛ comodo. Et cōpetit contra eū actio ꝑ socio

Colon⁹ ſimpl̄r ſm Jo. ꝺr q̄ sub certa ānua mercede ī pecunia numerata ꝑdia colēda accipit. Hā ſm eū nō essꝫ locatio ſine pecunia. ff. depo. l. j. §. ſi q̄s seruū

Colon⁹ ꝓꝛie ꝺr q rusticā rē ꝓducit nūmis. ꝛ cōpetit ꝫ eū actio ꝑscriptis ꝙbis siue ī factum. vbi supra

Colon⁹ ad nummū ꝓduct⁹ est ille q̄ ſtatī cuꝫ fruct⁹ fuerint a solo ſepati. vt vſufructuarius intelligīt ſm Jo. ff. de fur. l. ſi apes.

Colon⁹ ſupficiari⁹ est q̄ areā ꝓducit ea ꝓdi-

tione. vt sibi liceat in ea edificare. z domuz tollere cū voluerit

Coloni partionarij sunt q totū agz suis expensis colūt. z ex fructib⁹ pstant dño fundi quantū puenit.

Coloni palatini habeť. C. eo. ti. li. xj.

Collatores dicunť a pferendo. quia pferūt in fiscū siue ordinaria sit collatio siue extraordinaria

Collatio ſm Azo. in sum. C. de col. ōr quasi in cōmuni latio. Nā qō erat ꝓpriū ōr ibi mediū z pfert. i. piunctioni subijcit. Et ſm eū nō est aliudq̄ cōicatio q̄ res quondā nō sua vel nō hereditaria iā est sua vel hereditaria. vel est pfusio siue coadunatio rex pferentis in res cōmunes seu cū reb⁹ cōmunibus diuidēdis. vt no. in. l. si soror. C. ō coll'. Itē ſm Fulgosiū in rubrica. C. e. ti. Collatio est triplex. vna quā faciūt scolares disputādo. z de iure disceptādo. vt in auten. z si ꝓtracti. C. de fide instrumen. Alia quam facim⁹ bibēdo z comedēdo. Tertia que fit res coadunando. Et ista hic descripta ē. et in ti. de collatio.

Collatio instroz est qñ duo instrumenta ispiciunť z examinaťur simul vtz in vno ita sit sicut in altero. vel vt videať p modū et forman scripture effect⁹ eius

Collactane⁹ idē est q ꝓsugēs. sz collactane⁹ id est. ꝓdormiēs. a lacte pm⁹. secund⁹ aūt a lecto nomē habet

Collega ſm Jsi. ōr a colligatōe societatis vl' cōplexu amicicie. z est idē qō sodalis i officio alteri⁹ paris potestatis

Collegari⁹ etiā est vn⁹ ex talib⁹ socijs

Collegiati dicunť aliq̄ qui sunt de aliq̄ corpore. i. ꝓgregatōe vel artificio hoīm veluti pistoz. fabroz. monachoz. z q̄rundā alioz collegiū habentiū q etiā dicunť carthopatri. q⁹ eoz noīa scribebanť in carta vel matricula patrie. vt. C. de colle. li. xj. in rubrica Scribebanť aūt p eo vt patrie fierēt incorporati. vel dicebanť corpaliť emētes cartā id est. locū cuiq̄ p cartā assignatū. vt in ei⁹ locū surrogenť. z patrie fiāt incorpati. ſm Accur. ibidē in. l. vnica

Collegiū est ꝓgregatio quā ad mīn⁹ tres facere pñt. Nā duo faciūt ꝓgregationē. collegium tres. populū decē. turbā. xx. gregem q̄nq̄ porci. vl' decē oues. vt no. Bern. ō electiōe. ca. j. Et collegia licita z approbata in bis in q⁹ habēt iurisdictionē. z quo ad ea que ad epiſcopos collegiatos ptinent possunt facere statuta. vt no. in glo. l. fi. C. de iurisdic. om. iudi. Ex expressius. C. de consti. pe. l. ij. in fi. p Bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. z iur. Item collegio nō approbato nō relinquiť in testamento. l. collegiū. C. ō here. insti. Et de licito vel illicito in. l. j. C. ō sacrosan. ec. ō excess. pla. c. cū dilecto. z p bar. ff. de colle. illi.

Collaterales dicunť qui se attingūt vl' sibi attinēt transuersaliter p lineā collateralem nō p lineā rectā ascendentē vel descēdentē vt ꝓsanguinei z ꝓsimiles. dicunť etiā collaterales generaliter omnes equaliter q̄si lateri⁹ ꝓsidentes

Collobiū est toga vel vestis sine manicis.

Collectiua dictio ōr que significat collectiue ex sua impositōe. qñq̄ etiā ex significato sumpto aliūde ex quauis alia materie subiecte significatōe. Verbi gra. ibi omnes ferunt lapidē vel trabē significat collectiue. l. ita vulnerat⁹. ff. ad. l. acq̄. Sed ibi omēs studēt auaricie. significat distributiue. Rō quia in ꝓmo exemplo ex vnitate lapidis sumitur significatū verbi. sed in secūdo exemplo sensus est q̄ quilibet homo studet auaricie. Similiter hic oīes homies aut sūt liberi. aut serui. insti. de iur. gso. ſm materiam subiectā. nō patiť sensum collectiuum. q⁹ falsum est q̄ oīes hoīes sunt liberi vel serui. qm̄ aliqui liberi sunt. z aliqui serui. Sed in. l. si necessaria. §. si annua. ff. de pigno. act. sumiť dictio vnaquecq̄ collectiue. vbi si stipulat⁹ sum. triginta mihi solui annua bina trina die. i. quolibet anno i trib⁹ mihi solui decē z pign⁹ accepi. Deinde pactū est appositū q̄ mihi vnaq̄q̄ die pecunia nō soluta esset. mihi vēdere pignus liceret Dicit ter. q̄ pecunia nō soluta vno termīo scz ꝓmo vel secundo nō licet vēdere pign⁹. sed omnib⁹ terminis ꝓteritis. Et sic illa verba vnaq̄q̄ die significāt collectiue. s. oīum terminoz simul. Dr ergo collectiua dictio q̄ significat collectiue p modū eiusdē corporis. vt sunt turba. dom⁹. grex. peculiū. collegiū. hereditas. ciuita. vniuersitas. cōe. zc Itē dictio q̄sq̄ est collectiua. ibi. Tytius z sey⁹ p q̄rta pte q̄sq̄ eoz me heredē fecerit: heredes mihi sunto. l. ß articulo. ff. de here. insti. q⁹ referť ad vtrūq̄ Collectiue ōr tñ ex subiecta materia. s. institutiōis sumiť qñq̄ significatū distributiōis. Dr ß in. l. fi. C. de

impu. ꝛ ali. fubſti. ꝛ l. ſi filia bo. §. j. ff. ō leg. j. ꝛ l. ſi fuerit. ff. de re. du. hoc ponit Bar. in. l. hoc articulo ꝓal.

Colluctatio fit dū aliq̄ ſil̄ luctank̄ pugnis l̄ calcib⁹. vel ver⁹ qñ pugnātes nō ſtant certo loco. ff. ad. l. acq̄l. l. qua actiōe. §. ſi q̄s in colluctatōe. in glo.

Colluſio ſm Bern̄. in glo. in. c. audiuimus de collu. detegē. ꝛ. c. cū clerici. de cēſi. ē inct actorē ꝛ reū latēs ꝛ fraudulēta ꝯuētio. per quā alter in iudicio ſe ſupari ꝓmittit. Qua interueniēte ſm Boſti. in ſum. aliquando delicta remanēt impunita. vl̄ etiā cōmittū tur. Et ſm Azo. fit ꝓ ꝓcuratorē ꝛ aduocatum cāꝫ. q̄ ſe i lite ſupari patiunk̄. ꝛ fit p ꝓncipales ꝓſonas i ſil̄ib⁹ tā in ciuili cauſa q̄ ſpūali. vt i di. c. audiuim⁹. In ciuilib⁹ autē ſm Azo. fit impune. vt qñ q̄s p colluſionem patik̄ ſeruū vl̄ libertū ingenuū pronūciari Et ꝫ iō ne p tales degeneres inq̄narek̄ amplissim⁹ ordo ſenatoꝫ

Cōmentari⁹ eſt ille q̄ cauſas cōmentabatur vel ſcripſit

Cōmentor cōmentaris. eſt cōponere vl̄ fingere ſeu gloſare

Cōmentū ſigficat deceptōez vl̄ occultū ſeu malicioſū tractatū. ō reſti. in integ. c. j. li. vj rrrvij. diſ. c. ij. de teſti. cogē. c. ij.

Comes oriēt⁊ ſm Azo. i ſum. e. ti. forte erat ꝓcurator reꝫ ceſar⁊. q̄s habebat i oriēte.

Comes palatin⁹ ōr q̄ curā gerebat p̄cipuā. vt miſſoꝫ. notarioꝫ. ꝛ iudicū negligētiam argueret. ꝛ a ꝓuincialib⁹ tributa exigerꝫ. et ꝓſueta depoſceret. ita q̄ ñ in ꝓuincialib⁹ ſz p̄cipue iuſſus eſt vt iudicib⁹ ꝛ eoꝫ officialibus p̄cepto immineret ꝛ ſupeſſet. C. ō offic. comi. ſacraꝫ largitionū. ꝛ de offi. rectoꝝ ꝓ uincie

Comes reꝫ ꝓuataꝫ ſm Azo. erat forte ꝓcurator ceſar⁊ in ꝓuatis reb⁹. ꝛ ſm eū etiā fuit illuſtris. Alij dicūt q̄ ꝓuati comodi ꝛ fiſcalium reꝫ habuit adminiſtratōz. vt eas conſeruaret. ꝛ i eis negociarek̄

Comes ſacraꝫ largitionū ſm Azo. erat ille p quē ꝓnceps ſua ſtipēdia largiebak̄. ꝛ ꝫ forte erat ꝓcurator reipublice. q̄ grece legiſtanūcupak̄. ꝛ illuſtris erat Alij dicūt q̄ p hūc impator libertatē ſuā ꝛ magnificētiā exercebat. ꝛ largitudinē agebat

Comes ſacri patrimonij erat q̄ impator⁊ ꝓ curauit patrimoniū. q̄ in ꝫ differt a comite reꝫ ꝓuataꝫ. q̄ hic tenet cuſtodiā reꝫ ꝓuataꝫ. ꝛ exercet negociatiōem circa mobilia. ſz ille patrimoniū ꝛ imobilia ꝓcurat. ꝛ hec differētia ꝓſumit̄ ex ff bis. C. de offi. comit. re. ꝓua. ꝛ. ff. de offi. ꝓcu. ceſ. l. j.

Comites ꝓſiſtoriani ſunt ꝓſiſtorij milites. dicti meruerūt q̄ etiā ſpecialib⁹ pcōſulibuſ eq̄parabank̄. C. de comi. ꝓſiſto. li. xij. le. j. Uel etiā ꝓſiſtoriani dicebāt q̄ p̄rāt caſtriſ ꝓncipis ordinādis. ꝛ erāt plures. ꝛ eligebā tur decani de ꝓſiſtorianis ꝛ miſterianis. vt C. ti. ꝓal. Alio mō ꝓſiſtoriani dicebātur caſtrenſiarij. ꝛ apud nos bodie caſtellani vocank̄. licet apud alios vocenk̄ oēs q̄b⁹ puiſum eſt de certis redditib⁹ vt i caſtro aliq̄ p defenſione ꝛ cuſtodia cōmorēk̄. de com. reimili. ꝛ q̄ ꝓuincias regūt. zē. vide. C. li. xij. cū ſuis titulis

Comitarienſes milites. al's comitatēſes dicūtur milites ſtipēdiarij a comitatu dicti. q̄a militāt nō ſoli. ſz in comitatu.

Cōmentarienſis. ōr cuſtos i carcere poſitorū. ff. ō ori. iu. ꝛ C. de cuſto. reo. l. ad cōmentariēſem. vbi tal' punit̄ tali pena cum ſocio ſuo q̄ punit⁹ fuiſſ⁊ a fugiēs ex negligentia eoꝫ niſi ex neceſſitate ꝓcul ab officio egerit tūc adiutor ei⁹ pari pena ꝓſtringit̄

Cōmenda. eſt cuſtodia eccie alicui ꝓmiſſa. ca. nemo de inceps. ō eleč. li. vj. vbi bo. glo. de ꝓmendis cū multis queſtionibus. in. c. dudum. de eleč.

Cōmendare eſt deponere. ff. de ꝓ. ſig. l. ꝓmēdare. ff. depoſi. l. lucius. ꝛ. rrij. q. ij. ne q̄s arbitretur. Etiā capit̄ p laudare vt in glo. p̄allegata

Comodatū eſt alicui⁹ vl̄ certe rei ad aliquē ſpēalem vſum gratuita facta ꝓceſſio. ꝛ differt a p̄cario p vſum ſpēalē. Itē q̄ p̄cariū nō poteſt reuocari niſi tpe expleto. ſz comodatū nō poteſt reuocari niſi expleto vſu ad quē dak̄. Itē comodatū ſolū in mobilibus reperit̄. precariū ꝫo etiā in immobilib⁹. inſti. qui. mo. re ꝓtrahi. obli. §. itē is cui res. ꝓ. comodata aūt res Et ōr facta ꝓceſſio. nō aūt trāſlatio. q̄ is q̄ comodat dñium poſſi det ꝛ ꝓprietatē retinet. ff. co. ti. l. rei comodate. Dr̄ gratuita. q̄ nulla merces ī teruenire debet. al's ſi merces interueniret: tunc res tranſiret in locationem vel in ꝓtractum innominatū. do vt facias. inſtit. locati. §. j. ꝛ mādati. §. vl.

Comodare eſt rem ad vſum alicuius q̄diu velit ꝓcedere

Comodatari⁹ est ille cui res aliq̃ dat vtēdas videlicet ipm comodatū

Comodati actio. Require supra actio comodati

Comodū ſm Jſi.li.v.est illud qđ est nr̃i iuris ⁊ etiã ad alios tpaliť trãslatū est comodo tpis q̃diu apud eos sit. vñ comodū ỏr etiã alio noīe comodatū

Comerciū ſm Jſi.li.v.est derivatū a mercib⁹ q̃s res venales nũcupamus. vñ mercatus ỏr cet⁹ multoz q̃ res emere vl̃ vẽdere solent. ⁊ est comercium quasi cõmutatõ mercium. Et tiã ỏr copula. dicẽdo. carnale cõmercium

Comestor vl̃ comesor idẽ est qđ gulosus

Cõminationes sunt mine p iudicẽ impoſite. nec tamẽ habent autoritatẽ rei iudicate. ſm Azo.

Cõmunidiuidũdo ſm Jſi.li.v.est inter eos quib⁹ res cõmunis est q̃ actionib⁹ vel poſtulationib⁹ licet arbitrio dari. cui⁹ arbitratu res dividant. Require supra actio communidiuidundo

Cõmunia pdioz. Req̃re infra pdium

Cõmunia de vſucapionib⁹. Require infra vſucapio

Cõmunia de ſucceſſionib⁹. Require infra ſucceſſio. ⁊ inuenies.

Cõmeat⁹. ỏr licẽtiat⁹. vl̃ recõmendatio seu remuneratio ip̃is licẽtiatis tpe licentiature facta. vt in epl̃a alexãdri magnī Ariſtotelis legiť. Et ẽ qđ vulgo ỏr ꝺductus liber id est. trãsit⁹ a cõmeãdo descẽdẽs. vt ibi ỏr optimis nos ſuſceperũt cõmeatib⁹

Cõmedia. i. villana locutio vt ī glo. C. nõ li. hin. metro. lo. ſua ad dextra trãſferre ī Rubrica. li. rj. Itẽ est dignitas. Sz ſm Donatũ est ruſticana laus ſive cãtilena. a camos id est. villa. ⁊ odos cãtus.

Cõmendaticie lr̃e sunt dimiſſorie q̃b⁹ clericus dimittiť ⁊ absoluiť a potestate ſui epi ī quib⁹ phibetur de vita ⁊ ordinib⁹ illius teſtimonium

Cõparatiu⁹ capiť interdũ p poſitiuo. vt latius. i. late. c. auaricie. ỏ elec. li. vj. ſil̃r. c. licet. ꝑpe finẽ. ỏ accu. ibi pot⁹. ⁊. c. ⁊ ſi pignorationes. de iniuſ. ibi diſtrict⁹. i. diſtricte. Sicut interdũ poſitiu⁹ capiť p cõparatiuo. vt in. ps. crvij. Bonũ est ꝺfidere in dño q̃ in hoīe. Bonũ est ſperare in dño ⁊c. ibi bonũ. id est. melius

Cõpendioſa hec dictio ſignificat ſubſtituti onem q̃ ſub ꝺditõe mortis alia multa complectitur tpa seu longũ tps qđ ỏr post puberem etatẽ. Et ỏr ideo cõpendioſa. qz ſub verboz cõpendio plura cõplectiť tempa. ⁊ qñq̃ plures ſubſtitutões. facit. l. meuius. ℔ duoz. ibi orationis cõpendio. ff. delega. ij. ⁊ l. ꝓcibus. C. de impube. ⁊ ali. ſubſtitu. Et hoc prout adaptetur illũ ſignificatuz. quia potest ad alia adaptari vt aliť ſignificet. prut ꝺbum cui adaptareť ſignificare dictaz Uñ infra ſubſtitutio cõpendioſa

Cõpilator ſm Jſi.li.x.est ille q̃ aliena dicta ſuis pmiſcet. ⁊ ſic ſolẽt pigmẽtarij ī pictura diuerſa mixta ꝺfundere. Uñ illud Virgilij. Pictoribꝰ atq̃ poetis q̃libet addẽdi ſemp fuit equa poteſtas. Hoc ſcelere quondam accuſabať Hercules mutuan⁹. Jſte voces cũ quasdã ỹſus hoīm trãſferẽs ſuos pmiſcuiſſet. Et cũ nõ cõpilator ab emulis diceret ille rñdit magnaz viriũ eſſe clauam a manu herculis extorquere

Cõcubina sumiť duob⁹ modis. Primo diciť illa quã quis cognoſciť fornicario affectu. Et talis nõ impedit ordinis pmotionem. Secũdo ỏr illa quaz aliq̃s cognoſcit vxoriticio ſive maritali affectu. ⁊ talis impedit pmouendũ ad ſacros ordines. xxxij. diſ. ſi quis de laicis. de p̃ſumpt. ca. illud. de clamdeſti. deſpõ. per totũ. Item cõcubina ſm Azo. in ſumma. eo. titu. cõſtituitur ſola intentione animi. Et ab eo quandoq̃ quī non poteſt vxorẽ ducere. vt ecce preſes mulierem oriundã de puincia non ducerz vxorem. tamẽ potest habere cõcubinam. Potest autẽ ſm leges vt ipe Azo diẽ eas ſolas habere mulieres ſine motu criminis. ī quibus ſtupꝝ nõ committiť. ſicut in virgine vidua ⁊ minore. xxv. annis in quib⁹ ſtupꝝ cõmittitur

Cõclaue ỏr cella vel thalamus ſecretus ad quẽ p multas claues veniť. vide gloſam in verbo ꝺclaue. l. quod cõclaue. ff. de dam. ī fec. ⁊ ideo in electiõe pape cardinales ītrãt conclaue

Concessio facta alicui de aliqua re reſpicit perſonã cui fit. nõ aũt ipaz rez adeo q̃ finiť morte ipſius cui facta est. nec ad heredes eius trãsmittiť niſi in ipa ꝺcessione fiat mentio de heredib⁹. l. cũ ſeruus. §. ſi q̃s. ff. de leg. j.

Cõfinia dicunť q̃ adeo sunt prima vt null⁹ ſit paries inter ea. vnde predia vrbana que

ꝯsueuerũt parietib⁹ distingui. ꝓprie ñ dicũt ꝯfinia. sz poti⁹ dicunt vicina. Predia uero rustica ꝑñt dici ꝯfinia. qz solo partis final' termino sunt distincta

Cõfirmatio est iurꝭ ꝑpus habiti corroboratio. vt colligit' de fi. instru. ca. int' dilectos.

Alio mõ est sacramẽtoꝝ mistratio. s. i fronte crismatꝭ assignatio. Et fit ꝯfirmatio primo mõ dicta his ꝑbis. Cõfirmam⁹ te sicut rite possides vl' sic sine prauitate facta ẽ electio. vel sicut ꝓuide facta est

Confirmare est alicui iuri vel facto firmitatem ꝑstare

Coniectura est verisimilis rõ suspitiõem inducẽs nõ ꝺ necessitate ꝓsonã vincẽs.

Coniunctio qñqz ponit' ꝑ disiũctõne. vt cũ ꝺr mihi herediqz meo. ff. de ver. sig. l. ꝯiuncti. z disiunctio quãdoqz ꝑ ꝯiunctõe. vt. ff. eo. ti. l. sepe

Cõditio est dispositiõis suspẽsio ex euẽtu incerto futuro ei apposito i quẽ euentũ ei⁹ dispositionis facta est collatio. ff. si cert. pe. le. itaqz. Uerbi gra. ꝓmitto vel lego si Titiꝰ fuerit ꝯsul. hec dispositio est ꝯditionalis ex incerto apposito. si titi⁹. Et ꝑ ꝟ dispositiõis vel legati fit suspẽsio. z eueniẽte casu q̃ Titius sit ꝯsul purificat' z nõ pl⁹ suspenditur. insti. de ver. obli. §. ex ꝯditionali. z. ff. de cõ. z de. ꝑ totũ. Potest aũt capi ꝯditio dupl'r. Uno modo ꝑ tꝑis suspẽsione qꝺ solz apponi in ꝯtractib⁹ aut vltimis volũtatib⁹, de q̃ in ti. palle. de ꝯdi. z de. z in ti. de ꝯdi. institutionũ. Secũdo mõ qñ aliqd solutũ est Et illud intendim⁹ repetere. z appellat' ꝯditio quasi soluti repetitio. de ista tractat' in titulo ꝺ cõdi. ob cau. data. z ti. sequẽ. z ꝺ sui natura nõ solet dari dño. qz repetitio ꝓsupponit dominiũ esse translatũ. l. fi. ff. de vsufructu. z quẽadmodũ capiat'. al's amittit'.

Et hec ꝯditio ꝓncipaliter est duplex. Una generalis ꝯcurrẽs cũ quacũqz actione ex q̃ certũ petit'. l. certicõditio. ff. si cer. petatur. Alia est que diuidit' in multa mẽbra. s. i cõditionẽ ob causam. ob turpem causaz ꝯinde biti siue causa furtiua z̃. de quib⁹ omnib⁹ infra dicet' Et nota q̃ conditio differt a modo z a causa z a demonstratione. z scõz glo. in rubri. ff. de cõdi. z demon. Condi tio est legati cui⁹ de futuro defectus seu cõfirmatio pendet suspensio. z ibi legati ponitur exemplariter. z sic nõ restringit q̃n conueniat alijs a legato. quia exempla nostre/ stringũt regulã. l. damni infecti stipulatio ff. de dam. infec. Bar. sic diffinit. Conditõ est quidã euẽtus futur⁹ in quẽ dispositõ suspendit'. z intelligit' ꝺ euentu in facto vl' iure. l. multũ interest. de cõdi. z demonst. siue cõditionis affirmatiue vel negatiue. l. in testamento. eo. ti. Et dicit futurus. qz de ꝑterito z ꝑñti ꝓprie nõ est ꝯditio. qz nõ suspẽdit le. cũ ad ꝑsens. cũ duab⁹ sequẽ. ff. si cer. pet. Baldus vero sic diffinit. Est adiectio que dam ꝑ quã dispositũ habet i sui esse pẽdentiam existentiã vel defectũ. Et hec general' est ad omnẽ ꝯditiõem inductiuã z extinctiuam. de ꝑterito ꝑñti vel futuro. Petrus ꝺ bellutio sic dic̃. Cõditio est verboꝝ adiectõ in futuꝝ suspendentiũ ꝼm quaz disponens vult dispositũ regulari. Significat aũt cõditio ꝑ dictionẽ si. vt ĩ exemplo. lego si titi⁹ fuerit ꝯsul. Itẽ ꝑ aduerbiũ cũ. vt dicendo. cũ titi⁹ ꝯsul fuerit. Dz est differẽtia inter si z cũ. nõ quo ad ꝯditionẽ faciendã sed q̃ ad modũ significãdi. qz dictio si significat ꝓncipaliter cõditionẽ vel suspensionẽ. z ꝓñs temp⁹ z dilatiõis dispositiões in euentũ futuꝝ. Et quia ille est incertus ideo ꝯsecutiue suspensionẽ significat. l. si titio. ff. quãdo dies leg. ce. z. l. q̃ ꝓmisit. ff. de cõdi. z demõ. Itẽ dictio nisi significat ꝯditõem. vt vẽdo tibi libꝝ ꝑ decẽ. ita q̃ ꝯditio valeat z ꝑficiatur nisi alius cõditionẽ meliorẽ infra mẽsem faciat. l. ij. cũ ibi nota. ff. ꝺ in diẽ adiec. Itẽ dictio alioq̃n ꝯditionẽ facit. vt ꝓmittꝭ mihi scribere libꝝ infra mẽsem alioq̃n decem noĩe pene. nã sensus est si nõ scripseris z̃. l. si finito. §. ex hoc edicto. ff. ꝺ dam. infe. Idẽ in dictõe alias. qz eodẽ modo exponit' id est. si non scripseris. Idẽ in dictione siue dicẽdo ꝓmitto si nauis ex asia venerit siue titius ꝯsul fuerit. Et que illaꝝ dictionum disiunctiuaꝝ ꝓ fuerit purificat' dispositionẽ. l. si ita q̃s stipulet'. ff. ꝺ ver. obli. Idem in alternatiua aut'. vt dicendo. relinquas prelia ꝓpinquis aut libertis. le. cũ pater. §. penul. ff. ꝺ lega. ij. nam sensus est si non sint ꝓpinqui veniãt liberti. z hoc ex significato sumpto ex maiori affectione ꝓpinquoruz. q̃ bus testator ꝓmo relinquere voluit. vt ꝓz ex ordine scripture. Idẽ i aduerbijs q̃diu vt ibi. promitto vel lego singulis annis decem q̃diu res meas vel heredis mei gesseris. nã sensus ẽ si gesser⁹ habeas decẽ. l. pat §. fi. ff. ꝺ cõdi. z demon. Itẽ in dictionibus

quo ad. donec. quousq; qz idē significant
Itē in dictiōe dñi. dicēdo. lego vxori dñi cū
filio meo erit. l. q̄ cōcubinā. §. vxori. ff. ō le/
ga. iij. Idē ī dictōe q̄cūq;. vt vir legat vx
ori q̄cunq; filios habuerit. l. cū vir. ff. de
ꝺdi. z demō. Idē de quādo. vt lego pupil/
lo q̄n nupserit. l. pupillo. ff. de lega. ij. Idez
ō vbi. dicēdo lego filio vbi nupserit. l. si ita
scriptū. §. j. ff. de lega. ij. Idē de q̄tenus. vt
lego q̄ten⁹ heres me⁹ erit. qz sensus est. si in
toto vel in pte. l. stichū. ff. de lega. j. Idē de
postq; z ad. vt lego ad tps liberoꝝ. le. si vir
vxori. ff. de ꝺdi. z demon. Idē de ꝓpositiōe
cū. vt ancilla cū liberis libera esto. intelli/
gendo q ancilla libera nō sit nisi cū liberis
le. si ita fuerit. ff. de manumiss. testa. Idē de
in. vt lego titio in disciplina. l. nec solū. §. si
in habitatōe. ff. q̄n di. lega. ce. Idē in noīe.
vt ꝓmitto tibi partū agnetꝝ vel fructꝰ fundi
talis. l. interdū. ff. de ꝛ. obli. z. l. j. in fi. de cō
di. z demō. z dependet dispositō ex incerto
futuro euētu. s. si pariat vel fructꝰ crescat.
Idē ꝓmitto centū noīe dotis. i. si mrimo/
nium sequat. l. si stipulationē. ff. de iure do.
qz dos sine matrimonio esse nō potest. er/
go sic intelligit. Idem de donatōne causa
mortis. l. si mortis causa. ff. de dona. causa
mor. z hoc ex natura huiꝰ ꝓtractꝰ q̄ ꝓcedit
ex cōmuni mō sic agēdi. Idē in ꝓnomine.
vt vestē que mea erat lego. l. nup. ō lega. iij.
Idem de quisq;s. vt q̄sq; mihi heres erit sit
heres filio meo. l. q̄ liberꝝ. §. hec verba. ff. ō
vulga. substi. Idē de q̄sq;. vt titiū z se. ꝓ q̄n
ta pte q̄sq; heredē me fecit ipm instituo. l. ℔
articulo. ff. de here. insti. Idē de q̄. vt q̄ pri/
us ascēderit capitoliū. le. si fuerit. ff. de reb
dubi. Idē de q̄cūq;. vt q̄cūq; ꝓfessus fue/
rit. zē. l. ℔ edicto. ff. de iur. fis. z ℔ ex signifi/
cato. nō tm̄ ꝓnois sz ꝓbi futuri tpis. l. ij. ff.
de here. insti. Similiter ibi. imo pisces qui
capient: emptio est ꝺditionis. Idē in par/
ticipio. vt acceptis centū a titio instituo eū
heredē. le. a testatore. ff. de cō. z demō. Haz
licet acceptis sit ꝓteriti tpis. tñ significat ibi
futuꝝ. s. si accepero centuꝝ. zē. Idē ibi lego
in gerūdio. vt sum institutꝰ adeūdo repudi
ante titio. l. si tu ex pte. ff. de acq̄. here. Idē
in supino. vt lego vel ꝓmitto eūtibꝫ spacia/
tum ī die dñico. z sic de similibꝫ

Condītio multiplex est Hā quedā est cōdi/
tio certi que cōpetit ex oī causa z omni ob/
ligatiōe ex qua aliq̄d certū petit sine ex cer
to ꝓtractu sine ex. l. acqui. agat sine suo no/
mine sue hereditario obliget. Ulñ manife
stum est q ista ꝺditio ꝓcurrit cū actiōe mā
dati depositi z ceteris vbi q̄d certū petitur
Et ideo ꝑm diuersitatē causarū nūc re nūc
verbis nūc litteris nūc cōsensu cōtrahitur
Nūc etiā ex ꝓtractu. nūc ex quasi cōtractu
nūc ex delicto cōpetit. in mutuata tñ pecu/
nia sola illa cōpetit.

Condītio ex lege ꝑm Azo. e. ti. locū habz qñ
seu q̄tiēs ex nova lege surgit obligatio. nec
in eadē lege cautū est q̄ genere actionuz ex/
periat q̄ ꝓ varietate causaꝝ nūc ex ꝓtractu
nūc ex debito nascit. z sic nō statuit. vl̄ caue
tur. l. q̄ actōe agat

Condītio furtiua ꝓpetit dño rei ꝙ furē eiꝰq;
successores ad ipam rēpsequendā vel esti/
mationē eiꝰ q̄nti plurimi fuerit postq; abla
ta fuit. eo q fur sp̄ est z fuit in mora

Condītio indebiti cōpetit ei q̄ p errorem in
debitā pecuniā soluit alicui credēs ei se te/
neri cū nō teneat vl̄ cū a ꝑcuratore suo so/
luta esset ipo ignorāte. Est ḡ ꝺditio inde/
biti ꝑm Azo. in sum. e. ti. postq; soluta inde
bita repetunt sine p ignorantiā facti etiam
nō ꝓbabilē. vt qz errauit q̄s ī facto suo sine
p ignorantiā iuris talia indebita soluātur
qz ignorātia iuris nō debet alicui nocere ī
damno vitando. vt. ff. de iur. z fac. igno. le.
iuris ignorantia.

Condītio liberationis cōpetit ei q̄ qđ oīno
nō debuit ꝓmisit

Condītio ob causam datoꝝ ꝑm Azo. eo. ti.
cōpetit. z locū habet vbicūq; duo ꝓtractus
innominati iterueniunt. s. do vt des. facio
vt facias. In illo aūt ꝓtractu nominato. s.
do z des. dat actio de dolo. Et put alij di/
cūt tūc cōpetit ad rē petendā q̄ ob cām ho/
nestā vtpote in cām futurā vel ꝓteritā da/
ta est causa nō secuta. ꝓt eiꝰ ꝺdici cā nō secu
ta si penituerit dantē re itegra. Si ꝓ de
disti decē vt bononiā irē aliq̄d qđ erogaui
ad ꝓfectiōem exp̄mā habes ꝺditōem. ita ta
men vt p̄stet mihi indēnitas. qz aut ex obli
gatiōe q̄ retrahit z nō ꝓsensu ꝓficit. hec cō/
ditio mixta est. qz res ad aliquē ꝓfecta sine
ꝓsensu vtriusq; ꝓtra eundē assesuz petitur
z repetitur

Cōditio ob turpē cām est p quā repetimus
eaque dedimꝰ alteri cā nō secuta ob quaz
data sūt si turpitudo tantū ex pte accipiēt;

versetur. Alioqn si ex pte dãtis ⁊ accipiẽtꝫ repeti nõ potest. qz in pari causa turpitudinis potior est ꝓditio possidẽtis. c. in pari. ff. de reg. iu. li. vj. Et ſm Azo. eo. ti. ponit exemplũ. Ego dedi tibi vt sacrilegiũ nõ faceres Ab hoc ei debuisti abstinere nullo tibi dato. Et ideo etiã causa secuta possum petere qõ tibi dedi

Conditio ob causaz hãc ꝓditionẽ parit res apud aliũ ꝓstituta. siue ab initio siue iam siue postea, puenit ad euz ex iusta causa. Postea ad instantiã redit ⁊ cyrographũ apud creditorẽ post debiti solutõem recipit Sz hãc ꝓditiõem ob causam putãt q̃dã ex contractu, pueniſſe. qz nõ cõpetit nisi alĩ ꝓtractus p̃cedãt. Alĩ ex quasi ꝓtractu credunt descẽdere ad similitudinẽ ꝓditiõis indebiti. qz que ob causam ꝓdicit actori p̃mũ cõtractũ dissoluit

Conditio sine causa cõpetit qñ aliq̃d primo ex iusta cã est apõ alteꝝ. sz postea p aliquẽ effectũ esse nõ debet. Verbi gra. mutuasti mihi centũ feci tibi instrm in q̃ ꝓfessus suz me tibi teneri soluo tibi modo instrumẽtũ obligatoriũ est apud te sine causa p quã repetã ipm. Cõpetit ergo ꝓditio sine causa finita causa ex qua res ad aliquez pueniet ex cõtractu q̃ iam finit⁹ est. vnde videt descẽdere. Nec inde qõ suspirauit adhuc causã subsistẽdi hr̃e. Itẽ si sine causa penes te res est quã nõ habes p̃tractũ. Et ita nec ex cõtractu nec ex maleficio es obligatus mihi. Etiã locũ hz vbicũq̃z sine cã aliq̃d est apõ te qõ mea interest me hr̃e.

Conditio triticaria general' est de alijs rebz omnibz cõpetens p̃terq̃z de pecunia numerata siue soli mobiles siue immobiles sint. Ideoq̃z fund⁹ ⁊ vsufruct⁹ ⁊ cetere fruitutes p̃diorz p ipam recte petunt' Rem aũt suam nemo petit hac actõe nisi ex certis cauſ' vt ex causa furti vel rapine: cum itaq̃z sit generalis hec cõditio. ⁊ cõditio certi in multis alijs cõputetur

Conditiões generales sp in pactiõibz includunt' ⁊ intelligunt'. vtpote si de⁹ voluerit si res in eodẽ statu p̃manserit. ⁊ silia vt no. in glo. ſbi intelligẽda. de rescrip. c. ij. ⁊. c. quẽadmodũ. de iureiurã. cũ similibz. Et nota q̃ ꝓditio in legat' non retrotrahit'. scõm Bar. in. l. j. §. seruj. ff. ad fillea. ⁊ p sua opinione facit tex. in. l. si filiefamilias. ff. ex q̃bus cau. in pos. ea. Bal. tñ ꝓtra. ⁊ dicit q̃ me causus. §. seruj. est specialis. ergo in ꝓtrariũ est ius cõmune. ⁊ p ista opinionem facit lex si filius ff. de ſ. obli. Sz isti legi possit rñderi q̃ loquat' in ꝓtractibz. sec⁹ in vltimis volũtatibz. vt in di. l. si filiefamilias

Conditional' stipulatio. Reqre infra stipulatio. Et ponunt' tales ſsus ꝓditõe Si ius dicet si res pietate timet. Si p transl. detur si soluẽs cert⁹ babet. Si res furetur res siue duplãdo leget. Si nõ debet. sed p debito numeret. Si q̃d soluetur nõ casibz his repetetur

Condicere est rẽ suã in iudicio petere personam pulsando vel inq̃etando. ⁊ ipam dicẽdo obligatã sibi esse ad aliq̃d dandũ vel faciendũ. Vñ dicit' indebiti cõditio. ⁊ tractũ est hoc verbũ a veteri obſuatione. q̃a olim erãt in vsu solẽnia ſba que oportebat actorẽ cũ litigabat corã iudice ꝓdicere. id ẽ. simul dicere qñ litigaret. vt si caderz a syllaba caderet a tota causa. Et qz in psonalibz actionibz hoc obseruat'. ideo psonales actiones dicebant' ꝓditiões. Deinde p̃fata solennitas in dissuetudinẽ trãsiit. hoc tñ nomẽ adhuc remansit vt psonales actiões adhuc dicant' ꝓditiões. q̃uis nõ sit necesse hãc solẽnitatẽ obſuare. ⁊ hec ſba ꝓdicere. Et ex hoc dat' intelligi. q̃ ꝓditio nõ est aliud nisi psonalis actio. Et ꝓdicere apud antiquos erat talẽ formã verboꝝ vt ꝓditionẽ indebiti. vel ꝓditionẽ ob causam datoꝝ. vel similem formã ſboꝝ tanq̃z nomẽ actõis exp̃mere. qõ hodie sublatũ est. Vez q̃ hodie res p̃tie nõ ꝓdicit' nisi a fure. qz nemo cõdicit rem suã nisi a fure. §. idẽ iulian⁹. in. l. si duo patroni. ff. de iureiurã. Aliter etiã sumit' cõditio in ti. de ꝓdit. appo. Et differũt condictio facti ⁊ cõditio iuris in testamẽtis. vnde cõditiones facti dicunt' que apponunt' a testatore siue sunt cõditionales siue potestatiue. Et vocant' facti. qz hñt volũtatem testatoris q̃ est facti. qz oms potẽtie anime. s. volitiua. appetitiua. cõcupiscibilis. sunt facti. vt in. l. bonefidei. ff. de acq̃rendo. re. do. ⁊ de his no. in. l. multũ interest. ff. de cõditi. ⁊ demõstra. vbi illa dicitur facti. si nauis ex asia venerit. si Titi⁹ cõsul fact⁹ fuerit. Et il est iuris. si q̃s se filiũfamilias existimet cũ paterfamilias sit. ⁊ ibi hoc interest. qz in cõditione facti nõ sufficit ſba existẽtia nisi concurrãt opinio ⁊ scia heredis vt adire possit sec⁹ in cõditionibz iur'. vbi sufficit existẽtia

ꝛ purificatio sine opinione ꝛ scia. Et q̄ inferꝛ q̄ miti⁹ agit cū lege q̄z cū hoic. l. celsus ff. de arbi. l. multū interest palle.

Cōducere ōz ille q̄ rē aliquā ab aliquo data mercede vel pmisso accipit vtendā. vñ Cōducit q̄ dat. q̄ locat accipit illud

Cōducti actio cōpetit ei q̄ cōdurit a locāte vel locatoꝛe fundū vel prediū aut domuz ꝛ competit ei ad hoc q̄ liceat sibi vti vl̄ habitare in reꝺducta. Itez eidē cōpetit actio ꝓtra locatoꝛē actio ꝓtraria si aliquis expēsas necessarias ibidē fecit aut vtiles. Reqre supra Actio

Cōfestim. intelligit cū ꝓus vel q̄z ꝓus poterit. l. ij. §. penul. ff. ad trebel.

Confessio eū duplex. s. iudicialis ꝛ penitencialis. Et ad hoc q̄ ꝺfessio iudicialis preiudicet ꝺz hꝛe hec ser. vñ. Dalor spōte scies cōtra se ius sit ꝛ hostis. Nec natura neget: fauoꝛ aut lis ius ve repugnet. Uide ꝟ cuz allega. singuloꝛ. in glo. ca. nos in quem q̄z. §. q. j. in ꝟbo ꝺfessum ꝛ de ꝺfessi. ca. ex parte in glo. j. ꝛ in sum. Postiē. e. tit. §. qualit. Et ꝺfessio iudicialis est certa ꝛ clara assertio. id est. respōsio ei⁹ de q̄ queritꝛ in iure coꝛam legitimo iudice facta. Et fit in inre triplici ter. s. oꝛe. facti euidētia. ꝛ interp̄tatiue. s. cōtumacia. c. nullus dubitet. de pſumpt. Et p̄iudicat dū fit in iure. id est. iudicio coꝛam iudice cōpetente ꝛ aduersario p̄nte. qō itelligit p dictionē hostis sup posita. Itē fiat p lit. ꝓtesta. nec sit ꝓtra naturā vt eam occidisse q̄ viuit. nec ō religiosa. nec in cā fauorabili ꝑm Bern. in glo. palle. Et ꝺfessio facta in penitētia sacerdoti nō facit fidem coram iudice seculari. C. de epi. audi. l. archigerutis. ꝛ ibi p doc. Sicut nec p̄iudicat cōfessio extra iudiciū facta nisi cā adḋiciat. vt ꝺfiteoꝛ me debere tibi centū ex cā mutui. C de nō nume. pecu. l. generaliter. glo. notabil. ij. q. ix. c. testes. §. de his

Cōfessoꝛia actio. Require supra Actio confessoꝛia

Cōfiscari est fisco applicari. vel in fiscum induci. vñ Fiscus est regi⁹ saccus in quē reducunt bona dānatoꝛ ꝛ ꝓscriptoꝛ. vñ ōz Facta est oim bonoꝛ ꝓfiscatio. Et casus i quib⁹ p̄nt bona alicui⁹ ꝓfiscari p⁹ moꝛtem suā. vide glo. ꝛ doc. in le. fi. C. ad. l. iuli. maiesti. §. Et qualit formabit snia. est glosa. i. ti. de here. q̄ ab intesta. §. p ꝓtrariū. Casus aūt in quib⁹ possit q̄s ī carcerari. no. Bar. ī le. j. de custo. ꝛ ethi. reo. C.

Cōniuere est oculos claudere. ꝛ interdū ponit p dissimulare vl̄ p pacē doꝛmire. vt cuz ōz cōniuentib⁹ oculis. Q̄nq̄z ꝓsentire. vt cōniues ꝓsentiēs ōz. vñ Qui mihi ꝓniuz oculis signū mihi p̄bet

Cōpensatio ꝑm Azo. in sum. eo. ti. est debiti ꝛ crediti ad inuicē. i. ab vtraq̄z pte inter se. s. ꝓtrahētes ꝓtributio. ōz em̄ cōpensatio: q̄si cōmunis pensatio ac si aperte dicat lex. nō est nisi in ponderib⁹ ꝛ quantitatib⁹ compēsandis. Uel est debiti ad debitū hincinde facta deductio. vt debeo tibi. lx. tu mihi cētum. dū peto a te centū. tu deduc. xl. ꝛ non recipit pmutationē spēi ad q̄ntitatē. ff. ō le. j. l. sz si cert⁹. ꝛ l. si ꝓuenerit. ij. in pn. ff. de pigno. act. vt depositi pecuniā in sacculo ī cētum ducatis. depositari⁹ mihi totidem cōmodauit. ꝛ nō p̄t tenere sacculū me petente. sz Bar. Pe. ꝛ Ly. contra fec. C. depositi. et C. cōmo. l. fi.

Comparare ꝛ emere differūt. vt no. in le. illam. ff. de cōtraben. empt. ꝛ vendi. ꝛ l. ill. C de rer. pmu.

Cōpilare leges siue componere est leges ab alijs scriptas in vnū volumē redigere.

Compita dicunt loca vbi plures vie ꝓueniūt simul. vt. xij. q. ij. de viro. in pn. ibi. p arrupta itinera ꝛ compita

Competēter no. glo. xxiij. q. iij. votū. ꝛ vide quod no. de ver. signi. ca. fi. li. vj. sup verbo cōtempserit

Compromissari⁹ ōz cui simplicit l̄ ad tempus cōmittit. vt eligat vice eoꝛ q̄ ꝓmittunt. vt de elec. quia ꝓpter. Nec est p omnia idē arbiter ꝛ cōpromissari⁹ ad eligendum dat⁹. vt ibidē. c. sic cū p formā ibidē. ō re iudi. cū ab vno. li. vj.

Compromissum. i. arbitrium

Compromittere est cām executoriā vel executiuā ad dictamē arbitroꝛū dare. Et ꝑm dictamē recte rōis p vtraq̄z pte appositā explicare ab ipsis

Conchilia a concha dicunt. inde conchilaris legens conchas vl̄ conchilia. C. de murile. l. si accipit. li. xj.

Conijcere est ꝑpendere vel pſumere

Consequēs. id est. cōfoꝛme. insti. de dona. §. est ꝛ aliud

Cōsequentia lr̄aꝝ ōz ꝓsequēs oꝛdo scripture sc̄z q̄n scribit sine titello vel titellis. id est sine omni abbꝛeuiatōe. ꝛ ōz tenoꝛ litteraruz

seu tenorē dicim⁹ potiꝰ textū lrarum q̄uis titellis scribat

Consensus ⁊ auctoritas tutoꝝ. Reḡre sup̄ Auctoritas ꝑstanda. Et ꝓsensus est q̄dru plex. s. negligētie. cōsilij. cooperatiōis. ⁊ auctoritatis aut palliationis vel defensionis Et ꝑmo ⁊ secūdo ꝓsentiēs minꝰ punitur q̄z faciēs tertio equaliter. quarto ꝯo plus. vñ.

Cōsequens spernit. suadet. iubet. atq; tuet Hic minꝰ ille minꝰ luit hic equalit hic plꝰ De ħ glo. optima in. c. j. de offi. dele. sup ꝯbo pari pena.

Consiliarij dicunt eo q̄ alter alteri suū p̄z beat ꝓsilium

Consiliū est tractatꝰ cōsulū. Et ꝓsiliū a grauibꝫ ⁊ expertis est requirendū. j. q. j. estote.

Et qui fraudulēter dat cōsiliū tenet de dolo. ⁊ ꝓtra eū agi potest. Et ꝺr a con. id est. simul. ⁊ sales saliū. quia nō est p̄cipitādum cōsiliū. l. dis. ponderet. ibi. Nos em̄ tempe indigemꝰ vt aliquid maturi⁹ agam⁹ nō p̄cipitem⁹ ꝓsilia ⁊ opa nostra neq; eoꝝ ordinem corrumpam⁹

Concilij est quētus aliquoꝝ tractantiū arduas causas totā chr̄istianitatē ꝓcernētes. Et ꝺr a verbo cōcinor cōcinaris. i. ꝓuocare vel a cōmuni intētione dictū est eo q̄ existentes in ꝓcilio in vnū dirigāt omnē mentis intuitū. Vel ꝺr quasi ꝓcidiū in. l. transeunte. xv. dis. c. j. vbi etiā synodus cet⁹ ⁊ cōuentus exponit. Et ibi de q̄ttuoꝝ cōcilijs. Et in q̄bꝫ dānati sunt heretici. de fi. catho. ⁊ sum. tri. ꝑerā sentiētes

Cōsistoriani. Reḡre supra comites

Consistorij idem est qꝺ pretorij vel tribunal. scz locus in quo ius redditur ex more. Et est vulgare italoꝝ seu lumbardoꝝ. cle. pastoralis. de re iudi. ij. q. vj. anteriorū. de a ꝓpel. ex insinuatōne. Et ꝺr a ꝓsisto. ꝓsistis Hester. v. c. in p̄n. Sedebat sup̄ soliū. i. in ꝓsistorio palatij.

Constitutio spēali vocabulo ꝺr imperatoꝝ vel alteri⁹ p̄ncipis qui cōstitutiōem facere potest. Et describit sic. Est ius relatū i scriptis redactū. Vel �indm Boff. est ius scptum dis. j. §. cū itaq;. Dicit aūt ꝓstitutio q̄si commune statutū Hā papa cū fratribꝫ suis cardinalibꝫ. ⁊ ceteri p̄lati cū capitulis ⁊ canonicis suis ꝓstitutōes faciūt. de sen. excom. inter alia. Et ꝺ his que fiūt a p̄rela. p totū. Item legat⁹. synodus puincialis. synodus episcopalis. p̄rinceps cuꝝ proceribꝫ. p̄fect⁹ pretorio. popul⁹ roman⁹. collegiū approbatum. capitulū facere possunt cōstitutiones �indm Boff. in sum. eo. ti. nāq; papa. Et sunt quattuoꝝ ꝛtutes ꝓstitutionū. vnde quattuoꝝ et verbis virtutes collige legis. Permittit punit imperat atq; vetat. naz permittit vt vir fortis petat p̄miū. punit scelera ⁊ delicta. imperat ⁊ p̄cipit vt statuta canonica seruent vt clerici regulare ꝓpositū et honestum habitū deferētes ꝓtinēter ⁊ caste studeant viuere. Prohibet clericos secularibus īmisceri negocijs. Et ꝓstitutō cōsulit que ꝛtus potest cōpbendi sub p̄ma: nā qui ꝓsulit satis p̄mittit.

Cōstitutoꝝ ꝺr qui p alio se solutuꝝ p̄mittit. vel aliqua factuꝝ. ⁊ alteri⁹ in se transfert vt suscipit obligationē

Constituere potest q̄libet q̄ se p alio obligatuꝝ p̄mittit vel obligat. �indm Azo. in sum. ꝺ ꝓstitut.

Conspiratio est quedā fraudulēta cōfederatio facta in p̄iudiciū alicuius ꝑsone vel dignitatis. xxij. q. ij. si quis laicus ⁊ est palea. ⁊ ꝺr a simul spirando. quādo scz plures spirāt flant ⁊ tendūt in vnū ⁊ fit sine iuramento a spiritu supbie ⁊ elationis. ⁊ omnis talis est illicita. �indm glo. in. c. exhibita. de iudi. est tamē quādoq; licita iusta ⁊ approbata. vt si canonici ꝓspirēt de nō obediēdo p̄lato excōmunicato. vel de nō eligēdo indignū. in dubio tū p̄sumit illicita. vide. xj. q. iij. c. ꝓiurationū. ⁊ c. se. ꝓspiratione. Hā ꝓiuratō est pluriū in vnū iuratio

Cōsobrini dicunt duaꝝ soroꝝ filij. quasi cōsorine dicti. l. ꝓsobrinoꝝ. C. vnde legit. i glo. sa. j. Etiam possunt dici ex duobꝫ fratribus nati. licet proprie dicātur fratres ꝓsanguinei vel patrueles. insti. de gra. §. iij. ⁊ §. plerumq;.

Cōsortes eiusdē litis dicunt illi q̄ simul agere vel ꝓuenire possunt

Consul olim dicebat senatus magistratus vt. ff. ꝺ sena. ⁊ insti. ꝺ iu. na. gen. ⁊ ciui. Modie tū ꝓsul sumit a ꝓsulendo. qz reipublice ꝓsulit. Exactis enim a romana ciuitate regibus ꝓstituti sunt ꝓsules. vt reipublice cōsulentur dicti.

Consularis ꝺr vtroꝝ cōsulis. qz femīe nupte p̄clarissimis viris p̄clarissimaꝝ ꝑsonaruꝫ numero et nomine censent seu cōtinent. vt ff. de sena. l. femine nupte. vbi dic Glo. Femine chorusc̄at radijs maritoꝝ. ⁊ in qui. ꝺ

cõsulib⁹.§.hoc itaq⁹.col.iiij.

Consultus.i.interrogat⁹.sic.ff.de pac.l. itẽ quia.vñ. Consulo te quero.tibi ꝓsulo ꝓsilium do. Consultor poscit.qđ cõsultus bene nosc̃it.

Consultatio ꝺr in qua alicui papa ꝺ iure respondet. Et nota q ꝓsultus potest vẽdere ꝓsiliũ suũ.ꝛ aduocat⁹ iustũ patrociniũ. nõ tñ ideo iudex sniam vẽdere põt.ca.nõ sane. xiij.q.v.licet ꝺrariũ videaꝯ dicere glo. in ca.nõ licet.xj.q.iij.dicẽs. Si doctor sine revolutione decretaliũ pt ꝓsulere tũc gratis debet facere. Sꝫ ista glo.nõ recipiꝯ hodie a doctoribꝫ.qr sic doctor subtilis ꝛ memorios⁹ minorꝫ esset reputatõis q̃ grossus ꝛ obliuios⁹. vt ptz.sꝫ ꝑ esset incõueniẽs. vt no.in.c.in noie dñi.de testi.

Contestatio litis ſm Hosti.co.ti.est fundamentũ iudicij p petitionẽ in iure ꝓpositaꝫ ꝛ ꝓgruã rñsionẽ ad eã secutã aĩo ꝺtestandi litem facta narratio.q̃ omisso inanib⁹ vexantur laboribꝫ ꝛ expẽsis litigãtes. Vl̃ est actoris narratio ꝛ rei rñsio in iudicio facta Vl̃ ſm Hoff.est hincinde apud iudicẽ negocij principalis facta narratio.p ꝓncipales ꝙ personas nõ p aduocatos. nisi forte principales adeo fuerint indiscreti vt eorum defectus de licentia iudicis per alios supleatur.ꝛ litis cõtestatio perpetuat iurisdictõnem.de offi.delega.relatum.ꝛ debet precedere receptionẽ testium nisi cẽ.c. quoniam vt lite nõ ꝺtesta.

Contestari litem patet ex dictis

Cõsumptũ vel ꝓsumptio est rasio videlicet quando dictio vl̃ syllaba abraditur ꝛ alia inscribitur

Cõtignatio ꝺr lignoꝝ vel tignoꝝ vel aliaꝝ rerꝫ ꝓiũctio. Et qñq̃ ꝺr tegmen. vnde due edes dicunt esse sub vna ꝓtignatõe. ꝑ ẽ sub vno ꝛ eodẽ tegmine

Cõsuetudo ꝺr ius q̃ddam moribꝫ.i.assiduis actib⁹ institutũ qđ p lege suscipiꝯ cũ lex deficit.vt.j.disti.cõsuetudo.que eñ in scriptꝫ redacta est vocaꝯ lex siue ꝓstitutio.que aũt in scriptis nõ est retinet nomẽ suũ ꝓsuetudo.dist.j.§.cũ ergo. Vel est vsus rationabilis competẽti rpe ꝓfirmatus nullo actu cõtrario interrupt⁹ frequẽti actu seu ꝺtradicto/rio iudicio.vel cui⁹ nõ extat memoria ĩtroductus vsuq̃ cõmuni vtentiũ approbatus ca.fi.de ꝓsue.ꝛ si debet piudicare iuri communi vl̃ speciali req̃riꝯ q̃ sit nõ erronea nõ ꝺtra ius diuinũ. Rationabilis p̃scriptibiꝯ p̃scripta sciente populo introducta.q̃ maior ꝑs populi vtiꝯ.ꝛ q̃ vtẽs intẽdit sibi ius acq̃rere.quã etiã rõ ꝛ veritas sp excludunt dis.viij.c.veritate.vbi ꝺr. Nemo ꝓsuetudinem rationi ꝛ veritati p̃ponit.nã dominus dixit.Ego sum veritas.nõ ego ꝓsuetudo. eadẽ dist.cap̃.si ꝓsuetudinẽ.ꝛ.ca.qui contempta

Consanguinitas est attinentia personaruꝫ ex eo pueniens q̃ vna descendit ab alia.vel ambe ab eadẽ. Vel est vinculũ personarũ ab eodẽ stipite descendentiũ carnali ꝓpagine cõtractum. Vel est cõuentio vnius ꝑsone ad aliã pueniẽs ex parentela.ꝛ ꝺr ꝓsanguinitas quasi sanguis vnitas

Cõseruator est iudex datꝰ ad defendenduꝫ aliquos cõtra manifestas iniurias iudiciali indagine nõ vtens.de offic̃.dele.c.statuimus.libro.vj. Et sunt nisi episcopi ꝛ eoruꝫ superiores.aut abbates.vel dignitates.aut ꝑsonatus in cathedralib⁹ eccl̃ijs obtinẽtes de offi.dele.c.vlt̃.li.vj.vbi ponit differẽtia inter ꝓseruatorẽ ꝛ delegatũ

Consensu ꝺr obligatio ꝺtrahi velut in emptione.locatione.cõductione.ꝑmutatione mandati.p socio ꝛ similib⁹. In quibus ꝺr ideo obligatio cõtrahi cõsensu.quia absq̃ eo q̃ res in ꝑsenti datur hincinde nascitur ꝛ erit actio ꝛ obligatio vtilis et efficaꝫ ad agendum.

Complexus vl̃ copulatio ꝺr plurium ĩ idẽ in vniuersitate sermonis cõiunctio. Et fit ab homine vel a lege. Ab homine fit tripl̃r vt.l.triplici.ff.de ver.sig. Nam aut est completus vel copulatio nominũ tñ scꝫ ꝟbis. qñ vnũ nomẽ sequiꝯ aliud immediate cuꝫ copula.vl̃ sine. Verbi grã. dicẽdo Titio ꝛ Seio:lego fundũ ꝑ equis portionibus.l. reconiuncti.ꝑmo respõso.ff.de lega.iij.ibi isti nõ sunt re ꝓiuncti. Sed verbis tantuꝫ quia vnũ sequiꝯ aliud immediate cũ copula.ꝛ idem esset si sine copula quia tũc intelligitur.l.triplici. ꝑalle.in.§.fide aut ſm rẽ tantũ quando p rẽ tantũ fit completus.vt Titio lego fundũ.ꝛ eundẽ fundũ Mevio lego.l.preallegata .re ꝓiuncti in principio. Aut tertio rer ꝛ verbis simul cõplectẽdo res ꝛ noia.vt Titio ꝛ Seio lego fundũ Sempronij.vbi Titi⁹ ꝛ Seius sunt ꝓiuncti ꝟbis ꝓpter ꝟbũ cõplexũ ꝛ re.qr eadẽ re copulantur. Et si qđ testator censeꝯ cuilibet in

solidū legaſſe eaz rē probaſ. vt. §. ſi eadē res inſti. de lega. Et ex cōplexo p̄dictis modis facto habeſ hec differētia. qz ex cōplexu re tantū vel re z verbis ſi vnus cōiūctoz deficit. vel qz repudiat vel alſ nō admittitur in ꝓpetuū. vel interim alter nō in totū admittitur iure nō accreſcēdi. l. ſi ſepatim. ff. de ꝓdi. z demō. Haz nō poteſt ptē agnoſcere z partē repudiare. l. neminē. ff. de lega. ij. z le. vnica. §. ſin aūt ad deficiētis perſonaz C. de cadu. tol. z res in ſolidū cuiqz aſſignatur. d. l. vnica. §. ſi ꝑo. Hz in ꝓiūctis ꝑbis tantū ſi vnꝰ ꝓiunctoz repudiat vl alias deficit alter admittiſ ad ptem deficiētis iure accreſcēdi. Et cū onere impoſito ſocio deficiēte. vt. l. plane. §. ſi cōiunctim. ff. de lega. j. z. l. vnica. §. ne aūt hoc. ō cadu. tol. p̄alle.

Jtē ſi ſociꝰ interim nō admittiſ. ſz ſpes ē qꝫ admittaſ alter ite; ad hāc ptē nō admittiſ. l. ſi duob. in p̄n. ff. de le. j. Hūt z alie differentie ex cōplexu vl ꝓiunctiōe pueniētes. ō quib in tractatu de ꝑbo ſigniꝰ qui incipit. Uerbū. Finaliter ergo cōplexus vel ꝓiunctio ſignificat diuerſimode ſm qō ſinit cōiungēdi modꝰ vel qō ius aliud ſignificatū ſignificare declaraſ

Cōiunctio aūt legaſ ōz que lege inducit z ſignificat id qō ipa lex vel alia ex ſuis vel alterius legz. aut ꝑbis. aut alit quocūqz mō ſignificare debeat.

Cōtractus eſt duoz vel pluriū in idē conſenſus. Et ponit qñqz p omni pacto conuētiōe vel quaſi ꝓtractu. vt ſi qs geſſit alterius negocia vel tutelā. De hoc vide Archiō. in. § ꝓtrahētes. c. romana. de fo. compe. li. vj. in glo. ꝑbi mitis. Jdeoqz dicimꝰ qꝫ paciſcēdo diuerſas in vnū trahimꝰ volūtates. vñ emptiones. cōductiōes. z ſimilia ꝓtractꝰ dicimus. que aīo obligatōis ex ꝓtractu naſcūt Et nota qꝫ etiā alique obligatōes dicūtur oriri ex quaſi ꝓtractu. in quib fingit tacite conſenſus interceſſiſſe. dato qꝫ nō interceſſerit expreſſe. vtpote Heres adeūdo hereditatē obligaſ creditoribꝰ hereditarijs legatarijs. Et in pluribus alijs caſibus de quib infra.

Cōtrahenda emptio ſm Azo. eo. ti. ꝓtrahit ſolo conſenſu.

Cōtractus etiā eſt nomē iuris qñ naſcit obligatio. l. labeo. §. cōtractū. ff. de verbo. ſig. z ibi p Bartolū. ſicut in ſimili dicimus de teſtamēto. l. tabulaz. ff. quēadmodū teſta. aperi. Et ſm alios in autētica ſacramenta pubez. C. ſi aduerſus vendi. Et in ſuo generali noīe ꝓtractus platus ꝓtinet tā innoīatos qꝫ nominatos ꝓtractꝰ. vt eſt glo. ſup ꝑbo. in ſuo noīe in le. intelligentiū. ff. ō pactſ. Et hoc valet p ſtatutis. Bal. notat triplicē eſſe ꝓtractū. ſ. ꝓpꝛiū. impꝛopꝛiū. z impꝛopꝛiūſſimū. Primus eſt qñ vltro citroqꝫ id ē hincinde ex vtraqꝫ pte oriſ obligatio. §. cōtractum. in. l. labeo. p̄alle. vt in emptiōe. locatiōe. Secūdus ſcz impꝛopꝛiꝰ eſt qñ ſolū vna ps obligaſ. vt in donatōe ſolū donanſ ad trahendū. z aliqñ de euictiōe. vt nota. l. ariſto. ff. de dona. cau. moz. z in mutuo ſolūmodo recipiēs obligaſ ad tantūdem reſtituendū. ff. ſi cer. peta. l. ij. Et in ſtipulatōe qñ ſolūmodo vna ps obligaſ. nā tūc nō eſt ꝓpꝛie ꝓtractꝰ. z ita intelligiſ glo. inſti. de diui. ſtipu. §. quentionales. q̄ eſt ſup ꝑbo contrahendaz. Tertiꝰ ſcz impꝛopꝛiūſſimꝰ ē qñ ex nulla pte oriſ obligatio. ſed potiꝰ diſſoluitur obligatō facta. vt eſt trāſactio fcta nudo pacto ex qua nō agiſ añ cōplemētū ꝓditionis. de ꝫ ſalicet in. l. ſine apud acta. C. ō tranſac. vt etiā eſt liberatio p acceptilatiōz inſti. q̄ mo. tol. obli. §. j. z in. l. vbi pactuz. C. de tranſac. p Bar. Et ergo ſi ſtatutū facīmētionē de ꝓtractu. intelligiſ de ꝓpꝛio tātū. qz verba ſtatutoz ſunt ꝓpꝛie intelligēda le. j. §. ſi igiſ q̄ nauē. ff. de exerci. acti. niſi diceret omnē ꝓtractū vt in glo. in. §. ꝓtractū. p̄alle. Jtē ꝓtractꝰ appellatōe intelligiſ ō validis. nō de inualidis. ut in auten. ſacramēta pubez. p̄alle. z ꝓtinet inſtrumentū. ff. de duo. re. le. eandē. Jtē ꝓtinet donatio. C. qꝫ me. cau. l. ſi donationē. Et generaliſ omne illud exq̄ naſcit obligatio appellatōe ꝓtractus itelligiſ l. ſi labeo. ff. ō lega. ij.

Cōtumaxa cōtemnendo diciſ. Et ſm Jſi. eſt qui cū parere debet in iudicio nō comparet. Et ōz quādoqz vere. quandoqz ficte vel p̄ſumptiue. Uere cōtumax ōz qui expſe dicit iudici vel eius ſeruiēti ſcz nūcio ipz citanti qꝫ nō comparebit coram ipſo. vel q̄ dū comparet illicētiatus recedit. Ficte ꝑo cōtumax eſt q̄ citaſ. nō tū venit vel latitat. aut faē qꝫ citatio ad ipm nō veniat. aut euz nō apꝛehēdat. vel q̄ vocē iudiciſ audire negligit. Hz iſto vltimo caſu potiꝰ diciſ vere ꝓtumax

Cōtumacia eſt erga iudicem vel prelatum cōmiſſa inobediētia Et ē multiplex. Aliqñ

enim cõmittit in nõ veniẽdo. Aliquãdo in nõ rñdendo. Aliquando in latendo. absentando vel pcurãdo ne ad citatũ veniat citatio. Aliquando in nõ restituẽdo. Aliquando in nõ emẽdando delictũ. Aliqñ in non exhibẽdo. vide Hoff. de sen. excom. §. excõmunicatio fieri habet. in sum. & Buil. ī spe. ti. de ꝓcu. §. j. ꝑ. & nota. vbi distinguit duplicem ꝓtumaciã. Primo scz verã & ꝓsumptã. Secũdo triplicẽ. s. veram. euidentẽ. & ꝓsumptã. vt in glo. nota. in clemẽ. vnica. de do. & ꝓtuma. que est glo. fi. & p Jn. in. c. que rela. de ꝓcu. Bar. in. le. fi. ff. de in inte. resti. & in. l. ex cõsensu. §. ꝟ. ff. de appel. Lyn⁹ & Pe. post Ja. butri. in. l. pcurandũ. §. sin ãt reus. C. ō iudi.

Contínue & cõtínuo nõ semp notat. id ẽ. statim. sed recipit interuallũ. ff. de ver. oblig. le. stipulatus sum. & ff. de solu. l. titia. xvj. q. ij. voluimus. & p Bart. l. celsus. ff. ō vsuca. vbi pbatis extremis pbatur mediũ. Etiaz qualiter cõtínue intelligit ponit Bar. in. l. si quis ita. ff. de condi. & demonstra. nam q̃ tenetur cũ aliquo cõtínue morari nõ teneꝫ quolibet momẽto cũ eo morari. facit ℞ ad questionẽ si testes debeãt pbare q⁹ Titius decẽ annis ꝓtínue possedit funduz. sufficit deponere q⁹ viderunt eũ oĩ anno colligere fruct⁹ vel arare &c. licet nõ ꝓtínue steterũt ī ꝓspectu titꝫ & fundi tñ intelligũt cõtínue p decẽ annos vidisse

Contradictor qñ dicat legitim⁹ ad ꝓtradicendũ alicui actui dimittẽdo aliquẽ in possessionẽ. vide Bar. ī le. a diuo pio. §. sup rebus. ff. ō re iudi. & Jn. in. c. cũ sup. ō re iud. & spe. in ti. ō acti. §. supest

Copulatiua ozõ ōr in qua plura copulãtur vt in oĩb⁹ verificẽt. & iõ ad verificatiõz ipi⁹ oĩm ꝓcursus exigit ex ꝓpzio significato ℈z hũc cõcursum qñq̃ diuersimode sigficat. put diuersa materia vel alius q̃uis modus significandi significare declarat. Uerbi gtia ibi. lego stichũ vel pamphilũ significat vtrũq̃ esse in stipulatione. vel dispositione le. inter stipulantẽ. §. sed stipulante. ff. de ꝟ. obli. l. scire debem⁹. in ꝑn. eo. ti. & l. q̃tiẽs. ff. de lega. ij.

Copulatiua etiã qñq̃ significat cõcursuz alterius tantũ. put ex significãdi mõꝺcludit. Et ad veritatẽ copulatiue reqrit vtrãq̃ p tem esse verã. ff. ō ꝺdi. insti. l. si here⁹. & l. si is q̃. ff. de re. du.

Conuiciũ ōr quasi cõuocium a concitatione vel cõcentu. id est. collectione vocum. s. qñ in vnũ plures voces ꝓferunt. & iniuriã esse labeo ait. ff. de iniu. l. apud labeonez. §. conuicium

Conuenire ẽ simul ī vnũ locũ venire. Etiã ōr ꝓuenire qō alicui cõpetit ꝟm ꝓditiõem suã vt istō ꝓuenit illi. Jtẽ ꝓuenire capitur q̃q̃ p ꝓuẽtione. i. pacto et cõsensu de aliq̃ faciẽdo. Cõuenire etiã q̃q̃ sumit⁹ p aliuz in iudiciũ vocare vl facere euocare. Item est placere. vñ ꝓuenire int⁹ aliq̃s est cõplacere int⁹ illos. et ꝓuenit inter te & me vt des mihi ℔. Cõuenire mihi ẽ ꝓgruere mihi vl adesse mihi. qō me decet & honestũ est

Conuenire me. est alloqui me super aliquo facto

Contuberniũ est matrimoniũ ꝓtractum. et ꝓprie seruorum. insti. de nup. in glo. sup ℣bo. ciues

Corã no. Pau. in cõmento de cõfessi. ca. ex parte. de elec. vt circa li. vj. Et intelligit ita vt pẽsentes intelligãt. ff. de arbi. le. diem. §. forum

Cornicularij dicunt illi q̃ gerebãt cornua: vel aciẽ in bello vel q̃ in aures iudicũ vota ꝓtulerũt sua

Cornupeta. Reqre sup Bos

Corona q̃ etiã clerica ōr. est signũ regni & perfectiõis. cũ sit circularis carẽs angulo in signũ carẽtie sordiũ. qz vbi angul⁹ ibi sordes Debigit & alios ꝓtutib⁹ regere & a sordibus mũdare debẽt q̃ coronas gerũt & sic in deo regnabũt. xij. q. ij. duo sunt. Et quõ rasura tonsura corona differãt & q̃d significẽt. vid glo. in ℣bo tonsurã. in cle. ij. de vi. & ho. cle. Et differẽt iam inter ꝺyadema coronam & sertũ. vide in cle. vnica. de iureiu. Et nota q⁹ rex romanoꝝ coronak triplici corona. Primo ferrea ab archiepo colonien̄si. Aq̃sgrani & significat fortitudinẽ q̃ vincere debet rebelles. & infideles ꝺculcare. Secundo argẽtea ab archiepo mediolanẽsi ī villa Modecen̄. q̃ significat mũdiciã & claritatẽ quã talis ꝓnceps hr̃e ōz. Et hodie vt ī plurimuz dak in Mediolano in eccia scti Ambrosij. vbi Heinric⁹ de quo loquitur cle. & Sigismund⁹ nouissime fuit coronatus. Tertio coronak corona de puro auro ꝑ papa in ecclesia sancti petri ad altare scti Mauricij. Et qz aurũ est metallũ omniꝫ excellenti⁹ significat impatorẽ aliꝫs regiꝫ

z ꝑncipibꝫ ī potētia z iusticia excellētiozem esse debere. vt in glo. cle. vnice. de iureiu. et ꝑ Jo. de pla. in phemio insti.

Corpe viciati dicunt ꝙ sunt mutilati ī mēbris vl debilitati ꝓprie sic ꝙ mēbrū habet sz inefficax. vt oculū cecū. manuz aridā. crus ꝓtractū zc. sic mutilat ꝓprie ōz ꝙ caret aliq membro

Corporati. id est. collegiati. Reḡre supra. collegiati

Corporat⁹ vbis rome ōz ꝙ in aliq corpe et ꝑcipue vbis scribit. sic ꝙdlibet mēbr̄ bois ōz corpatū vel ciuis fact⁹ vel incola. vt. C. li. xj. de pui. corpo. vb. ro.

Corrogare est ꝙsi simul rogare vel simt colligere vel adunare

Corpus qñcz ōz collegiuz siue vniuersitas cuius caput est ꝑlatus. c. nouit. de his que fi. a ꝑla. Et tale corpus potest habere vnuz sigillū. de excess. ꝑla. dilecta. ōz etiā ꝙgregatio ciuiuscuncz ciuitatis vel ville vel castri habere corpus. Jtē quelibet cōgregatio p iusticia facienda. vt cōgregatio scabinoz̄: vel totius vniuersitatis. Jtē societas causa religionis cui puisum est. vnū corp⁹ habere debet instar reipublice. Et res cōmunes. id est. actoz̄ siue syndicū cōem ꝑ quez agere potest. ff. qō cuius. vni. no. agitur. l. j. Jtē epūs cū capitulo suo fac vnū corp⁹. cuius ipe caput est. sz cū clero ciuitat vl dyocesis nō ōz facere vnū corp⁹. sic nec abbatis sa cum clericis suis licet sit caput vnū corpus facit

Corepi. hi remoti sunt ab eccl'ia vt. lxvij. di. §. pres byteri vero. Et poterant cōstitui in villis vel castris. Epi ꝙo nō nisi in ciuitatibus ꝓferebāt tñ minores ordines

Corpus etiā vnuz dicit quod vno claudit spiritu. vt animal Etiā dicitur quod habz partes integrales siue sibi coherētes. vt domus. vel qō habz partes distantes. vt grex populus. collegiū. ſm Bern. de excess. ꝑla. li. vj.

Corruptela est peruersa consuetudo sacris canonibꝫ inimica. de ꝓsue. c. cū venerabil. z de vi. z ho. cle. cū decorē zc.

Corciuia ōz morsus freni. vel ſm alios illud quod come equi imponit vt curuet. C. nulli licere in fre. z eqs z sellis zc. l. j. lib. xj. ſm Accur.

Crassature dicunt que fiūt a latronibus in itinere dū crudeliter ꝓtra transeūtes crassant. de pe. dis. j. a crassaturis. Et crassatores sunt ꝙ prede causa aliquid faciūt z ꝓpri latronibꝫ habent. z sunt ad malū nitentes. vt est text⁹ iūcta glo. in. c. capitaliuz. §. crassatores. ff. de pē. z ōz a crassor. crassari alias grassor

Creditor est ꝙ alienā fidem sequit mutuatā pecuniaz numerādo. Generaliter vero creditor dicit qui ex causa quacūcz alienaz fidem sequit. Et ōz ideo creditor. ꝙa credit debitori

Creta est lim⁹ vel gleba. l. si crete. ff. de fur. z in glo. magna. l. j. C. de ser. fugi.

Crassari est ꝙsi crudelit ꝑdi. ij. Regū. vltio.

Cesset indignatio ꝙ crassat in ꝓl'o. fac. xxiij. q. ij. militare. ff. de pen. l. capitaliū. ad medium. Et notat Jo. an. in clemē. j. de pen. ibo crassantibꝫ

Crimē est peccatū ḡrela. i. accusatiōe z dānatione dignissimū

Criminū capitales erāt carceris custodes. qui etiā stratores dicunt a sternēdo. qz dānatos pungebant

Crimē eccl'iasticū est qō ꝓtinet ad iurisdictionē eccl'ie. vt heresis. sacrilegiū. symonia. ꝑiuriū vsura. adulteriū. xj. q. ij. in sum. lxxvij. dis. c. j. z de fo. compe. cū sit generale. vbi ō hoc ꝑ doc.

Crimen mere eccl'iasticū est qō ꝓncipalit ortum a canonibꝫ sumpsit. z solū cora iudicibus eccl'iasticis cognosci habeat de cui⁹ cognitiōe iudices seculares se nullaten⁹ itromittere pñt. vt ē crimē heresis. Sz crimen mere ciuile ꝑ oppositū est delictū legibꝫ ciuilibꝫ phibitū. alias ī se nō pctm̄. vt ī ciuitate ire de nocte post sonū cāpane. vel cōsimile.

Crimē ꝙo mixtū ē qō spectat ad foz vtrūq vt est sacrilegiū qō spectat ad foz eccl'iasticum. z ꝓt etiā iudex secularis de pena ei⁹ cognoscere z sacrilegū punire. ſm glo. in ꝓbo audinim⁹. in. c. felicis. de pe. li. vj. z de h est glo. sum. xj. q. j.

Crimē lese maiestatis est vbicūcz ꝙs ꝯ vbē aliqd molit. aut ꝙ pfugit ad hostes. vl istos iuuat quacūcz causa. s. armis. ꝯsilio. vel pecunia. vel ꝙ subiectas puincias nitit facere rebelles. vel seditiōes aut bella mouet ī ciuitate. vel ꝙ ꝑlatū magistratū vel principem occidit. vel ꝙ ꝯ latus ei⁹ milit vel arma ferr z occupat ꝓtra rēpublicā. Et idez

De Lr

ōr crimē pduellionis.i.hostile.nā pduellio nes dicunt hostes.sec⁹ si cōmittit h crimen nō ꝓtra rempublicā.qz tūc nō ōr pduellio nis.sed simpliciter lese maiestatis Et nota qꝫ nō subdit⁹ crimē lese maiestatis nō com mittit.vt.in.§.rursus.in cle.pastoralis.ō re iudi.vbi rex cecilie Robert⁹ nō eo mō sub fuit Heinrico imperatori qꝫ crimē lese maie statis in eū cōmiserit

Crimē heresis in multis ꝺuenit cū crimine lese maiestatis.z hmōi ſm canones est ꝑprie lese maiestatis.qz ledit rēpublicā.imperatorē etiā diuinū z celestē

Crimē sacrilegij ſm Azo.z ſm le. fit ꝓpe qñ sacrū de sacro aufert. Ac etiā ſm euz si ꝺs nō sacrū de sacro recipit.vel sacrū ō nō sacro. Sz ſm le.tūc sacrilegiū nō est qz qñ res ꝑuate auferunt de sacro tūc actio furti locū habet. Hosti.tñ dic.qꝫ si accipit sacrū de sacro.vel sacrū de nō sacro sp sacrilegiū fit.vt.xvij.q.iij.ꝺs ꝺs.ꝑsl'r. Et sic ſm le.requrūt duo vt fiat sacrilegium . Primo vt auferatur res sacra. Secundo ō loco sa cro.quoz altez sufficit ſm canones. Sed pone.statutū est vt faciēs sacrilegiū sic pu niatur.quero an ītelligat ſm ius ciuile vel cano. Solutio.si statutū sit a ciuitate itelli gitur ſm leges.l.omnes ꝑpli.ff.ō iusti. z iu re.si fit ꝑ eccām intelligit ſm canones. Dñs catho putat qꝫ etiā ꝑmo casu intelligat ſm can̄. quia disponit de rebꝫ ecclesiasticis.er go debet intelligi ſm materiā subiectā .l.j. C.de edict.succe.vbi est casus a cōtrario qꝫ gradus cōputant ſm leges exceptz causis matrimonialibꝫ. Querit idē domin⁹ catho sacerdos dixit missam in domo laici. dimi sit ibi calicē.qui subtract⁹ est. an competit actio furti an sacrilegij. Nō sacrilegij.qz de iure ciuili nō est sacrilegiū rē sacrā de loco nō sacro asportare. Nec actō furti.quia ca lix est res sacra q̄ in nullī⁹ bonis est. Dicit Ra.fulgo.cōpetere actiōem furti.qz tal' est in domo dei.cui⁹ loco dñs dom⁹ intentare pōt actiōem furti.z forte ꝺlibet hoc posset ff.de iusti.z iur.l.j.§.hui⁹ studij.z etiā in ꝺs bo sacerdotes. Sz de iure can̄.intentatur crimē sacrilegij

Crimen peculat⁹ ſm Azo.eo.ti.locū habet ꝓ pecunia publice recepta vl' intercepta vel quocunqꝫ modo cōtaminata.vt si ī au rum vel argentū vel in es publicū aliquis ferrum vl' simile aliquid inducat.id est ad ꝗciat. Idem est in sacra re.vt in vasis eccle sie. Idem est in religiosis.vt in ornamētis. sepulcris zc̄.

Crimen stellionatus ſm Azo.eo.ti.dicitur a quodā animali reptili quod dicit stellio z est quasi simile serpenti stellionatū quasi diuersis coloribꝫ pictum sicut celuz stellis Et cōmittit hoc crimen qui ī varietate ani mi rem aliquā alteri pignori obligatā siue pignoratā alij postea obligat.z dicit a stel lione.quia sicut ille vermis est vari⁹ in co loribꝫ.sic ille qui cōmittit hoc crimē est va rius in ozez incōstans in mente. Deinde ta men illud crimen locū habet generalit qñ deficiēte in criminibꝫ alia speciali actione equū est aliter subuenire cōtra delinquētē. Sicut em in peculiarijs actio dat de do lo in subsidium.ita in criminibꝫ quibuscū qꝫ vbi titulus deficit criminis crimen stelli onatus obijcit.vt si quis vēdidit tibi mas sam electri ꝑ argento.vl' simile.aut aurical cum ꝑ auro

Crimen fraudati census cōmittitur cuz ꝺs furatur publicā pecuniā sibi accōmodatā

Crimen fraudate annone est cuz portitorez furantur victualia a republica ad exercitū missi.

Crimē piaculare est qꝺ morte expiat

Crimē ꝓcussionis cōmittit q̄ ꝓtextu officij sibi ꝓcessit extorquet cōminādo aliqd ab in uito. Et tali crimine punit ꝺs pena ꝺdru plici.j.q.vij.sanxim⁹ in fi.tā laic⁹ qꝫ clericus punit pena cōcussionis.xvij.q.j.militare.

Cui⁹ ꝺrariū tenet glo.in ꝑbo q̄druplū. di stin.xviij.§.porro.

Criminum alia sunt ꝑuata vt illa quoz exe cutio.i.accusatio vel denūciatio ptinet tm̄ ad illos quibꝫ inferunt.vt furta.damna il lata z iniurie. Alia sunt publica.quoz exe cutio dat cuilibet de pl'o. Qm̄ ad publicā vtilitatē spectat ne maleficia maneāt impu nita.vt sunt homicidia . patricidia .adulte ria.post q̄dragesimū tm̄ diē.vt.l.iure mari ti.C.de adul. Itē crimē lese maiestatz . Itē sunt q̄dā crimia excepta.s.ad qꝫ accusatōz z testificatiōem etiā laici ꝺ clericos admit tunt si bono zelo pcedāt. Et sūt ista.crimē symonie.heresis.z lese maiestatis. z sacrile gij.de quibꝫ vide ꝺcoz.in glo.sum.ij.q.vij. vbi addit crimen dilapidatōis.z.c.cuz.p. marconella.de accu. Et nota qꝫ crimen ōr quinqꝫ modis. Primo sumit ꝓ quolibet

peccato siue mortale siue veniale sit Secũ do p crimine irrogãte infamiã. qđ est accu satione ꝛ damnatõe dignũ. Tertio p pec/ cato qđ euenit ex deliberatõe siue mortale siue veniale sit qđ nõ delet nisi p penitẽtiã Quarto qđ semel cõmissum sufficit ad cõ/ demnationẽ: nõ tñ infamat. Quinto qđ ir rogat ꝑpetuã infamiã. vt no. xxv. di. c. vnũ oꝛarium. §. nunc autẽ. ꝛ. lxxxj. dis. apostol⁹. vñ. Si q̃libet est peccatoꝛ nõ tñ quilibet ẽ criminosus

Crisma fit ex duobꝫ liquoꝛibꝫ. ſ. oleo per qđ puritas mẽtis ꝛ nitoꝛ ꝓscie. Et ex balsamo p quẽ odoꝛ fame figurat. vt est tex. in. c. vni co. de sacra vnc.

De Cu

Cuniculus est riuus directus coopert⁹. vt est glo. in. l. supꝛa iter. ff. de aqua plu. ar. vbi dꝛ q̃ ille cui debet seruit⁹ aque ducẽde per riuũ ꝑt facere cuniculũ. i. de apto riuo coo pertum

Cubicularij dicunt fui q̃ cubiculũ dñi sui pꝛocurant

Curatoꝛ dicit q̃ curã alicuius gerit defen/ dẽdo ipm a ꝑtoꝛe fm leges legitime datus Vl fm alios ẽ ille q̃ res adolescẽtis admi/ nistrat. Dat aũt fm eos curatoꝛ ꝓncipalit reb⁹. ꝛ secũdario psone Tutoꝛ ꝛo ꝓmo ꝛ ꝓn cipalit dat psone ꝛ scõdario reb⁹ l pꝛimoꝛio. Et h est differẽtia vna int tutoꝛẽ ꝛ curato rẽ. Alia ẽ differẽtia. qꝛ tutoꝛ dat pupillis i fra. xiij. annũ existẽtibꝫ. Sz ꝑcuratoꝛ dat eisdẽ vlteri⁹ ad. xxv. annũ. in masculi ab eta te. xiij. Et i feminis ab etate. xij.

Curia media breuis. ẽ loc⁹ vbi reddit ius. l habitatio ꝓncipis. ſz media lõga ẽ meretrix vñ. Curia ius curat. meretrix ẽ dicta curia

Curialis dꝛ ille q̃ est d officio curie vl iudi cis obnoxi⁹. i. obligat⁹. ꝛ adulat ꝓncipibus di. xxxvij. nõne. Uñ curiales dicim⁹ oẽs q̃ quacũq; ꝯditõe obligati sunt curie alicui⁹ publice ptãtis siue milites siue aduocati sint siue iudices siue officiales siue histrio nes ꝛ breuit q̃scũq; siue hñtes officiũ hone stum siue inhonestũ.

Curiositas sumit p subtilitate nimia cura exq̃sita. d renũ. c. j. li. vj. Hã curiosi d his q̃ nõ multũ expediũt sepe disceptãt. d re iudi. abbate sane. li. vj. Nd tñ faciẽdũ nõ est. w i c. j. ꝑal. ꝛ. c. ij. de here. li. vj. ꝛ. C. d sum. trj. et fi. catho. l. nemo.

Custodia ꝛ exhibitio reoꝝ vt dic Azo. fm legistas ẽ custodia q̃ fit in carceribꝫ publicꝭ ꝛ etiã ꝓhibet carceres ꝓuatos. vt pz. ff. ꝛ. C. de ꝓua. carce. mihi.

Cupe sunt vasa facta cã poꝛtãdi fruct⁹.

Culle⁹ vl culcipen⁹ est idẽ qđ sacc⁹ i q̃ poꝛ tat triticũ. ꝛ maxie d coꝛio q̃ supꝛaponit eq. Uel dꝛ sacc⁹ coꝛe⁹ in q̃ ponunt interficien/ tes parẽtes. l. vnica. C. d his q̃ pa. vel li. oc/ ci. vbi dꝛ insut⁹ culleo cũ cane ꝛ gallo galli nacio vipera ꝛ simea

Cũ accipit interdũ p ꝛ. ff. d le. j. l. titio. §. ni/ hil. Et de ꝓ. obli. l. qđcũq; §. nõ solũ. Etiã interdũ accipit p si. ꝛ ꝓncipl⁹ notat tps ꝛ nõ ꝯditoꝝ nisi i ꝯsequntia. l. cẽteꝛimis. i fi. ff. de ꝓ. obl. Etiã fac adiũctũ videri accessoꝛi um nõ ꝓncipale sic ꝯiũctio. vt. l. si fundũ. ff de fun. instru. Et nota q h dictio cũ iuenit in duabꝫ ptibꝫ oꝛõis. Uno mõ est ꝓpositio ꝛ ꝯstruit cũ ablatiuo. Alio mõ ẽ aduerbiũ tpis. Prio mõ sigt dupl⁹. ſ. accessoꝛie ꝛ ꝓn cipalit. Accessoꝛie ibi. Lego fundũ cũ veste. equũ cũ capistꝛo. fundũ cũ ei⁹ instꝛo. l. j. ff. d pecu. le. l. si cui fundũ. ff. d fund. instru. ꝛ in/ stru. lega. Idẽ in ꝓtractu vt depono seruũ cũ veste. l. j. §. q̃ deposita. ff d ꝓposi. Et ibi no ta. p glo. ꝛ doc. Et ẽ effect⁹ q nõ dꝛ depositari⁹ restituere accessoꝛiũ sine ꝓncipali. Et si fu⁹ moꝛit sine culpa depositarij vestis p se peti ꝑt alias locupletaꝛet depositari⁹ sine cã cũ iactura aliena qđ essz iniquũ. d re. iu. locupletari. li. vj. Principalit aũt scdo mõ ꝯsigit qñ ressꝯsigit q̃z vna nõ est alteri ac cessoꝛia vl cũ psonasꝯsigit ꝛ pẽm aut ma trẽ. l. iij. ꝛ. iiij. ff. de pecu. §. si q̃s. insti. d legi. ꝛ licet inter filium ꝛ matrẽ aut patrẽ nõ sit eq̃ ꝓncipalitas q̃ ad honoꝛẽ debitũ ꝛ reue/ rentiã q̃ debent parẽtibꝫ a liberꝭ ꝛ ñ ecõtra Est tñ ꝓncipalitas equalis inter eos: q̃ ad effectum iuris. nam extincto legato i patre vel matre nõ sequitur ergo q in liberis ex/ tinctum sit. qꝛ anima que ꝓncipali⁹ est in p sona est a deo. ꝛ nõ a patre vel matre Item ex cõmuni modo loquẽdi dictio cuz signat accessionẽ honoꝛis inter psonas. vt dicen/ do veni mecũ. signat te mihi accedere asso ciando accessoꝛie. secus in dictione. vt di/ cendo ego ꝛ tu eamus. qꝛ signat vtrũq; ꝓn cipalem. Sz ibi. dñs vobiscũ. nõ põt signi ficare q dñs accedat vobis. quia hoc non patitur summa ꝛ ĩmutabilis maiestas. Et nõ refert si ꝓponat accessoꝛium sic dicẽdo.

depono capistꝝ cũ equo. lego instrumẽtuꝫ cum fundo. argu. l. ꝓposteri. C. de testa. nisi essent alie ꝺiectureꝫ quibꝫ ꝺcluderek voluntas testãtis. legãtis. vel ꝺtrabẽtis. Item dictio cũ posita circa numeꝝ non includit Verbi grã. Testatoꝛ deposuit apud Seium. cc. ꝛ legãdo bona. dicit Seio. ccc. cuꝫ cc. que apud eũ deposui lego. nõ includuntur cũ. ccc. l. si is qui ducẽta. in ꝑn. ff. de redu. Sed cũ put est aduerbiũ significat tẽpus ꝛ dilatiõem. qñꝯ exꝺitione. qñꝯ etiam acceleratiõem tpis ꝛ dilatiõem signat ibi. pmitto cũ Titius moꝛietur. l. nã ꝛ si. ff. de ꝺdi. ꝛ demon. tempꝰ ꝛ ꝺditionem signat ibi. lego Titio impuberi cũ quattuoꝛdeciꝫ annoꝝ erit. l. si titio. ff. qñ di. lega. ce. fa. le. q̃ promisit. de cõdic. ꝛ demon. Item signat tẽpus ꝛ nõ cõditionẽ. ibi. lego Titio cum ipe moꝛiek. l. heres meus. in ꝑn. ff. de condic. et demonstra. idẽ in. l. ex his verbis. C. quãdo di. le. ce. Quãdoꝯ nec tempꝰ nec dilatiõem significat. vt ibi. pmittis decẽ cum petiero vbi statim cũ petit soluere tenek. Qñꝯ etiã nihil significat. ꝛ frustratoꝛie ponik. vt ibi. lego cũ heres adierit hereditatẽ. l. ij. ff. de ꝟbo. signi. Bar. ꝓdicta ponit ꝛ in. l. gallus. § j. ff. de libe. ꝛ posthu. vbi ponit differẽtiam iter et ꝛ cũ. vt nota. in. l. stichum q̃ meus. ff. de lega. j. an inducat cõditionẽ vel demonstrationẽ. de ꝟ tex. singularis in. l. si ita fuerit. §. fi. ff. de manumiss. testa. ꝛ qñ induc copulam. in. l. illi cũ illo. ff. de vsufruc. lega. et qñ est ꝺiunctio nõ faciẽs ꝺditiõem. in. l. demõstratio. ff. de ꝺditi. ꝛ demõstra. ꝛ quãdo est aduerbiũ tũc iungit verbo futuri tpis. ꝛ principaliter notat tempꝰ. ꝛ in cõsequentiam ꝺditiõem. vt no. Bar. in. l. j. ff. de cõdi. ꝛ demon.

De Da

Almatica est ue

Ostis qua modo vtunk oẽs ꝺyaconi ex ꝺsuetudine in solẽnitatibꝫ. vt. lxxvj. ꝺis. de ieiunio. Aliquitus tamẽ sine ꝺcessione pape nec epis nec ꝺyaconis licebat hec vestis. ꝺis. xxiij. c. omnis filius

Damnũ est diminutio vel ademptio patrimonij. ꝛ ꝺra demo vl ꝺiminuo. ſm Hosti. ff. de dam. infec. l. iij. Etiã qñꝯ damnũ est lucrũ cessans, de q̃ an veniat iꝺdẽnatiõem no. in. c. cõquestus. de vsuris. Et diuiditur damnũ sicut actio. qꝛ alia est de dãno dato. alio de dãno infecto. ꝛ actio de dãno dato cõpetit ex. l. acq̃. Reqre supra. actio legis aq̃lie. Duo aũt in hac actõe requirunk. scꝫ q̃ damnũ datũ sit. ꝛ q̃ culpa dãtis ꝓcesserit. Et aliud est dãnoꝝ restauratio ꝛ expensaꝝ satisfactio. vt de iniu. ꝛ dam. da. c. i nra. Dak aũt alicui damnũ in ꝑsona boꝛis. puta si seruus castrek. vel sik. ꝛ etiã in bestijs vel alijs rebꝫ. de q̃ materia vide Hosti. ꝺ ñiu. ꝛ dam. da. Nec q̃libet actio iniuriaꝝ est ꝓpria. qꝛ actio dãni dati ciuik est. put patꝫ p legistas ꝛ Hosti. vbi s.

Damnũ infectũ ſm spe. de no. ope. nũcia. in tractatu libelloꝝ. §. nũc dicam⁹. ꝺꝛ si edificiũ alicui⁹ ruinã minak edificio vel prædio alteri⁹ vicini. tũc em̃ edificij istius vel ꝑtis dñs a dño edificij ruinã minãtis petere ꝑt q̃ sibi caueak noie damni infecti. q̃ stipulatio ꝓtinebit totũ interesse illi⁹ vicini. ff. e. ti. l. stipulatõe. ꝛ l. sꝫ ꝛ si ꝺitõe. ꝛ l. dãni infecti. Et damnũ paterꝫ q̃ rebꝫ tuis aliq̃d decrescit. nõ q̃ accrescit. q̃ aũt lucꝝ amittꝫ: damnũ nõ pateris. Etiã quoddã damnuꝫ siue interesse est circa rẽ vt si subtraxisti mihi instrumẽta quibꝫ possessio firmak tenerꝫ mihi ad damnũ. qꝺ ꝓtingit ꝓter ablatõeꝫ instrumentoꝝ. ꝛ q̃ddã damnũ est extra reꝫ Differũt etiã damnũ ꝛ iactura. vt no. Joan. in nouella de elec. qꝛ sepe. li. vj. Et nota q̃ q̃ occasionẽ damni dat damnuꝫ dedisse videk. ff. ꝺ re iudi. l. is q̃ dãnũ. ꝛ. c. si cl'pa. de iniu. ꝛ dam. da. ꝛ iõ tenek si dat operam rei illicite. ꝛ etiã si licite dũ nõ adhibet diligẽtiam quã potest

Dãnas in iure ciuili qñꝯ est nomẽ adiectiuũ oĩs generis. idẽ valẽs q̃ damnak⁹. vt in. l. dãnas esto. ff. ꝺ vsu. ꝛ vsufruc. ꝛ. l. si pluribus. ff. de lega. ij. ꝑmo rñso. §. ꝛ si ita legatũ Alias capiendo in multis legibꝫ non esset structa ꝺgruitas

Dapifer dicitur ferens dapes. ꝛ est nomen officij magne dignitatis in curia imperatoris. vñ inter proceres eligentes impatoꝛẽ computatur

Dapsilis est ille qui liberaliter ſm mensurã cõmunicat

Dare in arte notariatus dupliciter capitur. scilicet proprie ꝛ improprie. Proprie quando res data trãsit in dominiũ accipiẽtis. vt in instrumẽtis in quibꝫ agitur de re. alie. et

De

dom. transf. in quib⁹ transfertur dominiuz si tradēs erat dñs. al's nō. Ñ dare ꝓprie est accipientis facere. aliter em̄ nō datur nisi sic detur q⁹ in ip̄m cui datur statim dñiuz transferat. Improꝑ capit in instrumētis emphiteosis. z feudi. z locatiōis. vbi ille q̄ locat vel ꝓcedit. licet dare dicat. nō tñ dñium trāsfert. Et est differētia int⁹ dare donare z tradere. Nā tradere ōr q̄ solū possessionem trāsfert z nō dominiū. Deb⁹ no. xxiij. q. vj. §. vlt.

Data vel datū est characterizatio ī fine constitutionū vel litteraz inscripta ex q̄ cognosci potest q̄ anno mense vel die instrumētū vel quelibet listera emanauit z a quo tempore obliget constitutio vel ꝓsit gratia ī scriptis facta. vide de hoc Jo. an. in fi. li. vj super data

Datio in solutū est datio p solutione z satisfactione. z est vna species cōtract⁹ innominati. s. do vt facias. Uerbi gra. Ñ Petrus deberet Johi centū. agit inter ipos vt Petrus det ei in solutū. i. p solutōe z satisfactōne ciusdē vnā domū.

De De

Debet z oportet aliq̄n dicūt necessitatē. aliquādo honestatē. vide Jo. an. in c. fi. de iura. calum. sup ꝙbo ptē illā. z no. in. c. intelleximus. in verbo. debet. de iudi. Et nota q⁹ verbū debet in ꝓpria significatōe importat necessitatē. vt est glo. in cle. attendētes. in ꝙbo debeāt. de sta. regula. Sed honestatez significat. xxv. q. vij. c. j. vbi eq̄tate suadente verba possunt improꝑiari. C. de pigno. l. iij. c. intellexim⁹. palle. ff. locati. l. si. vno secundo rñso. z. l. q̄ rome. §. fi. ff. de ver. obli. de bap. c. maiores. ꝙs. certū. Jtē debere est ō alio habere. ergo q⁹ nō est. nec esse potest nulli debeā. Et sic nec obligatōem nec actionē parit cū actio sit ius ꝓsequēdi ī iudicio q⁹ nobis debeā fm glo. in regula. nemo. ō regu. iu. li. vj.

Debitū est quod aliquis alteri ex naturali ꝛ ciuili obligatione tenet. Et debitū intelligitur remitti in redditiōe cyrographi vel īstrumēti. nō aūt sic in redditōne pignoris. Jtem debitū est q⁹ exigit⁹ ab inuito. xiij. q. j. q⁹ debetur. ff. de ver. signi. l. debitor. et est glo. in cle. j. de deci. Et debitū ciuile potest capi duob⁹ modis. Uno modo efficaciter ꝓprie. put est ī cyrographo post biennū vꝛ in obligatione ciuili resultante ex sentētia. le Julian⁹. ff. de ꝓdi. inde. Secūdo modo improꝑe z inefficaciter. put est in omni debito regulariē cui obstat exceptio. vel etiaz pone exemplū fm glo. in. l. j. ff. de ꝓdi. inde. scz in cyrographo añ biennū

Debitor est qui accipit pecuniā a creditore. Jtem fm marcellū ōr qui nactus est exceptiōem iustā nec a naturali equitate abhorrentē. i. discrepantē fm Accur. in. l. marcellus. ff. de regu. iu.

Debitores ciuitatū sunt qui tenentur ciuitati. sed in actiōe debiti fiscus ꝓcedit. vt. C. eo. ti. l. ij. li. xj.

Debiti viā venire est debitū posse petere

Decanus nomē dignitatis est. Et dicitur a decos. id est. decem. z canos canonic⁹ qua si ad minus supra decē canonicos cōstitutus fm Brecistā. licet quandoq⁹ sit fine sūma. Etiam decanat⁹ est societas decem virorum fm Hug. z Accur. ibidē in rubri. ō deca. C. li. xij.

Decima fm Hostiē. in summa de deci. §. j. est omniū bonoz mobiliū licite quesitorū pars decima. deo data diuina cōstitutōne debita. vt colligitur de deci. c. j. z. c. parrochianus. c. nō est. c. tua nobis. §. vez. c. cuz nō sit ab homine. Et est danda de omnib⁹ bonis iuste acquisitis. eo. ti. c. cū ex trāsmissa. z. ca. cōmissum. scz de lana. feno. z piscarū. nullis deductis expensis. c. pastoralis eodē ti. z. c. cū homines. etiaz de molēdino ad ventum. c. ex transmissa. ꝑallega. Jtem de apibus z omni fructu. c. nuncius. eo. ti. z tenētur decime in signū vniuersalis dñi nec sunt retinēde. quia forte clerici mali. sz soluere compelli debēt p eccl̄iam appellatō ne re. c. tua nobis. ij. in fi. De hoc vide glo. in ꝙbo. p̄moniti. ī cle. ij. ō iudi. que dicit. vi detur expediēs eccl̄ys q⁹ faciāt monitiōez generalē. fulminantē excōicatiōis sniam ī nō soluētes decimas. imo ꝛra pertinaces inuocari potest brachiū seculare. ca. postulasti. de homici. Et notat Lodo. de roma. in singularib⁹ suis. q⁹ sacerdoti petēti decimas nō pōt obiici cōpensatio. z dicit q⁹ glosa singularis est quā legiste ignorāt. xvj. q. j. ca. decime. Et est rō. q⁹ fisco petēti tributa nō pōt obiici cōpensatio. l. iij. z. iij. C. ō cōpen. z. le. auferē. §. q̄ cōpensatōem. ff. ō iure fisci. g̃ multo magis nec ī decimis q̄ deo debent. vt supra

De

Decimaꝝ tres sunt spēs ꝑm Hosti. in sum. scz quedā psonales. q̄ debent ex ope psonali. vt ex artificio scīa. militia negociatōe ꝛc. quedā p̄diales que pueniūt ex p̄dijs. vt vinum. blada. fructꝰ arboꝝ. ꝛc. Tales em̄ dā de sunt illi eccīe in cuꝰ parrochia sita sūt p̄dia. de decī. ad apostolice. etiā decimas p̄diales tenent soluere iudei. c. ō terris. eo. ti. Itē debēt solui ō diuersis seminib⁹ vnius agri. nō tantū de vno si fuerit successiue seminata. c. ex pte canonicoꝝ. eo. ti. Etiam cisterciēses ꝛ alij. q̄ si nullo gaudēt p̄uilegio dare tenent decimas de terris ō nouo acq̄ quisitis. licet eas ꝓprijs manib⁹ excolāt. ca. nup. eo. ti. Quedā sunt decime mixte scōm Hosti. ibidē. ꝛ pñt dici hec ō quib⁹ dubitatur vtꝝ sint p̄diales vl̄ psonales. vt ō agnis ꝛ fetib⁹ alioꝝ aīaliuꝫ que sunt in pascuis ꝛ gregatim pascunt.

Declinare sniam est paulatim illā ifirmare ꝛ ideo nisi sentētia declinet rebus iudicatꝫ stabitur.

Decretū ꝑm specu. ō ꝛ multis modis. vt ī ti. de ꝓmo ꝛ secūdo decreto. §. ō ꝛ ergo. Qñq̄ ō ꝛ sentētia diffinitiua. vt. ff. de re iud. le. decreta vl̄ interlocutoria. ff. ō assesso. l. j. ī fine Qñq̄ ō ꝛ id qō papa cōstituit seu statuit de ꝯsilio cardinaliū nulla facta ꝯsultatōne. et tūc in scriptis redigit. vt de rescrip. pñti. ex dil. decreta. ꝛ. c. seq̄n. Qñq̄ est ꝯsequēs cō/sensus eligentiū in scriptꝫ redactꝰ. vt. ij. q. j. legū. ō elec. ī notuit. Qñq̄ est illud qō capitulū vl̄ ordo. vl̄ vniuersitas. vl̄ maior pars ordinauit. vt. ff. q̄ cuiuſ. vni. no. le. plane. ꝛ q̄si p to. Qñq̄ est iudicꝫ autoritas ī alienationib⁹ reꝝ p̄cipue minoꝝ interposita. vt. C de p̄di. minoꝝ. i. interposita. p totū Qñq̄ decretū ō ꝛ auctoritas ꝓncipis in rescriptꝫ bñficialib⁹ interposita. vt de rescrip. c. gra. li. vj. Et ꝑm Azo. illud decretū est ꝯfirmatorium gre. q̄ ex h̄ ꝓnceps insinuat suā voluntatē que seruāda est. Etiā ꝑm eū ligat ignorātes. Est etiā q̄ddam decretū decurionū. qō in inuitos sup⁹ muner⁹ reꝝ tribui pōt exceptis q̄ liberaliū studioꝝ laboribus insūt. ꝛ q̄ medendi causa funguntꝫ. C. de decre. decuri. l. exceptis. li. r. Qñq̄ decretū ē iussus iudicis quo mādat bona alicuꝰ ꝓpter eius ꝯtumaciā possideri. Et illud diuidit in primū ꝛ secundū decretū. decretū ꝓmū est ꝓmus iussus iudicis quo mādat bona ꝓpter ꝯtumaciā in penā ꝯtumacis detineri. Vel sic describit. Primū decretū est alicuꝰ rei p̄hibite regulariter. vel ꝓmisse regulariter ī certo casu facta ꝓma ꝓhibitio. vel ꝓmissio referendo singula singulis Secūdum decretū eodē modo describit. nisi q̄ ibi ponitur secūda ꝓhibitio vel ꝓmissio. ꝛ taliter ō ꝛ ꝓmū rescriptū secūdi. Qñq̄ interponit ꝓmū decretū ꝛ nō secundū. quia in aliquibus nō est opꝰ secūdo. vt no. in. c. quoniam frequēter. §. in alijs. vt lit. nō ꝓtest. in glosa sup⁹ ꝟbo ꝓstituet. ꝛ illud decretū habz locū in actiōe reali vel psonali. licet diuersimode. vt dicto ꝛ §. seq̄n. ꝛ ī ponit añ litē et pꝰ. ꝛ quotiēscūq̄ aliquo ꝓtumace existēte adhuc nō ita liquet ō causa q̄ diffinitiua sententia valeat terminari. vt in dic. c. qñq̄. ꝑ allega. Decretū secundū est secūdus iussus iudicis q̄ licet bona alicuꝰ ꝓpter ꝓtumaciā possideri q̄ prius ō ꝓmo decreto detinebā tur. vt de eo q̄ mit. in pos. c. j. in glo. vltima. ꝛ habet locū ꝑm quosdam in actionib⁹ psonalib⁹ tantū. qz ꝑm Berñ. in glo. vbi supra in realib⁹ solū lapsus anni ꝓstituit missum ex ꝓmo decreto vex possessorē. nec est opus secūdo. ꝑm alios tñ habz locū tā in realibꝰ q̄ in psonalib⁹. de hoc plene no. Berñ. i. c. ꝓtingit. de do. ꝛ ꝓtuma. in glo. vltima. Vl̄ sic ꝑm Lodo. ō roma. Est ꝓma iudicis aggrauatio punitiua cōtumacie. ꝛ sic suo mō diffinit secundū decretū. ꝛ secundū nō potest interponi nisi ꝓtra latitantē. ꝛ latitatio est debitorꝫ abscōsio fraudulēta in damnū creditoris. le. fulcimus. §. si quis possidz. ff ex qui. cau. in pos. eatur. qō est vex nisi peri culū sit ī mora. tūc em̄ interponit secundū decretū ꝓtra nō latitantē debitorē. ꝛ nota. Jo. an. in. c. cōsultationib⁹. de off. deleg. in nouella. ꝛ Bal. dicit in. c. j. de mi. va. q̄ con tu. est in vsib⁹ feu. Sed vtꝝ secundū decretum sit snia interlocutoria vel diffinitiua. effectꝰ est magnꝰ. vt in. c. cessante. de appel. ꝛ le. qō iussit. ff. ō appel. vbi p Bar. ꝛ C. ō epis. audi. le. ij. p bal. ꝛ le. fi. finita. §. si forte. ff. de dam. infec. vbi p dy. ꝛ varie loquūtur. Dz Lodo. de roma dicit q̄ secundū decretuz est sentētia interlocutoria. alle. glo. singularem in. l. pñti. ij. cum aūt. in ꝟbo ad moduz C. de his qui ad eccle. cōfu. ꝛ ꝓbat ratiōib⁹ nam sentētia diffinitiua nō potest dari contra minorē. vt in. l. cū ꝛ miores. C. si aduerꝝ iudi. Sed secundū decretū patit mi/nor. l. si minor. C. ō bo. au. iu. pos. ergo non

est diffinitiua.ſz interlocutoria. Preterea diffinitiua nō ferr̄ lite nō ꝓiesta.l.fi.§.illud C.de tem.ap.z.l.pbatā.cū similibus Sed ſcōm decretū ſic.vt in.l.cū ꝓponas.C.ō bo. auc.iudi.poſ. Ex hoc ergo iuſtificaf dictuz ſingulare Inno.c.dilecto.ō ꝑ.ſig.vbi vult ꝙ quādocūqz iudici ꝓſtaret ſecretū iterpo ſituz eſſe iniuſtū poteſt illud reuocare. Nō etiam tenet Bar.in.l.nō videf.j.ff.de iudi. licet canoniſte cōmuniter reꝓbēt pfatuz dictū Inno.z male Dec Lodo.de roma. in ſuis ſingularib. Et nota ꝙ ſm Inno.z Hoſti.differūt .decretū.auctoritas. cōſen ſus.iudiciū.vel collaudatio. Hā decretuz eſt ſnīa qua iudex ꝓtractū iuſtū futuꝝ fore decernit auctoritatē ſuā interponēdo vel i mittendū declarādo ꝛc. Sed auctoritas ē aſſenſus auctoriſabilis q̄ cōpetit ſibi ex pu blico officio iudicis vel legitima admini ſtratione.vt tutori z curatori. Cōſenſus āt ſiue collaudatio eſt multoꝝ volūtas ad q̄s res ꝓtinz ſimul iūcta.no.Jo.an.in glo. ma gna.in fi.c.j.de re,ec.nō alie.li.vj.z ibi vide iura de hoc

Decretalis epiſtola eſt in qua papa ad ꝓſul tationē alicui⁹ reſpōdet.de reſcrip.c.j.ſiue ſolus ſiue de ꝓſilio fratꝝ.vt de electi. bone memorie.j. Unde.decretū ſtatuit decreta liſqz rñdet.ſed canon eſt ꝓſtitutio eccleſia ſtica vel ſtatutū in ꝓcilio generali editum. Uñ Cōſtitutionū alia ciuilis q̄ ōr decretū forenſe vel ciuile. Alia eccīaſtica que ōr ca non. Et ꝓſtitutio ōr dupl'r. Uno modo cō muniter.z ſic cōꝓhendit oēs decretales l.z decreta. Alio modo ſtricte.z ſic ꝓſtituti ones dicunf ꝓncipū.leges populi romani edicta ꝓtoꝝ vel etiā iudicū. Quia ōr iudex citare trib⁹ edictis. Et de differētia horuz nōminū decretalis epiſtola.decretū.canō. dogma.mandatū.interdictū.z ſanctio eſt glo.ſum.di.iij. Itē no.Archi.xx.diſt. ſup glo.ſum.in fi.ꝙ decretalis epiſtola. aut diſ finit.aut imperat.aut phibet.aut pcaf.aut indulget. Et ſic quo illoꝝ modoꝝ neceſſi tatē inſerat ponit ibi.

Decurio ōr q̄ decimā ptem de bonis ducit. vel qui eſt ſup decē milites ꝓſtitut⁹ i curia dominoꝝ vel ꝓncipū.ſicut centurio ſuper centū.q̄ al's etiā vocatus eſt centenari⁹ Et vtunf illo vocabulo theologi.qz ōr in ma chabeoꝝ.ꝙ Judas ꝓſtituit duces ꝑtem tri bunos z cēturiones. Beda tñ dic̄ ſup illō Luc.xviij.z Marc.xv. Joſeph nobilis de curio.ꝙ decurio vocaf ideo.qz eſt de ordi ne curie z officio curie adminiſtrat. Qui etiā ſm euz ōr curialis a ꝓcurando.qz ꝓcurat munera ciuilia z curialia. Unde de hoc.ff de decu.z fili.eo. Quidā aūt dicūt decuri ones appellari ex eo ꝙ cū ciuitates z man cipia ꝓſtruebanf cuiuſqz loci .gra conſiliū. decima ps hoim pia colligebāt.vt.ff.de ꝑ. ſigni.l.ſi pupill⁹. Et quidā dicūt decuri ones eſſe ex eo ꝙ cū colonie ducerenf. deci ma ps eoꝝ q̄ ducebanf ꝓſiliū publicū cōſti tuebāt.z decuriones vrbis romane a mu neribꝫ excuſanf.vt.C.e.ti.li.xj.

Decuſate.i.ornate.vñ ōr.ille decuſate loqui tur.i.ornate

Dediticia libertas ſm Azo.in ſum.e.ti.ho die ſublata ē.ſz olim eoꝝ dicebaf dediticia libertas qui ſic ſequebātur vt toto tpe vite ſue ſuili iugo detinerenf.poſt mortem ꝓ periperēf i libertatē.vt colligif in.l.vnica.C de la.li.tol.z inſti.ō ſucceſſ.liber.§.vlt.z.l. vnica.C.de dedi.li.tol.

Deditic̄ liberti olim erāt z dicebanf hi qui ſe debebāt timore rōe z deſtructōe ſua talē libertatē ꝓſequebanf. Et dicebanf liberti forte ꝓpter ſpem libertatiſ. vñ verius liberti vocabanf.qz fere liberi erāt.licet ſuire co gerenf. Hodie ꝓo nō ſunt.z ſic hoc nomen deditic̄ nihil ſignificat p ſe vel adiūctiue ſi cut chymera. Nec illa libertas eſt vnqz in vſu frequētata.put hec oīa ponit Azo i ſū. C.de dedi.li.tol. Erāt aūt hi peſſime ꝓditi onis.quia toto tpe vite ſue erant ſerui z in morte liberi.vt dictū eſt.vt inſti.de liber.§ libertinoꝝ aūt. Et dicūt doct.ꝙ tales non erāt ſui.ſz coacti erāt ad ſuiendū.z erāt in ducti ex.l.heliaſcētia q̄ etiā m'ta alia.ſ.ma la induxit.vt in glo.inſti.ti.pal.

Defalcare eſt aliq̄d ab aliquo iure debito i ſolutū ꝓputare. Uel de iure aliter ōr defal care ad modū legis fauiane iuxta notata in ſti.e.ti.ſup rubrica

Deductio eſt defalcatio vl' ſeꝑatio.qz dedu cere ſeꝑare ōr.

Defenſor eſt ille q̄ ſine mādato cautōe ꝓſti ta de iudicato ſolui aliū defendit vel eius defenſioni ſe offert.vt.ff.de ꝓcu.l.ſi ꝓcura tor.§.finali.z.l.ſi defenſor.cū ibi no.z inſti. de his ꝑ quos ag.po.§.ſi ꝓcurator.et.§. aliꝫs. Et vide ibi ſpe.in quibus cauſis iter uenias vel non

DE

Defensores ciuitatū ſm Azo. in ſum. eo. tit. ſunt hi q̄ in omnib⁹ tanq̄ patres potius q̄z vt iudices ſe habere dicūt. vt ita nomis ſui vtant officio. C. e. ti. l. iij. z in auc. vt iudi. ſi ne quoq̄ ſuffra. §. eos. Cōſtituit aūt defen/ſor ciuitatis decreto. cuz remunerādo ſine electione poſſeſſionū in illa ciuitate ꝺ ſiſten tium. vt ī auc. e. ti. §. nos & in decreto. coll. ij. Ineſt aūt officio defenſoris hui⁹ ꝑbere auctoritatē qñ agit apud eū et volūtate pti um. vt adoptio. emancipatio. manumiſſio teſtamēto. vt in auc. eo. ti. §. ſz neq̄ ꝓprios Itē donatōis inſinuatio. in ꝓtētioſa autez redditōe hz cognitiōz vſq̄ ad. ccc. aureos. vt in auc. ꝑal.

Defendere eſt vicē dñi ſubire. vel illud face re quod faceret domin⁹. in. l. prealle. §. z iu dicare. z olim vſq̄ ad. xl. annos potuit. vt C. e. ti. l. j.

Deferre aliquem eſt eū accuſare. Hz defer re alicui eſt grates z reuerētias ſibi facere. vt. ff. de accu. l. libellis. Et ſic dicim⁹. plus deo deferendū eſt q̄z hoi. de ſen. excō. c. rela tum. xj. q. iij. quiſquis metu. z. c. Julianus. Differūt tam deferre z accuſare. in hoc. qz deferre fit reo abſente. ſed accuſare fit reo preſente

Deferre iuramentū eſt aliquem artare vel aſtringere ad iurandū. z qñq̄ deferꝝ a iure qñq̄ a iudice qñq̄ a pte. qñq̄ etiā delatio a parte parti referꝝ. de omnib⁹ his nota. C. de iureiurā. l. j. Poteſt aūt ipm deferre ma ioꝛ. xv. annis. etiā minoꝛ ipm deferre nō p hibetur. dū ſaltē ꝺditio ſua nō peioꝛ fiat. ſz ſi ledaꝝ reſtituit. ff. de iureiu. l. nam poſtea. §. ſed ſi minoꝛ. Etiā paterfamilias non fili ufſamilias. C. de iureiu. l. nec fili⁹. Item li ber nō ſeru⁹. ff. e. ti. l. multomagis. als q̄n/ tomagis. in fi. Itē cōpos mētis nō ꝓdigus nec ꝺſimiles. vt. l. tutoꝛ. §. ꝓdig⁹. ff. e. ti. z. ff. in reb⁹ que ad nup. per. Si aūt adminiſtra tionē adit tāq̄ ꝓcuratoꝛ licet ei iuramētū deferri in trib⁹ caſib⁹. ſ. ſi ſpēalē habeat ad/ miniſtratiōem. ſi in rem ſuaz ſit datus ei. ſi generalē z liberā habeat adminiſtrationē. vt. ff. de iureiu. l. iuſiurandū. §. ſi tibi. z. l. ſe. Et ep⁹ habet hāc adminiſtratōnem quo ad ea que alienari poſſum. Qui aūt defera tur dicendū eſt ſm Hoſti. q̄ a parte pti de fertur qđ vocaꝝ ſm eundē iuramentū vo luntariū vel extraiudiciale. Uez aliud eſt neceſſariū z iudiciale. ſcz quādo iud⁹ ꝑpar ti defert. vt. C. de iureiuran. l. iij. §. boneſi/ dei. Uide de hac materia Hoſtien. in ti. ꝺ iureiurā. ſub. §. de iuramēto aſſertoꝛio. q̄ſi p totum

Defectus hui⁹ dictionis ſignificatū claruz eſt z ſignificat qđ impoſitio ſignificare di/ citat. ſ. defectū realez ſed defectus modi vel ꝺditionis ꝓ incōplemēto habeꝝ ꝓut ex natu ra cōditionis vel modi vel quouis alio ſi/ gnificādi modo inferꝝ vel ſignificare ꝓclu ditur. vt dicēdo ꝓmitto. inſtituo vel lego ti bi decem ſi capitoliū aſcenderis infra men ſem. z ꝓ te ſtat quo minus aſcēdas parēdo ꝺditioī z nō vis imo recuſas expreſſe ſi mē ſis labitur ꝺditio vere eſt defectiua. et ꝫ de fectus ſignat diſpoſitiōem defectiuā. l. qui heres. §. fi. z p totum. ff. de ꝺditi. z demon. Si aūt legatario volēte implere heres im pedit tūc defectus iſte ſignificat implemē/ tum cōditionis. z ꝓ hec purificatioz diſpo ſitionis. l. iure ciuili. ff. ꝺ ꝺdi. z demon. Si aūt tertius impedit impleri tūc ſi iuſte ſig/ nificat impletā. l. titiuſ. eo. ti. ſi tert⁹ iniuſte impedit z eſt ſoluendo habetur ꝓ defecti/ ua. l. iñ neraci⁹. ff. ad le. aquili. Sed iſte ter tius nō eſt ſoluēdo habeꝝ ꝓ ipleta. ar. l. fi. ff ꝺ eo ꝓ quē factū eſt. in ꝓn.

Defunctio eſt a debito liberatio. inde defū/ ctus. i. liberat⁹. Secūdo idē eſt qđ moꝛtu⁹ vt capit. C. ne de ſta. defun. l. poſt quā. et p totū ti. Et fortez ꝺ ioꝛ moꝛtu⁹ defunct⁹. q̄ li berat⁹ a miſeria ꝺditionis humane

Defunctoꝛie z ꝓfunctoꝛie idē ſonāt qđ trāſi toꝛie vel curſoꝛie

Degradare eſt deponere de oꝛdine. vt. l. xxxj. diſ. dictū Qualiꝝ aūt habeat fieri degrada tio nō. de pe. c. degradatio. li. vj. nā depone re fit ſimplici ꝓbo. ſic ſuſpēdere. Degradare aūt cū ſolēnitate

Deierare eſt falſe iurare. c. in lr̄is. de teſti. z. ca. lr̄as. de ꝓſum.

Delatoꝛ eſt idē qđ accuſatoꝛ. vel q̄ bona ali qua tanq̄ vacātia fiſco denūciat. id eſt. ma nifeſtat. vt. v. q. vj. Delatoꝛi. vbi habes q̄ aut lingua capuleꝝ. aut ꝺiuncto caput amputē tur z ſequit Delatoꝛes aūt ſunt q̄ ex ſua in/ uidia ꝓdunt alios.

Delegatus eſt cui cauſa cōmittit terminan da vel exequēda vices delegātis repſentāſ z in iuriſdictiōe nihil ꝓpriū habēs. vt. ff. de offi. ei⁹ cui man. eſt. iur. l. j. in fine. z. le. iij. de offi. dele. ſane quia. z. c. cū olim. z Hoſtien.

in sum.eo.tit.vel sic. Delegatus est is cui a summo pontifice vel ordinario vl̃ delegato ꝓncipis causa cõmittit. Itẽ inde venit subdelegat⁹.qui ꝺr respectu delegati. Itez is cui ꝓncipiũ cause vel mediũ cõmittitur ꝛ sic inde ꝓprie dici potest.vt ca.sup q̃stionum.§.porro delegat⁹.eo.ti. Delegatus tñ ꝓprie delegare potest ꝓncipiũ.mediũ ꝛ finẽ in.§.intẽtionis.c.sup questionũ.pall. Vel ſm spe.eo.ti.in ꝑn.est is q̃ exalteri⁹ cõmissi one recipit alicui⁹ cause iudicialẽ cognitionem.nã ꝛ subdelegat⁹ est cui p aliquẽ habẽ tem iurisdictionẽ demãdat in iudicio aliquid vel extra iudiciũ faciendũ.nõ iure ꝓprio.sed ꝺ iure mãdantis. Et differt a surrogato ꝛ ꝺseruatore. Nã surrogat⁹ habz iurisdictiõem iure ꝓprio ꝛ mer̃ imperiũ sicẽ iudex ꝓncipalis cui surrogat. Sz ꝺseruator nullã habet iudicialẽ cognitiõem. sed tãtũ potestatẽ sup notoriis ꝛ manifestis.c.statuimus.ꝺ offi.dele.li.vj. Judex aũt delegat⁹ habet iurisdictiõem i ecclesiasticis ꝑsonis: nõ ꝓpriã sz a supiore cõmissam.vide Hoff.i sum.e.ti. Et delegat⁹ i cã sibi delegata maior est ordinario.ꝺ off.dele.sane.ij.ꝛ ꝺ offi. ordi.pastoral'.q; tal' vices gerit delegãtis.ꝛ põt cõpellere ep̃m rebellẽ p ſniam ſuspẽsionis vel interdicti.vt.c.sane.pal.

Delegare plura significat. Primo ẽ aliquez iudicẽ loco sui ꝛ auctoritate sui iudicatuꝝ ꝓstituere vl̃ substituere.vt.l.pcipim⁹.C. de appel.circa mediũ.ꝛ.l.se.i fi. Quãqz aũt est i locũ suũ vel vice sui aliũ reũ creditorẽ dare vel cui iusserit creditor. Et ꝺ modo iter delegatũ ꝛ eũ cui fit delegatio oportet iter uenire ſtipulatiõem vl̃ litis ꝓtestatiõez. his eñ modis fit hec delegatio.vide.l.delegare.ff.de noua.ꝛ Azo.in sum.eo.ti.de noua.

Delegare eñ possum.i.vice mea debitorẽ meũ dare creditori.ꝛ ex delegatiõe liberor ego a creditore meo.ꝛ extinguit ipa obligatio q̃ tenebar.vt q̃ tibi sum obligat⁹.ꝛ alium habeo debitorẽ mihi obligatũ.ꝛ istũ tibi assigno.vt debitũ ab eo recipias ꝛ te ꝛ ipo volẽtibꝫ.ꝺ est delegatio quedã.

Deliberare est factũ diligent̃ tractare.vl̃ in mẽte reuoluere vl̃ cũ amicis suis explorare. an expediat sibi illud admittere de q̃ queritur.puta hereditatẽ agnoscere vl̃ adire. vt le.si aristo.in ꝑn.ff.ꝺ iur.deli. Dat aũt deliberãdi tps heredibꝫ instituti.vt.l.si plures ff.de iur.deli. Itẽ tutoribꝫ.vt.l.ait ꝓtor ff.eti. Et curatoribꝫ eoꝝ. Itẽ heredibꝫ ab intestato veniẽtibꝫ.vt.l.si q̃s heres su⁹.ff.eo.tit. Dat aũt ad ꝺ tps ab impatore vsqz ad ãnũ Sz ab alijs iudicibꝫ vsqz ad octo vl̃ ad nouem mẽses ꝛ nõ vltra.vt.C.ꝺ iur.deli.l.si. §.sz qr.sz nõ min⁹ tribꝫ diebꝫ.ff.e.ti.l.j.in fi. Est aũt effect⁹ deliberatõis.qz interim bona nõ debẽt minui nisi cã cognita.vt.ff.e.t. le.ait ꝓtor.hmõi aũt deliberatio hodie nõ est necessaria si q̃s inuẽtariũ ſm leges facere voluerit.vt.ꝺ.le.fi.§.sz qr. De hac materia vide Azo.i sum.ti.ꝺ iur.deli.

Deliberatio est ꝓuida cause circũspectõ cũ q̃ rõ totuz agit.ꝛ furor sibi nõ vẽdicat.xj.q. iij.illa ꝓpositor.ꝛ.c.se.q̃ etiã indiscussi hominũ calores põt refrenari. Et in sentẽtijs ferẽdis maxie est necessaria.ij.q.vj.ãterior xj.q.iij.cũ apud

Delictũ ꝺr q̃si derelictũ. Et nota put supra tetigi in ꝟbo ꝓtract⁹.q; sic actionũ q̃dam p ueniũt ex ꝓtractu vl̃ q̃si ꝓtractu. Ita actionũ quedã ꝓueniũt ex delicto.alie ꝟo ex q̃si delicto. Ex delicto ꝓueniũt actiões vbi delictũ ꝑsone ꝟe ꝛ directe cõphendit. vt ẽ videre in furto rapina homicidio. Ex q̃si delicto.vbi ꝑsone delictũ ꝟe ꝛ directe nõ cõprehẽdit sz interptatiue vel iurꝫ fictõe.vt si iudex p imperitiã suã male iudicauit tenet parti quã lesit ex q̃si delicto. Itẽ si tenes in domo vel officio aliquẽ prauũ hoiem qui damnũ dedit mihi tenerꝫ ex q̃si delicto. eo q; in culpa sis vtendo maloꝝ hominũ ope Et est delictũ desertio boni. Peccatuz ꝟo prau⁹ act⁹. Sz crimẽ est pctm̃ graue accusatione ꝛ dãnatiõe dignissimũ. Hec est differẽtia ſm Aug.lxxxj.di.c.j. Et no.ꝺ pe.di. j.si peccatũ. Et p Jo.an.in regula.peccatũ Et p differẽtia inter delictũ ꝛ pctm̃ .est bona glo.in.l.j.C.si aduer.delic.vbi dicit Accur. Delictũ est gen⁹ generalissimũ siue veniat ex aio siue nõ. Crimẽ ꝟo gen⁹ subalternũ. Cõtinet ei sub se furtũ.adulteriũ.talia q̃ ex aio ꝓueniũt.i.ex ꝺscia

Demens est q̃ nescit vel nõ põt exꝑmere q̃d velit aut nolit.c.pastoral'.ꝺ cler.egro.li.vj. vbi bon⁹ tex.ꝛ glo.ibi sup ꝟbo remittit.

Demoliri ẽ dissipare vl̃ destruere Mat.vj. Thesaurizate vob thesauros i celo.vbi tinea nõ demolit

Demõstratio idem significat qꝺ oñsio. Nã omne ꝟbũ vel factũ p qꝺ aliq̃d oñditur demõstratio ꝺr Jõ dic tex.i.le.certũ.ff.si cer.

DE

peta. Certũ est qꝺ noīe ꝓpꝛio vel alia demõ stratiõe q̃ vice noīs ꝓpꝛij fungit. oñdit. Et sequit. nõ refert an ꝓpꝛio noīe res appellet l' digito oñdat. Et licet falsa demonstratõ ñ sit demõstratio. tñ ex ea qñq̃ sumit signifi/catũ ad invalidandũ actũ q̃ al's ea nõ exꝑs sa esset valid⁹. Verbi gr̃a. testatoꝛ dicit Le go vxoꝛi mee vestẽ q̃ causa ei⁹ pata est. hec ꝝba que causa ei⁹ sunt demõstratiua. Sed pone qꝺ nihil est patũ causa ei⁹. tũc demon stratio est falsa. Et dic text. in l. q̃nt⁹ muciꝰ ff. de au. & ar. leg. qꝺ nullũ est legatũ. Sec⁹ si diceret vestẽ meã purpureã q̃ causa ei⁹ fa cta est. qꝛ licet demõstratio sit falsa. tñ appa ret de re legata ꝑ ꝝba p̃cedẽtia. vt in. l. q̃nt⁹ muci⁹ p̃al. Jtẽ si dicat lego dotẽ si nihil sit in dote nullũ est legatũ. qꝛ si demõstratio ẽ est falsa nõ demõstrat & nõ apparet delega/tio nisi ꝑ demõstrationẽ. le. iij. C. ꝺ fal. cau. adiec. le. Secus si dicat lego centũ q̃ i do/tem accepi. nã tũc valet legatũ. licet demõ stratio sit falsa. tñ apparet de re legata Jtẽ dicẽdo Titiũ filiũ meũ heredẽ instituo i ca su quo nõ est fili⁹ mihi nõ valet institutio li cet ꝺstet de ꝑsona tñ volũtas testatoris fu/it instituere filiũ. & sic illũ Titiũ nõ filiũ in stituere nõ voluit. q̃ nõ valet. vt in. l. si pr̃. C de here. insti. Sil'r ibi. Instituo Titiũ fra trem meũ si scio nõ esse frẽm licet vti fratrẽ fraterna dilectõe diligã eũ nõ valet institu tio. l. nemo. §. j. ff. de here. insti. Jtẽ ibi. Le/go decem q̃ sunt in archa. si sunt in ea tãtũ q̃nq̃ valet legatũ ad illa q̃nq̃. l. si seruus. § q̃ quinq̃. ff. de lega. j. & si nihil est in archa: legatũ nõ valet. Sz ibi. Lego decem q̃ de beo. si nihil debeo adhuc valet legatũ. le. si sit. ff. de le. j. quia licet demõstratio sit falsa ꝺstat tamẽ de re legata. nã falsa demonstra tio nũq̃ impedit legatũ vbi ꝺstat ꝺ re & vo luntate. Jtẽ ibi. Lego Seio decẽ q̃ Titi⁹ mihi ꝺz. si Titi⁹ mihi nihil ꝺz nõ valz lega tum. l. si sit. supalle. Rõ. qꝛ ex ß legato signi ficatur cessio actõis legate. nõ eñ voluit. r. legare seio. sed cedi actiõem sibi ꝓpꝛia Titi/um. mõ si nihil debet titi⁹ nõ potest actõ ce/di cũ nihil sit ī legato. Jdẽ digito demon/strãdo. Lego hũc equũ. & est bos nõ equus valet legatũ. similiter etiã valerz promissio talis. vt no. in. l. que extrinsec⁹. ff. de ꝝ. obli. qꝛ ꝙ demõstratiõem cũ digito ꝺstat de coꝛ poꝛe nisi aliunde appareret nisi credidissem equũ fuisse & bouẽ nõ fuisse legatur. Sed ibi. Lego bouẽ meũ & nõ est bos sed equus nõ valet legatũ. l. si q̃s in fundi vocabulo. ff. de lega. j. si tñ appareret ꝺ volũtate. vl' qꝛ istum equũ solebat vocare bouem forte qꝛ ibat lẽte. qꝛ habebat grossum ventrẽ. tunc valeret legatũ vt. l. si q̃s in fundi vocabulo Jtẽ quidã habebat duos fꝛuos. stichũ ful/lonem. & pamphilũ pistoꝛẽ. sic legauit. Le/go vxoꝛi stichũ seruũ meũ pistoꝛẽ. q̃s eoꝝ debebit an stich⁹ vt sic falsa demõstratio ꝙ nomẽ pistoꝛis nõ noceat. an Pamphil⁹ pi stoꝛ vt demõstratio ꝙ nomẽ stich⁹ ñ noceat Dicit text⁹ qꝺ si testatoꝛ vere sciebat nomen ꝓpꝛiũ cuiuscq̃ serui tũc ille seru⁹ debet cui⁹ nomẽ ꝓpꝛium exꝑssit. & dicet in artificio er rasse. Si aũt nõ vere sciebat nomẽ cuiuscq̃ tũc debebit pistoꝛ. & dicet in noīe ꝓpꝛio er/rasse. vt in. l. q̃ habebat. ff. de re. du. Jtẽ ibi Seruus cõmunis est titij & meuij. stipulet dominis suis. Dicit text⁹ qꝺ refert an dicat dñis suis simplicit. an dicat titio & meuio simplicit. an apponat vtrimq̃ noīa ꝓpꝛia et appellatiua. Jtem si tantũ ponit nomia ap pellatiua dicendo dñis meis. videt eis sti/pulare vt dñis. ideo si sunt dñi ꝙ inequali/bus portionib⁹. ita eis inequaliter acquirit si ꝓpꝛia noīa. tũc licet sint inequaliter domi ni eis acquirit equaliter sic vni insolidum noīatim stipularet. si ꝙ vtrũq̃ scz noīa pro pꝛia & appellatiua refert. qꝺ nomen p̃cedat an ꝓpꝛium vel appellatiuũ. nã si ꝓpꝛiũ prece/dit eis equalit acq̃rit. si appellatiuũ p̃cedit. tũc acquirit eis ꝓut sunt dñi. l. si seru⁹ com munis. ff. de stipu. ser. Jtẽ ibi. Juder preci pit seruiẽti vt citet petrꝛiobis. ipe citat petr martini sub noīe petri iobis. Dicit qꝺ si hic citatus sub noīe petri litigabat coꝝ illo iu dice. & in illo litigio iuder fecit eũ citari va let citatio. qꝛ ꝺstat de coꝛpe. & qꝺ de illo taz iuder q̃s ps litigãs egit Jdẽ dic si nõ litiga bat coꝝ illo. sz cõit sic vocabat. qꝛ tã iuder q̃s ps litigãs se retulit ad illud coꝛp⁹. q̃a sic cõmuniter vocabat. licz in rei veritate alio noīe vocet. Jtẽ si nõ cõmuniter sic vocet. sed est de illo maleficio vel debito. de quo querit reputat obnoxi⁹. qꝛ tã iuder q̃s pars aduersa de tali sentit. Nõ obstat de Jsaac. q̃ bñdixit iacob & anim⁹ referebat sup esau nam anim⁹ su⁹ ferebat sup illo coꝛpe quod erat iacob. licet crederet qꝺ esset esau. & ideo tenuit bñdictio in Jacob q̃ procedebat ex animo & facto ipi⁹ Jsaac bñdicentis. secus

De

in citatõe que fit p seruientẽ. z nõ pcedit ni si ex aĩo iudicis. l. fi. C. de exhi. re.

Denũciare est crimẽ alicui⁹ supiori nũcia re ita q̃ ppositio de augeat denũciationez. vt in fi. ff. deposit. l. j. in pn. Hostien. aũt in sum. ti. de accu. z rubr. de denũ. §. j. dic̃. de crime facta dilatio ad pnĩam agendã. vl' ali am legitimã penã imponendã. vel etiaz ad vtrũq; z in. §. se. ipe distinguit q̃ndã denũ ciationẽ. dicẽs q̃ quedã est denũciatio pe nitẽtialis z euãgelica. z ad illã q̃libz admit titur. quedã ꝓ iudicial' z canonica. z ad il lam nõ q̃libet admittit. vide ibi de illa. et in reper. Jo. an. c. nouit. de iudi. z Boff. ĩ sum ma de accu. dic̃ q̃ mandatũ euangelicuz si peccauerit. ij. q. j. extẽdit solũ ad illos qui ĩ magistratu sunt positi siue clerici siue laici ar. xxxij. q. iij. duo ista notã. xvij. q. iij. de pẽb. quo ad alios aũt est ꝓsiliũ. z ꝑ est vez in peccato cõmisso. nã in cõmittẽdo oibus est ꝓceptũ. xxij. q. v. hoc videt. Et dic̃ Boff. se approbare dictũ Jo. and. z q̃ libet ad mittat ad denũciandũ dũ bono zelo denũ ciet. de sen. z re iudi. cũ. j. a sz licz infames z irregulares nõ tñ admittunt criminosi qui sua crimĩa nõ correxerint psumit q̃ malo zelo denũcient aliena. Distinguit tñ dicẽs denũciatõnẽ de petõ cõmisso eẽ euãgelicã Sz cõmittẽdo canonicã ad quã q̃libet ad mittit. vt ꝺ cogna. spi. tua. Et sufficit q̃lis cũq; noticia. vt ĩ. c. ꝑ videt. pal. Nec turpi tudo ꝓpria obsistit ĩ spõsalibz. Preterea nec impedit iuramẽtũ ꝓcedẽt. xij. di. nerui. Et nota q̃ nõ sequit. iste denũciat⁹ est excõica tus publice. z ne dũ in iudicialibz sz etiã in extraiudicialibz euitari. z a legitimis actibz remoueri ꝺz. g̃ est excõicat⁹ q̃ forte excõica tus nõ est. vt si p⁹ appellatiõez legitimã sniã lata sit ĩ eũ. nõ tñ fuit vt debuit psecut⁹ ap pellatiõz eãdẽ infra tps ab hoie vl' iure sta tutũ ad ipaz pseq̃ndã. c. licet. de sen. excom. libro. vj.

Denicz no. Archi. xiij. di. denicz

De plano aliq̃d ꝺz fieri q̃ iudex sine figura z strepitu iudiciario fac̃. de cui⁹ ꝟbi signifi cato habes hodie plene ꝺ ꝟ. sig. ĩ clem̃. sepe Archi. ꝺ elect. c. indẽnitatibz. li. vj. sup ꝟbo strepitu z figura. Et ꝺ accu. c. sic olim. vbi statuũt psone idonee simpl'r z de plano abs q; vlla iurisdictõe solicite inuestigãtes. Dr g̃ iudex aliq̃d facere ꝺ plano. q̃ sz nõ est ĩ ꝓsistorio. vt. s. residẽs ĩ loco q̃ iudicat⁹ sue

uit aliqualit̃ instructus sine iurꝭ solẽnitate aliq̃d fac̃. statuit. aut determinat

Deportare ẽ aliquẽ ppetuo exilio dãnare sz relegare ad tps vt. ff. ꝺ iterdic. l. ve legato⁹ ℈. differẽtia

Depositũ ꝼm Hosti. e. ti. est q̃ custodiẽduz alicui vl' alicui⁹ fidei datũ est vl' creditũ. in q̃ debz q̃ recipit maximã diligẽtiã hre. q̃ ĩ depositoꝫ hit̃ re obligatõ. instit̃. q. mo. re ℈. ob. §. pe. Et ꝺr depositũ int̃ clericos. cõmo datũ ꝓ int̃ vulgares. Rei ãt depositẽ sic et cõmodate dñiũ retinem⁹. vt. ff. comodati. l. rei comodate. Et ꝺr ꝼm Host. a de z posi tũ sic q̃ ppositio de augeat. vl' ꝺr a de. i. de orsum positũ. al's seorsũ positũ. s. a deponẽ te. vt oñdat̃ totũ fidei ei⁹ cõmissuz apꝺ quẽ ponit̃ q̃ ad custodiã. z videtur separata custo dia a deponẽte. Est g̃ aliud pono aliud de pono. vt. ff. eo. l. j. Quid sit actio depositi di recta z ꝓtraria Req̃res Actio depositi.

Depositar⁹ est apud quẽ res aliq̃ deponit custodiẽda. ita sumit̃ in aut. sz iã. C. depositi. Et differt a seq̃stro. q̃ depositar⁹ ad ℔ pci tenet̃. vt depositori rẽ restituat. Tenetur etiã maximã diligẽtiã adhibere. sed seq̃ster neutri litigãtiũ tenet̃ ꝑcise rẽ restituere. sed ĩdeterminate illi q̃ vicerit

Derelictũ ꝺr illud q̃ ꝺ caret possessore vl' q̃d in nulli⁹ est possessiõe. vt ĩsti. de re. diui. §. hoc ampli⁹. circa fi.

Derogare est diminuere vl' in pte tollere vl' detrahere. vt. ff. ꝺ ℣. sig. l. derogatoꝝ. Et dif fert ab abrogare ibidẽ. Re. sup̃ abrogare

Desidere est discordare

Desertores dicũt clerici q̃ ꝓprie eccie miste rijs destituꝭ ad alia vicio fuge se trãsferũt vl' ꝓfugert. vt. xxj. q. ij. placuit. z ℔ ℈m can̄. Sz ℈m leges desertores dicũt milites vicio fuge suã militiã deserẽtes vt. C. eo. ti. l. j. z. ij libro. xij.

Desert⁹ ẽ loc⁹ ñ habitat⁹ penit⁹ neq; cultus vltra memoriã hoĩm. vt. c. j. ꝺ ℣. sig. li. vj.

Dissuetudo z ꝓsuetudo differt ℈m Bar. i. l. ꝺ q̃b⁹. ff. ꝺ leg. sup ℣. desuetudinẽ. Hã ꝓsue tudo ẽ q̃n fit ℑ legẽ p ipaz ꝓsuetudinẽ. Sz desuetudo q̃n nõ vtimur aliq̃ lege ĩ iure po sita. De ℔ no. ĩ phemio instit. z ĩ glo. l. pal.

Detestari ẽ absenti denũciare restibz adhibi tis. vt. l. subsignatũ. §. j. z. l. se. ff. ꝺ ℣. sig. Alit ter aũt detestari ẽ facta alicui⁹ abrenũciare spernere vl' abomĩari seu ñ approbare. vl' ẽ execrare vl' describi res aliq̃s z cas q̃ q̃les z

D

quãte sunt scpto cõprehẽdi. vt. ff. l. pal.

Detestatio est cũ testibꝫ facta denũciatio

Deuns est vna ps assis q̃ ex. rj. vncijs pficit insti. de here. insti. §. hereditas

Deusdedit est ꝓpriũ nomẽ. c. tãta. ó symo. similit deodat⁹. e. ti. c. iij. Et sic nomẽ ꝓpriuz diuersimode cõponit. Ñiqz ex noie z ꝓtici pio. Ñiqz ex noie z ꝑbo. Ñiqz ex pnoie ꝑbo z nomie. vt ꝗuultde⁹. vt. c. j. ó iudi. Hec valet ar. ab ethimologia nomis ꝓprij. qz ad placitũ iponit

Dz noīs appellatiui qñz sic scz negatiue. vt. l. si qs i fundi vocabulo. ff. de le. j. ptz i noibꝫ mutuũ testamẽtũ

Dextrans est ps assis q̃ ex. x. vncijs pficitur nec respic totũ. vt i. §. pal. Reqre supas.

De D

Dyacon⁹ grece ór minister latine. qz sicut i sacerdote ꝺsecratio. ita i dyacono ministerij dispẽsatio habet. Et hypodyacones grece dicũt subdyaconi latine. qz subiacẽt ꝓceptꝭ leuitaz. Et apó hebreos nathinei vocant. vt habet. xxj. di. cleros.

Diascoli vel diascoles dicũt iasũ. i. dictatores vl distinctores legẽ. Ꝫ est publice rõis. Et ſm Ꝫ accipitur in glo. de tabul. scri. vel pic. C. li. rj.

Diadema ꝓprie est corona imperialis. Et est solũ de auro z lapidibꝫ ꝓciosis a dya. id est duo z demo. qz ex sui rotũditate principiũ demit z finem. ſm Jo. an. in cle. romani. de iureiurã.

Diabol⁹ idẽ est qđ demon. a dya qđ est duo z bol⁹ morsus q̃si mordẽs corp⁹ z animã z creat⁹ est bon⁹ scz ex libero arbitrio fact⁹ est mal⁹. imo adhuc hz libez arbitriũ. scz illud est tm ad malũ alioq̃n nõ demereret z q̃tidie peiorem efficeret. Dilr angel⁹ hz libez arbitriũ q̃ quotidie meret z melior fit. Ꝫ g ad bonũ tm. Dõ ꝺo habet libez arbitriuz eq̃ ad bonũ z ad malũ. ſm glo. ꝓprij. di. in noie dñi. vbi text⁹ dic q̃ i ꝺsecratõe epi querẽdũ est post multa si credat q̃ diabol⁹ nõ p ordinatiõz scz p arbitriũ fact⁹ est mal⁹. qz Ꝫ q̃libet credere tenet

Dictatores olim dicti fuerunt q̃ summum magistratũ gerebãt. q̃z erat i maioribꝫ causis snias ferre seu dictare. vt. ff. ó ori. iu. l. ij. Et ꝓpꝛo dicũt auctores q̃z creati fuerũt tres a romanis post cesares

Dictio est idẽ qđ ptãs. vt. ff. de ori. iur. le. ij. §. capta. z. ij. q. vj. c. a iudicibꝫ. ad fi. inde iuris dictio. z cõponit ab hoc noie.

Dieta i vna significatõe est cenaculũ q̃ die magis q̃z nocte solẽt hoies residere. vt. ff. ó dona. l. luti⁹. vl domũcula ꝺstructa i ortis p colligẽdis fructibꝫ seu oblectatõis gratia ita capit i. l. senat⁹. §. marcell⁹. ff. ó. l. j. i alia ꝺo significatõe ór spaciũ vni⁹ diei. l lapsus tertio ẽ vni⁹ diei opatio. q̃rto est vnius diei certa z determiata comestio. Cõtinet autẽ dieta legalis. xx. miliaria italica. Dieta vulgaris dicit illa que babet ſm ꝺsuetudinez regionis

Dietarij dicunt q̃ in cenaculo alieno se diri gunt aio furãdi. a dieta ſm ꝓmã significationẽ sic dicti. z sic exponit in. l. sacculari⁹. in ꝓn. ff. de edi. edic.

Diffinitiua snia. Reqre infra snia

Difficile ór q̃niqz qđ nullo mõ fit. ij. q. vj. biduũ. ꝺ. si aduersus. z glo. fi. ó testi. c. pũtiuz exponit de facili nõ. i. nullo mõ.

Digestũ ſm Azo. in sum. de ve. iur. enuc. ór legal' liber. q̃ alio noie vocat pãdecta. seu liber pãdectaz. ex eo qz oĩs disputatiões et decisiones legitimas i se hz z q̃ vndiqz collectionẽ in sũmis recipit in centũ q̃nquagi ta pene milia ꝺsuũ totũ op⁹ pficiẽs. z in q̃n quaginta libros ptiales digessit impator. Collect⁹ aũt fuit iste liber ex veteri iure qđ ab vrbe romana ꝺditũ. z a romuli tpibꝫ vsq̃ ad tpa iustiniani fere p mille z. cccc. annos ꝺfuse statutũ obtinuit. Et extẽdebat i duo milia pene librorz. z trecies cẽtena milia ꝺsuũ vel rñsorz. vt pz de ve. iu. enuc. l. ij. §. cũ oĩa. Quare aũt pãdecta diuisa fuit in tres libros vel volumĩa. q̃z ꝓmũ vocat digestũ vet⁹. secũdũ inforciatũ. tertiũ digestũ nouũ. Rõ qz a duobꝫ imperatoribꝫ nũcupatꝫ Ꝫ noie Friderico postea maturi⁹ ruminatũ est. g scribit p dupler ff. ſm q̃sdã. Dr autez pandecta a pan. qđ est totũ. z decta doctrina. qz ibi est tota doctina oĩm iurisc̃onsultorz vt in. §. pal. cũ oĩa. z in pbe. insti. Dz vocatur digest⁹ iõ. qz oĩa decidẽda ibi digerunt z soluunt ſm Azo. Accur. Dy. in ꝓn. insti. Et no. Joh. an. in pbe. cle. q̃ digest⁹ capit alibi p decoctũ. xxxv. q. ix. aplice. de ꝺse. di. v. ne tales. z. c. pce. Quidã dicũt q̃ iste liber olim p dupler dd. scribebat. vel p d. z g. sed postea p viciũ scriptorz corruptũ sit. Dz ꝓma rõ apparet melior. s. q̃ digest⁹ scribat cõtra morẽ oĩm legalium librorz p dupler ff. q̃uis ille due lr̃e nec in ꝓn. nec in fine bus

nominis digestū ponant. ideo qz ille liber fuit digestus secūdario p duos fridericos impatores a quoz cuiuslibet noīe sumpta est pma lra f. z sic erūt duo ff. licet illa ratio aliqs nō placeat. qz neuter illoz impatorū aliqd fecit exceptis paucis pstitutionibus positis in vsibz feudoz. Dicūt g esse viciū scriptoz. Et vn⁹ illoz librozz nominat⁹ est infortiatū. qz cū rome esset studiū amissuz: z bononie inoleret z ei⁹ recupatōe facta rauenne cū esset amissum ius est redditū forte cū multa assint q deerāt. z sic sumit in p valde. Alij dicūt q fortes leges in eo sūt. sz certe z in veteri. alij ab inuētoze seu auctore sic noīatū dicūt. Uel dz q nomīa magistralia sunt q̄re nō est de eis disputādū. qa relinquit ptinacibz ſm Tullīū. Et qz plura sunt negocia q̄z vocabula. ff. de pscript. ver. l. natura ei. Alij ab infortiasim caldeo vocabulo qd est dispositio. qz vltīe dispositiões in eo sunt. vñ. Sū liber fortis: fortis disponēs spolia mortis. Et clausis portis me discat lector ī ortis. ℔ in glo. pma huius libri. Et dz q vn⁹ fridericꝰ de pdictis q̄ fecit aut. oīes pegrini. C. cōia. de suc. nat⁹ fuit ī ciuitate panormitana ex antiq̄ssima mulie re ne crederet partū esse suppositū publice in medio palacij peperit

Dignitas q̄d sit ſm Archi. ptz dz p suetu. c. j. li. vj. in glosa. z hec erat q̄ que est notabilis Dignitas q̄nq̄z idē est qd potestas vel dictio vl' progatiua secularis. vt. xxij. q. v. administratores. z C. de dig. li. xj. Et sic iudex dz habere dignitatē. vt. ff. de albo. scribē. l. vl. De ℔ etiā no. iij. q. iij. in pn. Itē dignitas est quedā p̄eminētia eccie. vl' in eccia. c. q̄uis. de ℣. sig. vide no. p Jo. an. iij. di. deniq̄. z Uin. z Ber. de cler. nō re. c. iij. z de preben. de multa. Et q̄t modis firmat dignitas. no. etiā de rescrip. sedes aplica. in glo. sup ℣bo maiores. q̄ incipit. sed q̄s psonas Nūq̄z aūt sumit stricti⁹ p eminētia p̄rogatiue psone eccīastice. q̄ p̄rogatiua etiā dz p sonat⁹ q̄ cognoscit q̄n aliqs hz p̄rogatiuaz in choro vel capitulo ī optionibz. ī pcessionibz. in vocibz dādis. z sit ibi pl⁹ q̄z alij canonici sui ordis. vt in. d. c. j. de psue. pall. cū si. Et illa cognoscit bis modis Primo q̄n qs habet administratōem rez eccie cū iurisdictione. Scdo q̄n habet nomē dignitatis z p lationē seu p̄rogatiuā tā in choro q̄z ī capitulo. Tertio q̄n ex psuetudine eccie habet aliqs in dignitate. vide Archi. vbi supra Etiā dignitas significat lati⁹ z stricti⁹ ſm vsum eccīaz. nā qd in vna eccīa cōtinetur sub noīe dignitatis. in alia cōtinet nomine officij z ecōtra. put cuiusuis eccie vsus hz. Reperit etiā latissima significatio p quauis excellētia. Uerbi gratia. Cū aliqd relinq̄t pncipi. pnceps moriet añ diē legati cedentē debet successori Rō. qz videt legatū esse dignitati significato sumpto ex ℔ q relictum est sub noīe dignitatis Dignitas aūt nō moritur. xij. q. ij. liberti. sz ibi. Relinquit augustē ipa em̄ moriet añ diē legati cedentē legatū perit. l. cū pncipi. cū. le. se. ff. de leg. ij. Rō. qz cū dignitatē nō exse. sz ex augusto habebat nō videt ei relinq̄ sub noīe dignitatis. sz sub noīe ꝓprio. Et perinde est ac si nomine ꝓprio relictū esset ei. Jō non debet augustē succedēti nisi quocūq̄z alio medio pbabili ꝓcludet volūtas testatoris. Ex his Bart. talē decidit questionē. Si relinquitur epo eo mortuo añ diē debet successori cū vicarius non habeat dignitatē exse sed ab epo Et breuit volūtas disponētis debet inspici Itē ibi ꝓcedo dño Johi videt ꝓcessum persone significato sumpto a noīne ꝓprio. Si ℣o ponit nomē appellatiuū tantū. videt relictū dignitati. Si ℣o ponit vtrūq̄z ꝓpriuz z appellatiuū dignitatis. tūc distinguit. Si ꝓpriū p̄cedit videt ꝓcedere psone. Si appellatiuū dignitatis vel eccīe p̄cedit tunc dignitati cōcessum videt. hoc p Bar. in. l. ciuibz. ff. de re. du.

Dilatio est tpis in causa progatio. Et dilationū ſm Hosti. in sum. ti. de dila. §. pmo. Alie sunt citatorie q̄ dant vocato ad causam ad veniendū ad iudicē añ lit. otesta. infra q̄s citat⁹ se p̄parabit vt veniat in termino z nihilomin⁹ p⁹ terminū. vt. ff. ō of. del. cōsuluit. de quibz. ff. de iud. l. ad emptoria cū se. vsq̄z ad. l. de q̄ re. Et alie sunt restitutorie q̄ dant his q̄ spoliati fuerūt seu sunt. vel que dant ad appellandū que sunt decē diez. vel ad restitutiōz in integz petendā q̄ olim infra annū vtilē. hodie quadrīēniuz cōtinuū dant. vt. C. de in inte. resti. l. finali. Alie sunt deliberatorie q̄ dant reis ad deliberandū. de quibz. C. de li. cō. in aut. offerat hodie canonizata. iij. q. iij. §. offeratur. Alie sunt emptorie q̄ dant volēti ꝓbare. de q̄bz in. l. j. C. de dilat. Alie sūt executorie. que dant cōdemnato ad ℔ q̄ satisfaciat de

bis.le.ij.C.de vsu. Alie sunt reuocatorie.q̄ dank habentib⁹ ius reuocādi domū.ō q̄b habet.l.ij.§.legatis.ff.de iudi. Alie sunt vocatorie siue feriales.vt in.l.de fer.ff.eo.ti. t xxv.q.iij.p totū. Alie pſecutorie.que dank ad appellationē pſequendā. de q̄b in autē. ei q̄ appellat.C.de tem.ap. Alie sunt saluatorie vt penitētiales. Alie p̄ceptorie. de ap. c.p̄terea. Alie electorie. vt ō ꝓuer.ꝓiu.c.ex publico.ff.de adop.l.mancipioꝝ.t ō elect. ne.p defectu. Alie exportatorie.vt de frig.t male.laudabilē. Alie exemptorie. vt q̄ maaccu.pos.c.fi.t.C.de inge.ma.le.diffamari Alie refutatorie.vt de appel.pſonas.t.c. requiris.ij.t.c.sepe.de elec.dudū. de renun. veniēs. Alie exceptorie.ſ. ad ꝓponēdas exceptiōes ꝓcessas a iure.de excep.pastoralis Dos modos t spēs lati⁹ pſequit Hostien. ibidē.t in spe.eo.ti.t plures addit spe.vide ibidē.t glo.sum.iij.q.ij. declarat notabilit q̄nq; spēs induciaꝝ vel dilationū. Spec. aūt enumerat.xx.in.ti.de dila.§.j. Et Dosti.in sū.e.ti.§.j. Nā restitutorie inducie dabank olim spoliat⁹ vel abiect⁹ t tandē restitutis infra q̄s a iudicioꝝ strepitu q̄escebāt t erāt nō minores sex mēsium.nec maiores anno.iij.q.ij.eiect⁹. Uel veri⁹ erāt arbitrarie.c.si ep̄s.eadē.q.t deliberatorie dank añ lit.ꝓtest. Cū em̄ citat⁹ venit ad iudicē porrigit ei libell⁹.quo oblato dank a iudice inducie.xx.dieꝝ.in q̄b deliberat re⁹ vt cedat vel cōtendat siue iudicē recuset. Et talis exceptio dilatoria est. Ideo añ lit.ꝓtesta.ꝓponēda de re iudi.cū inter monasteriū. Et exceptio recusatoria iudic⁹ debet p̄ma esse inter dilatorias q̄ obmissa si alie ꝓponant ad ip̄am rediri nō p̄t nisi ex noua cā. Dantur etiā lit.ꝓtesta.q̄ paternales adiectōes induciaꝝ dicunt.vt.v.q.ij.p̄nti. Preparatorie vero dank p lit.ꝓtest.pbare volētib⁹ infra q̄s p̄parēt suas ꝓbatōes quaꝝ spaciū moderandū est.vt dic̄ lex.iij.q.iij.spaciū. Et dāt tam actori q̄s reo t tantū semel.vt in.§.spacium.preallega.nisi casus emergat inopinatus. Judicatorie autē dank cōdemnatis.et sunt quattuor mensiū.de re.iudi.c.ad consultationē. Nec habent locū in causis criminalib⁹ in quibus executio nō deferk: nisi in quattuor casibus.vt no. Hoff.de iudic. §.partibus. Et nota q̄ in ciuilibus causis p̄o qualibet causa necessaria dak vnica dilatio. In criminalibus vero tres sūt reo.t due actori. Hec ex Hoffre.in summa eodē ti.

Dilatio potest etiā sic describi ſm Bal.ē tē pus q̄ō habet certū ꝓncipiū t certū finem. Uel sic.est tps datū a lege vel a iudice pt⁹ ad veniendū. Et talis est duplex.ſ.prima que datur ab homine vel a iudice.secūda que datur a iure vel a lege.vt pz̄ in rubr. de feriis.

Dilapidare est res vel bona pdigaliter t indifferēter erogare ſm q̄ no.Archiē.de rescrip.statutū.li.vj.t de elect.q̄ sepe.eo.li.t sic sumit in.l.si p ea.C.mandati.t.ff.de mile.vex.circa fi.

Dilitere est latere.inde dilitescere inchoatiuum.t vtunk multū oratores dicētes.vnde tibi scribendi capescāt exordia mea: sane rationes dilitescūt. t habetur in.l.dies festos.C.de feri.vbi dicit. Taceat aperitio aduocatio dilitescat.t venit a verbo dilitere.a dis t latere

Diminutio capitis. Reqre supra capitis diminutio

Diocesis ſm Archi.ō rescri.statutū.li.vj.ōz distinctio vl' diuisio siue gubernatio.q̄ diuisa t diuersa est ab eccīa alteri⁹ epatus et cōmissa gubernationi vni⁹.vt patet.vj.q.j. epūm.t.xvj.q.iij.quicūq;.t.c.licet t.c.iter t ibidem nota.de tem.ordi.c.eos.libro.vj. Aliquando sumitur p̄o regione vel puincia.t sic forte capitur in.l.p̄sides.C. de offi. re.puin. Aliquando sumitur p prouincia. etiam interdū sumit p̄o parrochia.vide ō hoc Archidya.ibidē.t.xvj.q.j.episcopuz.t dicitur a dya.q̄ō est duo.t cesio.id est.separatio quia separat duas iurisdictiones. Et nota q̄ appellatione diocesis nō comprehēditur ciuitas.quia digni⁹ sub minori comprehendi nō debet. sed ciuitas dignior est diocesi.sed appellatione ciuitatis bene diocesis comprehendit.vt nota.in. cā. Rudolphus.de rescrip. Et q̄ nomen ordinarius plura comprehendat q̄s nomen diocesan⁹. vide glo.ij.cle.j.de vita t honesta. clerico. t melius glo.in ver.diocesanus.in cle.j.de iurepatro.

Dypondi⁹ est gen⁹ pōderis lenissimi ex duobus assib⁹ cōpositi.vt dicit Beda sup illud Luc.xij. Nōne q̄nq; passeres veneunt dypōdio. vl' est as duplicat⁹ videlicz.xxiij.vncie.t no.insti.de bere.insti.§.t si plures vncie. Et q̄ō i numeris est vnuz in ponderib⁹

est as qđ duo habet dypondia. z ðr a dya. qđ est duo. z pondus q̃si duplex pondus leuissimi ponderis

Directū ꝑbū est qđ significat ille cui relinq̃tur vel i quē disponit vt sua manu recipiat Dz obliquū ꝑbū est qđ significat vt ð manu alteri⁹ accipiat. Et cōmune ꝑbū est qđ vtrāq; significationē hz. Verbi gra. directū ꝑbū vt instituo qz significat ꝙ institut⁹ sua z nō alteri⁹ manu accipiat. ff. ð here. instituto. ti. Idē in ꝑbo heres esto. eo. ti. z i ꝑ. accrescat. vt i ti. C. qñ nō pe. pa. pe. ac. Idez in ꝑbis accipiat lego capiat qz sūt directe significatiua. obliquū ꝑbū vt restituatus. l. restituta. z p totū ti. ff. ad trebel. Jtē ibi volo ꝙ talē heredē recipias. ꝺa tūc p fideicōmissum ps hereditatis est illi restituēda. l. pr̄ filiuz. §. fi. ff. de lega. iij. Idē ibi. rogo vt titiū heredē facias. l. ex facto. in ꝑn. ff. ad trebel. nā p hoc videt velle z intelligere ꝙ hereditatē suā sibi restituat. z sic nō directe heredē illū faciat. Idē in ꝑbo det. l. fundi trebationi. ff. de vsufruc. lega. Et breuit oīe verbū significās ꝙ ꝺs de manu alteri⁹ accipiat est obliquū de cōmuni ꝑbo vt substituo. naz si pagan⁹ substituit filio impuberi qñcūq; decesserit p ꝑbū substituo hec substitutio est fideicōmissaria. vt no. in le. cēturio. ff. de vulga. substi. Si aūt substituit filio si heres nō erit substitut⁹ admittit ex directo suo iure Est g̃ cōmune qz habet vtrāq; significatiōem Et rōem q̃re nō est directum sicut illud ꝑbū instituo. de ꝟ p Bart. in p̃al. l. centurio. qz magʒ generale est. nam in loco alteri⁹ qualitercūq; posit⁹ ðr substitutus etiā in singularib⁹ legatʒ. sec⁹ de ꝑbo instituo. Idē in his ꝑbis queniat. ptineat. habeat. retineat. remaneat. reuertat. deuoluatur. puertat. succedat. Et breuit qđcūq; ꝑbū significat sic vtroq; mō ꝙ ꝺs sua manu habeat. vl̃ ab alia ðr cōe. vt no. Bar. i. l. centurio. p̃all.

Dispositū in vno vtrūq; significat. vl̃ tantū illa. vel etiā dispositā in alia. Distingue aut factū est denegādo i vno z queris an significet ꝓcessionē in alio z ecōtra factuz est dēcedendo in vno z queris an significet denegationē in alio. Secundo si dispositum in vno habet casum significatū a cōtrario sensu an significet dispositiōem ꝓtrariam i illo casu. Tertio si est dispositū in fauorem an significet dispositū in odiū vel econtra. Quarto an dispositū in vno simpliciter significet extēsionē in alio. Pro quo notandum licet regula sit ꝙ dispositū sit in vno significet tm̃ in illo. qz illud ꝺtinet qđ significat. Uñq; tantū significatū extendit aut ex quouis modo significādi pbabili ꝓcludit⁹. vnde ad ꝑmū quesitū dicēdo respōdetur ꝙ dispositū denegādo in vno significat concessionem in alio ꝛc̄. Verbi gratia. Testator dicit. lego domū excepto tali instrumēto per hoc denegatū significatur in alijs instrumētis cōcessum. l. quesitum. §. idem respōdit. versi. denicq; ff. de heredi. instituto. Jtē ibi muto denegatur esse procuratorem. z pupillo testez significatur ꝙ alijs cōceditur. Idem dic in omnib⁹ edictis p̃hibitorijs. le. cū prętor. ff. de iudicijs. Haz qđ de vno negat de alio cōcedit. xxv. distinctiōe. qualit. xv. q. iij. ca. ex eo. Similit cōcessum in vno significat denegatū i alio quia ecōtra. quod de vno cōceditur ð alio negari videtur. l. cū ita legatū. ff. de cōdi. z demonstra. Et no. in ca. nōne. de p̃sumpti. z le. quesitū. §. j. ff. de fun. instruc. instrué. q̃ le. Uerbi gratia. Testator dicit sic. Lego duas statuas marmoreas z omne marmor ꝑ hoc ꝙ dicit duas statuas marmoreas videtur denegare de alijs statuis. nec comprehendunt sub illis verbis generalib⁹. z omne marmor. vt. l. cū heres. §. j. ff. de lega. iij

Jtē vbi collegiū cōcedit aliquib⁹ alijs videtur denegatū. vt in titulo ð colle. illic. C.

Jtē vbi mulier p bonis parafernalib⁹. id ē bonis que tradit marito sup dotē z non p dote si sibi prouidz ꝙ aliquę res sūt pignori obligate. tūc alie res mariti non sunt sibi pignori obligate. Et tñ si sibi nō puideret omes essent sibi oblite pignori. Et sic dispositio in vno opat denegationē in alio. vt le. finali. C. de pactis. Jtem ibi secūdo casu respondetur ꝙ dispositū in vno si habz casum signatū a cōtrario sensu. tūc significat dispositiōem cōtrariā in illo casu. Uerbi g̃tia. Debes mihi pecuniā pure iussu meo p missi Titio sub conditione si ex asia venerit dispositū videtur id quod sub cōtraria dispositione scilicet si non venerit eam mihi non debeas. Et ista dispositio cōtraria cōtrario non tollitur casu existis verbis dispositionis seu ex eorū significato expresso Sed aliunde. vt le. pecuniam. ff. si cert. pe. ta. Idem legatuz pure ad episcopum sub

cõditiõe subcõtraria ꝓditõe datũ esse intelligitur. vt. l. aliqñ. in fi. ff. de ꝓdit. ꝛ demon. vbi ter. nõ dic. Datũ est sed datũ intelligit. facit qđ no. glo. in. l. apud antiquos sup ꝟbo ꝓiectura. C. de fur. Item ibi dãdo dotẽ mulieri stipulor mihi reddi si ꝑ diuortium matrimoniũ fuerit solutũ ꝫ casu in casu cõtrario. scz si fuerit solutũ nõ ꝑ diuortiuz. sz per mortẽ nihil videoꝛ disponere. l. si cum dotẽ. ff. solu. matri. Item sibi ꝙẽticula in ullicitã fieri phibemus extra eccĩam. l. ꝙẽticulam. C. de epis. ꝛ cleri. Non ideo sequit ꝙ in eccĩa permittat fieri. quia ꝓtra ratõez naturalẽ ꝛ ciuilẽ est ꝛ sic hec verba extra ecclesiam ibi nihil operant sed ibi ponuntur quia de facto nõ fiebat in eccl'ĩs sed extra ĩ ꝓriuatis domib. Et sic lex ꝓhibz morbũ vrgentẽ. quia qđ medicamẽta morbis hoc exhibent iura negocĩs. In autentica. hec ꝓstitutio in no. ꝓstitu. in ꝓnci. col. vij. facit ca. vt ꝓstitueretur. l. di. Item in tertio mẽbro reſpõdetur ꝙ in disposito in fauorẽ signficatur etiã dispositũ in lesionẽ. vt si cõtrahendo tecũ societatẽ dico paciscendo ꝙ habeo duas ꝑtes lucri ꝛ tu tertiã qua significatur alia dispositio ꝙ etiã habeo duas ꝑtes damni ꝛ tu tertiã. instit. ꝓo socio. §. illud. ꝛ sic significat dispositio retorsiua dispositi in lesionẽ disponẽtis seu paciscentis sui fauorẽ. Ex hoc descindit questio tal'. ꝙ qui impetrauit gratiã ad ꝓbendas ĩtegras nõ habet gratiã ad semiꝓbendas. qz in semiꝓbendis nihil est dispositũ. Item iudei ñ possunt ꝓuenire die sabbati ꝛ nõ ꝑnt cõuenire. C. de iudeis. l. die sabbato. vtrũqz. s. nõ posse ꝓuenire nec posse ꝓueniri disponitur expresse. ꝛ significatur ex verbis dispositis Nec hoc dispositum ꝙ non possunt cõueniri retorquet in eorũ lesionẽ. sz ꝙ non possint cõuenire. quia dispositio vtrũqz continet. ergo nihil significatur aliunde. Idẽ dicendũ in dispositio in odiũ. scz ꝙ etiã significet fauorẽ. vt aliquis est infamis ecce odium. Et sequit fauor ꝙ nõ compellit esse testis. Idem in relegato qui etiã nõ testificatur ad quartũ membrũ. Reſpõdetur affirmatiue. ꝙ dispositũ in vno simpliciter etiã significat extensionẽ in alio. vt qui cõcedit alteri in fundo suo aque haustum. etiam ĩtelligitur cõcedere seruitutẽ itineris ad aq̃ haustum. le. item. §. j. ff. de serui. rustic. ꝓpredio.

Distributiuũ dicit quod distributionem significat. ꝛ hoc diuersimode. put diuersitas subiecte materie vel aliud mediũ ꝓbabile habet diuersificare. Verbi gratia. sic dicendo. quilibet fert lapidẽ. sensus est ꝙ vn⁹ q̃lcz ꝑ se ꝛ insolidũ fert lapidẽ Jõ si testator dic quilibz heredũ meoꝝ det titio decẽ tũc q̃t sunt heredes totiẽs tit⁹ habebit decẽ. l. si pluribꝫ. ꝛ ibi no. glo. ff. de le. ij. Itẽ ibi. si testator oĩdẽs duos vel tres cũ digito dicat q̃libet vestrꝝ mihi heres esto. sensus ẽ ꝙ q̃libet sit heres ĩ ꝑte nõ in solidũ. l. ℔ articulo. in fi. ff. ꝺ here. instit. nã materia subiecta nõ patit de pluribꝫ quẽlibet insolidũ heredez esse cũ impossibile sit cuilibet eandẽ heredi tatẽ insolidũ attribui. Item ibi. q̃sq̃s mihi heres erit det titio centũ siue vn⁹ sol⁹ heres sit siue pl'es titio debent centũ solũ. l. ab oĩbus. in ꝑn. ff. de. l. j. ꝛ. l. si q̃s ĩ fundi vocabulo. in fi. e. ti. Et si ĩ eodẽ casu testator postea phibet vnũ heredẽ dare titio. vl' eximit eũ a dãdo adhuc centũ debent titio ab alĩꝫs. le. ab oĩb. in ꝑn. ꝑal. Itẽ ibi. q̃cũqz ꝓmo ingressus fuerit castrꝝ habebit centũ. duo sil' ingrediunt. q̃libet admittet. qz ℔ distributiua verificat in vno solo etiã in pluribꝫ l'oĩbus ꝓcurrẽtibꝫ. qz ꝓm⁹ est q̃ aliũ añ se ñ bz. ꝛ act⁹ ꝓmi ꝟbi distribuit cuilibet ĩ soliduz. ideo etiã act⁹ scdi ꝟbi. g̃ q̃libet q̃ ꝓmo ĩgreditur habebit centũ. l. q̃ filiũ. §. j. ff. ꝺ lega. j. Dz si dicat. q̃cũqz ĩgressus fuerit ꝓmo habebit illũ equũ. vl' hũc fundũ. tũc pl'ibꝫ sil' ĩgredientibꝫ null⁹ dz habere exꝑpꝛio significato ꝟbi. qz vnũ tm̃ req̃rit Itẽ ibi. q̃cũqz ceperit vexillũ bohemoꝝ habeat cẽtũ. duo si mul capiũt. hi duo sil' centũ tm̃ habebunt. Rõ Bar. qz act⁹ ꝓmi ꝟbi. s. capiẽdi vexillũ nõ cõpetit cuilibet insolidũ. iõ nec act⁹ scdi ꝟbi scz habẽdi centũ. Et ẽ sil'e. sic duo simꝫ portãt trabẽ ꝛ null⁹ eoꝝ ꝑ se. l. ita vulnerat⁹ §. j. ff. ad. l. aq̃.

Discussor. Req̃re infra inspector

Disertus vel disertor est idẽ qđ facundus. ꝛ inde ꝺr disertatio. ꝛ est ciuilis sapia. vt. C. ꝺ orꝺ. cog. l. qualis. inde venit suplatiuus disertissim⁹. vt. C. de aduo. diuer. iu. l. petitiõz in iudicio

Disiũgere vl' distinguere eꝺ ferre data vl' accepta. vt in. l. cognoscere. §. j. ꝺ ꝟbo. sig.

Dispendiũ ꝺr dãnũ vl' detrimẽtũ Aliter ꝺr longũ ꝛ inutile. cõpendiũ ꝟo breue ꝛ vtile. de accu. qualit' ꝛ qñ. ij. ad fi. et. c. dispendia.

de reſcrip.li.vj.in glo.ñ.z cle.diſpendioſaz. de iudi.fa.re.q̄ ob gr̄am.de reg.iu.li.vj. iñ diſpēdioſus.i.damnoſus.cle. p̄al.de iudi. vbi ꝓcor.in glo. Qñq̄z diſpēdiū ꝺr idez qꝺ tedioſum abſq̄z tñ vtilitate.vt i iu.p̄al. diſpendia.z qualiter

Diſpēſare eſt idē qꝺ diſponere.vñ diſpenſatores dicunt eo q̄ domū alicui⁹ vl̄ res diſponūt.z ita accipit in.l.diſpēſatores.ff. de ſolu.z ꝺr diſpēſare quaſi diuerſa pēſare.videlicet rigorē iuris relaxare p eū qui h̄ facere poteſt.z ſi aliter fit nō eſt diſpenſare. ſed diſſipare

Diſpenſatio eſt iuris cōis ꝓuida relaxatio. vtilitate ſeu neceſſitate penſata.ſm Buil. i ſpe.ti.de diſpē. Uel ſic.eſt rigoris iuris per eū ad quē ſpectat canonice facta relaxatio j.q.vij.niſi rigor.z.c.ſe. Qñq̄z tñ diſpēſatio ſumit impꝛopᵉ ſcz p iurꝭ declaratiōe.vt in ca.q̄ntauallis.ꝺ iureiu.put ponit in ſpe.ti. de lega.rubr.i.de diſpēſa.§.j. Jtē ſm Joh. an.quē ſequit̄ do.antho.de butri. Diſpēſatio eſt quedā cōis mēſuratio ad ſingula.z ē de iure ꝓceſſa ꝓpter ip̄oſſibilitatē ꝓuidendi de oīb⁹ ꝓticularib⁹.ſic̄ nauigātes q̄dā ꝓ̄ci unt vt alia ſalua ſint.j.q.vij.diſpenſatiōes. Et traxit originē a ꝺo q̄ ex ſola mīſericordia z diſpēſatione vniuerſa creauit z ea ſubiec̄ hoī.inſti.ꝺ re.diuiſi.§.in pecude. Et diſpēſatio eſt qnadruplex.ſ.ſemiplena ad mīores ordines.vt.j.q.j.ſi q̄s hereticē. Plena ad ſacerdotiū.j.q.vij. Quenientib⁹ Plenior ad epiſcopū.xij.di.nos ꝓſuetudinē Et pleniſſima ad p̄matū oīm ordines z dignitates.xxiij. q.iij.ip̄a pietas.vt no. Jo.an.in glo.c.p̄al. nos ꝓſuetudines Jtē nota q̄ diſpēſans ꝺz habere intuitū boni vniuerſi.cuz oīs lex p bono publico ſit inuēta.iij.di. Erit aūt lex z intuitū rōis.zcauſe.hinc ē q̄ ſi diſpēſatio fiat abſq̄z intuitu rōis diſſipatio ꝺr.vt no.i ca.quia intantū.de p̄ben.in glo.vlt.etiā nō tutus eſt q̄ ad deū cū quo ſine cauſa diſpēſatur.vt no. Ber.in.c.nō eſt.de vo.z vo.re/demp.fa.xj.q.iij.is q̄ p̄eſt.z.xxiij.q.j. manz Et debēt tria mouere diſpēſantē.neceſſitas vtilitas.z euidens p̄rogatiua meritoꝝ.j.q. vij.tali ꝓiugio.z.c.exigūt. Jtē diſpēſatio ñ ꝓcedit̄ cuiq̄z niſi habēti legē ꝓcedere z tollere.z ſic p p̄ncipē z papā vel eoꝝ auctoritate fieri p̄t. Et ꝺr notāter q̄ diſpēſans ꝺz reſpicere cōmoduz vniuerſi.q2 alias videret diſpēſatio impoſſibil̄.cū ius cōe ītroductū ſit p bono publico.iij.diſ.c.ſup alle. Et q̄ diſpēſatio ius p̄uatū dicat̄.iij.di.publegia. z ius publicū p̄ferendū ſit p̄uato.c.bone.j. de poſtulatōe pla.ſic eiñ diſpēſatio fit etiaz p bono cōmuni. Jtē nō ꝺr acceptō p̄ſona/rū que,phibet̄.c.nouit.ꝺ iudi.z de reg.iur. in iudicij⁹.li.vj. Qñ circa equales eq̄lia. et inequales p̄uant inequalia cū bonos non ſolū metu penaꝝ.vez etiā p̄mioꝝ exhortatione afficere debeam⁹.ff.de iuſti.z iur.le.j. Jō bene ꝓcedit̄ vni qꝺ alij denegat̄. Jtē licet ℈ ius naturale nō admittat̄.c.diſpēſatō xiij.diſ.in p̄n. Et ius cōe fundet̄ ſup naturali rōe.di.j.ꝓſuetudo. Uñ diſpenſans mouet̄ rōe ꝓticulari ℈ ius cōe. qꝺ nō p̄t oīb⁹ ꝓticularib⁹ p̄uidere.q̄ diſpenſat̄ ſm naturalem eq̄tatē z rōnabiliter. Hā q̄ p alij⁹ laborat p̄miatur.z plura ſentiet cōmoda q̄ habuit onera.vt in reg.q̄ ſentit on⁹.zc̄.ꝺ regul̄.iu.li.vj.

Diſputare eſt allegare.vt videlicet intētioꝝ ſuā p,pbatōes in iudiciū deductas oñdere z eā viribꝫ aſſeuerare z roborare.vt.ix.q.iij. alioꝝ.z.xxiij.q.viij.Quenioꝝ.z de fi.inſtru.i ter dilectos.z de re iu.abbate ſane.li.vj.cū ſimilib⁹. Q̄ aūt hmōi allegatōes z diſputationes fieri debeāt ſup teſtib⁹ z alij⁹ actib⁹. patet in.c.cauſis.de teſti.z in aut.e.ti.§.q̄a cū ſimilib⁹. De hac materia vide ſpe.tit.de diſpu.§.allegare

Diſtrahere eſt vēdere.vt.ff.ꝺ ℈hē.emp.z vē. le.ſi ita diſtrahit̄.z.l.rē alienā.z.l.quotiens eo.ti.cū multis ſimilib⁹

Diuertere eſt diſceꝺre diuoꝛtio.i.cōtractū matrimonij ſepare. Uñ ꝺr mulier diuertit ſe a viro ſuo.vt.l.iij.ff.de diuoꝛ.z.l.ſi ita filia.ff.e.ti.

Diuinatio accipit̄ tripliciter. Pꝛio p ſciētia theologie a q̄ theologi dicunt diuini. Secūdo p ſcia infuſa a deo. Et ſic accipit̄ ꝓuerb.xvj.c. Diuinatio ī labijs regi.nā in iudicio nō errauit os ei⁹ zc̄. Tertio p ſcia magica vel fallaci,pbanatōe vl̄ ꝓphetizatione q2 falſi ꝓphete z magi fingūt ſe p̄uidere vel p̄ſcire futura.vt capit̄ in.l.nemo.C.ꝺ male. z mathe.zc̄.z ſic ꝺr diuinatio a diuino nasare.i.varicinari vel futura p̄dicere. Denuſ aūt diuinatōis a ꝓphs ferē eſſe allatū.z diuini dicti ſunt q̄i deo pleni. Fuit aūt duo genera diuinationis.cui⁹ quidam quattuoꝛ dixerūt eſſe genera. Et habent hec omnia xxvj.q.iij.c.j.in p̄n.

Diuortiū ſm Boſ. z Hoſti. in ſum. eo. t. §. ſ. Eſt inter vir̃ z mulierē legitime facta ſepatio. Et dr legitime. i. q̃s de⁹ ꝓiūxit hō nō ſepat. ſ. violēter z abſq; rōe. Hō em̄ hō ſeparat q̃s pena dānat. q̃s reat⁹ accuſat. quos maleficiū coartat. xxxij. q. ij. c. ſolet. z de cōſan. z affi. c. de infidelib⁹ Et dr a diuerſitate mentiū. qr bi q̃ matrimoniū diſtrahūt: i diuerſas ptes eunt. vt. ff. e. ti. l. ſ. z. ij. z. ff. de ver. ſig. l. inter ſtupr̃ū. §. diuortiū. z. l. int̃ diuortium. Sic ergo dictū eſt a diuortiādo. quia in veritate diuerſe ſunt mentes diuortiatoꝝ que pr̃ius erāt cōiuncte vnitoꝝ. q̃re etiā repudiū dici ſolet. ff. eo. ti. per totum. z C. de repu.

Diuus idem eſt qꝫ ſacer vel diuin⁹

Diualē accipe. i. epl'am imperialē p quā relata eſt q̃ntitas q̃ ſolita erat dari i ordinatione pontificis

Dies eſt duplex. naturalis z artificial'. Naturalis eſt que more romano incipit a media nocte. z altera ſequēti media nocte finitur. l. more. ff. de fer. Et ſignificat put q̃lis ſignificandi mod⁹ declarat. Hā ibi heredē inſtituo ex die tali vſq; ad diē talē dies nichil facit. qr tollit dies: diſpoſitio remanet pura. l. hereditas. ff. de here. inſti. Sil'r ibi Cōſtituo p̄dio tuo ſuitutē tali die vſq; ad talē diē. ff. de ſui. l. iij. Rō qr h̄ caſu z precedenti ſic ciuiliter diſponit vt nichil ſignificet ipo iure. ſz in effectu. Itē ibi. Promitto tibi aſcēdere capitoliū pma die q̃ mortuus ero nichil ſignificat. qr ſubiecta materia ſignificare nō dat. Sz ibi. Lego tibi fūdū poſt decendiū p hāc diei appoſitōem ipeditur trāſlatō dñij. vt in. l. ſempron⁹. ff. ō vſu fruc. lega. z tñ ibi pmitto tibi. r. p⁹ decēdiū nō impedit obligatio. l. cēteſimis. ff. de ver. obli. z ita dies appoſita ſignificat tibi dñiū impediri. h aūt nō ſignificat obligatiōz impediri. ſz tñ executiōem. ſz q̃ ſit rō diuerſitatz doctoꝝ ſe multū inuoluūt. p̄t tñ dici iſta rō. qr ſi ipediret obligatio nulla eſſet pmiſſio vel legatū. nā ad id tps trahi nō p̄t Sec⁹ in ꝺditōe q̃ de ſui natura retrotrahit. ſz dies certa nō p̄t ſic retrotrahi i dñio. z ſic dies optīe ipedit dñij trāſlatōem. Itez ibi. Promitto tibi q̃ die mihi placebit valz diſpoſitio. qr dies ſeu tps p̄t poni in volūtate obligādi. licz nō ipe act⁹. Etiā dies incert⁹ ꝺditōe habeat. vt in. l. dies incert⁹. ff. ō cōdi. z demō.

Dictice ſūt colūne eccie i quib⁹ imagies patrum i ſuo cathologo ponūt. Ul'r ſūt tabule ſcribēdi vl' pingēdi a dicto dicte.

De DD

Docibilis ꝓprie dr liber. Sz docilis eſt hō doctrinal'. ponit tñ vnū p relig̃. xxij. diſt. q̃ eps. in p̄n. Et petr⁹ i epl'a. Erūt oīes docile ſo. xxxvj. diſ. §. ecce.

Dolus mal⁹ ſm Hoſti. eo. ti. in ſum. z Boſ. Eſt calliditas fallacia aut machinatio ad circūueniendū decipiendū ſeu fallendū alter adhibita. vt. ff. e. ti. l. j. §. j. z cōmittit calliditas tal' in tacēdo vl' diſſimulādo. Und⁹ Galo. Qui diſſimulat iuriā callidiſſim⁹ ē z p̄t poni exēplū in vēditore ſi ſciebat ſui tutē deberi vel rē alienā vl' alij obligatā eē nec certificauit emptorem tenet ei. qr dolo malo ꝑſatus ē. de h̄ de reſcrip. c. ſup litteris xxv. q. ij. p̄ſcriptū. ſz fallacia cōmittit in mētiēdo z falſum aſſerēdo ꝫ ꝓſciam. vñ Aug. Mendaciū eſt falſa voc̃ ſignificatio cum intētione fallēdi. xxij. q. ij. §. ille g. Machinatio cōmittit ex pte ꝑbor̃. xxij. q. ij. quecq; arte ꝑbor̃. nā machinatio ē occulta inſidiatio. Dr aūt dol⁹ mal⁹ ad differētiam doli boni. nā dol⁹ bon⁹ ē q̃n aduerſus latrones vel inimicū q̃s machinat. multo fort⁹ i hoſtem publicū. xxij. q. ij. vtile. z. c. q̃rit. z. xxiij. q. viij. vt p̄dē. ff. ō lega. ij. le. cū p̄r. §. titia. ad fi. z talis dol⁹ fraudē excludit. ff. de. le. ij. le. pal. Eſt tñ hoſti fides ſuāda fidē ſeruanti. xxij. q. j. noli exiſtimare. ſz frāgenti fidem fides frangat eidē. vt. C. de pac. l. cū ꝓponas. i glo. accur. vñ veteres dolū bonū vocabāt ſolertiā. vt. ff. e. ti. l. j. §. nō fuit. vñ dicimus. iſte eſt bone indol'. q̃ſi bonū dolū int⁹ hñs. id eſt. ingeniū z ſolertiā. vñ z ſalo. i iudicando meretrices bonū dolū adhibuit. i. ingenium. ō p̄ſum. c. afferre. Itē dol⁹ bon⁹ fraudem excludit. pal. l. cū p̄r. Itē dol⁹ fraus et ſimulatio ſunt nōia reatuū q̃ nūq; pmittūt a canone. z q̃ peccat nō peccat ō legz auctoritate. xxij. q. iij. q̃ peccat. z vtilis ſimulatō eſt de his q̃ vi met. ve cā fi. vñ nil refert armis ꝺtingat palma doloue. nā dol⁹ eſt ꝑt⁹ quā q̃s in hoſte req̃rit. ſz nedū q̃s aliena p fidiā arguat ꝓpriā fidē ſoluat. xxij. q. iij. in nocēs. Et quō ex dolo dat actio doli: q̃ ō ſubſidiaria cū nullū aliud remediū ſupeſt. de hoc vide Boff. Et nota differentiā iter iſta quinq; nomina. dolus. lata culpa. leuis

culpa.leuissima culpa.z casus fortuit⁹. nã dolus est inuidiosa vel studiosa machinatio ad aliquẽ decipiendũ vt sup dictum est de dolo malo. Verbi gra. deposuisti penes me libz z ego dolose ad finez q̃ titiũ quem scio furẽ esse z q̃ vult furari libz tuũ in domo mea intrare faciã dimitto ostiũ aptuz vt intret z furet ego teneor de deposito subtracto qz cõmisi doluz. Sed lata culpa est nõ intelligere qđ oĩs intelligũt. vl nescire qđ oĩs sciũt vel qđ maior ps scit. Leuis culpa est desidia vel negligẽtia. Dz leuissima culpa est que aliquo mõ potuit ꝓuideri. Et casus fortuit⁹ est inopinat⁹. qz rei euẽtus q̃ a nullo diligẽti potuit ꝓcaueri. vt inundatio.naufragiũ.ruina.incẽdium.tẽpestas.incursus latronũ.de quib⁹ insti. q̃ more. ꝯtra.ob.§.item is cui z ibi melius q̃ aliqua alia lex.z.C.de pig.act.l.que fortuitis Et quãdo dolũ adhibet re⁹ intelligẽda sũt verba fm q̃ actor intelligit.alias debẽt intelligi ꝓba in ꝓrio sensu.de spon.ex litteris in tex.z glo. Itẽ qui dolũ obũcit dolũ ꝓbabit.l.quotiẽs.ff.de pba.hoc tñ fallit in pastore.q̃ negat suo dolo vel negligẽtia ouez perũsse.z in custode carceris.ar.ff.de edẽ.le.si q̃s.§.vlt. Itẽ dolus est fraus z nõ eõuerso.ff.de pac.l.iur.gen.§.dolo. Sed cõtra.ff.de re iudi.l.fraudẽ.vbi dr q̃ fraus nõ fit sine dolo. Solutio. Fraus fit duplicit vno modo de re cũ cõsilio.z sic nunq̃ fit sine dolo.alio modo de re sine consilio.z qñ alĩq̃s decipit aliquẽ re ipa ignoranter.z sic fit sine dolo

Doli capax est prim⁹ pubertati.scz quando mas habet.xij.annos z dimidiũ.tũc em̃ potest delinquere ꝑterq̃ in adulterio.fm Accur. Femina ꝙo qñ habet.ix.z dimidiũ annos.vt no.ff.de reg.iu.in.l.penul. Aug. ꝙo dicit in epistola ad renatũ.q̃ puer dicit doli capax cũ est.vij.annoz qz tũc mẽtiri z verum loq̃ potest.de h̃ no.in.c.ois vtriusq̃ sexus.de pe.z re.

Domiciliũ alicui⁹ est ibi vbi maiorẽ partem fortune sue ꝓstituit vl magnã ptem bonoz suoz.vel si ibi habet larẽ.i.familiã.vt.C.de inco.z censi.l.si ciues.li.x.vel si nihil ibi haberet assidue tñ ibi ꝓmersat. Dola tam̃ domus nõ ꝓstituit domiciliũ.sz magz ibi erit vbi q̃s summã rez suaz ꝓstituit.vñ rursus discessur⁹ nõ sit.vñ cũ pfectus fuerit peregrinari videt z ad quẽ locũ cũ redierit peregrinari desinit.de h̃ Jn.de fo.cõpe.exp̃te. Abbas tñ nõ potest habere domiciliuz. nisi in suo monasterio.licet alij secl'ares clerici sicut z laici bñ possunt plura hz̃e domicilia cũ diuersis locis se ita instruxerint.vt nõ min⁹ in vno q̃ in alio se collocasse videãt. Potest etiã q̃s esse sine domicilio fm Hoff.de fo.cõpe. Et q̃uis Hoff.scripsit q̃ cleric⁹ ibi habeat domiciliũ vbi larẽ ꝓstituit nõ semp vbi eccĩam habet. Archi.tñ no. q̃ loc⁹ vbi clerici seu loca in quib⁹ clerici tenẽt ad residentiã sp debẽt ꝓ domicilijs reputari.licet etiã aliqui ꝓtradicãt.z sic etiaz no. Jn.z Hosti.de pui.c.ex ore. vide ꝺ hoc Archi.de rescrip.statutũ.li.vj.glo.sup verbo actor z reus

Dominiũ directũ fm Azo.in sum. de iure emphi.circa fi. dz hz̃e ille q̃ possidet ciuilit tanq̃ dñs.z illud dz dñiũ directũ.qz solus dñs direct⁹ hz ciuilẽ possessionẽ.vt no.i.l.iij.§.ex ꝺria.ff.ꝺ acq̃.pos.vel iõ dz hz̃e dñiũ directũ.qz sine oĩ alia obligatõe liberã ptã tẽ hz rei q̃lit nõ est in illo q̃ hz dominiũ vtile vel mixtum

Dominiũ mer̃ forte idẽ est qđ directũ. licet de illo dñio z sequẽti raro legat. Dr tñ q̃ illa duo dominia mer̃ z mixtũ sũt poti⁹ due differẽtie q̃ dividũt h̃ gen⁹ impiũ. vt sic oẽ imperiũ aut est mer̃ aut mixtũ. vt in.l.ipe/rium.ff.de iurisꝺ.om.iu.

Dominiũ mixtũ est illꝺ qđ ptim ꝓuenit cuz directo dñio z ptim cũ vtili

Dominiũ vtile fm Azo.dz habere ille q̃ solum naturalit possidet z nõ ciuilit.vt ẽphiteota.z vsufru.z feuda.qđ Jo.nõ placet.vt le.iij.§.ex ꝺrio.ff.de acq̃.pos. Dz quidã vt Azo.refert in sum.C.de iure emphi.dicũt emphi.hz̃e quandã ciuilẽ poss.sz z vtilẽ rei vendicatõem.ff.si ag.vec.l.j. Et differt dominiũ a possessiõe.vt.l.si q̃s.ff.de acq̃.poss. in.§.differẽtia. Et ibi no. Bar.q̃d sit dñiũ z quotdupler. Et q̃uis cõiter dominium tradat rei traditõe.dat tñ casus q̃ dominium tradit sine rei traditõe saltẽ nona qñ videlicet q̃s ꝑus hz rez aliq̃ titulo.s. pignori obligatã locati vl ꝓducti. Et creditor dicet debitori.placet q̃ habes pign⁹ in solutum.z rñdet placet.vt no.in.l.cuz dominia C.de pig.

Dñi recti erãt q̃dã officiales defensores ciuitatũ vel municipioz

Dñi minoz magistrat⁹ sic dicti.qz dñi recti

qz suffragia duoz eligebant vnꝰ ꝓstituebatur a plebe. alter a maioribꝫ. vt. C. de iu. Domꝰ sumit qñqz ꝑ agnatõe. l. cũ vnꝰ. in ꝓncipio. ff. de ali. z cib. leg. z ad sille. ī ꝓn. Itẽ ꝑ oibꝫ cohabitãtibꝫ in domo. C. ne li. po. li. pa. p̃. l. j. in fi. Recipit etiã ꝑ oibꝫ gerentibus eadẽ signa vel arma. Et iã cõiter domꝰ ẽ q̃ ꝓstat ex parietibꝫ tecto z fundamẽto ptegẽs nos a caumatibꝫ z imbribꝫ. Hi oẽs de domo nobiliũ dicunt. an bastardꝰ cõphẽdat Et rñdet. capiẽdo ꝑ agnatõe tũc nõ cadit. Si ꝑ descẽdentibꝫ ex eodẽ sanguine tũc cõphendit. vt in. l. pnũ. in fi. ff. de ꝟ. signi. Hi capit ꝑ habitatõe. tũc attẽdit an sit habitãs vel ne. Similit recipiẽdo ꝑ portantibꝫ idẽ signũ. z est videndũ an portet vl ne. Et ꝓbat Bar. q ꝑm cõmunẽ modũ lombardie dicẽdo oms de domo intelligunt oẽs de eodez sanguine descẽdentes. sz q̃n simplr fit mẽtio de domo. tũc capit ꝑ loco. De hoc vide Bar. in. l. tutel. ff. de ca. dimi. Nã appellatõne domꝰ ꝑm Bar. nõ cõphendit porticus. nisi fiat expssio vocabuli. Et sic statuta de domo nõ cõphendũt porticũ. Alij õ. in. le. certa. ff. õ le. j. in. ꝯ. sz si q̃s ad opꝰ. Stãte q̃ statuto q̃ puniat reptꝰ sine lumie in nocte extra domũ ꝑm illos ñ puniet reptꝰ sb porticu domus sue

Domũ reuocare est dicere te nõ debere litẽpati eo loco q̃ ꝓuenerꝫ. sz ibi vbi domũ habes. vñ legatꝰ q̃ mittit romã vel vocat a ꝓncipe ꝑ necessitate vel vtilitate reipublice. ñ tenet tũc ibi rñdere. sz habet ius renocãdi domũ. De h vide qõ legit z notat de fo. cõpe. c. vlt. z de dila. exposuit. z. ff. de iudi. l. ij. ꝯ. legatis

Donatio ꝑm Azo. in sum. C. de dona. et ꝑm Hosti. in sum. e. ti. ꝯ. j. est rei licite nullo iure cogẽte mera liberalitate facta collatõ. vt ff. e. ti. l. donari. Nã illicita rei donatio non tenet. vt. d. l. ꝯ. scz Et õz donatio q̃si doni g̃tis ꝓtractatio. vt. ff. de don. cau. moz. l. senatus. ꝯ. donatio. Donatiõis aũt diuersẽ sũt spẽs. put no. Azo. z Hosti. ibidẽ. qz alia est inter viuos alia est causa mortis Et hec sũt duo genera donationũ. vt insti. eo. ti. in ꝓncipio. Itẽ donationũ inter viuos alia est ob causam interpositã. alia simplr. Et illaruz simpliciũ alia est simplex pura z pfecta. alia impfecta seu ꝓditionalis. Et sub hac spẽ donationis ob cãm forte cadũt donatões inter viz z vxorẽ. imo q̃qz sunt simplices. z tũc regularit sunt phibite ꝓpt causas q̃ no. C. õ dona. añ nup. l. fi. añ mediũ. l. ibi simplices Interdũ eñ donatões ille fiũt ob causam honestã z licitã. z sunt ꝓmisse vt in casibꝫ q̃ sunt. ff. õ dona. inter viz z vxl. si spõsus. ꝯ. cõcessa. vsqz ad. ꝯ. si maritꝰ. z q̃ in illo. ꝯ. etiam ꝓsueuerũt notari ꝑ doc. s. casus plres inter q̃s casus sunt aliq̃ in q̃bꝫ etiã simplex donatõ valet. Jõ dictũ est supꝝ regularit z spõsalia dona. qz sp in dubiũ ob cãm futuri matrimonij ꝑsumit facta. vt no. in. l. cũ veterẽ. C de dona. añ nup. Donationũ etiã cã mortꝫ tres sunt spẽs nõ ꝑm ordinẽ regularẽ. sz etiam ꝑm ordinẽ alphabeti. vt in ti. de donat. ꝓpter nup.

Donatio añ nuptias vl ꝓpter nuptias scõm Azo. in sum. C. e. ti. est illa quã facit spõsus vel aliq̃s suo noie spõse vl alteri noie sponse. Et h donatio est ob cãm. Forte tñ sic õz le. fi. C. e. ti. vbi h expsse habet q̃ nõ sit donatio simplex. qz sic sine matrimonio dos est nulla. ita h donatio sine mrimonio nulla ẽ Hinc est q̃ illa donatio vocat antiferna q̃ si ꝓtraria donatio. Et õz ab anti qõ est õ. z ferna donatio. vt pal. l. C. eo. ti. Maritꝰ eñ ab vxore accipit dotẽ. i. donatõem ob mrimoniũ. Sic ecõtrario ipe donat vxori ꝓpt nuptias Et iõ licet oliz diceret donatio añ nuptias. tñ qz hodie ꝓcedit fieri pꝰ nuptias tũc hodie vocat donatio ꝓpter nuptias. vt insti. de dona. ꝯ. est z aliud genus. et dicta le. finali

Donatio cã mortis ꝑm Azo. in sum. e. ti. est cũ q̃s vult magꝫ se habere q̃z eũ cui donat. subaudi tradẽdo. vt se obligãdo ne h diffinitio legatũ ꝓtineat ꝑ ꝟba ibi posita. Dicit eñ tradẽdo vel se obligãdo vt nõ referant ad testatorẽ. Differt aũt hec donatio. s. causa mortis a legato. iuxta ea q̃ no. C. õ dona. ꝯ. j. in fi. Hosti. aũt eo. ti. in sum. ꝯ. j. eam sic diffinit. Donatio cã mortꝫ est timore mortis imminẽtis vl future alicui rei prouide z liberalit facta collatio. Et huiꝰ tres sunt spẽs ꝑm Hosti. e. ti. in sum. quas ponit sub ꝯ. q eiꝰ. sub ꝟ. spẽs. nã donationũ cã mortꝫ ꝓma spẽs est cũ q̃s donat metu mortalitatꝫ future z nõ instãtis. Secũda est cũ q̃s donat metu mortalitatꝫ instãtis desperãs de qualescẽtia. z hec donatio cõparat ei que ẽ inter viuos Tertia q̃n magꝫ vult se habere q̃z eũ cui donat. z magꝫ donatariũ q̃z suum beredẽ. Predicte species possunt colligi ex

le.senatus.§.mortis.iuncta.l.j.ff.e.tit.z sūt expresse.in.l.ij.e.ti.

Donatio inter vir̄ z vxorē ꝑm Azo.in sum. C.e.ti.est que fit ꝓstāte matrimonio q̄ ꝑm leges est ꝓhibita.iō ne mutuo amore inuicē spoliarent donationē nō sperātes sz ꝓfusa erga se facilitate abutētes.nec esset eis studiū liberos potⁱ educādi. Et est illa rō ꝑm Azo.q2 sepe futur̄ esset vt matrimonia separarent si nō donarēt hi q̄ possent.et mrīmonia venalia essent.oīa p̄dicta habentur. eo.ti.l.j.z.ij. Aliter tm̄ accipit.de h̄ vide Hostien.in sum.

Donatio int vīuos ꝑm Azo. in sum. est qm̄ rē quā dono malo hr̄e illū cui dono q̄s me Hec diffinitio colligi p̄t ex.l.j.in p̄n.ff.de donat.

Donatio inter parētes z liberos ꝑm Azo. in sum.C.de donat.inter vir̄ z vxor.vbi dr q̄ oīa illa q̄ dant de donatōe int vir̄ z vxores dant etiā de donatōe int parētes z liberos Hec ē vt no.C.e.ti.l.donatiōes iuris impossibilitate ꝓhibite sūt.cū vna z eadē ꝑsona iuris artificio estimet pr̄ z filⁱ.genitor z genⁱ.vt.C.de impu.z alīs substi.l.fi.ad finē. Si alter alteri donat sibīpsi donare videt.z iō nulla est donatio nisi in casibus puta in dote z donatōe ꝓpter nuptias.vt.ff fami.hercis.l.si pomponⁱ philadelphus.z ff.de colla.bo.z de colla.do. p to.q̄ eās pas sibⁱ ambulāt.vt.l.fi.C.de donat.añ.nupti. Itē cū donat mobilia filiofamilias eūti in castris.vt.C.fami.hercis.l.iij. Itē valet remissio vsufructⁱ in rebⁱ aduēticīs.vt.C.de bo.lib.l.cū oportet.§.sinautē res. Et de oībus p̄dictis casibⁱ scz in q̄bⁱ tenet h̄ donatio.est glo.no.C.de inoffic.dona.l.j.in ꝓbo duabⁱ. Itē donatio facta ī alimentū. alias nō tenet donatio.sz tm̄ si facta ē in filiū tāq̄s in extraneū vl̄ collata in eū supmo iudicio ꝓfirmant eodē modo z cū eadē determiatione qua ꝓfirmat donatio facta inter ꝓiuges.vt.l.donationes.ꝑallega.C.de donat. inter vi.z vxo.

Donatio mera est eadē cū simplici.s.q̄n ītervīuos donatio fit. Q̄n etiā dr pura liberalitate nō ob causam secutā. Si ꝓo fit et cā p̄cedente tūc dicit remuneratio potius q̄s donatio.vt.C.de bo.libe.l. cum oportet.§. cum aūt

Donatio facta ob cām interpositā ꝑm Hostien.in sum.e.ti.§.q̄t eⁱ spēs. Est quedam donatio int vīuos q̄ fit ob cām ītерpositā z denotat vt aliq̄d fiat vel nō fiat vel ꝓpt q̄d fit donatio secuti ꝓpter finē. iuxta ea q̄ habentur.l.j.§.j.ff.de donat.vt etiā supra dictum est

Donatio ꝑfecta z pura est spēs donationis simplic̄.z ē q̄n stati pura liberalitate trās fert dn̄iū rei date.ō ista.C.de dona.z ff.e.t. generalit.p to.z maxīe.ff.e.ti.l.j.

Donatio aūt imꝑfecta siue cōditionalis vel sub modo est etiā spēs donatōis simplicis ꝑm Hosti.ibidē.z est q̄n stati trāsfert dn̄iū rei date.z nō nisi sub ꝓditiōe.vel mō vel in diē.vt dono tibi si rex intrauerit italiā. vel dono nō ꝙ tuū sit hinc ad annū. vel aliq̄d hmōi De ista materia reqr̄e.C.ō dona.q̄ fit sub mo.z ꝓdi.

Donatio simplex est q̄ cāz nō hz.z cū donatus nullo casu velit ad se redire.q̄ dedit l datum se ꝓmisit.vt.ff.ō dona.l.j.

Donatio sub mō cōprehendit s.sub donatōe ꝑfecta vel imꝑfecta

Donatio spōsalicia ꝑm Azo.in sum.C.ō dona.añ nup.§.spōsalicia.dr illa q̄ a spōso spō se fit.vel ecōtra.licet raro accidat.C.ti.pal lega.l.si a spōso.§.q̄ si spōsa interueniēte. vbi dr.si spōsa interueniēte vl̄ nō interueniēte osculo donatiōis titulo.q̄ raro accidit fuerit aliq̄d spōso largitū Rō q2 femini nū genⁱ auarissimū est in donādo.ff.ad vel leia.l.sz si ego.in fi.vbi dr. Facilⁱ se mulier obligat q̄s aliter donat. Et ibi no. Accur. Hec donatio fit intuitu mulier̄.z iō nō potest dici vere ꝓpt nuptias donatio.sz simplr Cōditio aūt inest si steterit p dantē.vt.C.ō dona.añ.nup.l.cū veter̄ snīa.

Donec.notat Jo.an.calderi.ī commēto decreta.post cessionē.de.pbar.z significat diuersimode.put q̄duis mediū ꝓbabile significare declarat. Verbi grā.lego filie dec donec nubat.significat legatū esse annuu le.legatū.ff.ō annu.le. Rō.q2 h̄ dictio significat limitatiōem. Et ex h̄ sequit q̄ testator voluit facere multiplicatiōz.cuⁱ fit limitatio ad tps nubēdi vt ex tūc nō debeat. Itez ibi.lego filie fundū cornelianū donec nubat vl̄ donec capitoliū ascēdat.ñ significat legatū annuū.q2 subiecta materia nō patit q̄ nō est multiplicabil. Sz tm̄ significat extinctionē aduenīēte tpe nupt vl̄ ascēsionis capitolij. Itē ibi donec inuentariū scribit. non licet creditoribⁱ z legatarijs heredem

eōuenire.l.fi.§.donec.C.de iur.deli.qz subiecta materia ꝑ declarat. Nā inuentarium debet incipi z finiri infra certū tps. vt ī eadem.l.ōz. Jtē ibi creditoz facē debitozi pactum de nō petēdo. donec titi⁹ fiat ꝺsul. significat limitatōz exceptōis p euentū. z sic etiā ꝺditiōem. vt si titi⁹ fiat ꝺsul finiat excepcio pacti si nō sz mozīt añ ꝙz fiat ꝺsul. fiat ꝑpetua exceptio.l.sufficit.ff.de ꝺdit. z ōmō stra. Nā ex euētu incerto futuro significat ꝺditio.l.itaq;.ff.si cer.pe. Jtē ibi loc⁹ est cōditioni furtiue donec dñūz a dño recedat significat limitatiōem z q ipo iure dñio recedēte nō est loc⁹ ꝺditioni.l.sine.§.tamdiu ff.de ꝺdi.fur. Jtē ꝓmitto decē singul' ānis donec titi⁹ ꝺsul fiat. titio existēte ꝺsule adhuc obligat⁹ sum ipo iure. sz petentē repellam.l.eū q ita.§.q ita.ff.de ꝺ.obli. Rō quia nō est in potestate disponētiū obligationē limitare tpe. vt ipo iure finiat tpe. Jtē lego fundū donec titi⁹ fiat ꝺsul. ipo existēte ꝺsule finit legatū z dominiū ipo iure ad heredem reuertit.l.fi.C.de leg.qz ī potestate testatozis est facere legatū tpale z finire tempore ipo iure vt ibidē. Jtē ibi. dono tibi p̄dium donec titi⁹ fiat ꝺsul. titio existēte ꝺsule nō finit donatio ipo iure. nec reuertitur dominiū ad donantē. ar.l.ea lege. C.ō ꝺdi. ob causam. Ratio. quia nō est in potestate cōtrahentiū facere ꝺctū finiri tpe: vl' dñiū trāsferri. z sic de ꝺsimilib⁹

Dos ꝑm Azo. in sum. C. de iu. dotiū. est qō datur a muliere marito. vt.l.si rē estimatā. ff. de iur. dotiū. vel ab ei⁹ ꝓte vel extraneo. vt in.§.accedit.l.vnica. de iure dotiū. cum infinitis alijs. in q̄b⁹ dos ꝙ marito dat vl' eius p̄zi. vt.l.fund⁹. ff. fa. her. z si maritus. z le. si filia. §. hec aūt. eo. ti. Et hoc ꝓpt onera matrimonij. vt.l.p oneribꝫ. C. de iu. dot. vt ꝑpetuo sit penes eū. vt.l.j. ff. de iu. dotiū Et durat q̄diu durat matrimonium. nisi marit⁹ vergat ad inopiā. ꝑ ideo ōz. qz dos soluto matrimonio debet redire ad vxorē vel ei⁹ heredes. sicut donatio ꝓpter nuptias ad maritū vel eius heredes. C. de pac. ꝺuē. sup do. le. pe. z aut. equalitas. vbi ōz q̄ bonum est ar. de dote. ad donat. ꝓpt nuptias. Fallit hoc in casib⁹ in glo. vnica circa medium. in. c. quenit de emp. z ven. Dicit aūt ferna vt canit glo. C. de dona. añ nuptias. le. fi. j. que ꝓpter matrimoniū ꝺcedit. et sine eo nō potest esse. vt pal. l. fi. C. de dona. ante nup. z. ff. de iure do. l. iñ. cum similibus. nec ꝓpter matrimoniū phibet sicut phibentur simplices donatōes. Et oportet q̄ dos q̄d matrimonij sit nō dando defectū. sed ō iure ꝓtractū. vt. C. de ꝺdi. ob causam. le. j. z repetit q̄n matrimoniū stare nō potest ca. z si necesse. de dona. inter vi. z vxo. Etiam reddit mulieri sepate ꝓpter ꝺsanguinitatez ca. nup. z. c. j. eodē ti. Diuidit aūt ꝑm Azo. vbi supra dos in prouectitiā. de q̄ habet in le. pfecticia. ff. de iur. do. z in aduenticiam. Que diuisio colligit ex. le. filie dotē. ibi nec dubiū. C. de col.

Dos aduenticia ꝑm Azo. est q̄ nō ꝓficiscit a parente vel tanq̄ a parēte. vt si extraneus dederit patri vt daret in dotē. l. pfecticia. § si quis certam. ff. de iure dot. Uel si pat nō tanq̄ pater. sed vt extraneus dedit. puta qz debebat filie z eius voluntate dedit in dotem viro. vt dicta le. profecticia. §. finali. ꝑ. ceterum

Dos pfecticia est que a patre vel tāq̄ a pre vel ab auo vel ꝓauo pfecta est. ſ. de bonis eius vel facto ei⁹ ꝙ filio vel nepote eius vel quā alias de mādato eoz ꝺstituit. vt p̄ses aut curatoz dedit de bonis alicuius eoruz Si erat parēs pdig⁹ l' furiosus. nec refert an filia vel neptis sit ī potestate ꝺstituta vl' emācipata. Nō em̄ ius potestat; sz nomen parētis facit pfecticiā a parēte. q̄ videt data si ipe dicit vel iubet aliū dare vel p̄ses vel curatoz ei⁹ dedit. vt dictū ē. Jdem est si negocioz ei⁹ gestoz dederit. z ipe ratū habuerit. q̄ oia habent in dicta. l. pfecticia. in ꝑn. iuncto. §. j. z fi.

Dotis ꝓuilegia sunt mlta. Req̄re de ꝑ Azo. in sum. C. ō ꝓui. dot. Et spec. in tractatu libelloz. ti. de dona. inter vi. z vxo. §. format; vbi notat

Dotis ꝓmissio ꝑm Hostien. vel nuda pollicitatio ꝑm Azo. e. ti. fit p stipulatiōz z etiā q̄ñq̄ sine p̄cedēti interrogatōe. Nā pollicitatio nihil aliud ē q̄ offerēt; ꝓmissio. vt nota. C. eo. sup rubrica

De Dr

Dromones dicūt q̄ p̄rāt nauib⁹ ad fuādū traiectū mar; in ꝑ reipublice militantes. z maris transitū tenētes vel tuentes. C. ō officio p̄fec. p̄etoris affri. l. ij. vñ etiā adhuc eoz undē naues nomie vulgari dromones appellantur

De Du

Dubiū siue obscuꝝ ꝓbuꝫ interp̄tandū est p reo nisi in q̄tuor casib⁹. s. qñ agit de causa liberali. de inoffi. test. de matrimonio et de dote. vt. de fi. instru. c. inter dilectos. in glo sa vlti. de re iudi. c. vl. Itē dubia sunt ī meliorē ptē interp̄tanda. de reg. iu. estote. In quib⁹ ad cōmunē intelligentiā ꝓbor recurrendū est. c. ex litteris. de spon. z tutior via in dubijs est eligēda. de homici. ad audiēti am. z de spon. iuuenis

Dubius in fide est infidelis. de here. c. j.

Ducentarij dicunt duces. vl magistri ducē tor militū. q̄z dignitatē dicim⁹ substātiuo noīe ducenam

Dummodo. vide glo. in ca. nō potest. de p/ben. li. vj.

Duellū dr singulars pugna q̄ fit ppt pbatio/nem alicui⁹ ita vt q̄ vicerit pbasse credat. z vict⁹ in pbatōe defecisse. z dr q̄si duor bellum factū ad pbatiōem veritats. ac si per testes q̄s intētionē suam fundasset. vt. c. ij. de pur. vul. Qñ aūt sit licitū vl nō. no. glo. ī. l. qua actōne. §. si q̄s. ff. ad. l. aq̄. vbi dr. Si q̄s in colluctatōe vl pancratio vl dū pugiles inter se certāt. ali⁹ aliū occiderit z in publico certamīe cessat a q̄lia. q̄ gl'ie causa et nō iniurie gr̄a damnū datū videt. Et duellum nō dz fieri p eccīa. vt in. c. j. de cle. pug. in duel. Si tñ cleric⁹ faceret duellū z non sequeret⁹ mors vl mēbri detrūcatio posset ex sui epi dispēsatiōe in suscept⁹ ministrare et z etiā pmoueri. vt in. c. pal. Etiā de iure ciuili duellū nō pmittit. l. cū fili⁹. §. j. ff. de lega. ij. z ibi no. glo. fi. Et dic ibi Bar. se audiuisse ab impatore q̄ añ q̄z duellū pmittatur q̄nq̄z reqrunt. Primuz q̄ ille q̄ puocat sit suspect⁹ vel diffamat⁹. Secundū q̄ nō possit ꝓbatio haberi de eo de q̄ inculpatur. Tertiū q̄ puocat⁹ sit par vel maior puocāti. q̄ minori vel inferiori nō licet ascēdere ad superiorē. Quartū q̄ cā sit psonal' z nō pecunial'. Quintū q̄ electa sit p duellum via armor. z non via strepit⁹ iudicial' Sz Jo. ō imo. dic q̄ reperit fm leges seu dor in trib⁹ casib⁹ pmissum esse duellum. Prim⁹ in ti. de pa. tenē. §. si q̄s hoīem. ī. c. j. col. p. Secūd⁹ in eadē institutōe. §. si q̄s aliū. Tertī⁹ etiā eadē institutōe. in. §. si quis miles. vbi videt inueniri q̄ in q̄libet causa capitali p̄t fieri duellū. licet glo. ō teneat ō iure lombardor. q̄ glo. remittit ad summā Hos. boniuen. q̄ fecit tractatū de pugna et duello. Et dr etiā duellus monomachia. a monos q̄d est vnū. z chia pugna. q̄i vnica z singularis. z iō inter laicos phibet. q̄a in eo d⁹ tēptat. ij. q. v. ca. monomachia. Hec obstat exēplū dauid pugnātis cū golia. q̄z p uilegia paucor nō faciūt cōem legē. xxvj. q ij. c. nō exemplo. Et in his que raro fiūt miraculum est. in aut. de ꝓsulib⁹. §. j. circa medium. coll. viij.

Duplicatio est allegatio q̄ dat reo ad infirmandū replicatōem actoris. vt insti. ō repli. §. rursum. z no. in spe. de excep. §. nūc de replicatōe. Uel fm alios est elisio vl anihilatio replicatiōis. z bz fieri a reo ꝫ replicationem actoris

Duplicitas phibet in sex casib⁹. vt no. Archiō. xviij. q. ij. in nullo.

Duplonia. vt. ff. de ꝓ. obli. l. ꝓtinu⁹. §. cū ita Est iter duplicatū vel sterilitas fm glo. ibidem. nā tex. ibi exponit dicēs. Hec⁹ duplā te in dieb⁹ ac noctib⁹ z oīm tēpestate ꝓtempta iter ꝓtinuare cogat. q̄si dicat ℔ duplonia facit. nā tex. ibi phibet eū q̄ ephesi datum pmiserit. nec cū duplonia te cogi iturus nec tā delicate pgredi vt reprehensiōe dignus appareat. vel q̄ duplonia dr iste q̄ duplata vtit dicta. vel est ille q̄ fortuito tpis euētu de duab⁹ dictis facit vnā

Dūtaxat. de ℔ vide Archi. ō rescrip. statutū §. in nullis. li. vj. z de iureiu. c. j. eo. li.

Duplois vel diplois est dupla vestis

De Ec

Ecclesia fm Archidya. de elec. fundamentali. vj. in pn. multis modis dicit Qñq̄z dr collectio sanctorum. vt. xxij. q. j. nuptiar. xxxij. q. iiij. recurrat. in fi. Secūdo est catholicorū vl fideliū collectio. de ꝓse. di. j. eccīa. et sic sumit. iij. q. iiij. engeldrudā. Et nota q̄ sicut ex decre. iulij pape. ca. ij. sumit tūc eccīa est nomē grecū. z dr in latino ꝓuocatio ppt ℔ q̄ oēs ad se vocat. Et de expositiōe huius nois eccīa. vide ca. querelā. ne plā. vi. suas sub an. cen. ꝓce. in glo. vbi no. Hā synagoga est ꝓgregatio q̄ppie est iudeor. Sz ꝓuocare ppie est vtentiū rōne. Cōgregari aūt solēt pecora. vt dic Hugo. Et dicitur

catholica.l.vniuersalis q2 p vniuersuz mũ dum est ꝓstituta.ita exponit glo.C.de sum. tri.z fi.ca.sup rubrica. Vel vniuersalis ꝺr id est.generalis in eadẽ doctrina ad instructi onem vel administrationẽ.vt in pal.c.iulij pape.vl ꝺr eccia fm grecos ab eccleis qꝺ ẽ miserãs.q2 ipa plena misericordia est. Nam nunc claudit gremiũ suuz redeũtib9.C.de sum.tri.in epla inter claras.que est Jobis sanctissimi archiepi vrbis romane ad Justinianũ imperatorẽ.z incipit Victor Justinian9 pius z habebit sex calũnias. Et ꝺ hereti.sup eo.lib.vj. Tertio est collectio malignantiũ.ps. Ꝺ diui ecclesiã malignãtium Quarto est muroz ambit9. Et vide glo.in ꝑ.matricẽ.in cle.j.de sen.excõ. ibi ꝺcordantie.z qñqz sumit ꝑ materiali eccia z ecclesie parietib9. Quinto est corp9 xpi. Sexto pla ture eccie Septimo obuẽtiones eccliastice pueniẽtes rõe eccie. Octauo epalis eccl'ia Et hãc despõsat eps qñ ꝓsecrat. Nono viri eccliastici.l.xiij.dis.ca.j. Decimo canonici matricis eccie.xiij.q.j.§.vlt. Undecimo maior ps capituli.l.vj.di.apostolica. Duodecimo significat epm tm̃.vij.q.j.scire. Tredecimo est quelibet eccia puincie cathedralis nõ romana. Nã appellatõe eccie matricis intelligit eccia cathedral'.sz nõ romana. vt i. c.cũ sup.de vsu pallij.vide glo.ij.in.c.cum clerici.ꝺ ꝑ.sig.z.x.q.j. Antiquo eccie cathedralis noie etiã intelligit eps z capitulũ illius eccie.z ñ alij clerici. Et ecclesiarũ bona sunt dei.licet eẽ oia sunt ei9. Ꝟ tm̃ spẽali us. Et caz res z psone diuio z humano iure ab exactiõib9 seculariũ psonaz sunt immunes.c.qqz.de cen.li.vj.z eccia nõ ꝺz ditari cũ aliena iactura.liij.dis.general'.de pesuã.ff.ꝺ ꝺi.inde.l.nã hec natura.

Ecce.no. Paul9 in commento.c.tertio loco de pbat'.

Etiam illa dictio implicat .C.si tu.vl cur.l. etiam.z.l.fi.

Ecule9 est gen9 tormẽti ad modũ crucis dispositũ.C.ꝺ male.z mathe.l.z si excepta.i fine. Deꝟ.xxiij.q.j.c.j.p archi.

De Eo

Edes fm Azo.dicũt edificia vrbana. sicut ville rusticana.ita exponit.ff.de ꝑ.signi.le. fundum

Edere actiõem fm Azo.in sum.C.de eden. est exprimere vel designare ius q̃ quis petit aliquid ab aliquo i iudicio. Et autẽ editio actionũ vel p libellũ iudici obla[illegible].vt per eũ reo detur ipe deliberet vel in alio quẽ ipe descripsit vl sine libello dictãte auctore vl sapiẽte suo qꝺ tũc est dictatur9.aut q̃ iure ẽ vsurus.ff.e.ti.l.j.§.edere

Editio instroz fm Hosti.in sum.ꝺ fide instru.§.an instrm edi possit z qliter fiat. Et editio instroz pt dici copiatio vl cõicatio facta corã iudice vel eo pñte siue aduersario sit pñs siue nõ saltem cũ ꝓsulet vt.l.j.§. editiões.ff.de eden.vbi de editõe instrumẽto in glo.ibidem. Nã edere est oñdere z copiam describẽdi facere.vt notat' in.ca.j.de pbatõib9

Edictũ qñqz est idẽ qꝺ mãdatũ pncipis fm illud Luc.ij. Exijt edictũ a cesare augusto Ñqz idẽ est qꝺ generale statutũ pncipis. vñ. Edicũt reges.indicit festa sacerdos Et differt a ꝓstitutõe.q2 ꝓstitutio põt esse generalis vl spẽalis.vt.l.j.ff.de ꝓsti.pn.z sic accipitur.C.de edicto diui adri.tol.z similibus Ñqz idẽ est qꝺ statutũ vel mandatũ põtoris sicut oia põtoria edicta.vt edictum de albo scribẽdo.z de in ius vocãdo.z de hmõi de quib9 vide spe.de acti.seu peti.ꝓponẽdis §.postremo.ꝑ.nũc dicamus.de edit. Et q̃dam alia differẽtia edictoz est z diuisio.qa quedam sunt pbitoria.vt edictum de testi.z matrimonio. quedã pmissoria.vt de iureiur.

Edictũ pbitoriũ est illud in q̃ regulariter oĩs pmittit q̃ nõ pbibet.vt i pcuratorib9 z in testib9.ff.ꝺ testi.l.j.z ꝺ trãsla.pla.ca.inter corpalia

Edictũ pmissoriũ fm Jo.calꝺ.de supplen. neg.pla.romana.li.vj.est illꝺ qꝺ regulariter est pbitoriũ.z tñ in certis casib9 pmittit.vt in.c.romana.pal.

Edictum carbonianũ. Reqre supra carbonianum

Edictũ diui adriani fm Azo.in sum.C.de edic.di.adri.tol.ꝺtinebat q̃ si script9 heres postularet se mitti i possessionẽ nõ aliter fieret missio nisi vicesima ps daret reipublice. Et q2 multe erãt interpratões z distinctiones circa ꝟ edictum facte. Ideo hodie sublato hoc edicto fit missio in possessionẽ rerum hereditariarũ iuxta dispositioz quã ibi disponit seu ponit Azo. Et ideo ponitur vna rubrica de edicto diui adri.tol'.in vj.ꝟ.C.

Edictū edilicīū ōr idē qđ actio edilicia. Nā actio edilicia ab edicto edilicio descendit. vt.l.cum aūt.§.he actiões.iūcto.§. edilicie in.l.fi.ff.de edi.edic.de hoc reḡre supā actio edilicia

Edictū ptoriū ē qđ ptor edixit iubēdo. mādādo. vl̄ ꝓstituēdo. vt fec in edicto ō dam. infec. vt.ff.de dam.infec.l.ptor ait.z in alīs pluribꝫ forte p eodē sumit h mādare et iubere. licz al's differāt. vt no.ff.q iussu.l.j.§. necz putet q̄s cz h grauit z aduersus eos cōstitutū.ff.nau.cau.sta. vt s dictū est

Edictū successoriū ſm Azo.in sum.C.eo.ti. est quo puidet creditoribꝫ. Et dic ibi glosa q est qđ poribꝫ nō petētibꝫ: sequētibꝫ petētibus pmittet.z est in ea.l.de gradu in gradum.de capite in caput.C.de suc.edic.le.j. Nā illud edictū ꝓpter creditores inductū ē ff.eo.l.j. vbi illa scripta q̄si de ꝑbo ad ꝑbuz posita sunt.z h iō ne creditoribꝫ lōgior mora fieret dum bona hereditaria vacuā sine dño diuti⁹ iacerent. Bn igit putauit ptor pstituere temp⁹ bis quibꝫ bonoꝝ possessiones detulit z dare successorē inter eos vt citius possent creditores scire vtrū habeant cum quibꝫ ꝓgrediātur an bona vacātia fisco delata sint an potius ad bonorum possessionem pcedant quasi sine successore defuncti

Edilis olim dicebat q nō solū ꝓstituebat a plebe ad hoc vt pesset edibꝫ. vt.ff.de ori.iu. le.ū.§.item vt eā.sz etiā pfuit plebiscit⁹ qui etiā edituꝰ dicebat a noīe edes z a ꝑbo tueor.ris.qz tuebant edes. vt instit. de tute.§. tutores aūt.ne ī ciuitate essent domꝰ ruino se vl̄ inordinate posite ī piudiciū reipublice. deinde plebs sibi pres creauit q etiā plebem excederēt de numero patrū. vt.ff.ō ori gi.u.l.ū.§. deinde. v.z. vj.

Ediles curules sūt ꝓstituti postz placuisz plebi q etiā curāt de edibꝫ patrz z negociationibꝫ. vl̄ etiā de edēdis habebāt. vt no.ff.ō offi.pfec.vigi.l.j.

Edilis cerealis ōr a cerere.qz pfuit annone id est.frumēto distribuēdo. Itē etiā ōr pfectus annone.de qbꝫ edilibꝫ in palle.l.j.et.l. ū.§. deinde.ff.de orig.iur.hic tñ ꝓprie vl̄ improꝑe de edo dis.z nō de edibꝫ edilis dicit nec etiā spectat ad eū cura edīū sed ediliuz. Qñz est alteri⁹ administratōis nomē alīj ī positum p vsurpatōem ei⁹.z quidā credūt vocari ꝓtinue annone pfectū Azo tamen ī sum.C.de offi.pfec.anno.dicit q annone z publice functiones a quolibet debēt pstari.si tūc qñ aliquis ꝓuilegio vel pscriptiōe ptendebat excusatōem pfect⁹ annone de h cognouit z aliqñ imponebat ei pena.xxx.librarum auri.

De Ef

Effusionis ꝑbū abundātiā significat.xxj.q. .j.reuertimini.xlij.di.sepe.vide glo. de sen. excō.c.cū illo.in §.sanguis effusiōe

Effusio z electio Require supra actio de effusis.

Effeminati dicunt qbꝫ virilia excidūtur. vl̄ sodomite

Effractores dicunt q̄ siue diurni vl̄ nocturni furādi cā solēt domos effringere. vt.ff.ō effra.z expila.l.j.z.ū. vel q carcerē seu aliud frangūt vt euadāt. Et alit puniēdi sunt diurni.z alit nocturni quia atrociores sūt z acerbi⁹ puniunt. vt.c.si pfodiēs.ō homici. z.ff.ad.l.acq̄.l.j.

De El

Electio ſm Jo.est alicui⁹ psone idonee ad dignitatē vl̄ fraternitatē siue societatē sua forma canonice facta vocatio.z hoc mō electio sumit stricte. q̄uis eligere ad mlta se habeat. vt etiā no.goff.in sum.e.tit.§.j.in ꝑn. Un ad electiōem tria reḡrunt.s.auctoritas.numer⁹.z zel⁹.auctoritas ꝓsideraf in dignitatibꝫ z merit⁹ vite.zel⁹ cōsistit in aio vt sine carnali aīo fiat.sz ſm meritū psone eligēde. viij.q.j.si ḡ.licet ꝓtra ista ꝓditionē sept⁹ cōmittaf electio de facto. non de iure Un quadruplicit eligi solēt. vl̄ q̄ttuor portis intrare viri ecclīastici. Un poeta. Quatuor eccl'ys portas itraf ad oēs. Lesarz z simonis sanguinisqz dei. Prima patet magnis nūmo sz altera charis. Tertia sz paucis q̄rta patere solet De numero pz. Debz ḡ electio fieri ſm ista tria: habito respectu meriti ad merita.zeli ad zelū.numeri ad numez. Si tñ ex vna pte sit dignitas z zelus melior tā respectu eligētiū q̄ electi.z ex alia pte numer⁹ maior certe ꝓualebit dignitas cū zelo ipi nūero. vt.ff.ō elec.c.ecclesia vra Itē differūt electio.collatio.z psentatō.nā electio fit p collegiū ad dignitates.et papa ꝓfirmat z q̄dlibet collegiū ōz eligere plurā suū nisi aliud sit de ꝓsuetudine vl̄ ꝓuilegio vt ō Asc.z elec.ptāte.c.j. Collatio fit ad be

neficiū simplex. ꝛ ptinet de iure cōi ad epm
p totā dyocesim cū ꝯsensu capituli nisi ali/
ud habeat ꝯsuetudo vel ꝓuilegiū. ꝛ dat ple
nū ius. nec indiget ꝯfirmatōe. Dz pñtatio
ptinet ad patronū. nec dat plenū ius pñta
to. sz reqrit institutio ꝛ inuestitura epi. vt p
to. ti. de iure patro.

Elemēta ꝓma sunt qttuor et qbꝫ oīa corpa
ꝯstituunt. qbꝫ viribꝫ tot⁹ mūd⁹ gubernat. s.
terra frigida ꝛ siccissima. aq̄ humida et fri
gidissima. aer calid⁹ ꝛ humidissimus. ignis
sicc⁹ ꝛ calidissim⁹. ꝓmū melancolicū. scōm
flegmaticū vel fleumaticū. tertiū sanguine
um. ꝛ qrtū colericū. vt no. glo. in pbe. insti.
sup ꝯbo. ꝓma elemēta

Elogiū idē est qđ testamentū. Uel dz etiam
culogiū. vt infra dicet

De Em

Emancipatio ſm Azo. e. ti. est relatio pa
trie potestat; coꝛā iudice facta. ꝛ dr q̄ extra
manū. i. potestatē patris positō. qr qñ fili⁹
extra manū pris ponit. tūc emācipat. vt in
ti. C. de emā. libe.

Emācipat⁹ dr fili⁹ vl nepos q̄ a iugo a pote
state vel manu pris vl aui est relaxat⁹. ꝛ sui
iuris effect⁹. qr emācipare ē a potestate ma
nu. ꝛ a iure patrie potestat; dimittere vel li
berare. Dz manumittere ē ꝙd a seruitute
eripe vel emittere seu sinere. Et sic emāci/
patio ptinet ad liberos. ꝛ manumissio ad
ꝙd. Et nota q̄ de⁹ emācipauit hoiez. dū
dedit ei libex arbitriū. ꝛ sic sumus filij dei
emancipati. c. nisi cū ꝑdē. de renūci. §. vex.
vbi de hoc glo.

Emāsor dr q̄ diu vag⁹ fuit extra castra. tan
dem rediēs ad castra. vt. ff. de re mili. le. iij.
§. emāsor. Et ponit de pe. dis. j. §. pene. vel
dr q̄ imminēte lite fugit extra castra ꝛ pace
reformata redit.

Embola felix appellat vl romanoꝛ inuētus
excrescēs. vñ ann⁹ bisextil⁹ dr embolismus
vel embolismal. qr crescit i vno die. de ẞ. C.
de sa. san. ec. l. iubem⁹. in glo.

Emergere est aliq̄d subito euenire vel acci/
dere. ꝛ sic forte accipit. C. de adminis. tu. l.
cū quedā. ꝯ. sine hmōi. Et nota differētiaz
inter illa q̄ sit q̄stio emergēs ꝛ incidēs ꝛ quō
differāt est glo. optima. c. j. de or. cog. Et di
cunt ibi doc. q̄ incidēs respicit negociū ꝑn
cipale. ꝛ tāgit merita ei⁹ siue sit acqsituz añ
siue post lit. ꝯtest. Emergēs ꝯo tm̄ ꝓcessuz
respicit ꝛ tēdit ad ipm impediēdū siue etiā
añ siue post lit. ꝯtest. oriat. Et dr emergens
q̄si extrinsec⁹ eueniēs. ꝛ nihil cōe hz cū ne/
gocio ꝑncipali Dz incidens intrinseca re
spicit negociū ꝑncipale. Quānis em̄ vtrū/
q̄ oriat ex circūstātijs tm̄ in ẞ interest. qr ex
circūstātijs cause vel negocij ꝑncipalis et
emergēs ex circūstātijs iudicij vel ꝓcessus
Ulū Jncidēs pmit. emergēs iurgia differt
Et ad saluādū glo. ꝑal. q̄ videt deficere in
differētia quā potuit. qr incidēs etiā in iu/
dicio ꝑt oriri. s. opponēdo pactū de nō petē
do. ꝛ emergēs q̄ñq̄ añ lit. ꝯtest. vt si excipi
atur de excōicatōe añ lit. ꝯtest. Dicas q̄ in
cidēs dr hr̄e cām vetustiorē ad negociū ꝑn
cipale. Dz emergēs dr de nouo oriri. qr tē
dit ad ipugnanduz. ꝛ añ ꝓcessum de nouo
factū esse nō poterat. cū nō possz ipugnare
nō ens. fac. c. ad dissoluēdū. ó dspō. imp. et
est glo. bona in. l. qó iussit. ff. ó re iuó. q̄ dat
exemplū incidēs. vt si actor dr ku⁹ emergēs
vt testē nō admittēdo. Et ibi doc. plene no
tāt de ẞ an ꝑtor vel iudex posset reuocare i
terlocutoriā p quā q̄stio incidēs vel emer/
gens decidat

Emiola. i. septupla. ꝯpositū ab emi. i. dimi/
diū. ꝛ olon totū. q̄ ꝯtinēs totū ꝛ dimidiū. ꝛ
est vsura q̄ ꝓtinet totū. ꝛ alterā ei⁹ ptē. vt si
de qttuor solidis accipiat in fine anni sex.

Emeriti dicūt milites veteres q̄ iā sūt a mi
litia soluti. vt. ff. de vetera. mili. suc.

Emptio. Re. supꝰ. ꝯbenda emptio. ꝛ ꝓtrahit
p⁹ q̄z de ꝑcio ꝯuenit ea mēte vt ꝑciū soluat.
Nā si imaginarie ꝛ p similitudinē de ꝑcio cō/
ueniret emptio nulla essz ꝛ ꝓtrahit solo cō
sensu siue inter pñtes siue inꝛ absentes per
nunciū vl epl'am. vt pbat insti. e. ti. in ꝑn. ꝛ
ff. eo. l. j. §. vlt. ꝛ. l. q̄. §. j. ꝛ arre datio ē argu/
mentū emptionis.

Emptor bone fidei dr esse q̄ aut ignorauit
rē alienā. aut putauit eū q̄ vēdidit hr̄e pote
statē vendendi.

Emphiteosis ſm Azo. i sum. C. de iure em/
phi. ꝛ ſm Hoff. i sū. rubri. de loca. ꝛ ꝯdu. §.
q̄d sit emphiteos⁹. Dr̄ q̄ emphiteosis grece
est melioratio latine. Ab initio em̄ sterilia
tm̄ p hūc ꝯctū ꝓcedebāt. vt is q̄ accipet rē
in meliorē statū deduceret. ꝛ sterilē fertilez
redderet. postea tm̄ pmissum est de reb⁹ fer/
tilib⁹ ꝛ fructuosissimis emphiteoticari pos
se. vt. C. de iure emphi. l. j. in ꝑn. Et dr em/
phiteosis vl emphiteotic⁹ ꝓtract⁹ ille qui i

meliorationibꝫ ⁊ ī rebꝫ soli tm̄ ꝓsistit. Eccle siasticus aūt emphiteosis ꝓsistit ī his ⁊ eti/ am in ipis mobilibꝫ q̄ ad ħ ꝓgrua videtur iconomo. vt. C. de sa. san. ec. in auk. ppetuo ⁊ auk. leges quas ⁊ alīs gubernationibꝫ et put cōiter ōr. tūc emphiteosis est media in ter locationē ⁊ venditiōem. Et ita diffinit Zeno impator. imo dic̄ dictū ꝓtractuz esse q̄ddā tertiū genꝰ ab emptōe ⁊ locatōe sepa tum. vt. l. j. C. de in. emphi. q̄ lex est zenonis Hz Hosti. suā diffinitionē ſm hāc intelle ꝑit. vtputa quēadmodū hosti. dic̄. ⁊ est ħ iō. quia decretal' potuit emphiteotaz ponere sub ti. de loca. ⁊ ꝺduc. quia magis simil' est emphiteosis locationi q̄s venditōi cū dñiū retineat ⁊ aliq̄d certuz annuatim recipiat. vide spe. de loca. ⁊ ꝺduc. §. nūc aliq̄. Inde emphiteotic⁹. ca. cum. adiectiuū. vñ ōr em/ phiteotic⁹ ꝓtract⁹. emphiteotica ꝓcessio. ⁊ emphiteoticū instr̄m. Jñ etiā emphiteoti/ co. as. i. emphiteosim ꝓcedere. Et tē natura hui⁹ ꝓtract⁹ vt soluat pensio sicut ꝓuētum est nisi res ex toto pereat. Item q̄ licz dño autoritate sua emphiteotā ⁊ ei⁹ successorez expellere si p triēniū cessauerit soluere pēsi onē. sz emphiteota eccīe p bienniuz repelli pōt si nō soluerit pensionem

Emphiteota vel emphiteoticari⁹ ōr ille qui agrū ꝺduxit vel accepit ad temp⁹ colendū sub certo p̄cio. Cui⁹ ꝓtrariū dñs vuilrad⁹ tenuit videlicet q̄ nunq̄ ad temp⁹ sed bene ppetuo tpe ꝺducit q̄diu viuet hereditario iure tenendū ⁊ colēdū sub certo p̄cio ⁊ cer tis cōditionibꝫ put inter ipsos contractum est. p. l. j. C. de iure emphi. ibi ppetuo stabi/ litate. ff. si ag. vecti. vel emphi. pe. l. j. §. q̄ ī p petuū. Et dixit ħ exp̄ssum esse in. l. j. §. qui/ cūq. C. de fun. patri. vl' ppetua scriptura ī teruenīēte. ⁊ ꝺsensu vtriusq. i. dñi ⁊ emphi teote adhibito in ħ statim. s. vt dñs aliq̄d p re accipiat ſm q̄ inter eos ꝺueniret vl' pecu/ niam vl' aliā rē. puta p̄diū aliqꝺ vl' sile vt ꝓpriū sit dñi. Item vt ħ emphiteota de ceterꝭ annis singul' vl' duos venetos vl' simile sol uat in specie reddit⁹. put ait Azo. in sum. C. de iure emphi.

Emphiteomata vl' emphineumata ſm azo nē. e. ti. sūt res meliorate. ⁊ ita exponit tex. l. iij. C. e. ti. vl' meliorationes q̄bꝫ ager labore sic retinētis melior efficit

Empleumata dicūt impositōes. vñ emple grece est ipositio latīe. vl' sūt supstitutiones sine supabūdantie. Item empleuma est emi/ nēs scr̄ptura. Et dic̄ Accur. in. l. tigni. ff. ad exhi. q̄ empleumata sunt ornamēta vasoꝝ vel ornat⁹ aut varietates coloꝝ. vt. ff. de vi. tri. ⁊ ole. lega. l. iij. §. p.

Emolumentū capit p sustēta mēto ī dispo/ sitiōe ꝓtēto. ⁊ onere sibi annexo q̄ ex emo limēto regulat on⁹ vt onerꝭ vl' q̄libet alio medio disponēte ꝺcluſum videt. ⁊ materia subiecta patit. Verbi gra Lego titio decē ⁊ volo q̄ det seio q̄ndecim nō tenet onus ī q̄nq̄. ⁊ sic ī excedēti q̄ntitate. l. impator. §. j. ff. de lega. ij. Rō q̄ licet ħ sit volūtas testa/ toris. tm̄ materia subiecta nō patit ħ signifi catū. s. on⁹ esse sine emolumēto vl' citra emo lumentū. q̄ quē nō honoro eūdē nec one/ rare debeo. Item ibi. lego decē tibi vt ꝺes ti tio libꝝ tuū q̄ valet q̄ndecim si acceptas. ꝛ. teneris ad onus libꝝ valēs q̄ndecim. l. i/ perator. §. enimuero. de lega. ij. Ratō quia significatū sumit ex verbis testatoris ⁊ ac/ ceptatōe legati nā p acceptatōem videꝭ rē tuā tm̄ extimasse ī qua onerat⁹ es Item ibi testator legat tibi decē ⁊ rogat vt stichū ser uum alienū q̄ valet q̄ndecim titio ꝺes. si ac ceptas legatū nō teneris titio vltra emolu mentū. l. generalit. §. q̄ alienū. ff. de fideicō/ miss. here. Rō. q̄ acceptās verisimilit ignō rat valorē rei aliene. Item ibi. testator legat tibi fundū valentē centū. si centuz dederis heredi alieno. si oneraris restituere fundū. nō teneris vltra emolumentū. l. ciuiratibꝫ. §. j. ff. de lega. j. Silr si fund⁹ legat⁹ ē titio. ⁊ onerat⁹ est in dando aliū fundū q̄ est ma/ ioris valoris nō tenet on⁹ vltra emolumē/ tum. pal. l. impator. Item ibi. testator legat mēsam que est debitoris ⁊ creditoris. lega tari⁹ acceptat ⁊ on⁹ debitoꝝ est vltra emo/ lumentū. tenet on⁹ vt in. l. cū p̄. §. mēse ne gocium. ff. de le. ij. q̄ ex vniuersitate ꝺcur/ rit volūtas testātis ⁊ acceptātis. Vñ nota q̄ min⁹ emolumentū nō patit maius onus sed tamē on⁹ nō censet min⁹ q̄ vere vel fi/ cte est equale. ⁊ sic diminuto emolumento diminuit on⁹ inq̄ntum esset emolumento maio⁹. ⁊ ħ vez nisi vbi potest culpa imputa ri bōti emolumētū Hz tūc nec on⁹ videtur maio⁹. q̄ eāparasse videt ei finaliter p⁹ multa dicta Bar. ⁊ doc. in. l. plauci⁹. ff. ō ꝺdi. ⁊ de mon. Cōcludit q̄ emolumētū on⁹ sibi in/ iunctū regulat vt volūtas disponētis vel acceptātis declarat

Emologari.alias omologari est confirmari. vt dicim⁹ q̄ arbitriuz emologat.i.confirmat silētio decē diez tacite vl̄ expsse ꝑm Goff.i sum.de arbi.§.effect⁹

Emunitas ꝑm Goff.in sum.eo.ti.ē libertas ꝓcessa eccl̄ijs vel eccl̄iasticis psonis z rebz alijs ad eas spectātibz. Uel est ꝓuilegiū ecclesiastice libertatis vel psonaz vel rerum ad eā ptinentiū. Dr̄ aūt emunitas quasi extra munia.i.officia vl̄ onera a q̄bz eccl̄ie sunt imunes.vt.e.ti.c.eccie.vñ locus ꝓsecratus scz eccia habz imunitatē.i.libertatē vt nullus inde trahat p vim nisi in casibz scz si fugiens ad eccīam sit public⁹ latro.vl̄ nocturnus depopulator agroz. id est. deuastator fructuū in agris. Etiā si in ipa eccia cōmisit homicidiū.furtū.vel maleficiū. q̄a frustra auxiliū legis implorat qui cōmittit in legem.de vsur.quia frustra.de appel.ca.ansit.C.de iure deli.l.sanximus.§.si vero. Ul̄ dicit quasi extra munia.i.munera. Nō em̄ eccia subit sordida munera.vt calcis coḡnde.arene fodiēde.z silia. De quibz vide hostien.in sum.e.ti.

Emissari⁹ ꝓpo dr̄ q̄ facilit salit sup aquas vl̄ p aquas z fossata

De En

Enucleare vet⁹ ius.i.extra nucleū obscuritatis ponere. Nā put Azo dic̄.C ō vete.iu. enu. In iure inuenit qđ est amaz.ita z ī veteri iure erāt tot multitudines q̄ nemo eas habere vl̄ legere poterat. Nā sic in nucleo dura testa inuenit. Ita ibi dure z iniq̄ scripte erāt. Itē sic nucle⁹ cū inutili pellicula tegitur z latet.ita z ī illa multitudine tāta sublata superfluitate antiq̄ z necessarijs z vtilibus collectis,put meli⁹ fieri potuit ius vet⁹ enucleatū est. Nā meli⁹ est pauca z idonea effundere q̄ multis inutilibz p̄grauari.vt.C eo.ti.l.ij.§.z si aliq̄d

Enunciatiuū ꝓbū de se tantū significat q̄ntum sonat.s.enūciatiōem et⁹ qđ est vl̄ qđ nō est sicut nūci⁹ dr̄.qz refert volūtatē dñi sui scz q̄d velit z q̄d nō velit.vt in.l.z licet.ff.d ꝓsti.pecu. Q̄nq̄ tñ ꝓbis enūciatiuis significat dispositio qñ ꝑ significari ꝓcludit ex quouis pbabili significato. Uerbi gratia. Creditor dicit debitori suo quē scit esse debitorē,pfiteor te nō teneri vel deberi. Hec sunt ꝓba enūciatiua tñ z falsum enūciant qz vez est ipm teneri,z nō ꝑ ꝓba vero liber tatem inducūt.l.tale pactū.ff.de pac. Rō ē volūtas pferentis ex fauore liberatiōis.secus si ignoranter pferret. Itē ibi testator legauit multa vxori. Et dixit se nō dubitare queq̄ accepit vxor liber⁹ cōiuḡ restituturaz Hec ꝓba nō dubitare nō sunt dispositiua. sz enūciatiua.qz enūciāt volūtatē mulier⁹. z eius factū futuz in rebz sibi legatis.et tñ accipiunt p fideicōmisso. z sic significarēt dispositionē.vt in.le.vnū ex familia.§.fi.ff. de le.ij. Rō qz volūtas testatoris ex significato a maior⁹ ad liberos ex firmitate enunciationis dicit se nō dubitare. Itē ibi in iudicio Cōfiteor me tibi debere.r.significat dispositio.qz p ꝑ verbū obligor soluere licet añ nō essem obligat⁹.l.vnica.C. de ꝓfes. Rō.qz ꝑ importat p̄ceptū iudicis de soluēdo expssum vel tacitū.licet em̄ expsse nō p̄cipiat. habet tñ p p̄cepto.z ex ꝓfessione sufficiēter pbat debitū.z sic lex hoc disponit. etiā p̄ter voluntatē obligari. p̄ter necessitatē iudicij. Itē ibi extra iudiciū. Cōfiteor me tibi debere decē ex causa mutui p ꝑ verba nō significat dispositio sz est tñ enūciatio ex qua orit sufficiēs pbatio debiti.ff.de posi.in.l.publico.§.fi.Rō. qz hoc tñ significat ꝓba nec potest aliūde ꝓcludi dispositio. Nā obligatio facilit inferr sic liberatō Itē ibi extra iudiciū. Cōfiteor me tibi debere decē nō expmēdo causam. ꝑ tantū est enūciatio.sed ex ea nō inferr sufficiēs pbatio debiti.l.cum de indebito.§.fi.ff.de pbati.qz nō sufficiēter ꝓcludit cū nō appareat ō quo debito

De Ep

Epidometici dicunt q̄ habebāt sub se mensuratores q̄ mēsurabāt hospitia z ī eminente loco describebāt noīa eoz q̄ ibi habebāt hospitari

Epitogiū est vestis vl̄ tappard⁹ supior clerici.z dr̄ ab epi.i.sup̄.z tego.q̄si supi⁹ tegens. no.in glo.in cle.ij.de vi.z ho.cle.

Epithiniū est suspēsio vni⁹ septimane.vel ē quedā increpatio.vl̄ gen⁹ pene ꝑm Jo.an. in glo.xxj.q.ij.oīs iactura

Epⁱs dr̄ ab epi qđ est sup̄. z scopos vel scopin intendere quasi supra intendens.qz hz curā supintēdēdo sup oēs laicos z clericos sibi cōmissos.vt.viij.q.j.q̄ epatū.x.dis.clericos.vbi etiā interp̄tat speculator. eo q̄ speculat⁹ subiectoz mores z vitā.cui⁹ officium

ꝓsistit īꝓfectione crismatis.crismatōe frontis.collatōe ordinū.ꝓsecratione ecclesiarū ⁊ altariū.vt de sen.excō.c.qui piculosum.libro.vj.in glo.j. Hz ꝙre papa noīat se epūz Nota ꝙuis ī eccīa dei sint dignitates episcopatu maiores.tñ qz ī eccīa sunt nouē ordines.ꝑal.c.cleros.⁊.xxiij.di.epūs.⁊.ca.sc. Licet ꝑm theologos solū sunt septē ordies qui epatum ⁊ psalmistatū omittūt.et inter istos nouē epatus est maior. Ideo papa ñ a dignitate ꝫ ab ordine nomiari volēs. vocarse epm ꝑm Jo.an.in pn.li.vj. Et epūs eligend⁹ dz habere has ꝓditōes.vñ Anni triginta.facer ordo.pura volūtas. Et morum grauitas.sapiētia spōsa parētis. Cōcurrēs fama.decus hec dant pontificatū.vt ō electione.cū in cūctis.⁊ vide Hoff.de tē.ordi. qui ꝓ longū declarat regulas apostolicas ⁊ epūs est pr̄ eccie.xcv.di.esto.⁊ etiā ꝓcurator de dona.c.ij.x.q.ij.casellas.xij.q.ij. sine exceptione . Et tenet reddere rōem ꝓ aīabꝫ sibi cōmissis si male custodierit oues suas de re iudi.c.pe.

Epistola decretal'. Re.sup.decretal' epl'a.

Epl'a diui adriani ꝑm Buil.in spe.ō renūcia.ꝑ.in ꝓmis ğ sub.§.finitis.locū hz inter fideiussores.mandatores.⁊ constitutores. Jtē inter tutores.⁊ est illius epl'e officium ꝙ ꝙuis aliqui sunt in solidū obligati. tñ ꝓ ei⁹ bñficiū si oēs pares sint in soluēdo tēpore litis posset postulare.⁊ diuidat actio ītер eos vt vnusq̄sq̄ ꝓ virili portione alias actione ꝓueniat Alioq̄n nisi dicto bñficio iuuarēt possz creditor quē mallet ī soliduz ꝓuenire.C.ō ꝓsti.pe.l.fi.⁊ insti.de fideiuſ.§ si plures te.ff.ō fideiuſ.l.inter fideiussores. ⁊.l.si dubitet. Hi ğ huic bñficio fuerit rnūciatū poterit creditor quē maluerit ꝓuenire. Quō aūt renunciat instro huic bñficio vide ibidem

Epithaphiū est scꝑtura siue titul⁹ ī lapidibꝫ sepulcroꝝ sculptus

De Eq

Equestris dignitas erat ī his q̄ romam custodiebāt.nā ⁊ hi habent ꝓ absentibꝫ reipublice causa. Et dic Accur.ꝙ aliqui erāt ꝓsidentes.qz simplex militia nō est dignitas de ꝫ vide Accur.c.ei.in rubzi.c.li.xij.

Equitius ōr custos equoꝝ.

Equitiū al's equiriū est grex equoꝝ ꝑm Accur.in.l.qō ğ.ff.de vsufruc.quēadmodum quis vtatur

Equitas est ꝓueniētia rei ꝙ q̄ cūcta coeqpārat.⁊ in paribꝫ rōibꝫ paria iura vel iudicia desiderat.vt.C.ad.l.falci.l.fi. Uerbi gratia Mutuasti mihi centū aureos mutuo.modo equū est ꝙ isti numeratōi ꝓueniat solutio ꝑm eandē q̄litatē ⁊ q̄ntitatē.vt.ff.si certe.l.mutuū. Jtē dedi tibi damnū centū aureoꝝ dignū iustū ⁊ equū ē vt ꝑm eandē q̄ntitatē damnū tibi resarciā. Eq̄tas etiā ōr q̄ dā mitigatio tpans iurꝫ scripti rigorē Et i quibꝫ casibꝫ tal' eq̄tas ꝓferat rigori iurꝫ.notat Jo.an.de trāsac.c.fi.

Equanimiter.i.equo aīo

Equus calcitrosus dicit qui solit⁹ est calce ferire

De Er

Erarium est repositoriū pecunie ab ere dictum.

Ergagabi dicunt oparij laborātes ī statiōibus suis.⁊ ōr ab erga qō est opa.⁊ gabor. qō est labor

Ergasteria sūt statiōes opariorꝝ.⁊ ōr ab erga.i.opa vl' op⁹.⁊ sterion statio q̄si opis statio.vt no.C.de opa.l.ij.

Ergascula dicunt carceres vl' pssiōes.⁊ ōr ab er.qō est lis.⁊ scolon missio

Ergo no. Jo.an.ō sum.tri.dānam⁹.in ꝓn.

Ermofrodit⁹ est q̄libet q̄ hz vtrūq̄ sexum. An aūt ad testificādū exhiberi possit q̄litat sex⁹ inualescētis demōstrabit.si em̄ calore durāte ꝓ viro se gesserit.recipit in testē.als nō.iij.q.ij.c.j.post mediū.§.j. Jtē tal' ponit inter infames.⁊ nō ꝓt esse aduocat⁹.iij. q.vij.infamis

Erro.est pusillus fugitiu⁹ q̄ nō q̄dem fugit ex consuetudine q̄dā aberrare solet.⁊ frequēter sine causa vagat.tpibusq̄ in rebꝫ nugatoriꝫs ꝓsumptis.tādē licet sero redit ad domum.vt.l.q̄s sit fugitiu⁹.§.erronē.ff.ō edi. edic. Hz vtꝝ erro faciat furtū sui sic⁹ suus fugitiuus.⁊ an sit in vsu captibilis Primū dubiū est disputabile.vt ī glo.le j.C.de ser. fugi.q̄ dic in fi.ꝙ alicq̄ sint ꝓtra.vt sūt fraud. accur.marti.sil.tē. Hz catho sec⁹ tenet ibi ꝙ sic. Rō ꝓmi.qz erro hz aīm lucrādi vsuz sui.scda rō sua.qz licet nō sit furtū odiosuz vel penale.est tamē furtū fauorabile ⁊ rōnabile ne ꝑiudicet dño. Ad scōm dubium sil'r rnd̄et ꝙ sic.vt no.pleni⁹ ꝑ doc.in.d.l.j. sup glo.ij.

Errare.est aliud p alio putare.xxxviij.di.q̃ uis.xxij.q.ij.in quib⁹.in fi.Et no.Jo.an.in cle.j.de iudi.sup v⁹.certa scia. Et nota q̃ er rãs nõ sp decipit.vt si ku⁹ ducit liberã quã credit ancillã cũ ei⁹ ditio melioret.g̃ rõe talis erroris nõ posset diuortiũ petere vxo re psentiẽte ꝑm Hoffr.de diug.kuo.ℌ.si li/ ber Ubi alij alit dicũt z forte iõ q̃ sic igno rãtia opponit scie.sic error psensui.vt ĩ glo. in clemẽ.ꝑal.

Error est qñ aliq̃d alit ꝓtingit. vel aliud q̃ crédit vel putat.in q̃b⁹.c.ꝑal.in fi.vbi dicit Aug⁹.ex encheri.q̃ nõ est arbitrãdũ pctm̃. aut si est minimũ esse atq; leuissimũ. Etiaz error cõmunis excusat z fac ius.vt i.l.bar/ ba.ff.de offi.ꝑsi.

Error aduocati in facto põt redargui vsq; ad sniam

Error calculi ꝑm Azo.in sum.e.ti.est error cõputatõis.veteres em̃ cõputabãt p lapil los q̃ calculi vocabãt.p eo q̃ pedib⁹ q̃q; calcant.licet nõ impune.vñ Persi⁹. Nunc materne diẽ numera meliore lapillo.q̃a p bone die ponebãt bonũ lapillũ. Q̃q; etiã calcul⁹ ponit p cognitõe cause.vt.C.ỏ iud. le.rẽ nõ nouã. Etiã q̃q; p sentẽtia.C.ỏ ap pel.l.si actor ibi deteriorẽ calculũ.q̃ causa calcat.id ẽ. terminat p sen.est glo.ĩ.l.vnica C.de errore calculi.

Error intollerabil est error a iure rephatus Et nota q̃ error sumit p facto siue sit error iuris siue facti.q̃ licet sit iurz in q̃ntum est error.facti tñ est cũ sit in alio q̃ in veritate. Uerbi gr̃a Titius vir honest⁹ petijt a me pecuniã sibi mutuari.dixi q̃ mutuarẽ assi/ gnãdo sibi diẽ.illa die venit alter Titi⁹ vil qui assimilabat illi ĩ facie dicẽs se esse illuz z p ℌ sibi trado z mutuo.ibi est error ĩ quo impedit dñi trãslatio.l.si q̃s vxori.§.cũ ti/ tio.ff.de fur.q̃ significatũ sumptũ est ex er rore in psona. Nec tradẽs psentit in istum cui tradit saltẽ scienter.g̃ sibi nõ tradet iure. Itẽ ibi titio amico meo trado rẽ ex cã do/ nationis.quẽ credo sane mẽtis esse cũ sit fu/ riosus impedit trãslatio dñi.l.q̃ meo.§.si furioso.ff.ỏ acq̃.pos.q̃ furiosus nõ acq̃rit dominiũ cũ nõ habeat psensuz. z sic error tradẽtis ℌ nihil opat.q̃ quãtũcũq; vellz z psentiret trãsferre nõ tñ transferret. Item ibi filiusfamilias asserẽs se patrẽfamilias l' seru⁹ libertũ.petit a me sibi mutuari. z mu tuo nõ impedit trãslatio dñi.l.si q̃s vxori. ꝑal.z.§.seru⁹.z.l.falsus.§.si q̃s.ff.de fur. q̃ error est in qualitate significãte nõ psensuz transferendi.licet aliqui cõtra.sed si trado. ff.vetus.credens.C.nõ trãsfert dominium le.si me in vacuũ.in ꝑn.ff.de acq̃.pos.quia res que tradit nõ intẽdit.g̃ nõ transfert Et res que transferri intendit nõ tradit.sec⁹ si in noie error sit.vt trado tibi fundũ corne lianũ sub noie sempronij credẽs sic vocari certe nõ impedit trãslatio dñi. q̃ psensus est in re z dominij ei⁹ trãslatõe.z sic de alijs suo modo

Erupta cesa dicunt omnia illa que cedunt z eruuntur

De Es

Estiualia sunt ocree.scz calciamenta de co reo quib⁹ etiã aliqui vtũtur interdũ in esta te. Et fiunt optima apud sanctũ Seueri/ num.vt dicit Jo.an.in cle.ne in agro.ỏ sta tu monachoz.

Estimatio significat taxationẽ put subiecta materia vel q̃duis aliud mediũ significare declarat. Uerbi gratia.res tradit estimata hoc addito q̃ reddat estimatõ z nõ res.Et ℌ significat emptio z venditio.vt in.l.quo/ tiens.ff.de iur.dot.vbi ỏz res estimata da/ ta viro in dotẽ si est empta.vir agere potest ex empto ỏ vtorẽ.de ℌ instit.de emp.z vẽ.in ꝑn.z.l.estimate.ff.soł.matri.z.l.plerũq;.ĩ ꝑn/ ci.ff.de iu.dot.iũcta.l.necessarias .in ꝑn.ff. de pi.z cõmo.rei vẽ. Sz ibi res dat estima ta ℌ pacto q̃ res reddat z nõ estimatio. tũc nõ est emptio sz significat q̃ re empta vel diminuta attẽdat estimatio facta.l.si int.C de iur.do. Nec piculũ diminutõis vl' pem ptionis fit recipiẽtis nisi sit ĩ culpa.q̃ cũ rẽ traditã teneat reddere piculuz debeat esse dñi rei. Sz in casu p̃cedenti piculũ vel de terioratio rei trãsit ĩ recipientẽ. vt.l. estima te ꝑal. Itẽ ibi res dat estimata in dotẽ hoc pacto q̃ reddat res vel estimatio .tũc signi ficat trãsire piculũ emptõis.sz nõ deterio rationis.l.plerũq;.§.fi.cũ.l.se.ff.ỏ iur.dot. Et ℌ ex natura ꝓtract⁹ z alternatiue. Nam natura dotis est q̃ dñiũ trãsit ĩ maritũ.et sic piculũ est suũ. Sz ex natura alternatiue al tez hoz sufficit.aut rẽ reddi.aut estimatõz iuxta regulã in alternatiuis de reg.iu.li.vj. Sz res perempta reddi nõ ꝓt.g̃ estimatio Res aũt deterior reddi ꝓt.q̃ si reddit nõ est reddẽda estimatio

De Et

Etas legitima ſp intelligiť ō naturali nō ō ca q̄ p̄ p̄ncipis bñficiū impleť. vt. C. de bis q̄ ve. eta. imple. l. vltť.

Etas pupillarꝫ eſt mīor. xiiij. annis. ī maſculis. z ī femīa. xij. ff. de ꝓ. ſig. l. pupill⁹

Etas pubertatꝫ diuerſimode accipiť. nā in nuptijs ꝓtrabēdis etas pubertatꝫ eſt ī maſculo. xiiij. annis. z in femina. xij. annis. vt ī ſti. de nup. in p̄n. cū ibi not. Nō aūt idē tp̄s requiriť. ſz alimēta req̄runť vſq̄ ad pubertatē que debenť maſculo ad. xviij. annū. femine autē vſq̄ ad. xiij. ff. de ali. z cib. le. l. mela. ait. in p̄n.

Etatis venia eſt p̄uilegiū q̄ō impetrat mīor a p̄ncipe. vt habeať p maiore. impetrat aūt cā maſculꝰ maior. xx. annoꝝ. femīa aūt maior. xviij. vt. l. ij. C. de his q̄ ve. eta. im. Maturior em̄ eſt ſexꝰ femineꝰ hac rōne. vt no. Accur. in glo. ſeptima. l. ij. pal. qr mala herba cito creſcit. z citiꝰ eſt ſubdola mulier et auara. ff. ad vellei. l. ſz ſi ego. in fi. Hā regula naturaľ eſt. Quāto longiꝰ res habz eſſe tāto tardiꝰ ad p̄fectionē deuenit. z econtra quāto breuiꝰ hz eſſe tāto maturiꝰ ad p̄fectō nem deuenit. patet ħ in plātis z bruťſ. Hz vir lōgiꝰ hz eſſe q̄ mulier. iō tardiꝰ ad p̄fectionē deuenit q̄ mulier. Et iō mulier citiꝰ ſubdola z ſagacior efficiť

Etſi idē eſt q̄ō q̄uis. ō ſymo. c. z ſi q̄ſtiones. de offi. in. or. c. z ſi ab apl̄ice. in cle. de iure iu. z ſi t̄p̄s

Etiā. Reg̃re ſupra Ec.

Et hec ꝓiunctiua licz p̄rie copulet. ff. ō ꝺi. inſti. l. ſi beredi. tñ aliq̄ ſumiť p vel. ff. ō ꝓ. ſig. Sepe cū ſiťibꝫ Aliq̄ repetit q̄litates p̄cedētes. ff. ō fun. inſtru. z inſtru. lega. l. ſeio §. gayo. Aliq̄ p id eſt. vt. c. ij. de ſpōſ. Etiā no. in. c. ij. de reſcrip. vbi ħ. Uñ ħ dictio z ꝓiungit p̄ncipaliť ſimul z ſucceſſiue put inferť ex ſignificato tūc ħ dictante. z f̄m q volūtates diſponētis q̄uis medio ſignificare declarat. nā q̄ñq̄ eſt ꝓiūctiua rex p̄ncipaliť. quarū tñ vna eſt alteri ſucceſſoria. vt dicēdo. lego fundū z ei⁹ inſtr̄m legatum licet ſit acceſſoriū ad fundū. z extincto fundo legato nō extinguiť legatū inſtr̄i. ſecꝰ eſt in p̄poſitōe cū. q̄ ꝓtingit acceſſorie. facit. le. cui fundus. ff. de fun. inſtruc. z inſtru. lega. poſſet etiā tñ facilīť trahi ad ꝓiungendū ac ceſſorie p volūtate diſponētis q̄ exp̄met et p cū. Significat etiā ibi ſucceſſiue filium z nepotē heredes inſtituo. nā intelligiť q fi lius admittať. z eo deficiēte nepos. l. gallꝰ. §. fi. ff. de libe. z poſthu. Rō. qr nepos nō ſimul admittiť cū filio. z ħ ex ordinata charitate ſeu naturali affectōe. ar. l. generaliť. C. de inſti. z ſubſti. ſub ꝺitōe. facit lex Lucius ff. de here. inſti. vbi diſiūctiua reſoluiť ī cōiunctiuā p̄pter volūtatē q̄ ꝓcludiť ex charitate. facit. le. cū frater. §. cū p̄. ff. de lega. ij. Idē in ꝺctis ſi q̄s emit redditū vel fundus p ſe. liberꝫ z nepotibꝫ. ibi z ꝓiūgit ſucceſſiue. ſ. q̄ p̄mo p̄ ſolꝰ admittať. poſt liberi. de inde his deficiētibꝫ nepotes

Etates ſunt ſex q̄ibꝫ generatio z ſtatꝰ hoīs finitur. xxxv. q. iij. ca. j. z Joh. an. in p̄n. li. vj. Alij ponūt ſeptē etates hoīs Sil'r ſeptem mūdi. vñ. Infans. inde puer adoleſcēs. p⁹ iuuenis vir. Dē inde ſenex poſtea decrepitus fit. Annos p̄ma tenet ſeptē. z altera biſtot. Tertia q̄ter ſeptē. ſz q̄draginta q̄terna. Annos exultat ad q̄nquaginta iuuēť. Hz ſi porrigiť ad ſeptuaginta ſeneť. Et tunc decrepitꝰ incerto tpe durās. Itē nota verſus de etatibꝫ mūdi. Pri mꝰ adam iuſtuſq̄ noe magnꝰ p̄ abraā. Et pꝰ ħ moyſes Dauid natuſq̄ redēptor. Septia fine caret. locat in requiēq̄ beatos.

Et cetera q̄ñq̄ ſcribiť exteſe p duab⁹ dictionibꝫ. z ſic diſponit f̄m q relatiuū ſequiť. ſi ſaltē aliq̄ō ſequiť. vt dicēdo z cetera. q̄ ſunt ſcribēda. alias reſpicit omīa q̄ p̄miſſa ſunt Q̄ñq̄ ſcribiť abbreuiate. vt ꝛc. ſic oēs cōp bēdit clauſulas ꝓſuetas apponi i tali ꝺctu. De ħ tradiť in. l. gallus. in p̄nci. ff. de libe. z poſth. z nota. in. c. q̄m ꝺ falſam. de ꝓba. vide ſupra de. L

De Eu

Eueſtigie. i. ſtatim vel ꝓtinuo. vt ī. c. vnico. de ſtatu. mona. li. vj.

Eulogiū idē eſt q̄ō teſtamētū. vt in. c. nos q̄ dem. de teſta. z in. l. iubem⁹. C. de teſta. z. l. q̄dā eulogio. C. ō iur. deli. ita exponit Ber. de teſtamētis. Apud nos aūt aliter accipiť vt. ff. de remiſi. l. deſertorē. circa p̄n. z ō⁹ ab eu. q̄ō eſt bonū. z logos f̄mo q̄ſi ꝛc. Ul' f̄m Oſti. ab eu. q̄ō eſt flebile. z logos f̄mo. qr vt plurimū fit ī extremis. z eſt nota doloꝛſ. Etiā eulogia dicūť encenia q̄ olim porta bantꝫ metropolitanis ad ꝓciliū putinciale. vt. xviij. diſt. c. de eulogijs. vbi f̄m gloſam.

eulogia dicunt munera q̃ deferunt subditi suis ꝓlatis

Euidēs est qđ sp palā est. z euidēter apparz .j.q.j. vt euidēter. đ accusa.

Euidētia. ff. de ꝓbatiōe. emp. l. ea q̃. z qđ est i euidēti nulla ꝑt tergiuersatiōe celari. de cohabita. cle. z mul. c. vlt. de offi. ordi. si canonici. §. ceterz. li. vj.

Eunuchi ſm Azo. in sum. C. e. ti. dicūt spadones tm̃ z nō castrati. hoīes autē barbari extra solū romani ipiū ꝑñt eunuchi fieri. aut penā capitis subeāt

Euincere est aliq̃d ab aliq̃ extorqre vl eripe vel p sniam iudicis acqrere. Res etiam euicta đr cū est amissa

Euictio ſm Azo. in sum. C. đ euic. ſm q̃sdā ita diffinit. Euictio est rei empte. vl ex alia iusta cā accepta p sniam iudicis abductio. vel vt petat alio euincente omissio. nec em̃ sp est necessariū rē abduci vt videt euicta. vt. ff. e. ti. l. euicta. §. j. Et euictōis cautio solet ꝑstari a venditore ipi emptori. ad ꝫ vt si aliq̃s ab emptore rē emptā tāq̃z suā petat: dicēs eā sibi esse obligatā aut aliq̃d ius in ea hr̃e emptor recursum z regressum habeat ad venditorē cui denūciare ꝫ teneť. z vēditor debet assistere z defendere emptorē in causa euictiōis. Et đr euictio alicui⁹ rei in cām alteri⁹ abducte p iudicē acqsitio. vide sup̃ cautio. de euic.

De Ex

Exactio. i. petitio. nā exigere est rem ab alio petere

Exauctorizare est militē cingulo. vl clericū ordinibꝫ spoliare. vt in. l. q̃ cū vno. §. ñ oēs ff. de re mili. Uel est statū alicui⁹ vl auctoritatē ei auferre. z q̃nq̃z hz fieri exp̃sse. q̃nq̃z tacite. vt si ꝓnceps vl dux belli militi i exercitu delinquēti calcaria absciderit. talis đr tacite exauctorizat⁹ dato q̃ nil exp̃mat. z exꝑresse vt si dux exercit⁹ militē fugitiuū exauctorizauerit. Itē pōt hr̃e locū in clerico. qz exauctorizare etiā idē sonat qđ degradare

Excandescere est subito irasci habēdo similitudinem inter furorē z estuantē ferri calorem

Exceptio est rei defensio p quā se defendit z tuet ab actore ſm Azo. in sum. C. e. ti. Q̃z ponit large z improꝑe p omni defensiōe. p ut reo ꝓpetit etiā si nulla actori ꝓpetit actō Et tūc quidā vocāt eā exceptionē facti. vt q̃ñ sine exceptione ꝺs calūnioſe ponit. Sz Azo vocat eā exceptiōem intētionis. z đ exceptionibꝫ intētionis q̃ sint no. ff. e. ti. l. j. in ꝓn. z l. ū. §. illud. C. de trās. z tal nō pōt đ iure expiri. qz nemo ꝑt expiri sine actiōe vt cū tūc nulla sit actio. nulla ꝑt dici actionis exclusio. sz đr intētionē actorꝫ defensio vt q̃ñ ꝺs se in aliquo instro obligat ad aliq̃d sine exceptiōe iuris vl facti. Sensus ē q̃ ꝫ hoc nullā faciet defensionē de iure vel đ facto. Differūt tm̃ exceptio z defensio. Nā defensio ꝓprie đr q̃ ipo iure actionē tollit. vt solutio q̃ est ei⁹ qđ debeť redditio. z acceptilatione oīs obligatio tollit. instit. q̃. mo. obli. tollit. in ꝓn. z §. itē p acceptilatiōem. Itez renūciatio đr defensio. c. sup̃ ħ. de renunci. ꝓcordat glo. in. c. j. de lit. ꝓtest. li. vj. vbi no. ex glo. penult. q̃ oīs exceptio pemptoria q̃ perimit lr̃as z gr̃am opponit añ z post litis ꝓtesta. C. de excep. l. vl. Et no. Hosti. z Jn. in. c. ꝓstitut⁹. de rescrip. Itē large đr etiā exceptio esse replicatio q̃ dat actori. oīs ei replicatio est exceptio. vt. ff. e. tit. l. ū. §. replicationis. Et sic̄ se habet exceptio ad actionez sic replicatio ad exceptōz ſm Hoff. de pba. in sum. Stricte ꝺo z ꝓprie exceptio ponit p illa defensiōe q̃ cōpetit reo ꝓtra actionez cōpetentē in eū. z sic đr actiōis exclusio. z ħ est exceptio iuris. vt si petis a me debitū. z ego excipio q̃ remisisti mihi. vl si fecisti me cum pactū de nō petēdo. vel q̃ nō venit dies ꝑfixus. vt sumit vtraq̃z exceptio. ff. eo. ti. le. ū. ꝑmo rūso. z §. replicatōis. z q̃ exceptō sit actiōis exclusio. habeť de elec. dudū. super ẏ. irritari. in glo. Exceptio diuiditur i plura genera. qz Alie sunt tꝑales z dilatorie. Alie ꝑpetue z pemptorie. vt. ff. e. ti. l. j. §. exceptiōes. Alie sunt odiose. vt macedoniane. Alie fauorabiles. vt velleiane. hec diuisio colligit ex. l. q̃ exceptiōem. ff. de ꝓdi. ind. Itē alie sunt in rē. alie in ꝑsonā. vt. ff. e. ti. l. j. §. exceptiōes. pal. Itē ſm Hosti. z Spe. Alie sunt anormale. Alie mixte. z multas alias diuisiones dicti doctorꝫ ꝑsequunt: vide eas

Exceptio dilatoria est q̃ cām differt. vt institu. eo. §. appellant Et istaz est multiplex diuisio. de qua aliquātulū no. in. l. exceptiōez C. de pba. Est em̃ quedā dilatoria solutionis. q̃ sapit istā naturā q̃ respicit actōnē nimis tēpestiue intentatā. z đz opponi añ lit. ꝓtes. sz ꝓbatio ei⁹ fit post lit. ꝓtest. ca. inter

mona.de re iudi.q̃dã est dilatoria iudicij q̃ opponit ꝓprie ad ipediendũ iudiciuz añ lit. ꝯtest.z pbat tãq̃ ꝑiudiciale z expediẽda venit añ lit.ꝯtest. Et idẽ dicendũ est de replicatiõe eiusdẽ. Quedã est declinatoria fori. vt ibidẽ notat. Itẽ colligit ħ diuisio ex.l.iij in fi.ff.e.ti. vide de ħ spe.e.ti. Et nota q̃ declinatorie iudicij sunt i initio ꝓponẽde. Et sunt iste q̃ ꝯ iurisdictionẽ iudicis opponunt Rõ ne si eis scient obmissis ad alia ꝓcedat videat q̃s in iudicẽ ꝯsentire. C. de excep. le. vlt. no. Bof. de dila. §. fũt z alie. in fi. Sũt etiã iste ꝓbãde in initio. vt ꝑtes sciat õ iurisdictiõe iudicis añq̃ ꝓcedat ad vlteriora. habent tñ etiã locũ post sñiam si ex ignorãtia obmittant. õ sen. z re iud. ad ꝓbandũ. C. si a nõ cõpetẽti iudi. l. vlt. Etiã dilatorie ꝓponẽde z ꝓbande sunt añ lit. ꝯtest. c. int' mona. ꝑ alle. z c. pastoral'. de excep. C. de ꝓba. l. pnũ. Dilatorie solutõis sunt ꝓponẽde sil'r in initio cause. i. añ litẽ cõtestatã. z ꝓbãde ꝑ istã q̃ actor suã intentõem fundauerit. sz per. ptorias ꝓbabit re⁹ post q̃ actor suã intentiõez ꝓbauerit. de hoc vide Boff. de ꝓbatio. § restat

Exceptio pemptoria ſm Spe. vocat sic. qz actiõem vel intẽtionẽ agẽtis perimit scõm Jo. an. c. j. de lit. ꝯtest. li. vj. seu ius ledit. vt insti. de ꝓpe. z temp. actio. §. ꝓpetue. vt pactũ de nõ petẽdo i ꝓpetuũ. z iusiuranduz õ nõ agẽdo vl' accusando. videlicz petebaz a te centũ. z tu excepisti q̃ pepigi tecũ de non petẽdo i ꝓpetuũ. vl' iurauí nõ agere vel accusare. q̃ ipo iure tollit naturalẽ obligatõnem. vt. ff. õ iureiur. l. fi. circa ꝑn. qõ docto res itelligũt esse vez de volũtaria z quãtonali. secꝰ añ de necessaria. Ciuilẽ añ ipso iure nõ tollit sz ope exceptionis elidit. Et ſm Azo. sq̃ obstãt be agẽti etiã si cessauerit agere ꝑ mille annos.

Exceptio ꝓpetua ẽ q̃ ꝓpetuũ hz effectum. vt cũ petz a me debitum excipio q̃ tu remisisti mihi. ħ exceptio ꝓpetua dici ꝑt. z perpetuo cõpetit q̃ncũq̃ actor agit qz exceptio nõ cõpetit nisi q̃s agat. ff. õ excep. l. exceptio.

Exceptio tpalis ẽ q̃ ad tps vtilis est. vt cum petis debitũ excipio q̃ feceisti pactũ mecuz de nõ petẽdo. ħ exceptio vsq̃ ad annũ vtil' est. postea ꝓ nõ. de q̃ de rescrip. c. plexq̃. z de offi. or. c. pastoral'. in fi. z. ff. e. ti. l. exceptõne. §. tẽpales. Et ħ etiã dilatoria õr. qz differt z plõgat cãm, nõ aũt aufert. Aliud exẽplum. ꝓuenio te coꝛã iudice nõ tuo. z tu excipis te nõ esse õ foro eiꝰ. vide glo. in verbo excusari. c. si aũt. de rescrip.

Exceptio anormalis est q̃ nõ sequit normaz aliaz. qz ꝑt opponi añ lit. ꝯtest. z post. z ĩ lit. ꝯtest. vt exceptio excõicatiõis z alie. s. õ q̃s dubitat an sint ꝓpetue an tpales. vt exceptio mr̃imonij. z exceptio nõ numerate pecunie. z nõ numerate dotis. vt no. insti. õ excep §. appellant. z plures alie ſm Hostiẽ. z Spe. eo. ti. vt exceptio q̃ cõpetit fideiussoribus exepl'a diui adriani ꝯ creditores. vt no. insti. de fideiuss. §. si plures

Exceptio rei iudicate non põt opponi q̃n fit sup eadẽ re. z q̃n est ex eadez causa z eadem persona

Exceptio doli est quadruplex vt no. Accur. in glo. qui se debere. ff. de ꝯdit. ob cau. da. cau. nõ se.

Exemptio ꝓprie est vbi aliq̃ ꝙuẽtualis eccĩa canonicoꝝ secularium vel regularium monachoꝝ vl' monialiũ immediate sub est pape. Dax exemptionũ alia vniuersal'. alia pticularis. Uniuersal' est q̃ cũ vniuersitate iuris spectat ad papaz. ita q̃ metropolitano aut dyocesano nihil iuris manet in eadem Particularis est q̃ ꝑ ptem in certis casibus ab eoꝝ iurisdictõe eximit. z alias ptinet ad eosdem. Uerbi gratia. si forte aliq̃ eccĩa q̃ntũ ad ħ est exempta vt null⁹ archiepus vel epus possit in ea diuina suspẽdere sic in sua dyocesi. z alias ei exhibeat reuerẽtiã z honorez Itẽ exemptiõis monasteriorꝝ due sũt spẽs. quedã nõ recognoscũt superiorẽ nisi papam. alia sunt ordinũ exẽptoꝝ. vt monasteria cistercienſiũ. cc. q̃ nõ corrigit ordinari⁹ loci. sz abbas vel ꝓr eoꝝ. glo. est ĩ cle. attẽdentes de sta. mona. Itẽ exemptionũ alia ꝓsonalis alia local'. ꝓsonal' est vbi archiepus vel epus eximit vt a nullo nec etiã a legato sedis apostolice. nec etiã a iudice delegato excõicari vl' interdici valeat aut suspẽdi sz local' est q̃ loco. ħ est eccie dat'.

Exemplaris õr illa substitutio q̃ fit filio furioso seu mẽte capto ĩ euentu mortis i furore seu nõ sana mẽte. Et õr exẽplaris qz admittit fieri ꝑ dictis sic̃ pupillaris pupill' fit q̃ ꝓpter etatẽ sibi ꝑ testamentũ ꝓuidere nequiuerint. sic cũ ꝑdicti ꝓpter furorẽ. demẽtiam. seu defectũ mẽtis. vt insti. de pupillar. substi. §. j. in ꝑn. In multis tñ differt a pupillari, vt infra dicet de substi. Significat

aũt hec substitutio diuersimode vt significatum ex eis ꝓbis vel alias vndecũqꝫ sumptũ significare ꝓbat. significat em̃ ꝓmo vl eis ꝓba significãt seipam. s. qꝫ filio cui facta est substitutio mortuo i furore vel demẽtia substitutꝰ admittat. vt. §. j. insti. ō pupil. substi. Significat vlteriꝰ tacitã vulgarẽ. ar. le. iam ff iure. ff. de vulga. ꝛ pupil. iũcto. §. j. insti. e. ti. pal. Rõ sicut in ꝓmo significato ꝓsiderat ꝓprietas ꝓborꝫ eis. sic in secũdo significato ꝓsideratꝫ idẽtitas ꝓsonarꝫ. vt quod p substitutõꝫ testatoꝛ filio ꝓuideat. sic nisi aliꝺ appareat. Significat etiam hec substitutõ pupillarẽ. Verbi gra. facta est furioso ipuberi si in furoꝛe decesserit. sensus est qꝫ si decedat in etate pupillari tũc significet extemplarẽ. qꝛ facta impuberi licet furioso. et valet vt pupillarꝫ tm̃. qꝛ verba ff significant. Et qꝛ defectꝰ naturalis potiꝰ extẽdit seu attendit ff accidental. l. iij. §. j. ff. de tute. et ff qñ illa ꝯcurrunt que reqrunt in pupillari. quia filiꝰ est in potestate pris. et sic de aliis Si aũt nõ ꝯcurrũt tũc infra tps puberta tis valet vt extẽplaris postea nõ ꝓpter limitationẽ illam si i etate pupillari decesserit. Si aũt factũ est sine tpis limitatõe. tũc valet simplr seu p omni tpe vt extẽplaris. Si gnificãt vlteriꝰ hec ꝓba filio furioso substituto subaudi. i. si filiꝰ furiosus in furoꝛe decesserit. Et requirit qꝫ sit furoꝛ tpe mortis. vt in. §. j. insti. de pupil. substi. pal. ꝛ. l. ex facto. §. l. ff. e. ti. licet alias p ista ꝓba. titio furioso lego talẽ qualitatẽ sufficit adesse tẽpe dispositõis. vt in. l. mela. in ꝓn. ff. ō alimẽ. et ciba. legatis qꝛ apponit causa demõstratio nis. ratio vtriusqꝫ qꝛ significatũ sumptũ ex affectiõe qua significat ei. puideri cui puidetur cũ eo modo qꝺ põt. modo in ꝓmo casu meliꝰ puidet ei recipiendo ea ꝓba in illo sensu. Sꝛ secũdo casu meliꝰ puidet furioso recipiẽdo verba demõstratiua tm̃. qꝺ est ꝓpriũ eoꝝ significatũ. significat vlterius. qꝫ existẽte ꝓditiõe substitutõis substitutus admittat volẽs vel inuitꝰ em̃ qlitatẽ ꝓsone ſ ff stituti. Si em̃ est substitutꝰ filiꝰ furiosus qꝺ erat i eis potestate tpe mortꝭ est necessarius vel voluntariꝰ. vt in. §. j. insti. ō heredita. qꝺ li. ꝛ diffe.

Excõmunicatio est extra cõmunionẽ ecclie sepatio. vel censura ecciastica excludens a cõmunione fideliũ. xj. q. iij. c. nihil. ꝛ. §. cuidenter. vel est eterne mortꝭ dãnatio. xj. q. iij. nemo epoꝛ. ꝛ. c. nullã. ꝺ festinare debemus vt mortuꝰ a xpo sepatus p excõicationẽ reintegret ꝛ recõciliet xpo p absolutõꝫ. Da ioꝛibꝰ em̃ malis ꝺz sincera charitas subuenire. l. dis. vt ꝓstituere. ꝛ glo. in. c. pñti. e. ti. li. vj. Uel sic generalit Est a qlibet licita cõmunione vl legitimo actu sepatio vl a sacramẽtis exclusio. Species excõicationis infinite pñt esse qꝺ tot quot sunt spẽs cõmunionis. due tñ spẽs eis ꝓcipue fm canones cõmunit vsitant. s. maioꝛ ꝛ minoꝛ. ō vtraqꝫ illaꝝ habet. iij. q. iij. engeldrudã. Nã vna excõmunicatio qꝺ maioꝛ est ꝺz anathema. ꝛ excludit ab ingressu eccie ꝛ a cõione fideliũ ꝛ a sacramẽtis. hec vocat maioꝛ. ꝛ ferꝭ cum solẽnitate. de qua etiã datur ꝓcedẽs descriptio cũ dicebat. Est a qualibet licita communione hoim vel legitimo actu ꝛ sacroꝝ sepatio. Uñ ꝛ Adam excõmunicatꝰ fuit ab esu ligni. in. §. euidẽter. pal. xj. q. iij. ꝛ de sen. excõ. si quẽ. in glo. iij. Alia ꝺz minoꝛ Et illa tantũ sepat a sacramẽtis. Et hec ẽ duplex. vna p participiũ a iure. vel p sniaz ab hoĩe alia sepat a cõmunione fideliũ nõ sacramẽtoꝝ. v. q. ij. pñti. fm Boff. de cle. excõ. ministrãte. §. itẽ sciendũ. Est em̃ quedã excõicatio iuris a qua absoluit epꝰ nisi absolutio sit summo põtifici ob reuerẽtiã seruata. de sen. excõ. nup. Alia hoĩs vt epi vel sui vicarij vel delegati. de offi. ordi. cũ ab eccl'iarũ de maio. ꝛ obe. ca. vnico. li. vj. in glo. Et nota qꝫ excõmunicatio est medicinalis ñ mortalis disciplina. nõ eradicãs. dũ ꝫs in quez lata fuerit nõ ꝓtẽnit eã. c. j. eo. ti. li. vj. Et iaz excõmunicatio ꝺz mucro epi. xvj. q. ij. c. visis. in fi. vbi ꝺz felici mucrone epi sacerdotum piacula resecent. ꝛ xxiij. q. iij. corripiantur Itẽ ꝺz anathema imꝓpe. ab ana. i. sursum. ꝛ theca figura olim in frontibꝰ dãnatoꝝ impssa. ꝛ sic ꝙsi anathema ꝺz Et hec maioꝛ ꝙ duplex est. Quedã sine solennitate Alia solẽnis. qñ duodecim epi vel ꝓ byteri candelas in terrã pjciũt ꝛ pedibꝰ calcãt Et nõ differt ab alia. nisi in suba qꝫ maioꝛ ẽ terroꝛ ꝛ ꝓfusio. de his duobꝰ in. c. cum non ab hoĩe. de iudi. Et excõmunicatꝰ amplius ꝛ sepꝰ excõicari põt. de treuga ꝛ pa. c. j. Itẽ excõmunicato pñt pticipare cõmunicare familia ꝛ vxoꝛ ꝛ liberi. qꝛ sunt a canone exempti. de sen. excõ. qꝫ in dubijs. Et participans in loq̃la quo ad correctiõem nõ est excõmunicatꝰ. c. ti. pozzo. nec ꝓdicatoꝛes vel

alīq recipiēdo elemosynas.e.ti. Cū p volū
tate vel p̄dicādo seu mouēdo.e.ti.respōdeo
Et nota casum in quo q̄s est excōmunica/
tus vl̄ excōicat̄ sine peccato mortali.in.ca.
lr̄as.de resti.spo.vbi mulier nolēs redde/
re debitū ꝓpter ꝓsciam ꝓsanguinitatis i q̄
bñfacit.tñ excōicat̄. Et sic excludit̄ ab eccle
sia militāte nō tñ triūphāte.c.inquisitiōi. ō
sen.excō.q̄uis alias nisi p peccato mortali
sit q̄s excōmunicād⁹.c.nemo epo⁹.xj.q.iij.
Et nota p.xvij.pstitutōes cle.comp̄hensi
sunt.l.casus. Quo⁹.xvj. refuati sunt pape
quib⁹.q̄s ipo iure excōmunicationē incur
rit ep̄sse.z p duas duo tacite vide glosam
in ꝑ.excōmunicatiōis.in cle.j.de sent.excō.
vbi enumerant̄ loca isto⁹ casuū. Itē excō/
municatio maio⁹ ꝓtrahit̄ in.xvij.casibus
fm Hof.in sum.de sen.excō.§.ꝓtrahit̄. Itē
excōicatus nihil dare dz p̄ sua absolutōne.
c.ad aures.de symo. Si tñ p manifesta of
fensa est excōmunicat⁹.p̄mo debet satisface
re z postea absolui.de ꝑ.sig.ex pte. Sed po
ne statutū.epi est q̄ q̄libet excōmunicatus
añq̄ absoluat̄ debet soluere decē p quoli/
bet mēse.vtr̄ valeat statutū. Respōdet̄ q̄ ñ
in.c.ad nostrā.z.c.nemo.de symo.licet i cō
trariū determiet Hosti.z Joh.an. in.c.ad
aures.p̄al.

Exconsul est q̄ desinit esse cōsul.simile nota
tur ō questore z exquestore.insti.in phemi.
§.cum hoc.

Excusatio est alicui⁹ iuste cause allegatio in
defensionē vel suppo⁹tationē alicui⁹ ne co/
gatur cōparere in iudicio. de quo in.l.ij.ff.
si quis cautionib⁹.z in ti.de va.z excu.nu/
merum

Excusatio tuto⁹ fit ex varijs causis. Et q̄/
dam innitit̄ ętati. Quedā em̄ excusant̄ ad
temp⁹.s.qui causa reipublice abesse ceperit
z reuersi ad nouā tutelā infra annū nō vo/
cant̄.sed veterē nō cogent̄ statū recipe.vt i
sti.de excu.tuto.vel cura.§.q̄ se.z.C.eo.ti.l.
j.z.ff.e.ti.l.j.§.item q̄ reipublice. Est et alia
excusatio a tutela.que dr excusatio vetera/
no⁹ q̄ excusant̄ a tutela si sint a militia di/
missi.honesta causa intercuniēte z iusta.pu
ta ꝓpter infirmitatē vl̄ aliā causam Sed il
la que alio mō fit nō vocat̄ honesta. sz cau
saria.vt.ff.de his q̄ no. infra.l.ij.§. cogno/
mine. Et ꝓpetuo q̄ soluunt̄ a malicia p⁹.xx
annos. Dz ad tps q̄ infra.xx.annos z h̄ di
uersimode tenet̄.q̄ si infra q̄ncq̄ nulla sibi
vendicat immunitatē.si ꝑo post q̄ncq̄ ānos
solut⁹ fuerit habet imunitatē vni⁹ āni. P⁹
octo annos habet imunitatē biennij. post
duodecim triēnij. post decē z septē q̄drien/
nij. post viginti annos habet excusatiōz p/
petuā. Et est alia tutele excusatio eo⁹ q̄ nu
mero libero⁹ se excusant vt rome liberoꝝ
triū.C.e.ti.l.j.cū ꝓco⁹.in italia q̄ttuo⁹.in p/
uincia q̄ncq̄.excusatio eo⁹ q̄ morbo excusā
tur.vt ceci z surdi muti furiosi z ꝓpetua va
litudine detēti.C.e.ti.l.vnica

Excusatio eo⁹ q̄ etate excusantur.vt maio⁹
xvij.annis.l.vnica p̄al.z instit.de excu.tu.
vel cu.§.item maio⁹.

Excusatio eo⁹ q̄ numero tutelaꝝ excusant.
sz q̄ habēt tria onera tutele.i. tres bono/
res tutele.fm Azo.que oia habent̄.C. sub
his ti.in rubro z i nigro. vide de h̄ Azo.ibi
dem in sum.

Excusato⁹ fm Azo.z spe.e.ti.est q̄ venit ad
ꝓponendū causas absentie alicui⁹ q̄ non po
terat sil̄ rōe sui vl̄ cause ꝓcuratorē ꝓstitue/
re.vt i causis crimialib⁹ in q̄b⁹ licet ꝓcura/
to⁹ nō intercueniat.vt i.l.j.ff.ō publi.iudi.§.
rei.excusat̄ tñ allegat̄ caus̄ absentie bñ ad
mittit̄.vt in.l.absens.ff. de ꝓcu.vel vocat⁹
erat vt ꝓsonalit̄ cōpareret

Executo⁹ fm spe.e.ti.est officiat̄ p quē litis
executio vel ipsi⁹ cause ꝓparatio iubēte iu/
dice suo expedit̄. Uel fm Azo ꝓprie est ille
q̄ discussam cām sniē z executōi mādat.vo
catur etiā in iure apparito⁹. Req̄re sup̄. ap/
parito⁹es.alias etiā vocat̄ in iure diuersi/
mode.de istis modis ē glo.not.C. de excu.
rei iudi.l.si vt ꝓponas.quā ꝓsequit̄ spēc.in
ti.de citatōe.§.sequit̄ ꝓpe p̄n. Itē appellati
one executo⁹ intelligit̄ delegat⁹.c.scisciat⁹
de rescrip.z.c.si q̄s ꝓtra.de fo.cōpe.vñ exe/
cuto⁹es sunt illi p q̄s iudex sniam suā exeq̄t
et rē iudicatā mācipat effectui.z mādat ex
ecutioni. Et duplex est executo⁹.s.merus z
mixt⁹.executo⁹ mer⁹ dr q̄ñ p nunciū nō est
demādata aliq̄ cognitio.sz tm̄ cause execu/
tio.z tal̄ nō dz audire exceptōes.vt.C.ō ex/
cu.re.iudi.l.si vt ꝓponis.p̄al.z.c. de cetero.
de re iudi.z.ff.de iudi.l.si ꝓto⁹.z de tali lo/
q̄tur.c.pastoral̄.§.q⁹ ꝑo.de offic. dele. vbi
bona glo.de executōe duplici. fm Hostiē.
tñ tenet̄ admittere exceptōz excōmunicatō
nis.alias appellari p̄t.de h̄ vide Archi.ō ex
cep.pia.li.vj. Uel sic. Executo⁹ mer⁹ ē qui
nō potest de fraude interposita cognoscere

ab illo nō appellat nisi modū executiōis ex cedat.ff.q̄ app.nō recī.l.ab executore.ꝛ de re iudi.q̄ ad ꝯsultatiōem .in fi.ꝛ.ij.q.vj.sub illo.§.sunt quoꝝ.ꝛ.§.ab executore.ꝛ.ca.si vex.ꝛ.§.se. Dꝫ a mixto executore bñ appel latur si nō admittit legitimā exceptionem. vel alias ꝓtes grauauerit.de app.dilecto.ꝛ ca.vt debit⁹. Dꝫ executor mixt⁹ est q̄ habꝫ cognitiōem cause annexā.vt in.c.nouit.de app.ꝛ de re iudi.c.de cetero.pal.de offi.de/ lega.pastoral.in glo.vt cū papa mādat ali cui restitui rē suā.vel alicui dare bñficium rē.ꝛ talis dꝫ recipe legitimas exceptiones quātūcūq̄ scribat sibi absolute a papa.vt de offi.dele.ex ꝓte.ō rescrip.c.si qñ.ꝛ.c.cuꝫ adeo.xxv.q.iij.ꝛ si nō

Exempt⁹ dꝫ q̄ a suo iudice siue iurisdictiōe ordinarij subduct⁹ est rē.

Execrare est abominari vel detestari.ꝛ pro prie attribuit delictis.dicēdo ꝟ delictū est execrabile

Exempla nō sunt sp imitāda.sꝫ exemplū pa pe est nobis sequendū.xvj.q.ij.licet di.ix.c sane.vbi glo.ꝛ glo.j.c.ō quib⁹.di.xx.q̄ p exē pla sit iudicandū cū ius deficit.vl intelligi tur de exēplis publice vl autētice pſone.vt ꝑncipis.vl apl̄oꝝ.ꝛ de exēplis pluriū ꝛ nō paucoꝝ.vide ibidē.

Exercitor dꝫ is ad quē quotidian⁹ questus ꝛ vtilitas nauis ptinet. Magister ꝟo nauis dicit cui tota nauis ꝛ anchora cōmissa est. Reqre supra actio exercitoria.vbi de ꝟ ha betur.

Exheredatio est alicui⁹ a sua substantia vel hereditate exclusio.ꝛ alterius seu alieni in/ stitutio.veluti cū parētes exheredāt filios. ꝛ scribūt alienos heredes ī testamento. ita accipit īsti.de exhere.li. ꝓtotū. Et sic exhe redare est filiū ꝓstituere alienū a suba l he/ reditate paterna.ꝛ dꝫ fieri cā inserta ꝛ pba ta. Et ꝓpter ꝗs.ꝛ q̄t causas pr̄ filiū.ꝛ ecōtra filius patrē possit exheredare.no.glo.in.c.q̄n tauallis.de iureiurā.

Exero.i.peto.sic ponit exerat.id est. petatur le.vt verboꝝ.que est fi.C.qui admit.ad bo. pos.ibi.glo.penul.vel est idē q̄ aperiat via petenti.

Exestuare est feruere.bulire.vel calefacere. vt est glo.in cle.dudū.de sepul.

Exhibere est rē in publicū deducere seu oñ dere vt copiā habeat aduersari⁹ rē suā tan gendi.ꝛ eā sic visam si sibi sua videt eā ven dicandi.de ꝟ.ff.ad exhibendū.l.ij.ꝛ ō libe ro hoīe exhi.le.ij.§.ꝛ ait ꝓtor. Reqre supra actio ad exhibē.

Exilium triplex no.Archi.xlv.dis.cum bea tus.in fine

Expense sunt sumpt⁹ volūtarij ꝛ nō necessa rij.ꝛ ōr expēsa q̄si extra pēsas ꝛ debitum fa cta. Dꝫ impēse sunt vtiles ꝛ necessarie a ꝙ bo impēdere dicte.vnū tñ multotiēs p alio ponit.vt.l.iulia.in fi.ff.de minoribꝫ. vbi ex pense p necessarijs ꝛ vtilib⁹ dūtaxat ponū tur.put ibi no. Etiam impēse p volūtarijs ponit nō solū vtilib⁹ ꝛ necessarijs.ff.ō ꝙ.sig. le.ipense. Quāuis differētia ꝑdicta ꝑ ꝛium dicat. Expense differūt a dānis.vñ iuram tum factū sup vnū nō extēdit ad alterꝫ. naꝫ expēse fiūt causa litis.dāna ꝟo ex discordia ueniūt.vt destructio dom⁹.ꝛ silia.ō iur. ca.in nostra.in ter.ꝛ glo.

Expilatores ſm Azo.ī sum. C.ꝛ.ff.ō crī.ex/ pi.here.hi sūt q̄ ex reb⁹ vacātis hereditatis aliq̄d surripiūt ꝛ expilāt.de pe.di.j.aut fctā Reqre sup.actio expi.here.

Experiri q̄nq̄ ponit p rñdere seu defende/ re.vt de iudi.c.j.de.pcu.c.q̄ generalit.li.vj. Q̄nq̄ p agere.vt de causa pos.ꝛ ꝓpriet.c. pastoralis

Explicatio est allegatio q̄ supplicatiōz infir mat.vñ replicatio est allegatio ꝯ exceptiōz. ꝛ adiuuat actorē. Et supplicatio ē allegatō q̄ replicationē infirmat.ꝛ reū adiuuat Dꝫ explicatio est allegatio infirmās supplicati onem.ꝛ fit p actore ꝯ reū

Exponere.i.ꝓtra se ponere. Exponi aūt di cunt infantes ꝙi liberti ꝛ languidi si sine cura dimittunt.vl eis alimēta negantur a parentib⁹ a dñis vel patronis.vt in.c.vni/ co.de infan.ꝛ lang. Exponere ēm aliquis o lent relegato pietatis officio infantes vel lāguidos ante ecclesias ponere.vt eos alij miseratione moti colligāt.lxxxvij.distin. si expositus

Expressum quō dupliciter sumatur.no.ff.ō vul.vt pupil.l.j.in ꝓte.ꝛ de ꝑben.si epūs.in glo.certas.li.vj.

Expressa pupillaris substitutio. Require ī fra substitutio

Exorciste grece latine dicunt adiurantes. xxj.di.cleros

Extimare est alicui⁹ rei certū ꝑciū dare.et ē idē q̄ taxare.vel certū ꝑciū diffinire et de terminare.

Extraordinariū remediū est qđ ob aliquaz cāz extra vl̄ vltra cursū solitū alicui dat. vt ſtituto mīori leſo vl̄ abſenti cā iuſta neceſ ſaria vel pbabili ad q̄ remedia nūq̄ recur/ rendū est q̄diu remedio ordinario locꝰ est ad qđ pōt hr̄i recurſus

Extraordinariū iudiciū est cora delegato. l̄ qñ nō pcedit in figura iudicij. ſz ex officio iudicꝭ in modū inq̄ſitiōis vl̄ denūciatiōis vide tex. iñcta glo. in. c. qm̄ ꝫ. de pba.

Extra no. archi. ō pscrip. statutū .li. vj. §. iij.

Exterminare est q̄ extra termīos vite vl̄ iu riſdictōis ſue ponere. cle. vnica. ō iureiur. de here. excōicam⁹. §. moueāt. ꝛ. §. ſe. ponit etiā p deponere. deſolari. in exiliū mittere

Extūc tps extremū ſignificat. ff. de pdi. ꝛ de mō. l. ſi is. §. ſi ita

Extra no. archi. uij. q. v. q̄ſq̄s. ꝛ pleni⁹ Jo. cal. i ca. veſtra. de coha. cle. ꝛ mu. ꝛ Jo. mo. ō he re. excuſat⁹. li. vj. Etiā archi. de pben. cū in illis. e. li. ꝛ pau. in ca. in lr̄is. de reſti. ſpo. etiam no. C. de legi. l. nō dubiū. Et quādoq̄ i cōpoſitōe ſtat augmētatiue p valde. vt exe q̄re. i. valde eq̄re. vt. l. j. ff. ō. l. j. vbi ōr. p oīa exequata ſunt legata fideicōmiſ.

Explosa. i. excluſa. c. inq̄ſitōi. de ſen. excō.

Extorres. i. īmunes vl̄ inſontes. ō ſen. excō. ꝓtingit. ꝛ di. xix. nulli pbas est. vbi ōr. ſz ex/ torꝛ a ſancto fiat miſterio. ꝛ. e. di. c. ita dñs §. in oēm terrā. vbi ōr vt extorrē. i. alienū ſe miniſterij intelligerz eſſe diuini. ꝛ habetur C. de cuſto. reo. in. l. de bis q̄ est. l. fi. ꝛ de pe. di. ij. Jtē p inde vbi ōr nudari facultatib⁹ ꝓpr̄ijs ꝛ patrie ſue extorres fieri etiaz. xj. q. j. ꝛſpirationem

Exqueſtor est q̄ publice pecunie ꝓgregāde. ſeruāde. ꝛ q̄rende officiū habebat hanc ad miniſtratōz depoſuit. vel ōr ille q̄ queſtorꝭ deponit adminiſtratiōem. vt no. inſti. in p hemio. §. cūq̄ ħ in glo. vide ſup excōſul. ꝛ j. queſtores

De Fa

Alber lignari⁹

ōr nō ſolū q̄ ligna dolat ſed generalit oīa q̄ edificat. ff. ō ħ. ſig. l. fere. §. fabros

Fabricēſes dicebant fm. le. C. e. ti. ll. xj. Qui erāt deputati armis faciē/ dis. reparādis. ꝛ vendēdis. Dz Jo. an. de ſen. excō. ſi iudex. li. vj. dic̄ q̄ fabricēſis ōr q̄ publica arma facit. ꝛ ī publicis fabricis et nō alibi. ꝛ dat p̄miceriozi vt reponat ī pu/ blicis armamētis q̄z brachia ſtigmate fi/ gurabant. Req̄re infra ſtigmate.

Facere ōr ille cuⁱ auctoritate fit. de ſen. ex cō. c. mulieres. ꝛ facere ōr q̄s ſtatim. ꝓ feſti/ incōtinēti. mox. illico. qđ facit ſine interual lo nullo actu ꝓtrario aut imptinēte iterme dio. de elec. q̄z ppt. vbi ōr q̄ poſt collatiōem mox dz electio celebrari ſi l̄r cū vis infertur pſone incōtinēti repelli dz. i. ſine internal/ lo q̄ſi bello ꝓtinuato. Jtē idē qđ facit i tri/ duo. C. de erro. aduo. l. vl. vbi ōr q̄ aduoca tus pōt reuocare errorē ſuū ſtati. i. infra tri duū. Et ħ intelligit Placē. ſic̄ ſonat. Sed Accur. ħ intelligit q̄n cauſa durat poſt er/ rorē, tm̄ p tres dies. Jtē qđ fac in decē die bus. ff. de ꝓſti. pe. l. p miſſor. vbi ōr q̄ ſi quis ſine die ꝓſtituerit ſe ſolutuꝝ pecuniam ali cui ꝫ eū agi pōt ſi ſtatim nō ſoluerit infra. x. dies. Jtē qđ facit in vno anno. xx. q. j. puel la. vbi ōr q̄ ſi inſcīus parētib⁹ infra .xij. ānū velū accepit parētes vl̄ tutoꝛes pñt hoc ſta tim irritare infra annū. Jtē qđ facit cum q̄ dam tēperamēto tpis. ita q̄ nec minimū vl̄ maximū tps aſſumit qđ magis pt̄ intellectu ꝓcipi q̄z dici. ff. de ſolu. l. ratū. ꝛ. l. de codici bus. vbi ōr q̄ heres fideiuſſor teſtatoꝛ ħ qđ adita hereditate ſolvit p defuncto ſtati ſoluere debet. i. cū quodā tēperamēto tpis nec cīm ſtati cū ſacco parat⁹ venire dz. Jtez qđ facit cū p̄mo pōt. de reſti. ſpo. olim cau/ ſa. vbi ōr q̄ vim illatā reb⁹ pōt q̄s repellere incōtinenti. i. q̄cito poterit collectꝭ amicꝭ. ita tñ q̄ illud incōtinēti nō extēdat vltra an num. hec Ber. de elec. q̄z ppt. Jtē qđ facit i vno mēſe. j. q. j. ꝓſtat. vbi ōr q̄ ſi aliq̄ ordia/ ti ſunt ab hereticis p vim ſi ſtatim renūcia uerint ꝓciliabulo hereticoꝝ. i. infra mēſem tūc excuſant. Jtem q̄cito ſcit. vt. xxij. q. ij. mulierē. Jtē qđ fac q̄ñq̄. vt. ff. ſi cer. pe. l. j. vbi ōr. Cuicūq̄ rei aſſentim⁹ alienā fidem ſecuti mox recepturi ex eo cōtractu credere dicimus

Factitare est freq̄nter facere. l. fulcimus. §. latitare aūt. ff. q̄. ex cau. in poſ. ea.

Factio est cōſpiratio. l. q̄ſq̄s. C. ad. l. iuli. ma ieſta. vbi glo.

Falcidia ōr lex a falcidio tribuno plebis q̄ ipam adinuenit ad ħ q̄ q̄s extraneo i teſta/ mēto ſuo legare nō poſſet q̄n ad min⁹ q̄rta remaneret heredi. q̄ ſi ꝓtra faceret locū nō

haberet. z sic dicit falcidia a falce ad defal candū singulis mandatis p quam pmittit heres habere quartā ptem legatōis vel hereditatis qñ etiā tota hereditas vel maior ps est legatī exhausta. Et ē triplex falcidia ſm Jo.an.in glo.di.ñ.rñsa prudentiū. Re. infra.l.falcidia

Factū fieri ptētū in dispositōe sigficat ipm ad heredē vel aliū transire seu trāsire posse vel nō. put em ipm factū vel quoduis aliō mediū pbat significat vl declarat. Uerbi grā.in quentione deducit ꝺ factū licere ire agere p fundū pmittētis ad fundū ei⁹ cui p mittit ꝺ quentio nō transit ad heredes siue sit appositū ꝺbū psonale tibi vel mihi siue ñ imo simpl'r dictū ē quenim⁹ licere ꝺuo agere. ꝺ factū nō trāsit ad dñm. §. sz cū factum insti. de stipu. ꝺuo. Sz ibi debitor queīt cū creditore q ei nō liceat debitū petere. z ita fit pactū de nō petēdo simpl'r ꝺ factum seu pactū trāsit ad heredes

Facere qđ pt qlit qs pueniat z quō itelligatur habeī in.l.sunt q.cū nouē legibꝫ seq. ff. de re iuđ. nā patron⁹ patrono liberi z parētes eoꝝ miles armate militie. vl doctor pſbyter zē Sī pdēnant ad id qđ facere pñt ñ totū qđ hñt ertorqndū est. sz rō babēda est ne egeāt. vt.l.in pdēnatōe. ff.đ re. iuđ. Nā intelligit qs facere debere qđ cōmode z bone ste pt. nec ei videt fieri posse qđ nō pōt fieri honeste. ff.đ ꝺ.sig.l. nepos pculo. z qñ factū p nō facto hri nō pōt. ff.đ capt. z postli. reuersis. l. in vllo. §. facti. Itē p factū pbat volūtas. ff.đ legi. l. qđb. c. dilecti. de appel. c. fi.đ ꝺiug. ꝺuo. Et factū vl de facto ꝓtat qt tuor modis. c. qsitū. de coha. cle. z mu.

Fallonia est culpa iniurie ꝓpter quā vasall⁹ amittit feudū. Et est quedā culpa q respicē dñm. s. qñ tribꝫ vicibꝫ citat⁹ legitime fideli tatē pstare noluerit. vt in vsibꝫ feudoꝝ q sit ꝓma causa bñ. amit. ca. j. Et ē alia cā qñ infeudauit alia lege quā ipe bz. vl talē vasallum q feudū deseruire nō pt. Quedā ꝺo ē culpa vel fallonia q nō respicit dñm sez qñ vasall⁹ interficit fratrē vel filiū suū vl filiū fratris vel aliud crimē cōmisit qđ patricias de appellatiōe cōtineī. z plures alias fallōnias taz respiciētes dños q alios ꝓpter qs feudū amittit. no. Hostiē. in sum. de feu. §. q.mo. feu. amit.

Falsarij sunt qui crimine falsi tenentur. vel qui crimē falsarioꝝ admittūt. vt de cri. fal. ad falsarioꝝ

Falsitas est mutatio vitatis. de cri. fal. c. j. c. licet. z p to. ti. no. de rescrip. sup lris p doc. eo. q falsatores sp studēt mutare ea q̄ vera sunt. vt falsa videāt verisimilia. vt ī aut. instru. cau. in ꝓn. col. vj. z ſm ea q̄ no. Azo. in sum. C. ad. l. corne. de fal.

Falsum est qđ caret veritate. vt rescriptum falsum qđ nō habz aliqđ ꝓmodiū seu substantiā veritaz. s. qđ nō emanauit a papa z tñ apparet emanasse. c. sua nobis. de offi. vica. vbi de ꝺ. Et nota. in. c. sup lris. đ rescri. p Franc. de zabrel. Unde falsa. id est. iniusta. z vera. id est. iusta. insti. qui z ex q̄. cauſ. manumit. nō poss. §. eadē. l. eliascentia. vbi đr q causa semel approbata siue ꝺa vl falsa nō retractat

Fallacia ſm Hosti. in sum. de do. z ꝺtu. §. j. cōmittit in decipiēdo in his q̄ asserit aliqs falsē in certa scīa.

Fama ſm spe. ti. de no. cri. §. fama. est ille dignitatis stat⁹ vita z moribꝫ comprobatus. z in nullo diminut⁹ ſm glo. C. ex qui. cau. ī fa. ero. l. j. z glo. iij. in. c. vestra. de coha. cle. z mu. Et loquit de fama hois. Sed fama de aliquo negocio que est mediū veritatis elicitē describit sic. Est cōis z clamosa insinuatio insurgēs apud totā vel maiorem partē populi ex incerto auctore pueniens ꝺr a foz farz. z differt ab opinione q̄ vltra cōmunē opinionē req̄rit cōmunē locutōez z sic duo exigit. Et in descriptōne fame per spec. nomē dignitatis non ponit p honore publico ſm Azo. sz p potētia a natura cūctis attributa Et hec descriptio locū hz in bona fama. Quādoq; etiā fama sumit pro infamia siue mala fama. vt in. c. tua. de coha. cle. z mu. z ideo ſm spe. fama potest alit describi vt cōprehēdat vtrāq;. s. bonam et malā sic. Fama est vehemēs vulgi z maioris partis opinio rei de qua querit psentiens vel psonās. Fama ab hoie sic psurgit describi. Est dignitas status vita et moribus comprobata. vt. ff. de va. z extra. cog. l. cognitōnis. z qui talē famā negligit crudelis est. tij. q. j. nolo. etiā fama opinio. estimatio idem sunt

Fama inter homines est publica z cōmunis insinuatio ex sola suspitione. z ex certo auctore pueniēs

Familia ſm Azo. in sum. C. de edi. ac. Appellatione familie ꝓtinētur omnes qui sunt in

seruitio alicui⁹ etiã liberi hoies q̃ seruiũt ei bona fide vel etiã alieni ꝓui z etiã q̃ sunt in ptãte ei⁹. silr oñes ꝓpinq̃ liberti z patroni. sic generalit sumit. C. de ꝓ. sig. l. fi. Unicus ꝓo seru⁹ familie noie nõ ontinet. nec duo faciũt familiã ibidẽ. Et ðr a femore q̃ est ps hois genitiua. vt. d. l. fi. C. de ꝓ sig.

Familie berciscũde .i. hereditat̃ diuidẽde. no. i rubro. ff. fa. her. Re. s̃ actio fami. her. Et differentiã inter famulũ mãcipatũ. z fuum. no. archi. xxvij. q. iij. c. patrẽ

Famosum carmẽ ꝼm Azo. i sum. C. ð iniu. est dictamẽ vel historia cõposita ad alicui⁹ infamiã put ibi notare videt Azo

Famosus libell⁹ põt ꝓprie dici liber ꝺscript⁹ ob alicui⁹ infamiã. vt. ff. de iniur. le. lex tor mẽtor. §. si q̃s libex. Et ponit ei pena capit̃ q̃ famosũ libellũ inuẽtũ nõ corrũpit. sz alij manifestauit. z q̃ eũ dictauerit si ñ pbauerit de calũnia capitalit puniet ꝼm Azo. in sum. C. e. ti. ℔ z plura ibi vide p eũ Et ℔ ẽ vex si reo ꝺuicto capital pena essz ꝑposita. alit nõ. Et no. in. l. vnica. C. e. ti.

Fatũ est gen⁹ diuinatõis cui q̃ intẽdit dãnationẽ aie sue incurrit. xxvij. q. vlt. nõ obseruetis.

Fatal dies ꝼm Azo. in sum. C. ð tẽ. z repa. ap. ðr spaciũ tpis infra qð appellãs ðz appellationẽ pseq̃. Et q̃dez olim q̃ttuor dies fatales ꝺcedebant. q̃z ꝓm⁹ erat spaciuz septẽsiũ. Et ℔ si appellatũ fuit a snia clarissimi viri vl spectabilis viri vl delegati a ꝓncipe. Hodi aũt dies fatales sũt spaciũ. xxx. z vni⁹ diex. Tertij z q̃rti sunt silr totidẽ si saltẽ facta fuerit appellatio a delegato. l spectabili vl clarissimo viro. put ℔ habet in. l. ij. C. de tẽ. app. hodie aũt ex ordine vn⁹ tãtũ fatal dies ẽ. i. vnic⁹. ꝺz si iusta cã intercesserit ali⁹ ann⁹ indulget. z ita erit secũd⁹ diem fatal q̃ trãsacto lite nõ cõpleta rata manet snia vt i aut. ei q̃ appellat. i dicto ti. de tẽ. ap. Dicebãt aũt fatales dies. q. eis fatũ. i. termin⁹ cause ponit. vl q̃b⁹ mors accidit cẽ.

De Fe

Femia ꝼm alios ðr a feditate. eo q̃ fedas et enormes supfluitates menstruales emittit Sola eñ femia est aial mẽstruale. cui⁹ cruoris ꝓtactu fruges ñ germinãt. arescũt herbe. arbores amittũt fruct⁹. ferrũ rubigine corrũpit. z siquidẽ canes comedũt rabiem incurrũt. Uerificant ℔ in adamãte

Ferie ꝼm Azo. in sum. C. e. ti. dicunt a foro. q̃si foerie. q. p̃stãt vacatõem ab his q̃ ꝺsuerũt agi in foro. Hosti. tñ in sum. e. ti. dẽ. q̃ ferie ꝺicunt p ꝺtrariũ. Cũ eñ ferie colẽde nõ sint. hẽ tñ coluntur vl dicũt ferie dies q̃si dies festiuãdi ꝼm papiã. q. istis feriari. i. a mal opib⁹ abstinere debem⁹. z nihilomin⁹ p̃stant imunitatẽ a mercãtijs. Cũ difficile sit int emẽtes z vẽdentes pctm nõ interuenire. lxxxiij. di. eñciẽs. de pe. di. v. c. q̃litas z negociũ Ea tñ q̃ ptinẽt ad disciplinã militarẽ vel scolasticã. vt artes liberales vl ius ciuile in diebꝫ feriatꝫ pagi põt ꝼm Azo ff. e. ti. l. j. vide no. p doc. in. c. cõquest⁹. de ferijs. vbi cũ querit an liceat studere leges vl p pcio scribere in diebꝫ feriatꝫ vel festiuis l dñicis. Dicit Jo. an. q̃ studiũ fit sine solẽnitate nõ ꝓpter lucrũ. q̃ tũc licet cum nõ sit opus seruile sz cũ solennitate. s. in publicis scolis nõ licet. Dñs Antho. de butri. dic q̃ causa cõsilij dandi vbi necessitas suadet. l. quia causa tempe peritura est vl de loco lõginquo tẽ. tunc licet studere etiã ad lucruz alias nõ. nec in sciẽtijs positiuis que ad lucrum vel honores tendũt sed i theologia z in speculatiuis licet. Et addit pan. etiaz in iure canonico. quia talis laborat in vinea dñi. z efficit homo speculatiu⁹. z abstrahit a vicijs. Non aũt cultus diuin⁹ vel officiũ ptermittatur. quia sanct⁹ est maioribus studere z mentes occupare q̃ ꝺ ocium insequi. vl in laruis vagari. imo melius est domi manere q̃ festa ecclesiaz ꝓpter dñas visitare. xxiij. q. j. odi. z piec. vbi glo. z. l. penul. ff. de feri. De scribentibꝫ z de legentibꝫ vide i ti. de feri. p doctor. Et sic ferie sunt quedaz solennitates temporꝫ in quibꝫ cause tractari nõ debent. Et ꝼm Boff. dicũtur ferie. q̃a forensibus negocijs immunitatẽ prestãt. l. diuus. ff. eo. ti. Unde feria vno modo capitur ꝓ qualibet ꝺie in hebdomada. z ita ꝑuat ecclesia dicẽdo feria ꝓma. feria secũda. z ðr a for faris. s. a fando. i. loquẽdo. q. singulis ferijs solo ꝓbo loquẽdo de⁹ creauit hoiem z oĩa. Alio modo capit p ꝺie solẽni festiuãda. z sic ðr a ferendis victimis q̃ offebant in ferijs. vel a feriãdo ꝼm Papiam q. z si oĩbꝫ diebꝫ abstinendũ sit a mal. istis tñ ꝑcipue. vt. c. j. de ferijs. Sunt g sic ferie causaz ferie festiuãde. z sic ferie nuptiaz. ð quibꝫ in. c. capellan⁹. de ferijs. xxiij. q. iij. ñ optet. xv. q. iij. placita. lxxv. di. q̃ die dñico

Feriaꝝ alie sūt repētine q̄s impator vl̄ p̄n ceps indicit repētine ꝓpt victoriā vl̄ vxorē ductā vel filiū natū. vel ꝓpt publicā ꝯgratulationē ob diē natal' impatorꝭ. vt. C. e. ti. l. j. Et dicunt repētine q̄ insunt certe imo q̄a repēte ꝛ subito inducūt ꝛ a nullo iudice indici p̄nt nisi a p̄ncipe. vt in tit. C. de feri. A nullo em̄ iudice p̄sumi debz vt auctoritate sua aliq̄s ꝯdat ferias. nā feriales ferias nouari oꝑtet q̄s admīstrator ediderit Alie sūt solēnes. ꝛ quaꝝ q̄dā inducunt ob reuerētiam dei. vt dies dñic⁹. vt. l. q̄. C. e. ti. ꝛ. l. oīs dies. ꝛ p̄cipue oīs dies ꝛ oīs festiuitatel gloriosissime ꝑgis marie. sanctoꝝ apl'oꝝ. ꝛ alioꝝ q̄ numerant. c. vlt. e. ti. ꝛ de ꝯse. di. iij. c. j. Alie ob honorē p̄ncipis. vt dies natal' vel coronatiōis ei⁹ C. e. l. fi. ꝛ in. d. l. oīs dies. Alie aūt ob honorē ciuitatū. vt dies natalicie matrimaꝝ vrbiū. vt rome ꝛ ꝯstātinopolis. l. oīs. p̄all. Alie ob necessitates hominū. vl̄ publicā vtilitatē. vt sunt duo mēses. vn⁹ gr̄a messiū. ali⁹ cā vindemie. ō q̄b etiā in p̄al. l. oīs dies. vbi ōr. Q̄s dies iubem⁹ esse iuridicos. illos tñ manere feriaꝝ dies ꝓbas est gemis mēsib⁹ ad requiem laborꝭ indulgētior ann⁹ excepit. estiuis quoq̄ ferioribꝰ mitigādis. ꝛ autūni fructibus decerpēdis Has ꝯo ferias spe. e. ti. ñ vocat solēnes. sz iudicat rusticas vl̄ publicas. q̄a ꝓpter rempublicā vl̄ vtilitatē rusticā inducunt Et forte spe. mouet ex. l. j. in p̄n. ff. e. ti. Et statuunt he ferie ꝑm ꝯsuetudinē cuiuslibet loci. ꝛ ꝑm varios terraꝝ ritus. vt. ff. ō fer. l. p̄sides

Ferri. ꝓprie dicim⁹ ea q̄ q̄s in corpe baiulat Portari ꝯo ea que quis in mēte secum ducit. Agi ꝯo vel duci dicunt aīalia. vt. ff. ō ꝯbo. sig. l. ferri.

Ferriminatio est eiusdē generis materiar̄ solidatio ꝛ ꝯiunctio. vt si cypho argēteo fūdus ferre⁹ apponat. de no. in. l. in rem. ff. de rei vendi. Sed applumbatio Reḡre supra de A.

Feudū ꝑm Hostien. ꝛ Azo. e. ti. in sum. §. j. Est bñficiū alicui⁹ rei iuestitura interueniente sic ꝯcesse seu date alī. vt dñiuz penes ꝯcedentē remaneat. cui⁹ occasionē recipiēs ꝛ successor ei⁹ ꝯcedēte dño ad id de q̄ ꝛ vsq̄ ꝯuenit aut feudi natura reḡrit. s. directum dñium. Utile aūt trāsit ad feudatariū. arg. coꝝ q̄ no. de emphitheota. ff. si ag. vec. pet. le. vnica. §. q̄ m. ꝛ fuit hoc dictū supra vtile ꝑm diuersaꝝ regionū ꝯsuetudines. q̄b⁹ obligant. ꝛ ip̄is ꝯsuetudinib⁹ obligant q̄b⁹ deficientib⁹ iuri scripto obligant. Ꝓro diffinitione feudi ꝛ donatōe eius. vide in glo. in vsi. feu. qui. mo. feu. acqui. in p̄n. ꝛ summaz ad quā ibi remittit. Dicit aūt feudū a fidelitate vel a fide quā vasallus dño p̄stare tenet. Nec em̄ debet aliqua iuuestitura fieri ei q̄ fidelitatē facere recusat nisi feudum eo pacto sit acquisitū. vt de eo fidelitas nō p̄stet. vt in ꝯstitutiōib⁹ feu. ꝑ quos fiat iuuesti. et ꝑ quos recipit ibidē ī quib⁹ cau. feu. amit. in. c. ij. §. j. in vsi. feu. no. Item feudū est res ꝯcessa alicui ad vtendū ꝓ seruitio ꝑm Hof. Est ꝯcessio rei ꝓ homagio facta ꝛ additur ꝯcessio beniuola. quia fit ex grata beniuolētia. ꝛ ergo beneficiū dicit etiā ideo cōcessio ōr. quia apud dñm remanet ꝓprietas ꝛ dominiū directū. Qz vasallus acq̄rit vsufructum ꝛ vtile dominiū Potest etiā sic describi. Feudū est beniuola actio tribuēs gaudium capienti cū seruitio retribuēdo. per quam transfert vtile dominiū de domino in vasallū. Et sic ōr a fidelitate quā vasall⁹ tenet dño. de q̄ in. c. ex diligēti. de symo. et ī ti. de feu. ꝓ totū

Feudū legiū ꝑm Spe. tit. de feu. in tractatu libelloꝝ. §. q̄m sup homagiū. ꝑ. porro si. Est q̄ causa ꝛ occasio homagij cepit a domino. vt q̄ baro dixit alicui pauperi militi. ꝙ aliquā rem immobilē sibi daret si ei faceret homagiū. ꝛ illā dedit. talis res vocatur feudū legiū. ꝛ tal' vasall⁹ hō legi⁹. Et h̄ ꝓ bank in li. feu. Qui ō feudo ꝓtrouersie fuerint. vide infra homagiū

Feudatari⁹ est q̄ feudū recipit. q̄ etiā vasallus dicit

De Fi

Fictio iurz differt a p̄sumptōe. q̄ fictio iurz semp est ꝯ veritatē. vt ī iure postliminij ꝛc. Presumptio aūt freq̄nter itelligit stare cuz veritate sic̄ ꝛ sepe stat. ius ei fingit aliud q̄z ē vt fingit mulierē stipulatā. q̄ nō est. l. vnica in p̄n. C. de rei vxo. actō. fingit natū. q̄ nō est. ff. ō sta. homi. le. q̄ in vtero. fingit nō esse natū q̄ est natū. ff. de libe. ꝛ p⁹. l. titi⁹ testō. §. luci⁹. fingit viuere q̄ nō viuit. insti. ō execu. tuto. §. fingi aūt. fingit nō ꝯceptū eū q̄ mortu⁹ nascit. ff. ō ꝑb. sig. l. q̄ mortui. notat Azo. in p̄n. sum. circa. ꝓ. p̄dicamēta. ꝛ Hof. in sum. de p̄sum.

Fides est fundamentū rez sperandaz non apparentiū argumentū. Est fm Aristo. Et rō rei dubie facies fidē. Et fides fm aplm i epla ad Heb. vt sumit de sum.tri.c.firmit Est suba rez sperandaz argumētum. Primū oz qz sperare debem⁹ qđ dictū est pphetis futuz. Secundū oz.qz pphetias iā cōpletas debem⁹ hre argumentū.i.pbatiōez nō apparētiū de futurz cōplēdis. Hz illa ē quedā notificatio.z nō fa diffinitio.quare magistralit sic diffinit Fides est volūtaria certitudo absentiū infra sciam z sup opinionē ꝓstituta. Aug⁹ dic. Fides ē credere qđ nō vides. Et sūt due spēs ei⁹.s.formata.z informis. Et capitur multis modis.de q vide glo.bonam in ca.firmiter. de sum.tri.et fi.catho.

Fideicōmissum est illud legatū vel relictuz qđ cōmittit fidei heredis alicui dandū ab eo cū testato⁹ dic heres fidei tue committo vt des legata z cōmissa.vt fm Azo.i sū.C. eo.ti.§.sequit. Nodie tñ nō est differētia inter fideicōmissa z legata.licet olim mlte essent differētie Oē em legatū fideicōmissuz dici pt.z ecōtra.p q est tex.insti.ō le.§.hz nō vsqz. Nā ipoz eadez est natura.ff. ō le.j.l.j. vbi oz p oia eqta sūt legata fideicōmissis

Fideicōmissari⁹ est ille cui⁹ fidei legatū vel relictū cōmittit

Fideicōmissaria libertas Re.infra.libertas

Fideicōmissaria hereditatz petitio est q cōpetit ei cui fideiussoria hereditas restituit. ex senat⁹ cōsulto trebelliano. vt q hñt agros ꝓfines q p ipaz diuidāt agri vel fundi

Fideiussoz est q alienā obligatiōem in suaz recipit vel suscipit fidē.ꝓncipali nihilominus manēte obligato.videlicet q se p alio obligat. vt eo.s.ꝓncipali debitoze nō satisfaciente ipe satisfaciet. Et oz quasi iussu alterius ponēs fidē suā. vt insti.eo.ti.in prin.z ff.eo.l.j.z.ij. Est aūt fideiussoz magnū nomen generale.qz cōphendit sub se mandatozē z cōstitutozē.z eum q extoto in se alienam obligatiōem trāsfert.q z pmissoz vocatur. Hz hi differūt inter se.qz cōstitutoz nō obligat.nisi pcedat obligatio que in iuribus data sit.vt in.l.j.z.l.ij.§.j.cū alijs.ff. de ꝓsti.pecu.z.l.ij.C.eo.ti. Fideiussoz vero ipam obligatiōem pcedit z sequit.insti.eo. ti.§.fideiussoz. Mādatoz aūt nūq̄ sequitur. sed sp pcedit obligatiōem.vt.ff. mādati.le. si ꝓo nō remunerādi cā.§.si post credam. nisi in casu q habet in.e.§.ꝑ.plane. Et differentiā hic posita no.glo.in.l.pal.§.si post.i ꝓn. Cui est similis glo.C.e.ti.sup Rubrica Et q pcedat obligatiōem vide Hosti.i sū. C.eo.ti.§.j.

Fideiussoz in rem suā oz qui fideiubet p alia qua re in ea causa q res futura est ei⁹. Verbi gra. Nedi pcuratozē ad defendendum i causa mea.z fideiussi p eo iudicatuz solui. ħ casu fideiussoz in rē meā dicoz. vt.l.si defunct⁹.ff.de pcu.

Fideiussio ita fit Si interroget fideiussoz sic fide tua iubes qđ iste debeat. Et ille rñ deat fideiubeo. vt insti.e.ti.§.in stipulatiōibus. Modie tñ fm Hosti.in sum.e.ti.§.gliter. vulgares vtunt ħ modo. es fideiussoz p tali.z pmittis mihi pro eo.z iste rñdz sic vel pmitto

Fidelitas fm Hostiē.in sum.de feu.§.qđ sit fidelitas: nihil aliud est nisi iusiurandū qđ a vasallis pstatur dño. Et ibidē habet plena forma fidelitatz.z.xxij.q.v.de forma. de iureiu.c.ego. N. Et i q differt ab homagio no.in cle.pastoral.§.rursus.de reiudi.

Figuline dicunt loca in qbz figuli exercent officia sua vel artē

Filiꝰ arrogat⁹. Re.sup.arrogatio

Filiꝰ adoptiu⁹. Re.sup adoptio

Filiꝰ est is quē nuptie demōstrāt. vt.ff.de iure vo.l.qz mr. vel p ꝓfessionē pris z mris. c.trāsmisse.q fi.sint legi. vel p affectū.C.ō p sump.afferte.ij.q.vij.ad romanā.z stat his ꝓiectur⁹ donec pbet ꝓtrarium.fm Bof.in sum.ti.de na.et li.ven.

Filiusfamilias oz q est i ptāte pris vl parētis.vt accipit in.l.fi.ff.de his q sui vl alieni iuris sunt.sic filiꝰ emācipat⁹ oz q extra potestatē patris est

Filij naturales fm Azo.in sum.C.e.ti.sunt multiplices. Alij sunt naturales z legitimi vt q nascunt p legitimū thoz. Alij sūt legitimi tm. vt adoptiui. Alij naturales tm. vt nati ex ꝓcubina vnica.z i domo indubitato affectu ꝓiucta. Alij nec naturales nec legitimi. vt q ex illicito z dānato coitu nati sūt.de his oiby ē glo.instit.ō adop in ꝓn.et glo.in.c.p venerabilē.q fi.sint legiti. Et qđ modis naturales de soluto cū soluta efficiant legitimi.pz in.c.tāta.q fi.sint legiti.vbi etiā oz q filij vulgo nati vl ꝓcepti sūt q nō hñt patrē determinatū Hz vt azo dic.ħ distinctio fm iura ciuilia ignatoz dak.z ñ fm

sura naturalia. qz forte ſm theologos ñ eſt vſq; quaq; vez. ſm q̃s matrimonia ſeu idi nidua marʒ z femie ꝓiũctio eſt ō lege nate. qz ſm Ariſto. z phos. ſ. politicoꝝ. Naturaľ videť ꝓiũctio vn⁹ ad vnã. z vag⁹ eſt ꝓcubi/ tus ꝓtra naturã

Filiꝰ ſpurꝰ dicunť q̃ de adulterio ex ſoluta cũ nõ ſoluto. vl̃ ecõuerſo ꝓcepti ſũt. c. trãſ/ miſſa. ꝑal. z. l. vulgo. ff. ō ſta. bo.

Filiaſter filiaſtra eſt filꝰ vl̃ filia ex alio ꝓiu/ ge genitꝰ vl̃ genita nõ ex eo' quẽ mõ bz mu/ lier. xxx. q. j. ſi q̃s filiaſtr

Finiũ regũdoꝝ. Req̃re ſup. actio fi;nium re gundoꝝ

Finitim⁹. i. vicin⁹. c. p tuas. ō ſen. excõ.

Fit z fiũt ħ ꝑba nõ tm̃ reſpiciũt pũs ſz etiã futuꝝ. xxv. q. j. generali. ī ter. z ī glo.

Fieri i ꝓtinẽti ōr ħ qđ ꝑt cõmitti iudicis ar bitrio. vt dic̃ alan⁹. ō app. c. an ſit. ī glo. vl. i. in actu ſe tenẽte. ħ eſt añq; ꝫbẽtes ſe ad ali quẽ actũ z negocia diuertãt. ff. ō ꝑ. ob. l. cõ/ tinu⁹. vide ſ facere. vbi de hoc

Fiſc⁹ eſt ſacc⁹ regi⁹ ī quẽ reducunť. vel cu applicanť bona bãnitoꝝ vl̃ pſcriptoꝝ. taliť accipiť. ff. locati. l. ſz ades. §. fiſc⁹. vel ẽ regũ vel ĩperialis theſauri ꝓgregatio. vl̃ ĩpialiũ bonoꝝ collectio vl̃ ꝓuilegiũ. qz fiſc⁹ multa bz ꝓuilegia. vt no. azo ī ſum. C. ō ꝓui. fiſ. ad qō vide no. C. ō iu. fiſ. ī rubr. Et nota q̃ dif ferẽtia eſt inť fiſcũ z rẽpublicã. ſic inť ſpẽz z gen⁹ Fiſc⁹ eĩ eſt burſa ſolũ ō cõmodo pecu niario. ſz reſpublica pecunias. honores. ꝑ/ mia. z alia ꝓſiderat. no. in. le. mãcipia. C. de ſer. fugi.

De Fl

Flamines dicebãť ſacerdotes gẽtiliũ a filo q̃ in capite vtebãť. a q̃ dicebãť flamines q̃ſi filamies. nã nudis eos capitibꝫ penit⁹ ince dere nephas erat. di. xxj. cleros. p⁹ medium Jñ archiflamines dicebãť. z ꝓthoflamies. vt ea. di. §. j.

Floci noie itelligiť habit⁹ hñs manicas lõ/ gas z amplas. Cuculle ꝙ noie habit⁹ lõg⁹ z ampl⁹ ſine manicꝭ. vt ī cle. ne ī agro. §. ve rum. de ſta. mona.

De Fo

Fodine dicũť loca vl̃ fouee vbi aliq̃d fodiť di. xxj. cleros. Jñ dicunť ferrifodine fouee vbi fodiť ferꝝ. z aurifodine vbi fodiť auꝝ

Formula. Req̃re ſupra actio

Forus eſt exercẽdaꝝ litiũ loc⁹ a fando dict⁹ vl̃ a foroneo rege q̃ ꝓmo grecꝭ lr̃is legẽ de/ dit. vt de ꝑ. ſig. c. for⁹. z. vij. di. moyſes. z cõ/ ſtat ex trib⁹. ſ. cauſa. lege. z iudicio. Jtẽ for⁹ idẽ eſt q̃ tribunal. Et vt azo dic̃. for⁹ ponit/ tur ꝓ burſa. z alio mõ ōr formarium. vt aic placen. de q̃b⁹ ſedilia iudicantiũ ꝓficiũtur idẽq; appellaťꝓtoriũ. Tribunal añt ōr ma ioꝝ iudicũ. ſ. q̃ hñt meꝝ impiũ. Pape autẽ ꝓprie ōr ꝓſiſtorium. Jtẽ eſt planicies in na ui. Jtẽ eſt loc⁹ vbi merces reponunť. Item foramẽ remi nauis. Jtẽ ſcriptoriũ foramĩ noſum ꝓ ĩponendis pẽnis z corniby vel ca lamis ad ſcribendũ deputatꝭ. Et ħ ſignifi/ cata bz for⁹ vt plurimũ ī maſculino gene/ re. ſm Hoſtĩ. in ſũ. de fo. cõ. §. j.

Foꝝ añt in neutro genere ſm Hoſtĩ. ibidẽ ponit ꝓ loco deputato ad emẽdũ vl̃ vẽdẽ/ dũ res. Aliť añt ſm Azo. ōr diſtrict⁹ ciuita tis. vl̃ territoriũ iudicꝭ in q̃ animaduertere z punire bz delinq̃ntes. l. fi. pupill⁹. §. terri toriũ. ff. de ꝑ. ſig. Et veniũt ibi q̃ ſunt iuriſ/ dictiõis. nõ q̃ ſunt ordinis. z ōr q̃ſi fodiuꝫ. eo q̃ q̃ ſunt ī diſtrictu ad fodia vel munera ſeu angarias compellũť. vl̃ ōr a ferẽdo eo q̃ munera ſubeũt z inferũt. Aliter Hoff. et Hoſtĩ. ibidẽ ꝓueniẽtes. foꝝ eſt idẽ q̃ tribu nal. qz tribunal forte bz aliquã ſiltitudineꝫ cũ foro. qz ſicut ī foro venali qō nos nomi nam⁹ foꝝ ꝓueniũt multi vẽdentes z ementes ſiue res venales inferẽtes Sic etiã ī fo ro iudiciali. ſ. ī tribunali ꝓueniũt multi liti gãtes ſeu ꝓtentões z lites inferẽtes. z exin/ de diffinitões deportãtes.

Fornicatio eſt cuiuſlibet illiciti coit⁹ genus q̃ fit extra vtrozẽ legitimã ſpẽaliť in vſu vi/ duaꝝ. meretricũ. vl̃ ꝓcubinaꝝ. Bz ſtupꝛũ rapt⁹. inceſt⁹. Req̃re locꝭ ſuis. Et q̃libꝫ for nicatio ſimplex ẽ pctũm mortale. vt cle. ad noſtrã. de here. g̃ de iure canonico hodiep hibit⁹ eſt ꝓcubinat⁹. q̃ tñ ꝑmittebať tãq; li/ citus ō iure ciuili. l. ī ꝓcubinatu. ff. ō ꝓcubi. inſti. de pa. p̃t in glo.

Foreſta eſt loc⁹ vbi fere inhabitãt vl̃ inclu/ dunť. z vbi q̃s bz vſum venãdi. ſm Ber. ō dona. cũ dilect⁹. in glo. j.

Forane⁹ ōr q̃ foꝝ tenet vl̃ de foro venit. iij. q. vj. pegrina.

Forte q̃n ſit dubitatiuũ facti z q̃n iurꝭ. not. archi. xj. q. iij. nolite. etiã q̃nq; capiť certitu dinaliť ꝑ erꝑſſiuo ꝑitatꝭ. z nõ ꝑ nota dubi/ tatiõis. vt in multis iuribꝫ.

Forsitan etiã qñcz capit nõ dubitatiue. de vo. z vo. redem. c. magne. z sic est exp̃ssius z veritat. de pcur. tue. xxtij. q. ij. admonere. circa mediũ. Et de pe. di. j. cõobrẽ. de supp. neg. pla. c. j. li. vj. qñcz ẽ nota dubitatiõis. ō testa. c. q. cle. pastorales. ꝑ. nũcz etiã. ō re iu di. vide glo. in pal. c. ij. ō testa.

De Fr

Frater ōr quasi ferẽs aliũ vel altez

Fratres ꝯsanguinei sunt frẽs ex eodẽ pre z eodẽ sanguie geniti. ita exponit tex. in. §. sũt aũt cognati. insti. de legi. ag. suc. z. l. itaqz. C eodẽ ti.

Fratres patrueles sunt duoꝝ fratꝝ filij. vt dicto. §. sunt aũt. ꝑ. eodẽ numero. Et insti. de gra. §. q̃rto gradu

Frẽs vterini sunt filij eiusdẽ mris. vt expo/nit glo. insti. ō leg. ag. suc. §. ħ habendũ

Frẽs cõiter dicunt oñs xpiani tam laici q̃z clerici p lauacꝝ regeneratõnis i baptismo c. ad mẽsam. xj. q. iij. z. c. iohes. de regu. per Jo. an. ij. q. j. si peccauerit. Dz an denũcia tio euãgelica habeat solũ locũ in fratribus istis vl etiã in fidelib. videlicz si xpian⁹ de/nũciaret paganũ videt q nõ. qr ōr ibi frat tu⁹. Põt dici ꝑm Panor. q si saltẽ aliq̃ mõ scz qñ peccat ꝯ ꝓcepta naturalia. c. qō sup bis. de vo. z vo. redẽ. Dũt eñ primi nri q/rum aias lucrifacere debem⁹ ꝑm glo. in. c. prim⁹. de pe. di. ij. Et sic ꝯcludit denũcia/tionẽ euãgelicã aliq̃ mõ locũ hr̃e ꝯ infide/les. Item añ ꝯcilia apl'oꝝ in ꝓmittua eccia oñs appellabãt frẽs discipuli xpi. xxij. dis. sacrosan. ꝓrie tñ religiosi mendicãtes non habẽtes bona in cõi frẽs dicunt Et aliq̃ ha bẽtes bona i cõmuni. vt ordinis sancti bñ/dicti. bernardi. tẽ. q monachi dicũt. cle. du dum. de sepul. z cle. exiui ō padiso. ō ꝑ. sig. Et ꝑm panor. monachi nõ appellãt fratres ꝓrie. sz large loquẽdo sic. Dic etiã de mo/nialib⁹ q̃ sunt de ordinib⁹ mẽdicantiũ dicũ tur sorores. z alie monache moniales vel sanctimoniales

Fraternitas q̃t modis sumit in iure. no. io. an. in cõmento decre. iohes. de regu. z trãs eunti. ad religi.

Fraus idẽ est qō dol⁹. Nota tñ quandã dif ferentiã in. l. iurisgen. §. ait ꝓtor. C. ō pa. vbi vide. ħ tñ fraus capit put fit legi qñ q̃s facẽ ꝯ significatũ legis q̃sita palea q̃ videt non agere in fraudẽ legis. ff. de legi. l. faus. Uer/bi gratia. filiusfam. indiget pecunia petit a me sibi mutuari. video q ꝑ ħ inciderez i se/natusconsultũ macedonianũ. pecuniam nõ mutuo sz frumentũ vt vẽdat. z pecuniã ba beat ne videar incidere i macedonianũ. cer te ego nihilomin⁹ incido. vt. l. sz iulianus. § mutui. ff. ad mace. qr frumentũ non trado nec recipit nisi ad palliatõez. pz ħ. qr frume to nullaten⁹ indigebat z pecuniã habebaz ad mutuandũ. sz nolui ne inciderẽ. z tñ in/cido mutuãdo frumtũ. Hã attẽto aio meo z recipiẽtis nõ mutuo frumentũ. sz pecuni am. Et idẽ si trado libz vt vẽdat. Idem si vir donat titio vt titi⁹ donet vxori. l. si spon sus. in pn. ff. de dona. int vir. z vx. qr in aio donãtis est simpl'r donare vxori nõ Titio. Jõ facit fraudẽ legi. Fit aũt fraus legi qñ fit ꝯ significatũ legis palleatõe q̃sita. sed fit ꝯ legẽ qñ fit ꝯ id qō ꝑ legẽ significat tñ nulla palleatõe q̃sita. ff. ō legi. l. ꝯ legẽ. Et his pz q si bona fide mutuo filiofamilias frumẽ/tum. credẽs ipm indigere nõ incido in ma cedonianũ. qr nec facto nec aio facio ꝯ ei⁹ significatũ. Et ħ etiã si sit error intollerabi lis. qr fraus reqrit a im. sec⁹ si pecuniã mu tuo errãs i iure. qr talis error nõ excusaret eo q factũ est ꝯ significatũ legis. ar. l. ij. C. ad mace. ptz i statuto pedagij in ponte aureli/anensi q̃ cauet. vt q̃libet nauis trãsiẽs one/rata subt⁹ pontẽ soluat certũ. qd si hñs du as naues oneratas. exonerat vnã z ponit i aliã vt soluat tm̃ p vna. certe talis nõ inci/dit in legẽ nec facit ꝯ legẽ. nec fraudez legi. qr lex nõ phibet ħ facere. Et iste pt sibi pui dere de meliori suo fuãdo significatũ legis. Et idẽ est si statuto cauet q ducẽs quadri gam oneratã p pontẽ soluat tantũ. qr pt ex onerare eã vt nil soluat. z facere trãsire per flumẽ vl portari p boies. qr licite pt fuato termino legis. siẽ põt nõ ducere merces per terras ne pedagia soluat. Dz si ducerẽ na/uim vel quadrigã oneratã. z nõ soluerẽ. vt soluerẽ pecunias tñ. scient inutiles tunc fa cerẽ ꝯ legẽ vel i fraudẽ legis. no. Jo. facit de ħ in. §. penl'. insti. de adop.

Fruct⁹ dicunt q̃ supsunt deductis expensis q̃ fiũt grã fructuũ q̃rendoꝝ. colligendoꝝ. z ꝯseruãdoꝝ. qō locũ hz tã in bone q̃z i male fidei possessoribus. z in ꝑdonib⁹. vt. ff. ō petit. here. l. si a te. §. fruct⁹. z. le. placet. in fi. C. de fruc. z lit. expen. l. j.

Fructuũ aũt alij sũt idustriales. vt frumtũ

vinū oleum. z silua. s. lac z lana. q̄ sine indu
stria hois nō puenīūt. Alīj sūt fruct⁹ natu
rales. q̄ ex ipa natura puenīūt. sine sc̄z mag̃
industria hois. vt poma. pira. fic⁹. et hmōi.
Utraq̄z diffinitio p̄ colligi ex. l. j. §. fructus
ff. de vsur̄. z de resti. spo. c. grauī⁹. in glo. fi.
Sūt g̃ naturales fruct⁹ in q̄bꝫ factū natu
re p̄cedit factū hois. z ex solo rudi vsu pos
sum⁹ illis vti. sc̄z industrialibꝫ ñ sic solo vsu
rudi. sc̄z cur̄ adhibit̄z licet etiā natura coo
peret. cura tñ maior repit nō modica z p
functoria. sic in naturalibꝫ. vide glo. in. l. se
quit. §. fruct⁹. C. de vsuca.

Fruct⁹ p̄cepti dicūt q̄ aliq̄ mō sunt a solo se
parati z in horreis recōditi

Fruct⁹ p̄cipiendi dicunt q̄ īmaturi sunt q̄s
ver⁹ dñs possidet. de his in spe. eo. ti. ō fru
cti. z lic. exp̄ē. z Azo. in sum. C. ō rei vēd. vñ
fruct⁹ diuersimode significat accessionem
vsufructuū seu ius vtēdi fruēdi. z ius fruē
di dempto vsu p̀mo significat accessionez.
Et hāc dupl'r. s. stricti⁹ ex eo q̄ ex p̄dīs p̄ci
pit z nō cōp̄hēdat fet⁹ aīaliū vl' vsuras pe
cuniaꝝ. sic sumit in rubri. ō vsu. z vsufru. l.
nā ibi fruct⁹ sumit put distinguit ab vsura
z a pecudibꝫ. q̄ī his etiā fruct⁹ est. l. ī pecu.
ff. de vsufru. nō aūt cōp̄hendit partū ancil
le. mag̃ late aūt significat vt etiā cōp̄hēdat
vsuras. vt. l. vsure. ff. ō vsu. Itē z pensiōes
p̄diorꝫ. l. p̄diorꝫ. e. ti. Sc̄ō significat vsuf.
nā legato fructo fundi videt legat⁹ vsufru
ctus. q̄ dic̄ tex. vsufructui ītereſt. nō econ
tra. l. fuū. §. si vsufruct⁹. ff. ō vsu. z ha. Ex h̄
sequit q̄ si legato fructū fundi vsus adima
tur inutile fit legatū vsufruct⁹. sc̄z vtile ma
net ī eo q̄ō supest vsui. Et idē intelligo vsu
fructu legato. vt. §. p̄al. nō obstāte illo tex.
q̄ in fine dic̄. inutil' est ademptio. q̄ vez est
in fructu q̄ supest vsui. vl' q̄n testator volu
it adimere vsum legatū q̄si p̄sone legatum
q̄ cū nō legauerit. put p̄tinet in vsufructu
nulla est ademptio.

Frui ōr q̄ fructus p̄cipit

Fructuari⁹ est q̄ rei dñs non est. vt in. l. vtī
frui. ff. si vsufru. peta. Alīs in q̄busdā casib⁹
p̄ dño habet. s. in p̄cipiēdis fructibus. ff. de
vsufru. l. si titij. §. j. Ad h̄ fac̄ q̄ vsufructua
rius nō sit dñs. nā ad id q̄ō dictū est ad euz
oīs fruct⁹ generalit̄ spectāt. Fm Placē. ff.
de vsufruc. l. vsufruct⁹. pal. in p̄n. in sum. C
de vsufru. Et quō differat ab vsuario Re
q̄re infra vsuari⁹

Frustra. no. Archiō. de accu. c. j. li. vj.

De Fu

Fugitiu⁹ est q̄ ea mente recedit ne redeat ad
dñm licet postea redeat. vt. ff. de edi. edic. l.
q̄d sit fugitiu⁹. de h̄ vide Azo. in sum. C. de
fugi. ser.

Fulminare ōr iudex iniuste vl' indeliberate
sniam p̄ferēs sine maturitate. de sen. excō. c
j. li. vj. Nō g̃ leuit dicat fulminare sc̄z cōmu
niter ferre sniaz etiā ꝺ absentē p̄mere sentē
tiam nō cēsset. C. de iudi. le. p̄erandū. circa
mediū legis

Fullones dicūt mūdatores z dealbatores
vestium. z earundē decoratores seu colora
tores.

Functio ē vsus ꝓfuct⁹ funct⁹ ab eo q̄ funge
bat honore aliq̄ aut officio. Pinc ōr. Qui
tā expleuit officiū vite. vñ ōr q̄ mutue pe
cunie mag̃ functiōz in genere suo recipiūt
p̄ solutiōz q̄z p̄ spem. i. soluēdo mutuā pecu
niam mag̃ vtimur genere. i. rei manerie q̄z
specie. i. eodē corpe alit̄ nō essz mutuum vl'
mutuatū. s. de meo tuū. i. cōmodatū. sc̄z ad
cōmodū vtentis datū. ff. de re. credi. si cer.
pe. l. mutuū

Functio publica. Re. ff. ō pu. z vecti. l. j. §. h̄
titulū. sup ꝺbo impēdat

Funeraria actio. Re. sup. actio funera.

Fundat intētio p̄ testes vl' instrā vl' ꝓfessio
nē vl' euidētiā facti. vl' p̄sumptiue. vt ē glo.
in ꝺ. fundauerit. c. sinē. ō do. z ꝓtu.

Fund⁹ est māsio alicui⁹ cū accessionibus.
Alit̄ diffinit. vt in. le. q̄n. ff. de ꝺ. sig. Et no.
q̄ fund⁹ ē nomē homogeniū. q̄ ex q̄libz pars
fundi ōr fund⁹ Sūt em homogenia in q̄bꝫ
est idē p̄dicatū in pte q̄ō ī toto. vt aq̄. terra.
lignū. pann⁹. ꝛc. Alia dicunt eutrogenia. ī
quibꝫ ps nō capit eandē denoīationē cum
toto. vt dom⁹. cathedra. tunica. nauis. pōs
vñ nō valet legatū fundi. z est deri'orū. l.
legato. ff. ō. l. j. nā legando spaciū palme de
fundo diceret fundū legasse. Sz ibi bona
glo. q̄ nō valet legatū generale legando rē
substantiā. vel animal. q̄ muscam dando
liberaretur

Fund⁹ dotal' est q̄ matrimonio ꝓtracto da
tus est sponso.

Fund⁹ q̄si dotal' ōr q̄ tradit⁹ est spōso non
dū secuto matrimonio. p q̄ z supiorī dicto
fac̄. l. j. ff. de fun. dota.

Fund⁹ instruct⁹ est edificat⁹ vel cultus.

Fundꝰ fugꝰ est terra q̄ mō nō arat licz oliz fuerit fertil. alias q̄ mō arat. licet olim fuerit sterilis.

Fundꝰ limitatrophꝰ alꝫ militatrophꝰ ꝺr a troph. i. descriptio ꝛ milite. q̄i descriptꝰ ad vsū militū. q̄ milites ipiū custodiūt. vt. C. ō fun. limi. l. j. ꝛ l. fi accipit. li. xj. Alit ꝺr fundꝰ limitosus. vt ibidē de fun. limi. ꝛ pau.

Fundꝰ agometicꝰ. Re. azo. ī sum. C. e. ti.

Fundꝰ saltuensis ē fundꝰ in q̄ est saltꝰ. C. de fun. saltu. li. xj. Re. infra salt⁹

Fundꝰ relevatꝰ ꝺr q̄ olim erat palustrꝭ. nūc aūt factꝰ est serenꝰ alias terrenꝰ. C. de fun. pau. l. fi. li. xj.

Fundū ꝺiuidi ī certas regiōes est ipm ꝺiuidi in determinatas ptes

Furtū est ꝓtractio vl ꝓtractatio fraudulenta seu fraudulosa rei aliene mobil corpalis q̄ fit inuito dño cui⁹ res fuit aīo lucrādi. s. gīa rei vel possessiōis vl vsus. vt. ff. e. tit. l. j. ꝺr aūt furtū ꝼm Azo. a furno. i. nigro eo q clā ꝛ obscure ꝛ plerūq; de nocte fiat. Et ꝺr a fraude vl ab auferēdo. vt. l. j. in pn. ff. e. ti. ꝛ insti. ō obli. q̄ ex delic. nas. in pn. §. furtuz aūt. ꝛ §. placuit Et phibet ī decalogo. xiij q. v. penale. ꝛ no. xxxij. q. vij. q̄d in oib⁹. Et nota q̄p furto nō ꝺz q̄s mori nec mēbꝝ pdere. sz fustigari. scopari. vl alit castigari. C. ō ser. fug. aut. sz nouo iure. Ꝺz ꝫ q̄s suspēdi ꝺz p. xv. solidis. §. si q̄nq; solidos. vt ī aut. de pa. te tol. x. diē. Ja. colūbi bononiē nō fuari. §. pal. g̈ ꝼm Baliē. nō est curanduz. Et diē Fulgo. q ille. §. pcedit ex ꝺsuetudine quē Rich. ō sali. intelligit ī casu singulari. s. q̄n ꝓpt furtū tale. v. solidoꝝ pat violat.

Dñs catho diē q q̄nq; solidi sūt q̄nq; aurei q; etiā ita capit solidꝰ p aureo. C. ō ser. fu. l. q̄cūq; ibi. vl. xx. solidos reddat vbi glo. diē Talē solidū accipe q̄ valeat vnū aureū q̄z lxij. faciūt. j. libz̄ auri. sic inst. ō pe. te. liti. § fi. Jure ffoꝝ fur puniebat extraoꝛdinarie. nec moriebat nisi famosus latro. Jure aūt aut. habet ne moriat nec mēbꝝ pdat. vt supra aut. sz nouo iure. postea ī ti. de pa. te. p. q̄nq; solidis. deinde ti. ō pa. iur. fir. ꝺz legitime puniri. qō mltipl itelligit. Tandē iura municipalia puniūt alit. Nam ꝓncipes pñt statuere q nemo moriat. nisi ipi dispo fuerint. vt glo. in. §. furtū. ō pa. iu. fir. coll. x. q̄ est magistra furtoꝝ. Nā q̄dā sūt furta domestica nō publice cohercēda. l. respiciēdū §. furta. ff. de pe. dicūt rei doc. q nulli famulus ꝑ furto ī domo cōmisso mori ꝺz. Alia sunt furta ñ domestica. ꝛ tūc fures balneariū vl secularū fustigāt. glo. est i. l. si se alias cū te. ff. de his q̄ no. infa. Alū ꝺiurni ꝛ hi remittūt ad iudicē. Et nota q furti emptoꝛ ꝺz ipm restituere sine pcio. nec pt ipm ꝑ pcio retinere. l. ī ciuilē. C. ō fur. imo est modi cū q̄ō restituat ne saltē ī suspitiōz furti cadat ꝛ sic ad furcas vadat. vt ibi.

Furtū ꝺceptū ē cū q̄s pñtib⁹ testib⁹ apō aliquē rē furtiuā q̄rit ꝛ iuenit. vt insti. de obligā. q̄ ex delic. nas. §. ꝺceptū furtū

Furtū oblatū est cū q̄s rē furtiuā alicui obtulit. vt potꝰ penes eū q̄z penes se iuenirent. sz illa noia nūc nō sunt vsitata

Furtū phibitū ꝺr cū q̄s volentē rē furtiuā q̄rere phibuit. vt dicto. ti. ō obli. ex delic. §. est etiā. vbi ꝺr q̄ he actiōes furti ꝺceptī oblati phibiti ꝛ non exhibiti in diſuetudinem abierunt

Fur est q̄ clā obscure ꝛ plerūq; ō nocte rez alienā amouet īuito dño gīa lucrādi ꝛ fugiendi sine armis. vt ī aut. sz nouo iure. C. de fur. ꝛ ser. coꝛ. Et ꝺr fur a furno q̄ō idem est q̄ō nigꝝ. q̄z vt pl imū ī obscuro furat. vñ. Qui male agit odit lucē. ō off. dele. ꝺsulunt

Fur manifestꝰ ꝺr q̄ in ipo maleficio est deprehēsus vl in loco in q̄ cōmissum ē furtum vl pꝰ furtū factū dū tandē de furto deph̄endit añq; deportauerit ad locū ad quē destinauerit. insti. e. ti. §. manifestꝰ

Fur nō manifestꝰ ꝺr q̄ rē detulit q̄ destinauit. sic ti. pal. §. sz si ptulit. vel sic ꝺr q̄ cuz re furtiua ī ipo actu furādi nō deph̄endit. sz iā deportauerat rē furtiuā ī locū ī quē destinauerat. nihilomiꝰ ꝺsuincit postea ō furto

Furti actio. Re. sup actio furti

Furti ꝺditio. Re. supra cōditio

De Ga

Galatꝰ est mal

§ ioꝛ dñs q̄ habet curā exteriorum reꝝ epi

De Ge

Generme⁹ est maritꝰ filie mee. vt in. l. facile. ff. de gra. affi.

Generalꝫ abolitio. Re. sup. abolitio Et vide de hoc Azo. in sum. C. e. ti.

Generali ꝼmone psona loq̄ns intelligit exceptā. ō iureiu. petitio. vbi ꝺcoꝛ. in glo. Et

itelligit ꝺ regularit. qz fallit iterdū vbi ob ligatio vl̃ pactū p̃cedit. qꝺ iducit eq̃tatem q̃ndā includentē etiā ꝓsonā loquēt. vt si re cepissem. x. a te. z pmisissem tibi dare turri ɔ oīs boies tunc teneor etiā dare ɔ me ex pacto. de ꝺ in. c. ꝺ forma. xvij. q. v. qñz etiā i generali fmōe nec familia loq̃nt. itelligit Generaliter locutio generaliter ē intelligēda. ff. ꝺ of. p̃si. l. p̃ses. xix. di. c. j. ff. q̃ me. cau. l. metū añt. §. animaduertendū. licet generale ver bū nō sit sp generaliter intelligendū. ꝺ iureiu rā. c. ad nostrā. in glo. vlt. Generaliter ꝺz qꝺ imo etiā idefinite itelligen dū est. ꝺ ɔiu. lepzo. c. qm̃. i glo. sup ꝓ. idefini ta. z. xix. di. si romanoz. ff. ꝺ pub. l. de p̃cio Generalia ꝓba sūt ad ciuilē modū referēda ff. de serui. vzba. p̃di. l. si cui. Generaliter allegatio qñ sufficiat. z qñ nō. no. in. c. vestra. de coha. cle. nā qñq; sufficit. vt xlij. di. c. si ꝙs despic. §. hinc etiā. vbi allega tur Joh. euāgelista i epla sua sine q̃ta. sil̃r habeī in. c. nra. p̃al. Aliter ꝺz alibi legit. sz q̃ nō sufficit generaliter allegatio. fac̃ cle. ꝓstitu tionē. ꝺ elec. z. ij. q. j. i pmis. insti. ꝺ pe. te. liti. in fi. Finaliter ꝺz q̃ suffic̃ generaliter allegare coz̃ ꝓncipe qz ꝓnceps cēseī oīa iura hr̃e in scrinio pectoz̃ sui. l. oīm testōz. ꝓ. sic igit. in fi. C. de testa. secꝺ ꝓo coz̃ alīs. vl̃ si ꝓnceps allegat deciſiua pmulgādo. tūc suffic̃ ei ge neraliter allegare. de cā poss. c. j. de no. operz nūci. c. j. Si aūt allegat sup ꝓbo i iudiciuz deducto. tūc spēaliter ꝺz allegare z specifica re legē si ē pegrina. qz licz ꝓnceps ꝛtualiter oīa iura i mēte hēat. nō tñ formaliter. vt no. i c. j. ꝺ ꝓsti. li. vj. Qñ ei ꝓstat ꝺ lege suffic̃ gene raliter allegatio alīs ē nc̃essaria spēaliter. Dz em̃ sic allegari q̃ iudex reddat clarꝺ. z nihil ob scuz remaneat. xxviij. q. j. sic em̃. in fi. Generaliter clausula significat qꝺ etiā sigficatuz ꝓbare vl̃ significare pbat. z tūc ñ ptinet ad exp̃ssa notata. ff. de ꝓ. sig. l. doli. Verbi gr̃a Testatoz filios instituit z iuicē substituit z pl̃ filiū exheredauit. q̃ exheredatio l̃ clausu la nō reuertit ad insti. imo ad substitutiōez vt i. l. j. in fi. C. ꝺ lib. p̃te. z exhere. Itē ibi pr̃ vnā filiā instituit z filiā exheredauit. de in solū gdū institutōis. vt. l. iij. §. filiꝰ. ff. e. ti. Benꝰ est qꝺ p̃dicat ꝺ pl̃ibꝫ differētibꝫ specie insti. de iu. na. gen. z ciui. §. ꝓstat. ꝓ. plebisci tum. Et q̃ñ iurisc̃onsulꝰ dat doctrinā tē ca pit genꝰ. vt logici. z ibi ponūt exēpla. no. l. ij. §. j. ff. si cer. pe. vbi capit spēs ꝓ genere. vñ vocabulū genꝰ nō sumit ꝓ ipa dictōe sed ꝓ significato p ipam z significat diuersimoꝺ put significatū ex ea sūptū. z q̃dlibet aliud mediū significare declarat. Verbi gr̃a. Te statoz legat vl̃ q̃s pmittat ens subam vel rē siue aīal nullū est legatū vl̃ nulla pmissio. l. cū post. §. generali. ff. ꝺ iur. do. z no. in. l. le gato generaliter. ff. ꝺ lega. j. Rō qz ens z suba significāt generalissime. Et ꝺ dictio aīal li cet nō significet ita generaliter. tñ adhuc sig nificat multū generaliter. z intantū q̃ dicere totū genꝰ cōp̃hendi in legato vl̃ pmissiōe ē dicere legatū vl̃ pmissionē ꝓtinere ipossibi le. etiā dādo muscā vl̃ vermē liberareī be res vl̃ pmissoz. qꝺ tñ nulliꝰ ē validitatz. vñ ꝺz. Generz obligatio pire nō pt. l. in rōe. §. ij. ff. ad. l. fal. Dz tñ si diues rural̃ diceret i testamēto vl̃ donatōe int̃ viuos. ego dono bubulco meo vnū aīal. itelligereī ꝺ vno bo ue ad arandū vl̃ de vno asino. si ꝺ eīat q̃li tas ꝓsone cui donaī. nā q̃litas ꝓsonaz z p̃ cipue illaz q̃b relinquit dat itellectū ꝓbis z sic sumit cōis modꝰ itelligēdi ꝓba p̃dicta secꝰ in genere generalissimo. qz ibi nō ē mo dus itelligēdi q̃ significet aliq̃d vtile z idez in alio genere subalterno. in q̃ nō esset mo dus cōis aliq̃d vtile significādo. vt dicēdo lego rē corp̃alē. vl̃ incorp̃alē. qz nihil cōp hendit. sic nec i generalissimo. Itē ibi. testa toz legat. vl̃ q̃s pmittit domuz in genere. et nulla ꝺz domū. nō tenet legatū vl̃ pmissuz secꝰ si ꝺz in patrimonio. l. si domꝰ. ff. ꝺ lega. ij. Rō p̃mi. qz genꝰ ita generaliter significat. q̃ nō apparet de q̃ re voluit itelligere. Rō se cūdi. qz de rebꝫ p̃tijs q̃s solet disponere. et sic significatū generz restringit ꝓ significa tū boc qꝺ ꝺz in p̃monio. Sil̃r si q̃s legat vl̃ pmittit fundū i genere nulla est pmissio vl̃ legatū. l. p̃al. sive i p̃rimonio sive nō. fm Bar. Itē ibi testatoz legat rē in genere. si gnificat q̃ heres soluēdo faciat rē accipiē tes. l. si domꝰ. §. ꝺ cuiusz. ff. de lega. j. Rō. q̃ natura legati ē q̃ res trāsferat i legatariū. z efficiat sua p̃pria. nisi alias restringat. Itē ibi. testatoz legat vnū de suis q̃ cū eo ɔmo rat. sunt alieni heres vnū tradit liberatur nec tenet de euictōe. Rō qz significatū sum ptū ex ꝺ genere subalterno ꝺz instar speciei le. in rōe. §. diligēter. ff. ad. l. falci. le. cū decē §. stichū. in fi. ff. de sol̃. Itē ibi. q̃s pmittit l̃ lega. boīnem. significat q̃ nullꝰ certꝰ est in

obligatõe.sz hõ in genere put quelibz fspi/
cit.l.meui⁹.§.duoby testamẽtz.ibi ordis cõ
pendio.ꝺ lega.ij.vñ iste stãt sil'.pmitto tibi
hoiem.z nullũ hoiem tibi pmitto.sic̃ z iste
simul stant sp fuit hõ.s.a tpe adã.z null⁹ hõ
fuit sp.qz null⁹ determinat⁹ sp vixit.nã dicẽ
do pmitto tibi hoiem. dictio hoiem suppo
nit ꝓfuse tm̃.z dicẽdo nullũ hoiem tibi p/
mitto.supponit determiate.i.illũ z illum.z
sic ꝺ alijs nõ pmitto. Finalit̃ g gen⁹ dedu
ctũ i legato l'i obligatõe sigficat nil ibi eẽ l'
eẽ put ipo genere medio vl' alia quis signi
ficatiõe ꝓcludit̃.z genere deducto i obliga
tione vl' legato electio est ei⁹ cui dat̃

Gerundiũ sumit̃ p eo qꝺ p hãc dictiõz signi
ficat̃.z significat ꝓditõem.declaratiõz.mo
dũ.vl' qꝺ suũ significatũ vl' aliud aliũde sũ
ptũ significare pbat. Uerbi gra.duo sũt in
stituti z vu⁹ alteri substitut⁹. Si vn⁹ repu
diat ptẽ suã adeũdo ptẽ alteri⁹ deficiẽtis ex
substitutõe ps p ipm repudiata sibi q̃rit̃ h̃
gerundiũ adeũdo exponit̃ ꝓditionalit̃.s.si
adierit.le.si tu ex pte.z ibi not.ff.de acq̃.vel
vl' ami.here. Itẽ ibi vim fac̃ q̃ possidentẽ ñ
pmittit vti arbitrio suo.siue edificãdo.siue
arãdo.vl' ferẽdo.vl' q̃cq̃d aliud faciendo.l.
vim fac̃.ff.de vi z vi ar.significat declarati
onẽ illoz ꝓboz.z nõ pt̃ significare ꝓditio
nẽ.qz refert ad ꝓbum pñtis tpis qꝺ est facit
Nec est ibi aliq̃ dispositio q̃ pt̃ suspẽdi p hec
gerũdia edificãdo.arando tc̃. Sz ibi lego
ad monumẽtũ faciẽdũ sigt modũ.l.q̃ꝺ di
cꝺ.§.fi.ff.de cõdi.z demõ. Et differẽtiã inc
ꝓditiõz z modũ vide glo.ij.c.vez.de ꝓditi.
appo. Uñ scito q⁹ vt mod⁹ ẽ si ꝓditio qz cã.
Itẽ ibi lego p ducẽdo talẽ discipulum sigt
ꝓditiõz.qz moz ẽ pus docere cũ salariũ sol
ui.l.nec sel'.ff.qñ di.le.ce.

De Gi Gl

Gineciarij sunt q̃ pãnos impiales texũt in/
serendo sericũ z aurum

Gineciũ est loc⁹ vbi h̃ fiũt.z ꝺr a gynos. qꝺ
est nudũ.qz nudo pãno vestit̃ auz.vt.C. ꝺ
muri.z gynecis.li.ij.

Gladis noie oẽs fruct⁹ ꝓtinẽt̃.ff.de glan.le/
gen.l.vna.

Gleba est quedã spẽs terre. generalit̃ tm̃ su
mitur p solo vel p terra culta.. Req̃.supra.
ascriptici⁹ gle.

Glos ꝺr vtr fratris.l.nõ facile.§.affinitatz
ff.de gra.

De gn go

Gnarus.i.sapiẽs vl' puid⁹.cui opponit̃ igna
rus.qꝺ inde venit.i.insipiẽs

Goliardi.i.bufones ioculatores idem sunt

De Gr

Grad⁹ fm Bof.z hosti.i sũ.de ꝓsan.z affin.
Et q̃dã habitudo siue distãtia pson̄z ad
inuicẽ ꝓsanguitate z affinitate sibi ꝓiũcta/
rũ facta collatõe ad cõem pentẽ. Ul' est vni
us pson̄e distãtia ad aliã i linea ꝓsanguita
tis. vt.l.j.cũ se.§.vsq̃z ad.§.affinitatz.z.l.nõ.
facile.e.ti.ff.qz diuersimode ꝓtingit diuer/
sos esse g̃dus. vt pz i toto ti.pal.z in.§.affi/
nitatz.in.l.nõ facile.pal.

Gra duplex ẽ.opans z cooperãs. vt est glo.
in ꝓbo coopante gra.cle.j.ꝺ magi. Et gra
est habit⁹ q̃ fundat̃ in voluntate in essentia
aie.glo.in cle.j.de sum.tri.

Granaria sũt loca i q̃bꝫ grana seu fruct⁹ cõ/
ponũt̃.sic accipit̃.ff.ꝺ ac.emp.in.l.gnaria.

Grangia habet̃ in.c.fi.de censi.

Grauis habet̃ ꝺ testi.c.licz.ex q̃dã.i glo.iij.

Grassatores idẽ sũt qꝺ dictarij.ꝺ h⁹ dictois
expositõe. vide qꝺ no.ff.ꝺ pe.l.capitaliũ.§.
grassatores. Re.sup̄ dictarij

Grassari ꝺr latrocinari vl' crudelit̃ agere

Grex est collectio pluriũ aliũ.s.x.ouiũ. vel
v.porcoz.vt no.insti.de re.di.§.sz si gregis
Re.sup̄ ꝓgregatio.

De Gu

Guidagia dicunt̃ q̃ dant̃ p ducatu vl' cõda
ctu p terrã alicui⁹ vt securi⁹ vadat. Sz ga
belle dant̃ de ꝛctibꝫ.vt ꝺ emptõe p empto/
rẽ. Et tãgit Bal.i rubr.C. de re.cre.z est ca
sus in.l.ꝺz.in fi.ff.de edi.edic. Et pñt abra
di vl' deleri a ciuitate.tex.est nõ alibi i.l.eo
rũ.ff.de pe. Statuit̃ cõiter p italiã q⁹ de q̃/
libet ꝛctu ꝺz solui gabella. Sz pone. duo
forẽses ꝓtrabũt senis an debeãt soluere ga
bellã fm statũ vbi ꝛbũt. Regl'a est q⁹ nõ.qz
statutũ nõ ligat forẽses.qz extra territoriuz
ius dicẽti tc̃.c.vt aiaz.ꝺ ꝓsti.li.vj.c.cum a
nobꝭ.de sen.excõ.l.fi.ff.ꝺ iurs.om.iu. Sz cõ
trariũ est vez fm bal.l.j.de ꝛbẽ.empt. Rõz
allegat.qz gabella venit i ꝓtinẽtia ꝓtractus
g̃ sic̃ rõe ꝓtract⁹ pñt ꝓueniri i loco vbi ꝓtra
xerũt. Ita ad id qꝺ i ꝓtractu deueit.le.he/
res absens.ff.ꝺ iudi. Et ita ꝓseq̃nter ad ga/
bellã z hypotecã.glo.sing. in aut. vt diffe.

ſudi.§.ℏ ꝯſiderãtes.in ſ.hypotèca.colℓ.ic. ⁊ in.l.ij.ad fi.§.mãdati. Et dic̃ Lo.de ro. i ſingularib⁹ ſuis.q̃ didicit ea a bal.

Guardia feuda ſunt q̃ ꝯſtituũt aliq̃b⁹ ꝓter cuſtodiã rei dñi ꝯſtituẽtis

Guardio ꝺr ille cui talℓ cuſtodia eſt cõmiſſa. vel ꝺr guardian⁹ q̃ etiã eſt ſupior ĩter frẽs minores cuſtodiẽs ꝯuentũ

De Ha

Abere ſignat di

Huerſimode put ſuũ ꝓpriũ ſigtũ ℓ ſigtũ alĩ ꝺ̃duis mediũ ſignifi/ care declarat. Uerbi gẽa. Res tua ẽ penes me ⁊ pmittis mihi ſtipulare eã dem hr̃e licere ſigt q̃ dñiũ iſti⁹ rei trãſſert i me.le.ſtipl'o iſta.§.hr̃e.ff.ꝺ ſ.obl. Et ſic rei poſſeſſio ſine traditõe p⁹ dñiũ q̃rit̃ poſſidẽ ti.§.interdũ.inſti.ꝺ re.di. Item ibi res tua nõ eſt penes me pmittit̃ hr̃e licere.ſignificat q̃ dñiũ trãſſers p traditõz.l.traditiõib⁹.C. de pac. Itẽ ibi pmittis rẽ alienã hr̃e licere re pſeuerãte aliena nulla ẽ ſtipulatõ.l.ſtipu latio.§.q̃ſitũ.ff.e.ti.q⁹ ĩ re aliena pmiſſoz ñ ꝓt ꝯſtituere ius dñi. Si ãt efficiat pmiſſo ris valet ſtipulatõ. vt ibidẽ.q⁹ tũc ꝓt facere vℓ ꝯſtituere ius dñi. Itẽ ibi. vẽdo tibi rez alienã. ⁊ pmitto tibi hr̃e licere ſigt hr̃e iure poſſeſſiõis.l.hr̃e.ff.ꝺ ſ.ſig. ⁊ ℏ ex naſa ℑct⁹ emptõis.ꝺ cui⁹ natura ẽ q̃ ſuffic̃ rẽ tradere q̃ res aliena ẽ vẽdita.l.exempto.ff.de acti. empt.

Habere actionẽ eſt min⁹ q̃ℓ hr̃e rẽ. Et ℏ eſt q̃ꝺ ꝺr. Dell⁹ ẽ pignoꝛi incũbere q̃ℓ in pſo/ nã agere.ff.ꝺ re iudi.l.min⁹

Hr̃e.tenere.poſſidere.q̃ℓ ℏ tria ꝛba ponũt in aliq̃ inſtro ſic dñt exponi.ſ.q̃ recipiẽs ba beat ꝺ iure.teneat naturalit̃.⁊ ꝺ facto poſſi deat ciuilit̃ ⁊ ꝺ iure.q⁹ ciuil' poſſeſſio eſt cã ral' nõ ciuil'.vt illa quã hz vaſall⁹

Habitatio eſt fruit⁹ pſonal' in habitãdo ꝯſi/ ſtẽs.⁊ ꝯſtituit̃ ĩ domo aliena.vt no.ff.ꝺ vſu. ⁊ habi.in rubr̃i.l.j.§.pe.ff.ꝺ his q̃ dare aut feu.cũ pactiõib⁹ ⁊ ſtipulatõib⁹.vt.ff.ꝺ vſu/ fruc.iũcta.l.j.ff.ꝺ vſu.⁊ habi.vℓ ĩ vltima vo lũtate Differt tm̃ ab vſu.⁊ vſufructu.q⁹ illa amittit̃ nõ vtẽdo.vℓ capitis diminutione vt.ff.ſi vſufruct⁹.l.pnℓ.§.ſic̃ habitatio autẽ nõ niſi mozte finiatur.vt.l.ſi habitare.ff.de vſu.⁊ habi. Itẽ ꝓt inhabitatoꝛ alĩs vẽdere

vℓ locare ius q̃ꝺ hz.vt.l.q̃ꝺ antiq̃tus.C.de vſufruct.ſic̃ ⁊ fructuari⁹ ⁊ nõ vſuari⁹.vt.ff. de vſu.⁊ habi.l.ſz neq̃.vide ſup ℏ azo.ĩ ſũ. C.de vſu.⁊ habi.

Hac q̃nq̃ denotat nõ excluſionẽ ſz incluſi/ onẽ.vt in.c.ego em̃ eps.ꝺ iureiur. ⁊ ſic ſu/ mit̃ in iuramẽtis dicendo. Ab hac hora.ſi/ gnificat em̃ pñs tps cũ futuro. de ℏ p Jo. an.in.c.j.ꝺ ordi.ab epi.q̃ reſig. epi.

Haſtarij dicũt q̃ rẽponũt venalẽ haſta ſup poſita. Et dicũt a noie haſta. q̃ꝺ idẽ eſt q̃ꝺ vẽditio. vt no.C.de fi.inſtru. ⁊ ꝺ iure haſte fiſcalis in rubr̃o.li.vj.

Haſtari eſt rẽponi venalẽ haſta ſuppoſita. ita olim fuit ꝯſuetudo

Hauſt⁹ eſt ius hauriẽdi aquã de puteo vi/ cini.cui eo inuito iure fuitut̃ aſcribit

De He

Hereditas ẽ ſucceſſio in vniuerſum ius q̃ꝺ defunct⁹ habuit. vt.ff.de ſ.ſig.l.nihil aliud eſt hereditas.⁊.l.bonoꝛ.e.ti.

Hereditas adita ẽ illa de q̃ heres ſe ĩtromi/ ſit auctoꝛitate ꝓtoꝛ̃.imo auctoꝛitas ꝓtoꝛĩ nõ eſt neceſſaria.ſz ſola volũtas ſuffic̃.vt i/ ſti.de here.q̃ ⁊ dif.§.ĩtẽ extran⁹.ſec⁹ in peti tione bonoꝛ poſſeſſiõis vt ibi no. Et ꝺ adi tione ⁊ repudiatõe hereditat̃ nota.in.l.q̃ ſe pñſ C.vñ liberi. vbi dñs catho ſac⁹ ſic ꝯclu dit. Aut debẽs ſuccedere ptulit ꝛba pñtis tpis ĩdicatiui mõi.aut futuri tpis. Si pñt̃ tpis.aut ſine infinitiuo.aut cuz infinitiuo. Si ſine aut affirmatiue.vt adeo.⁊ inducit aditionẽ hereditat̃.⁊ repudio indũc repu diatiõem. Aut negatiue.ſ.nõ adeo.nõ ſum heres. Et ſm glo.⁊ ſalice.nõ inducit repu diatio niſi ĩterrogatio p̃ceſſerit vℓ termin⁹ pfix⁹ ſit.tũc ei inducit. Si cum infinitiuo. aut affirmatiue.ſ.volo adire.volo eẽ heres ⁊ inducit aditio. Aut negatiue.⁊ tc̃ aut vo lũtas ꝓponit negatõi.vt volo nõ eẽ heres. ⁊ inducit repudiatio. Sicℓ ſi dic̃.nolo am pli⁹ nolo vnq̃ adire.ꝓponẽdo negationem volũtati.adiũct̃ talib⁹ aduerbijs tpis idu cit repudiatio. Sec⁹ ſi dicat.nolo nũc adi re hereditatẽ.nã ſic nõ inducit.q⁹ ĩtelligit ſm naturã aduerbij. De his ĩ glo.in.l.ij.§. obſuari.C.de iura.calũ.l.plurimũ.ff.ꝺ ac/ q̃ren.here.l.p hereditate.§.j.e.ti.⁊.l.j.glo.ĩ le.ſi.ã.C.q̃ accu.nõ poſ. Aut nullũ aduer/ biũ eſt.ſ.nolo adire.tũc ſi termin⁹ eſt ꝓpriꝰ inducit repudiatio.l.omñs.ff.ad trebel. Si

He

nō est ꝑsix⁹.tūc tm̄ cadit ꝺiectura deliberatōis vl̄ ꝑsumptio ꝓpt mētis ambiguitatem z vsq; ad annū possit deliberare. Si futuri tpis.aut negatiua.vt nō adibo.z ē repudiatio.q; suba aditiōis negat exnūc.prout alias z sp in secula seculoz. Aut affirmatiua vt adibo.z nō inducit aditio ō ꝑnti fm catho.nō ob.q; videt q; statim adeat.eo quia ꝓtrarioz cadē est disciplina.ff.de pcu.l.pōponius.§.si stipuler.nā adibo z non adibo nō sunt opposita vl̄ ꝓtraria.q; nō adibo negat totū tps.sz adibo solū tps futuz dic̄.et excludit pñs. Et sic est pl⁹ in negatōe cū; in affirmatōe. Et est dare mediū int̄ ista. H catho. Idē ad pbandū hereditatz aditionem post longā distinctioz ꝓclusit q̄ndam no. doctrinā in ista singulari questione. Pone agoꝫ heredē debitorz mei ipe negat se heredem coz̄ iudice. Cōuinco eū hr̄e anulum signatoriū defuncti.ille videt se depbensū dic̄. Furat⁹ sum anulū de manib⁹ dñi.dū esset i agone. Querit an sit ꝓuict⁹ vt heres. vel an debeat puniri vt fur. Catho rñdet. Si ille erit su⁹ heres.s.filius.z c̄.tūc ꝓuict⁹ est heres. Si erat extran⁹.tūc vt fur.l.si ꝺuū. §.ꝓtoz.z.l.si extraneū.ff.ō acq̄.here. Rō.q̄a ipo iure filius est heres.sz extran⁹ nō ante cū; adeat hereditatē

Hereditaria actio. Re.sup̄ Actio hereditaria.

Hereditas decurionū naviculariorz coartaliū militū z fabricēsiū fm Azo.in sum.C.e.ti.in rubrica.z.l.vlt.ꝺz in q̄ q̄ddā speciale ius obſuat.de q̄ no.ibidē.

Heres ē ille q̄ succedit i vniuersū ius defūcti.l.cū heres.ff.de diuer.z tpa ꝑscrip.vel ē dñs hereditatz q̄ fit aditiōe i volūtariys.§.fi.insti.ō here.q̄l.z diffe. Sz i necessariys ō ferk ipo iure hereditas

Heredē instituere est aliquē p⁹ mortē suam loco sui i oīb⁹ bonis dñm ꝓstituere. Hā ꝺz heres ab her⁹.i.dñs.sibi em̄. succedūt vniuersa bona defuncti.z ad eū cōmoda z incōmoda hereditaria redeūt. Et ꝑnt istitui heredes generalik oīs z accipe q̄cq̄d a testatore eis relinquik siue sint filij. siue extranei.siue liberi.siue ſui testatoz vl̄ alieni.siue paterſſamilias.siue ipubereſ.siue ꝓsona puata.siue eccia.siue vniuersitas. his exceptis q̄ nō ꝑnt instituī heredes.s.deportat⁹ ꝓpter delictū in insulam.siue bānit⁹ ꝓpter quo dānat⁹ in metallū fodiēdū.vt.C.ō her. instī.le.j.collegiū illicitū nō approbatū.vt.le. collegiū.ti.alle. Incestuosus nat⁹ ex dāna to coitu.i.spuri⁹ testatoz.seru⁹ accusat⁹ de adulterio cū dña sua cōmisso.ab illa dña i stituī nō ꝑt.heretic⁹.apostata.mulier ꝓpter quo lās ad secūdas nuptias infra tps luct⁹.i.infra annū post mortē ꝑmi viri.vt.C.de secūnup.l.j.z ℔ de iure ciuili. Qui sciēter cōtraxit cū aliq̄ muliere ignorāte secūdas nuptias esse illicitas nō ꝑt ab ista instituī zc̄.z fūt ꝺiuersi heredes. Hā heredes alij sui z necessarij.alij necessarij tm̄.alij volūtarij.alij legitimi.alij legatarij.alij testamētarij.alij fideicōmissarij

Heredes ab intestato ē ille q̄ succedit i ius defuncti sine oī testamēto.vt insti.de here. que ab intesta.deferunt

Heres fideicōmissari⁹ est cui ex fideicōmisso relicta ē hereditas dāda illi cui testatoz disposuit dicēdo sic. Fidei tue cōmitto.vt ℔ des illi. Et nota q̄ illa sunt desperata. sz forte ꝑ tāto ꝺz heres fideicōmissari⁹. q̄a fideicōmissari⁹ loco heredis habek.vt instit. de fideicō.here.§.restituta.vt q̄ directe z imediate ex testamēto nihil cape ꝑt.q̄lis est spuri⁹.saltē capiat ex fideicōmisso.sz ipe ꝺe nō est heres.cū sit rogat⁹ a testatore heredi tatē adire.z postea restituēdo.licz restitutō ne fctā p⁹ sp heres maneat.vt dicto.§.restituta. Duo g̃ heredes insolidū cē nō ꝑnt. vt ff.cōmo.l.fi.z.l.si vt certo.§.si duob⁹. licet alij dicāt ꝺrīū videlicz q̄ ille cui testatoz dari vl̄ restitui hereditatē disposuit. vt manifeste colligik ex.§.sz etiā id.insti.ō fideicommiss.here.licz ꝓba ibi posita videāt innuere oppositū.si inspiciāt

Heres legatari⁹ ē q̄ legatū accepit vl̄ cui legatū factū est.vt.l.q̄tiēs.C.ō here.insti.

Heres legitim⁹ ē q̄ ex lege duodecim tabularz aut exiurz ꝓstōe etiā sine testamēto succedit defuncto.vt fūt agnati.primi.insti.ō legit.ag.suc.in ꝓn.

Heres necessari⁹ ē ſu⁹ heres institut⁹ i testō dñi sui ab eo q̄ facultates suas ꝺz suspectas ne possit ex ipis satisfieri creditoriby q̄by est obligat⁹ adeo q̄ ñ credit alienū hereditatē suā adire.si heredē eū instituerit q̄ ſuus heres fact⁹.iō necessari⁹ ꝺz heres.q; siue velit siue nolit cogik suā hereditatē adire vt satisfaciat creditoriby.vt insti.ō here.q̄li.z differē.§.i. Et ℔ vez nisi illi ſuo debeat fideicōmissaria libertas.l.is q̄ soluēdo.ff.de be

re.instit.aut ꝟ eo ñ faciẽte .s.ñ adeũte here
ditatẽ eⁱ⁹ noĩe.potⁱ⁹ ꝙ dñi defuncti res he
reditarie vẽdant.ne defunctⁱ⁹ tumelia q̃dã
vl̃ iniuria fctã efficiat.dicẽdo q̃ res eⁱ⁹ ven
derentur

Heres suⁱ⁹ ꝺr filiⁱ⁹ q̃ est ĩ potestate patrif tpe
mortis ipⁱ⁹ patris

Heres domesticⁱ⁹ ꝺr q̃ est ĩ potestate morien
tis tpe mortꝫ dũ eũ aliⁱ⁹ nõ p̃cedit. Filio ei
supstite ꝛ ĩ ptãte pr̃is existẽte nepos ex eo q̃
in potestate aui est suⁱ⁹ heres nõ est.instit. de
here.q̃li.ꝛ diffe.§.sui.

Heres substitutⁱ⁹ ꝺr q̃ alĩ heredi istituto sꝟ
stituit. Uerbi gr̃a. Si testatoꝛ ita dicat Il
le heres esto q̃ si ñ velit.vl̃ nõ possit esse he
res.iste esto ei substitutⁱ⁹. Et ꝟ siue scꝺo si
ue tertio vl̃ q̃rto loco alio ĩ locũ istituto de
ficiẽte substituat. Nã secũdⁱ⁹ ꝺr oĩs pⁱ⁹ pmũ
sequit etiã si decimⁱ⁹ sit.ff.ꝺ vul.sub.in pn.p
ut no. Posti.ĩ sum.ꝺ testa.§.q̃d si sit pfectⁱ⁹
vbi ꝺr institutio

Heredes sui ꝛ legitimi ſm Azo.ꝺ suis ꝛ le
gitimis heredibꝫ appellãt q̃ in ptãte morien
tis fuerꝟ.vt filiⁱ⁹.filia.nepos.neptꝫ.ex nepo
te natⁱ⁹.ꝛ ex filio pnatⁱ⁹.pnata seu pnepos ꝙ
neptꝫ.legitimi ꝛ naturales. vl̃ etiã legitimi
tantũ. vt adoptiui

Heredes testamẽtarij dicũt q̃ ex testamẽto
heredes scripti sunt

Heredes tutoꝛ lz ñ sint tutores tenẽt tñ ĩ q̃
busdã q̃i tutores inchoatõis.s.ꝙ defectũ ob
missum. vt.ff.de here.instit.l.j.

Herciſco.i.diuido.inde ꝺr familie herciſcũ
de.i.iudiciũ hereditatꝫ diuidẽde. Re.supra
actio familie herciſcũde.

Heresiarcha ẽ q̃ falsam ꝺ fide opinionez gi
gnit.vl̃ ꝑmo inuenit sic̃ arriⁱ⁹ vuicheleff. et
alĩ cõsimiles

Heresis grece ab electõe ꝺr eo q̃ q̃cũq̃ vnã
opinionẽ hereticã vl̃ disciplinã sibi elege
rit putat eã esse meliorẽ.vt.xxiij.q.iij. here
sis.alias ꝺr q̃si diuisio

Hereticⁱ⁹ ꝺr errãs ĩ fide.vñ q̃cũq̃ ĩ fide du
bitauerit friuola adhesiõe hereticⁱ⁹ cẽsẽt.vt
j.ca.ꝺ hereti. Etiã ꝙ heretico habeꝁ q̃ sciẽt
hereticũ nõ reuocat.vt.e.ti.c.ij. Et ſm Au
gu.ꝺr q̃ certã opionẽ nouã ꝛ puersã gignit
vl̃ sequit gr̃a alicuⁱ⁹ tpal̃ cõmodi vl̃ alicuⁱ⁹
glie vl̃ ꝓncipatⁱ⁹. Dr̃ gignit vt aliq̃s heresi
archa.vt arriⁱ⁹.sabelliⁱ⁹.ꝛc. Dr̃ seq̃t q̃ errorẽ
illũ imitat.put ꝟ legũt.xxiij.q.iij.hereticus
ꝺr hereticⁱ⁹ q̃ quertit sacra ecclie sic̃ symoni
acus.s.q.j.eos. Itẽ sacre scripture quersus ĩ
tellectoꝛ.xxiij.q.iij.herek.vbi ꝺr.q̃cũq̃ scri
pturã aliꝁ itelligit ꝙ sensus spũssci flagitat
a q̃ scpta ẽ.licz ab eccia ñ recesserit tñ here
ticⁱ⁹ appellari ꝓt ꝛc. Itẽ ois excõicatⁱ⁹. iij.q.
.j.qꝺ aũt. Itẽ romane eccie publicⁱ⁹ iniuria
toꝛ.xxij.di.ois. Itẽ q̃ aliꝁ sentit ꝺ articul fi
dei ꝙ romana eccia.xxiij.q.j.ꝟ est fides

Herus. vel heros grece.idẽ est qꝺ dominⁱ⁹
latine

De Hi

Hymnⁱ⁹ angelicⁱ⁹ ẽ gl̃ia ĩ excelſ.ꝺ cele.missa.
c.ꝓsiliũ.ꝛ de elec.qꝺ sic̃.

Hircosus ꝺr cui os olet.vt.l.q̃ clauum.§.is
cui.ff.de edi.edic.

De Ho

Homagiũ est idẽ qꝺ fidelitas.tñ spe.e.ti.i li
bro de feu.ponit illã differẽtiã q̃ homagiũ
est ꝺ his q̃ ad tpalia ptinẽt.ꝛ iõ ꝙ spũalibꝫ
indignũ est vt q̃s homagiũ facere cõpellaꝁ
fidelitas tñ.ꝙ spũalibꝫ p̃staꝁ.q̃ plati bñ pre
stãt fidelitatẽ.vt i.c.antiq̃.ꝺ pui. Vl̃ sic põt
describi. Homagiũ ẽ q̃dã astrictio fuituⁱ⁹
liberi hois fctã dño suo ꝙ pactiõz vl̃ peti
tionẽ siue stipulatõez ꝓmittẽte libero hoie
dño suo fidelitatẽ ꝛ ꝓstituẽte se hoiez vl̃ va
sallũ suũ ꝛ sic ĩ aliq̃bꝫ ptibꝫ ꝟ mõ ille q̃ facit
homagiũ coraꝁ dño suo flectit genua sua te
nẽs manⁱ⁹ suas ꝓiũctas simplr ĩt manⁱ⁹ do
mini iusiurãdũ ꝺ fidelitate p̃stãs ꝛ mutuo
se ĩ signũ fidelitatⁱ⁹ osculãt, Cuiⁱ⁹ forma po
nit in li.feu.ꝺ no.fi.fol.c.est ꝛ alia.s.post ru
bri.illã ꝺ fol.fi. Ad idẽ fac de iureiur.c.ego
eñ.ꝛ.lxiij.di.cũ dño.ꝛ hosti.ponit eã in sũ.
de feu.§.q̃d si fidelitas.ꝛ q̃liꝁ sit faciẽda Et
dictⁱ⁹ homagiũ describi ꝓt ſm formã. ẽ qñ
aliq̃s flexis geniby iũctis manibꝫ intᵉ manⁱ⁹
dñi ponitⁱ⁹ aliq̃d ꝓmittit qꝺ ꝙ spũalibꝫ fieri
nõ ꝺz.deq̃ ꝺ ac.veniẽs.ꝺ symo.et diligẽti.
de excel.p.gũe.de re iudi.c.fi. Est ãt homa
giũ mꝟtiplex ſm spe.vbi supᵉ.q̃ddã est legi
um.q̃ddã nõ est legiũ.q̃ddã edictale.q̃ddã
decretale.ꝛc.de q̃bꝫ infra

Homagiũ decretale est.nã heres hoĩs mei
q̃ cũ ꝺ ꝓsuetudine possit infeudari ꝛ ꝙ ꝓns
in homagiũ succedere ꝺz infra certum tps
me in dñm agnoscere ꝛ fidelitatẽ mihi p̃sta
re.ꝛ go teneoꝛ eũ rõe taⁱ feudi ĩ hoiem reci
perꝫ.ꝛ ĩ recipiẽdo videor sibi ius feudi ꝺcer
nerꝫ.ꝙ qꝺ dici ꝓt homagiũ decretale. sicut

etiã bonoꝝ possessio decretal'. ꝛ qõ ius mi hi tribuit. sic ꝛ tal' bonoꝝ possessio. s. si nul lus sit primior. Et iõ i curia frãcie sp reci piunt fidelitates ꝛ homagia alteri⁹ saluo iu re. Qõ aũt i italia ꝛ alibi vocat vasallagiũ in frãcia vocat homagiũ ꝛc. etiã ꝺr homi niũ. ca. veritat'. ꝺ iureiu. Differũt tñ qz ho miniũ ẽ qñ iurat alicui fidelitas nemine ex cepto. sz vasallicũ supior excepto. s. impa tor. de ℞ optia glo. in ℘bo. homoꝝ ligius. cle. pastoral'. de re iudi. vbi etiã ꝺr q̃ ds nõ ꝑt esse ligi⁹ duoꝝ. sz bñ ligi⁹ vni⁹. ꝛ vasallus alteri⁹ vl' vasall⁹ pluriũ. ꝛ sic homagiũ põt dici hois ligiũ

Homagiũ edictale ẽ sic bonoꝝ possessio edi ctalis. vñ ꝼm spe. ibidẽ. Homagiũ edictale sive hereditariũ ẽ q̃ aliq̃s hz eoipso q̃ ẽ he res. nã eoipso q̃ adit hereditatez hois mei psonã ei⁹ repũtat. ꝛ videt hois homagiuz subijsse. ꝛ tale homagiũ ꝑt finiri tpe si dño placebit. qz si dño ñ placeret nõ finiret. etiã si vasall⁹ vellet bonis feudalib⁹ cedere. imo ageret ꝺ ipm vt eũ in dñm agnosceret. et ℞ ex ꝺtumelia sua. vñ puniri ꝺz ne inuit⁹ ꝺsequ tur imunitatẽ. qꝺ esse nõ ꝺz. p. q̃. ff. ꝺ nego. gest. §. hereditaria. ꝛ iõ possuz eũ cogere vt subeat homagiũ decretale. ꝛ etiã q̃ pl⁹ tri buat ei i effectu q̃z edictale

Homagiũ legiũ est ꝼm spe. ibidẽ qꝺ fit ipa tori vl' regi nulli⁹ alteri⁹ fidelitate salua. Illud ãt qꝺ fit aliꝗs ñ ꝺr legiũ. qz fit vl' iurat salua ipatoria vl' regia fidelitate. Dlti ei putãt homagiũ legiũ eẽ qñ vasallus mittit man⁹ suas int' man⁹ dñi ꝛ sibi homagiũ fac ꝛ fidelitatẽ ꝑmittit. ꝛ ab eo ad osculũ recipi tur. qꝺ nõ est ver. vt etiã ibidẽ ꝺicẽ spe. sz vt ipe ꝺicẽ tũc aliꝗ ponũt q̃ duplex ẽ homagiũ homagiũ legiũ in q̃ null⁹ recipit q̃ntũ ad ꝑ ba. sz q̃ntũ ad mentẽ Et aliq̃ q̃ supmã ꝛ ge neralẽ hñt auctoritatẽ ꝛ iurisdictiõz. puta i perator vl' rex. intelligũt excepti. ꝛc Itẽ vbi ponit legiũ s ꝛ j. hñt aliq̃ lagiũ

Homagiũ nõ legiũ ẽ qñ aliq̃d excipit. puta facio tibi homagiũ excepta fidelitate quaz dño meo tali legio teneor vl' saluo q̃ possiz cũ voluero dñm legiũ mihi ꝓstituere. vl' sal uo qz nolo tibi ꝺ talẽ iurare. ℞z dictum ꝑ mũ est ver⁹ ꝼm spe. licz ℞ vltimũ desigtum cõis vsus approbet. Et ꝼm vltimũ moduz seq̃t p totũ. ꝛ illo vtit spe. ꝺ homagio legio vide supꝑ feudũ legiũ

Homo legi⁹ vl' ligi⁹ ꝼm spe. ibidẽ ꝺr q̃ dño suo ligat⁹. vl' legalitatẽ ꝓtinẽs. Uñ rex sici lie est hõ ligi⁹ romani iudicꝫ. vt i cle. pasto ral'. ꝺ re iudi. pal. p⁹ mediũ i. §. rursus. vbi glo. notabil'. Et ois hõ ligi⁹ est vasallus. et nõ ecõtra

Homicidiũ ꝺr hois occisio ab hoie facta ꝛ ꝺr q̃si hois cediũ. ab hõ ꝛ cedo ꝼm gof. i sũ. e. ti. ꝛ hosti. ꝛ io. an. ꝛ spe. Et ẽ duplex. volũ tariũ ꝛ casuale. vñ casuale ñ est iputãdũ. q̃ ad ordinũ susceptoz. ꝛ si oñs casus nõ pui dit ꝛ operã rei licite dedit. c. q̃dã. c. iohes. c. sic. e. t. Etiã ꝓmittit homicidiũ facto. ꝓsilio p̃cepto. ꝛ defensiõe. c. sic dignũ. e. tit. vbi gl. nota. ꝛ homicidiũ cãm dãs ꝛ homicida pa ri pẽa sũt feriẽdi. e. ti. suscepim⁹. ꝛ. c. tua nos Ille ei est homicida q̃ ꝓsiliũ p̃bet ꝛ q̃ frem odit vl' ei detrahit. ꝺ pe. di. j. piculose. ꝛ ca. homicidioꝝ. Fit etiã homicidiũ spũale ex q̃dã iurisfictõe spũalit octo modis. ℘mo p detractoz⁹ ꝛ odiẽtes eos iniq̃tatẽ ꝛ oppꝛ sionẽ ꝛ iusticiã faciẽtib⁹. frib⁹ male psuadẽ tes ꝛc. c. homicidioꝝ. pal. c. ois iniq̃tas. ꝛ. c. noli. ca. di. Et generalit ois iniqu⁹ motus ad nocẽdũ fri in homicidiũ genere deputat Itẽ homicida cẽset q̃ tpe necessitat⁹ primis alimẽta negat. lxxxvj. di. pasce. Corpale ho micidiũ ẽ hois pemptõ corpal'r Et fit du plicit. s. lingua ꝛ fctõ Lingua tripl'r. p̃cep to. ꝓsilio. defensiõe. l. dis. si q̃s viduã. ꝛ. c. pe riculose. pal. Facto q̃druplicit. iusticia. ne cessitate. casu. ꝛ volũtate

Honestas iusticie publice. i. ꝓstões eccie fa cte ꝑ publicã honestatẽ. Judicauit ei ec clesia eẽ honestũ vt vnq̃s ꝓsanguine⁹ duce ret spõsã ꝓsanguinei sui viui vl' mortui ꝼm archi. ꝺ spõ. c. j. li. vj. ꝺ hac honestate vid i. c audiẽtiã ꝛ. c. spõsã. ꝺ spõ. ꝛ maio. vbi p doc.

Honoraria dicũt p̃mia legatoꝝ seu aduoca toꝝ. l. j. §. i honorarijs. ff. de va. ꝛ extraoꝝ. cog. Re. infra legat⁹

Hortamur aliq̃n imporꝛat mãdatũ necessi tat⁹. Et sic p ipm ꝓferꝫ iurisdictio. c. qz iu dicãte. ꝺ rescrip. ꝛ. c. j. ꝺ testa. ꝛ. c. hortamur ij. q. ix. Idẽ de ꝑ. rogam⁹. xj. q. iij. rogo.

Hostiari⁹ olim i veteri testamẽto idem erat qꝺ ianitor. vt. xxij. di. cleros

Hospitaliũ rectores q̃ p̃ficiẽt quõ se tenere debeãt no. bñ in cle. qz ꝓtingit. ꝺ reli. do.

De Hu

Hũan⁹. i. secular⁹. j. di. c. j. xij. q. ij. q̃ diuinis ꝛ humanis. de test. cũ esses. Itẽ idez est qꝺ

humilis.l.di.eos.xxiij.q.j.si qs dederit. et habet in regula sc̃i deo etiã.de re.iur.li.vj.

Humilitas seu hũiliatio.no.archi.xxij.q.ij. cũ hũilitatis.vñ hũilitas est ꝑt⁹ q̃ hõ verissima cognitiõe sibi vilescit.de q̃ glo.optia. in ꝓbo hũilitatis.z est glo.fi.in cle.j.de relig. do.q̃ multa ꝓpulcra ponit de hũilitate.vñ melior est in malis factis humilis cõfessio. q̃ in bonis superba gloriatio.xj.q.iij.ca.inistum.in fine. Itẽ humilitas humilibꝫ non ꝓdesset.si ꝓtumacibꝫ nõ noceret.de postu. ꝓla.c.j.in fi.

Humiliati sũt q̃dã religiosi q̃ fuerũt ꝺdẽnati ab eccl̃ia ꝑ Lucium papã.qz noluerũt iurare.z postea tpe clemẽtis recepti sũt ab eccl̃ia qz se correxerũt z iurãt qñ expedit no. in.c. olim causam.de rescrip.spo.

De Ja

Actus. Require infra Rodia de iactu

Jactura est damnũ vl̃ periculuz qõ qs patit qñ imminẽte tẽpestate ꝓiciunt bona ĩ mare ad exonerandũ naues.z ita capit ꝓprie Sed large ꝑt capi ꝑ q̃cũq; dãno alicui ꝑ violẽtiam illato vñcũq; ꝓueniat. Uel ꝺr lesio fctã cũ lapide vel ligno. Re.etiã infra lex rodia

De Jb

Jbrida est de scorto nat⁹.alia noia illegitiorum. Re.infra mãser.spuri⁹.anser.noch⁹.

De Jc

Jconom⁹ ꝺr ille cui eccl̃iastica res gubernãda mãdat.vt.C.de sa.san.ec.le.iubem⁹.circa ꝓn.lxxxix.di.qm̃ in quibusdã.z glo.iij.c. impatoz.de iura.calũ.vbi not.differentia ꝑ doctores inter iconomũ syndicũ z ꝓcuratorẽ z actorẽ.que ibi ꝑm glo. in lata significatiõe idẽ significãt. De quo due glo.notabiles.vna in.c.si qs erga.ij.q.vij.alia ĩ.c. qm̃.xxj.q.vij.z habet.x.q.ij.sl iconom⁹.

De Jd

Jd est.est dictio expositiua.ff.ad.l.aq̃l.l.itẽ mela.§.legs.z de spõ.c.j.

Jdeota est grecũ.z est idẽ qõ imperitus.ꝑm Jsiõ.li.x.

Jdonei ꝓprie dicunt q̃ pũt z volũt in eccl̃ia ꝺseruire.de ꝓben.sup inordinata . Et dicunt idonei q̃ sũt moribꝫ honestate z lr̃arũ scia decorati.de instit.c.in eccia.in glos.iij. etiã sunt ꝓuidi z circũspecti

De Je

Jerociniũ.est loc⁹ vbi alunt pauꝑes ꝑm q̃d accipit.C.de sa.san.ec.l.illud

De Jg

Ignar⁹ est q̃ ignorat vl̃ q̃ ignorat.ꝑm Jsi. li.x.vñ ignorãs ignorabit.xxxviij.dist.q̃ ea. vbi ꝺr. Qui ea q̃ dei sunt nesciũt a deo nesciuntur

Ignauus est idẽ qõ ignar⁹ vie.i. rõis z vite ꝑm Jsi.ibidem

Ignorantia est cũ de facto vel de iure nihil scio.nec mihi aliq̃d suspicor. z ꝑm Azo.in sum.C.de iur.z fac.igno.

Ignorare ꝓprie est nescire qõ aliq̃s ꝺz scire. Nescire aũt est cõmuni⁹ q̃ ignorare. vñ ꝓprie oĩs q̃ ignorat nescit.z nõ ecõtra.vt no. ff.ꝺ iur.z fac.ig.sup rubri. Et ignorãtia ꝺiuidit ex ptẽ materie circa quã est.qz alia est ignorãtia iur̃.alia facti.z hanc vna ꝓbabil̃ alia nõ. Ignorãtia facti est vt si nesciã illũ decessisse q̃ mihi cognat⁹ est.vel aliq̃d sic. Et ignorãtia facti alia ẽ facti differẽtis ad salutẽ vl̃ ad officiũ.z ℔ excusat.vt.j.Qoz.x. Omne qõ ĩ macello vẽdit mãducate nihil interrogãtes ipam ꝓsciam. Alia ẽ facti necessarij ad officiũ.vt in ꝑs bytero q̃ sit facta manuũ imposicio.z ℔ nõ excusat. Alia est necessarij facti ad salutẽ. vt qõ tps passus est.hec etiã nõ excusat in habẽtibꝫ vsum rõnis. Item ignorãtia facti alia est ꝓprij facti alia alieni. Si ꝓprij aut q̃ qs ꝺat operaz rei illicite.z tũc nõ excusat.aut rei licite.z tunc aut habuit indebitã diligentiã.z sic non excusat a toto sz a tãto. Si ꝓo debitã habuit excusat a toto. Si ꝓo sit facti alieni.aut est ignorãtia ꝓbabil̃.s.ad quã non req̃rit q̃ sit nimis diligẽs aut curiosus inq̃rẽdo.vl̃ etiam q̃ sit nimis negligẽs.z ℔ excusat. Aut ẽ crassa z supla.vt cũ qs ignorat ea q̃ sũt publice fctã corã ꝑl̃o.z tũc ñ excusat. vt not. ber.in.c.req̃siuit.ꝺ ordi.ab epi.q̃ resig.epis. z.c.j.de postu.de cle.exco.mis.aplice z ꝺ cõsti.vt aiaz.li.vj. Itẽ ignorãtia alia est simplex.vt cũ qs tenet scire qõ nescit.z facit ad ℔ q̃ sciat.sz nõ q̃dquid potest. Uel ꝑm aliquos potest ꝺici simplex ignorantia q̃ priuat scientiaz.nec ponit debitũ sciendi. nec

ptemptuz sciẽdi.z hec est in his q̃ nõ habẽt vsum rõis.alia ẽ crassa.vt cum q̃s negligit scire qõ tenẽ scire.nec tñ vult se scire. Alia est affectata.vt cũ quis negligit illõ quod tenẽ scire.z placet ei nescire.ibi ꝑma excusat a tanto.sz nõ a toto.scõa adhuc excusat sed minꝰ q̃z ꝑma.tertia ꝙ nõ excusat.sz accusat. Jtẽ ignorãtia alia est vincibilis. alia inuincibilis.inuincibilis aut est introducta ꝑter omnẽ culpã.aut ꝑ culpã ꝑambulam. Si ꝑmo modo.aut simplr ꝑuat cognitõz vt in his q̃ carẽt omni vsu rõis.z hec excusat a toto.aut nõ tollit omĩno rõnis vsum. z tũc nõ excusat a toto.vt in his q̃ non sunt plene furiosi.sz habẽt aliqua lucida intervalla.z in pueris q̃ sunt capaces aliq̃ mõ ꝑcepti.licet nõ plene. Si ꝑ ꝑriam culpã. vt in ebrio z furioso.quorũ vterq̃z ꝑcipitauit se ĩ hoc ꝑ suã culpã nõ excusat.qz ꝛm Aristo.in etĥ.ebrio debeẽ duplex pena.licet furiosus excuseẽ saltẽ a tãto. Si aũt sit vincibilis.tũc distinguiẽ vt supra in crassaz z supinam z affectatã Sz q̃ duplex sit ignorãtia text⁹ est optim⁹.j.q.iiij.§.his ita rñdetur. Jtẽ vt ait Amb. Turbatur nauicula petri ibi in ꝙbo ignorãtia.glo.optima oĩno videda. Alia ḡ est ignorãtia iurꝭ.vt si nescio me illi posse succedere q̃ mihi cognat⁹ est et decessit.vt.ff.de iur.z fac.ignoto.l.j.z ĥ nõ excusat.regula ignorãtia in re.iur.li.vj. Est etiã quedã ignorãtia ꝑpabilẽ.vt si q̃s errat in facto alieno.z ignorãtia nõ ꝑpabilẽ.vt si quis errat ĩ facto ꝑprio vel rebꝫ suis.vt.ff.ꝑ solule.vlẽ.vel si ignorat aliq̃d qđ oĩs ꝺ ciuitate sciũt.vl maioz ps ciuiũ scit .le.regula.§. sz facti.ff.de iu.z fac.ig. Turpe eĩ est patricio z nobili viro z causas ꝓrãti ius in q̃ ꝙ sẽ ignorare.l.ũ.§.ab his.ff.de ori.iurꝭ. Et differẽtiam int ignorãtiã.erroꝛẽ.titubationẽ.z nescientiã no.archi.xxxiij.q.iij. Jtem ignorãtia ꝺr esse triplex. ꝙzia negatõnis.q̃ scz scia negaẽ.nec debitũ sciẽdi ponẽ.z similicit ĥ excusat. ꝙcõa est ignorãtia ꝑuationis.q̃ etiã scia negaẽ.sz aptitudo siue debitũ sciẽdi ponẽ. Et hec ĩ eis q̃ ptinent ad salutẽ excusat a tãto.sz nõ a toto. Tertia est ignorãtia dispositõis q̃ ponit erroꝛem siue ꝺceptiõem ꝓrariã recte scie. Et ĥ in his q̃ ptinẽt ad salutẽ accusat non excusat. Et sicꝑz q̃ ignorãtia ꝛ q̃dã excusat.q̃dã nõ.q̃daz magꝭ.z quedã min⁹ z q̃dã oĩno nil excusat sed incusat.vl accusat. Nã ignorãtia iuris, sialiq̃d excusat.min⁹ tñ q̃z ignorantia facti Et ignorãtia iuris.alia est iuris naturalis alia iuris diuini.alia iurꝭ canonici. alia iuris ciuilis. Jgnorãtia iuris naturalis nullum habentẽ vsum rõis excusat .qz ĥ ius ẽ in corde hoĩs scriptũ.j.q.iiij.§.his ita ẽno tandũ. Jgnorãtia ꝙ iuris diuini q̃ntũ ad aliq̃ simplr excusat laicos.z q̃tũ ad aliq̃ excusat eos a tãto.nõ a toto. Legere eĩ ꝓphetias z euãgeliũ z doctrinã aplice scie tenẽt epi z plati maiores.q̃ dñt dño oĩpotẽti fuire.z reddere rõem ꝺ ea q̃ in eis est fide z spevñ ab eis req̃rit scia veterꝭ z noui testamti Sz laici ad ĥ nõ tenenẽ nisi ad noticiã decalogi z articulorꝫ fidei.put in apl'orꝫ symbolo ꝓtinẽt. Jgnorãtia aũt iuris canonici aliq̃s excusat z aliq̃s ñ. Cõtinet eĩ ius canonicũ ꝓstitutões ꝑ q̃s discernũt peccata. z has tenẽt scire ꝑl byteri curã aiarꝫ hãtes scz ꝓfessores. Nõ aũt ita tenẽt alij.z multo min⁹ laici. Sz ipi ꝑl byteri z alij clerici ẽm q̃ sunt ĩ maiori ḡdu ꝓstituti.ẽm ĥ etiã pla scire tenenẽ. Jgnorãtia ꝙ eorꝫ q̃ publice ꝓmulganẽ ad laicos ꝓtinẽtiũ nõ excusat eorũ pctm̃ qđ ꝑ ignorãtiã ꝓpetrãt.xxj.dis.qđ dicitis. Jgnorãtia ꝙ iurꝭ ciuil aliq̃bus ꝑdesse ꝑt.vt militib⁹.rusticꝭ.mulieribꝫ.z minoribꝫ ãnis z marie ĩ dãno euitãdo.nõ aũt in maleficijs.vñ. Leges ciuiles si nescit femina milex. Clericꝰ z cultor ꝓcet sibi iudex z vltor. Nã rusticitati succurriẽ ĩ ignorãtia iurꝭ.vt in.l.q̃cũq̃z.C.q̃ admit.ad bo pos.po. glo.j.q̃ allegat ad ĥ iura. Sz ibi catho ꝺ sanctis ꝓcludit ꝺ sali.quẽ dic rustice loq̃.qꝛ rustico ius ignorãti ñ dz succurri.qz dz ꝓsulere pitiores. Si ei nõ ꝓcẽ mulieribꝫ z nobilibꝫ ad indulgẽtias cũtibꝫ cũ opteat ꝓsulere pitos.nec rustici cũti ad siluas ꝓci dz.sz tñ rusticitati ꝓcendũ ẽ.vt.C.ꝺ test.z quem/ad.testa.ꝺr.l.fi. Jtẽ ignorãtia ꝺr crassa z supina ꝑ methaphorã hoĩs crassi z supini .q̃ nõ videt etiã ea q̃ ad pedes ei⁹ sunt

Jgnominia est ꝙbalis lesio ꝺ bonorẽ vl etiã turpitudo. Et sic ꝺr q̃ ignominiosũ est epi scopo si q̃rat ab alĩs doceri.cũ ipe alios docere debeat.vt ĩ aut.ꝺ san.epi.§.dam⁹.col. ix.z xxxvj.di.§.ecce.j.q.j.vilissim⁹.viij.v.j. licet.z ar.in.le.argẽtari⁹.§.phibet.ff.ꝺ edẽ. Jtẽ ꝺr ignominia z ꝓfusio ẽ xp̃m crucifixũ pauperẽ z esuriẽtẽ farsis ꝑdicare corꝓib⁹ z ieiunioꝫ doctrinã rubẽtes buccas tumentiaq̃z ora ꝑferre.xxxv.di.ecclie ꝓceps

De Il

Illustris est nomē noticie eo q̄ multꝫ clare at splēdore generꝫ vel sapie vel ꝑtutꝫ cuius fit obscure nat⁹ ſm Jſi. Et no. q̄ ttuor sūt noia dignitatū. ſ. maxim⁹ vt sūt supillustres magni vt illustres. medij vt spectabiles. minimi vt clarissimi. ī aut. de app. §. j. z trib⁹ se. insti. in phe. §. cuiꝫ. vbi glo. Illustres etiā dicunt q̄ sunt ꝺ ꝓsilio z ꝓsistorio impatorꝫ. le. q̄sq̄s. C. ad. l. iul⁹ maie.

Illico ꝺz fieri qꝺ fit añcꝫ diuertat se ad alia faciēda. l. litigatorib⁹. C. de ap. vbi ꝺceditur illico appellare vna voce in criminalib⁹ et ciuilib⁹ causis etiā sine scriptꝫ. ff. e. ti. l. j. §. fi. z. l. a snia. §. fi.

Illata. i. opposita. de ꝓsump. nōne.

Illusio est deceptio vl̄ derisio. cle. vnica. cū illusio. de renū. vbi ꝺcoꝝ. multe ī glo.

Illirie⁹. i. sclau⁹. ſ. aliq̄s ꝺ sclauonia. vide sup̄ coloni illiriciani. C. ꝺ colo. illi. li. xj.

De Im

Imbecill⁹ est fragilis z incōstans. z ꝺz qua si sine baculo

Impetere est accusare. vt de iureiu. quēadmodum

Imperitia. i. ignorātia. ꝺ ꝓscrip. sic ḡue

Imo stat q̄ñcꝫ correctiue. c. accedēs. vt lic. nō ꝓtest. de ꝟ ter. iūcta glo. xvj. q. j. ꝑdicator z. l. stich⁹. imo. ff. de manumiſ. test.

Impetpetuū Impense Implementū

Impossibile Impubes. Req. infra ī In

De In

Incapacitas capit ꝓ ipa reali incapacitate put natura rei dictat. vl̄ dispositio legꝫ admit aut q̄libet mediū opari vl̄ significare declarat Verbi gra. pmittit vl̄ legat res sacra ī capacitas rei h⁹ opat q̄ nō valet nec ī re nec ī estimatōe q̄ ñ est cōmertiū rei sacre le. inf stipulantē. §. sacra. ff. ꝺ ꝟ. obl. Rō. q̄ res ꝺo dicata ē extra cōmertiū hoīm. ſz ibi legat colūna aurea vl̄ marmor pictū ad cōstructiōz dom⁹ de alia domo nō valet legatū in re licz valeat ī estimatōe. l. cetera. §. si duob⁹. de. l. j. q̄ res ꝺ se est ī cōmertio hoīz ſz ne destruat vl̄ deterioret nō tollit de domo. ſz debet estimatio rei. Jtē si legat p̄dium qꝺ est incorpatū patrimonio cesarꝫ significat q̄ nulla ē dispositō in re vl̄ estimatiōe. l. apꝺ iulianū. §. si. de le. j. q̄ res est simplicit exempta a cōmertio hoīm nisi de licētia ncippis. Jtē legat vl̄ pmittit res aliena nō ꝓt solui. q̄ nō ꝺns vl̄ nimis magno precio vult vēdere. l. ñ dubiū. §. fi. ꝺ le. ij. q̄ licet res ī cōmertio sit. ē tñ difficultas ī habēꝺo z soluēdo. Jtē si legat iudeo mācipium xp̄ianū. nō valz dispositio nec debet res vl̄ estimatio rōe incapacitatꝫ. vt. l. multū itereſt ff. de ꝟ. obli. Et sumit significatū ex re et p̄sona. vā mācipiū xp̄ianū iudeo q̄ri non pōt C. ne xp̄i. māci. l. vnica. z. c. j. de iudeis. Jgitur ꝯctus sup illa re null⁹ ē ipo iure legatū nullū. Sz si iude⁹ legat xp̄iano mācipium xp̄ianū valet dispositio ī re. l. multū itereſt p̄al. q̄ nil ipedit Et si diceres obstare q̄ legās ꝺz trāsferre dñiū. l. vbi aūt. §. fi. ff. ꝺ ꝟ. obli. Sz iude⁹ nō hz cōmerciū mācipij xp̄iani. q̄ nō trāsfert dñiū. Rñdet licz nō habeat cōmertiū vt apud se remaneat. hz tamen vt ad aliū trāsferat. z sic de alijs exēplis.

In capita succedere ſm Hosti. ī sū. de suc. ab inte. §. viso. ꝟ. q̄d si factū. Est q̄ñ filij premortuoꝝ fratꝝ succedūt ī tot portiōib⁹. q̄t sūt capita. Verbi gra. Tres sunt filij ex ꝑmortuo frē. z vn⁹ ex alio frē. si tñ capiat filius ex vno frē genit⁹ q̄ꝫtū tres ex alio geniti succedūt ī stirpes suas. q̄ q̄libet capit certā portiōz stirpis sue. Si ꝟo frēs tot portiones capiāt q̄t capita sūt. tūc succedūt ī capita. vide infra ī stirpes succedere. z Azo. ī sum. C. ꝺ here. insti. z Hosti. z spe. e. ti. ī tractatu libelloꝝ. ꝟ. nūc. de collateralib⁹

Incōcussa. i. inuiolata. ſz incōcusse. i. quiete sine interruptiōe. c. illud. z. c. auditis. de ꝓscrip.

Incendiari⁹ est q̄ ob inimiciciā aut ꝑter ḡtiam edes. arbores siue segetes incēdit. vt. ff de pe. l. capitaliū. §. incēdiari⁹. Et incēdiarij ꝑ snīam ab eccia denotati tñ a papa absoluunt. de sen. excō. tua nos. Alias incendens domū vel areā alteri⁹ punit. de iniu. c. si q̄s domū

Incidēs z emergēs quō differāt. no. in. ca. j. de ordi. cog. z. c. a nobis. de excep. vide de ꝟ supta emergēs.

Incentoꝝ ꝺz iō q̄ ipe alios ꝑua suggestione succēdit ad vicia. z ꝑsuadēdo inflāmat ſm Jſiō.

Incētiuū idē est q̄ appetit⁹ vel audacia seu volūtas. de vi. z bone cle. c. vt clericoꝝ.

Incest⁹ est abusus ꝓsanguineaꝝ vl̄ affiniuꝫ vt. §. cū ḡ. xxxvj. q. j. xxxv. cā q̄si ꝑ totū

IN

Incestuosus dr q cognatã vel affinẽ vl etiã sanctimonialẽ nephario amore vl coitu violat seu maculat. siue ī matrimonio siue sine matrimonio. vt in. §. pal. t. xxvij. di. ꝑginnes. Et dr monialibꝫ ẽ pena capitalr. l si qs dicã rape. C. de epi. t cle. t. l. vnica. dr rap. ꝑgi C. in pn. q sic incipit. Raptores ꝑginum honestar vl ingenuar siue iã despõsate fuerint siue nõ. vl quarũlibet viduar tẽ. capitis supplicio plectẽdos decernim⁹

Incola dr q in alĩq regione domicilĩũ ꝓtulit vl ꝓtrahit q̃si sedẽ ibi posit⁹ vl mãsionem. ita q trãsactis decẽ annis domicilĩũ retinuit. licet etiã cã studij ibidẽ steterit. vt ff. de ꝑ. sig. l. pupill⁹. t. l. incola. vel q̃ꝓpriaz terrã colit. Reqre supra Agricola

Incolum⁹ dr a noie colũna q sic colũna ẽ erecta fortẽ t stabilr. ita incolum⁹ ꝓsilr. Et ista rõe forte fili⁹ dr hr in bonis pris q̃rtã incolumẽ. i. fortẽ t stabilẽ. q fideicõmissa t legata minui nõ pñt. vt. l. ij. cũ ibi no. C. dr inoffi. do.

Incuria est negligẽtia. clemẽ. q ꝓtingit. de re. do. t. c. q̃sitũ. de pe. t remis.

Incertitudo nihil vl min⁹ significat. q̃a nihil vel min⁹ oñdit. iõ act⁹ sub incertitudine posit⁹ effectũ nõ hz. vel habet qñ q̃uis pbabili medio incerti fit declaratio vl significatio. Verbi gratia. Testator instituit heredẽ t ab eo legat titio magnã ptẽ hereditatis p modũ q̃te. vl singularꝫ rei. deinde legat seio certã sũmã. t nõ dicit a q an ab herede an a legatario. itelligit ab herede. q hr significatũ sumit ex cõi mõ agẽdi q heres soluit onera. t sic ex cõi mõ intelligendi videt heres onerari. facit lex si seru⁹ legat⁹. §. qui margaritã. ff. dr le. j. Itẽ ibi. testator legat fruo libertatẽ si dederit decẽ. t nõ dicit cui certe intelligit q det heredi. l. q pecuniã. ff. de sta. libe. q heres hz on⁹. iõ t recõpensatiõz Itẽ ibi Testator heredẽ instituit t rogauit eũ restituere oẽm hereditatẽ titio. deide testator relinqt. xv. seio. t nõ dicit a quo: intelligit a fideicõmissario vniuersali. l. fi. C. ad trebel. ibi testator heredẽ instituit t vult eũ dare decẽ nõ dicit cui. nõ valet. le. Paulus rñdet. ff. de re. du. Rõ q nullũ est significatum ex q̃ ꝓcludi possit cui debeat. ideo nulli debet. Itẽ ibi. testator legauit titio. t duo sunt hui⁹ nois amici testatorꝫ. legatũ valet t põt heres vni soluere cui voluerit nec tenebit alteri nisi ꝓbet testatorẽ de ipo et nõ de alio sensisse. Si aũt heres vult nõ tenet soluere vni vl alteri nisi pbet testatorẽ de se sensisse. Et fm ħ neutro pbãte nõ valz legatũ seu ñ habebit effectũ. l. si qs ꝯtũ. §. si iter duos. ff. de. l. ij. Rõ. q licet nomẽ ꝓpriũ ei⁹ cui relinquit sit exꝑssum. tñ ꝓpr ꝓuenientiam nois t circũstantiaz. in altero remanet incertitudo. Nec pt dici deberi vtriq. q̃a testator legat vni tm. vt pz ex numero singulari. iõ nisi ħ certitudo declarer non debet q nõ apparet cui. Itẽ ibi testator legauit titio albo t. deinde titio nigro. t. deinde titio. t. sibi legata adimo. nõ declarando de quo itellexerit nõ valet ademptio. nisi doceat de q testator senserit. l. ij. §. si duob⁹. ff. de adi. le. Rõ est eadẽ. vt s in legato facto titio. nõ declarãdo de q. sz ibi testator titio albo t titio nigro legat domũ. deinde dic titio adimo domũ nõ declarãdo de q. valet ademptio in vtroq. le. si fuerit. ff. de re. du. Rõ q significatũ illud sumit ex domo que tota adimit. t tota ī legato facto vtriq cõtinebat. iõ legatũ factuz vtriq adimit. Et ħ ademptiõe tot⁹ legati declarãte illõ. Itez ibi. lego paupibꝫ. valet. l. idẽ qõ paupibꝫ. C. de epi. t cle. Rõ q significatũ sumit ex paupere declarãte. qbꝫ relictuz est. Et licet alĩq sint pauperiores alijs. declaratio tñ supplet arbitrio boni viri

In qñ ꝑuat vl auget. no. Jo. an. de ꝓsue. ad nostrã. Et dat remissionẽ ad spe. dr iur. patronab aũt. Hz plen⁹ no. archi. xl. dis. si papa Et qñq no. intrinsitatẽ. qñq extrinsitatez. iuxta alexandrũ. In cãpo curro tẽ. t habetur in. l. sicui. in pn. ff. dr. l. j. Qñq ponit pro valde in cõpositõe. vt innigilare. i. valde vigilare. cle. pastoral. dr re iudi. c. j. de fideiuss. Spe. de disp. t allega. §. p⁹ ħ. ꝑ. alibi in ponitur ibi etiã impsonale significat valde. interdũ ponit ꝓ nõ in cõpositõe. vt iniust⁹. iniquus. i. nõ iust⁹. nõ equus

Incorrigibilis fm Bal. dr q nõ paret iudici in extremo iurisdictiõis qd est snia. Hz ꝓtumax dr q nõ paret in ꝓmo iurisdictiõis qd est citatio vel in ius vocatio fm anthon. de butrio. dr incorrigibilis q post q̃ penit⁹ est ꝓdemnat⁹ itez refert ad idẽ crimen. ca. vt fame. de sen. excõ. idem patior. licet enim nõ faciat pniam nõ dr ꝓterea incorrigibilis nisi reuertat ad simile vel ad peius delictum. nec faciat sui pñtiam iudici. c. q̃ frequẽter. §. j. vt lic. non ꝓtesta. dum enim facit

sui ꝑsentiaz vt iudex eũ apꝓhẽdere possit ñ
est coꝛrigibilis. ꝗa eccl'ia habet adhuc ꝗd
vltra faciet. c. cum nõ ab boĩe. de iudi.

Indefinita capiť ꝑ oꝛatõe cui nõ ꝓponitur
signũ vniuersale vel ꝑticulare Et oꝛatõ ĩ/
definita significat indifferenter. Nõꝝ etiã
vniuersaliť distributiue seu collectiue seu
aliter put eius significatũ vl' materia sub/
iecta vel queuis circũstantia seu aliqõ me
diũ ꝓbabile ꝛcludit. verbi gratia. ibi lex lo
quitur indefinite dicẽdo venditoꝛ tenet rẽ
tradere. vel tenet de euictione. vel homici/
da. vel fur est puniẽdus. significat vniuer/
saliter. qz sensus est. ꝙ oĩs homo ꝗ est ven/
ditoꝛ tenet tradere rẽ. Et oĩs homo ꝗ ẽ ho
micida vel fur est puniẽdus. Et hoc ptz ex
oĩbꝫ legibꝫ sic loquẽtibꝫ cũ earũ intellectu.
Nã natura legis est oĩa in quibꝫ est mediũ
sub eadẽ regula ꝛcludere. Cũ vbi sit eadẽ
ratio ibi z ideꝫ ius esse debeat. l. illud. ff. ad
l. acqui. Itẽ qua rõne de ista lege detrabe
reť vn⁹ eadẽ z alius. z sic remaneret deluso
ria. z sic dicit seu ido dicit vniuersaliť. Dif
fert tñ indefinita ab vniuersali ꝑm Barto.
quia vniuersalis oĩa significat ex suo ꝓꝓrio
significato. Indefinita ꝯo nõ ꝛprehendit
oĩa ex sua significatõne ꝓꝓria. sed ex idẽtate
ratiõis. interꝑtatione iuris. vl' dispositione
legis. verbi gra. lex dicit homicidã puniẽ/
dũ moꝛte. Non tamẽ sub hac lege ꝛphẽdi
tur homicida iuste occidẽs. scz ad sui defẽ
sionẽ vl' ꝑ sententiã. vt in. l. j. C. ad. l. coꝛ. de
sicca. sec⁹ si lex loquereť vniuersaliter. tunc
ex ꝓꝓrio significato ꝛtineret oĩa. z nõ inter/
ꝑtatione iuris sicut indefinita Idem cum
pferť ab boĩe in materia naturali dicendo
hõ est aníal significat vniuersaliter. qz sen/
sus est ꝙ oĩs homo est aníal. qz significatũ
sumptũ ex natura in necessario inest omni
homini. idẽ cum pferť a lege. dicẽdo. obli
gatio est iuris vinculũ. vl' actio est ius ꝓse
quẽdi ẽ. qz cuilibet obligatiõi z actiõi ne/
cessario ꝛuenit diffinitio. Itẽ ibi in iudicõ
interrogat⁹ de pluribꝫ crimiuibꝫ an fecerit
rñdet ꝗd eoꝝ nõ feci. eꝙollet vniuersali.
quia sensus est nihil hoꝝ feci. l. si is ꝗ ducẽ
ta. §. vtrũ. ff. de re. du. quia significatuz su
mit ex interrogatõe z respõsiõe facta in iu/
dicio. nã responsio facta ibi debet certioza
re ibi interrogãtẽ. alias nõ ꝺz rñsio. mõ re/
cipiendo vniuersaliter interrogãs certio/
rať. quia respondẽs oĩa negat. Si aũt nõ
recipeť vniuersaliť nõ certioꝛareť aliq mõ.
quia nõ appareret ꝗd negaret et quid ꝛfite
reť Et sumit hic significatũ ex eꝙollentia
qz negatio ꝓposita signo facit oratiõnẽ eꝙ
pollere suo ꝛtradictoꝛio. Nam licet ibi ne
gatio postponať in oꝛdine scripture. ꝓpo/
nitur tñ in oꝛdine ꝛstructõis. dicẽdo. quid
eoꝝ nõ feci. i. non feci ꝗd eoꝝ. z sic eꝙollet
isti. nihil eoꝝ feci. iura tñ parũ intendũt si
gnificatũ eꝙollentiaꝝ. Itez ibi. ꝓmitto ꝑ
heredẽ meũ nõ fieri. ꝙ minus tibi ire agere
liceat. hec verba ꝑ heredẽ meũ significant
vniuersaliter. qz sensus est ꝑ nullũ heredez
meũ. l. ij. §. fi. ff. de ꝛ. obli. quia nomẽ here/
dis licet ꝓferatur in singularitate. signifi/
cat tñ oẽs heredes. alꝫ stipulatio nõ habe
ret hereditatẽ nec esset certitudo de quo i/
telligereť. z de quo nõ. Itẽ ibi testatoꝛ diẽ
lego seruos meos textoꝛes. z oẽs sũt textoꝛ/
res significat vniuersaliter. quia sensus est
lego oẽs seruos meos. l. seruꝰ vbanꝰ. §. fl.
ff. de lega. iij. quia significatũ hoc sumitur
ex accidentia facti ꝙ oẽs sunt textoꝛes. Si
aũt aliqui sunt textoꝛes z alij nõ. significat
vniuersaliter oẽs textoꝛes. z nõ vniuersali
ter oẽs seruos. l. ꝓall. qz verbũ textoꝛes po
niť ad restitutionẽ. vt alij nõ ꝛtineanť in le
gato. Itẽ ibi testatoꝛ dicit. lego lanã. argẽ/
tum. significat vniuersaliter vt oĩs lana. oẽ
argẽtũ videať legatũ. l. si cui lana. ff. ꝺ lega.
iij. qz qua rõne vnũ ibi ꝓhendiť eadẽ ra/
tiõe z aliud. z ꝙ rõne vnũ excludiť. eadez z
aliud. z sic nihil significať. Itez ibi. obligo
bona mea. non significat vniuersaliter. qz
suppeller. filij naturales. z ꝛcubina nõ ꝛti/
nẽtur. l. obligatiõe. ff. de pig. quia ex natu/
ra istarũ rerũ ꝗs ad istas ita afficitur ꝙ nũ
q̃ vel raro obligat. ergo in obligatõne eas
noluit cõprehẽdere. sed ꝛphendunť alia ꝙ
quis solet obligare ꝑ debito. quia signifi/
catũ sumiť ex verbis z cõmuni modo agẽ/
di seu obligãdi. debẽt eĩm ꝓba deseruire i/
tẽtioni. z nõ intentio verbis. Nam ꝑ verba
exprimiť intẽtio. xxij. q. v. humane aures.
xxxviij. di. sedulo. j. q. j. marchiõ. de ver. sig.
intelligẽtia. z. c. ꝓterea. Idem si dicit vni/
uersaliter. obligo oĩa bona mea. quia ad
huc ꝑdicta nõ ꝛphendunť. Idem ibi testa
toꝛ dicit. heres meus damnatus esto. da/
re significat vniuersaliter. quia sensus est
ꝙ oẽs heredes teneanť. l. si pluribꝫ. ff. de le
gaꝯ. Finaliter ergo indefinita eꝙollet

vniuersali.de ꝓuile.q2 circa.xix.di.si roma
noꝝ.ff.de serui.l.si cui.z hoc verū est de in
definita legis vl canonis et ius tradere ītē
dentis.talis eīm īdefinita eq̄pollet vniuer/
sali.si lege vl canone nō diffinit.xxxj.q.j.qđ
si dormierit. Jo.an.no.q si nō est cadē rō z
cōditio ꝓpter aliqđ accidēs oīm ꝑticulari
um in vniuerso ꝓhēsoꝝ tūc indefinita nō
eq̄pollet vniuersali.ꝑbi gra.si legat lana ī/
definite nō continetur tincta in legato.l.si
cui.in princi.ff.de lega.iij.sed si legat oīs
lana tincta etiā cedit legatio.l.pediculis.§
labeo.ff.de au.z ar.le.ī glo.sup ꝑ.alioꝝ ec/
clesiasticoꝝ.in.c.vt circa.de elec.li.vj.vbi
ꝺ ꝑ plene nota.

Jneptie sunt fatuitates.c.qua traditōe.xxij
distinc.

Jndulgentia no.archi.ij.q.iij.c.fi.z de pe/
nitē.z remissio.c.ij.li.vj.

Jndoles est q̄dā imago future virtutis ſm
Jsiꝺ ꝓprie dicēdo.

Jndignari et ꝺdignari differūt.vt patz ī.c.
vera iusticia.di.xlv.vñ indignari sapit vir
tutē.sed ꝺdignari arrogantiā.

Jndigena ꝺr quasi inde genitus. vel quasi
in eo loco natus ſm Jsi.

Jnditio est numerus annoꝝ ꝓsistens ex tri)
bus lustris. Est aūt lustꝝ q̄nquenniū. q̄lit3
possit inueniri inditio habet in gl.inditio/
nis.c.inter dilectos.de fi.instru. Sic ei fa
ciendū est.annis dñi addas tres.z diuide
totū p q̄ndecim.z id qđ remanet ꝓpleta di
uisiōe in nūero diuidēdo ꝑ ostēdit inditio/
nē in isto seu p isto anno.

Jnducie ſm glo.sum.iij.q.ij.sunt q̄ntupli/)
ces.scz restitutorie.preparatorie.citatorie.3
ꝺliberatorie.iudicatorie.siue executorie.z
ibi ponit tempus oīm.quam glo.vide sup
dilatio.

Jnder est prodito2 dictus ab indicādo.ſm
Jsiꝺ.

Jndictū est qđ indicit.i.notificat vt sciat et
fiat.ab indicēdo dictū.et sic fit indictū sup
iudiciū ne ꝓcedat.

Jndiciū est mediū intellectuale veritat⁹ eli
ciēde ex aliqua singulari circūstantia īsur/
gens.C.z ff.de rei vendi.l.indicia. Et dici
tur ab indicādo.q2 indicit.i.notificat.

Jn diē adiectio est qñ quis ita vendit rē vt
si q̄s circa certū diē meliorē ꝓtē obtulit cō/
ditionis.scz plusq̄ prior emptor res vendi
tori tradatur vt alij vendere possit cuicūq̄
velit.vt.ff.eo.ti.

Jnexpiabilis ꝺr eo q̄ nunq̄ expiet.i. purge
tur ſm Jsiꝺo.

Jnficiator.i.negator.q2 nō fatet.sed ꝫ veri
tatē mēdacio innitit.

Jnficiatio.i.negatio.l.ea q̄.C.de nego.gest.
Et inficiari.i.negare. Finc est q ꝺr aliqñ
de aliq̄b actōibꝫ q̄ crescūt p inficiationez
q2 ab initio ꝓpetit ad simplū.boc est ad rē
vl estimationē seu damnū datuz. Et si ille
ꝑ negauerit z de hoc ꝓuincat ꝺēnabit ad
duplū.vt in actiōe depositi in eo q̄ depos
tū est timore ruine incēdij vl naufragij. vi
de supra de actio.actio in factū.

Jnfans est puul⁹ circa septē annos.vt.l.si i
fanti.C.de iure.delibe.

Jnfamia est fame priuatio siue diminutio.
Fama nanq̄ qñq̄ ꝓsumit vt ex toto.p exti
cta habeat.s.cum maxima vel media capi/
tis diminutio iterueuerit.vl sic. Jnfamia
est cōis opinio ꝑbis pnunciata ex suspitiōi
bus orta. Jtem infamia est aliud q̄ ſcāda
lū z pl⁹ importat.q2 boc p purgationē tollit
tur sed in illo purgatio nō indicit.ꝺ homi.
ex litteris ī glo. Jtē infamia est illese digni
tatis stat⁹ vita z moribꝫ reprobat⁹. Per op
positū fama describit. Re.supra Fama.et
de coha.cle.z mu.c.vestra.in glo.notoziū.
Unde duplex est īfamia.s.iuris z facti. Jn
famia iuris est qñ ius dicit aliquē esse infa
mē. Facti infamia facti est qñ apꝺ bonos et
graues viros ē opinio ꝺ crimie alicuⁱ. de
ꝑ le.j.de causis ex q̄bꝫ īfamia erogat. Jnfa
mia iuris duplex est.s.ciuil z canonica Et
infamia iurꝫ ciuilis ꝓtrabit ex sentētia cri/
minis publici.s.diffinitiua.nō aūt ex sentē
tia interlocutoria nec arbitri. Et iam qñq̄
ex snia crimis priuati.vt furti vl iniuriarum
Et iā qñq̄ ī facto absq̄ snia q̄s incidit ī in
famiā Jnfamia canonica ꝓtrabit ex q̄libꝫ
pctō mortali. Et qñ īfamia z q̄ repellat te/
stē a testificādo ī cā crimiali l ciuili crimia
lit seu ciuilit ītētata.no.ī.c.testimo.ꝺ testi.
Jnfra no.p Jnno.ꝺ fi.īstru.int dilectos. z
io.mona.ꝺ except.pia.super ꝑ.octo.li.vj.ibi
bēs qñ icludit l excludit.zio.an.ꝺ cle.ꝓiu.
Jnfinitas in mltis iurꝫ regul phibet.de re
scrip.cū ī mltꝫ.li.vj. Et exēplificat de reli.
domi.c.vltio.z eo.ti.c.religionē.li.vj.ꝺ te/
sti.cū cām.z.c.significauerūt.ff.de testi.l.j.
ī fi. Jdē ī relictꝫ p redēptiōe captiuoꝝ.vbi
etiā restringit infinitas. Jtē cū mltitudo

peccauit. Itē nō onerak heres in infinituz fideicōmissum soluere. Itē in stipulatione damni infecti nō debet qs i infinitū eē obligatus. z sic de alijs. z merito reprobak infinitas. qz mltitudo est canonib⁹ inimica. de pben. quia intantū. z onerosa mltitudo nil habet honesti. in autē. de referē. pala. §. propterea igik. coll. ij. z debꝫ habes pl'es cōcordantias. de etate z qua. c. pe. vide ō hoc p io. an. in glo. c. cū in multis. pal.

Infula sumik interdū p corona imp'iali. C. de qua. pscrip. l. fi. in fine Qñqz p alba fasciola sacerdotalis capitis fm glosam i cle. ij. de vi. z honest. cleri. Capik etiaz p mitra epi vl' abbatis. z significat altitudinē sapientie qua pcellere debet epꝰ. j. q. vij. contra veniētib⁹. j. q. j. vilissimus. xxv. di. §. nūc autem. lxj. di. in sacerdotib⁹. et duo cornua eiꝰ significant duo testamēta scz vet⁹ z nouū. que epꝰ debet memorialr tenere. xxiij. di. q epꝰ. Et due pēdule q sunt in posteriori parte significāt memoriā duplicē. scz mādatorū diuinoz. xliij. dist. sit rector. Et peccatorum suoz ū ad compunctionē. de pe. di. iij. iudas. in fi.

Ingenios⁹ dicik quasi intꝰ bñs vim gignēdi qlibet artē fm Jsido.

Ingenuus est cui ex natiuitate ꝓpetit libertas qui nō est factus liber sed natꝰ. insti. de ingenu in prin. Uide de hoc etiā Azo. i sū. C. de ingenu. vel est q statiz qñ nascik liber est. de ser. non ordi. c. instituēdi. in glo. j. Et ingenuitas dicik libertas. de purga. cano. c. j. in glosa.

Inita id est contracta. de pac. capitu. anthigonus.

In integrū restitutio est prioris status quē facit ꝓnceps reintegratio. vl' iuris ꝓpris p quā subuenik minoribꝫ z eccl'ijs. vt in le. j. C. de sen. pas. etiam est audientie reintegratio fm Spe. eo. ti. z. l. q si minoz. §. si restitutio. ff. de mino.

In integrū restituere est reducere in eū statum in quo erat ante lesionē. de i inte. resti. ca. auditis in glo. fi. Et p hūc modū subuenik minoribꝫ z eccl'ijs. C. de repudia. l. j. et C. de in inte. resti. l. postulata. Et qñqz ex legitima z iusta causa subuenik etiā maioribꝫ vt. ff. ex qbꝫ cau. maio. p totū Et sic itelligū tur. ca. ex l'ris. eo. ti. z. c. cū Berthold⁹. ō re iudi. z. c. significāte. ō pigno.

Iniuria vno mō general'r dicik esse illō qō nō fit iure. z dicik quasi nō iure factū. Secundo iniuria specialiter dicik culpa. vt in l. acqui. Tertio ōr iniqtas vel iniusticia iudicantis. vt insti. eo. ti. in ꝓn. Quarto ōr cōtumelia. vt. ff. de iniu. l. j. in ꝓn. z. l. apō labeonē. eo ti. Dicik ergo iniuria quasi i⁹ini/quuz. ex eo sic dicta q iure et iusticia caret. Fit aūt iniuria tribus modis. scz re. ꝓbis. z litteris. Re. vt cum manꝰ inferunt. vt dicta. l. j. §. j. Uerbis. vt cū fit ꝓuicīū. vt i. §. j. iam alle. qō fit a ꝓcitatōne vl' ꝓuētu. hoc ē a collatiōe vocū. Cū em in vnū plures voces cōferunt cōuicīū dicik quasi cōuentuz. Et fit ꝓuicīū nō tm̄ ꝓsenti. sed etiā absenti vt vociferādo. vl' alios ad vociferandū cōcitando ꝑ certā psonā. vt. l. j. et. l. apō labeonē. §. ꝓuicīū. cū. §. fecisse. ff. de iiu. Iniuria lr'is fit cū quis ad infamiā alicuiꝰ libellum vl' famosum carmē vl' hist⁹iā ꝓscribit. vt. ff. de iniu. le. lex cornelia. §. si qs verboruz. Req. supra famosum carmē. Itē iiuria triplex est. vna leuis. vt si modico ictu quis a pr'e l' superiori pcutiak. alia atroz. vt si aliqs a minoze se fortiter vel etiam modice verberetur. vel in ꝓspectu iudicis. vel oculo aut membro ꝓuek. Et hic ōr p'ibꝫ modis vt ꝓmissum est.

Iniuria z actio Re. supra. actio iniuria z

In ius vocare est in ius cā iurꝫ expiendivo care apud eum q ius dicturus est vt expiak actoz. an ius sibi ꝓpetat. an nō. vide de hoc Azo. in sum. C. eo. ti. z babek. C. et. ff. eodē titulo. l. j.

Inibi est aduerbiū ꝓpositū Et iā qñqz ē nomē libri quē ꝓposuit Ouidius cōtra ibim aduersariū z corriualē suū. quē vitupans ibiz noiabat. qz ibis. i. ciconia q est auis vitupabilis z imūda adeo q eius imūdicias expmere noluit. fm Jo. an. in cle. j. de re iudi. in glo. ꝑsi. inibi. vbi hec ponit.

Inbiatio est frequēs requisitio. C. ō pe. bo. subla. l. j. li. x.

In litē iurare est suo arbitrio p̄stito iuramēto p tāto nolle carere vl' rei estimatiōe et suum interesse singulare facere. z hoc infinita taxatione facta p iudicē. vt. l. videamus §. iurare. ff. de i li. iurā. z. l. arbitrio. ff. ō dolo. z ita ß iuramentū fuit affirmatōis. in q opi. fuit glo. ff. de in. lit. iur. sup rubri. lz cōtrariū teneat dñs Jacobꝰ ō rauen. i e. ti. li. ij. p hoc de eo no. plene vl' rei estimatōe. sed si suū singulare interesse facere.

Innoxius est qui nõ nocet. sicut noxi⁹ no/
cens dicit
Innocuus ꝺr cui nocuũ non fit ꝼm Jsido.
libro.x.
Inofficiosum testamẽtũ ꝺr qꝺ factũ est cõ/
tra officiũ pietatis. vt.l.ij. de inoffi.te. q̃ sci/
licet extrane⁹ heres inscribit alias instituit
Jdẽ si nõ extrane⁹. vt.l.licet is. §.j.ff.eo.tit.
Filius ꝓpr̃ius aut p̃terit. aut inic̃ exhe/
redat. hoc est qñ pater vl̃ mater fecit testa/
mentũ. Jdẽ vbi filius in testamẽto patrez
sine causa exheredat. etiã si fratrẽ frater ex/
heredat trib⁹ psonis institutis in duob⁹ ca
sib⁹. z ꝺr testamẽtũ inofficiosum. vt insti. e.
ti. §.j. z.ij. Officiũ em̃ inter patrẽ z filiuz ꝺr
pietas. ff. de obse. p̃stan. l. penl̃. inter patro/
nũ z libertũ ꝺr obsequiũ. C. de nego. ge. l. fi.
inter deũ z hominẽ ꝺr religio. inter hoiem
z hoiez stat in noie generali. vt qꝺ debet hõ
hoi ex natura. ff. de ser. expoz. l. seruus. vide
Accur. p ordinẽ hic notantẽ in glo. ff. e. ti.
Inofficiosa donatio ꝺr q̃ ptra officiũ pieta
tis facta est. z fit ad sil̃itudinẽ inofficiosi te
stameti. vt. C. eo. ti. l. j. z p to. titu. se. qua pe/
na liberi vel parentes excludunt a bonorũ
subsidio vl̃ exp̃posito donat̃. vel re ipa qꝺ
p se sufficit ad reuocatõez donatõis. licz p
positũ vel ꝺsiliũ donantis nõ interueniat.
iuxta no. in. l. si liq̃at. in glo. C. e. ti. vide ꝺ ẞ
ibidem.
Inp̃sentiaz. habek in. l. de etate. §. ex cã. ff. ꝺ
interroga. act.
Imperpetuũ qñq̃ significat donec viuo. ff. p
socio. l. j. qñq̃ significat p infinita secl̃a etiã
post mortẽ ꝼm glo. in ẞbo ꝑpetuak. in. §. at
si ita. insti. ꝺ ẞ. obli.
Impense ꝼm Azo. in sum. de rescin. vendi.
dicte sunt ab ipendẽdo. Et sunt triplices.
q̃dam necessarie. q̃dã vtiles. q̃dã volunta/
rie Necessarie dicunt q̃bꝫ nõ factis res erat
pitura. vel q̃ si facte nõ essent res lõge dete
rioz effecta fuisset. vt in. l. ipense. ff. de ẞboz
sig. ẞbi gr̃a. Cõduxi a te domũ q̃ ita ruino
sa erat qꝺ nisi releuassem eaz erat casura. he
ipense dicunt necessarie. z ipsis repetã p cõ
trariã actionez ꝺducti. Utiles dicunt q̃bꝫ
nõ factz res nõ erat pitã. sed ipis factis me
lioz efficit. vtpote si faciã fenestras vtiles i
domo. vl̃ similia. faciũt ergo vtiles impẽse
rẽ deteriorẽ esse meliorẽ. Uolũtarie dicun
tur q̃bꝫ nõ factis res nõ erat pitura. nec ip
sis factis res efficit melioz. sed bñ amenioz
vtpote si facio picturas i domo mea. he nõ
repetunt nec deducunt. cuius secus sit de
necessariis z vtilib⁹. Sed has licitũ ẽ mihi
abradere sine lesiõe poz̃ stat⁹ si abrase pos/
sunt mihi aliquã vtilitatẽ afferre. alioq̃n ñ
ess̃ mihi licitũ quia malicios hoim q̃ nihil
alioꝺ q̃runt nisi vt noceant non est indulge
dum sed obuiandũ. z sibi imputet q̃ eas fe
cit. quia donare videt iurisfictiõe. vide su/
pra expense.
Implemẽtũ sumit̃ p implemẽto ꝺditõis. et
hoc mõ significat actũ nedũ esse purifica/
tũ. imoz hereditatẽ esse acq̃sitã vl̃ legatum
lege iã dubitari. ff. de here. insti. Sz ibi. in
stituo vl̃ lego si capitoliũ ascenderis iplet
conditio. hoc impletũ significat purificati
onẽ actus z nõ acq̃sitionẽ. l. añpenul. ff. de
condi. isti. Si aũt cõditio eẽt grauis. puta
si alexandriã ierit. si centũ dederit. tũc iple
mentũ significat etiã acquisitionẽ. qz signi
ficatũ sumit̃ exonere magne ꝺditõis quã
nullus cõiter impleret nisi post deliberati
onẽ acq̃rẽdi Jtẽ dic qꝺ in legato licet impe
dimentũ cõditõis tm̃ significet purificatõ
nẽ. Tñ p hoc etiã imporat acq̃sitionẽ cõ/
mutabilẽ sez trãsmissionẽ legati si decedit.
qz ꝺditõe purificata legatũ transmittit̃. l.
vnica. §. sentẽtia. C. ꝺ cadu. tollen. Secus
in hereditate. qz illa nõ addita nõ trãsmitti
tur. l. qm̃. C. de iure delibe. Jtẽ ibi. pupill⁹
est institut⁹ sub ꝺditõe si ierit Alexandriã
q̃ distabat p. xx. vl̃. xxx. dietas. licz ꝺditõ sit
grauis. attñ hoc implemẽtuz significat tm̃
purificationẽ. qz nõ plus põt significare. li
cet em̃ pupillus hoc fecerat aio acquirẽdẽ
hereditatẽ. nõ tm̃ sibi acq̃rit̃. qz nõ põt adi/
re sine tutoris auctoritate. Sz in legato se
cus. nã sibi acquireret̃. l. pupillus. ff. de cõ/
di. insti. iũcta. l. cõditionib⁹. ff. de cõdi. ꝺ de/
mon. Sed ibi pupillus filius familias vel
seruus est institut⁹ a pre vl̃ a dño sub ꝺdi/
tione adimplet ꝺditionẽ. hoc implemẽtuz
trahit acq̃sitiõem. qz purificata institutiõe
nõ est in eius volũtate vl̃ ptãte acq̃rere vel
nõ acq̃rere. vñ necessarius est heres. vt isti.
de heredi. qua. z differẽ. §. j. Nec obstat qñ
potest acq̃rere sine tutoris auctoritate Sz
hoc verum est vbi p se sibi acquirit. Sed
hic iure ciuili sibi q̃rit̃ etiã eo iuito. z sic de
alijs. Finaliter ergo iplemẽtũ ꝺditiõis vel
modi significat qꝺ ipm factũ ipsa conditio
vel modus seu significatũ, alias videcũ⁹

sumptum significare dictat.
Impossibile notat. lxj. disti. catulē ecclesie
Uñ impossibilitas ꝓprie est triplex. videli/
cet iuris. facti. z nature. ſm Jo an. in regu
la uemo. de regu. iur. li. vj. Et nota q̄ ipossi
bilitas apposita actui diuersimode signifi/
cat vt ex significato ex ea sūpto vl' aliās vn/
decūq; concludit disponentē voluisse. ver
bi gratia ibi. Uendo vel ꝓmitto tibi si celū
digito tetigeris significat derisionē z nō cō
sensum. l. nō solum. ff. de actio. z obligatio.
Ratō. quia significatū hoc sumit ex impos
sibilitate adiecta que existere nō potest. Et
ideo nec valet actus sub eo celebrat⁹. Etiā
quia sic apponēs impossibilitatē et scienter
ꝓ hoc intendit nihil agere. Jtē ibi Stich⁹
seruus meus si mille dederit liber esto. licz
hec conditio nō sit impossibilis. sed diffici
lis. quia mille dari ꝓ seruum possunt cum
maxima difficultate. imo quasi impossibi/
le est. quare nō significat cōsensum. l. cū he
res. §. j. ff. de sta. libe. Et sumit hoc signifi/
catū ex quasi impossibilitate q̄ significat q̄
nō fuit animꝰ libtatē dare. Jtez ibi si heres
meus digito celum tangat. z si nō tetigerit
centū Titio loco pene soluat. Titio centū
nō debent. insti. de lega. §. j. quia impossibi
le p̄cipit heredi. iō p̄ceptum nulli cui pa/
reri non potest. Jdeo pena apposita locum
nō habet Jtem ibi filius cōstituit seu insti
tuit sub conditiōe impossibili. si digito ce/
lum tetigerit institutio nulla est. l. si fili⁹. ff.
de condi. insti. Et hoc rōne impossibilitatis
vt supra. Jtem ibi. ꝓmitto hodie centū da
re Rome. z sum Erfordie nō valet ꝓmissio
insti. de ꝓbo. obli. §. loca. Jtem ibi existens
Erfordie dicit. Uolo p̄stari Titio seruos
meos quos habeo Rome infra decēdium
mortis mee si testator statiz morit ita q̄m/
possibile sit prestare infra decendiū. nihi/
lomin⁹ valet legatum. l. si mihi z tibi. §. j. ff.
de lega. j. quia licet ex euētu festine mortis te
statoris sit impossibilitas ab initio. tñ nō ē
impossibile. quia dum dixit hoc viuere po
tuit ꝓ tantū tēpus quo erat possibile suos
illos p̄stari infra decendiū mortis. Debet
ergo intelligi impossibilitas vel difficultas
talis ꝑ quā ꝓcludi possit animus nō legā/
di. ꝓbabiliter. Jdeo si quis locauit vl' ꝓdu
xit opus fieri z apposuit tēpus infra qō fie/
ri impossibile sit. impossibilitas nō vitiat.
Et intelligit tēpus infra qō fieri est possi/
bile. l. insulam. §. in operis. ff. de loca. z cō/
duc. Jtem ibi cōtrabo tecū matrimoniū si
digito celū tetigeris valet mr̄imoniū. et cō
ditio habet ꝓ nō adiecta ratiōe impossibili
tatis. capitu. finali. ō condi. appositis. nisi em̄
euidenter constet de dissensu indicandum
ē pro mr̄imonio Nam licet impossibilitas
significat nō ꝓsensum. nō tamē ita euiden/
ter significat q̄ ꝑ hoc ꝓtrahi matrimoniū iu/
dicet. sed ibi. ꝓtrabo tecū matrimoniū si ꝓ
lem euitaueris. si adulteram te p̄stiteris cē.
nō tenet mr̄imoniū. vt in capi. ꝓalle. Ratō
est dissensus seu nō ꝓsensus significatus ex
impossibilitate iuris. Nam mr̄imoniuz fit
ꝓpter prolē z fornicatiōem euitandā. iō lex
canonica ad hoc se adaptat. Sed ibi. con/
trabo tecum si furtum feceris vl' homicidi
um tenet mr̄imoniū. nisi vbi ꝓ hoc euiden
ter apparet de dissensu. Nā vbi tenet matri
moniū ois turpitudo ō iure reiect. ḡa re/
sistit. ergo in obligatōe nullaten⁹ subsistit.
Et valet mr̄imoniū ꝓpt ꝓsensum. z sic ō ali
is exēplis ō ipossibilitate.
Impubes est qui ex habitu corporis sui im
pubertatem ostendit. z q̄ generare vel con
cipere nōdum possit. sicut masculus añ de
cimūquartū annum. mulier ante duodeci
mū. z hoc in plurimū. plerumq; tamen pu
bertas anticipat annos. ita em̄ oli ex habi/
tu corpis pubertas vl' ipubertas. vt hic ca
pit sicut hodie ad solos annos hic positos
requirit. vt isti. q̄ mo. tute. in ꝑn.
Inq̄linus ōr qui conducit rē vrbanā. l. er/
rorem. in glo. iūcta. l. licz. C. locati. An añ
detrahat de fructib⁹ expēsas quas fecit ī re
quam cōduxit vl' colit. vide plene ꝑ Bart.
ff. solu. matri. ī. fructus. vbi facit bonaz di/
stinctionē nota dignā. Uñ inq̄lin⁹ residet i
ciuitate. colonus ꝓ in villa. vt. ff. ō acq̄rē.
possē. l. qui pignoris. z. l. si id qō. §. etiaz ꝑ
colonos. e. ti. vbi glo. z. l. qui apes. ff. ō fur.
Inquilinus tamē ꝓprie dicitur colēs p̄diū
vrbanū. sed colonus p̄rediū rusticū. Req.
supra Colon⁹.
Inquisitio est alicuius criminis per superi
orem respectu inferiorum suorum inuesti
gatio. vt in titulo de accu. z inquisi. z ōnū
ciati.
In rem verti est in alicuius vtilitatē ꝓti. vi
de supra actio. de in rem verso.
Inspector dicitur qui ad p̄redia ꝓuinciali
um accedere habet fortevt referat vel refor

met si aliqua essent deserta vel male equa/ ta. vt hec tollant. C. de anno. & tribu. l. fina. Et etiã ꝺz discussoz. C ꝺ cẽsi. tõsi. & p eũto. l. p equatores. li. xj.

Inscriptio est q̃daꝫ libellus quẽ accusatoz offert iudici sub hac forma scriptus. Ego em̃ coram vel apud .N. ꝓtorem vel iudicez refero talem reum legis iulie ꝺ adulterijs. de adulterio quod cõmisit cum .B. dñ essꝫ cũ ea mense tali in domo tali cõsule tali re/ gnante. Et oꝑatur inscriptio q̃ accusatoz si crimen non ꝓbauerit quod imposuit ad talionẽ obligat. Habet autẽ inscriptio lo/ cum solum in criminib⁹ vbi p modũ accu sationis instituũtur. nõ si p modũ exceptio nis apponant. vel vt deeis sine accusatoze ꝯgnoscant. vt. l. q̃ crimẽ. cũ ibi no. C. de bis qui accusa. pñt. Qualiter autẽ talis libell⁹ debeat formari & q̃ ꝓtineri. nota in lege pe nul. C. de accusa.

Inscribere est se obligare si nõ ꝓbauerit ad eam penam quam reus debet pati. vel q̃m accusando inferre intẽdit si ꝓbauerit accu satoz. vt in ca. super bis. de accusatio. ĩ glo. & .ij. q. viij. quisquis. nã calũniantes ad vin dictam poscit similitudo supplicij. vt ibi di citur.

Instirpes succedere ſm Hostien. ꝺ suc. ab intesta. sub. §. cõtra. ꝑsi. in stirpes succede/ re. Est succedere filijs premoꝛtuoꝛ in eam partẽ quã eoꝛũ parẽtes erant habituri si vi uerent. vnde si quis ex vno filio vnũ nepo/ tem suscepit. & ex alio decem vl' plures. tan tum capiet vnus ex parte vna quantũ decẽ ex pte altera. & hoc si tractetur de successio ne descendentiũ. Collaterales nãq; sp vi/ riliter succedũt. et hi qui sunt in eodez gra du succedũt viriliter. id est ꝓ equis portio nib⁹. vt in auten. de heredi. abitesta. §. si ꝑo coll'. ix. siue in capita. C. ꝺ legiti. heredi. l. fi. & auten. cessante. Licet q̃dam dixerunt q̃ in capita semp succedant. vide Hostiẽ. ibi dem sub. §. viso. ꝑsi. q̃ si factũ filij. Reꝯ. su/ pra in capita succedere.

Inseruire frequẽtiã. nota. de fide instrumẽ. ca. j. in glo.

Insolidũ. i. in totũ. & ponit in instrumẽtis. matrie in pcuratoꝛijs. vt in. c. si duo de pcu rato. li. vj. vbi de hoc.

Insolutum. i. insolutionẽ.

Inscientia. i. ignoꝛantia. xxxviij. dist. si in la icis videt intollerabilis inscientia q̃ toma/ gis in his qui p̃sunt.

Instituere & iuestire idem sonant. sed insti/ tuere ſm ꝓprietatẽ vocabuli est in possessio nẽ ponere. q̃si intus statuere. Et in hoc dif ferũt. quia instituti dicitur quis p̃sentialit. Iuestiri aũt in absentia. Hostiẽ. ſm ber. ver. de insti. c. auctoꝛitate. Instituere ẽ spi/ ritualis iuris beneficij vel dignitatis coꝛ/ poꝛalẽ tradere possessionẽ. Iuestire autẽ est ius canonic vl' dignitat' tribuere. quod põt fieri p anulũ vl' libꝛũ. indifferẽter tamẽ vnum ꝓ alio sumit'. vide. c. auctoꝛitate pal. in glo.

Institutio est ꝓmus gradus omniũ institu toꝛũ. vt nota. C. de libe. prete. l. j. etiã si nul/ le essent ſm leges. Sed ſm canones insti/ tutio ẽ ecclesie vl' ecclesiastici beneficij col latio quasi ius habentẽ ad beneficium ꝓ sentationẽ intus vel in bñficiũ statuẽs Et ſm Hoffre. institutio ꝓprie est ꝓlatoꝛũ. ꝑso/ narũ & cleꝛicoꝛũ. collatio ꝑo beneficioꝛuz & ꝓbendaꝝ. Iuestitura aũt est traditio vl' quasi traditõ quod addit'. quia cõmuniter fit p anulũ vel libꝛum. vnde iuestitura est in coꝛpoꝛalẽ possessionẽ vel in quasi possel sionem inductio seu traditio. Instituti di/ cunt' heredes ab alijq̃ in hereditatez ducti. Et hoc in ꝓmo gradu. vt. ff. ꝺ vulga. substi tu. l. j. in ꝓncipio. Substituti ꝑo dicunt q̃ in locũ institutoꝛ deficiẽtiũ. id est moꝛien/ tiũ ad hereditatẽ instituunt'. vt in substitu/ tione pupillari. institu. de pupilla. substi. in principio. Dicit autẽ secũdus gradus oĩs q̃ sequit' post ꝓmum. Et in simili nota. C. de secun. nup. sup rubꝛica. & .ff. ꝺ vulg. sub sti. sup Rubꝛica.

Institutionũ dicitur quasi instructionum quia in hoc primis legum p̃ceptis instrui mur. vel quia in statum humani vel roma ni iuris nos erigit. vt Accursius dicit ĩ gl. in principio institutionũ vel institutoꝛ. vi de liber institutionũ est collectus ex volu/ mine iuris & ante autentica. & Codicẽ Ju stiniani. qui nũc est in vsu ſm Accurſi. ibi dem. quia post digestũ & primã cõpositõez Codicis factus est iste liber q̃ Institutus ĩ/ titulatur. sed ſm ante cõpositionẽ Codicis qui nunc est in vsu. vnde est q̃ quandoq; p Codicẽ coꝛrigitur quod in institutis dicit Et etiam in secunda compositiõe Codicis Justinianus facit mẽtionẽ ꝺ institutis. vt C. de emen. insti. co. le. vni. circa mediũ. ibi

nō solum institutorū vel digestorū. hec Ac cursi. vbi supra.

Insolentia est morū incōuenientia. fatuitas superbia. vel prauus vsus quasi contra solitum z debitum nature cursum. de accusa. c. qualiter z quādo. secūdo. §. verū. z de offi. ordi. c. j. in cle.

Instantia est tempus quo iudicium discutitur et finiri debet. vt in capitu. venerabil' de iudi.

Institor est ille qui tabernis vinis vendendis. vel alicui alteri negocio est prepositus lege. institor prima. ff. de instit. acci. vbi dicitur. Institor appellatus est ex eo q negocio gerendo instat sive taberne sive alī negociationi sit prepositus. Item eodez titulo. in lege institorū. ī. dicitur is qui taberne loco ve ad emendum vendēdum ve preponitur quicz sine loco ad eundem actum pponitur.

Institoria actio. Require supra. Actio institoria.

Impotentia coeūdi est vitiū vel defect' naturalis vel accidētalis q̄ q̄s impedit alteri carnaliter ꝑmisceri.

Instructus hoc adiectiuuz significat adiectionem Et hoc dupliciter. scilicet accessorie z principaliter. Accessorie cum res adīcit que cōsueuerūt accedere. Verbi gratia. dicēdo fundū instructū. Nā instrumēto fundi adīcit accessorie. Principaliter cum res adīcit que nō cōsueuerūt accedere. Verbi gra. dicēdo. Fundū instructū instrumēto patris familias quando non ē instrumentū fundi. Adīcit principalit. condat. le. si cui fundus. ff. de fundo instruc. vbi dr q extincto legato fundi nō extingui tur legatuz instrumēti. Et ad. §. si quis ancillas. Insti. de le. vbi dicit q extinguitur dic q intelligit de instrumento accessorio fundi. z. l. si cui fundus. ꝑallegat. in non accessorio. Et ratio huius duplicis significati est voluntas pferentis declarata ex qualitate rei adiecte. scilicet an sit accessoria vl non. quia adiectiuū instructus vt ꝑmittit dupl' accipit.

Instrumentū ſm Hostien. in summa. titulo de fide instrumē. z ſm Specu. titl'o de edi. instrumē. in ꝓncipio. Est scriptura ad assertionem seu probationem alicuius rei facta. Est autē instrumenti appellatio generalis qua cōtinentur ea omnia in quibus causis instrui potest. Et sic testamentum. codicillus. testimonia. et psone. testes. quibus cause instrui debent. loco instrumētorum habentur. le. j. ff. de fide instrumē. z est glo. in ca. cum dilectus. de fide instrumen. Dicit aūt instrumentū. quia instruit. et documentum quia docet. vt le. j. prealleg. Ita mē instrumētū. ꝓprie dicit scriptura ad memoriam alicuius cōfecta sive carta. Et ita sumitur in auten. de instrumen. canp. coll'. sexta. Nam instrumenta fiunt ad memoriam perpetuā. ij. q. vj. saluberrimū. xxvij. q. j. capitl'o. omnes femie. Et instrumētuz est actus voluntarie iurisdictionis. Et cōmuniter ſm doctores potest fieri diebus feriatis. etiaz ob honorē dei z sanctorū. licz dominus Antho de Butri. dicat cōtrariū. q tabellio sine peccato nō potest cōficere instrumentū die sic feriato. vt dominica. vel diebus apostoloz. si tamē faciat. licet peccet. actus ꝓterea nō redditur null'. Ratio quia pena nullitatis est odiosa. ergo restrigenda. de pe. distinct. pene. z regu. odia. de regu. iu. li. vj. vide notata p doctores in ca. cōquestus. de ferijs. Et per quot testes reprobetur instrumētū. notatur in. l. in exercendis. C. de fide iusſoz. et in capl'o cū Johānes. de fi. instrumē. vide Boffre. de probatio. §. sed querit. Et dicit Lodouic' de Roma in singularibz suis q hec dubitatio cessat cum instrumēto asserit' per notariuz de spōtanea volūtate. naz tunc indistincte pōt reprobari p duos testes ſm Bal. in disputatiōe sua allegat Innocē. in capl'o super hoc. de renūc. et. l. obseruare. ff. de offi. pcōsul. Nec instrumentū probat nisi sit in eo dies z locus. capitl'o inter dilectos. ō fi. instrumen. z capl'o abbate sane. in glo. ō re iudi. li. vj. hoc verū nisi probetur dies z locus esse in originali. licet sit obmissus ī instrumento ſm Specu. in titu. de instrumī. edic. §. instrumētū. versi. quid ergo. Etiaz instrumētū de falso suspectū reddit diuersitas scripturaz vel manuū. casus singularis z vnicus. in auten. ō trien. z semis. §. qō z sepe. ſm Bal. in. l. ꝓtractus. C. de fi. instrumen. z similis in. c. inter dilectos. de fidē instrum. Et dicit glos. in auten. vt ꝓponatur nomē impatoris. si notarius omittit h verba Jn nomine dñi in instrumēto. q illō instrumentum nō valet. Que glo. potest esse vera in arduis et ꝓpetuis. sed in miozibus

et breui tpe duraturis nõ tenet. Et contrarium potest teneri fm Specula. in titu. de instrumẽ. edi. §. j. circa prin. Sed vtz vale at instrumentũ p tabellionẽ excõicatũ confectũ. videk q sic. de here. excõicam⁹. §. credẽtes. vbi dicik. Si excõicatus satisfacere ptempserit infra annuz. tunc instrumẽta p eum pfecta nõ tenent. ergo a ptrario sensu pus id est ante annũ facta valent. licz sit excõicatus. Sed in contrarium q non valeant. iij. q. iij. nullus. de sentẽ. excõ. nouerit. Dicũt Hosti. z Buil. q diu eius excõicatõ est occulta valent instrumẽta ab eo pfecta. vel si sit manifesta nec põt pbari. iij. q. vij. § tria. de re re iudica. ad pbãdum. de excep. pia. §. si fo. li. vj. secus si notoria. c. exceptionẽ. de excep. z. c. vestra. de cohabi. cleri. z mulie. Et vtrũ p instrumentũ pbetur crimẽ. Istã questionẽ Jo. an. in. c. cum in positionib⁹ de iureiuran. li. vj. in glo. fbi dat⁹ dicit se disputasse. quẽ vide ibidẽ. z etiã gẽminianũ Sed aliter dicik instrumẽtũ apparat⁹ fundi quo exercek possessio. z ita accipik in. l. q tum. ff. de fi. instrumẽ. Vndei/strumentoz q̃dam sunt agroz colẽdoz. vt aratrũ. rastrum. traba. q̃ equãdis cespitib⁹ trahunk. Alia colligendoz fructuũ. vt sarculus quo cardones z herbe inutiles excidunk. z similia. vt falces fenarie. falces messorie. et falces putatorie. ligones. torcular. corbes. Alia vindemiatoz. quib⁹ videmia portak causa seruãdi fructus. vt dolia. granaria. caselle. in quib⁹ fructus reponunk. s. cellule granariorũ. Vnde instrumentũ capik tripliciter. vno mõ latissime. z sic omne vas vel susceptibile in structiõe dom⁹ vel fundi vsitatũ dicik instrumentũ. Secũdo late pro omni eo qõ causam istruit. vt scripture. testes. facit ca. puenit. j. de testi. cogẽ. facit. l. notionẽ. §. instrumẽtoz. ff. ỏ verbo. signi. Tertio stricte solum p scripturis vt ĩ ti. de fi. instru. Et sic differunt testes ab instrumẽtis. quia probatio testiũ fit viua voce. sed instrumẽtorũ voce mortua. Ex quo sequik q statutũ disponẽs. q producẽs falsum instrumẽtũ puniak in decẽ. non habet locum in producente falsum testẽ. quia statuta sunt stricte intelligẽda. facit capitu. ex litteris de sponsa. Sunt aũt instrumẽtoz due species. Nam aliud publicũ. aliud priuatum. Instrumẽtum publicum est solennis et rite ordinata scriptura p autentice p sone manuz publice facta causa memorie. cap'o. scriptura. de fi. instrumẽto. Et sunt ista ỏ solẽnitate que faciunt instrumẽtum publicũ z autenticũ regulariter. vt scz ponak nomẽ imperatoris z annus imperij nomẽ cõsulis z annus cõsulat⁹. Hodie ponik nomẽ summi pontificis cum alijs septem. vt sunt annus dñi. inditio. mẽsis. dies. locus. testes. cum nomie notarij. ẽ. de quibus nota glo. in le. generali. C. de tabula. li. x. Et dicik publicũ instrumẽ. quia iudicis autoritate est exemplificatũ z autenticatũ. vt in. c. cum dilecta. de confir. vti. vt inuti. Itẽ publicũ instrumẽtũ. quia autentico sigillo est sigillatum. vt. c. j. de fi. instrumẽto. Itẽ dicitur publicũ instrumẽtuz qõ in iudicio dicik seu scribik apud acta publica. Et valet etiam per quẽcunqz scriptuz sit. vt de probati. quoniã. Item dicik publicum instrumẽtũ quod habet subscriptionem trium testium viuentiũ. vt. ca. scripta pallega. Item dicik publicum qõ de archino publico. vel de armario producik. vl' liber censualis in quo scribunk census. vl' liber annotationũ. z ei creditur si habet publicum testimoniũ. scilicet q iudex cõficeat illud de archino publico esse productũ. ca. ad audientiã. de prescrip. vbi dicik q papa credidit cuidã libro censuali. z cuilibet alij instrumẽto fides adhibetur vt patet p iam dicta. z per multa alia iura. Instrumẽtum priuatum est quod p manũ priuatam confectum est. vel a tabellione. non tamẽ i forma publica scriptuz. vt quia nec nomẽ imperatoris. nec consulis. nec pape. de q̃bus supra proxime dictũ est apposuit. vt. C. qui pot. in pigno. haben. l. scriptas. vt tibi notatur. Et tale instrumẽtũ debet habere triuz testium subscriptionẽ. vt dicta. l. fi. Et priuatum instrumẽtũ a quocũqz sit scriptum nisi aliquo dictoz modoz sit robozatũ. nõ valet. Instrumẽtoz p̃uatorũ tres sunt species. Nam aliqñ facit scripturam tibi tm̃. z aliqñ tibi z alij. aliqñ alij tm̃. Illi scriptura quã quis facit sibi vl' p se. nulla fides adhibek. vt. C. de pba. l. j. Si aũt facit scripturam pcra te. puta creditori tuo de eo qõ accepisti ab ipso credik ei cõtra te. vt. j. q. vltia saluberrimũ. Si autẽ tibi z alij facit scripturam sicut est codex rõnum tuarũ ei interdũ credik. vt. x. q. ij. Est aũt aliqñ instrumẽtũ guarantigie, vl' guarantigiatũ. videlicz

qđ habet executionē paratā. vt si cātat alique esse debitorē alteri⁹. statim eo exhibito in iudicio iudex executionē facit. vt sunt cōmunit papie. De his notak in le. a diuo pio ff. de re iudi. De instrumētoꝝ rasura vide ī c. ex lfis. in glo. ij. de fi. īstru. ⁊ in. c. cū venerabilis. in glo. fi. de re. do. Et ca. licꝫ. ī glo. iij. de cri. fal. Nam instrumētū rasum ō fal sitate suspectū habek. ergo ōr ab īstruo. ḳa eo mediāte cause instruunk.

Insula dicik q̄si in salo. i. ī mari posita. Etiā insula dom⁹ dicta ē. vide qđ notak circa. §. insula. institutꝫ. de rerū diui.

Insularij serui sunt q̄ ī insula retinenk. vt. l. in lege. ff. de ꝓbo. sig.

Intercessor ōr q̄ ꝓ alio p̄ces facit vl̄ fundit

Itē dicim⁹ intercessorē illū q̄ intcedit ⁊ interponit se īter debitorē ⁊ creditorē ad hoc q̄ ei pecunia mutuek. ⁊ ē q̄si fideiussor et cōstitutor.

Intercedere. ꝓpꝛie idem est qđ pro alio pꝛeces fundere. Sumik tamē cōiter in iure ꝓ interuenire.

Interemptor. i. mediator in emptiōib⁹.

Intrusi dicuntur qui non per electionem canonicam. sed per violentiam occupant honores. officia. vl̄ ecclesiastica beneficia.

Intentio siue capitulū in iure dicitur illud quo intendit probare per testes is qui īducit eos.

Intelligētia dictorū est ex causis assumēda dicendi. de verbo. sig. c. intelligētia. non ex opinionibus hominuꝫ. sed ex cōmuni vsu sunt intelligenda nomina. ff. ō supple lega. l. labeo.

Interrogatoria sunt q̄ facit pars testib⁹ productis ꝓtra se. Et dank sup articulis de q̄bus p̄missum est. ⁊ formank ꝓ circūstātias cause ⁊ ꝑsonaꝝ. vt est glo. in. c. p̄sentiuꝫ. de testi. li. vj.

Interesse mea est mihi expedire vl̄ me damnum vel lucrū quod facere vel capere potui non feciſſe. vel nō recepiſſe. vñ hoc verbum interest impſonaliter potest poni ī cōstructione. Et qñq̄ ꝓstruitur cū pronoib⁹ possessiuis. et tunc exigit ablatiuos femini in generis. ℔ modo. mea interest debitum soluere die statuto. Similik dicik tua. sua. nostra. vestra interest. Et illoꝝ ꝓnominuꝫ ablatiuos regit captum ꝓ ptinet. Cum ꝓ genitiuū singularē vel pluralē. Verbi gra

Illius interest rem suam nō perire. regis interest regnū suū gubernare. reipublice interest ne crimina maneāt impunita. litigatorū interest iustū habere iudicē vl̄ fauorabilem. Item interesse hoc verbū cū pronomine neutrali ponik. Et quandoq̄ significat damnū qđ euenit. qñq̄ lucrū amissuꝫ. damnū qđ accidit. Verbi gratia. Persuasisti familie mee q̄ de domo vl̄ possessiōe cederet. quo facto damnū mihi euenit tu teneris ad interesse mihi p̄standū. id est damnū qđ passus sum resartiendū. Item de lucro amisso ponik exēplū. Debuisti mihi soluere centū aureos rome. tu soluere desideras basilee. estimandū est quantū interfuerit mea pecuniā suo loco mihi solutam fuisse. id est lucrū quod ex mea negociatione ex eo loco facere potuissem. Et hec actio p quā hoc fit dicitur arbitraria loci. Ex nō tandū q̄uis lucrū amiseris. nō ideo dānū passus es. quia damnū dicik a demēdo scꝫ quādo ex facultatib⁹ aliquid demik. aut ex ꝓpria substantia diminuik. ita q̄ damnū pateris quādo in rebus tuis aliquid decrescit nō quādo accrescit rebus tuis. Unde interesse est damnū emergens vel lucꝫ cessans super eo qđ dari vl̄ fieri obmissum ē. Verbi gratia. in papia dare mihi pecuniā promisisti tali die ⁊ nō feciſti. hic damni ⁊ lucri ratio est habēda. Damni. quia in mora fuisti ⁊ nō soluisti die tali sicut promisisti. ñ habui vt soluerem quare penaꝫ incurri. et dānuꝫ quod nō incurrissem si mihi loco et termino prefixis soluisses. nec damnū hoc passus essem. Lucri etiam cōsideratio habenda est. quia si mihi ī loco ⁊ termino debitis soluisses mercimonia cōpassem ⁊ mlt̄a lucratus fuissem. Est ergo interesse estimatio damni quod taliter euenit vel lucri. quod cessat ex eo q̄ aliquid tibi non detur vel nō fiet vt debet.

Interesse ꝓuentū est scꝫ cū nō facis qđ promisisti mihi. vl̄ cū nō fecero qđ promisi tibi. Aliud interesse est cōmune scꝫ extimatio ꝓmunis damni vel lucri quod euenit vl̄ cessat. Aliud singulare scꝫ extīatio q̄ euenit ex speciali casu vl̄ vtilitate. vide de hoc Speculi. de fruc. interesse.

Interdū ōr fieri qđ fit inter diem. i. de die ī diem.

Interpolari qñq̄ idez sonat qđ interrūpi. vñ ōr. q̄ p lit. ꝓte. interpolak. i. interrūpik actō.

Interesse Communi Singulare

possessio. vl' pscriptio. Jtē intpellare id ē ē qđ monere. vt dicēdo. dies intpellat p dño id est monet. c. potuit in fine. ō locatione et ꝺuctione.

Interdictū olim erat quedam formata t solēnis ꝺceptio ꝓborū q̄bus ptor aliquid fieri iubebat vl' phibebat. qđ tunc magie faciebat cū de possessiōe vl' quasi possessiōe inter aliquos ꝺtendebat vt insti. de interdic. circa pnci. t. ff. eo. titu. Et ꝺr interdictū q̄si inter duos dictū vl' redditū. vt insti. eo. tit. §. exhibitoria. alias. §. sunt tñ in fi. Vel fm aliq̄s dicit ab interdicēdo. i. phibendo. qđ nō placet. cum p interdicta nō semp phibeat. imo aliquando aliq̄d fieri iubeat iudex vt insti. eo. ti. §. f. Differebat aūt interdictū ab actiōe. qz solēnitas actionū erat inducta de iure ciuili. Interdictū aūt a iure ptorio vel fm Azo. quia in actione verborū solēnitas nō formabat in singulor pſonis. sed erāt generaliter in oīb pſonis formata solenniter ꝓba. In interdictis aūt quot erāt hoīes desiderates ea ꝓponi tot eis potētib formabant verborū solēnitates vl' ꝺcepti ones q̄bus ptra suos aduersarios i causis suis utebant. quas interdicta vocabāt. de hoc nota. insti. eo. ti. in pnci. t. ff. eo. sup rubri. Podie aūt inter actiōes t intdicta nulla est differētia. vt institu. eo. ti. §. fina. Est ergo interdictū actio in factū pretoria. scz a ptore inuēta. t aliqđ nomē sortit ab inuētore. vt saluianū. Aliqđ a principio forme verbor. vt quor bonor. quor legatorum vti possidetis. Aliud a materia ō q̄ tractat nomē accipit. vt ne quid in loco sacro fiat. de locis t itinerib publicis. vt ne q̄d in loco publico vel itinere publico fiat. de loco publico fruēdo. rē. Unde interdictor alius petitorii. aliud possessorii t aliud mixtū. de petitorio. ff. e. ti. l. interdictor. §. q̄dā de mixto. ff. ō aqua quoti. t esti. l. j. t. §. fi. ō possessorio. institutis eo. ti. §. sequens diuisio. Et huius interdicti tria sunt membra. Quia aliud interdictū possessorii dat pro adipiscēda possessiōe. aliud p recuperanda. t tertiū p retinēda. Primū cōpetit ei q̄ ñ fuit ante nacꝰ possessionē. Et illō est triplex. scz quor bonor. quor legator t saluianū. Primū competit heredi. vel filio emancipato p possessiōe hereditatis a ptore petita. nam filius emācipatꝰ de iure ciuili nō admittebat ad hereditatē paternā. Qz quia emancipatus ita est filiꝰ sicut in patria potestate existens. ideo ptores. id est magistratus a populo romano creati. gratia emēdi defectus legis duodecim tabularuz fm eq̄tatem. dū tamē nō tollerēt dispositiones iuris ciuilis statuerūt iure ptorio emancipatū ad admittēdū ad res vniuersas t corporales t nō iura incorpalia. t dat directū de iure ptorio. vtile ꝺo de iure ciuili. Et est effectus huius interdicti q̄ ex eo filiꝰ emancipatꝰ agere potest ꝺtra possessorē rez patrarū sic ꝺcludendo. Peto talē ꝺdēnari ꝺdandū mihi talē rem cuiꝰ heres factus suz de iure ptorio. Secundū scz quor legatorū ꝺpetit heredi ꝺtra legatarios q̄ propria autoritate legata apphendūt. quor ipe debet esse distributor postq̄ falcidiā dedutis Unde q̄s habet tres filios. t domū. t vineam. domū legat pmo filio secūdo vineā. et tertium heredē vniuersalē instituit qui nihil reperit in hereditate. Debet ergo tertius habere falcidiā. i. quartā ptem hereditatis. Et sic deducta quarta pte a domo et a vinea. ille tertius distribuit aliis filiis primo t secūdo legata residua de manu sua q̄ ipsi propria autoritate nō debēt apprehēdere. Est ergo effectus huiꝰ interdicti q̄ petat legatarios condēnari in oīb legatis restitutendis. q̄z ipe heres est. Tertiū scz saluianū cōpetit locatori ꝺtra inquilinū q̄ deportat bona sua de hospitio sibi locato. nec reducit ad pstinum statū. quia oīa obligata sūt hospiti tacite p cēsu. Secundū. scz pro recuperanda cōpetit eiecto de possessiōe. Et hoc tripliciter. scz vnde vi de possessiōe immobili. vi bonorū raptorū spoliatore mobili. Et qđ vi aut clam ꝺtra eum q̄ in solo alicuiꝰ edificauit. Tertiū scilicet p retinenda possessiōe interdictū possessorii competit cōtra molestantē aliquez in possessione Et est duplex scz vti possidetis quod cōpetit inter duos qui eandē rem immobilē cōtendūt possidere. t vtrobi qđ gratia possessionis est inter duos super re mobili. ō his vide glosam quartam t septimā in capi. pastoralis. de cau. possess. t proprie. vbi plene Et nota optimā glosam. t magistralē. in. l. si quis i tātā. C. vnde vi. vbi ponunt multi casus in quibus quis non incidit in penaz huius noue constitutionis. Si q̄s. Hō ei ꝺr agi vñ vi. scz ex illa cōstitutōe Intdictor etiā q̄dā sunt publica. q̄dā ꝓuata. quedam

simplicia. in quibꝫ alter ē actor et alter re⁹. vt sunt restitutoria vl' exhibitoria. Quedā duplicia in ꝗbꝫ ps vtriusq; litigatoris cōditio est. Nec quisq; actor vl' re⁹ p̄cipue intelligit. sed ꝗlibet tam rei q̄ actoris ptez sustinet. insti. de interdic. §. tertia. z. §. dupli/cia. z. ff. eo. ti. l. ij. vbi de ß. z in. l. iij. eo. ti. hec z alie diuisiones interdictoꝝ plures ponūtur q̄ sunt de libero hoīe exhibendo. ne ꝗd fiat in loco sacrosancto⁹ religioso. i flumīe ripa ve. Et in flumīe publico. ō cloacꝫ publicis ⁊c. vt infra de singulis dicet in locꝫ suis. Sūt aūt interdicta publica noue ī vniuerso fm Spec. in tractatu libelloꝝ tit. de cau. possess. z. p̄rieta. §. qz ꝓ. Alia oīa sunt interdicta p̄uata. qz p̄pter vtilitatē p/uatam inducta. Et sunt in toto. xxviij. fm Spec. ibidē. §. p̄uata. Itē interdictū generale ⁊ qñ regnū. terra. aut villa interdicit. particulare ꝓ qñ vna eccl'ia interdicit z hoc mō sumendo interdictū p cēsura ecclesiastica.

Interdictuz de aqua quotidiana et estiua. Dat habēti ius aque quotidiane vl' etiam estiue ducēde ad p̄dia sua. Cū aliꝯ ducere phibet. vt. ff. eo. ti. l. j. in p̄nci. Et q̄ interdictū aliquando sit phibitoriū. aliq̄ restitutoriū vt sequit. De hoc est casus in dicta l. j. §. j. z est phibitoriū. et retinēde possessionis. quādoq; aūt est restitutoriū fm Spec. ibidē. §. alio modo. z. §. palle. vbi subdit p⁹. Quotidiana autē aqua nō tm̄ illa est q̄ quotidie ducitur. sed illa qua ꝺs quotidie potest vti si vellet. Duo aūt sunt genera aq̄rum que differunt. quotidiana q̄ ducī solz assidue. z si aliquādo ducta nō est ei⁹ tm̄ seruitus intermissiōe tēporis dimissa est. Sz aqua estiua ea ē qua estate vti expedit sicut dicunt vestīnta estiua. saltus estiui. castra estiua. Quibus interdū hyeme plerūq; tm̄ estate vtimur. vt habet in. l. j. pal. in p̄n.

Interdictū de aqua ō castello ducēda. Datur habenti ius ducēdi aquā a cannali vel castello qđ est diminutiuū a canna ad irrigādū. vide Spec. vbi supra. Qui dicit hoc interdictū haberi z bene. ff. de aq̄ quotidi. z esti. l. j. z. §. ait p̄tor. ij. De quo dic vt ibi. z in. iij. §. z se. vsq; ad fi. l. vbi ō. hoc interdictū necessario ꝓpositū est. Nā supiora īterdicta ad eos ptinent qui a capite ducūt z̄lo ducit interdictū dari. i. ex eo receptac'o qđ aquā publicā suscipit idq; a p̄ncipe cōcedit. alij nulli ꝓpetit aque gustāde. vīō ibi pulcrum tex.

Interdictū de arboribꝫ cedēdis. Dat cōtra hos qui habent arbores quarū folia pendent sup edificia vicinoꝝ vl' agrū. ita q̄ eis damnū inferant. z ꝑsulit eis q̄ hmōi arbores succidāt z ligna tollāt z eos deglobent a terra vsq; ad. xv. pedes. Idem est si p rādices minat ꝑiculum. vt. l. j. C. de interdic. Et hoc interdictū phibitoriū est. Si aut̄ arbores edibꝫ alienis impendeant. vtrū totas iubeat p̄tor adimi. an ꝓ id solum qđ supra extiterit. Rutili⁹ ait a stipite excidendas. idq; pleriscq; videt verius. Et nisi adimeret dñs arborē. Labeo ait p̄mitti ei cui arbor officit si velit succidere eam. ligna q; curtare. vt est tex. in. j. l. §. hoc interdictum ff. eo. ti. vbi subdit in. §. se. Arboris appellatione etiā vites ptinētur. Nō solū aūt dño ediū. sed etiā q̄ vsufructū habet ꝓpetit ß interdictū. vt ibidē.

Interdictuz de cloacis p̄uatis reficiendis. Si volēs ꝺs suā cloacā p̄uatam vl' etiam publicā vel fistulas vel meatus reficere vl' purgare vel de nouo facere ab alio phibet tunc puisum ei est de interdicto ō cloacis. qđ est iterdictū publice deputatū z p̄uatū de p̄uatis cloacis. z est phibitoriū. Etiā est aliud restitutoriū. s. qđ dat ꝑtra mittentē in cloacā meā vl' publicā. vel qđ īmissuz in cloacā impedit. vl' quo iubet auferri qđ īmissum est. vt. ff. de cloacis. l. j. §. j. z. §. deinde. z. §. cloace. l. fi. eo. ti. z Spe. ibidez. §. porro. vide supra Cloaca.

Interdictū de aq̄ pluuiali arcēda vel de aq̄ pluuia. imo nō est interdictū. sed actio ciuilis descendēs ex lege. xij. tabularū. vt. ff. de aqua plu. arcen. l. si vsufruct⁹. vbi notatur sup §. legitima. vbi allegat. l. labeo. ff. de testa. lib. Et dicit ibi tex. sed et si fructuari⁹ op⁹ fecerit p qđ aq̄ pluuia alicui noceat. erit ꝗdez actio legitima cū dño ꝑrietat̄. an ꝓ etiā vtil' in fructuariū actio aq̄ pluuie arcē de sit danda quesitum est z magz̄ est vt dicat. supple dicendū. Si ergo facis aliqđ opus in fundo tuo ꝓpter qđ aqua pluuial' nocere potest fundo vicini tui datur cōtra te actio pluuie arcende per quam tuis expensis opus teneris destruere z damnuz contingens emendare Si ꝓ possideas opus ab alio factum teneris patientiaz p̄stare

vt destruatur. argu. l. j. ꝛ. ij. §. iij. i fine. et. l. si tertius colon⁹. §. celsus scribit. ꝑ. si q̃dez alius. ff. eo. ti. ꝛ Specu. ibidē. Et dic̃ Ulpian⁹ in. l. j. in pn̄. ff. e. aquā pluuiaz dicim⁹ que de celo cadit. ꝛ q̃ imbre excrescit siue p se hec aqua celestis noceat siue cū alia mixta sit. Et sequit ibi statim Nec aũt actio locum habet in damno nōdum facto ope. tñ iam facto ex q̃ damnū timet. toties locum habet totiens manufacto ope agro aq̃ no/citura est cuz quis manufecerit quo aliter flueret q̃ natura solet. si forte mutando eaz aut maiorē fecerit. aut citiorē. vel rapidio/rem aut vehemētiorē. aut si ꝓximendo re dundare fecerit eā. nā si natura aqua nocz ea actōe nō ꝓtinet. ꝛ in ea. l. ōr de eo ope qō agri colendi cā aratro fit. Quint⁹ muti⁹ ait nō ꝓpetere hāc actionē.

Interdictū de fonte est qō dat ei q̃ duxit aq̃ quā de fonte hoc anno. nec vi nec claz nec p̄cario de alterius fonte. vt. ff. e. ti. l. j. i pn̄. vel lacu. puteo. piscina. fossa. stagno. Hoc interdictū ꝓponit ei q̃ fontanea aqua vti phibetur. siue haurire. siue pec⁹ ad eā ꝓpulsare. vt. l. vnica. palle. in pn̄. Et de istis oib⁹ seruitutib⁹ dat hoc interdictū. Si tñ ꝑpetua sit cā. vt colligit ex. §. j. d. l. vnice. ꝛ. §. hoc interdictū de cisterna in ver. deniq̃ a cōtrario sensu. Nō aũt dat scissoria actio. vt. §. h interdictū. vbi dicit q̃ de cisterna nō cōpetit. nā cisterna nō habet ꝑpetuam cām. nec viuā habet aquā. a quo apparet i his exigēdum vt viua aqua sit. Cisterne aũt ymbribus ꝓcipiunt. Cetera vide. d. l. vnica. ff. de fonte. vbi ōr in fine. l. ō lacu. puteo. piscina reficiendū purgandū interdictū cōpetit. ꝛ omnib⁹ p̄sonis datur quibus illō de aqua estiua.

Interdictū fraudatoriū est quo tutoris creditor pupillo teneť. vt si eū cōsilio fraudis ꝑticipasse ꝓstabit vt fraudareť. de hoc interdicto habeť. ff. de solu. l. pupilli circa pn̄ci. Hoc interdicto teneť q̃ fraudē ꝑticipando emit a creditore q̃ nō sit soluēdo. meli⁹ forte diceret a debitore.

Interdictū de glande legenda. vl̃ alios fructus datur ei cuius glans vel alius fruct⁹ in fundū alienū ceciderit. vt. l. vnica. ff. eo. ti. vt singl'o tertio die legere ꝛ exportare liceat. Et glādis noīe oēs fruct⁹ cōtinenť. vt ōr in fi. eiusdē. l. vnice.

Interdictū de itinere actuq̃ ꝑuato restituendo ꝓhibitoriū ad tuēdas tantūmō rusticas seruitutes dat ꝓtor ꝓhibētes aliquem vti seruitute sua. vt. ff. e. ti. l. j. §. j. ꝛ datur cōfessoria ꝓtor negantē seruitutē. vt. l. si forte. §. sciendū. ff. si ser. vendice. Et etiā aduersus eū qui aliū iniuste ꝓhibet sua vti seruitute. imo etiā tunc dat ꝓfessoria. vt. d. §. scindū. l. ꝑallegate. vñ dat mihi. q̃ in itinere actu vel via ꝑuata vsus sum hoc anno triginta dieb⁹. nō vi. nō clā. nō ꝑcario. vt. ff. e. ti. l. j. §. hoc ītердicto. ꝛ hoc si fuerit iure seruitutis. alias sec⁹. vt. ff. de aqua plu. arcen. l. j. in fi. et ideo a te nō debeo ꝓhiberi q̃ minꝰ vtar interim. vel tāto tpe quo aduseq̃ deseruitute ꝓstet. Ait enī ꝓtor q̃ itinere actuq̃ ꝑuato ō quo agit hoc anno. ꝛ nec vi. nec clā nec ꝑcario ad aduersarium vsus est quo minus ita vtatur vim fieri veto. vt. ff. eo. tit. l. j. in pn̄.

Interdictū de libero homīe exhibendo cōpetit vnicuiq̃ de populo ad petēdū i publicū hominē liberū ꝓtra ꝛ aduersus eum q̃ liberum hominē inuitū captum dolo malo detinet in seruitute. Et ꝓponit hoc interdictū tuende libertatis cā. videlicz ne homines liberi retineanť a quoquā ꝑ exhibitione faciēda vt homo ꝓducať in publicū Et tangendi ꝛ videndi omnis facultas ꝑbeatur. Et exhibere est extra secretū habere. vt. ff. eo. ti. l. iij. §. ait ꝓtor. Hoc etiā interdictū ꝓpetit aduersus absentē. vt. l. palle. §. j. Et a quocūq̃ hoc interdictū ꝓponi potest q̃ cuilibet de populo ꝓpetit. ꝛ cuiuslibz interest ne hoc fiat. Nemo etiam ꝓhibendus est libertati fauere vt ea. l. §. hoc interdictū j. ꝛ nihilomin⁹ lex facit accusari. vt. e. ti. l. in pn̄. vbi tex. inq̃t. Quē libeq̃ dolo malo retines exhibeas. et. ff. ad. l. faui. de pla. l. ū stātim. §. finali. ꝛ C. de eden. l. si fratrē.

Interdictū de liberis exhibendis seu deducendis dat patrib⁹ vl̃ parētib⁹ ꝫ eos qui liberos vl̃ nepotes in potestate eoꝝ existentes sine eoꝝ voluntate detinēt. vñ. l. j. ff. eo. ti. ait ꝓtor Qui que ue in potestate lutū. ti/tū est. Si is ea ve apud te est. Dolo ve malo tuo factū est q̃ minus apud te esset ita eū eam ve exhibeas. Hoc interdictū et illō de ꝓtore deducēda nō soluz sunt exhibitoria. sed etiaz deductoria seu deductiua. quia ꝑ ea ꝓtor ꝛ liberi nō tm̄ exhibenť. sed etiā deducunť. vt. ff. e. ti. l. iij. §. j. Et de interdicto de ꝓtore postea dicet.

Interdictū de migrando datur inq̄lino. vt ipse libere cum rebꝫ suis possit de habitatō ne migrare. si tamē locatori satis faciat. et ō pensiōe totius tpis. ut. ff. eo. ti. l. j. §. si pēsio. Et de damno si qō in domo cōducta dederit. Sed etiā gratuito inq̄lino dar. colono aūt nō dar. vt. ff. eo. ti. l. j. §. j. sed alias ei iuxta ordinē iudicis subuenirī si velit nō dico migrare. sed colonariā post tēpus exactuꝫ derelinquere. Dicit em̄ ibi in tex. Hoc int/dictum ꝓponit inq̄lino q̄ soluta pēsiōe vult migrare. Nam colono nō ꝯpetit. cui etiaꝫ extra ordinē subueniri pōt. ergo infrequēs est hoc interdictū. si tamen gratuitā habet q̄s habitationē habet. hoc interdictū vtile ei cōpetit.

Interdictū de mortuo inferēdo habet locū vt q̄s nō ꝓhibeat mortuū inferre ꝛ sepelire quo licet ei inferre ꝛ sepelire. vt. ff. eo. titu. l. j. in ꝓncipio. vt si via ꝓhibeat vel sepulchꝫ edificare vel lapides ad edificandū ꝑ fundū ducere vt. ff. e. ti. l. j. §. pōt. ait. ꝛ. §. si iter mihi. §. vim habere. ꝛ. §. fina. ꝛc̄.

Interdictū mom̄tanee possessiōis ē q̄ agit ō possessiōe retinēda sicut vti possidetis. vt ff. vti possid. l. j. §. j. et vtrobi. de quibꝫ infra dicet. vl̄ quo agitur de possessiōe adipiscēda. vt. ff. quorū bonorū. l. j. §. j. vt est quorū bonorū. quoꝫ legatoꝫ. vl̄ quo agit de possessione recuperanda. vt vnde vi. ff. eo. tit. §. j. Et dicunt mom̄tanee possessiones. quia licet obtineat aliq̄s in possessione. tū continuo elapso mom̄to succūbere poterit i iudicio ꝓprietatis. vt. C. si de mom̄. possessio. fuerit appel. l. j. Et q̄ hec sint interdicta momētanee possessionis. dic vt nota. C. q̄ legit. ꝑso. habēt in iudicio stand. l. momētanee. Et naturā illoꝫ predictoꝫ ꝓsequere. vt notatur in ca. pastoralis. de cau. poss. ꝛ ꝓpri. ꝛ instit. de interdictis ꝑ totū. put etiā supra dictū est in ꝓncipio de interdictis. Hoc aūt interdicto pōt q̄libet minor. ꝛ si impubes sit etiā sine tutore vti. vt. ff. vnde vi. le. j. §. si filius.

Interdictū ne q̄d i loco sacro fiat. Et seq̄ntia oīa hmōi dar. cuilibet ex populo ad exhibēdū ne fiat. ꝓtra quā ꝓhibitionē si q̄d factū fuerit interdicto quod vi aut clā suis sumptibꝫ. vel. destruere cogēt omne quod factū fuerit. aut in pristinū statuꝫ reducere vel reddere tenet. vt. ff. ne q̄d in loco publi eo. l. ij. §. ait pōr ꝙ in via. Hoc aūt verus ē de hoc q̄ ipse fecit vel fieri mādauit. alias secus esset. vt. ff. q̄ vi aut clā. l. alios. vbi ħ interdicta locū habeant significatio noīm ipsoꝝ denotat. vt pupillaris actio est qua ius pupilli tuet. vt. ff. ō pupilla. acti. l. j. Et dic vt ibi i rubrica. Et. ff. de iurisdi. om. iu. l. si quis illō. Et dar. etiā ad interesse. vt. ff ne q̄d in loco pub. l. j. §. j.

Interdictū ne quid fiat i loco sacro ptz. Et q̄ ait pōr. Ne q̄d in loco sacro fiat nō ad hoc ꝓtinet quod ornamēti causa fit. sed de formitatis causa vel incōmodi est. vt. l. j. §. q̄ ait pōr. ff. e. titu. vbi etiā. l. ij. dicit. i muris idemq̄ portis ꝛ alīs sacris locis aliq̄d facere ex quo dānū aut incōmodū irrogef nō ꝓmittit.

Interdictū ne quid fiat i loco religioso. pa/set simil'r.

Interdictū ne quid fiat in loco publico vel itinere. Hoc interdictū ꝓhibitoriū est. Et tam publicis vtilitatibꝫ q̄ ꝓuatorū per ħ ꝓspicit. Loca em̄ publica vtiq̄ ꝓuatorū vsibꝫ deseruiūt iure scripto ciuitatis vt. l. j. §. j. ff. eo. ti. vbi sequit publicū locū Labeo diffinit. vt ad areas. ad īsulas. ad agros. vias publicas. itineraq̄ publica.

Hoc aūt interdictū ad ea loca que sunt i fisci patrimonio nō ꝓtinet. In bis em̄ neq̄ facere q̄q̄ nec ꝓhibere ꝓuatus pōt. Res em̄ fiscales q̄si ꝓprie ꝛ ꝑuate principis sunt Si q̄s ergo in bis aliquid faciat nequaq̄ hoc interdictū locū habet. sed in hac ꝓtroversia p̄fecti eoꝝ iudices sunt. q̄ hoc interdictū ad ea loca ꝓtinet. q̄ publico vsui destinata sunt. vt. l. j. ꝑalle. §. ij. ꝛ. iij. De hoc vīd ibidē plura ea. l. ꝛ eo. ti.

Interdictū ne quid fiat in mari vl̄ flumine publico ripaue eius quo peius nauigarī aut in via publica quo peius ear. hoc interdictum dar ꝑpetuo oīb ꝛ in omnes habet cōdemnatōez in id quod actoris interest. vt. l. j. in fi. ff. de via publi. ꝛ itinere pub. reficiēdo Et si quid in ea factū esse dicat vbi lex secūda ponit ꝙ viam publicā populus nō vtēdo amittere nō pōt. ꝛ. l. fina. ōr. Qui viā publicā exarauerit ad munitionē eius solus ꝓpellit. Itē flumē a riuo i magnitudine est discernendū. aut existimatōe circūcolentiū. Itē fluminū quedaz sunt pennia quedā torrentia. pennia sunt que semp fluunt. torrens est q̄ ex hyeme fluit. ꝛ si aliq̄n in estate. Etiā ē flumē publicū. et flumē ꝓpri

uatū. z ripa q̄ oīa describunt in tex. et gl. in. l. j. ff. de flumi. z ne aliq̄d i flumīe ripaue ei⁹ fiat quo pei⁹ nauigaret.

Interdictū ne q̄d fiat in flumīe publico vt aliter fluat q̄z pri⁹ estate fluxit. id ē vt aq̄ fiat altior. depssior. rapidior. cuz incōmodo euellētiū. vt. ff. ne q̄d in flumi. pub. l. j. i pri. §. nō aūt omne.

Interdictū de noui opis nūciatōe datur ei q̄ phibet edificare post q̄z satz dederit. vt. ff. eo. ti. l. p̄tor ait. §. hoc aūt interdictū. Hā ꝫ interdictū ꝓpetit si in solo suo edificat. alit locū habet remissio. vt. ff. eo. ti. l. nō solū. §. sciendū. z tunc nō potest vltra edificare ni si cōstet eū habere ius edificandi. vt in. §. p alle. Hoc interdictū etiā dat in eum q̄ non satisfecit vt edificet. vt. ff. eo. ti. l. de pupil. §. si pluriū. z. §. meminisse Et tenet denūciare etiā si ius edificādi habet. vt ea. l. §. j. et. §. si is cui. Et si post edificauit totum suis sumptib⁹ tenet demoliri. vt. ff. co. ti. l. stipulatio. §. siue aūt. Et interdictū de no. oper. nūci. impator nomīat edictū. l. j. ff. eo. ti. vbi dicit. Hoc edictū remediū q̄z opis noui nūciationis aduersus futura opa inductū est nō aduersus p̄terita. hoc est aduersus ea q̄ nōdum sunt facta Hā si quid opis factum fuerit q̄d fieri nō debuit cessat edictum. de no. ope. nūcia. z erit transeūdū ad interdictū q̄d vi aut clam factuz erat vt restituat. Et hec nūciatio nō habet necessariā aditiōnē p̄toris. potest eā quis nūciare nouuz opus z si p̄retorē nō adierit. Itez potest fieri ꝓprio z alieno noīe et oīb⁹ dieb⁹. etiā aduersus absentes inuitos z ignorātes. z hec clare ponit tex. l. j. post p̄n. ff. e. ti. vbi subdit Opus nouū facere videt ꝓpter q̄d locū hz nūciatio. Qui aūt edificādo de nouo. aut detrahēdo aliquid p̄stinā faciem opis mutat. z hoc interdictū nō oīa opa ꝓplectitur sed ea sola q̄ solo ꝓiūcta sunt. quoz edificatio vel demolitio videt opus nouū cōtinere. ergo nō ptinet ad hoc edictū. Si quis i fundo alterius meteret. vl arborē succideret. vel vineā putaret. licet opus faceret. qz solū ad ea opa q̄ in solo fiūt ptinet. Hec locum habet si quis vet⁹ edificiuz fulciat. qz nō opus nouū facit sed veteri sustinēdo remediū adhibet. vt. l. j. p̄alle. §. opus nouuz cū sequētib⁹. Subdit Hūc videam⁹ q̄bus ex causis fiat hec nūciatio. z q̄ p̄sone nūcient z q̄b⁹ nūciet z sic q̄bus locis nunciatio fiat. z quis sit effectus nūciatōis. que p ordinē vide ibidem in dicta. l. p̄ma.

Interdictū de loco publico fruēdo est publice vtilitatis causa ꝓpositū. qz tuet vectigalia publica q̄ phibet q̄s vim facere ei socio ue eius qui cōduxit locū publicū fruēduz ab eo qui locandi ius habuit. quo min⁹ loco publico sibi frui liceat ex. l. locatōis vel ꝓductōis. vt hec habent in. l. j. §. j. z in p̄n. ff. de lo. po. fru.

Interdictū de p̄cario q̄d restitutoriū est. vt ff. eo. ti. l. ꝙ. §. j. dat ei q̄ p̄precario rogauit z p̄cario habet. imo etiā si nō rogauit dum tñ possidet. vt. ff. eo. ti. l. in rebus. §. j. z p totaz. l. p̄cariū videt rogare z habere si rogauit pse z habet p suo. vel si rogauit procurator suus. negocioz gestor z ipse ratū habet. vt. ff eo. ti. l. certe. §. j. dū tñ accipiat in p̄sonā suam ꝓtractū. aliter nō. vt. ff. de acqui. pos. l. possessio. §. fi. Dat etiā ꝛ eū q̄ dolo fecit. vt ff. de acquiren. possessio. l. si in infinitū. §. j. Et illud est regulare q̄d dolo desinēs possidere p possessore habeat. vt. ff. de peti. bereditat. l. etiā. §. item si quis dolo. z. ff. ō re. vē. l. qui restituere. z sic p possessore habet. de regu. iu. in rubri. li. vj. si nō sit prim⁹ pubertati. quia tunc sicut q̄libet maior tenetur ō dolo z lata culpa. vt. ff. cōmoda. l. iij. in p̄n. alias secus. vt. ff. de re. ven. l. q̄ infans. z in pupillū qui rogauit p̄cariū sine tutoris auctoritate. Et q̄d sit p̄cariū Reḡre loco suo. imo dic vt legit. ff. ō preca. l. j. vbi stricte accipit ꝑm Accur. z C. de presc̄ꝑ. xxx. an. le. ij. ubi large capit.

Interdictū q̄d vi aut claz dat aduersus eū qui in loco alterius aliq̄d op⁹ ꝓstruxit vel destruxit. dū tñ sit factum in solo. ff. e. titu. l. j. §. hoc interdictū. Et etiā si vi. id est. p violentiā. aut clam. id est occulte sine notificatione alteri facta fecit cū timeret ne si sciret sibi phiberet vt. ff. e. ti. l. j. Cōpellit aut p hoc interdictū q̄ destruxit suis sumptib⁹ reponere in p̄stinū statū. vel q̄d ꝓstruxit deponere. idem si alteri māda sset op⁹ fieri qz ego teneoz ad opus destruendū z ad impensas. ff. eo. ti. l. aut qui aliter. §. hec ꝓba. Si tamē alius fecit z ego possideo. tūc teneoz ad patientiā p̄stādā. vt opus tollat. ff. eo. l. fi. §. alius in p̄ncipio. Et est hoc interdictū restitutoriū p q̄d occursum ē calliditati eoz q̄ vi aut claz q̄dā moliunt z destruant. Iubent eā restituere ea z pauz re-

fert. vtq; ius faciendi habuerit. aut nō Si/ue eñ ius habuerit siue nō. tñ tenet interdi/cto hoc. qui vi aut clā fecit. Tueri eñ ius suū ꝺbuit nō iniuriā ꝓmittere. vt. l. j. §. j. ff. qꝺ vi aut clam. z sequēti. §. hoc interdictū ad ea sola opera ptinet q̄cūq; in solo vi aut clā fiūt z infra vi factū. Quint⁹ muti⁹ scrip/sit. Si ꝯ quē ꝺs phibeā. fecerit. Et placet hec diffinitō Ulpiano pedio. z Pōponio vtibidē ꝺr. Sed Arestotiles ait. Eū vim facere q̄ sciens se phibitū p vim molitus ē ne phiberi possit. Et idē sentit Labeo ibi/dē. sed. l. iij. §. fi. eo. titlo. Clā facere Lassi/nus scribit Eū qui celauit aduersario. nec ei denūciauit si mō timuit ei⁹ ꝓtroversiam. aut debuit timere. Idem Arestotiles pu/tat. eū quoq; clā facere q̄ celandi animum hz ei quē phibiturū nō se intellexit. z id ex/timare debet se phibiturū iri.

Interdictū quoq; bonoꝝ a pīore inuentus est. z ꝺat filio emācipato aduersus beredē vl' possessorē. vel ꝯ illū qui p herede vl' pos/sessore possidet ad vniuersa bona adipiscē/da nō ad singl'as res. Et cū sit quoddā di/rectū. z quoddā vtile. Directū ꝺat ei qui ē bonoꝝ possessor. Utile ꝺat ei qui succedit iure ciuili ex testamēto vl' ab intestato. Et est hoc interdictū restitutoriū z adipiscen/de possessionis. ff. quoꝝ bonoꝝ. l. j. §. h̄ iter dictū. Tūt ergo interdictoꝝ quedā recu perā de possessiōis. q̄dam retinende. z q̄dā adipiscēde. vt supra in p̄ncipio p̄missum ē z hic describunt.

Interdictū quoq; legatoꝝ ꝓpetit heredi ad repetendū legata q̄ sine volūtate eius lega tarius occupauit. repetit itaq; heres vt de ducat falcidiā. aliq̄n si repeteret statiz repe titur⁹ exceptōne doli poterit remoueri. Et hoc interdictū vulgo sic appellat. Et tē etiā adipiscēde possessiōis. l. j. in p̄nci. ff. quo. le ga. Et q̄ nō restituit id qꝺ interest debet cō demnari. vt. l. finali. §. ex hoc iuterdicto. ff. eo. ti.

Interdictū de riuis est vtilissimū. qz riuos. spec⁹. z sepia reficere z purgare p̄ior aq̄ du cēde cā ꝓmittit. ꝺū tñ nō aliter aquā ducat q̄s p̄ore estate fluxit. vt. l. j. in p̄n. ff. de riuis. Et sequit in. §. secūdo. Riuus ē loc⁹ p lōgi tudinez depressus quo aqua decurrat. cui nomē est grecū. Specus aūt est loc⁹ i q̄ de/spicit. inde spelunce sunt dicte. Et dicit ibi glosa. Specus est locus altus a terra edi/ficatus ex q̄ ducit aqua. ff. eo. ti. l. seruꝰ aūt Sed q̄nq; ponit p fossa qua recipit z colli git aqua. Et in auctoriꝫ ponit p loco vm broso z tenebroso ꝑm Azo. sed ꝑm Vugui tionē dicit spec⁹ esse fouea habens vndiq; locū eminentiorē vñ possit pspici aqua in fundo collecta. vt. ff. de aqua pluuia. arcē. l. supra iter alienū. Et capit p subterraneo meatu. l. seruius. in p̄nci. z. §. j. eo. titu. De pta ꝙo q̄ ad incile opponunt aq̄ deriuande ꝓpellēde lignea vl' lapidea siue de alia qua libet materia. vt. ff. de riuis. l. j. §. ait p̄tor Et subdit tex. incile ē loc⁹ exp̄ssus ad lat⁹ flumi nis ex eo dict⁹ q; incidat.

Interdictū de superficiebus. qꝺ etiā actō nū cupat ponit ꝺupler exēpluz interdicti vti possidetis. Tuet itaq; p̄tor eū qui superfici petit z defendit veluti vti possidetis inter/dicto. Et oīa que in vti possidetis interdi/cto seruant. hic quoq; seruabunt. vt. le. j. §. ponit. ff. de superficie. vbi etiā i. l. ij. ꝺr. superfi ciarias edes appellam⁹ q̄ in ꝺducto solo po site sunt. q̄q; p̄victas z ciuili z naturali iure eius est cui⁹ z solū.

Interdictū saluianū cōpetit ꝺño fundi ad uersus colonū in sua domo habitantem. z eius heredes de reb⁹ coloni tacite pignora tis p̄ mercedib⁹ quas colon⁹ in fundū itu/lit. vt. l. j. ff. eo. titu. vbi tex. inq̄t. Si colon⁹ ancillaz in fundū pignoris noīe induxerit z eā vendiderit q̄apud emptorē ex ea natū est ei⁹ apprehēdendi gratia vtile interdictū reddi oportet. nā vtile ꝺat ei ꝓtra extraneū possessorē p adipiscēda possessiōe que tacite locatori sunt obligata. Differūt aūt iter dictū saluianū. z actio seruiana. quia intē/tās actionē seruianā ad rē sibi obligatā re/stituendā debet pbare hmōi rem in bonis coloni fuisse eo tpe quo res fuit illata. Hz hoc nō est necessariū in iterdicto saluiano imo sufficit pbare talē rem fuisse illatā. ita dicit glo. in. §. itē seruiana. insti. de actio. q̄ in seruiana oportet q̄ creditor pbet ꝺ reb⁹ fuisse ꝺñi tpe obligationis. sed in saluiano sufficit q̄ pbet eum possediſſe. nam oīa ibi īposita ab ipso colono tacite sunt ꝺño fun di obligata.

Interdictū de sepulchro edificādo locū hz vt quis nō phibeat edificare sepulchruz q̄ licet mortuū iferre. z. ff. de sepul. edi. z mor. inse totum.

Interdictum ꝺ tabulis exhibēdis ꝺat oīb⁹

In

quibus aliqd est ascriptū in tabulis. vl pu re. vel in die. vel sub ꝺdicione. siue sint here des. siue legatarij. siue cōmissarij. Et perti net hoc interdictū nō tm ad testamti tabu las. verūetiā ad oīa que ad cām testamenti ptinent. scz codicillos. vt. l j. §. hoc interdi ctū. ff. de tabu. exhi.

Interdictū de ripa munienda merito ꝓposi tū fuit. nā ripas fluminū publicoꝝ refice re z munire vtilissimū est. ne ob id omissuz nauigatio deterioꝛ fiat. vt in. l. vnica. §. j. ꝺ rip. munie. z sequit in. §. ij. Et hoc interdi cto expssum est vt dāni infecti in annos de cem viri boni arbitrat vl caueat vl satisde tur. dabit aūt satis vicinis Et i fine dic tex t⁹. Illud notandū est q ripe. lac⁹. fosse. sta gni muniendi. nihil ptoꝛ caueret. Sed idē erit obseruandū qꝺ in ripa fluminis muni enda.

Interdictū vt in flumine publico nauigare liceat est q̄ pspicit ne q̄s in flumie publico nauigare. nauim ratem ve agere vl in ripa onerare phibeat. Sed vt p lacū. fossaz. sta gnū publicū nauigare liceat. vt. l. vnica. §. j. in pnci. ff. eo. ti. vbi subdit Ulpian⁹ La cus est q̄ ppetuā habet aquaz. Stagnū est qꝺ tpalem ꝓtinet aquā ibidez stagnantē. q̄ q̄dē aq̄ plerūq; hyeme colligit. Fossa ē re ceptaculū aq̄ manufactū. Pūt aūt hec esse publica. z nō publica plane. q̄ lacū vel. sta gnū ꝺduxit si piscari phibeat vtile interdi ctū ꝓpetere. Sabin⁹ ꝓsentit z Labeo. ergo si a municipibꝫ ꝺductū hz. eq̄ssimū erit ob vectigalis fauoꝛē eū tueri. vt. l. vnica. pall. ff. vt in flu. pub. naui. lice.

Interdictū vñ vi locū habet cū quis possessionē soli p vim amisit. et dat directe cōtra deiectoꝛē illi q̄ vi de possessione alicui⁹ rei i mobilis deiectus est sine oī causa vt restitu atur possessio de q̄ deiectus est z oīa ablata. imo dato q ibidē essent aliq̄ que penes vi olētū fuerint mortua. vl aliq̄ res q̄ casu foꝛ tuito pierūt. nō ꝓpter hoc liberabit. sed i to tū ꝺdemnabit ad earū estimationē. qz nec mortalis. nec foꝛtuitus casus liberat deie ctoꝛē. Dicit em. l. j. C. vñ vi. Recte possiden ti ad defendēdā possessionē quā sine vicio supplemaximo tenebat culpate tutele mo deratiōe illatā vim ꝓpulsare licz. z ibi nota. z. ff. ꝺ vi z vi armata. l. j. §. vim vi. Quid sit vim vi repellere. eo. ti. l. iij. §. armis tertū Dicit q arma sunt oīa tela. fustes. lapides gladij. baste. framee z rumphee. Et est hoc interdictū annale. quia post annū nō tenet nisi q̄ntū puenit ad eum. Ex constitutione aut̄ grauⁱ tenet qui mihi feciss̄e detegitur vbi dolus phibet penniter z ignoꝛātia ex cusatur.

Interdictū de vi z vi armata cū interdicto vndevi dat z ponit ei q̄ deiectus est. Fuit em eq̄ssimū vi ꝺiecto subueniri. ergo ad re cupandū possessionē hoc interdictū inuē tum est. Ne q̄d em p vim amittat in legibꝫ pspicit publicoꝝ z puatoꝝ. necnō pstitutō nibꝫ pncipū. vt. l. j. ff. e. tit. §. Ē iterdictū. z. §. seq. vbi dicit. Hoc interdictū nō ad omnē vim ptinet. verū ad eos tm q̄ vi de possessi onibꝫ deiciunt. z ad solā atrocē vim. et ad eos q̄ de solo deiciunt. vel de re solo cohe renti. vl de edificio. etiā si a supficiaria ilu la q̄s ꝺiectus fuerit appaꝛet hoc interdictū locū habere. Sed ad res mobiles non pti net. vbi furti vl vi bo. rap. actio ꝓpetit. Le tera vide in. l. palle.

Interdictū vti possidetis locū habet in re bus immobilibꝫ. scz si ꝺ fundi vel edifi pos sessiōe ꝓtendit. insti. eo. ti. §. sed interdictū. Hā ibidē in. §. retinēde dicit. Et quia lōge cōmodius est poti⁹ possidere q̄ petere. ideo plerūq; et fere semp ingens exitit cōtentio de ipsa possessione. Habet etiā locū in icoꝛ poꝛalibꝫ vt in quasi possessione. z dat possi denti ciuiliter z naturaliter. Vl etiā quasi possidēti gratia retinēde possessiōis. z ꝓpo nit quotiēs inter litigatoꝛes ptētio est vtꝝ possideant. qz alteruter magis se posside re affirmat. Est aūt hoc nomē vti possidē tis ꝓprie ad imobilia accomodatū. qz soluz illa dicunt ꝓprie possideri. eo q̄ eis quis pe dibꝫ insistat. inde em appellata est possessio. vt. l. j. ff. de acq. pos.

Interdictū vtrobi. idē est cū interdicto vti possidetis. nisi q̄ in hoc differūt. quia illud locū habet cū questio ē de retinēda posses sione reꝝ mobiliū. vt. ff. vtrobi. l. vnica. §. Ē interdictū. Sed vti possidetis locum ha bet cū questio est ꝺ retinēda possessiōe reꝝ immobiliū. vt supꝛa dictū est. Et cōponit em Azo. z Accur. in glo. j. l. palle. ex vtrū z vbi. z ponit vbi pro apud. et vtrū pro quē. quasi dicat ptoꝛ. apud quē est res mobilis nec vi nec clā nec p̄cario ab aduersario tē poꝛe litis mote ei vim fieri veto. quo min⁹ eum inducatis. Rite cū hoc nomē vtrobi

est ad mobilia interdictū vl' attributū. Nā mobilia ꝓprie dicunt apud vel penes nos esse. Vñ Accur. in glo. vbi supra. q̄rit. q̄re diuersa nomia dant his interdictis. Et respondet. quia imobilia ꝓprie dicunt possideri. Nā possessio dicit quasi pedū positio. ergo merito dat eis vti possidet. qđ ad mobilia aptari nō potest. nisi hodie qñ abusiue mobilia dicunt possideri. Uel ꝑm alios dicit interdictū vtrobi ꝓpter verba solēnia olī in hoc a iudicio vel edicto reddita. scilicet vtrobi. id est vtrum ibi. vel ibi fuerit possessio vel alibi Et plures solēnitates circa ß que hodie nō sunt i vsu fuere Et ß interdicto ꝓtor iubet' induci eū in possessionē q̄ ex duob⁹ potior fuerit t p maiorē ptez anni possederit. ꝑm Accur. in glo. ſ. l. palle. ff. eo. ti.

Interdictū de vxore ducēda marito datur marito aduersus eū qui dolo eā obtinet sine voluntate mariti. licet ipsa volente. ff. eo. ti. l. ſ. Alia interdicta patent t exponuntur suis ꝓbis inclusis.

Interdictū t cessatio quō differāt. patz. q̄a p interdicta ꝓhibet' administratio sacramentoꝝ. paucis exceptis. qđ tñ nō fit per cessationē. in qua solū cessat a diuinoꝝ solennitate.

Interꝓtatio est multiplex. vt. c. ſ. ō postula. ꝓtela. no. Et quomō interꝓtatio fieri debz in obscuris. habet' de sponsa. ex litterſ. l. et. ff. de pac. l. veteribꝫ. Et vide glo. bonā i regula. cōtra eū. de reg. iur. li. vj. Que declarat si obscuritas apponit in vltimis voluntatibꝫ in q̄uētionibꝫ factis in iudicio. in cōfessionibꝫ. in tractatibꝫ. pactis vel sentētijs subdistinguēdo singula. Itē interꝓtatō iuris ꝓrogat rōne fauoris. vt si cui indultuz sit retinere bñficia vacantia in sua ecclesia. t fructus eoꝝ pcipe. extendit nomē beneficij q̄ interꝓtationē ad ꝓbendas t beneficia maiora. c. tua nobis. de ver. sig. Similiter si quis legat vina interꝓtamur t vasa vinaria legata. ff. de vi. tri. t ole. lega. l. si cui. ſ. si vinū. ff. de pe. le. l. ſ. ſ. vltimo. l. qui penu. t l. nanq̄. t quib⁹ legatis vinaria debent. ff. pen. leg. l. qui pactum. ſ. fi. Item ratiōe generalitatis cum quis obligat bona sua. futura bona intelligit obligare. C. q̄ res pig. interꝓtatio. vt in pcuratōe exigēda ne subiecti grauent. vt in. c. quāto. de cēſi. Itē vt ex actōis t auaricie nota vitet. de cēſi. ex parte. Itē odiꝫ rōne. vt cū decime laico ꝓcedūtur in feudū. c. cū in aplica de his q̄ fi. a p̄la. sine ꝓsen. capi.

Interlocutoria sentētia Reqre infra sentētia. Sed vtrū sentētia interlocutoria transeat in rem iudicatā. vide ca. cū cessante. de appel. Et sufficit eā esse scriptā in actis. licet nō ferat' in scriptis vt est glo. in ꝓbo interlocutiōes. c. quoniā ꝓtra. ō ꝓba. Et breuiter est oē verbū iudicis faciēs ad causaz. tē. vt no. in. c. cum olim. de testi. t in au. de litigio. ſ. ad excludēdas. coll'. vij. t. l. ſ. ff. de re iudi.

Intestatus ꝺr q̄ oīno nō fecit testamentuz. vl' si fecit nō rite. t postea rupit ex certa causis. vl' si ex isto testamēto nemo sit heres. institi de hered. q̄ ab intesta. defe. i ꝓn.

Intronisatio est alicui⁹ in suā dignitatē vel suū thronū introductio vl' inuestitura.

Inuestitura est alicuius in suū ius introductio Et est ꝓprie possessio. sed abusiue ꝺr in uestitura quādo dñs hastā vl' aliqđ corporeū ꝓrebet vasallo. dicēs se p hoc facere inuestiturā vt in li. feu. in titulo. q̄d sit iuestitu. olim aūt dicebat' de puisiōe q̄ impator per vrbē romanā iuestiuit archiepiscopos t epos per anulum t baculū. Require supra instituere.

In incertas regiones fundū diuidi. est i ptes indeterminatas diuidi.

Inuolare. i. furari a vola dictū. qđ manū significat. Unde. In modio rendi vir ē vola plene sciendi. id est. in modio opinionis vir est plena man⁹ sciētie.

Inualescere. i. valđ valere. t crescere t abū dare.

Inuentariū dicit libellus q̄daz in quo oīa bona hereditaria q̄ apud aliquē inueniuntur ꝓscribunt. t oīa in illo libello ꝓtinēt vt sciat quantū eo tēpore vl' die quo scribebatur in bonis suis ꝓtinebat. Et tutū ē heredi q̄ faciat. quia si fecerit vltra vires hereditatis nō potest onerari. si nō fecerit oībus legatarijs legata restituere oportet. et cogit'. etiaz si excedat vires t facultates hereditatis. Et iam potest fieri in alijs factis nedū in rebus hereditarijs Est etiā inuentariū quoddā genus instrumentoꝝ. Et licet per testes possit ꝓbari cōtrariū eius qđ in instrumento publico ꝓtinet. scz. quādo testes improbātes ipm in binario numero

excedūt numerū testiū cum tabellione sub scriptoꝝ. tabellione ꝓ duobus cōputato Debēt eīm in tot excedere quot ꝑ se facerēt plenā ꝓbationē. scz in duob. c. cū Johannes. de fi. instru. tamē inuentariū nō īꝓbatur per testes ꝓpter nimiā eius solennitatem. C. ar. tute. l. vlti. ꝛ Boff. de ꝓba. §. sz q̄rit. cum seq. no. in. l. fi. C. vñ legiti. De here de qui nō facit inuētariū. Breuiter nota q̄ inuentariū est scriptura quā heres inchoare debet infra tres dies post mortē testatoris. vel post q̄z scit se institutuz heredē. ꝛ ibi scribere oēs res defuncti sub testibus. eāq̄z ꝑficere infra q̄draginta dies. vl̄ infra ānū si res sint remote. ꝛ tūc nō tenebit credito/ribꝫ vltra illō qō inuentū fuerit in hereditate. Si aūt nō fecerit inuentariū tenet in solidum.

De Jo

Jota neutri generis. xv. dist. c. vlti. vbi scripta beati August. ꝛ aliozꝝ sctōꝝ patꝝ iubēt teneri vsq̄z ad vnū iota.

De Jp

Jpsa. de hoc relatiuo vide Jo. an. in q̄stiōe posita sup regula ꝓtra eum tē. in secundo articlo. de re. iur. li. vj.

De Jr

Jrregularitas est nota siue impedimētū canonicū ex facto siue de facto ꝓueniēs. q̄ q̄s ad eccl'iasticos ordines ꝓmoueri ꝛ iā ꝓmot9 in eis ministrare ꝓhibet. et degradari siue deponi q̄z meret. Vl̄ sic Est ꝯabilitas q̄dam canonica ꝑ quaz quis efficit inabilis ad ordines suscipiendū. Et dicit ab in. id ē nō. mutādo n. in r. ꝛ regula. quia nō potest exigere regulas ab apostol' ꝛ alīs summis pontificib.

Jrrogare id est inferre. vñ or. crimē vl̄ dānū irrogat infamiā vl̄ mortē. id est īfert. C. ex qui. cau. infa. irro. in rubrica.

Jronia est cum quis mīoza de se dic̄ q̄z sint Et iā est cū q̄d ꝑ derisionē. i. ꝓtrariū or. ꝛ sic est figura. de q̄ ꝛ mlt'is alīs vide glo. bona. c. fozꝝ. ō ꝓbo. signi.

Jrrepe. i. latēter inualescere

Jrenarche dicunt q̄ disciplīe publice ꝛ corrigēdis moribꝫ ꝑficiunt. vt milites qui vadūt ꝓquirere latrones. Et dicunt q̄ arcētes. Flam vl̄ qz ire sumēde īcubitozes publice ꝛ pacis. ꝛ q̄ etiā gerunt moñarchiā sm q̄ accipit. C. de irenarch. li. x.

De Jt

Jtaq̄z. no. Jo. calde. in ꝓmēto decre. p9 cessionē. de ꝓba.

Jter est ius eundi vel ambulādi homīs. siue homo eat solus. siue vehat sella vl̄ sella vel in equo vl̄ in quouis aīali. Deozsum ꝓ nō potest iumētū secum agere vel vehiculū ducere q̄ iter tm̄ habet. Vñq̄z tamē it dicit vulgariter ipm solū ꝑ qō iter vl̄ tramites vel calles transeunt ita q̄ qui actuz habet. habet ꝛ iter. id est cōmoditatē itineris. ꝛ nō ecōuerso. vide īfra de via. vt insti. de iui. in ꝓn.

Jterato q̄d importat. nota. Archidya. xj. q. iij. c. nō ꝓ.

Jterū. nota Bern. in. c. suq̄ nobis. de appella. in glo.

Jtem. hec dictio ex sua significatione significat adiectionē. cōiūctionē. seu ꝓtinuationē. de q̄ Bart. ff. de pub. ꝛ vecti. l. j. in ꝓnci. Est etiā repetitiua seu repetitiōis significatiua. repetit aūt illa q̄z repetitionē significare ꝓcludit quodlibet mediū ꝓbabile. ꝛ/bi gīa. testator dicit. lego Titio fūdū seyanū sub ꝓditione. Jtē funduz seyanū heres me9 dānas esto. intelligit sub eadē cōditione. vt. l. in repetēdis. ff. de lega. iij. ꝛ sumit significatū ex dictiōe itē. ꝛ ex oratiōe sequēte que est declaratiua p̄cedentis. Et idez dic in die vel in alia qualitate posita in oratōe p̄cedēti. quia repetit ꝛ in sequēti. Jtē ibi testator dicit. lego titio fundū seyanū sub cōditione. deposit ex interuallo dicit. Jtē fundum seyanū titio lego. hoc casu legatū valet. ꝛ videtur primū reuocatū. nec videt repetitio cōditionis. vt. l. nō ad ea. Jbi cum dicit si ꝓius sub ꝓditiōe. ff. de cōdi. ꝛ ōmō. quia hec disputatio debet addere et operari. qō nō fieret si cōditio repereret. ideo testator videt a cōditione recessisse ꝛ pure legare voluisse. Jtē ibi. testator pluribꝫ legatis factis filiū heredē instituit. ꝛ adiecit. q̄ si ipse filius absq̄z liberis decesserit. relinq̄ titio centū. Jtez relinquo titio domū. Jtē relinquo sempronio fundū. p̄dicta ꝓditio. si decesserit intelligit repetita in duob9 sequentibꝫ legatis. ꝛ sic obtinet ī tribꝫ p̄dictis legatis. q̄ sumit significatū ex legatis pure ꝓpus factis ꝛ ex significato cōditionis

Ju

Nam ex conditiõe significat q̃ testator nõ vult plus grauare filiũ si nupserit. sed vult grauare in sequẽtibus sub illa ꝯditõe. si decesserit. facit. l. si ita scriptum. ff. de libe. et posth.

Itinerarche dicunt itinerꝫ custodes. a verbo eo. is. et archos grece. i. ꝓnceps latine. ℔ nomẽ trahẽtes. qz ad puniciã tutelã ꝑ singula loca pacis et q̃etis faciũt stare custodiam. l. j. C. de custo. ro.

De Ju

Judei dicunt qui moysaicã legẽ ad litterã imitantes tenẽt. circũcidẽdo. et alia legalia faciẽdo. Et dicunt a noĩe dignioris tribꝰ. scz iude. q̃ inter alias tribꝰ bellicosior erat. Et in bellis ꝓmã aciẽ et regni vel regis ꝑ/ uilegiũ obtinebat. cũ quibꝰ xp̃iani non debẽt mãducare nec bibere. nec balneari aut medicinã eorũ ꝓcipe. xxviij. q. j. nullus. et. c. se. et dicit Bart. bzix. cũ eis loquimur. Rõ. quia maior familiaritas ẽ in cibis q̃ ĩ colloquio. et facilius q̃s decipit inter epulas. xxij. q. iij. vnusquisq;. Dãt em̃ nobis eãdẽ retributionẽ quã dat mus in pera. ꝑes in gremio. ignis in sinu. c. et si iude⁹. de iude. et sarr. Ite iude⁹ nõ ꝑt esse doctor neq; tabellio. l. fi. C. de iude. l. generaliter. §. eos q̃ iudaicã. ff. de decurio. liij. di. nulla. Sed q̃d de eo qui fact⁹ ẽ xp̃ian⁹. videt admittẽd⁹. quia cessante cã rẽ. Lodo. de roma in singularibus suis dicit ꝓtrariũ. Hã ter. est ꝑm veritintellectũ glo. in. c. cõstitutit. xvij. q. iij. licet sint neophiti. i. nouiter facti xp̃iani. phibẽt ab officijs ecclesiasticis. ergo et a tpalibꝰ. sed nõ sequit. quia alia est ratio ĩ vno q̃ ĩ alio. Sed diceres quare iudei puniunt. cũ xp̃s oĩno passur⁹ erat. Do. in. c. relegẽtes. xxiij. q. v. qz nõ fecerũt ad finẽ boni. scz cã vindicte et inuidie.

Judex dz quasi ius dicẽs ꝑt⁹ siue q̃d in iure disceptet. Jure aut disceptare. ẽ iuste iudicare. Nõ est ergo iudex. s. bon⁹. si nõ est ĩ eo iusticia. vt in. c. fin⁹. §. in oi quoq; negocio. de ꝓbo. sig. Et iudex est q̃ ex iurisdictõe negocia aut sibi delegata et ꝓmissa⁹ dz supcausas litigioꝝ vel litigatorũ ꝓgnoscendi. Et qui ex ꝓpria iurisdictiõe illud habet dz iudex ordinarius. sed q̃ ex delegata dz delegatus extraordinari⁹.

Judex ordinari⁹ ẽ ille q̃ hz ptãtẽ iudicãdi a se iure suo hocipso q̃ est talis. vt cẽs baliuus. ꝑses puincie. et ꝓsules.

Judex delegat⁹ ẽ ille q̃ hz ptãtem de cã aliã cognoscẽdi ab alio sibi ꝓmissã. q̃ etiã dz iudex extraordinarius.

Judex ꝓpetẽs dz q̃ causę iurisdictionem hz cũ exercitio dato qđ ꝑ exceptõez possit elidi. siue exceptio ꝓtingat psonã. vt qz suspectus. siue iurisdictionẽ. vt qz rescriptũ surrepticiũ. vt est glo. ĩ cle. cũ lite. vt lite pẽdẽ.

Judex incõpetẽs est in quẽ licz ꝓsenserim⁹ vl̃ qz ipse nullã iurisdictionẽ habebat. vel qz interuenit error in adducẽdo vel adeũdo ipm. vel quia vi ꝓpulsus sum ĩ eum cõsentire.

Judex ꝓmissari⁹. Re. supra arbiter.

Judices pedanei dicunt illi quorũ officiuz ẽ de minutis causis et ĩfimis ꝓgnoscere. et iutilibꝰ vl̃ vilibꝰ. lz sint ordiarij. Et dicũt a pede q̃ ẽ extrema ps corpis. Maiores ꝙ causas debẽt et tenent maioribꝰ referre. cũ ipsi ꝑ se ñ pñt ẽmiare. C. de peda. iudi. l. ij.

Judices cartularij erãt olim q̃ ab impatore ꝓuilegiati erãt. vt q̃ vellent coram eis litigare possent. sed ipi nõ poterãt cogere aliquẽ ad litigãdũ coram eis. Et dicunt etiã hodie iudices ordinarij creati a comite palatino q̃ nõ habent administratõnez nisi habitu. vt no. in. l. j. ff. de iudi. et. l. fi. C. vbi et apd q̃s rest magẽ. fit.

Judices domestici. Regre sup domestici et assessores.

Judicẽ delegare ẽ vice sua aliũ de cã ꝓcuratorũ ꝓstituere Et nota q̃ iudex dz esse bon⁹ et ꝙis. ideo qz sic ml̃ier impgnata est ꝙis et tarda ĩ eũdo. sic iudex tardo passu ire dz morigerate et ñ currere vt ribald⁹. Etiã iudex dz esse bon⁹. iõ qz dz iudicare gratis Nõ em̃ licz vẽdere iustũ iudiciũ. etiã secla re. Põt tñ si indiget expẽsas moderatas petere et recipe. de vi. et bo. cle. cũ ab oĩ. et xiij. q. v. nõ sane. Nõ iõo dz iudex vẽdere iustũ iudiciũ. et testes vez testimoniũ. qz vendit aduocat⁹ iustũ patrociniũ. et iurisp it⁹ vez consilium. Et subdit ratio ibi Illi em̃ iter vtrãq; ptem ad eram̃ adhibent. isti ex vna pte ꝓsistunt. Nemo tñ de suis cogitur facere beneficiũ. xj. q. iij. non liceat. et. x. q. ij. ꝑcarie. Et sic iudex potest opas locare. et ĩ dandis ꝓsilijs que sine labore plegendo libroꝝ allegationes querendo fieri non pñt aliq̃d recipere potest vt modica exenia que inter lucra non cõputantur. vt. l. solet. §. vl. ff. de

offi.pcō. Hec debēt illa exenia in anno cē/tum aureos excedere.l.ea.in fi.ff.ad.le'.iul'. repetun.ꝛ hoc maxime de iudice delegato Sed iudex ordinarius nō potest petere ex pensas.cū sint ei certi reddit⁹ ꝓstituti.xxiij. q.j.militare. Et iudex in causis decidēdis debet seq̄ cōmunē opinionē.nō singularez alicui⁹ doctoris.l.q̄ solidū.§.etiā.ff.ō lega. ij. vbi si sequit cōmunē opinionē etiā si ma le iudicauerit excusabit in sindicatu. insti. de obliga.que ex q̄si delic.in ꝑn. Etiā iuris pitus ex ꝓbis senū rusticoꝝ argumentat l.si chorus.§.j.ff.de lega.j.

Judicium Hec dictio multipl'r significat. Primo mō idē est qđ casus fortuit⁹. vt di/cit.hoc de meo iudicio venit. Secūdo est discretio. vt dicēdo.in pueris nō est iudici um.facit insti.q̄. nō est pmi.face.testamen. §.pterea. Tertio est actio. vt cū dicit. iudi ciū familie herciscūde.ff.de iudi.l.in fami/lie. Quarto est vltima voluntas testatoris. Quinto est iudiciū vel sentētia iudicis. l.j. ff.de re iudi. Sexto ponit⁹ p examinatione vel deliberatōe. Septio p autoritate .lxij. di.c.ij. Octauo q̄nq̄ p pena.l.di.c.ꝛ pur/gabit. Nono capit⁹ p instantia vl' ordiatio/ne cause discutiēde in iure coraꝫ iudice.sic sumit⁹ in ti.de iudi.ꝛ in.l.ꝓperandū.§.j.C.ō iudi.ꝛ.ff.eo.titu.l.ꝓponebat Et ī hac signi/ficatione diffinit⁹ sic. Judiciū est act⁹ legiti/mus triū psonaꝝ.s.iudicꝫ.actoris.ꝛ rei.su/p eadē questione aut sup eodē iudicio ꝓtra/ctus.de ꝓbo.sig.forus.in glo. Et ōr iudi/ciū quasi iurisdictio ibidē. Et ſm Boffre. describit⁹ sicut arbitriū.exceptis his. Prīo q̄ iudiciū est de ciuili ꝛ criminali.sed arbi/triū est de ciuili tm̄. Secūdo q̄ iudicium necessario.arbitriū ꝯo volūtarie subit⁹.ꝛ p̄ inq̄sitio vocabat⁹. Unde ſm cardinalē Ju/diciū est inuestigatio quā ſm iurꝫ ordinez facit iudex p varios modos ad veritatē eli/ciendā.ꝛ elicitā custodiendā. vt.xxx.q.v.iu/dicantē oportet. Et q̄ ōr act⁹ triū psonarū intelligit⁹ vere vel ficte seu repūtative.qz in notoriis fama repūtat actorē.ꝛ fingit⁹ accu/sator. Jtē ſm Bof.iudiciū finit⁹ q̄ttuor mo/dis. Primo tpe.vt cause criminales biēnio. C.vt infra.cer.tē.cau.crimi.termi.p totuz. cetere triēnio.C.ō iudi.l.ꝓperandū. Secō/ sentētia.qz iudiciū finē accipit ex re iudica/ta.c.iudiciū.de re iudi. Tertio ꝓhibitione. Et q̄rto stat⁹ mutatōe.qz iudiciū soluit⁹ ve/

tante eo qui iudicare iussit.vl' eo q̄ mai⁹im periū in eadē iurisdictōne habet.vel si ipse iudex ciusdē imperij esse ceperit cui⁹ est qui iudicare iussit.ff.eo.ti.l.iudiciū.vide Boff. de offi.ordi.§.finit⁹.ꝛ hic in sū.de iudi. Jtē diffinit⁹. Est discussio cause coram iudice.pal le.ca.forus.ibi dū discutit⁹ iudiciū. Et no/ta q̄ ꝓprie añ lit.ꝓtest.nō est iudiciū.qz nul la cause discussio.l.j.C.eo.ti.ꝛ hoc respectu cause.nō añt respectu alioꝝ actuū iudicia liū.vt sunt examinatio ptiū.ꝛ cōfessio ꝛc.q̄ bñ fiūt añ lit.ꝓtest.imo qñq̄ iudiciū capit⁹ p eo qđ p̄cit seu p̄cedit sententiā. vt in ca. in iudicijs.ō reg.iu.li.vj. Et nō debet clau dicare iudiciū.ꝛ q̄liter ꝫ ꝓtingat.vide.c.cū inter.de excep.

Judiciū ꝓtradictoriū ōr si dicerē hoc cē cō/suetudinē.ꝛ tu aduersari⁹ meus diceres ñ esse ꝓsuetudinē.vt in.c.abbate.in glo.fi.de ꝓbo.sig. Et iudicio maioris standū ē gene raliter.nisi in casib⁹ in glo.sup ver.plures. c.pastoralis.de rescrip.

Judicia capitalia sūt q̄b⁹ caput eximit⁹ ci/uitate.morte vl' exilio.de his vide insti.de publi.iudi.in.§.publicoꝝ.

Judicia publica sunt de publicis causis.et dicunt⁹ q̄si populica.qz cuilibet de populo ꝓmissa est executio.vt ꝫ crimē lese maiesta/tis in q̄ o⁹ es de pl'o pñt accusare. Nūq̄ in diciū publicū ōr esse iudiciū qđ intendit⁹ crimīe.de ꝫ insti.de publi.iudi.in ꝑn.

Judicia priuata sunt q̄ ciuiliter tractant⁹ si ue intentant⁹. Jtē de multiplici iudicio scz auctoritatis.ministerij.approbatōis ꝛc.no ta Archidy.lv.di.ꝓcepta.ꝛ glo.sup regula in iudicijs.de reg.iurꝫ.li.vj.ꝛ tāgit aliqua/liter Archidy.ij.q.j.sicut.et ſm Antho.de butrio diuidit⁹ tripliciter.Prīo ratiōe ma/terie.secūdo rōne forme.tertio rōne q̄ntita tis. Uñ ratōe materie duplex est iudicium. aut tpale.aut spūale.vel aut ciuile aut cri/minale. Unde semp dicit⁹ iudiciū crimina le q̄n finis tendit ad ꝓmodū reipublice.vt fisci ꝛc.siue pena sit corpalis siue pecunia ria Sz ōr ciuile dū finis tendit ad cōmo/dū partis.glo.not.in.l.pretor.in prin.ff.de sepul.viol.ꝛ fuit opinio Innocē. in ca. q̄li ter ꝛ quādo.ij.de accu.ꝛ doc.in ca.j.ō iudi. Secundo ratiōe forme iterū duplex est iu diciū.scz ordinariū.ꝛ extraordinariū. Ter tio ratione quātitatꝫ duplex est.scz vniuer sale ⁊ generale.q̄ etiā differūt.de hoc plene

in.c.ij.de libel.obla. Itē iudiciū triplex reperit.primus inter sanguinē.secundū inter lepram.tertiū inter cām.vt in.c.p venerabilē.q fi.sint legiti. Et iudiciū hūanū q̄ttuor quertere solent.scz fauor.odiū.pmiū.timor.vt ca.j.de re iudi.libro.vj.t.j.q.iij.c. quattuor.

Iuramentū est affirmatio vl negatio sacre rei assertione vl attestatōe firmata ꝑm gof. vel adhibita religiōe ꝑm Placen.

Iuramētū assertoriū est cū iurat de p̄senti vel de p̄terito sic esse vl nō esse.fuisse vl nō fuisse. Sed iuramentū promissoriū est qñ iurat de futuro aliq̄d daturū vel factuꝝ. Aliqñ etiā iurat p execrationē. vt si hoc nō fecero hoc accidat mihi vl filiꝰ meus aut huiusmodi. Ponit ergo triplex iuramētū .scz promissoriū.assertoriū.t cōfirmatoriū ꝑm Hostiē.in sum.de iureiur. t Bar.in.l.si q̄s eo.ff.de fideiuss.t.xxij.q.ij.p totū. Et habet li.iij.senten.dis.xxxix. De p̄mo in.c.debito/res.c.quintauallis.t.c. veniēs. de iureiur. De secūdo in.c.fi.eo.ti. De tertio in.c.cum cōtingat eo.ti. Et iuramentū vergit sex modis iu peiorē etitū vt no. Archi.xxij.q.iij.si aliquē. Et debet iuramētū habere tres comites.s.veritatē.iudiciū.t iusticiam.ca.t si ꝑs.de iureiur. Et.c.aīaduertēdū .xxij.q.ij Et Jeremie.iiij vbi dr. Et iurabūt in veritate iusticia t iudicio. Et iuramētū nō extēdit ad illicitū mādatū.c.q̄ntauallis.t ca. veniēs.e.ti.imo p̄stās t recipiēs iuramētū ꝺ canones punit.vt no.in glo.ꝯ.pena.c.g̃uis. de cēsi.alias iuramētū ē seruandū nisi fiat in dispēdiū aīe vel p supiorē absolnat. c.si ꝯo.eo.ti.

Iuramentū calūnie ē cū q̄s iurat se bona fide t ñ aio calūniandi agere vl rndere .nec egisse vel rndisse.vñ. Illud iurat q̄ sibi lis iusta videt. Et si quer vez nō ificiet. Nil ꝓmittet nec falsa ꝓbatio det. Ut lis tardet dilatio nulla petet.c.j.de iura.calū.i gl.iij. Iusiurādū q̄ ꝓpetenti posst dici factū iuramētū vel factū iuratū.eo q̄ sup facto iurat.vl iusiurandū eo q̄ sup iure q̄ iuranti ꝓpetit iurat q̄uis iurandū placuit. Tñ vt factū dicat ius q̄ sup facto iurꝫ iurat adꝺcit iurandū.q̄ illd debet esse iuramētū q̄ antea fuerat iurādū relatōe facta nō ad id q̄ fit.sed ad id q̄ fieri ꝓuenit.l.ius aūt. ff de iusti.t iur.vl vt dic Azo.forte ius ponitur p religiōe q̄ diceret iusiurandū.i.religio firmāda.vñ iusiurandū idem est q̄ iuramētū factū. Et ꝺr q̄ñq ꝓuētionale q̄ñq iudiciale t necessariū. Cōuētionale est q̄n a te peto aliq̄d.t tu negas.tū ꝺfers iuramētū vt iurē si in ꝟ casu iure vocat iusiurādū ꝓuētionale t volūtariū.q̄ extra iudiciū ex ꝓuētiōe t volūtate ptiū absq̄ aliq̄ coactōe iudicis p̄stat. Jusiurādū iudiciale t necessariū est cū in casu p̄missso iuro q̄ mihi debet q̄ peto.s.iudice i iudicio mihi ꝺferēte vt iurē. Et ꝟ aūt iuramēto donat actio ei q̄ dū peteret rē suā delato sibi ab aduersario iuramēto vl a iudice suā esse rē illā iurauit.ab ipso em tūc peteret rē suā in actione in factū q̄ ꝺrit ex tali iuramēto. Et dicit Hoff.q̄ duplex est iusiurandū.s.assertoriū t p̄missoriū. Et assertoriū triplex est scz voluntariū. vt est ꝓuētionale.ff.eo.ti.l. iusiurādū. Necessariū q̄ necessitate a iudice ipposita deferet vl suscipit Et nō pōt recusari nisi ex iusta cā. vt.ff.de iureiurā.l.mādate Et iudiciale q̄ in iudicio ꝺferet vl referet a pte pti quod nō est necessariū subire.imo delatū recusari pōt hodie. Iz olī nō potuit recusari sz referri. vñ vide glo.j.c.fi.de iureiur.

Jurisdictio est ptās de publico introducta cū necessitate iurꝫ dicendi vl equitatis statuende.ꝑm Azo. Et ꝺr a noīb ius t dicio. id est potestas. Dec aūt q̄ñq ē ordiaria.aliquādo delegata. Itē alia ē plena.s.soliꝰ pncipis Alia aūt semiplena aliorū videlicz a pncipe. De hoc vide Spe.eo.ti.t.C.eo.tit. l.iij. Et nota q̄ q̄ttuor ꝺant iurisdictionez ordinariā. Primo lex inanīata vel canō. et hoc i dubio.secus si apparet velle dare delegatā. Secūdo lex animata.s.papa vl impator t nō iferior nisi ep̄s suo vicario. Tertio cōsuetudo. Quarto vniuersitas approbata.vt mercatorū.cerdonū.et alioꝝ artificū q̄ pñt de suo corpe crearet eligere iudicē ordinariū. Sil vniuersitas facultatuꝝ artiū vl iuristaꝝ. de ꝟ no.circa.c.cū ab ecclesiarū.de offi.ordina.

Juridicus est q̄ iura dicit ꝑm Jsi.li.x.etbi.

Jurisprudentia est diuinarū t humanarum rerum noticia iusti atq̄ iniusti scientia.iusti.scz ad faciendū.iniusti.ad euitandū.q̄a nō sufficit scire quid sit iustum aut iniustū nisi t ipsarū rerum ꝺtrariarū vel corporaliuz habeat quis noticiā ꝑm quā ꝑm varias ꝺditiones varia iura sunt statuēda.in/sti.de iusti.t iur.in pn.

Jure ꝓprio dicit aliqua res vendi in instrumento venditiõis quãdo ꝓprietas transfertur in ementẽ.

Jurgiũ ꝺr q̃si iuris garriũ eoꝝ hi q̃ dicunt iure cãm disceptant. c. forus. de ꝟbo. significar. q̃ iurgia nõ ptinẽt ad pl̃s biteros. quia ñ tenent esse iurispiti. xxxviij. distin. quia ipsi Nec pñt aduocare nisi in certis casib⁹. de postu. c. fina.

Justicia est ꝺstans z ꝑpetua volũtas ius suum vnicuiq; tribuẽs. nõ q̃tum ad actuz sz q̃tũ ad affectũ. insti. de iusti. ziur. in Rub. z nigro. Justicia em̃ est animi dispositio z mẽtis affectus q̃ quis ꝺr iustus. vt a grammatica grãmatic⁹. dũ sine ꝓsonaꝝ acceptõne vl̃ distinctõe velit cuilibet q̃ntũ in se est ius suũ tribuere. Et quot modis dicat iustitia nota. archi. xxiij. q. j. c. vbi sana fides. Hã dicit ibi. Justicia est equitas tolerãdi inopiã z ꝑpantiã habere in abũdantia. Itẽ est patriã z socios defendere. qz vera iustitia ꝓpassionẽ habet. z nõ ex odio sed bono zelo exercẽda. zc. vt ibidẽ. Itẽ iustitia sic ꝺscribit. Est habitus bon⁹ tribuẽs cuiq; suam dignitatẽ. ꝺo religionẽ. parẽtib⁹ obedientiã. maioꝝib⁹ reuerẽtiã. paribꝰ ꝓcordiaz. minoꝝib⁹ disciplinã. sibꝫ ꝑsi castimoniã. et paupib⁹ seu miseris ꝓassionẽ oposaz. Dicit ergo Tulius. q̃ iustitia ẽ habit⁹ animi cõi vtilitate ꝟuata. suã vnicuiq; tribuẽs diguitatẽ. Itẽ sic. Est animi ꝓgrua dispositõ in singul⁹ reb⁹ recte diiudicãs causas. vide glo. insti. vbi supra.

Jus habet mlta significata ꝑrimo. i. rigoꝝ l. j. C. de legi. Et talis rigoꝝ iuris in ecclesiasticis negocijs nõ est seruãdus. sz sola eq̃tas. c. interposita. de appel. Secõ̃o. i. ꝟboꝝ ꝓceptio. vt cũ dicim⁹ q̃ in stipulatõib⁹ ꝟsat ius. vt. l. si vn⁹. §. pact⁹ ne peteret. ff. ꝺ pac. Tertio. i. rectũ vel iustũ. q̃ ꝺriuat a iustitia. Quarto. i. aqua piguis. Quinto. capit ꝑ toto coꝝpe iur̃. Alia plura significata ponit Jo. an. de regu. iu. in ꝓncipio li. vj. Breuiter ius significat q̃ subiecta materia vl̃ vsus cõis id recipiẽdi in tali loco in q̃ ꝑferr̃ significare ꝺclarat. Unde ius est nomẽ generale. z lex iuris species. Et ꝺr ius q̃si iustũ. j. dist. ius aũt. Et ꝟm Jsido. lib. v. ethi. Dẽ aũt ius legib⁹ z moꝝib⁹ ꝓstat. ꝟm Jsiꝺ. vbi supra. c. ij. Et diffinit sic. Jus ẽ ars boni z equi. cui⁹ merito q̃s nos sacerdotes appellat. i. sua iure cuilibet ministrãtes. ff. de iusti. z iur. l. j. ij. responso. Hoc est dicere q̃ iusticia est collectio legitimoꝝ ꝓceptoꝝ q̃ artant nos ad obseruandũ bonũ z equuz. id est vtilitatẽ z eq̃tatem seu veritatẽ. Quã uis em̃ vsucapio cõtra eq̃tatem videat introducta. tñ subtili ꝓsideratõne marie inuenit equitati. cum ꝑcipue equũ sit q̃ ꝑ publice vtilitati deseruit. Uel ꝺr q̃ in vsucapiõe vel ꝑscriptione ex causa z ꝑ bono publico inducit q̃ñq; rigoꝝ ꝺ naturalẽ eq̃tatem. vt ꝺr glo. j. distinc. j. ius aũt. vbi dat q̃ñq; ius q̃ nõ est iustũ vel equũ. vt ibi exẽpla plura. Dicitur autẽ ius a iusticia. Et aliter sic diffinit. Jus est ꝓceptũ seu ordinatio ꝓncipantis seu dñi circa subditos q̃tũ ad ea q̃ pñt subesse potestati subditoꝝ. Talis autẽ vel est deus. z tũc ꝺr ius diuinũ. Uel est natura. tũc aũt ꝺr ius naturale. Uel est hõ. et tũc ꝺr ius humanũ. q̃ regit duob⁹ vt ꝓncipi. decr. Et sic ꝟm triplicẽ gradũ summoꝝ distinctũ est triplex ius. scz ius diuinũ. q̃ est ꝓceptũ seu ordiatio diuina. z ius naturale. z ciuile.

Jus naturale est q̃ est cõmune oĩ nationi eo q̃ vbiq; instinctu nature habet. nõ aliq̃ cõstitutione facta ab hoĩe sed ab ipso natura cõditoꝝe. vt maris z femie ꝓiũctio. liberoꝝ succesio scz in bonis parentũ. vl̃ etiaz ꝑ carnis ꝓpagationẽ. nõ ꝑ hereditatẽ. ꝺa illa succesio nõ est naturalis. vt est glo. sup ver. succesio. distinc. j. c. ius aũt. vbi ponit hec diffinitio puerꝝ educatio. cõis omniũ possessio. q̃ iure naturali oĩa sunt ꝓmunia id est cõicãda tpe necessitatis. c. sicut. xlvij. dist. z omniũ vna libertas acquisitio eoꝝũ que in celo. terra. mari capiunt. glo. dicit. Hec em̃ z alia que in nulli⁹ bonis sunt cedunt occupanti. i. ꝓcedunt. vt est rei deposite vel pecunie cõmodate restitutio. violẽtie ꝓvim repulsio. Hã hec z si q̃d huic simile est nunq̃ iniustũ. sed naturale equumq; habet. ꝟm Jsi. li. v. ca. iij. Et est tex. totius ca. ius aũt. dist. j. z ibi vide glo. huius diffinitionis. Item ius naturale est q̃ in lege z euãgelio ꝓtinet q̃ quis iubet alteri facere quod sibi vult fieri. z ꝓhibet alteri inferre. q̃ sibi nolit fieri. dist̃. j. in ꝓnci. z. l. dist. ponderet. alias ꝓsideret. in ꝓn. z in autẽ. cũ ꝺ ap. cog. §. ceterũ. c. dilecti. ꝺ maio. z obe. vnde. Nõ tibi vis fieri mihi fac. q̃ nõ tibi noli. Sic potes in terris viuere iure polĩ. Vl̃ alit. Jus naturale ꝺr vno mõ mot⁹ et

instinctu nature pueniēs quo singla'anīa/lia ad aliquid faciendū inducunt. Et eniz debitū quoddā qđ natura cuilibet repsentat. Et hoc debitū fm Jsido. cōmune ē oī nationi. eo q instinctu vbiqz nature vl' naturali ꝺditione habeat. z nō exꝓstitutiōe alicuius facta ab hoīe. Jtē ius naturale ꝺr instinctus nature ex rōne pueniēs. z fm hoc ius oīa dicunt cōmunia. id est cōicāda. vt supra ꝺr. Jtē ius cōe dicit industria boīm statutū. Jtē ius naturale ꝺr eqssimū. Jtez pcepta naturalia sunt q in lege z in euāgelio ꝺtinent. vt nō furtū facies. nō mechaberis. sed qđ tibi vis fieri. ca. pal. Jus autē aut naturale in glo. vbi ꝑma descriptio data ē fm motū sensualitatis. Alie aūt fm motū rōnis. Jtē nota q ius naturale fm glo. j. ī sti. de iur. natu. gen. z civi. pōt dici quattuor modis. Uno mō ius gentiū. insti. de re. di. §. singuloz. Secūdo ius pactoz. ff. de pac. l. j. Tertio ei' ꝺtrariū. s. qđ rescidit pacta. vt restitutio mīoris. ff. ꝺ mīo. l. j. Quarto ꝑ instinctu nature. vt qđ in lege moysaica vl' euāgelio ꝺtinet. Jtē ius naturale ī ātuor differt ab alijs iuribz. scz in origine. in dignitate. in amplitudine. et sñe rigore. vt ꝺclarat glo. j. di. v. Mā cepit ab exordio naturalis creature. z nullā patit imutationē. z ipso oīa cōia sunt nec ꝺ ipm fit dispēsatio. sed de alijs iuribz sec'. vt ibi.

Jus civile inuenit accipi diuersimode. vt dicit. j. c ius naturale. Civile autez ius vno mō est qđ quisqz popul' vl' queqz civitas sibi ꝓpriū diuina hūanaqz causa ꝓstituit. fm Jsido. li. v. Secūdo ꝺr ius civile ler. xij. tabularū. Tertio dicit qđ ex legibz plebiscitis. ꝓstitutionibz. senatusc̄sultis. ꝑncipuz decretis. vl' auctoritate prudentū inuenit. Quarto ꝺr ius qđ nō est ꝓtorium. Quinto dicit disputatio prudentū. q fuit facta sub lege. xij. tabularū. Sexto q̄cquid habem' scriptū de iure. Septimo q̄cq̄d iure naturali vl' iure gentiū subtrahit. vel qđ nō est ius naturale. nec gētiū. Et sic capit ēdo ius canonicū dicit ius civile. Et sic sumit. j. di. fine. Jus aūt aut naturale. vt in glos. j. no. ī fine. Et q ita diuersimode ius civile inuenit accipi in iure. de ꝑma acceptōne habes insti. de iure na. §. j. De secūda habes. ff. ꝺ insti. z iur. l. ius civile. §. hec igit. De tertia z quinta. ff. de ori. iur. l. ij. §. disputatio. De q̄rta. l. ius civile. palle. in ꝑn. De sexta. ff. ꝺ va. z extraor. cogn. l. j. §. ꝑinde. De septima insti. de vsuca. in ꝑn. vt est glo. iij. §. sed ius q̄dē civile. insti. de iur. natu. gē. z civi. Jtez ius civile ꝺr tripl'r. Primo ex eo q in vna quaqz civitate seruat'. z sic ꝺr ī genere. Secūdo in spē dicit ius ꝓpriū certe civitat'. et sic loquit'. §. alle. institu. Tertio ꝺr p excellentiā iur' romanoz qñ nō exꝓmit' ꝓprium nomē civitat'. z sic in ꝑ. sed z q̄tiens. instit. ti. pall. z sic ꝺcor. §. oēs populi. cū dicto ꝑ. in q. §. ꝺr. q oēs ppli regunt legibz emulgatis ab ipatore in ꝑ. ꝺr q vnaqueqz civitas iure suo ꝓprio vtit. Ex ꝑmū intelligit ꝺ generali. secundū de pticulari.

Jus aūt gentiū est sediū. s. hostiliū occupatio. munitio. bella. captiuitates. seruitutes. postliminia. federa. pacis inducie. legatoz nō vetādoz. vel violandoz religio. ꝓnubia inter alienigenas ꝓhibita. Et ideo ius gētium appellat'. q eo oēs fere gētes vtunt c. ius gentiū. j. di.

Jus aūt aureolū anuloz fm q̄sdaz dicit q olim liberti anulos aureos ferre nō poterant. Ex fm Azo. ē ꝓuilegiū qđ ꝓcedebat' libert' in signū semiplene ingenuitat'. Uiuebant' em vt ingenui. sed moriebant' vt liberti. C. de iur. anu. aur. in Rubr.

Jus militare est belli inferēdi solēnitas. federis faciēdi nex'. signo dato. egressio ī hostes. z pugne ꝓmissio. Jtē signo dato receptio. Jtē flagicij militaris disciplīa si loc' defecat'. Et fm canones q̄ fugit ī bello publico infamis est. vi. q. i. infames. Et fm leges capite puniunt'. ff. de re mili. l. cause. §. que in acie. Jtē stipendioz mod'. dignitatū grad'. ꝑmioz̄ honoz veluti tali coronavl' torq̄s dat'. Jtē ꝑdē diuisio ꝓ ꝓsonaz q̄litatibz z laboribz iusta distributio. z ꝑncipis portio. vt dist. ꝑma. ius militare. Et fm ysido. l. v. c. x. Et g̃ non oīa q̄ in bello capiunt sunt ꝑncipis. q̄a ꝺr hic ꝑncipis portio. sed ipse tenet ea diuidere fm nūez seu naturā ꝓsonaz. sic etiā rex c'sūt oīa. xvij. q. v. dicat

Jus poscēdi ē ex hītatōe domicilij z cōitat'.

Jus patronat' est auctoritas siue potestas quā patron' hz in libertū. Aliter fm Hof. est auctoritas siue potestas pueniēs ex bñficijs aī ꝓsecratione ecclesie collat'. Et ꝓuenit ex tribz. scilicet fundatione. dotatiōe z edificatiōe. vel sola collatiōe vt. xvi. q. vij filijs. vt. quicunqz. xvij. q. ij. abbates. vnō Patronuz faciunt dos edificatio fundus.

Ju

Competit aũt patrono aliqd honoris. vt si ecclesia nõ fuerit collegiata p̃sentet. Sz si fuerit collegiata tũc nõ electiõi plati faciende. sed iam facte honestius patroni postulek assensus. nec ex speciali cõcessiõe obtineat. vt ptes suas interponere debeat electioni tradende. c. nobis. de iu. pa. Jtẽ habet aliquid honoris. qz p̃mus in pcessione incedit. xvi. q. vij. pie mẽtj. Habet aliõ oneris. qz tenek defendere ecclesiam ab oĩbus oppressiõibꝫ. vt. xvi. q. vij. filiꝫ. Et habz aliqd vtilitatis. qz si migrat seu alias fgat ad inopiã alẽdus est de bonis ecclesie. vt. c. fi/liꝫs. ꝓallega. z. c. q̃cunq;. vñ. Patrono debek honor omnis vtilitasq;. Presentet presit. defendat. alak z egen⁹. Potest etiam patronus p̃ter egestatẽ aliquos reddit⁹ moderatos habere ab eccl'ia cui⁹ patron⁹ existit. sine p̃sentatiõe institui nõ debet in ea ecclesia q̃ patronũ habet. Et si spretis patronis hoc factũ fuerit. fm rigorẽ iuris institutio est retractãda. co. ti. c. illud vl' irrita nuncianda. Et ad instituẽtis verecundiã institutus amouendus est z alius quẽ patron⁹ dignũ elegerit ordinãd⁹. vt. xvi. q. vij. decernim⁹. Sed si laic⁹ p̃sentet vnũz postea varietk aliũ p̃sentando. videk a p̃mo discedere posteriorẽ p̃sentãdo. ff. de pcura. l. sicut. §. vl. Et tũc videk arbitrio epi relinquendũ. q̃s eoz alteri pferak. ij. dist. c. eccl'ia. vide. c. quod aũt. ó iurepatro. vbi de hoc ca. cum aũt aduocatus. Jtẽ ius patronat⁹ q̃q; aduocatio. q̃q; vicedomiat⁹ vl' custodia. vel guardia. vl' ius est frequentatiõis. vel pcessionis. z q̃q; gratia. vt in glo. j. c. qz clerici. de iu. patrona. z fm Boff. in sum. eo. titu. vbi ponit supradicta. Et nota q⁹ ius patronat⁹ nõ pdit q̃s p damnationẽ vl' ofiscationẽ iudicis secularis. glo. est in versi. subiecte. §. rursus in fine. c. pastoralis. in cle. ó re iudi. z est nota dignũ. Uñ vbi fit ofiscatio bonoz̃ ñ ofiscak ius qó nõ trãsit ad heredes extraneos. sz tm̃ ad filios. l. j. z ibi gl. C. de bo. q̃ libe. ideo nõ ofiscak ius patronatus libertoz. vl' emphiteosis ecclesiastica. vl' feudũ. vt ibi fm Bal. z in. l. qui se patris C. vñ liberi. Jtem p̃sentatus ab eo q̃ ius p̃sentandi habet z idone⁹ nõ admissus a p̃lato si patron⁹ nõ pariet habet ius ĩ re. z p̃t agere ꝓtra institutũ a nemine vl' a falso patrono p̃sentatũ. ó re iudi. cũ Bertol⁹. z. c. decernim⁹. xvi. q. vij. Si aũt ver⁹ patron⁹ variat p̃mus p̃sentat⁹ nõ habet ius ad agẽdum cõtra secũdũ p̃sentatũ et institutũ. sed potest agere cõtra platũ qui eum p̃sentatũ z idoneũ maliciose nõ admisit. differẽdo cũ instituere z difficultates ingerẽdo. vt puideat ei in beneficio ꝓpetẽti. iuxta. c. pastoralis eo. ti. Jtẽ ius patronat⁹ trãsfert in aliũ gratuito titulo cũ sit spũali annexũ. nisi cũ vniuersitate transeat. vt. c. cũ seculũ. eo. tit. vnde ꝯfus. Jura patronat⁹ trãsfere facit nou⁹ heres. Res pmutata donatio vẽditioq; Jtẽ plerumq; hoc nomẽ ecclesia p iure patronatus supponit. xvi. q. iij. nemini. z. c. j. ó iure patro. Et ergo si q̃s vtak tali simplicitate ꝯbox. dono tibi eccl'iam. vl' ꝓcedo intelligik donare ius patronat⁹ qó bz i ea. c. qó aũt. eo. ti.

Jus publicũ ꝓstat in sacris sacerdotibus z magistratibꝫ. fm Jsido. li. v. etbi. ff. eo. ti. l. j. §. publicũ. z. j. dis. c. ius publicũ. vbi glo. dicit. Qui ledit sacerdotes vel res sacras. ab oĩbꝫ tanq; p publico crimĩe accusari pt. ij. q. j. in primis. Uel sic ius publicũ est qó generaliter alias p̃ncipaliter ad publicam deseruit vl' spectat vtilitatẽ. veluti ne i portis vel muris ciuitatis z aliꝫs sacris iudicibꝫ vl' sacerdotibꝫ l' magistratibꝫ aliqd cõmittak vl' inferak.

Jus p̃uatum ór qó specialiter ad singularẽ vtilitatẽ ptinet Secũdario tñ etiã ad rem publicã. vt in pactis z ꝓuentionibꝫ mutuis p̃uatoz̃ specialr initis ꝓspicik. insti. ó iusti. z iur. §. ij.

Jus reipublice scilicet alteri⁹ q̃q; romanoz̃ qó ẽ ius cuiuslibet ciuitatis indubitanter fm oẽs. qz ciuitates regularit vtunt iure p̃uatoz̃. vt. ff. de ꝯbo. signi. l. cũ q. z. C. e. ti. i Rubri. z. l. p. in glo. p. li. vndecimo.

Jus quasi naturale est qó dñs vel patron⁹ bz in seruũ z libertũ.

Jus quiritũ ór a q̃rino. id est a romulo Et est p̃prie romanoz̃. quia nulli tenent nisi quirites. id est romani. fm Jsido. li. v. etbi. z p̃ma dist. c. ius quiritũ. in q̃ agit ó legitimis heredibꝫ. de tutelis. de curatiõibꝫ. de vsucapionibꝫ Cõstat aũt ius q̃ritũ ex legibꝫ z plebiscitis. z senatusc̃onsultis. cõstitutionibꝫ p̃ncipũ. edictis senatoz̃. et respõsis prudentũ. Uel fm Jsido. ibidẽ. z dist. ij. in p̃n. vbi de speciebus romani iuris de quibus oĩbꝫ. videlicz lex. plebiscitũ. senatusc̃onsultum. p̃toꝝ edicta. respõsa prudentũ

Et cetera que sunt requirenda loco suo. z instit. de iur. natu. gē. z ciui. §. cōstat. et sequenti. vbi hoc ius apud romanos tm̄ repit. dist. j. ius quiritū. Et dicunt romani oēs q̄ romano impio subsunt. put ōr. Proprīū romanorū est habere filios in ptāte. Et etiaz gentiles sunt sub romano impio. nā impator est ꝓnceps totius mūdi. vt ibi glosa.

Jus sibi facere vl̄ dicere est aliq̄d facere vel dicere qō manifeste spectat ad iudicis officium. scz q̄ a iudice faciēdū sit. veluti q̄s rem suam ꝑpria rapuit auctoritate. putans sibi hoc licere. in iure ꝯfitet se hoc fecisse ō quo queritur. vtroq; casu ipse facit. vnde debet sustinere ꝯtrariū calculū. id est ꝯtrariam sententiā. vt pro debito quo teneris alicui. is pignꝰ tuū capit te inuito. ius q̄ sibi iure ꝯpetebat amittit.

Jus habere in re et ius habere in rem sunt diuersa. de ꝓcess. p̄bē. li. vj. c. fi. z clemē. vnica ō seq̄stratio. possess. ꝓf. z nihilominꝰ.

Jus p̄torīū est q̄ō pretores induxerunt adiuuandi. supplēdi. vel corrigēdi iurz ciuil gra. vt. ff. de iusti. z iur. l. ius autē. Hoc etiā ius bonorariū ōr. quia q̄ bonores gerūt. scilicet magistralis auctoritatē huic iuri dederunt. vt instit. de iu. natu. genti. z ciui. §. p toriscz edicta.

Jus succedendi habet heres. Itē patronꝰ i bonis liberti.

Jus versutū dicunt p̄stigia vestigia siue captiones ꝓbor q̄bꝫ obūbrant delicta. z dicebant versuta ꝑm Aszo. q̄s repellebat ab actiōe p q̄sdā versutias. i. machinatōes ꝓbor. Vl̄ ꝑm Martinū ōr ꝓsutū ad exemplū vestimēti q̄ est illō intꝰ q̄ō debet eē extra zc. sic etiā erat ꝓsutus ius q̄ illō q̄ō erat puniendū absoluebat. Et q̄ō erat absolutē puniebat.

Juris auspiciū. i. exordiū litz. vt in. c. pastoralis. de cau. pos. z. C. de exceptio. l. penl. et de codicill. l. vlti. j. rūso.

Juris ꝓcepta tria sunt. scilz honeste viuere alterū nō ledere. z ius suū vnicuiq; tribuere. insti. de iusti. z iure. §. iuris ꝓcepta. z cōcordat. ca. cū deuotissimā. xij. q. ij. vbi dicit q̄ summū bonū in terris est iusticiā colere z vnicuiq; zc. Sed queritur. vtruz seipm̄ q̄s ledere possit. z videt q̄ sic. qz q̄ō de vno cōcedit de altero negat z econtra. xxv. di. qual' conditio. z demōstra. l. cū ita legatū. z glo. in capi. nōne. de ꝑsump. Sed hic dicit alterū nō ledere. ergo videt ꝑmissum seipsuz ledere. facit ad hoc. l. z si damnū. §. si pater ff. de pecu. Et sic videt q̄ clericꝰ se vulnerans auīo irato nō sit excōicatus. Cuiꝰ cōtrariū tenēt doctores. p. l. omne delictū. §. z si se. ff. de re milita. Et videt ex alio q̄ nō ꝑmittit militi armate militie. vt manꝰ violentas in seipm̄ imittat. ergo nec militi spirituali. Etiā nullus est dñs suoz mēbroz. l. liber homo. ff. ad. l. acquiliā. Solutio. dicit Johānes fabri. q̄ q̄s ledēs seipm̄ nō incidit in canonē Si q̄s suadente zc. xvij. q. iij. qz ille loquit vbi alius est agēs z alius patiēs. Et sic credit talē nō esse excōicatuz sed alias grauiter puniendū. Sed opinio doctoz dicēs ꝯtrariū est verioz scz q̄ talis sit excōicatus. Itē tz Jo. an. in ca. cū cōtingat. ō sentē. excōmu. Etiā mutilans seipm̄ est irregularis sicut mutilās aliū. c. j. ō homici. Et si phibitū est ne q̄s aliū ledat. mlto fortius ne seipm̄. qz charitas incipit a seipso. c. nisi speciāl. ō vsu pal. de peni. dis. iij q̄ vult. z. c. si nō licz. xxiij. q. v.

Jus canonicū diuidit in decretū z decretales. quarū volumē dicit extrauagās in q̄n q; libris. matīe respectu iuris ciuil. Quoz librozq; materia bis habet versib. Pars ꝓor officia creat ecclesieq; ministros Altera dat testes z cetera iudicioz. Tertia de rebz vita p̄sbiteroz. Dans thorū quarta mulierū qui docet ea. Ultima de vitijs z penis tractat eorū. Vel in vno versu. Judex iudiciū clerus sponsalia crimē. Quilibet autem liber habet plures rubricas siue titulos. in q̄bus p̄mittit materia in generali. ō qua tractat in capl̄is sequētibꝫ in speciali. Sub q̄libet aūt rubrica sunt vnū aut plura capitla q̄ dicunt decretales vl̄ ꝯstitutiones. Et aliq̄n in capl̄is sunt. §. Uñ q̄n allegabis aliq̄d ex decretalibꝫ nō allegabis libz̄. sz titulū z capl̄m in eodē. Et si sit capitulū lōgū. dices. c. tali circa ꝓncipiū. medium vl̄ finē. Vel si sint i capitulis paragraphi. allegabis tali ca. §. j. vel. ij. Et post cōpositiones q̄nq; librozq; dictoz p magistrū Raymūdū capellanū Gregorij pape noni circa annū dñi. M. ccxxxj. elapsis mltis annis. videlz anno a natiuitate vl̄ incarnatōnis dñi. M. ccxcviij. nonas martij pōtificatꝰ Bonifacij. viij. anno. iiij. cōpilatus est liber sextus. Nō quidē sextꝰ cum alijs q̄nq;

¶ It

partialiby ꝓdictis in vno volumie. Sed liber specialis ꝓtinēs etiā quinq; ptes ⁊ supplētes defectus casuū emergentiū in libris decretaliū nō cōprehēsoꝝ. Deinde clemē/tis ꝓstitutiões a Clemēte papa quīto. sub anno dñi. M.ccc.xj. in cōsilio Uiennensi qō fer mēsiby tm̄ durauit. concepte⁊ edite sunt. licet idē Clemēs morte p̄uēt⁹ ad publicū nō pduxerit. Sed Johānes papa vigesimus secūdus depost ꝓpleuit. correxit. mutauit. ⁊ executiōi demādauit Et fuerūt pmulgate anno dñi millesimo tricētesimo vigesimonono. kl̄. nouēbris. De hoc vide glosam in phemio Clemēti. sup ꝑbo nouē bris ⁊ ꝑbo pōtificat⁹. Et dicit Joban. an. q̄ iste liber nō debet allegari septim⁹. sz debet intitulari Clemētine scz ꝓstitutões clementis q̄nti. Sed decretū qō mgr̄ Gracianus circa annū dñi Millesimocētesimo ⁊ nono ꝓpilauit diuidit in tres ptes. Prima dicit distinctões. qz est distincta p centū ⁊ vnā ptes. quaꝝ q̄libet habet vnuz vel ples canones. Que vlteri⁹ subdiuidunt in paragraphos ⁊ ꝑsiculos. Sed secūda ps decreti noiat cause. qz ꝓtinet in se triginta sex causas. a q̄bus nomē accipit. Que vlterius subdiuidū in q̄stiões Et he in canones. Qui vltra in paragraphos et ꝑsicl'os subdiuidi p̄nt. Tractatus aūt de penitētia imponit in causa trigesimatertia. In q̄stione tertia. Et habet septē distinctiões. quaꝝ quelibet canones plures. cū paragraphis ⁊ ꝑsiculis suis. Tertia ⁊ vltima ps decreti nuncupat de ꝓsecratione. Et habet sub se q̄nq; distinctões. cū canonib⁹ vl' capitul'. paragraphis vel ꝑsiculis. vñ Decretū dat centū distinctiões ⁊ vnā. Triginta causas ⁊ sex addit tibi mixtas. Distinguit septē penitentia. ꝓsecrat quinq;. Auctorē quarū tibi declaro Gracianū. Et in dictis quattuor libris satis patet modus allegādi qui in fundamentis alīnoꝝ iur̄ poni ꝓsuevit. q̄re hic supsedeo.

Jus ꝯo ciuile diuidit in q̄ttuor libros p̄ncipales. scz. ff. C. Jnsti. Aucten. Quib⁹ addit collatio decima. seu liber feudoꝝ. Primus ergo liber iuris ciuilis est digest⁹. q̄ ꝓtinet leges ⁊ statuta romanoꝝ. Et diuidit i tres libros p̄ncipales. scz digestū vetus. qō habet libros ptiales vigintiq̄ttuor. Infortiatum. qō habet libros ptiales q̄ttuordecim Et digestū nouū. qō habet libros ptiales duodecim. Quib⁹ cōnumeratis erūt libri partiales q̄nquaginta digesti veteris Jnfortiati. et digesti noui. Et vocat digestus etiā pādecta. vl' liber pādectaꝝ. vide supra de D. Secūdus liber iuris ciuilis vocat Codex. q̄ ꝓtinet statuta. sanctiões ⁊ precepta impatoꝝ Et fuerūt tpe Justiniani imperatoris tres codices. scz. codex gregorianus. hermogenian⁹. et theodosian⁹. de q̄bus codicib⁹ extrauagātib⁹ diu⁹ iustinian⁹ animū suū ad impiales ꝓstitutões dirigens vnū codicē fieri fecit. quē suo felici noie intitulauit Codex iustiniani. vt in Rubrica ꝓhemiū codicis. Et diuidit iste liber in duodecim libros ptiales. quoꝝ nouē primos doctoꝝ legere solēt Sz vltimi tres q̄ lōge post p̄mos nouē ꝓpositi sunt. raro legi ꝓsueuerūt. Jn quoꝝ allegatōib⁹ hoc est speciale q̄ ad ti. ⁊ ad. l. cū. §. addit numer⁹. videlicz libro. xij. ti. xl. vt. C. de manu. ⁊ multi. l. ⁊ cetera. li. xj. ⁊. C. de dignita. l. si vt ꝓponis. li. xij. Tertius liber p̄ncipal' dicit auctēticū. vel auctēticoꝝ. Et sunt q̄daz excerpta q̄si p̄dictoꝝ librorū sūmula. Et diuidit iste liber in nouez collatiões. Quarū quelibet subdiuidit i titl'os. ⁊ tituli nō in leges sz in paragraphos. Et differūt auctēticū. ⁊ auctētica. qz auctēticū volumē est p se. sed auctentica est lex vna. vl' paragraph⁹ incorporatus libro codicis. ⁊ antiq̄ iuri supaddit⁹. Et allegat sic. C. ō epis. ⁊ cleri. aut. generaliter. C. de sacrosan. eccle. aut. multo magis. Sz in auctentico simpl'r allegat titulus ⁊ paragraph⁹. vt in auctētico vt iudices sine q̄b⁹ suffi. §. tali. sufficit. vel tali. Jtē decima collatio intitulat liber feudoꝝ. Et habet duos libros ptiales. Quoꝝ q̄libet subdiuidi tur in titulos. Et isti in capitula ⁊ paragraphos. Quart⁹ liber p̄ncipalis legū dicit⁹ ꝓstitutiões vl' institutа. Et ille diuidit in q̄tuor libros ptiales. Et est introductorius in ius ciuile ⁊ canonicū. maxīe q̄ ad declarationē termioꝝ in vtroq; iure vsitatoꝝ. q̄ tanq; ostiū in domū ꝑbet introitū in sapiētia iuris Quare ꝓsulit oīb⁹ quasi mō geniti iuris alīnis lac iuris ꝓcupiscētib⁹ p institutionē documēta sua p̄mordialia capescere ⁊ nutrimēta vt tali doctrina p̄mit⁹ informati securi⁹ mereant inherere sanctōni Justiniani impatoris xp̄ianissimi. Hullus ergo p̄sumptuose sine institutionū doctrina iuris maxime ciuilis sublimitates tēteт

ascendere. nec corruat et alto q̄ satagit vola
re sine pennis. Et hec de noīb diuisionib
ꝫ librorꝫ ꝓncipaliū iuris vtriusꝫ sufficiāt
Quoꝫ modū allegandi in singulis cū exē/
plis suis vide in fundamēto iuris. Et no/
ta q̄ ius ciuile triplr se habet ad ius natu/
rale. z tres opatiões circa ipm z eius mate
riā exercet. Aliter tñ et aliter. Nam ius ci/
uile ꝓmo addit supnaturali determinatiōi
ꝑ ꝯgruos modos. vt est videre in delictis
Verbi gra Jus naturale z eius rectitudo
dictat delicta puniri. iīsti. de obliga. q̄ ex de
lic. nas. in ꝓn. ff. de fur. l. j. Et ita oīa p̄cepta
decalogi sunt a iure naturali sup illis ꝓnci
pijs fundata. q̄ ponit iurisc̄onsultus ō iusti.
z iur. ff. eo. ti. l. iusticia. §. j. Et in ꝓhemio ō
creta liū. scz honeste viuere. alterū nō lede/
re. ius suū cuiq̄ tribuere. Secūdo rectitu
do naturalis vult nemīni subtrahi q̄d suū
est. Et ius legale distīguit actus ab illa re
ctitudine deriuātes scz actū furandi. fene/
randi. rapiēdi zc. Et vltra hoc ostendit q̄/
mō vn⁹ aliorū actuū plus deuiet a rectitu/
dine nature. Et ꝑm illud maiores siue mi/
nores penas statuit. Tertio declarat. Nā
iure naturali rectū est neminē cū alteri⁹ in/
uria vl detrimēto locupletari. Non tñ ha
bet de codē iure si sit possibilis euent⁹ in q̄
ꝺs locupletari possz cū alteri⁹ iactura sine
tñ ei⁹ iuria. sic in ꝓscriptōib. z in vsucapio
ne. De ista triplici vsucapiōe loquit. l. ius
ciuile. ff. de iusti. z iu.
Justū est q̄d ex p̄cepto vel supioris ordina
tione alicui ꝯcessum est. Et sic iustū est illō
q̄d ordiat iure. l. iuste. ff. ō acq̄ren. possessi.
Scz iusticia est habit⁹ seu ꝑtus supioris ad
p̄cipiendū bonū subditorꝫ. Quare zc.

De Ra

Lende sunt cer

Rti dies mensiū. a kalon grece q̄d
est voco latine. notat in le. q̄ ante
kalēdas. z in l. q̄ eum. ff. de ꝟbo. obliga. q̄a
promissio talis. Promitto añ kalēdas. du
pliciter accipi pōt. scz ante finitas. Et ī du
bio interpretatio debet fieri cōtra stipula/
torē. l. veteribꝫ. ff. de pac. l. q̄cūq̄d astringen/
de. ff. de ꝟbo. obliga. Ergo pinde est ac si ꝑ
misisset añ kalēdas finitas. Et tunc bñ seq̄
tur. q̄cquid ꝓmisit añ kalēdas sit illi ꝓmiſ
q̄d ꝓmisit kalēdis. Et allegank isti tex. cū ra

tione ꝓmissa in argumentū ad testes ꝯcor/
dandos. quorū aliq̄ deponūt ante guerrā.
alij post. vt q̄d dixerūt post. intelligank post
inceptā. z qui ante intelligank ante guerrā
finitam. Et hoc fuit dictū Angeli z Jmo
le. l. si q̄s pemptorie. sup. j. glos. Et docto. l.
ij. §. pe. z. l. ij. §. cum q̄d. ff. si cer. pe. p Bar.
in. l. j. C. de vsufruc. l. isulā. §. pe. ff. solu. ma.
p Jaco. butr. in. l. sed z si possessiōi. §. itez si
turauero. Jmo. ff. de iureiurā. i. l. int⁹ stipu
lantē. §. j. ff. de ꝟbo. obli. Jnno. in. c. cū cō/
ringit. de offi. dele. in ca. cum tu. et glo. ma/
gistralis in. c. in nostra. de testi. Et aliq̄ di/
xerunt q̄ testes tales ideo ꝯcordank ne pu
niank de falso nō vt ꝓbent. vt p doctores ī
legib allegatis Aliq̄ dicunt q̄ ꝯcordantur
vt ꝓbent. vt p glo. in dicto. c. cū tu. Dūt er
go kalende ꝓme dies in quolibet mēse. dī/
cte a colo. quia antiq̄ colebant primum di
em mensis. z sic dicunk quasi colendi. Vel
dicunk a verbo greco kalo id ē voco. q̄ ro
mani habebāt p̄cones quos prima die mē
sis mittebāt p terrā dicētes. Vocat vos se
nator ad nundinas ꝓparare vos De hoc ē
glo. notabilis in. l. cū sertus. ff. de ꝟ. sig. que
etiā declarat nonas z idus. de q̄b vide ī fi
ne ꝓmi libri ꝯputi cirometral z i alijs. Jtē
in fi. li. vj. in glo. j. sup data libri.

De La

Abra sūt imagi/

Lnes que distillant aquā salientē
scz aque et fistule que salientibus
pingitur.
Lanio onis. est macellarius vel beccarius.
a laniādo sic dictus. quia dilaniat z dilace
rat animalia. z p frusta carnes incidit z vē
dit. Vel est ille qui lanā separat a corijs be
stiaꝝ z exuit siue discoriat bestias. Et sic ōr
a lanificio ꝑm glo. ī. l. cū ō lanionis. ff. ō fū.
īstruc. zinstru lega.
Lata culpa est nō intelligere q̄d oēs bñ in/
telligūt. z nō facere q̄d oēs faciūt vl maior
pars. vl id facere q̄d nulli vl pauci faciunt
ff. ō ver. sig. l. late.
Latitare est se maliciose occūltare aīo frau
dandi creditores suos agere volentes. ff. q̄
bus cau. in possessiō. ea. l. fulcimus. §. quid
sit latitare. z habetur in glo. c. ꝓsultatiōib.
ij. ō offi. delega.
Latini sunt vl dicebank olim quidam qui

sta erant a dñis manumissi vt essent in vita liberi z gauderent plenaria libertate in bonis suis. sed in morte serui erāt. ḡre p⁹ obitū eorū nō poterāt succedere parētib⁹. z ergo bona eor̄ tanḡ seruor̄ ad dños deuoluebant. Et heredes eor̄ nihil post mortē eor̄ ꝓsequebant. ſz ꝓtrariā hñt ꝓditōez deditic̄ū. vt supra dictū est in lra. D. z ī desuetudinē abierūt. q⁹ pessima ꝓditio erat. vñ insti. ō libti. ꝓsus. Vita latini gaudent. dediticū morte.

Larue sunt deformatiōes hoīm ꝓpter appositionē colorīs.

Laudū est sentētia arbitri. Et laudare ē sententiā arbitralem ferre. Itē laudare dz arbiter in loco vbi ꝓmissum est factū. aliās nō valet laudū. l. si cū dies. §. si arbiter. ff. de arbitris. Sed quō loc⁹ accipiat. Dicit Ludo. ō roma q ꝓ ciuitate. et allegat Spe. singulariter in titu. ō arbi. versi. itez q̄rit an stricte. z. §. sequit. Itē lauduz arbitror nō pōt rescidi ptextu instrumētor̄ de nouo reptor̄ si eq̄paras arbitramētū trāsactioni. Si aūt vis equiparare reductiōi appellatiōis tunc posset sicut in appellatiōe in qua nō pbatum pbabo. Dicit Fridericus de senis in ꝓsilio suo. cc. xxxvij. qō incipit Petrus testat.

Leuis culpa. vt in. §. ꝓterea. q. mo. res ꝓtrahi ob. insti.

Leuissima culpa nō est ꝓuidere qō sapiētissimus ꝓuidisset. vt posui rem in capsa. z cū claue clausi. et credebā esse clausam claue amota nō pbans an esset clausa. Et similit de leui. depositari⁹ nō obligat si res deposita pdet. nisi ptes sic ꝓuenerint. Sed de lata culpa semp tenebit. Et etiā ē lata culpa nescire iura ciuilia. l. leges. C. de legib. vbi casus ad litterā. q⁹ oēs debent scire iura ciuilia. Nō ergo excusat dicēs nesciebā q⁹ lex phibebat. Et tiā ī maleficijs ignorātia crassissima et negligētia maxīa lata culpa est q̄ dolo ꝓpat. Dz casus fortuit⁹ ē inopinatus rei cuēt⁹ q̄ nullo hoīm remedio ꝓuideri ꝓt vt. C. ō pig. act. l. q̄ fortuit⁹. z insti. eo. tit. §. item is cui. vide supra Culpa.

Legatus est ille cui certa patria vl̄ puincia ꝓmittit gubernāda. vt in. c. nouit. de appel. Pōt etiā dici legatus q̄cūq⁹ ab aliq̄ ad aliquos est missus. Aliter Legatos dicimus eosdem quos aduocatos vl̄ patronos cāp q̄ in forensib⁹ negocijs ꝑeminētib⁹ litigantib⁹ suū ꝑbent patrociniū. Et nota q⁹ tria sunt genera legator̄. Quidaz de latere dñi pape mittunt. vt cardiales quos appellant fratres. Et tales possunt absoluere hoīes sue z alterius puincie. in puincia z extra. z eq̄parant pcōsulib⁹. Alij sunt non ō latere sed datiui. illi simpl'r in legatione mittunt. vt plati q̄ tm̄ absolūt puinciales. z in puincia nō extra ꝓstitutos. Et equipant ꝑsidibus puinciarū. Tertij sunt natiui. q̄ suarū ecclesiarū ptextu legatione fungunt. vt archiepūs cantuariensis. ō quo in. c. j. ō off. deleg. li. vj. Et tales sunt quattuor. scz archiepūs Eboracēsis Cātuariēsis. Remensis. z Pisan⁹. vt nota. in allega. c. j. e. ti. li. vi. allega. Et legatus p lras ō sua legatiōe fidē facere debet si exigat. vt. C. de māda. pti. l. vnica. Et el⁹ vice fungit a q̄ destinat z vicem alteri⁹ gerit. q̄re honorād⁹ est sicut ille cuius vicē gerit. lxxix. distin. c. vlti. vbi dr. q⁹ dyacon⁹ non debet sedere añ pl̄s biteruz nisi locū habuerit sui patriarche. tunc enīz sicut illius locū tenēs honorabit. vt. xciij. distin. c. j. Item legatus generalis pōt cognoscere p simplicē q̄relā. et p appellationē de causis subditor̄ suffraganeor̄ suor̄. vt nota in glo. cause illor̄. ca. j. eo. titu. Et legatus a latere cōferre potest eccl'ias vacantes. si est cardinalis. alias non. vt nota. ī. c. j. eo. titu. li. vj.

Legat⁹ pcōsulis est cui pcōsul posit̄ puinciā est ingressus mādat iurisdictionē determinatā z assignatā. aut q̄cūq⁹ in itinere morā passus vl̄ necessariā trahēs. vt in. le. aliq̄. ō offi. pcō. z lega.

Legatū est donatio quedā in testamento a testatore relicta. insti. ō lega. §. j. z. ff. ō lega. ñ. l. legatum. Vel est deliberatio hereditatis qua testator ex eo q⁹ vniuersuz heredis foret alicui q̄d collatū velit esse. in. l. legatū ff. ō lega. j. Et relinquit legatū nō vbere/di. sed cui placet. vt dicendo. hoc illi ō lego vel relinquo. id est dandū dispono. Vlpian aūt legatū olim pluribus modis. Nūcq⁹ p vendicationē his verbis. Ille amodo vēdicat a me illam rem sibi vt suā vt dicat suam esse. et petat vt suā. Nūcq⁹ p damnationē his verbis. Heres meus damnatus esto id est obligat⁹ esto hoc illi dare. Nūcq⁹ fm quosdam legatur p ꝓdemnationez. q̄

a testatore aliqd relinquit in penā z in dā/
nū heredis hoc mō Si heres meus Titiā
duxerit in vxorē in damnū suū z penā cen
tū lego. Ñqz vigebat legatū p verbū sinē
di. bis ꝙbis. Sino illi hāc rē. i. ꝓmitto illū
habere Si ꝙ res apō illū esset aptus essz
hic modus legādi vt sineret eū habere qō
apud eū tūc esset. Ñqz p ꝓceptatiōez. s. cū
duos vl plures heredes instituit. z alteri eo
rū ꝓlegauerit aliqd z hoc idez ꝓceptaret
z ꝑ alīs haberet.
Et nota q legatū regl'arit tradit ab herede
z fideicōmissum fere idē est qō legatū. Hz
est dictū fideicōmissum tōo. qz olim pende
bat ex fide heredū. Sed mō quid iurz est ī
vno. idem z in alio.
Legatari⁹ est cui aliqd legatū ē. z q legatuz
accipit Et talis ꝑt esse testz in testamēto. vt
insti. ō testam. ordi. §. legatarijs. Sic etiā
fideicōmissari⁹. vt ibi ōz
Legare est vltima volūtate testatoris ō sin
gulis reb⁹ disponere z legatū ab herede ꝑ/
standū alicui relinq̄re. Et iā legare alia si/
gnificatiōe est mittere. et sic inde dicit lega
tus. i. missus. sed cū significat relinq̄re. ve/
nit inde legatū. Et legare oēs possunt q te
stamentū facere ꝑñt. z legari pōt oib⁹ illis q
possunt heredes instituī. Jtē legari pōt res
testatoris z heredis. etiam res extranee p/
sone. Et sic qñqz testator sciebat rē alienaz
esse. z tunc debet rē illā emere a dño et tra/
dere legatario. z si dñs vēdere noluerit de
bet heres legatario tradere estimationem.
Jtē ꝑñt legari fructꝰ futuri. Jtē iura. actō
nes. z seruitutes. sed nō res q nō est in rerū
natura. vt hypocētaurus. Et ea de q̄b⁹ nō
est ꝓmertiū vt forū romanū. basilica vl tē/
pla. z que publico vsui destinata sunt. Jdē
pōt legatum relinq̄ quibuscūqz ꝙbis. aptz
tū et idoneis. vt si dicat testator lego. dare
iubeo. ipo. mando. ꝓcipio. z sic de alijs.
Jtē relinq̄ potest legatuz pure in diē z sub
ꝓditiōe. Et pōt testator hmōi legatis appo
nere cōditionē quā voluerit. qz heredis in
stitutio ē caput et fundamentū testamenti.
Et quia sine heredū institutiōe nō valet te
stamētū Jdeo mltū interest tabellionū de
herede cōsiderare z inq̄rere. Secūdo ō he
reditatis diuisiōe. Tertio q̄ ꝑñt z debēt in
stitui. Quarto quō z qualiter fiat hereduz
institutio.
Legitime ptes heredū bis ꝙsib⁹ ꝓtinentur
Quattuor aut infra dant natis iura trien/
tem. Demisserꝫ ꝙ dant natis q̄nqz vl vl/
tra. Arbitriū sequit substātia certa patrz.
Quarta tibi satis est si sis extraneus heres
Tūc trebellaris cum reddere cūcta roga/
ris. Tunc defalcaris cū per legata grauā/
ris. De istis partib⁹ vide glo. in ca. raynuci
us. de testa.
Legitimū ōz ex modis. Primo qō nō est p
hibitū. z sic p abnegationē phibiti vt inces
sio de legitima. Scōo stricti⁹ q̄cquid est p
missuz nō p abnegationē phibiti. sed p po
sitionē liciti. Tertio in positiuo digniori. s.
a iure ciuili ꝓcessum capiēdo ius ciuile lar
gissime p ꝑtorio z oīb⁹ partib⁹ iuris ciui
lis. Quarto cōcessum a iure ciuili restrin/
gendo vt nō ꝓphēdat ꝑtoriū. sed oēs alias
partes. scz senatusc̄ōsulta. ꝓncipū placita.
z responsa prudentū. Quinto adhuc plus
restringēdo ius ciuile solū p lege. xij. tabu
larz Sexto matime restringēdo solū p⁹. l.
xij. tabularū. exclusis responsis prudentū
z edictis pretorū. ita notat ī. le. vnica. C. qñ
nō pe. par. petēti. acc. hec catho. sacc⁹.
Leno est qui p̄cium p⁹ ꝓpato stupro acci
pit. vl damnatā de adulterio duxit. vl qui
eam adulterio subīcit. vel adulteruz se fa/
cit. vel q̄stum de adulterio vxoris accipit.
vl qui mācipia q̄stiaria habet. scz q̄ taber/
ne vl alicui negociatiōi ꝓponit meretrices
vt plus lucret. Et hic est infamis. vel q vxo
rem deꝑhensam in adulterio in matrimo/
nio retinuit. vt. C. ad. l. iuli. ō adult. l. crimē
lenocinij. Et ī glo. ō mltis modis lenocinij
ꝓcordātie alleganť. C. de specta. scui. leno.
ni. l. j. supra lenones. li. xj.
Letamē est sterquilinij a letando dictū. qz
letas facit segetes.
Letale idem est qō mortiferuz. vñ dicit de
aliquo vulnerato ad mortē. q letale vuln⁹
habet. Et venit a letū. i. mors. Unde. Bole/
ti leti causa fuere mei.
Lex est constitutio populi qua maiores na
tu simul cum plebib⁹ aliquid sanxerūt. ſm
Jsido. lib. v. z distin. j. c. lex est. Et dic glo.
q olim populus statuit leges. Sed hodie
trāstulit hanc potestatē in imperatorē. insti/
tu. de iur. natu. genti. z ciuili. §. sed q ꝓnci
pi. Uel aliter Lex est species iuris. z ponit
quādoqz stricte. scz pro eo qō populus ro/
manus senatorio magistratu interrogāte
veluti ꝙsule ꝓstituebat. insti. de iur. natur.

gen.z ciui.§.cõstat autẽ Nam cõsul est qui senator erat z populũ ꝓsulebat an eis placeret ita statui.z popul⁹ respõdebat ita. Et etiam sic diffinit Lex est cõmune ꝓceptum virorꝫ prudẽtũ ꝓsultatio.delictorꝫ q̃ sponte vel ignorãter ꝓtrahunt cohertio.cõmunis rei publice sponsio.ff.de legi.l.j. Ñq̃z ponit large ꝓ omni rõnabili statuto Uñ etiã dicit. Lex est sanctio sancta.iubẽs honesta.phibẽs ꝓtraria.que sumit ex lege greca.ff.de legi.z senatusco. Lex etiã quãdoq̃z dicit cõsuetudo.j.q.j.c.ij. Quãdoq̃z ratõ.j. distin.cõsuetudo. Quãdoq̃z ius scriptũ siue ꝓstitutio quecunq̃z. Quãdoq̃z ꝓstitutio ciuilis tm̃. Et qualis debeat esse lex habek in.c.erit.iij.dist.versi.ꝺr. Erit aũt lex honesta.iusta. possibilis fm naturaꝫ z patrie ꝓsuetudinẽ.loco. tpiq̃z cõueniens.necessaria.vtilis z manifesta.ne aliq̃d p obscuritatem in captiõe cõtineat. Et ibidẽ in ca.seq. §.leges.dicit q̃ nõ est iudicandũ de legib sed fm ipsas. Et leges instituunt cũ pmulgant.z firmant cũ moribꝫ vtentiũ ꝓbãtur. Nã lege nõ tota pspecta inciuile est iudicare vel respõdere.ff.ꝺ legi.l.inciuile. Et leges ipse canones sacros imitãtur .in authẽtico ꝺ eccle.ti.§.j. colla.ix.de iudi.cleri. c.j.de iuramẽ calũ.z.ca.j.de no.ope.nunc. vbi subdit. sacroꝫ statuta canonũ pncipũ cõstitutiõibꝫ adiuuant.et sic ecõuerso i materia ciuili ius canonicuz cedit z imitatur. Lex alia pnata.alia publica. Lex publica est que a sanctis patribꝫ scripturꝫ est cõfirmata. vt lex canonũ. Lex pnata ẽ que ex instinctu spũssancti in cordibꝫ fideliũ est scripta.scz caritas que dignior est ꝑma.xix q.ij.due sunt.

Legũ auctores seu inuẽtores ponunt dist. viij.ca. Moyses.z.c.fuerũt.vsq̃z in fi. dist. eiusdẽ.vbi dicit. Moyses gentis hebree ꝑm⁹ oim diuinas leges sacris litteris explicauit. Forone⁹ rex ꝑmus grecis leges iudiciaq̃z cõstituit. Mercuri⁹ trimegist⁹ pnim⁹ egiptijs leges tradidit. Et dicit glo.q̃ dicitur trimegest⁹ ꝓpter tres potẽtias.eloquentiã.scientiã.z virtutẽ. Solon ꝑmus leges athenienshb edidit. Licurgus ꝑm⁹ lacedemonijs ex appollinis auctoritate confinxit. Numa pompili⁹ qui romulo successit pnimus in regno leges romanis edidit. Deinde cum popul⁹ sedicios⁹ magistratꝰ ferre nõ posset.decẽviros legib scribẽdis creauit. qui leges ex libris Solonis ꝺ greco in latinũ sermonẽ trãslatas duodecim tabulas exposuerũt. Fuerũt aũt hi decẽ viri Appius. Claudius. Genicius. Veteri⁹ Julius. Manili⁹. Sulpiti⁹. Sexti⁹ vl̃ Sextigius. Curacius. Rumelius postumius. Hi decẽ sunt electi ad scribẽdas leges fm Jsido.lib.v.ethimo. Leges aũt in libris ꝑmus cõsul Põpeius redigere volnit. sed ñ pseuerauit obtrectatorũ metu. Deindecesar scz Juli⁹ cepit idem facere .sed aũ interfectus. Paulatim aũt antiq̃ leges vetustate atq̃z incuria oboleuerũt.quaꝫ etsi iã nullus vsus sit.noticia tñ necessaria videt fm Jsiꝺ.li.v.ethi.z.c.ij.distin.viij.vbi glo.dicit causam q̃re noticia illaꝫ legum est necessaria. Et est vt sciaꝫ causa q̃re tollant.C.ꝺ caducis.tollẽ.l.vnica.ꝺa papa arguit etiã ex abrogato iure.c.nouit.ꝺ iudi. Vel iõ noticia taliũ est necessaria vt reprobẽt maledicta. xxxvij.dis.legim⁹.z.c.q̃ de mẽsa.

Leges noue.z legũ codices.z a quib cepe/runt.habek.c.fuerũt.palle.dũ dicit Jsido. vbi supra. Noue aũt leges a Cõstãtino cesare ceperũt.z reliq̃s succedẽtib. Erantq̃z pmixte z inordinate. Postea ꝓ Theodosius mior august⁹ ad sil'itudinẽ gregoriani z hermogeniani codicẽ factũ ꝓstitutionuz a cõstãtini tpib sub ꝓprio cuiusq̃z ĩperatoꝛ titulo disposuit.quẽ libꝛũ a suo noĩe theodosianũ vocauit.

Leges quib non vtimur quõ fuerint facte Reqre.ff.z instĩ.de exhereda.libe.per totũ. z in multis passib. Nam vt dicit distin.ij. ca.quedã Leges quedã dicunt ab his qui cõdiderũt.vt ꝓsulares. Tribunicie. Julie Acquilie. Cornelie. Et pcipue lex põpeia. lex papia.a Papio.al's papiniana a Papiniano.lex falcidia.z q̃plures alie de q̃bus infra. Quedã etiã dicunt a locis.vt lex rodia.z ꝓsil'es.

Lex acquilia loquit in eo casu cũ quis culpa sua alicui damnũ dederit.veluti equuz seruũ.vel aliud aĩal occiderit.vl̃ vulnerauerit.seu vestẽ suã sciderit. aut in illis rebꝰ dãnũ dederit Et in hac lege venit culpa leuissima.vt si q̃s ex alto se pcipitauerit z ꝓsu/ p aliũ ceciderit tenet lege acq̃lia Casus ꝓ etiã occidentẽ excusat.insti.de lc.ac.§.initu ria. Et si putator ramũ deiecerit z nõ pclamauerit.z sic aliquẽ occiderit tenet ea.l. Is nõ tenet lege cornelia ꝺ sicca.in q̃ venit cũ

dolus. ff. ad. l. acquil. ꝛ ad. l. cornel. ō sicca. Requi. supra Actio legis aq̄lie.

Lex ꝺmissoria ꝓprie nō ē lex neq; senatusco/sultū. sed poti⁹ pactū. ꝛ habet locū cū ita vē/ditor ꝓuenit cū emptore. vt si nō fuerit so/lutū p̄ciū totum vl̄ ps cū q̄dā p̄cio stati so/luta est. vt in tali die vel tēpore sit res inem/pta vel inuendita si dictū sit vt redeat pos/sessio vel dominiū ad vēditorē. Tale autē pactū nō habet locū in pignoribꝫ. sed ī em/ptionibꝫ. vt. ff. de. l. ꝺmiſ. l. vlti. ꝛ. l. si fund⁹. Et q̄ res ōr inempta ita accipit. Si vēdi/tor inemptā esse velit cuius causa id cauet als fraudaret vēditor si exusta villa in po/testate emptoꝛ esset. nō dādo pecuniā inē/ptū facere fundū. tex. est in. l. ij. ff. eo. ti.

Lex cornelia ō falsis. penā irrogat his qui falsum testimoniū dixerūt vl̄ falsū testamē/tū. vl̄ aliō q̄libet instrumētū scripserunt. aut sigillauerūt. aut als falsum ꝺmiserunt puta in moneta vl̄ mēsura. Et est dicta lex cornelia a Cornelio inuētore Dicit etiā te/stamentaria. ꝛ ei⁹ pena ī ſuos ē vltimū supli/ciū. in liberos ꝓo deportatio. īsti. ō pub. iu/di. §. itē lex cornelia. de fal.

Lex cornelia de sicariꝭs loquit de his qui dolo malo interficiūt. scz telo vl̄ iactu fur/tiue ꝛ hmōi. Uel etiā ōr lex cornelia de ve/neficiꝭs. a veneno. puta qñ q̄s aliū interfe/cit veneno. aut magicis susurriꝭs vl̄ incā/tatiōnibꝫ. vel q̄ mala medicamēta publice vendidit. Et ōr ō sicariꝭs a sicca acuta vl̄ cultello. eo q̄ ꝑcat ferrū vl̄ cultrū. vt īsti. ō pub. iudi. §. sicariꝭ aūt. Uñ dic glo. ibidē. q̄ sicca est culteli⁹ vtriq; incidēs quē por/tāt pegrini q̄nq; in baculo q̄dam. ita q̄ nō patet. vñ ꝓsus. Est sicca mucro latēs sicca rī⁹ inde vocat.

Lex duodecim tabularꝫ fuit origo totī⁹ iurꝫ ciuilis ꝑm glo. insti. de iur. natu. gen. ꝛ ciui. §. ex nō scripto. in ver. origo. ff. de ori. iur. l. ij. §. j. Et ōr lex scripta in. xij. tabulas. Qua nionū a decē ciuitatibꝫ atheniēsiū ꝛ lacedemo/rū decēa. ullaꝫ declaratōꝫ p eosdē decē viros postea addite. vt dicit glo. ī ꝓ. decē viros. §. deīde. ea. Moyses. dist. vij. Cū em leges ꝓpt di/scordiā plebeioꝫ cū nobilibꝫ fere p. xxx. an/nos in desuetudinē abūssent creati fuerūt decem viri. qui trāstulerūt leges grecoꝝ in latinū. ꝛ eas in decem tabulis eburneis scripserūt. Et hi decem viri postea viden/tes in illis decē tabulis multas leges deesse. accepta potestate corrigēdi. diminuen/di. interꝑtādi. addēdi. ꝛ supplēdi. duas ali/as tabulas addiderūt. Et deinde dicta est lex duodecim tabulaꝝ. Postea cum p̄dicti viri sibi magistratū vsurparūt a ꝓpo sunt creati. ꝛ sic cōsules sunt facti. q̄ senatusconsulta cōposuere. postea p̄tores cōstituti sūt qui edicta p̄toꝝ fecerūt. Et lex duodeciꝫ tabularū sic dicit. ꝛ hoc nomen olim acce/pit cū romani iura penes se nō habuerunt sed essent penes grecos. Ipsi leges scꝑtas deliberātes a grecis. miserunt nuncios ad grecos. q̄ supplicarēt eis vt iura traderent romanis. Q̄ō greci rēnuerūt. Mittentes greci exq̄s sapientē quendā. vt exploraret an digni essent romani legibꝫ. qui cū romā/ veniſſet. romani excogitātes q̄d fieri pote/rat. quendā stultuꝫ ad disputandū cū gre/co posuerunt. vt si ꝓderet derisio esset. Grec⁹ cūs nutu disputare incepit ꝛ leuauit digi/tū vnū. significans q̄ vn⁹ esset deus. Sed stultus credēs q̄ vellet eū vno oculo ceca/re. duos eleuauit digitos. scz indicē et me/diū. qui etiā ad iuramētū necessariū leuan/tur. ꝛ cū eis etiā pollicē sicut naturalit̄ eue/nit quasi grecū cecare vellet vtroq; oculo. Grecus aūt credidit q̄ trinitatē ostēderet. Item grec⁹ aptam manū extēdit. vt ostēn/deret oia nuda deo. Stult⁹ aūt timēs ala/pam seu maxillatā sibi dari. pugnū clausū quasi repcussur⁹ leuauit. Grec⁹ intellexit q̄ deus oia clauderet palma. Et sic credens romanos dignos legibꝫ abūt et decē viris discretis a romanis electis. quos greci di/gnos iudicauerūt. leges impetrauerūt Et sic greci tradiderūt ipſis decē tabl'as ebur/neas in q̄bus ꝓtinebat tam ius scriptū q̄ō in ciuitate athenaꝝ frequētabat. q̄ nō scrī/ptū q̄ō in altera ciuitate scz lacedemonio/rū erat in vsu. Postq; ꝓo isti decē viri fue/rūt sic cum decē tabulis reuersi ab ipso po/pulo romano habuerūt p̄tātez sup illas. x. tabulas examinādi. addēdi ꝛc. vt supra de ꝑ in glo. l. j. ff. de origi. iur.

Lex falcidia. dist. ij. capi. quedā in fi. phibet ne quis in testamēto plus extraneis legare possit q̄; vt ārta ps sit heredibus data. Di/citur autē falcidia a Falcidio tribuno au/ctore. Uel ꝑm Azo. dicta est a fabri falce. i. a diminutōe. q̄ iam in ꝓmo singulariꝭ re/lictis resecat legata. vt falce resecāt segetes

¶ Le

Nam olim licuit cuilibet totã hereditatez suã alteri relinquere. Sed postea falcidi⁹ statuit q̃ quarta ps hereditatis deberet relinqui heredib⁹ legitimis. ꝛc. vt supra ꝺ F Triplex est falcidia. vna debita iure naturę, alia iure institutõis. tertia ꝺr. quarta trebellianica q̃ ꝓpetit heredi instituto q̃ rogat⁹ est hereditatẽ alĩ restituere. dis. ĩj. c. respõsa. de testa. c. rainuc⁹. ꝛ. c. reynaldus.

Lex fauia de plagiarijs eos pſequitur q̃ liberos aut seruos vel filios alienos ab vrbe. vel de vna ꝓuincia ad aliã subducũt et eos vendũt fraudulẽter iſcijs dñis ꝛ pr̃ib⁹ suis. vt. ff. ad le. fal. ꝺ pla. l. j. ꝛ. l. lega. ꝛ. l. cũ.

Lex fusia alias sussia. vl̃ suffia canina non p̃mittebat in testamẽto manumissiões fieri. nisi vsq̃ ad certũ modũ vl̃ numer̃ seruor̃. licet inter viuos sit. sed hodie ista sublata ẽ ꝛ mlto magis hoc liceret ĩ vltia voluntate Et ꝺr canina forte a q̃daz inducta q̃ canis vocabat. nã canis naturã ꝟuabat q̃ stat in palea quã nec sibi hr̃e põt. nec alĩ fauet. vt sit ꝓsonas rei nomẽ. isti. ꝺ dona. § . ẽ ꝛ aliꝺ. Talis ꝯ moziebat tanq̃ canis. qz ñ potat tenere ꝟuos. nec libertatẽ patiebat eis dari. insti. de. l. fusi. c. tol. in glo. j.

Lex helyascẽtia deditition̄ est de lata libertate. de q̃ insti. q̃ ꝛ q̃. mo. manumit. nõ pos. § . eadẽ lege helyascẽtia. q̃ dño mioꝛi. xx. annis nõ aliter manumittere p̃mittit. quã si vi dicta. i. ꝟga p̃tozis apꝺ ꝓsiliũ. i. apꝺ locum ꝓsilij sup̃ ꝟ iusta cã manumissiõis approbata fuerit manumissi. vt ibidẽ tex. inq̃t.

Lex iulia ꝺ adulterijs ꝛ stupro pſequit̃ adulteros. ꝛ eos q̃ sine vi ꝟgines. viduas. aut honestas. aut honeste viuẽtes corrũpunt aut violant. Et nõ solũ temeratozes aliar̃ nuptiar̃ gladio punit. ſz etiã eos q̃ cũ masculis nephandã libidinez exercere audent siue ñ verenk. insti. de publi. iudi. § . itẽ lex iulia. ꝺ adulterijs. ꝛ ibi p totũ de legib⁹ hic posit⁹. qz publica iudicia sunt.

Lex iulia de ambitu punit eos q̃ p ambitũ seu ambitionez muneribꝰ dat⁹ ad honorez ad officia publica accedũt seu succedũt. de q̃ insti. ꝺ publi. iudi. in. § . sunt p̃terea. ĩ glo. ꝛ in. l. j ff. ad. l. iul̃. de ambi.

Lex iulia lese maiestatis eos punit q̃ in p̃ncipẽ. aut in rẽ publicã aliq̃d ꝓmittũt ꝛ machinant̃. Et est ꝺ tales statuta penę capitalis. Itẽ q̃ vsq̃ ad quartã pgenie nõ succedũt nati ab eis nisi ꝑ p̃ncipẽ dispẽsẽt cũ eis. ꝛ sic pena eius aĩe amissionẽ sustinet. vt. C. ad. l. iul̃. ma. l. quisquã. ꝛ insti. de pub. iudi. § . publica aũt.

Lex iulia repetũdar̃ loq̃t̃ de his plectẽdis q̃ tpe admĩstratõis aliq̃d acceperint vt iudicarẽt vl̃ nõ iudicarẽt. vl̃ aliquẽ in vincula deñcerent vl̃ nõ. Ad hoc em̃ ꝓpetit vt datũ reseruet̃. ꝛ q̃ alter puniat̃. Ultra ꝟ etiaꝫ ꝓpetit ꝓtra eosdẽ illis q̃ ab ipſis aliquã violẽtiã passi sunt. vt si coactus fuerit ꝺs a talib⁹ vẽdere rẽ suã miozi p̃cio q̃ ꝟ valebat. ꝛ i silib⁹ casib⁹. ff. ad. l. iul̃. repe. l. j. iij. iiij. ꝛ. v.

Lex iulia de residuis. punit eos q̃ officium publicũ aut admĩstratõez habuerũt. Et tpe admĩstratiõis sue publicã pecuniã q̃m acceperũt in qꝺ cũq̃ negociũ erogandã retinuerũt. ꝛ nõ erogauerũt. Vel q̃ rem publicã quã acceperũt tradendã in cõi erario nõ reposuerũt ibidẽ. sed penes se furtiue et doloſe retinuerũt. vt. ff. ad. l. iul̃. pecu. l. ij. ꝛ l. iiij. §. lege.

Lex iulia ꝺ vi publica punit eos q̃ vim cuz armis fecerũt vl̃ intulerũt Et ẽ pena deportationũ. vt isti. ꝺ pub. iudi. § . itẽ lex iulia.

Lex iulia de vi ꝑuata pũit eos q̃ sine armis vim inferũt in publicatõe tertie pt⁹ bonor̃. Si aũt vi rapt⁹ ꝟginis. vidue. vl̃ sanctimonialis. aut alias fiat. faciẽtes ꝛ opẽ flagicio dãtes pena capit⁹ puniunt̃. isti. ꝺ publi. iudi. § . itẽ lex iulia. de vi ꝑua.

Lex iulia nozb. loquit̃ ꝺ latina libertate. vt insti. ꝺ libe. §. libertinor̃ aũt.

Lex iulia de annona. ꝓpetit ꝓtra illũ qui facit vl̃ ꝑcurat annonã fieri cariorẽ. qz ĩ hoc ledit respublica. vt ff. ad. l. iul̃. de anno. l. ij.

Lex iulia peculiat⁹. ꝓpetit ꝓtra illos q̃ pecuniã. vel rẽ publicã. vl̃ sacrã vel religiosam furant̃. pena vt. s. vt isti. ꝺ pub. in. §. lex iulia

Lex iulia mistellia. alias vistellia ꝺz locum q̃ marit⁹ relinq̃t vxori ĩ testamẽto aliquid sub certa ꝓditõe si alteri nõ nupserit. Et cõ ditione nõ ꝟuata ñ teneꝫ bezes dare relictũ p istã legẽ. Et qualẽ facit cautiõez vid ĩ autẽ. cui relictũ. C. ꝺ indict. viduitate. ꝛ. l. iulia mistel. tol. ꝛ. l. j. ibidem.

Lex portẽsia lata. i. facta. ꝛ a rege nomẽ sortita est q̃ eã statuit ꝛ fecit. q̃ ꝓcꝛdauit int̃ plebem ꝛ pl̃m ꝛ p̃ncipẽ. q̃ ꝓstituit vt nõ min⁹ aut plus valeant plebiscita q̃ꝫ lex pl̃i. de q̃ institu. de iur. natu. gen. ꝛ ciuili. §. sed ꝛ plebiscita.

Lex papia patr̃ ꝓtinet p̃mia p suscipiendis

Le

liber. Et dicit a papio auctore. Alias papinitana a papiniano auctore. vide de b in sti. per quas pso. no. ius acqui. in. §. sancitum etenī.

Lex pompeya de patrocidijs. alias paricidijs. punit eos q̄ patri. aut matri. aut auo. pauo. aut alteri de ꝓsanguineis aut parētibus suis mortē infligunt. Et statuit illa lex penā accerrimaz. q̄ tales in culleo. i. corceo bulito ꝓsuank. ī q̄ ponāt vipa cū symea cane z gallo gallinatio z in mari vicino sic ꝓiciank. vl' in flumie, ꝓinq̄ si mare nimis remote fuerit. De his oīb nota insti. ō publi. iudi. §. alia deinde.

Lex populi anthomastici. dicit lex per excellentiam.

Lex publiciana dicta est a publiciano ꝓtore auctore. Req. supra. Actio publiciana.

Lex rodia de iactu. subuenit his q̄z mercesā cōis ꝑiculi euitādi eiecte sunt. z ꝓpter iactum nauis salua facta est. Quib⁹ dat actō ꝓtra magistrū nauis. vl' eos quoz merces sunt salue. Et ōz rodia ab insula rodo. alias rodiſis ī q̄ antiq̄t⁹ pluriū fuit vsus mercatoz. Et dicit glo. hec iniq̄ssima ē. s. q̄ patientib⁹ naufragiū oīa auferunt inhabitatozes. vt. l. modestin⁹. ff. e. ti. Modie aūt excōicati sunt hac lege vtentes. vt dist. ij. c. q̄dam. z sequen.

Lex satyra est q̄ ō plib⁹ siml' loquit reb⁹. dicta sic a copia rez z q̄si a saturitate. Unō z satira scribere. est poemata varia ꝓdere. vt Horacij. iuuenal'. pſij. tē. dis. ij. ca. satira. Et fm Isi. li. v. ō q̄. C. ō lati. lib. tol. l. vnic. ī ꝓn.

Lex atilia loquit de ꝓmissione tutele in puplos z psidib⁹ eaz rome ꝑ cartio vrbani z maiozi ꝑte tribunoz plebis. ō quo vide instit. ō atilia tu. p totū.

Lex vitelia loquit de liberto appetēte ea q̄ ī genuis tm̄ ꝓpetunt. puta honozes et dignitates asserēdo se īgenuū esse. De q̄. ff. ō sta. ho. l. ingenuū.

Lex viaz ōz solitaria excellētia.

Lex mūicipalis ōz quā alij ciuitas ꝓstituit sibi. Et est ius ciuile. insti. de iur. nat. gē. z ciui. §. j. in tex. et in glo.

Lex canonica appellat diuīa. c. nimis. ō ireiu. z. c. j. de iure calū. Et lex ciuilis ōz lex humana. c. ij. ō pscrip. li. vj. Pōt tm̄ ius canonicū etiā dici lex hūana. q̄z sunt ī eo mlta ab hoib⁹ statuta. Iz respectu alioz iuriū ciuiliū dicat lex diuīa Sil'r lex ciuilis pōt dici diuina aliq̄ respectu. imo sacra ōz. z ꝓ ipsaz q̄s religiosus efficit. vt. C. de legi. z cōsti. l. leges. Quare ī pato⁹ ōz religiosissim⁹ in probemio institutionū. viō. c. q̄ iure. dis. viij. z. l. fi. C. ō pscrip. lō. tē. Et Archi. ī ꝓbo hūane. c. fi. ō pscrip. li. vj. vbi ōz q̄ leges diuinit⁹ p oza ꝓncipū sunt pmlgate. xvj. q. iij nemo. xj. q. iij. impatores. Et aliq̄n vocank leges publice. iij. q. v. c. de accusatōib⁹. Aliq̄n leges exteroz l' leges secti. vt ibidē. Sz canonice diuine dicunk. iij. q. v. q̄z suspecti Et in iure canonico z legib⁹ q̄libet studere deberet. quia nō ꝓmittūt quēq̄z in eis pitū in pauptate viuere. vl' in anxietate moz. vt inquit in risco⁹ult⁹ in autē. de here. z fal. §. fi. coll. j. Et in ꝓhemio. ff. vbi dicit tex. legū oratores ditissimi efficiunk. §. nos ꝙo. z gl. ī ꝙ. ditissimi. ponit ꝙsus. Dat galien⁹ opes z sanctio iustiniana Et alijs paleas. vt supō Ā. in dictōe ars.

Legi⁹. Req. supra bomagiū legiū.

De Li

Libell⁹ plurib⁹ modis accipit. vt notat specu. in tractatu libelloz. Qñq̄z em̄ ōz pu⁹ liber vl' codicill⁹. vl' cedula in q̄ actoz cām et actionē exp̄mit Et ē duplex. q̄dā est accusationis. z ille in crimialib⁹ locū bz Et q̄dāz ꝓuētiōis. z ille ī ciuilib⁹. vt est glo. vnica in ꝑn. c. j. de libe. obla. Et debēt pl'a cōtineri ī libello. vt in his ꝙsib⁹ ꝓtinet. Quis. q̄d. corā quo. q̄ iure petāt. z a q̄. Recte ꝓpos⁹ q̄s libell⁹ habet. Nā libell⁹ ꝓuētionis debet ꝓtinere nomē actoris. s. q̄s sit q̄ ꝓuēiat. Et q̄d petāt. scz rem q̄ petit. Et nomē iudicis. s. corā q̄ agit Et ius q̄ res petit. z sic cām pertendi. Et nomē rei. scz a q̄ res petit. Et iam tempus z dies in quo libellus dat. Sed ī libello accusatōis ꝓtineri debēt nomen accusatoris. nomē rei z iudicis. et crimē de q̄ agitur. Et quādoq̄z psona cum qua crimē dicit cōmissum. Et locus in quo. z dies accusationis. pfessio accusatiōis corā iudice z mēsis in quo crimē est cōmissum. Sz dem z bozā ibi ponere nō ē necesse fm Bossfre. Quādoq̄z z secūdo pōit ꝑ panē azimo. seu succineritio. vt. C. de epis. audien. l. iudices. pbi tex. inquit. q̄ incarceratis debet victualis substantia ministrari vel tradi libellis duobus aut tribus diurnis. Et dicit ibi glo. id est panibus. a libuz libi. vl' a liba libe. quod est panis albus vel succinericꝰ

Et sic libellus est diminutiuū. Unde dicitur. puer noluit libellū a sacerdote accipe in autē. ibi allega. Quandoqz et tertio capitur p preciby pncipi oblatꝫ. C. quādo libellus pncipi oblat. fac. lit. cōtesta. Quarto p iudice delegato. ff. de offi. cōsul. l. nec qsqz. Quinto p scriptura demādatoris. Sexto p scriptura recusationis Septimo p scriptura quā vir dat vxori quā repudiat. z illa dr libellus repudij. Octauo p scriptura appellatōis. ff. de appellatio. l. j. Nono p scriptura quā iudex dat appellanti. scz apostolus. de appel. c. cordi. li. vj. Decimo p scriptura infamatoria. que dicit libellus famosus. quā null⁹ scribere debet nec dictare sub pena capitis. fm leges. Proprie tñ libellus est scriptura agētis qstionē ptinens, et futurā actionē depromēs. Et dicit Ly. q est breuis scriptura intentionē actoꝛ vl accusatoris pta reū clare depromens. Et sic libellus nō debet esse ꝓbosus vl vtēs superfluis. nec obscurus. vl alternatiu⁹. qr alternatiua ponit obscuritatē. vt no. in glo. iij. l. si in rem. ff. de rei vēdi. Est tñ libellus īcertus admittend⁹ vbi incertitudo puenit ex facto aduersarij. iuxta nota. in. c. significatiby. de libel. obla. Et q qñqz libellus alternatiuus admittat. nota ibidē videlz de cōsuetudine. nunqz tñ de rigore iurꝫ instit. de act. §. sunt z alij. alias. §. sed iste qdem et ea que sunt ꝓsuetudinis obseruant. ff. ō edili. edicē. le. qd. si fugitiuus. §. apud labeonē. z meli⁹ eo. ti. qō si nolit. §. q mācipia. z glo. in c. abbate sane. de re iudi. li. vj. ī glo. ver. dñi vel quasi. q est elegātissima z aurea dicēda Ul sic. Libellus est breuis mēbrana actoris petitionē z cām ptinēs z actionē cōplectens. Dicit aūt libell⁹ a libro diminutiue pter sui breuitatē. sic codicill⁹ a codice. fm Spe. ī ti. de libel. ꝓcep. ī pn. Ul dr a libra. id ē iusticia. vñ iudex dz staterā eq lāce ministrare. xl v. dist. ois. xxiij. q. j. nō offeram⁹ z. c. abbate sane. de re iudi. li. vj. ī. §. pfat⁹. ergo. z. c. j. co. ti. li. vj.

Libellus repudij. Reqre repudiū.

Liberalis cā. est qñ pncipal r mota qstione ab aliquo dr aliqs seu alius suus seru⁹ esse ipse ꝓ o ptendit se esse liber. Si ꝓ o pfiteat se esse seruū nō actoris sed alteri⁹. nō ē cā liberalis. sed est cā dominij. Et cā hic ponit p iudicio.

Liberi sunt qui ex ingenuis nascunt. Fiūt aūt liberi q manumittunt. Et dicunt a libertate. Et sunt filij z filie z ceteri omnes in recta linea descendentes vsqz ad trinepotes. Et vlteri⁹ dicunt inferiores seu posteriores. Sil r parētes dicunt oēs ascēdētes p paternā seu maternā ꝓgnationē nob ꝓiuncti vsqz ad tritauū. Et vlteri⁹ dicunt superiores seu maiores. Appellatōe ergo liberoꝝ intelligunt nepotes ex filijs z alijs descendētes. ff. ō ver. sig. l. liberoꝝ. Et ß ex masculis. Dz appellatōe filiozū regl r iter nō cōprehēdunt nepotes. insti. q da. tuto. pos. in fi. zē glo. sup ff. liberi. ī cle. vnica. ō bapti. facit glo. j. ī. c. ī pñtia. de pba.

Libera. Nec dictio significat posse fieri liberē qō mādat. Nō tñ significat vltra mādatū generale. Et sic nō viderent ꝓcessa q reqrūt mādatū speciale. z hoc de vsu cōi. licet sec⁹ ex significato attēto de iure scripto. Tūc em̄ significat posse fieri qō sine māda to speciali nō fieret excepta denoratiōe. l. p curatoꝛ. cui generaliꝛ. ff. de pcura. iūcta. l. filius. ff. de dona. Significat ergo q posset alienare qō nō possit pcuratoꝛ cui ē ꝓcessa generalis administratio non exp̄sso ꝓbo libera. cui⁹ significatū addit z opat. Nō aūt significat donationē. qr donatō ex natura est gratuita. Uñ nota fm Bar. ī. l. q rome. §. calimach⁹. ff. de ꝓbo. obli. Uerbū libera in illo tm̄ opat ad qō refert. verbi grā. dicendo. Cōstituo te pcuratoꝛem ad agēdū z defendendū litē ꝓtestandā dans z concedēs liberā potestatē zē. nō videt ꝓcessa administratio cause. sed solū instātie. qr ß verba importāt. Et de causa nō possunt trāsigere. sed solum de instantia. Item ibi. Cōstituí procuratoꝛē ad recipiendā solutiōez dans ei liberam potestatē q potest prorogare terminū. facit de pcurato. q ad agendum. li. vj. z. le. duo. ff. de administra. tuto. Item de verbo plena. l. si pcuratoꝛ. §. q si plenam. C. de pcurato. Item si domin⁹ cōcessit q procuratoꝛ possit qō ipse domin⁹. licet nō exp̄ressit verbū libera. vl plena. potestate. l. creditoꝛ. §. lucius. ff. mādati. Idē si dñs promisit se ratum habiturū quicqd p suum procuratoꝛē actum fuerit. l. j. ff. de pcurato.

Liberatio sumit pro dispositione liberatoria. z significat diuersimode. Hā ibi testatoꝛ legat debitoꝛi suo q sol⁹ est liberatōem significat q debitoꝛ agere possit ꝫ heredes

vt eum liberet p acceptilationē .l.iij. §. nūc de effectu. ff. de libe. lega. Quia qñ testator dicit. volo liberari. vel lego liberationē. sig/nificat q vult ab herede liberari ex cōmuni mō intelligendi. Jtē ibi. Duo sunt rei promittēdi q tenent ad idē debitū quilibet ī/solidū. testator legat vni liberationē. signifi/cat q ille possit agere ꝓtra heredē vt libere/tur p pactū. Sed alter non liberat nisi ille vnus liberaret ex maiori vi. videlicz acce/ptilatione. nā tūc etiā alter liberat. sicut ac/ceptilatio capit p tali solutiōe q vno soluē/te alter liberat. sec⁹ in pacto. Sed certe pa/ctū liberatōis in simplici ratōne valet tātū/ sicut acceptilatio. Jtē duo sunt rei pmittē/di socij vni legata ē liberatio. significat q il/le cuius nomē ascriptū nō est habet p lega/tario. Et sic agere pōt vt liberet sicut ille q/ noiat⁹ est. Et hoc si testator ei puidere vo/luit qđ pbat ex similibꝫ ꝓiecturis sufficien/ter. qz in ꝓtrabēdo socij sunt. Et ītelligē so/cios fm Bar. qđ oē lucrū z dānū est ꝓmu/ne in illo debito. Jtē ibi duo sunt rei pmit/tendi nō socij facti debitores ex pecunia q/ puenit ad vtrūqꝫ. vel cōuersa est in cōmu/nem vtilitatē. testator legat liberationē vni/ nō liberabit p acceptilatōez sed p pactum. Et istud pactū pficiet etiam alteri in parte/ seu medietate ōbiti. Et sic intellige qđ no. glo. in. §. nūc de effectu. pall. Cōclude er/go aut sunt socij z liberatio fit p acceptila/tionē Et sic facta vni pdest etiā alteri. Dz iste alter ñ legatari⁹ nō potest agere nisi vbi testator ei puidere voluit. Aut non sunt so/cij. z tūc liberatio fit p pactū de nō petēdo/ z pdest alteri īmediate vt in altera medie/tate tm̄ ꝓueniat. Jtē nota q p pactū factum/ vni pdest alteri, put actū est. z nō alias. naz si est actū ius ex eo queri tātū illi cui fit illi querit tm̄. Si ꝙo actum est ius q̄ri vtriqꝫ. tūc q̄rit vtriqꝫ. Jn dubio ꝙo pactū factuz/ reo pdest fideiussori. Sed nō pactū factū/ fideiussori ecōtra prodest reo. nisi vbi fide/iussori fit acceptilatio. z ꝓncipalis obliga/tus est re. Quia tūc hec acceptilatio respe/ctu ꝓncipalis ꝓtinet pactū. qđ sibi prodest/ lege z p iusiu. §. z si fideiussori. ff. de accept. Posset tm̄ dici q ꝓncipalis liberat ipso iu/re. qz hoc fit p ꝓsequentiaz. vt ibi nota. Jn/ acceptilatione aūt si fit ꝓncipali pdest fide/iussori. Facta aūt fideiussori pdest ei tm̄ si/ hoc est actū. Jn dubio pdest ꝓncipali licet nō semp. put no. in le. si quis reum. de libe. lega. z finaliter cōcluditur q liberatio vni/ ꝑsone in vna re vel in vno debito ad aliam/ ꝑsonam. aliam rē. vel aliud debitū extēdit. Si hoc disponētē q̄is ꝓbabili medio vo/luisse significat. Et liberatio generalis nō/ ꝓhēdit que ibi non ꝓtineri aliqđ mediuz/ cōcludit. Et liberatio cōcessa specialit ge/neraliter inter viuos z vltima volūtate si/gnificat quod significare quodnis mediū/ ꝓbabile declarat.

Libertas est res spūalis. z ideō potest veni/re in ꝓmutationē cū alio spūali. ō re. ꝓmu. ca. ad q̄stiones. z de ser. nō ordi. c. null⁹. in glo. vlti. Jtez libertas est natural⁹ facultas ei⁹ qđ cuiqꝫ facere libet nisi qđ vi aut iure/ ꝓhibet. isti. de iur. gen. in ꝓn. Et hec facul/tas q̄uis late pateat. tñ ei quādoqꝫ resistit/ de facto. vt qñ non possumus qđ desidera/mus. vl⁹ de iure. vt qñ non facere furtū aut/ rapinā ꝓhibemur.

Libertas latina fuit libertas que habebat/ q si moreret ille cui dabat libertas. tūc te/nuit. sed si supuixit tūc nō tenuit. sed hodie/ est correcta per legē ꝓmam. C. de la. lib. tol.

Require supra latini. Et dicebat latina p/ similitudinē. Nam vt romani nominati sūt/ quia romanis subiiciebant⁹ et incolumes/ mittebant⁹. licet fm rem latini vel romani/ nō essent Et illa libertas latina ꝺr eū nō es/set vera libertas.

Libertas deditina. Req. supꝝ deditītia.

Libertas fideicōmissoria ē quā testator di/recte nō voluit competere. sed p manumis/sionē alteri⁹ cui⁹ fidei hoc ꝓmisit. s. vt ma/numitteret

Libertas testamētaria est que ex ipso testa/mento directe cōpetit. vt. C. de testa. ma. in ꝓn. in glo.

Libertas vindicte est que fit p vindictā. C. de vin. liber. in ꝓn. glo.

Liberti siue libertini sunt q̄ ex iusta cā a ser/uitute manumissi sunt. Hec est int⁹ eos dif/ferētia. licet q̄dam minus ꝓdenter dicūt/ libertinū esse filiū liberti. vñ libert⁹ me⁹ vl⁹/ libertin⁹ ꝺr ille q̄ fu⁹ me⁹ fuit sed manumi/si eū. Et ego ipsi dicoz patron⁹. de q̄ sup ꝑ. in seruitute. insti. de liberti.

Libertus aboztiuus est qui in testamento/ eius qui aboztus est. id est moztuus manu/ mittitur.

Libertus assignatitij⁹ est quē patron⁹ ei⁹ ex

liberis suis esse velit ipm assignauit.
Librari⁹ est q̃ libra apponẽdo pondera causas rerũ determiat. vel est libros vendens z custodiens.
Libripens idem est qđ librari⁹. de q̃ glo. in ſti. de testa. or. in pn.
Liberatio sumit̃ p dispositione liberatoria z significat diuersimode. vt supra habetur DD.
Liceri vel licitari est rẽ appciare. vñ or non curo cẽtũ grecos vno obulo liceri. Hz liceze actiuũ significat rẽ pcio mẽsurabilem estimare q̃nto pcio valeat. vñ ỹ. Diues ior be licet. paupem sz nemo licet.
Liceor eñ est actiuũ in significatione z passiuũ in voce. Hed liceo contra. Unđ. Hõ licet asse mihi. qui me non asse licetur. Jñ licitare est frequẽter estimare valorẽ rei vẽdibilis. Et licitator. i. suasor vel ꝓuocator. seu pseneta.
Licitatio est venditio ꝓposita. vt cum aliq̃s emptor in re ab altero volente emere pciuz auget. Unde q̃ aliqua res publice venalis exponit. z vn⁹ offert decẽ z alter q̃ndecim. q̃ pclamatũ est q⁹ q̃ plus offert eã habebit ille q̃ plus offert dicit aliũ vincere licitatõne. vñ cum alter sic intẽdit supare plus offerẽdo in quacũq; negociatiõe licitatio est vt q̃ licitatõe vincit rẽ feret. C. de sacrosan. eccle. autẽ. q̃ res. z. C. de fi. instrumẽ. et iure haste fiscalis. l. q̃cunq; li. p. Est ergo licitatio subastatio. vel oblatio ad subastationẽ vt in. l. licitatio. ff. de publi. iudi.
Licitarij dicunt̃ q̃ emẽdo vendẽdo vl' oducẽdo rẽ aliquã. vl' negociãdo aliqđ pl⁹ offerendo. alter alter ꝓtẽdit supare.
Licẽtia multiplex est vt notat archidy. xxiij. q. ij. si abstineret.
Lima est instrumentũ fabrile z ferreũ q̃ metalla rodunt̃. poliunt̃. minuunt̃. z purgant̃ vñ. q. j. §. cũ ergo vbi ferrũ. z est glo. i. c. pastoralis. de re iudi. in cle.
Limites sunt fines vel termini regionum. Jnde limitare. terminare or. vl' restrigere. vñ limes ẽ termin⁹ agr̃ posit⁹ vel prat̃ seu cãpis. vl' etiã or meta. Hz limẽ est itroitus dom⁹. dictũ a limite. Plã limia sunt ediuz. limites ꝓ regionũ vl' finiũ de q̃ isti. q. mo. ius pa. po. soluit̃. §. dictũ est aũt.
Limitarij dicunt̃ q̃ ꝓstituti sunt unt̃ castra z ciuitates. vl' ꝓfinia opida vt limites defendant z colãt. vt. C. de fun. limi. l. vlti. in fi. libro. tit. Et dicit Accur. sup rubri. ibidez q⁹ quidã habẽt p limitrofis limitrophis. a trophos. i. descriptio. z limites. i. descript̃ ad vsum limitũ. alias militũ qui imperiũ custodiunt.
Liminarche dicunt̃ principes locorũ in q̃b⁹ sunt diuersar̃ puinciar̃ aut regnor̃ diuersorũ limites z ꝛmini Jñ etiam dicunt̃ colliminarche qui ꝓfinia opida vl' ciuitates tenent trãs limitẽ locor̃.
Linea ẽ collectio psonar̃ ab eodẽ stipite descendentiũ diuersos gđus ꝓtinẽs z numeros distinguens. vide nota. Jo. an. sup arborẽ ꝓsanguinitatis.
Linthea nõ dubitat̃ velũ vocari.
Linthearij sunt q̃ linthea nauis vl' nauiz vl' linthearior̃ negociatõez exercẽt rẽ.
Linthearia or talis negociatio.
Linthearioſa vel linthearij est negociatio linthearior̃.
Litem pendere est litis ꝓtestationẽ esse. vel litem in certo esse. cũ tñ ambigu⁹ sit et⁹ euentus z euent⁹. Plã litis z iudiciorũ euentus est incert⁹. ff. de pecu. l. qđ debet. Pendere aũt dicit̃ lis p appellationẽ recusationẽ. cõsultationẽ. vl' relationẽ. vel quãdiu diffinitiua sentẽtia nõ est lata. de q̃ p docto. vt lit. penden. p totũ.
Litem cõtestari dicit̃ qñ actor ꝓponit intentionẽ suã z actionẽ corã iudice ꝓtra aliquẽ z ille statim negat. tunc est lis ꝓtestata. Et dicit̃ pẽdere. Plã in suspẽso sunt oia donec lis sopiat̃. i. terminet̃. vl' ad supiorẽ negocium trãsmittat̃. Et or lis pendere q̃ ad hoc vt nihil innouet̃ quattuor ꝓcurrẽt. by. Primo q⁹ citatio emanauerit. Hcdo q⁹ a iudice ꝓpetẽte. Tertõ qđ ptẽ puenerit. vel impediente quo minus peruenerit. Quarto q⁹ in ea talia sint expressa p que ps instruatur sup q̃bus ꝓueniat̃. vt in cle. fi. vt li. pẽden. Et ꝑt addi q̃ntum. vt ibi nota. q⁹ emanet z ꝓueniat debito rpe.
Litis contestatio est negocij principalis actor̃ z reo hinc inde facta narratio. Hua narrationẽ pcedere debet libellus. nisi for te de ꝓsensu ptium remittat̃. Fit aũt lit̃ cõtestatio corã iudice p narrationẽ actoris z ꝓtradictoriã respõsionẽ rei. vt q⁹ negat. vl' p aliquã exceptionẽ opponit. aio ꝓtestandi litem. id est ea mente vt in causa pceda. vl' desistat. Est ergo litis ꝓtestatio fm Hoſt. hinc inde apud iudicẽ negocij principalis

facta narratio p̄ p̄ncipales p̄sonas. nō per aduocatos. nisi forte p̄ncipales adeo fuerint indiscreti vt eor̄ defectus de licētia iudicis p̄ alios supleat. vt in. c. pastoralis. ō iudi. Lit litis ꝓtestatio est initiū actōis ꝛcō flictus in cā. de hoc vide glo. bonā in. c. dudum. q̄. in ver. ꝓpositā de elect. quō ꝛ qñ fiat litis ꝓtestatio.

Litigiosa res ē mobilis vel īmobilis res vl̄ se mouēs de cui⁹ dominio cā mouet inf pe titorē ꝛ possessorē ꝓuētione iudiciaria p̄ci/ bus vel p̄ncipi oblatis ꝛ iudiciꝫ insinuatꝫ ꝛ p̄ eum futuro reo cognitꝫ. C. de litigi. aut. litigiosa. Fit aūt res litigiosa in cōtinenti oblato libello. Alij dicūt rē litigiosā ñ esse añ litꝫ ꝓtestationē. de hoc glo. in. c. j. vt lite pendē. li. vj.

Lis a cōtentione limitꝫ ꝓ⁹ nomē sumpsit. de q̄ Virgil⁹. Limes erat positus litez vt discerneret agri. c. for⁹. ō p̄. sig. ad medium Et lis ōr mota cū fuerit cōtestata. c. ex pte. ij. de p̄. sig. ꝛ aduersario de excep.

Litis quasi ꝓtestatio est qñ aliq⁹ ꝓuēt⁹ i iudicio sup̄ reꝫ mobiliꝫ q̄s possidet nomīe alieno noīat dñm in iudicio ꝛ accipit induciας ad denūciandū domīo. vt ad iudicez veniat vel mittat. si ipse dñs nō cōparet in termino sibi dato. tūc lis q̄si cōtestata ē cōtra dñm siue habeā p̄ ꝓtestata ad interrumpendū longi tp̄is p̄scriptionē. vt in ca. qm̄ frequēter. §. in alijs. ver. qō si super. vt li. ñ ꝓtesta.

Litteris ōr obligatio ꝓtrahi qñ quis confitet aliquā in aliquo instrumēto se recepisse pecuniā quā nōdū recepit sub spe numerationis future sibi faciēde. put a creditore ei dem. pmissum extitit. Illi cōpetit actio nō numerate pecunie si exigāt ab eo debitū antēꝯ recepit.

Littere de rato dicunt̄ p̄curatorie. q̄ cōstituēs p̄curatorē semp adiꝯit in fine q̄ q̄cq̄d p̄curator fecerit sup̄ causa ad quā dat⁹ est ratū gratū ꝛc. habebit. vt. c. cū dilectus de relig. domi. in glo.

Litigatoris noie nō solū actor sz etiā re⁹ intelligit. vt. c. j. ō li. ꝓtest. li. vj.

De Lo

Locatio est p̄sone vel rei ad vsum facta cōcessio vl̄ mercede vl̄ pecūia numerāda cōuenta. alioquin ō alia re erit ℈ct⁹ noīat⁹. ō ñ vide no. p̄ doc. de loca. ꝛ ꝓduc. sup̄ Rub.

Loculus est bursa vl̄ marsupiū. In. c. j. ō de posi. in glo. dñs loculos habuit vt indigētibus subueniret. xij. q. j. habebat domin⁹ loculos.

Locator est ille qui rem aliquā p̄ certo p̄rcio vl̄ certa mercede alicui vtēdam ꝓcedit vel aliū re sua mercede sibi quēta vti pmittit. vt cū loco tibi domū meā ad habitādū in ea ego dicor locator. Tu p̄o q̄ sic vteris seu ad vsum recipis ꝓductor nūcupar̄. vt in. c j. de loca. ꝛ ꝓduc.

Locati actio. Re. sup̄ra Actio locati

Locuples. Re. sup̄ra. Bona liberor̄.

Locus religiosus. Re. īfra Religio.

Locus sanct⁹ ōr q̄ firm⁹ est ꝛ ꝑtutibus munitus. dño q̄dē q̄ sanctū est. s. a sanguiby. id est a peccatꝫ imolari ōz. de q̄ insti. ō rerū diuisi. §. sancte quoq̄ res.

Locus insignis ℈m Jo. an. in. c. statutū. de rescrip. li. vj. est ciuitas. licet ibi nō sint periti. Et de hoc dat ibi rōez. Sed ℈m Inno. Hostien. Abba. nō sufficit esse ciuitatē nisi sit ibi copia p̄itor̄. Lōpo. dicit. sufficit si de vicino p̄nt loco haberi p̄iti. Paul⁹ de lizarijs. in cle. vnica. de so. ꝓpe. dicit insignē locū in quo potest copia haberi necessariorū p̄ ep̄o. familia. ꝛ equitiby suis. licz non sit copia p̄itor̄.

Loci adiectō significat diuersimode dispōni. Verbigra. Testator dic. titio lego cētū que sibi volo solui de pecunia quā habeo in tali loco. puta tali castro. tali domo. tali archa Et si in illo loco nihil est. tunc nihil ōbet. si minus est nihilomin⁹ tota pecunia debet. l. q̄dam testamēto. ff. de leg. j. l. luci⁹. ff. de ali. ꝛ ciba. le. vbi testator legauit alimēta libertis. postea scripsit q̄ ex certis fūdis p̄cipient si nō p̄nt p̄cipi ex illis fundis alunde debēt supleri. facit. l. paulo calimacho. §. fi. ff. de leg. iij. Ratio. q̄ loc⁹ hic apponit ad demōstratōez vñ solutio fieri possit. vt nō ad taxationē seu restrictiōez legati quare legatū nō restringit Etiā. quia legatum fuit factū in genere. ꝛ sic remanet i genere. ꝛ adiectio loci refert ad designatōem fiende solutiōis. Et q̄ō de legato ōr. idē in ꝓtractu intelligit paritate rōnis. vt si dicatur. pmitto tibi centuz soluēda de pecunia quā habeo in tali loco. Et ibi lego vel p̄mitto. r. que habeo in archa. si nihil ē nihil debet Si minus est. illud tm̄ debet. l. si seruus. §. qui. quinq̄. ff. de leg. j. Quia locus

adūcit summe imediate. Et p hoc significat. q illa summa q̄ ibi ē debebat ꝛ nō alia Unde testator vl pmissor se refert ad illud corp⁹ pecunie qđ ibi est. Et ideo si nihil est nihil debet. vl quatenꝰ est eatenꝰ tm̄ debet Cetera multa exēpla ponit Petrus Burgūdi. in. §. sacramēta. l. inter stipulantes. ff. de ꝟbo. obl. Et finaliter loci adiectio opat qđ ratio dictat vl lege disponit. vl putvolūtas disponētis dictat. quā qđuis mediū pbabile declarat. vt. l. cū certus. ff. đ vi. tri. ꝛ ole. lega. l. si debitor. §. j. ff. đ ꝓtrahē. emp. ꝛ ven. l. cū q̄ kalēdis. ff. de ꝟ. obli. l. legatus. §. vim. ff. de annu. lega. l. ex eo. ff. de vi. tri. ꝛ ole. leg. cū similib⁹.

Logograph⁹. i. scriptor publice ratiōis. Et dicit a logos sermo vl lexis ratio. ꝛ gphos scriptura. Et fm Accur. in rubr. C. de tabell. scri. ꝛ logo. l. x.

Lōga ꝯsuetudo est q̄ decē vl vigīti annis iducit. ꝛ multo magis lōgiori tpe. vt si. xxx. vel. xl. annis ꝑdurat.

De Lu

Lucrifacere. i. acquirere

Lucre. i. liberare. vñ dicit. pign⁹ luit. i. liberat Alio mō accipit p puniri. vñ đr. luo penas. i. pūior. vñ. Et re luo pign⁹. penas cruce. luce tenebras. Dicit et luere qđ salit vt ouis. De primo significato vide insti. đ lega. §. sed ꝛ si rem.

Lugubrare. i. vigilare. ꝛ nocti ꝓprie attribuitur Sic đr. luna hz radios lugubres. ꝛ sol claros. vide insti. de lega. §. nūa. i tex. ꝛ glo.

Lustrū est spaciū q̄nq; annorū. Unde đr. Indicio ꝯstat ex trib⁹ lustris. i. durat ad q̄nde cim annos. vt de fi. instru. iter dilectos. vide supra Indicio.

Luxuria nota Archi. de ꝯsue. c. fi. li. vj.

De Ra

Achiatio Vide

m supra dolus. Et est quasi astutū ingeniū. Quid em̄ est q̄ homo se mel deditus malicie nō adinueniat. in auten. vt bi q̄ ob se habere ꝓbi. res mio. pꝰ pn. collꝰ. vj.

Magister nauis. Re. supra Actio exercitoria. C. eo. ti. l. vnica. li. xij.

Magistri scrineorum dicebant qui scrineis sacri impij ꝓpositi erant. Uel sunt pragmaticarū sic dicti. quia pragmaticas sanctiones illas scz quas ꝓncipes faciebāt ꝛ statuebāt consilio ꝓcerū suorū scribebāt. ꝛ exēpla eorū in scrineis reposita ad memoriaz custodiebant.

Maior đr ille q̄. xxv. annor impleuit etatē de quo nō. insti. de cu. ꝓ totū. ꝛ ꝓ docto. de restitu. in integr. c. j.

Maiuma est ludus q̄ vigebat in maio. Et dicunt a maio. vel maiuma grece. latine ingressus scz estatis qñ herbe frondesq; virētes letificant. Inde venit maiꝰ. C. de maiuma in rubr. li. xj.

Maior pars attendit q̄ ad numerū. ꝛ sanctor q̄ ad zelū iudicū. Ul pōt dici maior ps q̄ maiori inititꝰ ratōi. vt. ix. dist. sana. ꝛ xvij. di. ca. multis.

Magones siue ventilarij sunt qui in ꝓximis emēdis vl vēdēdis mercatōem exercent.

Magi sunt q̄ vulgo malefici ob facinoruz magnitudinē nuncupant. Di sunt q̄ ꝓmissu dei. maleficio elemēta ꝯcutiūt. Turbāt. mentes hoīm min⁹ ꝓfidentiuz tē. xxvj. q. v. Nec mirū. Et ibi q̄ sunt nigromātici. idromantici. ꝛ de augurijs. et auruspicijs. que oīa ibi reprobant. Dicit em̄ Aug⁹. ex libro de ciuitate dei ibi ad finez. Q̄ideo q̄q; ꝓ re debet eis credere. quia aliq̄n euenīūt q̄ predicunt. aut sanare vident infirmos. aut ledere sanos. quia hoc ꝓmissu dei fit vt ipi q̄ hoc audiūt vl vident ꝓbent Et apparet q̄ li fide vel deuotiōe sint in gratia erga deū. Nec ibi.

Macellare est mactare vl trucidare Inde dicunt macellarij. q̄ pecora vel q̄drupedia mactant. vt est glo. v. in clemē. j. de vi. ꝛ honesta. clerico.

Magister đr qui p̄ ceteris alicuius rei siue negocij curaz gerit. Et iterp̄tat sillabaliter q̄si in maiori statu existens. Sed litteraliter sic. q̄si manū acrē gerēs in⁹ scolares tenēs eos rigide. Scōm glo. ꝟo. c. j. de magi. đr a monēdo. siue a mōstrando. vt. ff. de ꝟ. sig. l. q̄b vim.

Maledicꝰ est q̄ obloquit de hoīe detrahēdo. ꝛ eū obloquūs deprimēdo. vt. c. j. đ cle. male. Sūma aūt iniquitas est detrahere. Et oīs q̄ detrahit fratri suo homicida est. vj. q. j. c. summa. Et detractores fratrū homicide sunt. de pe. dis. j. homicidioꝝ. Non tñ semp peccant maledicētes. vt. xxij. dist. ca. in noie dñi. in fi. vbi ponit lōga maledi

ctio. Quia maledicorū duo sunt genera. c. cum sancti. xxiij. q. iij. Omnis enī blasphemus dei z sctōz maledicus est. c. statuim⁹. eo. titu.

Malleatores adulterine monete sunt q̄ falsam monetā malleant.

Mancipiū est seru⁹ vl̄ ancilla. z ē neutri generis in voce. sed cōis generis in significatione. z dr q̄si manu capiū. Et dr mancipium omne qđ manu capi pōt. sicut bō equ⁹ z hoc generaliter. sed specialiter tm̄ significat homes. quia tales erāt serui capientium eos in bello iusto.

Manc⁹ est defectuosus. Et ſm catholi. dr q̄si manu carēs. vt cui man⁹ abscisa ē. vl̄ is ē q̄ ibecillitate dextra facili⁹ vtit sinistra. ff. ō edict. edic. l. q̄ clauū. §. penul.

Mandatū ſm Azo. est officiū ab eo q̄ gratuitū gratis suscipit exhibendū. Et dr mādatū q̄si manu datū. Qđ enī aliq̄s p se facer⁹ erat alū gerendū ꝓmittit. Et ꝓtrahit solo ꝓsensu. Et nota q̄ mandatū posterius factuz nō derogat ꝑuilegio nisi de h̄ faciat mētionē. c. graue. de offi. ordi. Itē p mādatū generale nō phibent nisi illicita. c. sup q̄ busdā. de ver. sig. Itē tantū valz mandatū generale q̄ ad oīa. q̄ntum speciale ad q̄daz. de vo. z vo. redem. c. magne. §. rei. Itez rei turpis mādatū nullū est. ff. man. l. iij. Itez q̄ mandatū vl̄ pactū vnū ꝓtinet in se duo quoz vnū est possibile z alterū impossibile nō obligat in ꝓtractib⁹. vt si ego existens rome, ꝓmitto tibi bodie dare. r erfordie. sz q̄ obligat in iudicijs. vt si iudex mādat alicui q ꝓpareat cor̄ eo die ꝑ possibili. tūc tenet ꝓpere die possibili ſm Hosti. c. dilecti. de do. z ꝓtu. Itē q̄ erequit mandatū nō dr excedere fines mādati. insti. manda. §. si is q̄. Itē mandatū speciale drogat generali. Etiā si de eo nō facit mētionē. c. pastoralis. ō rescrip. ſm Bern. in q̄stionib⁹. z h̄ fallit in q̄tuor casib⁹. Primo in mādatis generalib⁹ q̄ sunt effectu specialia. c. ex pte. de offi. deleg. Secūdo in ꝑuilegijs. de rescp. cū ordinē. Tertio. q̄n res nō est itegr̄. Quarto ī legat⁹. ff. de suppel. leg. l. iij. Et differūt mandatū. iussio. z ꝓceptū. qr iussio importat necessitatē nec finit morte iubēt⁹. qr successor id facere tenet. Mandatū ꝛo importat liberā obsequēdi volūtatē z finit morte. vñ Preceptū nō ꝓcipitat mors ꝓcipiētis. Mādatū mandatore cadente cadit. vt no. de rescrip. ea zte. z ca. in his. de ꝛbo. sig. Quidā tñ dicūt q̄ tā ꝓceptū q̄ mādatū fi nit morte. si noīb⁹ expssis scribant ſm Joan. xiij. q. j. qđ ꝓcipit.

Mādator dicit ille qui aliquid mādat alicui vt sibi vel alū aliquid faciat. Reḡre supra Fideiussor.

Mandatari⁹ est q̄ mandatū suscipit ad implendū z q̄n mandatari⁹ accusatus de crimine ꝓueniri possit ex sua ꝑsona vide. l. nō ideo minus. C. de accu. z no. in. c. mulieres z. c. vt fame. ō sentē. excō. Et inter istas ordines actōes hinc ide. qr illi cui sic mādat alteri ꝓtra illū qui mādatū suscipit adimplēdū cū ꝓmo cogi nō posset q̄ recipet mādatū. ꝓpetit actio mādati directa in q̄ntuz eis interfuit factū fuisse qđ mādabat. Rursus ipsi mādatario q̄ mandatū suscipit cōpetit actio mādati cōtraria si quas expēsas fecit vl̄ impēsas rōne mādati suscepti in q̄tuz n̄ excessit fines mādati. Si ꝛo mādatū excessit impēsis factis ipsas nō repetet p actōez mādati cōtrariā. Sed in q̄tum vtiliter expendit per actionē negociorū gestorū repetet.

Manifestū est publica vl̄ famosa pclamatio ex certa sciētia vl̄ certis auctoritatib⁹ ꝓueniēs. Et potest manifestū ꝓbari p mlt⁹ testes vl̄ auctores. nō tñ p tot q̄ fiat notoriū. vide glo. in ca. ꝓstitutionū. ō ver. signi. li. vj. Et. vj. q. ij. c. placuit. Spe. ti. ō noto. crimi. §. sequit ō mālfesto. circa ꝑn. vbi ōr.

Manifestū est qđ patet pl̄ib⁹. sed non oīb⁹ Sed notoriū oīb⁹ publice patz. Et no. i. l. ciues. C. ō appel. p Bulg. z Butrigariū.

Manifeste vl̄ palā testari ōr q̄ nō in publicū heredē noīat. sed cor̄ testib⁹ q̄ ad solēnitatē sufficiūt testat.

Manet. i. tenet vl̄ astringit. c. cū laicis ō re. eccle. nō alie. Ubi ōr q laicis q̄uis religiosis disponēdi de reb⁹ eccl'ie nō est data potestas apud quos obsequēdi manet necessitas nō auctoritas impetrādi. de cōsti. ca. eccl'ie sancte marie.

Manser est illegitim⁹ ꝓpie de scorto nat⁹. ſm Hostiē. quasi vulgo q̄situs. vñ ſm abba. Manseriū scortū nochis mech⁹ dedit ortū. Ut seges a spica sic spuri⁹ fit ab amica. Pant naturales que nobis sunt speciales. ca. nisi cum pridē. de renūc. in. §. ꝑsone in fi. vbi glo.

Manus ſm vulgare ytalicorū dicit quā-

titas terre q̃ne duob⁹ bob⁹ sufficit in anno ad laborandū.

Manumissio est datio libertatis. i. detectō ff. de acqui. re domi. l. adeo. §. cū quis in fi. Sed ꝺm Pla. Jo. z Azo. dak̃ secuo libtas quā ꝑus nō habuit. alias ñ dicerek̃ dari si/ bi. ff. de acti. §. sic itaq̃. l. j. z glo. in insti. ō li/ ber. in ꝓ. datio. vbi vide vtruz quis det qō nō hz. z. c. j. ō sup. neg. ꝑl. vbi ꝑ z ꝓtra ō do/ mino dāte vsufructū formalē z de credito re transferēte dominiū pignoꝛ. Et manu missus dicit̃ qui est liberatus a manu z po/ testate dñi. Nā q̃diu i seruitute est sub ma/ nu et potestate dñi sui ē. Hz postq̃ manu/ missus est ab illo liberabit̃. ergo dicit̃ q̃si ex/ tra manū. i. prātez dñi sui missus. Et talis ꝺr libert⁹ dñi sui. z dñs patron⁹ ei⁹.

Manumissio testamētaria dici pōt oē illō qō cūq̃ ex cā testamēti ꝑstak̃. vl̃ ꝓpter testa/ mentū ꝓtingit. Et nota ō hoc q̃ fiat manu missio inter amicos req̃runt̃ quinq̃ testes C. de lati. liber. tol. l. vnica. §. sanxim⁹. Hec est in vltima volūtate. Hz ad manumittē/ dū inter vivos sufficiūt duo testes. vt no. i glo. z. §. z. l. p̃al.

Manualis obediētia no. ō maio. z obe. bis q̃. z de resti. spo. olim cāz. quā subditi tenē tur ꝑlaz̃ suis sine sc̃ptura z iuramēto. vt no ta. in. c. legebak̃. de maio. z obediētia.

Mappa est ornamētū eccl̃. z sunt lintheami/ na alba q̃b⁹ cooꝑiunt̃ eccl̃ cardinaliū cū fa/ ciunt ꝓcessionē.

Manipula est qōdā ornamētū qō imꝑator Cōstantin⁹ cardinalib⁹ cōcessit. Alij dicūt manipulā esse mitrā epāles. vide Spec. in rōnali diuinoꝛ. li. iij. sub Rubrica ō manipulo. z videbis pulcerrima.

Massaricia est idē qō suppellex videlz oīa ꝺmē vtēsile dom⁹. cui⁹ appellatiōe vestis nō con tinet̃. vt. l. si q̃s in fūdi vocabl'o. ff. ō lega. j.

Masticoniū est domus vbi leꝓrosi congre gantur.

Masculinū ꝓcipit femininū. ff. de leg. iij. l. q̃ duos. z. c. generali. ō elec. li. vj. z. l. q̃cūq̃. C. de ser. fug. z significak̃ ꝑ dictōez masculi ni generis. ꝓbi gra ibi Filijs meis do tuto res etiam filie significant̃. ff. de testa. l. si ita. Ratio est voluntas ex eq̃li affectiōe ꝓuidē di eis vt tueank̃ z bona sua ꝓseruenk̃. Sed ibi Filios meos exheredo. masculinuz nō ꝓcipit femininuz. qz filia nō ꝓphēdit̃. l. §. q̃rit̃. ff. de ven. in pos. mittē. qz masculinū ō se platū non significat femininū. nec est ibi aliq̃ ꝓiectura ꝓbabilis q̃ hoc ꝓcludak̃. sed est odiū exheredatiōis qō dicrat significa/ tū ꝓbi nō extēdi vt in regula odia. ō reg. iu. li. vj. Jtē ibi. Quicūq̃ it vel p̃ueit de nocte ꝑ feneſtrā nocēs soluit decē. significak̃ etiā femia. l. q̃cūq̃ palle. Et sumit̃ significatuz ex paritate delicti. Sil'r ibi. Virū sangui/ nū z doloſum abominabit̃ dñs. ꝺphendit̃ etiā femia rōne delicti qō odit etiā deus in mulieribꝫ. licet ceteris paribꝫ magis peccet masculꝰ q̃ femia. qz rō natural'r in eo plus dñak̃. Et ergo in crimie lese maiestatis cri minosus punit̃. z filij sui. vbi etiā filie ꝓpre hendunt̃. Miti⁹ tñ puniunt̃ fēe. l. q̃squis. C. ad. l. iul̃. maie. Jtē ibi. Si mihi fili⁹ nat⁹ erit ex besse. heres esto. z ex triēte vxoꝛ. Si ꝺo filia nascet̃ ex triēte heres esto. z ex besse vxoꝛ z filius z filia nascunt̃. hereditas diui dit̃ in septē ꝑtes. vt fili⁹ q̃ttuoꝛ. vxoꝛ duas. z filia vnam habeat. z sic videk̃ voluisse testa toꝛ. Nā appellatōne filij nō ꝓtinebak̃ filia. l. si ita. ff. ō liber. z posthu. Nec ibi significat fēia. dicēdo. Quis potest esse aduocatus ā etate. xvij. annoꝛ. patet ex edicto de postu/ lādo q̃ ꝓhibent̃ fēe postulare saltē ꝑ alijs. l. j. §. sexū. ff. de postbu. Et idē de ꝓcuratoꝛ/ re q̃ ad esse ꝓcuratoꝛē in iudicio. l. femie. ff. de ꝓcura. Jdē etiā in teste ad testamētū in re ciuili romanoꝛ. vt in. §. testis. insti. ō te/ sta. imo qō pl⁹ est si exꝑmak̃ nomen cōis ge neris. vbi aūt numer⁹ testiū nō adhibetur duo sufficiūt. l. vbi numer⁹. ff. de testi. z ꝓti/ nek̃ etiā m'lier. Jdē in oī materia in q̃ ratio ne vl̃ lege. statuto vel vsu. nō sit differentia inter virū z m'lierē. qz tūc ad paria iudicāt Aut cū est adiect̃iuū ipm masculinū. vt q̃ cunq̃. q̃sq̃. q̃dem cē. z ꝓcipit femininū. qz intelligit̃ hō vel ꝑsona. vt. l. metū. §. aniad/ uertenduz. ff. qō me. cau. z. l. vnica. in. fi. C. de rapt. ꝺgi. Aut est nomē appellatiuuz. vt fili⁹. z tūc si de fauoꝛe ꝓtrabit̃ cōcipit. si de odio nō cōcipit. vt no. ī. l. quicūq̃. C. de ser. fugi. ꝑal. z in. l. j. ff. ō ver. sig. vbi glos. ponit exceptōes. Sed ecōuerso femininū nō cō cipit masculinū. qz appellatōe femininī nō significak̃ intelligi masculinū. nisi euidētiſ sime appareat. sic̃ sub vno noīe appellatiuo aliud significak̃. l. si q̃s in fundi vocabulo. ff. ō lega. j. cū ibi no. Et hec dicta intelligū tur de masculino. i. de dictōe masculini ge neris. Sed masculinū quādoq̃ significat

masculum. ꝟbi gra. Testator legat ancille libertatē si ꝑmo pareret filiū. pepit filiū ⁊ filiā ex eodē vtero. ⁊ incertū est qs ꝑmo nat⁹ sit. dicit tex. q fili⁹ cēsef ꝑpus edit⁹. l. si fuerit §. fi. ff. de re. dub. Rō. q⁹ de natura masculus fortior est femella eiusdē etatis.

Masculinū est digni⁹ feminino. qđ cōcipit ad mētes legislatoris. nō q̄ntū ad ꝟba. vt. l. j. ff. đ ꝟbo. sig. vbi bona glo.

Mathematici sunt q̄ dicūt se scire aliquas artē diuinādi. ⁊ dicunt a matef media longa qđ est diuinatio. ⁊ pferf penl'tia pducta sine aspiratiōe. Sed matheſis penultima correpta cū aspiratōe significat quadruiuium. vnde. Scire facit matheſis. sed diuina re mateſis.

Materfamilias est q̄ in honestate viuit. vñ Hec nuptie. nec natales faciūt matrēfamilias. sed boni mores.

Matricula est cartula in qua scribif aliq̄d ⁊ p̄cipue liber vniuersitatis in q̄ noīa suppositor⁹ ꝓscribunf ⁊ imatriculanf. ⁊ est diminutiuū a matre.

Matertera est matris sor. vt insti. đ gradi. cog. in glo. ꝟ. patruus.

Matertera magna ē auie sor. sicut pmatertera pauie sor.

Matriculari⁹ đ hūs officiū pulsandi campanas. vl' q̄ hz matriculare studētes.

Matrix eccl'ia pōif p maiori baptismali q̄ generat baptismū sic mr. vt est glo. ī ꝟ. matrice. in cle. j. đ sentē. excō.

Maturare q̄nq̄ ꝟcat festinare. q̄nq̄ est per solē digerere. vt fruct⁹ maturenf.

Matrimoniū idē sonat qđ nuptie. ⁊ ē legitima maris ⁊ femīe p̄iūctio indiuiduā vite ꝓsuetudinē retinēs. xxvij. q. ij. §. j. de p̄sumc. illud. đ ꝓuer. ifi. ex l'tis. ⁊ subaudi hoc. s. ad ꝓpositū in q̄ debēt esse tpe q̄ nubūt l' matrimoniū ꝓtrahūt. insti. đ pa. po. in pn. Et matrimoniū est duplex. s. vex. ⁊ p̄sumptus. Verū qđ cōtrahif inter psonas legitimas p' verba apta nullo ipedimento subexistente. Presumptū đ⁹ q̄n inter psonas legitimas interuenit tractat⁹ de ꝓtrahēdo vel ꝟba apta in euentū tñ conditiōis vl' arbitrij alieni et succedit copula carnalis. vt inq̄t Hoff. Et nō đ⁹ p̄rimonij. licet a digniori debeat fieri denotatio. ⁊ tantū votū habeat vir ī liberos sicut mater. l. liberor⁹. ff. de ꝟ. sig. Ideo q⁹ mater maⁱ⁹ exercitiū vl' officiū exercz circa liberos q̄q̄ pr̄. c. fi. de cōuer. cōiu. q⁹ ante partū onerosa. in ptu dolorosa. ⁊ post ptus laborioſa. Ideo ad honorē ei⁹ đ⁹ mr̄imonij. vt etiā de cōuer. infi. c. ex l'tis. Et nota q̄ matrimonij tria sunt substātialia q̄ dicūtur bona eius. vt đ ꝓdi. app. c. vlti. ⁊. xxvij. q. ij. Omne itaq̄. s. fides. ples. ⁊ sacramētum. Et apponif ꝓditio ꝓtra aliqđ bonū matrimonij vl' ei⁹ substantiā nullū est mr̄imonium. Exēplū de ꝑmo. si dico. ꝓtraho tecum si te p q̄stu adulterandā exposueris non est matrimoniū. q⁹ est q̄ bonū fidei. qđ cōsistit in eo q⁹ alter ꝓiugū suū corp⁹ qđ suū nō est sed ꝓtis sui nō exponat vl' det alteri. al's est adulter. fur. ⁊ fidei fractor. Exemplū đ secūdo. vt si dico Cōtraho tecū si generationē plis euites. Si venenū sterilitatis accipias. nō est mr̄imoniū. q⁹ ꝓtra secūdū bonū eius. s. bonū plis. ꝓpf quā m'tiplicādā fuit mr̄imoniū a deo institutū. Exēplū tertij. si dico. Cōtraho tecū donec dition⁹ vel pulcrior⁹ habebo. nō tz mr̄imoniū. q⁹ ē q̄ sacramētū indiuiduitatis. q⁹ nullū debet cē diuortiū inter ꝓiuges. Dic eodē mō dic q⁹ pfessio religiōis nō tz. dū mō fit ꝓtra bona vl' substātialia religiōis. q̄ sunt etiā tria. s. castitas. obediētia. ⁊ abdicatō ꝓpietatis. Et de his pone exēpla suo mō. vt supra. Itē si dico. Cōtraho tecū si furtū feceris. si digito celū tetigeris. ē mr̄imoniū. quia turpis ⁊ ipossibilis ꝓditio q̄ nō est q̄ substātiā matrimonij habef p nō adiecta. c. j. ⁊ vl. de cō/di. ap. Et nota q̄n ꝓtrahaf mr̄imoniū ⁊q̄n spōsalia de futuro. declaraf ex significato ꝟborū platorū ⁊ actuū sequentiū. Q̄n ꝟba formalia mr̄imonij sunt illa q̄n vir dic. accipio te in meā mulierē. ⁊ mlier accipio te in meū vir. c. licz. đ spon. duo. ⁊. c. si inf. de spon. Dil'r est mr̄imoniuz. si q̄s iuraret q⁹ aliq̄m ab hoc tpe p ꝓiuge teneret. ⁊ ei sicut vxori fidē ꝟuaret. ⁊ ipsa eidē iuraret se illuz p marito habitura ⁊ sibi fidē tanq̄ viro p/ptio ꝟuatura. vt in. c. ex pte de spō. Hā licet ibi nō exp̄mant verba formalia. tñ idē est si de eā pollētib⁹ fiāt vt. l. certū. ff. si cer. pe. Dicūt etiā q̄dā doct. q⁹ ꝟbū habitus hic significat p̄teritū nō futurū. Dil'r dicēdo. p̄mitto tibi q⁹ nunq̄ habebo aliā in vxorem nisi te. vl' volo te ⁊ nō aliā in vxorē. vl' ꝓsentio ī te sic ī meā vxorē. vl' p̄mitto q⁹ volo te habere in vxorē. vel placet mihi te habere ī vxorē. vl' p̄mitto q⁹ tibi seruabo fidē sic vxori mee. vl' volo q⁹ ab hac hora ī antea sis mea

vxor. vel iuro q̄ habebo te p̄ legitima vxo/
re. de hoc vide. xxij. q. iiij. §. vlti. ℣. est etiaz.
Itē si dixerit. iuro vł̄ p̄mitto tibi tanq̄z vxo
ri dūmō ℣ba mł̄ieris seq̄nt̄ ꝓtrahit mr̄imo
niū p̄ quēlibet p̄dictoz modoruz. vt no. ibi
Spe. eo. ti. §. j. ℣. j. itē ibi. Et dicat vir iuro
q̄ tu es vxor. z mł̄ier ecōtra iuro q̄ tu es vir
me⁹. dicūt q̄dā q̄ nō sit mr̄imoniū de p̄nti.
sed spōsalia de futuro. capiēdo es p̄ teris. ff.
de ℣. sig. l. ℣bū erit. Nā z si sint ℣ba p̄nt̄z tē/
porīs. nō tñ ad mr̄imoniū apta. ℣ alij dicūt
q̄ nec spōsalia ꝓtrahant̄. Dz ibi p̄mitto q̄
te ducā i vxorē. z de cetero tenebo te vt vxo
rē sunt spōsalia. q̄z sensus ē ego te ducā z ex
q̄ te duxero de cetero te tenebo. ar. c. ex lr̄is
ij. de spon. Dec⁹ si nō addito ℣bo ducā di/
cat. p̄mitto q̄ tenebo te de cetero in vxorez
Etiā dimisso h̄ ℣bo decetero. q̄z tūc ē mr̄i
moniū. vt. c. ex p̄te. ō spon. ñall. Itē si dicat
p̄mitto q̄ te tenebo i vxorē donec terra po
nat̄ sup oculos meos. z mulier eode mō re
spōdeat. z vir intelligit deceptoꝛie. i. donec
sibi placuerit. q̄z dū nō placebit ponet t̄raz
sup oc̄los. si ibi appareret ō dissensu nō est
mr̄imoniū. al's sic. q̄z ista ℣ba donec t̄ra tē.
significant tp̄s mortis. Sił̄r donec oculi
z os mihi claudunt̄. c. ex lr̄is. j. de spō. Itez
si vir ꝓtrahit cū vna sub cōditiōe. z cū alia
pure. z p̄ditio sub q̄ cū p̄ma cōtraxit existit
iudicandū est p̄ mr̄imonio secūdo ꝓtracto
ca. sup eo. c. de illis. z. c. p̄ tuas. ō p̄di. appo.
t̄m Hosti. q̄z mr̄imoniū puꝛ p̄ferr̄ suspen
so z p̄ditionali. Alij dicūt iudicandū p̄ p̄/
mo. q̄z p̄ p̄mū p̄tes ligarūt se sub p̄ditione.
nec hñt i ptāte se soluere donec eueniat cō
ditio. z p̄ p̄ñs nō cū alio ꝓtrahere. l. potioꝛ.
C. q̄ po. in pi. ba. Et dicūt q̄ dictuz p̄cedēs
est potiꝰ ex rōne ciuili inductū ꝑ melioꝰ bo
nū mr̄imonij p̄sentz z certi. q̄z futuri z icer
ti. Alia exēpla vide sup̄ ō p̄di. Itē nota de
mr̄imonio btē ℣ginis q̄ ipsa ꝓsensit i copu
lā carnalē cū ioseph. nec illā ꝓmittēdo. nec
appetēdo. sz diuine ispiratōi in vtroq̄z obe/
diēdo. xxvij. q. j. §. cū ergo. nā ꝓposuit se ser
uaturā ℣ginitatē i coꝛde. sz votū virgitatis
nō exp̄ssit oꝛe. subiecit se eīm dispōni diuīe
ꝓuidētie se pseueraturā i ℣ginitate nisi deꝰ ei
alit̄ reuelaret. t̄m Hoff. de spon.

Matrona ōr q̄ iam nupsit q̄si q̄ in mr̄imo/
nio cōuenit.

Maxie q̄nq̄z ōr ꝓpatiue. Aliq̄n̄ p̄ tātū. ō si.
p̄s bite. c. ad abolēdā. Aliq̄ legūt maxie ꝓ
magis. z sic tenet ꝑ p̄ie t̄m bern. ibidē. Itē
maxime supponit idez in alio casu. sz maio
rē esse ratiōez i exp̄sso. C. vñ libe. l. fi. Aliq̄n̄
subaudit̄. vt. l. vez i p̄n. ff. p̄ so. Ad p̄mū fa
cit ff. de pba. cū deide in p̄n. ibi. z maxie de
peni. et re. c. officio. in fi. de spon. c. spōsam.
vide hic no. c. pal. ad abolendā. in addi. gl.
ij. z p̄ Jo. an. sup ea. etiā no. ō ß i. c. cū ꝓtin
gat. ō fo. ꝓpe. in glo. j. ō elec. cū inf̄. et. c. q̄m
freq̄nter. §. porro. vt lit. nō ꝓtest. z p̄ie im
plicat idem in ꝓtrario sensu.

Medographia. i. littera. Jñ medograph⁹.
id est medicine scriptoꝛ. sic accipit̄. C. ō ta/
bu. scriben. li. x.

Mediū ōr hec vita. xxiij. q. iiij. hec aūt vita
z nota Jo. an. in ꝓhemio cle.

Mendaciū Reḡre sup̄. dol⁹. vñ Aug⁹. dic.
Mendaciū est falsa vocz significatio cum
intētōe fallēdi. q̄ō sic dz itelligi. cū intētiōe
fallēdi. q̄ tūc ibi est vł̄ postea aduenit. q̄ñs
eī aliq̄s aliq̄d p̄mittit. ñ tñ volūtatē fallē/
di actu hz. sed postea acq̄rit

Medicātes dicunt̄ q̄s in publicū q̄stū in/
tuta mēdicitas vocauit. z illi reficiebantur
publicis annonis. Ualidi aūt̄ z robusti ñ
debēt mēdicare. ne miserz z debilib⁹ panez
auferāt. C. ō vali. mēdicā. l. vnica. li. xj. et in
auc. ō q̄sto. coll̄. vj. Locedit̄ tñ aliq̄bꝫ a pa/
pa occupatis circa doctrinā fidei. vt de ele
mosynis fideliū viuāt. sic z ap̄li vixerunt q̄
semināres sp̄ualia tpalia metere poterāt q̄
si de iure naturali. vt dic Ap̄lus

Meniū vł̄ meniariū idē est q̄ vestibulū. a
meniby sumptū. Et ōr io sic. q̄z mēiby adhe
ret t̄m Hug. Alij ponunt maneriū.

Mēsor est q̄ metit agros. colūnas vł̄ signa
vł̄ hoies. vł̄ frumētū. vł̄ menia iuxta castꝛ.
vł̄ hospitia. vł̄ etiā q̄ oīa officia assignant
t̄m Accur. C. de mēs. in Ru. li. xij.

Menia dicunt̄ ꝓprie edificia murorꝫ ciuita
tz. sic dcā. q̄z mūiūt ciuitatē. Et int̄dū dicī
tur menia abusiue oīa edificia. vł̄ dicunt̄ a
mene grece. i. defect⁹ latine. q̄z deficit mur⁹
vbi sunt menia.

Mera donatio. Re. supra Donatio.

Meretrix ōr q̄ mł̄tor⁹ libidini paret. i. obe/
dit. xxiij. di. vidue. vł̄ cō turpitudo publi/
ce venal' est. xxxij. q. iiij. meretrices. z i gl. ij.
c. int̄ opa. de spō. Dic eī Aug. i q̄ōib⁹ deut.
meretrices esse. z meretrices accedere phi

bet dñs q̃z publice venal' ẽ turpitudo. In decalogo ãt mechie noie ñ videt ꝫ phibuis se apte. qm̃ mechia ñ nisi adulteriũ eẽ solet seu intelligi solet. z etiã i. c. ꝑal. meretrices. Met⁹ est instãtz vel futuri piculi cã mentis trepidatio. vt. ff. eo. ti. l. j. Et nota q̃ licz nõ sit necessariũ piculũ esse pñs. tñ exigit metũ esse pñtẽ saltẽ ꝑ futuro picl'o. ff. e. ti. l. metũ. ij. Hã ꝑ metũ nõ quẽlibet timorẽ accipimus. sed maiorz mali. vt in. l. metũ. ꝑal. Et or met⁹. qz mẽtẽ tenet vl' terret seu ipedit. q̃ eñ timet nõ sp̃ gerit in corde qõ bz in ore. de ꝫ vide glo. ij. c. ad audientiã. de bis q̃ vi me. ve cau. fi. Jñ meticulosus. i. metu plẽ⁹. sez q̃ metuit timẽda z ñ timẽda Et sic or iuramẽtũ meticulosuz. z vtz ꝫ obliget ipo iure. q̃ sic videt o iureiu. c. si ꝓo. z. c. vex. q̃ ñ. patz. qz votũ factũ ꝑ metũ est nullũ ipso iure. cũ volũtas in vouẽdo obeat esse libera. c. integritas. xxxij. q. ij. ergo z iuramẽtũ. pari rõne Jnno. ꝓcludit. si iuramẽtũ est ipo/ sitũ turpiter z sup re turpi. s. occidere innocentẽ. vl' nõ mĩstrare alimẽta pentibus zc. tũc nullũ est ipso iure. nec obligat iurantẽ z licz ꝓtrauenire. ꝓpria auctoritate. c. int' cetera. z in male. pmissis. xxij. q. iij. Hz si iuramentuz sit turpiter emissum nõ tñ sup re turpi. s. dolo vl' metu. sic obligat ipso iure. Hz absolutio põt ipetrari ex supioz vl' iudicis officio. c. si ꝓo. z. c. vex. ꝑal. Addit idẽ si iurãs metu põt sibi puidere ꝑ aliã viã q̃z ꝑ viã absolutõis a iuramẽto. meli⁹ ẽ q̃ solvat qđ iurauit. z deide repetet. Hã q̃ fiũt ꝑ metũ tenẽt ipso iure ꝫm Boff. sz rescidunt ꝑ actionẽ qđ met⁹ cã si sunt ꝑfecta. Hi ꝓo ꝓtoz. Excepts sex q̃ ꝑ metũ nõ tenẽt ipso iure. vt ꝓtract⁹ matrimonij. ꝓmissio dotis. aditio iudicij. ꝓstatio auctoritatis. alienatio rei eccl'iastice. et pnũciatio sentẽtie. Et dic̃ io. an. q̃ venit ꝫ iuramentũ meticulosuz ñ peccat mortal'r. licz peccet venial'r. vt in. c. vere. in. l. extat. ff. eo. ti. Et distigue met⁹. qz ali⁹ ẽ ꝑbabil'. q̃ cadit i ꝓstantẽ viz z aiosnm. z ꝫ excusat. vt ẽ met⁹ pene mortis. z cruciat⁹ corpis. met⁹ stupri z fuitutis. Ali⁹ ẽ nõ ꝑbabil'. s. q̃ nõ cadit nisi in boiez pusillanimẽ et formidolosuz. z hic ñ excusat. vt i. c. cũ dilecti. e. ti. Et regl'ariť vt ꝓdictũ est ea q̃ fiũt ꝑ metũ valẽt z obligãt. vt dcm̃ ẽ. seu vt no. xv. q. vj. auctoritatez. z. c. abbas. e. ti. Fallit tñ in casibz ibi notatis. ad q̃s adde casuz. c. vnici. e. ti. li. vj. Etiã ꝫm coactiõez absolutã vl' ꝓditionalẽ distinguiť excusatõ met⁹ De hoc vide supra Coactio. Hz vtz met⁹ excõicatõis sit iust⁹ met⁹. Qđ sic. videt. qz ꝓti/ net corpis z aĩe detrimẽtũ. vij. q. j. o manifesta. xj. q. iij. audi. vbi or q̃ ꝑ excõicatiõem mutať statꝰ o corpe eccl'ie in prãtẽ diaboli Timẽda est g̃ q̃si moz ecĩna. xj. q. iij. nemo z. c. j. Qđ nõ. patz. qz ẽ medicinal' nõ mortalis. vt. c. j. de sen. excõ. li. vj. z. ij. q. j. multi Et si est iniusta vacua ẽ. nec curãda. qz ñ ligat q̃ ad deũ. Si est iusta imputet sibi q̃ meretť excõicari Jgiť nõ est iust⁹ met⁹. nec excusat excõicatio ei⁹. l. si m'lier. ff. eo. ti. Et no. gof. in sum. de bis q̃ vi me. ve cau fi.

Mẽtoria dicunť oiuersoria vel diuertic'la id ẽ secreta edificia. alias mõtoria.

Merces nomẽ ad mobilia tm̃ ꝓtinet. ff. de v. sig. l. merces.

Metallũ z es sunt noia generalia mineras significãtia. Et or̃nt metallũ z op⁹ metalli Ulñ ille dãnať in metallũ q̃ ligať cũ ferro z onere z labore g̃uať. vt ñ liceat ei facile abire. Hz ille dãnať in op⁹ metallicũ q̃ ibidez liberas bz habenas. z alĩs metallũ fodientibz mĩnistrat z illi⁹ leuioz est pena. alterius aũt g̃uioz. o q̃ gl. no. insti. q. mo. ius. pa. po. sol. in. §. pene seru⁹.

Metallarij sunt q̃ affluẽtiã exercitij metalloz hñt. vt C. de metal. z metal. et ꝓcur. meta. ꝫm Accur. s. Rubrica. l. xj.

Metassi. al's dicũ metharij purpurij. C. q̃ res ven. nõ pos. l. j. Ul' est color q̃dam

Metrocomia est vl' mẽsura q̃ dať trãslatis iussu ꝓncipis. vt C. de iure fis. l. ꝓtra. vnde metros grece mẽsura latine or. z comos vilia. ũde metrocomia. q̃si mẽsura ville. Jnõ etiã comedia. i. villana vl' rustica laus. ꝫm Accur. C. ne lice. habita. metro. coloca. sua ad extra trãs fer. sup Rubr. li. xj. Etiaz metrocomie sunt parrochie vl' dyoceses.

Metropolitani a mẽsura ciuitatũ dicũť q̃z decẽ vl' vndeciz debẽt sub se hr̃e ciuitates. vij. q. iij. Ul' or a metros. i. mr̃. q̃z metropolis ẽ mr̃ aliaz eccl'iaz ꝫm glos. ibidẽ. Etiaz metropolitani singul', puincijs ꝑeminẽt. q̃ rũ auctoritati et doctrine ceť sacerdotes subiecti sunt. sine q̃bz reliq̃s epis nihil agere licz o bis q̃ spectant ad totã puinciã ꝫm glo. xxj. dist. cleros. §. metropolitani.

Merũ impiũ est habere gladij potestatem

ad puniendū facinorosos. Ūñ merꝫ impiū ꝺr q̄dā ptās summa p quaz ea q̄ sunt iurisdictiōis maxie explicanť. Et merꝫ ꝺr. qr separatū a ꝺgnitiōe pecuniaria. eo ꝙ ide nullū sequiť cōmodū pecuniaꝫ. vt iſti. ꝺ publ. iud. in ꝑn. Hec autē sunt meri ipij. facinorosos punire. delinq̄ntes ī carcerare. membra mutilare. penā capitalē ī ponere. et hec pena est triplex. vt dicit Hosti. de iureiur. c. veniēs. ſ. mors. exiliū. z relegatio. ff. ꝺ pu. iudi. l. ij.

De Ri

Mixtū impiū est ptās media p quā ea que sunt in iurisdictiōe media explicanť. Et ꝺr mixtū q̄si ex iurisdictiōe z mero impio. eo ꝙ hz cōmodū pecuniaꝫ. z ptinet ad ipm bonoꝫ possessionē dare in possessionē mittere. iubere. cauere pupillis. tutoresſ dare Et oēs alie pene graues p̄ter penā capitalē et mutilationē. vt est relegatio. fustigatio. vel grauis correctio. ff. ꝺ iurisd. om. iudi. l. j. in glo. z in tex. Aliter distīguiť put recitari solet circa. c. q̄ ꝺ sedē. in glo. ſ. de of. ordi. Mere impiū est q̄dā sūma ptās z alta ex publico inducta. vt gladij ptās aīaduertēdi ī facinorosos. zest apꝺ p̄ncipes p̄ncipal'r. ſ. papā z īpatorē Et in spūalibꝫ merꝫ ipiū est vt depositio. trāslatio sediū episcopaliū. z diuisio duaꝫ eccl'iaꝫ cathedraliū. vl' diuisio vni⁹ in duas. vt in. c. q̄ ꝺ trāslatione. de off. le. vbi vide plura in glos. Hz ī sec'laribꝫ merū ipiuz est pena capitiſ vt supꝝ. q̄ p̄ncipal'r ē apꝺ p̄ncipes sec'lares. ſ. reges. duces. marchiones. comites ⁊c. Et etiā apꝺ archiepiscopos. p̄riarchas. z epos. tanq̄ apud miſſos. vt in. c. solite. §. subditi. de maio. z obe. cū suis ꝺcor. Mixtū ꝑo ipiū est q̄dā bassa vel media ptās ex publico īducta. ptē capiens ex mero ipio. z ptē a iurisdictōe. vt ē in spūalibꝫ dedicare eccl'ias. vl' altaria ꝺsecrare. z ꝺgines velare. Et talia p̄nt cōmitti nō babēti iurisdictōez. vt ī gl. pall. Et ea q̄ sūt meri impij expediunť iudicis officio nobili. z p̄ncipal'r tendūt ad bonū publicū.

Mixti ipij etiā expediunť iudices ex officō nobili. ſz p̄ncipal'r tēdūt ad bonū p̄uatum Hz ea q̄ sunt simpliciſ iurisdictiōis expediunť iudiciſ officio mercenario. z tēdūt etiā ad bonū cōe. Venit ergo ab ipio impialiū id ē puū impiū qꝺ bñt iudices īferiores. ꝺ hoc no. in. c. ſi diligēti. de fo. ꝺpe.

Miles est q̄ iurat se nō euitaturꝫ mortē p̄ reipublice salutē. Ul' q̄ iuranit a signis nō recedere. C. q̄ cau. maio. l. pe. Et scriptus ī matricula vbi alij milites scripti sunt. ff. e. ti. l. j. p to. Etiā ꝺr a malo. qꝺ sustīet p alīs Ul' ꝺ ſm Azo. miles ꝺr a militia. i. duritia. Ul' a mille. qr de mille forte solū vn⁹ eligebaťr in militē. z sic ꝺr q̄si millesim⁹. Et nota ad ħ ꝙ q̄s dicať verus miles sex sunt necessaria. Primo vt nō sit negociator. C. ne mili. nego. l. j. li. xij. Secundo. vt examiet. C. q̄ mili. nō pos. l. j. Tertio ꝙ ei ensis cingať. ff. ꝺ testa. mi. l. iij. Quarto stigma. i. nota publica ꝺz suo brachio inscribi vl' īponi. C. de fabri. cē. l. iij. li. xj. Quinto in nūero aliozuz ꝺz poni z scribi. ff. ꝺ testa. mili. l. ex eo. Dec to ꝙ taľ hēat p̄uilegiū legis ꝺcesse militiby vñ. Stigma. mucro. scriptū. gen⁹. examē. sacrametū. Dec sex q̄ dixi p̄nt in milite q̄ri vt no. iſti. de testa. mili. in ꝑn. circa glo.

Mimi sunt ioculatores. vel dñoꝫ seruito/res seipsos inuitātes. iuxta illud. Muscas canis. mimi. sunt ad cōuiuia p̄mi. Non inuitati veniūt p̄ādere parati. De q̄by ꝺc lo. ꝺ Roma. Si tales ducūt aīalia fera p ut cōiter fit. videlicz. leones. vrsos. symeas ⁊c. z ab his aliq̄s occidiť puniri debēt pena ducētoꝫ solidoꝫ. tex. ē singl'arſ ī l. q̄ vult go. ff. ꝺ edil'. edi. iūctſ legiby p̄cedētiby. z nō debeť eis pēa mortſ q̄uis q̄ occasiōez mortis dat occidisse videať. tñ hoc est p̄ť tacitū cōsensum ciuiū q̄ illos cū aīalibꝫ ciuita/tem intrare z ī ea manere p̄miserūt. Dec ille in singl'aribꝫ suis.

Minor est q̄ nōdū impleuit. xxv. annū. z talis restituiť in integrū vsq̄ ad q̄driēniū nō in delictis atrocibꝫ. ſz q̄tenꝰ miseratio etaľ ad miorē penā iudicē īduxerit. Al's minor sumiť generaľr p q̄libet īferiori dū ꝺr Minor assurgat maiori. nec sedeat stāte maiore. xciij. di. oportz. ſm gof. ī sū. ꝺ mai. z obe. maior p̄cedat. minor seq̄ť ī sedēdo ꝺr subscribēdo. xvij. di. §. vl. In īcedēdo tñ romana cōsuetudo ꝓuat ꝓtū. qr minor p̄cedit. vt ibi dēin sum.

Minima cā est cā duoꝫ aureoꝫ. qr p ea nō dať actio de dolo. vl' decē aureoꝫ. alias de cē solidoꝫ vl' q̄ ad sumptꝰ iudiciales nō sufficit. ij. q. vj. anterioꝫ. §. illꝺ. de hoc ē glosa vnica in. c. ꝺ appel. tit. ꝺ app.

Misteriarij dicebanť forte a mīstrādo. q̄a p̄erāt castrꝫ p̄ncipū. C. ꝺ castrē. z mīst. li. xij.

Misteriū ꝺr illud qꝺ secretā ꝛ reconditam habet dispēsationē. Ḥ est occultā ꝛ inuisibi/lē virtutē ꝛ grāz a deo dispēsatā et collatā. j.q.j.mlti. vbi dāt differētia inter misteriū. sacrū. et sacramentū.

Miserabiles dicunt oēs illi qḇ nos ex natura mouemur ad miserandū ꝓpter fortiuz iniuriā. puta senes. decrepiti. debiles. in diurno morbo fatigati. etiā sic sūt diuites vidue. etiaz religiosi iter ꝓsonas miserabiles ꝓputant.

Missilia. alias missalia dicunt donaria vl̄ ꝙdaz ꝓstatiōes ꝙs nouꝰ pretoz creatꝰ mittebat in vulgꝰ. vt qꝺ ꝙsqz apꝓhēderet eiꝰ fieret. vt in coronatiōe pape vl̄ impatoris fieri solet vt ꝑ ꝫ ꝓssura minuat. de q̄ in glo. §. ℟ amplꝰ. insti. de re. diui.

Mittere in possessionē est possessoꝛē facere aut in possessionē ducere vt rem custodiat Verbi gra. Dotēdisti mecū fundū castellanū esse tuū. ꝛ pbasti. iudex p executoꝛē mittit te i possessionē. i. fac te possessoꝛē. Jtēvolui agere cū Titio q̄ citatꝰ noluit venire ad iudiciū. iudex me mittere ꝺz i possessionez fūdi quē petebā. nō vt possideā. ſz vt custodiā rē. ꝛ maneā in fundo. vt ipse titiꝰ tandē tedio affectꝰ veniat et litē suscipiat donec p bauero illā rē esse meā. vide gl. ſi. i. c. ꝓtingat ꝺo. ꝛ ꝓtu. qꝺ opet missio i possessionē in actōe reali ꝛ ꝓsonali. ex. j. ꝛ. q̄. ꝺcre. Et nota q̄ ꝓtoz missionē in possessiōez ex secūdo decreto sibi spāliť reseruauit. et sic legatis aut subdelegatz nō est ꝓcessum dare vl̄ ꝓfirmare missionē in possessionē vt no. i gl. ſi. c. qꝺ trāslationē. ꝺ offi. ꝺle. De hac matia vide i c. qm̄ freq̄nter. vt li. ñ ꝓtest. circa medi vl̄ post. ꝛ gl. i. c. ꝓtingat ꝑal.

Mittere in possessionē noīe vēterz est mittere in possessionē noīe eiꝰ q̄ est in vētre. vt cū mulier ꝓgnās mittit in possessionē noīe filij vl̄ filie heredis quē vl̄ quā hz i vtero ex matrimonio ꝓmoꝛtuo Et nota ad ℟ q̄ iudex actoꝛē mittat in possessionē. vl̄ bona vēdat vl̄ cuz soluat req̄runt q̄tuoz necessario. Primo q̄ citat reū absentē trina citatiōe vl̄ vna gem ptoria ad domū. Si nō repiť citent amici vl̄ affines generali intēdicto. ꝛ si ñ ꝓpet alias ꝙs ꝓcuratoz vl̄ defensoz ex ꝓmo decreto. i. mādato mittit actoz i possessionē cā rei seruāde. q̄ missio ñ tribuit nisi ꝙ solū detētiōez. vt reꝰ tedio affectꝰ veniat rursuꝰ. Quare ꝺz possessio tedialis ex ꝓmo ꝺcre. Scdo req̄rit ꝺgruū tps inter ꝓmā ꝛ añ secūdā missiōez qꝺ est arbitrariū posteqz in iure nō inuenit determinatū vl̄ annale ꝛc. Tertio q̄ absens maliciose noluit ꝓpere ꝛ aio fraudādi creditores. Secus si maliciose tm̄. vicz. ꝓpter maleficiū aliqꝺ nō tm̄ aio fraudādi. Quarto q̄ ꝓstet de debito legitime p veras ꝛ plures pbatōes. nec sufficit iura mētū calūnie cū agit de magno ꝑiudicio rei absentis. q̄bus oīb habitis mittit actoz in possessiōez vere ex. ñ. decreto. Et sic missus in possessionē habebit oē ius dominū vl̄ q̄i qꝺ habuit reꝰ. imo reꝰ postea nō est audiēdꝰ nisi non fuisset ꝓpter ꝺtumaciā absens. vt in. c. ꝓsultatiōib. de offi. ꝺle. Cui est hec materia. et ibi glo. bona.

Modus est moderamē dispositōis p appositionē oneris tanqz cause finalis vt patet ex legib ꝺ ipso loq̄ntib. Et ꝺz moderatio ad differētiā ꝙditōis q̄ nō est moderatio ſz suspēsio. Dicit tanqz cause finalis. verbi gra. Promitto vl̄ lego vt illꝺ facias. Nā si dico. ꝓmitto ꝛ illud facias. tūc nō esset illꝺ ꝑ modū cause. sed alteriꝰ dispositōis. Et hoc capiēdo modū specialiter. Sed generaliť est oīs dispositō vl̄ q̄litas adiecta dispōi. l. obligatōez. §. modꝰ. ff. de ac. ꝛ ob. Fit autē modus p illas dictōes vt dūmō ne. j. vt nō ad ꝛc. Sed q̄ facit cām. ꝛ si ꝙditionē. vt ꝫ de ꝙdi. nā modꝰ significat ꝑ oēz dictiōez vl̄ orationez ex suo ꝓprio significato vel alias moderationē importātē. ꝓbi gra. Dono vl̄ lego equū vt des illi equuz. C. de his q̄ sub mo. lega. relī. l. ñ. ꝛ cū ab eo. ff. ꝺ ꝓtrah. em. ibi veluti. seu hoc mō vbi ꝺr q̄ si emēdo fūdū pignori obligatū a te hoc mō dicā vt liberes. tūc liberare teneris. Et sic modꝰ fit p dictionē. ꝛ etiā in dictione. dūmō eadem est significatio. vt dicta. l. cū ab eo. Jdē in aduerbio ne. vt dicēdo Titiū heredē instituo ne fideicōmissa ex testamēto sempꝛoñ retineat. q̄ dictio ne exꝑōit ꝑ ut nō. ꝛ sensus ē vt ñ retineat. l. eū pr̄. §. titio. ꝛ. plane. ff. de leg. ñ. Jdē in ꝓpōne ad. vt dicēdo. Jego illi mille ad monumētū meum edificādū. q̄ sensus ē vt edificet monumētū. l. q̄ḇ diebꝫ §. fi. ff. ꝺ ꝙdi. ꝛ demō. Jdē in dictōe ꝑ. vt lego decē ꝑ cura corꝑis mei sustinēda. l. Iuti §. fi. ff. de lega. ñ. Jdē in ꝓpositōe i. vt dicēdo i cura corꝑis mei. i mōumēto faciēdo ꝛc.

Sed si dicerek. lego vxori mee in tēpus li/
beroꝝ. tūc faceret ꝺditionē. Idē in dictiōe
nomie. vt dicendo. nomie dotis puellaruꝫ
pauperꝫ. vl̄ redemptōne captiuoꝝ lego ꝛc.
Ubi nō significak cōditio. sed modꝰ. l. mille
C. de epi. ꝛ cleri. Rō quia captiui sp sunt ca
pti. ꝛ puelle sp sunt paupes. Secꝰ si relinq̄
rek noīe dotiꝫ certe psone. vl̄ redēptōis cer/
te psone. qz tunc faceret ꝺditionē Et idem
dic in omni alia pte oratōis que ad hoc si/
gnificatū potest adaptari ex se vel subiecta
materia.

Moduli dicunk quedā forme et mēsure ce
mentarioꝝ p q̄s modi et q̄ntitates lapidū
ꝺprehendunk

Monachꝰ est vniꝰ aīe custos. a monos qꝺ
est vnum. ꝛ ycos custos Et ꝺr fieri de regu
la. c. j. lib. vj. Dicik etiam creari. c. vlti. eo. ti.
Et dicik recipi. c. īdēnitatiꝫ. §. si fo ꝺ elec.
eodē li. Jtē dicik ordinari. xvj. q. vl. c. fi. Et
est mūdo mortuꝰ. deo viuēs. extra claustꝝ
sicut piscis extra aquā in vita spūali subsi/
stere nō potest. xvj. q. j. placuit. j. Et non pōt
habere ꝓpriū. de statu mo. c. ij. ꝛ ca. cum ad
monasteriū. vbi habēs ꝓpriū in morte sepe
liri debet in sterquilinio. Jtē nō potest esse
aduocatꝰ ī causa. c. j. tij. de postu. Nec pcu
ratoꝛ nisi ꝺsentiente abbate ꝛ in vtilitatem
monasterij. q̄ duo debēt ꝺcurrere. xvj. q. j.
monachi. ꝛ c. religiosus. de pcu. in cle. Et
no. Lo, ꝺ Ro. qꝛ etiā nec p amico sui mona
sterij. nec layco fm Jnno. in ca. cū j. ꝛ a. de
re iudi. nisi habita licētia. vt supra. Jtez nō
pōt deserere ꝓratū vel administrationē si
ne licētia abbatis. c. porrecta. de cōfir. vti.
vl̄ inuti. ꝛ c. ij. de statu mo. Sed pōt se trās
ferre ad strictioꝛē regulā. petita licētia. licz
nō obtēta. c. licet. ꝛ c. nō est. ꝺ regu. ꝛ l. q̄ p
tertu. C. ꝺ sa. san. ec. vbi glo. Sed ad laxio
rē regulam nō pōt ire sine licētia pape. imo
fm Lo. de ro. ad parē est ml̄tū dubiū cuiꝰ
licentia tūc req̄rak. Jnno. in. c. fi. ꝺ renūci.
Archidya. xix. q. iij. statuimꝰ. Jo. an. in ca.
si religiosus. de elec. li. vj. ꝛ c. ij. de testamē.
eo. li. in nouella. Pau. de Liaza. in cle. fi. ꝺ
elec. lapus abbas allegatōe. lxij. ꝛ c. xxx. va
riāt. Lodo. de ro. dicit suo videri qꝛ req̄rak
licentia abbatiꝫ. nō em̄ sufficit habere a po/
ri ꝺuentuali. qz pr̄ totiꝰ ordinis est abbas.
Dubiū tñ facit. c. fi. de pac. li. vj. a simili rōe
ꝛ glo. ī. c. cū singl̄a. ꝺ pbē. li. vj. Nec Lo. ꝺ
ro. in singl̄aribꝫ suis. Jtē in refectorio car/
nes edere nō debēt. c. cū ad monasteriū. ꝓ/
all. Quidā tñ monachi fm quosdā ar. a cō
trario sensu. Extra refectoriū pñt. qꝺ nō ē
verū nisi ex causa. vt ꝓpter īfirmitatē vl̄ de/
bilitatē. vt no. Fran. zabar. in dicto. c. cum
ad monasteriū. pal. Adhuc q̄dā instāt ꝺ p
ca. regule. xxix. di. vbi ꝺr. qꝛ a carnibꝫ q̄dru/
pedū debeāt se abstinere. ꝛ sic ꝓmitti videk
de bipedibꝫ ꝛ pdicibꝫ. gallinacēꝫ ꝛc. Post.
dicit qꝛ huic intellectui ꝺtradicit rō natu/
ralis. vt ꝓhibitio de q̄drupedibꝫ forti⁹ itel/
ligik ꝺ bipedibꝫ in q̄bꝫ maioꝛ ratio fm hoc
dixit de q̄drupedibꝫ ꝓpter cōiorem frequē/
tiaz taliū. Alij dicūt qꝛ ꝓpter minutionē cō
cedi pt q̄busdā monachis vsus carnū. Et
diē Vincē. revelatū p angelū q̄ minuit. xij
februarij nō moriek illo anno ex febrili dis
tēperātia.

Monogamꝰ. est vir vniꝰ vxoris. sic bigamꝰ
duaꝝ vxoꝝ. Re. supra Bigamꝰ.

Monomachia. Req̄. supra Duellū

Monopoliū. est alicꝰ negociatōis aut offi/
cij supioris vnica exercitatio cū ꝓgatiua
ꝛ singl̄ari inito pacto. ꝓbi gra. Lā negoci/
atōis aliq̄ inik se paciscunk ne possessio aliq̄
pcio mioꝛi vēdak q̄ ipsi inik se ꝺstituerunt.
vl̄ vēditores panis. vl̄ cuiusq̄ negociatio/
nis inik se pacti sunt vt rē aliquā venalē vti
lē ꝛ necessariā reipublice nō debēt ꝓ mioꝛi
pcio q̄ ꝺuenerūt vēdere. vl̄ ne aliqs istru/
ant in arte sua nisi filios vl̄ nepotes. vt ipsi
solū ꝺmodū artiꝫ vl̄ negociatōis faciant et
habeāt. Isti em̄ ꝺicunk monopoliū exerce
re. Et q̄uissime puniēdi sunt. qꝛ directe hu
iusmodi ꝺuētōes sunt ꝺ pncipē. Et ꝺr fm
Azo. a monos qꝺ ē vnū. ꝛ polꝰ. i. ciuitas. q̄l
vna negociatio ī ciuitate. Et inde ꝺr mo/
nopolia pl̄aliter. ꝛ monopolꝰ. et est q̄ vult
esse solꝰ ī ciuitate vēditoꝛ. scz ts q̄ impetrat
qꝛ sibi soli liceat in ciuitate aliq̄ specialia vē
dere. emere. vl̄ facere. Uel monopoli sūt q̄
ꝓpetrāt qꝛ ipsis solis liceat hmōi facere etiā
in vēdendis rebꝫ certū pciū statuere. ꝺ qꝺ
nemini licet vēdere. ꝛ ꝺr a monos. i. vnū. ꝛ
polis ciuitas. q̄i vnꝰ tm̄ in ciuitate, vl̄ socie
tas vna ex pacto Ull̄ ꝺr monopoliū a mo/
nos ꝛ palatiz. i. vēditio q̄si vno mō facien/
da vēditio. ꝛ talia ꝺmertia sunt ꝓhibita. C.
da vēditio. ꝛ talia ꝺmertia sunt ꝓhibita. C.
ꝺ mono. ꝛ illi. ꝺuē. nego. l. vnica. Eodē mō
ꝺ mono. ꝛ illi. ꝺuē. nego. l. vnica. Eodē mō
ꝺ binopoliū ꝺr a binopolis. et binopola q̄si
bino mō faciēda emptio.

Monumētū est illꝺ repositoriū ī q̄ mortui

reponunt.s.sepulchr sine corpe.t dr a moneo.qr extat ad memoriã defuncti.l.monumẽtũ.ff.de relig.t sumpt.fu.

Morby est habitus cuiuscũqz corpis cõtra naturã qui vsuz ei⁹ ad illõ faciat deteriorẽ. Cuius causa nobis natura sanitatẽ dedit siue in toto corpe vt febris.siue in pte.vt cecitas.ff.de edi.l.j.§.sed sciẽdũ.ff.de re iudi. l.j.§.sed q̃sitũ.

Mores dicunt freq̃ntes act⁹ hoim ẽm Jotheo.in ꝓn.decr.ĩ glo.t.j.dist.mos.

Morby sumptic⁹ alias sontic⁹ est qui cuiqz rei nocet.ff.de ÿ.sig.l.morby. Et dicit glos. ibi cuiqz rei agẽde.vt.ff.de edil.edic.l.fi.ff. de re iudi.l.quesitũ.

Mortuus est reby hũanis exempt⁹. de offi. dele.q̃nis.t.c.si delegat⁹.eo.ti.li.vj. Vel ẽ vĩa vniuerse carnis ingressus.c. si subdelegato.eo.ti.t li. Vel de medio sublat⁹.c.licz t.ti.nã mediũ dr hec vita. Et quare sic dicat̃ no.xxiij.q.iij.ca.hec aũt vita. vt supra. Dicit aũt quis mortuus sex modis. Prio spualiter Et sic dupliciter.scz bene t male Bene dupliciter.p baptismũ.d ꝓsecra.di. iij.ostẽdit.xv.q.j.nec is tẽ. Male triplici/ter. Primo baptizatus.ab ecclesie tñ vnitate diuisus.de ꝓsecra.dist.ij.xps. Secundo baptizat⁹ in eccl'ie vnitate ꝓsistẽs tñ criminosus.iij.q.iij.hi q. vbi dr. Nolo mortem pctoris tẽ.t.c.canonica.ea.cau.q.v. Tertõ baptizat⁹ t eternal'r dãnatus.de ꝓsec.dist. iij.filij⁹. Secũdo ciuiliter.vt ab hostiby captus.seruus effect⁹.libert⁹ in seruitutẽ ob ĩgratitudinẽ revocat⁹. Et dicit econtrario viuere.qr inaniter occisus est ꝓpter fidẽ xpi Quare mors sanctor freq̃nter dr ab ecclesia natalis eor.q̃si ad vitã nati sint. Tertio secularĩter vt monach⁹.vt supra.t .xvj.q.j. placuit.j. Quarto effectualit.vt paul⁹ mortu⁹ fuit vt ait. Mihi mũd⁹ crucifix⁹ ẽ t ego mundo.xxvij.q.j.q̃ christo. Quinto carnaliter.t sexto corpaliter. Qui duo modi poni possunt.p eodẽ.t sic Lazarus mortuus erat.xxiij.q.j.si quẽ forte.

Mortis cã donatio. Req̃.supra donatio.

Mortuariũ dr qd quis relinqt ĩ morte. vt no.in.c.ꝙrẽte.d offi.in or.

Moliri est conari.c.qr ex eo.d pac.li.vj.

Minus no. Pau.in cõmento decretal'et si vnanimit'.de postu.pla.

Mos est lõgeua cõsuetudo.de moribꝫ tractat'.c.mos aũt.dist.j.

Motu ꝓprio gra fieri cẽset qñ ꝑ exꝑsse cautũ est ĩ eadẽ.nec sufficit si ꝓbet ex papa motu ꝓprio fecerit nisi cõtineat in lr̃is .c.si motu ꝓpo.de p̃bẽ.li.vj.et ibi ꝺcor.in glo.fi.

Mortenus.i.ad mortẽ.xxxiij.q.v.notifica sti te mortenꝰ infirmatũ.

Mor qualiter capiat est glo.in ca. quia propter.de electio.super verbo mor.t in.l.j.ff. si cer.pe.

De Ru

Mucor est viciũ panis.vñ dr. Panis mucescit vl' mucidus fit.

Mucro est ensis.de hoc vide archi.in.c.fi. de excep.lib.vj.t sumit quãdoqz ꝑ excõmunicatiõe.vt xvj.q.j.c.visis.vbi in fi.dr. Ferlici mucrone episcopi sacerdotũ piacl'a resecent.id est salubri excõmunicatiõe episcopi sacerdotũ crimia pũiant.xxiij.q.iij. cor-ripiant.

Mulcta est aĩa duersio vel pena pecuniaria arbitrio iudicis inflicta ad correctionẽ maloꝝ mor. Pena est aũt certa imposita a lege quã q̃sqz euitare põt.vt no.in.l. qñcũqz.in glo.sup ver. vel tertio.C.de ser.fug.et in.l.mulcta.ff.de ꝺdi.t demõ.vbi glo .dicẽ. q̃ sit pena extraordinaria ꝑ arbitrio. et ibi a testatore ĩponit. Dicit aũt multa illa pena que nõ est a lege statuta vl' exꝑssa. Nam iudices in pluribꝫ casibꝫ legibꝫ nõ scriptis sic mulctare pñt litigãtes. Et hoc patz differẽtia inter mulctã t penã. Nam pena generaliter sumit̃ traz ꝑ pena pecuniaria q̃z ꝑ pena corpali seu capitali. Hz mulcta ꝑ pena pecuniaria.et p sentẽtiã a iudice irrogata.vñ bene appellat̃ a mulcta nõ aũt a pena l.si q̃ pena.ff.d ver.signi. Jtẽ mulcta nõ inducit̃ nisi a maioribꝫ magistratibꝫ.sz pena a q̃libet iudice

Mulctare est punire ꝑ pecunia. t aliqñ ponit̃ ꝑ abbreuiare.C.d mõ mulcta.l.j.

Mulio est custos mulorꝝ.vñ. Mulio mulorũ.agazo ducit asellos.l.idez iuris.ff.ad l.acquil'.

Mulcere est lenire placare vl' blãdiri.

Municipiũ est opidũ in italia vl' in puicia aliq̃ ꝓstitutũ in q̃ pacis obseruãde cã milites ꝓstituti erãt.si aũt in mũicipio nati sũt nõ minus dicunt municipales. vt.l.municeps.ff.de ver.sig.

Municipes dicunt qui cuiuscunqz municipij manendi loci ve tenent custodiã. Et

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA Poznań

dicit a munere z capio. nō obstante q mu/nus nō capiat. Et tm̄ municipes dicunt q̄ in eodē municipio nati sunt vt. l. mūicipes p̄alle. vel dicunt q̄ in municipio faciūt mu nera. sed abusiue

Municipiū est ciuitas. et municipes cuius cūq; ciuitat; ciues appellant. ff. ad. l. iul'. de an. l. j.

Municipalis honor est administratio rei/publice cū gradu dignitat; siue cum sum/ptu. siue cū erogatione ꝓtinēs. ff. de mune. z hono. l. honor.

Municipalis magister dicit ille qui p̄eest municipib⁹.

Municeps originar⁹ dicit ab origine pa/tr; ñ sua cā vt in. l. fili⁹. C. ō muni. origi. li. x.

Multotiēs z totiēs no. Archi. ix. q. iij. ñ est.

Multiplicatio ē qñ dispositio iteratur seu multiplicat. Verbigr̄a. Testator p̄lib⁹ he/redib⁹ institut; legat ab vno. x. titio ab alio x. z sic de alīs a quolibet herede. x. īsolidū debent. l. si p̄lib⁹. §. j. ff. de le. ij. quia signifi catū sumit ex multiplicatiōe dispositionis iūcto q̄ qualitas est multiplicabilis. ō ex qualibet dispositiōe debet quelibet q̄litas adiecta. Jtē ibi testator ab herede īstituto legat. x. titio. z si heres ñ erit substituit ei ꝙ z ab eodē legat. x. eidē titio. institutus nō ē heres. z substitut⁹ tenebit tm̄ ad. x. ab eo re licta. vl' ab instituto q̄ idē est ar. l. licz. ff. ō legi. z. l. seruo. si q̄s apud. eo. ti. Rō. q̄ sub/stitutio significat substitutū esse appositu; loco instituti Jtē ibi testator legat. x. titio ī testamēto. z eidē titio legat. x. in codicillis. singula debent. q̄ m'tiplicatō significat. l. q̄nquaginta. ff. de pba. Sed ibi testator le gat. x. titio in testamēto. post ī eodē testamē to legat titio. x. semel tm̄ debent vt. l. plane §. sed si nō. ff. de le. j. Quia ex eodē testamē/to z eadē quātitate ꝓcludit testatorē q̄nti/tatē nō voluisse m'tiplicare nisi euident⁹ p̄ baret ꝓtrariū. Sz ibi. testator legat. x. titio postea ī eodē testamēto legat titio. xv. vtra q̄ quātitas debet. l. plane. p̄al. Et a ꝓtrario sensu cū dicit eadem. et est rō ex diuersitate q̄ntitatis. Secus si diceret Titio cui lega ui decē volo p̄stari q̄ndecim. tūc em̄ quide cim tm̄ debent. Idē dic ī ꝓtractib⁹ put q̄ libet p̄babile mediū ꝓcludit. Ita m'tipli/catio deberi significat. ꝑbigr̄a. Numerauit ibi decē. z in ꝓtinenti stipulat⁹ viginti illa debent. l. si ita. ff. de noua. z dele. q. signifi/catū sumit ex stipulatōne facti incōtinenti post numerationē. Jtē ibi. p̄mitto tibi de/cē. tibi. p̄mitto decē. bis tenent. q̄ si intelli/gent de eisdē decē. p̄missio secūda esset fru stratoria. quod nō est dicēduz. argu. l. si q̄s ff. de lega. j.

Munus est duplex. aliud publicū. aliud p̄ uatum. Publicū est q̄ in administrāda re publica cū sumptu sine dignitat; titul'o sub ministrat. vt. ff. de mune. z hon. in p̄nci. Et differūt mun⁹ z donū. q̄ munus est cū ali/quid dat cā p̄cedēte. donū ꝙ sine cā. vt. ff. ō ꝓbo. sig. l. inter donū. z. c. peccatū. ō reg. iur. li. vj. Et inq̄t paul⁹ in. l. mun⁹. ff. ō ꝓbo. sig. Mun⁹ trib⁹ modis dr. Uno mō donū altero mō onus. inde īmunitas appellatur Tertio officiū. vñ munera militaria. Jnō municeps q̄ munera ciuilia capit. vñ dicit Dat meritū munus sed ꝙfert gratia donū. Munus cū causa dat. donū sine cā. ō hoc etiā p̄ Jo. an. in glo. in ca. accusat⁹ de bere. libro. vj.

Munera patrimonialia z mixta. Req̄. spe. ō cēsi. z exac. in tractatu libellor. §. nūc au tem dicēdū. ꝙsi. q̄ aūt sunt mūera. Jtē mu nera alia sunt sordida. vt arene fodiēde. cal cis coq̄nde. que in dignitatib⁹ ꝓstitui non cōsueuerūt. Alia sunt sordida ꝓtrario mō se habētia.

Murex est q̄dā gen⁹ piscis. inō murileg⁹ q̄si legēs muricēs. sunt aūt muricēs pisces ex quor⁹ sanguine fit atramentū impiale. i q̄ purpura tingebat. Et ꝑm accur. in. l. j. C. que res ven. nō poss. etiā coq̄liū est aniāl si mile. Et vtrūq; dz sil' cōburi. z simil' teri. vt ex eis fiant signa.

Murileg⁹. dr seru⁹ auctoritate iudicis ma numissus quē dñs liberos grauando ma/numitti disposuit. liberi tm̄ mortuo p̄ce ser uū istū nō manumittūt. et sic tanq̄ mus p̄ foramina libertat. i. libertatē ꝓsequit. q̄ iu/re potestate manumittit. C. ō murile. in ru/br. li. xj. ꝑm Accur. vbi dicunt murileguli seruī q̄ capiūt pisces q̄ dicunt muricēs. vt supra. Et in illis fuis ptus nō sequit ma/tre. sed succedit p̄r in officio. z in hoc ē spe ciale. vt. l. q̄ aūt p̄rem. z. l. bi qui lib. z ti. p̄al le. z hoc ō iure romano. sec⁹ aūt de iure lō/gobardor. q̄ semp in deteriorē trahit sta/tū vt sit mr̄imoniū. Si aūt ꝓcubinat⁹ ser/uat ius romanor. q̄ sequit ventrē. ifti. de inge. in glo. ij.

Musio.i.fatuus.
Munimenta dicunt pbatões ⁊ instrumẽ ta q̃ cãm muniũt. vide de elec. c. ꝙuis. ĩ gl. fi. li. vj. Als moniñta dicunt. eo q⁹ monẽt ⁊ infoꝛmãt iudices q̃d facere dñt.
Muratoꝛia dicũt vulgo diuersoꝛia. vel ful lonica. q̃si secreta edificia. Et ponit etiaz p vestimẽtis plibꝫ mutationẽ hñtibꝫ.
Mutatio capit p variatõe in facto. vbi gra Testatoꝛ legat cipho vel poculũ. ⁊ fit mas sa. vl ecõtra. legatũ nõ pmit. imo debetur massa poculo legato. vel ecõtra. l. seruũ fi/ liũ. §. si pocula. ff. de lega. j. q⁹ nõ significat voluntas testatoꝛis mutata. Et q⁹ poculi ad massam. ⁊ masse ad poculũ facilis ẽ re/ ductio. ⁊ sic nõ magna ĩmutatio. etiã nec ĩ estimatiõe est magna distinctio. Item ibi. Testatoꝛ lanã legat. ⁊ inde facit vestimen/ tũ. legatũ pmit. l. lana. ff. ỏ leg. iij. q⁹ ex mu tatione rei significat volũtat mutatio. Et sumit significatũ ex hoc. q⁹ lane ad vestim tũ non est facilis reductio. Etiã q⁹ quo ad estimationez magna est distinctio. sil r q̃ ad adaptionẽ. q⁹ vestimẽtũ vni aptũ alteri vix adaptat. et si adaptat hoc fit cũ magna di/ minutiõe sui. sed ibi testatoꝛ lanam legauit heres de illa vestimẽtũ fecit legatũ non pi mit. l. seruũ. §. itẽ si lana. ff. de lega. j. ꝟm in/ tellectũ glo. ibidẽ. Rõ. q⁹ mutatõ facta per heredẽ nullaten⁹ significat volũtatis testa toꝛis mutationẽ. Et idem dic in aliena la/ na legata ponẽdo q⁹ dñs ex ea vestimẽtum fecit. nã ex hoc nõ significat mutatio volũ/ tatis testatoꝛis. nisi alias appareat. Non est tñ dicendũ q⁹ debeat vestimẽtũ. sed estima/ tio lane. Itẽ ibi. Testatoꝛ legauit areã. de/ inde domũ desup edificauit. dom⁹ debet. l seru⁹ filij. §. arec. ff. de lega. j. q⁹ area est fun damentũ ⁊ ps potissima. Et iaz q⁹ testatoꝛ mutãdo videt in eadem remanere volũta te. Nec ipositio edificij sufficit ad mutatio nẽ volũtatis. imo q⁹ volũtas remanet ĩ le/ gato ⁊ edificiũ sequit suũ significatũ q⁹ te/ statoꝛ legat domũ. Itẽ ibi. Testatoꝛ legat domũ. dom⁹ ad aliã areã reducit. area ỏbe tur. q⁹ legatũ tenet in tota re ⁊ q̃libet sui p/ te. g̃ ⁊ si ĩ pte rei pmit. tenet tñ in pte. rema nente. hoc addito q⁹ ex mutatõe rei nulla si gnificat volũtatis mutatio. Sz si testatoꝛ legat domũ q̃ ad areã reducit. deinde aree edificiũ imponit nihil debet. l. si ita. §. si do mus. in fi. ff. de le. j. Ratio. quia alia dom⁹ ẽ ⁊ nõ illa quã testatoꝛ legauit. Itẽ ibi. testa/ toꝛ legauit nauẽ. destruit nauis. et ex eisdez tabulis reficit. debet. l. si res. §. aream. ff. ỏ solu. Rõ. quia est eadem nauis ex eisdẽ ta/ bulis refecta.
Mutilare est aliq̃ mẽbꝛũ amputare. l aliq̃ integrũ detrũcare. vt boĩ manũ vel pe dem vl aliq̃ mẽbꝛ auferre.
Mutuũ est q̃ alicui pñtat vt tpe suo red/ dat. Et ỏ q̃si de meo tuũ. vñ est nomẽ cõ/ positũ ex coꝛrupto et integꝛo. q⁹ q̃ meum fuerat mutuãdo tuũ facio. Vñ res q̃ põde rat vt argẽtũ ⁊ sil ia q̃ nũerant vt pecunia. ⁊ q̃ mẽsurant vt frumẽtũ mutuari pñt. vt. l. ij. ff. si certum pe. §. mutui datio. vbi ỏ q⁹ mutui datio ꝟsistit ĩ his reb q̃ põdere mẽ/ sura nũero ve ꝟsistũt. insti. q̃. mo. recontra. obli. in pn. veluti oleo. frumẽto. pecũia nu merata ⁊c. Et lz vsura sit q̃q̃d accidit soꝛ ti in mutuo ex pacto vl intentiõe. ꝑncipal r tñ in alijs rebꝫ puta vestibꝫ vl alijs nõ ĩ mu tuo ꝟsistentibꝫ etiã vsura cõmittit. vt. xiij. q. iij. c. plericꝫ. ⁊. c. se. Vsura est vbi ãplius reꝯrit q̃ dat. Pro q̃ distingue duplicẽ vsu rã. vt infra de ſra. U. Sed nunq̃d erit mu tuũ si q̃s oues ad numerũ dederit. Rñdet q⁹ nõ. q⁹ ĩ mutuo inspiciẽda est natura ⁊ cõ suetudo rei mutuate. Nã pecunie cõsuetu/ do natura et aptitudo est vt ad nũer deb. l. j. ff. ỏ ꝟtrahẽ. emp. ⁊ vẽ. ⁊ sic ỏ frumẽto. Sz libꝛi. eq̃. oues. ⁊ sil ia nõ dant ad nũer. nec sic ad põd⁹ vl mẽsurã. eo q⁹ res mutuata nõ est eadẽ. sed ꝟsil is reddi debeat. Et ĩ hmõi reb ñ pt oĩmoda sil itudo ĩueniri ita q⁹ res sp oĩno sil is vendat.
Mutuũ emẽ dantes ⁊ nihil inde sperantes ⁊c. ỏ vsu. c. ꝟsuluit. ⁊. c. nauigãti. e. ti. ĩ glo.

De Na

Ancisci est aliq̃o

An acquirere ꝟleq̃ vl adipisci Unde ỏ⁹ nact⁹ sum illam. i. adept⁹ sum l acquisiui eam.
Natura ỏ⁹ multis modis. Uñ q⁹ vis ĩsita rebꝫ similia ỏ sil ibꝫ pcreans. Secundo sti mul⁹ vl instinct⁹ nature ex sensualitate pue niens ad appetendũ. pcreandũ. vl educan dũ. Tertio instinct⁹ nature ex rõne pueni/ ens. vt est glo. j. dist. j. ius aũt naꝯale.
Naturalis ỏ⁹ filius ex ꝟcubina q̃ in domo ꝑris tenet vnica q̃si loco vꝛoris. Et talis

in bonis patrꝭ ab intestato succedit in duas vncias pñe substãtie si alĩ filĩ legitimi nec vxoris extẽt. in bonis aũt maĩnis cũ filiis legitimis succedit.

Natale dr scriptura cũ ãnis dñi ꝛ pconiza/ta q̃ dicebat Luciũ esse natũ ingenuũ. Et sic in legẽdis sanctoꝝ intitulaĩ natale sancti Johis qñ morit. q̃si tunc nascaĩ nunc̃ moritur. vl dr ꝓma natiuitas q̃ est dr iure naturali. Et oẽm hoiez dicit libex. vñ cõstitutũ est nõ efficere manumissionẽ natalibus.i.ingenuitati.ĩsti.dr ĩge.ĩ fi. Itẽ dicim. seruꝰ iste restituit natalibꝫ.i.libtati quã hz exiure naturali.ff.de nata.l.ij.

Naulũ ẽ vectura siue pciũ qd̃ pstaĩ p eadez facta collatiõe int vectorꝫ vehẽtes ꝓ mercede nauigatiõis illis q̃ nauigiũ exercẽt vl ducũt. Vñ Lo.dr Ro.in singlaribꝫ suis dicit ad qõnem talẽ.nautã ꝓduxi. vel mulionẽ.aut galeã ad portandũ familiaz meam Quid si morianĩ aliq̃ in naui vtr pill' nauta debeat naulũ vl pẽsionẽ hre. Sub distinctiõe si fit quẽtio de illis ducẽdis vl ad talẽ locũ deportãdis.tẽ ꝓ mortuis nõ dz solui naulũ. Si ꝛo fit de illis pactũ ĩ naui ponendis.tũc sec. Tertio si dubitaĩ dr verbis tũc etiã debeĩ naulũ text.est sing.ĩ.l.si vehẽda.in pn.ff.ad.l.ro.dr iac. Sile dicer dr ifante nato ĩ naui.ff.locati.l.si adest.§.si qs mulierẽ.

Nauta est q̃ mĩstrat naui vl ducit nauẽ eaz gubernãs.ꝛ ea q̃ ad vsum ei ptinent faciẽs ff.nau.cau.sta.l.j.§.ij.ff.fur.aduer.na.

Nautic tiberin est q̃ nauigat ĩ flumĩe rome vehẽdo in romã vl extra uehẽdo ad castra. vt.C.dr nau.tibe.l.ad castra.li.xj.

Nauticũ fen est qd̃ ꝓpter nauticã pecuniaz vl q̃si nauticã exigiĩ.ff.de nau.fen.ꝓ totũ.ꝛ C.eo.ti.l.cũ ꝓponas.

Nautica pecunia est q̃ picl'o creditoris ĩ nauigio suscepto daĩ trahẽda Sed q̃ nautica est cũ piculũ mutuate pecunie ĩ mercipio si aliq̃ ꝓditõ non existat puta si piscator nõ capiat pisces ꝛ hmõi. vide glo.C.dr nau.fen.in Rubrica.

Naufragiũ est naue fracta submersio rerũ siue corpoꝝ.ꝛ dr q̃si nauis fragiũ.i.fractura.C.dr naufra.li.xj.

Nauicularij seu naucleri sunt q̃ trãsportãt publicas spẽs ꝑm Accur.C.de nau.publi. spe.trãs.li.xj.sup Rubrica. Et dicunĩ etiã illi q̃ ante nouarias spẽs a susceptoribꝰ ĩ puincia accipe ꝛ romã vel ĩ castra vbi erant milites deferre debebant.

Nauiochoniũ est domꝰ ĩ q̃ iuuenes educãt

Necessitudo ẽ parẽtela vl ꝓgnatio.l.ñ ẽ singulis.ff.dr reg.iur. vbi glo. sic exponit.

Ne.p vt nõ capiĩ.ff.de acq̃.posse.l.q̃ absenti.§.j. De hac dictõe vide.C.de idic.vi.tol. in aut.cui relictũ.

Nec implicat sensum ꝓtrariũ exp̃sse. vt nota.in.l.iurꝭ ignorãtia. C.q̃ admit.ad bono. possessio.poss.

Negociũ est triplex.s.cõe.publicũ. ꝛ ꝓuatũ. Cõe qd̃ ptinet ad dispositionẽ alicꝰ regionis. Publicũ qd̃ ptinet ad regimẽ alicꝰ ciuitatis. Dz ꝓuatũ qd̃ ptinet ad ꝓuatã psonã. Et istis tribꝫ negocijs correspondet triplex dispẽsatio.s.politica.q̃ ꝓsistit ĩ ꝓuisiõe pluriũ seu totꝰ cõitatꝭ. Et dr docet in octo libris politicoꝝ Aresto. Iconomica. q̃ cõsistit in dispositõe familie.ꝛ habeĩ in duobꝫ libris iconomicoꝝ Aresto. Et monastica vel ethica.q̃ ꝓsistit ĩ regimĩe suũ ꝓsꝰ tm.ꝛ ill la tractaĩ in.ꝓ libris ethicoꝝ eiusdẽ.

Negociatio est in cõmertijs sicut negocium in dispẽsatiõe. vñ tã negociatio q̃ negociũ aliq̃ significãt actõez alicꝰ rei.cui ꝓtrarium est ociũ. Aliq̃ actionẽ esse idẽ qd̃ iurgiũ litis. Et dr q̃si negãs ociũ.c.forꝰ.§.negociũ.dr ver.sig.

Negligentia est eius quod fieri debet vl ꝓtest obmissio

Negatiua apd iuristas ẽ ĩprobabilis. vt. vi. q.v.actor. L.dr proba.l.actor.de elec.bone memorie.j. vbi dicit. Negãtꝭ factũ nulla est pbatio.subaudi directa.qz qd̃ nihil est nõ cadit in sensuz. Vñ sciendũ q̃ mltiplex est negatiua.scz facti.dicti.iuris ꝛ q̃litatꝭ.ꝛ q̃dam pura. Vñ negatiua facti duplex est.s. pura.q̃ hz determinationẽ tpis.loci.vel alterius rei.puta qz est coartata ad certas personas.de q̃ est casus in.c.tertio loco.de pba. vbi coartaĩ ad psonas capl'i. Et illa pbari põt indirecte.vbi gra. Si instrumẽtũ exhibeaĩ ꝓtinẽs stipulationẽ factã tali die l'loco.arg.c.extenore.dr test. Aut nõ hz aliq̃m taliũ determinationẽ.ꝛ tũc pbari nõ põt directe vl indirecte. vñ onꝰ pbãdi trãsferĩ in aduersariũ.ꝛ hoc iõ.qz negationũ nõ sunt cause.nec circũstantie.q̃ sunt necessarie in pbatiõe.vt si qs dicit se nunc̃ ꝓtraxisse cũ

berta. vel nō ꝺgnouisse Bertā q̄ ꝺr negatiua explicata. ꝺ fri. z malefi. c. j. Vl' ꝺr negatiua positio. Est em̄ positio negatiua iplicita. vt pono q̄ in electiōe tm̄ q̄ttuor cano/nici p̄sentes fuerint. vt in ca. cū ecclesia. de cau. possessio. z ꝓprie. Quas positōes negatiuas iuris rigor repellit. sz equitas eas admittit si iudici videbit. vt in. c. j. de ꝺsessio. li. vj. Etiā ibi. si aliq̄s dicat se esse nō citatū z negatiua facti. mixta ꝺr. q̄ cū affirmatiua iplicita miscet. vt illa. q̄ habet affirmatiuā implicite dicēdo. Ego nō renūciaui sponte. q̄si dicat. renūciaui coactus vl' inuitus. Et hoc ꝺz ꝓbari ab eo q̄ negat. c. sup b. de renū. Sz negatiua iuris ꝓbari p̄t. vt si dicat q̄s alicui. nō potes esse testis. ꝺz b ꝓbare. Vel' si negek emācipatio rite facta. z negans aliq̄s iuste factū. ꝺz b ꝓbare q̄ nō sit factū de iure. sed ꝺ ius. vt in. l. ab ea pte. §. j. ff. de ꝓba. vbi ꝺr ab ea pte q̄ dic̄ aduersari um suū ab aliq̄ iure phibitū esse special'r lege vl' ꝺstitutiōe ꝓbari oportere. Idē rñdet si q̄s negat emācipationē recte factā ꝓbatōnem ipsam p̄stare deberet.

Negatiua ꝺo qualitas ꝺuplex est. scz aut q̄litatis intrinsece. aut q̄litatis extrīsece. De q̄litate intrinseca. vt cū hō nascit. z tūc p̄sumit negatiua nisi ꝓbet affirmatiua. vt si negek sciēcia ꝓbandū est hoc examinatiōe iudicis. ꝺ pbē. cū ꝑm apl'm. Si etas p aspectū corꝑis. si legitimitas. aut ergo is cui legitimitas ꝺponit est de hoc infamat⁹. z tūc cogit se purgare. c. bone. p̄alle. Dicendo ergo Ille nō est idone⁹. nō est legitim⁹. nō est lolluendo cē. ꝓbari ꝺz ab eo q̄ dicit. q̄ libet p̄sumit idone⁹. bon⁹. cē. nisi ꝺtrariū ꝓbetur de p̄sump. dudū. ꝺ scruti. i ꝺr. fa. c. vnico. et nisi ius p̄sumat in ꝺtrariū. ff. ꝺ dona. inter vi. z vxo. q̄nt⁹. ff. ꝺ ꝓba. si pactū. z. l. si cyrog̃ ꝓbū. Etiā iudex q̄ bz ex b officio suo cūcta rimari. c. iudicātē. xxx. q. v. z xxij. q. viij. occidit. de offi. ꝺle. sup q̄stionū. §. intētōis. p̄t z ꝺz si viderit expedire. z interrogare super negatiua. ar. ff. ꝺ interro. act. l. vbicūq̄ z. c. cū Joannes. de fi. instru. vbi iudex facit interrogationē quā etiā ꝑs facere nō poterit cū esset in cā ꝺclusus. faciūt nota. p Hosti. z Inno. in. ca. sup his. de accu. z maxīe sup negatiua. vbi agit de salute vl' piculo anīe. arg. de re iudi. c. latoꝛ. ad finē. Et ꝑdict⁹ elicit q̄ q̄s in iudicio excusat a rñdendo ꝓpositōi negatiue. ideo q̄ q̄ negat nō ponit sed remouet. siue sit negatiua implicita siue explicita quā faciūt he dictōes. tm̄. solū. cē. z Spe. ti. de depo. §. octauo. Sic ꝓbat neutrā ꝑdictaꝝ poni posse. Nā positiōes succedunt in locū ꝓbationū. vt in aut. de his q̄ ingredi. ad ap. §. fi. Vñ id solū veniet in positione q̄ ꝺ in ꝓbatiōe. Sz negatiue vt ꝑdicitur nulla est directa ꝓbatio. ergo nec positio. z ꝺat Bal. rōnem. q̄ rñsio ad positiōez fit ad releuandū ab onere ꝓbādi. Sz positōes negatiuas nō bz necesse ꝓbare. ergo nō est ei rñdendū. Et ita ꝺcit sentire glo. i le. q̄. in. §. q̄ ꝺ obseruari. C. de iur. ca. Si ꝓ hōret necesse ꝓbare. tūc deberet rñderi. vt. c. j. de ꝺsess. li. vj. Idē ꝺcit negatiuā positiōez esse in q̄ ponit dictio absq̄ z. vt no. Ly. in. l. actoꝛ. C. ꝺ ꝓba. in. iij. q̄one. b vez q̄ ista dictio absq̄ venit ad exclusionez alicuⁱ affirmatiue. z ita ex se nō implicat affirmationē Decus si implicaret illā. ꝓbigra. Pono q̄ res fuit absq̄ eo q̄ Titiū tali ꝺie ꝑcuteret. q̄ tota ꝺie fui absens alibi. Nā talis positio nō ꝺr mera negatiua q̄ ozik ex affirmatiua. s. fui alibi. Et b tenet Spe. in ti. ꝺ posit. §. videndū. ꝓ. viij. fa. no. insti. de iuti. sti. §. itē ꝓbꝺ. Itē q̄ ponēs illō q̄ ponit si negak necesse bz ꝓbare. l. actoꝛ. ꝑal. q̄ est canonizata. vj. q. vl. actoꝛ. in q̄ ꝺr actoꝛ q̄ assueuerat ꝓbare se nō posse. p̄sitēdo reū necessitati mōstrādi ꝺtrariū nō astringit. Q̄ū p rerū naturā factū negāt⁹ ꝓbatio nulla sit Et sicut ꝓpositio negatiua. vt ꝑdictum est. sic etiaz positio negatiua. est triplex. s. facti. iuris. z q̄litat⁹ Et facti duplex. s. simplex z pura q̄ nō bz ꝺtermiationē loci. tꝑis vl' rei cōsiliis. vt illa. Pono me nō ꝺgnouisse bertā c. j. de frig. z male. cē. De tali etiā in. c. cū ecclesia sutrina. ꝺ cā poss. z ꝓprie. Et talia īpura vel mixta. vicz q̄ est certo loco coartata. vt in. c. ꝓposuisti. de ꝓba. vbi p loci inspectionē ꝓbat nō ꝺgnita. Et bz in se sensum affirmatiuū implicitū vt nō cognita. i. virgo Et ꝺcit Bar. de sat. in. l. q̄cūq̄z. ꝓreal. se sp defendisse. q̄ q̄ ponit negatiuā ꝺz eā ꝓbare etiā si nō sit coartata loco vl' tꝑe. q̄ intelligit coartata ꝑsona ꝓponētis p ca. plericq̄z. ij. q. vij. vbi boni viri sufferūt peccata aliena z tacēt. q̄ q̄ sciūt iudiciū ꝓbare nō p̄nt. Et hoc ipse idē ꝺcludit. C. ꝺ ser. fugi. l. ꝑall. Ponat actoꝛ q̄cq̄d velit affirmatiue vl' negatiue p intentiōe sua fundāda. hoc ꝓbare debet. Et nota q̄ antiq̄ doc. negatiuā ꝓba.

rī nō posse intellexere p testes. Sed hodie tā dex potest admittere positōes negatiuas q̄ nō pñt pbari nisi p ꝓfessionē aduersarij. si saltē ꝫ videat ei equū et expedies. De ꝫ ō tēpo. or. dilect⁹ de eta. t q̄li. c. vl. t ē gl. añ pe nul. in. c. j. ō ꝓfes. li. vj.

Nepos est fili⁹ filij vl filie. sz neptꝫ filia eorū dē. Etiā nepos capit p filio fris. c. ij. ō arbi. c. fundamēta. de electio. li. vj.

Nepos posthum⁹ est q̄ post mortē aui nat⁹ ē supstite suo patre

Neophitus ōr nou⁹ in fide. vt. xlviij. di. qm̄. s neos q̄ ō est nouus. t pbitos q̄ ō est fides. Itē ōr nou⁹ in religiōe. ea. dist. sicut olī. Et pbibet talis ordinari duab⁹ de cau. vt ponit Bof. in sum. de tēpo. ordi. §. sequit.

De Nj

Nisi quot modis capiat. vide p Dy. in regula peccati. li. vj. t. l. actiōe. C. de trāsacti. Nā qñ dictio nisi sequit negationē tūc stat inclusiue. et sic ponit respectū excipiēdi. vt. c. postulasti. t in. c. sedes. de rescrip. c. romana. §. ij. de ap. li. vj. Si ꝫ p̄cedit affirmatiue. t hoc respectu excipiēdi tūc ꝑnat. c. j. de app. c. si ꝫ. de sen. excō. cū sq̄ibus. Itē si adiicit oratōi affirmatiue ꝑnat. de testi. c. de testibus ī fi. Qñq̄ nec pōit nec ꝑnat. ij. q. j. hec est rō. Nā oratio p̄cedens nō ꝓplectebat illū casum. Interdū ponit p sed. xxviij. dist. si deinde. Qñq̄ p si nō. vt. c. p̄terea. ij. ō ap. t ca. q̄cūq̄. de sen. excō. li. vj. Uñ qñ ponit nisi in sentētijs t in vltimis voluntatib⁹ videt inducere ꝓditionē. secus in ꝓtractibus De hoc vide p dñm Dy. vbi supꝝ. Et dictio nisi ꝓponit ex ni. i. nō t si. q̄si nō si. Et sumitur tripl'r. Primo ꝓditional'r. Secūdo exceptiue. Tertio bis modis sit. Itē ꝓditionaliter dupl'r. vel quo ad resolutiōez. vel q̄ ad dispositionē. Quo ad resolutionem ibi. Uēdo tibi fundū p decē nisi ali⁹ infra mensem attulerit meliorē ꝓditionē Nā vēditio est pura. solutio ꝓditionalis. qr resolnit vl rescindit si alius infra mensez attulerit maius p̄ciū. sz nō stabit vēditio. l. ij. §. si in diē ff. p emp. Itē ibi. Lego decez nisi nauis ex Asia venerit infra mēsem dispositio ē ꝓditionalis. qr sensus est. si nō venerit legatuz valeat t pficiat. Silr ibi. Lego nisi noluerit. dispositō ꝓditional' t legatū ꝓditōe. Et est sensus. lego si heres nō ꝓtradixerit seu p bauerit sicut apposita ꝓditione. si capitoliū nō ascenderit. l. si. ff. de ꝓdi. instit. Item ibi. Lego decē adimo nisi nauis ex asia venerit. ademptio est ꝓditional'. t est sensus. adimo legatū t nolo tenere ipm si nauis venerit. t qr ademptio est sub ꝓditiōe. videt datū sub ꝓtraria ꝓditiōe. l. q̄dq̄ die⁹. §. q̄ Titio. ff. de ꝓdi. t demō. Significat etiā exceptiue q̄n eximit sen tollit aliq̄d q̄ ō est ī oratione p̄cedēti. vt nō sit idē ius vl idē effect⁹ Et hoc dupl'r. vt p̄missum est. scz affirmatiue post oratiōez negatiuā. t negatiue post oratiōez affirmatiuā. vt null⁹ hō currit nisi socrates. ois hō mouet nisi Plato. facit. l. j. C. de transac. t. l. si eū. ī fi. ff. si siqs cautio. cū ibi no. Itē in p̄dictis vbi refert ad resolutionē t adēptionē facē ꝓditiōez. Et ꝑcat etiā aliq̄liter exceptiue. t sic ꝓditional'r significat. t exceptiue simul

Nihilomin⁹ t nihilomagꝫ differūt. qr p̄mū includit affirmationē. seēūdū negatiōez. vt vt instit. q̄. nō est p̄mis. fa. te. §. j. in glo.

De No

Noiator. i. electo⁹ officialiū. vt. C. ō pi. noiato. l. j. t. ij. li. xj.

Nomē q̄ñq̄ idē est q̄ ius debitoris. ut in. l. a diuo pio. §. in pl'ib⁹. vbi ōr q p̄mo debet venire. i. vēdi mobilia. secōdo immobilia. tertō noia. i. iura debitorū ꝓdēnatoꝝ. t spēaliter in. §. sic q̄q̄. t seq. Itē q̄ñq̄ nomē idez ē q̄ō fama. vt dicēdo Deli⁹ ē nomē bonū q̄ vn genta p̄ciosa. Eccl's. vij. Et iā q̄ñq̄ capit p noīe rei ꝑ prio vl appellatiuo. t sic ōr. Nomē ꝓsonans debet esse rei. xxj. dis. cleros. de p̄bē. cū fm apl'm. isti. de dona. §. est t aliꝫ gn⁹. xvij. q. j. si cupis. De noīe ꝑ prio ōr q̄ silitudo noīs inducit affectōez. ff. ō lega. ij. l. cū filt⁹. §. pr̄. iūcta glo. t. ff. de lega. j. siqs i fundi vocabulo. vbi ōr q̄ de noīe ꝑ prio non est cura. vl de cognoīe. dū in substantia nō errek. qr noia boīm mutabilia sunt. rez autē immobilia.

Nobilitas fm Bart. de Saxofer. in tractatu de nobilitate quē ꝓposuit circa. l. si vt p ponis. C. de dig. li. xij. post q̄ttuor opiniones de nobilitate q̄s reprobat. Nobilitas ē q̄litas illata p p̄ncipatū tenētē q̄ ꝺs vltra homines plebeos accept⁹ ostēdit. Primo dicitur q̄litas. qr p̄t adesse vl abesse p̄ter subiecti corruptionē. nā mulier plebeia nubens nobili nobilis efficit. l. mlieres. C. ō digni. t. l. femie. ff. de sena. t bi q̄b⁹ imp̄ator ō no-

uo ꝺcedit dignitatē. vt in to. ti. ꝓalleg. Ita mulier nobilis nubēs plebeio efficit ignobilis. sicut ille ꝙpter delictū pdit dignitatē. l. ḡtiēs. ꝛ. l. iudices. C. eo. ti. Et sic in aliq̄ tpe ꝺs est nobilis. in alio ignobilis. imo in vno loco ꝛ nō in alio. vt sarracen⁹ nobil' captus a chr̄istiano ē ignobilis ꝛ seru⁹. ꝛ ecō/uerso. Dicit illata. qz nullus a seipso ꝑt habere dignitatē vl' nobilitatē. sed oportet q̄ per alterū ꝓferat. imo q̄ sua auctoritate assumeret in crimē falsi incideret. vt ī. l. iulia ne maiestatis. ff. de fal. ꝛ in reg. iur. ca. j. lib. vj. vide no. ꝑ Bar. ī. l. vēdat. C. ꝺ pfes. ꝛ mo. ꝛ in. l. j. C. vt di. dig. ordi. seruet. ꝛ Bal. in. l. data opa. in. xvij. coll'. C. q̄ accu. ñ poss. vbi ponit de nominātē se comitē q̄ non est. ꝛ de cātāte not. cū ñ bñt not. Etiā qz dignitas infert in aliū ex mera gratia ꝓcedētē. s. pncipis q̄ nō recognoscit superiorē. alꝫ em̄ superior cogeret inferiorē vt daret dignitatē. sic esset ex debito Possunt tñ p̄cedere aliq̄ cāe ex ꝓgruo impellētes ꝓcedentē. vt sunt ꝕtutes. act⁹ ꝕtuosi. ff. de ori. iu. l. ij. in penl'. ꝛ vl. colūna tē. Dicit ꝑ pncipatū tenentē Sed pncipatū oīm tz deus. q̄ q̄ñq̄ nobilitates ꝛ dignitates tales imediate instituit. Q̄ñq̄ alius pnceps nō recognoscēs superiorē tpalē. Hā baro q̄ nō ē miles pōt certo casu facere militē. licz ꝓtrariū notat Ly. in. l. ij. C. de here. tu. ꝛ bar. in. l. fi. L. vñ liberi. vbi dicūt q̄ q̄ nō est doctor nō pōt facere doctorē nec militē q̄ nō est miles. Possunt tñ reges vl' duces extra regnū suū in alienis ptibus facere milites. qz ea q̄ sunt volūtarie iurisdictiōis. vt est facere militē. pñt exerceri extra territoriū. l. j. ꝛ. ij. ff. de of. pcōsul'. ꝛ lega. Dicit qua ꝺs vltra honestos plebeios. q̄a plebeior q̄dā sunt honesti. q̄dā viles. l. mulier. C. eo. tit. Licet ergo honesti plebei sint magis accepti. nō tñ sunt nobiles qz nobil' est accept⁹ vltra honestos plebeios. Et ꝺr acceptus. qz nobilitas ꝓsistit in hoc q̄ pncepe facit quē gratū ꝛ acceptū. licz in ciuitatiby q̄ reguunt ꝑ pl'm. nobiles sint inducz minꝰ accepti. ꝛ plus puniant in penaꝫ ipo sitione. Dicit vltimo oñdit. qz si ꝺs ꝑ mille annos viueret cū oīby ꝕtutiby ꝛ pncepe eū summe diligeret ꝛ acceptū haberet. tñ plebei⁹ remaneret donec in eū inferr̄ dignitas nobilitatē ꝑ pncipē. q̄ ostēdit accept⁹ vltra plebeios. Et pōt ostēsio fieri ꝕbis expressis ꝺtinētiby. l. ille aūt. §. cū verbo. ff. de lega. iij. Q̄ñq̄ etiā nō exꝑmit ꝕbis. ꝛ tūc debet fieri aliq̄ actus ꝺ q̄si de necessitate importātē. l. ꝑ herede. §. pōponius. ff. de ach̄. hered. vt si ꝺcedit alicui officiū qđ habet dignitatē vl' nobilitatē annexā. vt comitatū. ducatū. ꝛc. Letera de nobilitate. videz. q̄ttuor opiniones. et tres nobilitates. Et q̄liter aliq̄s debeat ꝓbare nobilitatē. vide in tractatu p̄ alle. Et vtrū nobilis ꝓpter ingressum religionis pdat nobilitatē. vide Lo. de Ro. in singl'aribꝫ suis. Bal. in. l. deo nob. C. ꝺ epis. ꝛ cle. ꝛ qđ nō facit. ff. de re. iur. l. iura. q̄ dic̄t iura sanguinis nullo iure ciuili dirimi possunt. Et nobilitas est quoddā ius sanguinis qđ est incōmutabile. vt in. l. ius agnationis. ff. de pac. vide glo. ordi. xxvij. q. ij. scripsit. xx. q. iij. pñs cleric⁹. q̄ volūt q̄ sic. quas approbat Spe. in ti. de statu mon. §. j. ꝕ. ij. Etiā dñi de Ro. int' q̄s tal' qō de facto fuit mota allegabāt duas glo. apte volētes monachū nobilitatē pdere. Prima ī. c. j. ꝺ purga. ca. sup ꝕ. ingenu⁹ ñ est. Secūdaz ī. c. ea q̄. ꝺ sta. regu. sup ꝕ. psonaꝫ. ꝺ lectu. Quibꝫ tñ nō obstātibꝫ dñi de rota cōtrariū determinārūt ꝑ rōem. vt supra.

Nō obtēpare. ī. nō obedire. vt q̄ sciēs non paret vocat⁹ a dño. vel iudice. ff. si q̄s ius di. ñ obtēper. in rubro ꝛ ī nigro. Non significat negatiue cōiter. qz aduerbiū negādi Q̄ñq̄ tñ etiā significat affirmatiue vt ibi Promittis mihi. ꝛ. ꝛ rñdes. q̄re nō. l. j. §. j. ff. de ver. obli. Hā sensus est q̄ ꝑmittis ꝛ ꝓsentis significato sumpto ex dictōe q̄re iūcta dictōi nō. q̄si diceres. Nō est rō negādi. i. assentio. Et idē ibi si introgat⁹ an velim adire hereditatē mihi delatā. rñdeam. cur nō. videor adire hereditatē. Sec⁹ si dicerē. hec hereditas nō displicet. nā tūc non videor adire qz nō sequit nō displicet. ergo placet. qz est mediū inter nō displicere ꝛ placere. scz non placere. sicut est mediū int' velle ꝛ nolle. scz nō velle. Nec obstat. l. cū antea. C. de arbit. vbi tex. dicit. nō displicet. Et ꝓtes sniaz ab arbitro latā vident approbare. qz ibi nō displicere capit ꝑ placere. ꝛ hoc ex approbatō ne arbitri. Etiā q̄ñq̄ duplicat dictio nō. tē ꝯcat affirmatiue. l. duobꝫ. ff. ꝺ ꝕbo. sig. Hā due negatōes faciūt vnā affirmatōez qz negatio ꝺstruit negationē nisi ꝓbabili medio ꝓferēt⁹ iferat volūtas. vt. l. j. C. ꝺ ser. fu. ꝛ. ff. ꝺ offi. ꝓfec. vr. l. ꝓmulgar⁹. ꝛ. ff. ꝺ sena. l. feie ꝛ de iureiur. ꝛ si xp̄s. in ꝓncipio

Notabilis id est notatus vl' infamis. c. ex pte ade. de testi.

Nõ admitti ad ptẽ capit̃ p ipso qõ est nõ admitti facta distributõne ad ptes. qñ ps cui facta est nõ admittit̃. Uel ideo. qz ī rep̃ natura nõ est. vl' qz al's admitti nõ pt. ꝓbigra. Legatũ relictũ est mihi z posthumo. Posthum⁹ existẽs in vtero licet nõ admittat̃ ad ptẽ. significat̃ tñ me tm̃ admittendũ ad ptẽ l. si duob⁹. in pn. ff. de. l. j. Ratio. qz mihi ps tm̃ relicta est. Et si dicat̃ deficit cõiũct⁹. ꝺa nõ admittit̃. ergo ps ei⁹ mihi accrescit ex dispositiõe legãtis. vt patet in materia ꝺiunctionũ. z sic admittar ego ad totũ. Rñdet̃ q nõ deficit ꝺiũct⁹ in casu p̃misso. ꝺa est spes eũ nasci z admitti. Jtẽ ibi Testator mihi z ei q̃ cape nõ pt legat. r. ego ad. v. tm̃ admittar. l. si Titio. ff. de leg. ij. z intelligit Bart. q cape nõ pt. qz auferẽt ei res a testamẽto tãq̃ indigno. z si nõ admittit̃. loco ei⁹ admittit̃ fisc⁹. z sic ps ei⁹ nõ deficit. nec mihi accrescit. Jtẽ ibi. testator legat mihi z ꝺuo suo ꝓprio. ego admittor tm̃ ad ptem. l. pl'es. §. si ꝺiũctũ. ff. de leg. j. qz ex pte tm̃ mihi relictũ est. z ps ꝺiũcta nõ oĩno deficit. qz naturaliter seu de eq̃tate sibi debeb̃. Dz ibi legatur mihi z illi q̃ nõ est in rep̃ natura nec eẽ sperab̃. admittor ego ad totũ. l. si duob⁹. palle. §. fi. ff. de. l. j. Rõ. quia ps ꝺiuncta oĩno deficit. Jdẽ ergo in oĩ casu ī quo ps total'r deficit. vel qz ꝺiũctus morit̃ ante testatorem. vel relictũ est posthumo q̃ nascit̃ abortiu⁹. vel si ꝺiũctus repudiat. qz tũc ps ꝺiũcti oĩno deficit. z ideo ꝓpter ꝺiũctionẽ alteri parti accrescit. licz de ꝺsuetudine q̃rundã partiũ. vt francie. ꝺiũctio nõ significat ius accrescendi. Jdeo q̃ntũcũq̃ deficit ps vni⁹. alter tm̃ ad ptez admittit̃. s. sibi relictã. Dignificat ergo nõ admitti ad ptẽ ipm̃ ꝺiunctũ ad ptẽ tm̃ vl' ad totũ admittẽduz put̃ q̃libet mediũ pbabile declarat.

Nolle et nõ velle differũt. qz nolo importat pcise resistẽtiã. ꝓemptũ. z oĩmodã ꝺtradictionẽ vl' repudiationẽ. et nõ solũ absentiã voluntatis. Sed nõ volo tm̃ aliqualẽ et ñ oĩmodã importat ꝺtradictionẽ. vt no. Jo. an. de offi. dele. c. prudentiã. §. sexta. sup̃ v. nõ velit. Et q̃ñq̃ capit̃ nolo vt etiã nõ importat pcise resistentiã p nõ volo. vt in. c. finẽ litib⁹. de do. z ꝺtu. ibi nolit aut nequeat ꝑm Jo. an. et sequit̃ Uin. Dil'r dormiens nõ vult legere tũc. z tm̃ exꝑsse se legere nõ negat. vt no. de spon. c. ñ. Et dictio nolle ꝺpõnit̃ de nõ velle. Alij tm̃ talẽ ponũt differentiã. dicẽtes. q nõ velle significat p̃natiue. i. nõ esse voluntatẽ seu motũ voluntat̃. Dz nolle significat positiue. i. esse motũ nõ sic/ri. vl' nõ obtinere illud de quo q̃rit̃. Et p̃b dicũt doc. q si heres deliberãdo de adeundo dicit se nõ velle adire. hec ꝺba nõ significãt repudiationẽ. ꝺa nõ velle adire est nõ habere motũ animi ad adeundũ. nõ aũt p̃b sequit̃ q repudiet. sec⁹ si dicat. nolo adire qz sensus est q ht motũ animi ad nõ habẽdã hereditatẽ. z iõ ꝺcat repudiatiõez. facit. l. filij. §. j. ff. ad tercu. ꝓpter hoc dicit lex q/ter velle z nolle est mediũ. scz nõ velle z nõ nolle. l. j. §. scientiã. ff. de tribu. ac. z hoc õ p ꝓprio significato ꝺbi. Dz ex circũstãtijs pũt recipi alia significata.

Nota est idem qõ infamia. l. j. ff. de bis q̃ nota. infa.

Notare qñq̃ est reꝓhendere. c. fi. õ sortil'. qñq̃ infamare. c. accedẽs. õ purgat̃. cano. qñq̃ ꝺsiderare. c. cũ olim. ij. de offi. dele.

Notari⁹ est publica ꝑsona. qz ei⁹ officiuz ad publicã vtilitatẽ inuentũ est. z õz a notãdo qõ est negocia hoĩs publice z auctẽtice in publicã z auctẽticã formã redigere. Et idẽ õz scriba a scribẽdo. z tabellio seu tabellarius a tabula. Re. supra locis suis

Noch⁹ õz illegitim⁹ z ꝓprie de adulterio nat⁹. sic̃ õz nocha febris q̃ affligit vt q̃rtana. ñ tñ est vera q̃rtana vt no. glo. in. §. ꝑsone ꝺo in fi. ca. nisi cũ ꝑdem. de renunci. Etiã õz a nota. i. infamia. qz talis infamiã incurrit.

Notoriũ est triplex. Quoddã est notoriũ ꝑsumptõis. scz qõ est de euidentia iur̃ rehemẽtis ꝑsumptũ. vt pr̃nitas. filiatio. vbi nõ requirit̃ alia ꝓbatio. c. qm̃. de fi. ꝑ bi. Haz de hoc q ꝺs sit alicu⁹ filius nõ põt vere ꝓbari. l. luci⁹. ff. de cõdi. z demõstra. vñ filiẽ quẽ nuptie demõstrãt. ff. de in ius vo. le. ꝺa sp. in fi. Nam z vir z vxor aliquẽ infantem nutriunt z dicũt eum filiũ eoz esse. tũc ꝑsumit̃ eoz fili⁹. Est ergo notoriũ ꝑsumptõis euidẽtia rei euidẽter a iure ꝑsumpta. Aliõ est notoriũ iuris. z est clara iudicialis cõfessio. incõuincibilis ꝓbatio. z irretractabilis diffinitio. de q̃ scz notorio ꝺs dãnat⁹ est. vl' in iure ꝓfessus. Et sic illõ est duplex. videlicet p ꝓfessionẽ factã in iure. z p sniam iudicis. vt in. c. vestra. de cohabi. cle. z mulie. Tertiũ est notoriũ facti. scz qõ ꝓmissuz vl'

drnt z nolle
nõ velle

factū nō dubitat a ꝑbo vel maiori ꝑbi pte. z p euidentiā rei nulla ꝑt tergiuersatōne celari. nec oportet q oēs circūstātie facti sint nota. vt. c. vlti. de coha. cle. z mul. c. cū dilectus de purgat. cano. ī fi. ῡ. q. ſ. manifesta. z c. ſe. Et illud notariū est triplex. ſ. ſm triplicem distinctionē facti Quoddā est facti p/manētis z ꝯtinui. vt q de ſolis stat in palacio papinēſi ꝯtinue. c. dilecto. de appel. z illud nō indiget ꝓbatiōe. Aliō est facti trāſeuntis. vt q q̄dam in publico palacio. occidit coꝝ populo. Tertiū est notoriū facti interpolati. vt q̄ vsurari⁹ vna die tenet mensam paratā. alia nō Et illud sic ꝺscribitur. Est quoddā intellectuale z notū. sic q non pōt aliq̄ tergiuersatiōe celari. vt q ꝑſbyter ꝙgnoſcat ꝙcubinā cū qua hz aialia gradiētia circa focū panē poſcētia De ꝺ pleni⁹ nota. p doc. in. c. veſtra. pal. vbi tractat materia notoriꝫ que est adeo ītricata q dic Jo. de ligna. et dñs Antho de Butri. q multi loquunt de notorio. q̄d sit notoriū ignorātes. Et in concilio Baſiliēſi in ſeſſione. xx. additus est quart⁹ mod⁹ vltra tres cōmunes notorietatis. ſ. q̄n ſacerdos mulierē de ſua cōtinentia ſuſpectā z infamatā tenet. z p ſuū ſuperiorē admonit⁹ ipam cū effectu ñ dimittit. vt in decre. q̄ ꝺ incipit. Quicūq; clericꝰ. in q̄ etiā notoriꝫ ꝙcubinariꝫ a ꝓceptiōe fructuū oīm beneficiorū ſuoꝝ trīū mēſium ſpacio ipſo facto ſuſpendunt. q̄s fruct⁹ ſuperior ꝙuertat in fabricā vl in aliā euidentez vtilitatē eccl'iaꝝ. ex q̄bꝰ iſti fruct⁹ ꝓcipiunt. z niſi monit⁹ ꝙcubinā dimittat. aut aliā nō reſumat oīb⁹ bñficijs ꝑuet. Et nota q modernī ponūt nouē genera ꝓbationū. q̄ ī iure formal'r differunt. vt ſunt argumentuꝫ. ꝑſumptio. indiciū. fama. rumor. occultum pene. occultū oīno. manifeſtū. z notorium Unde argumentū est rō rei dubie faciēs fidem. de bere. cum ex iniūcto. de ꝓbo. ſigni. ca. fo. Preſumptō est quoddā medium intellectuale veritatis eliciēde ex circūſtantijs inſurgēs. de ꝑſump. ex ſtudijs. De illa q̄ ſint iuris tm̄. z q̄ iuris. z de iure. no. in. c. is q̄ fidem. de ſpon. vbi glo. no. de q̄ntupli ci ꝑſumptiōe. Indiciū est mediū ītellectuale ex aliq̄ ſingl'ari circūſtātia inſurgēs. C. z. ff. de rei vēdi. l. indicia Fama est illeſe diꝰnitatis stat⁹ vita z moꝝ ꝓbatus. hoc verū de fama hoīs. ſicut infamia est leſe diꝰnitatiſ stat⁹ vita z moꝝ reꝓbat⁹. Sed fama de aliq̄ negocio est mediū veritatiſ eliciende. z cōmunis z clamoroſa inſinuatio inſurgēs apud totā vl maiorē partē populi ex incerto auctore ꝓueniēs. Rumor ē ꝑticularis inſinuatio clamoroſa ab īcerto auctore ꝙſurgens. Pene occultū quod ꝓbari poteſt. ſed differēter. Occultū oīno ē q̄ nullatenus ꝓbari poteſt. z ſubīcit iuri diuino. ō ſimo. ſicut. vj. q. j. ſi oīa. Manifeſtū dicit quod de facili ꝓbari poteſt. z notoriū ſupra deſcriptū est De quo etiaꝫ dat exemplum de ſtatua z percuſſiōe vt no. in capitulo ſuper eo. de teſti. cogē. z in le. cines. C. de appella.

Nouatio est ꝓris debiti a ꝓris ꝺbiti z ꝓris obligōnis ꝑtibꝰ ꝃ volētibꝰ exꝑſſe ī aliaꝫ obligationē trāſfuſio vl trāſactio. ſbigra. Debui tibi centū aureos ſub ꝙditōne ſi naues venerit exaſia. placuit inter nos noua re obligationeꝫ. vt illud q̄ ꝺ debui tibi ſub ꝙditiōe. pure z ſine ꝙditiōe debeā. Hec est nouatio ita q ꝓr obligatio ꝙditional' trā sit in poſteriorē purā p nouationē. Eodez modo pone exēpla in ſi'libꝰ. vt. ff. de noua. z. C. eo. ti. p totum.

Nouale est terra p̄ciſa alias p̄termiſſa q̄ per annū ceſſat. Aliꝫ dicunt q ex ſilua q̄ arboribꝰ extirpatis ad cultū redigit fieri noua/le dicat. Et vtraq; illaꝝ interp̄tationū colligit ex legibꝰ ciuilibꝰ. Sed apud notarios romani pōtificis nou⁹ vſus obtinuit. q nouale etiam dicit ager de nouo ad agricul/turā redactus. de quo nō extat memoria q aliq̄ cultus erat. vt in capitl'o q̄ ꝑ noua/le. de ver. ſig. vbi de hoc.

Nouū op⁹ facit q̄ aut edificādo aut deſtruēdo. aut foueā faciēdo ꝓſtinā faciē opis immutat. Sec⁹ ſi vet⁹ reficiat vl incremētū ī ponat. q̄ tūc non videt nouū op⁹ facere. ff. eo. ti. l. j. §. nouū. z. §. ſi q̄s edificiū.

Noui opis nunciatio ſm Hoſtiē. ē ille qui de nouo edificat in p̄iudiciū alterius facta legaliter. l. j. ff. ō no. ope. nunc. Et pertinet ad ea tm̄ que ſunt ſolo coniuncta. vt in. l. j. p̄allega. Fit autē tripliciter. Primo ſolo verbo dicēdo. Nuncio nouū opus. z hoc ī loco edificij ipſi dño noui operis. Secūdo per iactum lapidis vl lapilli. Tertio p̄ iudicis prohibitionem. Primo modo nūcians ꝑdit poſſeſſionez. et facit aduerſariū poſſeſſorem. ſbi gra. voluiſti domū edificare in fundū meum. z nunciaui tibi q nō

faceres dicẽdo. nouũ op⁹ nũcio. i. phibeo. nũcians ꝙ secũdo ⁊ tertio mõ retinet possessionẽ ꝑm Ber. in ca. ex pte. de ꝓ. sig.

Nouũ opus nũciare est phibere ne edificiũ fiat. vt qñ nuncio tibi ne edifices in fundo meo vl̃ p iactũ lapilli ꝓsentib⁹ testib⁹. Dec nũciatio hz talẽ effectũ q̃ si edifices ibi spreta nũciatione mea absq̃ hoc caueas de opere demoliẽdo seu destruẽdo. Si te apparuerit iniuste edificare. quicq̃d postea edificaueris siue iuste siue iniuste. totũ debebit destrui. vt. l. j. ꝑalle. §. opus nouũ. ⁊ §. nũciamus. Et si aliquid in publico fiat. omnes ciues opus nouũ nũciare possunt. Nã rei publice interest q̃ plurimos ad defendendũ suam cãm admittere. l. iij. in fi. ff. de no. ope. nũci. Et dicit in. §. opus nouuz ꝑalle. q̃ hoc edictũ nõ cõplectit oĩa opera. vt supra de interdictis.

Nota ꝺr qꝺ nocet vel nocuit. vt seru⁹ ⁊ cer/uus. aut aliud aĩal nocens. vt. ff. de noxa. ac. in Rubrica.

Noxia ꝺr ipm delictũ maleficiũ vl̃ damnũ datũ. vñ Noxia delictũ delinq̃ns noxa vocat. vt insti. de nox. ac. in glo.

De Nu

Nullaten⁹. vide in cle. vni. de seq̃stra. i glo. p ordinariũ.

Nullitatis sñie sunt m⁹ti modi. vt no. Joã. an. de re iudi. c. j. vbi remittit ad Spe. ꝺ sẽ. pla. §. iusta. ⁊ sñia nulla ñ meret hr̃e nomẽ sñie. ꝺ re iudi. c. fi. li. vj. ff. e. ti. l. iiij. §. ꝓdẽnatũ. Et ẽ gl. fi. ĩ cle. vni de seq̃stra. ꝑalle.

Numerata pecunia duob⁹ modis ꝺr. Uno mõ respectu creditoris q̃ ꝓprie dicit numerare pecunias ꝺbitori vt sibi reddat. Alio mõ respectu debitoris q̃ ꝓprie dicit soluere creditori ⁊ ĩpropprie ꝺr numerare cum solvit qꝺ debet. Datur aũt exceptio nõ numerate pecunie a creditore principali debitori vel fideiussori. Sed numeratio pecunie large ponit hic p oĩ re quaz q̃s numerauit vel soluit.

Nũmisma ꝑm q̃sdaz est idẽ qꝺ moneta curr̃es ⁊ spẽat. vl̃ est idẽ qꝺ nũm⁹. Hz oliz nũmisma ⁊ aure⁹ ⁊ solid⁹ auri idẽ erãt. vt. C. ꝺ vete. l. j. li. xj. ⁊. C. de spor. l. ij. Et in euãgelio Mathei. Et dicit phs li. v. ethi. q̃ nũmisma factũ est nõ ex natura rei sed ex lege

Nũmulari⁹ est nũmoz nũeratoz vl̃ mallea/toz. Qñ ⁊ ipse accipit pecuniã ⁊ erogat sic campsor. ⁊ inde facit scripturam ad quam frequenter recurrit in dubio. vt p eam data⁊ accepta pbent. hic etiaz argẽtari⁹ ꝺr. vt supra ꝺ lr̃a A.

Nũm⁹. i. denari⁹. ꝺ q̃ dicit phs. v. ethi. q̃ est mẽsura oĩm rer. qz est fideiussor nob in oi necessitate p q̃libet re q̃ indigem⁹

Nũci⁹ est q̃ vicẽ gerit ep'le ⁊ q̃ sine mãdato liter⁊ mittit q̃ est velut pica ⁊ ozganum ⁊ vox dñi mittẽt⁊ ipm. ⁊ large q̃libet nũci⁹ pt dici pcurator. sed nõ ecõuerso

Nũcupatio est quã in cereis tabulis recitat testator dicẽs q̃ hoc vult ĩ his cereis tabulis q̃ scripte sunt. ita dico. ita lego. ita q̃ voc ciues mihi testimoniũ phibeatis

Nũcupare est palã noĩare vl̃ vocare ⁊ ꝓfir/mare. ꝑm Jsido. li. v. Re. infra testamentuz nũcupatiuũ.

Nũq̃ qñq̃ idẽ est qꝺ raro. j. q. j. nunq̃.

Nũdine sunt generale for̃ ad qꝺ vndiq̃ homines ꝓfluunt ⁊ ꝓcurrũt. C. ꝺ nũdi. l. vna. l. clam. §. q̃ ad nundinas. ff. ꝺ acquir. poss. Aliqñ etiã nũdine dicunt epule. l. cũ socie tas. ff. p socio.

Nuptie sunt m⁹imoniũ. vel vir⁹ ⁊ m⁹ier⁹ cõiunctio indiuiduã vite ꝓsuetudinẽ retinens diuini ⁊ hũani iuris cõicatio. xxx. q. v. nullum. Et dicunt nuptie ex eo. qz nubẽtiũ capita in solẽni bñdictione velabant. et q̃i nube coopiebant. ea. q. nostrates. ⁊. c. feie. Et tullud. indiuiduã vite ꝓsuetudinẽ. tantũ valz sicut ꝓsortium oĩs vite. et hoc q̃ntum ad ꝓpositũ qz bãc itẽtiõez hr̃e debẽt vt ꝑpetuo sil̃ manere debeãt. q̃uis p⁹ ꝓtractũ m⁹imonij ãn carnalẽ copulã possit alter altero in uito religionẽ ĩtrare. Et qñ nuptie sunt p/hibite celebrari. habet in. c. capellan⁹. ꝺ fe/riis. ⁊ in his versib⁹. Aspiciẽs veterẽ circũ q̃si q̃s benedicta. Nõ licet hic. licet hic. hic nõ licz. licet hic. hic nõ.

Nuptie secũde dicunt omnes q̃ sequunt̃ p/mas. licet sint tertie. q̃rte. vel q̃nte. ⁊c. vt q̃i aliq̃s nubit alicui p⁹ ꝓmas nuptias. C. e. ti. l. si q̃s. §. tale.

Nur⁹ est vxor filij. ⁊ et⁹ appellatiõe pnur⁹. et deinceps ꝓponit. ff. ꝺ ꝓ. sig. l. nur⁹. l. ij. §. ij. nurũ. ff. q̃ satisda. cog. ⁊ etiã spõsa. ff. ꝺ gdi. cog. l. labeo. l. seruus. ꝓtrariũ videt insti. ꝺ nup. §. ⁊ si qua.

Nunc no. Archi. l. xiij. dis. ego. ⁊ glo. xxxiij. q v. si audieris. Et sil'r Uincẽ. ꝺ offi. delega. ca. prudentiã. §. sexta.

De Ob

Obligatio est iu'

Obris vinculū. q̄ necessitate astringi mur alicui⁹ soluēde rei ſm nostre ciuitatis iura. insti. de obli. in ꝓn. Et tē dup lex. ſ. ciuilis ⁊ ꝓtoria. Ciuilis q̄ aut legib⁹ ꝓstituta. aut certo iure ciuili cōprobata est. Hz ꝓtoria est quā ꝓtor ex sua iurisdictōne ꝓstituit. q̄ etiā oneraria vocāt

Obtpare est obseq̄ vl̄ obedire. vl̄ iussu iudi cis ꝓparere. ff. si q̄s ius dic. nō obtēpe. i ru bri. ⁊ in nigro.

Obaudire est quasi de mente deducere. ſm Jo. an. de elec. li. vj. c. fundamēta.

Obscuritas est illa q̄ fit in dictiōe. Hz am biguitas q̄ fit in oratōe. vt no. glo. iij. i. l. ve teriby. ff. de pac. ꝓbigra. Uēdidisti mihi fū dum. ⁊ dictū est accedere sticbū. nō apparet de q̄ sticho. ergo nō fit ꝯdēnatio in actione ꝓtract⁹. nisi ostēdat de q̄ sticho venditor i tellexerit. l. si in emptore. i ꝓncipio. ff. ō ꝓtrahē. emp. ⁊ ven. q⁹ rō dictat actorez ꝓbare. ⁊ q⁹ emptor agit ⁊ ꝓbat de sticho sed nō de quo stat reo declarāti obscuritatē. Ceterꝝ ei pa riby reo fauēdū est pot⁹ q̄z ⁊c. vt in regulis cum sint. de reg. iur. li. vj. Item ibi. Uēdi dit tibi domū locatā p me cuidā. ⁊ dixi q⁹ pē sionē primi anni haberē. ⁊ sequētiū anno rū tu haberes. ⁊ dixi ius pignoz vtrūq̄z se cutuz. Dicit tex. q⁹ ius pignorū ꝑmo perti net ad me pro pēsione ꝑmi anni. ⁊ si q̄d sup est. tūc ptinet ad te. ⁊ sic fit interꝓtatio p p mibi. puidi ꝓus retinēdo pensionē ꝓrem. ex q̄ colligit ⁊ declarat obscuritas. que est in accessiōe. ⁊ significat q⁹ p illa pēsiōe vo lui etiā ꝓus ius pignoris retinere. Item ibi. Si q̄s stipulat. x. kalēdas. intelligit de po itelligerent de secūdis. cadē rōne de tertijs ⁊c. ⁊ sic stipulatio redderet inutilis Item ibi Actor petit stichū i iudicio. si reus dicit se intellexisse de nigro. ⁊ actor de albo. stat di cto actoris. l. inter stipulantē. §. j. ff. de ꝓ. ob bi debet. ideo p eo debet ferri sntia. nec de bet reus audiri. q⁹ de alio intellexit. q⁹ non est oneris impetiēdi ꝓcessum iudicij et iusti cie. nec interest rei q⁹ stat dicto actoris. cū p bat sibi deberi. ⁊ sic de alijs.

Obrepe est q̄si latēter subintrare. lxj. di. nul lus inuit⁹. de cele. mis. cū creatura. et. c. ne i agro. in ꝓn. de sta. monacho.

Obrepticiū rescriptū. ⁊ obreptio. Re. infra rescriptū

De Oc

Occasio differt a cā. vt in. c. solite. de maio rita. ⁊ obedi.

Ociū philosophicū est studiū. q⁹ ꝓbus ocia tur q̄n studet Sed ociū vulgare q̄n vacat ab ope seruili. Et nota q⁹ ocium est triplex. ſ. destitutiū. q̄ est ribaldoz̄ q̄ apud Athe nas suspendebant. Et de hoc dicit q⁹ ocio sitas ⁊ voluptas arma sunt hostis antiqui ad miseras anias capiendas. de renūci. ni si cum pridem. §. verū si ꝓpter. Ergo dicit Hiero. ad rusticū monachū in. c. nunq̄. ō conse. distin. v. Semp aliq̄d operis facito vt te diabolus inueniat occupatū. Secū dum est restitutiū q̄n quis cessauit a la bore. ⁊ iteꝝ accedit ad opus. Tertiū retri butiū. q̄ dat emeritis ⁊ senib⁹.

Oculꝰ est q̄druplex. vt not. Archidiaconꝰ q. v. nec solo.

Occupare capit quandoq̄z in mala. et q̄nq̄z in bona significatōne. Et ꝓprie mobilia occupant. ⁊ immobilia inuadunt. vt i glo. super hoc verbo. in ca. generali. de elect. li. vj. vbi ꝓcor.

Occultum oīno vt ꝑmissum est ō⁹ q⁹ nulla rōne ꝓbari pōt. ⁊ tale vocat secretū vel la tens. vide infra ꝓbatio.

Occultū pene est q̄ ꝑ paucos ꝓbari ꝑt ⁊ q̄ pauci sciūt. vide supra. notoriū i gene riby ꝓbationū ⁊c.

De Of

Officiū ō⁹ multis modis. Primo ministe riū. Secō obsequiū. Tertio actus ꝓsone corrigētis. xxj. q. j. monachus. Quarto ple bania. de sta. mo. q̄ dei. Item aliq̄s sumit ꝑ dignitate vl̄ ꝓsonatu de ꝓbē. ad hec. de cle. nō resi. q⁹ de ꝓcess. ꝓbē. ca. ij. §. j. Aliq̄s ꝑ li tigio. xxj. q. j. de ꝓsentiū. in fi. vbi litigantes dicunt officium exercere. Item is cui cōmis sa est dispensatio hz officiū. Item q̄ hz po testatē secularē ⁊ rabellionatū. Item ō⁹ ꝑ posita. Sed ꝓprie est aliud a dignitate ⁊ a ꝓsonatu. Et ō⁹ simpler officiū q̄n q⁹ habz administrationē aliquaz̄ rerū sine aliq̄ ꝓ rogatiua in choro vl̄ capl̄o vltra alios su

D

ordinis rone hmõi officij. Et sic hz on⁹ annexũ sine honore vel prerogatiua honoris vt sindici, procuratoris. gastaldi. ſ. q. iij. saluator. ꝯ. in noie. Itẽ vicedñs q̃ hz ẽpatum disponere vel habere officiũ. tcij. dist. §. officium. ſ. q. ſ. si q̃s epc̃s. ſ. rñso. Hec z plura vide p Archi. de ꝓsue. c. ſ. in glo. Et hoc erat cõtra iura. vbi tractat de dignitate psonali z officio. vt hic dictũ est. Itẽ officiũ ſm Lardi. est ptãs existens in iudice exercẽdi oĩa ea q̃ ptinent ad eius iurisdictionẽ. Et capitur hic iurisdictio generaliter vt includat oĩa ptinẽtia ad merũ z mixtũ impiũ. Et loquit de officio iudicis. cui⁹ iurisdictio officõ iudicis mr̃ est sicut obligatio actiõis. Hec est vera opi. pe. de bella pti. q̃ offi. iudicis sit exercitiũ vl̃ executio iudicis. qz magis stat in habitu q̃z in actu. Hec ſm opi. Marti. appellari dz actio cũ differũt surrogatuz z cui surrogat. isti. ꝺ actio in ꝑn. ī gl. iij. Itẽ officiũ ꝓprie dr qꝺ hõ dz boi ex naka. vt i. c. cũ in officijs. de testa.

Officiũ iudicis ſm Hos. est ptãs iudicis a iure sũpta. Et hz locũ tã ī his q̃ añ iudiciũ fiunt q̃z in his q̃ in iudicio occurrũt faciẽda Et ĩplorat loco ꝑncipal⁹ actõis cũ alia ordinaria actio deficit. vt ī. c fi. de off. iudi.

Officiũ iudicis est duplex. ſ. nobile z mercenariũ. Nobile ideo appellat. qz a seipso interponit. nec iure actõis seu obligatõis vt puta. si minor petit se restitui in integrũ. ℞ nõ petit iure obligatõis. qz iudex ñ fuit obligat⁹. nec iure actõis. sed iudicis officiũ mi sericordit imploret zc. Mercenariũ iudicis officiũ est seu sic appellat. qz defuit actõi intẽtate. puta peto a te vigiti actõne mutui iudicis officiũ ꝺseruit mihi hac actõe. qz cõdẽnat te vt restituas mihi. xx.

Officiosa dicũt q̃ ptinẽt pietatẽ q̃ nulli obsunt z alicui psunt. Sicut a ꝓtrario testamẽtũ dr iofficiosũ qꝺ ẽ ꝺ officiũ pietatis. di. ix. si ad scpturas. in glo. ſ.

Officiales iudices. Re. ẽ. assessor.

Officina est q̃si tuguriũ vl̃ tegmẽ. q̃ videlicet palee. i. stramina ponunt sup arbores. vt pastores subt⁹ existentes ab hymbrib⁹ ꝓ tegant.

De Ol

Olober⁹ ẽ vestis totaliter deaurata. z dr ab olon. i. totũ. Et differt a vestib⁹ dauratis. qz illa fiũt ī auro optio qꝺ ī vulgari dr sulyũ. in legib⁹ obrisiatũ. illa de q̃libet auro. licet hec ꝺ auro toto sil̃r in totũ est. et alia vestis q̃ hz auz tm̃ in pangadis. vt. C. ꝺ vesti. olobe. z aurea. li. xj. in Rub. ſm Accur.

Olfacere est nasuz ad culũ ponere. ita exponit glo. ī ꝟ. olfacit. ī. l. agazo. ff. si q̃dru. pau. fe. di. Ubi agazo duxit equũ ad tabnã. qui mule olfecit. q̃ calcitrauit z agazoni cr⁹fregit. z dr q ibi dñs mule tenet ꝺ paupie. alis generaliter olfacere ẽ odorẽ odorare. z olfactus odoratus. Et ab oratoribꝰ ponit prascire. vt dicẽdo. Tãta sunt in me tua bñficia. vt q̃ his pacto correspõdeã neutiq̃s olfacere possum.

De Om.

Omino tãgit Archi. de pbẽ. c. si bñficia. li. vj. z pleni⁹ in. c. lz canõ. de elec. z gl. ī cle. ſ. ꝺ vi. z ho. cle. z etiã gl. ī. c. z si xp̃s. de iureiu.

Oĩa ꝓhendit singla. Hã si ep̃s dicat Do ti bi talẽ villã z oĩa iura q̃ habeo. ibi singula iura ꝓchẽdunt. Dz nõ itelligit dare decimas z aliq̃ iura q̃ sunt mere spũalia. quia dictio oĩa. lz se extẽdat ad singla. non tñ ad ea q̃ sunt penit⁹ nature alteri⁹ z iuris q̃z ius ad ea q̃ ꝓncipalit trãsferunt. Sed qñ dat aliq̃d qꝺ hz tpalia z spũalia iura cũ oĩb⁹ ptinẽtijs suis. vt pbẽda hñs possessiões z decimas. tũc oĩa trãsferunt sil̃ ſm Hosti. i. c. lras. de iure pa.

Omologare est idẽ qꝺ ꝺfirmare vl̃ ratificare. Et sic ꝺr arbitriũ sit omologatum. Alĩ dicũt omologiare. idẽ qꝺ ꝺsecrare.

De Op

Opera est diurnũ officiũ scz qꝺ qs exhibet alicui p diẽ artificialẽ z nõ naturalẽ. sic ꝺr Benet. ſ. c. Vespe z mane dies vnus. Alĩ qñ ponit p breuis tpis obsequio. vl̃ idẽ qꝺ obsequiũ Dicit g. ope officiũ tpe limitatũ vt. l. ſ. ff. de ope. liberto. Limitatio añt stat i disponẽtiũ volũtate. qz p ꝓtrahẽtes põt limitari maiori vl̃ miori tpe. puta q̃ dico capiat ad integrã. vl̃ ad mediã noctem. vl̃ ad vespam tm̃. qz disponat ꝺhentes z erit lex. Idẽ in testatore z q̃n aliꝺ nõ apparet ꝺ die artificiali intelligit. qz ad hũc cõiter fit relatio. Dz impꝛope opa accipit p reuerentia. vl̃ obsequio. vt no. in. §. libert⁹. l. nõ forte ff. eo. ti. z sic de alijs

Opinio ſm Spe. est dubia pticulaꝛ arbitratio. q̃ a doctoribꝰ alicui⁹ scie auctoritate

habet. Hec tñ nō est ꝓponēda ꝑitati. Sed ſm Beſi. est ꝓbabilis arbitratio doctoꝝ nō niſi ob inſtructionē ſtudentiū in ſcriptꝫ redigenda. Et dicit q̄ hñs ꝓ ſe opi. doc. in aliq̄ caſu. licet ſuccūbat. tñ auctoritate illiꝰ opinionis releuak z excuſak a ꝑdēnatiōe ex penſay. Rō. q2 a iure doctoꝝ hz auctoritatē interꝑtandi. ꝓ ſuo videre.

Opinio cōis est aliud q̄ fama. Haz opinio cōis facit ius. C. ō re iudi. l. j. Fama ꝯo nō facit ius. Jtē opinio cōis ꝓbat. fama ꝯo ñ. Item opinio cōis differt a notorio. q2 opinio cōis est de lōge ꝑteritꝫ q̄ ꝓbari nō ꝑñt defacili. ſ. ꝑ teſtimoniū viſus zc. Sz notoriū est de ꝑſentiby. vl̄ ꝓxie ꝑteritis. q̄ de facili ꝓbari ꝑñt ꝑ teſtes diuiſiz. Et q̄ opinio ſiltati ꝑferak est glo. cū ꝓcoꝝ. ꝑ z cōtra abūdans in iuriby in ca. nup. ō biga. ſup ꝯ. tan q̄. Cōcludit tñ ibi q̄ caſuali vt opinioī poſtek q̄ veritati in fauorē ꝓtrahētiū teſtamentoꝝ. ſentētiay vl̄ pliꝰ. Alias regularit veritas ꝑferk opinioni ſm Bern. in glo. iij in. c. ad audientiā. de ſpon. Jtiā veritas ꝑferk auctoritati. l. nemo iudex. C. de ſen. z interlo. om. iudi. Jtē ꝓſuetudini. c. ſi ꝓſuetudinē. cū ſex capꝭ ſeq̄ntiby. diſt. viij. vbi dicit. Veritas valet z inualeſcit in eternuꝫ. z viuit z obtinet in ſecula ſeculoꝝ.

Optiates ſunt quaſi meliores z ditiores de ꝑo. ab opib⁹ dicti.

Oportꝫ aliq̄n dicit neceſſitatē. iij. q. ix. non oportet. Aliq̄n honeſtatē. Jtē oportebit ſignificat tā ꝑñs q̄ futuꝝ de ꝯ. ſig. verbuꝫ. z no. glo. xxv. q. j. z glo. iij. c. j. de ꝑſcrip. lib. vj ſup ver. oportet

Opus nouū. Require ſupra Nouuꝫ opus

Opus laudat magiſtꝝ. C. de vete. iur. enu. lij §. contra aucten. ſic in aut. de mona. §. ſanctiꝫ. coll. j.

De D2

Dby d2 q̄ ſine liberis est. vl̄ ſine mrimonio vt ſupra Celebs.

Daculū. i. reſponſum. q2 ꝑcādo ipetrak. c. tuas. de maio. z obe.

Dza ſine aſpiratiōe ſignificat finē vl̄ extremitatē rey. ꝑcipue regionū vel veſtiū. j. Regū. xxiij. Dauid ozā ꝑſcidit clamidis ſaul. ij. q. vij. §. de his. Beñ. xlij. ad hebze. ꝑ. ſm Jo. am. in cle. ij. de vi. z hone. cleri.

Dzphanotrophus. est ozphanoꝝ z pupillorū tutoꝝ. z adoleſcētiū curatoꝝ. qui eos facultatibus z parentiby q̄ſi deſtitutos ſuſcipit alendos.

Dzphanotrophiū est locꝰ in quo taliby alimenta adminiſtrank. xxiij. q. viij. tributū. § q̄uis. z Spe. in ti. de his q̄ alie. no. in iudi. interue. vbi ponit quid ſit ꝓcuratoꝝ cōiuncta ꝑſona. defenſoꝝ. excuſatoꝝ. ſindicus. iconomus. actoꝝ. vicedominꝰ. vicecomes. gaſtaldus. tutoꝝ. curatoꝝ zc. Et de ozphanotropho remittit ad. l. ozphanotrophos. C. de epiſ. z cleri.

Dztus olerariꝰ est ozt⁹ in q̄ olus creſcit.

Dzdinariꝰ est qui iure ſuo vl̄ ꝓncipis beneficio vniuerſal⁹ iuriſdictionē exercere ꝑt vbilibet. Jtē est is cui vniuerſitas cāꝫ cōmiſſa est. Vñ ſm Spe. officiales eꝑoꝝ ordinarij vocank. Jtez ſm Boff. ordinarius iudex est q̄ a collegio eligīt. z a ſupioze ꝓfirmak. vt electus in rectozē. q̄ ꝓfirmationē ſortīt iuriſdictiōez. ſicut et eꝑs in oib⁹ ꝑterea q̄ maiozē diſcuſſionē exigunt. Jtem ſm Spec. ordinariꝰ est legatꝰ in ꝓuincia ſuper decretū. Et ſunt duplices. Quidā habent adminiſtratōez. vt eꝑi habentes eꝑatꝰ quos actu regūt. z iſti habent reſtituere i integꝫ. Alij ſunt ordinarij nō habētes adminiſtratiōnē ſed tm̄ facultatē iudicandi. vt ſm iura ciuilia q̄ honozē tm̄ z dignitatē hñt. rōne cuiꝰ iudicare ꝑñt ſi q̄ in eos cōſenſerint. l. j. ff. de iudi. ſm iura canonica ſunt epiſcopi renūciantes loco epiſcopali nō dignitati retinētes honozē ſine adminiſtratiōe de renūci. niſi cū ꝑdē. ō ozdi. ab epiſ. q̄ re. epi. c. j. Jtem epiſcopus cuiꝰ epiſcopatꝰ oīmino deſtructus eſſet qui eſſet epiſcopꝰ. nullius tñ eꝑatꝰ. ſm Boſ. in ſum. de in integr. reſti.

Dzigenariꝰ. Require ſupra. Colonus. Hā dzigenarius colonꝰ z aſcripticius idē ſunt in re. ſcilicet ciuſdem ꝯditionis homo Sz ratione differunt. Nam aſcriptitius dicit. quia ſic aſcriptus est terris colendis q̄ nō ꝑt a culta recedere ſine voluntate dñi ſui Sz colonꝰ quia tenek colere terrā. z dzigenarius. quia ex dzigine ſua adheret glebe. vt ſupra.

Dzdinarij locoꝝ ſunt non tm̄ eꝑi ſed etiā q̄cunq̄ inferioꝛet q̄ habēs inſtitutōez z deſtitutōz. c. cū eccl'iaꝫ. de off. oz. z. c. iij. §. i cōferēdis. eo. ti. li. vj.

Dzdinaria onera ſunt illa q̄ exꝓſtitutiōe vl̄ ꝓſuetudine ꝑſtank. vt q̄ libet talis fundꝰ vel domꝰ q̄libet anno tantū debeat ꝑſtare,

dño suo vel principi. Sed extraordinaria onera sunt q̄ extra cursum et morē ex inopinato cuētu vel casu seu necessitate emergēt inducunt. vt si dñs velit maritare filiā suā vl guerre imineāt. et ideo a suis subditis exigatur aliq̄d.

Oriundus de ciuitate vl loco rē. dr is q̄ vl ibi vel in vico ciuitatis illi⁹ orī⁹ est. ff. ad municip. l. q̄ ex vico. Vl si pr ei⁹ inde duxit originē. C. e. ti. l. assumptio. §. fili⁹. ī. C. d̄ mūcip. ī orig. l. j. ī filios. li. x. Et no. ī. c. vsurarū. de vsu. in .vj. alienigenas. li. vj.

De Pa

Actū uel pactio

Pdr a verbo paciscor. ī sic describitur Est ꝓsensus duox vl pluriuz in idē placitū. scz ad dandū vl faciendū aliq̄d alteri ab altero eox. ff. de pac. l. j. §. j. Et dr quasi de pace factū vel pacis actū. ī ponit ibi in idē placitū. Nā non fit in eodē vero vel falso. q̄ si duo vel plures ꝓsentiāt in hoc vero Titius est hō. vel in hoc falso. titius est asin⁹. nō erit pactū. q̄ nō esset obligatoriū. talis em cōsensus neutrū obligat alteri. Itē fm q̄sdam. pactū est ꝓtract⁹. q̄a paciscēdo diuersas in idē ꝓtrahim⁹ voluntates. Et capit q̄nq̄ late p eo q̄d nō trāsit ī ꝓtractū notatū vt vēditio rē. Et sic oē pactū pōt dici ꝓtractus innoiat⁹. vt trāsactio do vt des rē. Nūq̄ stricte p simplici pacto gratis facto. vt pmitto tibi decē rē. Et sic a trāsactiōe ī pollicitatiōe differt. q̄ pollicitatio est solius offerētis. Et assignat differentia inter pactū ī trāsactionē. q̄ pactum est d̄ re certa ī nō litigiosa ī gratuita. Trāsactio ꝓ de re incerta ī litigiosa ī nō gratuita. Et quid sit pactū habes etiā de .v. sig. c. pactū. vbi dr pactū est iter ptes ex pace cōuenies scriptura. legib⁹ ac moribꝫ cōprobata Nam sepe ad pbationē pacti interponit fm glo. ibidem.

Pactox diuersa sunt genera. Nā pactū cōsuentū dr q̄d sub certis verbis et forma factū exp̄ssum vl redactū est. verbi gra. Naz clarū est pactū in .vbis. q̄ si .vba sunt obligatoria pactū est obligatoriū. si sunt liberatoria est liberatoriū. si exceptōis inductiua tūc est exceptōnis inductiuū. vt si creditor tradit instrumentū debitori ex hoc significat pactū libertoriū factum a creditore debitori. vt. l. labeo. ff. de pac. Rō. q̄ vt reddicio instrumēti aliq̄d opet. s. voluntatē creditoris liberare volētis debitorē. Sed ibi creditor pign⁹ reddit debitori. nō significatur liberatio. vt. l. seq. ff. eo. ti. q̄ hec reddicio pōt aliq̄d opari. s. cōferre vtilitatē debitori in vsu pignoris. Hec⁹ in casu precedēti in q̄ nō opat aliud nisi vt dictum est. et q̄ patet q̄ redditio pignoris nō significat remissionē eox. Itē si instrumētū debiti reptur penes debitorē ex hoc significat redditio creditoris nisi ꝓriū. pbet. l. si cyrogphū. ff. d̄ pig. q̄ instrumētū ꝓsumit⁹ puenisse ad debitorē p redditionē ī voluntatē creditoris. ī .vb si debitor est extran⁹. Si vo familiaris in domo creditoris cōuersans. tunc secus. q̄ ꝓsumit⁹ q̄ faciliter potuit haberi ī scio creditore. l. vnica. §. ille. C. d̄ lati. li. tol. Itē si aliq̄ bona ꝓductoris sunt p eū inuecta illata vl reducta rē. Ex hoc ꝓcludit⁹ pactum q̄ pign⁹ ꝓstituit⁹ locatori. vt. l. certi iuris. C. d̄ lo. ī ꝓduc. ī .vb ex cōi mō agēdi q̄ inuecta atq̄ illata sunt locatori tacite obligata. q̄ ꝓtrahētes vident⁹ se referre ad cōmunē modū seu morē. Etiā .vb vel simpl̄r nō solū in pdio rbano sz in rustico. sz tūc domū sunt obligata. cū dñs scit iuecta ī illata ee bona ꝓductoris.

Pactū tacitū dr q̄d in veritate nō est exp̄sse factū sz ex aliq̄ lege spāli. ac si fieret statutū ex casu hr̄e iubet. ꝓbigra. Cōduxi domū a Seio ī res meas ītuli. i .b casu res mee illate p mercede dom⁹ debent⁹ seio iure .b stā tuēte vl iubēte lege pignori ita esse obligate ac si spāliter et exp̄sse int⁹ nos ꝓcordatus esset ī quētū. dato nō q̄ nō ꝓueniem⁹ ī sup .b dixerim⁹ Vl sic. Pactū tacitū dr q̄d non est factū exp̄sse. vt cū ꝓduxi domū nō pandēdo de pcio dādo ia fm leges adhuc vēit pciū dādū ac si paciscēdo ita fuiss exp̄ssū. Pactū adiectōis ī die talē est. vt vendo tibi domū. ī si poco hr̄e mai⁹ pciū ad vsq̄ mēsem ego repetā ipsam domū

Pactū legis ꝓmissorie ē. vt vēdo tibi domū. ī si nō solueris infra mēsem volo q̄ sit iempta. vt. C. de pac. inter emp. ī ven. Itez ibi. Creditor paciscit cū debitore q̄ a debitore nō perat. tali casu intelligit⁹ q̄ etiā nōpetat ab herede. q̄a pactū q̄ quis sibi puideat solet extēdi ad heredē. q̄ p hoc videt etiam heredi suo puidere. ī p hoc ꝓtractus cōditionalis trāsit ad heredē. insti. de ver. obli.

.§.ex ꝺitiona. Si ꝯo creditoꝛ ꝺicat ꝺebi/
toꝛi paciſcẽꝺo. nõ petã a te. ſignificat perſo
nã tm̃ fieri. vicz q̃ a te tm̃ nõ petam. ſed nõ
min⁹ ab herede petere poſſum. ⁊ hoc faciũt
ꝑba a te. q̃ ſic reſtringũt. vt. l. q̃ in furtꝭ. ff.
pac. Sz ſi ꝑ pactũ vn⁹ obligat ſe alteri fa/
cere ꝺomũ trãſit ad heredes. l. oẽs. C. ꝺ cõ/
traben. ⁊ cõmitten. ſtipul.

Pactũ ꝑſonale eſt qꝺ nõ generaliꝛ fit. ſz tm̃
ꝑ vna ꝑſona vel ꝺuab. Et ꝺoꝛ ꝑ tanto ꝑſo/
nale. q⁹ fit ꝑſone ſoli. ſic q̃ tali ⁊ nõ alteri ꝑ
deſſe poſſit. vt ſi paciſcoꝛ pecuniã a te mihi
ꝺebitã nõ petituꝝ a te ſz a tuo herede. tũc il
lꝺ pactũ tm̃ ꝑſonã tuã tueꝝ. ⁊ñ heredẽ tuũ.

Pactũ reale vl̃ in rẽ eſt generale. ⁊ nõ ꝓtinet
ſpẽaliꝛ vnã ꝺuas vl̃ pl̃es ꝑſonas. ſed gene/
raliter ꝓplectiꝝ oẽs ad q̃s illa res pertinet.
vl̃ ꝓtinere ꝑt. vt cũ ꝺebitũ meũ oĩno remit
to tã tibi q̃ heredib⁹ tuis. ita vt oẽs libere/
mini. tu ⁊ heredes ⁊ fideiuſſoꝛes. ⁊ null⁹ mi
bi reſeruet regreſſus ad pecuniã. vl̃ ad rez
petendã. Itẽ pactoꝛ aliud nuꝺuz. aliꝺ ve
ſtitũ. Et q̃ plene vellet hoc examinare tra/
ꝺeret magnã caudã ⁊ ꝓtroverſiã inter ꝺo/
cto. ꝺic tm̃ cũ pauc⁹ ſufficiat.

Pactũ ergo nuꝺũ ꝺici põt qꝺ ab oĩb⁹ iuris
ſolẽnitatib⁹ deſtitutũ eſt. i. tã ſolẽnitate ver
boꝝ q̃ ſolet ꝺcedi ⁊ attẽꝺi in ſtipulatõib⁹ q̃s
etiã ꝑ ꝓtẽptõez lr̃aꝝ. ſcz q̃n̄ cyrograꝑhuz ñ
interuenit. nec aliud inſtrumẽtũ ſup ꝺ̃ con
fectũ. quo nuꝺũ pactũ ꝓfirmareꝝ. Et ꝺicit
nuꝺũ a cauſa. q̃ ſufficere ꝑt ad ꝑfectã obli/
gationẽ. vt ꝺo vt facias. facio vt ꝺes. ⁊c. cu
ti. Itẽ ꝺoꝛ nuꝺũ a foꝛo negocij. vt q̃n̄ nego/
ciũ nõ incidit ĩ certũ nomẽ ꝓtract⁹. vt ĩ no/
mine emptiõis. vẽꝺitõis. locatõis. ⁊ ſiliuz.
Itẽ nuꝺũ ꝺoꝛ a rei interuẽtu. vt tali nõ iter/
cedat res q̃ poſſet ſuo interuẽtu ꝑfectã red
ꝺere cãm obligatõis. ſicut in mutui ꝺatõe
Itẽ ꝺoꝛ nuꝺũ a cõtinentia. q̃m̃ ſi in cõtinẽti
poſt ꝓtractũ aꝺ̃iciaꝝ pactũ ex ꝑcedenti ob
ligatiõe vires ꝓtrahit vt videaꝝ ineſſe ꝓtra
ctui ⁊ cãm veſtire. vt pactũ q̃n̄ ſemel factuz
eſt. ⁊ poſt traditionẽ interceꝺit res. ſic veſti
tur interuẽtu rei. Itez pl̃ib⁹ alĩs modis ꝺoꝛ
ſm̃ ꝺiuerſas opi. ꝺoct.

Pactũ veſtituꝝ ꝺoꝛ ſex modis. ſm̃ q̃ ſex mo/
ꝺis veſtiꝝ. ſcz re. verbis. lr̃is. ꝓſenſu. cõtra/
ctus. cohereñtia. ⁊ rei interuẽtu. vt ſm̃ Boſ.
inſti. ꝺe ꝺ̃. ob. Et ꝺicit Boff. q̃ pactũ in rez
eſt q̃n̄ generaliꝛ paciſcoꝛ ne petã. ⁊ in ꝑſonã
ne a ꝑſona petã. ff. eo. ti. l. iꝺez. §. pac. et non
minus ex verbis q̃s ex mẽte ꝓtrahẽtium eſt
eſtimãꝺũ an pactũ in rẽ vl̃ ꝑſonã fit. Ple
rũq̃z em̃ in ꝑſona pactũ inſerꝝ nõ vt ꝑſona
le ſit pactũ. ſed vt demõſtreꝝ cũ quo ſit pa/
ctũ. ff. eo. ti. l. ſ. §. pactoꝝ.

Pactoꝝ. aliud vtile. aliud inutile. ſcz ratiõe
ꝑſonaꝝ. vt furioſi q̃ nec tacite. nec exp̃ſſe cõ
ſentire põt. q̃re mrĩmoniũ ꝓtrahere ñ põt.
nec ad religionem ſe obligare. ⁊ hoc ꝺe ꝓti
nuo. ſec⁹ ſi hz lucida interualla. vt. vñ. qõ. ſ.
q̃uis. Quõ em̃ re⁹ ꝓſtituiꝝ qui neſcit q̃ꝺ fa
cit. xv. q. ſ. aliq̃ntos. Itẽ pupill⁹ q̃ nõꝺũ eſt
ꝺolicapaꝝ vbi vult obligari. ſec⁹ ſi vellz ali
um obligare. qꝺ p̃t. Itẽ in pꝺigo. Itẽ mo/
nachi ⁊ regl̃ares pfeſſi ⁊ ꝓuerſi niſi ꝓtẽpla
tione monaſterij paciſcanꝝ cui ꝑ tales acq̃
riꝝ. Itẽ viri ⁊ vxoꝛes q̃ ſibĩ ꝺonare nõ põt.
ſed vẽdere. Itẽ rõne ptãtꝭ. Itẽ in legatꝭ dũ
legatiõe fungunꝝ. Itẽ inter patrẽ ⁊ filiũ. ni
ſi in caſtrẽſi peculio vl̃ q̃ſi. Itẽ ſi res in pa/
ctũ ꝺeducta nõ ſit in rez natura niſi mora
ꝓceſſerit. Itẽ ſi homo. res ſacra vl̃ religio/
ſa ꝺeducaꝝ in pactũ. Itẽ ceſſat pactũ ĩ col/
latiõe rez ſpũaliũ. ſ. q. ſ. q̃s pio. ⁊ in reb⁹ ꝓhi
bitis. etiã ſi iuramẽtũ fuerit apoſituz vt in
aĩe ꝺetrimẽtũ vergẽt⁹. Itẽ pactuz turpe.
aut rei turpis. aut ĩpoſſibil̃. ꝺe iure vl̃ ꝺ̃ fa/
cto nullã obligatõem inꝺucit. c. vl. e. ti. ſm̃
Boff. in ſum. Dicit aũt pactũ a pactõne. ff.
eo. ti. l. ſ. pactio ꝺo a pace ⁊ actu. nã q̃ paci/
ſcunꝝ ex ꝺiverſis ⁊ ꝓtrarijs moꝛibus aliozũ
poſt multa variaq̃z certamia in vnã ꝑſonã
tẽq̃z ſniaz cõuenire ꝺicunꝝ. C. ꝺe reſcin. vẽ.
l. ſi volũtatẽ. ff. e. ti. l. ſ. §. quentiõis. Et ꝺ̃ pa
ctũ generale eſt ad oĩa q̃ cõtrabũꝝ vl̃ agũꝝ
inꝝ partes cã ꝓtrahẽꝺe vl̃ tollẽꝺe obligatõ
nis. ſz nomẽ cõuentõis generaliſſimuz eſt.

Nã ⁊ ſcolares ĩ ſcol̃. clerici ĩ capl̃o. pl̃s in
foꝛo cõuenire ꝺicunꝝ vt in. §. ꝑal. cõuẽtõis
Vl̃ ꝺoꝛ pactũ a ꝑcuſſiõe palmaꝝ. Ueteres
em̃ cũ ſe obligabãt palmas ꝑcutiebãt. in ſi
gnũ inuiolãꝺe fiꝺei. vñ ꝺoꝛ pactũ q̃ſi palme
ici⁹. Itẽ pactũ ꝓuatoꝝ iure publico. mini/
me ꝺerogaꝝ. ⁊ q̃ñ q̃s poſſet renunciare iuri
publico. vide in. c. ſi ꝺiligẽti. ꝺe fo. cõpe. ⁊ ẽ
glo. no. ĩ auꝝ. vt ſine. phi. matres. coll̃. vñ. q̃
erponit hũc articulũ ſatis clare.

Pactũ ꝑ ꝺonatõez. Re. ĩfra Tranſactio.

Pagani ꝺicunꝝ ĩ iure q̃n̄q̃z incrꝺuli ſeu he
retici. Itẽ q̃n̄q̃z ꝺicunꝝ ꝓuati hoĩes vt vil/
lani. ⁊ oẽs q̃ neq̃z milites neq̃z mgr̃i ſunt. a

pagos grece qđ est villa latīe. vt isti. ff. milli. testa. §. illis aūt tpib⁹. in fi. vbi glo.

Paganicū aduēticiū est peculiū qđ ex pspera fortuna aduenit veluti ex testō cognatorum vel etiam agnator⁹.

Palliū est insigne ornamentū archiepi vel epi si ex ꝓuilegio sibi ꝓcedat sumptū ꝺ corpore beati Petri in signū plenitudinis pōtifical' officij. vt ꝺ elec. significasti. z ꝺ autoritate et vsu pallij. pall. c. ij. vñ añ pallū receptionē eccl'ia ꝺr viduata. vt. c. di. qm̄. in papa ꝓ ꝺesignat plenitudinē ptātis.

Palatini alit dicunt vicarij. qa qdām̄ gerunt vicem pncipis fm Accur. in Rubric. C. de pala. sacra. largi. li. xij.

Palatin⁹ comes ꝺr q curā gerebat pcipuaz vt missis notarijs suis negligētia iudicum argueret. C. ꝺ of. recto. l. nullā. Re. s. comes Palla ꝺr vestis q altare coopit vicz line⁹ pānus ꝓsecrat⁹ q sup altare ponit sup quē ex tēdit corpale. Sumit etiaz qñq; p cortina vl' pāno serico. Uñ Leticie cā cibo est non serica palla.

Papa idez est qđ admirabilis. Et ꝺr a pape interiectiōe admirātis. qr vices dei gerit in terris. Et vicarius illi⁹ est cuius est terra z plenitudo ei⁹. c. tua. ij. de deci. z ix. q. iij. cūcta p mundū. hō est vicari⁹ xpi. cle. romani de iureiu. c. p humani. de homi. li. vj. c. ij. et iij. de trāsla. Et qñq; ꝺr vicarius Petri. vt ix. di. ego Lodo. tūc est ipropria locutio. vl' exponit. i. gerit vicariā quā gessit Petr⁹ Hā vicari⁹ nō dat vicariū de offi. vic. cleri cos. Uñ poeta anglic⁹ Goffred⁹ in poetria noua incipit. Papa stupor mūdi si dixero papa nocenti. Acephalū nomē tribuā tibi si caput addam bestie erit. Et in fine subdit Nec deus est nec hō. sed neuter es iste vtrū qz. Uel ꝺr papa quasi pater patrū fm Jo. an. sup ꝺ. papa. in pbemio cle. Et illud qđ fit autoritate pape ꝺr fieri auctoritate dei. z boc est verū si fiet iusta de causa. de transla. inter corpalia. Hā papa nō subiacz legibus. C. de legi. l. digna vox. z. ff. e. ti. l. pncepso. z dat autoritatē canonibus q ab eo vigorem sumūt. z nō ecōuerso. c. significasti. ꝺ electi. in glo. j. c. si aliqñ. ꝺ sen. excō. z ei⁹ pūnia supplet oēm solēnitatē. C. ꝺ testi. l. oi. Etiā papa sol⁹ est idone⁹ testis. c. cū a nob. de testi. Sed an locū habeat in bis q papa viderit anteqz venit ad papat⁹ apicis pmotionem dicit Lodo. de Ro. p eugenij ḡrtū q̄situz fuisse a quatuor auditoribus qz ipe vn⁹ erat z subdit q certe multi mlt̄ murmurauerūt finaliter repit ipe duas glo. Jo. an. singulares tenētes q sic. de q multū gaudet dñm aplicuz sibi dicēs. vna est in. c. j. de renūc. li. vj. alia in. c. ad aplice. de rescrip. l. z ita fuit iudicatū. Jtē ponit pape in nūero pbali. c. si a romanor⁹. §. decretales. in fi. xix. di. vbi ꝺr. q̄s beatissimi pape diuersi tēporibus ab vrbe romana decesserūt. Jtē papa pie nō bz dominū rez eccl'iaz. licet ꝺ dicit glo. in. c. cum venissent. de iudi. z Hostiensis dicit q papa mutat dū viuit q̄drata rotundis. z in oibus ptātem bz pterqz in fide violanda. Dicūt ergo doc. dictā glo. dānādo. q papa solū est admīstrator z dispēsator rerū eccl'ie. neqz pōt alienare sine cā rōnabili igit nō dñs. imo fm Archi. xij. q. ij. nō licz. Papa peccat mortaliter si alienat res eccl'ie. qđ est valde notāduz fm dñm Pan. Quidā de inferioribus plat⁹ alienātibus. zc. Jtē papa fm cōem opinionē bz vtrāqz iurisdictionē. s. tpalem z spūalē q̄ntū ad habitū. nō tñ debet q̄ntū ad actū vl' exercitiū mittere falcē in messem imperatoris in gladio tpali. cap. duo sunt. z. c. si imperator. xcvj. dist. c. licet ex suscepto. z. c. ex trāsmissa. de so. cōpe. Nam exercitiū iurisdictōis secl'aris de voluntate cōmisit imperatori. c. solite. ꝺ maio. z obtinet. Patet pmū. qr vtrūqz gladiū habuit xp̄us iuxta illō. Ecce duo gladij. sed xp̄us suā potestatem dedit pape Petro suo vicario. vt xp̄ij. di. c. j. quā suis successoribus transmisit. xl. dist. c. j. Secundū patet. qr dixit Cōuertere gladiū tuū in vaginā. nō dixit pjice. quasi dicere tene gladiū tuū in habitu. non tñ convtere in exercitio. q̄re papa vti nō debz gladio tpali nisi in defectū vl' pncipis negligētia secl'aris. z tūc habitū deducit ad actū. vide bo. glo. in ver. discernit. in. c. qm̄. di. x. et glo. ij. c. nouit. de iudi. Et trō quare papa nō debet habere gladium tpalē in exercitio vel i actu. qr sacramētū altaris repñtat vnionē xp̄i ad ecclesiā z aīe ad corp⁹. sed minister xp̄i z eccl'ie q̄lis est papa q se scribit servum seruor⁹ dei. c. relatū. de sen. excō. z in pnū decre. talis nō debet habere gladiū q̄ anima diuidit a corpore. Sūt g duo pncipia i ecclesia. z. c. solite. pal. p solēz lunā designata. Hā imperator ptātem bz a deo approbatiue. sed nō immediate. qr p mediū ordinatur a deo vicz p papā a quo bz ptātem collatiue

Pa

Pinc est q̄ impio vacāte iurisdictio trarū impū ꝓpetit pape. c. licet ex suscepto. de fo. cōpe. sed nō ecōtra. vicz q̄ vacāte papatu i/ pator succedat in spūalib⁹. c. qualiter. ō iu/ di. fm Lodo. de Ro. q̄ etiā querit q̄d in le/ gato sedis ap̄lice an eidē etiā ꝓpetat tal' iu risdictio vacāte impio. et videt q̄ sic. qz de gremio pape. c. sub milītib⁹. ij. q. vj. z ei⁹ vi/ ce fungunt. Dicit idem q̄ ꝓtrariū est verū fm Spe. in ti. de lega. §. nūc ostendenduz ℞. tiz. Ratio. qz nemo debet ponere manuz auctoritate general' ꝓmissionis in bis que speciali p̄rogatiua pape ꝓpetūt. c. q̄ trāsla tionē. de offi. dele. sed ℔ pape est spēal'r ꝓces sum in signū p̄eminentie singular. ergo zc. Dec Lodo. in singularib⁹ suis. Et vbi pa pa nō hz tpalem iurisdictionē. ibi nō p̄t tol lere lege q̄ ad forū ciuilez. nisi in his in q̄b⁹ vertit piculū anīe. vbi tollere p̄ōt lege q̄ ad vtrūq; forū. c. nouit. de iudi. c. vlti. de p̄scp. z. c. fi. de fo. ꝓpe. li. vj. Hūt em̄ ptātes distī cte. dist. x. qm̄. vbi de hoc. z dist. xcvj. cū ad verā. z. c. causam. ij. q. fi. sint legi. Et tz Jo. an. in regula possessor. de reg. iu. li. vj. Licz alij dicant q̄ indistincte q̄ ad vtrūq; forū papa possit legem tollere. x. di. ꝓstitutiōes. z. c. cū esses. de testa. Et q̄uis papa sit dñs mūdi. z etiā impator dñs mūdi dicat. ff. ad l. rodi. de iac. in. l. dēpcatio. z. vij. q. j. in api/ bus. z in cle. pastoralis. de re iudi. fm Jo. an. Differēter tñ sunt dñi mundi. qz īpator sicut luna sub sole ita sub ap̄lico dñs ē. ꝙa est filius eccl'ie et inclinat caput suū ep̄is a quib⁹ excōicari p̄ōt. vt dist. xcvj. ca. si īpator catholic⁹ ē. z. c. certū. di. x. in glo. iij.

Pandecta. Req. sup̄. digestū.

Parabolani sunt medici q̄ ad curādū egra mēbra vl' corpa debiliū deputant. dicti pa rabolani. a pabola qz pl'a ꝓmittūt hoīb⁹ q̄p̄ faciāt. z quia sepius parabolis vtunt. vt. C. de epi. z cle. l. parabolani. vbi tex. Parabo lani qui ad debiliū zc. z ibi sexcētos p̄cipi/ mus ꝓstitui.

Parafernalia bona vl' res parafernales di cunt res q̄s mulieres iuxta dotē inferūt in domū viri. a para. i. iuxta. z ferna q̄d ē dos vl' donatio. inde parafernale dicit quicq̄d mulier hz vltra dotē vndecūq; Et si est cō suetudo p̄ōt talia retinere p̄ se. nec marit⁹ debet se de his intromittere muliere iuita. ℞pter fornicationē nō solū ꝙdit dotē. sed etiā dotaliciū. i. parafernalia. vt est glo. sin gularis. in ꝓbo dotaliciuz. in. c. plerūq; de dona. inter vi. z vxo.

Parentes sunt illi q̄ nobis cognatōne sunt iūcti p̄ cuiuscūq; etiā lineā sex⁹ ℔ fiat. Se/ cundū etiā interp̄tationē iuris dicunt oēs ascēdentes siue descēdētes in sup̄mū siue i fimū p̄ paternā siue maternā cognationez. Sz fm Azo. ꝓprie dicunt parētes vsq; ad tritauū. Et vltra dicunt maiores. et idē est de liberis in descendendo.

Pares curie dicunt vasalli qui habēt ꝓsilia feuda a dño illius feudi. ō q̄ agit̄ put nota. in. c. cetez. de iudi.

Pācraciū est colluctatio cū fustib⁹ vl' loc⁹ li gnis circūdat⁹ in q̄ certo ordie stāt pugnā tes. vt in pugilib⁹ videm⁹. glo. est i. l. q̄ actio ne. §. si q̄s in colluctatiōe. ff. ad. l. acq̄l. Re/ q̄re supra colluctatio.

Paranimph⁹. vl' pba. ōr parās vl' p̄curans spōsalia. Req̄re infra Proseneta.

Paraferede indecliabile ōr a para. i. iuxta. z ferede eq̄ ducēte redā. a vebo is. ere. z reda. fm Hugui. z bubulci et aurige domi para ferede dicunt fm Accur. C. de cursu publ. l. j. li. xj.

Parafidicus ꝓponit a para. vl' parū z fidus id est fidelis. z icos custos. q̄si paz fidel' ad custodiendū z obseruandū q̄ obseruare ōz vt colligit. C. eo. ti. et libro.

Paripus ōr a parū z pus pur. qō est custo/ dia. q̄si parū custodiēs mādata. vt in. l. pa/ ripum. C. eo. ti. z li. palle.

Participiū fcat. put tps ei⁹ vl' aliud mediū significare declarat. ꝓbi gra. ibi. Lego sti/ chū seruū meū fugitiuū. ℔ pticipiū fugiti/ uū significat ꝓditionē. quia sensus ē. seruū qui meus est si erit fugitiu⁹. l. itaq; ff. si cer. peta. z. l. stichū. ff. de lega. j. Sed ibi. Lego stichū seruū meū p̄sentem vel receptū ex te testamēto Titij. vl' factū artificē. z sic de a/ lijs. nō facit cōditionē. qz hec pticipia sunt p̄ntis z p̄teriti tpis. ideo nō p̄ōt ꝓphendi si gnificatū ꝓditōis. Itē ibi. Lego heredi vt acceptis centū a Titio restituat hereditā/ tē. significat ꝓditionē. l. attestatos. ff. de cōdi. z demō. qz pticipiū accept⁹ ablatiui ca/ sus etiā significat futuz. licz sit p̄teriti tem poris. qz sensus est. si accepit centū in futu rū zc. Itē ibi. vendo tibi certa vina zc. hoc pacto q̄ erūt degustāda īfra certū diez. hoc pticipiū degustāda nō significat ꝓditiōem

qz venditio est pura z si staret p emptorem q nõ degustaret. tũc die tali pterita piculũ esset suũ. l. si qs vina. in pn. ff. de pi. z cõmo. rei vẽdi. Rõ fm Bar. licet hoc pticipiuz sit futuri tpis. non tñ fuit adiectũ dispõni sed exactõi. Et iã habuit limitationẽ certi tem poris. Alij nitunt dicere q ibi significetur ꝺditio resolutoria. scz sic degustãdo repro/ bent vl approbent vina.

Participatio cũ excõicato duplex est. q̃daz inducit maiorẽ excõicationẽ. s. q̃ fit i crimi ne. de sen. excõ. si ꝺcubine. z. c. nup. alia idu cit minorẽ. s. que fit in locutiõe. osculo. salu tatione. mẽsa. thoro. z silibꝫ. xj. q. iij. ipso iu re cũ excõicato. z q̃ cõicauerit. z a q̃bꝫ repel lent hꝫ excõicatiões habes. iij. q. iij. engel/ drudã. z de excep. c. a nobis. de cle. excõ. mi ni. c. si celebrat. Sũt aũt quedã psone excep te q̃ sine hac pena excõicato participãt. l. vxor. filij. serui. colon. zc. xj. q. iij. qm mul tos. de sen. excõ. qõ in dubijs. z. c. inter alia fm Spe. z Barsiã. mittẽdo nunciũ vl lite ram excõicato icurrit minorẽ. ꝺa q̃si loq̃ vi deꝺ. ff. de ꝺsti. pecu. l. licz. z est glo. in. c. statu imus. z. c. ꝺstitutões. de sen. excõ. li. vj.

Pater est ille quẽ nuptie õsignãt. i. psumãt esse vt dic Azo. in sum. C. õ in ius vo.

Pr̃familias õr is q̃ est sui iuris z ptãtz ꝓprie cuiuscũq̃ sit etatz. sed filiusfamilias econ/ uerso. Re. loco suo.

Patres etiã dicti sunt q̃s plebs sibi creauit vt ipsi plebẽ excederent.

Patres ꝺscripti dicebanꝫ quoz noia i tabu lis aureis scribebanꝫ.

Patria ptãs fm Azo. i sum. C. e. ti. est iꝰ qõ/ dã qõ bñt hi q̃ sunt õ ipio romano i libros naturales et legitios. qõ ius alij nõ bñt. vt insti. de pa. po. p totũ.

Patricij dicunt isto. qz ptozie ptãti presunt fm Jsiõ. li. ix. c. iij. Et iã patriciꝰ est is quez ipator sibi elegit in patrẽ vt insti. q̃ mo. ius pa. po. sol. §. filiusfamilias. z. C. õ ꝺsor. ciuꝰ dẽ. li. i. fi. Jtẽ in alia significatiõe dicti sunt patricij quidam nobiles de ciuitate. z oliz dicebanꝫ patres ꝓncipum. scz ad cõsilia p/ standa.

Patricida est qui patrez occidit. alꝫs in iure ciuili ponit parricida. C. de bis q̃ pa. vel li be. occi. l. vnica.

Patricidiũ alꝫs parricidiũ est homicidium nephãdũ qõ cõmittit in parẽtes. i liberos. in primos. collaterales. z affines. Re. s. ad l. pompeiam.

Parrochia est locꝰ in q̃ degit ꝓpꝛius alicuius eccl'ie deputatꝰ fm Hoff. in sum. e. ti. Et p/ rochiarũ diuisio incepit a Dyonisio. tij. q. j. c. j. cõsistit aũt ius prochiale in ẽ fm gof. in sum. eo. ti. q̃ oẽs parrochiani in diebus dñicis z festiuis missam audiãt in eccleꝭs in quaz parrochꝭs habitãt vt. c. j. eo. ti. de cõ. di. j. si qs. etiam ꝺsistit in decimis psona libꝫ q̃ eccleſie parrochiali debenꝫ. xvj. q. j. si quis laicus. z in oblatõibꝫ q̃ ꝺande sunt sa cerdoti prochiali. q̃ p ꝓpꝛio ozare ꝺz. Et. qõ. j. qz sacerdotes.

Patrinꝰ vel patrina dicit filius vl filia spũ alis cõpatrũ vl cõmatrũ matrz l patrj quẽ vel quã qs ꝺ fonte baptismatis leuauit. vl ad sacramentũ cõfirmatõis tenuit.

Patruꝰ õr frat patris. quasi pr̃ alius

Patruus magnꝰ est frater aui.

Patrueles dicti sunt q̃z patres inter se ger mani vl fratres fuerunt.

Patrueles sozores sunt duoz fratrũ filie. sz vtrũ apellatiõe patrui ꝓtineat patruꝰ ma/ gnus. videt q̃ nõ. vt in. §. patruus magnꝰ. in. l. iuriscõsultus. ff. de gradi. sed in oppoſi tũ q̃ sic aliq̃ defendere nitunt. qz differẽtia addita generi ꝓtrahit ipum ad spẽm sub il lo genere. vt aial rõnale spẽs est aialis. sic z patruus magnꝰ spẽs patrui esse ꝓbat. simi le. ff. de adop. l. j. vbi adoptio filij q̃ sui iuris est spẽs est adoptõis.

Patruus est frat paui z abpatruus est frat abaui.

Patrũus fm canon. õr ille q̃ habz ius psen tandi aliquẽ ad bñficiũ eccl'iasticũ. sed fm leges est q̃ manumisit seruũ suũ spõte a do mino. q̃ seruus õr libertꝰ eius a quo sic ma numissus ẽ. Et iã patronꝰ qñq̃ dicit aduo/ catus. vl ecõuerso aduocatꝰ patruus cãz. qz patrocinij ꝓestat vl patrocinat. et in p mo significato tria faciũt patronũ. vñ. Pa tronũ faciũt dos. edificatio. fundus. Reꝯ re supra patronatus

Passim. i. indifferẽter de ap. cũ sit roma. z. c. pastoralis. de offi. dele. in glo. iij. in. c. in p/ tractandũ. de iura. calũ.

Pauperies est damnuz sine iniuria facientꝭ ipm datũ vt ab aiali qõ sensu caret factũ vt si equus tuꝰ segetẽ meã pauit. vl aliꝫ dã num mihi dedit. Non eñ põt dici iniuriã fecisse cum sensu caret. insti. si qua. pau. fe. di. §. paupies. vbi dicit glo. q̃ est mirabilis

expositio z legalis. Differũt aũt damnum. maleficiũ. z paupies. Hã damnũ fit cũ aio iniuriãdi. vl ab habẽte aim iniuriãdi. lz nõ vtaf. Alia patẽt locꝫ suis De paupiei actio ne Req. supza. Actio.

Paulina actio. Require ibidem.

Pax fm Boffre. est piscordie finis. vt. c. f. de treu. z pa. in glo. j. Itẽ pax est vinculũ charitatis. vt in. c. nouit. §. sed forsan. de iudic. Et sunt sex cause pter quas nõ est pax int hoies. Prima qz nõ puniunt maleficia. Secũda abũdantia tpaliũ Tertia qz non pugnam⁹ ꝓtra demones. Quarta qz nõ cõsideramus dãna litis vbi diuitias. corpus z aiam pdimus. Quinta dubius euentus belli q̃ non ꝓsideraf. Sexta qz nõ seruam⁹ pcepta dei nec soluim⁹ decimas. et sic qõ ñ capit xps tollit fiscus. xvij. q. vij. maiores. Hec est glo. no. ꝺ re iudi. li. vj. ad aplice.

De Pe

Peculiũ est pusilla substãtia. vl pecunia separata a reb⁹ z ratiocinijs pris vel dñi data vl pmissa filio vl seruo. ff. de pe. l. depositi. §. peculiũ. z est multipler. l. castrense vl quasi castrẽse. puecticiũ. aduenticiũ. paganicũ. nõ paganicũ. C. ꝺ bo. q̃ libe. l. cũ oportet. l. cũ mlta. l. cũ nõ. Itẽ peculium ꝺr res parafernaf. ff. de iu. do. l. si ego. §. dot. Itez peculiũ ponit p hereditate. vel pmonio. C. ꝺ epiſ. z cle. l. si quis pbiter. ff. ad trebel. l. cogi.

Peculiũ castrẽse est qꝺ miles acqrit dũ militat in castris. et illꝺ est filij pleno iure taz q̃ ad pprietatẽ q̃ ad vsufru.

Peculiũ palatinoꝝ ꝺr etiã castrẽse. l. militũ palatij q̃ pncipẽ sequunf. fm Accur. C. e. ti. li. xij. in Rubrica.

Peculiũ q̃si castrẽse ꝺr illꝺ qꝺ aduocat⁹ acqrit pstãdo clientulis suis patrocinij i causis. vl qꝺ magister grãmatic⁹. loic⁹ vl rhetoric⁹. in scolis suo lucraf exercitio. i. l. fi. C. de inoffi. testa.

Peculiũ aduenticiũ est qꝺ filio aduenit ab auo paterno. vl matno. vel ab altero. vt ex pspera fortuna. z ex testamẽto agnatoꝝ vel cognatorũ. z qꝺ sic filio aduenit ipsius ẽ q̃ ad pprietatẽ. patr̃ ꝙo q̃ ad vsufructũ Et ꝺr aliꝺ noie paganicũ aduenticiũ. Itẽ aduenticiũ si ab impatore vl augusto datũ fuerit cõparf castrensi peculio. in. l. cum mlta. C. ꝺ bon. q̃ liber.

Peculiũ pfecticiũ ꝺr illud qꝺ de reb⁹ pris vl dñicis pficiscit z filio vl suo daf vt i eo negocief. z illꝺ est patris q̃ ad pprietatẽ. sed filij vl serui q̃ ad vsufructũ. Et etiaz alis ꝺr paganicũ pfecticiũ.

Peculiũ clericoꝝ est pmoniũ clericoꝝ. nã peculiũ patrimoniũ appellaf. ff. ad trebel. l. cogi. in pn. vñ illud qꝺ a clerico velut pprium possideꝫ eius peculiũ ꝺr. secũdo mõ tñ z vsualiter peculiũ dici solet filioꝝ z seruorũ patrimoniũ qꝺ eis a dño vl pre daf. vt. ff. eo. ti. per totũ

Peculiũ clericoꝝ pfecticiũ est qꝺ de bonis ecclesie pcedit. vel qꝺ ecclesie ꝓtẽplatõe acquiritur.

Peculiũ aduenticiũ eoꝝundez est qꝺ acqrif ex opa eorũ. vel alias puenit ex intuitu pso ne. z boc no. Boff. in sum. eo. ti. Et ꝺr peculiũ a pecunia.

Pecunia appellaf totũ qꝺ boies bñt. z dicif a pecoꝝib⁹. qz q̃cq̃d antiq̃ habebant totum in pecoꝝib⁹ cõsistebat. vt. j. q. iij. totum. z sic sumif cõiter. Qñq̃ tñ capif pprie z stricte solum p numerata pecunia vt. xiij. q. iij. c. putant q̃dam. z ibi glo. Alias appellatõe pecunie oẽs res ꝓtinenf. C. de ꝓsti. pecu. l. ij. etiã pculus ait. noĩs pecunie appellatiõe rem significari. ff. de ver. sig. l. etiã. verbi gra. Vbi res factus hereditate adita vendit eã z emptoꝝ p stipulationẽ pmittit q̃nta pecunia ex hereditate ad ipm puenit. tẽ. appellatiõe pecunie oĩs res significaf. qz sensus est. oĩs res q̃ ex hereditate ad me puenit. z capif significatũ ex dispõe pcedẽti. scz vẽditione hereditatis q̃ oẽs res significat. Itẽ ibi late significat. dicẽdo. heres mi volo te restituere titio pecuniã meã. i. hereditatẽ meaz. vñ pinde est ac si dicat hereditatẽ. bona vl res meas. vt. l. nãq̃. §. fi. ff. ad trebel. sed ibi ꝺcat strictissime duz filiofamilias pbibeꝫ mutuari pecunia. qz significat pecuniã numeratã. l. j. ff. ad senat⁹ cõ. mace. iũcta. l. fz z si. §. pecunie. e. ti. Rõ vtriusq̃. qz in ꝓxi casus subiect⁹ fuit ex fauoꝛe. ğ ampliand⁹. sz h casus subiect⁹ ẽ ex odio. ğ restringẽd⁹ vt in regla odia. de reg. iu. li. vj.

Pedanei iudices. Re. s. iudex pedanei

Pedagia dicunf q̃ daf a trãseũtib⁹ in locuz ꝓstitutũ a pncipe. z capiens pedagiũ debet dare salutũ ꝓductũ. z territoriũ eius tenere securũ adeo q̃ si aliq̃s ꝺrobeꝫ. i. spolief. z ẽ vulgare gallicoꝝ. teneꝫ ei dñs terre rapinã

Pe

resartire ſm Bal. in vſi. feu. de pa. iura. fir. in. §. Quenticulas. facit. l. ne qd. ff. de incen. ruī. naufr. ⁊ no. archi. xxxiij. q. v. ſi qs pegri noz. ſed guidagia. Re. ē.

Pecozis noie ꝺtinent boues.

Pecozū ad aquā appulſus eſt ius adducēdi vl̄ appellēdi pecus ad aquā fontꝫ alieni iu/re ſeruitutis.

Pediculi dicunt qdam argentea ſuſtenta/cula qbꝫ vaſa vl̄ res qlibet velut pedibꝫ ſu/ſtentant. ita ponit in. l. pediculis argēteis. ff. de au. ⁊ argē. le.

Pedetentim vide ī glo. j. in cle.

Pedagogꝰ eſt ille q̄ ab initio inſtruit puerof ⁊ ꝺz a pedos. i. puer. ⁊ gogus ducere. q̄ ꝺu/ctoz ſiue gubernatoz puerozū. inſtitu. q. ex cau. manu. nō poſſ. §. eodē. l. elyaſeētia. vbi gl. ꝓt em̄ mīoz. xx. annis. maioz tm̄. xvij. ma/numittere pedagogū ſuū vt ibi ꝺz.

Pedamenta dicunt ſuſtentamēta pedū. vi/neaꝝ. ⁊ dicunt gallice patilli.

Pena ⁊ ſupplicīū differūt. vt no. Archi. xj. q ij. nemo p totum.

Pene. i. q̄ſi. ⁊ no. iij. q. vij. c. q̄ ſine.

Penes notat plene Jo. cal. in cōmēto ꝺcre. poſtulaſtis. de ꝺceſ. ꝓben. Et differentiaꝫ inter penes ⁊ apꝺ. vide p Jo. Lincoñ. in l. ſi qs in tantā. C. vñ vi. vbi ꝺicitꝙ iliꝺ ē penes aliquē cuiꝰ poſſeſſionē hz. ſz illꝺ ē apꝺ aliquē. cuius ſolā ꝺetentionē habet. vt de/poſitarius ⁊ comodatarius. ⁊ ꝺicit q̄ ī ꝺcā l. apud ſumit impropꝛie vt in. l. penes. ff. de ver. ſigni.

Peius notat Pau. in cōmēto. c. in lr̄is. ꝺ re/ſti. ſpo.

Penitus no. Jo. an. c. j. de ſup. neg. ꝓla.

Pena eſt delictoꝛ debita cohertio vl̄ ſatiſfa ctio. q̄ lege vl̄ a miniſtrꝫ legis īponit.

Penā cōmitti eſt penam ꝺebere.

Penitētia ſm Amb. eſt ꝓterita petā plange re ⁊ plāgenda iterū nō ꝺmittere. vel ſic ſm Auguſt. Eſt q̄ꝺam ꝺolētis vindicta puni ens ī ſe qꝺ cōmiſiſſe ꝺolet. de quo pl̄a vide in tractatu. de pe. diſt. j. ij. ⁊ iij.

Penula eſt q̄ꝺam veſtis q̄ non vtebant niſi ciues romani. q̄ fuit ꝺata patri pauli. qꝛ ſo cietatē ꝺtraxerat cū romanis. ⁊ etiaꝫ beat⁹ paulus aꝺuerſus iniuſtos romanū ciuem ſe appellauit. c. ſi in aꝺiutoꝛiū. diſt. x.

Penſio eſt iꝺē qꝺ cēſus vel tributū.

Penſitatōnes publice ſm Azo. in ſum. C. ſi ꝓter pub. pen. ven. ꝺicunt annue exactōes tributoꝛ vl̄ veſtiū auri vl̄ argenti. q̄ a certis ꝓſonis ꝓſtabant fiſco. ſz pēſiōes publice ꝺi cunt q̄ ad viaꝝ vel pontiū refectionē ꝓſtan ꝺa ſunt a poſſidentibꝰ vt ſic fiat oīm ꝺatoꝛ q̄ꝺam collatio ⁊ ſic penſitatio eſt q̄ſi penſi/onis ſolutio.

Pētatheucū eſt volumē ꝺtinēs q̄nq̄ libꝛos Moyſi. a penta. i. quinq̄. ⁊ theucū māda/tū q̄ſi tē. vt in. c. j. de ꝺeci.

Perangaria eſt fuitꝰ ꝓſonaꝝ ⁊ reꝝ. ⁊ ꝺz q̄ ꝓ fecta ⁊ magna angaria. Eſt autez angaria ſeruitꝰ ꝓſonaꝝ ⁊ nō reꝝ. Jtē pangarie ꝺicū tur exactiōes ⁊ ꝓſtatōes ꝓmonioꝝ. ſ. one ra q̄ꝺam q̄ ꝓꝛeꝺio incūbūt vl̄ imponunt ⁊ erāt forte exactiōes equoꝝ vel vecturaꝝ ad portandū annonā militibꝰ. vt colligit. C. ꝺ curſu. pub. an. in Rubꝛica. li. xij.

Perangada eſt veſtis de auro vulgari qꝺa gaꝺis veſtimētoꝝ vel clamiꝺū poni ſolet vl̄ veſtis q̄ hz aurū tm̄ in ſupficie. Req. ſup olobeꝰ. ⁊ C. de veſti. olo. ⁊ de aura. li. xj.

Peregrinātes large ꝺicunt oēs q̄ a loco ſui ꝺomicilīj ꝓficiſcunt. C. ꝺ icol. l. ciues. Pꝛo prie aūt ꝺicūt romipete apl̄oꝝ ⁊ alioꝝ ſan/ctoꝝ limina ⁊ oꝛatoꝛia viſitantes. xxij. q. iij. ſi qs romipetas. ⁊ c. paternaꝝ. et. c. illi qui. Etiā ꝺicunt illi q̄ accedunt ad pōtiam ꝺñi pape. vt eo. ti. c. vnico. ⁊ ij. q. vj. arguta.

Peregrini ꝺicunt oēs q̄ nō ſunt ꝺe ep̄atu oꝛ ꝺinantis ſiue ſint clerici ſiue laici ſm Boſ. in ſum. de cle. pegri. qꝛ tales recipi non de bent ab ep̄o alieno ad oꝛꝺines vel ꝺignita tes. aut eccl̄iaſtica ſacramēta. vt. lxxj. diſ. p totū. ⁊ in ti. de cle. pegri. Unꝺ clericꝰ pegri nus eſt q̄ in alicna puincia oꝛꝺinaꝛ

Perēptoꝛiū ꝺz a pīmēꝺo eo qꝺ oīno pīmat. vt terminꝰ pemptoꝛiꝰ vltra quē nō ꝺent vl teꝛioꝛes ꝺilatiōes. Sil̄r exceptio pempto ria ꝺz q̄ pīmit actionē. Etiā ꝺz citatio pem ptoꝛia. qꝛ oēs alias citatōes ꝺebēt fieri añ tecꝫ aliqꝺ tancꝫ ꝓtumax puniaꝛ. iuꝺex tū p emptoꝛiā citationē vl̄ pemptoꝛiū ꝺictū ex/tāte cā ſtari mittere pt. ⁊ iꝺē opabit qꝺ alie tres citationes pñt opari.

Peremptoꝛiū ſoluit id eſt poſſibilitas ferē/di ſententiā.

Per no. Archi. xiij. q. ij. c. ebꝛon. ⁊ Paulꝰ de Liaza. plene ī cle. j. ꝺ ſumma trini. ⁊ fi. cat. ⁊ Jo. an. de elec. ꝺudū in fi. ff. de ſ. ſig. l. vz bana. §. pnoctare. vbi ꝺictio p notat pfecti onē. vt habeꝰ in. l. fi. tu. ff. de le. j.

Pergula eſt tuguriū vel obūbꝛatio frondo

sa.z ponit in glo.§.ꝓtrabẽtes.c.j.de fo.cõ/pẽ.li.vj.

Perequator est q̃ boies z territoria pequat id est valde eq̃t. vl' q̃ p̃diũ ꝓpter defectuz eq̃ pensiõe vt p̃us assignat nouo possessori. vt C.de sum.p̃mo. l.fundi.li.xj.

Perduelliones Re.s.crimẽ lese maiestatis

Peripsima est purgam̃tũ vl' cortex pomi vl' piri.vñ. Tolle pipsimã ede pulpã spernes arullam

Permitti 9z aliq̃d trib9 modis. Primo q9 nullo iure phibet. Secũdo q9 cõtra hũa nas ꝯstitutiones indulget. Tertio illicituz vt magis illicitũ vitet. vt est glo.cũ exẽplis in.c.oẽs.dist.iij.

Permutatio ꝑm Boff.est vni9 rei p alia vicaria p̃statio. vel vicaria p̃statiõe mutatio. Et ꝯbit sic plerisq̃ placz qñ int' aliq̃s ꝯuenit vt certa spẽs p certa det. C.e.ti.qm. assens. Si em̃ cõueniret vt certa spẽs daret p incerta. vl' ecõuerso ñ esset pmutatio sz ꝯct9 inoiat9.l.do vt des ꝛc. Et p̃us ignora tet9 iõ fuit inuẽt9. qz sepe poterat aliq̃s hr̃e aliq̃d inutile sibi. vl' qui cõmodi q9 alt' ml' tũ valere potest z ecõuerso. Et p̃us ignora bat q̃libet res vni9 alteri9 fieri poterat. ad q9 inuẽt9 est ille ꝯtractus pmutationis.

Perpetuũ qñq̃ idẽ est q9 generale. 9 elect. c.massana.et.c.vt circa.eo.ti.li.vj. vt dicendo.edicto ꝑpetuo.i.generali phibem9.

Perplexitas est ꝯstringẽs z ineuitabilis necessitas peccãdi q̃ p̃uenit ex erronea volũtate. vt.c.j.in sũ. dist.xiij. vbi gl.bona Etiaz de differẽtia int' mortalia z venialia. pont' ibidẽ exẽplũ de iudeis crucifigẽtib9 xp̃m. z si q̃s rñdet q̃rẽti inimicũ si sit in loco. Item vir denegat vl' reddat vxori debitũ petẽti. z declarat ibi q̃ null9 põt esse ꝑplex9 iter duo mala. et sic ꝑplexio est solũ ad stultam opinionẽ alicui9. de h̃ vide i.c.nerui testicu long.xiij. dist. vsq̃ ad finẽ distinctõis

Perpẽsus.i.pfecte pẽsat9 z 9liberat9. 9 pac. c.vl.circa me.li.vj. Et sic 9z in ꝓhemio cle. iuris sanctio ꝑpẽsa. digesta ꝯsilio.

Persone q̃dã dicunt p̃uate iprope. vt ille q̃ sũt exẽpte a iure cõi. vt dis.iij. p̃uilegio. vbi 9z q9 p̃uilegia sunt leges p̃uatorũ Quedaz 9o dicunt ꝑpe p̃uate. vt ille q̃ nõ bñt dignitatẽ.iij.q.v.q̃ 5. vñ clerici nõ dicunt p̃uate sone. cũ habeãt dignitatẽ.i.ordinẽ eccl'ia sticũ. vt in.c.p̃uilegio. pal.z dis.iij.q̃q̃. ꝑm Jo. Item ꝑm alanũ q̃dã sunt psone publice q̃ sunt ĩ officõ publico. vt tabellio iudex baliu9. Alie p̃uate. q̃ ñ sunt ĩ officio publico.

Periurũ ppe 9z qñ aliq̃s iurat 5 canonica statuta vl' temerarie. Et dicunt m'tiplicit' Primo. i. falsa iuratio. q̃ si ignoranter adhibita oĩ diligẽtia facta fuerit sic nullũ pcm̃ est. xxij.q.ij. boies. Secõ 9z trãsgressio licita iuramẽti. z sic est mortale. vj.q.j. q̃cunq̃. Illicitũ aũt scienter iurãs peccat. sz nõ cõtraueniẽs. Tertio 9z indiscretũ iuramẽtũ z est veniale. xxvj. dist. §. crimis. ĩ fi. Quarto 9z mẽdaciũ iuram̃to firmatũ. z est semp mortale. xxij.q.ij. quod ait. z est crimẽ adeo magnũ q̃ cleric9 ꝑtur9 ab officio et bñficio suspẽdi 9z. c. puenit. de fide inst. c. inter dilectos. de excess. p̃la. z. c. q̃relã. 9 iureiuran.

Personalitas significat ꝑ has dictiões. tu mihi. ego tibi. cuz alio significato. q9 ꝓbabiliter ꝯcludit. et si nullo mõ ꝯcludit. tũc ẽ ipsonalitas. quia actũ viciat put ratio dictat. ꝓbi gra. Ago q̃ ꝯstituas te mihi solutuz debitũ a Titio. rñdis imps'nal'r dicẽdo. satisfiet tibi ab illo. vl' simpl'r satisfaciet. hec imps'nalitas significat te nõ ꝯstituere mihi. et q̃ nulla sit obligatio. aut si q̃ñ. C.de ꝯsti.pe. Rõ. q2 hec ꝓba nõ significant aliũ obligari. nã ali9 aliũ obligari ñ potest. nec verisile est quẽ iactare suũ. l.cũ de idebito. ff.9 pba. facit. l.arrian9. ff. de act. z obli. vbi nõ fit facil' interp̃tatio p obligatõe. z l.stipulatio ista. §. si q̃s ita. ff. de ꝓ.obli. Hã cõiter q̃s sibi acq̃rere cupit. ideo verisil'r stipulãs vult acq̃rere sibi. q̃re licet q̃s dicendo. promittis decẽ. nõ exp̃met ꝓbũ mihi vl' tibi. z alter rñdet nõ dicendo tibi. tñ illa ꝓba mihi z tibi supplent z sufficiẽter intelligunt ꝓpter causam dictã. vt in.l.stipl'o. ꝑallega. Item si q̃s stipulat decẽ dare. sibi alter respodet dari. sz nõ dic a me. valet stipulatio l.fi.§.fi.ff.si cer.peta.et.l.illa stipulatio. ff.9 ꝓ.ob. z est sensus q̃ dabit ꝑ ip̃m promittentẽ vl' p aliũ. q2 h̃ significat illd verbũ ipsonale passiuũ dari Et q̃ sequit q̃ ñ est obligatus ad dare. sed tenet ad factũ p q̃d det. secus in illo q̃ promittit dare. q2 tenet rem accipientis facere. q2 ꝓbum hoc ꝑportat q̃ ipse dabit. Et si diceres heres q̃ iussit facere q̃ tit9 cẽtũ habeat tenet p se dare. l.si heres. ff de lege.j. ita ĩ ꝓposito q̃ promittẽs dari debeat p se dare. Rñdet q̃ hoc verbum habeat soluit h̃ ꝯtrariũ q9 significat iurẽ dñũ. sed ex promissione non transfert dñium ergo zẽ.

Item testator legauit titio seruos qs ipe testator manumittere ñ poterat vt manumitterent manumitti nõ pñt. hec ipsonalitas significat q legatarius seruos nõ habebit. sed remanebũt penes heredez. vt.l.si qs .ff. de lega.iij. Hec si diceret vt manumitteret. qz tũc remanerẽt penes legatariũ in.l. si qs eũ quẽ.ff.de cõdi.z demõ. Rõ.qz ex significato ꝓbi ꝓsonalis imponit onꝰ legatario.z si nõ tz onus emolimẽtuz penes eum tñ remanebit.z sic de alijs.

Pertinere ad nos dicunt q̃ spectãt aliq̃ titulo nõ cã pignoz.z q̃ nr̃a nõ sunt.sed eẽ pñt l.verbũ ptinere.ff.de ſ.sig.

Pertinacia in malo.pseuerãtia in ꝓtute ðr. Mã ptinax ðr valde tenẽs vl̃ iprudent̃ durus.z irrenocabil̃.idocibil̃.z obstinatꝰ ꝑm Jo.an.in cle.j.de sum.tri.

Petitio hereditatis oĩb illis cõpetit q̃ iure veteri vl̃ nouo heredes sunt vel fiunt ꝓtra possessores vl̃ pheredes q̃ possidẽt nec possunt dicere quare possident veteri iure veluti.xij.tabulaz vel ex testamẽto nouo iure velut ex senatusc̃o̅sulto q̃ vero cũ titl̃o possident hereditatẽ nõ tenent petitione hereditatis nisi in trib casib.vt si venditor nõ apparet vl̃ modico distraxit vl̃ de p̃cio non est factus locupletior.q̃b casib vtilis petitio hereditatis liberis cõpetit contra testamentũ parentũ z pentib ꝯ testamẽtũ liberoz.z frib ꝯ testamẽtũ fratrꝫ.q̃ turpẽ psonaz instituit heredẽ.H aũt de iofficioso vtil̃ est. qz ꝓpetit a tpe adite hereditatꝫ vsqz ad quẽ quẽniũ exheredato nõ dño ꝯ scriptũ heredem aditione iã factũ dñm

Petitio hereditatis fideicõmissaria cõpetit ei cui fideicõmissaria hereditas restituitur ex sena.cõsul.trebelliano.

Petitio hereditatꝫ possessoria q̃ ðr bonoruz possessio infra annũ vtilis dat emancipatꝫ vel suis heredib infra centum dies ceteris vsqz ad.xxx.annos ꝓdurat.instit.de bo.pos. ſ.§.liberis.

De Ph

Philantrophũ.idẽ est qð salariũ

Philateria dicunt carte in q̃b cõtinent incantatiões.xxvj.q.v.

Phitones sũt icãtatores vl̃ diuinatores. dicti a phitone q̃ fuit auctor diuinãdi.

Phisis idem intelligit in ꝟbo oĩmodã vt in cle.j.de so.ꝓpe.sed an possidẽs ecclesia pleno iure possit eius bona ꝓuertere in vsum ꝓpriũ.et ðr q̃ nõ in glo.verbi ad mẽsam.in cle.j.ð excel.ꝓlato.

De Pl

Pignus est res mobilis vel se mouẽs apud creditorẽ a debitore tradita z collata ad ꝓstandũ securitatẽ de soluẽdo debito. vl̃ adiplendo.pmisso. Vl̃ sic. Pignꝰ ẽ res obligata p debito ad securitatẽ creditoris. z dicit a noĩe pugnus.qz pugno vl̃ manu tradit. z ꝓsistit in re mobili.ꝓprie.q̃uis hypotheca sit.ꝓprie obligatio rei immobilis. Et ðr hypotheca ab hꝫpos qð est sub z thesis positio q̃si suppõ Jtẽ pignꝰ ꝑm Ꝑa.est qð datur ꝓpt rẽ creditã q̃ dñ reddit statiz pignꝰ auferetur cuiꝰ possessionẽ ad tps solũ ꝯsequit creditor.ceteꝝ dñiuz penes debitorẽ est z ponit idẽ differentiã dicẽdo. Pignera natoruñ dicunt pignora reꝝ.subdẽs.sed vtraq̃ cõfundit auctoritatẽ lectoris.

Pignꝰ ꝓtoriũ ðr illud qð alicui a iudice datur ꝓ maiori securitate rei petite et adiudicate vide.l.si decreto.C.q̃ po.in pig.ha.z.l. j.C.de p̃.pig.

Pignus cõmittit est in eũ statum ꝓuenire vt ðbitor dñiũ pignoz amittat.ꝟbigẽa. Tradidi vl̃ mutuaui tibi pecuniã sub pignoꝛe ꝯditõe.et nisi statuto die pignꝰ luas vl̃ redimas ðbitũ soluẽdo q̃ ipm cõmittat.i.amittatur.

Pignꝰ est duplex p̃toriũ z iudiciale. Pretoriũ est q̃n mittit actor in possessionẽ ꝓpt cõtumaciã rei in nõ ꝓpendo añ li.ꝓtest. vl̃ pꝰ. Ðz pignꝰ iudiciale ꝓstituit q̃n pꝰ sniaz mittit actor in possessionẽ ob victi ꝓtumaciaz in nõ soluẽdo.tũc em victor statim acq̃rit naturalẽ z ciuilẽ possessionẽ. de H notat ꝑ doctores i.c.cõtingit.de do.z ꝓtu.

Pignorare est rẽ aliquaz p debito obligare creditori vt securior sit de solutõne debiti. vl̃ est facere ꝓtractũ sic dictum.

Pignoraticia actio Re.supr̃ Actio pignoꝛ.

Pistores olim dicebant faciẽtes panẽ pallacũ q̃ suberant comiti horreoꝝ vt.C.ð pisto.li.xj.ꝑm Accur.

Piscina locus ðr p nutriẽdis et ꝓseruãdis piscibus deputatus vt q̃n placuerit dño ð ipsis capiat.

Pileꝰ ðr a pilis.qz pilos capitis tegit z strin git ꝑm Jo.an.in cle.ij.ð vi.z bo.cle.p̃ etiã dici a pilis.qz de pil̃ factꝰ ẽ

De Pl

Placere.i.arbitrari ꝼm voluntatē rōne regulatā.z est actū ponere in placētia vt ibi arbitrio.vt in.l.thays ancilla.§.sozore.ff.ō fideicōmiſ.lib.vbi relicta libertate ſi beredi placeret inſpicit q bono viro placeret.et p hoc decidit qō.pone.Lōduxi famulū vſq ad annū pacto appoſito q ſi mihi diſplicret infra annū poſſim ip̄m expellere q non poſſim expellere niſi ex cā ex qua vir bon⁹ expelleret.ſed ex vſu cōi intelligēdi ſignificat merā volūtatē.z forte idem de iure ſcripto p.l.explicito.C.ō rei vxo.pnūta.Rō.quia certū est q placitū ſignificat ibi voluntatē faciēdi.§.penul.inſti.de otrabē.empt.vbi recipit p mera volūtate.ſed nō obſtat.§.sozore.palle.qz ibi ſignificat arbitriū rōe ſubiecte materie.ſ.libertat⁹.vt facilius valeat.

Itē paria ſunt actū ponere in alteri⁹ libito vel voluntate.l.fidei ocenſus ꝓpe fin.ff.ō fideicōmiſ.libe.in ꝓſi.ſed ita ſcripturz.vbi est idē dicere.lego libertatez ſi beres voluerit. vel ſi ei libuerit.

Plagiarū ſunt illi q liberos homīes ſeducūt.vl ſeruos alienos ſurripiūt z vendūt a plaga marī.C.ad.l.fal.de pla.l.fi.

Plagiū est plaga vl dolor q pentib⁹ vl dñiſ inferr de ſurreptiōe filioz vl ſeruoz ab ip̄ plagiarijs.auferr em̄ dñis vl p̄ib⁹ p tales facultas filioz vl ſeruoz.et ōr a plaga.qz ē magna plaga p̄i vl dño.ſm glo.in Rubr. C.ad.l.faui.de plagiarijs.

Plagiar⁹.al⁹ plegiari⁹ etiā est idē q fideiuſſor.vt in.c.venientes.de iureiur.

Placet licet videar ꝓportare oīodā volūtatem ꝓferētis.tm̄ includit arbitriū boni viri l.thays.§.sozore.pal.nā licet dicā facia q̄cūq tibi placēt.intelligit tm̄ iuxta arbitriū boni viri.l.ſi ſic.ff.ō lega.j.vbi p Bar.z no ta.in.c.de quultdeo.de iudi.

Pleno iure exponit id est q ad tpalē z ſpūalē iuriſdictōez.c.q̄ſt⁹.de fo.cōpe.z ꝑ ſi cōcedēs hz ptātez vl iuriſdictiōez vtrāq idē in.c.q̄m.de pui.z.xvj.q.ij.

Plebiſcitū ē qō plebeo magiſtratu.i.tribuno interrogāte an oīb⁹ placeat.plebs inſtituit dictū q̄ſi ſtatutū.orta em̄ int plebem z maiores ciuitatis romane diſcordia plebs ſibi leges ꝓſtituit q dicte ſunt plebiſcita.vt ff.de orī.iur.l.ij.§.hiſdē.reliqu⁹ ꝓpo pl⁹ cū ſenatoribus⁹ z patricijs ius ſibi ꝓſtituit qō ōr lex pl⁹i anthonomice.i.p excellētiā.ꝼm Iſido.li.vj.z ōr plebiſcituz.eo q plebs ſciat et ſciſcitet vl cogat vt fiat.di.ij.plebiſcita

Plus petitio est ſolius offerētis pmiſſio.ff. eo.ti.l.iij.vl est pl⁹ z aliq̄ꝫ pactū ſit exactō. z fit q̄ttuor modis.vñ.Pl⁹ petit cā.tpe.re. q̄z loco.vt no.in.c.j.de plus peti.

Plerūq̄z.i.regl⁹arit.inſti.de le.patro.tute.ī ficū gl.ip̄ropriat.ff.cōmodati.l.ſi is q̄.§.fi.

Plebs differt a pp̄lo vt ſpēs a genere.qz populꝰ ptinet mīores z maiores nobiles z ignobiles.plebs ꝓpo tm̄ mīores.z inde plebiſcitū.i.p plebē ſtatutū.inſtit.de iur.na.gen. z ciui.§.plebs añt.

Pl⁹ ſub ſe min⁹ ptinet.ꝓbi gra.Licz p̄i vel marito occidere adulterū cū filia vl vxore deꝓbenſum.p ꝓ ſignificat q etiā licz vulnerare.vl iniurijs afficere.l.ne mea.§.ius occidendi.ff.ad.l.iul⁹.de adul.qz plus est occidere q̄ꝫ vulnerare.vl iniurijs afficere.qz illi ptinēt et ſignificant ſub ꝓbo occidere. Itē iudex defert iuramentū in litē et tatat vſq ad certā q̄ntitatē.tm̄ licet ei cui defert iurare in minori q̄ntitate.l.videam⁹.§.pen⁹.ff. de in lit.iur. Itē vēdidi vinū qō est ī dolio appoſita est dies in q vinū tollere ōbes.nō tollis.vl die nō appoſita te inꝓpellato et expectato ſufficiēter nō tollis indigeo doleo qz ſunt vindemie.Dicit tex.q licet mihi to tū vinū effundere.et tm̄ nō licet tm̄ ptē vini effundere.l.j.§.licet.ff.de picul.z cōmo.rei vē.qz effundēdo tm̄ ptē de dolio ita paruz me iuuare poſſet ac ſi nihil effunderē.et iō rō nō dictat tm̄ ptē effundendā.g ſi ptē tm̄ effudero obligoz emptori.et ſi totum effundā non tenebo.licz rogat⁹ poſſim bñ dimittere ptem.z ſic de alijs.

Pluralis locutō plura ꝼcat.duoz tm̄ numero ptenta est.c.plural⁹.li.vj.de reg.iur.Q̄ñ q̄ꝫ añt plura ꝼcat geminatiue ī ſuas ſingulares ſic q q̄libet ſingularis in vno ſolo verificat.Q̄ñq̄z autē non gemiatiue ſi q vna ſingularis p ſe nō attēditur.ſed ipſa pluralitas ſimul put ſingulare ꝓcludit.vel qōlibet aliud pbabile mediū.verbi gra.Teſtator dicit.Lego ſtichū et titiū ſi mei erūt cū moriar.tūc altero alienato z altero nō.iſte nō alienatus poteſt peti a legatario.lz em̄ ſermo pluralis ſit.oportet tamen accipi ac ſi ſeparatim diciſſet.ſi ſtichus meus erit cum moriar.et ſi titius meus erit tē. vt.l.fal.§. ſi.ff.de condit.et demō.Ratio Bar.q̄a hec

sepatio respicit diuersos effectꝰ ⁊ sepatos. id est dominiũ legatarij in quolibet. ⁊quia sunt duo serui distincti. ita duo dñia distincta ⁊ sepata. ⁊ sic sepati effectꝰ. Et iã ideo qꝛ legauí quelibet nolatim. ⁊ sic referꝛ ad quẽlibet distincte. ⁊ hoc ex fauore legati ⁊ testamẽti. Qꝛ ibi. Testatoꝛ duobꝫ ipuberibꝫ instítutis filijs suis dicit. si vterqꝫ ipubes decesserit. Titiũ substituo. tũc si vnꝰ moꝛiꝛ. ipubes substituꝰ nõ admittiꝛ. imo vt admittaꝛ reꝛiꝛ vtrũqꝫ decedere in ipuberi etate l. penꝛ. C. ð ipube. ⁊ ali. substi. Rõ Bar. ẽ ex dictiõe vterqꝫ q̃ est collectiua Alij tñ dicũt qꝫ fauore institutõis dictio collectiua sumitur distributiue. l. ℔ argu. ff. ð here. ísti. modo oís substitutio est cõditionaꝛ institutio ℊ ⁊c. ⁊ sic Bar. in. l. heres. §. cũ ita. ff. ad trebel. dicit qꝫ in dcã. l. pe. vno filio moriente ipubere remanet altꝛ filiꝰ testatoꝛis q̃ ex pte sumpta volũtate excludit extraneũ substitutũ. ar. l. cũ acutissimi. de fideiuſ. ideo vno moriẽte ipubere nõ exístit pditio substitutionis. ⁊ sic de alijs exemplis.

De Po

Pondꝰ differt ab onere. qꝛ põdꝰ ðꝛ quoddã leue ⁊ quoddã gue. vñ ðꝛ põdꝰ meũ. i. coꝛpꝰ ego fero q̃cũqꝫ venero. sed onus ðꝛ. qꝛ semper onerat ⁊ depmit.

Ponctiões dicunꝯ q̃daꝫ naues. Vñ ðꝛ Si ponctiõibꝫ trabijciaꝯ. i. mare trãſ fretaꝯ vel nauibꝫ transeaꝯ.

Pontifices olim dicebanꝯ ipatoꝛes. xxj. dist. cleros. dist. xj. de capitulis.

Põtificale est oꝛnamẽtũ epale. ⁊ fm Hosti. est auctẽticũ iste liber. vt ð ser. nõ oꝛ. c. ꝓsuluit. vt no. Jo. an. ĩ cle. vnica. ð iureiur.

Poꝛcariꝰ. i. suarius. Re. ifra Suariꝰ. ⁊ dicebanꝯ olim hi q̃ custodiebant poꝛcos ciuiũ vrbis romane in pascuis. et excusabãtur a muneribꝫ soꝛdidis. vt. C. de sua. susce. l. j. li. xj. fm Accur.

Poꝛtoꝛiũ ðꝛ q̃dã pstatio q̃ daꝯ p nauiũ applicatiõe seu statiõe ⁊ mercatiõe q̃cunqꝫ facta in poꝛtu. Vñ differũt pedagia ⁊ guidagia ⁊ saluiaria. Re. qðlibꝫ loco suo. Et ista ðia dicunꝯ poꝛtaria. C. de vectiga. ⁊ cõmiſ. l. iij. ⁊. c. sup. ð ℣. sig. in glo. vj.

Positio fm Hoſſtre. est dictũ qð loco interrogatiõis ponebaꝯ olim. hodie de plano ponit ⁊ positiue fit sicut olim interrogatiue fiebat. ℣ bi gra. Si volebam te q̃uenire here ditario iure tũc sic dicebã. Dñe iuder interrogetꝫ hũc an ipe sit heres taꝯ. ⁊ ex ñ pte sit heres. hodie ꝓ sic dicek. Pono te esse heredẽ taꝯ. Itẽ pono ipm exasse heredẽ. s. extitisse. sed qꝛ hodie simpl'r fiebãt seu fiãt interrogatiões sup positionibꝫ. igiꝯ al'r ðscribit a Spe. co. ti. sic. Positio est breuis ꝓboꝛum formula mentẽ ponẽtꝫ ꝓtinẽs ad veritatẽ eliciẽdã ꝯcepta. ⁊ habuit ℔ ꝓbũ oꝛtũ nõ solũ ex vsu hoĩm din in cauſ molito. ſz et antiqua lege. ff. de le. iij. l. ostendimus. §. ex diuerso. ibi pone ergo. Positio igiꝯ nihil aliud est q̃ dictũ ð credulitate asserta ĩ vim pstiti iuramti faciẽs ad pbationẽ aut ipaz aminiculans hñs annexã interrogationẽ. aut iudicis suppletionẽ. ar. in auct. de his q̃ ingre. ad app. §. fi. colꝯ. v. sic dicte excõi cõsensu. nõ tñ sine rõne. ff. ð suppel. lega. l. labeo. inuẽte vt ptes exonerenꝯ pbatiõibꝫ. et ne fatigenꝯ laboribꝫ et expẽsis. vt. §. fi. pall. Vel positio ðꝛ dictũ facti nondum pbati p articulos distinctũ rite loco pbatiõis ppositũ spectans directe vl' indirecte simpl'r vl' aminiculatiue ad intẽtionẽ ponẽtꝫ qð intẽdit pbare ponẽs p ꝓfessionẽ aduersarij sui vel ciꝰ pcuratoꝛis. ar. ð clec. dudũ. ij. ð testibus pñtium. ð ꝓfeſſ. statuimꝰ. li. vj. nec debet poni nisi ℔ qð est facti. ff. ð dote plegat. l. j. C. de le. l. leges. Unde q̃ vocanꝯ positiones in curia ecclesiastica dicunꝯ articli in curia seculari. ⁊ differũt a rõnibꝫ. quia rationes sunt iuris. sed positiones vel articuli sunt facti. Itẽ positões differũt ab interrogationibꝫ. licet tã põtifices q̃ interrogationes fiant vt p ꝓfessionez aduersarij releuẽt ponẽs ab onere pbandi. quia positões fiunt assertiue ⁊ apte. sed interrogatões fiũt interrogatiue ⁊ a iudice. ⁊ ad positiones debet rñderi ps. nõ aduocatꝰ. ⁊ q̃n cũqꝫ fũt faciende pbatiões fieri pũt positões siue articuli. vj. q̃ plures ponit ꝓcoꝛ. ⁊ alle. cum exemplis de positione añ li. ꝓtest. ⁊ etiam post. ſ. ð exceptiõe q̃ actoꝛ sit excõicatus ponit reus ℔ mõ. Pono q̃ pcussisti talẽ in tali parte coꝛpis. tali loco. tali die. talibꝫ pſentibus Itẽ turbatus ex tali causa animo iniuriandi illum qui tũc erat clericus ⁊ erat in possessione clericatꝰ ⁊ sciebas eum clericũ esse Item vidisti eum ferentẽ coꝛonã habitum ⁊ tonsurã clericalem deferentez quibus p actoꝛẽ confessatis. pbata ẽ excõicatio ante

litis ꝓtest. sed post li. ꝓtest. Pone q̄ petā aliquē ab eccl'ia quā ꝯ iura retinet remoueri dicā pono iuramēto qō hz z possidet eccl'ia sāncti M. Jtē q̄ hz et possidet eccl'iam sancti P. Jtē q̄libet eaz hz curam aiaz. z eas p' ꝯciliū acq̄siuit. H ꝓfessato succūbit re' nisi dispēsationē vl' iustā cām ostēdat Jtē debēt fieri positōes sup ꝓtēs i libello. Et nota q̄ mltiplices sunt positōes. Una dr positio ptinēs. z tali coget iudex rñdere. vt in c. pītiuz. ō testi. li. vj. z si dubiū est an pertinēs sit vl' ne inclinabit se iudex ad id qō verisimili' est z in dubio tuti' est q̄ facit rñdere vt de ꝓfes. l. statuim'. li. vj. ff. de inrroga. ac. l. de etate. §. ex cā. z. l. vbicūq̄. e. tit. Alia est positio iptinēs cui non cogit' q̄s rñdere Jtē q̄dam est negatiua positio. z tal' nō dz admitti. qz ꝑbis affirmatiuis ponēda ē. nā negatiua nō ꝓbat'. z id qō ponit' si negatur ponēs ipm ꝓbare hz. ff. ō pba. l. ij. C. eo. ti. l. actor. z ō pba. qm̄ ꝯ falsaz. Fallit qñ al's q̄z p talē positionē ꝓbari nō pōt. c. statuimus. palle, vl' sup facto p̄gnāti. vbi indirecte p'bat'. c. ex tenore. de test. z. C. ō cōtrahē. z cōmit. l. optimā. Jtē positio q̄ nō reuelat ponentē. vel ei nō ꝓdest. nō debet admitti. q̄a nō debet q̄s ad ꝓbandū id admitti qō ꝓbatū ei nō ꝓdesset. l. ad ꝓbationē. C. de pba. c. dilecti. de excep. Jtem positio q̄ non fac ad cām. vel q̄ nō est sup re de qua agit' in libello. vel sup eo q̄ repellat agentez si ꝓnit' ex p̄te rei dicit' impt̄inens. z nō est admittēda Jtē positio q̄ dependet ex alia q̄ fuit negata vl' ꝯcessa. nō est admittēda. qz sup eo nō est ampli' q̄rendū. ar. ff. nau. cau. sta. l. licet. ne rñsioni sit ꝓtrarius sicut nauta ventū cōtrarijs nauigās. vt in auten. ō his q̄ ingre. ad sp. §. j. coll'. v. z. c. p tuas. de ꝓba. l. generaliter. C. de nō nu. pecu. Jtē positio impli'cita nō debet admitti ꝓpter p̄iculū periurij. ar. ff. de intro. act. l. de etate. §. qō autē. z. §. nihil. qz etiā iudex cauere ō bet ne sit āceps periurij. C. si aduersus vēdito. l. j. c. si ꝓo. ō infect' positionū est. q̄ eas ꝓfitet' habet' p ꝓcto. C. de ꝓfes. l. vnica. §. j. z positiōibz nō respōdēs habet' p ꝓfesso. c. fi. de iura. calū. ō ꝓfess. si post p̄stitū. li. vj. Jtē positōnibz vbi iuramentū est de veritate non pōt rñderi p ꝓcuratorē nisi sit cā vniuersitatis vl' ꝯuēt'. c. pītiū. de testi. pall. c. pastoralis. cū sua gl. de iudi. Jtē positionū vtilitas est. qz aliq̄s qō directe negat'. indirecte cōcedit' in toto vel in ꝑte. vt de iureiur. c. cū impositionibz li. vj.

Pollicitatio est solius offerentis ꝓmissio. ff. de polli. l. iij. Et differt a stipulatiōe. z a pacto. qō est duoz ꝯsensus atq̄z ꝯuētio.

Possessio ꝯm Azo. C. de ach̄. z reti. pos. ē corpalis rei detētio corpis z animi et iurisāmiiculo ꝯcurrēte. Uel sic. est ius qō dā q̄ alicui q̄s rē corpalem vere in ptāte hz. z dr corpalis rei ideo. qz sola corpalia possident'. Incorpalia aūt dicunt' q̄si possideri et q̄si tradi p patientiā z vsum. Hā incorpalia ñ possunt corpal'r apphēdi sic iura et seruitutes z ideo nō possident'. c. ꝓquest'. de fo. cōpe. in glo. ff. de vsucap. l. sequit'. §. si vina. ff. de acqui. pos. l. iij. in pn. et tñ p̄scribunt'. c. cū ecclesia. de cau. pos. Jdeo regula i sexto dicit sine possessiōe p̄scriptio nō ꝓcedit. et debet itelligi etiā de q̄si pos. z ibi hoc no. Jtē impossibile est plures eandē ecclesiā vl' bñficiū insolidū possidere. cg. licet. de pba. de elec. vt q̄s duas. li. vj. cle. si duobz. vt lite pē. vbi glo. vide etiā in. c. cū venissent. ō ꝓcur. z iō bñ dr detentio. qz res naturaliter tenetur ab eo q̄ corpal'r insistit ei. Jtē dr corporis z animi z iurs. qz hec tria vt q̄s vere dicat' possidere cōcurrere debēt. s. act' corpis affect' animi. z animinculuz iurs. Hā op' ē vt q̄s corpe adipiscat'. vl' saltē oculi. Sufficit em̄ plerūq̄z visus oculoz. et animi affect' cū volūtate tradētis qz ipse animi affectus necessari' est. nō aūt p se corpe aut p se anio possidet'. qz certū est possessionē solo aio amitti puta si q̄s se posse repelli suspicet' Jtē oportz q̄ ius approbet. Hā licz q̄s sacre rei vl' religiose corpe z anio insistat. nō tñ ō iure possidet. qz res sacra vl' religiosa nec ab ignorāte. nec a sciēte possidet'. z dicitur possessio. q̄si pedū positio.

Possessionuz alia est iuris tm̄. alia facti tm̄. alia facti z iuris simul. z hec interdū habet plus iuris. minus facti. interdum ecōuerso. vt no. de ꝓcess. ꝓbend. cum nostrs. et. C. ō acqui. pos. l. j. Jtē Du. de porta rauennata differentiā posuit inter possessionē vacuaz et vacantē. vt in glo. ij. C. vñ vi. l. fi. Et Jo. ibi reprobat. z fi. glo. ꝯcludit q̄ nō differūt Sed vacua siue vacans est q̄ a nemīe possidet animo vel corpe ꝓpter longū tēp' vel ꝑt' oblionē ex lōgo tēpore. z nota q̄ si q̄s

ꝓpria auctoritate posset ingredi possessionē alicuius rei. et accedēdo iudicē ab eo ipetrat licētiā ingrediēdi. taľ ꝑ statutū si oppositus caueať nō puniť. qz potuit sine auctorita/te iudicis. ḡ mlto magis cū eius auctoritate ingrediť. hoc colligiť ex glo. ꝙsi. in transitu. §. multis modis. insti. de lib. Jtē possessio ciuilis qñq; requiescit sup naturali vt si tu possides noīe meo. vel ꝑcario a me. Qñq; non requiescit. vt in vsufructuario meo q̄ naturalē hz possessionē ex iure. sz ego dñs habeo ciuilē rōne dominij nō requiescentē in naturali vsufructuarij.

Possessor bonoꝝ. Req. sup bonoꝝ possessor vt filius emācipat⁹. vl' agnat⁹ q̄ dicunť bonorū possessores ex bonoꝝ edictali z decreta/li. Hā statim vt habēt edictā et decretā possessionē ex ꝙ hñt interdictū decretū ad hoc vt cōsequanť hereditatis possessionē. Differūt heres z bonoꝝ possessor. vt supra bonoꝝ possessio. vñ aditis hereditatib⁹ heres nō desiderat auctoritatē iudicis. sed bonoꝝ possessor requirit auctoritatē z patientiā iudicis. insti. ō bo. pos. §. q̄s aūt.

Possessoriū iudiciū ē triplex. s. possessiōis adipiscēda. retinēda. recupanda. vt in. c. pastoral'. de cau. pos. i gl. iij. z vide. §. interdictū

Possidere natural'r ꝺr q̄s cū est in re vel eius pte. vl' saltē cū res est in cōspectu eius vt ipaz videat vl' ptem eius fm Azo. in sum. C. de acq̄. z certi pos.

Possidere ciuilit ꝺr q̄s cū nec est in re nec res in cōspectu eius. sed possessiōez solo aīo hz z rē de iure retinet. scz q̄ taľ sit psona in quā cadere possit hmōi possessio. vt no. Jo. an. in regľa sine possessiōe. li. vj. et allegat ibi iura Hā laici qñq; de facto possident decias z spūalia. vt no. bar. brix. xiij. q. j. i pn. et gl. magna. i fi. Hā aliō est possidere. z aliō legitie possidere. ō resti. spo. ad decias. li. vj. Et nota q̄ possessio ciuil' z naturalis sil'. vl' ciuilis tm̄ req̄rit ad pscriptiōez. sz naturaľ tm̄ non sufficit nisi aľs ciuilit possideret. vt tractat plixe Dy. in regľa sine possessiōe. li. vj. z est rō. q2 hñs naturalē tm̄ acq̄rit eā clā p introitū qñ dñs est absens quē credit si/bi q̄stionē mortuoꝝ. z sic male fide hz naturalē. ḡ nō pscribit. §. q̄ ad nūdinas. l. clam possidere. ff. de acq̄. pos.

Possidere claz est absente dño z fructuario exclusō clāculo possessionē ingredi. vt dominū possessione puet.

Possidere vi est violenter possidere.

Possidere ꝑcario est rē ad petitiōes vl' preces meas mihi cōcessam ad vsum possidere q̄diu patiť is q̄ cōcessit.

Possidere p indiuiso est aliquā rē ita possidere. vt nullā ptē in ea habeat ab alijs diuisam. vl' vt nulla sit ps quā possideat sepa tam siue diuisam.

Possidere p herede est ita possidere q̄ putat se heredē verū cum nō sit.

Possidere p possessore ꝺr ille q̄ ita possidet q̄ scit se nullā cām iustā possidēdi hre. vt si interrogat⁹ fuerit q̄re possideat vl' quō nullā rōem ptēdit q̄re possideat. sed dic possideo

Possidere ꝓpria dicunť immobilia eo q̄ reis pedibus quis insistit. vnd a planta venit ista possessio.

Possideť autē ꝺ iure q̄ iuste. ꝺ iuste q̄ bñ. q̄ aūt male possideť alienū est. Male aūt possidet q̄ male suis vtiť vl' aliena sumit. de ꝙ. sig. ius dictū est.

Possessorē facere causa rei seruande. aut in possessionē mittere est. ꝙbi gra. Lōtendisti talē fundū esse tuū et ꝓbasti. iudex p executorē suū mittit te in possessionē z facit verū possessorē. Jtē volui agere cōtra ꝺ. z eum vocari feci ad iudiciū z cōtemnit venire. z iudex mittit me in possessionē illius rei quaz petebā. nō vt fecit me possessorē. sz vt in fudo maneā tā rei seruāde et custodiēde. z rē illā tenebo donec ꝓbauero meā esse. z si aduersarius meus tādē tedio affect⁹ moueať. z de sua cōtumacia resipiscat. z mecū litē si velit aliq̄d dicere habebit. de hoc sup. mittere in possessionē.

Posse. i. debere. ff. de libe. z posthu. l. placet regľarit tm̄ ꝺ ti. ff. ō offi. ꝑs. l. sepe. cū sequēti de re iudi. nō quicq̄d. z. C. quō z qñ. iu. le. l. Et multis modis dicimur posse Vñ Pol. se quidē reb⁹ dant ius natura prās. Officium meritū q̄ntum diuina voluntas. De ꝺ vide gl. in. c. scisscitatus. de rescrip. z ibi cōcor. Nam posse dicimur etiā illud q̄ ꝺ licite z sine incōmodo nostro possum⁹. ff. de ꝺ. sig. l. nepos. pculo. in fi. simile de cōdi. illi. l. filiꝰ. q̄ in fi. ff. vbi tex. vt generaliter dicerim q̄ cōtra bonos mores fiunt. nec facere nos posse credendū est vt xxij. q. ij. faciat homo vbi etiā de mltiplici possessione. z Innoc. de cōcess. ꝓben. accedēs. et. ff. de re. iur. l. i cō demnatiōe. vbi glo. z. iij. q. vj. ꝺ q̄ppe. C. de legiꝺ. l. nō dubiū.

Post quādocz etiā notat statim post inchoationem. vt. l. ij. §. itē mutuū. ff. si cer. pe.

Potest necessitatē importat interdum. ff. de offi. pñs. l. sepe. z. l. sequēti. de hoc. ff. de iudi. le. nō potest. vbi plene. z est glo. in ꝟbo non potest. in regula beneficium. de regu. iurꝫ. libro. vj.

Postliminiū est ius amisse rei recuperande ab extraneo z in statū pristinum reducende. quā quis ꝓpter captiuitatē vel ꝑ seruitutez amisit. moribꝫ z legibꝫ institutū. vt colligit ff. de cap. z postli. reuer. l. postliminiū. j. rñsio. Unde ꝑ hoc ius recupat quis cū a captiuitate reuertit iura que amiserat et ipso reuerso fingit hoc ius ipm semp in ciuitate fuisse. Unde breuiter postliminiū est ius q restituit res vsucapta vel ꝑscripta ab aliq alicui quā ꝑ captiuitatē amiserat. xvj. q. iij. ꝓterea. Dicit aūt a limen z post. i. iuxta. q̄si iuxta limen domꝰ sue semp fuisset z posse disset. vel qz captus ab hostibꝫ. z vltra limina meri imperij deductꝰ postea intra limina reuertit. Nam sicut limina sunt ī domo que finē quendā faciūt. ita z imperij limīa veteres voluerūt esse. ꝯm Azo. C. de capt. z postli. reuer. z instit. q. mo. ius pa. po. sol. §. dictū aūt est postliminiū. Et dicit lex q oibus eque postliminiū est. nō solū his q pugnare possunt. sꝫ oibꝫ q eiꝰ nature sūt. vt cōsilio vel alīs modis vtiles esse possint. vt ff. de capti. z postli. reuer. z de voto. ex multa in glo. vj.

Posterior lex vel posteriꝰ statutū. rescriptuz vel pactū derogat ꝓri quādo cōcurrunt. Uerbi grā. Lex ꝑcedit z lex ctraria sequit tūc ꝓr tollit. etiā de ea nō facta mentione. le. nō est nouū. z. l. sed z pastores. ff. de legi. dū dicit lex. Licet ctrarie sint. de ẖ. ca. j. de ꝓsti. li. vj. Rō est volūtas ꝓdentis legem Et sumit significatū ex scientia ꝓris legꝫ. z cō trarietate posteriꝰ. nā ꝓdens posteriꝰē scit etiā ꝓrem. qz ꝓnceps habet omia iura in scrinio pectoris sui. c. j. pal. z. l. omniū. testamētoz. C. de testa. Ideo ꝓdendo posteriꝰē ctrariā. videt tollere priꝰē. qz si vult valere illā. vult valere nō istam illi ctrariā alias esset incōpossibilitas. Et hoc colligitur rō cur tam varie rescriptū posteriꝰ non reuocat ꝓus. nisi exꝑsse fiat de ꝓre mētione. z tamē ꝓstitutio posterior etiā nō faciēs mētionem de ꝓri. tñ derogat ei vt hic dicitur qz ꝓnceps ex certa scīa ꝓris ꝓstitutōis habens iura in pectore suo recluſa ꝑsumitur scire ꝓrem. z facere posteriꝰē. Sed quia rescripta cōtinent facta que nō sunt in pectore ꝓncipis recluſa. qz factoꝝ omniū habere memoriā. z in nullo deficere diuinitatis est potiꝰ cz humanitatis. C. de vete. iur. enucle. l. j. §. j. si quidē ergo ꝓnceps nō ꝑsumitur ꝓscius ꝓmi rescripti ꝓdēdo scōum. vt dic̄ Boff. in sum. §. derogat. de ꝓsti. Dz vbi ꝓsuetudo in aliquo loco vl statutū municipale ꝓcedit. z lex ꝓncipalis generaliter se/quitur. ꝓtraria certe ꝓus nō tollit. c. j. in secundo dicto. de ꝓsti. li. vj. quia non apparet ꝓncipē scire illā ꝓsuetudinē vel statutū illō imo verisimile est eū ignorare cū et alieno facto inducat. Ideo nō potest ꝓcludi ipm tollere voluisse. qđ verisimile ignorabat. obtinebat q̄ lex illa locū tantū in nō cōtrarijs ꝓri ꝓsuetudini vel statuto. vt. c. j. ꝓal. Sed si in lege tali posteriori cauet cz vale at generaliter z spēaliter: nō obstante q̄cūcz statuto ꝓtrario vel ꝓsuetudine. tūc tollit ꝑ oz ꝓsuetudo vel statutū. ar. l. si q̄s ī dubio. ff. de lega. iij. iuncta. l. quotiēs. z. le. rescꝑta C. de ꝑci. impa. offe. Et est rō ex tenore posteriꝰis legis. qz clare patet in posteriore tollere velle ꝓrē ꝓsuetudinē vel statutum licet ignorēt

Posthumus vel posthuma dicunt q vl que post humatiōem. i. postcz pater datꝰ est humo nascit. Improꝑe autē quilibet ōz posthumus. q nascit post testamētū ꝯm Azo. C eo. ti. Posthumus etiā ōz nepos q posthumationē animatꝰ est. ꝓpio patre supstite. et ille. ꝓprie ōz nepos posthumus

Postulatio. est alicuiꝰ ꝑsone ad dignitatem vel societatē fraternā canonica facta vocatio. vel ꝑsone ad eligendū petitio. que eligi nō potest. Uel sic ꝯm Boff. Est grē petitio vt cū ex gratia petit aliquē ineligibilem licenter eligi. Et est duplex postulatio. scz solennis. que est alicuiꝰ inabilis aliter cz ꝓpter crimē a supiore ad bñficium vocatō. z admissionis petitio. vt in. c. vnico. ō postu. ꝑla. li. vj. Et ẖ ꝓfirmata hz vim electionis Alia nō solēnis est petitio facta a superiore vt tollat obstaculū aliqō eligi z ad bñficium acceptādi illā ꝑsupponit electiōem añ vel ꝓst fieri. vt monachꝰ electꝰ nō pōt consentire sine licētia sui abbatis. z sic postulatio licentie ab abbate nō ōz solennis. ergo

postulatio solū est inuēta ꝓpter incapaces. vt illegitimos ⁊ nō sufficiētis etatis. vel ꝓ bñficiatos. Hā q̄ capax est dignitatis nō debet postulari sz eligi ḡre postulatio nō multum differt ab electōe. Et nota q̄ postulari debēt ⁊ nō eligi sextuplices psone. Prīo archiepūs ad aliū epatū. de postu. pla. bone Secūdo epūs ad epatū vl aliū archiepatū c. ⁊ si vnanimit. e. ti. Tertio laici ad dignitates. lxj. dis. Hius. Quarto clerici in minoribus ordinibus ꝓstituti. c. ꝓterea. de eta. ⁊ q̄li. Quinto illegitime nati. de elect. innotuit. Sexto q̄ nō est ī etate legitima ꝓstituti. de elec. cū in cūctis. ⁊. c. cū nobis

Postulare vl aduocare est aliquē desiderium suū. vel amici sui coꝝ iudice. vl apud eū q̄ iurisdictioni pest in iure exponere. vel alterius desiderio ꝺicere. ff. e. ti. l. postulare. ⁊. iij. q. vij. §. tria. ꝙ. est aūt. ⁊. C. de pcul. l. j. ⁊. C. de postu. l. ij. ⁊. c. cū sacerdotis. de postula. in glo. iij. vñ ꝓtor inq̄t q̄ nō habet aduocatū ei dabo. ff. de postu. l. j. §. ait ꝓtor. ⁊ intelligit si habere nō pōt. Dabit eīm feminis pupillis debilibus ⁊ his q̄ sane mētis nō sunt. vel ꝓpter potentiā aduersarioꝝ aduocatos inuenire nō pñt. ff. de offi. pcō. l. nec q̄cq̄. §. vlt. ⁊ hoc p salariū ꝙuento a pte vel statuto a iudice iuxta facundiam aduocati modū litis ⁊ fori ꝙsuetudinē quātitatē nō excedēte. vñ aduocare ⁊ salariū recipe ꝓ aduocādo bñ licet. xj. q. iij. nō licet. xiij. q. v. ñ sane. vbi Aug⁹ ad macedoniū inq̄t. Nō ꝺz ideo iudex vēdere iustū iudiciū. aut testis verum testimoniū. q⁊ vēdit aduocat⁹ iustum patrociniū ⁊ iurisperit⁹ verum ꝙsiliū. licet Guil. dixerit ꝓtra q̄ nihil possit recipi p iusto patrocinio. vt no. in. c. nō licet. pall. Itē aliqui phibent postulare p edictū prętoris Uñ versus. Nō cuicūq̄ dat vt postulet. id est. aduocet. imo vetat. Addict⁹ pene. funi puer. actoꝝ arene. Luminibus cassus mulier muliebria passus. Caueāt aduocati postulātes ne causas disperatas assumāt. ⁊ si forte a ꝓncipio assumpserint ignoꝝāter cū deuicio cause patuerit cessent ⁊ salaria iaz recepta restituāt. C. de iudi. l. rē nō nouā. Et nota q̄ quattuor sunt obseruāda aduocatis Primo vt cause qualitatē examinēt. ⁊ iustā si voluerint assumāt. iniustā ꝙo repudient Secūdo vt modestiā veritatē ⁊ legalitatē seruēt in aduocādo. Tertio vt salariū ꝙuenies petāt. Quarto vt nec ꝓncipio ꝙuenient de certa pte litis vl cū graui dāno litigatoris. nec post ceptā litē vllū pactū ineāt cū eo quē in ꝓpria fide receperūt. fm Boff. in summa

Potestas q̄ntq̄ modis accipit. ff. de ꝙ. sign. l potestas. Itē potestas q̄ntq̄ capit in femineo genere. vt. c. fi. ꝺ iudi. ⁊ sic capit substātiue in abstracto ⁊ addit ei adiectiuū. vt ibi florētina potestas. q̄ntq̄ ī masculino genere vt. c. tua. de homi. ⁊ sic sumit ꝓcretiue significās officialē ciuitatis habentē iurisdictiōz vel potestatē ꝓmo mō dictā. ⁊ sic ītez addit sibi ꝓnomē possessiuū dicēdo noster vel vester potestas.

De Pr

Pragma grece ꝺz latine causa. vñ pragmata negocia dicūt. inde pragmatic⁹. i. causidicus. vl actoꝝ negotioꝝ ⁊ causaꝝ fm Jsi. li. v. ⁊. x. q. ij. Hius pozrectū. in fi.

Pragmatica sanctio ꝺz causa ī ꝙstorio ꝓncipis vētilata coꝝ ꝓceribus sacri palatij. et ē ꝙstitutio quā impator ꝙsilio ꝓcerū statuit seu sanxit. Q̄ntq̄ etiā ꝺz cōfirmatio in scriptura facta ab impatore cū cause cognitione sup ꝓtractu ꝓmutatōis. vt. c. j. de re. permu. in glo. ⁊ pragmaticū sacrum est principis rescriptū. vt in. ca. fundamena. de elec. libro. vj.

Pragmaticarij sūt q̄ scribunt pragmaticas sanctiōes. ⁊ alio mō dicūt scriniarij. vl magistri scriniorum vl scriniorum memoriales. eo q̄ adeptā scripturā sanctionē in scrinio posita custodiebāt ad memoriā

Prebenda est ius ꝓcipiendi ꝓuentus in ecclesia collegiata ex actione prouenientes cōpetēs alicui tanq̄ vni de collegio q̄ ius ex canonia descēdit. nō debet eīm canonic⁹ sine ꝓbenda esse. vt in. c. relatū. e. tit. ⁊ ꝓcedit ex institutōe ⁊ officio. q⁊ ex ꝺ q̄ facit q̄s officium ꝺz ꝓcipe ꝓbendā ⁊ bñficiū. sed canonia ḡre sup ꝺe. C. vt in. c. cū. m. ferrarien. de ꝙsti. in glo. vj. Itē ꝓbenda q̄ntq̄ capitur large p iure q̄ ꝺ alicui nō tanq̄ de collegio sed rōe ministerij officij pauptatis l vtilitatis ꝓcedit vtendo ⁊ fruēdo in vita sua certis redditibus ecclie vt redditibus q̄s canonici recipiūt vel alij. de tali habetur in. c. quia nōnullis de magistris. xvj. q. j. possessiones. ⁊. §. illō. Et laici maxie nobiles hñt tales ꝓbendas fm Lōpo. in. c. cū. m. ferrarien. pal.

Precariū fm Azo. ço. ti. in sum. est id quod

PR

preciby vtendū ꝯcedit petēti tamdiu ꝙdiu patitur q̄ ꝯcessit.sz ꝑm Goff.in sum.e.ti.est illud pign⁹ obligatū creditori. ꝛa creditore ipi debitori ꝯcessum ꝛ vtendū ꝙdiu patitur ꝛ ꝓmittit q̄ ꝯcessit. vt est text⁹ in.l.j. ō ꝑ ca.ff.vbi dicit Vulpian⁹. q̄ hoc gen⁹ libertatis ex iure gentiū descēdit. Et subdit ibidem. Differt aūt p̄cariū a donatōe. quia q̄ donat sic dat vt nō recipiat illud qō dat. sz qui p̄carium ꝯcedit ꝑmo sic ꝯcedit vt recipiat qñcūq; placebit. Vel p̄cariū est ꝯctus inter dñm ꝛ colonū. ꝛ est ꝙtract⁹ gratuitus ꝛ similis cōmodato in tantū vt quidā dicerent hos cōtract⁹ nō differre nisi ꝑbis. q̄ tñ etiā differūt re. Nam licet in multis ꝯueniant p̄cariū ꝛ cōmodatū. differt tñ p̄cariuz a cōmodato. nā cōmodatū fit ad certū vsū nec potest reuocari vsu expleto. p̄cariuz ꝙ quādocūq; placuerit potest reuocari. Itez p̄carium quādoq; ōr ꝙtract⁹ de q̄nquēnio in q̄nquennū reuocādus. Et si quinquennio elapso sub taciturnitate p̄tereat. tunc reuocari intelligit talis cōtractus. ōr autē p̄carium ideo quia est cōtractus ad preces factus

Precaria ꝑba sunt hec. rogo. volo. mando. fido. cōmitto. iubeo aūt p̄ceptiuū est. C. cōmunia delega. l. ij. in ꝑn. mādo qñq; ē ꝑbū p̄cariū. ar. ij. q. iiij. mādastis. vbi epūs mandat pape. qñq; tñ mādo ponit p̄ceptiue. sic etiā rogo. vt. xj. q. iij. rogo qñq; mandatiue vt. ff. de neg. ge. l. si mei rogatu. i. mandato suscepistis. Itē qñq; dēpcatiue. ꝛ sic vt frequētius ponit

Precaria ōr donatio ad p̄ces facta vsq; ad mortē recipiētis. xij. q. ij. sepe. xvj. q. iij. cleri ci. ꝛ est ꝙtract⁹ ille affinis emphiteosi. Itez p̄carie dicunt quedā p̄statōes seu ꝯcessiōes vsufruct⁹ ad p̄ces facte in recōpensationez et⁹ ꝓprietatis q̄ dat eccie: cui⁹ forma habet x. q. ij. p̄carie

Preceptū. Require supra Mandatū

Preco est q̄ apud acta aut ī ciuitate publice ꝓclamat vel. pnūciat aliq̄d faciendū vel dimittendū ꝑ quē plerūq; fiebat edictoꝝ narratio. i. recitatio ꝛ publica in ius vocatio ꝛ citatio alicui⁹ matrimonij vl rei vendende nūciatio ꝛ subsistatio

Precise ꝑm cardinalē in rescriptis tantū valet sicut absolute ꝛ sine cause cognitiōe. vt de heret. c. ō xpianos. li. vj. Et dic cardinal' si ponit in statuto opa' vt ipm non tollat ꝑ sequēs statutū in causa in quo sublatū fuisset si nō apponeret. Et dat simile de iuramto apposito in. le. si q̄s. in ꝓnci. ff. de lega. iij. Bal. aūt dicit q̄ nō valeat p̄cise. i. sine cause cognitōe. qz sic text⁹ esset supflu⁹. in. ca. ij. de rescrip. vbi ponit exp̄sse p̄cise ꝛ etiā sine cause cognitōe. Saluādo tñ ꝑmū dictum ōr q̄ ille text. ponit declaratiue vl expositiue. ꝛ ꝑ id est. qō dictū magis placet doc.

Precipiciū fit sine modo. ꝛ cū periculo. ō sepul. ex pte. ꝛ ꝑm Jo. an. in cle. pastoralis. ō re iudi.

Prediū ōr fund⁹ vl ager. Re. s. Ager

Prediū vrbanū ꝛ p̄diū rusticū Require ibidem. ꝛ etiā actio finiū regūdoꝝ

Prediū dotale ē q̄n ista duo ꝯcurrūt sc̄z q̄ matrimoniū ꝙtractū est. ꝛ traditio p̄dij interuenit ꝑm Azo. ō fun. dota. C. in sum.

Prediū canatū ꝑm Jo. ꝛ Accur. C. e. ti. ī rubri. fuit p̄diū in q̄ fuerūt cellule. vñ canat⁹ id est. cella. nam cana grece cella ōr latine. Vel aliter erāt tūc p̄dia scripta vt redderēt inter cellulas ꝑm Azo. ibidē li. xj. ꝛ eoꝝ coloni dicūt canati. vl dñici coloni. qz dicta p̄dia erāt in pratis

Prefect⁹ august⁹. vl augustal' ōr p̄fect⁹ egypti. vt. ff. ō offi. p̄fec. augusta. l. vna. C. e. ti. l. qz imp̄atoꝝ. nā imp̄ator marim⁹ august⁹ in egypto ꝓmo p̄fecti potestatē introduxit.

Prefect⁹ ꝓtorio ab initio magister eq̄tū creat⁹ est cū dictatores sibi antiq̄t⁹ magistros militū eligerēt q̄ ꝑncipali solicitudini associati summā p⁹ dictatores gerebāt ptātem ℞ exēplo ꝓncipes ad q̄s gubernaculum rei publice ꝯuenit postea elegerūt p̄fectos pretorio q̄b⁹ publice disciplīne emēdatio concessa est. q̄z auctoritas ita est āpliata ꝛ ad⁹ approbata vt nec ab eoꝝ sentētijs appellari. nec in integꝝ restitutio facile possz postulari. Et erāt q̄ttuor. s. p̄fect⁹ ꝓtorio oriētis. p̄fect⁹ ꝓtorio affrice. cui⁹ sedes ē in carthagine. p̄fect⁹ ꝓtorio illustri. ꝛ p̄fect⁹ vrbis. ff. ō offi. p̄fec. ꝓto. l. j. ꝛ ibi no.

Prefect⁹ vigilū idē est q̄ prefect⁹ nocturnus Hoꝝ aūt officiū est ō nocte facere excubias. p̄fuerūt q̄z incēdijs arcēdis. q̄ etiā cauebant. inq̄rebāt. ꝛ puniebāt incēdiarios. fures. grassatores. effractores. nisi delinq̄ns esset tā famosa ꝑsona vt ad p̄fectū vrbis deberet mitti puniēda. poterant etiā iudicare de capsarijs. q̄ in balneis vestimēta custodienda suscipiūt si aliq̄d dolo fecerūt. vt. ff.

de offi. pfec. vigi l. ij. §. cognoscit

Prefect⁹ annone dicebaꝫ q̄ de annona. i. de blado curā habebat. Re. supra Edict. cerat.

Prefect⁹ vrbis dicebaꝫ cui ab imperatore cō cessa est vrbis admīstratio. q̄ ceteris magistratib⁹ ex quacūq; cā ab vrbe pficiscētib⁹ z recedētib⁹ in vrbe relictis ius dicebat z oī bus dignitatib⁹ in ciuitate añcedebat sua dignitate. q̄ cū ab vrbe pgrediebaꝫ nō būit iurisdictōnē. quā pbere tñ potuit i ciuitate Bz fm azo. C. e. t. etiā extra vrbē intra cētesimū miliare hz iurisdictiōem. vide ō offi. pfec. vr. p totū

Preiudiciū est q̄si quedā platio vel ppositō siue plocutio vni⁹ rei respectu alteri⁹. Haz aliq̄d piudicari alteri est illud illi pferri. tñ ꝑ verbū piudicare alteri⁹ modi ꝺstructiōz z ampliorē significatiōz hz q̄ꝑ ꝑbū pferre Dr̄ em̄ psonaliť expria ꝺfessione. i iudicio mihi piudicaui. i. pfitēdo mihi ipi i iudicio piudiciū feci. Hoc em̄ piudiciū nō significat cōmodū meū esse factū. sz incōmodum vt si index nō sequaꝫ veritatē. sz meā ꝺfessionē. ita ōz res iudicata ꝑitati facere piudicium nō vt ꝑitas rei iudicate piudicet. i. ꝑponaꝫ. sz res iudicata ꝑitati. piudicare igiť est alicui aliq̄d pponi. z sic dicim⁹ rē iudicata tā veritati facere piudiciū. i. ei q̄ piudicādū est dato q̄ nō sit vez. nā dato q̄ ita nō sit sic iudicatū est. tñ pponiť ꝑitati.

Preiudiciales actōnes p tāto dici pñt q̄ in ipis tractaꝫ de magno piudicio. vel q̄ q̄sti oni mote piudicāt. Uerbi gra. Agis ꝺ me z aliq̄d petz. oppono tibi q̄stionē statꝰ. dicēdo q̄ tu es filiꝰ meꝰ vl̄ fuꝰ meꝰ in ptāte mea ꝺstitutꝰ. aut libertꝰ. z sic de ꝺsiliꝫ

Prepositꝰ pōt dici q̄libz q̄ alijs pest. vsus tamen obtinuit vt ppositus dicať q̄ q̄ndam pozatꝰ curā sup alios gessit. ꝺ. sig. q̄uis

Prepositi labaꝝ alꝫ laboꝝ vl̄ fm aliq̄s labioꝝ a labijs dicūť. q̄ forte corrigebāt eos q̄ male de pncipe loq̄bantur. dicūť aūt labarū a signo bellico q̄ fec̄ fieri Cōstātinꝰ ex auro z lapidib⁹ pciosis inť alia sig̃ bellica. z deriuaťa laber. q̄ g̃ talib⁹ faciēdis ppone bant. dicebant ppositi. vt sup

Prepositi sacroꝝ scriniorꝝ erāt illi q̄ preerāt scrinijs iperialib⁹ q̄ alias dicebāť primi eo q̄ magꝫ pncipi approximabāt q̄ alij. Tria aūt erāt scrinia siue camere. de q̄b tractať C. e. ti. li. xij. Primū scriniū erat camera epistolaꝝ q̄ pncipi mittebāť vl̄ ab eo mittebāť

Secundū fuit libelloꝝ ꝺuētualiū z ꝺuentionaliū z cognitionū vel ꝺuentionū. Tertiū erat dispositionū. z ē registꝝ fm Accur. in rubri. e. ti. l. j. pal.

Prerogatiua idē est qꝺ ꝑilegiū. de q̄ infra dicetur

Precentores dicunť cātores q̄ in choro ici piūt in eccia collegiata. in. c. cū olim. de cōsue. Et dicūť duo genera cantoꝝ i arte musica. s. ꝑcentor q̄ vocē in cātando ꝑmittit. et succētor q̄ subsequēter canēdo rñdet. z additur cōcentor q̄ ꝺsonat ꝺdictis. vt. xxj. dis. cleros. ꝑ. finem

Preses est nomē generale ad oēs pcōsules z legatos cesarꝫ z oīm puinciaꝝ rectores siue moderatores. vt. ff. ō offi. ꝑsi. l. j.

Preses puincie ōr q̄ in puincijs pⁿ pncipes summā gerebat ptātē. Nam regna redacta erāt i puincias q̄ꝝ rectores dicebāť ꝑsides z fūt clarissimi vt baliui. z sic ꝓprie capiť sine stricte. sz generaliť sumiť vt sup

Presentes dicūť q̄ in eadē sunt puincia. l. fi. C. de pscrip. xxx. annoꝝ

Presertim poniť aliq̄n in iure ꝑ maxie. vt. c. ex lris. ij. de homi. aliq̄n ꝑ tm̄. vt ibidem in glo. de pe. di. xij. c. illud. vbi bo. glo.

Prelati noie itelligiť eccia z misteriū ppli. z eccia est in epo. z nō ecōuerso. nō tñ noie ꝑlati sp intelligiť eccia. vt in. c. edoceri. de rescrip. in glo.

Propere ꝓprie. i. nimis cito

Presbyter grece iterpťaťr senior latine. et est nomē dignitaťs nō etaťs tm̄. licet alibi dicatur nomē etaťs. xcij. di. legim⁹. nā ꝑt honorē z dignitatē quā accepit ꝑsbyter noiať. et ōr q̄si prebēs iter. z nō vt q̄dā interpretant quasi pre socijs bibēs ter. de ꝺ. xxj. dist. cleros. post mediū

Prescriptio fm Bof. C. e. ti. Est q̄ddam ius ex tpe substātiā capiēs. i. firmitatē. Et habz locū in reb⁹ imobilib⁹. z ꝺ diffinitio impugnaťab alijs. nā ex pscriptōe nō cōpetit ius sz exceptio. Uñ sic diffiniť. Prescriptio est exceptio rei ex tpe subam capiēs. q̄ diffinitio etiā ab alijs impugnaťqz pscriptio nō capit subam ex tpe. sz ex auctoritate legū. Jō prescriptio ab alijs sic diffiniť. Est exceptō rei ex tpe ꝺgruēs ab auctoritate legū vim capiēs negligētib⁹ penā infligēs. z finē litibus ꝑponēs q̄ oīno magꝫ videť cōpleta. Inducit aūt prescriptoz. bona fides. iustꝰ titulus. ꝺtinua possessio. z sine rei vicio. sez q̄ꝫ

res sit ꝑscriptibilis ꝛm Bof. Et nota bonā glo. vlt. in. c. illud. de ꝑscrip. vbi habes q̄t modis fiat interruptio ꝑscriptōis naturali ter ⁊ ciuilit. vñ habem⁹ dozmitōem. ppetuationē ⁊ interruptiōem ꝑscriptōis. Et reḋrunt ser ad ꝑscriptiōem si valere dz. s. titulus. possessio. bona fides. res ꝑscribēda. ꝑsona prescribēs. ⁊ ꝑsona ɔtra quā ꝑscribit inter que possessio ⁊ bona fides sunt materie substātialia vt no. in. c. illud pal. Et sūt xxx. casus in q̄bꝫ nō currit ꝑscriptio q̄s habes in glo. fi. c. cū nō liceat. ó ꝑscri. vide etiam glo. sūme. xxj. q. iij. de vsu. ⁊ ꝑscrip. Itē ꝑscriptio est lōgi tpis ɔtinuata possessio inter pītes. x. annoz. int absentes. xx. annoz C. de ꝑscrip. x. vel. xx. an. l. vlt. Alia ē ꝑscriptio lōgissimi tpis. s. xxx. vel. xl. annoz. et illa ór lōgissimi tpis. Vñ cū aliq̄s rē aliquā tāto tpe possederit ipam possessiōis diuturnitatē ⁊ tpis ɔtinuatiōz ꝑscribit ⁊ actorem remouet siue p viz siue alit siue titulo nactus est post sessionē vel alio q̄cūq̄ iniusto ꝓncipio Sz diceres ex hꝭ videt q⁹ decime a laicis ꝑscribātur diuturnitate possessionis ⁊ ɔtinuatōe tpis. Rñ. notādo q⁹ seruitutes ⁊ alia iura incoꝛpalia bñ ꝑscribūt spacio. xl. annoz. dū tñ talia sint q̄ ius cōe ñ vetat possidere. alias q̄ possideri nō pñt de iure non ꝑscribunt. vt sic decime p laicos. vt. c. ꝓbibemus. de deci. et q̄ colligit ar. ꝯ laicos volētes se tueri ꝑscriptōe tpis. vt pñt decimas possidere. vide. c. puenit. de censi. vbi glosa eccl'ia ꝯ eccl'iam gaudet ꝑscriptōe. xxx. annoz si sine interruptōe possideāt monasteriū gaudet ꝑscriptōe. xl. annoz. nec minoz exceptio religiosis domibꝫ opponi pt cū effectu ⁊ romana eccia centū annoz gaudet. tiqua iura. ꝛ mō. xl. annoz tollit omnē actionem. ⁊ ome ius. c. auditꝫ. de ꝑscrip. sed nō currit tpe scismatꝫ. eo. ti. cū nobis. nec sede vacāte. c. ó q̄rta. ⁊. c. decie. ⁊ auditꝫ. e. ti. nec etiā tpe hostilitatꝫ. c. ex trāsmissa. e. ti. Et iaꝫ nec currit ꝯ visitatiōz epoꝝ ⁊ pcuratiōem debitā. c. cū ex officij. ⁊. c. cū accedēs. e. ti. et est introductū ꝓpter desidiā ius suū negligentiū. ⁊ qui possunt ꝑscribere ⁊ qui non ⁊ etiam que res nō possunt ꝑscribi no. in. ca. cū nō liceat. e. ti.

Prescriptis ꝓbis ór ɔtract⁹ innominatus. ⁊ fallit q̄n est factū inestimabile vt manumissio. qz libertas iestimabil' est. ⁊ tūc dat actō de dolo. vt in. l. dedi tibi. ff. de ꝓdit. ob cau. da. ⁊ le. natural'. §. q̄d si facio. ff. ó ꝑscri. nec inde nascit ciuil' actio. q̄ ꝑscriptꝫ ꝓbis ór. ó qua sup̄ Actio ꝑscrip.

Prestigiū est q⁹ ꝑstigit. al's ꝑstringit aciem oculoꝝ. s. obumbratio q̄dā. videlicz cū videtur alicui se aliud videre q̄z videt. vt i incantatiōibꝫ. ⁊ sic ꝓz vt legit in vita sp̄atꝝ de quodā ɔiugato nolēte accedere ꝓpriā vxorē q⁹ videbat sibi eq̄. q̄usq̄ ꝑ quendā beatū tale prestigiū fuit sublatū. Dicebāt etiā ꝑstigia captiōes ꝓbꝫ q̄bꝫ obumbrant. ⁊ ideo dicebāt ꝑstigia ꝓsuti iurꝫ. vt sup̄ ius ꝓsutū Hec Azo. C. de le. l. adult. ⁊ de ℟. xxvj. q. v. nec mirꝫ post vnā colūnā vbi ór ó magozū prestigijs. q̄ nō sunt ꝓa ꝛ fantastica cē pbāt ⁊ prestigiū ór inuenisse Mercurius. vt ibidem tertus.

Presumptio ꝛm Spe. e. ti. est argumētum ad credendū vnū factū surgēs ex pbatione alterius vt ex coexistētia vel cōiacentia personaꝝ suspectaꝝ ꝑsumit coit⁹. c. lris. e. t. vbi solus cū sola. nudus cū nuda in eodē lecto ex presumptōe violēta. pbant copulari carnaliter. Sz ꝛm Boff. diffinit sic. Est alicui ius facti dubij. aliquotiēs plena. aliq̄tiens semiplena inuestigatio seu pbatio. Itē presumptio est q̄ddā mediū intellectuale ꝓvitatis eliciēde ex circūstantijs insurgēs. exemplum pone in. c. studijs. e. ti. Illa tñ pbatio nō infert de necessario. qz alit pōt se res habere nisi sit ꝑsumptio iurꝫ ⁊ de iure. Unde tres sunt spēs ꝑsumptiōis. Una ē temeraria. q̄ ɔsurgit a mal' hoibꝫ. ⁊ ex caus' pl'ibꝫ. al's puerilibꝫ ⁊ suspitionibꝫ leuibꝫ. ⁊ hec repellit ⁊ reꝛobabilis est. vt. ij. q. j. ꝓmo. vj. q. j. oues. de sen. excō. inq̄sitioni. Alia est pbabilis siue verisimilis. q̄ surgit ex mltis causis ⁊ suspitiōibꝫ. ⁊ hec admittit ad ꝓbatōez semiplenā. vt de ꝑsum. in multꝫ capitulis. ⁊ in. c. solicite. de resti. spol'. vñ coadiuuat ad ꝓbationē si sint alia coadminicula. c. a nob q̄ matri. accu. pos. vbi glo. admittit etiā ad purgationē indicendā. c. si q̄s. de purga. canō. ij. q. iij. presbyter. Tertia est violēta. q̄ ad ꝓnunciandū vel ɔdemnandū sufficiēs reputat. xxxij. q. j. dixit dñs. ff. de his q̄ sui l' alie. iu. sunt. l. filium. ⁊. c. lris. de ꝑsumptio.

Diffinitiōes presumptionū vide plene in. c. is qui. de sponsa. in glo. ij. vbi de q̄ntuplici presumptōe. Et vide no. p Jo. theoto. l. dica. ferꝝ. vbi de diuersis presumptionibus

Nam ꝑsumptio violēta subdistinguit. ḋa alia iurꝭ.alia iurꝭ z de iure. Jurꝭ est cū ius ꝑsumit aliq̄d.sz nō statuit sup̄ presumpto z illa recipit ꝯtrariā ꝓbatiōem .xxxv.q.ij.ex traordinaria.xxvij.q.j.nec aliq̄ iuris.z ō iure est cū ius fingit z statuit de ficto.ꝫ quaz fictiōem nō admittit ꝯria ꝓbatio.c.ad id.z c.is q̄.de spō.z de ꝓdi.appo.c.p tuas. vbi vi de ꝓcor.multas. Et q̄liter ius fingit. vide Bof.in sum.e.ti. Nā differunt ꝑsumptio z fictio iuris.de q̄ sup̄ fictio. Et vna ꝑsūptio tollit aliā.c.cū inter R.de elec. vide glo.op timā in.l.nō est verisile.ff.q̄ me.cau. Et no tant doc.regulā q̄ ꝑsumptio cōis trāsfert i aliū onꝰ ꝓbādi.l.generalit.§.si petitū.ff.sed cū ex ꝑsumptiōe.ff.de fideicōmiss.libe. Itez ꝑsumptio ex necessitudine sanguis vincit oms alias ꝑsumptōes. vt ē glo.in ca.fi. de testa. vt si lego Ludouico. z sunt duo eiuſ dem nois,ꝓtū, z cognois ꝑsumit ꝑ illo q̄ mihi necessitudine ꝯiungit.z qz ꝑsumptio surgit ex q̄litatib.scīēdū q̄ q̄dā sunt q̄lita tes intrinsece z naturalit boi inherētes.Et haz q̄dā adherēt aīe.z quedā corpi.exēplū de ꝑmis. vt bonitas.malicia.z in dubio ꝑ sumit ad bonā ptē.qz naturalit nascimur sine malicia.ar.c.ad mēsam.xj.q.iij.z tal ꝑ sumptio trāsfert onꝰ ꝓbādi in aduersariuz z sic intelligit.c.vnicū.de scruti.nisi semel esset ꝓuictꝰ de malicia.tal em sp malꝰ ꝑsu mit.ij.q.v.p to.z.c.semel.de reg.iu.li.vj. vl si esset infamatꝰ.sic em ad eū transfert onꝰ ꝓbandi.de secūdis.vt sanitas. infirmitas. z itez in dubio ꝑsumit in melꝰ z negans p babit.vt.l.nec codicillus.C. de ꝓdi.nisi ḋs fuisset infirmus infirmitate aliq̄ de sui na tura ꝓpetua.vt epilētia vl appoplexia.c. cū inter.de elec.vl vbi dubitaret de ꝓpetuita te infirmitatꝭ.vt in furioso.iō qz allegat cō trariū ozꝭ ꝓbari.iij.q.ix.iudicas. Dic q̄ si ne get ḋs legitimꝰ ꝓbet negās.c.trāsmissa.q̄ si ij sint legit. Secūdo aliq̄ sunt q̄litates ex trinsece z accidētales. vt esse diuitē inrisco sultū.musicū.medicū.cozaulā.zc.q̄ nō na turalit aduenīūt.nā natura nō facit artem sz bñ ꝓparat fm Bal.z in his onꝰ ꝓbādi in cūbit cuicūq̄ legāti ad fundandā intētiōz suā siue affirmatiue siue negatiue. allegat maxie cū ps aduersa fundauit intētiōz suā nō tñ sp succūbit nō potens ꝓbare sic q̄ alt ꝓter istiꝰ nō,ꝓbationē admittat ad intentū tuū,nā adhuc iudex ex officio pōt illū resu tare si sibi ꝓstiterit eū indignū.z ḣ in causa in q̄ vltra allegatōes ptiū iudex ꝑt imptiri officiū suū.secꝰ i causa vbi de ḣ nō possz ni si petitus

Preter q̄n capit exclusiue q̄n inclusiue.vi de.c.lras.in fi.de ꝑsump.etiā vide Inno.i c.dudū.ij.de elec.z in cle.j.de sum.tri.z fid. catbol.p glo.z Archid.in.c.ebron.xiij.q.j. Itē Bar.in.l.j.in fi.ff.de pig.act.z p alios i le.actiōe.C.de transac.z in regula peccatū de regu.iu.li.vj. Stat ei inclusiue z augmē tatiue q̄n cadit inter res penitꝰ sepatas.vt dicēdo. Lego tibi oms vineas meas ꝑter domū. Sz stat exclusiue q̄n cadit inter di ctiones significātes res sibi inuicē ꝓtētas. vt lego tibi oms libros meos ꝑter salicetof ambos. Rich.z Bar. vide de hoc Albricū in alphabeto suo.z no.in.l.medico.§. vroni ff.de le.j. Itē ibi capit exclusiue. Lego om nes suos meos ꝑter Semproniū. Rō. ḋa semproniꝰ eximit de oziōe ꝑcedēti. vt ibi nō includat.l.nāq̄.§.fi.ō penu.lega.ff. Et su mit rō ex boc.qz est volūtas pferētis decla rata eo q̄ alias hec ꝛba ꝑter sempronium nihil oparentur. Sz ibi sumitur inclusiue Lego oms libros meos tali ꝑter ciphū ar genteū quē apud eū deposui. Rō.qz ḣ vo luntas pferētis z ꝛba ꝑter ciphū zc.aliter ni hil oparent.nisi inclusiue exponerent. Itē ponit q̄nq̄z ꝯiunctiue nō inclusiue. vt ibi ō bis seruis q̄ sunt in patrimonio ꝑter decez quos legaui titio lego decē seyo. qz sensus est.z decē legaui titio.z sic p legatū factum seyo nō reuoco factū titio.z sic intellige hic ꝯiunctiue.i. ꝓtinuatiue sicut fit ꝓtinuatio p dictionē z.q̄ cōtinuat oziōes. Nā in ꝑdi ctis legatis z titius z seius nō sunt ꝯiuncti ꝯiunctione que facit vnū corpus.de qua i le.re ꝯiuncti.ff.de le.ij.z ideo si in patrimo nio essent tantū.xv.serui.z titius haberz de cem.seyus tantū.v.l.si ita legatū.ff.ō leg.j. Et est rō quare significat sic ipa volūtas p ferentis declarata ex ꝯiectura q̄ testatoꝛ n vult reuocare nisi expressius appareret. Si em hoc casu ponerek inclusiue tunc seyus haberet decē legata titio: z cū hoc alia sibi legata.scz seruos in patrimonio existētes. z p ḣ esset reuocatū legatū titij.q̄ nō est di cendū. Itē ibi cū papa dic dispēso tecū vt alia bñficia ꝑter obtenta possis obtinere. Nam ponit etiā ꝓtinuatiue siue ꝯiūctiue. Nam sensus est,talia obtineas cū obtētis, et sup

stis tentis dispẽso ita q̃ obtenta nõ inclu/
dunt in dispẽsatione. vt in. c. dudũ. ō electi.
q̃ hoc nõ videt de volũtate pferẽtis nisi ex
pressius declaret eo q̃ dispẽsatio in casib⁹
odiosa semp restringit. Jtẽ excluſiue nõ ex
ceptiue ponit p sine. vt ibi pter spem. i. sine
spe. z sic ōr. dilatio dãda est illi q̃ pter spem
trahit ad alienũ iudicem. l. si qñ. C. de dila.
ibi esset nõ ponit exceptiue nec incluſiue. q̃a
oratio illa ℔ nõ patit. z sic tm̃ ponit excluſi
ue. z sic de alijs

Preterire est testatorẽ obmittere aliquẽ qui
su⁹ heres est eo nõ instituto siue eo exhere/
dato vt habuistis. supꝛ de hered⁹.

Preteritio ōr talis omissio vel exheredatio
ſm Azo. in sum. C. de libe. pte. vl exhereda.
insti. de here. que ab intesta. defer. §. eadez.
vt supra

Pretor est q̃ in vrbe romana iudicio senatus
ad dissipandũ vel discptãdũ dubios act⁹
z causas ordinabat. Et erat eius officiũ an
nuũ vel annale. q̃ solo anno durabat. Et
anteq̃ a pl'o romano ad pncipẽ translata
fuisset potestas vel añq̃ romana potestas
sub imperatore veniret habuit potestatẽ ple
nam faciẽdi ius z statuta z edicta. cui⁹ edi/
cta iuris onerarij noie censet. q̃ hmõi ho/
nore z auctoritate pollebãt. vt. C. de offi. pꝛ/
to. l. j. z insti. de iur. na. gẽ. z ciui. §. ptoꝛ q̃q;
edicta. z no. in. l. certum. C. vñ legit. q̃ ptor
viuus potius debet seq̃ ptorẽ mortuum q̃q;
ius ciuile

Pretor fideicõmissarius dicebat ille q̃ de fi
deicõmissis relictis cognoscebat z ius di/
cebat z reddebat dicẽs. ius dabo. ff. de orī.
iur. l. necessarium

Pretor pegrinus dicebat ille q̃ inter pegri/
nos q̃ in ciuitate affluebãt vel ꝑfluebãt ius
reddebat

Pretor vrban⁹ dicebat q̃ cũ ꝑsules ad bella
finitima alias vicina vocarent ius necessa
rium in ciuitate reddebat. ff. de orī. iur. l. q̃.

Pretorĩũ est loc⁹ in q̃ ius ex more reddit. eti
am ōr loc⁹ in q̃ q̃s pfecturã exercet cũ suis
officialib⁹. z cãm tractare solz. Jtẽ ẽ dom⁹
pſidi puincie assignata. vt loc⁹ deputat⁹ iu
dicib⁹ ad cognoscẽdũ z deputandũ vel ad
sententiandũ de causis.

Pretorĩũ. vt in ti. de offi. pto. ff.

Pretorĩũ pign⁹ ōr illd̃ q̃ alicui dat a iudice

Preuign⁹ ōr q̃ ex marito mulierz nat⁹ est añ
q̃ fuisset maritus ei⁹. z ecõtra.

Preuigna ōr ꝓprie q̃ ex vxore viri nata fuit
añq̃ esset vxor sua. est ℊ filia vxoris ab alio
viro ꝓri genita. z ꝓuign⁹ fili⁹ talit genitus
quoꝝ pr̃ vitric⁹ eius appellat.

Prevaricatores sũt q̃ ꝓa crimĩa fraudulẽt
occultãt. ōr añt ꝓuaricator q̃i variator a
varica ẽnice q̃ aduersã ptẽ adiuuat pdita
sua cã ꝓpria dũ huic instat corpe ex vna pte
et illi mentet corde ex altera parte. vt. ff. de
ꝓuarica. p totũ.

Primates ꝓprie loquendo sunt patriarche.
dis. xcix. ca. j. z. ij. Et tiã ponit ꝓmas p archi
epo. c. sanc. de fo. cõ. Hã nõ est differẽtia int
ꝓmatẽ z archiepm q̃ttũ ad effectũ. vt in ca.
duo. de offi. ordi. nã ius canonicũ nõ curat ō
noĩb⁹. c. petiti. de pcu. dis. xxj. cleros. z. c. p/
ce. vbi est nisi diuisio noĩm. cũ ōr archipri
mates. siue ꝓmates siue pr̃iarche. Primates
officioꝝ sũt q̃ officijs ꝑsunt

Primiceri⁹ ōr ille q̃ ꝓmo loco script⁹ ẽ i ma/
tricula notarioꝝ. z primũ locũ obtinet. ſm
le. vt. C. de ꝓmice. li. xij. i rubric. Oz ſm ca/
nones ei⁹ nomẽ dignitatz q̃ subest archidi/
acono. vt. c. vnico. de offi. ꝓmice. Dr̃ em̃ ꝓ/
mus in cãtu. vl in choro q̃ in aliq̃b⁹ eccl'ijs
ōr cantor siue succẽtor

Primipularij dicunt ꝓmi admiſtrãtes qui
scz ꝓmo actiõz sui officij admiſtrãt vel ſm
Hug. q̃ ꝓmipulũ portãt. z vtroq̃ mõ acci/
pit ſm accur. C. e. ti. in rubri. li. xij.

Primogenitũ vocat scriptura. nõ quẽ frẽs
sequunt. sed q̃ primo natus fuit. vt ō ꝙ. sig.
ca. Joseph

Primitie sunt ꝓme ptes fructuũ ōo offeren
de. Hinc est q̃ sacerdos ꝓmã missaz cãtãs
ōr celebrare ꝓmitias

Princeps q̃s dicat. habet Jsa. ix. ibi. Deus
fortis pr̃ futuri seculi ꝓnceps pacis. Inter
dum ōr angel⁹. Josue. ix. Ego sum ꝓncepſ
exercit⁹ z. Interdũ papa. ō ꝙse. di. j. corpa
Interdum epus. de maio. z obe. si quis. vl
alius inder ecclesiastic⁹. xvij. q. iij. diffinit.
in fi. Jtẽ ōr impator. de re iudi. ad aplice. i
ꝓn. li. vj. Et appellatõe ꝓncipis intelligitur
rex. cle. vnica. de baptismo. vbi bona glo. z
in vsu feu. ſm Bal. Jtẽ princeps ōr dyabo
lus. vt Luc. xj. c. In ꝓncipe demonioꝝ eij/
cit demonia. Sic. c. xxiij. q. viij. §. ecce. ꝙ. sz
notandũ. ibi. Venit ꝓnceps. Jo. xiij. Jtez
ōr quilibet secularis dñs. vt. xxxiij. q. v. ꝓn/
cipes. Jtẽ ōr ꝓncipal' ps in quolibz iudicio

vt.ff.de sor.cor.l.j.§.in ℔ iudicio. Etiã prin ceps ór qlibet prelat⁹ eccie. vt dis.xxxv.c.ec ce pnci.z.c.corpa.pal.

Priuata psona est psona carẽs functõe pu blica. vide sup psona.

Priuatũ ius est illud qó pncipaliť ad singu lor vtilitatẽ ptinet. vt i pactz z quẽtiõibus singulariũ psonaꝝ. Require sup Jus pub.

Priuata delicta dicũť q ciuiliť tractanť. vt si mihi furat⁹ sis.r.et ego rebabeã ago non vt corpaliter puniarz. Ór publica delicta sunt qꝝ psecutio ẽ pmissa cuilibet de pplo. quale ẽ crimen lese maiestatis. vl accusatõ de suspecto tutore vel curatore. in qbꝫ oẽs accusare pñt

Priuati dicũť ppie q nõ sunt pstituti i aliq dignitate.xxiij.q.j.q.j. Jtẽ dicũť oẽs exem pti a iure cõi siue sit collegiũ. siue aliq spẽal psona. vij.q.j.petisti.z di.iij.pnilegia

Prinilegiũ est pncipis bñficiũ j ius cõe in dultũ. Nõ ei est pnilegiũ nisi aliqd indul geat spẽale.c.abbatẽ.de ẏ.sig.z.c.i his.de pnile.z ór qsi puans legẽ. vel est lex puata.i. vni⁹ añ aliqs bonor vl dignitas aut immu nitas q sibi puenit cor q alijs incumbũt. vel que de iure cõi allegank Nã pnilegium sm Jsi.li.vj.inde dictũ est q in puato pce ditur.de ℔ di.iij.pnilegia. Jus em cõe ad vnã psonã directũ ad oẽs extẽdiť.lxj.dist. miramur.de re iudi.in cauť.dicunť g pni legia puatoꝝ leges.i.a iure cõi exceptoruz. vt in.c.pnilegia.pal. Et nota q pnilegium nõ tolliť p ius cõe nisi de ipso mentio fiat. de rescrip.cũ ordinẽ. Nec tollit vnũ p aliũ nisi in scdo fiat mẽtio de pmo.c.veniẽs. de pscrip. vide glo.vl.in.c.j.ó rescrip. Et pni legiũ est duplex.psonale z reale.c.mãdata. de psump.psonale extinguiť cũ psona. imo qñqꝫ añ psonã extinguiť. vt cũ eo male ab utiť.z sequiť psonã.z ℔ vex de pcesso inde terminate. qr cũ determinatõe loci vl tpis pcessum ñ sequiť psonã extra locũ. vt est p nilegiũ vsus pallij.c.ex tuaꝫ. de auc.et vsu pallij. Etiã extincta re extinguiť pnilegiuz reale.xvj.q.vij.z ℔ dicim⁹.in.c.abbatẽ.in fi ne.de ẏ.sig.z glo.in regula pnilegiũ. de re. iur.li.vj. Jtẽ pnilegium pdiť ppter ser. vt in glo.vnica.in fi.in.c.renouates.dis.xxij. Et est duplex pnilegiũ.s.generale z spẽale. Ge nerale est qó cõi corpi vl collegio pceditur vt in.c.cũ z plãtare.e.ti. vl vniuersitatẽ.xvij q.iij.si qs suadẽte. Et qó pcessum est mio ribus z eccleſijs circa ptract⁹ vel qsi et cir ca iudicia. Jtẽ qó pcessum est mulieribus circa fideiussores. Speciale est qó psone pceditur z illud extinguiť cũ psona. vij.q.j. petisti.z regula pnilegia zẽ. Et pone exem pluz de pnilegio. Verbi gra. Princeps cõ cedit deportato vl alij nõ valẽti testari sm ius cõe romanor ciuile liberã testamẽti fa ctionẽ ℔ pnilegiũ significat q possit testari seruãdo solennitatẽ. q de iure ciuili reqriť in testamẽto. vt.le.si qñ.C. de inoffi.test. Et sumiť significatũ ex solẽnitate. q multis vi gilijs est excogitata qre nõ est verisiľ pnci pem tã faciliter illã tollere velle.z ex pnile gio siue natura ei⁹ est qr puat ius cõe. sic q ba debẽt recipi in suo significato stricto. Jtẽ ibi pnceps volẽti testari pceditť liberã testamẽti factiõem. itelligiť q possit testari. nõ puata solẽnitate iurz cõis ciuilis. duz tñ cõstet sic de milite. ór q significatũ sumitur vt pnilegiũ valeat z aliqd pcedať. nisi ei sic intelligeret nullũ esset pnilegiũ. Item pri ceps pcessit alicui edificare licere i loco pu blico intelligiť sine alteri⁹ iniuria vel inco modo. vt.l.ij.§.si qs a pncipe.ff.ne qd i lo. pub.fi. Nõ. qr oẽs tueť ab iniurijs. verisi miliť non vult aliũ ledere nec pnceps vult valere suũ pnilegiũ. qó est i alteri⁹ detrimẽ tuz vl qó tollit ius cõe. vt.l.qties.z.l.rescri pta.C.de ẽ.impe.of.z ℔ vex nisi i pnilegio fieret reuocatio legz derogatiue. s. dicẽdo nõ obstãte.l.tali vel tali. vt.l.si qs.in pn.ff.ó le. ij.idẽ in quis casu q euidenť apparet pnci pem velle tollere legẽ derogantẽ pnilegio. qr volũtas sua ẽ lex nisi ꝑriež legi euãgelij. qr hãc tollere nõ põt

Probatio sm Azo. ẽ rei dubie p argumẽta oñsio. sed hec diffinitio sm Hoff. locum so lum hz in his q pbanť p instãtiã disputatiõ nis. nõ añt in iudicio vbi pbatio fit p testes z instrã. z plerũqꝫ p indicia z psumptiones z ór pbatio ab aduerbio pbe. naz pbe facit q pbat qó intẽdit. qr p ℔ penas nõ pbanti um euadit. vel pbatio est rei dubie in iudi cio legitime facta declaratio. Quãuis hec diffinitio moderet ⁊ trarijs z ór etiã pbatõ quasi pbata actio ratõe qua sup. Et nota q pbatio fit multiplr. Primo p aspectũ vt in notorio. quod pbatur p facti euidẽtiam c.euidentiã.de accu.c.ꝓposuisti.de pbati.ff. de ven.inspi.l.j.in pnci.xvj.q.iij. inter me moratos. Nec obstat q oculus plerumqꝫ

fallit.c.cãm.e.ti.xxvij.q.j.nec aliq̃.qz freq̃n tius nõ fallit.de ꝑ vide Hof.de pba.in sũ.§ insinuata nob. Etiã fit ꝓbatio p aspectũ in atroci iniuria.ff.de iniu.l.ij. Ite in etate vt le.minor.ff.ꝺ mino. Scõo fit p testes pl'es vel etiã p vnũ cũ alijs ꝓsumptõib⁹ vehemẽ tib⁹. Tertio p instr'a. Quarto p ꝓfessionem Et hi q̃ttuor modi ponũt in.c.cũ ad sedez. de resti.spo. Quinto fit p scripturã antiq̃z libroz.c.cũ causam.e.ti. Sexto p violentã ꝓsumptionẽ.xxxij.q.j.dixit dñs. Septimo p famã cũ alijs ꝓsumptõib⁹.c.tertio loco.e. ti. Nã vicini fama facit ꝓbatiõem.c. vlt. de frigi.z male. etiã p famã cũ vno teste.ca. sic. de pba.z si iudex dubitat de fama querat a vicinis.ff.de magistr.ꝓueni.l.j. põt autẽ fa ma ꝓbari p duos testes.c.in lris.de testi. et magis ꝓbat fama q̃z vn⁹ testis. vt ꝺz in.c.su per eo.de ꝓsang.z affi.iij.q.ij. §. sepe. Bz nũq̃d p famã et vnũ testẽ ꝺz q̃s ꝓdẽnari de crimine. Ber. in glo.c. veniẽs. de testi. dicit q̃ nõ. Rõ. qz in crimine debẽt esse ꝓbatões aptissime z meridiana luce clariores. secus in causa ciuili. C. de pba. l. vlt. Octauo per iuramentũ. Et nota soli sacramẽto credit: q̃ñ de ꝓscia alicuⁱ q̃rit siue dubitat. ꝺ sen. exco. c. si ꝙ aliq̃s. Ite ꝓbatio testib⁹ z fide tabular̃ ꝓstat. c. foz⁹. de ꝙ. sig. vide Hof. e. t. §. spẽs ꝓbationũ

Probatoria vl' ꝓbatorie officioz̃ sunt docu menta ad ꝓbandũ aliquẽ esse priuilegiatũ ad officiũ aliq̃ꝺ auctoritate imp'iali. vt po test colligi. C. ꝺ apparito. z diuer. officio. l. p batoris. li. xij.

Proconsul ꝺz iudex ordinari⁹. z est iudex a pl'o ꝓstitut⁹ nõ a ꝓncipe delegatus nec ab alio. sz añ impatoriã dignitatẽ creat⁹ cuius officiũ erat in puincijs dirigi. s. i regno tri butarijs vt p eũ puinciales sua negocia ex pedirẽt. hic ꝙ pluries nõ põt vti fastib⁹ q̃z z nisi semel. pcõsulat⁹ fungebat insignijs. z in puincia ad eũ ptinebat. vt ad q̃scũq̃z ma gistratus respiceret. ff. de offi. pcõsul. l. pro consules.

Procõsul legat⁹. est cui pcõsul puinciam in gressus mãdat iurisdictiõem

Procurator est q̃ aliena negocia mãdato si bi a dño facto gerẽda gratuite suscipit plu ra vel vnũ. ff. de neg. gest. l. ij. §. negociũ. et ff. vi bo. rap. l. ij. §. qꝺ ait. z ꝺz gratuite. q̃a si interuenit merces nõ est pcurator. sz locator operaz. ꝺz mãdato dñi ad excludendũ tu torẽ curatorẽ collegia z ꝓlatos eccliaz̃ q̃ ꝙ curatores ꝓstituere nõ ꝓnt sz syndicum vl' actorẽ. z q̃ sit differẽtia inter ꝓcuratorem z sindicũ actorẽ z vicedñm. notat de sin. c. j. de offi. ꝺz. cũ vos. z ꝓstituit mãdato gene rali vel spẽali. ff. e. ti. li. j. z. ff. man. l. si remu nerãdi. §. j. Vl' sic. Procurator ꝺz is q̃ i iu dicio vl' mãdato dñi negocia administrat agẽdo vl' defendẽdo. l. j. §. j. ff. e. ti. inf' quẽ z aduocatũ ħ est differẽtia. qz ꝓcurator cãm absentẽ tractat. aduocat⁹ ꝙ cãm ꝓntẽ. vter q̃z tñ postulare ꝺz. vel ꝑm cano. Omnis ad ministrator rite ꝺz seu vocat' ꝓcurator. vt. j. q. iij. saluator. Nã ꝓcurator ẽ nom̃ genera le ad quẽlibet administratorẽ. z p sequẽtia que tradunt in ꝓstitutione restringit' ad id de quo agit'. oportet etiã officiũ ꝓcuratoris esse gratuitum. qz si q̃d recipit facẽ ꝺ bonos mores. z ħ intelligit' q̃ñ paciscit' vt habeat certã ptẽ ei⁹ de quo est q̃stio qꝺ nõ licet. ꝑ tñ licite suscipe salariũ p labore suo. Et no ta q̃ duplex est ꝓcurator. s. ad indicia et ad negocia. q̃ differũt in trib⁹. qz ꝑmo ꝓcura tor ad iudicia nõ ꝓstituit ꝓcuratorẽ alium nisi post litis ꝓtest. cũ iã est dñs litis. z ante litis ꝓtesta. aliũ ꝓcuratorẽ dare nõ põt nec tutorẽ nisi sit ꝓcurator in rem suã q̃ ante et post lit' ꝓtest. ꝓstituere ꝑt. Sz ꝓcurator ad negocia ꝓstituere potest libere aliũ ꝓcura torẽ quẽcũq̃z vult. c. j. de ꝓcu. li. vj. Secun da differẽtia habet' in. c. q̃ generalit'. in fi. ꝺ procur. li. vj. qz ꝑm⁹ nõ dat' nisi maior. xxv. annoz̃. secũdus ꝙ post. xvij annos. Tertia differẽtia habet' de rescrip. c. ex pte. ꝺca ni. Et nota optimã rõnem ꝑme differentie ist̃oz procuratoz̃. qz negociũ extra iudiciũ sumit originẽ a ministro. z postea transit i dñm. l. quẽcũq̃z gerim⁹. ff. de ac. z ob. sz i iu dicio negociũ originalit' est i dño z postea transfundit' in ꝓcuratorẽ. l. si ꝓcurator me us. ff. de nego. ge. Et dicit Lodo. de ro. in singularib⁹ suis. q̃ ꝓcurator constitut⁹ ad agendũ censet' etiã ꝓstitut⁹ ad defendẽdu z vt. l. vnic⁹. §. penã. ff. de procu. Et ħ verus est in procuratore actoris. secus in ꝓcura tore rei. qz licet sit ꝓstitutus ad defendẽdũ nõ tamẽ ad agendũ. Et dicit idẽ q̃ de ħ est casus vnicus in. c. cõstitutus. de procu. le gistis ꝑ penitus incognitus. etiã nonnullis canonistis. z dicit esse mirabilez textũ bene menti tenendũ

Procuratorium
Mandatum
Mandatum et procuratorium
Procurator

Procuratoriũ ⁊ mandatũ differũt. sic etiaꝫ est differẽtia inter lr̃as pcuratorias. ⁊ lr̃as de rato. de ꝟ vide de reli. do. c. cũ dilect⁹ in glo. j. de offi. dele. c. cozã. Et nota. pcuratorium mãdatũ dz fieri legalit. Ad qõ q̃ttuor exigunt. Primuꝫ vt dirigat aduersario cui etiã mãdati reuocatio est insinuãda vl̃ saltẽ iudici cui fides est faciẽda. Secũduꝫ vt ꝓtineat noĩa institutẽtis ⁊ instituti. Tertiũ nomẽ iudicꝫ cozã q̃ pcurator dz expiri. Quartũ cãm in q̃ dũ cozã iudice eodẽ plures causas habet instituẽs qõ notanꝺ ꝟ est notandũ

Prodig⁹ est q̃ neq; tps neq; finẽ expẽsaꝝ aduertit. neq; modũ. ff. de cur. furi. l. j. sed bona sua dilapidãdo ⁊ dissipãdo pfũdit. cui interdicit bonoꝝ administratio a iudice p lgẽ. xij. tabulaꝝ. vl̃ alias a lege. vt qz ĩ. l. iuli. maiesta. cõmisit. vt. C. ad. l. iul̃. maie. l. fi.

Prodigiũ neutri generꝫ est cibꝰ infra pxios dies ipis pdigis cũ interdicit eis bonoꝝ administratio plerũq; a fisco ꝓstat. vt. ff. de offi. ꝓto. l. plebiscitꝫ. ⁊ accur. ĩ glo. iij. l. q̃cunq; p reliq̃s pdigoꝝ. C. ꝺ fi. instru. li. x.

Probate castitatꝫ dz q̃ nõ manifeste apparet incõtinẽs. c. a multis. ꝺ eta. ⁊ q̃li.

Programa fm q̃sdã dz pcedẽs scriptura q̃ p plures puincias siue loca destinat. Dz fm Azo. in sum. c. ti. ẽ scptura publice ꝓposita. vt ibi dz in. §. mutatões.

Proberes est q̃ putat se heredẽ esse cũ nõ sit le. pherede. ff. de peti. here.

Prohemiũ est fmo generaľ pambulans in pncipiũ ſ libroꝝ. oñdẽs in generali q̃ postea ꝓtineãt in spẽali. interdũq; alia pluraq; cõplectẽs. vt no. Jo. an. in exordio cle. sup ꝟbo. quoniam

Prohibita intelligunt oĩa q̃ nõ sũt cõcessa. vt in. c. inter cozpalia. de trãsla. licet videat ar. ꝟ. q; oĩa intelligant ꝓcessa q̃ non sunt expresse phibita Jo nota q; vbi aliqua ꝓstitutio pmulgat affirmatiue. sp intelligit ꝓcessum qõ nõ inuenit phibitũ. exempluꝫ. xxxj. q. j. c. vlt. vbi dz. qõ si dormierit vir eiꝰ: cui vult nubat ĩ dño. Nõ dz duobꝰ vel tribus. vñ põt ꝓtrahere cũ bis oĩbꝰ. vbi ꝟo pmulgat negatiue sp intelligit phibitũ nisi inueniat ꝓcessum. maxime vbi fuit eadem ratõ vt cũ dz. Nõ occides. ꝟ nulli licet nisi inueniat expꝫssum. vt in iudice cui lex ꝟ cõcedit. fm Berñ. in glo. inter cozpalia. ꝑal. Potest etiã dici fm q; no. ibi. q; hec regula scꝫ q; ñ est cõcessum. intelligit phibitũ. habeat locũ in iudicijs ⁊ ꝓtractibꝰ stricti iuris ⁊ in arbitrijs ⁊ priuilegijs ⁊ in rescriptis licitis. Hec aũt regula q; nõ est expresse phibitũ intelligitur ꝓcessum. locũ habet in iudicijs ⁊ contractibꝰ bone fidei in bñficijs absolutiõibꝰ ⁊ in edictꝫ phibitorijs. Jn illis em̃ q̃libet admittit q̃ nõ phibet. vt ĩ edicto de pcu. tes. ti. ⁊ matri.

Proditor est q̃ secreta sibi cõmissa reuelat. de pe. dis. vj. sacerdos. ⁊ ꝺ pe. ⁊ remis. omis vtriusq;. Et de mltiplici specie pditoꝝ no. in. c. clericꝰ. xl. vj. dis.

Projectũ dz q̃ddã genꝰ edificij qõ nulla colũna supposita ita edibꝰ appendet vl̃ meniby vt terrã nõ tãgat. ⁊ alio mõ dz appendit

Promulgare legẽ est eã ꝓdere. ⁊ ꝓditã recitare. pferre. pnũciare. patefacere. ꝓdere vl̃ manifestare

Promissionẽ cõmitti dicimꝰ q̃n̄ pueniti cũ casum vt ea aliq̃d peti possit. Verbi gra. promisi tibi equũ. ⁊ si nõ darẽ euꝫ eo die pmitte tibi datuꝫ centũ aureos. si mõ eo die darẽ tibi equũ cõmittit pmissio vel stipulatio centũ aureoꝝ

Promissio ⁊ repromissio sic differũt. q; promittendo negociũ inchoamus. ſz repromittendo adimpletũ ꝓsolidam⁹. Et est repromissio quasi iterata pmissio. vt res magis sit in securo. sicut fit in facto vbi fideiussio interuenit. nam debitor pmittit. ⁊ fideiussor repromittit. vl̃ potius ⁊ melius debitor promittit. sed debitor viceuersa q̃ plurics repromittit

Pronepos est filiꝰ nepotis sicut pneptis est filia neptis

Proprietariꝰ idẽ est qõ dñs. ſ. q̃ cuiusq; rei p prietatem habet

Prorogare est plongare pducere vel ꝓmus ꝑtempus extendere. ff. de iudi. l. j. de offi. dele. p. ⁊ g.

Prorogatio fit de tpe ad tempꝰ. c. de causis de offi. dele. ⁊ fit etiam de re ad rem. ff. ꝺ in di. l. de qua re. §. j. ⁊. c. cũ olim. de offi. delegati. versus fi. Jtẽ de pson̄a ad pson̄ã. etiã alterna pte innita. c. j. ꝺ alie. mu. in. can. fac. Jtẽ fit de iudice ad iudicẽ. ff. de iudi. l. j. vbi no. q; fundamentũ progationis est iurisdictio ergo in iudicẽ non habentẽ iurisdictionẽ nõ potest fieri prorogatio. quia nõ entiꝫ nõ sunt qualitates. le. eius q̃ ĩ puincia. ff. licet pe. ⁊. c. ad audientiã. ij. in fi. de ec. edi. aliud

fundamentū est ꝓsensus ptiū. nā si esset error vl' titubatio nō fieret ꝓrogatio. l. fi. C. ō ꝓdi. inde. met' eī. t error excludūt ꝓrogationē. l. j. ff. ō iudi. q; error excludit ꝓsensuz q; est causa ꝓrogationis

Proseneta est paranymph' .i. media ꝑsona p quā aliq; ꝓtract' celebrādus aut ineundus ꝑcurat. t tal' ꝑcurator i spōsalibus ōr paranymph' q; explorat volūtatem hoīm. q; t cū quib' velint ꝓhere. t q; sit facultas ꝓbentium vl' ꝓtrahere volentiū. cui' remuneratio vel merces ōr ꝑseneticū. Et cōsistit officiū ei' circa amicicias cōplendas. t circa assessores ꝓquirēdos ordinarijs iudicibus. vide. c. j. ō h in glo. ij. de testi. li. vj Hz vtq; ꝑseneta vel mediator tal' possit adduci in testimoniū t cōpelli in ꝓctu in q; fuit mediator. Rñdet q; sic. vtraq; pte ꝓsentiēte. et regulare est q; in ciuilib' de ꝓsensu partiuz admittit. alias nō. in aut. de testi. §. qm̄ ꝙo. col. vij. sz vtraq; pte ꝓtradicēte nō admittit Quid aūt altera pte volēte t altera non. ōr q; hoc casu cōpelli nō potest. sz volēs testificatur. vide glo. in ꝙ. ciuilit. c. j. de testi. li. vj. t ad ꝑn. glo. in. c. dilectoz. de testi. cogēdis Itē vtq; ꝑseneta ex ꝓtractu vsurario teneat ad restitutionē vsuraz. ōr q; sic ꝑm glo. singulārē. l. si sciēte. ff. ad. l. pōpe. ō parri. t bar. facit intētionem in. l. j. §. incidit. ff. ad turp. Bal. in. c. j. §. si mulier. in pe. colū. de cōtrouersia inuesti. Feu. ꝓtrariū ponit. rationē assignās optimā. t dicit Lodo. ō ro. q; ipsi ambo nesciūt quid dicunt sicut muscipula sup prunas. t allegat Jn. t Jo. an. in. c. michael. de vsur. t Archi. latius in. xliij. dis. si cut non suo. t Lapus de castiliano in allegationibus suis. xciij. plenius oīb' discutit

Proscriptio est aduersus absentē iudicialis ꝓnunciatio vt in posteꝝ procul agat. i. maneat ab imperio. t talis ꝓtra quē fit ꝓnunciatio tal' t cui' bona palā t apte scribunt. ōr. pscript'. t debēt oīa bona scribi t ō ipis inuentariū fieri ꝓtinēs tā mobiliū t se mouentiū diuersas spēs t q̄litates q̄s immobilia vt manſ agroz t numeꝝ vineaz q̄tum sit in vineis oliuetz arbustis aratorijs t pascuis. hāc pscriptionē greco vocabulo dicim' pragmaticā q̄stionē licet aliq; significatiōe q̄stio tormentū dicat. q; tormētz cōmunit' ꝓbitas inq̄rit. q̄re tortores dicunt q̄stionarij. vt infra de questionib'

Prosocer ōr mariti auus. prosocrus est vxoris auia

Protector est q; stat armat' cū ꝓncipe. Unō Olliui' t Bellisan' erāt domestici ꝓtectores Justiniani ꝑm Accur. in rubri. C. ō domesti. t ptec. p to. li. xij.

Proteruia est crudelitas vl' terribilitas. ꝑm Jo. an. in cle. vnica. de fo. cōpe. vbi allegat Brecismū dicentē. Jmprob' est aliq; ꝙbus factisq; pteruus.

Pro tutore se gerere ōr q; munimine tutoris fungit de iure siue putet se tutorē siue sciat se nō esse fingit tñ se esse

Prouisio electio postulatio differūt. ō elec. c. j. li. vj. t puisio est latū ꝙbū q; cōpetere potest nominationē postulationē pñtatoz t collationē. vt est glo. in cle. fi. de elec. que allegat iura ꝓcor.

Prouincia diuersimode ꝓsiderat distinguī. nā in materia pscriptionū diuerse ciuitates in quib' habent t etercent diuerse iurz dictiōes sepate dicunt puincie. q̄q; diuersitas archiepoz facit aliā puinciā. t sic prouincie q̄q; modicū distāt. vt pysana. t florentia. q̄q; distinguuntur puincie medio freto. vt hyspania. gallia. sicilia. t sic sumit distinctio puinciaz. iij. q. ij. §. spaciuz. vbi ōr q; ad pducenduz testes de eadē puincia dant tres mēses. ō ptigua. vi. t de trāsmarinis nouē mēses. de h in. c. vltra tertiā. de testa. ꝑm Jnno.

Prudentia est carnalis cōcupiscentia. xxxij. q. j. non em̄ alibi appellatur malicia. ō spō. impu. c. de illis. ij. sic etiā in delictis. de delic. pue. ca. pueris. de spon. impu. ca. tuc. in glo. iij.

De Pu

Pubertas. Re. supza impubes

Publicani dicunt q; publico vectigali administrāt vñ eoz nomē descendit siue ad h ꝓstituti vt publica vectigalia exigāt siue tributa ꝓducūt. ff. de publi. t vecti. l. j. nā etiā dicunt vectigaliū cōductores fisci vel reꝝ publicaz. t q; lucra vl' publica negocia seculi sectāt. vt ibidē. l. iij. Alit' publicani dicunt q; publice peccāt. vt i euāgelio Luce. xviij. c. de phariseo t publicano

Publicarij dicunt q; ab aliq; delictū sic enorme in publicū erariū deuoluūt

Publicaria dicūt ea q; ob aliqs delictū sic enorme in publicū erariū deuoluunt. t inde ōr publicatio bonoz

Publice honestatis iusticia. est ꝓpinq̃tas ex sponsalib⁹ pueniẽs robur trahẽs ab eccl'ie institutione ꝓpter honestatẽ. Nõ em̃ est honestũ vt quis eã ducat quã su⁹ ꝯsanguine⁹ despõsauit. c. ad audientiã. ꝛ. ca. spõsam. de sponsa. vñ hmõi ꝓhibitio nõ ꝯsurgit ex cõsanguinitate nec affinitate ꝯtracta ex nuptijs ꝯsummatis. sz ex quadã publica eq̃tate inductũ est hoc ius ꝓhibẽs matrimoniũ ꝯtrahi. ꝛ ꝯtractũ dirimẽs. Et nota q̃ iõ ꝺr publice honestatis iusticia. quia in matrimonijs nõ solũ qꝺ liceat sz qꝺ honestũ est ꝯsiderar. ff. de ritu nup. l. semp. Et ꝺrit etiã ex sponsalib⁹ que ꝺ iure nõ sortiunt effectũ vt in. c. ad audientiã. p̃al. secus in matrimonio. q̃a affinitas nõ cõtrahit ex nuptijs interdictis. vide Hoff. in sum. de spõ. vbi dic̃ q̃ ꝑm quosdã in nullo casu locũ habet hodie publice honestatis iusticia. nisi in sponsa fratris. de qua in veteri ꝛ nouo testamẽto ꝓhibitũ esse videtur. q̃ sponsam fratris frater habere nõ potest. ꝺ. c. ad audiẽtiam. cũ ꝯcordantijs in glo. Et rõem dicunt. q̃a sublata est in eo casu in quo de maiori eq̃tate locũ habuit. s. in sobole suscepta ex secundis nuptijs cognationi viri nõ copulanda ꝓxis de ꝯsangui. ꝛ affini. nõ ꝺz. iõ ꝛ in alijs reuocata videt. q̃ de similib⁹ idẽ est iudicium. vt ibi.

Publica iudicia sunt dicta q̃si populica. q̃ cuilibz de ꝓplo ꝓmissa ẽ eoꝝ ꝓsecutio. vt s. ꝓuata delicta

Publicum ius est quod principaliꝫ spectat ad publicã vtilitatem. Require supꝛ. Jus publicum

Publiciana actio. Require supꝛa Actio publiciana

Puberes a pube. i. a pudicitia corpis sũt dicti. Et ꝺr eẽ pubes q̃ iã cõpleuit. xiiij. annũ si est masculꝰ. ꝛ generare pt. ꝛ. xij. si ẽ femia. c. puberes. e. ti.

Puerpera est que parit in annis puerilibus vt inquit textus. in ca. puberes. de despon. impu.

Pueri dicunt filij nõ filie. Secũdo dicunt etiã oms serui pueri etiã sexagenarij. Tertio dicuntur omnes qui sunt in etate puerili. s. mares a septẽnio vsq̃ ad. xiiij. annum ꝛ puelle vsq̃ ad. xij. annũ. ff. de ꝛ. sig. pueri. ꝛ de eta. ꝛ quali. et rõe. in glo. j. de regularibus. ad nostrã. xxj. q. j. c. j. Nñ tñ leg̃ pueris alimẽta pueri ꝛ puelle dicũt vsq̃ ad. xxx annũ. ff. de cib̃a. ꝛ ali. lega.

Pulsare differt a ꝓberare. q̃ pulsamus sine dolore. sz verberam⁹ cũ dolore

Pupillus ꝺr q̃ cũ impubes ẽ desijt esse i potestate patris. aut morte patris. aut emãcipatione p̃ris. sic ꝛ pupillus ꝺr etiã si habet patrẽ. l. si fuus. §. pupill⁹. ff. de ꝛ. sig. vbi ꝺr Si est defectus etatis patris auctoritas nõ sufficit ad obligandũ. nec obligare potest si est in p̃ris potestate etiã p̃re auctore. qꝺ est singulariter notandũ. §. p̃al. q̃ nõ est alibi nisi in. §. pupillus. in fi. insti. de inutilistipu.

Pupilla silr ꝺr infra annũ pubertatꝭ emãcipata. vl morte patris desinẽs esse i potestate ei⁹. s. xij. annoꝝ. sicut pupillus infra. xiiij. annum

Pupillaris substitutio ꝺr q̃ fit impuberi in eũtu mortis ei⁹ in etate pupillari. siue ꝓba sint exp̃ssa siue tacite intellecta. insti. e. ti. §. j. Proprijũ em̃ significatũ ꝓboꝝ sigficat vltimã tacitã vulgarẽ. vt. l. iani ħ in re. ff. e. ti. et ecõtra vulgarꝭ ñ significat pupillarẽ. Alia vide infra Substitutio

Purgatio est de obiecto crimĩe innocentie ostensio. Et est duplex. s. canonica que fit p iuramentũ. ꝛ hec approbat. et vulgaris. sz quã sibi vulg⁹ inuenit. ꝛ hec fit p ferrũ candens p duellũ. p aquã frigidã siue bullientem. ꝛ hec reprobat. vt eo. ti. c. ex tuaꝝ. ꝛ pertotũ ti. eo. ij. q. iiij. mẽnam. Forma aũt purgationis est hec. q̃ infamat⁹ iurabit se immunem esse a crimĩe quo infamat. ꝛ cõpurgatores iurabũt illũ vez se credere iurasse. c. quotiẽs. ꝛ. c. vl. eo. ti. aliter aũt deponere ñ debẽt ne subeãt anceps piuriũ. ff. de in lit. iuran. l. videam⁹. ꝛ numer⁹ cõpurgatorũ habeb. ij. q. iiij. omnib⁹ si legitimi. ꝛ. c. p̃sbyter si a plebe. vñ. Pontificẽ pariũ man⁹ excusat duodena. Sexta sacerdotẽ leuitam tertia purgat. Quẽ plebs infamat purgabitur in manifesto. Quẽ choꝝ⁹ ante choꝝ⁹ sua sit purgatio p̃sto. Nam vbi ꝛtingit malũ ibi moriat. ij. q. j. si peccauerit. Hodie numer⁹ cõpurgatoꝝ arbitrar⁹ est inspecta p̃sone qualitate ꝛ infamie quãtitate. c. cum ínuẽtute. e. ti. Ideo alij dant versus. Hoc hodie restat arbitrio iudicis extat. Maiori maiori minoꝝ imponẽda minori. Nã in pecunis imponẽdis sicut ꝛ in purgatõe iudicẽda quattuoꝝ sunt ꝯsiderãda p iudicẽ. sz p sona. causa. locus. ꝛ tps. vt i. c. fi. ꝺ transac.

vbi ter.z glo.ꝓcor. Et hec de forma purgationis canonice. Sed de purgatiõe vulgari patet in eo.ti.ꝑ totũ.z.ij.q.iiij. monomachiam mennã z ꝓsuluisti. Et est triplex ratio quare hmõi purgatio ꝓhibef. Prio qa hec facta sunt inuidia fabricãte. vt in mennã.pal. Secũdo qz deꝰ in ea tẽptari videf vt in eo.ti.c.vlf. Tertio qz vt plurimum innocens ꝓdemnaf. vt in.c.significantiby.eodem ti. deus aũt tẽptari nõ debet.xxij.q.ij. queritur

Putcal est illud quo putẽ operif. Et tantũ de ꝑ.

De Qu

Badrãs est quar

q ta ps assis quã ꝓficiunt tres vncie Alia noia Require supra As

Quãuis hec dictio hz ampliare ad maiora exꝑssis in cle.j. de re iudi.

Quasi qñq; ẽ exꝑssiuũ ꝓitatis. vt Jo.j. Quasi vnigeniti a prẽ.c. parrochianos. de decima. vbi glo.z.ff. ex qui.cau.ma.le.ait prętor. §. item ei.

Quasi sentẽtia est si qs in iudicio cõfiteatur se furẽ, secꝰ si extra. vel est cum qs ꝑmissis actõibꝫ q̃ nascunf ex delicto nõ est dãnatus sz ipe dedit vel dare debet pecuniã ne ꝓueniatur illis actõibꝫ. z ꝑsumif q̃ illud facit ex ꝓscięntia delicti. excusaf tñ vbi cũ iussu ꝓtoris cũ eo transigif

Quanti minoris actio. Re.s. actio

Quãcitius h̃ tpe est arbitriũ boni viri cum lege vel canone nõ terminef

Quarta z tres sunt spẽs. Una est debita iure nature q̃ ꝺz bonoꝝ subsidiũ. q̃ hodie est aucta ad trientẽ z semissem. ꝛm numeꝝ filiorum. Vñ. Quattuor aut infra dant natis iura trientẽ. Semissem ꝓo dant natꝫ q̃nq; vel vltra. Alia est trebellianica. Tertia falcidia. de quiby in.ca. Raynunciꝰ. ꝺ testa. in glo. sup ꝓbo. q̃rtã ptẽ. z in.c.si pr̃. eo.ti.li.vj Et differũt trebellianica z falcidia in h̃ qa falcidia ꝓpt auferre falcidiã z ꝑuare heredẽ. q̃ ipm nõ detrahat. trebellianicã ꝓo nõ ꝓpt interdicere sibi

Querela est ius q̃ddã rescindẽdi testamẽtũ vel donationẽ vel dotẽ in totũ ceptã. z cõpetebat reo ex his q̃ acta sunt vel in ptẽ. nõ essẽ est ꝓprie actio. qz nõ agif vt q̃d deꝰ vel ꝑ stetur nec est ꝓprie accusatio. qz nõ accusaf q̃s vt puniaf in corꝑe. sz obtinet mediã viã z aperit viã succedẽdi ꝛm Azo. in sum. C. ꝺ inoffi. testa.

Querela inofficiose donationis. inducitur ad instar inofficiosi testamẽti z cõpetit liberis vel parentiby a dño debito bonoꝝ possessori subsidio iniquo excluso z datur contra illos quiby datum est in vsum ꝛm Azonem. C.e.ti.

Querela inofficiose dotis inducif ad instar donatiõis inofficiose. z ꝓpetit filiꝰ cũ matre cũ omnia vel pene omnia in filioꝝ fraudez dedit ꝑ sevl ꝑ filia vel muliere alia ꝛm Azo. eo.ti.

Querela inofficiosi testamẽti daf oiby q̃ tpe mortꝭ imminẽtis ab itestato pñt succedere exheredatis vel ꝓteritis ꝺ scriptos heredes vel fideicõmissarios

Questio est inq̃sitio ꝓitatis ꝑ tormenta. ꝛm Azo. in sum. C. eo.ti. vel est ozõ interrogatiua. alia significatõe idẽ est q̃ tormentuꝫ. qz tormẽtis veritas inquirif. vt cũ seruus torquef ꝑ crimine fraudati census aut lese maiestatis. vt de dño dicat que nouit. ita capitur ꝑ tortura in.le.si seruꝰ. §. si q̃s añ q̃stionem. ff. de vsufruc. inde questionarij. z dicuntur tortores

Questio incidens ꝺz illa que ante litem cepta cõpetebat reo ex his q̃ acta sunt inter reum z actorẽ. vt pactum de nõ petendo rẽ iudi.

Questo emergens dicif ea que ꝓponif ex his que emergunt in lite. vt si queritur an iste possit testari vel an danda sit dilatõ vl consimilia

Questio ꝓprietatis est in qua de sola ꝓꝓprietate h̃ est de dominio vel q̃si dño est questio. de cau. poss. z ꝓprie. cũ dilectus. z dico q̃si dño ꝓpter res incorꝑales q̃ nõ possidef vt in spũalibꝫ. insti. de re. cor. z incor. §. icorꝑalia.

Questio possessionis est in q̃ de sola possessione controuersia ventilaf. de ordi. cogni. sup spol.

Questio statꝰ mouef cũ qs vendicaf in fuũ C. de asser. tol. l. vnica. in ꝑn. z liij. dist. frequens. Jtẽ questio debet esse de dubio. c. cum in iure. de elec. c. de muliere. de spõ. et l. ancille. C. de fur. Jtẽ ꝺz esse de difficili. ff. ad carbo. l. idem

Questores illustres sic dicti sunt eo q̃ pecunie publice q̃rende ꝑ mundũ z conseruãde

sine ꝯgregãde curã ꝛ solicitudinẽ haberẽt. ꝛ ad ꝫ creati erãt. ꝛ dicebãt q̃stores erarij. ab ere. i. pecunia dicti. ff. de ozi. iur. l. ij. §. exactis deinde regib. post ꝑn. le.

Questozes sacri palatij dicũt q̃ i palatio ꝑncipis libzis ꝑncipalib legendis vacabant. Nõ dico sentẽtijs. qz illustres tm illas legebant. Uel dicebant q̃ idem officiũ gerebãt in domo impatozis. talis etiã candidatus ꝑncipis dicebat. ꝛ sic capit in ꝓbemio instit. ꝛ ff. de offi. q̃sto. l. j. in fi. ꝛ ff. de ozigi. iur. l. ij. §. deinde. vide Accur. in glo. iij. in §. cũ q3. insti. vbi supꝫ

Questozes patricidij dicunt q̃ causis capitalib ꝑfecti vel ꝑpositi erãt. ff. de ozi. iur. l. ij. §. pal. Jnde exquestoz. i. extra questuraz positus

Quincuns est ps assis ꝯstãs ex q̃ncq3 vncijs ꝛ nõ ozi respectu totiꝰ assis. qz nec mltiplicatꝰ nec duplicatꝰ reddit suũ totũ. insti. de heredi. insti. §. hereditas. in glo.

Quirites. sunt romani sic dicti a Quirino. id est. Romulo eoz rege sic dicto. a quiris. id est. basta

Quisquilie dicunt sozdes domꝰ mundature que scobis eij ciunt. scz lapides. folia. stramenta. pulueres. ossa.

Quis vt qui restringit ꝑcedentia. etiã q̃nq3 declarat. vt no. in. l. j. C. de sum. tri. ꝛ fi. catho. Et refert aliq̃n añcedẽs in genere. C. de iniur. l. dñm. sic ꝛ aliꝰ. Jurta illud. Et alij duo nequã. ꝛ q̃ est relatiuũ substantie. C. de sum. tri. ꝛ fi. catho. l. j. in glo.

Quilibet est distributiuũ. vt not. ff. ꝺ duobꝰ reis. l. duos reos. Et aliq̃n ponit ꝑ aliq̃s. vt in. c. de hoic. de cele. mis.

Quod iussu actio. Re. ꝛe supꝫ Actio

Quod metus causa. Re. supra Actio

Quod vi aut clam.

Quoz bonoz. Re. supꝫ de interdictis

Quoz legatozum

Quo. est idem q3 prout. C. de pe. l. si q̃s in metallo.

Quondã põt significare tria tpa. pñs. ꝑteritum ꝛ futuꝝ. vt no. ꝑ glo. l. nec emptio. §. fi. ff. de ꝛtrahẽ. emp. ꝛ. c. cũ olim. in ꝑn. ꝺ offi. dele. c. ex pte. de fo. cõpe. vbi ozi. Quondam regina. ꝛ ſm veriozẽ viã significat pñs tps in. c. ex pte pal. qz regina dicebat donec nubit inferiozi. vt ibidẽ in glo. fi. in fi. Jtem dicit Bar. in. l. j. ff. de no. ope. nũci. si tabellio ponat in instrumẽto. D. quondã filiꝰ p. licet priuat. tamẽ instrm ꝑ verbũ quondã nõ viciatur. de quo ꝑ Spe. in ti. de instru. edi. § restat. ad finem. vñ Olim iam dudũ q̃ndaz tria tpa seruat. Tempꝰ ꝑteritũ pñs signat q3 futurum

De Ra

Atio ſm Azo. de

Reden. est scriptura causa negociationis mutua edita de datis ꝛ acceptis. secus si ibi ꝓtinet de pignoze tantum vel de mãdato tm. vel de ꝓstituta pecunia tantũ. Aliter accipit rõ dũ ozi rõez esse reddendã de omnib. ar. de rescrip. si q̃n. in ſſ. rationabilẽ causaz qz testi nõ valet nisi causam sui dicti reddat si querat ab eo. ij. q. j. i ꝑmis. tũc em ratio sumit ꝑ causa. similiter ibi. Nõ rõne caret extirpare necesse est vt lxviij. dis. cozepi. etiã plat ozi esse paratus rõem reddere oi poscẽti. §. ecce. in fi. xxxvj. dis. ꝛ in. l. si q̃s. §. fz interdũ. ff. de reli. ꝛ sumpti. fu. Et intelligit illud dictũ si pt. qz ꝑ impotentiã q̃nq3 nõ est oim reddẽda rõ. ff. de le. l. nõ oim. ꝛ ꝑcipue i arbitrarijs. vt qõ spe. intitulat de teste i singulari. ℔ Bre. it. de testi. ſm Jo. an. ꝑ ozi. Sic volo sic iubeo sit ꝑ rõe volũtas

Ratiocinia. sunt rationũ redditiões ad q̃s aliq̃s obligat ex administratõe reipublice vel ꝑuate quã gessit. vñ publica sic illa q̃bz obligant officiales curie ex administratõe aliqua ad rẽ publicã ꝑtinẽte. vt in. l. officia lis. C. de epi. ꝛ cle. Priuata aũt sunt illa q̃bus obligant aliq̃ ex administratõe ex pinentiũ ad ꝑuatos. vt tutozes curatozes vꝑ curatozes. gastaldiones ꝛ baiuli aliq̃z. vñ obligat ad ratiocinia est ad rõem reddendã alicui astrict

Rancoz est viciũ carnis sicut mucoz panis. ꝛ acoz vini. vnde dicit caro rancescit vl rãcida est

Raptoz rez ozi ille q̃ bona aliena vi rapit et aperte. ff. ne q̃s eũ qui in ius. l. sed etiã medi. ꝛ sic etiã est raptoz hoim. maxie mulieꝝ.

Raptoz ꝛ fur ex aio dicunt. insti. vi. bo. rap. in glo. iij

Raptus. tus. tui. dicunt rez. vt. ff. de incendi. naufrau. ꝑ totũ. ꝛ hoim. C. de rap. §. gi. vel vidu. l. vnica. licet q̃dã teneãt ꝺ ꝑmũ. ꝛ loquit solũ de mulieribꝰ raptis a viris. nõ de mulieribꝰ rapiẽtibꝰ viros. ff. de leg. l. ita

scriptū.in ꝑn.qz nō est eadē rō viri z mulieris.nā maioz castitas reqrit in femina q̄z i viro.C.de nup.l.a caligato.z probatur.ff.ō ritu nupt.l.palam.§.que in adulti.z quod ibi not.

Rapina est violēta receptio rez.vt in.le.j.C. vi bo.rapt.sz rapt⁹ ꝑprie est violēta receptio mulier.ſm Hoff.ar.l.j.§. sciendū.z.§.se.ff. de sepa.z.l.filiusfamilias.ff.ad mace.z.C.ō iu.domi.ipe.l.ij.z.ff.de eo qō cer.lo.l.j.

Ratihabitio retrotrahit z̄.c.ratihabitōem de re.iur.li.vj.z ℔ est vez si sit tale factuz q̄d ab initio mādati potuit z is ꝓcedere qui ratum habuit.aliter nō.vt in.c.significauit.ō regula.z transl.ad reli.z.c.cuz viz. Et ē duplex ratihabitio.quedā tacita.z q̄dā exp̄ssa in.l. vero.in fi.ff.de solu.C.ad mace.le.fi.z. ff.de iudi.l.j.

Rationalis cesarꝭ idē est qō ꝓcuratoz cesarꝭ a rationib⁹ gerendis sic dict⁹. vide ꝓstituti. Bre.C.de rati.op.pub.

De Re

Receptatozes dicunt q̄ aliquos receptāt et vt frequēt⁹ sonat in malū.sunt em̄ illi q̄ fures raptozes z ceteros malefactozes recipiunt.vt.C.de his q̄ latro.l.j.z.ff.de recep.l.j. sine q̄b⁹ latere nō p̄nt.vt in.c.sic ait.ō here. vbi hereticoz receptozes anathematizant sz receptozes ſm Jn.dicunt aduocati.i.c. et ꝑte.de postu.

Recusatio ſm spe.e.ti.est iurisdictōis vl' audientie cā suspitiōis ꝓposita declinatio. vt C.de iudi.l.aptissimi z dic.vt no.ibi.z.ff.de libe.cau.in.l.fi.z.C.de iu.doti.l.que etiā.ō fo.cōpe.si q̄s.z mel⁹ de appel.c.ij.in glo.ij. z fit vsq̄ ad.xx.dies ſm leges.vt. C.ō li.cō. aut.offeratur

Recta linea ascēdens sunt p̄r.auus.pauus abauus.atau⁹.tritau⁹.sic in feminis lineā dicim⁹ matrē auiā pauiā abauiā

Recta linea descendēs sunt fili⁹.filia.nepos neptis.pnepos.pneptis.abnepos.

Recisius.id est bzeuius.c.cū sit romana.de appel.

Rescisoria actio. Require sup̄ Actio rescis

Recte notat iusticiā sicut rite solennitatem. ff.de inoffi.test.l.ij.in glo.z sic stat aliquid actum esse rite videlicet ſm ordinē vel solēnitatē iuris q̄ tamē nō est actū recte.s. ſm iusticie equitatē.vt not. Jo.an.in cle.fi.de appel.z no.in.c.qm̄ ꝫ.de ꝓba.z est glo.in.l. iuste possidet.ff.de a cq̄.pos.

Rector eccīe parrochialis habet tantū ius in eccīa sua q̄ntū habet plat⁹ in eccīa collegiata.vt in.c.vlt.de loca.z ꝺduct.in glo.ꝫ. expelli potuissz.que est singularꝭ.z dñs antho⁹ de butri.dic eā alibi nō repire ī toto coꝛpe iuris

Rector vniuersitatis.in italia est cōpetens i declarando capitaneū ciuitatis periurum ſm Lodo.de ro.in singularib⁹.licet q̄dam ignorātes de ℔ dubitēt ſm eundē.sz dubitare nō debēt.qz lex punit ꝑiuz.ergo iudex secularis potest declarare periurū.l.j.ff.ad turpil.

Reꝓtrahit obligatio p traditionē rei ab altera ꝑte certo pacto.insti.q̄. mo.reꝓtra.obliga.p totum

Recōuentio vt fiat in criminalib⁹ distinguitur.aut re⁹ accusat⁹ subiecit crimē ꝛ̄ suum accusatoꝛē in modū exceptōis.aut i modū accusatōis.si in modū exceptōis tūc excipiens audiet.c.cū dilect⁹.de oꝛ.cog.si in modum accusatōis obiecit vel recōuentionis. tūc aut nomē rei delati est scriptū in matricula reoꝛ aut nō. Primo casu ꝑt reaccusare suū accusatoꝛē nisi suā vel suoꝛ ꝑsequi iniuriā. Secūdo ꝫo casu. Aut re⁹ vult suū accusatoꝛē recōuenire ō maioꝛi crimine.et pōt. Aut de pari crimie vel minoꝛi.z nō ꝑt vt ꝓbat.iij.q.vj.negāda.z.c.seq̄.z nota in.c. at si clerici.de iudi.

Reda est q̄ddā vehiculū ad eundū z redeūdum abile.z est quattuoꝛ rotaꝝ.

Redditio est emptiōis resolutio.vt.ff.de acqui.pos.l.pompon⁹.§.ꝑterea.in fi.

Redibere est aliquē facere rehabere itez q̄ ꝓpus habuit.vt.ff.de edi.edic.z redibi.act.l. redibere.in ꝑn.

Redibitoria actio. Re.s. Actio redibitoria.

Refragari est nocere vel impedire siue contradicere

Referre q̄nq̄z est idē qō accusare aliquē

Referendarij sunt aduocati q̄ referūt hoim negocia

Regula ſm Azo.est pluriū rez narratione facta cōpendiosa traditio. vel est compēdiosa diffinitio rez vniuersitatē complectēs. Jtē regula q̄nq̄z oꝛ spēalis norma vel modus viuendi monachoꝝ vl' canonicoꝝ.qz talis normā recte viuēdi ꝓbet.de sta.mon. p totū.z inde oꝛ regularꝭ. Jtē q̄nq̄z regula oꝛ ꝓstitutio canonica.xj.dis.℔ vre indicim⁹

RE

charitati. Itē regula ſm Boſ. z legiſtas eſt que rē q̄ eſt breuiť enarrat. non vt ex ea ius ſumať. ſz ex iure qđ eſt regulare fiat. vt. ff. đ regu. iuř. l. regula. Nā ex regula nō fit ius. ſz ex iure qđ eſt regulare fit regula, alias eī dici deberet ius regulaꝝ. z nō regula iurſ. Et đr regula iō. qr recte ducit nec alioꝝ ſuꝫ trahit quaſi a rego eo q̄ recte regat. z debet regula fieri ſigno vniuerſali vl indiffiniti/uo. Aliter in grāmatica. Regula ē multoꝝ ſimiliū collectio vel oīuūctio. Quid ſit regula vel poteſtas eiꝰ q̄s effectꝰ qđ officiū eius z qualiter ꝑdit officiū ſuū. dic vt. ff. de reg. iur. l. j. eo. ti. in rubr. lib. vj. Sz vtꝝ regula cōprehēdat in ſe exceptiōes. fuerūt opinio nes q̄ notanť. ff. e. ti. l. j. z facit qđ no. in. c. regula. in. điſ. Sol. quo ad poteſtatē ꝓboꝝ q̄ in ea ꝑferunť vniuerſaliter vl indefinite affirmatiue vel negatiue. tūc cōprehendit exceptiones. alias nō diceret exceptio. vt omis hō currit ꝑter equū. nō eſt exceptio qr equꝰ nō ꝓprehēdiť ibi. ſz quo ad materiā de q̄ fit mētio quo ad iurſ determinationē exceptō nō cōprehēdiť ſub regula. qr ꝓtraria ratō z ius eſt in exceptiōe q̄ꝫ in regula. de hoc vide glo. in rubr. de reg. iu. li. vj. Et qđ ſit officiū z poteſtas regule an ius nouū ꝓſtituat. an antiquū recitet dať diſtinctio ibidez Nā doctores dicūt tres caſus vl ſpēs caſuum eſſe. Quidā determinati ſūt. Alīj ſūt excepti a legꝭ determinatōe. z in illis regla nō ꝓſtituit ius. qr in ꝑmiſs inuenit iā ꝓſtitutum. z ſecūdi nō claudunť ſub regule determinatōe. Tertij ſunt in q̄bꝫ eſt eadē eq̄tas. que etiā eſt in caſibꝫ a iure determinatꝭ. nec tñ reꝑiunť a iure poſiti. z in illis facit regula ius ꝓpter idētitatē rōis nō patiētis ius ſimiliū caſuū eſſe diuerſum. Cuiꝰ ibi datur aptior diſtinctio. Aut ꝓſtitutio iuris precedit traditionē regule vt locū habeat diſtinctio ꝑdictoꝝ caſuū. Sz vbi nō eſt ꝓſtitutō añ regule diſpoſitionē. ſz inueniť ſola ſimplex traditio regule. tunc ipa regula eſt ius Sz z finaliter Jo. an. dic q̄ ꝑ regulā nō ſtatuiť ius. ſz ex iure ſumiť regula. z ideo dicit regula iuris q̄ſi ex iure ſumpta. qr neceſſe ē ius. qđ eſt materia ꝓcedere regule diſpoſitionē. Jus eſt idē eſt q̄ ratio. j. diſ. ꝓſuetudo. it. diſ. ſane q̄ꝑe. z ab exordio rationalis creature ꝓceſſit. v. di. in ꝑn. Et h eſt ꝓa rō q̄ re regule ponunť in fine decretaľ. z ſexti vt oñderet ius nō ſumi ex regula, ſed regulaꝫ exiure. vt. ff. e. ti. l. j. vbi đr. Nō vt ex regula ius ſumať. ſz ex iure qđ eſt regula fiat. Licꝫ alīj reddāt coloratā rōem illā ſcz q̄ vltimo dicunť melius memorie cōmendanť. de cō ſe. diſ. ij. liquido. vide etiā gloſaz in. c. regula. diſ. iij.

Regula cathomana dic ꝙ legatū qđ fuerat inutile. ſi teſtatoꝝ moriť. licet exinteruallo moriať nō ꝙualeſcit. vt. ff. e. ti. l. j. in ꝑn. z. ff. de le. l. cetera. §. j. Et nō ꝙprie đr regula. nec inter eas ponit.

Regulares ſm Boff. ſunt q̄ ad viuendū ſe regulariť aſtringūt. ſiue ſint monachi q̄ debēt vacare diuiniſ. vt. C. de epi. z cle. l. generaliter. §. j. ſiue ſint canonici regulares. nā idē eſt iudiciū de ambobꝰ. vt in. c. ex pte de poſtu. z. c. nō magno. ne cleř. vel mo. z h eſt vez q̄ ad rē nō quo ad regulā latiorē. vt i titulo de ſtatu mo. Uñ monachꝰ đr a monoſ id eſt. vnū. z ycos cuſtos. vl achos. i. triſtis qr ſolꝰ đz ſtare triſtꝭ. vt no. C. de epiſ. z cle. i rubr. xvj. q. j. c. placuit. ij. vbi đr. Qr mundo moꝛtuꝰ eſt. deo aūt viuit. Et interptať vnꝰ triſtis. vt ea. q. ſi cupis. vbi đr. Bona cbum quē ſenſerꝭ crebro de nūmis tibi loquentē. inſtitoꝛē potꝰ habeto. ibi tñ excipit clemoſyna. q̄ omnibꝰ eſt indifferēs. Sz canonicꝰ đr a canon. i. regula. z ycos cuſtos. qr ſemꝑ đz eſſe ſub regula. q̄re đr regularis Nam regularꝭ eſt q̄ ꝓfeſſionē imperio ꝑlati ſe ſubīcit

Rei vendicatio ſm Azo. C. e. ti. eſt actio q̄dā q̄ dať ſola rōe dñij z poſſeſſiōis vl q̄ſi. vt. l. ſi in rē. ff. de rei vē. l. j. z. ij. C. vbi in rem actꝭ. z đr vel q̄ſi ꝓpter iuriſdictiōem. q̄ rōe quaſi dñij dať. vt no. inſti. de actꝭ.

Relatio ſm Spe. C. e. ti. eſt iudicꝭ dubitantis de iure ad ꝓncipem miſſa ꝓſultatio. Et quō debeat fieri relatio. no. C. de relati. l. j. Et vtꝝ reſpiciat ius vel factū. eſt caſus i. l. quacūq̄. §. j. ff. de iudi.

Relegare eſt aliquē in inſulā vel in aliꝗz locum mittere vt ibi ꝓpter delictum aliqđ qđ cōmiſit morā ad tps faciat ſcz ꝑ q̄nquēniū z eſt q̄ſi bānire. z đz ſe in loco tali a delictis abſtinere. alioq̄n pena augmētať vl ꝓpetuatur. vt. ff. de pe. l. relega. in ꝑn. z tacite non adimunť bona niſi exꝓmanť in ſnīa. vt. ff. đ interdic. z relega. l. relegatoꝝ. §. ad tempuſ z ſi adimať ꝑs bonoꝝ iꝫ in ſum. C. de re. alie. cau. moꝛ. l. ſi q̄s. §. ſi accipiť. qđ nō đz fieri. Si tñ lata fuerit ſnīa. vt. d. l. relegatorum

etiã ad tps deportat⁹ nudus exulat. vt. ff. ō capi. dimi. l. tute. §. j. ⁊ de re iudi. l. ea sola. ⁊ C. de pe. deportator.

Relegatio est deportatio. q̃uis ꝑtie capiendo differãt. q⁹ relegatio fit ad tps. deportatio in ꝑpetuũ. vide de ℔. ff. de interdic. ⁊ rele. l. relegator

Religiosi sunt q̃ vitã regularem pfessi sunt. Et large dicunt religiosi q̃ in ꝑtĩs dominibus religiose viuũt. q̃uis nõ sint pfessi. vñ tria substãtialia vite regularis pfiteri debet religiosus. s. obedientiã. castitatẽ. custodiã ⁊ ꝑfectaꝫ abdicatiõem. vt. xij. q. j. nõ dicatis. xix. q. iij. q̃ ingredientib⁹. nec in his dispensandũ est. in. c. ad monasteriũ. ō sta. monach. in fi. nã pfessio est solẽnis ꝓmissio religionis in q̃ ꝑdicta tria ꝯcurrũt. ⁊ religiosi siẽt alij ꝑlati phisicã ⁊ leges ñ legãt neq; audiãt. ⁊ si ꝯtra fecerint ipso iure sunt excõmunicati. c. non magno. ⁊ ca. sup specu. ne cle. vel mo.

Religio ꝓncipaliter ordinata est ad opa vite ꝓtemplatiue que in oꝛõe ⁊ studio ꝓsistũt. ⁊ secũdario est annexũ opus manuum. ſm Joh. an. in. ca. sane. de regu. in nouella. Et que religio sit maioꝛ. subdit idẽ Jo. an. dicens. Oporter ꝓncipaliter maioritatẽ ordinum attẽdi ex ꝑte finis. secũdario aũt ꝓpter exercitiũ. nã finẽ querim⁹ ꝓpter se. ⁊ exercitium nõ ꝓpter se. s̃z ꝓpter finẽ. Ex quo seq̃tur illã religionẽ maiorẽ que est ordinata ad finem absolute potiorẽ. vel q⁹ illud est maiꝰ bonũ ad q̃ ordinat vel q⁹ ordinat ad plura bona. si vero vtriusq; religionis sit idez finis attẽdit ꝑeminẽtia secũdario: non ſm quantitatẽ exercitij. s̃z ſm ꝓportionem eius ad finẽ intentũ. Unñ beat⁹ Anthoni⁹ i collationib⁹ patrũ ꝓtulit discretionẽ p quã q̃s omnia moderat in ieiunijs. vigilijs. nuditatib⁹. elemosynis ⁊c. Nã illa q̃ sine discretione fierẽt facile annexũ haberẽt deficiendi periculũ. de quo in. c. nõ mediocriter. de cõ. dis. v. quia nõ sunt religiones potiores. ideo q⁹ hñt obseruãtias artiores. sed ex eo q⁹ obseruãtie sũt ordinate cũ maioꝛi discretione ad suũ finẽ. Hoc declarat abbas mo lic. meditatiões scripturaꝝ. nuditas ac ꝓfectiõis instrumẽta deseruiẽtia ad essentia rei religionis q̃ tria sunt vt dictũ est. Nam miſi phi. vt socrates ⁊c. diuitias ꝓtẽpserẽt. nõ tñ ꝑfecti fuerũt nisi secuti fuissent dñm sed est ꝓprium apl̃oꝝ ſm beatũ Hieron. i omelia sup euãgelio. Ecce nos reliquim⁹ omnia

Religiose dom⁹ sunt dom⁹ ⁊ monasteria xpiane fidei. ⁊ alia siꝛia pia loca ad pios vsus religionis deputata quocũq; nõie censeãt Et ſm Bof. religiose dom⁹ dicunt mõasteria. tẽpla. hospitalia. ⁊ alia loca. vt ꝫ. in. c. ō cenodocheis. e. ti. ⁊ C. de epi. ⁊ cle. in le. oꝛphanotrophos. ⁊ l. oĩa oratoꝛia. etiã illa q̃ aliqui ex deuotõe in ꝑtĩs domib⁹ epi auctoritate ꝯstituunt loca religiosa sunt. vt. xlij. dis. oratoꝛium.

Religiosus loc⁹ est in quo moꝛtu⁹ sepult⁹ est vel etiam caput ei⁹. vt. ff. de reli. ⁊ sump. fu. p totum. vnde moꝛtuo illato in ꝑdiuꝫ ipm religiosum ꝓficit ⁊ pignoꝛi obligari nõ potest. C. que res pig. ob. poss. l. j. potest tñ ius vel vsufructus talis ꝑdij pignoꝛi obligari vt ven. ⁊ no. ibi. fa. l. quid ergo. §. s̃z si moꝛtuũ. ff. de le. j.

Remissio est cause cõmisse ad ꝓmittẽtem facta missio. Item quãdoq; significat idẽ q̃d indulgentia ſm Specu. ⁊ sic sumitur in ti. de pe. ⁊ re.

Remuneratio nõ fit ſm opa. s̃z q̃ ad intentõnes. nã de⁹ nõ remunerat bonũ qđ fit. s̃z bonum qđ bñ fit. Jõ ōr q⁹ de⁹ nõ est remuneraꝛ nominũ. s̃z aduerbioꝝ. vt de collu. c. j. vbi glo. neq; ad actus de⁹ respicit. sed ad coꝛ. ⁊ ad spontaneas volũtates. xv. q. vj. c. j in fine

Renũciare est remittere vl̃ negare. Re. sup. lex acquilia. vñ ōr liberuꝫ est vnicuiq; iuri suo renũciare. i. remittere ius suũ ⁊ negare eo se velle vti. vt in. c. ad apostolica. ō regula. ⁊. vij. q. j. q̃ periculosum. de fo. compe. si diligẽti. nõ potest tñ q̃s renũciare iuri suo. cũ ex sua renũciatione etiã iuri alteri⁹ ꝑiudiciũ generet. ne bis p que deo ⁊ boĩ obligatur vt votis pollicitationib⁹. iuramẽtis ꝓuentionib⁹. compꝛomissis ⁊ matrimonio q̃uis iuri exigẽdi debitũ bñ renũciare possit. c. q̃dam. de ꝓuer. ꝓiuga. Item renũciãs beneficio nõ potest illud repetere. c. sup ℔. de renunci. nisi vi vel metu renunciauerit tũc ipm nõ amittit. vt. c. ꝓpri. ꝑalle. ⁊ ca. accepta. de resti. spoli. ⁊ potest quis renunciare beneficio ꝑsonali nõ illi q̃ est collegio indultum de pacto nõ facto. vt de ℔ in. c. si diligẽti. ꝑal.

RE

Renunciatio ꝓprie.est rei vel iuris ſpōtanea refutatio.z pōt fieri p illū ad quem ptinet illud cui renūciat.alias generaliter renūciatio pōt fieri p quēlibz de re ſua vl̄ in re ſuo ꝓprio.vt.vñ.q.j. ꝯ piculoſum .C. de pac.l.ſi q̄s in ꝓſcribēdo.c.ad aplicā.z.ca.ſi diligēti.palle.

Repetitio capit in iure p reacceptōe in teſtamēto vel ſubſtitutōe heredū.vt dū querit de receptiōe emolimēti.oneris.cōditiōis.modi vel alterius qualitatis z ſignificatur eodē modo quo ꝓbabiliter ſignificari conducitur. Uerbi gra Teſtator heredē inſtituit q̄ legata ab eo reliquit z vulgariter ei ſubſtituit.ibi repetitio facta cenſet a ſubſtituto.vt in.le.licet.ff.de lega.j.z ratio ſumit ex volūtate in ſubſtitutōne. Item ibi teſtator heredē inſtituit titio z ab eo noīe ꝓpe legata reliqt vulgariterq; ei ſubſtituit: ibi nō cēſetur repetitio facta a ſubſtituto.vt.l.j §.ad quid ibi nominatim.ff.ad.l.fal.ꝺ hoc vide no.in.l.licet.palle.p Bar.vbi multos ponit caſus

Replicatio ſm Spe.eo.ti.de excep.§.multum.eſt exceptiōis facte excluſio.z ſic eſt q̄dam exceptio cōpetens actori ꝓtra exceptōnem rei.z iſtā ſp opponit actor.z ꝓtra replicatiōem actoris dat duplicatio reo.z iterū ꝓtra duplicatiōem rei dat actori triplicatō z ſic in infinitū extēdere licet.inſti.e.ti.i pn. de replicatōe.vide Jo.an.p modū ſumme in.c.nobis.de excep.

Repromiſſio.eſt pmiſſiōis iā facte ꝓfirmatio.vide ſup̄ pmiſſio

Repreſſalia eſt poteſtas pignorādi ꝯ quemlibet de terra debitoris data creditori p iniurijs z damnis. Debis repreſſaliīs ꝺr de iiur.z dam.da.z.c.ſi pignorationes. lib.vj vbi pꝛohibent extendi ꝓtra ꝑſonas eccleſiſticas ſub pena excōmunicatiōis vel interdicti. Uñ breuiter repreſſalia dicunt quādo aliq̄s oriūdus de vna terra ſpoliat vel damnificat ab alio oriūdo ab alia terra vl̄ etiam ſi debitū non ſoluerit ei. tunc eī datur poteſtas iſti ſpoliato q̄ ei ſatisfaciat cōtra quēlibet in terra illa. vnde eſt ſpoliator vel debitor

Repudiū eſt renūciatio ab vxore miſſa marito vel ecōtra.quia mittēs cōditioni alterius petit renūciari. Item dici pōt repudium q̄ꝺ ſub teſtimonio triū teſtiū .vel a pñti remittit Etiam repudiū eſt reſidentium diſcordantia. Inde dicit libellus repudij ſcriptura in qua alter alterius ꝓditioni renunciat.in libello aūt repudij ſcribebātur hec verba.ſ. Res tuas tibi habeto. vel res tuas tibi agito.nec tñ pt mulier mittere repudium niſi cauſa approbata.vt ſi forte maritus ꝓpter naturalē imbecillitatē minime coire poſſit.in libello ꝓ diſcutiendo ſpōſalium hec ꝓba erāt in vſu.ꝓditiōe nō vtor ff.de diuor.z repu.l.j. Que aūt ſit differentia inter diuortiū z repudiū.no.ff.eo.tit.in rubrica.

Repudiare eſt ſpernere.reſpuere. vel dedignari.

Reputatio ſm Placeñ.eſt cōpenſatio.vt.l.j ff.de ſolutio.

Res eſt verbū generale.vt.ff.ſi cer.pe.l.j.z i re ſua q̄libet eſt moderator z arbiter.C.māda.l.in re māda.z.C.de bis q̄ vt indi.l.polla.in pn. Item res deterior reddita nō videf. ff.cōmoda.l.iij.§.j.z.ff.depoſit.l.j.§.res.etiam res ſua nemini ſeruit.l.in re cōi.ff.de fui.vba.pdio.

Res iudicata ſm Azo.eo.ti.ꝺr ſnīa q̄ finem ꝓtroverſiaꝝ pnunciatione iudicis accipit. vt.ff.e.ti.l.j. Uel eſt q̄ꝺ ꝺemnatiōe vel absolutione cōtingit. Et addunt quidā ſi nullo iuris remedio ſentētia poſſit attemptari aut lapſis decē diebꝰ poſſit reformari. Sꝫ hoc nō placet Azo. Item res iudicata eſt a iudice z in iudicio eius quod deducitur eſt ratione p eū adiudicatio.vt di.l.j.cum ibi nota. Nam ibi notat q̄ res iudicata nō eſt ſnīa.ſed id q̄ꝺ ē deciſum pnunciatō eius iudicij

Sentētia vero eſt diſpoſitio vel ꝓnūciatio iudicis legaliter declarata.licz ergo ibi glosa videatur hoc ignorāſſe. Et hoc ſeqr̄ q̄ interlocutoria nō poteſt appellari res iudicata.q̄ nō capit finē ꝓtroverſiaruz.licet q̄ñq; ex interlocutoria cauſa diffiniat. nec ſentētie arbitroꝝ dicunt res iudicate.q̄ ñ imponūt finem.nā p ſolutōem pene poteſt reſiliri

Res cōmunes naturali iure dicunt quarū vſus omnib animalib eſt cōmunis.vt aer aqua pfluēs.z mare .z ei littora ſm Azo. z inſti.de rer diui.§. flumina autē.z.ff.de acq̄.re.do.l.j.

Res publice dicunt que ſunt omniū populorum z hominū tantū.vt ſunt flumina.et portus.z q̄ ſunt dedicata vſibꝰ ꝑpli.vt forū ſtadium

RE

Res sancte dicunt que ab omni lesione munite sunt. vt muri z porte ciuitatis que ideo sancte dicunt quia pena sanguinis ꝓstituta est ꝓtra eos seu aduersus eos qui aliqd in his delinquunt violādo. vel aliud committendo. vel tales res transcēdendo scalis admotis. vel etiā aliquid in eoꝝ lesionē auferendo. vel qualibet alia ratione occupando. vt instī. de re. diui. §. si quis vero. Hanc ciues romanos alias q̄s p portas egredi nō decet. cum istud hostile z abominandū sit nam z Remus frater Romuli occisus traditur ob id q̄ murū trāscendere voluit. vñ Lucan⁹. Fraterno primi maduerunt sanguine muri.

Res sacre dicunt que rite deo p pontifices ꝓsecrate sunt. vt edes sacre. z alia dona pia que ad diuina ministeria cōseruāda dedicata sunt. vt cruces z thuribula. que etiam alienari phibētur. excepta causa redemptionis captiuoꝝ. vt. C. ō postli. reuer. l. ab hostib. z. l. fi. de ß vide. c. j. ō pigno. z ibi glo.

Res religiose sepulcra sunt i q̄bꝫ hoīes sepeliunt. vt instī. de re. diui. §. religiosum

Res soli est res īmobilis. vt. ff. de diuers. et temp. ꝓscrip. l. quibusdā.

Res emphiteotica est res emphiteotice cōditione subiecta. s. illa quā eccia vl̄ aliquis dñs dñio z ꝓprietate retēta ꝓcessit emphiteote q̄dtū ad solā possessionē. vñ si ꝯ emphiteota rē illā in aliā ꝑsonā transponere vult nō potest tradere eā. i. dñiuz trāsferre. eo q̄ ipe nec habet nec habuit illō. z iō alteri dare nō potest. q̄ nemo in aliū plꝰ iurꝫ trāsfert q̄ ipe habet. vt i regula. nemo plꝰ de reg. iu. li. vj.

Resartire est restaurare. vnde ōr. Tu cōpelli debes mihi damnū resartire. id est. restituere.

Restitutio in integꝝ. Reḡre supꝝ in integruz restitutio. z dat tā eccie q̄s minoribꝫ ratione etatis. quare est ꝓpriꝰ status vel iuris reintegratio. q̄ succurrit p restitutōis auxiliuz minoribꝫ. xxv. an. z etiā eccleſijs q̄ minoruz iure fungi censent. semp em̄ eccia debet iure minoris illesa seruari. vt in. c. j. eo. ti. z re stituit minoꝝ vel eccia siue ledat siue decipiatur ipe minoꝝ siue tutoꝝ siue ꝓcuratoꝝ eius. vel si ꝑlatꝰ syndicus vel ꝯconomꝰ ecclesie decipiat. Nā delictū ꝑsone nō debet in detrimentū eccie redūdare. in regla deli ctum. de reg. iur. li. vj. z si restitutio fit iure minoris. differt ab ea restitutiōe q̄ fit iure maioris. q̄ ꝓma dat officio iudicis. deficiēte actione. Secūda ꝓ ho habet actionē suo iure. s. vtilē officio iudicis accedēte vt in. c. cū venissent. de in integ. resti. in glo. ℣. restituimus. etiā restitutio q̄s q̄ petit vbi nulla possessio ꝓtesse. vt cū petit restitutio cōsanguinei. c. cū venissent. e. ti. in glo. in. c. lras. ō resti. spol.

Restituere in integꝝ. Re. supꝝ. de J.

Res ōr in ꝓtractu vēditionis adhuc esse integra q̄n res nō est in toto vl̄ ꝑte tradita z p̄cium in toto vel in ꝑte nō solutū. licet ꝯct⁹ sit fact⁹. aliter etiaz ōr res integra respectu iudicij q̄n lis nondū sup tali re accepta est videlicet añ lit. ꝓtest. vt in. c. ex insinuatiōe. de pcu.

Rescriptū ꝑm Bof. est mandatū ꝓncipis q̄ō ad instantiā alicui⁹ vel aliquoꝝ siue ꝓpomotu vel ex relationibꝫ absentiū. vl̄ ex suggestionibꝫ p̄tium. vel ad alicui⁹ ꝓsultationem facit. vel cū alicui vel aliquibꝫ corꝑi collegio vniuersitati vel ciuitati aliqd mā datur vel indulget. talia em̄ ius faciūt nō generale sz speciale in negocijs z inter ꝑsonas in q̄bꝫ z inter quas ꝓmulgata sunt. vt C. de legi. z ꝓsti. l. ij. Et nota q̄ rescriptū capitur tripliciter ꝓmo generaliter z sic q̄libet scriptura ꝓtinens aliquā dispositiōz supioris ōr rescriptū. z sic idē est q̄ scptuz z ꝑm hoc si papa respōdeat etiā de iure dicitur rescriptū. Secūdo min⁹ generaliter. vt ꝓcernit ti. de rescrip. z sic est scripturz sup negocio vel negocijs ꝑticularibꝫ alicuius vel aliquoꝝ siue singuloꝝ siue vniuersitatz siue motu ꝓprio siue ad instantiā siue causa cognita siue nō cognita a supioze emanās siue aliq̄d iuris tribuat siue tribuat solum exercitū iuris alicui competētis. z ita comprehēdit rescriptū ad lites. de quo ōr rescp. c. j. z. ij. Si autē sup lr̄is plerūq̄ similibus z ōr rescriptum ad beneficia. de quo. e. ti. c. super lr̄is. ꝑalle. z comꝓhendit etiā annotationem z pragmaticā sanctionē. Tertio capitur specialiter z stricte p scriptura ꝓtinēte dispositionē p quam datur iudex ne aliq̄d aliō ꝓceditur. nisi coram illo iudice ius tibi competēs cōsequaris. z ß ōr rescriptū ad lites quod datur alicui ad cōfirmatiōz sui iuris. de quo in. c. sup litteris. eo. ti. z sic est spēs distincta a priuilegio quod ꝓcedit aliqō ius ꝑticulare cōtra ius cōmune. et a

reſcripto ad bñficia.qđ magis ꝓprie cõparatur ꝓuilegio. Uerbi gr̃a. Jure ſcꝑto alicui ꝺceſſo cauet̃ q̃ iudicez adire poteſt. Ex hiis verbis nõ imponit̃ neceſſitas iudici ſuſcipiende cognitõis. vt.l.ſepe.ff.de offi.ꝓſi. Ratio.quia ꝟba iſta ſignificãt in poteſtate eius eſſe cui cõceditur iudicẽ adire.nõ aũt in neceſſitate iudicis cognoſcere. Sil'r in reſcripto cauet̃ q̃ adire debes iudicẽ.vt notatur in.l.ſepe.p̃al.q̃ de iure cõmuni non imponit̃ alicui neceſſitas agẽdi.nec illa ꝟba ſignificãt neceſſitatez imponi iudici ſuſcipiende cognitõnis. Jtem ꝓnceps alicui ꝺcedit iudicẽ extraordinariũ q̃ iſte cui cõceditur aſſerebat ordinariũ ſuſpectum vel impeditũ multis negocijs ſiue inuitũ.z ſic intelligit̃ obtinere ꝺceſſionẽ ſi ꝑces veritati innitant̃.vt.l.fi.C.de diuer.reſcript. Rõ. quia ꝺcedit̃ tanq̃ ex vera cauſa.igitur ſi ñ eſt vera nõ ꝺceditur.ex quo patet q̃ ſi cõceditur illo expreſſo mẽdaciter vel p ignorãtiam q̃ nõ expſſo vel tacito illo q̃ expſſo nõ ꝺcederet̃.tũc nõ cenſet̃ ꝺceſſum.de hoc vide.c.ſup lr̃is.e.ti. Jtem vbi ꝓnceps ꝺcedit alicui q̃ poſſit vti frui reb̃ ſuis non valz.l. vnica.de theſau.li.x. Rõ.q̃ nihil põt operari eo q̃ illud qđ cõceditur iure cõmuni habetur. Nam fruſtra p̃cib̃ impetrat̃ qđ iure cõmuni cõcedit̃.l.vnica.p̃alle.z.ff.de mi.l.in cauſe.ij.l.cũ ſup.C.de rei vendi. Et p̃dicta vera ſunt de vnico reſcripto. Sꝫ ſo plura ſunt ꝓtraria vel diuerſa.ſiue vnũ alteri derogans.vel vtrũq̃ valet.vel alterꝫ tantum Uerbi gr̃a. Quidã impetrauit gr̃am ad beneficia vn⁹ collatiõis.impetrat ſecũdo aliam ad bñficia alter⁹ collationis.ſi ſecũduz facit mentionẽ de ꝓmo valet vtrũq̃.vt.c.i noſtra.de reſcrip.z reſcriptũ in eccleſiaſticis poteſt ꝺcedere papa.z in ſecularib̃ imperator. Uñ etiã reſcriptuz ꝺr̃ qđ imꝑator vel alter p̃cibus z ſupplicationib̃ alicuius reſpondẽs reſcribit ei fieri vel nõ fieri debere quod poſtulat. Et nota q̃ ī reſcripto ſemp intelligi debet ſi ꝑces veritati innitãt vt ſi ita eſt.c.ij.co.ti.in textu z in glo.z quãdo ponitur ibi hec clauſula.ſi ita eſt.debet referri ad oĩa p̃cedentia ſm Berñ.in.c.oliz eo.ti. Ponunt̃ tñ ibi opi.in glo. Jtẽ ħ clauſula.z quidam alij talis ꝺyoceſ.nõ extendit ſe ad illos de ciuitate.niſi dicat̃.z q̃daz alij de ciuitate vel ꝺyoceſi.ſecus ſi ꝺiceret̃ talis epiſcopatus.vt in.c.Rudolphus.eo. ti.in glo. Jtem hec clauſula.ſi pro alio non ſcripſerimus.ſemp debet intelligi in reſcripto.q̃ndo papa ſcribit q̃ puideatur alicui de beneficio in eccl'ia aliqua etiã ſi non apponatur. Sꝫ vero papa velit alicui facere gr̃am plenam tũc ſcribat.nõ obſtãte q̃ alias direxerimus ſcripta noſtra.c.mandatũ eo.ti.in glo. Jtem p hãc clauſulã generalẽ quidã alij non poſſunt plures q̃ quattuor citari.quoꝝ etiã noĩa debẽt in ꝓmo citatorio nominari vel expr̃imi.in.c.cũ in mꝫtis eo.ti.li.vj.in tex.z in glo.olim trahebant̃.et ar.de teſti.cũ cauſam.z.c.ſignificauerũt.ꝺ cle.excõ.mi.c.latores. Et ratio quare reſtricta ſit citatio ad quattuor eſt arbitraria.le. nõ oĩm.ff.de leg.potuit eñ plus vel minus reſtringi.vel reddere rõem ſimilitudinariam quã habes de ꝓſan.z affi.c.non debet. Tamẽ ſm Berñ.ſup re indiuiſibili ſez iudicio cõmuni diui.famil'.poſſunt p generalem clauſulã vltra quattuor euocari ad iudicium. Jtẽ omnes vltra illos quattuor q̃. ius habẽt in re põt agere vel defendere p iure ſuo coram illo iudice.ar.ꝺ re iudicẽ.cũ ſup.de offi.dele.ſup eo.de elec.c.j. Jtẽ Hoſtien.z archi. Sꝫ pone q̃ttuor expreſſit.poſtea aliuz ꝺuenit.nihil excipit̃.an valeat iudicium.vide ibidẽ in glo. Jtẽ in reſcriptis debet ſeruari ordo ſcripture.ca.cũ dilecta. eo.ti.in glo.ꝟ.trãſponẽtes. Et Jo.an.ſup hoc pluresſ alias ſnias infert.de hoc vide ꝺ elect.c.generali.li.vj.z tandem dicit q̃ maſculinum ſubiectũ a canone comꝓhẽdat feminas.quod ꝓbatur.xvij.q.ij.ſi q̃s ſuadente.iuncto.c.mulieres.de ſen.excom.qđ eſt verum.niſi eadem ꝓſtitutione femia excipiatur.vide.c.indẽnitatibus.§.ſed eas.ꝺ elec.li.vj.

Reſidere in eccia ſm Boſ.eſt in eccia deſeruire bñficium.z eccie curã habere.c. ꝺquerente.de cle.nõ reſi.pax eñ eſt reſidere niſi reſidẽs curã habeat eccleſie in qua bñficiũ habet vel pſonatũ.vt ī.c.q̃ nõnulli.de cle. nõ reſi.debet aũt reſidere p ſeipm nõ p vicarium de carium.c.quia nõ.p̃al.nam p vicarium ꝺ ſeruire nõ licet niſi in caſib̃.vt cũ ex indulgentia ſpeciali cõpetit alicui nõ reſidere.l cũ ꝺſuetudo excuſat nõ reſidentẽ.vel cũ eccleſia ꝺpendet ex p̃benda.vel cum pſona ſine culpa ſua ĩcidit debilitatẽ.ꝺformitatẽ vl' morbũ.vt p ſe ꝺfuire nõ poſſit.vl' cũ neceſſaria ꝓfectio imineat.vl' etiã volũtaria

vtilis tñ ꝛ honesta. vt studioꝝ. vl' pegrinationis causa cū licētia tñ plati. vel cū ꝓsensu capl'i. vt no. Goff. in sum. de offi. vica. §. nūc videndū. Sunt ḡ clerici nō residētes: q̄ in eccl'ijs in q̄bꝫ intitulati sunt nō faciunt residentiā. ꝛ si psonalit̄ residēt. nō tñ deseruiūt bñficiū. nec eccie curā habēt. et q̄uis vicari⁹ nō det vicariū. c. clericos. de offi. vica. cū illud sit satis absonū ꝛ absurdū. Tñ Jo. an. in cle. vnica. de offi. vica. in glo. sup ꝟbo sacerdotiū. putat ꝓtrariū. p. c. cū ex eo de elec. li. vj. vbi ep̄i generalit̄ cū his q̄ obtinent eccl'ias dispēsant. ꝛibi rō cōis. ibi idez ius. c. translato. de ꝓsti. ꝛ sic cū p septenniū dispēsat cū vicario. vicari⁹ nō dat vicarium. sed ep̄us dispēsans dat eū. ſm Joh. an. ibidem

Responsa ꝓdentū sunt q̄ iurisc̄onsulti rñdere dicunt ꝓsulentibꝫ. §. cōstat. ꝛ. ca. rñsa. dis. ij. vñ etiā rñsa pauli dicta sūt. Fuerūt em̄ quidam ꝓdētes ꝛ arbitri eq̄tatis qui institutōes iurꝫ ciuilis ediderūt. q̄bꝫ dissidentiū lites ꝛ ꝓtētiones sopirent. ſm Jsiō. li. v. ethi.

Reus est q̄ defendit ꝛ ꝓpulsat actionē vel accusationē nō a reatu dict⁹. sz a re q̄ petit ab eo p̄standa. vel sup q̄ ipe impetit. qz quāuis ꝓci⁹ sceler' nō sit. re⁹ tñ ꝺr q̄uis diu i iudiciū p̄ aliqua petit. vt. c. for⁹. de ꝟ. sig. ad fi. xv. q. ij. c. vl. iij. q. xj. c. nō est. Et iā q̄ncꝫ reus a reatu ꝺr ille videlicꝫ q̄ q̄uincit criminosus c. j. de re iudi. li. vj. Vel sic. Re⁹ est ille q̄ necessario se habet defendere. c. dilecti filij. ꝺ excep. ꝛ sic dicit a re quam ipe defendit. ca. forus. p̄alle.

Reus p̄mittēdi ꝺr ille q̄ stipulat ꝛ ꝺr a re vl' firmitate. qz firmiter ꝛ oīno vez est. cū stipulatū vl' obligatū. nā re⁹ significat firmitatē. vt dic̄ Virgili⁹ ꝛ Azo. C. de duo. re. stipu. in sum.

Reuocare domū. est allegare ꝛ dicere se nō posse cōpelli eo loco quo cōuenit ad litem suscipiendā. sed remitti ad locū quo domicilium habet. Inde dicūt legatos q̄ romā mittunt nō debere cōueniri ipsis inuitꝫ. sz habēt ius reuocādi domū. de ꝟ vide. c. fi. ꝺ fo. compe.

De Ri

Rigor iuris obseruādus est in duobꝫ casibꝫ scz cū pl'us inde scandalizat⁹ est. c. cū tenemur. de p̄ben. c. cū nobis. de p̄scrip. Secundo qñ multis grassantibꝫ op⁹ est. c. clericoꝝ. de vi. ꝛ ho. cle. Et nota q̄ rigor iurꝫ qñq̄ ponit̄ p solēnitate ꝛ ordine iurꝫ cōis: habito respectu ad rescriptū pape. c. super l'ris. de rescrip. Secūdo ponit̄ p austeritate ꝓtraria dispositioni. alias dispēsationi ꝛ misericordie. ꝛ ad alioꝝ terroꝛem inducta. Tertio p stricto ordine iuris cōis. ꝛ sic sumitur in. c. si clerici⁹. de fo. cō. ꝛ no. glo. in. c. vt ꝓstituere. k. l. vj.

De Ro

Rodes insula est in qua antiquit⁹ vsus mercatoꝝ fuit. ꝛ inde dicunt leges rodie. vt no. ff. ad. l. ro. de iac.

Rodius est gen⁹ piscis cui⁹ sanguis valz ad tingendū vestes. vt. C. de vesti. ole. ꝛ au. li. bro. xj.

Rogo capit̄ q̄ñq̄ p p̄cipio. xj. q. iij. rogo q̄uis q̄ exoꝛtat mādatoꝝ opa nō fungat. ff. de his q̄ no. infa. l. ob hec ꝟba.

Rogus vide. xxiij. q. vij. ꝓnioꝝ. sup ꝟ. busto. vbi glo. q̄ bustū ꝺr cū res est exusta. rogus cū cōburit̄. pira est ꝓgeries lignoꝝ ad cōburendū. ibi vide Archi.

Romana est cōis patria. l. roma. ff. ad muni cipa. ꝛ in. c. exposuit. de dilat. ſm Jnno. et c. vl. de fo. cōpe. vbi ꝺr. Roma mater ꝛ magistra oīm eccl'iaꝝ. c. basilicas. de ꝛse. dist j. Et q̄ ꝺr. Ubi papa ibi roma. ſm Jn. in. c. ego em̄. de iureiur. dic̄ lodo. ꝺ ro. p ℞ nō eē in mūdo aliq̄ē tex. licet multi multos alleget. ꝛ de p̄eminētijs pape vide p Bal. in. l. rescripta. C. de p̄ci. impa. offer. bñ dic̄ glo. Roma caput auaricie cūctos pueros doli capaces generat. vt in. l. sequit̄ dicere. ff. de vsuca. glo. sup ꝟ. aīm possidēdi

Rostrū ꝺr forus causaꝝ. vbi cause tenētur vel tractantur

De Ru

Rudera sunt ea q̄ ejciunt̄ de menibꝫ discussis. vel a domo mūdata cū scopis. vt fragmenta lapidū. vel demolimēta cementoꝝ vel folia fauille pulueres

Rumoꝛ ſm spe. de notorio crimie est p̄ticularis assertio. vl' insinuatio ex sola suspitōe ꝛ incerto auctoꝛe p̄ueniēs. c. sup eo. de eo q̄ cog. ꝓsan. vt. sue. ꝛ ℏ min⁹ ꝓbat q̄ fama. qz fama ē cōis assertio. rumoꝛ ꝟo cū pauci aliq̄d. nō tñ publice dicunt. ꝛ iō ñ ꝓbat. sz solā suspitionē ꝛ p̄sumptionē inducit

Rusticani sunt idē qō rustici. C. de rusti. li. xj & rusticitati pcendū est. C. de testa. l. fi. i ꝓn. & l. ex quacunqꝫ. ff. si qs in ius vo. nō ie. Et dixit dñs Latho circa. l. ꝑalle. qꝫ ꝫsuetudo rusticoꝝ ē vt nō eḡtent. g̃ expēse in factꝫ alicuius p eḡtatu nō debēt eis refici. vt ē glo. in. l. idēqꝫ. §. idē labeo. ff. mādati Item in. l. seruꝰ. ij. ff. delega. iij. vbi glo. qꝫ rustici non vtunt panib⁹ albis sz grosso & alijs caseo & cepis & fabis & nō pullis vel alijs cibarijs delicatis ſm Accur. ibidē. C. de epi. audi. l. iudices

Rustica p̃dia. Re. sup̃ p̃dia rustica.

Rura cesa sunt que cedunt vel eruunt. ff. ō act. emp. l. si fundꝰ. §. si rupta

Rursus. id est. iteꝝ vel quotiēscūqꝫ. & significat ꝓout significatū ꝓximum. vel aliō medium significare declarat. Verbi gra. Testatoꝛ reliquit alicui decē. & si pdiderit rursus ei reliquit. dicit textus. qꝫ nō amplius qꝫ semel postqꝫ pdiderit est inuādus Et sic dictio rursus aliquādo verificat in vna vice. le. fideicōmissa. §. si quis. ff. de lega. iij. Rō. quia nisi sic significaret heres grauaret se/pius nouam quantitatē p̃stando quod nō est verisimile testatoꝛē voluisse ꝛc. Et tantum de R.

De Sa

Accularij dicun/

tur q̄ vetitas artes exercentes ex sacculo partim subducūt et partim subtrahūt vel distrahūt. vt. ff. de extraoꝛ. cri. in rubꝛi.

Sacra que sint. Re. sup̃. res sacre

Sacrariū est locꝰ in q̄ sacra ponunt.

Sacer locꝰ ōꝛ q̄ manet sacer etiam dirupto edificio

Sacrum oꝛaculū ōꝛ rescriptū imperatoꝛis quod oꝛādo quis ipetrauit. vel est idem q̄d rescriptū. vt sup̃ de littera R. in verbo rescriptum

Sacramentū est sacre rei signū. & qualiter differant sacramentū. signū. sacrificium. & mysteriū. ꝓbat. j. q. j. multi. de ꝫsec. dis. ij. sacrificium. & c. signū. Et nota qꝫ sacramētorum veritatē quidā dicūt nō esse apō hereticos. xxiij. q. j. scisma. j. q. j. extra ecclesiam. Hugo tñ dicē qꝫ heretici habēt veritatez sacramentoꝝ. sz nō executionē eoꝝ. de ꝫse. di. iij. sicut in sacramētis. & no. j. q. j. q̄ pfectionem. & c. dñs. & xix. dis. c. ij. Item ad sacramē/tum dignitatis scz ordinis. tantū digni. sine crimie. sine infamia & irregularitate admittunt. Rō. qꝛ illud sacramentū nō solus ꝓpter se. sed etiā ꝓpter alios suscipit. j. q. j. §. apparet. Alia aūt liberius ꝓferunt. quia ꝓpter se tantū recipiunt. & effectus eoꝝ est vt talia sint accipientib⁹ qualia coꝛde & cō/scientia sumunt. vt in. §. ꝑal. & q̄lia sint sacramenta reiterabilia. & q̄ nō nota. de sacra. reite. sup rubꝛi.

Sacra annotatio ōꝛ rescriptū qō impatoꝛ ꝓprio mentis motu alicui indulget ꝫstitu/ens ſm p̃ces illiꝰ aliq̄d fieri. vide supꝛa Rescriptum

Sacrificiū ōꝛ q̄si sacrū factū. qꝛ p̃ce mysti/ca ꝫsecratur p nobis in memoꝛia domice passionis. j. q. j. multi.

Sacerdos hoc noīe intelligunt q̄ñqꝫ inferioꝛes. & noīe clericoꝝ supioꝛes. & cōponit ex dictionib⁹. greca dyos. id est. datio. & latina sacer. vt. xxj. dist. cleros. sicut em̄ regēdo. sic sacerdos a sacrificādo dicē est. Et sacerdotes gentiliū dicebant flamines quasi filamines. a filo qō gerebāt i capite i signū sacerdotij. & aliqui fuerūt ꝓthoflamines. vt in. c. cleros. ꝑalle. Et nota qꝫ sacerdos debet esse prudēs triplici peritia. l. sacra scriptura ad subditoꝝ aīmas informādas. xxxvj. dis. ij. c. ccce. c. si quis. & p totum. ergo in ecclesia metropolitana tenent doctoꝛes theologie. Secūdo in seculari scientia. vt sciat discernere verū a falso. et viam habeat ad scientias pietatis. maxime ad triuium. nō ad delectatiōem vel ad voluptatem. s. ad quadruuiū. vt. xxxvij. dis. §. cur g̃ & §. sed ecōtra. & c. turbat. Et ergo i cathedralibus ecclesijs haberi debent magistri artiū liberaliū magis ad triuiū q̄s quadruuium docendū. cuiꝰ ratio patet supꝛa. xxxvij. dis. si quis grāmaticam. vbi dicit i fine Grammaticoꝝ autē doctrina potest etiaꝫ ꝓficere ad vitā dum fuerint meliꝛes in vsu assumpte. Et sic etiam auctoꝛes gentiles legi possunt dū bonū ibi repertū ad bonos vsus cōuertatur. quia bonum est. non quia illi dixerunt. c. turbat. ꝑal. Et sic paulus sepius in suis epistolis inserit aliquid expoetis. vt in epla ad Tytum. Illud epimenidis. Cretenses male bestie pigri coꝛdis. Et ad Corinth. Depe bonos mores coꝛrūpūt colloq̄a prāua. Et Hiero. inserit

versus virgiliū.c.nunqꝫ.de ꝓse.di.v.et auctoritates Bal.ꝛ Jpocra.ea.dist.ne tales. Etiā Augu.vtiť versibꝫ Lucani.c.nec mirum.circa ꝑnc.xxvj.q.v.sꝫ de leg.ꝛ phisica vide ca.sup spe.ne cle.vel mo. Tertio in secularibꝫ negociꝫs.qz etiā tempalia dꝫ subditis ministrare.ꝛ necessitatē patiētibus.vt xxiij.di.p totū.ꝛ lxxvj.di.c.fratrē.ꝛ ca.nisi de renunci.

Sacerdotes in diuinis eloquūs aliquādo dū aliqñ angeli vocanť.ꝛ a regibꝫ sunt honorandi nō iudicādi.dicēte Constantino imꝑatore. Dignū nō est vt nos iudicemus deos.xj.q.j.sacerdotibꝫ. Etiam sumitur sacerdoť quandoqꝫ in malo.C.de male.ꝛ mathe.l.nullus aurusper.vbi ponitur ꝓ incantatore

Sacrilegium dꝫ quasi sacrū ledēs vl sacrū legens.id est.furans.de quo.xvij.q.iij.per totū.ꝛ maxime in.c.quisq;s.ad finem. Et est crimen mixtum.vt supra dictū est de crimine.vide bonaꝫ glo.in c.sunt q̄ opes.xvij.q.iij.vbi danť descriptiones sacrilegij. et pena cōmittētis ipm.ꝛ melius in.c. sacrilegiuꝫ ea.q.in glo.j.

Sanguinis minutio necessaria est ad morbum euitandū in multū repletis. ſm Jpocratē.de ꝓse.di.v.ne tales.vbi Hiero.recōmēdat cibi parcitatē.ꝛ repbēdit gulositatē oñdens cōmoda parcitatiſ.ꝛ incōmoda gulositatis. Et de sanguis minutōe dꝫ in ca. cū ad monasteriū.de sta.mo. vbi ꝑt cōcedi carniū esus monacho minuēti. Et ibi Frā cisť de sa.alle. Vincē.dicentē revelatuꝫ p angelū.q̄ q̄ minuit.xiij.februarij nō morietur illo anno ex febrili distēperātia.ꝛ dicit q̄ꝑter ꝑ aliq̄ faciūt se minui etiā nō idigētes.q̄ nihil stultiť esse pōt.qz minutiōe vita decurtať.ꝛ sensus visus maxie offenditur. Hec Sabarellus ibi.

Sagina sūt q̄dā herbe q̄s legati pl̄i romani portabāt interlocutores pacis.qz nemo illas herbas portātes ledebat. sic delegati grecoꝝ q̄ solebāt ea q̄ vocāť celicia ferre.ff. de reꝝ diui.in rubr.

Salariū est vectigal domicilioꝝ .dictū q̄si salariū.a noie solū.eo q̄ reddiť ꝛ impendiť p solo noie pēsionis. Alias poniť p ꝑmio. vel p mercede laboꝝ,p remuneratōe. vt salarium aduocatoꝝ

Salubris dꝫ q̄si salutiſ vber.ſm glo.in cle. dudum.de sepul.

Saluiaria dicūť ea q̄ danť p sale. Etiam dicunť portoria. Re.sup̄.portorium

Saltus tus.tui.est densitas altaꝝ arboruꝫ ꝛ dꝫ nemus raras hūs arbores vbi fere canes ꝛ venatores saliūt. Uñ. Est nemꝰ saltꝰ. saltētis dꝫ actus. Et dꝫ a salio.lis.eo q̄ exiliat in altū ꝛ in sublime ꝓsurgat.ſm Jsidoꝝ li.xiij.c.vj.ꝛ inde venit fundus saltuensis. C.de fun.pas.ꝛ saltuen.li.xj.etiam dicūtur talia loca vinaria ꝛ foreste.vt in clemē.ne i agro.de sta.mo.ꝛ est duplex saltus.s.hyber nus ꝛ estiuus.

Salgamū ſm Hug.est idem quod cultura dictum a saluo vel salice.ꝛ gamus nuptie. vel gama mulier.qz ꝓpter talia fiūt culture.s.matrie ꝓpter mulieres. vt in rubrica.C. eo.ti.li.xij.

Sanctio dꝫ ꝓprie illa ꝓstitutio vel lex cōtra quā si factū fuerit pena irrogať ꝛ imponiť. vt no.iij.dis.in sum.ꝛ capiť q̄ñqꝫ late.vt in ꝓ he.cle.no. Jo.an.in v.sanctio.

Sanctio imperatoris est cui pena sanguis additur

Sanctio pragmatica. Re.sup̄ P.

Sanctio q̄ñqꝫ dꝫ q̄libet impiaľ ꝓstitutō vl institutio.q̄ñqꝫ dꝫ totius iuris collectio. et sumiť etiā stricte p ꝓstitutōe penali. vt not. iij.dis.in sum.

Sancte res. Re.sup̄ Res sancte

Sanctū dicit quod defensum ꝛ munitum est ab iniuria hominū. vt.ff.de reꝝ diui.le. sacrū. vñ Justinianꝰ dictus est vir sanctꝰ. id est.firmus ꝛ virtutibꝫ munitꝰ. Marcianus aūt vnꝰ ex auctoribꝫ legis ait q̄ sancti dicunť a sanguine quasi imolādo se ad effusionē sanguis deo. alias a sanguinibꝫ sanctus dꝫ qđ nomē herbas significat q̄s solebant portare legati pl̄i romani: ne q̄s eos violaret.ff.de reꝝ diui.l.sanctū. sic sctā dicunť q̄ neq; sacra neq; ꝓbana sūt.sic leges dicūť sancte

Samaritanꝰ ꝛ sarracenꝰ differūt. vñ Sarraceni ſm Hos.dicunť illi q̄ nec vetꝰ nec nouū recipiūt testamētū.q̄ se nō ab Agar ancilla Abrae de q̄ fuit eoꝝ origo vocari volunt agarenos.sꝫ potiꝰ a sara vxore eius vt libera se sarracenos vocāt. sunt tñ q̄dam inter sarracenos samaritani vocati a samaria ciuitate.qui receperūt quīq; libros moysi.sed prophetas respuerunt. ꝛ qz illos respuerūt ideo dicit q̄ non coutunť iudei samaritanis

Ba

Sapiētia est de diuinis ꝫ scīa de mūdanis ꝛ ponunt ꝙnqꝫ habitus intellectuales apō phm. vj. ethicoꝝ. Prim⁹ sapia. ꝛ est assensus alicui⁹ ꝓpositiōis cui⁹ termini supponunt p ꝓncipijs essendi. vt sunt de⁹ ꝛ intelligētie. ꝛ sic theologia ꝛ methaphisica dicunt sapia Secūdus habit⁹ est intellect⁹ ꝛ ē assensus alicui⁹ ꝓpositionis p se note ad experiētiam vt illius. oīs ignis est calid⁹. vel illi⁹. quod libet est vel nō est. ꝛ generaliter cuiuslibet ꝓncipij. Tertiꝰ ꝺr scientia. ꝛ est assensus alicui⁹ ꝓpositionis cui⁹ termini supponūt pro effectibꝫ secūdis naturalibꝫ. ꝛ sic phia naturalis est scīa. Quart⁹ ars. ꝛ est habit⁹ assensiuus inclinās intellectū ad recte opandum Ar ꝺr habit⁹ recta rōe factiu⁹. qz ibi debet apparere bonitas facti vel opati. nō curando de bonitate opantis. vt est ars grāmaticalis ꝛ fabrilis ꝛc. Quint⁹ habit⁹ est prudētia que inclinat intellectū ad debite eligendum ꝛ obtinendū. vt philosophia moralis sub qua comphendit ius ciuile ꝛ canonicū Et hec notant ex. vj. li. ethi. Aristo.

Sapiēs ꝓsumptio. est sapientē nō errare. ff. de offi. pfec. pto. l. j. C. de legi. l. humanū Require supra ꝺiligēs ꝓsumptio

Sarcinatoꝝ vel sartoꝝ est ille ꝙ nouit artem sartiēdi ꝛ suendi vestimēta. ꝛ ꝺr a sartio. et differūt sarcinatoꝝ ꝛ fullo. vt no. inst. mādati. in fi. §. in glo.

Sartophag⁹ est loc⁹ vl̄ tumba in ꝙ sepelit defunct⁹. ꝛ ꝺr a sartos qꝺ est caro ꝛ phagin grece. i. comedere latine. qz ibi caro bomis comedit a vermib⁹

Sarcul⁹ est instm cū ꝙ ram⁹ abscindit vel aliqꝺ aliud vt cardones ꝛ herbe inutiles excidunt ꝛ euellunt ꝙ nascunt inter bonas Isa. c. viij. Oīs mōtes in sarculo sarrientur. ꝛ j. Re. xiij. in fi. ꝺm Jo. an. in pbe. cle. ī verbo sarculum

Sartatecta dicunt edificia que reparatōe indigent.

Satisdatio est cautio fideiussoria vel etiaꝫ iuratoria si fideiussoꝛē ꝙs dare non possit. Require supra cautio

Satisdare est securitatē p fideiussoꝛes dare. ff. ꝙ satisda. cogū. l. j. Vl̄ ꝺm Azo. est alicui⁹ implere voluntatē

Satisfacere ꝙd sit patet in. l. j. pal. ꝛ. ff. de pigno. act. l. si in rē alienā. §. oīs. ꝛ satisfactuꝫ itelligit qualitercūqꝫ satisfiat. ff. ꝙ. mꝺ. pig. vel hypo. sol. l. itē liberat. in pn. ꝛ. ff. de pig. act. l. si in rē. pal. §. si satisfactum. Et notat Dy. in regula pactū. de re. iur. li. vj. ꝛ sic cui remittit restitutio regularit intelligit restituisse vel satisfecisse. vt ibidē nisi in casibus vbi remissio nō liberat. vt. c. statutū. §. si ꝙdem. de rescrip. li. vj.

Sauricus morbꝰ est ille ꝙ ꝓpetuo nocet nisi sit curatus

De Sc

Scena ꝺm vnā significatiōem est obūbratio vel velatio in theatro. vel alio loco in ꝙ histriones. mimi. vl̄ ioculatores. siue comedi ludos suos exercēt. ꝛ sic videt accipi. C. de spec. scen. ꝛ leno. li. xj. Jdē ꝓbū habes. ff. de his ꝙ no. infa. l. ij. §. ꝓtoꝝ. ꝛ. xxiij. di. maritū ibi exponit archi. Uel ꝺm aliā significatiōꝫ ꝺr scena ꝙ pmptiorē habet leuā. al's scenā ꝛ expeditiorē. ff. de edil'. edic. l. ꝙ clara. §. item sciendum

Scisma ꝺm Hof. est illicita dissensio. diuisio. vel discessio eoꝝ inter quos vnitas esse deberet. Uel sic. Est illicit⁹ ab vnitate eccl'esie. vl̄ ab vniuersitate discessus. Et dicitur a scissura. qz ꝓ scisma fit ab vnitate scissura. xxiij. q. j. scissura. Et differt ab hereſi. quia hereſis in ꝓncipio sui habet puersum dogma. sed scisma in fine fingit aliquā heresim vt recte ab eccl'ia videat recessisse. vt dicit Hieron. xxiij. q. iij. hereſis. Et sic illa differūt sicut genus ꝛ species. quia omnis hereticus est scismaticus. ꝛ nō ecōuerso. ni si duraverit

Scita sūt ea ꝙ plebs tm̄ cōstituit. Et vocat scita eo ꝙ plebs ea scit. ꝛ scisciat seu rogat vt fiāt. ꝺm Jsi. li. v.

Scribe tabularij. ꝺm ꝙsdā olim creabātur ad tps triennij ad scribendū publica ratio cinia ꝓuinciaꝝ seu ciuitatū. ꝺm Accurs. C. eo. ti. in rubr. li. x. Et ꝓprie sūt illi ꝙ scribūt notatos ad muneraꝛ honoꝝ ꝛ tributa soluta. ꝛ sunt tabularij. qz publicis instrumentis ꝓsunt in signū ciuitatib⁹. ꝛ hi appellant librarij. vt. ff. de reg. iu. l. si librarij. ꝛ tabelliones. vt in auth. de tabel. col. ij. ꝛ sic potest accipi. C. de bo. liber. l. si ꝙs post. §. j. licet ꝛ aliter ibi exponat. Alias scribe dicunt qui circa ꝓncipes vl̄ alios magnos iudices sūt deputati p actis ꝛ gestis ꝓficiēdis. Hiꝙ vocant scriptores notarij. libellenses. pragmaticales. epistolares. exāstores. vt. C. de appelle. ꝓcipim⁹. ꝛ. l. in offerēdis.

Be

Scribe logographi ꝼm Accursi. dicunt q̃ publicis rõnib⁹ scribẽdis ꝺputati sunt. nã logos grece rõnes publicas dicim⁹ latine. et graphos scriptura. Dñ etiã nũerarij ap pellant. vt C. ꝺ suscepto prepositi. et archa. l. duos. li. x.

Scribe censuales sunt qui scribũt censum C. de tabu. rubri. li. xij.

Schola ꝺr societas scholariũ. vl' loc⁹ in q̃ discunt aliq̃ vt scholares scientiã et pruden tiam. Alij militiã. vt thirones. vt. C. de pui. schola. li. xij. Nam schola grece est vacatio latine

Scholaris est psona vacãs ab hũanis ne/ gocijs scholasticis dedita disciplinis. et di cit a scholõ grece. i. vacatio latine et ares vir tus. q̃si virtutib⁹ vacãs. Et scholaris pfice re cupiẽs debet habere ãnq̃ ꝓditiões. Pri mo singula ꝓsideret diligent. qr si certa sũt a significatõe verborũ nõ est recedendũ. ff. de exerci. act. l. j. §. si is q̃ nauem. et. l. nõ alte ff. ꝺ lega. ij. si dubia sunt nõ maligne. sz be nigne interp̃tanda. de re. iu. c. ij. et. c. ad au/ dientiã. de deci. Secũdo q̃ de pbabili du bio nõ reddat se certũ. sed dubiũ. et interro get certiores vl' peritiores. C. de inge. ma. l. ij. durant. ipe solus excusat q̃ quod dicere t nõ inuenit. Tertio q̃ habeat sensum capa cem. vt in. c. vnico. de offi. p. ñ innitẽs pru/ dentie sue. et verã intentionẽ sentẽtie nõ per uertẽs. c. ne innitar. de ꝓstitu. Quarto stu dium ꝺtinuet. qr doctrine pr̃ est vsus. do/ ctrine mater est scholaris. vñ Intercisa pe rit. cõtinuata viget. etiã Deficit ambobus qui vult seruire duob⁹. Quinto q̃ nõ dedi gnet a q̃cũq̃ instrui cui magistery officiuz fit iniunctũ. vt in. c. vnico. p̃alle. de offi. pri mi. xviij. q. iij. Si habes. cõtra quosdaz ex supbia et verecundia interrogare nolentes q̃ nesciũt. et minorũ dicta ex quadã indig natiõe supbie despiciẽtes. vt dicit Hostie. in. c. vnico p̃alle.

Scissarij. trũcarij. et aratorij. idem sunt.

Scriniarij et scriniorũ memoriales idẽ sunt et magistri scriniorũ etiam scriniarij appel lant tabelliones. vt in. c. ad audientiã ꝺ p/ scrip. in glo.

De De

Secũditerius. olim dicebat q̃ secundũ lo/ cũ obtinens scriptus erat secundo loco in matricula notariorum. vt. C. de primice. et secundite. l. j. et. ij. li. xij.

Secũde nuptie dicunt cum aliq̃s cum aliq̃ qua secundo nubit. et sunt omnes nuptie q̃ sequunt sepulturã. vl' primas nuptias siue sint tercie siue quarte. et sic de aliis. de h. C. de secun. nup. in Rubri.

Semestre est tẽpus sex mensiũ. et duo seme stra faciũt annũ. vide insti. de excusat. tuto. §. item diuus. in glo.

Semis ex ser colligit vncijs. et est dimidia ps assis. et ꝺr q̃si semias. C. de merca. l. hac lege. li. xij.

Seminecis ẽ semimortui. vt in. l. q̃ idignũ C. de testa. vbi dicit Nõ sunt necessaria ob seruari momẽta ꝓbor q̃ seminecis et balbu tient lingua pfundit.

Sescuns cõstat ex vncia et dimidia. et ẽ octa ua ps assis. et debet eius littera tercia scri/ bi s. et nõ x. vt insti. de bere. insti. §. hereditas ꝼm Accur.

Sertãs ẽ sexta ps assis ex duab⁹ vncijs cõ/ stans. sed capit q̃nq̃ aduersatiue et aduersa tur in iure. q̃ aũt est adiuncta copula ad/ uersat etiã in facto. ff. de peti. here. l. sed et si in ꝓn. cũ glo. improbat tñ. vt in. l. ij. in fi. ff. si q̃s cau. vbi q̃n cũ copula ponit. vt dicen do. sed et si aduersat ad factũ nõ ad ius. imo significat identitatẽ iuris. et sumit illõ signi ficatũ ex copl'a q̃ copulat noia. et nõ factuz sequẽs cũ p̃cedẽti. qr nõ põt cũ sit factũ ꝺ uersum. copulat g̃ q̃ ad ius q̃n aut̃ sine co pula ponit cũ cõditõe si vl' sine ea. tũc sim/ pliciter significat aduersatiue q̃ ad factũ et q̃ ad ius. vt in. l. sed et si. p̃alle. simil'r in. l. ij. in glo. sup verbo forti⁹. ff. ne q̃s eũ q̃ i i⁹ vo. vi. exi. ꝼcat g̃ dictio sed aduersatiue simpl'r vl' tm̃ ad factũ put significatũ suũ vl' aliud declarat et ꝓcludit.

Senatores dicunt magistrat⁹ ppl'i q̃i senio/ res. nã ꝼm Azo. leges ꝓus fiebãt a ppl'o ei⁹ q̃ interuẽtu. sed qr aucto ppl'o cepit ꝺffici le ꝓuenire in lege ꝓdendo. ideo elegit ppl's centũ senatores. vt. C. de petiti. here. l. vlti. vt ipsi vice ppl'i cõsulerent et q̃cq̃d statuerẽt lex esset. Senatores aũt sunt q̃ a patricijs et cõsulib⁹ vsq̃ ad viros illustres descende runt. et hi soli solebãt dicere sniam in sena/ tu. q̃re etiã ꝓsulem romanũ vocamus sena torẽ magistrat⁹. vt. ff. de senatori. l. vl. et insti. de iur. na. gen. et ciuil. §. lex est. Senatores etiã dici debẽt senatoꝝ filij et nepotes ex fi/ lijs nati. ñ aũt nati ex filiab⁹. vt. l. libros. ff.

de senato.

Senatus est cet⁹ iste honestissimus senatorū q̄ centū erant nūero. vt dicit Azo. C. de senat. con. z nomen cōsulis parificat senatui p̄ncipis. vtputa cū habeat vice populi z ante impatorē p ꝓl'm. z post impatorem p principem cōstitutus fuit senatus. vt. ff. de or. iur. l. ij.

Senatusc̄ cōsultū est qō tantūmō senatores habito cōsilio ꝓl'is ꝯsulendo decreuerunt ſm Jsido. li. v. Et nota q̄ ml'tiplex est senatusc̄ cōsultus. vt infra patet

Senatusc̄ cōsultū romanū al's sepr̄inianū oibus ciuitatib⁹ fideicōmissariā hereditatem iubet restitui z in eam et ad eā oēs actiones transferri.

Senatusc̄ cōsultū artificianū. alias artificulianū q̄ cauet vt p̄sides puinciarū ꝯgnoscant in puincijs de libertate. licz hēres nō sit illius puincie.

Senatusc̄ cōsultū claudianū tollēdū statuerat q̄ mulier libera ſuili amore capta si ei denunciatū essz a dño ne cōmiscereť seruo suo. z iudex sup ea cā āmonuissz. nec ipe ac ꝺcesceret. subaz suā z libertatē amittebat. et fiebat serua vel ancilla dñi denūciatis. qō qz visū est mirabile z indignū sublatū est.

Senatusc̄ cōsultū leboneanū cum cohercet q̄ ob struendā actionē vl' testamentū pubicā pecuniā accepit pact⁹ ve fuerit. Jtez q̄ pfecto instrumēto legatū sibi ascribit. Jtē heredē q̄ ex heredatiōe aut in alienius cōdemnationē legatū ascribit.

Senatusc̄ cōsultū macedonianū hz locū q̄n aliqs filiofamilias in ptāte patris existenti mutuo pecuniā tradidit. qz hoc senatusc̄ cōsultū ꝓhibuit mutuā pecuniā dari filijs familias ne onere debitoꝝ p̄grauati essent occasio machinandi mortem patri. si autē ꝓtra senatusc̄ cōsultū istud q̄s filijs familias nūmos tradiderit. traditos amittat. nisi ipse filius familias habeat castrēse peculium vl' quasi castrēse. eo cm̄ vtiť vt p̄familias. est aūt dictū macedonianū ſm Azo. C. eo. ti. a macedone pessimo feneratore q̄ tradēdo pecuniā. z si nō exp̄sse tamē tacite z velatis verbis suadebat de occisione patrꝭ. Et nota q̄ auxilio senatusc̄ cōsulti velleyo renūciať. vt. i. l. vl. ff. ad velley. z. C. q̄n mulier tute. off. fū. pos. i auc. mīi. ſz macedoniano renūciare ñ p̄t. vñ p⁹ ſnīaz dať exceptō ex eo. ff. ad mace. l. j. Et trō est. qz p̄mū senatusc̄ō/ sultū est fauorabile tm̄ in fauorē mulierū induetū. ſz sc̄m in fauorē filiorū familias z in odiū creditoꝝ. ff. de ꝺdi. inde. l. q̄ excep/ tionem. Nec Hoffre. de renuncia. §. renūciatur.

Senatusconsultū orphitianū ad successionē matris intestate filias vl' filios legitimos siue vulgo q̄sitos vocat. nisi mater sit illustris. cui⁹ filiū notare spuriū satis est a/ cerbū. vocatq̄ ex testamēto nepotes et neptes q̄ oīno p̄ferunť ꝺsanguineis z cognatis siue agnatis.

Senatusconsultū pagazianū statuit vt q̄n scriptus heres rogat⁹ est totā hereditatē vl' p⁹ q̄ dodrantē restituere alicui liceat scripto heredi totius hereditaťs quartā ptem retinere q̄ casu onera hereditaria sustinenť inť se z illū cui hereditas restituiť inter quez z ipm cui hereditatē restituit stipulatiōes solebant interponi vt cōicent p rata pte lucr̄ z damnū.

Senatusc̄ō. pisanianū vt si pene obnoxi⁹ seruꝰ venisset q̄n ad iudicium sit in cuz p̄ciū venditor p̄stet emptori.

Senatusc̄ō. plancianū de liberis agnoscendis loquiť. q̄ post ꝺmortiū educanť. p̄ b̄ p/ mittiť mulieri si putet se p̄gnantē denūciare marito suo infra. xxv. dies. vl'. xxx. p⁹ ꝺmortiū. ita q̄ nisi maritus custodes miserit aut ꝺtrariū nūciauerit ex se eam esse p̄gnatam cogať partū agnoscere tanq̄ suū. si so vi ipsa oppressa fuerit nullū hoc partui generat p̄iudicium

Senatusconsultū iulianū ꝺr q̄ directā sibi seruā accipiunt libertatez cū illi a q̄b⁹ libertates erant relicte a p̄tore vocari nolūt ad esse

Senatusc̄ō. silleyanū z claudianū p̄uit seruos capite. q̄ dñis suis cū vocarent oīodā opē vl' auxiliū inq̄ntū potuerūt nō tulerūt vl' ipenderūt cū ipi⁹ videret et audirent.

Senatusc̄ō. terculianum q̄ cauet matri nō auie de testi successione deferēda. vt mī ingenua triū liberoꝝ ius habens si libertina q̄rto filio succedit defuncto nō existētibo vl timis liberis vel emācipatis. nec a p̄ncetimis liberis vel emācipatis. nec a p̄ncepisset siue sit ingenua siue libertina idez ius versať Vel senatusc̄ō. terculianū dicit cum matres vocanť ad hereditates filiorū p senatusc̄ō. tercu. vt insti. de testa. per tot. z no. ff. de except. rei iudi. l. si iure. in p̄in. z maxime in. l. j. ff. eo. ti.

Be

Senatusco. trayanu. als carui anum statuit si inter plures heredes infans sit q fari no possit et ipsi rogent seruu manumitte re. no io libtas incidat. qz fari no pt ifans nec seruu pot vedere. sed estimatz ptib ser uu manumittat salua portione infantis.

Senatusco. damasianu dz. q cautu est si ab est ille iusta ca q libertate dz. et b pnciatu sit q pinde libertas ei ppetit vt si ab ipo di recte data esset.

Senatusco. trebel. a nouo iure incremetu z forma hac accepit vt excluso senatusco. pagaziano liceat hereditate restituti qrta parte retinere inc ipm z fideicomissariuz p rata portioe dimissis actionib ptra coem stipulatione. z si tota hereditate volens restituerit ad eu. z in eum oes transfert stipulationes.

Senatusco. turpilianu q statuit ne qs publici iudicij crimen intentas ab accusatione publici criminis ca ordinata. i. post inscri ptione z fideiussione data desistat abolitio ne no impetrata.

Senatusco. velleyanu inductu est in fauorem mulieru scz illaz q leuitate sua z sexus fragilitate se z sua obligat p alios fideiubendo vl obligatione in se recipiedo. p hoc senatus con. eis subuenit z cocedit vt ipse indenes seruent. z si ppenianf p tali obligatone pnt opponere exceptoez senatusco sulti velleya. cessat aut b senatusco. cu mulier renucia uit velleya. z oi auxilio. ff. eo. ti. l. vl. Et di ctu est a velleyano psule. q fuit auctor illi statuti. Et nota q mulier pt renuciare vel leyano absq alia certioratioe. vt no. i. l. iuris ignoratia. C. q admit. ad bono. poss. Et Bal. ibi distinguit tria mebra. aut mulierz intercessio vel fideiussio est fm leges. aut p ter leges. aut p. Primo casu no est querenda certificatio. cu no sit op renunciatone. ex q lege pmittete fideiussit Et sunt qnq casus Primus si intercededo aliqua pecunia reci pit. z sic se obligat. l. antiq. i pn. ff. ad vellya. Secous si secudo intercessit. l. si mulier p fecte etatis. ff. e. ti. Tertius si p dote fideiube at. l. fi. eo. ti. Quartus si p libertate alicui z i ca pia. Quintus si apud minorez intercedat. ff. de mino. l. si apd. Secudo casu aut e certificata aut no. si pmu. valet renuciatio ser uata solenitate. videlicz cu instru. pub. z te stiu subscptioe. Si secudu. no valet. Fallit tn in duob casib Primo qn fit renunciatio in iudicio valet colore et fauore iudicu. Secudo si interuenit iuramentu valet fm Bar. in. l. sciendu. ff. de v. ob. et fm bal. in auc. sacramenta pubet. C. si aduer. vend. Tertio casu ptingit g lege fideiubere duobus modis. Primo p marito no in sui vtilitate sed mariti. Secdo omissa solennitate instrumeti z testiu. Hec addit Bal. sup additiob Jo. an. in spe. ti. de dispu. z alle.

Senatusco. iunianu post vocatione ad libtate pducit ppriu heredi seruu vel emptuz siue dns ex iusta ca absit siue latitet. sine no vult manumittere sit fuil pditois scitis puatis pactis sua velit mutare snias siue coditione pena g collusore pmissa. z detegenti pmia taliter donando vt o iure patronatus nanciscat.

Senatusco sultu volusianu statuit q q ipso be in lite coeunt aut qcqd ex codemnatioe in rem ipsi redditu siue relatu sit. l. iulia o puata vi tenet.

Senatusco. fauia. in disuetudine abit itroduces adoptione fieri p tres mares adoptates. z tres intercedetes emancipatioes.

Senatusco. largitianu merito est abrogatu latina induces libertate q qs morte sua recipiebat extra libertate.

Sentetia fm Azo. i sum. C. quo z qn iudex sen. pfer. dz. Qnq pt dici cui cu q orois significatio. qnq ponit p opioe mgroz. qnq oz qcqd alicui de re alq placet. qnq est deportatio. qnq excoicatio vel interdictu. sed impropie. qz excoicatio vl interdictum poti punit q fine cause iponit Jo potius pt pena dici q snia vl diffinitio. Qnq sentetia oz qocu q iudicatis pceptu no natura. no iuri. u bonis moribz ptrariuz Et fm hac significatoez distinguit. Quia sniaruz alia e diffinitiua. alia inclocutoria. alia couentionalis. alia q oz pceptu. alia mulcta. alia dispensatonis. Et pot sic describi snia diffinitiua. Est diffinitio iudicial ptrouersie finem iponens. ff. e. ti. l. j. Et addut qdam ad diffinitione indubitata. et q nullo remedio attetari possit p. l. elegater. §. si p re iudicata. ff. de trasac. Uel sic describit sentetia diffinitiua. Est diffinitio iudicialis couersie fine iponens ex pnciatoe iudicis danatione vl absolutione ptines. Et b principale diffinit qstione vt qn auditis vtriusq ptis allegatoib ca terminat et finis principali negocio iponit qua semel lata iudex

reuocare nō potest ꝛ iudex esse desinit et officio suo fungit. ꝛ retineat iurisdictionem ad exequendū de offi. dele. c. i. lris. ꝛ c. q̄renti. Sed an corrigere possit si dicat absoluo p̄ dēno. vide Goff. i sum. ō sentē. ꝛ re iudi.

Sentētia interlocutoria est snīa semiplena q̄ pfert int̄ p̄ncipiū ꝛ finē cause nō sup p̄n/cipali. sed emergētibꝫ ꝛ incidētibꝫ q̄stionibꝫ puta sup libello offerēdo vl̄ recipiendo. vel danda dilatiōe aut denegāda. ꝛ silibꝫ. p̄ncipali cā durante. vt q̄n iudex nō residens p tribunali interloquēdo int̄ ptes sine solēnitate scripture aliq̄d pnūciat de plano vl̄ sup aliq̄ incidenti vl̄ emergēti extra p̄mū intē/tū principale. ꝛ hanc reuocare pōt iudex siue sit ordiarius siue delegat⁹. siue arbiter. debet tñ cū cause cognitiōe ferri et iudice cōcedente nō pcedēte. iij. q. iij. §. spaciū. fm gof. ꝛ snīam interlocutoriā fert iudex ꝯ reū cōtumacē. q̄n citato reo ꝛ nō veniēte pnuncīat actorē fore mittendū in possessionē rei aut bonor̄ p mēsura debiti ōclarati. vl̄ repetite de emergēti q̄stione vt q̄n est q̄stio inter ptes vl̄ aduocatos vtrū aliqs sit recipiend⁹ in testimoniū ꝛc. vt supra Et tilla sententia trāsit in rem iudicatam q̄ ad duo. scz vt remedio appellatōis attēptari nō possit. ꝛ vt excipiat⁹ ex ea. c. cū dilectus. ō elec. i fi. nō aūt vt ex ea agat⁹ actōne in factū sicut ex diffinitiua. Ad quolibet em̄ tali p̄t appellari fm canones. nō aūt fm leges. generaliꝫ fal/lit in casibꝫ. l. ij. C. vt li. pen. vl̄ ōr si interlocutoria sit talis q̄ absorbebat totū ius alicuius. ꝛ istar habeat diffinitiue. ita vt post interlocutoriā non sit loc⁹ ad appellandū a diffinitiua. sic ab ea appellat⁹. secus si p⁹ interlocutoriā saluū sit beneficiū appellatiōis a diffinitiua. Goff. tz p̄mū in sū. e. ti. ō sen. ꝛ re iudi. Itē interlocutoria fm eundē est ōclaratio iudicial⁹ sup aliq̄ articulo summarie ius tribuēs int̄ ptes. Et finaliꝫ oē p̄bū a iudice in iudicio platū iudicialiter faciēs ad cām est snīa interlocutoria. vt in auc. de litigio. §. oē. coll⁹. viij. ꝛc. Et notandū q̄ aliud est sentētia. ꝛ aliud statutū. Nā statutū fert p futuris delicꝫ dicēdo. Statuim⁹ vt nullus hoc faciat. ꝛ faciens sit excōicat⁹ ipso facto vt no. in. c. fi. de p̄sti. li. vj. Snīa p̄o plata sic. Excōico te si furtū feceris. p̄hibetur furtū. q̄ tract⁹ futuri tpis nō spectat ad iudicē. ō ß glo. optima. ō sen. excō. c. Romana. li. vj. p hoc ad. c. a nobis de sen. excō. Item differt snīa a canone in hoc. q̄ canō archiepi in p̄uinciali ꝯcilio ligat subditos tot⁹ p̄uincie. xviij. dist. c. vl. sententia aūt archiepiscopi. dicēdo. Quicunq̄ furtū fecerit sit excōicat⁹ nō p̄hēdit subditos tot⁹ p̄uincie sed soli⁹ dioc̄esis sue. vt est glo. in. c. romana pal. Itē snīa excōicatōis siue iusta sit sive iniusta. tenet. xj. q. iij. c. j. nisi in duobꝫ casibꝫ. scz post appellationē legitimā. ꝛ itolerabilē errōē in forma. c. p tuas. de sent. excō. solet. ꝛ c. venerabilibus. eo. ti. li. vj. Et quō snīa tribꝫ modis ōr iniusta. scz. ex causa. ex aīo. ꝛ ex ordine. est glo. iij. in. c. sacro. de sen. excō. ꝛ illō iterū verū est in snīa excōicatonis in q̄ est speciale q̄ teneat nō seruato iuris ordine. alias autē snīa lata iuris ordine nō seruato. ñ tz. C. de sen. ꝛ interlo. om. iu. l. platā. Itē de diffinitiua ꝛ interlo. est gl. in cle. vnica. sup p̄bo interlocutoria diffinitiua de seq̄stra. pos. Et nota q̄ snīa lata super p̄bo possessorio ōr diffinitiua fm glo. in. c. fi. de iudi. ꝛ intelligit⁹ q̄n cā possessiōis ē deducta p̄ncipaliter in iudiciū. vl̄ bz annexū p̄torīū. sec⁹ si p accidēs veniret in iudiciū. etiā diffinitiua. put īpōit finē cāe nūcꝫ dat⁹ sup possessione. nisi sit p̄p̄rietas annexa. vt ibi no.

Snīa ꝯuentionaliꝫ est amicabiliꝫ p̄positio. vt q̄n iudex cōuenit aliquē ꝛ cōmonet eum ne faciat ꝯ cōuentionē. Al⁹ snīas. scz. p̄ceptū mulctā. dispēsationē. Req. in locis suis.

Snīa p errōē lata. a q̄ non est appellatū. reuocat⁹ si error p̄babilis postea detegat⁹. vt i c. fraternitat⁹. de frigi. ꝛ male.

Sepcūs septē bz vncias. ꝛ non ōr ad respectū tot⁹ ptis assis Req. supra As.

Sepulchrū est loc⁹ in q̄ mortu⁹ cōtinet⁹ vel sepult⁹ est. Bz monumētū ōr idē loc⁹ sine corpe. Re. supra M.

Sepultura fm Goff. q̄ncꝫ ōr officiū q̄ dō impendit⁹ sepeliēdis. Q̄ncꝫ ipsa terra ad vsuꝫ sepulture ōputata. Q̄ncꝫ tūba marmorea vl̄ lapidea. vl̄ loc⁹ p̄cau⁹ i eccl̄iastico cimiterio fact⁹ in q̄ corp⁹ catholici q̄escit. Item sepultura est ius funerādi in eccl̄ie cimiterio. Et nota q̄ in triginta casibꝫ p̄hibet⁹ ecclesiastica sepultura. Primo i mortali peccato publice decedēti. xij. q. ij. ñ estimem⁹. Ter/cō latroni ꝛ furi. c. fures. de fur. Ter/tio in adultrio occiso. xxij. quest. v. placuit. Quarto i torneamēto occiso. vt de torneamē. ca. j. Quīto raptori occiso. c. sup eo ō rapto

Sexto heretico. xxiiij. q. ij. sane pfert. z. ca. sacris. ō sepul. Septio seipm interficienti c. placuit. pall. Octauo excōicato etiā mio ri. de sen. excō. a nobis. z. c. sacr. pal. Nono inrerdicto. de peni. z remiss. qō in te. Decio publico vsurario. ō vsur. ḡa in oīb. Unde cimo ꝺtēneti ꝓfiteri z cōītare. c. oēs. de pe. z remiss. Duodecimo i taberna occiso. xxiij. q. v. placuit. Tredecimo ꝓprietario mona/ cho vl regulari. c. monachi. de sta. mo. z. c. cū ad monasteriū. cū si. eo. ti. Sz si clerici vl boni laici ab hostib occidūt vl submer gunt vl p parietes oꝓmunt. debēt habe re ecclesiasticas sepl'turas. c. sicut dignū. ō homici. c. ex pte parentū. de sepul. xxiij. q. v. q̄d ergo. Est aūt ius funerādi ptās sepe liendi in cimiterio pueniēs eccl'is ex ꝺcessi one pōtifex. Et sepultura eligēda est apō loca magis religiosa. c. fraternitatē ō sepul. nam sepulture electio in loco nō religioso fieri nō debet. Sz q̄rit. q̄s legauit pdicato ribꝫ. xxx. p sepultura efficit vsurar⁹. z sic ca rebit sepl'tura. an adiuuat p legatū. Rñdet Flo. q nō. Similiter si legat p celebratōe misse. z intuenit intēdictū eccl'ie tz legatum in ꝓmo casu. Rō. q frēs non sunt in culpa vl cā. Sil'r i secūdo casu. vt no. do. catho. de sax. C. de insti. vl substi. l. j.

Sepe notat regulā i ꝓtrariū. vt in. §. i frau dem. instituq̄ z ex q̄. cau. manumit. non licet.

Septa sunt clausure. z dicit a sepio. vt est i glo. in cle. ne in agro. ō statu mo.

Sequela ꝺr oē id qō natāliter sequit ad aliō. vt tumentū. vitul⁹. vacca. z sic aliq̄ pbibēt nō q ex se mala. sed q ex his mala sequunt xxiij. dist. deniq̄. z. xxij. q. j. in nouo.

Sequester est is apud quē res litigiosa de/ ponit a pl'ibꝫ z sequestrat vt ei q̄ in cā vice/ rit reddat. dictus ab eo q occurrenti aut q̄ si sequēti eos q ꝺtēdūt ꝓmittit res. ō. v. sig. l. seqster. vide de iudi. examīata Est em km Boff. depositarius rei in iudiciū deducte. vt. ff. depo. l. ꝓprie.

Sequestrū est illud scriptū qō ō sequestra etione ꝓficit. z si sit ex causa volūtaria trans fert possessionē in sequestrū. sec⁹ si causa ne cessaria. l. interesse puto. ff. ō acqui. poss. vt l. de seqstra. possess.

Seqstratio est rei de q̄ agit vel cōtrouersia vel separatio vl dispositio vl possessiōis inc/ dictio. Interim em q res apud seqstrū est nec actor. nec reus possidet. vt. ff. de sta. ho mi. l. libert⁹. Nō pōt aūt illa dispositio q se/ qstratio ꝺr fieri nisi a pl'ibꝫ. q̄quis al's ē vn⁹ z pl'es deponere possint. vt. l. licet. ff. depo/ siti. nā plures rē litigiosam deponūt q̄n de volūtate partiū fit. etiā vn⁹ deponere pt de mādato iudicis. vt in glo. c. examinata. de iudi. tibi p doc. Et nota q km Boſ. seqstra tio fit aliq̄n cā obmittēde possessiōis. z tūc neuter litigantiū possidet. sz seqster. Aliq̄n cā custodie z tunc possessio remanet penes possidentē. z general'r phibita est seqstratō C. de phi. seqst. l. vnica. ꝓmissa ꝺo casualiter Primo volūtate ptium. vt lite finita res vi ctori det. Scōo ex necessitate ne psona su specta cū re mobili aufugiat. Tertō ne pso na suspecta circa rem imobilē fruct⁹ depo/ pulet vl dissipet. Quarto ꝓpter ꝓtumaciā nō cauētis de collatiōe bonorum faciēda. Quinto si seruus de possessiōe seruit⁹ pro clamat i libertatē. Sexto cū appellat ab ex ecutore. Septimo cū timet de sentia viri nec pōt sufficienter vtori cauerī seqstratur vtor. Octauo ne pdat vēdēdi cōmoditas. Nono cū aliq̄s de comitib pīsidis furtum patit. Nā res seqstrat vsq̄ in tēp⁹ succesſo ris pīsidis. merito em seqstratio fieri nō de bet nisi tūc demū cū timet ne possessor vel appellans fruct⁹ depopulet km Boſ. i sum. alios casus in cle. vnica. eo. ti. z. l. j. ff. ō col/ la. bo. z km Archi. in. c. q̄ res. xj. q. j. vbi la te ō hac materia. Et p Jo. monac. z io. an. i regl'a locupletari. de re. iu. li. vj. vide etiā glo. fi. in. c. dilect⁹. ō seqstra. pos. cū ibi not. Sz ponam⁹ q eccl'ia est apō aliquē seque strata. vtrū ille seqster lite pēdente sup iure patronat⁹ possit pītare ad illā. Jnno. tz q sic. q talis ꝺz fruct⁹. c. ꝓsultatiōib⁹. ō iu. pa. Jmo ꝓsentit ibidez rōne tali mot⁹ ponēdo diuersitatē inter creditorē cui ipignoratuz est ius patronat⁹. z seqstrum. nā creditor ñ pt pīsentare aliquē. q supest ver⁹ dñs q̄ pre/ sentare bz. sed seqster pēdēte lite pt ne eccle sia diu vacet. q neutra ptiū pīsentare pt añ litē sopitā. facit bona glo. in ꝺbo bñficium in cle. vnica. ō seqstra. pos. q̄ dic seqstr pos sidere iura bñficij et beneficiati. et remittit ibi ad no. in. c. examīata. de iudi. p Jo. an. Postien. tz ꝓriū q sequester apud quē ius/ patronat⁹ sequestratū est lite pēdēte nō pos sit pīsentare. nā nō bz possessionē iuspatro.

Arguit a fortiori cū creditor cui impignoratū est iuspatronat⁹ non possit q̄ tñ hz possessionē eiusdē pignoris. igit ꝛc. Et ℔ tenēdo ꝺr ad motiuū Jo. de imo. q̄ non diu vacabit eccl'ia. Hā p⁹ q̄ttuor mēses i laicis ep̄s puidebit. c. cū ꝓpter. ꝛ. c. ea aūt. ꝺ in. patro. ꝛ videt melior hec opi. q̄ seq̄ster solū custodire debet fruct⁹. vt isti restituat eos q̄ sententiā. p se reportabit q̄ est natura seq̄stri. sz si p̄tet aliquē quō fructū illū restituet. secus vbi nulla deberet fieri restitutio. c. ex literis. de iurepa. ꝛ. c. cū venissent de in integ. resti. hic articul⁹ satis disputabit' est. ꝛ no. ī c. examinata. de iudi. vide cle. pal. ꝺ sequestra. pos. p̄cipue glo. in ℣. restituat. vbi ꝺr q̄ seq̄ster limitatā hz ptātez ꝺ restituēdis fructib⁹ q̄ supportatis oneribus adhuc supsunt q̄ nō possit illos in emptionē p̄diorū p beneficio vl' al's in vtilitatē bñficij conuertere. g̃ minus videt posse p̃tare.

Sensus sapientis nō arbitrat⁹ ꝓtra iura. vñ qñ alter ꝓtrabētiū paciscit aliq̄d facere ad sensum sapientis alter ꝓtrabentiū tenet ea facere q̄ de iure fieri debēt sup illo ꝓtractu qz sapiens arbitrari ꝑ iura nō pōt. al's sapiens nō esset.

Seruit⁹ est ꝓstitutio iuris gentiū q̄ quis ꝑ ius naturale alieno subiicit dñio. ꝛ qñ seruitus inducta sit. vid glo. sup verbo seruū de iude. ꝛ sarra. c. ita q̄rūdā. optimā glo. super verbo seruitutes. dist. j. ius gentiū. vbi ꝺr inducta p ebrietatē vel p̄scripta septentrio. simile habet. c. sexto die. xxxv. dist. vbi ꝺr. nemo sciebat a cōsorte nature sue obsequia seruitutis exigere. qz manebat antiq̄ vinū inueniret oīb⁹ incōcussa libertas. ꝛ non essz hodie fuit⁹ si ebrietas nō fuisset ꝛc. sunt autē duplices seruitutes scz p̄diales ꝛ p̄sonales

Seruit⁹ p̄dialis est q̄dam ꝓstitutio q̄ p̄diū predio subiugat. ꝛ seruitutes prediales. leges reales appellat q̄ sequunt predia ꝛ ea ꝓstitutio eatenꝰ tenet q̄tenꝰ expedit p̄dis. i. ad fruct⁹ eoꝝ p̄cipiendos.

Seruitutū aūt p̄dialium alie sunt vrbane. alie sunt rustice. sz has q̄dē fuitutes lex dicit esse iura cōia q̄ libtatis sunt. Vnde no. q̄ ſm Azo. in sū. C. ꝺ fui. ꝛ aq̄duc. ℔ ꝓbū ius i eadē lege ꝛ i eadē voce supponit p fuitute. Dictio em̄ semel posita duas q̄q; ip̄portat significatōes. s. ꝓpriā l' ip̄propriā. l' vtrāq;. Propprie aūt ſm diuersa dicunt seruitutes. Hā si ñ possem exedib⁹ meis exire i agros meos vl' puenire ad viā publicā nisi p agros tuos vl' ortos emi a te licētiā eūdi. hec licēntia ꝺr fuit⁹ itineris. qz p̄diuz tuū in ℔ mihi fuit.

Seruitutes rustice sunt q̄ p̄dijs rusticis debent. veluti iter. act⁹. via. aqueduct⁹. aque hauſt⁹. pecoris appulsus ad aquā. ius pascēdi. calcis coq̄nde. arene fodiēde. q̄ tria vltria p̄nt dici noiate fuitutes rustice. sz supiora p̄dijs noīb⁹ carēt. q̄ oīa req̄re locū suis. Hā iter est ius q̄ ex ede mea p agros tuos possum in vicos publicos exire vl' itrare. Sz aq̄hauſt⁹ est vt aq̄m baurire possim de puteo tuo.

Seruitutes vrbane sūt q̄ p̄dijs vrbanis debent. s. ituitu alic⁹ edificij. Hā edificijs iberent velut alti⁹ tollēdi aut nō tollēdi. ne deficiat luminib⁹. vl' ꝓspectui domus vicini Jtē stillicidiū aduertēdi vl' nō aduertēdi tectū vel in aream vicini. vt stillicidiū tecti mei cadat in areā vl' fundū eius. Jtē vt liceat imittere vl' p̄jcere tignū in parietē vicini. Et nota q̄ an seruit⁹ sit vrbana vel rustica colligit ex q̄litate predij cui debet ipa seruit⁹. ꝛ nō ex q̄litate seruitutis. qō p̄z. nā talis est seruit⁹ q̄le est p̄diū cui debet. si est stillicidia dom⁹ mee q̄ est vrbanū p̄dium ꝓuerto in areā tuā q̄ est rusticū prediū dicet vrbana seruit⁹. ꝛ ecōtra si tignū edificij mei cā ponendo ꝓ fructuū facti qō est p̄diū rusticū imitto in parietē dom⁹ tue dicet rustica fuit⁹. etiā si domus tua sit vrba nū prediū. Jtē nota iuxta p̄mā acceptōes seruitutis q̄ mlt⁹ modis q̄s redigit i fuitutis. de q̄b⁹ isti. ꝺ iure p̄sona. i. ter. ꝛ i glo. Ulp. vt liber fu⁹ fiat sunt ista necessaria. Annis viginti iuuenē q̄ vēdit esse. Rursus eū seruū cui vendit esse putare. Et iuuenē p̄ciuz qō velit ꝑticipare Et q̄ sit liber sciat ℔ qui vēdit iste. Que si defuerint seru⁹ nō cogit esse. Patēt g̃ ad ℔ q̄ttuor req̄sita. Primo q̄ sit annoꝝ viginti. Secdo q̄ vēdat ignorāti ꝺditionē libertatis. Tertio q̄ eo anio vt p̄ cū ꝑtem habeat. Quarto q̄ sciat se liberū

De hoc vide glo. §. penul. insti. ti. preal.

Seruus est q̄ de iure gentiū vel ciuili dñio alieno subiicit. In hac pte ꝛ ius gētium et ius ciuile detraxerunt iuri naturali. Et dicunt seruū nō a seruiēdo. sz a fuādo. Imperator em̄ vel ꝑnceps captos ab hostib⁹ q̄ fuit⁹ sunt capiētiū vendere iubet. ꝛ p ℔ saluare ꝛ nō occidere. hostib⁹ ei captis ꝛ sic i fuitutez

redactis ꝫ seruādū est qđ vtile et benigni⁹ visū est. s. eos oēs ꝺuari. z ñ occidi. ꝫ ei benignitaſ est. sz occidi crudelitaſ. Jō etiā dicta sunt mācipia. qz ab hostib⁹ manu capiunt. vt isti. ō iure ꝓna. z. ff. de sta. ho. l. li. ber⁹. Sunt etiā ꝺui ꝺne q̄ sunt exancillis manētib⁹ i domo. l. titie textores. ff. ō lega. j. Alij sūt ꝺui lecticarij q̄ faciūt lecticas e. ti. Seru⁹ ordinari⁹ ꝺr q̄ alij⁹ ꝺuis est ꝓpositus. scz q̄ hz alios seruos sub se q̄b⁹ ꝓeest. z precipit eis q̄d vult.

Seruus vicarius est q̄ seruo ordinario subministrat.

Seru⁹ mediastin⁹ vl̄ median⁹ est q̄ mediuz gerit actū. scz q̄ nec est ordinarius nec vicarius. sed medi⁹ inter hos. z illos connumerandus.

Seru⁹ librari⁹ a libra dict⁹ est. s. q̄ pōderib⁹ ꝓeest. z libre nūmoz. z ꝓmutatoz. custodiam hz in domo dñi sui.

Serui insulani. alⁱs insularij. sunt q̄ retinētur in insula. i. in domo. nec mittunt i agros nec in villā. dom⁹ aūt insula ꝺr eo q̄ in sunt ei habitatores. Licet insula qñq̄z dicat i solo. i. in mari sita.

Serui villici sunt q̄ ad villā mittunt.

Serui victores sunt q̄s q̄s victos habz ꝓparandi cā.

Serui cubicularij ꝺicunt q̄ lectum. z cubiculū dñi sui. ꝓcurāt. q̄ vulgo camerarij vocant. a camera.

Serui dedititij ꝺicunt q̄ in morte liberi. z in vita sua serui sunt. q̄z libras sublata est. vt insti. de libe. §. libertinoz.

Serui latini sunt q̄ a dñis erāt manumissi. vt in vita essent liberi. z in morte serui. z eorū bona tanq̄z seruoz. ad dños ꝺeuoluebā tur. vt in. §. ꝓealle. insti. de liberti.

Serui atriarij vl̄ atriēses sunt illi q̄ atrij custodiā faciunt.

Seru⁹ corrupt⁹ ꝺr seru⁹ q̄ ꝑ alicui⁹ inducti onē factus est ō bono mal⁹. vl̄ de malo deterior. scz in aīa. z corꝑe.

Serui corrupti actio. Re. supra Actio.

Seruiana. z q̄si seruiana actio. Req̄. supra Actio.

Seru⁹ public⁹ ꝺr tabellio. nō q̄ ꝺu⁹ sz quia publicū exercet officiū. ff. de adop. l. ñ alit.

Seruus heres. Req̄. sup̄ H.

Serui artharij Req̄. supra Artharij.

Seru⁹ ordiat⁹ postea restitut⁹ dño gaudet. c. si q̄s suadēte. ꝓvij. q. iij. Nec mīmoniuz ꝺtrahere pōt post votū. de ꝺuer. ꝺiuga. qđ q̄dam. z ꝫ no. glo. liij. di. c. ij. nec iudicabit a dño. sed ab episcopo. xcvj. dis. si impator.

Sericopulate ꝺicunt vestimēta q̄ inseruntur. z texunt serico. vt in. l. si q̄s. C. de muneribus li. xj. ꝺm Accur.

Seu est dictio disiūctiua. C. ō sacrosan. ecclē. l. generali. Et aliqñ ampliat. ff. ō aur. z argē. lega. l. si q̄s ita. z ꝺm Bar. i ō. l. generali. z no. lxiij. di. ego Lodo. z. lxxv. di. c. vl. in fi. z ꝑ Archi. ō fo. cōpe. in. c. j. li. vj.

Sicarij ꝺicunt homicide z iterfectores. dicti a sicca ferro vl̄ cultro. insti. de pub. iud. §. siccarij. Actiaz ꝺici pōt sicarij q̄ alic⁹ vite armis insidiant. de pe. dist. j. si q̄s cū telo. z de homici. c. sic̄ dignū. in glo.

Sicca est ferrū vl̄ cultell⁹ breuis ex vtraqz ꝑte scindens z acut⁹ q̄ marie vtunt q̄ apud italicos latrocinia exercēt. sed ei⁹ interꝑtatio est larga vt ꝺtineat telū. lapidē. lignū. q̄cūlibet ferrū. vt insti. de pub. iudi. §. item lex. z. §. siccarij. ꝓcal.

Signum q̄d sit z quō signū differt a sacrificio. de ꝺ'e. di. ij. sacrificiū. z. c. signuz. z quō mltiplex sit signū. vide de ꝺsue. c. ij. in glo. Et signū ꝑditiōis religiosi est qñ ꝑpetuā tē sepelit in sterquilinio. vt de sta. mo. cum ad monasteriū.

Sillabe error nō nocet. vt nota. de fide instru. ex parte. in glo.

Signare est aliquā formā vl̄ signuz alicui imꝓmere. vl̄ notā ꝺponere. vñ testamētū signare. i. notare ꝺr q̄s vt notū sit illō qđ in testamēto scriptū est. ꝺm vsi. li. v. ethi. sz subsignare est subscribere. vt si testes vocati z rogati a testatore subscribant.

Sigillatim. i. singl'arit'. ita exponit Hosti. i. c. venerabili. de testi. et Archi. i. c. pñtiū. §. testes. e. ti. li. vj. facit ad ꝫ de ꝓbē. c. ad ꝫ licet. lxxxix. di. c. singl'a. in ꝓn. Jtē in simbolo athanasij. Quicūq̄z vult salu⁹ esse.

Significatio ꝺm Azo. ō ꝺ. sig. ꝑpe ē demōstratio facta ꝑ o noīe rei de q̄ q̄rit⁹ attributo. sz large ponit⁹ si ꝑ aliū nomē nō inꝛueniat. sed tñ res ꝑ aliō ꝺbū qđ aliq̄ mō accedere posset ad ostensionē rei notificet.

Silentiarij sunt idē qđ ꝺsiliarij vl̄ secretarij ꝓncipis qui silere debent occulta et ꝓncipis ꝺsilia. vt. ff. ō mino. l. verū. glos. iij. l. ij. lud. C. de coll'.

Silua cedua est q̄ ad hoc vt cedat deputata est. z ōr apta cedi qr facile succrescit.
Silua pascua dicit q̄ pascuis pecudū ē assignata.
Silua palaris ex qua palis z podimenta sumunt.
Similitudo est rerū differentiū cōparatio. ſm Boe. Et q̄ sil'itudo ad spēm vl' genꝰ referat est glo. natabil' i ꝓbo curā aiaꝝ. in. cā. nō potest. de ꝓben. li. vj.
Simile dici nō ꝑt vbi dissimilitudo subest xxviij. q. j. sic em̄. z. l. iij. ff. de iusto rup. test. z q̄liter interꝑtet h verbū simile. vide. c. oli de ver. sig.
Simonia ſm Hoff. est studiosa cupiditas vl' volūtas emēdi vl' vendendi spūale vel spūali annexū qđ spūale cēsetur. ius ei ꝓcipiēdi puet ꝓbēdales scz ꝓbēde. vl' rōne ꝓlature spūale nō est sz annexū spūali. s. canonie ꝑsone tpales q̄ illo iure pueniūt scz vt fructus. j. q. iij. si q̄s obiecerit. sic et ius patronatꝰ ōr annexū spūali ꝓpter q̄ndam ꝓfessionē. qr cadit in laicuz a q̄ possidet. vt. c. de iure. eo. ti. Et ōr a simone mago q̄ fuit ꝓmus auctor hꝰ scelerꝭ in nouo testamento. Ipse em̄ voluit emere grāz spūssancti a b. Petro. Hic z giezi i veteri testamēto voluit grāz sanitatꝭ naamā syro vendere vt. iij. regū. v. Un̄ simoniacꝰ ōr ꝑprie emptor spūaliū. sz giezitic⁹ vēditor eorūdē. j. q. j. q̄ studet Et ē simonia pt̄m enorme respectu etꝰ q̄ p simoniā bñficiū acq̄siuit q̄ pniaz agere ñ pōt bñficio retēto. vl' ōr enorme. i. indispensabile. qr dispensari nō ꝑt cū simoniaco ni si bñficio resignato. sic in simoniaco i ordine ꝓtigit. vt. xiij. dist. nerui. z simoniacꝰ etiā occultꝰ in ordie suscepto q̄ vitiosum hz caracterē. vt. j. q. iij. in q̄busdā. suspēsus ē quo ad se z q̄ ad alios. j. q. j. repit etiā simonia sola intentiōe absq̄ pacto vl' facto ꝓmitti. vt in. c. q̄ studet. ꝑal.
Symbolū ē q̄drupler. qđdā apl'oꝝ. qđ ſm q̄sdā theologos ꝓtinet. xij. articl'os fidei ꝓpter. xij. apl'os xꝑi q̄ vna et eadē hora instinctu spūssci ipm ꝓposuerūt. vñ ōr symbolū a sin. qđ est sil'. z bolꝰ morsellꝰ. qr q̄sq̄ apl'orū suū bolū. i. ptē apposuit. ſm alios theologos veriꝰ est q ꝓncipales articuli fidei nostre sunt tm̄. vij. ſm q tm̄ septez sunt dona spūssti. q̄s q̄libet xꝑian⁹ scire tenet. clerici explicite. laici iplicite. vt patz de fide tri. c. firmiter in tex. z glo. Aliud est symbolū maius qđ canit in missa. factū in sinodo nicenō ꝓpter grecos q̄ nō credebāt q spūssanctꝰ procederet ab vtroq̄. sed a ꝑre tm̄. vt ōr ꝓse. di. v. c. vl. z penul. Tertiū symbolū est athanasiū scz. Quicūq̄ vult salu⁹ esse. qđ canit i ꝓma Quartū symbolū ē iurꝭ. scz ꝓmus titul⁹ de sum. tri. z fi. ca. vt ait Jsi. vij. li. ethi. c. vij. in q̄ id qđ de fide catholica et sūma trinitate i ꝓdictꝭ symbol' ꝓtinet ꝓfirmat z repetit.
Simplex ꝓceptū est cū ꝓter li. ꝓtes. iudex ꝓfessione ptiū accedēte aliq̄d ꝓcipit. verbi gra. si q̄s a reo in iudicio absq̄ libello cū instrumēto debiti petat decē z reus ꝓfiteat ō plano. tūc iudex sine alia cause ꝓgnitiōe vl' cōmissione sibi ꝓcipiet vt certo termio soluat. z h ōr ꝓceptū z nō snīa. qr snīa nō ōr nisi q̄n ordo iudiciarⁱ⁹ est seruat⁹.
Silicq̄ est species monete. z q̄rta ps assis. sumit etiā ꝑ supfluitatib⁹ relictis vino exprimit ex ſso de vuis. vñ. Discēs se silicq̄s cibꝰ vult fieri scrofis.
Sindicꝰ est ꝓcurator vniuersitatis vl' collegij ꝓ certo salario ad iudicia ꝓstitut⁹. scz q̄ cām vniuersitatꝭ agit vl' defendit. ōr q̄si singl'oꝝ causas dicens. Est em̄ sindicꝰ grece defensor latine. nam officiū eius ē agere vl' defendere noīe vniuersitatis causas ꝓsentes vl' emergētes. vt. ff. q ꝓ q̄sq̄ inr. in rubri. z in glo. j. z in. ca. vnico. eo. ti. z q̄ ōr cā. vniuersitatis agi ꝑ ꝓcuratorē ōz exponi. i. sindicū vl' actorē. vt de ꝓcur. c. qr i cauſ. et de iura. calū. c. cum cām.
Sinodꝰ ex greco interꝑtat comitat⁹ vl' cet⁹ z inter cetera ꝓcilia q̄ttuor venerabiles fuerūt sinodi q̄ totā fidē ꝓplectunt q̄si q̄tuor euāgelia z q̄ttuor symbola z totidē paradisi flumia. Prima nicena tricētorū. xviij. cpo rū a ꝓstātino ipatore pacta q̄ damnata est blasphemia arriane pfidie ō ineq̄litate sancte trinitatꝭ. Hā ſm glo. dicebat ꝑem maiorē filio. z filiū maiorē spūsancto. Ducenti quinquaginta patrū sub Theodosio seniore ꝓstantinopolim cōdemnās macedoniū negantē spm̄ scm̄ esse deū z cōsubstantialē patri. sed ſm glo. fuū patrꝭ z filij. j. q. j. eos q̄. Tertia ephesina centū epoꝝ sub theodosio iuniore. q̄ damnauit Nestoriū asserentē duas psonas in xꝑo. z btām ſginem non dei sed hois tm̄ genitricē Et hec ostēdit in duabus naturis vnam christi psonā dicit ꝑma ad differentiā sinodi ephes. siue secunde. q̄ fuit reꝓbata. dist. xvj. Sniam

sancte. Quarta calcedonēsis ⁊ngentoꝝ cē
tum ⁊ triginta sacerdotuꝫ sub Marciano
ꝑncipe ⁊nans Enthicē cōstantinopolita
nū abbatē. verbi dei ⁊ carnis vnā naturaꝫ
ꝓnunciantē. scꝫ diuinā post resurrectionē.
dist. xvi. c. ferta. ⁊ Dyoscoꝝ eius defensoꝛē
quondā Alexādrinū ep̄m. ⁊ Nestoꝛiū ep̄m
cum reliquis hereticis. De his est tex. ad li
teram. dist. xv. c. canones. ⁊. §. harū pꝛioꝝ. ⁊
ꝑm Gꝛego. in. c. sequēti. Et de eisdē Gelasi
us papa ī. c. se. De his etiā vide tex. §. susci
pimus. in epla inter claros. C. de sum. tri. ⁊
fide catholica.

Si de ꝑpꝛio significato ⁊portat ꝓditionez
nō tm̄ semp eā significat. Unū qñq̄ facit di
spositionē ꝓditionalē. qñq̄ executionē tm̄
qñq̄ significat causam ⁊certā. quandoq̄
certā. qñq̄ euentū ⁊certū nō ꝓditionalez.
qꝛ nō suspendentē. qñq̄ accelerationē. Et
qñq̄ nihil significat. Exemplū primi ibi. p
mitto. vl̄ lego si nauis ex asia venerit. vt ī. l.
itaq̄. ff. si cer. peta. Decūdi ibi inder dicit.
do tutoꝛē si satisdederit. qꝛ sensus est q̄ pu
re datur. ⁊mediate sit tutoꝛ. sed admīstra
re ñ debet nisi ꝑus satisdederit. vt. l. mutuo
§. hanc aūt. ff. de tutel. vbi ꝺꝛ. Dāc aūt cō
ditionē si satisdederit ꝓditionem nō facere
rō est volūtas ꝑferēt̄. nā tutoꝛ a iudice nō
ꝑt dari sub ꝓditiōe. c. actꝝ legitimi. de re. iu.
l. vj. etiā qꝛ inuitꝝ dar̄ tutoꝛ. ergo non stabit
in volūtate sua ꝑ ꝓditionē. nec iudices ī de
cernēdo solent facere iudicia sua ꝓditiona
lia. Exemplū tertij. Lego Titio si negocia
mea gesserit. Et est aliud exp̄mere cāz ꝑ qꝛ.
⁊ aliud ꝑ si. Nā ꝑ q̄a exp̄mēdo falsa cā non
viciat. sed ꝑ si viciat. l. demōstratio. ff. ꝺ cō
diti. ⁊ demō. nisi aliud appareret ex volūta
te disponentis. Etiaz qñq̄ si capiť ꝑ q̄a. vt
ibi. Si deꝛ ē. qꝛ ꝫ subiecta materia. ⁊ fides
catholica habet q̄ deꝝ creatoꝛ est oim cer
titudinaliter. Quarti. qñ ille euēt̄ est de ꝑ
senti vl̄ de ꝑterito. vt ibi. pmitto vel lego si
ret est parisius. vl̄ fuit tali die. vbi euēt̄ est
disponētibus. vl̄ disponēti ⁊certus. nō tm̄
cōditionalis. q̄a nō suspendit. nā actꝝ pur̄
statim valet. vl̄ nō valet. vt. §. fi. insti. ꝺ ver.
obli. ⁊ sic accelerationē significat. Etiā qñ
q̄ nihil significat. vt ibi. pmitto si talis mo
riet̄. ar. l. pupillus. §. q̄ sub ꝓditōne. ff. ꝺ no
na. ⁊ delega. qꝛ nō potest significare condi
tionē q̄ est de euentu futuro ⁊certo. Sed
qꝛ nihil ⁊certi mꝛte. ergo materia subiecta
nō patit. Dicit tm̄ Bar. q̄ in vltimis volū
tatib⁹ opaṫ ꝓditionē dicēdo. Lego si heres
morieṫ. vl̄ si sempꝛoni⁹ morieṫ. non ex eo q̄
moꝛs sit ⁊certa. sed an legatari⁹ morieṫ an
teq̄z heres. vl̄ sempꝛoni⁹. allegat. l. q̄bus di
bus. §. cuidā titio. ff. de condi. et demō. vbi
dicit q̄ legatum tale si mater tua morietur
est ꝓditionale. Petrus dicit ꝓtra q̄ est pur̄.
Et si in ter. allegato debet sumi ꝑ cum qꝺ
significat ꝓncipaliter tēp⁹. ⁊ ꝑ ꝓsequēs cō
ditionē. Item nihil significat. vt ibi. pmitto
si volueris. lego si heres voluerit. l. sub hoc
ff. de act. ⁊ obliga. qꝛ actus in volūtate ob
ligandi est. ⁊ sic nulla dispositio vl̄ restrictō
fit nisi disponēs videaṫ decidere. l. si ita ex
ꝑssisz. ff. ꝺ ꝓdi. ⁊ demon.

Si nō dederis. hoc ꝓplētū sic applicatū du
obus ab eodē stipulātib⁹. vel ꝑ actū sibi ac
q̄rentib⁹. dicēdo. Tu pmittis mihi petro si
nō dederis Mēnico. ⁊ henric⁹ similiť dicat
Tu pmittis mihi henrico si non deder̄ pe
tro cappā tuam. Sensus huⁱ⁹ dictionis est
q̄ altero lit. ꝓtest. deficit conditio ꝑ alteruz
apposita. ⁊ extitit ꝓditio per ipsum apposita
sup re sibi data. vt in. l. si titi⁹. ff. de ver. obl.
Ratio est voluntas ꝑferentis sumpta ex ꝺ
q̄ ille non vult rem habere in casu in q̄ iste
habebit. Item ibi. pmittis mihi stichū et si
eum nō dederis pmittis mihi. ⁊. noīe pene
vl̄ loco eius significat q̄ si nō deť stich⁹ cū
potest dari. sic q̄ est in mora dādi existat cō
ditio ⁊ stipulatio siue conuentio penalis. q̄
per dationez. ⁊. cōmittiť siue purificaṫ. vt. l.
stipulaṫ⁹. §. j. ff. de ṽ. obli. Ratio est volun
tas ꝑferentis sumpta ex hoc q̄ stich⁹ est in
obligatione ꝓmo deduct⁹ pure. Et ꝑ ꝺ agi
tur eū dari cū poterit. ⁊ pmissoꝝ interpella
bitur dare. ⁊ sic de alijs. Finaliter aūt sem
per ad mentē disponētis recurrendum est
qꝛ sepe ꝓtingit q̄ vna dictō vl̄ oratio ꝑ vnū
capiť in vno significato. ⁊ ꝑ alium in alio.
Sunt ergo circūstantie attendende ꝑ q̄s
mens ꝑferētis declaratur. vt sunt q̄litates
ꝑsone ⁊c̄.

Si capitoliū nō ascenderis. si Titio nō nu
pseris. si nauis ex asia nō venerit. Hec con
ditio per cautionē impleť put testatoꝛē vo
luisse concludiť sicut ꝓditio ꝑ illum modū
deficit vl̄ extitit. ꝑ quem deficere vl̄ existere
ꝑferēs intelligit. put ex ꝓditōis significato
ꝓpꝛio vl̄ alio ꝑsonali medio ꝓcludiť ex euē
tu vl̄ defectu.

Si nō valet hoc iure valet illo. si non valet iure testamēti valeat iure codicilloꝝ ꝛc. De clausule significāt si nō pōt valere ex defcū solēnitat⁹ vt testamētū scz q nō sunt. vij. testes. vel nō sigilla uerūt eodē ꝓtextu valeat iure codicilloꝝ. si sint q̄nq testes. qz dispoēs ħ voluit et lex admittit. significat g̃ dictio si apposita his ꝑbis vl alīs q volūtas dispoētis declarata ex ꝑbozū significato vl al⁹ q̄uis mō dictat.

Si pepit. hec dictio si applicata ꝑbis diuersimode significat. put diuersimode applicatur. ꝑbigra. dicēdo. si tres pepit lib esto. significat q q̄rt⁹ pt⁹ sit liber. vt. l. aretusa. ff. ō sta. ho. si g̃ vnū ꝑmo pepit ꝛ secūdo tres. ex eodē vtero. vl ꝑmo duos ꝛ secūdo duos ex eodem vtero. tūc q q̄rto nascīt est liber. nec ꝑt dici q duo sil nascunt. qz natura ħ ñ patīt. vt i. l. aretusa. ꝑalle. alīj dicūt si nascitur mascul⁹ ꝛ femella. mascul⁹ ꝑsumit ꝑmo natꝰ. qz fortioz. sed ħ est in ꝓtrariū. qz femīa citius pubescit et pficīt. alīj dicūt q oēs erūt liberi. l. cum mater. §. fi. ff. de fideicōmis. liber. sed hec nō fuit mēs testatoris. g̃ ꝑmuz dictū melius.

Siue euenerit siue nō euenerit be oratiōes de se sunt ꝓtrariorꝝ casuū. ꝛ tm ꝓiūcte significāt puritatē scz q act⁹ q disponīt his verbis sit pur⁹. Et sumīt significatū ex ħ q certū est alterū casuū euentuꝝ. ꝛ sic dispositio reddīt pura. facit lex q si petente. §. vlt. vbi habet q vēditio facta ħ mō. siue nauis ex asia venerit siue nō est pura. vt. le. pupill⁹. §. q sub ꝓditiōe. ff. de noua. vbi habet q q̄ stipulat sub ꝓditiōe oīno extitura pure stipulat. vt. l. itaq̄. ff. si cer. pe. vbi ꝓditio ōz cum incertū ꝓfert. Et sic patz q hec cōditio nō reddit actū ꝓditionalez de se. sed ħ oratō applicata dispositioni vltīe volūtatis eam reddet ꝓditionalē. vt. le. hmōi. ff. quā di. le. ce. vbi ōz q legatū hoc mō factū siue illō factū fuerit siue nō est ꝓditionale. ꝛ ītellige siue nō fuerit infra certū diē ne in īfinitū expectet. Et licet certū sit alterū casuū euētu rū. tm incertū est an viuēte legatario vl nō. ꝛ hec incertitudo facit ꝓditionē in vltimis voluntatibus. fa. lex j. ff. de cōdi. ꝛ demon. secus si in ꝓtractu q cure trāsmittīt siue factū existat siue nō. ergo ꝓtract⁹ fact⁹ cū ille moziet non est ꝓditionalis sed in diez. l. nā ꝛ si moziar. ff. de condi. ꝛ demonstra. ꝛ sumitur in his significatū ex cōi mō intelligēdi. nisi aliud certe apparet ex voluntate testatoris vl ꝓtrahentiū.

De Bo

Sobrini ꝛ sobrine dicunt q vl q ex patruelib fratrib vl sororib. ꝓsobrinis vl amitꝫ pgeniti vl pgenite sunt

Sobrin⁹ ꝑpriorꝝ ꝛ sobrina ꝑpriorꝝ. sunt patrui magni vl amite magne filij filie ve. ꝛ sobrinus nascīt ex sorore.

Socer est pater mariti vxorꝫ in. l. sic aūt. ff. de re iudi. etiā est pr vxoris mariti. vt. e. l.

Socr⁹ est mr mariti vxoris. ꝓsocer ꝑauus. ꝛ ꝓsocr⁹ pauia mariti

Societas Re. s. Actio p socio. Nam ħa societas fraternitatē inducit. vt in. l. verū. ff. p socio.

Solutio ſm Boff. est rei q debet redditio. insti. q̄b mo. tolli. obli. in ꝑn. vel largē ab obligatiōe liberatio. et alia est natural⁹ sine vera q fit p redditionē eius qō debet. alia ciuilis siue imagiaria. Et fit mltipl⁹ p novationē. delegationē. acceptilationē. vl cōpensationē. ō q̄b in locis suis.

Soluēdo esse. ē hr̃e vñ soluat vel vñ solvere possit insolidū p se vl p aliū. ff. ō ꝑ. signi. l. soluēdo. et sic ōz q̄s esse soluendo. ecōtra. nō soluendo ōz ille q soluere nō pōt.

Solēnitas. sumīt p actu reali. vt solēnitas stipulatiōis dū q̄s fideiubēdo se obligat interrogatiōe p̄cedente ꝛ respōsione sequēte. insti. de fideiuſ. §. fi. Et ħ est notandū p intellectu huius si scriptū reperiret aliquē fideiussisse sub ħ ꝑbo significat solēnitas stipulationis nisi fieret in patria tali in q̄ efficax est simplex pmissio. similīt in auctētico instrumēto si repīt ibi scriptū aliquē pmisisse sub ħ verbo ĩcludīt solēnitas stipulationis. l. j. C. de vsur. ꝛ. §. si ita scꝑtū. insti. ō uti. stipu. Et sumīt significatū ex solennitate instrumēti qō significat actū ibi ꝓtentū solenniter factū. etiā ex pte notariat⁹. quia notarij nō redigunt instrumēta in scriptis publicꝫ. nisi de actib cozā eis solēniter celebratis. al⁹ pmissio nō facit de se solennitatē stipulatōis. sec⁹ de fideiussiōe. dū saltē apparet inq̄ntū. p q̄. ꝛ penes quē. al⁹ etiam nulla esset fideiussio. l. cū de indebito. ff. de pba. §. fi. iūcta. l. j. de fideiuss. ꝛ sic de aliis i q̄b includīt solēnitas vl nō.

Sol⁹ est cui nullus est ꝓtrarius. dist. viij. si sol⁹ xp̃s audiēd⁹ est nō debem⁹ attendere q

aliqs ante nos faciẽdũ putauerit. z. viij. q. i. sciendum. in fi.

Sola est q̃ fidei possidet meritũ obediẽtia.

Solũ idẽ est qđ ẽra. vñ. Sit tibi terra solũ duo pñt vincere solũ. vbi ꝑmũ est substãtiuũ neutri generis. secundũ adiectiuũ masculini generis. vñ ꝺr. Quicqđ plantat serit vel edificat Oẽ solo cedit radices si tamen egit. insti. de re. diuisio. §. cũ in suo

Solidũ. i. firmũ. Et ꝓponit cũ in. vt insoliduz i. qlibet eoz p se solũ. vñ locũ hz ī pmissionibꝫ stipulatiõe vallatis. q̃ stipulatio accipit p verba futura. vt inserit insoliduz se daturos vl̃ seruaturos.

Sors est ars diuinãdi. Diuinatio aũt ꝓpe ī malo sumit. Itẽ etiã sors idẽ est qđ sortile/giũ. vt terra ꝺ sorti. Itẽ sors ẽ portio hereditat. eo qꝺ p sortes solẽt distingui hereditatũ portiões. de pbẽ. cũ ẽm apl̃m. xxj. dis. cleros. Sumit etiã p fortũa vl̃ euẽtu. xxvj. q. ij. sors. Itẽ p capitali capit. vt ꝺ usur. c. j. z ij. de ẽ vide glo. in pbemio. cle. ī ꝓbo sortes.

Sortilegiũ est qñ aliqđ p creaturã diuinat. Et species diuinatõnis numerant. xxvj. q. iij. c. igit. z ea. q. v. cpi. z. c. nec mirũ. etiã oĩs diuinatio q̃cũqz mõ fiat. z q̃libcũqz vocet ẽ phibita z dãnata. vt. xxvj. q. v. p totũ.

Sortilegi vl̃ sortilegiste. sunt diuinatores l̃ isti q̃ sub noĩe ficte religiõis p q̃sdã q̃s sanctoz vl̃ apl̃oz vocant sortes. vl̃ diuinationes. sententiã. vl̃ sciam pfitent. siue diuinationis. aut q̃rũcũqz scꝛpturarũ inspectõe futura. pmittunt. vt. xxvj. q. j. c. j.

Sortulares dicunt q̃i subtalares. a sub z talo. Et aliud sunt boti. genꝰ calciamẽti. vt ī cle. ne in agro. de sta. mo.

De Pp

Spectacula sunt que fiũt in loco vbi ludebant tragedi. z comedi. vt dicũt greci. z habẽt in auc. de ꝓsulib. Et spectaculũ phibitũ est. put importat effusionẽ sanguinis. C. de gladi. l. j. libro. xj. z. l. legatuz. ff. de usu. et usufruc. Sed ludi pmittebant ad letificationẽ pl̃i. vt comedie. z silia. l. j. ij. z. iij. C. de spectac. li. xj.

Spec⁹ est altus locꝰ supꝫ terraz p quẽ ducit aq̃. ff. ꝺ riuis. l. j. §. specꝰ Itẽ ponit p fossa q̃ colligit aq̃. z est ampla z rotũda. ff. de aquapluu. arcẽ. l. supꝫ iter. Ibi glo. ponit differentiã int̃ specꝰ z cuniculũ. vide ibi. L.

Species significat terminũ significatiuuz pluriũ differentiũ nũero. vt homo. ille terminꝰ significat oẽs hoies inter se differẽtes nũero. q̃ terminꝰ hõ significat p hoc nomẽ spẽs put est vnũ de q̃nqz pdicabilibꝫ Sed ẽm legistas sumit spẽs q̃ñqz p idiuiduo. vt Seius. stichꝰ. fundus. cornelianꝰ. ꝺr spẽs put et significato vl̃ q̃uis alio medio ꝓcludit pferentẽ significare voluisse. vt si dicat testatoꝛ. Titio lego oẽs seruos. seio lego stichũ. ibi seius in stichõ pferk. l. vtrozẽ. §. felicissime. ff. de lega. iij. nã spẽs exꝑssiꝰ legat q̃ genus. z legatũ speciei ꝓualet. z aliqđ significat et opat. Sil̃r ibi. Lego Titiũ vnũ ꝺ seruis meis. seio lego stichũ. seius in stichũ pferk. l. cũ ita. §. j. ff. de op. z elec. lega. nõ obstan. l. si heres. §. j. eo. ti. qꝛ ibi optauit de facto. Sed ibi. Lego Titio fundũ sempꝛonianũ. seio eiusdẽ fundi vsufructũ. seius in vsufructu nõ pferk. imo iter vtrũqz cõicat. l. si alij. ff. de vsufru. lega. Ꝺz si iudex diuidendo diẽ. Titio assigno fundũ sempꝛoniañ. seio eiꝰ vsufructũ. solus seius habebit vsufructũ. l. et puto. §. j. ff. famil̃. hercis. Ratio est volũtas iudicis sumpta ex natura diuisionis q̃ agit recedi a cõione. Nam si vsufructꝰ remaneret cõis nõ fieret diuisio. nec recederet a cõmuniõe. Et hec diuisio z sententia iudicis esset euidenter iniq̃ qua ī fũdo eque vni adiudicaret tota ꝓprietas. z cũ ꝫ ꝑs vsufructꝰ. ideo sumit intellectꝰ talis q̃ vni sit ꝓprietas. z alius vsufructus. q̃a hic nulla apparet inecq̃litas. Itẽ ibi Testatoꝛ legat oẽs seruos cuidã nõ capaci. puta ꝺ poꝛtato. z stichũ seruuz titio capaci. titiꝰ habebit stichũ. nec derogat legato generis p legatũ speciei qꝛ legatũ generis nullũ est ipso iure. z sic non ei derogat. vt. l. nam z si. ff. de iniuf. rup. z irri. test. vbi. Nõ nullũ ẽ rũpi nõ põt. Item ibi. Papa ꝓcedit gratiam alicui ad ꝓmũ beneficiũ vacaturũ in ꝓuincia. alij ad ꝓmũ vacaturũ in ꝺyocesi. etiã poꝛ ꝑfertur ad ꝓmũ vacaturꝫ ī ꝺyocesi ꝓterius ꝓius acquisitũ ꝓtiori cui papa p secundam gr̃am nõ vult ꝺrogare. nã papa specifice noĩat ꝺyocesim ad ipsiꝰ gr̃e restrictionez. vt in illa ꝺyocesi gratia tm̃ habeat effectũ. Etiã qꝛ hec gratia potest habere effectũ absqz hoc qꝺ deroget gr̃e generali. secus in legatis vbi oẽs serui vni legant. z alteri stichꝰ legat. qꝛ nisi derogẽt legato generis legatum speciei nõ habebit effectum. z nihil opabit.

Sperant.i.putãt.insti.q̃ ꝛa q̃b. manumit. nõ lice.§.in fraudẽ.ff.sepe.

Spoliatio est a possessiõe rei imobilis violenta ꝛ iniuriosa deiectio. vel rei mobil' ablatio ꝺz violẽta. qz si q̃s spõte possessionez suã renũciauerit vl' abiurauerit locũ ñ habebit spoliatio ꝛ p ꝓsequens restitutio. naz restitutio spoliatoꝝ est ablatoꝝ ī iudicio reintegratio. ꝛ qz credendũ canones loq̃ sano intellectu spoliat⁹ itelligit in casu q̃ criminaliter accusaꝰ q̃ tota sua substantia vel maiori parte ipsi⁹ se per violentiã destitutũ affirmat. qz nec nudi ꝓtendere. nec iermes inimicis nos opponere debem⁹. habet enīz spoliat⁹ priuilegiũ vt non possit exui iaz nudatus vt est tex.in.c.frequens.de resti.spo. li.vj. vnde. Cantabit vacuus coram latrone viatoꝝ. Vide Hoff.in sum.de resti.spol. vbi p̃dictã diffinitõez spoliationis subtilit declarat

Spõsus ꝛ sponsa sunt q̃ inꝛ se ꝺ futuris nuptijs pmittũt p ꝟba de futuro. a spõdeo sic dicti.i.pmitto.vt.l.ij.ff.de spon.

Spõsa ꝺz etiã quã pr̃ spõdet alicui futuraz sponsam seu vxorẽ.vt.l.ij.ff.e.tit.

Spõsalia sunt futuraꝝ nuptiaꝝ ꝓuentio ꝛ repromissio.ff.e.ti.le.j.ꝛ.xxx.q.v.nostrates. ꝛ ita iste consensus est ꝺ futuro mr̃imonio Cõsensus ꝟo nuptiaꝝ est de p̃senti mr̃imonio. Sed dic̃ Placen.eundẽ esse cõsensuz sponsaliũ ꝛ nuptiarũ. Spõsalia aũt dicta sunt a spondeo. Hã moris fuit veteribꝫ stipulariꝛ spondere sibi vxores futuras. vt.l. ij.ff.eo.ti. Inde sponsa q̃ a ꝑpo facta est. et certa stipulatio põt interuenire sed non est necessaria. Et nota q̃ spõsalia dissolui possunt pluribus modis ꝑm Jo.an.in tractatulo suo sup quarto decre.et no.sup Rub. de spon.

Sponsalitia largitas ꝺz qꝺ dat spõsus spõse. sine aio tñ recõpensandi. sed oĩno gratis vel ecõuerso. ꝛ ita donatio ꝺz ꝓtractus iure ciuili. Et illoꝝ sunt quattuoꝝ scz stipulatio litteraꝝ. obligatio. ꝓtractus emphitheotic⁹. ꝛ spõsalitia largitas. vt in.§.ius autẽ gentiũ.insti.de iu.na.gen. ꝛ ciui.in glo.sup ꝟbo põne

Sportule sunt salaria apparitorum. vl' ꝑm Azo.C.eo.ti. forte apparitores ista non sibi sed p fisco recipiebãt. et illa reponebanꝯ in sporta vel in aliquo simili vase vt ꝺz be ī q̃ ꝓsueuerũt aliqua portari. et ita sub tuta custodia fisco ꝓseruabanꝯ. ꝛ sic cõtinentia ꝓnuntur p contẽtis. vt.C.de spoꝛ.ꝛ sup.l.iij ī Rubr.

Spuri⁹ ẽ fili⁹ ex incestuosis nuptijs nat⁹. ꝛ ꝺz a greca voce sporas qꝺ ẽ vulgo ꝓceptus vl' sine pr̃e nomẽ sumpsisse. vt.ff.de sta.bo. l.vulgo ꝓcepti. vl' est nat⁹ ꝺ ꝓcubina. vt de renũc.ca.nisi cũ ꝑdem.§.psone ꝟo.in glo. que distinguit nocũ.spurium.manserem ꝛ naturalem.

De St

Stabularij dicunꝯ q̃ aduocat⁹ hospitibꝫ et stabularijs ꝓponunꝯ a stabul' sic dicti. Qui ꝟo sic receperunt hospites ꝛ sine equis vocanꝯ caupones

Stationarij dicunꝯ milites qui vt alicui ne incant stationẽ sunt ꝓstituti. possunt etiam dici librorꝫ venditores. qz stationẽ faciunt p libris vendendis. Itẽ dicunꝯ elemosinarũ questores in.c.cum ex eo.de pe.ꝛ remiss. vbi phibeꝯ talibꝫ p̃dicare. ꝛ ponit ibi formam de ꝟbo ad verbũ eorum q̃ tales dicere debent populo.

Stadiũ est octaua ps miliarij italici. qꝺ vt hystorice refertur Hercules vno anhelitu currebat ꝛ postea stabat. ꝛ est spacium centũ ꝛ trigĩta passuũ ꝑm Azo.ibi.de re. diui. §.vniuersitatis.in glo.ꝟ.stadia.

Stat⁹ est ꝺditio hoĩs in qua vt plurimũ p̃t vt ait Plato.

Status liber. est libertas ꝓcessa sub condi tione. vt dicendo. lego seruo meo libertatẽ si nauis ex asia venerit. l.j.de verbo.oblig. ff.ꝛc̃.

Statuim⁹ bñ significat sniam diffinitiuaz vt.c.in his.de ꝟ.sig. Et importat cõiter nouum ius sec⁹ decernim⁹ ꝛ inouam⁹. vt in.c. decernim⁹. ꝺ iudi. ꝛ.c.inouam⁹. de treu. et pace. Hã decernim⁹ discussionẽ dubij. inouam⁹ antiq̃ iurij renouatõez. ꝛ statuim⁹ noui iuris pmulgationẽ importat.

Statutũ est ius ab hoĩe positũ. vl' dispositio ex qua ius pducit. inſti. de iur. na. gen. ꝛ ciui. ꝛ significat ius statuti ex ꝟbis in statuto positis q̃ significãt qꝺ sonãt aut stricte. aut extensiue. vl' aliter. put obscuritas eoꝝ declarat. seu q̃is medio pbabili cõcludit. Hã in q̃busdam statutis ꝟba clare sumunt in suis ꝓpijs significatij nõ restringẽdo nec extendẽdo vt ibi statutũ imperatoris dicit q̃ iudex q̃ dimittit ab administratiõe nõ soluat

pecunias vsure ab eo debite nec ab eo eri/
ganť.nec a fideiussore.l.ꝯstitutionibꝫ.ff.ad
municipa ⁊c. Nūqꝫ aūt restringunť verba
statuti.vt ibi.statutū est qꝫ vir si manumise
rit seruū dotalē de volūtate mulierꝭ tenea
tur mulieri soluto mr̄imonio restituere q̄c
q̄d q̄uenerit ad ipm a liberto.⁊ etiaꝫ heres
eiꝰ si ad ipm q̄uenerit.in q̄ statuto solū cō/
prehendiť vir ⁊ heres eius.sed nō socer pa
ter viri.l.si vir.ℌ.de viro.ff.solu.ma. Nūqꝫ
significat extēsius.ꝟbi gr̄a. Statutum ē qꝫ
ꝯductores domoꝝ habitēt in illis.⁊ ū con
ducāt alīs.nec alios secū i domo ꝯducta
p̄cio vl̄ gratꝭ teneāt.vir ꝯduxit domū ta
liter.certe extēdiť qꝫ pōt inhabitare cū vxo
re⁊ familia sua tota.nec facit ꝺ statutū.vt
l.si ita stipulatꝰ fuero.ff.de ℣.obli. Bar. hic
decidit hāc qōnez.statuto cauet qꝫ q̄cunqꝫ
fecerit effundi sanguinez in palatio capite
plectať.barbitōsoꝝ fleubotomat aliquē.an
incidat penā. Et dic qꝫ nō.qꝛ statutū intel/
ligiť q̄cunqꝫ iniurioſe ⁊c. Etiā pena nō de
bet imponi nisi p delicto.sed barbitōsoꝝ in
tali casu nō cōmittit delictū.igiť ⁊c.nisi ap/
pareret de mēte statuētis qꝫ vellet ꝓhibere
de se licitū.puta effundere sanguinē etiā li/
cite p fleubotomiā ꝓpter loci honestatē.nā
tūc bñ staret verbis statuti.⁊sic ꝓtrafaciēs
incurreret penā dāni vl̄ nō lucri apposita⁊
si statutū velit ꝓhibere de se licitū in dubio
nō est tenendū.nisi clare hoc pateat. Et p̄/
dicta intelligunť de extensione vl̄ restrictō
ne vltra quā ℣ba significant de se. Si autē
℣bum hꝫ plures significatōnes tūc illa eli
giť quā eligendā significatū verbi ꝺclarat.
vt qū lex dicit naturales filios esse in ptāte
p̄ris.intelligiť de naturalibꝫ legitimis.qꝛ
alīs legibꝫ ꝺclaraťꝫ filū naturales tm̄ nō
sunt in patris ptāte. Et nota qꝫ significatō
ꝓpria verbi ꝺꝛ illa in q̄ cōiter capiť ipm ver
bum.vt in.l.labeo.ff.de supel.lega. Itē sta
tutū imponens penā pecuniariā p adulte
rio vl̄ homicidio.p qꝺ est pena mortis de
iure cōi.vtꝫ valeat. Archidy.in.c.duo ista
li.vj. Et Hosti.⁊ Jo.an.in.c.fi.de ꝺsue.de
cidūt qꝫ nō valz.qꝛ ꝺstitutio debet eē iusta
eq̄.et vniuersalis.iij.dist.c.erit aūt lex.sed
ista est iniq̄.qꝛ p eā dař occasio facile delin
quēdi.l.si vnus.ℌ.illud ℣o.ff.de pac.c.quē
admodū.⁊.c.si ꝓps.versi.quedā em̄.de iu/
reiur.nul em̄ magis appetimus q̄ saturare
voluntatē nostrā cū possumus. Cum ℊ q̄ſ
scit se p homicidio nō moriturū.citiꝰ facit.
nec suā culpā ptimescit cū sperat posse re/
dimere eā. Bal.solus apud legistas in.c.ſ.
ℌ.iniuria.de pa.iur.fir.in vsi.feu.dicit sine
aliqua allegatione hoc statutū invalidum
esse quādo imponit penā pecuniariā quaꝫ
⁊ sic nō ꝓtemptibilē.alꝫs secus.⁊ nihil alle/
gat. Sed Lodo.de roma ꝓbat p tex.in.ℌ.
pena.instit.de iiur.vbi dicit qꝫ valida erat
lex.q̄ñ.tabulaꝝ oliz q̄ꝓpter delictū impone
bat penā pecuniariā.⁊ hoc ꝓpter magnā ve
terū pauꝓtatē. Item allegat glo. dicentez.
Qui rustico aufert porcū aufert sibi ocꝫm
l.illicitas.ff.de offi.ꝓsi. Item rustici nō au
dent optare pecunias in comitatu florenti
no.vt.l.dñi ꝑdioꝝ.C.de ag.et cēsi.li.xj. Itē
statuta cōiter fiunt qꝫ qui steterit in ciuita/
te p tot annos efficiť ciuis.qꝫ si non steterit
ꝓtinue⁊ p maiori ꝓte tpis an locū habeat
statutū.tex est singular⁊ in.l.cū ꝺ lamonis.
ℌ.sabinus.ff.de fun.instruc.instru.qꝫ lega.
Statutū siue lex puniens vnū delictū ⁊ p/
suponēs aliud nō valet in illū in q̄ nō ve/
rificať delictū ꝓsuppositū.glo.vnica.in le.
mancipia.in ꝟbo aduocandū.C.de ser.fu.
ꝟbi gr̄a. Statutū dicit turbās aliquem in
possessionē puniať pena centuꝫ.⁊ restituat
possessionē.punit em̄ turbantē.⁊ p̄suponit
possessionē iniustam.si ergo q̄s nō abstulit
possessionē nō puniť pena statuti.p ℔ dicit
Lodo.de roma qꝫ lucratꝰ fuit lex florenos
Itē rome erat statutū qꝫ q̄cūqꝫ nō exeque/
reť dispositiōez defuncti infra annū p̄xiua
reť oīb̄ bñficijs suis.excōicareť.⁊ statiz re/
stitueret bona testatoris.iuxta.c.si heredes
de testamen.q̄dam relictꝰ executoꝛ ex testa/
mento nunqꝫ habuit bona in posse suo sed
erant penes heredē nō fuit executꝰ infra an
nū.⁊ cū fuisset bñficijs ꝓuatus⁊ excōicatꝰ
Dicit Lodo.de roma se determīasse qꝫ ma
le fuerat excōicatꝰ.qꝛ ꝓsuppositū statuti sci
licet qꝫ habuerit bona in posse suo.nō veri
ficabať in eo.vt dicit.hoc bene notandum
Itē statuti causa ꝓmitti nō pōt.casus ē
in.l.nō distinguim⁹.ℌ.deliberati.ff.ꝺ arbi.
⁊ capitulo.causa.de in tegr.restitut.potest
de ea incidenter cognosci casus singular⁊
ī gl.cum ꝓponas.C.de re.credi.qꝛ idem est
in arbitrio qꝺ in iudice.de quo in.l.q̄tiens
C.de iudi. Item statutū ꝓhibet habentem
vnū officiū acceptare aliud.si acceptat pe/

t

nã habet vt careat acceptato. ꝛ ꝓiuatur officijs seu bñficijs. et salario ꝑmi. tex. singularis est in. l. q̃squis. ff. de cohar. ꝑn. libꝛ. xij ꝛ tibi ꝑ Bar. Item statutũ est q̃ credat testibus deponentibꝫ de credulitate an valeat. Dicit Hosti. ꝛ dñs Antho. de butri. in. c. j. de appel. q̃ non valeat. De hoc ſm Iodo. de ro. in. l. j. ff. de ven. inſpi. ꝛ in. l. q̃d tamẽ. ff. ꝺ ar. ꝛ plꝫ. ꝑ dñm Antho. in. c. quoties. ꝺ testa. vbi nõ valet dictũ testiũ ꝑ verbũ eredo Item statuta ciuitatis iudex seruare iurat. q̃ rit an iudicans ꝓtra statutũ cõtinẽs id qꝺ ius cõmune sit ꝓiurꝫ. et recedit in ꝟ an statutũ ꝓtinens id qꝺ ius cõe sit ius cõmune municipale. Bal. l. q̃. ff. de ꝓsti. pe. dicit esse eãm singularẽ. l. magistratus. ff. ad munici. Et dicit Iodo. ꝺ ro. hoc nescio extendere. Item statutũ ꝓhibet aliquãdo ne doc. salariati vadant ad allegandũ seu aduocandũ ꝛ si faciũt debẽt deponi a matricula aduocatoꝝ. ꝛ priuant salario illiꝰ anni ſm Bal. singulariter in. l. placet. in fi. C. ꝺ epis ꝛ cle. imo dantes licentiã doctoribꝫ stipẽdiarijs reipub. aut armigerꝭ cum nõ possint. quia eorũ officium ad hoc nõ extendit vt vadãt ad balnea naturalia vel alia loca silia. Balariũ illius tpis quo licentiã dederunt ipi officiales de ꝓprio soluere tenent. casus est singularis in. l. ꝑ banc. C. de ero. milita. an. li. xij. ſm Iodo. de ro. Item no. q̃ in statutis cõiter locum habet ar. a cõtrario sensu hoc tamẽ est limitandũ nisi ar. illud sumat q̃ statuentes in penã incideret. tunc em̃ nõ valet. vt est glo. in cle. j. sup verbo facere. et exq̃sit. de vsuris.

Stellio ꝺr qui anĩo incõstãs ꝛ variꝰ est verbo vel facto. vel qui rem aliquã obligauit alicui ꝛ deinde ipignorat alij. nõ facta mẽtione de ꝓmo. ꝛ generaliter q̃ in his crimi/nalibus causis ꝺr dolus in ciuilibꝫ ꝺr stellionatꝰ. Stellio em̃ ꝓprie est animal varijs maculis plenũ ꝛ venenatuꝫ simile lacerte. ꝛ est corpe pictũ lucentibꝫ guttis. vi. ꝺ hoc supra. Crimẽ stellionatꝰ.

Stichus est ꝓpriũ nomen.

Stigma est signũ vl̃ instrumẽtũ q̃ brachia fabricensiuꝫ figurabant. cui erat impssum nomen impatoris. facies ꝓ eorũ nõ figurabant. vt. l. si quis. C. de pe. ſm Io. an. c. si iudex laicus. ꝺ senten. excõ. li. vj. in glo. ꝓbi agnoscit.

Stipes est ꝓsona a q̃ alij originẽ ducũt.

Stipulatio est firma verborũ ꝺceptio qua quis aliq̃d se facturũ daturũ ve ꝓmittit alteri sup hoc ipm interrogãti. et ꝺr a stipulo grece qꝺ est firmũ latine. denoiat etiã a stipite. Constat aũt stipulatio ex interrogatione premissa ꝛ respõsione subsequẽti. quẽ/admodũ ꝓtradictio ex affirmatiõe ꝛ negatione. hoc modo. ꝓmittis vl̃ dabis mihi. x. ꝓmitto vl̃ dabo tibi. q̃nq̃ dicit stipulatus ille qui promittit per stipulationẽ passiue. Vel sic. stipulatio est solennis ꝓmissio facta interrogatiõe precedẽte et respõsione sequente.

Stipulationũ alia est pura. alia ꝺitionat ꝛ alia in diem.

Stipulatio pura est q̃ nec fit sub ꝺitione. nec in diẽ sz pure. vt dicẽdo dabis ꝟ dabo.

Stipulatio ꝺitionat̃ hz fieri sub cõditiõe hoc mõ. ꝓmittis mihi dare centuꝫ si nauis exasia venerit. ꝛ rñdes. ꝓmitto

Stipulatio in diẽ fit ꝟ mõ. dabis mihi. x. kalẽdis iulij. ꝛ rñdes dabo

Stipulatio acq̃liana est q̃ nouat oẽm contractũ. vt sic. q̃q̃d mihi debes ex quacũq̃ causa idem mihi ꝓmittꝭ. si em̃ ex mutui ꝺatione mihi debitor sis velimq̃ acceptũ ferre. id est per acceptilationẽ remittere ñ poterit res expedire nisi ꝑ obligationem quis in rem contrabit. Reqre supra Aquiliana actio.

Stipatꝰ. i. vallatꝰ. fulcitꝰ ſm Io. an. in cle. pastoralis. ꝓsi. notorijs. de re iudi.

Stinarij ꝺicunt amatores. idẽ ꝺicunt carnearij.

Stratũ ꝺr generaliter oẽ gan̄ vestis. vl̃ oñe indumentũ. vt. ff. de ꝟ. sig. sed magꝭ ꝓpe stes cubiculares ꝺicimꝰ stratũ a sternendo vñ etiã via publica strata ꝺr.

Stratores etiã a sternẽdo ꝺicunt. q̃ custodientes in carcere reos cõdẽnatos puniebant. vl̃ stratores ꝺicunt esse isti q̃ stabulis vel eqs stãtibꝫ in eis ꝑsunt. et ꝺr a strato ſm Azo. C. de strato. li. xij. in Rub.

Studium vt ꝺicit Azo. est vehemẽs ꝛ assidua ad aliquã rem agendã cũ summa voluntate occupatio. ex q̃ voluntate labor in opꝰ ꝺoferẽ. ꝛ pdit laboris tediũ versus in oblectamentũ.

Studiũ liberale ꝛ latinũ olim tm̃ erat Rome et Cõstantinopoli. in alijs aũt locis nõ nisi ex ꝓuilegijs. vt. C. de stu. li. ꝛ in rubꝛo et nigro. li. q̃. ꝛ in ꝓhemio. ff. ꝟ aũt tria bodie

impio scisso studiū in multis locis fit z ma
time Bononie.q̄ legal' studij obtinet mo
narchiā.sed vtrū in festis z diebꝫ dñicis li
ceat studere. Jo.an.dic̄ q̄ sic dū studiū fi
at sine solēnitate nō ꝓpter lucrum cū nō sit
opus seruile.sed cū solēnitate puta in pub
licis scolis non lz. Antho.de But.dicit q̄
cā cōsilij dādi vbi necessitas suadet.scz q̄a
cā est tpe peritura vl' de loco longinq̄ tunc
licz studere etiā ad lucrū al's nō.nec ī scien
tijs positiuis q̄ ad lucrū vl' honores tēdūt
sed in theologia et speculatiuis sic.et addit
Panor.etiā in iure canonico cū sit theolo
gia practica.q̄ talis laborat in vinea dñi z
efficit p̄ ꝑ speculatiuꝫ et abstrahit a vicijs.
nō aūt cultꝫ diuinus vl' officiū p̄ ꝑ ꝓtermit
tat.sanꝫ em̄ est maioribꝫ studere et mentes
occupare q̄ꝫ ociū inseq̄ vel in laruis vaga
ri.imo melꝫ esset domi manere q̄ꝫ festa ec
clesiarū ꝓpter dñas visitare.vt no.c.j.ō fer.
z.c.odi z pieci festiuita.vꝫas.xxiij. q.j. vbi
etiā vidua q̄ in corbonā duo minuta posu
erat a saluatore oibꝫ p̄ferr̄.q̄ dñs non ea q̄
offerunt̄ sed voluntatē offerentiū respicit.
Studeat g̃ diligēs scolaris diebꝫ feriatꝭ et
alijs.q̄ nō sufficit diu fuisse in studijs.sed
bene z laudabilit̄ vixisse cōmendandū est.
xcij.q.ij.gl'ia epi.in fi. Hec alijs repente fit
summus.de peni.dist.ij.§.hec que de cari
tate.z glo.in.c.tum ex l'ris.de in integr.re
stitu. Et non p̄ q̄s modico tpe multū ad
discere.lxvij.dist.§.j.q̄uis ingeniuz in bñ
studentibꝫ interdū supleat tēpꝫ.lxxvij.dis.
monachus.vbi ōr. Quantū de tpe decer
pit̄ moꝫ hoc docet̄ habere,pbitas q̄ꝫ plixi
or consuetudo nō contulit. aduertat etiaz
dictū iurꝭ cōsul.ff.de fideicōmiss.liber. in.l.
apud iulianū.vbi dicit Si vnū pedē tene
rē in sepulchro adhuc discerē.
Stuprū est illicita virgis defloratio.q̄uis
in vidua cōmitti dicat̄.nisi sit meretrix vel
illicita cōcubina.ſm leg.ff. ō cōcubi.l.ī cō
cubinatu.in fi. Itē cōmittit̄ in puerꝭ.ff. ad
l.iul'.de adult.l.stuprū.

De Bu

Suarij. Req.supra Porcarij.
Suasio accipit̄ in bona ꝓt vl' in mala.ff.ō
seruo corrupto.l.j.§.psuadere.z.C.de fur.
z ser.corri.l.si q̄s.
Subgrūda est vna ps tecti vnicuiusq̄ do
mus q̄ incūbit extremis capitibꝫ tignoꝝ te
ctualiū.vt.ff.de his q̄ dese.vl' effude.l.si ꝑo
§.si prętor ait. Et al's dicit̄ subgrauida vl'
subgrandia.
Subrogare est aliquē in locū alteriꝫ substi
tuere vl' cōstituere.vt officiales.vl' iudices
alios subrogāt. Et pōt scribi.r.p b.cōmu
tando.vt surrogare.
Suboꝛnatio est informatio facta ꝑ aliquē
de veritate tacenda z falsitate dicenda.ſm
Guilel.de mon.lau.in clemen.testibus.de
testibus.
Subsignare est subscribere vt testes in cy
rographo solent signare.z quasdam notu
las subscribere Et q̄ñ subscribēs se cōsen
tire dicat̄.z q̄ñ nō est bona glo.in.c. p̄s bite
teroꝝ.in verbo subscripserit.de reb.eccles.
non alie.
Substitutio est secunda conditionalis in
stitutio.q̄ institutio dicit̄ primꝫ gradus.et
substitutio secundꝫ. Et licet substitutōnes
in infinitū de vno in alium p̄nt ꝓcedere.tñ
oīs institutio q̄ fit post p̄mā dicit̄ substitu
tio.z secundꝫ gradus sicut secū de nuptie di
cunt̄ oēs q̄ sequunt̄ primas Et diuidit̄.q̄
substitutionū alia est directa.alia obliqua
Et nota differentiā inter ꝟbum directum.
obliquū.z cōmune. Unde directuz est qō
significat vt ille cui relinquit̄.vel in quē di
sponit̄ sua manu recipiat.vt est verbū isti
tuo.vt patet.ff.de here.īsti. Item illud.he
res esto.vt ibidem. Item accrescat. similit̄
verbū capiat vl' accipiat. Sed verbū obli
quū est qō significat vt ille in quem dispo
nit̄ vel cui relinquit̄ de manu alterius ac
cipiat.vt est verbum restituo.facit.l.īstitu
ta.ff.de trebel.z ꝑ to.ti. Item volo vt q̄ñ ꝑ
fideicōmissum ps hereditatis est restituen
da.l.pater filiū.§.fi.ff.de lega.iij. Item ver
bum rogo z c̄. Sed verbuz cōmune est qō
vtrāq̄ significationē.siue ō manu sua siue
de alteriꝫ recipiat.vt est verbū substituo.si
cut in.l.cēturio.ff.de vul.substi. Habet em̄
q̄ñq̄ directam significatōez.quādoq̄ ob
liquā. Substitutio directa ōr cum nullo
mediante q̄s capit hereditatē deficiēteꝭ.z di
recte efficit̄ heres ipsi testatori q̄ ī̄stituit eū.
insti.de vul.substi.§.q̄ casu. Et hec subdi
uidit̄.q̄ alia ē vulgarꝭ.alia pupillaris.alia
exēplarꝭ.alia breuiloqua siue recipꝛoca.a
lia cōpendiosa.
Substitutio vulgarꝭ ōr q̄ de vulgo z a q̄li
bet fieri pōt.dū tm̄ h̄ testamētū facere.z ille

ex testamēto cape possit. Et hec subdiuidit qz qdam est vulgaris exp̄ssa. z qdaz tacita Substitutio vulgaris exp̄ssa est q fit ꝑbis negatiuis exp̄ssis ꝫ mō. Titi⁹ heres esto. et si heres ille nō fit vl erit. seius heres esto. i. sit. sic em̄ instituo te mihi titiū heredez et si te noluerit vl nō potuerit esse heres. sit heres seius. Substitutio vulgarꝭ tacita fit p ꝑba affirmatiua. veluti cū ꝑbo miles puberē z ipuberē heredes instituit. z cōi verbo eos substituit. ꝫ mō sei ipubes. z meuꝫ pubes heredes estote. vel sunto. q̄s vnanimit inuicē substituo. vl sic. z idē redibit. puberē sexū. z ipuberē heredes facio. z eos sibi ī uicem substituo. q̄ substitutiōe colligo q si vn⁹ nō fuerit heres. vl si vn⁹ nō moriat alī⁹ ī solidū sit. Et ōz vulgaris qz fit a q̄libet de vulgo. siue sit in ptāte. siue nō. Et ōz tacita qz puberē tacite vulgariť ipuberi substitu/it. q̄ substitutio magꝭ essz pupillarꝭ nisi ꝑt adiunctā p̄sonā. Ōz ī milite tal substitutō pupillaris est ꝑt priuilegiū militis. q̄ substitutio q̄tum ad puberē vulgarꝭ est. q̄tuz ad ipuberē pupillarꝭ est. qm̄ si pubes hereditatē adeat p pte sua nō euanescit institutio p⁹ facta. ꝫ si ipubes hereditatē adeat p⁹ꝫ expleuerit pubtatē. vñ sub exp̄ssa pupillari ꝓtinet tacita vulgaris. ff. eo. ti. l. Hā hoc iure.

Substitutio pupillarꝭ est q̄ soli pupillo z ī puberi fit. Et est etiā duplex. alia exp̄ressa. alia tacita. Substitutio pupillarꝭ exp̄ressa fit ꝫ mō. iste filius me⁹ ipubes heres esto. z si heres nō erit aut si heres erit z ifra pupillarē etatē decesserit ille heres esto. vl sic instituo mihi in heredē. T. filiū meū pupillū z si nō erit z si erit heres z infra annos pubertatꝭ vel in pupillari etate decesserit substituo z seiū. hec ōz exp̄ssa substitutio. qz in ea oīa ꝑba exp̄munť q̄ exp̄mi oportet.

Substitutio pupillaris tacita est hec. filiꝰ meus ipubes heres esto et si ille nō erit iste heres esto. vel sic q̄squis mihi heres erit sit heres filio meo. Hec ōz tacita. qz ꝑba q̄dā nō exp̄ssa hic tacite subintelligunť q exp̄rimunť in exp̄ressa substitutiōe pupillari. nā p hāc tacite intelligiť q si filiꝰ decesserit in pupillari etate ille q erit heres p̄ri erit heres filio. Et ōbenť ille pupillares substitutiones sol pupillis in ptāte pentū existentibus z ab ipsis parētib⁹ fiūt. p qō euidenter patz. q nō a mre ꝫ a solo p̄re fiūt. cū mre filios nō habeat in ptāte. Sed nūq̄ substitutus ex pupillari exp̄ssa repelliť a mre pupilli. z substitutꝰ ex tacita repelliť a matre pupilli z succedit ipsi pupillo mr. Ite⁊ qui est substitutꝰ ex pupillari substitutiōe fit heres ipsi pupillo. Ille ꝙo q est substitutꝰ ex vulgari fit heres ipsi testatori. Ite⁊ pupillarꝭ tacita intelligiť esse vulgaris exp̄ssa q mr substituit pupillo. Et ꝫ ꝑt priuilegiū matris. Ite⁊ eodē mō q̄n q̄s pupillo vl alī substituitur ꝑt adiunctā p̄sonā.

Substitutio pupillaris ꝛpendiosa est que fit ꝑbis ꝛpēdio q ꝑba ī pupillari exp̄ressa sunt plixiora. Et est ꝫ ōz ꝛpendiosa. z ꝫz fieri hoc mō. Instituo ticiū filiū meū mihi ī heredē z q̄ncūq̄ decesserit sine filiꝭ substituo ei seiū. vl sic Iste filiꝰ ipubes heres esto z q̄cūq̄ tpe decesserit ille heres esto. q substitutio tm̄ locū hz ī milite. de ꝫ in. l. p̄cib. C. de impub. z ali. substi.

Substitutio breuiloq̄ siue recipꝛoca ē q̄ cōtinet duas vulgares z duas pupillares substitutiōes. vt cū duo ipuberes instituta parēte q hz eos in ptāte inuicē substituunt ꝫ mō. T. z T. filios meos ipuberes mihi instituo heredes z eos inuicez substituo. Hec qz ꝓtinet exp̄ssaz pupillarē si aliqs ꝓdictorū decesserit ī impuberi etate. mr ipuberis decedētis oīno repellit et succedit substitutus. Et hanc substitutionē lex appellat recipꝛocā z oēs q̄ttuor exp̄sse sunt.

Substitutio exēplaris vl exemplaria est q fit a parētib⁹ vtriusq̄ sexus filio furioso vl mente capto. Et ōz exēplarꝭ qz fit ad exemplū pupillaris substitutōis. qz sicut pūdet filio pupillo q̄ testari nō pōt de hereditate. ita pudet filio mente capto vl furioso. Et fit hoc mō. T. filiū meū furiosum vl mēte captū mihi heredē instituo. Et si ōcesserit furiosus vl mēte captꝰ anteqū ad sanā mētē puenerit substituo ei talē filiū suū vl fratrē. vl aliquē alienū si deficiat filiꝰ vl frat.

Substitutio obliq̄ siue nō directa est fideicōmissaria. z est illa q̄ fit p fideicōmissū vt hic. q̄cūq̄ vestrū sine liberis decesserit rogo vt eiꝰ portio ad supstitē pueniat. Et qñ q̄s instituit heredē et eius fidei cōmittit vt q̄cito possit eius hereditatē adeat. z eaz alteri certe persone cui z qñ testator voluerit restituat. vicz tali vl tali die. vl sub tali cōditione si decesserit sine filiꝭ. vt si forte ea ꝛdition fuerit q̄ testator magis diligat eū

et ex testamēto ei⁹ directo nihil capere possit. puta q⁹ directe ⁊ īmediate capax nō ē. q̄lis est spuri⁹. saltē hoc mō aliq̄d capiat ⁊ cōse/quat ex hereditate vl̄ totā ipsam hereditatem. C. ad trebel. p tot. q̄si. ⁊. ff. e. ti. in multis lo. ⁊ in. c. Raynūci⁹. ⁊. c. Raynald⁹. ō testa. Et nota q⁹ i substitutōibꝫ fideicōmissarijs locū habet quartarū deductio. in directis aūt nō. c. Si pater. de testa. li. vj. vbi est ca/sus. ⁊ ibi vide glo. de his substitutōnibꝫ est glo. in. c. Raynūci⁹. p̄al. ⁊ insti. de vulga. et pupil. substi. per totū.

Substitutus heres. Req. s. Heres substi/tut⁹. Et nota q⁹ in oībꝫ substitutionibꝫ pri mo p̄cedere debet institutio sicut p̄m⁹ gra/dus. et postea poni debet substitutio vt se/cūdus. Dinc est q⁹ ꝺr institutus p̄mus he/res ⁊ substitutus secūdus. l. cū pponas. C. de here. insti.

Subbastari est rē venalē ꝓponi hasta sup/posita qō freq̄ns est circa p̄dia q̄ nūciātur vl̄ censent fisco vacare. ⁊ sic p subbastatio/nē plus offerenti debet.

Subsidiaria actio. Requi. supra Actō sub sidiaria.

Subpūctare lr̄am est eam dānare punctis suppositis. vt quādo littera superflua inferi⁹ puncta⁹ vt habet supra de littera L. in ꝓbo cancellare.

Successio q̄nq̄ fit de capite in caput. ⁊ q̄n/q̄ de gradu in gradū. p̄m Azo. i sum. ō succ. edic. C. ⁊. ff. eo. ti. l. j.

Successio de capite in caput. est cū deficiē te p̄mo capite liberoꝝ. ꝛnit secundus caput agnatoꝝ. ⁊ isto deficiēte succedit tertiū ca/put ꝯgnatoꝝ. ⁊ ꝯgnatis deficiētibꝫ succedit q̄rto p ordinē vñ vir ⁊ mulier vl̄ vxor. vt. C in ti. vñ vir ⁊ vxo. auc. p̄terea.

Successio de gradu in gradū est q̄n plures psone sunt in eodē capite in diuersis gradi bus. vna ꝑ. altera posterior. Hā ꝓpe re/pulsa spe vl̄ repudiatione sequēs succedit vt. ff. de succes. edi. l. j. ⁊. C. eo. ti. p Azo. i sū. Et ad pleniorē scz doctrinā successionum ab intestato sic est distinguēdū. Aut dubi/tat q̄liter descēdentes succedāt ascēdētibꝫ. Aut q̄liter ascendentes descēdentibꝫ. Aut qualiter collaterales collateralibꝫ. Primo casu aut supsunt legitimi et naturales. aut legitimi tm̄. aut adoptiui. aut naturales tm̄. aut nati ex illicito coitu vt spurij. ⁊c. Si le gitimi ⁊ naturales. aut supsunt tm̄ filij pri mi gradus. aut vlteriores. Primo casu aut oēs emācipati. aut oēs in ptāte sunt. ⁊ tunc iure veteri ⁊ nouo succedūt equaliter subla/ta differentia sex⁹. vt. l. tij. tabu. ⁊ insti. ō he/re. q̄ ab intesta. defe. §. emācipati. C. de suis ⁊ legi. here. l. vlti. ⁊ auc. in successiōe. ibidē. Aut supsunt q̄dam emācipati ⁊ q̄dam i po testate. ⁊ tūc iure veteri digestoꝝ vocabant emācipati de iure p̄torio existētes in ptāte. ⁊ de iure ciuili oēs eq̄liter. licz diuersis iuri/bus vocarent. C. de legi. here. l. meminim⁹ ibi. Cū igit̄ p̄torē filiū emācipatū ⁊c. ff. ō bo. poss. l. sed cū patrono. §. bonoꝝ. In iu re ꝙo auctēticoꝝ vocabant etiā emācipati cū suis eq̄liter. vt in auc. de here. q̄ ab inte. defer. §. reliquū. ibi. In illa ⁊c. Si ꝙo sup sunt vlteriores. aut erant ꝺceptiuienti eo de cui⁹ hereditate agit̄. aut eo mortuo. si eo viuente. aut nascunt eo supstite p quē ꝺiūgunt. aut ostat eos excludi si velit ille adi/re hereditatē. q⁹ p̄cedit eos in gradu. sed si nolūt. vl̄ non possunt. q⁹ mozit̄ anteq̄ ade ant vocant vlteriores p eū ꝺiuncti. ⁊ si soli ⁊ eodē gradu vocant equaliter si cū patru is vocant i stirpes iure veteri ⁊ nouo. Idē si nascunt mortuo patre. q⁹ paria sunt eum nō esse mortuū. ⁊ repudiare. ⁊ eū mori ante q̄ repudiat. si nō erāt ꝺcepti mortuo eo de cui⁹ hereditate agit̄ nec p̄torio nec ciuili iu re vocant. nec excludunt seq̄ntes. vt ħ oīa cuident ꝓbant. C. de suis ⁊ legi. heredi. l. ne potes. ⁊ in auc. in successiōe ibidē p̄al. ⁊ in/sti. ō here. q̄ ab īte. defe. §. cū filij⁹. ⁊ ī autē. ō here. que ab intest. defe. §. reliquum. p̄alle. colt. ix. ⁊. ff. de inīust. rup. irri. te. l. si q⁹ filio Sane tñ hec intelligant esse vera nō ex q̄/litate titi. C. de his q̄ añ app. ta. l. vnica. ⁊ ō cadu. tolt. l. j. §. in notissimo eo casu q̄n ius ꝺpetebat adulto filio vt. C. ad sena. ꝓsul. o⁹ phi. l. vl. p̄dicta p̄cedūt si nascunt eo existē te in ptāte p quē ꝺiungunt. Si ꝙo sit emā cipat⁹ ⁊ nepotes reponant. i. remaneāt i po testate ei⁹ de c⁹ successiōe tractat. Cōsidera to iure ciuili antiq̄ p̄ferunt nepotes. sz per edictū de ꝺiūgēdis cū emācipato liberis ei⁹ vocant sil̄. ⁊ tātū ꝺsequit filij⁹ q̄ntū oēs ne/potes ex eo nati. vt apparet. ff. ō ꝺiūgē. cum emāci. l. ei⁹. §. inter ipm. ⁊. ff. de ꝺtra. tabu. l. j. §. q̄ habeāt. ⁊ l. q̄ bz. ⁊ l. cū emācipat⁹. §. si p̄. Sz iure nouo auctēticoꝝ p̄ferunt fi/liū. q⁹ ꝑres in gradu cū sublata sit differē/tia p̄ie ptātis. Et sic est correct⁹ ille titul⁹ ō

ꝓiũgen.cũ emãci.vt notat eo.ti.li.j.in ꝓn.z C.de suis z legit.here.l.fi.z auc.in successi/ one ibidẽ.qđ intellige vt ibi dr.nã titul⁹ il/ le adhuc hodie manet ꝑm Jaco.de raueñ. al's de rauani.scz q̃ ad successiones exteſta mẽto. Si aũt mortuo ascẽdẽte supsunt de scẽdẽtes legitimi tm̃.vt adoptiui.tũc si dã tur in adoptionẽ descẽdentib⁹ ꝓ lineã ma/ sculinã vl' femininã succedũt eis ex testam̃ to z ab intestato exheredati habent q̃relam Si dank extraneis in adoptionẽ.aut mo/ rik pr̃ adoptiu⁹ testat⁹.aut intestat⁹.si testa/ tus regularik nihil relinq̃re cogik. Fallit ĩ casu si arrogat⁹ sit ipubes cui cogik q̃rtam relinq̃re ex ꝓstitutiõe diui pij, vt.l. papinia nus.§.si q̃s.ff.de offi.testa.ita simpl'r dixit Dy. Sz q̃d si erat fact⁹ pubes an debeak si bi q̃rta die vt nota.C.de adop.l.ij. Si autẽ morik pr̃ adoptiuus ĩtestat⁹.aut sine legiti/ mis z nakalib⁹.z tũc ꝑm oẽs succedũt ado/ ptiui.aut extãtib⁹ legitimis z naturalib⁹.et tũc reꝓbata q̃rundã opinione q̃ dixerũt ꝓtrariũ vocank etiã cũ legitimis z natura/ lib⁹ eq̃liter.si tpe mortis repiank in ptãte.h̃ ꝓbank.C.de suis et legi.here.l.fi. Tertio ca su qñ mortuo ascẽdente naturales tm̃ sup/ sunt.aut extãtib⁹ legitimis.aut nõ extãtib⁹ ꝓmo casu aut decedit pater testat⁹ aut inte stat⁹. Si decedit testat⁹ tũc ꝑt eos ĩstituere in vncia.vt in.l.z.z in auc. ibi posita.C. de natu.libe.si intestat⁹ in nihilũ succedũt.sed alunk.vt in au.de natu.libe.§. Si ꝓo.z. C. de natura.libe.auc.licz. Scõo casu qñ nõ extãtib⁹ legitimis filij⁹ naturales supsunt extãtib⁹ parẽtib⁹ aut nõ extãtib⁹ Si extãte. aut decedit testat⁹ z tũc ꝑt naturales ĩstitu ere insolidũ parẽtib⁹ relinq̃ndo legitimaz. aut intestat⁹ z nõ supsit ꝓiũx legitima.z tũc succedũt in duas vncias.vt ĩ auc.licz.ꝑal. Quarto casu qñ supsunt spurij. aut tracta tur de successione linee patne aut materne Si paterne spurij ex illicito coitu nati nul li succedũt in auc. Qui mo.na.eff.fi.§. vlt. Si materne.aut tractak de successiõe ma/ tris.aut successiõe cõiunctoꝝ ꝓ matrẽ. Si matris. aut non. est illustris.aut illustris. Si ꝓmũ vicz nõ illustris.aut supsunt spu rij vulgo q̃siti.aut supsunt spurij incestuo/ si vel nepharij. Si sunt vulgo q̃siti succe/ dũt matri indistincte. vt.ff.ad turpilia.l.j.§ j. Et insti.e.ti.§. Nouissimo. Si sunt susce pti ex dãnabili coitu nõ succedũt. vt ĩ auc. q̃ mo.na.ef.fi.sui.§.fi. Si ꝓo mater est illu stris tũc aut extantib⁹ instis filij⁹.aut non. Et dic.vt.C.ad sena.cõsul.orphi.l.si quis. Si ꝓo de successiõe ꝓiũctoꝝ ꝓ matrẽ indi stincte succedũt.z eis succedik.vt.ff.vñ co/ gna.l.si spuri⁹.z.l.in hac ꝑte. Secũdo ca/ su ꝓncipali scz qñ agik qualik ascẽdẽtes suc cedãt.aut supest pr̃ z mr̃ vl' mr̃ tm̃.aut vtrq; sil' cũ frib⁹ vtriq; ꝓiũctis.aut cũ ꝓiunctis et altera ꝑte tm̃. aut supsunt au⁹ vl' auia vna cum frib⁹ ꝓmo casu iure veteri ꝓferebat pr̃ matri si filius fuit in potestate.q̃ oli oc/ cupabat iure peculij. z q̃ erat agnat⁹.mat ꝓo cognata.vt.ff.ad turpil.l.vlti. Ite hec erant tunc vera in naturali z legitimo pse. sec⁹ in naturali tm̃ quẽ nõ hz in ptãte.et sic nõ hz bñficiũ manumissoriũ. Ite sec⁹ in le gitimo.vt.ff.ad turpil.l.si patrez.hodie ꝓo filj⁹ habz heredẽ z nõ occupat iur.pecu. vt in auc.de here.q̃ ab intest.defe.§.j. Ite sub lata est differẽtia agnatiõis z ꝓgnatõis. vt eo.ti.§.nulla.z ideo pr̃ z mr̃ pariter vocan tur.vt.C.ad turpil.in auc.defuncto.secun/ do casu locũ hz insti.ad sena.ꝓsul.orphi.§. j.q̃ hodie sil' vocank in portiões viriles.vt in auc.de here.q̃ ab ĩtesta.ve.§.ꝓsequẽs.et in auctẽtico defuncto.ꝑalle. Tertio casu ꝑ ferk pr̃ z mr̃ frib⁹ ꝓiunctis ex altera ꝑte tm̃ vt in auc.ꝑal.defuncto.zc. Quarto casu ẽ opinio inter Bulgarũ ex vna ꝑte. z martis nũ z Johañẽ ꝑtib⁹ ex altera. vt in iam alle. aut.defuncto. Tertio casu ꝓncipali cũ tra ctak de successiõe collateraliũ aut sunt fra tres vtrimq; ꝓiuncti tm̃ z succedunt.vt.ff. de suis z legi.here.l.j.§.vl.aut supsunt cõ/ iuncti ex altera ꝑte tm̃.vt vterini vl' con sanguinei tm̃.tunc aut supsunt ex legitimo nati mr̃imonio.aut nõ. Si ꝓmũ tũc succe dunt.vt.C.de suis z legit.here.auten. post fratres. Si secundũ aut sunt ꝓiuncti ꝑ pa trẽ tm̃ z nõ succedũt.vt in auten.q̃ mo.na. ef.sui.§.filiũ. Si ꝑ matrez succedũt etiam spurij. vl' ex vulgo q̃siti.vt.ff.vñ cogna.l.ij. aut supsunt vterini tm̃ et ꝓsanguinei tm̃.et tũc parik succedũt in bonis a se q̃sitis, q̃ co gnatio hodie ab agnatõe nõ differt.vt i au ten.post frẽs ꝑal. Sz in bonis q̃sitis a pr̃e ꝑ ferunk ꝓsanguinei z ĩ q̃sitis a mr̃e preferunt vterini.vt.C.de suis z legi.here.l.de emãci patis. Et in h̃ nõ remanet illa lex incorrecta aut supsunt vtrimq; ꝓiuncti cũ ꝓsanguine is tm̃ vl' vterinis tm̃.z ꝓferunt vndecunq;

ñfictis. vt in auten. Jtaq; .C. cõmunia. ō succes. Nã duplici iure vtunt. vt in corpe vnō sumunt aut supsunt fratres z filij fratrũ. et tũc succedũt eadẽ distictiõe seruata vtriq; ꝓiunctoꝝ z nõ ꝓiũctoꝝ. vt in auten. cessante. C. de suis z legit. here. dic vt ibi. vel supsunt etiã nepotes fratrũ vl' vlteriores. et tẽ q; prior est in gdu potior erit in iure auten. post fratres ñal. ſm Dy. cui⁹ fuit hec distinctio pauci; p Ly. additis q; hãc ponit ad literã. C. cõia. de succes. in auten. itaq; palle. Et dak sup. c. auctoritate. de ꝓcess. pbẽ. lib. vj. Et dictis de successiõe hereditaria talis oritur q̃stio Utrũ q; pferant in successiõe inter pueros fratri; ex mre tm̃ ex vna. z inter pueros filie sororis patris vl' pueros filie frãs pris. aut pueros filij sororis patri; ptib; ex alia. Jn hac q̃stione incidens casus est tal' q; dam b. fuit frater ex pte matris tm̃ cuius dã g. vxoris b. idẽ b. cũ quadã k. famula sua generauit duas filias in statu soluto. de p⁹ contraxit b. cũ k. matrimoniũ. z ipsa. k. i celebratõne matrimonij suas tenuit filias sub mãtello. surgit ex ꝟ q̃stio an ille filie sint legitimate. z possint succedere vel ne. Et respõdet q; sic. videlicz q; sint legitimate z succedunt ac si fuissent legitime a pncipio generatiõis. fa. §. dubitatũ in auten. ō incest. nup. col. ij. Quia legitimati p subsequens mrimoniũ bñt oẽs successiões q̃s habẽt illi q; sunt ab initio legitimi z naturales ita dicũ Bar. in. §. dubitatũ. ñal. facit etiã. §. tribꝫ. in auc. q; mo. na. ef. sui. ꝑsi. reliquũ. coll'. vij. vbi dicit Bar. q; tales sic legitimati efficiũtur pmogeniti. siue postea alij liberi nascãtur ex eodẽ mrimonio siue nõ. z succedunt illis psonis q̃bꝫ succedũt illi q; ab initio legitimi nati fuerũt. facit ad ℞. l. cum q̃s. C. ō natu. li. z instit. ō nup. §. fi. vbi glo. sup ꝟbo interdictũ cũ glo. pe. Jtẽ in. c. tanto. in pn. q; fi. sint legit. Et ad q̃stionẽ pncipalẽ. q̃a in casu ñti pueri filie sororis ñris pueri filij fratri; ñris. z pueri filij sororis ñris sunt in eodẽ gradu. tũc filia frãs ex vna pte ñferk i successiõe pueri; supdictis. ptz ℞. C. de legit. here. aut p⁹ frẽs. cũ si. vbi ōr. Mñ defunct⁹ nõ relinq̃t fratrẽ vl' sororẽ ex vtroq; parente. nec corũdẽ fratri; z sororis liberos extũc ñferunt i successione frẽs et sorores ex vna pte. z corũdẽ liberi. z sunt in gradu vicini ori q̃bꝫ pueri supdicti. scz filie sororis patris z pueri filie fratri; ñris. z filie sororis patri; vt in auc. de here. ab itesta. veni. §. reliquũ. z. §. illud palã. Jdẽ dicit Bar. de salice. in auc. post frẽs. ñal. z pbak. C. de legit. here. i auten. p⁹ frẽs. q̃. vbi habek q; p⁹ frẽs z sorores z eoꝝ liberos succedent pmo. alij ſm gdus suos. Nã puer fratris ex vno parẽte ẽ in tertio gradu ꝓsanguinitat;. sed supradicti pueri sunt in q̃rto gradu. z q; vicinior ẽ in gradu ꝑferẽ in successiõe. ergo ꝛc.

Suffragiũ est ꝓprie patrocinij qõ ꝑstat aduocat⁹. aut ꝓsilij. vl' seruitij. ꝛij. q. ij. suffragia. Qñq; ponit ꝑ salario qõ debek aduocato ſm Azo. C. ō suffra. Qñq; est ꝓsensus i scptis redact⁹. scz cum ōr. ego. b. noie p. i platũ. z sic sumit ō elec. c. ppetuo. li. vj. Est etiã auxilij depcatiõis p aialiby factũ. z sic sunt q̃ttuor modi suffragãdi p aiaby. ad q̃s oẽs alij ducunt. s. orõ btoꝝ hoim. siue amicoꝝ. ieiunij. elemosina. z sacramẽtũ altar; vñ Missa. ꝑces. dona. ieiunia. q̃ttuor ista. Absoluũt aias. q̃s purgãs detinet ignis. ō ℞ vide glo. in. c. cũ creatura. de cele. mis.

Sup hec ꝑpositio de suo significato significat in iure ypothecationẽ. z p ℞ si testator legat. Annuo decẽ sup tali fundo. sensus ẽ q; ipm fundũ ypothecat p illo legato. z idẽ in pmissiõe. nã ypotheca ōr ab ypos. i. sub. z thesis positio. q̃i suppositio. Jtẽ dictio super q̃ñq; nõ ſcat ypothecationez q̃ñ aliq̃d ipedit. ſ. gra. Locedo tibi decẽ annua sup tali re trãſ ferẽs in te dñiuz ex hac cã p trãſlationẽ dominij ipedik ypotheca. vt in. l. pign⁹. ff. de re iudi. Jtẽ dictio sup q̃ñq; ponitur p de. vt in. c. sup spoliatõne. ō ordi. cog. c. sup lris. ō rescꝑ. c. sup eo. de elec. z sic dicẽ Alexãder Lũ sup est p de ꝛc. Qñq; ponik ꝑ ꝑter. vt nota. in dict; iurib;.

Suffragari. i. auxiliari. Jnō dicunk suffraganei. i. auxiliarij dioceſanoꝝ epoꝝ. ō elec. c. suffraganeis vbi cpi dioceſani dicuntur archiepi metropolitani. z ñt eo tãtũ ꝓfirmato nõdũ ꝓsecrato. nec palliato de mandato ei⁹ ꝓsecrari. vt ibi ōr.

Supinũ habet duos casus tm̃. accusatiuũ z ablatiuũ. in ablatiuo significat terminũ a quo. vt minor natu. vt in. l. ij. §. minorez. ff. ō mino. nã tpus legis cõputak a tpe natiuitatis. vt a termio a q̃. Sed in accusatio significat tminũ ad quẽ. rõ. qz volũtas defuncti. scz ei obtẽperari ẽ termin⁹ ad quẽ. z nec isto casu nec precedẽti ſcat conditiõez qz nihil qõ suspẽdi possit subest. Supinũ

ergo in vtroq; casu sc; accusatiuo t ablatō sumptū de se solo nō importat ꝺditionē nisi addat ei ꝑbū vl' pticipiū fuēt tpis. vt venturꝰ vl' iturus. tūc em̄ extenditur qō ꝺtinet euentū. ꝺditionē significabit. sed nō ex suo ꝓrio significato q̄ tm̄ significat terminum a q̄ vl' ad quē.

Supficiales edes sunt q̄ in solo ꝺducto vl' empto sunt posite. quaꝝ ꝓpietas seu ꝓprietas ciuili t naturali iure eiꝰ est. cuiꝰ est solū vt. ff. de supficie. l. ij. vl' edificia sup soli faciem facta. puta q; dōs soli ex locatione concessit sup solū suū edificia fieri.

Supficie. de supficie in rē actio. Req. sup. de Actionib⁹.

Suppellex ē domesticū pr̄ic familias instrumentū in q̄ ꝺtinent mēse. ciphi. scephalia. subtellia. cultra. ip̄iria. vasa. ozaria. aq̄ria. pelues. aq̄naria. traba. vasa. estuaria. vulgaria. i. ad certū officiū attributa. t̄c. īstrumenta domꝰ. vt scribit Põponiꝰ. Dicit autē suppellex vt Labeo ait. q; hij q̄ in legatō ne mittebant secum suppellectiles deportabāt. vt ī. l. labeo. ff. de suppelle. lega. Que at ꝺpbēdant sub vocabulo suppellectilis determiat Bal. in. l. in legatis. C. de lega.

Supplicarij dicunt q̄ ob aliq̄ ō licitū enorme i publicū deuoluunt erariū. q̄ deuolutio ōz bonoꝝ publicatio

Supplicatio est petitio venie ꝑtis erroꝛ Uel est q̄dam benignitatis ipsius supioꝛ implozatio. Et ponunt tres differētie iter supplicationē t appellationē. vt in glo. iij. c. ex lr̄is. de in inte. resti. Et sumit supplicatō stricte ꝓ ea q̄ pozrigit aduersus sniam q̄ petit reuocari. q̄uis alꝰ capiat large ꝓ qualibet p̄cum pozrectōe. Et ponit Butri. ārtā differentiaz. qz nō licet tertio appellare. sed bñ licet tertio supplicare. quā differentiam Jo. an. quē sequitur Bar. reꝓbat. dicēs But. errasse. qz si itelligit q; post duas supplicatōes tertia admittit. tūc est ꝺ casum. l. si aduersus. C. de p̄ci. impe. offe. si secundo intelligit post duas snias latas in cā appellationis liceat postea loco tertie snie facere supplicationē. Jtē falsum est. qz qñ nō licet tertia vice appellare. nec licebit supplicare Alia differētia lz ī appellatōe a snia diffiniti ua sec⁹ tñ in int̄locutoria nō sit necesse exp̄mi cāz aliquā. tñ in supplicatiōe necessario apponit cā saltem colozata alias supioꝛ nō debet admittere supplicationē. Jtē differt qz solus p̄ceps supioꝛ ꝺcedere habet supplicatiōem. sed appellatio etiam fit ab inferioꝛi.

Surreptio est repentina t festina alicuius falsitatis suggestio. Et ōz a sub t repo. deb⁹ no tat in. c. sup lr̄is de rescript⁹.

Suspēsio excōicatio t exiliū differūt. qz pt suspēsus sine pctō cōicare alīs boīb⁹ t alij sibi. sec⁹ in excōicatiōe t exilio. q̄ tñ differūt inter se. qz excōicat⁹ pōt manere in ciuitate licet ꝺuerī boīm cōione. sed in exiliū missus expellit tam a ciuitate q̄ a cōione boīm. vt suspēsus celebrās ꝓpetuo deponi ꝺz. ca. vt clericoꝝ. ō vi. t ho. cle. t. c. clerici. t latores de cle. excōmu. mīstran.

Suspensum ōz id qō excedit domos vl' vltra eas extēdit. Qō si ceciderit t alicui nocuerit vl' dānū intulerit in via publica cūti tenebit dōs domꝰ illiꝰ ō q̄ damnū illatū est. vt. ff. de bis q̄ deiec. vl' effu. p totuꝛ.

Suspectꝰ ōz q̄ nō ex fiō admīstrat. vt insti. de suspec. tuto. §. suspectꝰ.

Suus q̄s dicat. Cū ōz q̄s pseq̄ iuriā suorū. vide in. c. de cetero. de test. t ī. l. si feia. C. ad turpil. Nā ōz ille q̄ etiā admittit ad successionē ab intestato siue iure agnatōis siue ꝺgnatōis. de q̄ etiā in. l. negāda. C. q̄ acu. nō posꝰ. canonizata. iij. q. vj. c. neganda. Bal. t moderni dicunt illū esse suū. p q̄ pt q̄s agere sine mādato cū sola cautōne ō rato. vt sunt oēs agnati. ꝺgnati. filij. libti. patroni t̄c. Cōtra q̄s nō pōt q̄s ꝺpelli testificari in cā crimiali. vt notat in. ca. de cetero pal. Jtē alit capit cū q̄s ōz esse suꝰ. l. sue mētis. vl' apō se. vt ī. l. fulcini⁹. §. adeo aūt latio. ff. q̄ ex cau. ī posꝰ. Et est ibi pulcer modus loq̄ndi q; furiosus. ebrius. dormiens pupillꝰ t̄c. ōz nō esse suꝰ nec patit venditionē alꝰ vēdicationē. de q̄ ibi. Nā non se occultat q̄ suus nō est. vt in. §. adeo. pall. Jtē suum est ꝑbū ambiguū. Jdeo dicens suū nō esse adḧere debet neq; sibi cōe. ff. ō verbo. sig. l. pupillus. in fi. t̄c. t sic quod cōmune est meū dici pōt. vt. l. serui electiones. §. adeo. ff. de lega. j.

De Ta

Tabellarius siue t abellio. est publica ꝑsona sacro astricta in ciuitate vt rationes et acta in formā publicā redigat a p̄cipe ad

hoc officiū deputat⁹ ꝛ ꝯfirmat⁹. Vl̄ sic est ꝑsona publica habens officiū scribēdi in/strumēta sup ꝯtractibꝫ vl̄ alijs rebꝫ ad faciendū fidem sup eisdē. ꝛ tabellionat⁹ officium ꝑ bōficiū subtractionē appellatiōe post/posita interdici debet clericis in sacris oꝛ/dinibꝫ ꝓstitut⁹. c. sicut. T. ne cle. vel mo. Et dat ibi glo. rōnem q⁹ gen⁹ negociatiōis est. Et finaliter tꝫ glo. q⁹ in cā eccl'iastica vl̄ spirituali pōt exercere officiū. vt. c. qm̄. ꝺ pba. ꝛ. xxvij. q. ij. Multozū. Itē tabellio ꝺz esse reḡsitus ꝛ rogat⁹. vt in Spe. ꝺ instru. edi. §. ij. ꝑ fi. Sꝫ pone. ꝛ. §. iij. in ꝓma columna iur. iur. Itē tabellio cōpellit ꝯficere instrumēta si roget. Sed pone mādato supioꝛis nō vult ꝯficere q̄d erit. Rn̄deꝺ q⁹ puat offitio tabellionat⁹ ꝑm Bal. in. l. puidendum C. de postulat. Et est rō q⁹ est seruus publiciꝫ hoc tn̄ limitat ꝑ nisi vna cū officio notariat⁹ habeat aliud officiū annexū. ꝛ illud p̄ q̄nquennīū exercuerit. tūc em̄ inuit⁹ rogari nō pōt. Casus est vnicus ꝛ singularis vt ibi notat Angelus. in. l. j. C. de tabulis. li. x. Sed q̄r̄ vtrū tabellio q̄cū q⁹ vult possit renūciare officio tabellionatus. Rn̄deꝺ q⁹ nō. rō. q⁹ nemo ꝑt renūciare suo officio ni/si in man⁹ supioꝛis ꝺcedentis. l. legantis. ff. ꝺ offi. ꝓ. si. c. admonet. de renunci. ꝛ. c. qꝺ in dubijs. c. tit. Bal. ad hoc inducit. l. filijs. ff. de fur. Item q̄ritur an tabellioni cui tēpore rogat⁹ fuit solutū ꝺ mercede ꝓfectōnis instrumenti ꝺbeat iterū solui q̄n ꝑs velit habere copiā instrumēti. Rn̄deꝺ q⁹ sic. glo. est no. in. l. fi. §. exēplaria. C. de ꝑncipi. agē. in re. li. xij. qꝺ est menti tenēduz ꝑm Lodo. de ro. quia q̄tidianū. Cetera q̄plura vide supra de J. ꝛ A. Et quot ꝑsonis eq̄ualeat tabellio in fide scriptis adhibenda est glo. in verbo duos viros. in. c. qm̄ ꝓtra falsam ꝺ ꝑbat. Et nota licet sacerdos non ꝺbeat exercere officiū tabellionatus. c. sicut tenet/palle. tn̄ si ꝯficit valet. ꝑm Bar. i. l. vniuersis. C. de eden. Sed pone. sacerdos scribit legatū siue eccl'esie vt tabellio. an talis scriptura valeat ꝛ ꝑbet. respondeꝺ q⁹ sic. c. cum inter nos. de re iudi. vbi determiat Jo. an. ꝛ ꝑbaꝫ q⁹ potest esse testis. c. Rainūci⁹. ꝺ testamentū ꝑ filio. vt est glo. singularis. in. l. impuberis. §. j. ff. de falsꝫ. q⁹ non est eadē rō in ꝑre ꝛ sacerdote. Itē punitur tabellio q̄ accipit aliquid etiam a sponte soluente vltra ꝓriū salariū ꝑm Bal. in auct. sed hodie. C. de epis. ꝛ cle. Item scribēs falsum instrumētū ī munitat⁹ ꝺz puniri pena ignis. Casus est in li. j. C. de mu. ꝺcef. li. x. Et describēs illicitū instrumentū ꝑdit manū. c. impialem §. scriba. de ꝑhibi. alie. ꝑ Fredericū. Item scribens instrumentū vsurariū ē ꝑiur⁹. ꝛ ñ potest ampli⁹ ꝯficere. ꝛ ꝑt pnūciari ifamis ꝑm Hostien. in sum. de vsur. ī. fi. §. fi. vers. q̄d de notario. ꝛ Archidi. ꝺ hoc. xxxviij. di. c. sicut.

Tabularij etiā ꝑm Accur. sunt q̄ faciendis publicis instrumētis publice ꝓsunt ī singulis ciuitatibus. Require supra Scribe ꝛ. xxxvj. q. ij. §. pōt. ad fi. ꝛ C. ꝺ tabula. li. x.

Tabernarius ꝺz q̄ tabernā exercet. vinum vendens.

Tabule testamēti inde vocate sunt. quia aīm cartarū vsum in tabulis tam testamēta q̄m ep'le scribebant. q̄ruz portitores tabularij vocabant ꝑm Jsi. li. v. Et tabule testamenti ꝓprie sunt testamentū editū in scpt⁹ signatū ꝛ ꝑfectū. Sed abusiue etiā illa testamēta vel tabulas appellamus que falsa sunt ꝛ illicita. ꝑm Azo. ī sum. C. ꝺ tabu. exhi.

Taciturnitas est quādoq⁹ habenda pro cōfessione. Et iam quādoq⁹ tacitum habet⁹ p̄ expresso. ff. si cer. peta. l. cum q̄d. ꝛ. c. gratū. de offi. dele.

Tacere hoc ꝓbum ꝺ se nec ꝑcat cōsensum nec dissensum. sed tꝫ mediū. vñ no. q⁹ ē ꝺa/re ꝓsensum. dissensuz. ꝛ mediū. qꝺ nō ē cō/sensus. nec dissensus. vl̄ alit. Nā ꝺbemus velle ꝛ nolle. ꝛ medium. qꝺ nō est velle. nec nolle. nā velle est ꝓsentire. nolle est dissentire siue resistere ꝑ motū animi. vñ in viris q̄z scz velle ꝛ nolle ē mot⁹ animi ad ꝝ q⁹ vult l' nō vult. i. resistit. Sed nō velle siue nō nolle ē cū nullus est mot⁹ animi ad vnū vl̄ ad aliꝺ. ꝑ vel ꝓtra. facit. l. j. in. §. scientiaz. ff. de tributa. act. vbi ꝺcit Vulpi. Sciam hic eā accipimus q̄ hz volūtatē. Sꝫ vt ego puto nō volūtatē. sed patientiā. non em̄ velle ꝺbet ꝺñs. sed nō nolle. si em̄ scierit. ꝛ non p/testat. ꝛ nō ꝓtradicit. tenet tributaria actione. si ꝓ ꝺo dissentit. nō tenet illa actione. tenetur aūt si ꝓsentit. etiā si nō ꝓsentit. si tn̄ non dissentit. vt ibi ꝺz Sequit ꝝ q⁹ tacere de se nec ꝓsensum nec dissensum ꝑcat. Q̄n̄q⁹ autē sic. q̄n̄ significat aliuz de sumpto q̄uis ꝑ habili medio ꝓcudit tacētē ꝓsentire vl̄ dis

sentire. verbi gra. Facta locatõe pdũ rusti
ci vsq; ad annũ. finito anno tacẽte locato/
re ꝺuctor remanet in fundo. ꝺcludit rem
recõduxisse pro alio anno. z si pma locatio
erat ad maius tẽpꝰ. puta q̃nquenniũ. secũ
da videt facta tm̃ p illo ãno. In pdũs etiã
vrbanis videt facta noua locatõ. sed aliter
q̃ in rusticis. q̃a tm̃ p tpe quo ibi habitat.
nisi prima locatio esset facta in scriptis. q̃a
tunc secũda nõ videt fieri. eo q; nulla scrip
tura interuenit q̃ videt req̃ri sic in pma. le.
itẽ queritꝫ. §. fi. ff. de loca. z cõduc. Patet er
go ex ꝺ q; tacẽs habet p cõsentiẽte. rõ sumi
tur ex sciẽtia z patiẽtia inhabitatiõis Sed
ibi facta locatiõe ad annũ. si in fine anni lo
cator efficit furiosus. z eo existente furioso
anno finito cõductor remanet. dicit tex. q;
cõductio nõ renouat. z sic tacere nõ signifi
cat cõsensum. l. cũ ad certa. ff. locati. q̃a nõ
põt ꝺcludi in furioso ꝺsensus. certũ est enĩ
q; nõ habet ꝺsensum saltẽ validũ ad dispo/
nendũ minus ex patiẽtia sua ꝺcludit. Et li
cet ex pte ꝺductoris remanẽtis bñ ꝺcluda
tur ꝺsensus. nõ tñ sufficit ad ꝺtractum nisi
ꝺcurrẽte ꝺsensu ꝑtis locatoris. q̃ nõ con
currit ꝓpter fauorẽ. Item pꝫ p dote dotali
cio noie filie põt agere si filia non dissentit.
Et si filia est furiosa põt agere. quia tũc nõ
dissentit. licet etiã nõ ꝺsentiat. l. ũ. §. volũta
te. ff. solu. ma. Nec ob. tex. ibi dicẽs q; credi
tur ꝺsentire. q̃ debet intelligi q; verisiḉ est
q; ꝺsentiret si furiosa nõ esset. vl̃ cẽsẽt ꝺsen/
tire q̃ ad effectũ. q̃ q̃ ad materiã illi. §. idẽ
est effectꝰ. f. liã nõ dissentire. et eã cõsentire.
cũ vtroq; casu pꝫ agere possit. licet q̃ ad rei
veritatẽ nõ ꝺsentiat nec dissentiat. Itẽ res
aio furãdi surripit tacẽti. z pone absenti ℞
tacere. nõ significat cõsensum nec dissensũ
q̃ nihil mouet animũ ad cõsensum vl̃ dis
sensum. z tñ hoc nõ impedit furtũ cõmitti.
licꝫ furtũ dicat ꝺtractio rei aliene dño iui
to. sed subaudi. vl̃ nõ volenti. patꝫ. q̃ furio
so dño fieri põt furtũ. licꝫ vere iuitꝰ non sit
sed vere nõ volẽs est. Nec ob. §. vetare. i. l.
q̃ phas. ff. de fur. vbi ꝺr. Vetare ꝺr q̃ nõ cõ
sentit. vt s ꝺ filia furiosa. q̃ vetare videt q̃
ad effectũ. vel ꝺr q; reuera dissentit. dissen/
su generali. q̃ q̃libet vult res suas retinere.
z ñ surripi. z dissentit sibi eas auferri. z iste
dissensus q̃ semel fuit i aio sp videt pseue
rare. Et q̃ absens. dormiẽs. ignorãs. furio
sus. dissentire videt dissensu generali. z ve
niẽte casu ꝑticulari habet ꝓ ꝑticulariter dis/
sentiente. z sic in furto necessario nõ req̃rit
voluntas vl̃ dissensus. sed sufficit nõ ꝺsen
sus. vt ꝓꝫ in sp furioso z in infante q̃ nũq;
habuerũt motũ animi in dissensuꝫ. Itez si
frater vnꝰ rẽ cõem cũ alio fratre suo ipso p/
sente z tacente donat vtroq; sue scꝫ donanti
alter frater tacẽs videt ꝺsentire Et sic valꝫ
donatio ꝓ pte illi tacẽtis z nõ ꝓ pte donã/
tis. q̃ int virũ z vtorẽ ẽ. vt i. l. si seruꝰ cõis.
ff. ꝺ do. int vi. z vr. Itẽ si sciẽte creditore et
tacẽte debitor vẽdit pignꝰ. nõ ideo videt cre
ditor pignꝰ remittere. le. sic. §. nõ videt. ff. q̃
mo. pig. vl̃ ypothe. sol. q̃ ex illo actu ñ ꝑti/
ferri ꝺsensus creditorꝭ i iure pignoris. nec
ex illo actu ius creditorꝭ ledit Idẽ si vẽdis
fũdũ i q̃ habeo ius fruitutꝭ paritate rõnis.
Tacite intellectũ diuersimode capit in iure
scꝫ ꝓ modũ dispositõis. cõditiõis. vl̃ aliter
put ex diuersificatõe significati vl̃ cã ꝺclu
dit. ꝟ bigra. in ℈ctu societatꝭ fcã cõuẽtione
q; vnꝰ socioꝝ habeat duas ptes lucri. itelli
git etiã tacite q; habeat duas ptes dãni Et
hoc tacite intellectũ capit ꝓ modũ dispoſi
tionis seu cõuentõis. vt in. §. illꝺ. insti. ꝺ so
cie. et sumit significatũ ex eq̃li mẽte paciscẽ
tiũ in tacito z exp̃sso. Itẽ ibi cõcedendo aq̃
haustũ intelligit cõcedi iter ad illũ Et ℞ ta
cite intellectũ sumit etiã ꝓ modũ dispõnis
sed nõ ꝓncipaliꝫ. sed accessorie seu cõsecuti
ue. vt i. l. iij. ff. de fui. ru. p. Rõ. q̃ in itinere
nulla est vtilitas nisi in q̃ntum deseruit ad
aq̃haustũ. Itẽ ibi ꝓmitto partũ filie vl̃ fru
ctũ fundi intelligit si nascant. l. interduꝫ. ff.
de ꝟ. obli. q̃ nisi nascant nihil est in legato
vl̃ cõuentiõe ei sic vtil̃ esse non põt. Itẽ ibi
debitũ sub cõditione acceptũ fert simplici
ter itelligit tacite si condicio ꝺbiti extiterit
q̃ ad effectũ acceptilatõis nõ q̃ ad dispositi
onẽ vt. l. sub cõditione. ff. ꝺ accepti. Itẽ ibi
ꝓmitto tibi. ꝛ. intelligit si petierꝭ ñ ꝓ modũ
cõditionis scꝫ ꝓ modũ ãmonitõis z intpel/
latõis vt añ nõ sim i mora postea sic. l. Si
cũ petierꝭ. ff. ꝺ ꝟ. ob. Jũcta. l. mora. ff. ꝺ vsu.
Rõ. q̃ debitor nõ est i mora retinẽdo debi
tũ volẽte creditore sed eo iuito q̃ fit intpel
latio. Item ibi patronꝰ opas stipulaꝫ his
to simpliciter intelligit cũ fuerint dicte q̃
adiectio requirit in opis sic in alia stipula
tione intelligit cũ petierꝭ. z est rõ. q̃ patro/
nus stipulat opas ad vtilitatẽ suã.
Tacite ineſſe multipliciter cõtingit. ꝟ bigra

Cōuenio cū depositario ppt amissionē rei
depositē nō agā ꝺ ipm. Jn ista ꝙuētiōe taci
te iest vl' ꝙtinet remissio. qz si p dolum pdi
dit agere nō possum depositi. Sz pono. fa
cio ꝙuētionē ꝙ nō agā ꝺ dolo dic̄ tex. ꝙ nō
valet ꝙuētio. zsic valet tacita remissio z ex/
pssa no. l. si vn⁹. §. illō. ff. de pac. z sic expres
sio eoz q̄ tacite insunt nihil ibi opat. Rō qz
expssum aliq̄ pcat. qz in pmo casu significat
remissio doli nō simpl'r. sed put ꝙtinet ī ob
ligatiōe siue actōe depositi. Jdeo p dolo ñ
pt agi actiōe depositi. sz alia actiōe. s. rei vē
dicatione. qz dolo desijt possidere vl' actōe
de dolo. Sz in secūdo casu dol⁹ simpl'r re
mittit Et sic si ꝙuētio teneret nō possit pro
dolo agi aliq̄ actōe. z sic remaneret ipuni/
delinq̄ndi. vt. l. ꝙuenire. ff. de pac. do. Jtez
ibi. ꝙcedo rē pcario simpl'r tacite intelligit
q̄ durat donec voluero siue reuocauero. l.
j. de pcario. ff. etiā morte mea nō finit. l. iiij.
ff. locati. qz in pcario simpl'r ꝙcesso intelli/
git volūtas. scz q̄ p voluntatē ꝙtrariā siue
reuocationē non pseueret. z q̄ pseueret do
nec reuocet. sed morte nō reuocat. igit pse/
uerat. Sed qñ ꝙcedit q̄diu ꝙcedens volu
erit tūc significat q̄ durat q̄diu voluntas
adest. Sz morte q̄s desinit velle. Jō tūc fi
nit pcariū. Jtē ibi iudex ꝺdemnat quē pe/
na capitis siue deportatōis ad quaz tacite
sequit pena adēptōis bonoz. Pone. condē
natus appellat pendēte appellatōe moritur
ipsa pena pncipalis tollit et etiā accessoria
scz ademptōis bonoz. Tūc morte illi⁹ pe/
na pncipalis scz deportatiōis tollit. z etiaz
accessoria. scz adēptio bonoz. vt in. l. iij. C.
Si pen. app. moz interue. Rō. qz tacitū in
telligit accessorie et cōsecutiue mō sublato
pncipali expsso auferet z accessoriū. Sz dū
duo expmunt q̄ abo pncipalia sunt. Et ad
sublationē vni⁹ nō auferet aliud. sic dum pe
na imponit in duob⁹ factj vtrūq; est eq̄ pn
cipale. Alij dicūt q̄ etiam in isto casu pena
adēptōis tollat. qz expssio vt dicis nō fit ni
si ad maiorē declarationē. Et etiā pene in du
bio sunt moliende. de pe. dist. j. §. pene. licz
forte sec⁹ ī vsurj. Est tn in arbitrio iudicis
cui⁹ mēs attēdi debet. qz pm ei⁹ mentē vl' ar
bitriū morte finit vl' nō. Jtē ibi lego alicui
simpl'r intelligit pñti die. z si expmo in pre
senti die. tūc significat qō ꝓba sonant. scz q̄
pñs dies ist̄i legato apponit. z hec expssio si
illud nō esset nihil oparet aliud q̄z tacitum
nec aliud tacitū q̄z expssum. Sz exclausu/
la postea apposita scz legata q̄bus dies nō
est appositus volo solui annua bina trina die
aliud significat in tacito. aliud in expresso.
qz ex tacito cui clausula apposita nō est. vl'
dies ex clausula secuta debētur annua bi/
na. Jn expresso vbi dies est appositus dicē
do presenti die ad ipm legatū ꝑdicta clau/
sula nō refert. quia ist̄i legato dies est appo
situs. vbi aūt tacite intelligit nō est apposi/
tus. licet idem oparet si aliud nō sequeret.
Sed si dicat legata q̄bus apposui verbis
pure volo solui post annū tūc operatur q̄
legatū relictū pure hoc verbo expsso debe
atur post annū. vt legatū simpl'r relictū de
bet statim. quia hec est mēs testatoris signi
ficata ex verbis. Jtē ibi lego tibi pure intel
ligit si volueris. hoc tñ nō facit legatū con
ditionale. nec impedit trāsmissionez legati
si legatarius ante moriat. z tamē exprimēdo
hoc in legato. dicendo. lego tibi pure si vo
lueris. legatum est ꝺditionale. l. si ita expres
sum. ff. de cōdi. z demon. Jtem ibi. filiū me
um exheredo. intelligit tacite ꝺditio. si he/
res adierit. Sed pone q̄ hec cōditio expri
mat. dicit tex. q̄ exheredatio viciat. l. si q̄s.
ff. de bere. insti. Ratio ꝑm doc. qz aliter in/
telligit. z aliter expmit. Haz intelligit q̄ ad
effectū. scz. vt exheredatio habeat effectum
si heres adierit. nō autē intelligit q̄ exhere
datio sit ꝺditionalis sed qñ expmit tunc re
fert ad dispositionē. z sic exheredatio est cō
ditionalis. ideo viciat. quia est act⁹ qui nō
recipit ꝺditionē. p. c. act⁹ legitimi. de regu.
iur. li. vj. Et est rō diuersitatis in legato. et
in exheredatiōe. qz verisimil'r nō videt testato
rē legatū velle facere ꝺditionale p expressi
onē illi⁹ ꝺditiōis. si heres adierit. si apona
tur illa. sec⁹ in exheredatiōe quā testator vi
det velle facere ꝺditionalē dū apponit con
ditionē talē vt magis restringat. Sed per
appellationē ꝺditōnis viciat lege positiua.
iō nō valet cōditio. ergo expssa ad dispositi/
onē viciat. sz tacite ītellecta ad effectū nō
viciat. etiā qñ apparet de mēte expmēntis q̄ p
expssionē vult aliō significare scz facere ac
tū cōditionalē q̄ nō est cōditionat ex tacito
intellectu. tūc act⁹ ē ꝺditionat. q̄a expmēs
B vult q̄ ad B ꝺditionē expmit. et sic tunc le
gatū relictū si heres adierit est cōditionale
z verisimile est q̄ ꝺditō expmat sic ītelligit

ad maiorē declarationē. ꝛ sic licet actus nō recipiat ꝓditionē. ꝛ ꝓ illā tñ exꝑssionē non debet viciari. quia solū qđ tacite inest exꝑmik. ꝛ lex positiua nō admittens conditōez videk intelligi de cōditione extranea. ꝛ non de illa q̄ ineſt q̄ exꝑimik ex abundāti. Sic etiā exheredatio potest esse ꝓditionalis qñ testator sic voluit. sed quia nō recipit ꝓditionē viciak. etiā acceptilatio erit ꝓditionalꝫ ꝓter voluntatē acceptū ferētis. sed qr etiā nō recipit conditionē viciak. Et ita in his debet attēdi mens disponētis. ꝛ seruari qđ vult. ꝛ put vult. nisi vbi lex positiua hoc impedit. Item ibi. iudex dat tutorem pupillo simplr intelligik tacite q̄ ministret si satisdederit. Sed pono q̄ iudex in dando tutorem hoc exꝑmat. dicit tex. q̄ valet datio. et eo mō intelligik quo exꝑmitur. le. muto. §. banc aūt. ff. de tuto. Et hec. l. facit ꝓ ꝓdictꝫ. Et est rō. huius legis. qr verisimr exꝑmitur sicut intelligik in dubio hoc iūcto. q̄ si faceret ꝓditionē actꝰ viciarek. qđ nō est dicēdū in dubio. maxime in hoc casu ꝓpter piculū qđ pupillo imineret si tutoris datio nō teneret. Item ibi. ꝑmitto. ꝛ. simpliciter intelligik tacite q̄ soluā cum petieris. dicit tex. q̄ idem significat nec aliud opak. vt. l. si cū petieris. ff. de ꝛbo. obli. quia etiā intelligik sic exꝑmik. nec habet aliud significatū q̄ exꝑssum et cōi modo intelligendi. Sed ibi. lego illi si capitoliū ascenderit. hec ꝓditio tacite ꝓtinek si voluerit. qr volens ascēdit. et tñ exꝑmendo hanc cōditionē aliud operak qr legatū viciak. qđ nō viciarek tacite intellecta. l. nōnunq̄. ff. de condi. et demon. Et est ratio. quia aliud significat ꝓditio si ascēderit. ꝛ si voluerit. Nā legando sub ꝓditōe exꝓssa si voluerit legatū ponik in sua libera. ꝛ mera voluntate. ideo viciak ꝓ legē positiuam statuentē q̄ legatū non possit poni in libera volūtate. secus in illa conditione si ascenderit. quia si ascendit. siue libere volens siue non. tñ cōditio implek. ꝛ sic ꝺ alijs exemplis.

Tacitū ꝓprie ꝛ vere ꝺr qđ nullatenꝰ est exꝑssum. ꝛ ꝺ in iure nihil significat. eo q̄ nō est significatū eiꝰ. nec apparet. Dicik aūt in iure exꝑssum qđ aliter q̄ verbis exꝑssum est. Nā inter modos significandi ꝓba obtinēt ꝓncipatū. ideo verbis exꝑssum ꝺr vere exꝑssum. ꝛ qđ dico verbis idem dico scriptꝫ. qr illa ꝓtinent ꝓba. Aliter aūt exꝑssum q̄ verbis dicik tacitū ad differētiā exꝑssi verbis. Et hoc est tacitū iuris qđ nō est exꝓssum verbis. verbigr̄a. Mutuani doliū vini. nō exꝑmik q̄ reddak vinū eiusdem bonitatis. hoc tamē tacite ītelligik. l. cum q̄d. ff. si cer. pe. ꝛ sumik ratio ex natura mutui. cuius est q̄ res reddak q̄ eadē i valore cū mutuata esse censek. hoc est si est eiusdem nature ꝛ bonitatis. hoc tacite intellectū ideꝫ significat et opak acsi esset verbis exꝑssum. l. cum q̄d. ꝑal.

Taxare est idem qđ estimare.

Tanq̄ est nota similitudinis. c. solite. ꝺ mario. ꝛ obe. aliq̄n uota veritatis. c. ex parte. de sponsa.

Talis. id est ille. C. de sum. trini. ꝛ fi. caboli/ca. l. j.

Theatrū est locꝰ i ciuitate cōis ꝛ publicꝰ ad spectacula. ꝺr a theorādo. i. inspiciēdo. vel foro vl palacio cōi.

Tegule sunt lateres. differūt tñ. qr tegl'edi/cunk a tego. quasi tegētes ꝛ nō sunt coctes ꝛ ligna sub lateribꝫ posita ꝓ corꝛ sustentatiōe Sꝫ lateres fundunk ex lapidibꝫ ꝛ argilla ꝛ coquunk.

Telū nō ꝺr tñ qđ ab arcu mittik. sꝫ etiā qđ a manu. eoq̄ in longū mittak. ergo lapis ignū. ferrū. noīe teli ꝓtinenk. ter. est insti. de pub. iudi. §. telum aūt. ꝑm Sy. in interpꝛtatione legis. xij. tabu.

Telū grece tributū ꝺr latine. Unde theolonium idem est qđ tributū. Et etiā ꝺr locus in quo exigik.

Teolonarius dicik qui exigit teoloniū

Temulentia est ebrietas. l. vnica. C. si ꝙs imper. male.

Templarij sunt p̄ceptores vl cōmendatarij et psone religiose. vt cle. de reli. domi. et cle. cum ex eo. de sen. excō. ꝓ Jo. an. in Ru. de regula. ꝛ c. Eccl'ia sancte marie. de ꝛsti. tales deputank ad administrationē ecclesiasticā. ꝛ sic possunt agere et defendere iura ecclie. vt cle. j. de rescrip. Et possunt etiam esse psone incognite ꝛ de longinqꝫ ptibus c. Cū deputati. de iudi. ꝛ q̄nq̄ eliguntur ꝛ habent eccl'ias parrochiales. et sic auctoritas diocesani ꝺbet interuenire. fa. c. vnicū de capel. mona. li. vj. Et nota in dicta cle. de rescrip. q̄n q̄ nō habent eccl'ias ꝓchiales ꝛ sui maiores habēt eos deputare ꝛ in/

stituere ꝑter ꝓsensuz diocesani. Et ꝯm Jnno. in dignitate ꝓpanꝯ institoribꝫ. c. qꝫ qui busdã. de fide iusso. qz instant negocijs sibi cõmissis. vl' etiã ꝓpanꝯ visitatoribꝫ siue vicarijs missis a superioribꝫ ad aliꝙ officia exercẽda. z sic q̃rit quis debz ꝑferri in agẽdo p eccl'ia intẽplariũ vl' ꝓceptorẽ z deputatorẽ eius. sic est distinguẽdũ. aut agit de subiectione eccl'ie. sic ad maiorẽ ptinet defensio. põt tñ inferior assistere iudicio. c. exposuit. de dila. vbi p Jnno. aut agit de iuribꝫ bonis eccl'ie. hoc dupl'r. aut eccl'ia est subiecta ꝙ ad bona z ad ꝓceptorez ipsi superiori ꝙ plibito põt inferiorẽ remouere. sic iteruz superior ꝑferẽdus est. aut nõ est ei subiecta ꝙ ad platũ. vicz qz ꝑpetuus est. nec ad libitũ remouibilis. sic inferior i agẽdo ꝑferẽd⁹ est maiori. qz cõmodũ ad ipum ꝓncipal'r spectat. ar. ꝯ. biduũ. ꝟ. palã aũt. ij. q. vij. z. l. j. ꝯ. in ꝓpria cã. ff. qñ appe. sit. z ℞ si inferior tal' ẽ idoneus ad defendẽdũ. al's superior agit. c. licet. c. ex trãsmissa. de fo. ꝓpe. hoc no. do. in dicto. c. Cũ deputati.

Tẽpus continuũ est qꝫ cõtinue currit diebus feriatis z non feriatis siue in ꝑsentia z absentia sit copia iudicis vel non. C. de ꝑscrip. lõ. tẽp. l. fi.

Tempus ꝟo vtile nõ currit diebꝫ feriatis z absentie z diebꝫ quibꝫ nõ est agendi copia. Et istud est multiplex. scz cõtinue z vtile ꝙ ad sui ꝓncipiuz tñ. nõ quo ad ꝓgressuz tẽ. vt in glo. cle. vnice. ꝺ in integrũ restitu. vbi glo. remittit. de ꝓces. ꝑbẽ. c. ij. z. c. qz diuersitatẽ in fi. vnde tẽpus dak ad eligẽdũ vtile qz nõ currit impeditis de elec. ne. p effectu. de hoc vide Hoff. in sum. de elec. ꝯ. hoc tẽpus. vbi ꝓcor.

Tenor literaꝝ est idẽ qꝫ sñia lr̃aꝝ. Req. sup sñia lr̃aꝝ. sed tñ tenorẽ lr̃aꝝ dicim⁹ recte tenorẽ text⁹ q̃uis titellis scribak. vnꝫ tenor ꝺr ipsa sñia lr̃alis. licet rhetorice plurima scribank.

Tepidariũ est idẽ qꝫ balneũ. a tepore aque nomẽ trahẽs.

Tergiuersator ꝺr ꝙ i vniuerso ab actiõe recedit q̃i tergũ ꝟtẽs. vt in. c. vl. ꝺ collu. ꝺteg. in glo. iij. z ibi nota. Et differũt tergiuersator. ꝑuaricator. z calumniator. vñ nota bo ricator veruz Occultat. profert calumnia falsum.

Tergiuersari est in totum ab actiõe desistere z dorsum ꝟtere. ff. de aboli. z in glo. ꝑal. in. c. vlti. de colluſi. detegẽ. Et ℞ cũ fit inordinate Hã si fit ordinate est absq; vicio. primo si in accusatiõe ꝓcessum ꝓgnouit eẽ falsum in ꝙ accusabat. z sic pari ꝓsensu se absoluũt accusator z re⁹. secũdo si ꝓnceps ad quẽ ptinet cura boni cõis qꝫ ꝑ accusatõez intendik aboleuerit.

Tergiuersatio qñq; ẽ ꝟsutia vl' calliditas q̃ qs inducit aliũ vt desistat ab ei⁹ inq̃sitõe. z sic capik in. c. vl. in glo. ꝑal. Qñq; etiã ẽ frustratio. delusio. vl' colludiũ.

Termin⁹ pẽptori⁹ obtinere debet tãtuz tpis q̃ntũ tria edicta. nisi aliud exigeret iusticia vt in. c. dilecti. de dilati. in glo.

Terminos ꝓmi aliqs trãsgredi q̃nq; modis potest. Primo cũ parrochianũ alteri⁹ ad sepulturã admittit. Secũdo cũ alteri⁹ subditũ excõicat vl' interdicit Tertio cũ alterius parrochianũ ad penitentiã recipit. Quarto cum fidei cõtrariuz ꝓdicat. Quinto cum terminos ꝓcessionũ euellit. c. j. ꝺ sepul. in glo.

Territoriũ est vniuersitas agroꝝ. iuxta. i. intra fines cuiuscũq; ciuitatis. ab eo dictum ꝙ magistrat⁹ eiusdẽ loci inf eos fines terrẽ di. i. amouẽdi vel submouẽdi ius hz. ff. ꝺ ꝟ. sig. l. pupill⁹. ꝯ. territoriũ. Alibi ponik ꝑ d v occesi. xvj. q. ij. c. j. de ꝓsti. c. ij. li. vj. glo. in cle. ne romani. de elec.

Testes sunt qs añ iudiciũ ꝙs sibi placitat z allegat. ne possit liberũ aut dissimulare aut subtrahere se. Unde etiã legati appellãtur. Jtẽ testis est rei geste ꝓbator. Sed testis cogendus est ꝙ ad testimoniũ faciẽdũ cogik. Dicunk ergo testes qz testimoniũ adhibere solẽt. sic signatorez ꝙ testamẽtum signant ꝯm Jsi. li. v. Jtẽ antiq⁹ supstites dicebank. eoꝝ sup statu cause ꝓferebank. nũc ꝑte noĩs ablata ꝑ auferesim testes dicunk. z cõsiderank ꝓditiõe. natura. z vita. vt i. c. for⁹. de ꝟ. sig. ad fi. Et est dignitas ferre testimoniũ. xxxij. q. v. ꝓceptũ. Hã testꝫ falsus trib⁹ est obnoxi⁹. ꝺo mentiẽdo. iudici decipiẽdo. z demũ innocẽti quẽ falso ledit testimonio. de cri. fal. c. j. Et debẽt testes secreto z sigillatim examiari. vt not. de testi. c. in noĩe dñi. z. c. licz vniuersis. De ꝓtrarietate testiũ est gl. bona. iij. q. ij. si testes. ꝑsi. si ꝟo ex bis ꝙdẽ. Testes etiã ꝓtinenk sub noĩe instrumẽtoꝝ. ca. ꝓuenit. de testi. cogẽ. Et testꝫ familiaris nõ admittik. c. in lr̃is. ꝺ testi. Et

ꝙliter testis absens examiꝑ. vide. c. ꝓstitu/
tus. de fideiusso. Nec testis ꝓpt̄ h̄ est infamis
cui⁹ testimoniū ꝓbet. vt in. l. luci⁹. ff. de his
q̄ no. infa. Jtē testis inuiti detēti testimoni
um nō valet. ff. q̄ testa. fa. pos. l. q̄ testimoni
um. §. vl. z glo. c. sacris. sup ꝙbo coactiōez.
de his q̄ vi me. ve cau. fi.

Testamētū ꝺr iō q̄ nisi testator mortu⁹ fue/
rit ꝓfirmari nō pōt. nec scire q̄d in eo scꝑtū
sit. clausum z signatū. Et est dictū testamē
tū. qz nō valet nisi post testatoris monumē
tū. ꝼm ysi. li. v. z describit sic Testamētuz ē
volūtatis nostre sn̄ia iusta ꝺ eo qꝺ q̄s post
mortē suā fieri vult. ff. e. ti. l. j. Et addit cum
institutiōe heredis. insti. de le. §. añ heredē.
z h̄ ꝺ vniuerso p̄timonio vt excludaꝑ singu
lare relictū z codicillus. Et ꝺr testamentū
q̄si testatio mentis. vel vltimū eulogiū. seu
vltima volūtas. Alias dictuz q̄ q̄s de reb⁹
suis disponit legatario legata assignanda.
Et diuidit. qz aliꝺ est testamētū nūcupati/
uū. qꝺ ꝓsistit in sola nūcupatiōe testatoris
nō in solēnitate scꝑture. tñ septem testes ne
cessariꝫ sunt. z heredū noīatio. insti. eo. ti. §.
fi. Aliud est in scriptis ꝓditū. qꝺ simil'r exi
git numerū. subscꝑtiōes. et signacula septē
testiū. Jtē testameti aliā diuisionem ponit
ysiꝺo. li. v. scz testamētoꝝ aliud iuris ciuil'.
aliud iuris p̄torij.

Testamētū iuris ciuilis est testamētū septē
testiū sigillo signatū. subscꝑtiōe firmatum.
qꝺ apꝺ ciues fit. z inde ꝺr ciuile

Testamentū iuris p̄torij est septē testium si
gnis signatū. z ꝺr sic. qz fit apud p̄tores ꝼm
ysi. ibidem.

Testamentū olographū est manu actoꝝ to
tū ꝓscriptū z subscriptū. vñ et nomen acce
pit ab olō. i. totū. z gphos scꝑtura vl' lr̄a. q̄i
tota lr̄a. ꝼm ysiꝺo.

Testamentū irritū est si ille q̄ testat⁹ est capi
te diminut⁹ est. vel captiuitate detēt⁹. aut si
nō rite ꝝ legē factū est. ꝼm ysi.

Testamētū ruptū ideo vocatū est. qz nascē/
te posthumo. neq; exheredato. neq; herede
noīato disrūpit. ꝼm ysi.

Testamentū surreptū est qꝺ in fraudē here
dū seu legatarioꝝ z libertoꝝ nō palā. platū
est. qꝺ si nō latet. tñ dictis p̄sonis nō puide
suppressum videt. Erāt aūt olim z tres alie
spēs q̄ hodie in vsu esse desierūt. Quoddā
erat pacificū testamētū. z appellabaꝑ calati
tomic⁹. a calos qꝺ est bonuz. z calit⁹ pax.
qz in bona pace fiebat. vl' a calatistomicijs.
h̄ est a bonis ꝓuētib⁹. a calos bonū z comi/
cie ꝓuēt⁹. vl' cōuentiōes sapientū. Bone eī
ꝓuētiōes erāt q̄ in pace fiebāt. Hā faciebant
testamēta diebꝫ feriatis. ꝓpt̄ penuriā hoim.
qz alijs diebꝫ nō feriatis erant boies in do
mib⁹ diuersis negocijs occupati. q̄re testes
nō poterāt inuenire. vl' ꝺr a calo. i. voco. ꝺa
p̄sonaꝝ vocatio fiebat. Aliud erat bellicū.
qꝺ p̄cinctū dicebaꝑ. eo q⁹ tpe p̄lioꝝ cū in p̄
liū exituri essent homies in p̄cinctu fiebat.
Postea accessit tertia spēs. scz testamentuz
per es z liberā qꝺ p emācipatōez. i. imagina/
riā q̄ndā venditionē q̄q; testib⁹ agebaꝑ et
libripēde. i. estimatore. q̄ libripēdebāt. i. esti
mabant. familiā. i. hereditatē. z emptor qui
erat loco heredis. ciuib⁹ romanis. i. liberis
boīb⁹. z puberib⁹ parētib⁹. p̄ma duo illoꝝ
testamentoꝝ penit⁹ aboleuerūt. Tertiū ꝺo
partim remansit in vsu scz q̄ ad numerū te
stiū. vicz septenariū Erāt em̄ q̄q; testes li
bripens z emptor. Et p̄dicta noīa testamē
toꝝ ad ius ciuile referebaꝑ. qz ius ciuile i
uenit illa

Testamentū inofficiosum est qꝺ frustra li/
beris exheredatis sine officio pietatis libe
ralis i extraneas p̄sonas redactū ē. ꝼm ysi.
li. v. Jtē testamētū sic etiā describit. Est di
spositio vniuersalis directa i tp̄s mortis so/
lennizata. bis q̄ ponit z reqrit lex ciuilis. vt
in. l. j. p̄alle. ꝙbigr̄a. q̄s heredē instituit vl' le
gat sub impossibili ꝓditiōe valet dispositō
z reꝟcit impossibilis cōditio. l. obtinuit. ff.
de cōdi. z demō. z insti. de here. insti. §. ipos
sibilis. z sumit significatū ex vltima volun
tate q̄ ꝓcludit testatorē voluisse deridere z
p h̄ illā ꝓditionē p obliuionē vl' aliꝫ non ex
aio apposuisse. et ex magna solēnitate testa/
mēti q̄ i ipso reqrit. z ꝓcat q⁹ testatoꝝ ñ vule
loq; frustratorie. sed q⁹ impossibilis ꝓditio vi
ciat institutōez filij ptz i. l. fili⁹. z. l. si tit⁹. ff.
de cōdi. insti. z. l. cū heres. §. j. ff. de testa. li. h̄ si
gnificatū capit aliūde q̄ ꝓcluditur viciare.
imo de cōi mō intelligēdi idē est in oi ipossi
bili testamēto z ꝓtractu. qz significat deri/
sionē z nō esse animū disponēdi. Jtē aliꝝs
legat vina q̄ sunt i penu sua etiā vasa videt
legare. l. nā qꝺ liq̄de. ff. de pe. lega. et sumit
significatū ex natura vini qꝺ p se subsistere
nō pōt sine dolio z vase. etiā ex testamento.
qz disponēs solet esse liberal'. eo q⁹ plus bo
nis suis nō indigebat. Decus ergo i ꝺctu.

si ꝙs donat vina q̄ sunt in penu sua non ve
niūt vasa. licet venirēt sumpto significato
ex cōi mō itelligēdi ꝙ p se vinū sine eis sub
sistere nō pōt. nec cōmode solui dū tm̄ vasa
nō sint maioris pciꝫ. Jtē q̄liter vltima vo/
lūtas testatoris est deambulatoria. z an vl
tima tm̄ sit seruāda nō obstante iuramēto
de nō mutādo ꝑmā. c. cū marthe. de celeb.
miſ. de succeſſ. ab inteſt. c. vlti. xiij. q. ij. c. vl
ti. z nemo pōt facere ꝙn leges habeāt locū
in testamēto suo. C. de testa. l. testādi. z. ff. de
le. j. l. nemo ꝑt. vbi tex. op. nō obstāte auc. ō
nup. §. disponit. vbi ōr ꝙ voluntas testato
ris habeſ ꝑ lege. ergo pōt derogari legi cōi
qr intelligit dū volūtas testatoris sit vnita
legib⁹ z facta ꝑm eas al's facta ꝓ eas nō cē/
seſ vice legis. Jdeo si dicit testator nō sum
pſi⁹. volo q̄ vltimā volūtatē meā valere li/
cet nō seruē solēnitates iurꝫ. nō valet dispō
vt testamentū. q̄uis valere possit iure codi
cillor. vt in dicta l. testādi. vbi glo. Jtē no
ta ꝙ de iure canonico in testamēto vel reli
cto ad pias causas sufficiūt duo testes. c. re
latū. de testa. z ꝑm Bar. z Bal. ī. l. j. C. de sa
crosanc. eccle. ius ciuile sequit. Et tz idē in
pīs causis z in terris impij. Sed in tris ec
clesie nō in pīs causis sufficiūt duo testes
cū pſbitero. c. cū esses. de testa. nō aūt ī ter/
ris impio subiectꝫ sufficiunt tres sed requi
runt septē Et sic nō in pīs causis leges ob
sequunt canonib⁹. sz tenent ad vnguē. Jtē
statutū disponit ꝙ testamēta nō valeāt nisi
sint insinuata ptāti vl' officiali ciuitatꝫ īfra
iij. menses a morte testatoris. certe testator
nō pōt ꝫ statutū tollere dicendo. volo ꝙ te
stamentū meū valeat etiā si nō insinuet in/
fra q̄drimestre officiali. Rō qr tal' insinua/
tio statuta est ad euitandū falsitatē z scien/
do veritatē testamēti Sz testator nō ꝑt re/
nunciare legib⁹ datis ad inq̄rendū verita/
tē fac. l. iubem⁹. C. de testa. l. fi. C. de fideicō/
miſ. ꝑt tm̄ testator tollere ypothecā et ne do
miniū trāseat recta via. qr z ꝫ introductuꝫ
est vt sua volūtas celeriorē finē sortiatur. z
sic cōmodo suo pōt renūciare ꝑuato. Jtez
ꝑt dare licentiā legatario intrādi possessio
nē z cā appḥēdēdi ꝓpria auctoritate ī lega/
to. qr similiꝫ hoc respicit cōmodū ꝑuatum
ꝙ req̄raſ ordo iudiciari⁹ cui testator renū/
ciare pōt. vt ꝫ oīa no. ff. de lt. j. l. nemo ꝑt. p
al. Jtē no. de his q̄ testari nō pīt z q̄ phibē
tur a lege facere testamētū. z sunt īpuberes
sꝫ masculꝰ minor. xiij. z femina minor. xij.
qr nō hīt aī iudiciū. Jtē filius familias nō
pōt testari etiā si pater ꝺsentiat nisi de pecu
lio castrēsi. vl' q̄si castrēsi. de q̄b⁹ etiam ꝑter
pīs volūtatē testari ꝑt. vt ī. c. licet. de sepl'.
in. vj. Jtem furiosus z mēte captꝰ q̄diu tal'
est. Jtē ꝓdigus cui bonoꝝ administratio ē
interdicta. Jtem mutꝰ z surdus naturaliē
. i. a natiuitate. sed si accidētaliter est mutus
z surdus z scit lr̄as pōt suū scribere testam̄
tū z codicillos. Sed si est tm̄ surdꝰ bñ pōt
facere testamentū. Jtē damnatꝰ ad mortez
sꝫ q̄ ꝺdēnatꝰ est vt efficiaſ seruꝰ pene. vt. l. j
C. de here. insti. Jtē q̄ dubitat de statu suo.
sꝫ vtrū sit liber vl' seruus pīs z filius fami/
lias. Jtem q̄ dānatus est ꝑ crimine famo/
so. sicut est crimē ꝺtra naturā vl' aliō famo
sum crimē. Jtem monachus seu canonicꝰ
regularis. Jtem q̄ ꝺmisit crimē lese maie/
statis. Jtez hereticꝰ. Jtem cecꝰ testari non
potest nisi q̄dam adhibita solennitate spe/
ciali. qr vbi verſaſ maꝰ piculū ꝺz adhiberi
maiꝰ ꝺsiliū. ō testamēto ꝓ cecꝰ quō fiat no
taſ in. l. hac ꝺsultissima. C. q̄ test. fa. poſ. vbi
hic modꝰ recepꝰ est. debēt em̄ vocari. vij. te
stes z tabellariꝰ z cecꝰ corā eis exp̄mit se vel
le testari sine scptis z debet exp̄mere noīa. ī
dicia. z dignitates heredum q̄s instituit. ne
sola noīm ꝺmemoratio q̄cq̄ ambiguitatis
pariat. z debet legata ō signare. z hec oīa
sunt scribenda a tabellario tūc corā testib⁹
vl' si essent ante scpta corā testib⁹ recitari de
bent. z cecus debet ꝑfiteri illō esse suum te
stamentū. et ip̄m dispositū esse ex sui animi
sīa. z in fine ꝺz vnusquisq̄ testiū z tiā ta/
bellari⁹ se subscribere. z testiū z tabellarij si
gnacula debēt apponi ꝙ si tabellariꝰ iueni/
ri nō poterit. octauꝰ testꝫ debet adhiberi vt
ꝑ eū capiat effectū qō ꝑ tabellariū fieri de
buit. z ꝫ testamētū ōr nūcupatiuū. lz ml'tā
similitudinē habeat cū testamēto ī scriptis
Et in q̄b⁹ casib⁹ eccl'iastica ꝑsona de bonis
ab eccl'ia ꝓcessis possit testari. habeſ no. gl.
in. c. pīti. ō offi. ordi. in ꝑbo reseruari. li. vj.
vbi bona distinctio. Jtez an clerici possint
ꝺdere testamētū. xij. q. iij. c. j. z de testa. c. q̄
nos. z. c. relatū. Et an clericꝰ vl' monachus
possit in testamēto poni tutor. lxxxvj. dist. ꝑ
uenit. xxj. q. iij. cipriānꝰ. xvj. q. j. generaliter.
Jtē testamentū rūpit natōe posthumi. q̄ si
morit viuo testatore testamētū reconuale/
scit. vt in. l. posthumꝰ. ff. ō iniust. rup. testa.

qđ est verū si testator viuit ciuiliter ꝛ naturaliter. secꝰ si naturaliꝫ ꝛ tm̄ viuat ꝛ moꝛtuus sit ciuiliter. tūc em̄ nō recōualescit. casus ē singularis in. l. q̄ vxoꝛē. ff. ō ꝓci. impa. offe. q̄ nō alle. in materia. ꝛ est mirabiliꝫ casus ille ſm Lodo. ō roma. Itē testamētū nouissimū immobile ꝓfert. ꝛ testatoꝛis obitu ꝓfirmat. c. cū marthe. §. ceterū. de cele. miſ. Et testamentū facere pōt q̄ hz annos. xiiij. in auc. vt spōsa. largi. §. j. Itē alio mō. Testamentū est lex diuina scꝑta noua vl̄ vet⁹. ꝛ sic dicim⁹ bibliā ꝓtinere duo testamenta. vicz testamentū vetus ꝛ nouū. Et testamētū vet⁹ ꝛ nouū est recipiendū a nobis q̄q̄ in pateꝛnis canonib⁹ nullum eoꝝ ex toto teneat inſertū. Et inuenit. c. int̄ canones sancti pape Jnno. c⁹ autoꝛitate h̄ docet. vt habet in. c. si a romanoꝝ. §. itē si ideo. xix. diſt. vbi subdit. Restat nimirū q̄ decretales epiſtole romanoꝝ pōtificū sunt recipiēde. ꝛ si nō sunt canonū codici cōpaginate p. c. beati leonis. xxv. q. j. oīa. q̄ ctā attribuit Damaſo pape. vbi oīa custodiri mandant.

De Ti

Tignus vl̄ tignū ꝺr esse oē gen⁹ materie lignee. vt in. l. xij. tabulaꝝ. et Azo in sum. c. tit. et inſti. de re. diui. vnō tignariꝰ dicunt oēs qui edificant

Tignus iniunct⁹. Requi. supra Actio

Tigili dicunt foramina q̄b⁹ exit fum⁹.

Thiro est nouus miles vt. C. de thiro. li. xij.

Thirus est serpens venenoſiſſimus. ō quo fit thiriaca magna.

Titubatio est cū ego bincinde duo ꝓtraria sciā. nec tn̄ alicui eoꝝ q̄ dubio credulitatē meā applico. vnde titubare ꝺr q̄s q̄n̄ suſpitionē hz sup eo de q̄ ꝓtendit. vt in. c. in nr̄a pn̄tia. de ꝓcur. ī glos. iij. Et ctiā titubare ē defectuose loq̄ vl̄ ignorant. Vñ titubans ꝓ ignoꝛāte habēdus est. C. de cōdi. inde. l. vl. ꝛ ff. de li. ho. exhi. l. iij. §. is q̄ ar. c. dño. ō se/cūdis nup. vbi glo. p ꝛ ptra. ꝛ c ꝓposuit. de cōing. ſer. in glo.

Titulus q̄n̄q̄ signū ꝺr. q̄n̄q̄ cā acq̄rēdi dominij. q̄n̄q̄ ipsa eccleſia. vt titul⁹ ſancti Petri. q̄n̄q̄ clericat⁹. q̄n̄q̄ canonicat⁹ in aliq̄ eccl'ia vñ ꝺr q̄s intitulari. i. clericari vel canonicari. Itē q̄n̄q̄ capitur ꝓ cā mobili ad dominij trāſlationē. vt ꝓ locatione. vt. c. ecclesia scē. ij. vt li. pē. Itē titul⁹ est iuſta cauſa poſſidēdi qđ nostrū ē. ꝛ sic exigit iuſt⁹ titul⁹ in vſucapione ꝛ ꝓſcꝑ. c. si diligēti. de ꝓſcꝑt. ꝛ glo. ſume. xvj. q. iij. Et tiaz titul⁹ poſſeſſori cām tribuit ꝓſcribēdi. vt. c. j. de ꝓſcꝑt. li. vi. ꝛ est vnū de ꝓncipalib⁹ requiſitis ad ꝓſcꝑtionē. Dicit etiā titul⁹ q̄libet ordo eccl'iaſtic⁹. q̄libet dignitas vl̄ ꝓlatio. ꝛ sic ꝺr q̄s intitulari in aliq̄ eccl'ia. i. ordinari. ſm Bern. i. c. dudū. de elec. ſup ꝟbo intitulatā. ꝛ. ff. si cert. peta. in rubricis.

Titulus poſſeſſiōis vl̄ poſſidēdi est initius poſſeſſiōis Et cā q̄re q̄s poſſideat vt emptio. vēditio. donatio. ꝓmutatō. q̄ ꝓ emptiōnē ꝛ sil'ia incipim⁹ poſſidere.

De To

Tochi ſm Azo. dicunt ſuſtentatōnes pauperum.

Togatos dicimus aduocatos. a toga veſte noīatos quā hēbāt oli aduocati diuerſam a ceteris. vt ꝓ h̄ cognoſcerent.

Tota. i. oīs. ff. de pac. l. si vn⁹. §. pactus. vbi idem dixim⁹.

Torneamēta dicunt q̄dā nūdie vl̄ ferie i q̄b⁹ milites ex edicto cōuenire ſolent. ꝛ ad oſtenſionē viriū ſuaꝝ ꝛ audacie temere cōgregari vl̄ ogredi. vt. c. de torneamē. ꝛ cā ꝓhibitōis est piculū aiaꝝ. ꝛ moꝛs boim inō pueniēs. vt ibidē notat

Tortura pōt q̄n̄q̄ fieri in domo. nō in iudicio. quando tabule testamenti patris eoꝝ filioꝝ q̄ familia interfecta dicebat ꝓpſ q̄ō ō ſeruis haberet aperte recitate ſunt. vt in. l. si ea queſtio. C. ō his q̄. vt indi. ꝛ ibi no. doc. circa glo. ij.

Tonſura in clerico. vide glos. in cle. q̄m de vi. ꝛ ho. cle. ꝛ xxiij. di. c. ꝓhibere. c. cleri. c. si q̄s ex clericis. c. nō liceat quēlibet. ꝛ. xij. q. j. duo ſunt.

Torrēs est aq̄ in ymbre cū ipetu. q̄ in estate torreſcit ꝛ areſcit. ſm glo. in cle. dudum de ſepul.

De Tr

Trabea ē veſtis ꝓſularis. vt. C. ō ꝓſul. l. j. li. xij. q̄ veſte etiā vtebat imꝑator. ꝛ tā se ꝓſulē vocabat. vt in auc. de ꝓſuli. ciui. colla. iij.

Tractatoꝝ erāt filij q̄ tractabāt ꝛ ꝓtractabāt. i. manib⁹ ꝓtigerūt ꝛ palpauerūt aiaꝝ publica ꝛ eccl'ia sacro vſui deputatos. vel dicunt tractatoꝛia lr̄e ipetrate ꝓ licētia vehēdi aiaꝝ alia. vl̄ lr̄e date licētie ad tractandū et puniēdū crimioſos ſm Accur. C. e. t. i Ru.

Trādere duplicē habet significationē. vno mō est rē suā in alterū trās ferre. Corpalis eñ res tradi pōt a dño tradita alienat. Q̄ patet p ethimologiā dictōnis. or eñ trado q̄si trās ferēs dominiū. z sic bñ or in instrumētis venditōis iure ꝓprio tradidit. i. transferens tradidit seu dedit. Alio mō tradere capit. p inducere in possessionē siue p ipsa corpali p̄statōe rei. vt cū or possessionē tradidit vel ipsum equū p frenū aut libruz in manibus.

Traba est instrumētū rusticum qō eq̄ndis cespitibꝫ vl̄ feno colligēdo aptat.

Trāiicere est mare trāsire. vnde or si in pōctionibꝫ mare traiiciat. i. transeat. Inō trāiectū est p mare transitus. Aetiā alio modo est nomen ciuitatis

Traiecticia or pecunia q̄ locat vel ꝑmittit alicui per mare ad quēcunq̄ locū transuehēda vel deportāda. de acti. z obliga. l. traiecticie.

Transactio est de re dubia z lite incerta nō dū finita dato aliq̄ ꝑmisso vl̄ retēto nō gratuita pactio. vt in. c. sup eo. de transac. z est idem qō ꝯpositio inter aduersarios. z lites intelligo p̄sentē vl̄ futurā. q2 an lit. ꝯtest. ꝑt fieri trāsactio. vt. ff. de ꝯdi. indebit. l. elegā ter. §. si qs post. Itē litē subaudio iustā vel iniustā. vt. C. eo. ti. l. ñ. z si qs qñ agit credit se habere iustā cām al's ꝯtrariū vt. ff. o ꝯdi. inde. in sum. vt tñ inter insistentē z resistentē vt si actor ꝑ calūniā insistat nulla sit trās actio. sed si reus ꝑ calūniā resistat valz trās actio q̄ntuz ad eū. C. eo. ti. l. sub ꝓtextu. licet aliā viā ß est p actionē de dolo vl̄ replicationē doli ꝯsulat actori. vt ibidē or. qñ reꝰ dolo induxit actorē ad trāsigēduz. z or ī descriptione nō gratuita pactio. Ideo q2 fieri nō pōt grat. imo expedit q̄ is cui fit trās actio aliq̄d det vl̄ dare ꝑmittat trāsigenti. vñ fieri debet aliq̄ dato retento vel ꝑmisso. alioq̄n transactio non ꝑcedit. z in eo qō or aliq̄ intelligit etiā de modico. q2 si q̄stio erat de re valente centū pōt fieri trāsactio p decem vl̄ p minori. nec pōt dicere transigens se deceptū. quia transigit sup incerto Itē in eo q̄ or de re dubia z lite incerta in/ z incerta est lite. i. ꝓpter litē. q̄a lis q̄diu pēdet facit rem dubiā z incertā. Hā euēt litis z iudiciorū incertꝰ est. l. qō debeā. ff. de pe/cū. vnde sup eo qō in q̄stione vertit lite pē/dente pōt fieri trāsactio. et ideo or lite nondū finita. Hā si iudicatū esset nec appellari posset. nec aliq̄ remedio sniaz retractari. ita q̄ de snia nō dubitaret certe trāsactio ñ valeret. vt si q̄s ꝯdemnat ad. x. dicat vex ē mihi ꝯdēnatū esse ad decē. z vex ē q̄ debeo. sed si vis esse ꝯtēt. v. dabo tibi in ꝯtinenti. tūc trāsactio nulla esset. z si iudicatū negaret. adeo tñ liq̄da foret ꝓbatio vt nō sufficeret negare adhuc est idē. vt. C. de pe. l. q̄ sententiā. or eñ trāsactio q̄si actōis in amicicia seu amicabilē ꝯpositionē trāsitio. trāseunt eñ a lite z ab actiōe q̄ ꝯponūt int se paciscētes cū tñ gratis nō remittit actio. sec⁹ si grat remittit q̄ casu non fit trāsactio. sed simplex ꝑ donationē pactō. q̄ eñ transigit q̄si de re dubia z lite incerta neq̄ finita trāsit. i. ꝯponit. vt ī. c. sup. e. ti. in glo. ñ. z sic is trāsit ab actiōe q̄ trāsigit. z is q̄ ꝑpe agit or trāsigere. vt. C. e. ti. l. ñ. pal. reꝰ aūt ī ꝓprie. Itē in spūalibꝫ nō valet trāsactio ꝓprio nomīe dicta. c. si qñ clerici o offi. dele. z. c. sup eo. pal. z est tex. in. c. ꝯstitut. z. c. ꝓterea. e. ti. Rō q2 trāsactio in spūalibꝫ ꝯtinet spēm symonie. ō. grā. duo litigant sup aliq̄ bñficio eccl̄iastico. puta eccl'ia vl̄ pbēda. z etiā super iure pñtandi. talis trāsactō cū sit super re sacra nō valet qñ alter illoz dat alteri. x. vl̄. xx. annuatiz vt cesset a lite. z alter obtiet eccl̄iā seu pbendā seu ius pñtandi cuz sit annexū spūali. ergo species symonie est vbi aliq̄d datur vl̄ ꝑmittit siue retinet in talibus vt possideat. al's ꝑcederet ī spūalibꝫ nullo dato retēto vl̄ ꝑmisso. Sed tūc ꝓprie nō est trāsactio sed circa talia valz trāsactio tali mō sumpta. sumit aūt aliter z largo modo trāsactio. put est amicabilis cōpositio. z sic pōt fieri in spūalibꝫ. vt in. c. statuim⁹. ō trās ac. ar. c. nisi essent de pben. z. c. vl. de rerū p mu. et hoc dū ex vtraq̄ ꝑte det spūale. auctoritate tñ superioris vt si aliq̄ litigent sup ecclesiꝭ z epūs vl̄ archiepūs cōponat eos in/re. Itē nō valet transactio in subiectōe spirituali. c. ꝓterea. ñ. eo. ti. Subiectio eñ est spūale q̄d. z ideo aliq̄ dato vel ꝑmisso. siue retēto remitti nō pt. ꝓbigra. Iste subiectus est ꝑmo abbatie tali scz eccl'ie sancti Petri mō vult trāsigere. i. dare. xxx. solidos. vl̄ aliud in certo censu vt sit exemptus ab abbatie subiectiōe. q̄ cēsus est licet esset recognitio debite subiectiōis. c. oīs aīa. de censi. tñ nō valet talis transactio ꝓpter subiectiōez.

sed si gratis vellet ꝺs aliquã eccl̃iã exime re subiectã bñ posset ex eo annuatim aliꝗd accipe. nec esset symonia. c. cõstitutis. ꝺ re/ li. domi. vl̃ sibi ꝓstituere soluendũ censum in recognitiõez dominꝝ. vt in. c. oĩs. pal. vl̃ ad indiciũ ꝓcepte libertatis vt. c. recepim⁹ de pul̃. Item in matrimonio cõpositio vl̃ trãsactio nõ valet. c. fi. de transac. Et nota duas regl̃as Prima affirmatiua q̃ in oĩ causa criminali. vel in oĩ crimine p q̃ venit imponenda pena sanguinis licitũ est trãsi gere. excepto crimĩe adulterꝝ. Ratõ huius regule. quia vnicuiq; licz redimere sangui nẽ suũ. Sed rõ exceptionis est frequentia criminis adulterꝝ. xxxij. q. vij. ꝺd in oĩbus grauius. z de iudi. c. at si clerici. §. de adul terꝝs. Scõa regl̃a negatiua q̃ in alĩs cri miniby in ꝗby nõ venit pena sanguis nõ est licitũ trãsigere. excepto crimĩe falsi. in q̃ ꝑt trãsigi. Rõ regule est ne delicta maneãt im punita. Rõ ꝓo exceptiõis. q2 nõ ꝑt maius crimẽ imponi q̃ falsitatis. qõ adimit oẽm honorẽ. Et hec dicta ꝓcedunt de iure ciui li. iure nãq; canonico nõ licet trãsigere sic. q2 ibi nõ venit pena sanguinis imponẽda. Itẽ trãsigi nõ ꝑt sup alimẽtis nisi aucto/ re ꝓtore. ff. de trãsac. l. cũ bñ. in sum. Ergo nota q̃ ꝗdam sunt in ꝗby nec ꝓpositio. nec dispẽsatio. nec trãsactio locũ hz. Quõ enim posset fieri p amicabilẽ ꝓpositionem. vl̃ di spositionẽ. vel p trãsactionẽ. vt vir dimissa vxore aliã supinduceret. vl̃ vt monach⁹ ta/ lis existens ꝓpriũ haberet. de sta. mo. cũ ad monasteriũ. vl̃ vt subiectus in subiectõe p durans dño nõ obediret. vl̃ superiori in lici/ tis z honestꝫ. In his ergo cũ si. trãsactio lo cum nõ hz. vt. c. fi. e. ti. Effect⁹ aũt trãsactio nis est vt oĩa instrumẽta ad cãm spectãtia sup q̃ trãsactũ est ne ꝺcꝺ aliꝺ ẽ qõ opẽ ꝑti bus ferre poterat ꝺ sit vacuũ et oĩ veritate cassatũ Et sola trãsactio validũ ꝑpetuũq; robur obtineat. vt. c. j. e. tit. ſm Boff. i sum. de transac.

Effectus transactionis

Trãsfuga ꝺr q̃ trãsit ad hostes.

Trãslata legata dicunt̃ que testator legata/ rio adempta transfert in aliũ. scz auferẽdo ab eo cui ꝓmo legauerat.

Translatio est de sede ad sedem facta cõmu tatio. vt cum episcop⁹ de vna sede ad alias transferr̃. Unde qõ hic appellat̃ translatio alibi dicit̃ mutatio. vt. vij. q. j. mutatões. vl̃ sic. Est ab vna ecclesia ad aliã regulariter transitio. potest cũ aliq̃s de minori eccl̃ia ad maiorẽ transferri. Nam q̃ ꝓbibit ꝺ mi/ nore. ad maius ꝓhibit. vt. xciij. dist. legim⁹ in fi. et hoc maxime de trãslatiõe episcopo rũ. Unde trãslationũ due sunt cause. Pri/ ma vtilitas. cũ in sua eccl̃ia infructuosus ẽ Secunda necessitas. vt eũ ꝓsecutionẽ pa/ tiꝝ z hostilitatẽ. Et sunt tres cause trãsitus Prima lenitas. Secũda cupiditas. Ter/ tia humilitas. de ꝺ Boff. in sum. eo. ti.

Trãsmigrare. est de loco ad locũ trãsire.

Trapezeta. i. campsor vl̃ mercator. xxiij. di. in noie domini

Treuga est securitas prestita pson̄is et reb⁹ ad tempus. discordia nondum finita. vt ꝺ treuga et pace. ca. j. sed pax. Require supra de ꝑ.

Tribunal ſm Boff. est locus maiorũ iudi/ cum q̃ habent merum impiuz ſm Azo. in sum. C. de iurisdic. om. iudi. vel est loc⁹ vbi iudex ꝓ tribunali sedet. qui alꝺs forus vo catur. de verbo. signi. forus. z est glo. in. c. j. de re iudi. li. vj.

Tribunus plebis est plebe⁹ magistratus sic dictus. quia populus romanus olim erat diuisus in tres partes. z ex singulis singu/ li tribuni ꝓcreabanꝫ. vel q2 tribuni suffra/ gio ꝓstituebanꝫ.

Tribunus q̃rituz. i. militũ erat rege exacto ante dictatores q̃ ꝓfuit equitatiby posit̃ partim ex plebe. z ꝑtim ex patriby. alias par tibus militum creati sunt tribuni consula ri potestate.

Tributũ est census qui ꝑstat ratõne soli p/ priꝫ a possidentiby Dicitur aũt tributũ ꝺo quia militiby tribuebat̃. qui expeditiõi pu/ blice vacabãt. vnde z stipendiũ appellat̃. vt ff. de ꝟbo. signi. l. ager. z. ff. de pub. z vecti. l. j. §. hic titulus. sup verbo impendãt. in glo. Et in tribus nõ habet locuz ꝓscriptio. xvj. q. iij. §. potest. ij. ꝟsi. adhuc. C. de ꝓscrip. xxx. anno. l. comperit nec cõpensatio. C. de ꝓpẽ sa. l. in ea. z. l. ꝑcedẽ. z. ff. de iure fisc. l. auferr̃ §. qui cõpensationez. vbi dicitur q̃ in alĩs duobus mensibus ꝓbato debito fit recõ pensatio cum fisco ꝑterq; in tributis et i sti pendijs

Tributarij dicunt̃ a tributo. qõ a tribulati one deriuatur.

Tributaria actio. Require supra de Actio nibus.

Triens est tertia pars assis quattuor consti/

nens vncias.
Trienniū est tempus triū annoꝝ. vt. c. j. ō p̄
scrip. ⁊ indicit triennalis p̄scriptio que cōi
ter currit in vsucapione.
Tricenniū est tēpꝰ. xxx. annoꝝ. Jñ tricēnal'
p̄scriptio. vt. c. vigilanti. eo. ti.
Triplicatio est que duplicationez infirmat
⁊ adiuuat actorē. ⁊ sic deinceps q̄druplica
tio ⁊c. Req̄. supra Duplicatio
Tripondius est as triplicat⁹. scilicz. xxxvj.
vncie.
Triū viri capitales dicunt q̄ carceris habe
bant custodiā quorū interuentu aīaduer
tendū erat in quosq; homīes facinorosos
quos etiā dicimus stratores a stringendo
quia in carcere custodiendos ⁊ reos dāna
tos puniebant.
Triū viri monetales dicunt. vicz eris ⁊ ar/
gēti. vl' auri ꝺstatores qꝝ frustra liberos ex
heredat ⁊ sine officio natural' pietatz in ex/
traneas p̄sonas reductū est. ℔m vsi. li. v.

De Tu

Tugurīū dicit esse tectū qꝺ rebus vrbanis
vl' rusticis custodiēdis est deputatū. vl' ꝺr
oē edificiū qꝺ magꝭ ꝺpetit rusticis q̄z vrba
nis edib⁹. ⁊ ꝺr q̄si tegulariū eo q̄ tegat. ff. ō
ver. sig. l. domus.
Turtibuli. al's tibuli siue tiguli dicunt foza
mina p q̄ exit fum⁹ caminoꝝ. ⁊ idez dicunt
fenestre q̄bꝫ calor balnei euapozat.
Turpia verba. i. diffamatoria. Di sunt spe
cialia vicīāt legatū vl' institutionē sz nō ex/
heredationē. sed generalia turpia sūt apta
punitiōi. ideo dispositionē punientē nō vi
ciant. nō aūt sunt apta honori. ideo dispo/
sitionē honorantē viciāt. nisi vbi volūtatē
disponēdi significāt. ℔bi gr̄a. testator dicit
sic. Titio furi homicide vl' adultero lego.
⁊. legatū nō valet vt. l. turpia. ff. de le. j. quia
his ℔bis testator diffamat legatariuz. et sic
sensus est vt q̄ magis eū vult grauare dif
famādo q̄z honorare. si volet valere legatū
lex ciuilis hanc volūtatē nō admittit i odi/
um diffamātis. vt in. l. turpia. ꝑall. Sz ibi
testator dicit. fil⁹ me⁹ ip̄ūssim⁹ male de me
merit⁹ heres esto. valet istitutio. l. his ℔bis
§. j. ff. de here. insti. qꝝ siue sit verū siue falsū
q̄ sit impūssim⁹. cōtat tñ de p̄sona. et rō est
diuersitatis in ℔ casu ⁊ in p̄cedenti. qꝝ ꝑm⁹
casus est in ℔bis specialib⁹. secūd⁹ aūt i ge/
neralib⁹. alij dicūt q̄ in casu p̄cedēti valet
legatū sicut in isto. qꝝ ꝺstat de p̄sona et ō le
gato ei facto. nisi aliud ꝺstet testatorē volu
isse. vl' nisi lex ciuil' sic disponat. vt supra dī
ctū est. Jtē ibi. filiū meū latronē et gladia/
torē exheredo. valet exheredatio. l. ⁊ si pepe
rit. in p̄n. ff. de lib. ⁊ postu. Rō q̄re valet ex/
heredatio ⁊ nō legatū vl' istitutio sic facta.
qꝝ ℔ba diffamatoria apta sunt exheredatō
ni. cū sit ad penā vl' ad p̄uationem bonoꝝ.
Sz sec⁹ in legato vl' in institutiōe.
Tūc significat extremitatē tp̄is. l. si is lega/
tū. §. sed si ita scriptū. ff. de cōdi. ⁊ ℔ facit
ad questionez notandā. Di q̄s ita testat⁹. si
pator nō venerit in italiaz infra q̄nquenni
um heres me⁹ tūc. ⁊. det titio. impator mo/
ritur p̄mo anno an Titius potest petere. ⁊
Solutio. certe nō. nisi post q̄nquēniuz. ad
hoc semp allegat⁹ text. ꝑalle. ⁊ ℔ q̄ tēpꝰ appo
nit⁹ in ꝺditione potestatiua. Di ℔o in cōdi
tione casuali apponit⁹ si deficiat nō expecta
tur. l. hoc iure. ff. de ℔. ob. Fallit nisi addat⁹
dictio tūc. ⁊ huic exceptū est de elec. cōmis
sa. li. vj. vbi de hoc
Tutela ℔m Azo. in sum. est vis et potestas ī
capite libero ad tuendū eum q̄ ꝓpter etatez
suā sponte se tueri nequit a iure ciuili data
ac p̄missa. vt insti. de tute. §. est aūt. vis aūt
dico de facto. ⁊ potestas de iure vt talis sit
tutor q̄ ꝓpria imbecillitate ñ impediat. nec
a iurisdictiōe repellat. quales sunt pupill⁹
furiosus ⁊ q̄ ꝑpetuo morbo laborāt. illi p/
pter imbecillitatē corpis vl' animi tutores
esse non possunt. Sed femine q̄ q̄uis sci/
unt res administrare pupillares ⁊ ad id ex
periendū vires habeant. tñ a iure instituti
onū nō admittunt.
Tutela testamētaria. est q̄ pat⁹ dat filio tu
torē in testamento.
Tutela datiua est q̄ vn⁹ datus est tutor fi/
lio in testamento. et vn⁹ extātib⁹ ꝺsanguine
is idoneis ad tutelam iudex ex officio suo
dat tutorem.
Tutela legitima ē q̄ defert⁹ a lege ℔m quam
nullus datus est.
Tutor filio in testamēto qui p̄mo loco ꝺbe
ret ei succedere ab intestato tenet⁹ suscipe/
re tutelam hui⁹.
Tutele actio directa et contraria. Req̄re su
pra Actio.
Tutor est qui pupillū vel pupillam morte
p̄ris vl' emācipatiōe sui iuris factum vl' fa
ctā tuet. differt aūt a curatore. qꝝ tutor dat

impuberi. curatoꝛ ꝓo puberi vl̃ adulto scz furioso. pdigo. surdo. muto. et similibꝫ q̃ rebus suis ꝑesse nõ possunt. Item tutoꝛ q̃nq; dar̃ a iudice. q̃nq; a testatoꝛe. Dar̃ em̃ a testatoꝛe ꝛ ꝑfirmar̃ decreto iudicis vl̃ ꝑsidis etiã dar̃ inuito sed curatoꝛ nõ nisi volẽti ꝑ terq; ad litẽ. Item tutoꝛ nõ dar̃ certe rei vl̃ cause sec⁹ in curatoꝛe. imo tutoꝛ ꝑncipaliꝫ dar̃ ꝑsone ꝛ secũdario reb⁹. Sz curatoꝛ ꝑmo ꝛ ꝑncipaliter dar̃ reb⁹ ꝛ secũdario ꝑsone. Et nota q; q̀dam est tutoꝛ legitim⁹. quidam fiduciari⁹. quidã testamẽtarius. q̀daz onerarius. Tutoꝛ fiduciari⁹ est qui pupilli emãcipati cui⁹ pater q̃ eum emancipauit tutoꝛ erat legitim⁹ eo pre mortuo tutelã accipit cũ mortis tpe erat in patris potestate verbi gra. Titius duos filios habuit. scilz Seyum ꝛ Meuiũ. Seyus fuit maioꝛ annis Meui⁹ fuit pupillus. seyum habuit in potestate. ꝛ meuiũ emãcipauit. ꝛ ipse tutoꝛ eius erat ꝛ mortu⁹ est eo patre mortuo. sey⁹ frater meuij pupilli fiduciarius est. emãcipatiõe em̃ peritius agnatiõis ne fratrꝭ sui frater legitim⁹ tutoꝛ esse possit tanq; prim⁹ agnat⁹. sed fiduciarius bene. et sic tutoꝛ fiduciarius est frater fratris sui emancipati. vt patuit. sed si pater emancipet vnũ de filijs suis impuberẽ eius est legitimus tutoꝛ ꝛ mortuo patre filius alter maioꝛ fiduciarius tutoꝛ appellar̃.

Tutoꝛ legitim⁹ est q̃ lege ꝓcipiente pupilli nanciscit tutelã. q̃les sunt ꝓmi. agnati. et cognati. Regulariter em̃ traditũ est ꝑm leges vt ad quẽ spectat emolimentũ hereditatis alicui⁹ pupilli. ad eũdẽ ptineat et on⁹ tutele ei⁹. nisi forte sit mulier q̃ bñ vocar̃ ad hereditatẽ morientis. nõ tñ ad tutelã suspitis. qz tutrix esse nõ põt

Tutoꝛ onerari⁹ est q̃ dar̃ pupillo vt ipm defendat a vexationibꝫ alioꝛ. vl̃ dar̃ nouitatꝭ gra vt alios tutoꝛes instruat. c. venerabilẽ de clec. in glo. super ꝓbo aduocatis. vl̃ honorari⁹ ꝺoꝛ dar̃ cã honoris nõ administrationis. ꝛ tales nõ habent on⁹. vt reges. ꝓncipes. comites. barones. q̀bus admittunt filij causa honoris. ideo illoꝛ tutela vacationez nõ prestat. insti. de excu. tu. vel cu. §. item tria onera.

Tutoꝛ testamẽtari⁹ ꝺoꝛ q̃ ex testamẽto dar̃ tutoꝛ filio a pre pupilli. scz q̃ actu in testamẽto noiar̃ ꝛ assignar̃.

Tutoꝛ suspect⁹ ꝑm Azo. in sum. C. ti. ꝺoꝛ iste q̃ moꝛibꝫ talis est vt suspect⁹ sit. nõ ei facultas ꝛ pauptas fraudulẽtia vl̃ callida cõuersatio ĩ rebꝫ pupillaribꝫ suspectũ tutoꝛes cõmendant vl̃ cõmittãt. Item in auctoritate ꝑstãda ꝑ tutoꝛẽ expediẽs est vt loquar̃. facit. l. j. §. penul. de tute. zinsti. q̃ tuto. ĩ testamẽto dari poss. in glo. j. Et facit ℞ ad subtilẽ q̃stionẽ ꝑm Bar. Pone pupillo est delata hereditas extranei. q̃ sciente ꝛ patiẽte ipso tutore habitauit in domo cuiusdã defuncti q̃ delata est sibi hereditas. q̃rit an ꝑ hoc ꝓbebar̃ aditio hereditatis. ꝛ vtrũ patiẽtia ꝛ scientia tutoꝛis auctoritatẽ induxisse videar̃. ꝛ an in auctoritate sit necesse q; tutoꝛ loquar̃. Et apparet ꝓmo q; sic. nã talis act⁹ habitandi ĩ domo defuncti in eo q̃ põt ꝑ se adire hereditatẽ induceret ꝑsumptionẽ aditiõis. ꝑ hoc facit. l. gerit. ff. de acq̃. here. Sz pupillo q̃ nõ potest adire sine auctoritate tutoꝛis talis actus absq; tutoꝛis auctoritate aditionẽ non inducit. vt. l. patuit. ff. de iur. deli. Sol. ꝺy. dicit q; scientia aut patiẽtia tutoris auctoritatẽ nõ inducit. et sic ex illo actu nõ ꝓbar̃ aditio nisi forte tutoꝛ q̃nq; mãdar̃ set pupillo vt aliq̃d faceret ĩ illa domo. Tal̃ exꝑssio mãdati autoritatẽ inducit vl̃ etiã nisi pupill⁹ diu stetisset ĩ domo. ſ. ꝑ spaciuz decẽ annoꝛ. qz ꝑ ℞ ꝓbar̃ aditio. q̃li oĩa fuissent solenniter acta auctoritate tutoris.

Vacantia bona ꝺi

Vacant ea bona q̃ ꝺñm nõ bñt. vel q̃ fisco vl̃ ꝺñio alic⁹ applicant. Hõ ꝛ tingit mltis modis. Q̃nq; si ꝺs itestat⁹ decedit vl̃ q̃ testari nõ põt. vl̃ faciat ꝑt q̃ hereres suus ei succedere nõ põt. vl̃ etiã vbi alꝭ de ꝓsuetudine bona alicui⁹ ꝺñio applicant tũc ꝺicunt vacare bona.

Vacans possessio. Reqre supra Possessio.

Vagabundus est qui non habet domicilium. sed hodie hic est. cras alibi. l. iij. §. pretor. ff. de dam. infec. Sed quasi vagabundus est q̃ habet domiciliũ. sed raro morat in eo. ꝛ vagar̃ hinc inde. Et quõ cõueniant isti habetur in. c. fi. de so. ꝓpe. in glo. j. ꝛ ibi nota.

Valitudo ꝺoꝛ infirmitas in vno significato c. q̃m frequenter. vt lite nõ ꝓte. ꝑ Innoc. ꝛ Hosti. c. fi. de testi. l. ij. §. si ꝺo valitudie. ff. si q̃s caut. ꝛ. l. vir q̃ morbo excus.

Valitudiarij dicunt infirmi q̄ freq̄nt egrotāt. vl̄ q̄ laborāt p lucida intualla. vt q̄ mō sani sunt post horā infirmi.

Varicosus ōr curuus. a varice neruo ꝓtracto. q̄ neruꝰ in senectute reddit hoiem varicosum ⁊ curuū.

Vasallagiū ſm Spe. in ti. de feu. idē est qō homagiū. Nō em̄ in frācia ōr homagiū. in italia vocaṫ vasallagiū.

Vasallus est feudatariꝰ. ⁊ ſm vulgare, puincialiū nobiles feudatarū vasalli dicuntur Plebeꝰ vo hō medius nūcupaṫ ſm Spe. ⁊ vasallus nō potest vendere feudū sine voluntate dn̄i. ⁊ dū vendit debet rogare dn̄m suū q̄ ab eo recipiat. ⁊ alterū emptorē inuestiat. qō si dn̄s denegat ⁊ eū exorare nō pōt det emptori alia bona eq̄ualēria tali feudo iniuste vendito. de h̄ in. c. q̄ in eccl'ia⁊. ō cō sti. ⁊ i vsi. feu. p tot. Et hoc verū nisi ille cui vasallus feudū alienat velit supportare oē grauamē vt in. l. murilegulo. C. ō murik. li. ij. facit. l. ij. in ꝑn. ff. so. ma. ⁊ sic vasalluꝰ possit aliꝯ in feudū dare suū feudū. etiaz inuito dn̄o. qō videt nō esse verū ⁊ ō casum in. c. j. ō duo. fra. Sz q̄rik a q̄ cognosci debeat cā feudi. Pro q̄ no. q̄ ſm iaco. ō bel. cui p oīb stak. in h̄ distinguik. Aut loquik de vasallis minoribus. aut maioribus. si maioribus vt sunt duces. comites. marchiones. capitanei. q̄ īmediate ab imperatore inuestiunt. tunc ō cō troversia imperator cognoscit. c. j. de lecora/di. i vsi. feu. Idē cora rege de imediate a re ge infeudatis. Si de minoribus q̄ ab inferiore habent feuda. vt militibus aut nobilibus. Hoc tripl'r Aut vertik questio inter duos vasallos. aut inter duos q̄rum alter ⁊ alter nō est vasallus. aut inter dn̄m ⁊ vasallum. si ꝑmū. aut constat ambos esse vasallos. litigant tn̄ de pte feudi vl' finibus. sic est ꝓclusio j. apud quē vl' q̄s ca. feu. deter. aut ꝓstat de vno tn̄ nō tn̄ ō altero q̄ nihil habet nisi id de q̄ questio vertik. tunc p ptes curie debet cā termīari dicto. c. j. apō quē vl' q̄s ⁊c. aut nō ꝓstat ō aliq̄ horꝫ p certo. Quia ambo nihil habēt in feudū nisi illō de quo q̄stio est. hoc dupl'r. aut ptendūt se inuestitos ab eodē. vl' a diuersis dn̄is. Si secūdū iudex cō petens erit ordinariꝰ loci vl' delegatus. c. ij de le. cora. in ꝑn. in vsi. feu. Si ꝑmū h̄ duplic'ter. aut vterq̄ dicit feudū suū ꝑtinuz. i. sibi ꝓcessum. ⁊ sic iterū ordinariꝰ erit iudex dicto. c. ij. Aut vterq̄ dicit fuisse suoꝝ pgenitoꝝ sic dn̄s cū curia sua ꝓgnoscit non tn̄ solus. palle. c. j. Aut vnꝰ dicit feudū nouuz scz ipm inuestitū alter antiquū scz suoꝝ p/genitorū. ab eodē tn̄ dn̄o. tūc olim ordinariꝰ ꝓpetens erat iudex hodie p pares curie cognoscik. et sic finaliter ꝓcludik in ꝑmo casu ꝑncipali q̄ solū vno casu cognoscat dn̄s ō cā feudi scz q̄n ꝓstat ambos esse vasallos. Sc̄do cā principali tenek glo. in. c. Leteꝝ. de iudeis. q̄ dicit in cā ordiariū loci i q̄ feudū sitū ē ꝓgnoscere debere. Tertio casu iteruz p pares curie si repiri pn̄t. si nō eligank aliꝯ. Et tales erūt iudices ordinarij q̄b⁹ lex dat iurisdictionē ordinariā. Ideo sedebūt p tribunali ⁊ seruabūt iuris ordinē. Si ñ habēt tribunal eligere pn̄t. Et eo ipo q̄ dominꝰ iudicat etiā snīaz ꝑtiā executiōi mandare ꝑt. qz feudū ōr suū territoriū. Itē ſm glo. c. romana. §. debet. de ap. li. vj. ꝓcludik si vltra dn̄m feudi est alius ꝑtimꝰ imediatus ad hūc appellaṫ a snīa dn̄i feudi. Si talis nō sit tūc ad ordinariū loci in q̄ res situaṫ spectat. qz dn̄s feudi est tali subiectus. vt §. debet. pal. Nā in vsi. feu. tex. est q̄ in tali casu ad ipatorē appellandū sit. Et sic sentit Bal. tacite. Primū tn̄ magꝭ placet doctoribus. vt notak in dicto. c. Leteꝝ. Et intelligunk p̄dicta q̄n est q̄stio de feudo. Sz secꝰ est dū q̄stio ꝑtitur de ꝓgnitiōe feudi. scz ad quē ptineat cognitio eiꝰ. Talis em̄ nō ptinet ad dominū feudi. siue sit ecclesiasticꝰ siue secularis. alꝫ esset iudex in sua cā ⁊ ō tutū ti. C. ne q̄s in sua cau. qz sic cognoscēs ō cognitione feudi in casu q̄ sibi adiudicaret cognitionē talē deberi. Cōsequēter de ꝑtinetate feudi sibi adiudicaret. Debet ergo supior ordinariꝰ. vl' alk de hoc cognoscere vl' iudicare. vl' ptes arbitros eligere debent q̄ cognoscant vt notak in. c. verū. in glo. ij. ō fo. ꝓpe. Et ibi glo. q̄ vtrū et q̄n secularis iudex possit negligentiā supplere ecclesiastici in cognitiōe tali.

Vates mō sacerdotē. mō ꝓpham. mō poetā significat. xxj. dist. cleros. post colūnam.

Vasa ire sunt oēs peccatores. vt. xxiij. q. iij. nabuchodonosor. vbi dic. vasis ire nunq̄ deꝰ redderet iteritū si nō spōtaneū inueniretur homo habere peccatū

Ubaldi sunt homines certi. et signanter

clerici vel canonici terre vel eccleſe alicu/
ius de quib⁹ in.l.j.C.de col.illi.vbi dicit q⁹
collegium vbaldinorū nō potest constitue
re syndicum

De Ve

Vectigal est tributū quod p̄statur ō rebus
que vehunt vel omnib⁹ negocijs manuū a
vehēdis mercibus dictū.idē est qđ naulū.
vt.ff.de pub.z vect.l.j.§.hic titulus. Et ſm
Azo.in sum.C.eo.titu.vide supra Tribu/
tum.
Vector est portitor qui vehit. Et vectores
sunt non solum q̄ vehūt sed etiā qui vehū/
tur in naui ſm Azo.in sum.C.eo.tit.z.ff.ad
le.ro.de iac.
Vectores possunt dici siue habeāt merces
siue nō.dū tñ opas suas magistro nauis ex
hibeant ad nauigandū. Et sunt q̄nq⁹ noīa
q̄ p̄stant actū z passionē vt hospes zeloty
pus. Reḍ.supra A.
Vectura.i.vectigal siue naulū.
Vehiculuz.ſm.l.duodecim tabu.est via in
octo pedes ex transuerso amfractu.xvj. qđ
nō est necessariū i actu. Jus trahēdi ligna
lapides ve p̄mittitur habenti actū sed; via
nisi specialiter cōuenisset de hoc in actu.vi
de infra Uia.
Ue.p et ponit interdū.vt in.l.si funduz.sub
ditione.§.his verbis.ff.de leg.j.
Vel etiā ponit p et interduz.vt in.l. Sepe.
ff.de ver.sig.z.l.cum q̄dam.C.de ver.signi.
Etiam ponit alternatiue.vt in.c.inter cete
ras.de rescrip.
Venatio q̄d fit habes ſm Soff.in sum.ti.ō
cle.vena. Et est triplex.scilz oppressiua. are
naria.z saltuosa. Oppressiua est hoīm de q̄
dicit. Cepit nemroth esse robustus vena/
tor coram dño.id est extinctor et oppressor.
Et sic venator est hominū exactor z oppres
sor q̄ aliquē venatu oppримit. Arenaria est
que fit i arena.vt cum q̄s locat opas suas
vt pugnet in arena cū aliq̄ bestia dentata.
hanc q̄ exercet peccat grauiter.nisi eam ex
erceat gratia virtū expiendarū. vt.ff.de po
stulan.l.j.§. Item senatus.z.iij.q.vij.tria.
p̄si.infames.circa p̄n. Et de hac loquitur.
lxxxvj.dist.qui venatoribus.cū duobus.c.seq̄n
tibus. Saltuosa est que fit in siluis z salti/
bus ad capiēdas feras.z hec est licita. Sz
quomō in clericis liceat in p̄tijs p̄sonis ve
nari deficiēte familia.z vēdere.cū illud nō
sit vagari sed necessitati et vtilitati eccleſie
subuenire ad qđ tenent clerici.vij.q.j.pre/
sentiū.z glo.cle.ne.in agro.de sta.mo.i ver
bo p̄sonale.z ibi concor.z ergo venatio sal
tuosa est illicita ex tēpore z p̄sona Ex tēpo/
re vt in q̄dragesima z sabbatinis noctibus
xxxvj.dist.an putatis. Ex p̄sona vt in cleri/
co.in quo tñ distiguēdū est quoniā episco/
po semp est illicita.xxxiij.dist.in. quorūdaz
Alijs p̄o clericis licita ē cā necessitat;.vti/
litatis.z recreationis.cū retibus.laqueis.
z canib⁹.dum fit cum silentio et modestia.
Nā etiā monacho licet texere lina p̄piscib⁹
capiendis.vt de p̄secra.dist.v.nunq̄. vide
Soff.in sum.de cle.vena.
Vendere est rē p̄o certo p̄tio dare.z sunt
bona debitoris vēdēda si vrgeat es alienū
z dilatio damnū sit illatura creditoribꝫ. vt
in.l.fulcinius.§.adeo aūt.ff.q̄.ex cau.i pos/
sess.eatur.
Venditio est de re que habet ꝓmertiū.z so/
let poni in instrumētis qđ p̄mittit vēditor
emptori rem vēditam legitime defendere.
auctorizare.z dis bzigare.q̄ verba debēt sic
itelligi q⁹ si de re ipa lis fuerit facta.orta si/
ue mota emptori.vendtor teneat rē in ipa
lite legitime.scz ſm leges defendere.auctо
rizare.id est auctor litis fieri.siue p se litem
agere vl dis bzigare.id est litē expeditaz ab
omni onere reddere. Item nota qñ vēditor
est cert⁹ q⁹ rei vendite pars est ei p̄tia.z ps
conditicia.id est alicui cōditioni vel alteri
domīo subiecta.ignorat tñ que et quanta.
tūc ponit in instrumēto venditōis. sic q⁹ p
tium in ppetuū.qđ cōditiciū dño subie/
ctum.hoc est dicere q⁹ est p̄tiū in hac re.et
habeas vt p̄tiū in ppetuū.sed q⁹ cōditiciū
habeas cū ea cōditione ad quē ptinet. Item
ſm Azo.in sum.C.de pe.z cōmo.rei vend.
z Soff.in sum.de emp.z ven.tradit talis re
gula rotūda et quadrata. Cum vēditio fit
pure sine scripts certe speciei.que degusta/
tionē non recipit.oē piculū spectat ad em/
ptorē.excepto casu publicatōis. nisi pactū
culpa.mora.calliditas. vl traditio intercue
nerit.z quodlibet p̄bū huius regule hz ſe
pōd⁹ de q̄ vide Soff.in sum.vbi supra.
Vendicare est corā iudice dicere vel intēde
re rem esse suaz vel allegare.vt qñ q̄s dicit
hec res est mea.z est idem qđ intentare scz
ad hoc solū intendere vt res sua declaret.
z sibi dominiū applicet.

Be

Velum est q̄ dupler. scz ꝓsecratiōis. ordiationis. plationis. z pfessiōis. Professiōis suscipit a ꝑgine vel corrupta cū pfitet de alta ri vl̄ de manu. in. xx. anno ad mīn⁹. xx. q. j. z. c. j. z. q. ij. puella. Consecratōis imponit in xxv. anno. vt ea. q. j. placuit. z. lxxvij. dis. placuit. Potest aūt ꝓsecratio ꝑginū fieri i die epiarū. in albis paschalib⁹. i. tota septima/ na paschali. in apl'oz natalib⁹. nisi sint grauis languore detēte. tūc em̄ alīs tēporib⁹ pñtimo etiaz alīs p̄cipuis festiuitatib⁹ z dieb⁹ dñicis. vt. c. j. de tēp. z q̄li. ordi. Uiduas aute nullus pontificū velare p̄sumat. xx. q. j. de votis. in fi. Sed ipsemet velū suscipiat de altari. xxvij. q. j. viduas. q̄ capitib⁹ suis ipo nant. z. c. platū. de his que vi me. ve cau. fi. Eps corrupte velū imposuisse videt. tñ solū imponere simlr̄ auit. Ueluz aūt religiōis vl̄ vestē religiosaz de manu p̄sbiteri sume/ re possunt. xx. q. j. vidua. sec⁹ de velo ꝓsecrationis q̄ solenniter a solo epo soli virgini solennib⁹ diebus imponit. Tertiū est velū ordinationis. q̄ olim dabat dyaconissis i rl. anno. xx. q. j. sanctimoniales. xxvij. q. j. diaconissam. Quartū est velum platiōis. q̄ olim dabat abbatissis in. lx. anno. x. q. j. iuuenculas.

Venditi actio. Req̄. supra Actio vēditi.

Venia etatis dat mlieri in. xvij. anno z viro in. xx. l. fi. z. l. oēs adolescētes. C. de his q̄ veni. eta. impe. z tū maioz etas requirit in abbatissa q̄z in abbate. c. indēnitatib⁹. de elec. li. vj. iūcto. c. cū in cūctis. eo. ti. Ratio tamē in hoc potest esse. quia mulier auariozē vi ro. ar. l. sed si ego. in fi. ff. ad vell'. vbi dicitur Senatus em̄ obligate mulieri succurrere voluit nō donante. hoc ideo q̄ facili⁹ se mulier obligat alicui q̄z donat. z iō gubernatō patrimonij tuti⁹ sibi pōt cōmitti. de hoc per cardinalē in. c. indēnitatib⁹. pal. In secūdo casu ratio est fragilitas sexus. z q̄a in spiritualib⁹ gubernādis nō est mulier ita capax z habilis sicut vir. Et minoz etas requirit in muliere in eligēdo. vl̄ eligente q̄z in viro vt in. c. indēnitatib⁹. pal. z i cle. vt hñ. ó eta. teri q̄z vir. Ratio q̄ in vtroq̄ casu pfessus eligit. z mulier citius pfiteri pōt. q̄ citi⁹ puberes est et capax doli. ideo citi⁹ etiam potest se obligare.

Uenire diem debiti est posse pecuniam petere.

Uenire. i. vendi. vt in. l. fulcini⁹. §. si in diez. z. §. mlt̄is eiusdē legis. z. l. p̄ce. ff. q̄. ex cau. i poss. ea. cū si. Est em̄ verbū neutropassiuū sub voce neutrali significās passionē. Ulñ Exulo tē. Et differūt venire a veneo. z venire a venio. Unó. Si vis venire cras mane debes venire.

Uenter. Require supra. Mittere in possessionē nomie ventris. Et nota q̄ ventris inglunies ad luxuriā facile puocat. et oē bonū opus dissoluit. vnde venter z genitalia sibimetipsis vicina sunt. vt ex vicinitate mē brozū ꝓfederatio intelligat vicioz⁹. z. liij. dist. §. Nō em̄ plus q̄z necesse est debemus corpi seruire. sed solam eius infirmitatē reficere vt ipsum ad vsum exercēde virtutis habeamus. vt. c. cōuiuia. ea. dist. vñ Seneca. Nō viuo vt comedā. sed comedo vt viuam. Et ideo Bar. comedebat ad pōd⁹ vt haberet intellectū pariter dispositū et nunq̄z alteratū. Sic z nos moderate comedamus nō nimia cibozū egestate. vt in. c. non mediocriter. z. c. nō dico. cum si. de cōsecr. distin. v.

Uerbū in larga significatione ponit in iure ꝓ qualibet parte oratōis. a verberādo dictū. eo q̄ aerē verberat. vt dicendo in glos. sup ꝑbo institutio. sup verbo velocit̄ z sup verbo infra tē. Non ergo capit hic verbuz sicut in Johāne. c. j. In principio erat verbum. z sicut in Donato. Uerbū est parsorationis. prout est distincta ab alīs partibus oratōnis. sed significat dictionē cuiuscūq̄z ptisorationis. Ad hoc aūt sunt verba z eorum significata imposita vt p̄ ea significet mens vl̄ volūtas interior ipsi⁹ verbū pferētis. Ne dū aūt verbis significat mēs hominis. sz etiā factz. signis. z ꝓiecturz. licz inter modos significādi ꝑba obtineant ꝓncipatū. eo q̄ clari⁹ z euidēti⁹ significāt. vñ volūtas seu mēs pferētis dat significatū ꝑbo q̄z sine mēte ꝑbū nihil significat. vt i furioso q̄z ꝑbū ab eo platū nō hz mētē. nec volūtatē. vt in. l. furiosus. ff. de re iudi. Et vsus cōis imponit significatū ꝑbo. patet p. l. labeo. ff. de suppel. lega. q̄ dicit. Uerba accipienda sunt ex vsu cōi. Et dicit ibi bar. q̄ vsus cōis est triplex. s. loq̄ndi. intelligēdi. z vtēdi Ulñ cōis vsus loq̄ndi est q̄ equ⁹ certe q̄litatis vocet calofred⁹. Scdo in dictiōe bene singularis nūeri significat plis nūer⁹. de vsu intelligēdi. vt. l. i vsu. ff. ó ꝑ. sig. Et i

vsu loquẽdi. ineſt vſus intelligẽdi. Tertio de vſu vtendi ponit exemplũ de põderibꝫ mẽſuris. vt in. l. excepto. cũ ibi alle. C. de loca. ⁊ ꝺduc. De hoc vocabulo ꝑbũ vi5 plura in vocabulario cuiuſdã doc. legũ aureliẽ. ꝑm dñm Jo. de matiſco. ⁊ incipit. Verbũ hic nõ recipiť. Ex q̃ opuſcꝯ plures additiones excerpſi. q̃s bis expoſitõibꝫ termi noꝫ inſerui. Jtẽ verba ſunt accipienda cũ effectu. vt. c. relatum. de cle. non reſi. de pe. diſt. ꝓ. hec aũt. c. vlti. de ſpon. ⁊. l. j. §. hec aũt verba. ff. cꝯ q̃ſcꝫ iuris. Et debent ꝑba deſeruire intentioni. nõ aũt intentio verbis. cuꝫ ꝓ verba exꝑmať intentio. xxij. q. v. humane aures. ⁊. j. q. j. marchio. c. intelligentia. ꝺ ꝑbo. ſig. cum ſi. Etiã verba ſunt referẽda ad cõem intelligentiã. vt in. c. ex literꝭ. ꝺ ſpon. ⁊. l. nõ aliter. ff. ꝺ lega. iij. Et ꝑba generalia ſunt generaľr intelligenda. vt in. l. j. §. generaliť. ff. de le. ꝑſtã. ⁊. c. quoniã. de ꝓiu. lepro. ⁊. c. maiores. ꝑſi. ad id autẽ. i fi. de bap. nec ꝑbis eſt vtẽdũ. l. vt ꝑboꝫ. C. q̃ admi. ad bo. poſ. vbi ꝺr. Et verboꝫ inaniũ excludamuſ captiões ⁊c. Verba etiã cõmendatoria nõ obligãt. vt. l. ſi idem filiuſ fa. §. ſi adoleſcẽs. in fi. C. cꝯ cũ eo facit. c. cũ veniſſent. de inſti. ibi nõ ſolũ de illo. ſed de oĩbꝫ redditibꝫ facere qꝺ placet. Sũt eñ verba dubia cõtra ſtipulatorẽ interꝓtanda. vt. l. ſtipulatio iſta §. in ſtipulatiõibꝫ. ff. de ꝟ. obli. ⁊. l. q̃ cq̃d. eo. ti. vbi diciť Qꝺ non eſt expreſſum cenſetur obmiſſum

Verboꝫ forma eſt ꝓſiderãda. nec ab ea recedendũ ſine certa cauſa. vt. c. ex literꝭ. ꝺ ſpõ. ⁊. c. ad audientiã. de ꝑbo. ſigni. In vltimis aũt volũtatibꝫ verbũ indifferens. vt cũ habuerit preteritũ vľ futuꝫ. trahi debet ad futurũ. qr vltima volũtas ſemꝑ de futuris ẽ. alꝭs a ꝓprietate verboꝫ nõ eſt recedendũ niſi conſtet loquentẽ aliud voluiſſe. vľ etiam niſi res aliter ſalua eſſe nõ poſſit. Et ſic im proꝓrietates nõ ſunt ad ꝓſeq̃ntiam trahende. ſed excuſande ꝑm Bern. in. ca. preterea. ꝺ verbo. ſig. Etiam diciť. l. j. §. ſi is q̃ nauẽ. ff. de exer. ac. cꝯ verba ſunt intelligẽda in ꝓ ꝓrio ſignificato. licet poſſint iꝓꝓriari vt cõueniãt materie ſubiecte. ff. lo. l. fi. ij. rñſo.

Verbis ꝺr obligatio ꝓtrahi. vt cõditio certi. vt ſupra de L.

Verna eſt ſeruus ex ancilla in domo natus Jnde diciť vernaculus. ⁊ eſt paruꝰ ſeruus diminutiuũ. de leg. iij. l. ſeruis. §. f. ff. ꝺ rei vendi. l. cum ſuper.

Vero qñcꝫ ſtat inceptiue qñ nõ ꝓcedit materia cui iungat ſequentẽ. vt de elec. ſup eo vero. Qñcꝫ aduerſatiue. de ꝺ in auc. de re. ⁊ falc. in ꝓn ci. coll. j.

Veſtes ꝺicunť ſpine que vi prendũt ⁊ lacerãt carnes ⁊ veſtes ꝑm Jo. an. in cle. ꝺudũ de ſepul.

Veſanus ꝺr q̃ ſine ſanitate ẽ. ſic̃ vecors ſine corde. vt. ff. de ꝟ. ſig. l. male.

Veſtiarij ſunt qui veſtiũ exercent negociationem.

Veſtibulũ ꝑm Azo. ẽ locus ante oſtiũ vtriuſcꝫ domꝰ. vľ primus aditus. ſeu introiť. vel porticus ⁊ẽ. ⁊ tectꝰ erat quo vt veſtimẽto tegiť homo. vľ ꝺr ab aue. i. ſalutatiõe q̃ fiebat ibidem ſtantibꝫ.

Veſtimentũ ꝺr oẽ illud qꝺ induimꝰ.

Veſtimenta interpolata. ꝺicunť veteres veſtes iterũ polite.

Veſtis virgata vľ partita. ⁊ ꝺ caligꝭ ſcachatis. habeť in cle. ij. ꝺ vi. ⁊ bo. cle.

Videť eſt verbũ fictõnis. vt. ff. de vi ⁊ vi ar. l. j. §. ꝺeiecciſſe. ⁊ ꝓ Bar. in. l. ſi is q̃. deviuca. ⁊ glo. in verbo habere videť in. c. non minꝰ de ĩmunita. eccle.

Veterani. ſunt milites emeriti. i. extra militiã ꝓpť ſua merita poſiti. C. de vetera. i rubri. ⁊ in legenda ſancti Martini vbi ꝺr q̃ patroꝫ ꝓcepit cꝯ veteranoꝫ filij ſcientijs militaribꝫ implicarenť

Vetus ius. Reqre ſupra Jus.

De Vi

Via eſt ius eundi. ambulandi. vehendi vehiculũ. ⁊ iumentũ ducẽdi. ita cꝯ ille cui cõpetit ius vie poteſt illa facere. Et ꝺiffert ab actu. quia plus ꝓtinet via q̃ actꝰ. Haꝫ via iter. actũ. ⁊ ius in ſe cõtinet. Jtem eo cõtẽtꝰ eſt actꝰ vt iumentũ agat q̃s. ⁊ ſi non vehiculũ. plus eñ vehiculũ occupat q̃ iumentũ Jn via neceſſariũ eſt vtrumcꝫ poſſe agere Jtem via bꝫ ius trabendi lapides. ligna vľ trabes. ⁊ ferẽdi erectã baſtã. qꝺ nõ bꝫ actꝰ. niſi de ꝺ ſpecialiter ꝓueniſſet. lꝫ a tergo ducere vellet itinera nõ in collo. qꝺ ponꝰ videtur rigoroſuꝫ q̃ equũ. Jtẽ vie latitudo ad vehẽdũ vehiculũ ſi latior vľ anguſtior nõ deſigneť ꝓ trahentes. l. xij. rab. diffiniť ſcꝫ octo pedũ ꝓ rectum. vbi via eſt recta nõ tortuoſa. ſed in amfractu. xvj. pedum. i. vbi reflexa ẽ. qꝺ ĩ actu ñ oportꝫ. vi5 ꝺ Vehiculũ

Vi bonorum raptor actio vi bonorum raptorum.

Vicari⁹ ſm Boff. eſt q̄ vices alic⁹ gerit ſine in officio ꝓtentioſo ſiue nō ꝓtētioſo. vt. C. de offi. ei⁹ q̄ vi. gerit. p to. z de offi. vica. p to. et de offi. archi. c. j. z de offi. archiꝑſ. c. j. i fi. Et ſciendū q̄ illi vicarij de q̄b⁹ in legib⁹ ſub illa rubr. poſitis tractat ſunt nō delegati ſz ſubdelegati vl' ordinarij iudices. Nā elige bant in certū tp̄s q̄d ordinarijs p̄fixum. vt ipſi vices ordinarior p̄ſentiū et viuentiuz ſupplerēt. erant z alij q̄ gerebant vices mor tuor z abſentiū q̄ z ſuffraganei appellabā/ tur b⁹ oīa poterant agere q̄ ptinebāt ad iu riſdictionez p̄ter vltimū ſupplicij z mēbri abſciſionē. vt. C. de offi. vica. l. ij. z vicarius eccleſie eſt p̄ſbiter q̄ vice p̄ncipalis rectoꝛ ſ deſeruit eccleſie. Et ſunt quattuor ſp̄es vi cariorū. Quidā ſunt ꝑpetui ad parrochia les eccleſias ꝓſtituti. vt in. c. B. perpetuꝰ d̄ fi. inſtru. z. c. extirpāde. de p̄ben. Quidam nō ꝑpetui ſed ad aliq̄s actꝰ ꝓſtituti. vt tem/ porales de quib⁹ in. c. quenit. de app. Et iſti dicunt mercennarij. vij. q. j. nihil. Quidaz ſunt ſpeciales nō ad curam ſed ad certum locū. articulū. vl' actū ꝓſtituti. de q̄b⁹ in ca. tua. de offi. vica. Quidā nec ꝑpetui. nec ad curā nec ad certū actum. ſed generalit̄ dan tur ad oīa. vt vicarij in curijs epiſcopor de hoc glo. optima in cle. q̄ de eccleſijs. de offi. vica. Et vide in lectura ymole. Itē vi carij dicunt illi q̄ vt cuiuſcūq̄ vicem ꝓple ant vel gerant ſunt ꝓſtituti. vnde vicari⁹ d̄r quaſi vicem gerens

Vicecomes ſm Spe. eo. ti. dicit ille cui do minus tpalis cōmittit executorē iuriſdicti onis ſue in aliq̄bus caſtris. z ſic talem vo/ cant vulgariter lūbardi. z alij in patrimo nio beati petri.

Vicedomin⁹ ſm Spe. eo. ti. ꝓprie ſm iu/ ra eſt qui ꝓeeſt rebus epiſcopalib⁹. lxx. diſ. colonus.

Victores ſerui ſunt q̄s q̄s habet victos pa rendi gratia

Victus noīe intelligit omne illd̄ q̄d neceſſe eſt homini ad viuendū.

Veſtis vicē b⁹ vict⁹. ff. de ꝓ. ſig. l. victus.

Vidua eſt nō ſolū illa q̄ deſijt eſſe nupta. vt in. c. vidua. xxxiij. diſt. vbi reſpectus habet ad cōem vſum loquēdi. verū z ꝓprie etiam illa que nunq̄s fuit nupta vl' que nō babu/ it virū. ff. e. l. manifeſtū. Et d̄r vidua q̄i vi/ ro ꝓuata vel ſine qualitate vt. l. malū. §. vi/ duā. ff. de ver. ſig.

Ville dicunt edificia ruſtica. z villa ponit ꝑ ciuitate. de cēſi. venerabili.

Villici dicunt ſerui q̄ ad villam mittunt vl' ſunt q̄ in villis morant. Item villic⁹ ē gu/ bernator.

Videt interdū eſt ſignū veritat⁹ nō fictiōis. l. ſeruū filij. §. ſi q̄s rem ff. de le. j. glo. ꝯ. cō/ cor. Et q̄nq̄s videt ꝓcat ſnīam diffinitiuaz. vt. c. ꝓterea req̄ſiti. de ap. et rñdet de iure ꝑ ip̄m. vt. c. j. de iudi. li. vj.

Vinū abſinthe atū eſt cū melle z abſinthe o confectum.

Vinū pincenū z thiriacū dicit a locis. xxiij q. iij. c. plericq̄s.

Viuariū d̄r indago vbi fere ſunt incluſe. vl' d̄r loc⁹ i q̄ piſces ꝓuant vt ibi viuāt ſm io. an. in cle. ne in agro. de ſta. mona. Et diffe runt viuariū. ſalt⁹. foreſta. garena. iſula ꝛc.

Vinaria ꝑpe ſunt torcularia ſeu dolia z ce/ tera vaſa vini q̄ etiā ad aliū vſum trāſ ferri p̄nt. Et tādiu vinaria dicunt q̄diu vinum habēt. vt. ff. de ꝯ. ſig. l. vinaria.

Vinarij dicunt ebrioſi. Et iā vinari⁹ eſt d̄r/ tus vbi creſcit vinū. l. edilel. §. pedius. vt. l. vinaria. ff. de edil. edicen.

Vicini ſm Bar. in. l. ſi tertius. ff. de aq̄ plu. arcen. dicunt q̄ſq̄s voc⁹ boīs exclamāt⁹ au dirt p̄t. l. j. §. eodē tecto. ff. ad ſille. Et intel/ ligit de voce cōmuni nō nimis gracili. nec nimis tubali. ſicut voc⁹ thauri. Etiā dū cla mans medio mō ſit nec i tecto vl' apice tur ris. nec in cellario.

Vindicta d̄r mod⁹ manumittēdi. z d̄r a no/ mine vindicta. p̄torio ꝑga q̄ ipſe caput ſui tāgebat dec ꝑba ſolēnia dicens. Abiuro te liberū more q̄ritū. vñ Perſi⁹ Vidicta poſt q̄ mens a p̄tore receſſit.

Vindicta ſm alios eſt ipſa libertas q̄ apud iudicē dat. z d̄r data ſort⁹ a iudice ſeruo vi/ tellio⁹ū. alias liberor q̄ vindicauit ciuita/ tē romanā ꝓiuratōe dn̄or ſuor ꝫ rēpubli/ cā factā detegēdo. ꝓpter q̄d apd̄ ꝓſiliū libta tē ꝓſecut⁹ ē. ſiue libtati a pl'o donat⁹. ſiue p comodū obtētū eſt. vt oīs illa libertas q̄ a pl'o dat. vl' a mgr̄o q̄ vicē pl'i gerit d̄r vin dicta. Dec Azo in ſum. C. de vindi. z liber. et apd̄ cōſul. manumiſiſſet.

Vir z vxor dicunt illi q̄ matrimoniū cōtrare rūt ꝑ verba de p̄ſenti. de futuro ſpōſalia. Re q̄re ſupra Sponſalia

Vi

Virginitas est in carne corruptibili perpetua corruptōis euitatio. Item virginitas corrupta restitui nō pōt. C. ō rap. ꝑgi. l. vnica. circa ꝑn. ibi marie cum ꝛc. ꝛ. xxxij. q. v. si Paulus. vbi dicit Hiero. Audacter dicā cū oīa possit deꝰ suscitare ꝑginē non pōt pꝰ ruinā. valet ꝙdem liberare de pena. sed nō valet coronare corruptaz. Et infra subdit rectius fuerat hominē. l. ꝑginē subijsse ꝓiugiū ꝛ ambulasse p plana ꝙ ad altiora tēdētē in inferni ꝓfunda cadere. ꝛ si dicat. Deꝰ pōt exoculato restituere visum. g corrupte ꝑginitatē. Respondet ꝙ nō est simile. qz deus nō potest facere ꝺn illa corrupta sit. ꝺa factū nō pōt esse nō factū. vl̄ ōz ꝙ nō refert ad carnis corrupte restaurationē. sz ad virginalis palme retributiōez. ꝛ sic nō pōt. i. ñ ꝓgruit eiꝰ potētie. ꝛ est ꝓ iusticia corruptaz coronare aureola. Itē virginitatē florē nō amittit p violentiā stupꝛata. vt. c. ita ne. ꝛ sc quētib. xxxij. q. v. Etiā melioꝛ est ꝑginitas mētē ꝙ carnis. vt. c. tolerabiliꝰ. e. q. et pena capitē punit ꝙ tantuz attētare cū effectu tñ ausus fuerit ꝑgines sacratissimas etiaz cā matrimonij iūgendi. vt. C. de epi. ꝛ cler. l. si ꝺs nō dicā rape.

Virtꝰ ꝼm pḃm. ij. etbi. est que habentē perficit. ꝛ opus eius bonuz reddit. ꝛ dicit quasi verū tuens a vicijs ꝓseruans. de pe. dist. ij. illa ania. ꝛ ca. se. no. Jo. an. in cle. j. de sum. tri. ꝛ fi. carbo.

Visitatio quō ꝛ qñ fiat p Archiepm. ꝛ que crimia puniēda sunt. ꝛ in ꝙbꝰ ꝓcuratio fiat vide. c. j. de censi. li. vj.

Violatoꝛ ecclesie ōz quicūꝙ ipsam ecclesiam frangēdo ostia. capiēdo res suas inuadendo ꝓuilegia sua custodiēdo vl̄ coꝛrumpendo offendit.

Vis est rei maioꝛis īpetus ꝙ repelli nō pōt vl̄ cui resisti nō potest supple comode. ff. qō vi me. ve cau. l. j. ꝛ ij. Et ꝙt modis sumat ꝛ ꝙt actiōes vl̄ interdicta introducat no. i. c. ad audientiā. eo. ti. in glo. ij. Luiꝰ glo. effectus infra patebit. est generalis qñꝙ. Uñ ꝼm Goff. ꝛ Azo. e. ti. vis ē ꝺntuplex. scz impulsiua. ablatiua. expulsiua. ꝛ turbatiua. et inꝺetatiua. vide infra.

Vis cōpulsiua est ꝙ quā cōpellit ꝺs ad faciendū illud qō nō faceret si esset liberi arbitrij. nec ꝓpelleret ꝙ imponit necessitatē cōtrariā volūtati spōtanee. et ex hac vi oꝛitur actio. qō me. cau. ff. e. ti. l. j. in fi.

Vis expulsiua. qñ quis eīcit de possessiōe sua. Et ꝼm istam inducit interdictū vñ vi. ꝛ est tm̄ rerū immobiliū. vel de his ꝙ īmobilibꝰ coherent

Vis ablatiua est rerū mobiliū. ꝛ hec īducit actionē vi bo. rap. in rebꝰ mobilibꝰ. est ei cira mobilia tm̄. vt. ff. de vi ꝛ vi ar. l. j. §. si fundus. ꝛ §. ij. ꝛ insti. vi bo. rap. §. sed nedū talia. p illā em̄ alicui bona sua vel res sua vel res sue violenter rapiunt.

Vis turbatiua est qñ quis turbat in possessione sua ꝙ inducit interdictū vti possidet in rebꝰ soli. sed in rebꝰ mobilibꝰ inducit interdictū vtrobi. cum duo se possidere ꝓtendūt eandem rem

Vis inquietatiua est ꝙ introducit interdictū qō vi aut clam. ꝛ ōz inꝺetatiua. qz non sinit aliū vti re sua ꝺete et arare. vl̄ aliquid facere. vl̄ qñ alter vult alio inuito aliquid edificare in suo solo. vel forte iā edificauit. nec distinguit in ℞ interdicto an iuste vel iniuste fecerit vt si ꝺs a me ꝓhibitus vl̄ putans se ꝓhibendū ꝺd in meo faciat sine ius faciēdi habuerit sine nō. vt. ff. qō vi aut clam. l. j. ꝛ dico ꝼm Azo. in Rubri. qꝺ me. cau. accipit vis put nullo mō potest resisti. sed in rubri. de his ꝙ vi me. ve cau. fi. accipit put potest resisti. lz cū ꝑiculo. ꝛ est ꝓpulsiua bic et ibi. Itē est ꝙdā vis publica ꝙ fit cū armis. ꝙdā ꝓuata sine armis. de ōz. cog. cū dilect. ij. gl. vñ. Itē vis maioꝛis ōz īpetꝰ rei cui resisti ñ pōt. vt supra dictuz est. ꝛ de his ꝙ vi me. ve cau. fi. c. ad audientiā. in glo. ij.

Vis negatiua est qñ res alicuiꝰ inꝺetat.

Vis publica est ꝙ fit cum armis. sed vis ꝓuata ꝙ fit sine armis. institut. de publi. iud. circa fi. in. §. itē lex iulia de vi ꝑiuata Uñ vis ꝓuata rerum deponit ab ordine reum. id est mulctabit in tertia parte bonoꝝ. sed deporꝛat cum vis armata ꝓbat. vt in gl. j. ca. ij. de ōz. cog.

Vis siue metus cadēs in ꝓstantē virum est metꝰ pene vl̄ cruciatꝰ siue amissionis oium bonoꝝ. ꝛ ista excusat nisi postea cōsenserit. vt in. c. de illis. ij. de spō. Alia est vis vl̄ metus nō excusans ꝙ nō cadit in ꝓstantē virū vt in. c. veniēs. ꝛ. c. ꝓsultationi. eo. ti. Et nota ꝙ pōt ꝺs vim vi repellere. vt. c. significasti. ij. de bōi. ꝛ. c. si ꝓ de sen. excō. ꝛ dicit. j. ius naturale. l. j. §. vim vi. ff. de vi ꝛ vi ar. l. feriatiā. §. ꝺ cū aliter. ff. ad. l. acq. Et ℞ vexatio pulsio fiat ī cōtinēti nō ex intuallo. vt. l. idē

est.§.cum agit.ff.de vi ꝛ vi ar. Dicit aũt sic fieri in cõtinenti qñ fit flagrãti crimie. ℔ est donec animus ꝓtinuus durat.ꝛ nõ diuertit ad alios actꝰ vt.§.vim vi.ꝑal. Secũdo debet fieri cã defensiõis nõ offensionis vl̃ vlciscendi.vt.§.pe.in.l.scientiã.ꝑal. Tertõ debet fieri cũ moderamie inculpate tutele C.vñ vi.l.j.c.vt fam.§.vl.ff.ꝺ sen.excõ. Et datur ibi talis ꝯclusio ꝙ ista defensio est ꝑa ꝛ iusta q̃ fit tantũ ꝛ tũc q̃ntũ ꝛ qñ est oportunũ.vt in glo.l.j.C.vnde vi.ꝑal.tamẽ si defẽdens modũ excedat nõ exposito nõ tenet.xxiij.q.iij.nõ in ferẽda. Alanus ꝛ Johãnes distinguũt.aut vis fit ꝓsone.aut reb.ꝺe ℔ vide glo.in.c.significasti.ꝑal.ꝛ.c.dilecto filio.de sen..excõ.li.vj.et in.c.significauit.de pe.ꝛ re.vbi ꝯsideratis circũstantijs imponit penitẽtia arbitraria illi q̃ se defendẽdo modũ excessit Quarto põt fieri qñ hz iustũ timorẽ offense.puta ꝓ minas alicuiꝰ q̃ minas exequi solebat.aut ꝓ occursum.nõ em̃ oportet expectare q̃uscz deꝯ p̃mꝰ ictꝰ.qz talis posset esse letalis. Sed an q̃s excedens modũ in defendendo se vt cũ posset euadere vulnerãdo occidit.pũiat̃ ꝺ occiso. So. si voluit occidere non tñ occidit non tenet. sed vt culpabilis puniet̃ ex arbitrio iudicis vt.l.si adulteriũ cum incestu.ff.de adult.et Bal.singulariter in.c.j.de pa.te.in vsu.feudoꝝ. Itẽ si accusatus de homicidio fec̃ articulũ ꝙ hoiem occidit.sed fecit ad suã defensionẽ.ꝛ ꝓbauit que in articulo ꝓtinent. an ꝺbeat absolui ꝓ regulam in.l. sententiã §.si cum aliter.ff.ad.l.acquil.ꝛ.l.j.C.vñ vi. ꝛ.§.vt vim.ꝛ in cle.si furiosus. de homici. Bal.singulariter dicit ꝙ non.sed venit potius puniendꝰ.vt.l.j.C.de ꝓfes. Ratõ. quia etiam in defendẽdo debet seruari moderamẽ inculpate tutele. Debet ergo adꝺcere i ꝓbatione defensionẽ necessariã.put no lo/do.de ro.in singularibꝫ suis

Uir nõ hz ptãtem sui coꝛpis sed mulier .vt in.c.q̃dam.de ꝓuer.ꝓiuga.ꝛ.xxvij.q.ij.sunt qui dicunt. Nec potest nisi ob causam foꝛnicationis vxoꝛẽ suam dimittere ꝑ ptationem sacri eloquij.hoc verũ de bis q̃ rũ matrimoniũ carnali copl̃a ꝓsummatuz est.vt.c.ex publico.in fi.de ꝓuer.cõiug. Hã vir ꝛ vxoꝛ ꝓ copulã ꝓiugalẽ effecti sũt vna caro vt.ca.ad apl̃icam.ꝛ.c.cũ sis ꝑdit̃.eo. ti. Etiã vir cogitare debet quõ placere possit vxoꝛi.ergo minꝰ q̃ deꝯ sunt cogitare valet.cũ q̃si diuisus i duo plenã sui nõ habeat potestatẽ.vt.c.diuersis fallacijs.de cler. ꝓiug. Et est caput mulieꝛs.xxxiij.q.v.cum caput.xxxij.q.vj.nõ mechaberis.ꝛ.ca.duo pueri.de despon.impu.ꝛ glo.in.c.j.de clãdes.despon.

Uix denotat q̃ñcz affirmatiõez. Hã qꝺ vix fit fieri tñ dubiũ ñ existit.vt.c.ij.de cog.spi. li.vj.ff.ꝺ iudi.l.vix certis ex causis.ꝛ.xv.q. j.merito q̃ritur. Q̃ñcz etiã significat negationẽ.i.nullo mõ.vt.ff.de le.j.si seruꝰ legatꝰ §.q̃ q̃ñcz . Dic etiaz ꝺz. Uix bono pagunt exitu que malo sunt inchoata ꝓncipio. lxj. distinc.miramur.ꝛ.j.q.j .principaꝰ.ꝛ.c.cuz Paulus.

De Un

Uncia est duodecima ꝑs assis.vt nati ex cõ cubinis in domo succedũt in duabꝫ vncijs id est in duabus partibꝫ .xij.partium assis. si alij legitimi non supsunt. Cetera nota assis Reqre supra assis.

Unde agnati.ꝛ vnde vir ꝛ vx. Reqre supra Bonoꝝ possessio. Et not. Lodo.de Ro.ꝙ viro ducẽti duas vxoꝛes.vel mulieri nubẽti duobꝫ viris de iure ciuili est pena capitis l.eum qui duas.C.de adulter. Sed de iure canonico debent vxoꝛi inscindi capilli ꝛ panni anteriozes ꝛ posteriozes.xxxiij.q.j.ꝺ benedicto.ꝯm expositiõez verã ibit approbatam.

Uniuersitas ꝯm Azo.i sum.ꝙ cuiuscz vniuer.no.est pluriũ coꝛpoꝝ inter se distantium vno nomini spẽaliter eis deputata collectio Est etiã studiũ vniuersale ꝓuilegiatũ. Sz q̃rit̃ si vniuersitas ꝓgregak.ꝛ alijs bestialis deridẽdo ꝛ rixãdo ꝓturbat totam vniuersitatẽ.qua pena talꝫ puniet̃. Respondeꝯ ꝙ excõicatione tridua.ꝛ eiectõe ꝺ collegio.tex.est singularis ꝯm Lo.de Ro.v.q ij.in loco bñdictiõis quẽ dicit esse nõ alibi. Item vniuersitas scolariuz vbi p̃cipue ꝙ scolares regit̃ disponere potest ꝙaliqs q̃ nõ sit de vniuersitate det vocem.vt.c.scriptũ.de elec.ꝛ. lxij.ꝺ.distinct.abeuntibꝫ.cum si. Sed nunq̃d si vnꝰ tñ in vniuersitate cõtradicat.ne ille admittat̃ valeat actꝰ admissionis. Dominꝰ Lodo.de Ro.dicit. Tu q̃ pauca scis sic̃ ego diceres ℔ indubitatuz ꝙ regulam ꝙ maioꝝ.ff.ad munici.l.plane. ff. ꝙ cuiuscz vniuersi.no.et cle.j.de bis q̃ fi.a maio.par.c. Sed ꝓtrariũ est verũ Hã hoc

casu vnus quantūcunq; minimus contradicens reddit actum nullum. hoc est dictū singulare cōpostella. quem refert et sequit Johā. an. in ca. scriptum. prēallega. in nouella rē.

Uno ptextu fieri aliqd est fieri nullo alieno actu intposito nisi fiat ex necessitate z actu nature vt superflui pōdes depositio vl medicine acceptio vl breuis lāguor. vt. C. ō test. l. cū antiqt. Dec Azo. z Hoff. eo. ti.

De Vo

Uoluntas coacta. etiam ē voluntas. xv. q. j merito. ff. qō me. cau. l. si mulier. §. si dos. § si metu. Sed hoc intelligit sic qnō est libera voluntas q̄ req̄rit in mrimonio. vt in. c. gemma. de spon. cū si. l. titia. ff. ō ver. ob. nā voluntas z ꝓpositū distinguunt maleficia. vt. ff. ō fur. l. q̄ in iure. §. j. z. l. diuus. ff. ō sic. z est glo. in. l. fulcini. §. q̄d sit latitare. ī verbo anim. q̄ dat etiam q̄ttuor modos pbā di animū alicui. et dic lex Uolūtates hominū vane sunt. vt. ff. ad treb. l. q̄ poterat. j. rūso circa fi. vnde hoc nomē volūtas significat generalr. scz cū rōne vl sine rōne. vt. l. cū q̄dam. ff. ō leg. ij. Et in hoc differt ab arbitrio qō significat velle cū rōne. Ubi aūt act. ponit in volūtate volūtas significat p modū ꝯditionis. qz sensus est q actus valet si velit. sicut cū ponit in arbitrio. sensus est si arbitret. vñ act. pōt poni in voluntate eius cui debet q̄ri. z est ꝯditionalis. z purificat ꝯditio declarata sua voluntate. vt. l. si ita expressum. ff. de ꝯditō. z ōmō. Sed ī voluntate obligādi nō pōt poni. qz obligatio sua natura debet astringere necessario qō nō facit actu posito in volūtate obligādi in volūtate alic. tertij incerti nō pt ptractus poni Et partes nō vident habere animū ptrahendi. sic nec eo posito in arbitrio imo multomin. l. si merces. in pn. ff. de lo. z cōduc. Jn voluntate ꝑo tertij pōt contractus poni z valet si velit. z nō valet si nō declarat se velle. vt. l. fi. de ptra. emp. et ven. et si velit stabit eius dicto siue volūtati. Jtez qz nō videt fieri iniuria disponenti qui sic disponit. Jtē quia fieret differentia int arbitriū z voluntatē. Ultima autē voluntas nō pōt poni in voluntate. puta heredis istitutio. vl legatū. vt. l. illa institutio. ff. ō here. instī. l. nōnunq̄. de ꝯdi. z demō. Et hoc est positiuū. qz alꝫ in simplici rōne potest poni sicut ptractus. Et ꝟ patet q q̄ ad oia idē est in ptractu et volūtate vltima. ꝟ excepto qñ ponit in volūtate tertij. qz ptract. valet vt ꝯditionalis. Ultima ꝑo volūtas nō valet qō est positiuū. Jo. fabri dicit q hoc nomē volūtas ex cōmuni vsu intelligendi significat idē qō arbitriū. Significat ꝯ finaliter voluntas vt sua īpositio. psona cui iniungit vl lex ciuilis ei significatum dat sen qō quis modo pferētis dictat nisi lex ciuil impediat. Uolūtas ꝑma derogatoria significat put verba sonāt. ꝟbi gr̄a. Testator dicit cui bis legauero semel ōbent volo. postea titio legat bis. puta ꝑmo sticbum postea pampbilū. legatū tm̄ semel debet. vt. l. si q̄s in ꝑn. de leg. ij. qz clausula derogatoria significat ꝓsensum deesse legato eidem in secundo facto. Et ptestatio pcedēs in facto seq̄nti nocet vt. l. q in aliena. in fi. ff. de acq̄. here. legatū. ergo secundū factū qō al's deberet nō debet. qz voluntas testatoris i eo deest ex volūtate ꝑma derogatiua Si ḡ testator eidē ab eodez herede in eadē scꝑtura legat bis eandē q̄ntitatē semel tm̄ debetur etiā nō precedēte volūtate ōrogatoria Si ꝑo testator dicat cui bis rē. vt supra. et addit nō obstante volūtate pcedente derogatoria. vl sic adjcit. Et nolo clausulā derogatoriā ꝟ casu locū habere. tūc valet vtrūq; legatū. qz verba addita tollūt significatū clausule derogatorie. z faciunt voluntatē adesse vtriq; legato. Jtem ibi testator in suo testamēto dixit. sic nolo me posse facere aliud testamentū. rē. vl sic. Nolo me posse imutare hoc testamentū. vl nolo me posse penitere si fecero aliud testamētū. valz etiā nō expressa ꝑte volūtate derogatoria. hec Bar. sic probat. licet ꝑdicta verba testator q̄ntum in ipso est aufert sibi liberā testamēti factionē. tm̄ hoc nō pōt. l. stipulatio. ꝟ mō ff. de ꝟbo. ob. Et sic ꝑdicta verba nihil possunt significare. qz talis voluntas non admittit iure Jdeo sequēs dispositio valz ac si p predicta verba nō ꝑdiceret. Sed si testator diceret. Si fecero aliud testamētum nolo valere. qz hic nō disponit circa potestatē testandi. sed circa voluntatē suā quaz dicit esse in futuro facto. tunc nō valeret secundū testamentum. nisi reuocata clausula derogatoria. Rō. qz lege ciuili nō pōt dari vel adimi hereditas in codicillis. l. j. C. ō codicil.

Volo hoc verbū significat put eius significatū vl' qlibet adiunctū vel qlibet circūstantia significare dictat. Nam qñ simpliciter pferk significat motuz animi ad aliqd pseqndū Et cū nihil adiungik seu nō apparet ad qd referk in iure null' ē effect'. Etiā nō disponit p Bar. ī apostilla hac Et etiaz C. de sum. trī. zfi. ca. l. j. Et notak in. l. q̄ se patris. C. vnde liberi. q̄ volo z nolo non sunt opposita. qz volo ad oē temp' referk. vt dicēdo. volo adire hereditatē. sz nolo ad pñs tē pus tm̄ referk. dicēdo nolo adire. intelligik nūc. licet postea velim. Et iō facit oratiōez ambiguā. de qua ambiguitate ō ꝑbo nolo no. do. Antho. de Butri. in ca. litteris. j. de spon. Sed ibi. si ille cui relicta ē electio dicit. volo eligere banc rem. significatū illoz ꝑboz est ambiguū. qz pōt intelligi dupliciter. Uno mō. i. ꝑm' mot' me' ferk in hāc rē. nō tm̄ deliberate. Secundo mō p ipo actu acceptiōis. i. accepto hāc rē. Si g̃ queris ī q̄ hoz nostroz sit retinendū. rñdek si est tra ditus termin' ad eligendū seu ō liberandū. z in fine termini rñdes. volo elīgere hāc rē tūc significak electio. facit. ' . sed si alio. ō. re/spōso. ff. ad trebel. cū dicit post deliberatio nis tpis. z sic deliberatōis dat significatū. facit. l. oīs q̄. ff. eo. ti. idē si ad interrogatōez eius cui' interest eodem mō rñdes. scz volo eligere hāc rē significato sumpto ex ꝑbis p certo. maxime cū dicis p certo volo elige/re hāc rē. si aūt non est aliud vnde recipiak significatū nisi ex ipsis verbis. tūc nō significak electio. imo recipik ꝑmo. i. ꝑm' mot' finik in hāc rem. Itē ibi legatarius cui relicta est electio. dicit volo hanc rē. significak electio. vt. l. ō. ff. de op. z elec. lē. qz mot' cū significak p verbū volo referk imediate ad rē p qō significak acceptatio rei. Et idem si heres instituī diceret volo hāc hereditatē qz p hoc significak aditio. sec' si diceret vo/lo eligere. volo adire. qz tūc nō significarek acceptatio z aditio. qz mot' animi nō fit imediate ad rē. sed ad actū eligēdi vl' adeū/nificak aditio. vt. l. iā dubitari. ff. de here. in fi. Et sic aliud est dicere volo adire. z volo esse heres. qz p secūda verba significak simpliciter aditio p ꝑma nō. Et idem est dicere. volo esse heres z volo hāc hereditatem. Itē ibi. volo relinq̄re. sigt. i. relinq̄. vt in. l. papbilo. §. ꝓpositū. ff. ō le. iij. Et sumitur significatū ex natura vltime volūtatis. cui' est puidere in futuz. etiā fauor eius vt valeat dispositio. Itē dicēdo. volo p talē geri negocia mea. sigt mandatuz. ff. mādati. l. j. Itē vendere volēs dicēs. volo rē vēdere p x. z emēs dic'. volo emere p. x. sigtur emptō venditio. qz p verbū pñtis tpis signak consensus de ꝑsenti. secus dicendo. vellem vēdere z vellem emere.

Votū est alicui' boni cū deliberatōne facta pmissio. vel deo facta pollicitatio. xxvij. q. j de viduis. ij. Et dicik boni. quia ō malo et etiā de re bona sine deliberatiōe nō proceedit obligatio. Nā de malo q̄s non obligak. qz in male pmissis rescinde fidē. et in turpi voto muta decretū. xxij. q. iij. in malis. Dicik cū deliberatiōe. qz votū qō ex facilitate animi pot' q̄ ex arbitrio discretiōis emittik nō est vsq̄ quaq̄ obligatoriū. vt. c. veniens. eo. ti. Et est triplex votū Primū necessitatis. qō quis necessario in baptismo promittit. vt abrenūciare dyabolo z pōpis ei' tenere fidē. seruare decalogū. de ꝓse. dist. iij. c. j. Secundū est voluntatis. qō q̄s voluntarie emittit sup his ad q̄ ante votuz nō tenek. vt ꝓtinētie. abstinētie z̄c. Tertiuz est votū mixtū ex his duob' scz ptim necessitatis. z ptim volūtatis. Sed votū volūtarium subdiuidik in votū solēne z simplex. vñ simplex ē cui nulla solēnitas adhibek. Solū aūt votū ꝓtinētie solēnizak. Que aūt vota redimi z ꝓmutari pñt. vide Sof. in sum. e. ti. Itē votū obligat quē deo. cū ō. Uoluete z reddite. vt. c. si xps. z. c. debitores. de iureiurā. z. c. magne. de vo. post. ꝑn. Sz q̄rik primo nunq̄d votū ante ingressum religiosi dissoluak p ingressum de volūtate abbatis. z videk q̄ nō. qz abbas nō videk posse tollere obligationē deo q̄sitā. Sed ꝓtrariū est vex p Soff. xx. q. iij. monacho. Secūdo querik an dissoluak p ꝓtractū matrimoniū accedēti ꝓsensu alt' ꝓiugū. Solo. sic p glo. xxxij. q. v. voluit. Tertio filius fa. nō obligak ex voto nisi de volūtate patris. vt. l. si q̄s rē. §. voto. ff. de pollicitat. an ꝑ sit verū de iure canonico. Solo. q̄ nō p glo. xxx q. ij. mulier. Cuius tres sunt rōes. nam filius fa. delinquēs etiaz sine volūtate patrī diabolo obligak. vt. c. j. ō delic. puero. ergo z ō obligabik Secō vouēdo filius fa. ducik spū dei. z q̄ spū dei agunk nō sunt sub regula. xix. q. ij. due sunt. z. ca. licet. de regula.

Trophey

Tertio.qz votū est ād spūale.et in spūalib⁹ pria ptās nō curat.vt.c.fi.ō iudi.li.vj.z gl. in.l.ait ptor.ff.de mio.zi.c.ex pte.de re.spo. Itē nō vouere sancti⁹ est q̄z votū put me/lius pōt non pficere. Graui⁹ em̄ puniunt q̄ votum fecerūt z nō pfecerūt q̄z si sine voto mortui sunt simp'r de fide.xij.q.j.§. q̄cūq;. Vl' describit sic. Uotū est animi ꝓceptum cū deliberatione firmatū.

De Vr

Urbs simpliciter plata pp'i romani ciuita/tē significat anthonomatice.īsti.de in.nat. §.sed q̄tiens. Urbis aūt appellatio muris aut ꝓtinentib⁹ edificijs finit.vt.c. significa uit.de pe.z remiss.ff.de ſ.sig.l.ij.

Urbana p̄dia oīa edificia accipim⁹ nō solū ea q̄ sunt in ciuitatibus vl' opidis ꝓstituta sed etiā in rure nisi forte stabula sint.qz lo/cus nō facit p̄dia vrbana sed matia vt.ff.ō ſ.sig.l.j. vide supra. Prediū.

Urbanoz p̄diorū seruitutes. Reād supra Seruitutes.

De Vſ

Usuari⁹ est q̄ alicui⁹ rei vsum habet.vt si tu q̄ es dñs bui⁹ serui ꝓsenseris siue ꝓcesseris mihi vti ministerio ei⁹ salua ꝓprietate z do/minio.vñ vsuarij dici possunt clerici q̄ nō possūt vēdere nec testari siue donare ō bo nis eccl'ie.sed victu tm̄ et vestitu debēt esse ꝓtenti.x.q.ij. eps habeat.z.c.cū constat.de pig.fm Bern. fm alios ꝙ clerici pñt vsu/fructuario compari ad quē ptinet oīm fru ctuū ꝓceptoz ius diuidendi scz q̄ntū vsu/fructuarij in morte z in vita sunt suoz do/minij z ei⁹ debita z q̄cūq;z cā soluere pñt.tñ fallit in p̄latis secularib⁹ q̄ redditib⁹ suis p uenientib⁹ eis rōne p̄latiōis soluere nō pos sunt debita nisi essent p vtilitate eccl'ie cō/tracta. Cōpetit ḡ vsuario ius et vsus.sz nō pōt vendere.locare.vl' alienare.sed solū ad vsum suū z familie sue pōt vti seruitute ta/li.vt in ortis.fundis.et similib⁹.si q̄s habe/at in his seruitutē vsus.

Usus est ius vtēdi reb⁹ alienis salua rerum suba.ꝓpetate z dñio.z quō accipiat.vid⁹ ar chi.de offi.dele.c.q̄uis.li.vj.

Usufructuari⁹ est qui fruit z vtitur reb⁹ ali enis.vel qui res suas nemini furat.ff.ō ser ui.l.in iure cōmuni.

Usufructus est ius vtendi.fruēdi alienis re bus.salua suba rer⁹.vt.ff.ō vsufr.l.j.z ēius in corpe q̄ sublato z ipm̄ tolli necesse est.de structa ei domo destruit z vsufr.q̄ habet in ea.vt.ff.e.ti.l.ij.z no.fm Azo.i sum.C.e.tit. q⁹ vsufr.formal'ō ius.i.fuitus.sz vsu.casu lis fm quē alios bz cāz dñij nō ōr fuitus. Et ponit hic fruēdi.z nō in diffinitōe vsus qz differūt ius vtēdi z fruēdi.vt infra ptēbit Et vtēdi ōr ad differētiā creditoris q̄ habz ius i pignore.nō tn̄ pōt co⁹ti.imo furtū cō mittit si eo vtit vel fm vtendi ponit ad dif/ferentiā vtil' dñij.qō babet i reb⁹ alienis sic emphiteota et feudatari⁹ bñt.sz fruēdi fm Accur.z bern.ōr ad differentiā nudi vsus qz minus est in vsu q̄z in fructu. Dicit in re bus alienis.qz sua res nemini seruit. Sal na rer⁹ substātia ōr ad differētiam supficia rij.z emphiteote q̄ nō tenent reficere edes. Sz vsufructuari⁹ tenet.z etiā tenet ad tri/butū.ḡa ad eū ptinet fruct⁹. Uñ ber. expo/nit salua rer⁹ suba.i.ne pereat in toto suba. Accur. exponit salua suba.qz tādiu durat vsufruct⁹ q̄diu durat suba. Et no.dziaz i/ter eū q̄ bz fuitutē vsus z eū q̄ bz fuitutem vsufr.qz is q̄ bz solū fuitutē nudi vsus ita vtit q⁹ fruct⁹ nō ꝓcipit sic possuz vti eē tua ita q⁹ fruct⁹ inde nō ꝓcipiā.sic q⁹ pt⁹ non sit me⁹.sic simil'r q̄ bz vsum tm̄ alicui⁹ fūdi nō pōt vti pomis.oleribus.z ceteris fructib⁹ ad vsum suū q̄tidianū. ille aūt cui ꝓpetit fui/tus vsufr.pōt oīa hec facere.

Usucapio Est acq̄sitio dñij vtil' directa rei alicne p ꝓtinuatōnem possessiōis tp̄is lege diffiniti.i.p spaciū tp̄is a lege diffinituz.ff. eo.ti.l.ij.ſ bigā. Emi rē mobilē a nō dño bona fide.putās rē esse vēdentis.z p ꝓtinu um trienniū possideo sine interruptōe ipo iure efficior dñs illi⁹ rei. directū aūt dñiuz bz ver⁹ z ꝓncipal' dñs rei. Sz vtile dñiuz ōr qñ q̄s in veritate nō est dñs.sed bz vtili/tatē rei ac si esset dñs vt feudatari⁹. vasall⁹ z si les Et ōr vsucapio.qz vsu q̄dā z cōsue/tudine possidēdi cepit z acq̄siuit dominium. Dcdo i reb⁹ mobilib⁹ vl' se mouentib⁹.nā imobilia nō dicunt vsucapi.ꝓpe.sz potius pscribi.i imobilib⁹ ei pscriptio locū bz. Tē pus em̄ a lege diffinitū est trienniū in vsuca pione.sed in pscptiōe statuit decenniū int pñtes.z vigenniū int absentes vt insti.ō vsu ca. Et dat vsucapio ne dñia rer⁹ sint i icer/to.p publico bono introducta vt.l.j.ff.e.ti. Cōtra eq̄tatē naturalē.ff.de neg.ge.l.j.in fi.

et de ꝺdi. ꝛ de. l. nã natura. Nã locupletari nõ ꝺz ꝗs cũ alteri⁹ ꝺãno. ſm regu. locupletari. de reg. iu. li. vj. ꝛ ſic aliud eſt equũ ꝛ aliud bonũ. vt. C. de pac. conuẽ. l. hac lege. Et qñ opponit eãtas ſcripta pferꝛ rigoꝛi ſcpto Solo. vez eſt ꝺũ vtrũqꝫ ſcptũ ẽ in ſpẽ. ſz in pal. l. nã naꝛa. eãtas eſt ſcpta ĩ genere. ꝛ hic rigoꝛ in ſpẽ. ergo pferꝛ rigoꝛi. Et tiã ĩ vſuca/pione vl̃ preſcptione verſaꝛ quedaz eãtas naturalis q̃ ſuadet poſtqꝫ ꝗs iuſto titl̃o bona fide. certo tpis ſpacio rẽ tenuerit domiñ acq̃rere debet. ꝛ imputeꝛ ꝺño q̃ negligens eſt tanto tpe rem ſuam q̃rere ꝛ cuſtodire ꝛc. Et ſic nemo ꝺz locupletari ꝛc. niſi ſubſit cã. vt hic ppꝛ cõem oĩm vtilitatem. ꝛ vt aliqñ ſit litiũ finis. l. fi. ff. p ſo. vbi ꝺaꝛ ħ rõ. ideo exceptio pſcptõis eſt exceptio tirꝫ finite. ꝛ opponit ſic alie litis finite exceptões. Uſqꝫ ſtat qñqꝫ incluſiue. vt. ff. de ſena. l. fi. ꝛ c. j. de oꝛ. ab epi. q̃ re. qñqꝫ etiã excluſiue. vt c. cũ ꝺilectis. de fi. inſtru. vbi ꝺoꝛ. qꝛ vſqꝫ ad diffinitiue ſnĩe calculũ põt vtraqꝫ ps exhibere inſtrumenta. Et ſ̃ dictio vſqꝫ ſignifi catiua vltimi t̃mini ad quẽ. ſic dictio a vel ab ꝑmi termini a q̃. Jtẽ ibi vendo vl̃ dono hũc fundũ q̃ eſt me⁹ vſqꝫ ad cimiteriuz vel vſqꝫ ad eccl̃iam ꝓcat excluſiue. Rõ. qꝛ materia ſubiecta nõ patiꝛ ſenſuz ĩcluſiõis. lz ħ etiã ageret ꝑ diſponentẽ. Sz ibi ab eccl̃ia vſqꝫ ad cimiteriũ eſt loc⁹ diuini iuriſ vel religioſus. ſumiꝛ incluſiue qꝛ maꝛia ſubiecta ꝓpoꝛtat ſenſum ĩcluſiõis. Jtez excluſiue vt ambulatoꝛia eſt vltia volũtas vſqꝫ ad moꝛtẽ. vt. l. iij. ff. de adi. lega. ſed dicẽdo vſqꝫ ad vite exitũ ꝓba ponunt incluſiue. Jtẽ ĩcluſi ue ibi. minoꝛi ꝺaꝛ tutoꝛ vſqꝫ ad pubtatem. Sed excluſiue ibi. vendo tibi agꝝ vſqꝫ ad illũ fundũ q̃ eſt vicini. qꝛ nõ diſponit ꝗs ꝺ re aliena niſi habeat in mãdatis. Jtẽ ĩcluſi ue ibi. do tibi iter vſqꝫ ad kalendas martij Sz excluſiue ibi. ꝑmitto tibi ꝺare. ꝛ. q̃libet ꝺie vſqꝫ ad kalẽdas ap̃lis. Rõ. qꝛ volũtas diſponẽꝺ ꝓiecturaꝫ in ꝑma ex fauoꝛe ꝺilatiõis ꝛ ꝺebitoꝛis. faĉ. l. arrian⁹. ff. de acti. et obliga. Sz in ſcꝺa ꝓiecturaꝫ ex obligatiõe q̃ ſtricte capiꝫ. Jtez incluſiue ibi. do tibi in penitentiã ꝺicere ſeptẽ pſalmos ſingul̃ ꝺi ebꝺ vſqꝫ ad kalẽdas iulij. Sz excluſiue ibi. ſententia lata a iudice ꝺ ſoluẽdo q̃libet ꝺie vnũ flozenũ vſqꝫ ad kal̃. iulij.

Uſura ſicut cõiter ꝺoꝛ eſt q̃cquid ꝑter vſum ſoꝛti accidit vl̃ accedit ſm Goff. xiij. q. iij. plericqꝫ. Et addit ipſe intẽtione vel pacto p̃cedente. Sola em̃ ſpe vl̃ expectatiõe viciũ vſurariũ ꝓtrahiꝫ. vt. c. j. ꝛ c. ꝓſuluit. ꝺ vſur. ꝛ xiij. q. iij. ſi fenerarius. Et hoc cum ꝑncipaliter habeꝫ ſpes et expectatio lucri alias ſi ob caritatem moueaꝫ quis ad mutuandũ. et ſecundario ſperet de aliq̃ retributiõe non putatur vicioſuz. ar. ad hoc. l. xxxij. diſ. Jn ſingulis. ꝛ. lxij. diſt. ſi officia. l. xj. diſt. q̃d proꝺerit. ſm Goffr. Item vſura eſt vbi pl⁹ recipiꝫ qꝫ datũ eſt. Et diffiniꝫ ſm Azo. C. eo. ti. ſic. Uſura eſt quod ꝑter vſum rei cõceſſe ꝺaꝫ. ꝓceſſe. id eſt ꝺate vl̃ mutuate Uñ vſura ꝺicitur ab vſu ꝛ es eris quaſi vſu era id eſt vſu eris ꝺata. ſcz pecunie. cum nomine pecunie quicq̃ ꝺ homines habent ꝓtineatur. j. q. iij. totum. Et no. qꝛ oĩis vſura p̃ſtatur ſup facta ꝺilatione ad annũ. vnde q̃ ꝺam vſura vocaꝫ centeſima illa q̃ ſcilicz infra annũ equipaꝫ ſorti. q̃ꝺam vocaꝫ ſextupla a ſex quod ẽ totũ ꝛ plica id eſt pars vel medietas q̃ etiã alio noĩe ꝺ̃ cullion. ab enuq̃ eſt mediũ. ꝛ olon qꝺ eſt totum. et eſt illa vſura q̃ totũ ꝓtinet ꝛ medietatẽ tori⁹. q̃ꝺaz ꝓ eſt triẽnis. ſcz q̃ preſtaꝫ vſqꝫ ad tertiam ptem cẽteſime vl̃ ſortiſ. q̃ꝺaz ſemiſ q̃ preſtatur ad medietatẽ ſortis. q̃ꝺam beſ q̃ preſtatur ad ꝺuas ptes ſortis. Jtem q̃ꝺaz vſura eſt fenus ſortis. ꝛ q̃ꝺam fenus fenoris. Nã vſura ꝺ̃ qꝺ vltra ſortẽ recipiꝫ. vt. c. fi. xiij. q. iij. ſed fen⁹ ꝺ̃ lucrũ ꝺe vſura ſumptũ. vl̃ vſura vbi ad mutuũ reſtituẽꝺũ nõ fuit certũ tps ꝺeꝛminatũ. Et fen⁹ vbi ꝺeterminatũ. Eſt tñ diſtinguendũ inter vſurã ꝛ rẽ illã q̃ vſura cõmittiꝫ. nã q̃ ab vſurario exigiꝫ ꝓprie eſt lucꝫ qꝺ vltra ſortẽ exigiꝫ ſcz lucrũ reſtituendũ. Sz res in q̃ vſura cõmittitur eſt mutuũ. ꝺ q̃ lucꝫ ꝑꝺictũ gigniꝫ Sz vtꝫ de vſura ꝓgnoſcat iuꝺex ſecularis vl̃ eccleſiaſtic⁹. no. plene ꝑ ꝺoc. in. c. cũ ſit. de fo. cõpe. ꝛ. xj. q. j. in ſum. c. ex lr̃is. de iureiurã. ꝛ ẽ glo. no. q̃ incipit cũ repetunt. in cle. diſpendioſam. ꝺ iuꝺi. ꝛ xiij. q. iij. q̃ꝺ ꝺicam. Sz breuiꝫ ſi queſtio vſurarũ eſt q̃ſtio facti. iuꝺex ſecularis cognoſcet ſi q̃ſtio iuris ſolus iuꝺex eccleſiaſticus cognoſcet Et ifra q̃ñtum tẽpus exceptio vſurarum ꝺebeat ꝓbari Moſtien. ꝛ Jo. an. ſingulariter in nouella ꝺicũt q ifra octo ꝺies a ꝺie ꝓpoſite exceptõis. ar. c. pia. de excep. li. vj. Et ꝑ certo eſt extranea iuctio vt ꝺicit Lodo. de Ro. nã ille tex. reuera loquiꝫ in exceptione excõica

tionis. Hoc etiam ꝓfirmat Lap⁹ abbas ī allegationib⁹ suis.alleg.lv.ad fi. Et subdit Lodo.de Ro.ego Rome decidi ꝓtrarium vide pulchrā rationē q̄ ymmo infra.xv. dies ꝓbari debeat.nā q̄ vsuram exigit raptor ē.latro ⁊ spoliator.vt.c.si q̄s vsurā .xiij. q. iij. Hz exceptio spoliatōis ꝓbat infra.xv. dies.vt.c.frequēs.de resti.spolia.li.vj. igit ⁊c.qđ est menti tenendū.

Usurarius manifest⁹ q̄s dicat.vid.c.j.et.ij. de vsur.li.vj. Et vltra hoc dicit Matthe⁹ q̄ sit ille q̄ vsurari⁹ ex libris suis ꝓuīcit.all. cle.j.đ vsu.⁊.c.si sincera.xlv.di.c.sane.xxiij q.ij.⁊.l.j.§.editiones.ff.de edendo. Secūdo ille q̄ ꝓfitet coꝝ sacerdote se esse vsurariū.qz vsurarij iudex est sacerdos.⁊ sic confessus coꝝ suo iudice erit manifestus vt.c. quē penitet.⁊ de pe.disti.vj. Jo.an. dicit ħ verū si assint testes.vt.c.quēq̄.de vsur.l.vj Idē sequit Jo.de ligna.qz iudiciū fori penitentionalis nō inducit illos effect⁹ q̄s iudiciū fori ꝓtentiosi.qđ ideo sit manifestus. qz ꝓfitet coꝝ iudice anīe nisi assint testes. Tertio dicit ille vsurarius manifest⁹ q̄ habet altare paratū. Sūt ḡ vsurarij triplices Primi notorij.q̄ habēt altare ꝓtinue paratū.semp mutuātes Secōi nō notorij sz manifesti.q̄ nō habēt altare ꝓtinue paratū.sed interdū mutuantes. Tertij p̄ famā tm̄ manifesti sunt.

Usurpare est aliquē ɔ̄ rōnez ius vsum vel ꝓsuetudinē capere.inuadere vl̄ p̄esumere Vide Albe.de rosa.in dicti.suo.q̄ vsurpatio.vbi plene.

Usurpatio est interruptio vsucapionis.vt. l.ij.⁊ in Rubri.ff.de vsucap.et vsur. Et dic ibi tex.q̄ oratores vsurpationē frequentez vsum vocant

De Ut

Uti ⁊ frui differunt sic. qz vti đz ille qui ita vtit re q̄ fructus nō ꝓcipit.sicut possuz vti ad vsum q̄tidianū ⁊ ministeriū eq̄ tua ita q̄ fructū nō ꝓcipiā.scz q̄ part⁹ nō sit meus.sz is q̄ alicui⁹ fundi vsum hz pomis et oleribꝫ vti pōt ad vsum q̄tidianū.nō tm̄ donare vl̄ vendere pōt. Frui ꝓo đz ille q̄ fruct⁹ ꝓcipit ⁊ sic vsurarius hz vsum rei.vt cui dñs nemoris ꝓstituit vsum nemoris ad necessitatē suā ⁊ familie sue vt accipiat ligna.olera. poma.flores ⁊c.q̄ nascunt in nemore p se ⁊ suis conuiuis.non tamen vendere ꝑmittit ip̄m alias frueret.quare clerici dici possūt vsuarij.vt supra dictum est.

Uti possidetz est quoddā interdictū cū possessor inchetat a nō possidēte vt iudex p ipo dat sententiaz. Si vn⁹ fuerit tūc pnūciare habet ī singulari nūero.vt ita possideas vt possides. Si aūt plures tūc debet pnūciare in pl̄ali nūero.vt vti possidetis ita possideatis. Podie tm̄ honoris cā cū hoīes vnitm̄ loquunt plurali ꝼmone vtunt dicētes. beneueneritz.trāsite bñ. Et ceperūt isti honorabiles voces a iulio cesare.vñ ⁊ illō đz Nos duo turba sumus.hec Azo.ī sum.C. c.ti.⁊ vide glo.antepe.in.c.licet.de pba.

De Vu

Ulua ꝼm Archi.xiij.q.ij.plericꝫ.q̄ꝫ illud ē qđ ex vulua nascit.vel est vēter porci vl̄ vber vaccinū.vel ylia scz salsitia.

Ulgaris substitutio đz cū q̄s loco instituti.vel ei⁹ cui alias puta ab intestato est ius adeundi in casu hereditatis nō adite apponit seu subrogak.vnde ꝓditio est semp si hereditas nō adeak. Et đz vulgaris.qz ī hūc casum seu euentū fieri pōt a q̄libet q̄ testatori pōt.⁊ cuilibet q̄ ius adeundi habet ex testamēto.vl̄ ab intestato.qz volūtas tal⁹ disponētis simpl⁹r admittit iure ciuili sec⁹ in pupillari ⁊ alijs substitutiōib⁹.vbi nō simpliciter admittit imo restrīgit ⁊ limitatur. Et q̄ñq̄ penit⁹ nō admittit iure ciuili scripto. Et no.q̄ ꝓditio ibi apposita si heredi/ditas nō adeak pōt dupl⁹r intelligi ꝼm q̄ñ adire dupl⁹r ꝓtigit scz vl̄ ꝑt nolle adire.vl̄ ꝑt ñ posse. Et istō nō posse m⁹tz modis ꝓtingere.vl̄ qz euenit furor vl̄ deportatio. vl̄ qz bonoꝝ acq̄sitio interdicit. Vulgaris ēm substitutio semp ꝓtinet ꝓditionē đ euētu nō adire hereditatē.licet iā in vnum casum vel plures vel oēs ꝓtinere possit Lctera vide supra de substitutiōib⁹.

De Ux

Uxor sortit fortē mariti ⁊ ꝓticipat ꝓuilegijz ipsi⁹.vt.l.feie.ff.đ sena. Hz nō iō ꝓcubina sequit fortē sui ꝓcubinarij.vt.l.đ iure.ī fi.ff. ad mūicip.⁊ ē rō.qa castitas mr̄imonialis aliq̄d mereri đz vltra q̄ fornicatio.sz.d.l.đ iure.ñ hz locuz ī ꝓcubia clerici.qz tal⁹ sequit fortē clerici. Deb sunt due no.glo.vna.xxxij di.c.eos. Alia.xj.q.j.clericū. Rō.qz nō pōt negari q̄ñ ꝓcubina clerici sit de familia ei⁹

sed familia clerici sequit ipsius for vt.c.iudicatū.lxxxix.distin.z in.l.ij.C.de epi.z cle. z in pbemio.ff.or. Hec Lodo.de Ro.i singulariby suis. Item vtor fugitiua reuersa in breui nō diuertisse videt.vt.ff.de re.iur. l.qō q̄quid.qr calore iracūdie potꝰ factū videt ꝑm Accur.ibidē Et talē vtorem fugitiuā z p oseq̄ns furtiuā licitū est inq̄rere in domo scolaris suspecti auctoritate iudicis.vt glo.in.l.ij.C.de epi.audi.Et.l.si q̄s in ß gen⁹.C.de episcopis et cleri.et no.in.l. ij.C.de ser.fugi.vbi plenꝰ p doc.ō inq̄sitōe cuiuslibet rei furtiue.

De X

Enia dicūtur mu

nuscula q̄dā q̄ dant esculenti z poculēti q̄ vulgo dicunt appēsatōnes ceteraq̄ ꝺo rerum q̄ vsum edilium excedūt magis ꝓprie dicunt munera Dicit ēm fieri reniū ō pomis.cū quis hz hospites ꝑm arbi.xlij.q.ij.plericq̄z in fi.

Xenodochus est q̄ xenonem alicuiꝰ ciuitat⁹ curat.

Xenon est domꝰ in qua egrotātes recipiuntur.curant.z alimētis sustētant.vt.C.ō epi sco.z cle.p totū.

Xenodochiū est domꝰ ad hospitiū pegrinātiū deputata.vt q̄dā dicūt.Sed tū xenō et xenodochiū eadē domꝰ dici pōt.sez in q̄ valitudinarij et senes id est infirmi recipiunt z alunt. Predictā aūt differentiā facientes zenon p lr̄am z.z senodochiū dicūt eē scribēdū p s.vide.c.ij.de reli.do. Et varia nomia taliū locoꝝ habes .xxij.q.vl.sancimꝰ. vbi de ß.z.j.q.ij.si q̄s hoiem.ad fi.in auc.ō ali.§.fi.z est glo.in cle.p lr̄as.de ꝓben.

Xps est rex regū.dns dnantiū.vt in cle.pastoralis.de re iudi.c.cōtra morē.in fi.c, di. z.c.tua.ij.ō deci.z apoca.xix.c.vltra medium.j.ad Thi.vj.

Xpi actio nostra istructio ōmōstrat.ō elec. c.significasti.de sepul.c.j.xij.q.j. exemplum dñi accipite.facit.ij.q.j.deus omnipotens z de ose.dist.j.solennitates.ij. Item xpi ad belial. Nulla cōuentio lucis ad tenebras. nulla pticipatio iusticie z iniq̄tat⁹ nulla cō municatio.nullus ꝺsensus tēplo dei cum idolis.de pe.dist.j.c.si anteq̄.in fi.z distin. ij.c.si ēm inquit.a ꝓn.post mediā colūnaz.

Item xps venerat in ꝓginē.post digestum in for.glo.est in.l.titia.§.seia.ff.de au.et ar. leg.vbi dicit. Ab heredibus meis volo iubeoq̄ signū ꝺi.glo.dicit vt crucē ꝑm bug. Itē xps mortē elegit in cruce ꝓpt quatuor. Primo.vt in illa pēdens in aere se int deū z hoiem mediatorē ostenderet.dist.x.c.qm̄ z.j. Thi.ij. Secūdo vt damna obuenientia ꝓmis parentiby p lignū vetitum restauraret p lignum crucis. Tertio vt diabolum q̄ vicit p lignū superaret p lignum. Quarto vt euidenter ostēderet.p q̄bus restaurādis patiebat.s.p supis angelorū ruinis repandis.p iustis de limbo educendis.p amicis colligendis z amādis.p inimicis recōciliandis.glo.est sup verbo crucis. in cle.j.de sum.tri.z fl.c. Itē xps tres mortuos suscitauit.sez puellā in domo.p quā cogitatio intelligit. Puerū in porta ciuitatis.p quem act⁹ intelligit Et Lazarū in sepulchro.per quē ꝺsuetudo mala notat.vñ Dēs mala more intus.malus actus more foris vsus Tumba.puella.puer.lazarus ista notant. Hāc ꝺbo.hūc motu.lacrimādo suscitat illum. Xps i medio nascit eger hō.de pe.dist. ij.si sermo.z.§.tanq̄.z.c.sicut triby.

Xpianoꝝ nomē ꝓmo ortū ē ante anthiochiam.vbi ignaciꝰ fuit epūs.viij.q.j.mutatiōes Hā prius oēs fideles dicti fuerūt discipuli vt fratres Sed postq̄ apostoli fecerunt conciliū anthiocenū.tunc dicti sunt christiani.vt est glo.xxij.dist.sacrosancta.et ibi ter. Et xpianus factus ex necessitate egritudinis nō potest esse clericus nisi in duobus casiby. Primus est si deficiāt clerici in ciuitate. Secūdus est si sanctitas suadeat ꝓtrariū.puta p lapsum biennij.vt.lv.dist.si q̄s in egritudine. Item xpiani facientes se iudeos qua pena puniant habes in.le.iudei. C.de iude.z in ti.de aposta.z in tit.ne sanc. bap.rei.ꝑm Lodo.de Ro.

De Y

Yconomꝰ dicitur

ille cui res ecclesie gubernāda dat sez epalis.z ꝓprie res canonicoꝝ. Et iā q̄nq̄z est vicedns vel prepositus.s.q. ij.saluator.vide glo.in.c.impator.ō iura. ca.vbi cōcor. Unde ꝑm Boff.differūt yconomus et sindicꝰ.procurator et actor. Nam yconomꝰ administrat res ecclesie. et aliq̄n

defendit in causa. Et qñcz in ecclesia vacã te ad pcipiẽdos puent⁹ et seruãdos ad op⁹ futurũ prelati. Sindic⁹ aũt in reb⁹ z negocijs cuiuslibet corporis vl collegij. Et ꝯm leges nõ differũt a defensore. z est vniuersitatis Sz pcurator est ꝑuate pſone ad vnũ negocium vl plura. Actor aũt pro vno vel ꝑ vniuersitate ad vnam causam z ꝑsentem z cum de certo cõstituit. alia vide supra de yconomus.

Ydrophilegij dicunt ab ydria qđ est vas q aq̃ defertur. vl ab ydros. i. aq̃ z philaxe custodire. q̃i custodes aquar. ꝯm Jo. an. i. c. si iudex laic⁹. de sen. excõ. li. vj.

ymmo hec dictio significat qñcz correctiue vt testator dicit. Titius ymmo seyus heres esto. vt. l. si ita scriptũ. ff. đ here. instit. ibi ter. dicit. Addijcientes z detrahẽtes ymo z mutuãtes. Ponit etiã copulatiue. vt. C. de no. cõpo. l. j. §. q̃bus. Et sumit significatum ex et copula adiũcta. z esset idem dicere etiaz Sed ibi. yconom⁹ q̃ hoc fecerit ymmo fieri passus fuerit priuetur ponit alternatiue vt. l. iubem⁹. §. yconomus. C. de sacrosanc. eccle. quia habet locũ pena. vel ipso alienãte. vl alienari patiente. Potest etiam ibi accipi correctiue. quia eadez vel maior est ratõ in alienante cz in patiente alienari q puniatur. Jtez quo ad decisionẽ legis ponitur ibi copulatiue. quia pena hz locũ z i alienãte. z in patiente alienari.

ypocrisari⁹ qñcz ponit ꝑ sindico. qñcz pro yconomo. vt no. Spe. in ti. de bis q̃ alic. ñ pos. vl non licet.

ypocomus đr ab ypos qđ est sub et comos villa. Jnde ypocomi. q̃ sunt sub villanis. ꝯm Placen. z Accur.

ypostasis dicit ab ypos qđ ẽ sub z tasis status vel stans quasi substans. z vtunt greci sicut nos ꝑ persona quia habet substare oibus accidentib⁹. et oia accidentia ad se recipit. z a nullo tamẽ informat. ꝯm Hugo. gl. est in cle. j. de sum. tri.

ypotheca est res ĩmobilis pignori obligata vt domus. ager. fund⁹. Pignus aũt est res mobilis ꝑprie a pugno dictus. q̃ a pugno tradi potest. Et sic ypotheca nõ est aliđ cz obligatio vl pignoratio. Jus aũt ypothecarum est illud qđ competit creditori ĩ bonis debitoris sui sibi obligatis pro debito tacite vl expresse. z dicit ab ypos idẽ sub. z theca positio q̃si suppositio Hã debitor res pignoratã creditori supponit. et in ipsa sibi ius ꝓstituit Qñcz ergo rei pignorate l' obligate non transit possessio in creditorẽ Et dicit ypotheca sicut pign⁹ est mobilis q̃ creditori dat.

ypothecare est obligare. pignorare vel supponere. vt patet ꝑ Rubri. ff. de re. eo. q̃ sub tu. z cu. dũ subdit. Sine decret⁹ nõ pignori supponendis. Et legato facto super reb⁹ ypothecat⁹. sz omnia bona testatoris. vt. l. j. C. commu. dele. Vide supra de dictione Super.

De Ze

Elotipia est suspi-

tio vel furor. ij. v. §. hoc autẽ. sub. c. cõsuluisti.

Zelotes. qđ est zelãs z vlciscens. vt in. c. nisi cum pdem. de renun. §. pſone ꝯ. ibi dicit. Ego sum inquit deus zelotes. i. requisitor z exactor castitatis. j. q. iij. §. hec vltra. xxiij. q. j. §. visitans peccata patrũ in filios vsqz i tertiam z quartam generationem in bis q̃ oderant me. id est contra me paternũ odiũ imitant Et sunt verba domini ad moysen Exodi. xx. c.

Zizania est seges vl herba puersa. scilicz lolium. lvj. dis. c. nasci. xxiij. q. j. c. quã. Et qñcz ponit ꝑ sorde oĩm segetũ. glo. bona i cle. dudũ. de sepul. z. c. licet. de elec. Et ita saluator dicit ad volentes eradicare zizaniaz pj. q. iij. c. nolite. j. p⁹ pn. z. xxiij. q. j. §. j. z mat. xiij. Sinite vtraqz crescere vsqz ad messez. id est ad diem iudicij. vbi mali eradicabũtur z in ignem proijcient. A qua eradicatione nos custodiat q̃ sine fine viuit et regnat Amen.

Explicit vocabularius iuris. Impress⁹ Argentine pro cõmuni omniũ vtilitate z facilliori aditu ad vtriusqz iuris noticiam: Anno dñi: M:cccc:xc: Finit⁹ in pro-
festo sancti Michaelis.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA Poznań

Sign.: Voll

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 266
INKUNABUŁY

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 267
INKUNABUŁY